

Journal of Roi Kaensarn Academi

ISSN 2697-5033 (Online)

ปีที่ 8 ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน 2566

Vol. 8 No. 11 November 2023

Journal of Roi Kaensarn Acadami

ISSN 2697-5033 (Online)

ปีที่ 8 ฉบับที่ 11 ประจำเดือนพฤศจิกายน 2566

วัตถุประสงค์

Journal of Roi Kaensarn Acadami เป็นวารสารวิชาการ ราย 1 เดือน (ปีละ 12 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม, ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์, ฉบับที่ 3 มีนาคม, ฉบับที่ 4 เมษายน, ฉบับที่ 5 พฤษภาคม, ฉบับที่ 6 มิถุนายน, ฉบับที่ 7 กรกฎาคม, ฉบับที่ 8 สิงหาคม, ฉบับที่ 9 กันยายน, ฉบับที่ 10 ตุลาคม, ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน, และ ฉบับที่ 12 ธันวาคม) มีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ด้านศาสนา ปรัชญา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่นๆ

บทความที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน พิจารณาตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ Journal of Roi Kaensarn Acadami ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะของกองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami ไม่สงวนลิขสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ

- ฉบับที่ 1 มกราคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มกราคม)
- ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
- ฉบับที่ 3 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)
- ฉบับที่ 4 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
- ฉบับที่ 5 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)
- ฉบับที่ 6 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
- ฉบับที่ 7 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)
- ฉบับที่ 8 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
- ฉบับที่ 9 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)
- ฉบับที่ 10 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
- ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)
- ฉบับที่ 12 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

เกณฑ์การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบข้อมูลของผู้เขียนบทความ เช่น ชื่อหรือประวัติการทำงาน และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-Blind Peer Review)

บทความที่ส่งมาขอเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความของวารสาร และต้องให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้

ทรงคุณค่าและความคิดเห็นของผู้เขียนบทความ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือทรงคุณค่าความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

เจ้าของ

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

บก.พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index>

E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

บรรณาธิการ

ดร.ธีรรัตน์ กัปโป

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผศ.ดร.สมชาย ปโยโค

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผศ.ดร.หอมหวล บัวระภา

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผศ.ดร.ปัญญา คล้ายเดช

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.สมพงษ์ เกษานุช

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

รศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รศ.ดร.พรชัย เจดามาน

นักวิชาการอิสระ

ผศ.ดร.กุลจิรา รักชนคร

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ผศ.ดร.เสกสรรค์ สนวา

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผศ.ดร.ภูมิภควัธน์ ภูมิพงศ์ชศร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ผศ.ธีระวัฒน์ หินแก้ว

วิทยาลัยพิษณุพนธ์

พระมหาพิสิฐ วิสิษฐปัญญา,ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.รัชดา ภักดิ์ยิ่ง

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ดร.ลักขณา อินทร์บึง

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ว่าที่ร้อยตรี ดร. สุริยะ หาญพิชัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ดร.สาคร มหาหิงค์

นักวิชาการอิสระ

ดร.อดิสร หนันคำจร

นักวิชาการอิสระ

ดร.กิตติพงษ์ พิพิธกุล

นักวิชาการอิสระ

ดร.ภาณุวัฒน์ กิตติกรวรรณท์ รัตนพิมลพลแสน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ดร.ศิวาพัชญ์ บำรุงเศรษฐพงษ์

นักวิชาการอิสระ

ผู้จัดการวารสาร

นางสาวนิรารรณ บุตรจันทร์

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

สารบัญ

บทความวิจัย

- ➔ การศึกษากระบวนการขับเคลื่อนรัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง กรณีศึกษากองทุนสวัสดิการชุมชนของ ตำบลอรุณนิภา อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 1
ยุวดี พ่วงรอด, ภาสกร ดอกจันทร์, กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์ และ อนุ เจริญวงศ์ระยับ
- ➔ โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร 20
นิภาภรณ์ ราชบรรดิฐ, วันเพ็ญ นันทะศรี และ เอกลักษณ์ เพียสา
- ➔ การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 39
จิราพร ทาระกะจัด, วาโร เฟ่งสวัสดิ์, วันเพ็ญ นันทะศรี
- ➔ การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนย่อความ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 55
เทพสุดา แพงจันทร์ศรี
- ➔ การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลวดหวานและด้านเค็มเต็มเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 70
พิศมัย พรหมวังขวา
- ➔ ปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ทางสังคมไร้เงินสดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่าง มีวิจารณญาณของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร 88
อริชาตี พันนะราช, ยุทธนา ไชยจุลกุล และ ปิยดา สมบัติวัฒนา
- ➔ **The Applying Vocal Stage Performance for Teaching the Senior Vocal Music Students in Hui Zhou University of Guangdong in China: A Case Study of Chinese Operetta “Zai Bie Kang Qiao (Saying Good-bye to Cambridge again)”** 107
Huang Yi, Panya Roongruang and Tanit Kongkumnerd
- ➔ **A Cross-level Interaction Effects of Organizational Climate on the Relationship between Personal Factors and Art Teachers' Professional Leadership in Higher Educational Institutions in Hunan Province: A Multilevel Analysis** 118
Chen Ye, Sukhum Moonmuang and Prapatpong Senarath
- ➔ **The Development of Life Values Integrated Curriculum to Enhance Mental Health for Freshmen Students** 131
Xie Peihao, Wichian Intarasompun, Wirot Watananimitgul and Areewan Iamsa-ard

➔ The Preserving of Morin khuur at Home of Morin khuur in China	147
<i>Lu Pinxi, Panya Roongruang and Wattana Srisombut</i>	
➔ The Development of Issue-centered Teaching Model based on Radical Constructivism Theory to Improve Students' Critical Thinking Ability	156
<i>Chen Meng, Wichian Intarasompun, Wirot Watananimitgul and Areewan Iamsa-ard</i>	
➔ The Development of Psychological Health Education Curriculum Based on Psychological Capital to Improve the Positive Psychological Quality of College Students	171
<i>Jiang Xiang Hui, Wichian Intarasompun, Wirot Watananimitgul and Areewan Iamsa-ard</i>	
➔ The Aesthetic Characteristics of Chama Dance in Inner Mongolia of China	186
<i>Di Fan, Phakamas Jirajarupat and Qiu Jin</i>	
➔ การประยุกต์ข้อมูลภูมิสารสนเทศจากระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็ก เพื่อพัฒนาแบบจำลองพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม บริเวณเส้นทางคมนาคม อำเภอหนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี	197
<i>จิรเมธ จุลวิเชียร และ กฤษณัยน์ เจริญจิตร</i>	
➔ โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมทางการเงินของลูกค้าสินเชื่อพีโกไฟแนนซ์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	213
<i>ศรัณยา สมทรง และ นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล</i>	
➔ พฤติกรรมการรับสื่อด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสิงห์บุรี อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี	235
<i>กฤษณะพงษ์ พงษ์สัตยา, สตรีไทย พุ่มไม้, อรอนงค์ ผิวนิล และ นพวรรณ เสมวิมล</i>	
➔ การพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1	251
<i>ธีรยุทธ เมืองแมน, ญาณิศา บุญจิตร และ มัทนียา พงศ์สุวรรณ</i>	
➔ รูปแบบ PSP:DIBE Model ในการบริหารโรงเรียนตามนโยบายการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดชายแดนภาคใต้	266
<i>นวรรตน์ ไชยมฤ, ชณัฐ พรหมศรี, นิรันดร์ จุลทรัพย์ และ พิไลพร เกษตรสมบูรณ์</i>	
➔ รูปแบบศักยภาพการจัดการการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนา วิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน	283
<i>จิรัชญา สุขโกศา, วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ และ จันทนา แสนสุข</i>	
➔ ความคาดหวังต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทรเพื่อลดความเสี่ยงการกระทำ ความรุนแรงต่อผู้สูงอายุของวิชาชีพพยาบาล	298
<i>รจนาถ หอมดี, กาญจนา ภัทราวิวัฒน์ และ ฐาศุภร์ จันทประเสริฐ</i>	

- ผลของการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ตามรูปแบบการสอนฐาน
สมรรถนะ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 314
คชา นารมย์ และ วิรดี เอกรณรงค์ชัย
- การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เมืองเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 332
ณัฐมา พลเยี่ยม และ นันทสาลี สุขโต
- A Development of Thai Reading Instruction Model Using Project-Based Learning to
Enhance Analytical Reading Ability for Chinese Students 346
Zhong Rulin และ วาริรัตน์ แก้วอุไร
- การตีความและการสื่อความหมายในบทเพลงไทย 363
อรอนงค์ อิงขำนิ, สุรศักดิ์ จำนงค์สาร และ มานพ วิสุทธิแพทย์
- The Development of Blended Teaching model Based on Deep Learning Theory to
Enhance college students' critical thinking 381
Guo Zhonghua, Wichian Intarasompun, Wirot Watananimitgul and Areewan Iamsa-ard
- การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด 395
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
เพชรดาว นิลสว่าง, พรเทพ เสถียรนพแก้ว และ เอกลักษณ์ เพียสา
- การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตาม 412
รูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา
นภาพร บุญศรี, เอกกฤษ บงท่าไม้, ฐาปณีย์ ธรรมเมธา และ น้ามนต์ เรืองฤทธิ์
- พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาครูในการจัดกิจกรรมจิตอาสา ในโรงเรียนตำรวจตระเวน 428
ชายแดนประจักษ์รัฐบำรุง 1 จังหวัดสระแก้ว
พัสดกรณ์ วิวรรณมงคล และ วริษา ต่างใจ
- คุณภาพชีวิตที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในสถานการณ์การระบาดของ ไวรัสโควิด-19 ของ 440
บุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
นราธิป อีรธนาธร และ ธนวัฒน์ บุรีรัตน์
- The Construction of Han Folk Songs Guidebook for Teaching Sophomore Choral 457
Music Students at Shenyang Music Conservatory of Liaoning in the People's Republic of
China
Guo Jianping, Panya Roongruang and Wattana Srisombut
- การตัดสินใจเชิงจริยธรรมและแนวปฏิบัติบัญชีบริหารของผู้ทำบัญชี 467
ชมชไม พงศ์ศรีโรจน์ และ สุจินดา เจียมศรีพงษ์

➔ ภูมิทัศน์การบริการที่ส่งผลต่อความตั้งใจกลับมาเยี่ยมเยือนโฮมสเตย์ไทยซ้ำ	483
ทัศนีย์ สวนฉิมพลี, ชุติมา เรืองอุตมานันท์ และ คมกริช วงศ์แข	
➔ The Factors Affecting Aesthetic Education Development of Chinese Higher Education Institutions	498
Rongyu Aliu and Supinda Lertlit	
➔ การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ เรื่องระบบพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่สำหรับนักศึกษาสาขาครุศาสตร์เครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	527
ธวัช ศรีพนม, อัญญารัตน์ สอนสนาม และ สมพร วงษ์เพ็ง	
➔ การบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย	542
ฉัตรชัย บัณฑิตรัตน์, โชติ บดีรัฐ และ ศรชัย ท้าวมิตร	
➔ Effects of Self-directed Learning on Lifelong Learning Attitudes of Functional Literacy Facilitators	560
Leakhena Orn and Suwithida Charungkiattikul	
➔ Model of Extension and Development for Export Pomelo Production	570
Thanittha Samran, Jinda Khlibtong, Chalernsak Toomhirun and Somyot Thungwa	
➔ ผลของโปรแกรมพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อด้วยกระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญาของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร	586
รติยา อัครดิณณา และ พิษญาณี พูนพล	
➔ “A study on the Composition of the Musical and Cultural Landscape of Tourism in Dong Village of Huangdu in China”	599
Hui He, Chutima Maneewattana and ShuFeng Zhao	
➔ กลยุทธ์การเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนในกรุงเทพมหานคร เพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัล	616
เรือนทอง ไวยะพานิช และ วีรฉัตร สุปัญญา	
➔ Study on the relationship between work value and job satisfaction of university teachers in Henan Province, China	641
Qian Zhang and Yeh and Juo-Lan	
➔ A Comparative Study on the Historical Development of Advertising Education in China and Thailand	652
Yuwen Zhao and Ping Jiang	
➔ Exploring AI-Assisted Teacher Support Mechanism for University Students' Learning Engagement	669
Fengjun Qi and Xianyin Li	
➔ A Study on the Path of High Quality Development of Higher Vocational Education in Jiangxi Province, China under the Background of High Technology	684
Fengping Chen	

- ➔ การพัฒนารูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ 696

ยุทธศักดิ์ อินทฤฎกร สวัสดิ์วงศ์ชัย, พรเทพ เสถียรนพแก้ว และ วลัณิกา ฉลากบาง

- ➔ Study on Sports Protection in Guangxi 711
Hongtao Tian , Gaoshan Du

- ➔ Exploration on Methodology of Popular Musical Style of Vocal Performance Training in Wenhua Academy of Yunnan Artistic College 724
Nicha Pattananon

- ➔ พุทธนวัตกรรมการพัฒนาวัคซีนทางสังคมเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันสุขภาวะแบบองค์รวมของผู้สูงอายุกลุ่ม เปราะบางรองรับโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำในชุมชน พื้นที่เสี่ยงจังหวัดเชียงใหม่ 739
พระมหาวิรัตน์ศักดิ์ สุรเมธี, รัตติกร ชาญขำนิ และ วราภรณ์ ชนะจันทร์ตา

- ➔ ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง 753
จักรกฤษณ์ โปตาพล, พระมหาจักรพล ลิธิโร, พิมพ์อร สดเอี่ยม, บุญช่วย ศิริเกษ, ชัชฌพงษ์ ศรจันทร์ และ กรรณิกา ไวโสภา

บทความวิชาการ

- ➔ Research on the Development of Undergraduate Vocational Education - Taking Guizhou Vocational Education as an Example 767
Yanyan Li and Jiayong Zhang

- ➔ กลองในพระพุทธศาสนาเถรวาท 775
พระศักดิ์สกล สกุกมวิทธีมลาวโก (ผลสนอง) , พระครูปริยัติพัฒนบัณฑิต, พระครูสุธีคัมภีร์ญาณ และ เพลิงสุริยเทพ รามางกูร ณ โคตะปุระ

- ➔ การสร้างสรรค์การสื่อสารดิจิทัลในด้านความบันเทิงเพื่อการธำรงรักษาวัฒนธรรมการแสดงของประเทศ ไทย 781
สมาภรณ์ นวลสุทธิ, สุจินดา พรหมขำ

- ➔ Innovation for the Development of Police Station Management in Thailand 798
Koravic Jaruprat, Amnuay Saengnorie and Thapong Teerawatananond

ภาคผนวก

807

การศึกษากระบวนการขับเคลื่อนรัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง กรณีศึกษากองทุน
สวัสดิการชุมชนของตำบลรัษฎา อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก
**A Study of the Process of Driving Civil Administration : Case Study of the
Community Welfare Fund of Aranyik Sub-district,
Mueang District, Phitsanulok Province**

ยวดี พ่วงรอด, ภาสกร ดอกจันทร์,
กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์ และ อนู เจริญวงศ์ระยัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
**Yuvadee Phongrod, Phasakorn Dokchan,
Kampanart Wongwatthanaphong and Anu Jarernvongrayab**
Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: aoryuvadee@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากระบวนการ 2) เพื่อศึกษาเครือข่ายทางสังคมในการขับเคลื่อนรัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 38 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ เป็นประธานกองทุนฯ จำนวน 1 คน เป็นคณะกรรมการกองทุนฯ ไม่น้อยกว่า 6 ปี จำนวน 15 คน เป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ไม่น้อยกว่า 6 ปี จำนวน 15 คน และเป็นผู้ที่มีความรู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคม ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 1 คน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน จำนวน 2 คน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 2 คน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ร่วมกับการประยุกต์ใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง และการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการขับเคลื่อนรัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง หัวใจสำคัญต้องเริ่มจากบทบาทของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน ในการกระตุ้น ส่งเสริม ให้สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนในทุกกระบวนการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. เครือข่ายทางสังคมในการขับเคลื่อนรัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง จากผลการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม พบว่า บทบาทเครือข่ายทางสังคมในการส่งเสริม สนับสนุนกลไกการทำงาน ด้านทรัพยากร มีรูปแบบของเครือข่ายเป็นแบบวงล้อหรือดาว ส่วนเครือข่ายทางสังคมที่เป็นดาวเด่น คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

* วันที่รับบทความ : 1 กรกฎาคม 2566; วันแก้ไขบทความ 24 กรกฎาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 25 กรกฎาคม 2566

(เทศบาลเมืองอรัญญิก) เครือข่ายทางสังคมที่มีความเป็นศูนย์กลาง และมีความแข็งแรง คือ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เครือข่ายทางสังคมที่มีความเป็นตัวกลาง คือ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิษณุโลก มีค่าความหนาแน่น = 0.5

คำสำคัญ: กระบวนการขับเคลื่อน; รัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง; กองทุนสวัสดิการชุมชน

Abstracts

The objectives of this research were 1) to study the process, 2) to study social networks, in Driving Civil Administration. It is qualitative research designed by in depth-interview and non-participatory observation. The samples were 38 informants by purposive sampling through the sampling selection criteria as follows: 1 fund chairman, 15 members serving as the fund committee for not less than 6 years, 15 members of the community welfare fund for at least 6 years, and 1 knowledgeable and experienced person in social networks, including the Ministry of Social Development and Human Security; 2 people from Community Organization Development Institute; 2 people from Social Development and Human Security, Phitsanulok Province, and 2 people from Local administrative organizations. The data were analyzed into content analysis together with the application of storytelling techniques and social network analysis. The findings were as follows:

1. The Process of Driving Civil Administration, the main key has to start with the role of the committee of the community welfare fund in terms of encouraging, and supporting the welfare fund members getting involved in participating operation in every process such as decision making, operating, and evaluating.

2. Social Networks of Driving Civil Administration, From social network analysis, it was found that the role of social networks in promoting support mechanism resources, there is a network pattern in the form of a wheel or a star. The social networks that are stars (Stars) are local government organizations (Aranyik City Municipality), Degree Centrality social network, and Strength (Network Strength) is an institute for community organization development, Betweenness centrality social network is Phitsanulok Social Development and Human Security Office which has a density value (density) at 0.5.

Keywords : Process Drive; Civil Administration; Community Welfare Fund

บทนำ

กองทุนสวัสดิการชุมชน เกิดจากหลักคิด “เงินเป็นเครื่องมือ มีใช้เป้าหมาย” ที่สำคัญ การตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนยังยึดหลักการพึ่งตนเองและการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน บนฐานของ “การให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี” ทุกคนในกองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ มุ่งเน้นการพัฒนาคน พัฒนาคุณธรรม ความเชื่อมั่นและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีความเสียสละ ทุกคนร่วมมือ ร่วมใจกัน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2565 : 3) การพัฒนาบ้านเมืองของเราก็เช่นเดียวกัน บ้านเมืองจะเกิดเจริญก้าวหน้า มั่นคง และยั่งยืนได้นั้น สิ่งสำคัญที่สุด คือ จะต้องเริ่มจาก “คน” เพราะคนถือเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาในทุกมิติ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกคนให้อยู่ดี กินดี มีความสุข อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน เพื่อที่จะเป็นรากฐานและกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติสืบไป

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ สำหรับประเด็นของรัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง ที่ผู้วิจัยนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษา ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญ “คน” ในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยเฉพาะการนำแนวคิดเกี่ยวกับ “รัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง” (Civic Public Administration) ของเอนก เหล่าธรรมทัศน์ และวลัยพร รัตนเศรษฐ (2557 : 44) 3 มิติ ได้แก่ 1) มิติด้านกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง 2) มิติด้านการบริหารราชการแผ่นดิน และ 3) มิติด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในการปกครองตนเอง ซึ่งมิติที่ 3 นี้ ผู้วิจัยได้นำมาเป็นส่วนหนึ่งของกรอบแนวคิดเพื่อใช้ในการศึกษา เพื่อมุ่งพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนสามารถปกครองตนเอง (Self-Government) ประชาชนได้เข้ามาดูแลและพัฒนาบ้านเมือง ชุมชนท้องถิ่น และสังคมด้วยตนเองมากขึ้น

สอดคล้องกับแนวคิดของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลอรุณภูมิ ที่ผู้วิจัยใช้เป็นกรณีศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เนื่องด้วยกองทุนสวัสดิการชุมชนของตำบลอรุณภูมิ เกิดจากแนวคิดที่ประชาชนต้องการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในประเด็นที่คนในชุมชนบางส่วนยังขาดในเรื่องทุนทรัพย์ในการรักษาตนเองและคนในครอบครัวในยามเจ็บป่วยและยามเสียชีวิต เนื่องด้วยประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างหาเช้ากินค่ำและอาชีพเกษตรกรรมจึงทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย จึงได้มีการรวมตัวกันในการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนขึ้นมา ซึ่งปัจจุบันการขับเคลื่อนกองทุนได้เดินทางมาสู่ปีที่ 12 นับว่าสะท้อนให้เราได้เห็นถึงปัจจัยเริ่มต้นที่สำคัญที่สุด นั่นคือ ความร่วมมือ ร่วมใจของคนในชุมชน ที่ประกอบกับพลังของเครือข่ายทางสังคม ซึ่งนับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการกระตุ้นจิตวิญญาณสาธารณะ เป็นการส่งเสริมให้เกิดระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีความสมบูรณ์ ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเอง บนฐานคิดที่ว่า “กองทุนจากประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” สอดคล้องกับแนวคิดของอับราฮัม ลินคอล์น อดีตประธานาธิบดีคนที่ 16 ของสหรัฐอเมริกา ที่กล่าวไว้ว่า “การปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ดีจะต้องเป็น

การปกครองที่มาจากประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” William A. Pencak (2009 : 222) ซึ่งนับว่าเป็นคำกล่าวที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของรัฐประศาสนศาสตร์พลเมืองในยุคปัจจุบัน เป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากแนวคิดของพอล เฮิร์สต์ (Paul Hirst) (อ้างถึงในเอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2552 : 42) ที่ว่า... เสรีภาพส่วนบุคคลและสวัสดิการของผู้คนจะได้รับการดูแลดีที่สุด ถ้ากิจการต่างๆ ของสังคมจำนวนมากมาภายใต้การดูแลและการจัดการโดยสมาคม ชุมชน ชุมชน หรือกลุ่มก่อนที่มีการปกครองตนเองโดยความสมัครใจของสมาชิกและอย่างเป็นประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการให้อำนาจแก่กลุ่มต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาตนเอง เป็น self-governing association...

เนื่องด้วย ในสถานการณ์ที่มีความจำเป็นที่ต้องร่วมกันสร้างพลังของประชาชนในการขับเคลื่อนและพัฒนา โดยที่ประชาชนเข้ามามีบริหารจัดการชุมชนท้องถิ่นด้วยตนเอง และจำเป็นต้องสร้างความเป็นพลเมืองผ่านการเป็นสมาชิกกลุ่ม หรือองค์กร สถาบันในภาคสังคมด้วย เพราะพลเมืองดังกล่าวไม่ได้หมายความว่าพลเมืองที่เป็นปัจเจกบุคคลเท่านั้น หากยังหมายความว่ารวมถึง กลุ่ม องค์กร สถาบัน ในภาคสังคมเครือข่ายทางสังคม ที่มุ่งมั่นจะร่วมทำงานให้บ้านเมืองด้วยเพราะตามที่เรารับกันดีว่า ปัญหาของความยั่งยืนในการพัฒนาประเทศ ยังขาดการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนพลเมืองและเครือข่ายอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการให้และรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมติดตามประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น รัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง (Civic Public Administration) จึงเน้นการบริหารบ้านเมืองที่มุ่งพัฒนาพลเมืองให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้อย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรีและสนใจที่จะทดแทนบุญคุณของแผ่นดิน โดยเฉพาะการเปิดโอกาสส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนทุกระดับทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการของการพัฒนา (อุดม สุวรรณพิมพ์ และเอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2561 : 1-16)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาทั้งในมิติของกระบวนการขับเคลื่อนและมิติของเครือข่ายทางสังคมในการขับเคลื่อนรัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง กรณีศึกษากองทุนสวัสดิการชุมชนของตำบลอรุณภูมิ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลกว่า การมุ่งพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานร่วมกันอย่างเป็นเครือข่ายให้เกิดความเข้มแข็งได้นั้น บทบาทของประชาชนและเครือข่าย มีความสำคัญอย่างไร ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทุกกระบวนการ ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อให้การขับเคลื่อนกองทุนเกิดประโยชน์สูงสุด จนในที่สุดคนในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างเข้มแข็ง ส่งผลให้การพัฒนาบ้านเมืองเกิดความเจริญก้าวหน้า มั่นคงและยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการขับเคลื่อนรัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง
2. เพื่อศึกษาเครือข่ายทางสังคมในการขับเคลื่อนรัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. การวิจัยครั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งเป็น 2 ระยะ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 เป็นการศึกษากระบวนการขับเคลื่อนรัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. เป็นคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลอรุณภูมิ มาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี
2. เป็นผู้ที่มีความรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับกระบวนการขับเคลื่อนรัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง

ดังนั้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในระยะที่ 1 ได้แก่ ตัวแทนจากประธานกองทุนสวัสดิการชุมชน จำนวน 1 คน ตัวแทนจากคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน (ไม่น้อยกว่า 6 ปี) จำนวน 15 คน และตัวแทนจากสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน (ไม่น้อยกว่า 6 ปี) จำนวน 15 คน

ระยะที่ 2 เป็นการศึกษาเครือข่ายทางสังคมในการขับเคลื่อนรัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้ เป็นผู้ที่มีความรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคมในการขับเคลื่อนรัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง

ดังนั้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในระยะที่ 2 ได้แก่ ตัวแทนจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 1 คน ตัวแทนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน จำนวน 2 คน ตัวแทนจากพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 2 คน และตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละขั้นตอน โดยผ่านการศึกษาข้อมูลเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ประกอบการจดบันทึกและบันทึกเทป และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง 2 ระยะเป็นสำคัญ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการขับเคลื่อนรัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง โดยเน้นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ประกอบการประยุกต์ใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง

ระยะที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคม ในการขับเคลื่อนรัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง การวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม Social Network Analysis ในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มของสมาชิกเครือข่ายจะประกอบด้วยจุด (node) ได้แก่ 1) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน 3) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิษณุโลก และ 4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีความเชื่อมโยงกันในรูปแบบของบทบาทการส่งเสริม สนับสนุน กลไกการทำงานด้านทรัพยากร ให้กับตัวกลาง คือ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลอรุณภูมิ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนววิธีการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม ตามแนวคิดของ Brass (1995 : 39-79) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1) การวัดเส้นเชื่อมโยง (Ties) ผู้วิจัยวัดจากความถี่ (Frequency) ได้แก่ ความถี่ของการสื่อสารระหว่าง node ในเครือข่าย ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ เชิงปริมาณของการสื่อสารที่เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในเครือข่าย

2) การวัดผลซึ่งเน้นที่ตัวบุคคลหรือสมาชิกในเครือข่าย (Actors หรือ Node)

ความเป็นศูนย์กลาง Degree centrality คือ node ที่มีความเชื่อมโยงส่วนใหญ่กับ node อื่นๆ

ความเป็นตัวกลาง (Betweenness centrality) คือ การเป็นตัวกลางระหว่างสมาชิก 2 คน

3) การวัดผลสำหรับเครือข่าย (Networks)

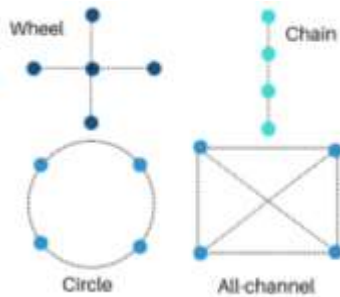
ความเข้มข้นของเครือข่าย (Network Density) เป็นการอธิบายร้อยละของเส้นเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นจริงต่อเส้นที่เชื่อมโยงที่สามารถเกิดขึ้นได้ทั้งหมด

ความแข็งแรงของเครือข่าย (Network Strength) คือความถี่ในการเชื่อมโยงกัน ความถี่สูงหมายถึงสมาชิกในทีมสามารถสื่อสารและแลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญได้บ่อยครั้ง จะช่วยเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ในทีม

ดาวเด่น (Stars) คือ คนที่มีเส้นเชื่อมโยงมากกว่าคนอื่นๆ ซึ่งมีดาวเด่น 3 ประเภท ได้แก่ ดาวเด่นภายใน (Internal Stars) ดาวเด่นภายนอก (External Stars) และคนที่เป็นทั้งดาวเด่นภายในและภายนอก

หลังจากนั้น นำมาสู่การระบุรูปแบบของเครือข่ายว่า อยู่ในรูปแบบใด ตามแนวคิดของ Mears (1974 : 71-79) ที่ได้เสนอแนวคิดการระบุรูปแบบของเครือข่าย ไว้ 4 ลักษณะ ดังแผนภาพที่ 1 ได้แก่

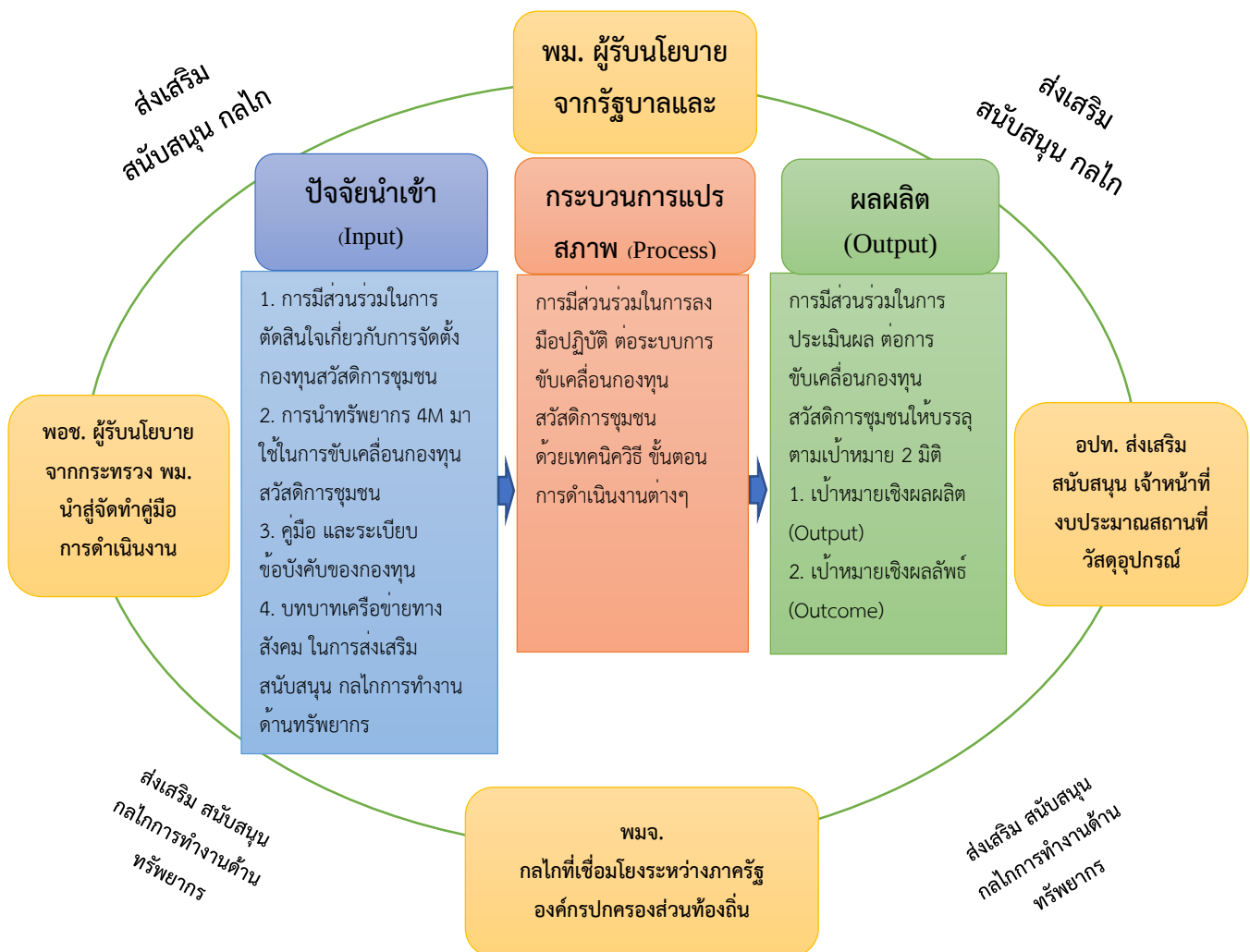
1. เครือข่ายแบบวงล้อหรือดาว (Wheel หรือ Star)
2. เครือข่ายแบบลูกโซ่ (Chain)
3. เครือข่ายแบบวงกลม (Circle)
4. เครือข่ายแบบทุกช่องทาง (All-channel)

แผนภาพที่ 1 รูปแบบของเครือข่าย 4 ประเภท (Mears, 1974 : 71-79)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีระบบมาประยุกต์ใช้ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีปฏิสัมพันธ์กัน (Cristina, Jacqueline & Francesco, 2010:126-135 ; Patton & McMahon, 2006 : 153-166) ดังแสดงในภาพประกอบที่ 2 ดังนี้

แผนภาพประกอบที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย จากแบบสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 สรุปผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการขับเคลื่อนรัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง โดยมุมมองจากประธานกองทุนสวัสดิการชุมชน และตัวแทนจากคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน ในฐานะผู้มีบทบาทในการกระตุ้น ส่งเสริม ให้สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชน ผู้วิจัยขอเสนอสรุปผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ทั้ง 3 ประเด็น ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สรุปผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกองทุน

ประเด็นการสัมภาษณ์	สรุปผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย	
1) การมีส่วนร่วมในการประชุม/ประชาพิจารณ์ เกี่ยวกับปัญหา และความต้องการของประชาชนในการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน	1) เกิดจากแนวคิดของประชาชน ที่ต้องการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน 2) เมื่อปี พ.ศ.2553 ประชาชนรวมตัวกัน เข้าพบผู้นำชุมชนเพื่อให้อัดประชุมพูดคุย แลกเปลี่ยนถึงปัญหา/ความต้องการ 3) ผู้นำชุมชนเห็นความสำคัญ จึงกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน โดยนำแนวคิดดังกล่าวเข้าปรึกษารื้อกับทางนายกเทศมนตรี 4) นายกเทศมนตรี สนับสนุนบุคลากรดำเนินงานสวัสดิการสังคม เพื่อเตรียมสถานที่จัดประชุม ประสานผู้ที่มีความรู้ เกี่ยวกับกองทุนฯ 5) ประสาน พมจ. พิษณุโลก ขอรับคำปรึกษาถึงแนวทางในการจัดตั้งกองทุนฯ 6) เรียนเชิญประธานกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลหนองแวม และตำบลหัวรอ มาให้ความรู้และแนวทาง
2) การมีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ของกองทุนสวัสดิการชุมชน	1) มีการดำเนินการผ่านการประชุมปีละ 1 ครั้ง ในแต่ละปี สมาชิกจะเสนอได้ปีละ 2 ประเด็น 2) ประเด็นยุทธศาสตร์ จะต้องตระหนักถึงความหลากหลายของคนในชุมชน และครอบคลุมทุกกลุ่ม 3) ตระหนักถึงการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล มีการประสานความร่วมมือกับเครือข่าย พัฒนาระดับการจัดการระบบสวัสดิการชุมชน

	4) ปัจจุบันกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลอรุณภูมิ มีสวัสดิการให้กับสมาชิก 20 สวัสดิการ
3) การมีส่วนร่วมในการลงประชามติเกี่ยวกับประเด็นยุทธศาสตร์ของกองทุนสวัสดิการชุมชน	1) สมาชิกทุกคนมีสิทธิ มีเสียงเท่าเทียมกัน 2) โดยการลงประชามติ สมาชิกจะร่วมกันโหวตด้วยการยกมือ 3) มติส่วนใหญ่จะเป็นไปตามหลักประชาธิปไตยที่ยึดเสียงข้างมาก ไม่ละเลยเสียงข้างน้อย
4) การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนระเบียบข้อบังคับของกองทุนสวัสดิการชุมชน	1) คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนออกระเบียบ ข้อบังคับหลักเกณฑ์ หรือวิธีการเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนฯ 2) ถูกต้อง มีความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ เป็นแนวทางเดียวกัน สอดคล้องเชื่อมโยงกับปัญหา ความต้องการ และเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม ให้ครอบคลุมทุกประเด็น 3) เปิดโอกาสให้สมาชิกกองทุนฯ เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยน และให้ความเห็นชอบ
การมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ (Implementation) ประกอบด้วย	
1) การมีส่วนร่วมในการระดมทุนภายใน (ออมวันละบาท)	1) ดำเนินการตามแผน ระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ของกองทุนฯ 2) โดยสมาชิกแรกเข้า เสียค่าธรรมเนียม 20 บาทต่อคน 3) การระดมทุนจะขึ้นอยู่กับข้อตกลงของแต่ละหมู่ฯ สมาชิกแต่ละคน มีความพร้อมแบบไหน 4) นายทะเบียนแต่ละหมู่ฯ ซึ่งส่วนใหญ่ก็คือผู้นำชุมชน ทำหน้าที่เป็นผู้เก็บรวบรวมเงินให้กับสมาชิก 5) การเก็บรวบรวมเงิน มีรายเดือน, ราย 3 เดือน, ราย 6 เดือน และรายปีสู่การเชื่อมโยง กับเงิน สบทบ 3 ส่วน คือ กองทุนฯ 1 ส่วน รัฐ 1 ส่วน และอปท.1 ส่วน 6) โดยเงินสบทบจะต้องเขียนแบบแสดงสถานะกองทุน เพื่อเป็นข้อเสนอโครงการจัดสวัสดิการชุมชน
2) การมีส่วนร่วมในการเสนอรายชื่อสมาชิกที่เดือดร้อนแก่กองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อให้ได้รับช่วยเหลือ	1) การช่วยเหลือมีทั้งในรูปของตัวเงิน และไม่ใช้ตัวเงิน 2) ในรูปของตัวเงิน จะเป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับด้านสิทธิประโยชน์ที่สมาชิกพึงได้รับจากกองทุนสวัสดิการชุมชน

	3) ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น เมื่อยามเจ็บไข้ได้ป่วย เกิดอุบัติเหตุ เสียชีวิต ไม่มีรถ ไม่มีวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็น สมาชิกในชุมชนจะช่วยเหลือกัน โดยไม่คิดค่าตอบแทนใดๆ 4) ปัจจุบันสวัสดิการ มี 20 สวัสดิการ ครอบคลุมทั้งเรื่อง เกิด แก่ เจ็บ ตาย การส่งเสริมด้านการศึกษา การส่งเสริมด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต
3) การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกองทุนสวัสดิการชุมชน	1) มีหลากหลายรูปแบบ 1.1 การบอกปากต่อปากถึงข้อดีของกองทุนสวัสดิการชุมชน 1.2 การแจกแผ่นพับ 1.3 การประกาศหอกระจายข่าว 1.4 เสียงตามสาย 1.5 การติดประกาศไว้ ณ ที่สาธารณะ เช่น บอร์ดประชาสัมพันธ์ของเทศบาลเมืองอรัญญิก บอร์ดประชาสัมพันธ์ศาลาประชาคมแต่ละหมู่ 1.6 กลุ่ม Line 1.7 เพจ Facebook 2) การรับสมาชิกใหม่ ดำเนินการปีละ 2 ครั้ง คือ เดือนมกราคม และกรกฎาคม ของทุกปี
4) การมีส่วนร่วมในการศึกษาดูงานนอกสถานที่ หรือมีส่วนร่วมในการต้อนรับคณะที่มาศึกษาดูงานในกองทุนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	1) มีการแลกเปลี่ยนถึงระบบการบริหารจัดการกองทุนให้เข้มแข็งและยั่งยืน 1.1 ด้านการดำเนินงานของคณะกรรมการ 1.2 ด้านการสะสมเงินของสมาชิกกองทุน 1.3 ด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อหาสมาชิกเพิ่ม 1.4 ด้านหลักการบริหารจัดการงบประมาณของกองทุนให้สมดุล 1.5 ด้านการประสานความร่วมมือกับเครือข่าย 1.6 ด้านการพัฒนายกระดับการจัดระบบสวัสดิการชุมชน 2) นำความรู้มาประยุกต์ใช้ให้เกิดการจัดสรรสวัสดิการให้กับสมาชิกได้อย่างเหมาะสมและตรงตามความต้องการมากที่สุด
5) การมีส่วนร่วมด้านสิทธิประโยชน์ที่สมาชิกพึงได้รับจากกองทุน	1) สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย จะมีสิทธิประโยชน์เท่าเทียมกัน

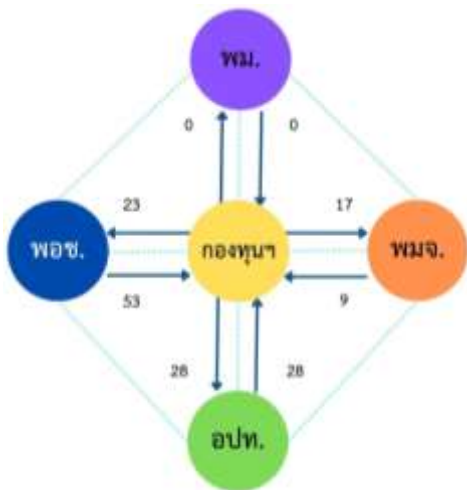
	2) สิทธิประโยชน์ในการรับสวัสดิการทั้ง 20 สวัสดิการครอบคลุม หลากหลาย ตรงกับความต้องการของสมาชิกกองทุน ทั้งเรื่อง เกิด แก่ เจ็บ ตาย การส่งเสริมด้านการศึกษา การส่งเสริมด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต 3) สิทธิการมีส่วนร่วมทุกกระบวนการ ทั้งด้านการตัดสินใจ ด้านการลงมือปฏิบัติ ด้านประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการ ให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้
6) การมีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือ การประชุมของกองทุนสวัสดิการชุมชน	1) มีการประชุมของคณะกรรมการกองทุน เฉลี่ย 2 ครั้งต่อปี สำหรับสมาชิกจะมีการประชุม ปีละ 1 ครั้ง 2) จะประชุมชี้แจง ปรีกษา ทาหรือ เรื่องดังนี้ 2.1 ทบทวนแผนระเบียบ ข้อบังคับ สรุปรายรับ-รายจ่าย รายงานผลการดำเนินงานของกองทุนฯ 2.2 ร่วมกันทบทวนเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน ชุดใหม่ที่ครบวาระ 2.3 การเน้นย้ำถึงวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่สำคัญในการขับเคลื่อนกองทุน 2.4 การให้แนวคิด แนวทางในการบริหารรายรับ-รายจ่ายของกองทุนให้เกิดความสมดุล เพียงพอต่อการจัดสวัสดิการแต่ละประเภท 2.5 การให้ขวัญกำลังใจซึ่งกันและกันในการบริหารกองทุน เนื่องด้วยผู้นำทุกคนต่างทำงานอย่างเสียสละ ไม่มีค่าตอบแทนใดๆ 2.6 การเสนอให้มีการจัดสวัสดิการให้ครอบคลุมทุกปัญหาและทุกความต้องการของประชาชน
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ประกอบด้วย	
1) การมีส่วนร่วมในการรับรู้ รับทราบการรายงานผลจากการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายประจำปีของกองทุนสวัสดิการชุมชน	1) มีการรายงานในที่ประชุมของสมาชิกปีละ 1 ครั้ง 2) การรายงานมีความโปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ มีกระบวนการขั้นตอนที่เป็นระบบ โดยมีการรายงานใส่ไว้นิลแผ่นใหญ่ๆ พร้อมกับการรายงานผ่านระบบออนไลน์ เช่น เฟจ facebook กลุ่ม Line รวมถึง

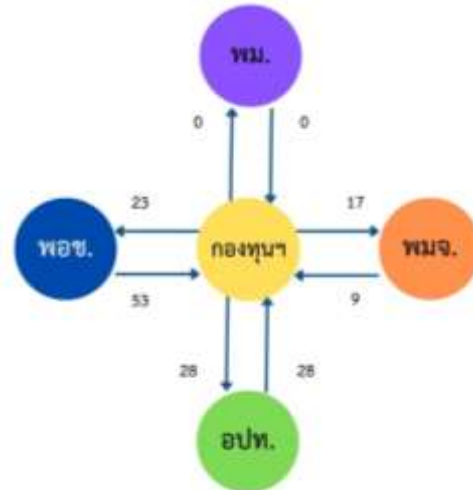
	ข้อมูลในคอมพิวเตอร์ของเทศบาลที่มีเจ้าหน้าที่คอยให้ข้อมูลของกองทุน 3) หากประชาชนมีข้อสงสัย สามารถดูได้ตลอดเวลาจึงเกิดความไว้วางใจ เชื่อใจ ความน่าเชื่อถือ สามารถเป็นที่พึ่งของประชาชนได้
2) การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเงินภายในกองทุนสวัสดิการชุมชน	1) เป็นไปอย่างเปิดเผย โปร่งใส ประชาชนมีข้อสงสัยมีอะไรสอบถามเพิ่มเติมได้ตลอดเวลา 2) กองทุนสวัสดิการชุมชน จะมีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่ฝ่ายนิติกร คอยให้ข้อมูลตลอดเวลา และข้อมูลจะเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ
3) การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนให้เป็นไปตามแผน ระเบียบข้อบังคับของกองทุนสวัสดิการชุมชน	1) นายกเทศมนตรีและผู้นำชุมชนจะให้ความสำคัญในเรื่องนี้มาก การขับเคลื่อนกองทุนสวัสดิการชุมชนจะต้องมีวัตถุประสงค์เดียวกัน เป้าหมายเดียวกัน ทุกกระบวนการขั้นตอนในการดำเนินงานจะต้องเป็นไปตามแผน ระเบียบข้อบังคับ 2) มีความโปร่งใส เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ประชาชนในชุมชน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกชนชั้นต้องสามารถเข้าถึงสวัสดิการทุกประเภทของกองทุนได้
4) การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน	1) สมาชิกทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ในการเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน 2) ทุกข้อเสนอแนะต่อแนวทางการดำเนินงานกองทุนจึงมีความจำเป็นต้องคำนึงถึงครอบคลุมของสวัสดิการในแต่ละประเภท ที่ร่วมกันวิเคราะห์ถึงฐานของรายรับ-รายจ่าย ว่ามีความสมดุลเพียงพอหรือไม่ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ระเบียบข้อบังคับของกองทุนสวัสดิการชุมชนอยู่ตลอดเวลา เป็นไปเพื่อประโยชน์โดยรวมของสมาชิกทุกคน

ระยะที่ 2 สรุปผลการวิจัยจากวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม Social Network Analysis ในการขับเคลื่อนรัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง ผลการวิจัยพบว่า จะมีรูปแบบของเครือข่ายเป็นแบบวงล้อหรือดาว (Wheel หรือ Star) มีค่าความหนาแน่น (density) = 0.5 ส่วนเครือข่ายทางสังคมที่เป็นดาวเด่น (Stars) คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาลเมืองอรัญญิก) มีเส้นเชื่อมโยง (ties) = 56 ซึ่งมีความเป็นดาวเด่นทั้งภายใน (Internal Stars) และดาวเด่นภายนอก (External Stars) เครือข่ายทางสังคมที่มีความเป็นศูนย์กลาง (Degree centrality) และมีความแข็งแรง (Network Strength) สูง คือ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน มีเส้นเชื่อมโยง (ties) = 76 ส่วนเครือข่ายทางสังคมที่มีความเป็นตัวกลาง (Betweenness centrality) คือ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิษณุโลก มีเส้นเชื่อมโยง (ties) = 26

จากผลการวิจัยผู้วิจัยขอเสนอสรุปผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ ดังแผนภาพต่อไปนี้

Betweenness 5 Node, there are a maximum of 8 possible ties

Therefore, a network with 5 nodes and 4 ties has density = 0.5

แผนภาพที่ 3 สรุปผลการวิจัยจากวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม Social Network Analysis ในการขับเคลื่อนรัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง กรณีศึกษากองทุนสวัสดิการชุมชนของตำบลอรัญญิก

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการขับเคลื่อนรัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง กรณีศึกษากองทุนสวัสดิการชุมชนของตำบลอรัญญิก ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยโดยมุ่งเน้นการศึกษา ทั้งในมิติของกระบวนการขับเคลื่อนและมิติของเครือข่ายทางสังคมในการขับเคลื่อนรัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง โดยได้นำแนวคิดกองทุนสวัสดิการชุมชน แนวคิดรัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง ที่มาและความหมาย และความสำคัญของทฤษฎีระบบ องค์ประกอบของทฤษฎีระบบ การนำทฤษฎีระบบมาประยุกต์ใช้ แนวคิดของประชาชนที่ต้องการพัฒนาชุมชน แนวคิดของผู้นำชุมชนที่มีบทบาทในการกระตุ้น ส่งเสริม และสนับสนุนแนวคิดการนำทรัพยากร 4M มาใช้ในการขับเคลื่อนกองทุน ระบบการขับเคลื่อนกองทุนสวัสดิการชุมชน คู่มือการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชน ปี พ.ศ. 2565 ระเบียบข้อบังคับหรือข้อตกลงร่วมกันของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลอรัญญิก (ออมวันละบาท) ตำบลอรัญญิก อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก พ.ศ. 2563 การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกองทุน บทบาทของเครือข่ายทางสังคม ในการส่งเสริม สนับสนุน ผ่านกลไกสนับสนุนการทำงาน แนวคิดการบรรลุเป้าหมาย (Goal – attainment Approach) รวมถึงได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ และใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยผลการวิจัยพบว่า

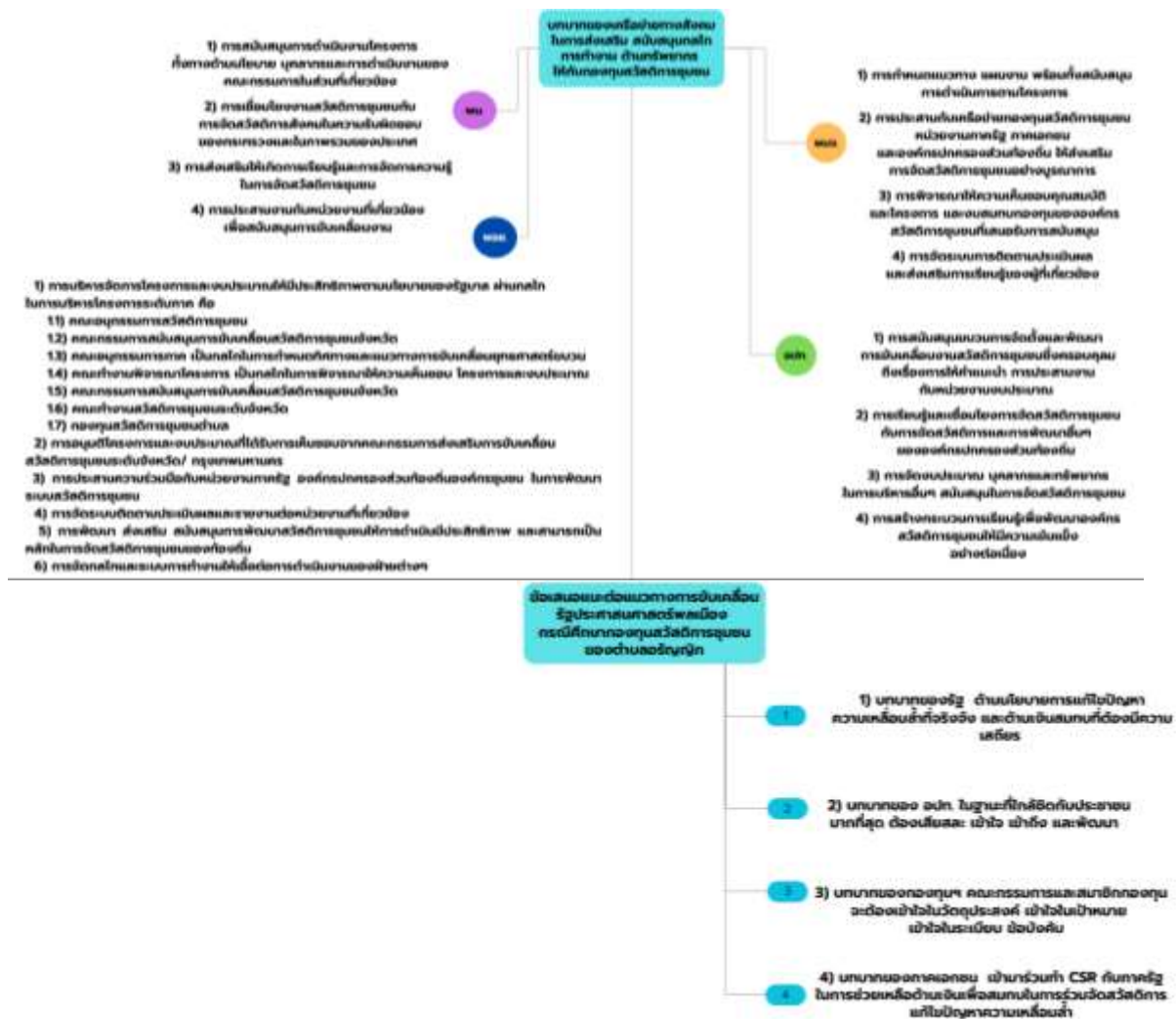
1) กระบวนการขับเคลื่อนรัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง พบว่า หัวใจสำคัญต้องเริ่มจากบทบาทของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน ในการกระตุ้น ส่งเสริม ให้สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนในทุกกระบวนการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล รวมถึงบทบาทของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนในการประสานการทำงานร่วมกันกับเครือข่ายทางสังคมให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของแนวคิดของสนธยา พลศรี (2553 : 125) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการพัฒนาคนและกลุ่มคนในชุมชนให้มีศักยภาพเพียงพอและร่วมมือกันปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและชุมชน ตามแผนและโครงการที่กำหนดไว้ ทั้งการใช้พลังของชุมชนและการสนับสนุนจากภายนอกชุมชน ในทำนองเดียวกับ โกวิท พวงงาม (2553 : 636-648) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาชุมชนไว้ว่า จะต้องนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดี การสร้างสรรค์ปรับปรุงอย่างมีกระบวนการ (Process) และเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมีโครงสร้างและแบบแผน (Planned and Structured Change) หรือมีการกำหนดทิศทางเป้าหมายที่แน่นอน (Ultimate Goal) ที่อาจเป็นไปได้ทั้งการกระทำของภาครัฐ และภาคเอกชน หรือเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับเอกชนในรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งนี้เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านต่างๆ ให้ดีขึ้น เช่น เศรษฐกิจ การศึกษาเรียนรู้ สุขภาพอนามัย วัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อให้มีความสามารถที่จะพึ่งตนเองได้ในที่สุด

2) เครือข่ายทางสังคมในการขับเคลื่อนรัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง จากผลการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม Social Network Analysis พบว่า มีรูปแบบของเครือข่ายเป็นแบบวงล้อหรือดาว (Wheel หรือ Star) มีค่าความหนาแน่น (density) = 0.5 ส่วนเครือข่ายทางสังคมที่เป็นดาวเด่น (Stars) คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาลเมืองอรัญญิก) ซึ่งมีความเป็นดาวเด่น ทั้งภายใน (Internal Stars) และดาวเด่นภายนอก (External Stars) เนื่องด้วยเป็นเครือข่ายที่มีการพัฒนาความสามารถในการรับและส่งข้อมูลภายในเครือข่ายทางการสื่อสาร เป็นผู้นำทางความคิด เพราะเป็น เครือข่ายที่เข้าหาเครือข่ายอื่นๆ เพื่อหาข้อมูลและพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาให้กับกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลอรัญญิก เครือข่ายทางสังคมที่มีความเป็นศูนย์กลาง (Degree centrality) และมีความแข็งแรง (Network Strength) สูง คือ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เพราะเป็นเครือข่ายที่มีความถี่ในการเชื่อมโยงกันของสมาชิกในเครือข่าย มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันระหว่างสมาชิกในเครือข่าย โดยสมาชิกในเครือข่ายสามารถสื่อสารและแลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญได้บ่อยครั้ง ตัวอย่างเช่น พอช. จะมีกลไกภาคประชาชนในการประสานการทำงานอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารผ่านโทรศัพท์ การสื่อสารผ่านระบบออนไลน์ หรือการนัดพบเพื่อปรึกษาหารือได้โดยตรงไม่จำกัดเวลา ซึ่งจะช่วยเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ในเครือข่ายได้ นอกจากนี้ การสื่อสารกันบ่อยครั้งยังช่วยเพิ่มความเชื่อใจระหว่างสมาชิกในเครือข่าย ความเชื่อใจเกิดได้จากการแบ่งปันข้อมูลและการร่วมมือกัน ส่วนเครือข่ายทางสังคมที่มีความเป็นตัวกลาง (Betweenness centrality) คือ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิษณุโลก เพราะเป็นเครือข่ายที่อยู่ระหว่างกลางการเชื่อมโยงของเครือข่ายอื่นๆ โดยเครือข่ายในตำแหน่งนี้สามารถควบคุมการมีปฏิสัมพันธ์ของเครือข่ายต่างๆ ที่มาเชื่อมโยงผ่านตัวเองได้ โดยสามารถสอบถามบทบาทผู้ควบคุม ประตุแห่งความสัมพันธ์ หรือทำการกีดขวางการติดต่อจากสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา (Wasserman and Faust, 1994 : 5-61) ซึ่งวัดจากความเชื่อมโยงทางอ้อมระหว่างเครือข่ายต่างๆ ในเครือข่าย การที่มีค่า betweenness centrality สูงจะสะท้อนให้เห็นถึง "เนื้อแท้ของเครือข่าย" (under the surface of a network) โดยเครือข่ายนี้ทำหน้าที่คล้ายกับตัวกลางในการจัดสรรอำนาจ ตัวแทนหรือนายหน้า (Broker) เพราะอยู่บนวิถีซึ่งให้อาสาแก่เครือข่ายในการประสานความร่วมมือกัน เพื่อขับเคลื่อนกองทุนสวัสดิการชุมชน ให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งเชิงผลิต (Output) คือ กองทุนสามารถจัดสวัสดิการพื้นฐานให้กับสมาชิกในชุมชนได้ และบรรลุเป้าหมายเชิงผลลัพธ์ (Outcome) คือ ชุมชนมีระบบสวัสดิการที่สามารถดูแลคนในชุมชนทุกกลุ่ม ทุกช่วงวัยตั้งแต่เกิดจนตาย ทำให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้กับคนในชุมชนในการดูแลช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับแนวคิดของป๋วย อึ๊งภากรณ์ (2530 : 135-138) ที่ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับ “คุณภาพแห่งชีวิต ปฏิทินแห่งความหวัง จากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน” ที่แสดงถึงความมุ่งหวังที่จะให้คนในสังคมมีปัจจัยพื้นฐาน ได้รับสวัสดิการสังคมที่ทำให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน พร้อมมอบรางวัลเป็นขวัญและกำลังใจให้กับกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อยกย่อง เชิดชู องค์กร/กองทุนสวัสดิการชุมชนที่

ดำเนินงานช่วยเหลือ ดูแลคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอย่างโดดเด่นในด้านต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายและกองทุนสวัสดิการในพื้นที่ โดยเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของบริการ และขยายผลกองทุนให้เกิดขึ้นครอบคลุมทั่วประเทศ เพื่อกระตุ้นให้รัฐบาล ภาคเอกชน และสังคม ตระหนักถึงคุณค่าของแนวคิดเรื่อง “คุณภาพชีวิตปฏิทินแห่งความหวัง : จากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน” และร่วมนำไปสู่การพัฒนา นโยบายระบบปฏิบัติการด้านสวัสดิการให้ประชาชนและชุมชนเข้าถึงได้อย่างทั่วถึงเหมาะสม บนฐานคิดที่ว่า “ความสุข คุณค่า และความหมายของชีวิตผูกโยงเป็นเรื่องเดียวกันกับการมีอยู่ของรัฐ เราจึงจำเป็นต้องทักท้วง เรียกร้อง และถามถึง โลกสังคมที่ทุกคนไม่เพียงทุกข์ร่วมกัน แต่ควรเป็นสังคมที่สุขร่วมกันได้ด้วย” ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในประเทศไทยให้มีความเป็นธรรมในสังคมและการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพและ เป็นที่ยอมรับ จึงถือเป็นความท้าทายของสังคมไทยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะว่าการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศจึงต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาคนตั้งแต่ระดับ ครอบครัว ชุมชนท้องถิ่น และระดับชาติให้มีประสิทธิภาพ

จากการอภิปรายผลการวิจัยข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาระบบการขับเคลื่อน รัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง กรณีศึกษากองทุนสวัสดิการชุมชนของตำบลอรุณภูมิ เป็นแผนภาพได้ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 4 กระบวนการขับเคลื่อนรัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง กรณีศึกษากองทุนสวัสดิการชุมชนของตำบลอรุณนิคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

1) สมาชิกและคณะกรรมการของกองทุนสวัสดิการชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ท้องถิ่น ควรตระหนักและใส่ใจ มีจิตวิญญาณของความสำเร็จที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ เพราะการขับเคลื่อนกองทุนสวัสดิการชุมชน ถือเป็นการตระหนักถึงความเท่าเทียมที่มนุษย์ทุกคนควรจะได้รับ ตามแนวนโยบายหรือฝ่ายการเมืองแต่ละยุคแต่ละสมัยที่มีการหาเสียง ต่างให้ความหวังกับประชาชนที่ยังไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการต่างๆ ได้ ให้คำมั่นสัญญาที่จะมีสวัสดิการที่ดี แต่นั่นคงไม่ใช่เพียงแค่การมองสวัสดิการของปัจเจกหรือตัวบุคคลเท่านั้น

หากแต่ต้องตระหนักและใส่ใจทั้งระบบ ซึ่งคำถามอยู่ที่ว่า ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งให้เป็นผู้นำจะมีการแบ่งฝ่ายออกเป็นสองขั้ว เลือกปฏิบัติหรือไม่ เพราะกองทุนสวัสดิการชุมชน ถือเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวของประชาชนมากที่สุด การที่ประชาชนมีแนวคิดในการช่วยเหลือกันเกิดขึ้นนั้น คงไม่ใช่เรื่องง่าย ยิ่งเฉพาะกองทุนมีการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง คำถามของคนเป็นผู้นำ คือ จะสานต่ออย่างไรให้กองทุนเกิดความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง ยกตัวอย่าง แรกเริ่มของแนวคิดในการจัดตั้งกองทุนขึ้นมา เรามีข้อตกลงร่วมกันของกองทุนที่จะต้องมีเงินสมทบ (1 : 1 : 1) คือ 1) สมทบจากเงินออมของสมาชิกในชุมชน 2) การสมทบจากรัฐบาล และ 3) การสมทบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในสัดส่วนที่เท่ากัน แต่ปัจจุบัน การสมทบจากรัฐบาล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลับไม่มีความเสถียร และไม่ครอบคลุม

2) การขับเคลื่อนกองทุนสวัสดิการชุมชนควรมีการประสานการทำงานร่วมกับเครือข่ายจากภาคเอกชน เนื่องด้วยปัจจุบันภาคเอกชนมีตลาดหลักทรัพย์ ประมาณ 50 บริษัท งบประมาณโดยประมาณ 3,000 ล้านบาท ซึ่งมีความสนใจและให้ความสำคัญ ที่จะเข้าร่วมทำ CSR กับภาครัฐ ในการช่วยเหลือด้านเงินเพื่อสมทบในการร่วมจัดสวัสดิการ แก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำให้กับประชาชน แต่ยังติดเงื่อนไขที่กองทุนสวัสดิการชุมชนยังเป็นองค์กรชุมชน รัฐบาลจึงควรมีแนวคิดที่จะผลักดันให้ได้รับการรองรับด้านกฎหมาย ในการเชื่อมโยงมาตรการ “ภาษี” เพื่อเป็นแรงจูงใจให้กับภาคเอกชน โดยได้เสนอแนวทางไว้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงคือ ผลักดันให้กองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นนิติบุคคล ทางอ้อมคือ หากกองทุนสวัสดิการชุมชนยังเป็นนิติบุคคลไม่ได้ ก็ให้เริ่มจากที่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ในการออกใบ ลดหย่อนภาษี เพื่อเกิดความมั่นใจ เชื่อถือ ทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาถึงกระบวนการขับเคลื่อนรัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อันเป็นการสร้างจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองและเครือข่ายทางสังคมให้มีความเสียสละ สามารถบริหารบ้านเมืองและการจัดบริการสาธารณะร่วมกันภายใต้ปัญหาและความต้องการที่แท้จริง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกคนให้อยู่ดี กินดี มีความสุข อย่างทั่วถึง เท่าเทียม และยั่งยืนสืบไป

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2553). *การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.
- บัว อึ้งภากรณ์. (2530). *คุณภาพแห่งชีวิต ปฏิทินแห่งความหวัง จากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน*. ในพระคุณ
เมธกุโร (บก.) และคณะ. ศาสนธรรมกับการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- สนธยา พลศรี. (2553). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- สำนักประสานเครือข่ายสวัสดิการชุมชน. (2565). *คู่มือการดำเนินงาน โครงการสนับสนุน การจัดสวัสดิการ
ชุมชน ปีงบประมาณ 2565*. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์ และวลัยพร รัตนเศรษฐ. (2557). *รัฐประศาสนศาสตร์พลเมือง*. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2552). *แปรถิ่น เปลี่ยนฐาน : สร้างการปกครองท้องถิ่นให้เป็นรากฐานของ
ประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุดม สุวรรณพิมพ์ และเอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2561). ชุมชนท้องถิ่นไทยแนวใหม่กับรัฐประศาสนศาสตร์
พลเมือง. *วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์*. 4 (1), 1-16.
- Brass, D. (1995). "A Social Network Perspective on Human Resources Management".
Personnel and Human Resources Management. 13, 39-79.
- Cristina Mele, Jacqueline Pels, Francesco Polese. (2010). *A Brief Review of Systems Theories
and Their Managerial Applications*. Service Science 2 (1-2), 126-135.
- Mears, P. (1974). "Structuring Communication in a Working Group". *The Journal
of Communication*. 24, 71-79.
- Wasserman, S. & Faust, K. (1994). *Social network analysis: Methods and applications*.
Cambridge, UK: Cambridge University Press. p.5-61.
- William A. Pencak (2009). *Encyclopedia of the Veteran in America*. ABC-CLIO. p. 222.
- Patton, W., & McMahon, M. (2006). The systems theory framework of career development
and counseling: Connecting theory and practice. *International Journal for the
Advancement of Counselling*. 28 (2), 153-166.

โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจ
การทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

**Linear Structural Equations of Factors Influencing Teachers
Empowerment in schools Institutions under the Sakon Nakhon
Secondary Education Service**

นิภาพรณ์ ราชบรรดิฐ,

วันเพ็ญ นันทะศรี และ เอกลักษณ์ เพียสา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Nipaporn Rachbandith,

Wanphen Nanthasri and Akkaluck Pheasa

Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: rk11119.konloo@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษา และ 2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ปีการศึกษา 2564 ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ผู้วิจัยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane ในการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่าง 332 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.85 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การทดสอบที และใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างสมการโครงสร้างเชิงเส้นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษาประกอบไปด้วย การสร้างบรรยากาศในการทำงาน การสร้างภาวะผู้นำให้กับครู และ การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน 2) ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับสมการโครงสร้างเชิงเส้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี โดยมีค่าไค-สแควร์เท่ากับ 1.29 มีค่าองศาอิสระ เท่ากับ 1 มีค่านัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.05 ค่าสถิติไค-สแควร์ ต่อค่าองศา

อิสระ เท่ากับ 1.29 และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง เท่ากับ 0.99 มีค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว เท่ากับ 0.95 มีค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน เท่ากับ 0.02 มีค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณพารามิเตอร์ เท่ากับ 0.04

คำสำคัญ: สมการโครงสร้าง; ปัจจัยที่มีอิทธิพล; พลังอำนาจการทำงานของคน

Abstracts

The objectives of this research were 1) to develop a linear structure equation model of factors influencing teacher empowerment in educational institutions, and 2) to examine the consistency of linear structure equation models of factors influencing teacher empowerment in academia with empirical data. Examples include school administrators and teachers. Affiliated with Sakon Nakhon Secondary Education Area Office Academic Year 2021 Acquired using a simple random method. We used Taro Yamane's ready-made table to determine the size of the sample, and we got a sample of 332 people. The research instrument was a 5-level estimation scale questionnaire with a total confidence value of 0.85. Pearson correlation coefficient T testing and using ready-made computer programs to verify the consistency between the linear structure equations developed by the researcher and the empirical data.

The results of the research showed that: 1) a linear structural equation model of factors influencing teacher empowerment in educational institutions includes: Creating a working environment 2) Consistency with empirical data after adjusting linear structure equations. It is consistent with empirical data favorably, with a chi-squared value of 1.29, a degree of freedom of 1, a statistical significance value of 0.05, a chi-squared statistic. The revised conformity index value is 0.95, the root of the mean squares of the standard error is 0.02, the carrier estimation error is 0.04.

Keywords: Structural Equation; Influencing Factors; Teacher Performance Empowerment

บทนำ

ตามที่ได้มีการประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดและแก้ไขเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา พ.ศ. 2554 ประกาศ ณ วันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 และกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาและที่ตั้งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 62 เขต เพื่อบริหารและจัดการ การศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดประโยชน์สูงสุดของทางราชการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร เป็นหนึ่งในหน่วยงานทางการศึกษาดังกล่าว ที่มีหน้าที่ ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดสกลนคร ครอบคลุม 18 อำเภอ มีสถานศึกษาในสังกัด 45 แห่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร จึงมี บุคลากรครูในสถานศึกษาหลากหลายพื้นที่ หลากหลายชนเผ่า ส่งผลให้มีทัศนคติค่านิยม วัฒนธรรมที่ต่างกัน

รับภาระหน้าที่ในการทำงานแตกต่างกัน เพราะนอกจากงานสอนจะเป็นหน้าที่หลักแล้วยังมีภาระหน้าที่อื่นที่ต้องรับผิดชอบ ได้แก่ งานครูประจำชั้น งานธุรการ งานพัสดุการเงิน งานกิจกรรมโครงการ และงานอื่น ๆ ที่ทำให้ครูมีภาระงานมากขึ้น จนไม่มีเวลาในการจัดเตรียมการเรียนการสอนได้เต็มที่ (การดำเนินการตามนโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคล ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564, 2564 : 111) ซึ่งภาระงานเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลให้ครูให้ขาดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน เป็นสาเหตุให้ครูทำงานได้ไม่เต็มศักยภาพ ผลของการปฏิบัติงานจึงไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และยังมีสาเหตุอีกหลายประการที่เป็นการบั่นทอนให้ครูไม่มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน เช่น ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ด้านนโยบายในการบริหาร ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และอื่น ๆ (ฉัตรชัย แทนทอง, 2561 : 25)

ประกอบกับในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการนำแนวคิดการพัฒนาองค์กรที่เป็นกระบวนการปรับเปลี่ยนและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานในองค์กรที่ได้รับความ สนใจและนำไปใช้อย่างแพร่หลาย คือ การเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับผู้ปฏิบัติงานในองค์กร ซึ่งจัดว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาองค์กรให้คล่องตัวและเติบโตขึ้น สำหรับสถานศึกษา ครูคือเป้าหมายสำคัญที่จะต้องได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ เพราะครูคือผู้ที่ต้องเข้าถึงนโยบายและความต้องการของโรงเรียน เป็นผู้ที่นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ รับผิดชอบโดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งต้องมีการเชื่อมโยงความคิดรวบยอดต่าง ๆ จากหลักสูตรสู่การจัดการเรียนการสอน และเพื่อให้ครูมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ ฉะนั้น การนำกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจไปใช้จะเป็นปัจจัยที่ช่วยสร้างแรงจูงใจให้ครูทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นต่อไปได้ (ณัฐกร รักษัธธรรม, 2557 : 166)

การเสริมสร้างพลังอำนาจเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้บุคคล องค์กร ชุมชนมีความสามารถจัดการกับชีวิตของตนเอง ทำให้บุคคลตระหนักรู้คุณค่าและความ สามารถ ทั้งของตนเองและผู้อื่น การเสริมสร้างพลังอำนาจแก่บุคคลจะส่งผลให้บุคคลรับรู้ศักยภาพของตนและเพิ่มขีดความสามารถในด้านต่างๆ นอกจากนั้น การเสริมสร้างพลังอำนาจเป็นรูปแบบการสร้างเสริมเป็นกระบวนการที่บุคคลมีความสัมพันธ์ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล แลกเปลี่ยนความคิด แลกเปลี่ยนความรู้สึก ได้เรียนรู้การทำงาน การใช้ทรัพยากรและประโยชน์ร่วมกัน ตลอดจนสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรโดยรวม (พรวรรณา ฤทธิรอด, 2556 : 62) การเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานมีผลต่อความสามารถในการตัดสินใจด้านการบริหารงาน ทำให้บุคคลที่ได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานแล้ว มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น เพราะปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จคือ การเพิ่มผลิตภาพขององค์กรจากตัวบุคลากร ซึ่งบุคลากรหรือตัวผู้ปฏิบัติงานย่อมถือได้ว่าเป็นหัวใจหลักขององค์กร ที่จะช่วยให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (มณีนรนา โนนห้าวร, 2557 : 64)

การนำแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจมาใช้ในการบริหารองค์กรได้รับความสนใจเป็นอย่างมากในต่างประเทศ และในประเทศไทยมีผู้สนใจศึกษาแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจนำไปใช้ในองค์กรอย่างกว้างขวางขึ้นเช่นเดียวกัน แต่สำหรับองค์กรทางการศึกษายังได้รับการศึกษาค้นคว้าวิจัยไม่มากนัก ทั้ง ๆ ที่องค์กรทางการศึกษานั้น ควรมีการปรับเปลี่ยนระบบการบริหาร ให้มีความเป็นอิสระ มีอำนาจการตัดสินใจได้มากขึ้น เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับสภาพการณ์ของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่มีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ และส่งผลกระทบต่อบุคลากรในองค์กรทางการศึกษาทุกระดับ ทั้งนี้ เมื่อกล่าวถึงองค์กรทางการศึกษาที่เป็นโรงเรียน เป้าหมายที่ต้องเสริมสร้างพลังอำนาจในโรงเรียน ก็คือ “ครู” เนื่องจากครู คือ ผู้ที่ต้องเข้าถึงนโยบายและความต้องการของโรงเรียน เป็นผู้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม (จุไรรัตน์ เหมะธูลิน, 2554 : 3)

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นประโยชน์ของการนำแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงานมาใช้ในสถานศึกษา อันสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาครู และการเปลี่ยนแปลงทางการบริหารการจัดการศึกษาของผู้บริหารที่สนใจได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินโครงการวิจัยในครั้งนี้ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษากลุ่มเป้าหมาย และการวิจัยเชิงปริมาณในการศึกษากลุ่มตัวอย่าง โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ในปีการศึกษา 2564 ประชากรทั้งสิ้น 2,451 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้อัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างกับจำนวนตัวแปรเป็น 20 ต่อ 1 หน่วย (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542 : 54) การวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตได้ 12 ตัว ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

เท่ากับ 280 คน แต่เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม สามารถนำอ้างอิงประชากรได้อย่างน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane ในการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จึงได้กลุ่มตัวอย่างเป็น 332 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายรูปแบบ โดยมีลำดับการดำเนินการ 2 ระยะ ดังต่อไปนี้

2.1 การเก็บข้อมูลเบื้องต้น ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการวิจัยระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 12 แหล่ง ดังนี้ Kanter (1979 : 57), Blase&Base (1994 : 52-55) จุไรรัตน์ เหมะธูลิน (2554 : 5), เฉลิมชัย แก้วมณีชัย (2556 : 11), มณฑลวิวัฒน์ (2556 : 223), ปัญญา ศรีลารักษ์ (2557 : 23), ณัฐกร รักธรรม (2557 : 7), สถาพร ภูบาลเข้า (2559 : 7), ภิญญาพัชญ์ เทียมเมืองแพน (2560 : 10), วรัญญา เรือนกาศ (2560 : 5), นิลุบล ชูสอน (2561 : 4), สุริยา หิงขุนทด (2563 : 7) โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกองค์ประกอบที่มีค่าความถี่ 6 หรือร้อยละ 60 ขึ้นไปของความถี่ทั้งหมด เพื่อนำผลที่ได้มากำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย

2) สัมภาษณ์องค์ประกอบ เพื่อคัดเลือกองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และกำหนดนิยามศัพท์ จากนั้นนำมาสร้างกรอบแนวคิดสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

3) ยกร่างและพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษา โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ของการวิจัยระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดำเนินการ 2 ขั้นตอน โดยการนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อหาค่าสถิติต่าง ๆ

1) ดำเนินการต่อเนื่องจากระยะที่ 1 ในขั้นตอนที่ 3 คือ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เลือกมาโดยการเจาะจง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมของแบบสอบถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ ว่าแบบสอบถามมีความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงข้อคำถาม ให้ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ต่อไป ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-0.92 และมีเกณฑ์การเลือกผู้เชี่ยวชาญดังนี้

1. ผู้บริหารการศึกษา เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารการศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี มีวุฒิการศึกษาปริญญาโทหรือปริญญาเอกหรือวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ จำนวน 1 คน

2. ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี มีวุฒิการศึกษาปริญญาโทหรือปริญญาเอก หรือ วิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ จำนวน 2 คน
3. ครู เป็นผู้ที่มีประสบการณ์การสอนในสถานศึกษามาไม่น้อยกว่า 5 ปี มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีหรือปริญญาโทหรือปริญญาเอก หรือวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ จำนวน 2 คน

2) เก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ในปีการศึกษา 2564 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 120 คน และ ครู 2,213 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 2,451 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ผู้วิจัยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane ในการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จึงได้กลุ่มตัวอย่างเป็น 332 คน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Quantitative Data) ในการวิจัยระยะที่ 1 นำไปวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้ผลดังตาราง

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลสถานภาพ	ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	102	30.70
1.2 หญิง	230	69.30
รวม	332	100
2. วุฒิการศึกษา		
2.1 ปริญญาตรี	2	0.60
2.2 ปริญญาโท	325	97.90
2.3 ปริญญาเอก	5	1.50
รวม	332	100
3. ประสบการณ์ด้านบริหาร/การสอน		
3.1 น้อยกว่า 5 ปี	2	0.60
3.2 5 – 10 ปี	96	28.90

3.3 10 ปี ขึ้นไป	234	70.50
รวม	332	100
ข้อมูลสถานภาพ	ความถี่	ร้อยละ
4. สภาพการดำรงตำแหน่งในสถานศึกษา		
4.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	32	9.60
4.2 ครูผู้สอน	300	90.40
รวม	332	100
5. ขนาดของโรงเรียน		
5.1 โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก	-	-
5.2 โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง	92	27.70
5.3 โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่	111	33.40
5.4 โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ	129	38.90
รวม	332	100

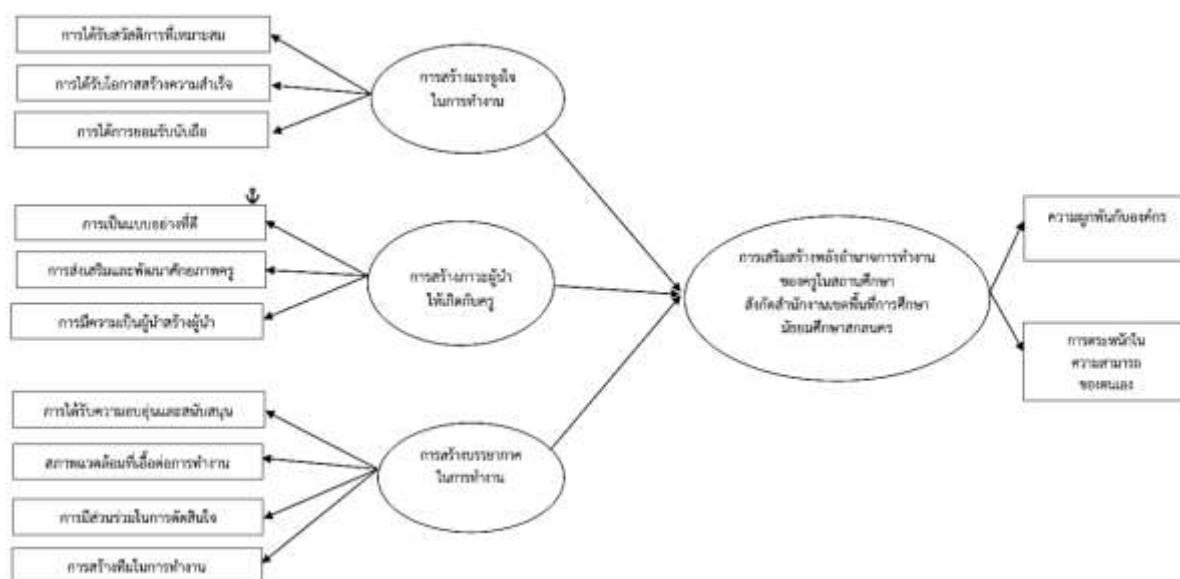
ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกและค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

แบบสอบถาม	จำนวนข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าดัชนีความ สอดคล้อง
ด้านความผูกพันกับองค์กร	8	0.39-0.76	0.87
ด้านการตระหนักในความสามารถของตนเอง	6	0.65-0.73	0.67
ด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน	9	0.67-0.86	0.88
ด้านการสร้างบรรยากาศในการทำงาน	12	0.47-0.78	0.92
ด้านการสร้างภาวะผู้นำให้เกิดกับครู	11	0.70-0.85	0.91
รวมทั้งฉบับ	46	0.39-0.86	0.85

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ในการวิจัยระยะที่ 2 นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติอ้างอิง (Inference Statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ค่าสถิติไค-สแควร์ ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index : GFI) ดัชนีวัดความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index : AGFI) ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standardized Root Mean Squared Residual : SRMR) ค่ารากของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation : RMSEA)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 12 แหล่ง ดังนี้ Kanter (1979 : 57), Blase&Base (1994 : 52-55) จุไรรัตน์ เหมะธูลิน (2554 : 5), เฉลิมชัย แก้วมณีชัย (2556 : 11), มณฑวล วุฒิยานันต์ (2556 : 223), ปัญญา ศรีลารักษ์ (2557 : 23), ณฐกร รักษ์ธรรม (2557 : 7), สถาพร ภูบาลเข้า (2559 : 7), ภิญญาพัชญ์ เทียมเมืองแพน (2560 : 10), วรัญญา เรือนกาศ (2560 : 5), นิลุบล ชูสอน (2561 : 4), สุริยา หึงขุนทด (2563 : 7) โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกองค์ประกอบที่มีค่าความถี่ 6 หรือร้อยละ 60 ขึ้นไปของความถี่ทั้งหมดเพื่อนำผลที่ได้มากำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ ตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

1.1 การเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษา ประกอบไปด้วย 2 ตัวแปรสังเกตได้ คือ ความผูกพันกับองค์กร และ การตระหนักในความสามารถตนเอง

1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร มี 3 ปัจจัยหลัก คือ

1.2.1) การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ประกอบไปด้วย 3 ตัวแปรสังเกตได้ คือ การได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม การได้รับโอกาสสร้างความสำเร็จ และการได้รับการยอมรับนับถือ

1.2.2) การสร้างบรรยากาศในการทำงาน ประกอบไปด้วย 4 ตัวแปรสังเกตได้ คือ การได้รับความอบอุ่นและสนับสนุน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน และการสร้างทีมในการทำงาน

1.2.3) การสร้างภาวะผู้นำให้เกิดกับครู ประกอบไปด้วย 3 ตัวแปรสังเกตได้ คือ การเป็นแบบอย่างที่ดี การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพครู และการมีความเป็นผู้นำและสร้างผู้นำ

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร กับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ และความโด่ง ของตัวแปรสังเกตได้ ของสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครโดยรวม ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 4.46$, S.D.= 0.22 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านพบว่าด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน $\bar{X} = 4.49$, S.D.= 0.29 รองลงมาคือ ด้านการสร้างภาวะผู้นำให้เกิดกับครู $\bar{X} = 4.46$, S.D.= 0.19 และด้านการสร้างบรรยากาศในการทำงาน $\bar{X} = 4.43$, S.D.= 0.17 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษา โดยรวม

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม
1. การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน	4.49	0.29	มาก
2. การสร้างบรรยากาศในการทำงาน	4.43	0.17	มาก
3. การสร้างภาวะผู้นำให้เกิดกับครู	4.46	0.19	มาก
รวมเฉลี่ย	4.46	0.22	มาก

ตารางที่ 4 ข้อมูลความเบ้ และความโด่ง ของตัวแปรสังเกตได้

ตัวแปร	Skewness	Kurtosis	แปลผล
1. การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน	-1.46 ถึง 1.29	-1.92 ถึง 0.16	โค้งเบ้ขวา โด่งต่ำกว่าปกติ
2. การสร้างบรรยากาศในการทำงาน	-1.00 ถึง 1.38	-2.01 ถึง 0.07	โค้งเบ้ขวา โด่งต่ำกว่าปกติ
3. การสร้างภาวะผู้นำให้เกิดกับครู	-0.73 ถึง 1.16	-2.00 ถึง -0.65	โค้งเบ้ขวา โด่งต่ำกว่าปกติ

ค่าความเบ้ ควรมีค่าความเบ้ไม่เกิน 2.00 และค่าความโด่งของข้อมูล ควรมีค่าความโด่งไม่เกิน 7.00 (Curran, West, & Finch. 1996 : 16–29) ดังนั้น ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมา มีการแจกแจงแบบโค้งปกติ ผู้วิจัยจึงสามารถนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้นในขั้นตอนต่อไปได้

2.2 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์

โดยก่อนปรับโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น χ^2 เท่ากับ 554.47 df เท่ากับ 48 มีค่านัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.00 นั่นหมายถึง χ^2 มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามเงื่อนไขหรือระดับการยอมรับได้ ผู้วิจัยจึงดำเนินการปรับโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น โดยพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎี และอาศัยดัชนีปรับโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น โดยได้เพิ่มเส้นความสัมพันธ์ระหว่างความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตเป็นจำนวนทั้งหมด 46 เส้น จำแนกเป็น ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตภายใน จำนวน 9 เส้น ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วม ระหว่างความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตภายนอก จำนวน 14 เส้น และในรูปเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วม ระหว่างความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตภายนอกกับตัวแปรสังเกตภายใน จำนวน 23 เส้น ทำให้โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และได้ค่าสถิติตามเกณฑ์ที่กำหนด

หลังการดำเนินการ ผลปรากฏว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี โดยพิจารณา χ^2 เท่ากับ 1.29 df เท่ากับ 1 มีค่านัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.05 χ^2/df เท่ากับ 1.29 และเมื่อพิจารณา ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง เท่ากับ 0.99 มีค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว เท่ากับ 0.95 มีค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน เท่ากับ 0.02 มีค่าความคลาดเคลื่อน ในการประมาณค่าพารามิเตอร์ เท่ากับ 0.04 ซึ่งค่าสถิติเหล่านี้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ชี้ให้เห็นว่า โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นนี้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงผลได้ดังตาราง

ตารางที่ 5 ค่าสถิติความสอดคล้องก่อนปรับสมการโครงสร้างเชิงเส้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนี	ระดับการยอมรับ	ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
1. ค่าไค-สแควร์	χ^2 ที่ไม่มีนัยสำคัญหรือ ค่า p – value สูงกว่า 0.05	554.47	ผ่านเกณฑ์
2. ค่า GFI	มีค่าตั้งแต่ .90 ขึ้นไป	0.78	ไม่ผ่านเกณฑ์
3. ค่า AGFI	มีค่าตั้งแต่ .90 ขึ้นไป	0.64	ไม่ผ่านเกณฑ์
4. ค่า RMR	มีค่าน้อยกว่า .08	0.22	ไม่ผ่านเกณฑ์
5. ค่า RMSEA	มีค่าน้อยกว่า .08	0.17	ไม่ผ่านเกณฑ์

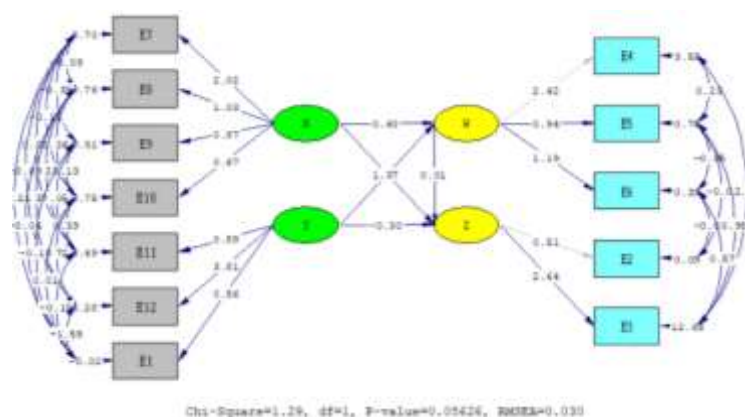
ตารางที่ 6 ค่าสถิติความสอดคล้องหลังปรับสมการโครงสร้างเชิงเส้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนี	ระดับการยอมรับ	ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
1. ค่าไค-สแควร์	χ^2 ที่ไม่มีนัยสำคัญหรือ p – value สูงกว่า 0.05	1.29	ผ่านเกณฑ์
2. ค่า GFI	มีค่าตั้งแต่ .90 ขึ้นไป	0.99	ผ่านเกณฑ์
3. ค่า AGFI	มีค่าตั้งแต่ .90 ขึ้นไป	0.95	ผ่านเกณฑ์
4. ค่า RMR	มีค่าน้อยกว่า .08	0.02	ผ่านเกณฑ์
5. ค่า RMSEA	มีค่าน้อยกว่า .08	0.04	ผ่านเกณฑ์

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม

ตัวแปรตาม	R ²	อิทธิพล	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจ การทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร	
			W	Z
W	-	DE	-	0.01
		IE	-	-
		TE	-	0.01
X	0.34	DE	0.60	1.37
		IE	0.006	0.01
		TE	0.60	1.38
Y	0.61	DE	1.37	0.30
		IE	-	0.01
		TE	1.37	0.31

เมื่อพิจารณาน้ำหนักอิทธิพลทางตรงอิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของโมเดลสมการ
โครงสร้าง พบว่าเส้นทางอิทธิพลของการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน (W) และการสร้างภาวะผู้นำให้เกิดกับ
ครู (Y) ส่งผลทางตรงในทิศทางบวกต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษา (Z) ค่า
อิทธิพลทางตรงนั้นองค์ประกอบการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน (W) องค์ประกอบการสร้างบรรยากาศในการ
ทำงาน (X) และ องค์ประกอบการสร้างภาวะผู้นำให้เกิดกับครู (Y) ทั้ง 3 องค์ประกอบล้วนมีค่าอิทธิพล
ทางตรง โดยองค์ประกอบสร้างบรรยากาศในการทำงาน (X) มีค่าอิทธิพลมากที่สุด เท่ากับ 1.37 รองลงมา
คือ องค์ประกอบสร้างภาวะผู้นำให้เกิดกับครู (Y) องค์ประกอบสร้างแรงจูงใจในการทำงาน (W) ซึ่งมี
ค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.30 และ 0.01 ตามลำดับ ส่วนค่าอิทธิพลทางอ้อม พบว่า องค์ประกอบสร้าง
บรรยากาศในการทำงาน (X) ส่งผ่านองค์ประกอบสร้างแรงจูงใจในการทำงาน (W) มีค่าอิทธิพลเท่ากับ
0.01 มีค่าอิทธิพลรวม เท่ากับ 1.37 และองค์ประกอบสร้างภาวะผู้นำให้เกิดกับครู (Y) ส่งผ่าน
องค์ประกอบสร้างแรงจูงใจในการทำงานด้วยเช่นกัน (W) มีค่าอิทธิพล เท่ากับ 0.01 และมีค่าอิทธิพลรวม
เท่ากับ 0.31

แผนภาพที่ 2 โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นหลังการปรับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษา ตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบของโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษา ที่เป็นตัวแปรสาเหตุมีจำนวน 4 ตัวแปร ประกอบด้วย ตัวแปรแฝงภายนอก ได้แก่ การสร้างบรรยากาศในการทำงานและการสร้างภาวะผู้นำให้เกิดกับครู ตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่การสร้างแรงจูงใจในการทำงานและการเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงานของครู มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 12 ตัวแปร ที่สามารถวัดองค์ประกอบของตัวแปรสาเหตุทั้ง 4 ตัวแปร ดังนี้ 1) ความผูกพันกับองค์กร 2) การตระหนักในความสามารถของตนเอง 3) การได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม 4) การได้รับโอกาสสร้างความสำเร็จ 5) การได้รับการยอมรับนับถือ 6) การได้รับความอบอุ่นและสนับสนุน 7) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 8) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน 9) การสร้างทีมในการทำงาน 10) การเป็นแบบอย่างที่ดี 11) การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพครู 12) การมีความเป็นผู้นำสร้างผู้นำ

ตัวแปรการสร้างแรงจูงใจในการทำงานนั้น เป็นกระบวนการหรือวิธีการของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะสร้างแรงบันดาลใจให้ครูในโรงเรียนร่วมแรงร่วมใจกันทำงานอย่างเต็มศักยภาพเพื่อให้ผลการปฏิบัติงานสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ เฉลิมชัย แก้วมณีชัย (2556 : 308) ที่ศึกษาการพัฒนาแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พบว่า การสร้างแรงจูงใจในการทำงานมีความสำคัญต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นเพราะแรงจูงใจในการทำงานเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารโรงเรียนหรือองค์กร เป็นแรงผลักดันให้ให้ครูหรือผู้ปฏิบัติงานทำงานอย่างมีจุดหมายมีทิศทาง ช่วยเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน

ช่วยควบคุมดูแลการปฏิบัติงานให้ดำเนินไปด้วยความราบรื่น ช่วยเสริมสร้างความก้าวหน้าให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ช่วยเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์กร และช่วยให้องค์กรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น

ตัวแปรการสร้างภาวะผู้นำให้เกิดกับครู เป็นพฤติกรรมการทำงานที่เป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร เป็นกระบวนการที่นำคนอื่นเพื่อให้คนอื่นสามารถนำตนเองไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพ ส่งอิทธิพลต่อการพัฒนาความสามารถในการทำงาน สอดคล้องกับ มณฑพัล วุฒิยานันต์ (2556 : 226) ที่ศึกษาพลังอำนาจการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 แล้วพบว่าผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์สูง และมีภาวะผู้นำสร้างผู้นำที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานต้นสังกัด รวมทั้งต้องมีการพัฒนาตนเอง ตลอดเวลา ให้มีทักษะและความสามารถทางการบริหาร การจัดการเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนด และวรวิญญา เรือนกาศ (2560 : 124) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจครูโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดอุดรดิตถ์ แล้วพบว่า ภาวะผู้นำจะส่งผลให้ครูได้แสดงศักยภาพ และความสามารถที่มีอยู่ เปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้า

การสร้างบรรยากาศในการทำงาน เป็นกระบวนการหรือวิธีการของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะหรือสภาพแวดล้อมของการทำงานที่จะก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันของบุคลากรด้วยความรู้สึกรักที่อบอุ่นเป็นมิตร และไว้วางใจซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิญญา เรือนกาศ (2560 : 125) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจครูโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดอุดรดิตถ์แล้วพบว่า สภาพแวดล้อมที่มั่นคงและปลอดภัยย่อมส่งผลต่อจิตใจของการทำงานของครู โดยเฉพาะเมื่อครูได้ทำงานในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและสะดวกต่อการทำงาน

องค์ประกอบของโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ทั้ง 4 ปัจจัย และตัวแปรสังเกตได้ ทั้ง 12 ตัวแปร จึงเปรียบเสมือนเข็มทิศได้ว่าหากนำไปประยุกต์สู่การปฏิบัติในสถานศึกษา จะสามารถเสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงานของครูในสถานศึกษา ส่งผลให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตามลำดับของตัวแปร ดังนี้

2.1 ปัจจัยการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน เป็นปัจจัยที่ส่งผลอิทธิพลโดยตรงต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.01 และไม่มีค่าอิทธิทางอ้อมส่งผ่านปัจจัยได้อีก จากข้อค้นพบดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า การสร้างแรงจูงใจในการทำงานนี้เป็นวิธีการของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะสร้างแรงบันดาลใจให้ครูใน

โรงเรียนร่วมแรงร่วมใจกันทำงานอย่างเต็มศักยภาพเพื่อให้ผลการปฏิบัติงานสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การสร้างความมุ่งมั่นในการทำงาน อันประกอบไปด้วย การได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม การได้รับโอกาสสร้างความสำเร็จ และการได้รับการยอมรับนับถือ เป็นแรงผลักดันในการเพิ่มศักยภาพของครูในสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติงาน ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีส่วนช่วยในการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของเฉลิมชัย แก้วมณีชัย (2556 : 298 - 300) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบที่เป็นสาเหตุของการเสริมสร้างพลังอำนาจครูใน โรงเรียนมัธยมศึกษา มี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมโรงเรียน การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน การสร้างภาวะผู้นำให้กับครู และองค์ประกอบที่เป็นผล คือ การเสริมสร้างพลังอำนาจครู ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา จึงควรให้ความสำคัญต่อการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน เพื่อเพิ่มศักยภาพของครูในสถานศึกษาในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.2 ปัจจัยการสร้างบรรยากาศในการทำงาน พบว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสกลนคร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงเท่ากับ 1.37 และมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.01 จากข้อค้นพบดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า การสร้างบรรยากาศในการทำงานนี้ เป็นวิธีการของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะหรือสภาพแวดล้อมของการทำงานที่จะก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันของบุคลากรด้วยความรู้สึกที่อบอุ่นเป็นมิตร และไว้วางใจซึ่งกันและกัน อันประกอบด้วย การได้รับความอบอุ่นและสนับสนุน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และ การสร้างทีมในการทำงานนั้น ช่วยเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน การที่ครูได้อยู่ในสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีและเหมาะสม จะทำให้สามารถรับรู้ถึงความสามารถของตนในการปฏิบัติงาน มีส่วนช่วยการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมจิต สงสาร (2552 : 160-161) ที่ศึกษาการพัฒนาตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานที่มีประสิทธิผลของครู แล้วพบว่า บรรยากาศขององค์กรเป็นเรื่องที่สนับสนุนให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรเป็นไปอย่างราบรื่น ช่วยเสริมสร้างความรู้สึกอบอุ่น เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

2.3 ปัจจัยการสร้างภาวะผู้นำให้เกิดกับครู เป็นปัจจัยที่ส่งผลอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสกลนคร เช่นกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.30 และมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.01 จากข้อค้นพบดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า การสร้างภาวะผู้นำให้เกิดกับครู เป็นพฤติกรรมการทำงานที่เป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร เป็นกระบวนการที่นำคนอื่นเพื่อให้คนอื่นสามารถนำตนเองไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลอิทธิพลต่อการพัฒนาความสามารถในการทำงานการเป็นแบบอย่างที่ดี การ

ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพครู และการมีความเป็นผู้นำสร้างผู้นำ สอดคล้องกับผลการวิจัย ของปิยวัฒน์ มีคุณ (2556 : 67) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 อุดรธานี แล้วพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำที่ดี มีความชำนาญในการ บริหาร สามารถประยุกต์ใช้กระบวนการบริหารอย่างเหมาะสมและพัฒนาแนวคิดใหม่ เพื่อเป็นเครื่องมือ ในการบริหารงาน รวมทั้งสามารถแนะนำครูให้มีการปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ มอบหมาย งานและอำนาจหน้าที่อย่างเป็นระบบ กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกรักในการเป็นเจ้าของร่วมกัน สร้างบรรยากาศแห่ง ความร่วมมือร่วมใจในหมู่คณะ จะก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู

2.4 โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการ ทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนครมีความสอดคล้องกับข้อมูล เชิงประจักษ์และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ปัจจัยที่มีอิทธิพลของการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงาน ของครู ประกอบด้วย การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน การสร้างบรรยากาศในการทำงาน การสร้างภาวะผู้นำ ให้เกิดกับครู มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

จากการอภิปรายผลการวิจัยข้างต้นที่กล่าวมานั้น ชี้ให้เห็นแล้วว่าการเสริมสร้างพลังอำนาจ การทำงานของครูในสถานศึกษา เป็นการเปิดโอกาสและเสริมสร้างบุคลากรให้ทำงานอย่างเต็มความสามารถ และเข้ากันได้กับสภาพแวดล้อมขององค์กรเพื่อให้บุคลากรมีศักยภาพในการทำงานสามารถทำงานให้ประสบ ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร มีปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวข้อง การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในการ ทำงานทำให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้มีประสิทธิภาพ เกิดความผูกพันกับองค์กร เกิดการ ตระหนักในความสามารถของตนเอง การจัดให้ครูมีแรงจูงใจในการทำงาน สร้างบรรยากาศในการทำงาน ผู้บริหารมีการสร้างภาวะผู้นำให้เกิดกับครู จะก่อให้เกิดการทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ เกิดขวัญและกำลังใจใน การทำงาน อันส่งผลต่อคุณภาพในการทำงาน ส่งผลต่อศักยภาพระดับขีดความสามารถขององค์กรสูงขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยที่พบว่า โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลัง อำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ที่ผู้วิจัย พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทุกองค์ประกอบมีอิทธิพลรวมที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างพลัง อำนาจการทำงานของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่ารูปแบบการวิจัย มีความน่าเชื่อถือ ผู้บริหาร

สถานศึกษา หรือผู้ที่สนใจสามารถนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางสำหรับการวางแผน กระบวนการ หรือ แนวทางการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดอื่นในลักษณะวิเคราะห์ทุกกลุ่ม อันจะชี้ให้เห็นความแตกต่างหรือลักษณะเฉพาะตามบริบทต่าง ๆ ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ทางวิชาการและทางการบริหารที่ให้ได้องค์ความรู้และข้อยืนยันที่กว้างขวางนำไปสู่ข้อมูลความรู้ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้มากขึ้น

2. ควรนำตัวแปรการสร้างภาวะผู้นำให้เกิดกับครู เช่น การมีความเป็นผู้นำสร้างผู้นำ มาศึกษาเพิ่มเติมเพื่อศึกษาว่าอาจเป็นปัจจัยหลักในการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จุไรรัตน์ เหมะธูลิน. (2554). การพัฒนาโมเดลตัวบ่งชี้การเสริมสร้างพลังอำนาจครูระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เฉลิมชัย แก้วมณีชัย. (2556). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ฉัตรชัย แทนทอง. (2561). การศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนอนุบาลเมืองใหม่ชลบุรี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐกร รักษัธธรรม. (2557). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคใต้. วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี. 1 (1), 163-179.
- นิลบล ชูสอน. (2561). การเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานของข้าราชการครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิเธล : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัญญา ศรีลาภิรักษ์. (2557). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพลังอำนาจครูในสามจังหวัดชายแดนใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- ปิยวัฒน์ มีคุณ. (2556). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 20 อุดรธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- พรฐิตา ฤทธิ์รอด, วิทยา จันทร์ศิลา, ฉลอง ชาตรูประชีวิน และ สำราญ มีแจ้ง. (2556). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแบบเสริมพลังอำนาจ. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 15 (1), 60-65.
- ภิญญาพัชญ์ เทียมเมืองแพน. (2560). แนวทางการเสริมสร้างพลังอำนาจครูในการจัดการเรียนรู้ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มณีนัดนา โนนห้าวร. (2557). การพัฒนารูปแบบการประเมินเสริมสร้างพลังอำนาจเพื่อเพิ่มสมรรถนะด้านการวัดและการประเมินผลการศึกษาของครูประจำการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- มณฑวล วุฒิวนันต์. (2556). พลังอำนาจการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 7 (4), 220-227.
- วรัญญา เรือนกาศ. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจครูโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดอุดรดิษฐ์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิษฐ์.
- สถาพร ภูบาลเข้า. (2559). การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างพลังอำนาจครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- สมจิต สงสาร. (2552). การพัฒนาตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานที่มีประสิทธิภาพ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร. (2564). การดำเนินการตามนโยบาย การบริหารทรัพยากรบุคคล ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (1 ตุลาคม 2563 – 30 - มิถุนายน 2564), สกลนคร.
- สุรียา หึงขุนทด. (2563). กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจครูในสถานศึกษา : พหุกรณีศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

- Blase, Joseph & Base. Jo Roberts. (1994). *Empowering Teachers: What successful Principals*. Thousand Oask, California: Corwin Press
- Curran, P. J., West, S. G., & Finch, J. F. (1996). *The robustness of test statistics to nonnormality and specification error in confirmatory factor analysis*. *Psychological Methods*, 1(1), 16–29.
- Kanter, R.M. (1979). *Power failure in management circuits*. *Harvard Business Review*. 57, 65 – 75

การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
**The Needs Assessment for Self Leadership Development of School
Administrators under the Office of Sakon Nakhon
Primary Educational Service Area 3**

จิราพร ทาระกะจัด,
วาโร เพ็งสวัสดิ์ และ วันเพ็ญ นันทะศรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
**Jiraporn Tharakajad,
Waro Phengsawat and Wanphen Nanthasri**
Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Krumui.2534@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3” มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา 3) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา และ 4) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2565 รวมทั้งสิ้น 322 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Modified Priority Needs Index (PN_{modified}) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การตระหนักรู้ในตนเอง 2) การจัดการตนเอง 3) การสร้างแรงจูงใจ และ 4) การคิดสร้างสรรค์ สภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.26) ส่วนสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.44) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเท่ากับ 0.093 มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาด้านการ

* วันที่รับบทความ : 28 มิถุนายน 2566; วันที่แก้ไขบทความ 18 กรกฎาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ : 19 กรกฎาคม 2566

สร้างแรงจูงใจ ($PNI_{\text{modified}} = 0.104$) เป็นลำดับแรก รองลงมาคือด้านการจัดการตนเอง ($PNI_{\text{modified}} = 0.097$)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำตนเอง; การพัฒนาภาวะผู้นำตนเอง; ความต้องการจำเป็น

Abstracts

Research on “The Needs Assessment for Self Leadership Development of School Administrators under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 3”, the objectives were 1) to study the components of self leadership of school administrators Under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 3 2) to study the present and the ideal condition of self-leadership of school administrators. 3) to assess the need for self leadership development of school administrators. and 4) to study guidelines for developing self-leadership of school administrators.. The sample group used in this study consisted of school administrators and teachers under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 3, academic year 2023, totaling 322 people. The research instrument was a questionnaire., The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) and confirmatory component analysis. under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 3, self-leadership has 4 components as follows: 1) self awareness 2) self management 3) motivation and 4) creative thinking. The ideal condition was highest level ($\bar{x} = 4.84$, S.D. = 0.26), while the reality was high level ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.44), The need for developing self-leadership of school administrators was 0.093, and the need for motivation was first ($PNI_{\text{modified}} = 0.104$), followed by self-management ($PNI_{\text{modified}} = 0.097$)

Keywords: Self Leadership; Self Leadership Development; Needs Assessment

บทนำ

ภาวะผู้นำตนเองได้มีการศึกษาในต่างประเทศมากกว่า 30 ปี แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันของภาวะผู้นำตนเองกับผลลัพธ์ทางบวกที่หลากหลายของแต่ละบุคคล ภาวะผู้นำตนเอง เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การเป็นผู้นำตนเอง เป็นแนวคิดของการจัดการตนเองที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อตนเอง โดยมีรากฐานมาจากการวิจัยและทฤษฎีจากสาขาจิตวิทยา รวมทั้งทฤษฎีการควบคุมตนเอง ทฤษฎีปัญญาสังคม ทฤษฎีการจัดการตนเอง ทฤษฎีแรงจูงใจภายใน และจิตวิทยาเชิงบวก Neck et al., (2020 : 43-48) กล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำตนเอง เป็นกระบวนการของการมีอิทธิพลต่อตนเอง เพื่อกำหนดทิศทางของตนเองและการจูงใจตนเองเพื่อปฏิบัติ ยิ่งกว่านั้นภาวะผู้นำตนเองที่มีประสิทธิภาพจะกระตุ้นให้บุคคลได้ค้นพบความเป็นอัตลักษณ์ส่วนบุคคล และวิธีการที่จะส่งเสริมสนับสนุนกลุ่ม องค์กร รวมทั้งความมีประสิทธิภาพของบุคลากรและองค์กรสำหรับศตวรรษที่ 21 (Manz, Neck, 2003, อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์, 2557 : 106)

ดังนั้น ภาวะผู้นำตนเองจึงเป็นคุณลักษณะสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของงาน มีองค์ประกอบจากการเริ่มต้นกระทำการต่างๆ ด้วยตนเอง มีการกำหนดทิศทางและการมุ่งมั่นด้วยตนเอง มีการให้รางวัลผลความสำเร็จส่วนตน และมีการติดตามตรวจสอบหาสาเหตุของความล้มเหลว โดยภาวะผู้นำตนเองเป็นตัวขับเคลื่อนความสามารถในการตัดสินใจของผู้บริหารและก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น (จิตาวัลย์ อุ๋นกอง, 2560 : 1) ซึ่งสอดคล้องกับ Bryant, Kazan (2012 : 11) ที่กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำตนเองเป็นตัวขับเคลื่อนความสามารถในการตัดสินใจและการมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นแม้มีอุปสรรค พฤติกรรมที่เป็นลักษณะภาวะผู้นำตนเองเริ่มจากการตระหนักรู้ในตนเอง การกำหนดค่าเป้าหมาย การคิดบวก การสื่อสารรวมถึงความสามารถในการรับและแสดงความคิดเห็น ภาวะผู้นำตนเองจึงมีความสำคัญต่อตนเองและต่อองค์กร

ปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเตรียมความพร้อม เพื่อรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การปรับปรุงสิ่งที่บกพร่องและพัฒนาพฤติกรรมให้เหมาะสม ก่อให้เกิดผลดีต่อสถานศึกษาในภาพรวมที่ทำให้บุคลากรมีความพร้อมในการปรับปรุงตนเอง ทันทต่อการทำนารูปแบบใหม่ที่อาศัยเทคโนโลยีในการเพิ่มผลผลิต มีความพยายามในการปฏิบัติงานร่วมกันของทีม ทำให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันในเชิงคุณภาพและประสิทธิภาพกับสังคมอื่น ตลอดจนเพิ่มความคิดสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมในสถานศึกษา หากผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำตนเองแล้วจะเป็นพลังสำคัญร่วมกับผู้ร่วมงานในการขับเคลื่อนพันธกิจของสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย (จิตาวัลย์ อุ๋นกอง, 2560 : 1)

การพัฒนาภาวะผู้นำตนเองมีหลายวิธี ได้แก่ การทำความรู้จักตนเอง การสร้างวินัยในตนเอง การศึกษา การแสวงหาประสบการณ์ และการมีผู้ให้คำปรึกษา (Dubrin, 1998 : 330-356) ซึ่งการมีภาวะผู้นำตนเองต้องเริ่มจากตนเอง รู้จักและปรับตนเองให้เป็นผู้ที่มีแนวคิดวิสัยทัศน์กว้างไกลต่างจากผู้อื่น มีความคิดก้าวไกลทันโลกทันเหตุการณ์ การพัฒนาภาวะผู้นำตนเองไม่ใช่เป็นเรื่องไกลตัวหรือเริ่มทำเมื่อเป็นผู้บริหารแล้ว แต่ควรเรียนรู้และควรได้รับการพัฒนาตั้งแต่เนิ่น ๆ เนื่องจากศักยภาพภาวะผู้นำไม่สามารถทำได้หรือเรียนรู้ได้ในวันเดียวแต่ต้องอาศัยการพัฒนา ฝึกฝน ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การตั้งเป้าหมาย การมีความอดทนอดกลั้นจะเป็นจุดเริ่มต้นการเรียนรู้ในการพัฒนาภาวะผู้นำตนเอง ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของตนเอง (จิตาวัลย์ อุ๋นกอง, 2560 : 11-12)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญของภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจทำวิจัยเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 และนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
3. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
4. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยโดยใช้การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ซึ่งมีลำดับขั้นตอนที่สำคัญประกอบด้วย 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยการดำเนินการวิจัยเอกสาร เพื่อทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำตนเอง จากแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 แหล่ง ตามแนวคิดงานวิจัยของนักวิจัยและนักวิชาการ

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ระยะที่ 3 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ระยะที่ 4 การศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

1. กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2565 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (วาโร เพ็งสวัสดิ์, 2551 : 191) จำนวน 322 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 94 คน ครู จำนวน 228 คน การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multiple-stage sampling)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายรูปแบบ โดยเรียงลำดับการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- 1) ทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
- 2) ผู้วิจัย ติดต่อประสานงานกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งนัดหมายวัน เวลา สถานที่ในการเก็บข้อมูล
- 3) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยตนเองโดยได้เข้าพบปะและชี้แจงข้อมูลในแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างทราบวัตถุประสงค์และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบแบบสอบถาม
- 4) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ จากนั้นนำแบบสอบถามไปตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

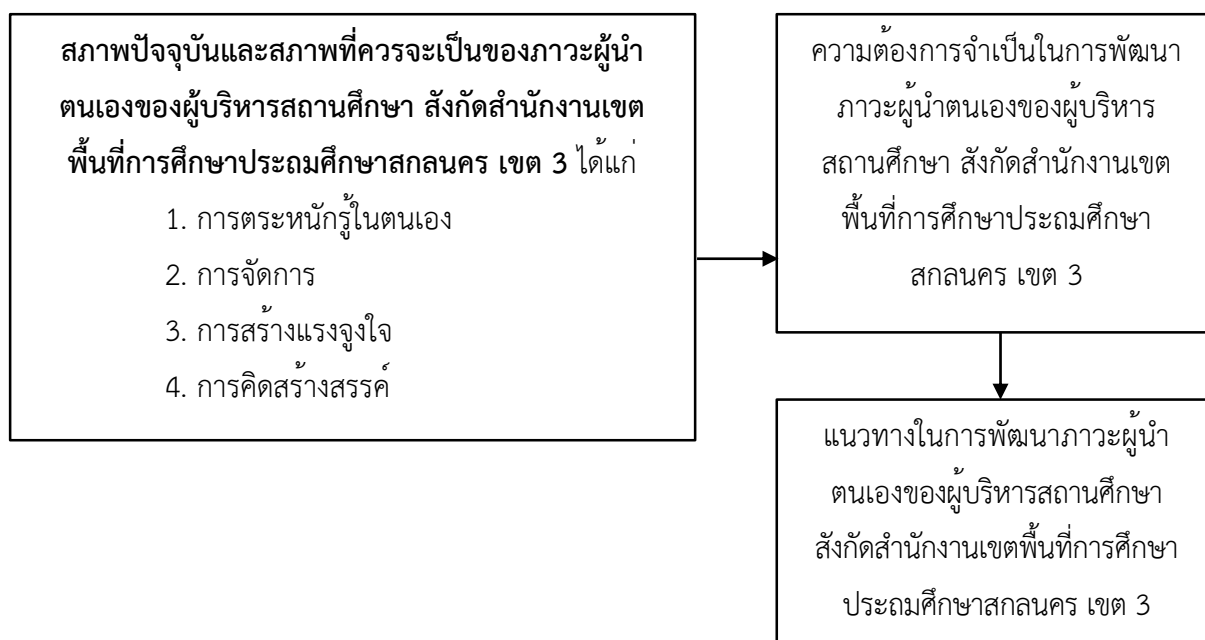
3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 วิเคราะห์โดยใช้สถิติ ความถี่ และร้อยละ
- 2) วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 วิเคราะห์โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน
- 3) การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์โดยใช้สถิติ ค่า $PNI_{modified}$ และเลือกองค์ประกอบหลักด้านที่มีค่า $PNI_{modified}$ สูงกว่าค่า $PNI_{modified}$ ในภาพรวมทั้งหมด แล้วเลือกองค์ประกอบย่อยที่มีค่า $PNI_{modified}$ สูงกว่าค่า $PNI_{modified}$ ในภาพรวมรายด้าน
- 4) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 วิเคราะห์โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ร้อยละ และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาใช้แนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยของ อภินันท์ ขำศิริและคณะ (2559 : 149), การุณย์ ประทุม (2560 : 152), ธิดาวัลย์ อุ่นกอง (2560 : 4-6), คมกริช นันทะโรจพงศ์ และพิทักษ์ ศิริวงศ์ (2561 : 18), ชิสา มีศีล (2562 : 5), Geisler (2011 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2557 : 101), Bryant, Kazan (2012 : 5), Lauber (2013 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2557 : 102), Neck, Manz, Houghton (2016 : 34), Liu Jinyan (2021 : 85) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การตระหนักรู้ในตนเอง 2) การจัดการตนเอง 3) การสร้างแรงจูงใจ และ 4) การคิดสร้างสรรค์

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ดังนี้

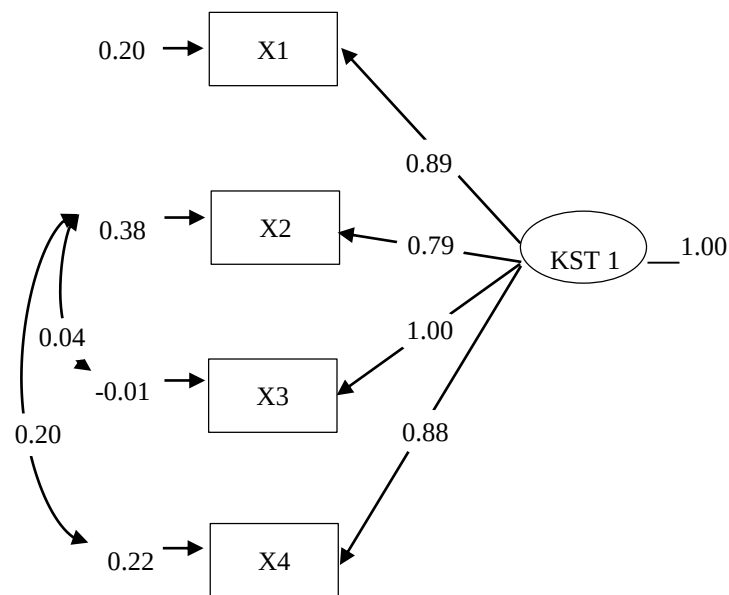
1. องค์ประกอบภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การตระหนักรู้ในตนเอง 2) การจัดการตนเอง 3) การสร้างแรงจูงใจ และ 4) การคิดสร้างสรรค์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ		t	R ²	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คะแนนองค์ประกอบ
	b	SE			
X1	0.89	0.04	20.38**	0.80	-0.08
X2	0.79	0.05	16.29**	0.62	-0.23
X3	1.00	0.04	25.09**	1.01	1.15
X4	0.88	0.04	19.94**	0.78	0.13

$\chi^2 = 0.00$, $df = 0$, $p\text{-value} = 1.00$, $GFI = 1.00$, $AGFI = 1.00$, $RMSEA = 0.00$

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

$\chi^2 = 0.00$, $df = 0$, $p\text{-value} = 1.00$, $RMSEA = 0.00$

แผนภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

จากตารางที่ 1 และแผนภาพที่ 2 พบว่า ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า โมเดลการวัดภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 1.00, df = 0, p-value = 1.00 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องกลมกลืน (Goodness of Fit Index : GFI) เท่ากับ 1.00 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (Adjusted Goodness of Fit Index : AGFI) เท่ากับ 1.00 ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษในรูปคะแนนมาตรฐาน (Root mean square error of approximation : RMSEA) เท่ากับ 0.00 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.79-1.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ การสร้างแรงจูงใจ รองลงมา ได้แก่ การตระหนักรู้ในตนเอง การคิดสร้างสรรค์ และการจัดการตนเอง ตามลำดับ

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่ควรจะเป็น (I)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.การตระหนักรู้ในตนเอง	4.45	0.45	มาก	4.84	0.27	มากที่สุด
1 การตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง	4.44	0.49	มาก	4.81	0.31	มากที่สุด
2 การประเมินตนเอง	4.43	0.50	มาก	4.84	0.31	มากที่สุด
3 ความเชื่อมั่นในตนเอง	4.48	0.46	มาก	4.86	0.28	มากที่สุด
2. การจัดการตนเอง	4.40	0.46	มาก	4.83	0.29	มากที่สุด
1 การตั้งเป้าหมาย	4.41	0.49	มาก	4.85	0.29	มากที่สุด
2 การสังเกตตนเอง	4.39	0.52	มาก	4.83	0.33	มากที่สุด
3 การบริหารเวลา	4.40	0.51	มาก	4.79	0.36	มากที่สุด
4 การบริหารเวลา	4.41	0.53	มาก	4.85	0.30	มากที่สุด
3. การสร้างแรงจูงใจ	4.38	0.50	มาก	4.83	0.30	มากที่สุด
1 แรงจูงใจภายใน	4.39	0.54	มาก	4.83	0.32	มากที่สุด
2 แรงจูงใจภายนอก	4.37	0.51	มาก	4.83	0.32	มากที่สุด
4. การคิดสร้างสรรค์	4.48	0.51	มาก	4.85	0.31	มากที่สุด

1 การพูดกับตนเอง	4.48	0.55	มาก	4.82	0.35	มากที่สุด
2 ภาพจินตนาการในใจ	4.49	0.54	มาก	4.86	0.33	มากที่สุด
3 ความเชื่อ	4.46	0.54	มาก	4.87	0.29	มากที่สุด
ภาพรวม	4.43	0.44	มาก	4.84	0.26	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านย่อย พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การคิดสร้างสรรค์ รองลงมาได้แก่ การตระหนักรู้ในตนเอง การจัดการตนเอง และการสร้างแรงจูงใจและผล การศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้านย่อยพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การคิดสร้างสรรค์ รองลงมาได้แก่ การตระหนักรู้ในตนเอง การจัดการตนเอง และการสร้างแรงจูงใจ

3. การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ยสภาพที่ควรจะเป็น (I)	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (D)	PNI	ลำดับความสำคัญ	ควรนำไปพัฒนา
1.การตระหนักรู้ในตนเอง	4.84	4.45	0.087	3	-
1.1 การตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง	4.81	4.44	0.085	2	-
1.2 การประเมินตนเอง	4.84	4.43	0.092	1	-
1.3 ความเชื่อมั่นในตนเอง	4.86	4.48	0.084	3	-
2. การจัดการตนเอง	4.83	4.40	0.097	2	ควรพัฒนา
2.1 การตั้งเป้าหมาย	4.85	4.41	0.099	3	ควรพัฒนา
2.2 การสังเกตตนเอง	4.83	4.39	0.100	2	ควรพัฒนา
2.3 การให้รางวัลตนเอง	4.79	4.40	0.088	4	-
2.4 การบริหารเวลา	4.85	4.41	0.102	1	ควรพัฒนา

3. การสร้างแรงจูงใจ	4.83	4.38	0.104	1	ควรพัฒนา
3.1 แรงจูงใจภายใน	4.83	4.39	0.100	2	-
3.2 แรงจูงใจภายนอก	4.83	4.37	0.107	1	ควรพัฒนา
4. การคิดสร้างสรรค์	4.85	4.48	0.083	4	-
4.1 การพูดกับตนเอง	4.82	4.48	0.077	3	-
4.2 ภาพจินตนาการในใจ	4.86	4.49	0.080	2	-
4.3 ความเชื่อ	4.87	4.46	0.093	1	-
ภาพรวม	4.84	4.43	0.093		

จากตารางที่ 3 พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ด้านที่สูงกว่าภาพรวมสูงสุด ได้แก่ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ($PNI_{modified} = 0.104$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดการตนเอง ($PNI_{modified} = 0.097$) เพราะฉะนั้นด้านที่ต้องนำไปหาแนวทางในการพัฒนา มีดังนี้ 1) ด้านการสร้างแรงจูงใจ ($PNI_{modified} = 0.104$) โดยองค์ประกอบย่อยที่มีค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดและมีความจำเป็นในการพัฒนา คือ ด้านแรงจูงใจภายนอก ($PNI_{modified} = 0.107$) และ 2) ด้านการจัดการตนเอง ($PNI_{modified} = 0.097$) โดยองค์ประกอบย่อยที่มีค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดและมีความจำเป็นในการพัฒนา ได้แก่ ด้านการบริหารเวลา ($PNI_{modified} = 0.102$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการสังเกตตนเอง ($PNI_{modified} = 0.100$) และด้านการตั้งเป้าหมาย ($PNI_{modified} = 0.099$) ตามลำดับ

4. ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 สามารถแยกสรุปประเด็นได้ ดังนี้

4.1 การสร้างแรงจูงใจภายนอก

1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรหาความรู้ด้วยตนเองในเรื่องสร้างแรงจูงใจภายนอก 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรฝึกกำหนดเป้าหมายและมองถึงจุดหมายปลายทางหรือสิ่งที่จะได้รับ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้รางวัลตนเอง 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรหาความรู้เรื่องการมีบุคลิกภาพที่ดี 5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างกลยุทธ์ในการลงโทษตนเอง เพื่อจัดการพฤติกรรมด้านลบ 6) หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาโดยการจัดอบรมให้ความรู้และพัฒนาภาวะผู้นำตนเองในด้านการสร้างแรงจูงใจภายนอก 7) ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาผ่านกระบวนการต่างๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจภายนอกให้กับตนเองและเป็นแรงจูงใจในการพัฒนาสถานศึกษา 8) ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นในตนเอง เพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จ และ 9) ผู้บริหารควรตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน มีการวางแผนสู่ความสำเร็จและการให้รางวัลตนเอง พร้อมทั้งยังต้องพัฒนาด้านตนเองอย่างสม่ำเสมอ

4.2. การบริหารเวลา

1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรหาความรู้ด้วยตนเองเกี่ยวกับการบริหารเวลา 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดสรรเวลาให้เหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในตนเองให้สูงขึ้น 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรเรียงลำดับความสำคัญของสิ่งที่จะทำโดยอาศัยตารางเวลาที่ตนเองจัดทำขึ้น 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรแบ่งเวลางานและเวลาส่วนตัวให้เหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในตนเองให้สูงขึ้นจากการบริหารเวลา 5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผนการทำงานจากการบริหารเวลา เพื่อจัดการกับงานที่ยากและงานที่ง่าย ได้อย่างเหมาะสม 6) หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาโดยการจัดอบรมให้ความรู้ และพัฒนาภาวะผู้นำตนเองในด้านการบริหารเวลา 7) ผู้บริหารสถานศึกษาควรฝึกฝนตนเองให้เป็นคนมีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลาทั้งเรื่องส่วนตัวและเรื่องงานโดยผ่านกระบวนการต่างๆ 8) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการบริหารเวลาที่รู้จักรจัดสรรเวลาให้เหมาะสมตามความสำคัญ และเป็นแบบอย่างที่ดีให้เพื่อนร่วมงาน และ 9) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีสমุดจดบันทึกงาน และจัดทำตารางปฏิบัติงานพร้อมระบุเวลา เพื่อบริหารจัดการเวลาได้อย่างเหมาะสม

4.3. การสังเกตตนเอง

1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรหาความรู้ด้วยตนเองเรื่องการสังเกตตนเอง 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรสังเกตพฤติกรรม ความคิดและความรู้สึกของตนเอง 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจดบันทึกพฤติกรรมของตนเอง แล้วนำรายละเอียดเหล่านั้นมาทำการตรวจสอบ 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรวิเคราะห์ตนเอง หาข้อบกพร่อง จุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง 5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำข้อมูลของตนเองที่ได้จากการสังเกต จดบันทึกและวิเคราะห์ มาใช้ในวางแผนการจัดการแก้ไขปรับปรุงตนเอง 6) หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาโดยการจัดอบรมให้ความรู้ และพัฒนาภาวะผู้นำตนเองในด้านการสังเกตตนเอง 7) ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาด้านการสังเกตตนเองโดยกระบวนการของการฝึกฝนตนเอง และการสังเกตตน และ 8) ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดใจที่จะยอมรับและรับฟังคำแนะนำจากจากบุคคลรอบข้าง เพื่อพัฒนาดตนเอง

4.4 การตั้งเป้าหมาย

1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรหาความรู้ด้วยตนเองเรื่องการตั้งเป้าหมาย 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรทำการตรวจสอบตนเองก่อนที่จะตั้งเป้าหมาย ถึงสิ่งสำคัญและสิ่งที่ต้องการทำให้ประสบความสำเร็จ เพื่อหาเป้าหมายของตนเอง 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของตนเอง ทั้งเป้าหมายระยะยาวและเป้าหมายระยะสั้นให้สอดคล้องกัน 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้นิยามของเป้าหมายตนเองให้ชัดเจน 5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรหลีกเลี่ยงการตั้งเป้าหมายที่คลุมเครือ ให้ระบุให้ชัดเจน เพื่อจะได้เห็นภาพของเป้าหมายได้ชัดเจน และเดินไปถึงปลายทางนั้นได้ง่าย 6) หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการ

พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาโดยการจัดอบรมให้ความรู้ และพัฒนาภาวะผู้นำตนเองในด้านการตั้งเป้าหมาย 7) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องฝึกตั้งเป้าหมายทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพโดยจำเป็นต้องผ่านกระบวนการ SWOT Analysis เพื่อที่จะได้ทราบว่าเป้าหมายเหล่านั้นเหมาะสมและเป็นไปได้สอดคล้องกับบริบทหรือไม่ 8) ผู้บริหารสถานศึกษาควรฝึกกำหนดเป้าหมายของตนเองและองค์กร มีตัวชี้วัดที่เป็นรูปธรรมเห็นภาพชัดเจน และ 9) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีกรอบระยะเวลาในการดำเนินการ การกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนและวางแผน เพื่อให้เดินไปถึงเป้าหมายที่วางไว้

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ผลการศึกษารองคประกอบภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ซึ่งได้จากการสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิ ยืนยันความเหมาะสมขององค์ประกอบ และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1) การตระหนักรู้ในตนเอง 2) การจัดการตนเอง 3) การสร้างแรงจูงใจ และ 4) การคิดสร้างสรรค์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเพราะว่าองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นคุณลักษณะสำคัญของภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นด้านที่ต้องเกิดจากปัจจัยภายในตัวตนของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ต้องนำตนเองและสร้างแรงขับให้เกิดขึ้นในตัวตนของตนเอง เป็นความสามารถในการจัดการตนเองและสร้างแรงจูงใจในตนเองให้สามารถปฏิบัติงาน เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องผลการวิจัยของ ชิสา มีศีล (2562 : 5) กล่าวว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำตนเอง ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) การตระหนักรู้ในตนเอง 2) การจัดการตนเอง 3) การสร้างแรงจูงใจในตนเอง และ 4) การนึกคิดอย่างสร้างสรรค์ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คมกริช นันทะโรจวงศ์ และพิทักษ์ ศิริวงศ์ (2561 : 18) ที่กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำตนเอง ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) การมีความตระหนักในตนเอง 2) การรับรู้ความสามารถของตนเอง 3) การบริหารจัดการตนเอง และ 4) การมีความเชื่อมั่นในตนเอง

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เป็นดังนี้

2.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านย่อยพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการคิดสร้างสรรค์ รองลงมา ได้แก่ ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ด้านการจัดการตนเอง และด้านการสร้างแรงจูงใจ ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำตนเองอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำตนเองอยู่แล้ว

และยังเห็นถึงความสำคัญของการมีภาวะผู้นำตนเอง ซึ่งเป็นความสามารถในการจัดการตนเอง รวมถึงการสร้างแรงจูงใจในตนเองให้สามารถปฏิบัติงาน เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งอาจได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดให้มีภาวะผู้นำตนเองมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ธิดาวลัย อุ่นกอง (2560 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำตนเอง เป็นคุณลักษณะสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของงาน โดยมีองค์ประกอบจากการเริ่มต้นกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ภาวะผู้นำตนเองเป็นตัวขับเคลื่อนความสามารถในการตัดสินใจของผู้บริหารและก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์มาก ในปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเตรียมความพร้อม เพื่อรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การปรับปรุงสิ่งที่บกพร่องและพัฒนาพฤติกรรมให้เหมาะสม ก่อให้เกิดผลดีต่อสถานศึกษาในภาพรวมที่ทำให้บุคลากรมีความพร้อมในการปรับปรุงตนเอง ทนต่อการทำงานรูปแบบใหม่ที่อาศัยเทคโนโลยีในการเพิ่มผลผลิต มีความพยายามในการปฏิบัติงานร่วมกันของทีม ทำให้มีความสามารถในการแข่งขันในเชิงคุณภาพและประสิทธิภาพกับสังคมอื่น ตลอดจนเพิ่มความคิดสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมในสถานศึกษา ทั้งนี้การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำตนเองจึงเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนพันธกิจของสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้

2.2 ผลการศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการคิดสร้างสรรค์ รองลงมา ได้แก่ ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ด้านการจัดการตนเอง และด้านการสร้างแรงจูงใจ ตามลำดับ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังการมีภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้อาจเพราะว่า ภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญในการขับเคลื่อนตนเองและองค์กร เพื่อก้าวสู่ความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ Bryant, Kazan (2012 : 11) กล่าวไว้ในหนังสือ *Self-Leadership* ว่า ภาวะผู้นำตนเองเป็นตัวขับเคลื่อนความสามารถในการตัดสินใจ การมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น และมีความสำคัญต่อตนเองและต่อองค์กร อีกทั้งยังสอดคล้องกับ Neck et al., (2017 : 7) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ *Self-leadership: the definitive guide to personal excellence* ว่า ภาวะผู้นำตนเองมีความสำคัญต่อการทำงานและชีวิต เป็นเครื่องมือเพื่อนำตนเองสู่ความเป็นเลิศส่วนบุคคล โดยอาศัยกระบวนการที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อตนเอง ซึ่งเกี่ยวข้องกับกลยุทธ์ด้านพฤติกรรมและความรู้ความเข้าใจที่เฉพาะเจาะจง กลยุทธ์เหล่านี้ได้รับการออกแบบมาเพื่อช่วยจัดการกับสิ่งที่เราต้องทำและยอมรับ ดังนั้นจึงมุ่งเน้นความสำคัญของแรงจูงใจภายในและกระบวนการทางปัญญาที่มีประสิทธิภาพ

3. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ด้านที่สูงกว่าภาพรวมสูงสุด ได้แก่ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ($PNI_{\text{modified}} = 0.104$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดการตนเอง ($PNI_{\text{modified}} = 0.097$) เพราะฉะนั้นจึงเป็นด้านที่ต้องนำไปหาแนวทางในการพัฒนา

3.1 ด้านการสร้างแรงจูงใจ มีค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดและมีความจำเป็นในการพัฒนา ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การสร้างแรงจูงใจ เป็นคุณลักษณะมีความสำคัญของภาวะผู้นำตนเอง การสร้างแรงจูงใจในตนเอง ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สามารถปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งมีความสำคัญในการกระตุ้นพฤติกรรมของบุคคลให้แสดงพฤติกรรมต่างๆ เป็นการพัฒนาศักยภาพและความสามารถของบุคคล สอดคล้องกับ ชีสา มีศีล (2562 : 36) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างแรงจูงใจในตนเอง เป็นการมีความสามารถสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเองทั้งภายนอกและภายใน รู้วิธีการให้รางวัลตนเอง การมุ่งเน้นไปที่ความสุขในการทำงาน การสร้างรูปแบบวิธีการปฏิบัติงานใหม่อย่างสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสุขในการทำงาน การรับรู้ความสามารถในการทำงานของตน รู้จุดมุ่งหมาย คุณค่า และความสำคัญของงานที่ตนทำ ประกอบกับ จิตาวลย์ อุ่นกอง (2560 : 12) กล่าวว่า คุณลักษณะด้านการจูงใจ เป็นพลังที่เกิดขึ้นภายในของแต่ละบุคคลที่จะหนุนเสริมการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กับการทำงานอย่างสร้างสรรค์ โดยการค้นหารูปแบบ การชี้แนะ การกระตุ้นและการดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์

3.2 ด้านการจัดการตนเอง ค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นรองลงมาและมีความจำเป็นในการพัฒนา ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า การจัดการตนเองมีความสำคัญในการพัฒนาตนเอง โดยอาศัยทักษะต่างๆ ในการบริหารจัดการตนเอง ทั้งด้านอารมณ์ ความคิดและพฤติกรรม เพื่อปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้ไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ Bryant, Kazan (2012 : 14) กล่าวไว้ในหนังสือ Self-Leadership ว่า การจัดการตนเอง เป็นความสามารถในการจัดการเวลาและประสิทธิภาพของบุคคล รวมถึงความสามารถต่างๆ โดยใช้กระบวนการตั้งเป้าหมาย การตัดสินใจ การมุ่งเน้นวางแผน การตั้งเวลา การติดตาม การประเมินตนเอง และการพัฒนาตนเอง ประกอบกับ ชีสา มีศีล (2562 : 35) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการตนเอง เป็นการกำหนดเป้าหมายได้อย่างชัดเจน การสังเกตบันทึก พฤติกรรมตนเอง การประเมิน ตรวจสอบพฤติกรรมตนเอง การวางแผนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเอง การสร้างเครื่องมือเพื่อกำหนดตนเองให้เกิดพฤติกรรมที่นำไปสู่เป้าหมาย และกำจัดเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การตระหนักรู้ในตนเอง 2) การจัดการตนเอง 3) การสร้างแรงจูงใจ และ 4) การคิดสร้างสรรค์ ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดและผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบดังกล่าว เพื่อนำไปเป็นกรอบในการพัฒนาภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด 2 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการสร้างแรงจูงใจและด้านการจัดการตนเอง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีความสนใจสามารถนำผลการวิจัยนี้ ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความสามารถในการพัฒนาตนเองและพัฒนาองค์กร เพื่อก้าวสู่ความสำเร็จ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 จากผลผลการวิจัย ควรศึกษาและพัฒนา โดยนำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ไปใช้ในการทำวิจัย เพื่อให้ได้รูปแบบฝึกอบรมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำตนเองมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในระดับอื่นนอกจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อที่จะได้องค์ความรู้ในภาพรวมของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นข้อมูลในระดับนโยบายเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- การุณย์ ประทุม. (2560). ภาวะผู้นำตนเองและควมมีจิตสำนึกของกลุ่ม: การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนกและการเชื่อมโยงไปยังประสิทธิผลกลุ่มงาน. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. 43 (3), 137-155.
- คมกริช นันทะโรจน์พงศ์ และ พัทธ์ชัย ศิริวงศ์. (2561). การให้ความหมาย ที่มาของความหมายและกระบวนการเสริมสร้างภาวะผู้นำในตนเองของวัยรุ่นกลุ่มเจนเนอร์เรชั่นซี: การวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก. *วารสารครุศาสตร์*. 46 (3), 1-28.
- ชิสมา มีศิลป์. (2562). ผลการใช้รูปแบบการฝึกอบรมทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำตนเองของพนักงานบริษัท โตโยต้า เค. มอเตอร์ส ผู้จำหน่ายโตโยต้า จำกัด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธิดาวลัย อุ่นทอง. (2560). ภาวะผู้นำตนเอง: แนวคิดการพัฒนาความเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์*. 28 (1), 1-13.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน.
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2557). *ภาวะผู้นำ ทฤษฎีและนันทาทักษะร่วมสมัยปัจจุบัน*. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ.
- อภินันท์ ขำศิริ และคณะ. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำตนเอง ความพึงพอใจในงาน และผลการปฏิบัติงานของพยาบาลหัวหน้าเวรในโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า. *วารสารพยาบาลทหารบก*. 17 (1), 2.
- Bryant, A. & Kazan, A. (2012). *Self Leadership*. America: The McGraw- Hill companies.
- Dubrin, J.A. (1998). *Leadership Research Findings, Practice, and Skills*. Boston, MA.: Houghton Mifflin.
- Liu Jinyan. (2021). Self-Leadership of Nurses in Tertiary Hospitals, Yunnan Province, People's Republic of China. *Nursing Journal*. 48 (3), 79-92.
- Neck, C.P., Manz, C.C. & Houghton, J.D.. (2016). You can't make me! The role of self-leadership in enhancing organizational commitment and work engagement. *Journal of Organizational Behavior*. 42 (5), 748-762.
- Neck, C.P., Manz, C.C. & Houghton, J.D.. (2020). *Self-leadership : the definitive guide to personal excellence*. America: SAGE Publications Asia-Pacific Pte. Ltd.

การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนย่อความ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียน
กลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
**The Development of Summary Writing Skill Using Flipped Classroom
With Electronics Book for Prathomsuksa 6 Students**

เทพสุดา แพงจันทร์ศรี

โรงเรียนเทศบาล 1 กาฬสินธุ์พิทยาสีธิ

Thepsuda Phaengchansri

Municipality 1 Kalasinpittayasit School, Thailand

E-mail: tepsuda0808@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนย่อความก่อนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนเทศบาล 1 กาฬสินธุ์พิทยาสีธิ จังหวัดกาฬสินธุ์ ภาคเรียนที่ 2/2565 จำนวน 32 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน 2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนย่อความ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 84.71/86.16 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด
2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

* วันที่รับบทความ : 28 มิถุนายน 2566; วันที่แก้ไขบทความ 26 กรกฎาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ : 4 สิงหาคม 2566

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.52$, S.D.=0.48)

คำสำคัญ: การพัฒนาความสามารถ; การเขียนย่อความ; ห้องเรียนกลับด้าน; หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

Abstracts

The purposes of this research were 1) to develop a learning management plan for the inverted classroom style. in conjunction with e-books For students in grade 6 to be effective according to the 80/80 criterion. 2) to compare the ability in writing a summary before and after studying by managing learning in a flipped classroom style in conjunction with e-books for Prathomsuksa 6 and 3 students) to study the student's satisfaction with the inverted classroom learning management. in conjunction with e-books For Prathomsuksa 6 students, the sample group was Prathomsuksa 6/2 students at Thetsaban 1 Kalasin Pittayasit School. Kalasin Province, semester 2/2022, obtained by group random sampling. tools used The research consisted of 1) an inverted classroom learning management plan, 2) a test to measure the ability of writing a summary, and 3) a satisfaction questionnaire on learning. The statistics used in the research were percentage, mean, standard deviation and t-test.

The results of the study are as follows:

1. The results of the development of the classroom learning management plan are reversed. in conjunction with e-books For grade 6 students, the efficiency (E_1/E_2) was 84.71/86.16, which was higher than the specified criterion.

2. The comparative results of comparative writing ability of Prathom Suksa 6 students by inverted classroom learning management. together with e-books after school is higher than before Statistically significant at the .05 level.

3. The results of the study of student satisfaction towards classroom learning management were inverted together with e-books. For grade 6 students, overall satisfaction was at the highest level ($\bar{x}=4.52$, S.D.=0.48)

Keywords: Ability Development; Summary Writing Skill; Flipped Classroom Learning; E-Book

บทนำ

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ คนไทยทุกคนต้องใช้ภาษาไทย และทุกวิชาต้องใช้ภาษาไทยเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ ดังนั้นคนไทยทุกคนจึงมีหน้าที่ ที่จะต้องเรียนภาษาไทย และใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย (กรมวิชาการ, 2546 : 1) โรงเรียนเป็นสถาบันที่สำคัญ ของสังคมมีหน้าที่ในการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางภาษาให้แก่ผู้เรียนโดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาได้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีหลักสูตรภาษาไทยให้ได้เรียนรู้และมุ่งให้ฝึกทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูดให้สัมพันธ์

กัน และสามารถใช้สื่อสารในชีวิตจริงที่มีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1) รวมทั้งภาษาไทยเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ การเรียน ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้จะใช้ภาษาไทยในการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การอภิปราย การเขียนรายงาน การเขียนโครงการ การตอบคำถาม การตอบข้อสอบ ดังนั้นครูทุกคนไม่ว่าจะจัดการเรียนรู้ วิชาใดก็ตามจะต้องใช้ภาษาที่เป็นแบบแผนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน และต้องแนะนำการใช้ภาษา แก่ผู้เรียนเสมอ ผู้เรียนจะมีทักษะและใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัยการฝึก และใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ คนไทยจะรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยที่สมบูรณ์ไว้ได้ เมื่อครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาได้วางรากฐานความรู้ให้แก่ผู้เรียนวัยเด็ก ดังนั้นครูระดับประถมศึกษา จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญมากในระบบการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1)

ทักษะการเขียนเป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญมากในการสื่อสาร เพราะการเขียนเป็นหลักฐานที่คงทนถาวรยิ่งกว่าทักษะอื่น ๆ ในการนำเสนอข้อมูลความรู้ ความคิด และประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้ส่งสารสู่ผู้รับสาร ถ้าผู้ส่งสารบกพร่องในด้านการเขียน การถ่ายทอดความคิดในการสื่อสารก็จะบกพร่องด้วยคุณค่าตามไปด้วย รวมถึงการเขียนช่วยถ่ายทอดข่าวสารไปยังผู้อื่น โดยไม่ต้องสื่อสารด้วยตนเอง นอกจากนี้การเขียนยังช่วยบันทึกประวัติศาสตร์ ศิลปะ ตลอดจนวิทยาการต่าง ๆ สอดคล้องกับ นพดล จันทรเพ็ญ (2542 : 1) ได้กล่าวว่า การเขียนเป็นเครื่องมือในการสื่อสารของมนุษย์ เป็นเครื่องถ่ายทอดความรู้ และสติปัญญาของมนุษย์ เป็นเครื่องระบายออกทางอารมณ์ และทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน อย่างไรก็ตามแม้ว่าทักษะการเขียนย่อความจะมีความสำคัญสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา แต่จากการวิเคราะห์คะแนนผลการประเมินจาก สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติองค์การมหาชน (2564 : 1) ในปีการศึกษา 2563-2564 พบว่า คะแนนเฉลี่ยการทดสอบรายวิชาภาษาไทยเพื่อทดสอบความสามารถในการอ่านและการเขียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่ำกว่าร้อยละ 50 แสดงให้เห็นถึงปัญหาในการอ่านและการเขียนของนักเรียนระดับประถมศึกษา และจากการปฏิบัติการสอนในรายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าเมื่อนักเรียนอ่านเรื่องในบทเรียนหรือข้อความใดแล้วนักเรียนไม่เข้าใจบทเรียนหรือข้อความนั้น ส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน รวมทั้งไม่สามารถวิเคราะห์ใจความหรือข้อคิดของเรื่องที่อ่านในบทเรียนหรือข้อความนั้นได้ ดังที่ รัตนา ศิริลักษณ์ (2558 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า นักเรียนในโรงเรียนทุกระดับชั้นในประเทศไทยประมาณร้อยละ 20 ปัจจุบันนี้ประสบปัญหาการอ่าน เพราะอ่านหนังสือแล้วไม่เข้าใจตีความไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นบทเรียนโจทย์คณิตศาสตร์ อ่านการ์ตูน โฆษณา เมื่อนักเรียนอ่านไม่ได้หรือไม่เข้าใจย่อความเนื้อหาที่อ่านไม่ได้ เขียนไม่ได้ และตอบคำถามไม่ได้

จากการทดสอบเขียนย่อความของผู้วิจัย พบว่าร้อยละ 80 เขียนย่อความไม่ได้ ดังจะเห็นได้จากลักษณะการเขียนที่สับสน วกวน ลำดับเหตุการณ์ไม่ต่อเนื่อง เขียนเข้าใจความเดิมหลาย ๆ ครั้ง บางคนลอกเนื้อเรื่องจากเรื่องเดิมที่อ่านทั้งหมด บางคนลอกจากเพื่อน และบางคนเขียนเปลี่ยนเหตุการณ์จากเรื่องเดิม

ปัญหาดังกล่าวเป็น ปัญหาเกิดขึ้นกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปัญหาดังกล่าวอาจจะส่งผลให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนภาษาไทย ส่งผลให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและคะแนนผลการประเมินระดับชาติต่ำ ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดปัญหาในการเรียนในระดับที่สูงขึ้นได้ ปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าผู้สอนแต่ละคนต้องประยุกต์ใช้วิธีการสอนที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับบริบทของการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบการสอน แบบกลับด้าน (Flipped Classroom) เป็นการเรียนแบบ “กลับหัวกลับหาง” หรือ “พลิกกลับ” โดยเปลี่ยนรูปแบบวิธีการสอนจากแบบเดิมที่เริ่มจากครูผู้สอนในห้องเรียน นักเรียนกลับไปทำการบ้านส่ง เปลี่ยนเป็นนักเรียนเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ผ่านเทคโนโลยีที่ผู้สอนจัดหาให้ก่อนเข้าชั้นเรียน และปฏิบัติกิจกรรมในห้องเรียนผ่านทาง แท็บเล็ต (Tablet) เป็นต้น โดยมีผู้สอนคอยแนะนำในชั้นเรียนแทน หรือสามารถสรุปสั้น ๆ ได้ว่า “เรียนที่บ้าน ทำงานที่โรงเรียน” จากแนวคิดนี้จะเป็นการเติมเต็มช่องว่างทางการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจได้มากขึ้น (Bergmann and Aaron Sams, 2012 : 1) ดังที่ สุรศักดิ์ ปาเฮ (2556 : 12) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านนั้น มุ่งเน้นการสร้างสรรค์องค์ความรู้และความสามารถทางการเรียนตามทักษะความรู้ จากประสบการณ์ที่ครูผู้สอนจัดให้ผ่านสื่อเทคโนโลยีไอซีทีที่หลากหลายประเภทในปัจจุบัน และเป็นลักษณะการเรียนรู้ จากแหล่งเรียนรู้นอกชั้นเรียนอย่างอิสระทั้งด้านความคิดและวิธีปฏิบัติ โดยครูผู้สอนมีบทบาทเป็นติวเตอร์ (Tutors) หรือโค้ช (Coach) ซึ่งแตกต่างจากการเรียนแบบเดิมโดยสิ้นเชิง ห้องเรียนกลับด้าน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เพิ่มประสบการณ์ให้แก่นักเรียน ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก เพิ่มความร่วมมือระหว่าง นักเรียน เพิ่มความมั่นใจในตนเองของผู้เรียน และช่วยให้โอกาสแก่นักเรียนได้ปรับปรุงแก้ไขตนเองใน การเรียนรู้ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพ และมีประโยชน์ ในการถ่ายทอดความรู้ ความชำนาญเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และการอบรม ผู้เรียนจะได้รับความรู้ และทราบความก้าวหน้าในการเรียนของตน บางส่วนจะมีการประเมินและประยุกต์ตามรูปแบบการเรียนรู้ของแต่ละคน มีการนำเสนอให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นสื่อที่รวมเอาจุดเด่นของสื่อแบบต่าง ๆ มารวมอยู่ในสื่อตัวเดียว คือ สามารถแสดงภาพ แสง เสียง ภาพเคลื่อนไหว และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการเรียนรู้และเข้าใจ เนื้อหาวิชาได้เร็วขึ้น ครูสามารถใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการชักจูงผู้เรียนในการอ่าน การเขียน การฟัง และการพูดได้ ลักษณะออนไลน์ผ่านเครือข่าย และเชื่อมโยงไปสู่โฮมเพจ และเว็บไซต์ต่าง ๆ สนับสนุนการเรียนการสอนแบบห้องเรียนเสมือน ห้องสมุดเสมือน และห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ มีความทนทาน และสะดวกต่อการเก็บบำรุงรักษา ลดปัญหาการจัดเก็บเอกสารย้อนหลัง ซึ่งต้องใช้เนื้อที่หรือบริเวณกว้างในการจัดเก็บ สามารถรักษาหนังสือหายากและ ต้นฉบับเขียนไม่ให้เสื่อมคุณภาพ (สุทิน ทองใส, 2547: 46-53) สอดคล้องกับ Pearman (2004 : 2427-A) ได้ทำการศึกษาถึงผลกระทบของการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่มีต่อการอ่านจับใจความของนักเรียน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งมีการโต้ตอบได้ สามารถช่วย

เพิ่มทักษะในการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่มีทักษะทางด้านการอ่านในระดับต่ำ หรือกลุ่มนักเรียนที่กำลังพยายามพัฒนาทักษะหรือยุทธวิธีที่ใช้ในการอ่านของตนเอง

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาความสามารถด้านการเขียนย่อความโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ลดระยะเวลาในการเรียนลง เพิ่มประสิทธิภาพในส่วนของคุณสมบัติสถานการณ์ในชีวิตจริงและเนื้อหาในบทเรียนนั้น เพื่อยกระดับความสามารถด้านการเขียนย่อความของผู้เรียนให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนย่อความก่อนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre-experimental Design) ด้วยรูปแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว วัดเฉพาะหลังการทดลอง (The Single Group, Pretest-Posttest Design) โดยมีรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนเทศบาล 1 กาฬสินธุ์พิทยาสีห์ สำนักการศึกษาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 6 ห้องเรียน รวม 208 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนเทศบาล 1 กาฬสินธุ์พิทยาสีห์ สำนักการศึกษา เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 32 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยมีการจัดห้องเรียนแบบคละความสามารถทางการเรียนของนักเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 12 แผน 12 ชั่วโมง ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ทุกแผนมีคุณภาพมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนย่อความ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย แบบทดสอบชนิดปรนัย แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และแบบอัตนัย 4 ข้อ รวม 80 คะแนน โดยแบบทดสอบชนิดปรนัย มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 มีค่าอำนาจจำแนก (B) อยู่ระหว่าง 0.22-0.77 ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.10-0.85 และค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีโลเวท เท่ากับ 0.87 ส่วนแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.53-0.58 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.70-0.71 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยวิธีของครอนบาค เท่ากับ 0.96

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 12 ข้อ โดยมีดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Rxy) อยู่ตั้งแต่ 0.32-0.88 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค เท่ากับ 0.84

3. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

3.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สูตรการหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556 : 7-20)

3.2 เปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนย่อความระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยการเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนย่อความระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ใช้สถิติทดสอบ t-test (Dependent Sample)

3.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณ (Rating Scale) 5 ระดับ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปรผลตามเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2556 : 1)

4. วิธีการดำเนินการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4.2 ทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนย่อความที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

4.3 ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 12 แผน เวลา 12 ชั่วโมง กับกลุ่มตัวอย่าง

4.4 ทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนย่อความ แบบปรนัยและอัตนัย ซึ่งจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

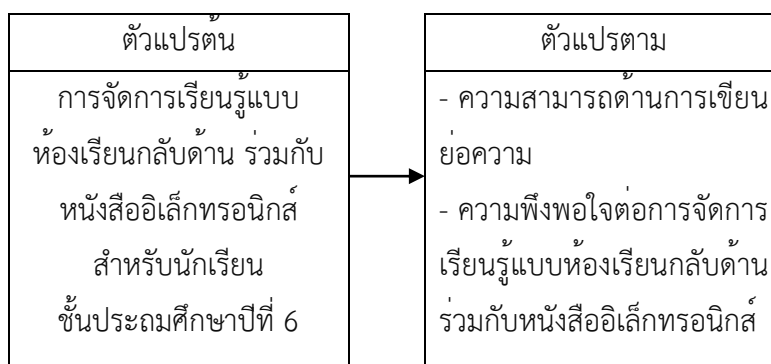
4.5 ตรวจสอบและนำเสนอแนะที่ได้จากการแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนย่อความไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

4.6 นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4.7 นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนย่อความ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนย่อความ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 แสดงรายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ผลการเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	468	396.44	1.60	84.71
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	110	94.78	1.34	86.16
ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (E_1/E_2) เท่ากับ 84.71/86.16				

จากตารางพบว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 84.71 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 86.16 ดังนั้น แผนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จึงมีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 84.71/86.16 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนย่อความก่อนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน แสดงรายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติที (t) และระดับนัยสำคัญทางสถิติของการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถการเขียนย่อความ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

การทดสอบ	N	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{D}$	S.D.D	t	Sig. (1-tailed)
ก่อนเรียน	32	65.44	3.52	29.34	3.33	49.89*	0.00
หลังเรียน	32	94.78	1.34				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางพบว่า การทดสอบความสามารถการเขียนย่อความ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 65.44 คะแนน และ 94.78 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนการทดสอบความสามารถด้านการเขียนย่อความก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่า คะแนนความสามารถด้านการเขียนย่อความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ แสดงรายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละของความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหา		4.40	0.44	มากที่สุด
1	ฉันชอบขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ น่าอ่าน	4.10	0.32	มาก
2	กิจกรรมการเรียนรู้ตื่นเต้น ท้าทายความสามารถของฉัน	4.40	0.52	มาก
3	เมื่อฉันเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แล้วรู้สึกใช้เวลาเรียนผ่านไปอย่างรวดเร็ว	4.70	0.48	มากที่สุด
ด้านสื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้		4.57	0.49	มากที่สุด
4	ฉันชอบสื่อ/อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนรู้กระตุ้นความสนใจ	4.80	0.42	มากที่สุด
5	ฉันพอใจสื่อ/อุปกรณ์ที่ใช้แปลกใหม่ ไม่เคยใช้มาก่อน	4.40	0.52	มากที่สุด
6	ฉันชอบ และพอใจสื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้ในแต่ละแผน	4.50	0.53	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล		4.47	0.48	มาก
7	ฉันชอบวิธีวัดผลประเมินผลของครู ฉันสามารถทำได้	4.60	0.52	มากที่สุด
8	ฉันทราบผลการประเมินอย่างรวดเร็วหลังการสอบ	4.60	0.52	มากที่สุด
9	ฉันชอบวิธีการวัดและประเมินผลที่มีความเที่ยงตรง ยุติธรรมต่อการเรียน	4.20	0.42	มาก
ด้านประโยชน์และการนำไปใช้		4.63	0.51	มากที่สุด

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
10	ฉันได้ประโยชน์จากการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบ ห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นี้	4.60	0.52	มากที่สุด
11	ฉันสามารถนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปปรับประยุกต์ ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.60	0.48	มากที่สุด
12	ฉันสามารถศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ด้วยตนเอง	4.70	0.51	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.52	0.48	มากที่สุด

จากตารางพบว่า ในภาพรวมผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.52$, S.D.=0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจ เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านที่ 4) ด้านประโยชน์และการนำไปใช้ ($\bar{x}=4.63$, S.D.=0.51) ด้านที่ 2 ด้านสื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้ ($\bar{x}=4.57$, S.D.=0.49) ด้านที่ 1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหา ($\bar{x}=4.70$, S.D.=0.48) และ ด้านที่ 3 ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{x}=4.40$, S.D.=0.44)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนย่อความ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด อาจสืบเนื่องมาจาก แผนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นในทุกแผนการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการประเมินและพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณวุฒิและมีประสบการณ์ และได้มาซึ่งข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแผนการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม และผ่านกระบวนการทดสอบประสิทธิภาพใช้เบื้องต้น ตามแนวคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556 : 7-20) ที่มีการทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และทดสอบภาคสนาม ที่ผ่านกระบวนการทดลอง แก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสถานการณ์ต่าง ๆ

ตลอดจนการศึกษาปัญหาและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนรู้ การสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของผู้เรียน และปรับปรุงให้ดีขึ้น จึงทำให้การดำเนินการทดสอบประสิทธิภาพกับกลุ่มตัวอย่าง เกิดปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จนน้อยที่สุด รวมถึงการจัดการเรียนรู้สามารถดำเนินการได้เป็นไปตามขั้นตอน และกระบวนการตามแนวทางการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์อย่างเป็นระบบ ด้วยกระบวนการดังกล่าวจึงค้นพบว่า การทดสอบประสิทธิภาพหลายรอบกับกลุ่มในระดับต่าง ๆ ทำให้เห็นถึงความแตกต่างของบริบทในการจัดการเรียนการสอน การปรับปรุงเนื้อหาการเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่น ปรับปรุงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อต่าง ๆ ให้เข้ากับบริบทจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เกิดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ถึงปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาย่างทันทั่วถึง จึงทำให้การจัดการเรียนรู้ดำเนินไปได้ตามกระบวนการอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉริยาภรณ์ ว่องไว (2563 : 1) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชนิดของคำไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยได้ค้นพบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องชนิดของคำไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และงานวิจัยของ สุพรรณิ สุตสนธิ์ (2566 : 1) ที่ได้พัฒนาทักษะการเขียนย่อความ โดยใช้กิจกรรมจัดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้นตอน (5 STEPS) ร่วมกับแบบฝึกทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยพบว่า ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนย่อความ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 5 ขั้นตอน (5 STEPS) ร่วมกับแบบฝึก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2. ความสามารถด้านการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเกิดจากการกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน และการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการศึกษาสื่อ บันทึกการเรียนรู้จากสื่อ ขึ้นสรุปทบทวนความรู้ และการนำความรู้ไปใช้ นักเรียนได้ปฏิบัติตามหลักการจัดการเรียนรู้ที่ถูกต้อง มีเนื้อหาสาระที่น่าสนใจ ทันสมัย ประกอบกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีทั้งภาพ เสียง คลิปวิดีโอ จึงเป็นส่วนที่กระตุ้นความสนใจที่จะเรียนรู้ของผู้เรียนและสามารถศึกษาค้นคว้า ทบทวนด้วยตนเองได้ ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ตลอดจนสามารถทบทวนความรู้จากการดูหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ ดังที่ สุรศักดิ์ ปาเฮ (2556 : 12) ได้เสนอว่า การเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านนั้น จะมุ่งเน้นการสร้างสรคองค์ความรู้และความสามารถทางการเรียนตามทักษะความรู้ จากประสบการณ์ที่ครูผู้สอนจัดให้ผ่านสื่อเทคโนโลยีไอซีทีที่หลากหลาย จากแหล่งเรียนรู้นอกชั้นเรียนอย่างอิสระทั้งด้านความคิดและวิถีปฏิบัติ รวมถึง การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ช่วยให้การเรียนมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล มีประสิทธิภาพในแง่ที่ลดเวลาลดค่าใช้จ่าย สนองความต้องการและความสามารถของบุคคล มีประสิทธิผลในแง่

ที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย ผู้เรียนเกิดความตื่นตัว ไม่น่าเบื่อหน่ายและสามารถทบทวนบทเรียนได้ (สุพิชฌาย์ ปิ่นสันเทียะ, 2552 : 1) จึงเป็นผลให้การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการเขียนย่อความนักเรียนได้เป็นอย่างดี และช่วยให้ผลการทดสอบความสามารถในการเขียนย่อความหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างเห็นได้ชัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhang และคณะ (2021 : 1) ได้ศึกษาผลการนำ E-book แบบเปิดและอินเทอร์เน็ตแอกทีฟของครูมาใช้ในการสอนนักเรียน K-12 ปัญญาประดิษฐ์ โดยมีแนวคิดว่า การพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศ E-book จึงสะดวกสำหรับนักเรียนในการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนรู้ และงานวิจัยของ Fitriani และคณะ (2021 : 1) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการเรียนรู้แบบผสมผสานบน E-book บูรณาการ YouTube ในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ก็ยังมีข้อค้นพบในลักษณะเช่นเดียวกันว่า การพัฒนาการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้ E-book บูรณาการ YouTube ในสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรขาคณิต เป็นไปตามเกณฑ์ที่ใช้ได้จริง ปฏิบัติได้ และมีประสิทธิภาพ รวมถึง Elian และคณะ (2018 : 110-125) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้กลยุทธ์ห้องเรียนกลับด้านต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในจอร์แดน ก็ค้นพบเช่นเดียวกันว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการใช้กลยุทธ์ห้องเรียนกลับด้านก็มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างเห็นได้ชัด

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เป็นการเรียนรู้ที่มีบริบทการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือ การเรียนรู้ในชั้นเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้และครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก บทบาทของผู้เรียนจากการเป็นผู้นั่งฟังการบรรยายและจดจำเนื้อหาการเรียนรู้ ถูกปรับเปลี่ยนเป็นการได้ใช้ความคิด ใช้ทักษะการเรียนรู้ของตนเอง โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นการเรียนรู้และสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาสามารถทบทวนบทเรียนและทำแบบฝึกทักษะ หรือใบงานได้ด้วยตนเอง อีกทั้งเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีความทันสมัย ผสมผสานสื่อที่หลากหลาย เช่น ตัวอักษร ภาพและเสียง จึงเป็นส่วนที่ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้มากกว่าการใช้หนังสือปกติ โดยจากพฤติกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยค้นพบว่า การเรียนรู้ที่มีการปรับเปลี่ยนบริบทของครูจากการเป็นผู้บรรยายสู่การเป็นผู้อำนวยความสะดวก ทำให้นักเรียนมีอิสระในการเรียนรู้ รวมถึงการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ยังช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉริยาภรณ์ ว่องไว (2563 : 1) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ชนิดของคำไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง เรื่อง ชนิดของคำไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนดวงดาวแจ้ง

พัฒนศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด รวมถึง นาฏอนงค์ จันทรเชียว (2558 : 1) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้การเรียนรู้แบบ SQ4R เรื่องการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ค้นพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ รัชตะทวีกุล (2561 : 1) ที่ได้ศึกษา ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับทางที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อ การเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และได้ค้นพบจากการดำเนินการวิจัยว่า นักเรียนเจตคติต่อการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับทางอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ผู้สอนควรศึกษาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเข้าใจ พร้อมทั้งชี้แจงแนวทางการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้รับทราบ และปฏิบัติให้ถูกต้อง รวมถึงศึกษาวิธีการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จัดเตรียมและตรวจสอบความพร้อมของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้งานและเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.2 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาขึ้น ครูผู้สอนสามารถใช้เป็นสื่อการสอน และให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตามความต้องการ แต่ครูผู้สอนไม่ควรละเลยที่จะควบคุมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับบริบท เพื่อให้การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านการเขียนย่อความจากการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กับการจัดการเรียนรู้วิธีต่าง ๆ เพื่อศึกษาความแตกต่างและผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ เช่น STAD 5Steps CIRC SQ5R KWL Plus เป็นต้น

2.2 ควรมีการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในเนื้อหาสาระวิชาอื่น ๆ ที่สามารถเลือกเนื้อหาหรือกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาแตกต่างกัน

2.3 ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับวิธีการสอนในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2546). *การจัดสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 5 (1), 7-20.
- นพดล จันทรพิชญ. (2542). *การใช้ภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: ต้นอ้อ.
- นาฏอนงค์ จันทรเชียว. (2558). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยใช้การเรียนรู้แบบ SQ4R เรื่อง การอ่านจับใจความกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.
- รัตนา ศิริลักษณ์. (2558). *การพัฒนาบทเรียนที่ใช้กิจกรรมการละครเพื่อส่งเสริมทักษะฟัง-พูด สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติองค์การมหาชน. (2564). *รายงานผลการวิเคราะห์คุณภาพผู้เรียน*. กรุงเทพมหานคร: สมศ.
- สุทิน ทองไสว. (2547). หนังสือยุคคอมพิวเตอร์. *วารสารวิชาการ*. 7 (4), 46-53.
- สุพรรณิ สุตสนธิ์. (2566). *การพัฒนาทักษะการเขียนย่อความ โดยใช้กิจกรรมจัดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้นตอน (5 STEPs) ร่วมกับแบบฝึกทักษะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุพิชฌาย์ ปิ่นสันเทียะ. (2552). *การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวกับการผลิตสื่อ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2556). *ห้องเรียนกลับทาง : ห้องเรียนมิติใหม่ในศตวรรษที่ 21*. แพร่: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2.
- อมรรัตน์ รัชตะทวีกุล. (2561). *ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับทางที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัจฉริยาภรณ์ ว่องไว. (2563). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) ชนิดของคำไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. นครพนม: วิชาการโรงเรียนดงดาวแจ้งพัฒนศึกษา.

- Bergmann, J., & Sams, A. (2012). *Flip Your Classroom: Reach Every Student in Every Class Every Day*. Washington DC: International Society for Technology in Education.
- Elia, S. and Others. (2018). The Effect of Using Flipped Classroom Strategy on the Academic Achievement of Fourth Grade Students in Jordan. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (Online); Vienna*, 13(2), 110-125.
- Fitriani, F. and Others (2021). Blended learning based on ebook integrated Youtube in learning mathematics. *Journal of Physics: Conference Series*, 1806 (1). DOI:10.1088/1742-6596/1806/1/012065
- Pearman, Cathy J. (2004). Effects of Electronic Text on the Independent Reading Comprehension of Second-grade Students. *Dissertation Abstracts International*. 64(07), 2427-A
- Zhang, X. and Others. (2021). Teachers' adoption of an open and interactive e-book for teaching K-12 students Artificial Intelligence: a mixed methods inquiry. *Smart Learning Environments*, 8(1). DOI:10.1186/s40561-021-00176-5

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการ
เรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเติมเต็มสุขภาพดี

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

**The Developing Learning Activities by Using Science and Society Issues
Together with an Inquiry-Based Learning Package Entitled Reducing
Sweetness and Anti-Salty Fulfilling Good Health Science
Learning Group for Mathayomsuksa 2 students**

พิศมัย พรหมวังขวา

โรงเรียนเทศบาลวัดศรีดอนไชย

Pisamai Promwangkwa

Wat Sridonchai Municipal School, Thailand

E-mail: Tu.Promwangkwa@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเติมเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 4) เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนเทศบาลวัดศรีดอนไชย จำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ 3) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) แบบทดสอบสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test แบบ Dependent Samples ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 78.15/76.09 เป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

* วันที่รับบทความ : 14 กรกฎาคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ 18 กันยายน 2566; วันที่ตอบรับบทความ : 19 กันยายน 2566

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้; การเรียนรู้แบบสืบเสาะ; กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

Abstracts

The objectives of this research were as follows: 1) to develop learning activities by using science and society issues together with an inquiry-based learning package entitled Reducing Sweetness and Anti-Salty, Fulfilling Good Health; science learning group 2) to compare the learning achievement of students between before and after the organization of learning activities. 3) to compare the scientific performance of students before and after the organization of learning activities. Learning, and 4) to assess student satisfaction with learning activities. The sample consisted of 23 students in Mathayomsuksa 2/2, Wat Sridonchai Municipal School. The research tools were 1) a learning activities plan, 2) a search-based learning package, 3) an achievement test, 4) a Science competency test, and 4) Learning satisfaction questionnaire Statistics used in data analysis were mean, percentage, standard deviation, and Dependent Samples t-test. Learning activity plan Efficiency was 78.15/76.09, in accordance with the established criterion of 75/75. Students' achievement scores after learning were higher than before. With statistical significance at the .01 level, post-learning scientific competence was higher than before statistically significant at the .01 level and satisfaction with learning activities. Overall, it was at a high level.

Keywords: Learning Activities; Inquiry-Based Learning; Science Learning Areas

บทนำ

การเรียนรู้วิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐานที่สำคัญของเด็กและเยาวชนเพราะช่วยให้เข้าใจวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้เทคโนโลยีต่างๆ ดังนั้น เด็กและเยาวชนในปัจจุบันจำเป็นต้องมีความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ (Scientific literacy) เนื่องจากเป็นความสามารถของบุคคลที่จะเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ เข้ากับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างชัดเจน (Organization for Economic Cooperation and Development, 2015 : 19–48) ความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ยังเป็นฐานสำคัญของการสร้างความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศชาติได้ จากการวิจัยและพัฒนาโครงการต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การผลิตเทคโนโลยีสมัยใหม่ Lin and Mintzes (2010 : 993–1017) นำไปสู่การลงทุนที่คุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ซึ่งปัจจุบันองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาเศรษฐกิจ (OECD) ให้ความสำคัญกับระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรของประเทศให้มีความพร้อมที่จะมีบทบาทหรือมีส่วนสร้างสรรค์สังคมและดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพในโลกแห่งความจริง สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2560 : ออนไลน์) หากบุคคลในประเทศได้รับการศึกษาที่จะพัฒนาบุคคลให้มีความสามารถดังกล่าวย่อมส่งผลให้ประเทศมีศักยภาพในการแข่งขันและพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าในอนาคตได้

ที่ผ่านมาการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ มุ่งการจัดการเรียนรู้ด้านเนื้อหาท่องจำมากกว่าการคิดวิเคราะห์และไม่ส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนขาดทักษะ การคิด ขาดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียน ซึ่งส่งผลต่อการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไปสังเคราะห์หรือบูรณาการเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน อีกทั้งกระบวนการจัดการเรียนรู้ขาดความต่อเนื่องระหว่างเนื้อหา มุ่งเน้นความจำมากกว่ากระบวนการวิทยาศาสตร์ โดยนักเรียนไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไปแก้ปัญหาจากประเด็นทางสังคมที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งส่งผลต่อการตระหนักถึงความสำคัญของวิทยาศาสตร์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : ออนไลน์) ครูผู้สอนจึงควรศึกษาหาแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์เพื่อนำข้อโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้นในสังคมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงความรู้ทางวิทยาศาสตร์เข้ากับสถานการณ์จริง ตัดสินใจโดยใช้หลักคุณธรรม จริยธรรม คำนึงถึงบริบทสังคม การเมือง เศรษฐกิจ มีจิตสำนึกต่อสังคม พร้อมเป็นพลเมืองที่รู้วิทยาศาสตร์ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและสอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน Sadler and Zeidler (2009 : 909–921) ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์และประเด็นทางสังคมนั้น เป็นการอาศัยความรู้ทางวิทยาศาสตร์เพื่อระบุปัญหา ค้นหาความรู้ อาศัยหลักฐานและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ ดำเนินการตรวจสอบความรู้ทางวิทยาศาสตร์ โดยบูรณาการกับธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ การรู้คุณค่าระหว่างวิทยาศาสตร์และการจัดการวิทยาศาสตร์ รวมถึง ตระหนักถึงความสำคัญของวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน (กมลรัตน์ ฉิมพาลี, 2554 : 1)

เพื่อให้การจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับยุคสมัยที่สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้ง่ายและสามารถเรียนรู้ได้ทั้งในและนอกห้องเรียน จึงจำเป็นต้องปรับรูปแบบจัดการเรียนการสอนให้เข้ากับยุคสมัย เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา ไม่จำกัดกรอบการเรียนรู้ภายในห้องเรียน ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เกิดประโยชน์กับการเรียนรู้มากที่สุด (เชิญตะวัน สุวรรณพานิช, 2556 : ออนไลน์) ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะพร้อมสำหรับการดำรงชีวิตและรับมือการความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเนื่องด้วยโลกที่ไร้พรมแดนและความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ในศตวรรษที่ 21 (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2556 : ออนไลน์) ครูจึงมีหน้าที่ในการศึกษาหาแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้มากกว่าที่สอนภายในห้องเรียน ให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาและเข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง การเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคม เป็นการนำประเด็นปัญหาทางวิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้นในสังคมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยกิจกรรมจะมุ่งเน้นให้นักเรียนค้นหาประเด็นปัญหาที่สำคัญด้วยตนเองและหาแนวคิดในการแก้ไขปัญหา จากการใช้กระบวนการโต้แย้งในห้องเรียนเพื่อเชื่อมโยงแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ โดยต้องคำนึงถึง คุณธรรม จริยธรรม ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและสังคม นำไปสู่การสร้างข้อสรุปที่สมเหตุสมผล (จตุรภัทร มาศโสภา, 2563 : 1) ซึ่งประเด็นที่นำมาสู่การโต้แย้งกันในสังคมมีทั้งข้อดี และข้อจำกัด การลงข้อสรุปหรือหาคำตอบเกี่ยวกับ

ประเด็นมีความหลากหลายตามบริบทและมุมมอง รวมทั้งหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ค้นพบ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับ วิทยาศาสตร์ จึงมีการกระตุ้นนักเรียนให้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจ รวมทั้งโต้แย้งอย่างมีเหตุผลบนฐานของวิทยาศาสตร์และบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งสามารถส่งเสริมการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์และความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ให้พัฒนาขึ้นได้ (Saad and others, 2017 : 348-355) แนวปฏิบัติที่ดีในการใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์จากการวิจัยของ อรณิชา หงส์เกิด และคณะ (2561 : 211-226) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการใช้ประเด็นทางวิทยาศาสตร์กับสังคม ครูควรมีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงจุดยืนต่อประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ให้นักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลตามแนวทางที่ตนยึดถือได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้สืบค้นข้อมูลเพื่อใช้เรียนรู้ตามประเด็นทางวิทยาศาสตร์กับสังคมที่ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดได้สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง โดยอาศัยการสืบเสาะหาความรู้ ที่เริ่มต้นด้วยคำถามพร้อมทั้งกระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้อยากเห็น พยายามค้นหาคำตอบด้วยตนเองจากข้อมูล หลักฐาน และวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อนำมาสร้างเป็นความรู้ใหม่ หรือแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างมีเหตุผล โดยครูมีหน้าที่สร้างสถานการณ์ที่ท้าทายให้กับผู้เรียนค้นหา เสาะหาคำตอบ หรือทางออกของปัญหด้วยตนเองหรือกับเพื่อน การรับรู้ของผู้เรียนและความคิดที่ได้จากการเรียนด้วยตนเองเป็นเรื่องสำคัญกว่าความรู้ที่ผู้อื่นหยิบยื่นให้ และกระบวนการค้นคว้าเพื่อแก้ปัญหามาจากสถานการณ์หรือโจทย์ที่นักเรียนได้รับเพื่อให้สามารถนำเอาความรู้และประสบการณ์เดิมของตนมาค้นหาความรู้ความจริงให้ประจักษ์ที่ทำให้ผู้เรียนสร้างความคิดและจดจำประเด็นสำคัญได้ดี (จันทร์ทิพย์ มีแสงพันธ์, 2562 : 76) และช่วยกระตุ้นนักเรียนให้มีความสนใจประเด็นที่กำหนดให้เรียน นอกจากนั้น ชุดการเรียนรู้ยังช่วยสนับสนุนข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการคิดหาคำตอบ ช่วยในการจัดการชั้นเรียนของครูที่สามารถกำหนดให้นักเรียนมีการช่วยเหลือกัน ย่อมทำให้นักเรียนได้ความรู้และทักษะที่สูงขึ้น (ไสว นามเกต, 2555 : 4)

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเดิมเดิมสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้ให้บรรลุเป้าหมายที่สำคัญในการสอนวิทยาศาสตร์ ให้ผู้เรียนมีศักยภาพหรือความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต นำความรู้และทักษะทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการแข่งขันทางเศรษฐกิจกับนานาชาติได้ในอนาคต มีจิตสำนึกต่อชุมชน สังคม มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติตลอดจนเป็นพลเมืองของโลกที่ดำรงชีวิตในสังคมแห่งศตวรรษที่ 21 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเติมเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคม ร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเติมเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคม ร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเติมเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
4. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคม ร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเติมเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินโครงการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดศรีดอนไชย อำเภอเมือง เทศบาลนครเชียงใหม่ ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 46 คน

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนเทศบาลวัดศรีดอนไชย อำเภอเมือง เทศบาลนครเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 23 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเติมเต็มสุขภาพดี ประกอบด้วย 10 แผน ดังนี้ 1) มัจจุราชเงียบจากการกินในสังคมไทย 2) อันตรายจากโรคทางหัวใจและหลอดเลือด 3) การวัดและการวิเคราะห์ความดันโลหิต 4) พฤติกรรมการติดหวานของคนไทย 5) การหาปริมาณน้ำตาลจากเครื่องดื่มในชุมชน 6) การควบคุมปริมาณ

น้ำตาลของคนในชุมชน 7) การรณรงค์เพื่อลดกินหวานในสังคม 8) การวัดและวิเคราะห์ปริมาณโซเดียมในอาหาร 9) การควบคุมปริมาณโซเดียมของคนในชุมชน 10) การรณรงค์เพื่อลดกินเค็มและโซเดียมในสังคม

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน

2.3 แบบทดสอบสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ เป็นแบบทดสอบเชิงสถานการณ์ จำนวน 9 สถานการณ์ คะแนนเต็ม 40 คะแนน

3.4 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

3.1 หาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคม ร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเต็มเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ 75/75 โดยหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และสูตร E1/E2

3.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคม ร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเต็มเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมุติฐานด้วยสถิติ t-test Dependent Samples

3.3 เปรียบเทียบสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคม ร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเต็มเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมุติฐานด้วยสถิติ t-test Dependent Samples

3.4 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคม ร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเต็มเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ขั้นตอนการดำเนินงาน

1) ทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2

2) ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเต็มเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้

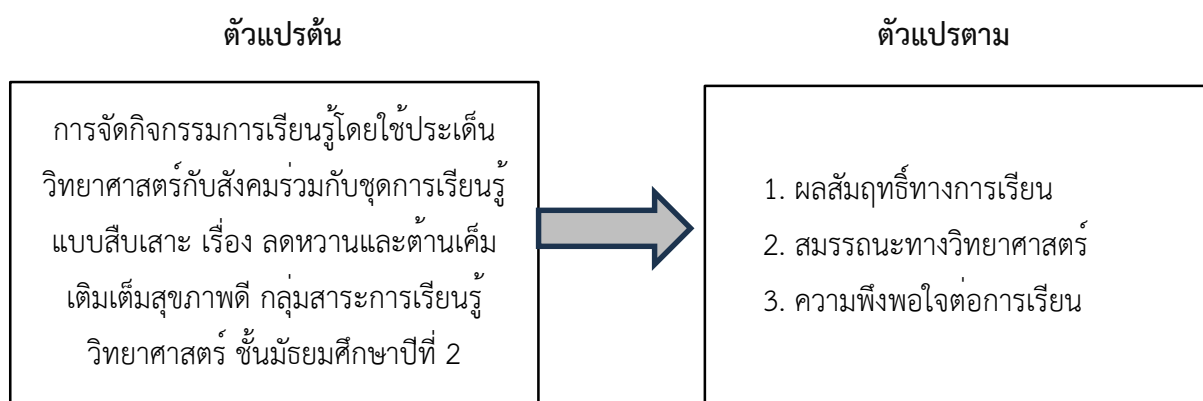
วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โดยเก็บคะแนนระหว่างเรียนจากการตรวจใบกิจกรรมและการทดสอบย่อยระหว่างเรียน จำนวน 10 ครั้ง

3) ทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 ด้วยแบบทดสอบชุดเดิมกับการทดสอบก่อนเรียน

4) แจกแบบสอบถามความพึงพอใจกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 หลังจากเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคม ร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเติมเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนานักกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเติมเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยสามารถสรุปกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเติมเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปรากฏผล ดังต่อไปนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเติมเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 78.15/76.09 เป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเติมเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จำนวน นักเรียน (23 คน)	ประสิทธิภาพด้านกระบวนการ (E1) (คะแนนระหว่างเรียน)			ประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ (E2) (ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ สมรรถนะทางวิทยาศาสตร์)
	ใบกิจกรรม	ทดสอบย่อย	รวม	
คะแนนเต็ม	4,600	1,610	6,210	1,380
คะแนนรวม	3,602	1,251	4853	1,050
$\bar{X}$	156.61	54.39	211.00	45.65
S.D.	14.19	5.20	18.65	4.38
ร้อยละ	78.30	77.70	78.15	76.09

2. นักเรียนที่เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเติมเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังรายละเอียดในตาราง 2-3

ตาราง 2 การตรวจสอบการแจกแจงของคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเติมเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

Tests of Normality						
	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
คะแนนก่อนเรียน	.154	23	.167	.961	23	.487
คะแนนหลังเรียน	.141	23	.200*	.960	23	.456

จากตาราง 2 พบว่า การตรวจสอบการแจกแจงของคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สูตร Kolmogorov-Smirnov และ Shapiro-Wilk ได้ผลการตรวจสอบทั้ง 2 สูตร ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติจึงเป็นการยืนยันว่า คะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนมีการแจกแจงแบบปกติ เป็นไปตามเงื่อนไขของการทดสอบสมมติฐานด้วย t-test แบบ Dependent Samples ดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเติมเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

n = 23

คะแนน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig.
คะแนนก่อนเรียน	30	20.61	2.65	22	-8.072**	.000
คะแนนหลังเรียน	30	23.74	2.29			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนที่เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเติมเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีคะแนนสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังรายละเอียดในตาราง 4-5

ตาราง 4 การตรวจสอบการแจกแจงของคะแนนสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเติมเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

Tests of Normality						
	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
สมรรถนะก่อนเรียน	.171	23	.080	.948	23	.267
สมรรถนะหลังเรียน	.161	23	.124	.955	23	.370

จากตาราง 4 พบว่า การตรวจสอบการแจกแจงของคะแนนการทดสอบสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สูตร Kolmogorov-Smirnov และ Shapiro-Wilk ได้ผลการตรวจสอบทั้ง 2 สูตร ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติจึงเป็นการยืนยันว่า คะแนนการทดสอบสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนมีการแจกแจงแบบปกติ เป็นไปตามเงื่อนไขของการทดสอบสมมติฐานด้วย t-test แบบ Dependent Samples ดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบคะแนนสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเติมเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

n = 23						
คะแนน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig.
สมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียน	40	24.61	2.50	22	-8.301**	.000
สมรรถนะทางวิทยาศาสตร์หลังเรียน	40	29.83	3.28			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคม ร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเติมเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคม ร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเติมเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังรายละเอียดในตาราง 6

ตารางที่ 6 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคม ร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเติมเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. กิจกรรมมีความสนุกสนาน	4.26	1.08	มาก
2. นักเรียนชอบการค้นคว้าด้วยตนเอง	4.38	0.89	มาก
3. มีความเข้าใจในบทเรียนได้ง่าย	4.54	1.13	มากที่สุด
4. มีกิจกรรมที่หลากหลายไม่เกิดความเบื่อหน่าย	4.56	1.12	มากที่สุด
5. ดึงดูดความสนใจด้วยภาพประกอบที่เหมาะสม	4.41	0.97	มาก
6. กิจกรรมมีความท้าทายให้นักเรียนอยากเรียนรู้	4.43	1.04	มาก
7. การทำกิจกรรมเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก	4.57	1.12	มากที่สุด
8. เชื่อมโยงความรู้วิทยาศาสตร์กับชีวิตจริงได้ดี	4.22	0.99	มาก
9. มีการสะท้อนผลที่ทำให้ทราบผลการเรียนรู้ของตนเอง	4.24	0.89	มาก
10. นักเรียนมีความสามารถทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้น	4.17	1.13	มาก
รวมเฉลี่ย	4.38	1.04	มาก

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเติมเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเติมเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 78.15/76.09 เป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนด แสดงว่าการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ สาเหตุที่ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ซึ่งสอดคล้องกับจากงานวิจัยของ อัสวิน ณะนะปัต (2558 : 1) ที่ได้พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ ในหน่วย

การเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ ในหน่วยการเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติ มีประสิทธิภาพของแผนเท่ากับเท่ากับ 90.96/80.28 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนด เนื่องจากกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ภายใต้สถานการณ์ใกล้เคียง โดย กระบวนการค้นคว้าเพื่อแก้ปัญหาจากสถานการณ์หรือโจทย์ที่นักเรียนได้รับจะต้องนำความรู้และประสบการณ์เดิมของตนมาค้นหาความรู้ความจริงให้ประจักษ์ที่ทำให้ผู้เรียนสร้างความคิดและจดจำประเด็นสำคัญได้อย่างดี (จันทร์ทิพย์ มีแสงพันธ์, 2562 : 76) ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น จากกิจกรรมที่ครูจัดให้ผ่านชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะที่ครูจัดเตรียมองค์ความรู้ไว้ให้บางส่วนและมีโจทย์ปัญหาในตามประเด็นทางสังคมที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้เชื่อมโยงความรู้ในชีวิตจริงกับองค์ความรู้ใหม่จึงอำนวยความสะดวกให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาทั้งในเอกสารชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะและการค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อหาคำตอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งทำการทดลองด้วยตนเองเพื่อให้ค้นพบคำตอบและองค์ความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งนักเรียนสามารถทบทวนความรู้ได้ตลอดเวลาส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงขึ้น (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2556 : ออนไลน์) และสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2551 : 1) ที่กล่าวว่า การใช้ประเด็นคำถามหรือปัญหาทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมมาใช้เป็นคำถามนำจะเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้แก้ไขประเด็นปัญหาด้วยตนเองจากการศึกษาค้นคว้าสามารถเชื่อมโยงวิทยาศาสตร์เข้ากับชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง อีกทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า กระบวนการสำคัญที่ทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ คือ การใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคม เพราะมีการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากการศึกษาค้นคว้าและมีการอภิปรายโต้แย้งกันภายในกลุ่มโดยเอาหลักวิทยาศาสตร์มาแก้ปัญหาทางสังคมอย่างถูกต้องและเหมาะสม นักเรียนจึงได้สร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างกัน และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์อย่างรอบด้าน สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของ Lin and Mintzes (2010 : 993–1017) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมมีประสิทธิภาพสูงนักเรียนได้ฝึกหัดทางปัญญาจากการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการศึกษาค้นคว้าและการอภิปราย การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การหาข้อสรุปร่วมกัน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดให้เกิดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในรอบด้าน

2. นักเรียนที่เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเติมเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ชรินทร์ทิพย์ ศุขศาสตร์ (2559 : ออนไลน์) ที่ได้พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

โดยการจัดการเรียนรู้ตามประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในรายวิชาชีววิทยา ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้ตามประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาชีววิทยาสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองดังนี้ 1) ขั้นคำถามนำ เป็นขั้นที่ครูตั้งคำถามประเด็นทางวิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้นในสังคมที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของนักเรียน ทำให้นักเรียนได้แสดงความรู้ โดยการเชื่อมโยงความรู้จากประสบการณ์ที่ตนมีและนักเรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองจากการเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลาโดยไม่มีกรอบเวลาและสถานที่เป็นตัวกำหนด สอดคล้องกับแนวคิดของ เชิญตะวัน สุวรรณพานิช (2556 : ออนไลน์) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่ได้นั้นครูผู้สอนควรตั้งคำถามให้สัมพันธ์กับชีวิตของผู้เรียนและสามารถให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้ได้อย่างเต็มที่ทุกที่เวลาไม่กำหนดกรอบแนวคิดและสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้อย่างอิสระจึงจะสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี 2) ขั้นสำรวจ เป็นขั้นที่นักเรียนแต่ละคนได้ทำความเข้าใจประเด็นปัญหาและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง โดยครูมีการจัดเตรียมองค์ความรู้ไว้บางส่วนในชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ ดังนั้น นักเรียนมีการวางแผน สำรวจแก้ปัญหา กำหนดทางเลือกที่เหมาะสมได้อย่างรวดเร็ว โดยใช้องค์ความรู้ที่ได้ศึกษาจากชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ และการสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมมาใช้ในการเลือกแนวทางและอธิบายแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ของตนเอง ทำให้นักเรียนสามารถตรวจสอบปัญหาและดำเนินการสำรวจตรวจสอบและรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองที่ถูกต้องชัดเจนและเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2560 : ออนไลน์) เสนอแนะว่าครูควรมีกิจกรรมให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์จากการค้นคว้า วางแผน ออกแบบกิจกรรมด้วยตนเอง ทั้งนี้ครูควรส่งเสริมกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สร้างแนวคิดทางวิทยาศาสตร์เป็นของตนเอง 3) ขั้นอภิปราย เป็นขั้นที่นักเรียนได้ศึกษาข้อมูลและตอบคำถาม นำมาวิเคราะห์และแปลผล โดยการนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ ร่วมกัน ช่วยให้นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้ร่วมกันจากการอภิปรายแลกเปลี่ยนแนวคิดภายในกลุ่ม 4) ขั้นสรุปแนวคิดโดยนักเรียนได้โต้แย้งระหว่างกลุ่มนำเสนอและอ้างอิงข้อมูลหลักฐานสนับสนุนเพื่อหาข้อสรุปที่เหมาะสมที่สุด จะช่วยให้นักเรียนได้เห็นมุมมองทางความคิดที่หลากหลาย เกิดความเข้าใจในประเด็นทางสังคมและเห็นความเชื่อมโยงขององค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ช่วยเติมเต็มประสบการณ์เดิมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยครูจะคอยสอดแทรกคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสามารถนำความรู้เดิมเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ที่ได้รับเพื่อให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยกระบวนการดังที่กล่าวมานี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ประสาท เนืองเฉลิม (2551 : 99-106.) ที่เสนอแนะว่า การจัดการเรียนรู้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมนั้นจะมีการอภิปรายและสรุปแนวคิดร่วมกันจากการนำข้อมูลที่สืบค้นมาพร้อมกับโต้แย้งหาข้อสรุปบนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์โดยอาศัยหลักฐานอ้างอิง ทำให้นักเรียนเกิดการเชื่อมโยงแนวคิดทางวิทยาศาสตร์จากข้อมูลและเกิดการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มและสามารถให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลรองรับภายใต้แนวคิดทางวิทยาศาสตร์ จากเหตุผลดังกล่าว จึง

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นและผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

3. นักเรียนที่เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลมหวนและต้านเค็มเติมเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนสามารถระบุประเด็นทางวิทยาศาสตร์ในบริบทต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน สามารถเลือกข้อเท็จจริงและความรู้เพื่ออธิบายปรากฏการณ์วิทยาศาสตร์ สามารถใช้ตัวอย่างง่ายหรือกลยุทธ์การหาความรู้ นักเรียนที่ระดับนี้สามารถตีความและใช้แนวคิดทางวิทยาศาสตร์จากหลายสาขาสามารถสร้างคำอธิบายสั้น ๆ จากข้อเท็จจริง และสามารถตัดสินใจบนพื้นฐานของความรู้วิทยาศาสตร์ได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จตุรภัทร มาศโสภา (2563 : 1) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้านเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยและร้อยละสมรรถนะแต่ละด้านเรียงจากสูงที่สุดไปต่ำสุดดังนี้ 1) คะแนนด้านการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 76.37 2) คะแนนการแปลความหมายข้อมูลและการใช้ประจักษ์พยานในเชิงวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ เท่ากับ 72.27 และ 3) คะแนนการประเมินและออกแบบกระบวนการสืบเสาะความรู้ทางวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 71.88 โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวม คิดเป็นร้อยละ 57.36 เมื่อเทียบกับระดับการเรียนรู้วิทยาศาสตร์นักเรียนมีคะแนนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์อยู่ในระดับที่ 3 โดยมีนักเรียนที่มีระดับการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สูงขึ้นจำนวน 32 คนคิด เป็นร้อยละ 96.87 ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่าการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะทำให้นักเรียนมีสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้น เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยมีกระบวนการที่ครูตั้งคำถามประเด็นทางวิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้นในสังคมที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันให้นักเรียนได้แสดงความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมและนักเรียนค้นคว้าเพื่อสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ มีการแปลความหมายข้อมูลและการอ้างอิงหลักฐานในเชิงวิทยาศาสตร์ และออกแบบกระบวนการสืบเสาะความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เพื่อตอบคำถามในใบกิจกรรมที่กำหนดไว้ในชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ สอดคล้องกับแนวคิดของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2560 : ออนไลน์) ที่อธิบายว่าการให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์จากการค้นคว้าวางแผน ออกแบบกิจกรรมด้วยตนเอง จะทำให้ผู้เรียนได้สร้างแนวคิดทางวิทยาศาสตร์เป็นของตนเอง นักเรียนได้โต้แย้งและอ้างอิงข้อมูลหลักฐานสนับสนุนเพื่อหาข้อสรุปที่เหมาะสมที่สุด จะช่วยให้นักเรียนได้เห็นมุมมองทางความคิดที่หลากหลาย เกิดความเข้าใจในประเด็นทางสังคมและเห็นความเชื่อมโยงขององค์ความรู้ที่

เกี่ยวข้อง ช่วยเติมเต็มประสบการณ์เดิมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทำให้นักเรียนเกิดสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความฉลาดรู้ทางวิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับแนวคิดของ ประสาท เนืองเฉลิม (2551 : 99-106) ที่สรุปว่า การจัดการเรียนรู้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมนั้นจะมีการอภิปรายและสรุปแนวคิดร่วมกันจากการนำข้อมูลที่สืบค้นมาร่วมกับโต้แย้งหาข้อสรุปบนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์โดยอาศัยหลักฐานอ้างอิง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงแนวคิดทางวิทยาศาสตร์จากข้อมูลและเกิดการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มและสามารถให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลรองรับภายใต้แนวคิดทางวิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Sadler and Zeidler (2009 : 909-921) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้นักเรียนรู้วิทยาศาสตร์มากขึ้น ควรให้นักเรียนเห็นความสำคัญของประเด็นปัญหานั้นและสนใจที่จะศึกษาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา และมีกิจกรรมให้นักเรียนได้อาศัยความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในการระบุประเด็นปัญหา การศึกษาค้นคว้าและอาศัยหลักฐานและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อวางแผนแก้ไขปัญหาและใช้อธิบายปรากฏการณ์ทางวิทยาศาสตร์ ทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ใหม่จากศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองนอกห้องเรียนและเกิดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์อย่างมีความหมาย นำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และบูรณาการความรู้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ จึงส่งผลให้นักเรียนมีความฉลาดรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่สูงขึ้น

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เรื่อง ลดหวานและต้านเค็มเติมเต็มสุขภาพดี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาข้างต้นแสดงให้เห็นว่านักเรียนเห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้และรู้สึกพอใจที่ได้มีส่วนร่วมในการทำงาน การแสดงความคิดเห็น ให้ความร่วมมือกับเพื่อนในกลุ่มอย่างเต็มที่ ตลอดจนในกิจกรรมยังมีสถานการณ์ให้นักเรียนได้คิดแก้ปัญหาาร่วมกัน ซึ่งทำให้มีความรู้และสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ที่สูงขึ้น นำไปใช้ในชีวิตกับการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตจริง ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ที่นักเรียนได้วางแผนและสืบเสาะหาความรู้เพิ่มเติมในร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ ทำให้นักเรียนไม่เครียดกับการเรียนมากเกินไปและพึงพอใจต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการเรียน นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้ฝึกการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดสถานการณ์นั้นๆ ฝึกให้ผู้เรียนได้คาดการณ์จากสถานการณ์ หรือการพยากรณ์ล่วงหน้า และสามารถนำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย ดังที่ มอร์ส (Morse, 1995 : 1) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจในการทำงานว่าหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ลดความตึงเครียดของผู้ทำงานให้น้อยลง ถ้ามีความตึงเครียดมากก็จะเกิดความไม่พอใจในการทำงาน ความเครียด เป็นผลรวมจากความต้องการของมนุษย์ เมื่อใดความต้องการได้รับการตอบสนอง ความเครียดก็จะลดลง ทำให้เกิดความพึงพอใจ

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เป็นการสอนวิทยาศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และมีสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ โดยนำสถานการณ์ทางวิทยาศาสตร์ที่เกิดในสังคม สร้างบุคคลที่มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์รอบด้าน มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกต่อสังคม ถือได้ว่าเป็นอีกแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทำให้ผู้เรียนมีศักยภาพหรือความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตมีความสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ ครูควรศึกษาบริบททางสังคมของผู้เรียนตามประเด็นที่เกิดในสังคมปัจจุบันซึ่งจะเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาแล้วนำมากำหนดเป็นประเด็นปัญหาเชิงสถานการณ์ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าหาคำตอบด้วยองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ ครูควรให้เวลานักเรียนในการค้นคว้าจากสื่อต่างๆ เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ให้เพียงพอในการตอบคำถามตามประเด็นทางสังคมที่กำหนด พร้อมกับส่งเสริมสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนโดยให้นักเรียนอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ มีการแปลความหมายข้อมูลและการอ้างอิงหลัก ฐานในเชิงวิทยาศาสตร์ และออกแบบกระบวนการสืบเสาะความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เพื่อตอบคำถามในใบกิจกรรมที่กำหนดไว้ในชุดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ

1.3 ครูควรส่งเสริมสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนโดยนำประเด็นที่เป็นสภาพจริงที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เรียนมากที่สุด เพื่อให้เชื่อมโยงองค์ความรู้เดิมและองค์ความรู้ใหม่จากกิจกรรมประเด็นปัญหาและครูควรให้ผู้เรียนศึกษาหรือมีความรู้พื้นฐานในวิทยาศาสตร์มากพอสมควรเพื่อที่จะให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่หลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยและพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์และความฉลาดรู้ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นระดับพื้นฐานของการศึกษาในระดับขั้นที่สูงขึ้น

2.2 ควรวิจัยและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหน่วยการเรียนรู้เชิงบูรณาการโดยใช้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์และความฉลาดรู้ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ ฉิมพาลี. (2554). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดอย่างมีวิจารณญาณการรู้วิทยาศาสตร์และเหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนรู้ตามแนวคิดประเด็นทางวิทยาศาสตร์กับสังคมและการเรียนรู้แบบสืบเสาะ 7 ชั้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาการหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จตุรภัทร มาศโสภา. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคมร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้านเพื่อส่งเสริมการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จันทร์ทิพย์ มีแสงพันธ์. (2562). การพัฒนาทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสเต็มผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชรินทร์ทิพย์ สุขศาสตร์. (2559). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามประเด็นวิทยาศาสตร์กับสังคม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการโต้แย้งอย่างมีเหตุผลและเจตคติต่อชีววิทยา. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2562. แหล่งที่มา: conference 2017.reru.ac.th > wp-content > uploads > 2017/10 > EDU-19.
- เชิญตะวัน สุวรรณพานิช. (2556). ห้องเรียนกลับด้านขานรับ ความคิดใหม่. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2560. แหล่งที่มา: <http://www.taamkru.com/th>.
- ทิตนา แคมมณี. (2551). 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์.
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2551). การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวคิด Socioscientific. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2 (3), 99–106.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). หลักสูตรใหม่ ผลักดันสังคมไทยก้าวสู่ไทยแลนด์ 4.0. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 9 ตุลาคม 2562. แหล่งที่มา: <http://www.ipst.ac.th/index.php/news-and-announcements/training-seminar/item/2776-4-0> .

- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2556). ห้องเรียนกลับทาง : ห้องเรียน มิติใหม่ในศตวรรษที่ 21. เอกสารประกอบการประชุมผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่เขต 2 ณ ห้องประชุมเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่เขต 2. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2562. แหล่งที่มา: website: www.mbuisc.ac.th > phd > academic.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี กับการบูรณาการสู่แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาจังหวัด. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2562. แหล่งที่มา: http://www.ubu.ac.th/web/files_up/03f2017041813215099.pdf.
- ไสว นามเกตุ. (2555). การปฏิบัติการพัฒนาการอ่านภาษาไทยเพื่อจับใจความโดยใช้แบบฝึกทักษะชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโป่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- อรณิชา หงส์เกิด และคณะ (2561) แนวปฏิบัติที่ดีในการใช้ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาการสร้างความเข้าใจเชิงวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบต่อมไร้ท่อ. วารสารหน่วยวิจัยวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้. 9 (2), 211-226.
- อัสวิน ณะปะต.(2558). การพัฒนาทักษะการโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ประเด็นสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ในหน่วยการเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Lin, S. and Mintzes, J. (2010). "Learning argumentation skill through instruction in Socio-scientific issue: The effect of ability level." *International Journal of Science and Mathematics Education*. 8 (6), 993–1017.
- Morse, N. C. (1995). *Satisfaction in The White Collar Job*. Michigan : University of Michigan. Press.
- Organization for Economic Cooperation and Development [OECD]. (2015). *PISA 2015 Science Framework*. (March 2013), 19–48. [Online]. Available from : <https://www.oecd.org/publications/pisa-2015-assessment-and-analytical-framework-9789264281820-en.htm>. [accessed 6 October 2019].
- Saad M., S. Baharom, S. Mokshien and M. Setambah, (2017). "The Study of Used Socio Scientific issues (SSI) in Biology," *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*. vol. 7, no. 3, pp. 348-355,
- Sadler, T. and Zeidler, D. L. (2009). Scientific literacy, PISA, and Socio-scientific discourse: Assessment for progressive aims of science education. *Journal of Research in Science Teaching*. 46 (8), 909–921.

ปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ทางสังคมไร้เงินสดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการบริโภค
สินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร
**Psychological Factors and Cashless Society Situation Related to Critical
On-line Product Consumption Behavior among Teachers
Under Bangkok Metropolitan Administration**

อภิชาติ พันนระราช,
ยุทธนา ไชยจุกุล และ ปิยดา สมบัติวัฒนา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

**Apichat Punnarat,
Yutthana Chaijukul and Piyada Sombatwattana**
Srinakharinwirot University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Apichat.punnarat@g.swu.ac.th

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยสหสัมพันธ์เชิงเปรียบเทียบนี้มีจุดประสงค์เพื่อ (1) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางชีวสังคมต่างกัน (2) เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม และกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณในแต่ละด้านของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร (3) เพื่อศึกษาอำนาจในการทำนายของกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม และกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ที่สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณทั้งในด้านรวมและด้านย่อย รวมถึงตัวแปรเชิงเหตุที่สำคัญ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้คือ ครูสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 406 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) และเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามเป็นมาตรประเมินค่า 6 ระดับ จำนวน 8 ตอน มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.703 ถึง 0.850

ผลการวิจัย พบว่า (1) ครูสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีกลุ่มรายได้ต่างกันจะมีพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณด้านรวมแปรปรวนไปตามความแตกต่างของรายได้ (2) ครูสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตต่ำ และได้รับอิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิงสูงจะมีพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณด้านรวมแตกต่างจากครูที่ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิงต่ำ (3) พบปฏิสัมพันธ์พฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณด้านรวม โดยพบว่า ตัวแปรที่เข้าทำนายที่สำคัญได้แก่ สิ่งกระตุ้นทางการตลาดดิจิทัล ($\beta = .22$) การมีภูมิคุ้มกันทางจิต ($\beta = .34$) ค่านิยมด้านวัตถุ ($\beta = .22$) และอิทธิพลจากกลุ่ม

อ้างอิง ($\beta = .18$) และสามารถทำนายพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณได้ร้อยละ 42.3 (4) พบปฏิสัมพันธ์พฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณด้านความมีเหตุผล โดยพบว่า ตัวแปรที่เข้าทำนายที่สำคัญได้แก่ สิ่งกระตุ้นทางการตลาด ($\beta = .20$) และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต ($\beta = .14$) สามารถทำนายพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณได้ร้อยละ 7.3 (5) พบปฏิสัมพันธ์พฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณด้านความคุ้มค่า พบว่า ตัวแปรที่เข้าทำนายที่สำคัญได้แก่ การรู้เท่าทันเทคโนโลยีทางการเงิน ($\beta = .19$) อิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิง ($\beta = .29$) เจตคติต่อการบริโภคสินค้าออนไลน์ ($\beta = .11$) การมีภูมิคุ้มกันทางจิต ($\beta = .46$) ค่านิยมด้านวัตถุ ($\beta = .35$) และสิ่งกระตุ้นทางการตลาด ($\beta = .19$) สามารถทำนายพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณร้อยละ 64.3 ($R^2 = 0.64$)

คำสำคัญ: พฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์; สังคมไร้เงินสด

Abstracts

The objectives of comparative-correlational study are as follows: (1) to compare the critical online product consumption behavior among teachers under the Bangkok Metropolitan Administration with different bio-social characteristics; (2) to investigate the interactional effect of social situation factors, psychological trait and state factors on each sub-dimension of critical online product consumption behavior among teachers under the Bangkok Metropolitan Administration; (3) to study the predictive power of social situation factors, psychological trait and state factors that predict critical online product consumption behavior, overall and in each sub-dimension, including casual factors. The sample consisted of 406 teachers under the Bangkok Metropolitan Administration through multi-stage sampling. The data collection used a six-point questionnaire, with eight sections with a reliability from from .70-.85. The research findings were as follows: (1) teachers under the Bangkok Metropolitan Administration with a different income had critical online product consumption behavior depending on income; (2) teachers under the Bangkok Metropolitan Administration with low psychological immunity in a high reference group had different critical online product consumption behavior than teachers in a low reference group; (3) the interactional effect of critical online product consumption behavior found four predictors: stimulus marketing digital ($\beta = .22$); psychological immunity ($\beta = .34$); material values ($\beta = .22$); and reference group ($\beta = .18$), accounting for the variance of critical online product consumption behavior overall by 42.3%; (4) the interactional effect on the sub-dimension of reasonableness in critical online product consumption behavior found two predictors: stimulus digital marketing ($\beta = .20$), and psychological immunity ($\beta = .14$), which could account for the variance of critical online product consumption behavior by 7.3%; (5) the interactional effect on the sub-dimension of value in critical online product consumption behavior found six predictors: finance technology literacy ($\beta = .19$); reference group ($\beta = .29$); attitudes to online product consumption ($\beta = .11$); psychological immunity ($\beta = .46$); material values ($\beta = .35$), and stimulus digital marketing ($\beta = .19$), which accounted for the variance of critical online product consumption behavior by 64.3% ($R^2 = 0.64$)

Keywords: On-Line Product Consumption Behavior; Cashless Society

บทนำ

ในระยะเวลาที่ผ่านมาความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องส่งผลทำให้พฤติกรรมการใช้จ่ายของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากวิถีชีวิตที่เร่งรีบทำให้เกิดการปรับตัวให้เข้าสู่โลกดิจิทัล และการเข้าถึงเทคโนโลยีเกิดความสะดวกสบายในการเลือกซื้อสินค้าและบริการรวมถึงการชำระเงินด้วยช่องทางที่หลากหลาย ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัจจุบันผู้บริโภคเริ่มให้ความสนใจกับการซื้อสินค้าหรือบริการผ่านช่องทางออนไลน์มากยิ่งขึ้น เมื่อเทียบกับการซื้อสินค้าหรือบริการในช่วงก่อนๆที่ผ่านมา จากการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคเทคโนโลยีดิจิทัลนั้นถึงแม้จะทำให้เกิดความสะดวกสบายหรือแม้กระทั่งการเข้าถึงการเลือกซื้อสินค้าหรือบริการผ่านช่องทางออนไลน์ได้ง่ายยิ่งขึ้นนั้น ก็อาจจะนำไปสู่ปัญหาต่างๆที่ตามมา เช่น ปัญหาการเกิดหนี้สิน หรือแม้กระทั่งการตกเป็นเหยื่อทางการตลาด การฉ้อโกง เป็นต้น (ทวิยศ ศรีเกตุ, 2557 : 2)

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวนั้นได้มีการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาทางการเงินของครัวเรือนไทยโดยชี้ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงบางประการ ยกตัวอย่างเช่น เทคโนโลยีทำให้ครัวเรือนขาดความระมัดระวังในการใช้จ่าย โดยกล่าวว่าเทคโนโลยีดิจิทัลโลก Online นอกจากจะสร้างประโยชน์และความสะดวกสบายในการเข้าถึงข้อมูลให้แก่ผู้บริโภคแล้ว ยังทำให้ผู้ประกอบการสามารถนำเสนอโฆษณาที่เข้าถึงความสนใจเฉพาะบุคคลของผู้บริโภคได้มากขึ้น การเข้าถึงสื่อ Social media ช่วยส่งเสริมความเป็นสัตว์สังคมของมนุษย์ ซึ่งกระตุ้นให้เกิดความอยากอวด อยากได้ อยากเที่ยว อยากแชร์ ตามกลุ่มเพื่อนๆ มากขึ้น จากการศึกษาพบว่า หลังจากที่คุ่มลักษณะ และปัจจัยต่างๆ ของครัวเรือนให้คงที่แล้วการใช้ internet มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายอย่างมีนัยสำคัญโดยค่าใช้จ่ายจะเพิ่มสูงขึ้นตามสัดส่วนของสมาชิกในครัวเรือนที่มีการใช้ internet นอกจากนี้ยังพบอีกว่าถึงแม้จะคุ่มปัจจัยหลายๆอย่างให้คงที่แล้ว ครัวเรือนที่ซื้อของผ่าน Online shopping จะมีการใช้จ่ายมากกว่าครัวเรือนที่ซื้อของในช่องทาง Offline จากที่กล่าวมาปัญหานี้สินครัวเรือนส่วนหนึ่งเป็นการต่อสู้กับเทคโนโลยีที่ทำให้ครัวเรือนขาดวินัยทางการเงิน จึงจำเป็นต้องเร่งสร้างความตระรู้และสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อให้ภาคครัวเรือนใช้เทคโนโลยีได้อย่างเท่าทันและเหมาะสม (สรา ชื่นโชคสันต์ และคณะ, 2562 : 8)

จากที่กล่าวมาแล้วการพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทในวิถีชีวิตของคนไทยในแต่ละช่วงอายุและหลากหลายอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีพครูซึ่งเป็นบุคลากรที่สำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศเนื่องจากการศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญอย่างยิ่งต่อความเจริญของสังคมและประเทศชาติเพราะสังคมและประเทศชาติ อาชีพข้าราชการครูเป็นอีกหนึ่งอาชีพที่ได้รับเกียรติและได้รับการยกย่องนับถือจากบุคคลทั่วไปซึ่งสังคมไทยในอดีตเป็นสังคมที่เรียบง่ายการใช้จ่ายจะมีความประหยัดอดออม ไม่ฟุ้งเฟ้อไม่กู้หนี้ยืมสินโดยไม่จำเป็น (พนม พงษ์ไพบูลย์, 2540 : 9-10) แต่เมื่อประเทศไทยพัฒนาทางด้าน

เทคโนโลยีสารสนเทศและการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตง่ายขึ้น การซื้อสินค้าออนไลน์ การใช้จ่ายแบบไร้เงินสด ซึ่งเป็นการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย ภายใต้กรอบของทุนนิยมสังคมไทยตกอยู่ภายใต้ลัทธิบริโภคนิยม การซื้อสินค้าออนไลน์ รวมถึงการใช้จ่ายแบบไร้เงินสด อาจมีส่วนทำให้ข้าราชการครู ใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย ไม่มีความระมัดระวังในการการเงิน อาจสร้างปัญหาภาระหนี้สินให้เกิดขึ้นได้ในอนาคต (เจริญรัตน์ วงษา, 2555 : 2)

จากการศึกษางานวิจัยในอดีตที่ผ่านมาพบว่าการศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณเป็นเรื่องที่ภาครัฐและภาคเอกชนให้ความสำคัญโดยบรรจุอยู่ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ หรือ National e-Payment แต่ยังมีการศึกษาถึงปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมอยู่น้อยโดยเฉพาะในมุมมองของพฤติกรรมศาสตร์ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุทางด้านจิตวิทยาและสังคมวิทยาที่มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ทางสังคมไร้เงินสดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยพื้นที่กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย การพัฒนาด้านต่างๆจะเริ่มต้นจากพื้นที่กรุงเทพฯ เช่น การคมนาคมที่สะดวก การพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ หรือแม้แต่การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งจุดเริ่มต้นของพัฒนาด้านต่างๆนี้ ก่อให้เกิดการกระจุกตัวของประชากรอยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพฯ ทำให้พื้นที่กรุงเทพฯมีความพร้อมและมีความเข้มข้นด้านการพัฒนาที่สูงกว่าพื้นที่อื่นๆ ความพร้อมด้านเทคโนโลยีต่างๆ ทำให้วิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่กรุงเทพฯเปลี่ยนไปมากกว่าพื้นที่อื่น การเข้าถึงข้อมูลและใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยจะเริ่มต้นจากกรุงเทพฯก่อน แล้วค่อยกระจายไปพื้นที่เขตปริมณฑลและหัวเมืองใหญ่ๆในต่างจังหวัด ตามลำดับ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยใช้รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) เป็นกรอบแนวคิดในการประมวลเอกสารเพื่อหาสาเหตุกลุ่มสำคัญจากหลากหลายสาขาวิชา เช่น ลักษณะทางจิต และลักษณะสถานการณ์ทางสังคม โดยปัจจัยเหล่านี้มีความสำคัญที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมของบุคคลซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นส่วนช่วยในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการพัฒนานโยบายต่างๆ ของภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนาพฤติกรรม การใช้จ่ายของมนุษย์ในยุคต่อไปภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของครู สังกัด กรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะทางชีวสังคมต่างกัน
2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม และกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ ในแต่ละด้านของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาอำนาจในการทำนายของกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม และกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ที่สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณในแต่ละด้าน และตัวแปรที่มีบทบาทสำคัญในการทำนายพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณในแต่ละด้านของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มที่มีลักษณะชีวสังคมต่างๆ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยสหสัมพันธ์เชิงเปรียบเทียบ (Correlation Comparative Study) เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม และกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ รวมไปถึงศึกษาตัวแปรในกลุ่มสถานการณ์ทางสังคมไร้เงินสดและปัจจัยทางจิตที่สามารถทำนายพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณในแต่ละด้านทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มที่มีลักษณะชีวสังคมต่างๆ อีกทั้งเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของครูสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีชีวสังคมต่างกัน ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลในการวางแผน และพัฒนาต่อยอดให้ก้าวเข้าสู่สังคมไร้เงินสดในอนาคต โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือครูสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งตามกลุ่มเขตพื้นที่ ประกอบด้วย 6 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มพื้นที่กรุงเทพมหานครกลาง 2) กลุ่มพื้นที่กรุงเทพใต้ 3) กลุ่มพื้นที่กรุงเทพเหนือ 4) กลุ่มพื้นที่กรุงเทพตะวันออก 5) กลุ่มพื้นที่กรุงเทพเหนือ และ 6) กลุ่มพื้นที่กรุงเทพใต้ มีจำนวนข้าราชการครูรวมทั้งสิ้น 14,535 คน (รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร, สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, 2564 : 70-94)

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ เครชชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607-610) โดยคำนวณกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 375 คน และเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดีและป้องกันการได้รับแบบสอบถามตอบกลับที่ไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจึง กำหนดกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นอีกเป็นขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ 400 คน

$$\text{สูตร } n = \frac{x^2 Np(1-p)}{e^2(N-1) + x^2 p(1-p)}$$

การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) รายละเอียดการสุ่ม กลุ่มตัวอย่างแต่ละขั้นตอน ดังนี้

- 1) ใช้วิธีการกำหนดตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) แบ่งตามชั้นภูมิตามกลุ่มเขตพื้นที่ โดยเลือกสำนักงานเขตจากกลุ่มพื้นที่กลุ่มพื้นที่ละ 2 สำนักงานเขต
- 2) ใช้วิธีการกำหนดตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยเลือกโรงเรียนที่ใช้เป็น กลุ่มตัวอย่างจากสำนักงานเขตละ 1 โรงเรียน
- 3) เมื่อได้โรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างแล้ว จึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างที่เก็บได้จริงได้แก่ ครูสังกัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 406 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้

ใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) จาก แบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaires) โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ ผ่าน Microsoft Form เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมากำหนดรหัสและบันทึกข้อมูล ลงในโปรแกรมจากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ลักษณะคุณสมบัติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่ศึกษาด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequencies) ร้อยละ (Percentage) ค่าพิสัย (Range) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- 2) การวิเคราะห์สถิติการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test) และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปร 3 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้สถิติ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way analysis of variance)

3) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two-way Analysis of Variance) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างตัวแปรอิสระ 2 ตัว นำไปเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffé) เพื่อทดสอบสมมติฐาน

4) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีลำดับ (Hierarchical Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐาน

4. ขั้นตอนการดำเนินงาน

ก่อนการเก็บข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลจะลงนามในหนังสือให้ความยินยอม ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยปฏิบัติตามการพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยได้ผ่านใบรับรองจริยธรรมการวิจัยเลขที่การรับรอง SWUEC/X/G-442/2563 จากสถาบันยุทธศาสตร์ทางปัญญาและการวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รายละเอียดมีดังนี้

1) ขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มศว และติดต่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับข้าราชการครูสังกัดกรุงเทพมหานคร

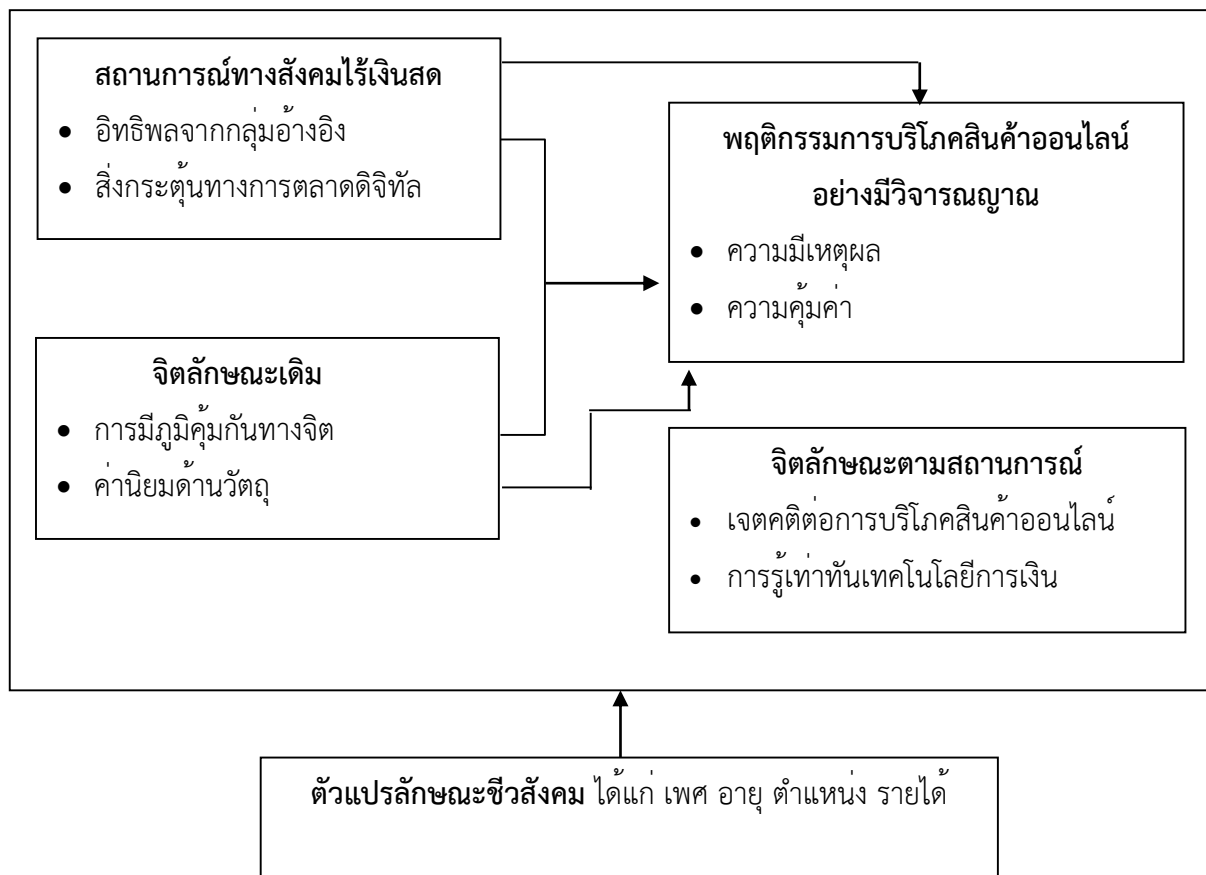
2) จัดเตรียมแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างจนครบ

3) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบออนไลน์ พร้อมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมด

4) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ตรวจสอบแล้วมาบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิดปฏิสัมพันธ์ (Interactionism Model) (ดุจเดือน พันธุนาวิน, 2550 : 90) และข้อมูลจากการประมวลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงได้นำมากำหนดกลุ่มตัวแปรและสามารถสรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษาสภาพแวดล้อมทางสังคมและจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร

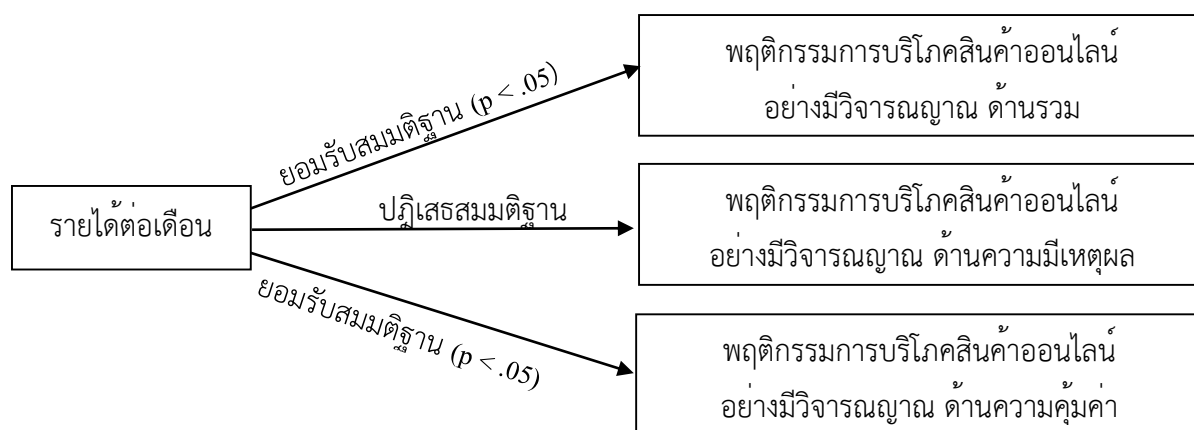
แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถตอบสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้ สมมติฐานข้อที่ 1 ครูที่มีคุณลักษณะด้านชีวสังคมแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณทั้งด้านรวมและด้านย่อยต่างกัน

จากสมมติฐานข้อที่ 1 เป็นการเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีคุณลักษณะด้านชีวสังคมต่างกันโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent *t*-test) และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปร 3 กลุ่มขึ้นไปโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way analysis of variance)

พบว่า ครูที่มีคุณลักษณะด้านชีวสังคมแตกต่างกันมีพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณทั้งด้านรวมและด้านย่อยต่างกันบางส่วน โดยครูสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีรายได้ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณด้านรวมและด้านความคุ้มค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มรายได้ 20,001 – 30,000 บาท และกลุ่มรายได้ 30,001 – 40,000 บาท มีพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณด้านรวมและด้านความคุ้มค่ามากกว่ากลุ่มรายได้อื่น

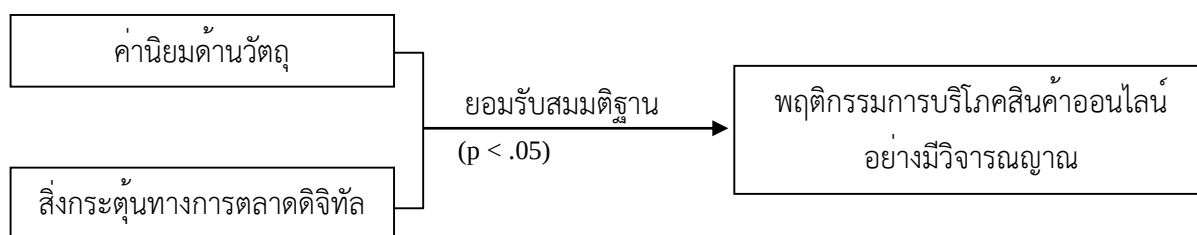
แผนภาพที่ 1 สรุปผลเปรียบเทียบรายได้ของครูสังกัดกรุงเทพมหานครที่ส่งผลต่อ
พฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ

สมมติฐานข้อที่ 2 ระบุว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในกลุ่มสถานการณ์ทางสังคม กลุ่มจิตลักษณะเดิม และกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two-way Analysis of Variance) และเมื่อพบการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) จะเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffé

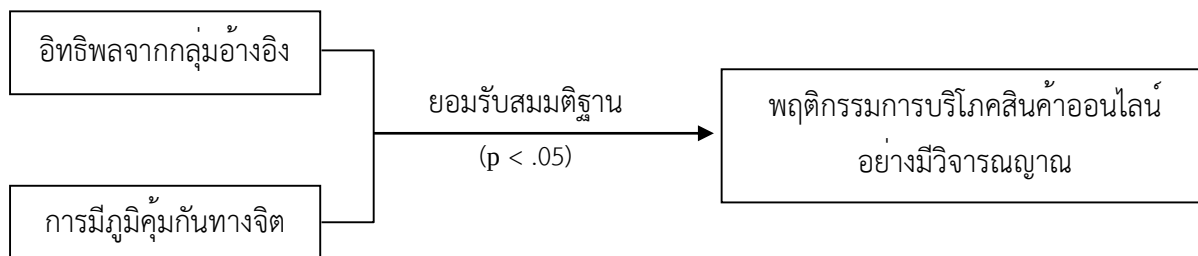
โดยมีสมมติฐานย่อยดังนี้

2.1 ครูที่ได้รับสิ่งกระตุ้นทางการตลาดดิจิทัลสูง และมีค่านิยมด้านวัตถุสูง จะมีพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณน้อยกว่าครูที่มีลักษณะอื่นๆ พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูที่ได้รับสิ่งกระตุ้นทางการตลาดดิจิทัลและมีค่านิยมด้านวัตถุมีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ โดยครูสังกัดกรุงเทพมหานครที่ได้รับสิ่งกระตุ้นทางการตลาดดิจิทัลสูงและมีค่านิยมด้านวัตถุสูงจะมีพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณมากกว่าครูสังกัดกรุงเทพมหานครที่ได้รับสิ่งกระตุ้นทางการตลาดดิจิทัลและมีค่านิยมด้านวัตถุในระดับอื่นๆ

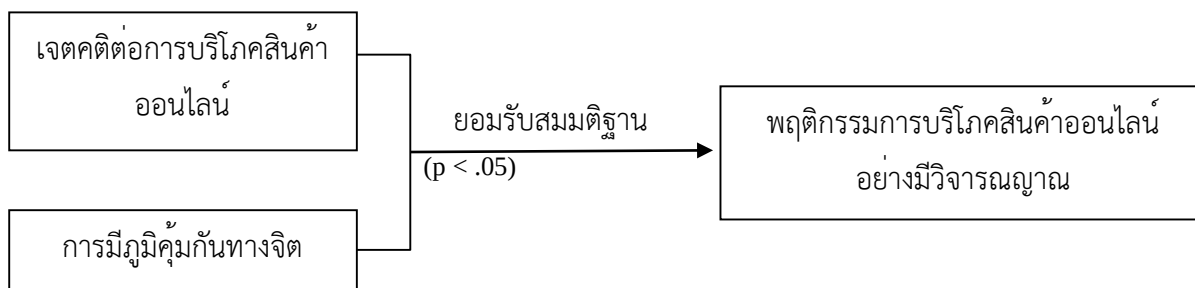
แผนภาพที่ 2 สรุปผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งกระตุ้นทางการตลาดและค่านิยมด้านวัตถุที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร

2.2 ครูที่ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิงสูง และมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง จะมีพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ มากกว่าครูที่มีลักษณะอื่นๆ พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูที่ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิงสูง และมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูงมีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ โดยครูสังกัดกรุงเทพมหานครที่ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิงสูง และมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูงจะมีพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณมากกว่าครูสังกัดกรุงเทพมหานครที่ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิงและมีภูมิคุ้มกันทางจิตในระดับอื่นๆ

แผนภาพที่ 3 สรุปผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างการมีภูมิคุ้มกันทางจิตและอิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิงที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร

2.3 ครูที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง และเจตคติต่อการบริการออนไลน์ จะมีพฤติกรรมการบริการออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ มากกว่าครูที่มีลักษณะอื่นๆ พบว่า ผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการบริการออนไลน์และการมีภูมิคุ้มกันทางจิตมีผลต่อพฤติกรรมการบริการออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ โดยครูสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง และมีเจตคติต่อการบริการออนไลน์สูงจะมีพฤติกรรมการบริการออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณมากกว่าครูสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีภูมิคุ้มกันทางจิต และมีเจตคติต่อการบริการออนไลน์ในระดับอื่นๆ

แผนภาพที่ 4 สรุปผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างการมีภูมิคุ้มกันทางจิต และเจตคติต่อการบริการออนไลน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริการออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานข้อที่ 3 ระบุว่า กลุ่มสถานการณ์ทางสังคมไร้เงินสด ได้แก่ อิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิง และสิ่งกระตุ้นทางการตลาดดิจิทัล กลุ่มจิตลักษณะเดิม ได้แก่ การมีภูมิคุ้มกันทางจิต และค่านิยมด้านวัตถุ กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ เจตคติต่อการบริการออนไลน์ และความรู้เท่าทันเทคโนโลยีการเงิน สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการบริการออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณทั้งด้านรวมและด้านย่อยของครูในกลุ่มรวมและกลุ่มที่มีชีวิตสังคมต่างกัน

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีลำดับ (Hierarchical Multiple Regression Analysis) เพื่อทำนายพฤติกรรมกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของครูสังกัดกรุงเทพมหานครด้านรวมและรายด้าน โดยใช้ตัวทำนายกลุ่มปัจจัยทางจิตลักษณะเดิม 2 ตัวแปร (การมีภูมิคุ้มกันทางจิต และค่านิยมด้านวัตถุ) เข้าทำนายเป็นลำดับที่ 1 กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร (เจตคติต่อการบริโภคสินค้าออนไลน์ และการรู้เท่าทันเทคโนโลยีการเงิน) เข้าทำนายเป็นลำดับที่ 2 และสถานการณ์ทางสังคมไร้เงินสด 2 ตัวแปร (อิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิง และสิ่งกระตุ้นทางการตลาด) เข้าทำนายเป็นลำดับที่ 3 ผลดังนี้

3.1 พฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณด้านรวม สามารถสรุปผลของชุดทำนายพบว่า

3.1.1 ในกลุ่มรวม ตัวแปรที่เข้าทำนายที่สำคัญ ได้แก่ สิ่งกระตุ้นทางการตลาดดิจิทัล ($\beta = .22$) การมีภูมิคุ้มกันทางจิต ($\beta = .34$) ค่านิยมด้านวัตถุ ($\beta = .22$) และอิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิง ($\beta = .45$) สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณด้านรวมได้ร้อยละ 42.3 ($R^2 = .423$)

3.1.2 ในกลุ่มย่อยตามลักษณะชีวิตสังคม พบว่า ตัวแปรที่เข้าทำนายสูงสุดได้แก่กลุ่มครูที่มีรายได้ 40,000 บาทขึ้นไป โดยมีตัวทำนายที่สำคัญคือ สิ่งกระตุ้นทางการตลาด และการรู้เท่าทันเทคโนโลยีทางการเงินมีอิทธิพลร้อยละ 54.5 ส่วนตัวแปรที่ทำนายได้ต่ำสุด ได้แก่ ครูที่มีรายได้ 10,000 – 20,000 บาท สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณด้านรวมได้ร้อยละ 32.3 ($R^2 = .323$)

3.2 พฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณด้านความมีเหตุผล สามารถสรุปผลของชุดทำนายพบว่า

3.2.1 ในกลุ่มรวม ตัวแปรที่เข้าทำนายที่สำคัญได้แก่ สิ่งกระตุ้นทางการตลาด ($\beta = .20$) และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต ($\beta = .14$) สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณด้านความมีเหตุผลได้ร้อยละ 7.3 ($R^2 = .073$)

3.2.2 ในกลุ่มย่อยตามลักษณะชีวิตสังคม พบว่า ตัวแปรที่เข้าทำนายสูงสุด ได้แก่ กลุ่มครูที่มีรายได้ 40,000 บาทขึ้นไป โดยมีตัวทำนายที่สำคัญคือ สิ่งกระตุ้นทางการตลาด และการรู้เท่าทันเทคโนโลยีทางการเงิน มีอิทธิพลร้อยละ 42.8 ส่วนตัวแปรที่ทำนายได้ต่ำสุด ได้แก่ ครูที่มีอายุระหว่าง 31 ปี – 40 ปี สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณด้านความมีเหตุผลได้ร้อยละ 4.8 ($R^2 = .048$)

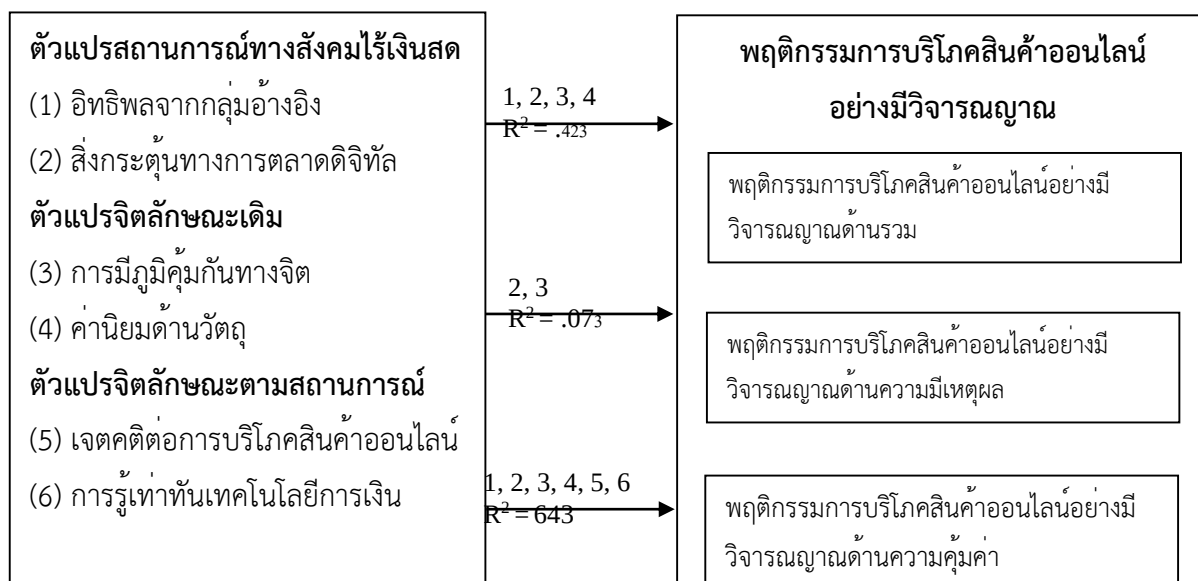

3.3 พฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณด้านความคุ้มค่า สามารถสรุปผลของชุดทำนาย พบว่า

3.3.1 ในกลุ่มรวม ตัวแปรที่เข้าทำนายที่สำคัญได้แก่ การรู้เท่าทันเทคโนโลยีทางการเงิน ($\beta = .19$) อิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิง ($\beta = .29$) เจตคติต่อการบริโภคสินค้าออนไลน์ ($\beta = .11$) การมีภูมิคุ้มกันทางจิต ($\beta = .46$) ค่านิยมด้านวัตถุ ($\beta = .33$) และสิ่งกระตุ้นทางการตลาด ($\beta = .19$) สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณด้านความคุ้มค่าได้ร้อยละ 64.3 ($R^2 = .643$)

3.3.2 ในกลุ่มย่อยตามลักษณะชีวิตสังคม พบว่า ตัวแปรที่เข้าทำนายสูงสุดได้แก่กลุ่มครูที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป โดยมีตัวทำนายที่สำคัญคือ อิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิง ค่านิยมด้านวัตถุ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต มีอิทธิพลร้อยละ 73.0 ส่วนตัวแปรที่ทำนายได้ต่ำสุด ได้แก่ ครูที่มีรายได้ระหว่าง 10,000 – 20,000 บาท สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณด้านความคุ้มค่าได้ร้อยละ 42.4 ($R^2 = .424$)

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเชิงชั้น เพื่อทำนายพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณทั้งด้านรวมและรายด้านของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มรวมและกลุ่มภูมิหลังต่างกันโดยใช้ตัวแปรกลุ่มจิตลักษณะเดิม 2 ตัวแปร (การมีภูมิคุ้มกันทางจิต และค่านิยมด้านวัตถุ) กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร (เจตคติต่อการบริโภคสินค้าออนไลน์ และการรู้เท่าทันเทคโนโลยีการเงิน) และสถานการณ์ทางสังคมไร้เงินสด 2 ตัวแปร (อิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิง และสิ่งกระตุ้นทางการตลาด) เป็นตัวทำนายร่วมกัน พบว่า ตัวแปรทั้ง 3 ปัจจัยสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มที่มีชีวิตสังคมต่างกัน

แผนภาพที่ 5 อิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมี
วิจารณญาณด้านรวมของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาการวิจัย เรื่อง “ปัจจัยทางจิตและสถานการณ์ทางสังคมไร้เงินสดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร” ผู้บริโภคที่มีรายได้แตกต่างกัน จะส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์และบริการออนไลน์ที่แตกต่างกัน โดยผู้บริโภคที่มีรายได้มากก็จะซื้อสินค้าออนไลน์และบริการออนไลน์มากขึ้นตามระดับของรายได้ โดยพบว่ารายได้ของครูสังกัดกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณด้านรวมและรายด้านแปรปรวนไปตามความแตกต่างของกลุ่มรายได้ของครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรีย์ โทสาลี (2564 : 53) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีการให้บริการสั่งซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคผ่านช่องทางออนไลน์เดลิเวอรี่ พบว่า ช่วงรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้บริโภคที่มีผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าผ่านออนไลน์เดลิเวอรี่ มีความแตกต่างกันในกลุ่มรายได้ ดังนี้ กลุ่มรายได้เฉลี่ย 10,000 – 20,000 บาทต่อเดือน แตกต่างจากกลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ย 20,001 – 30,000 บาทต่อเดือน และกลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ย 20,001 – 30,000 บาทต่อเดือน แตกต่างจากกลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ย 30,001 – 40,000 บาทต่อเดือน และแตกต่างจากกลุ่มที่มีรายได้สูงกว่า 40,000 บาทต่อเดือน ในส่วน จิระพงษ์ วรรณสุทธิ (2560 : 42) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่าน Facebook Live พบว่า รายได้ที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่าน Facebook Live แตกต่างกันโดยผู้ที่มีอายุไม่เกิน 10,000 บาท มีการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่าน Facebook Live น้อยกว่ากลุ่มรายได้ระหว่าง 20,001 – 30,000 บาท

ค่านิยมด้านวัตถุ และสิ่งกระตุ้นทางการตลาดดิจิทัลมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ที่มีจิตลักษณะเดิม (ค่านิยมด้านวัตถุ) มีอิทธิพลเชิงบวกทั้งทางตรงต่อพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์และการได้รับอิทธิพลจากสถานการณ์ทางสังคมไร้เงินสด (สิ่งกระตุ้นทางการตลาดดิจิทัล) มีอิทธิพลเชิงบวกส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ สอดคล้องกับการศึกษาของ วรรณพันธ์ ชินศิริพันธุ์ (2555 : 131) เรื่อง ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ระบุว่ามีความสำคัญจากต่ำสุดไปสูงสุด คือ ความผูกพันทางพุทธศาสนา ($\beta = .11$) ลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตน ($\beta = .13$) สุขภาพจิต ($\beta = .15$) ค่านิยมทางวัตถุ ($\beta = -.27$) ผลสรุปว่า กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิมร่วมกันทำนายการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณ ได้ 25.4% นอกจากนี้ งานวิจัยของ เกตุวดี สมบูรณ์ทวี (2561 : 1511) ที่ศึกษาอิทธิพลด้านค่านิยมส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของกลุ่ม Gen Y ในเขตพญาไท พบว่า ปัจจัยค่านิยมด้านสังคม ด้านวัตถุ ด้านความจริง และด้านสุนทรียภาพ ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนงานวิจัย ธนกร ลิ้มศรีณย์ (2561 : 97) ศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารทางการตลาดดิจิทัลที่มีอิทธิพลต่อการ

ตัดสินใจใช้บริการแอปพลิเคชันรับจ้างในกรุงเทพมหานคร จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน มีค่าสัมประสิทธิ์สมการถดถอย ได้แก่ การส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัล ($\beta = .39$) การรับรู้ใช้งานง่าย ($\beta = .32$) การรับรู้ประโยชน์ ($\beta = .29$) และการโฆษณาผ่านสื่อดิจิทัล ($\beta = -.10$)

อิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิง และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ที่ได้รับอิทธิพลจากสถานะทางสังคมไร้เงินสด (อิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิง) มีอิทธิพลเชิงบวกทั้งทางตรงต่อพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์ และผู้มีจิตลักษณะเดิม (การมีภูมิคุ้มกันทางจิต) มีอิทธิพลเชิงบวกส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณด้านความมีเหตุผล โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรีย์ สารวิโรจน์ (2553 : 110) ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้จ่ายของนักศึกษาของทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ พบว่า พฤติกรรมการใช้จ่ายของนักศึกษาของทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ได้แก่ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินได้มากที่สุดโดยสามารถพยากรณ์ได้ในทางบวก ($\beta = .31$) งานวิจัยของ นนทยา เนาว์สุวรรณ และศุภฤกษ์ โพธิ์ไพรัตน์, 2565 : 316) ที่ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของปัจจัยการส่งเสริมการขายออนไลน์ตามแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี และแบบแผนพฤติกรรมที่มีต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าประเภทแฟชั่นทางเว็บไซต์ลาซาด้า พบว่า ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง สามารถทำนายพฤติกรรมการซื้อสินค้าประเภทแฟชั่น ($\beta = .08$) ในส่วนงานวิจัยของ วริศรา สอนจิตร (2559 : 49) ที่ศึกษาความตั้งใจซื้อสินค้าหรือบริการออนไลน์ผ่านสมาร์ตโฟน พบว่า ปัจจัยบรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงกลุ่มทุติยภูมิ คือ บล็อกเกอร์ ($\beta = .13$) และปัจจัยบรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิงกลุ่มปฐมภูมิ คือ เพื่อนสนิท ($\beta = .06$) มีผลกระทบทางตรงต่อความตั้งใจซื้อสินค้าหรือบริการออนไลน์ผ่านสมาร์ตโฟน งานวิจัยของ วิภาวีส อิศราพานิช และสรารุช อนันตชาติ (2560 : 92) ศึกษาอิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงต่อพฤติกรรมการบริโภคเสื้อผ้าแฟชั่นของวัยเด็กตอนปลาย พบว่า ผลการทดสอบตัวแปรตาม คือ ความเกี่ยวพันต่อเสื้อผ้าแฟชั่น ทศนคติต่อเสื้อผ้าแฟชั่น การยอมรับนวัตกรรมเสื้อผ้าแฟชั่น และความตั้งใจซื้อเสื้อผ้าแฟชั่น สามารถทำนายอิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิง คือ อิทธิพลจากบุคคลในครอบครัว อิทธิพลจากเพื่อน และอิทธิพลจากผู้มีชื่อเสียง นอกจากนี้ยังพบว่า อิทธิพลจากผู้มีชื่อเสียงเป็นตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายสูงที่สุด ($\beta = .37$)

จากผลการศึกษาและงานวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่า กลุ่มอ้างอิง เป็นปัจจัยทางสังคมที่สำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการบริโภคสินค้าต่างๆ ดังนั้นครูที่มีพฤติกรรมบริโภคอย่างมีวิจารณญาณมักอยู่ในสังคมที่มีกลุ่มอ้างอิงในการบริโภคอย่างมีวิจารณญาณที่ดี ทั้งกลุ่มอ้างอิงที่เป็นคนรอบข้าง ๑ บุคคลในครอบครัว เพื่อน ผู้มีชื่อเสียง เป็นต้น ซึ่งกลุ่มสังคมที่ครูไปรับค่านิยมในการบริโภคสิ่งต่าง ๆ มาเป็นค่านิยมของตน

ส่วนงานวิจัยของ กชกร บุญยพิทักษ์สกุล (2561 : 143) ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์อย่างรู้เท่าทันของนักศึกษาปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า การมีภูมิคุ้มกันทางจิตสามารถทำนายพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ ($\beta = .18$) (ธัญวณันท์ เลียนอย่าง, 2564 :

264) ศึกษาพฤติกรรมการจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิตการเรียนรู้และการทำงานของนักเรียน คณะบริหารธุรกิจ สถาบันระดับอุดมศึกษาเอกชน พบว่า คุณลักษณะทางจิตพอเพียง (ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต) สามารถทำนายพฤติกรรมการจัดการทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ ($\beta = .40$) งานวิจัยของลัคนา แก้วเรือง (2562 :157-158) ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพด้วยปัญญาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล พบว่า เจตคติที่ดีสามารถทำนายพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพด้วยปัญญาผ่านสื่อสังคมออนไลน์อย่างเข้าใจประโยชน์ที่แท้จริง มีค่า ($\beta = .24$) อรุณทัย พยัคฆพงษ์ (2560 : 111) ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อพฤติกรรมการใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลรวมต่อเจตคติต่อพฤติกรรมการใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด คือ การรับรู้ประโยชน์ด้านการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มีค่า ($\beta = .35$) (ทศไนย สุนทรวิภาต, 2559 : 148) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ การใช้สื่อและพฤติกรรมการใช้จ่ายตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เจตคติที่ดีสามารถทำนายพฤติกรรมการใช้จ่ายตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีค่า ($\beta = .45$)

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ พบว่า ตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมไร้เงินสด ได้แก่ อิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิง และสิ่งกระตุ้นทางการตลาด ตัวแปรจิตลักษณะเดิม ได้แก่ การมีภูมิคุ้มกันทางจิต และค่านิยมด้านวัตถุ ตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ เจตคติต่อการบริโภคสินค้าออนไลน์ และการรู้เท่าทันเทคโนโลยีการเงิน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มครู เช่น ผู้บริหารระดับสูง ควรปรับมุมมองหรือเพิ่มจิตสำนึกด้านบวกแก่กลุ่มครูให้ตระหนักถึงการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณเพื่อไม่ก่อให้เกิดหนี้สินตามมาในภายหลัง

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์

จากผลการศึกษาวิจัย พบว่า ตัวทำนายที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่ อิทธิพลจากกลุ่มอ้างอิง สิ่งกระตุ้นทางการตลาดดิจิทัล การมีภูมิคุ้มกันทางจิต และค่านิยมด้านวัตถุ โดยพบว่าครูสังกัดกรุงเทพมหานครมีวิจารณญาณในการตัดสินใจในการเลือกบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีเหตุมีผล และบริโภคสินค้าออนไลน์ให้เกิดความคุ้มค่า รวมถึงระมัดระวังในการใช้จ่ายหลีกเลี่ยงและตระหนักถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับตัวเองและบุคคลรอบข้าง ดังนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมจึงควรสอดแทรกความรู้ให้กับนักเรียนให้ตระหนักถึงการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างระมัดระวัง

ผู้บริหารระดับสูงหรือบุคคลในครอบครัว ถือเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการเป็นแบบอย่างที่ดี ควรให้คำแนะนำในการเลือกบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ โดยคำนึงถึงประโยชน์และความคุ้มค่าในการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ให้เหตุผลคิดวิเคราะห์ไตร่ตรอง ไม่หลงเชื่อคำโฆษณาหรือสิ่งจูงใจ เพื่อให้เกิดผลดีและสามารถเกื้อหนุนชีวิตต่อตนเองและบุคคลในครอบครัวต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้เป็นเพียงการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของครูสังกัดกรุงเทพมหานครเท่านั้น งานวิจัยครั้งต่อไปสามารถขยายขอบเขตการวิจัยของกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น กลุ่มครูสังกัด สพฐ. เพื่อให้ได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างกว้างยิ่งขึ้น

ศึกษาวิจัยเพิ่มเติม ด้วยวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพร่วมด้วย เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนาแบบกลุ่ม เพื่อเป็นเครื่องมือที่เจาะลึกยิ่งขึ้น ทำให้เกิดความเข้าใจถึงพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์ของครูอย่างแท้จริง

การวิจัยนี้ยังไม่ได้มีการพิสูจน์ถึงสาเหตุและผลอย่างชัดเจนรอบด้าน ดังนั้น ควรที่จะทำการวิจัยเชิงทดลองควบคู่กันไป ด้วยการทดสอบหรือประเมินผลโดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นจากผลการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการยกระดับคุณภาพงานวิจัยของประเทศไทยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กชกร บุญพิทักษ์สกุล. (2561). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างรู้เท่าทันของนักศึกษาปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ปรินญาณิพนธ์หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เกตุวดี สมบูรณ์ทวี. (2561). อิทธิพลด้านค่านิยมส่งผลต่อการรับรู้คุณค่าตราสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของกลุ่ม GEN Y ในเขตพญาไท. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ). 11 (2), 1500-1514.
- จิระพงษ์ วรรณสุธี. (2560). การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่าน Facebook Live. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญาธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะบริหารศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- เจริญรัตน์ วงษา. (2555). การศึกษาพฤติกรรมการบริโภคนิยมของข้าราชการครูจังหวัดพิษณุโลก. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริการการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร

- ดุจเดือน พันธมนาวิน. (2550). รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) และแนวทางการตั้งสมมติฐาน ในการวิจัยสาขาจิตพฤติกรรมศาสตร์ในประเทศไทย. *วารสารพัฒนาสังคม*. 9 (1), 85-117.
- ทรงนันท ชินศิริพันธุ์. (2555). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง. ปรินญาณิพนธ์หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทัศนัย สุนทรวิภาต. (2559). การใช้สื่อและพฤติกรรมการใช้จ่ายตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา มหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร. *BU ACADEMIC REVIEW*. 15 (1), 137-155.
- ทวีศ ศรีเกตุ. (2557). ผู้บริโภคกับปัญหาการซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายออนไลน์. บทความใช้เพื่อการนำออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา รายการเจตนารมณ์กฎหมาย : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 1-16
- ธนกร ลิ้มศรีณย์. (2561). การสื่อสารทางการตลาดดิจิทัลสู่การใช้บริการแอปพลิเคชันรถยนต์รับจ้างในกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย. *วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ*. 7 (1), 90-101.
- ธัญวณัฐ เลียนอย่าง. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการทางการเงินและความสมดุลในชีวิต การเรียนและการทำงานของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สถาบันระดับอุดมศึกษาเอกชน. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*. 13 (2), 264-279.
- นนทยา เนาว์สุวรรณ และศุภฤกษ์ โพธิ์ไพรัตน์. (2565). อิทธิพลของปัจจัยการส่งเสริมการขายออนไลน์ตามแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี และแบบแผนพฤติกรรมที่มีต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าประเภทแฟชั่นทางเว็บไซต์ลาซาด้า. *วารสารการสื่อสารมวลชน คณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. 10 (1), 293-324.
- พัชรี สารวิโรจน์. (2553). พฤติกรรมค่าใช้จ่ายเงินของนักศึกษากองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. (2540). การศึกษาปัจจัยที่ 5 ของชีวิต. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2564. (2564). *โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร.

- ลัคนา แก้วเรือง. (2562). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพด้วยปัญญาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ปริญญาานิพนธ์หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรศรา สอนจิตร. (2559). ความตั้งใจซื้อสินค้าหรือบริการออนไลน์ผ่านสมาร์ทโฟน. วารสารชุมชนวิจัย. 10 (1), 45-52.
- วัชร โทสาลี. (2564). การศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค ที่มีต่อการให้บริการสั่งซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคผ่านช่องทางออนไลน์เดลิเวอรี่. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิภาวีส อิศราพานิช และสรารุช อนันตชาติ. (2560). อิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงต่อพฤติกรรมการบริโภคเสื้อผ้าแฟชั่นของวัยเด็กตอนปลาย. วารสารการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา. 10 (2), 85-100
- สรารุช อนันตชาติ และคณะ. (2562). 8 ข้อเท็จจริง ปัญหาการเงินของครัวเรือนไทย. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2564. แหล่งที่มา : https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/articles/Article_30Oct2019.html
- อรุณทัย พยัคฆพงษ์. (2560). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้ประกอบการหรือผู้จัดการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มส่งออกสินค้าประเภทแฟชั่นในประเทศไทย. ปริญญานิพนธ์หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Krejcie & Morgan 1970. *Determining sample size for research activities*. Educational and Psychological Measurement. 30, 607-610

**The Applying Vocal Stage Performance for Teaching the Senior Vocal
Music Students in Hui Zhou University of Guangdong in China:
A Case Study of Chinese Operetta “Zai Bie Kang Qiao
(Saying Good-bye to Cambridge again)”**

Huang Yi,
Panya Roongruang and Tanit Kongkumnerd
Bangkokthonburi University, Bangkok, Thailand
Corresponding Author, E-mail: nicha.musiced@gmail.com

*****

Abstracts

The art of vocal music is a comprehensive art form which arouses the audience's emotional resonance through vivid performance with language and human voice. Objectives of this research were (1) Studying teaching method of vocal stage performance from the expert. (2) The Construct a Vocal Stage Performance Guidebook teaching. (3) Using guidebook for teaching students. (4) The measure the results of teaching and evaluation for students' satisfaction. This research used mixed method research and experimental study research. The researcher efficiency of the vocal stage performance teaching with comprehensive student's physiological and psychological development and to choose formative and summative test, experiments were conducted on 15 Third-Year Students at Hui Zhou University, Guang Dong, China in semesters 1, between September-December 2022, a 120 minute a week totaling 15 weeks of lesson plan trial.

The results are as follows: (1) It is found that students should learn the basics of vocal singing and using stage performance. (2) The teaching guide book of vocal stage performance is constructed, and the practical teaching of vocal stage performance is discussed: combining vocal music teaching with stage performance training and practical teaching of opera works. (3) 15 weeks of teaching are used to teach 15 students with the same music level. (4) There are corresponding achievements in all three tests. The average score of the students in the 15th week was 83.30. According to the research hypothesis. Judging from the total score. Most students scored 100% of the high students in this test.

Keywords: Stage Performance; Vocal teaching; Operetta

Introduction

Compared with the art of instrumental music, vocal music can express the inner feelings of characters more directly and aptly Vocal music art is closely related to all aspects, among which singing and performance are two inseparable parts of vocal music art A competent singer should not only have exquisite singing skills, good artistic accomplishment, but also have skillful performance skills and healthy performance psychology, so as to sing gracefully and beautifully on the stage and play vividly, thus fitting the performance content of the works (Guo & Shi, 1991 : 1).

“Zai Bie Kang Qiao (Saying Good-bye to Cambridge again)” is China's first small theater opera and China's first narrative lyrical opera. It has become a classic textbook in the vocal music class of the Conservatory of Music. However, in traditional vocal music classes, teachers only focus on teaching notation knowledge and singing skills, and lack training on stage performances. When students learn to sing, they lack an in-depth understanding of its plot and performance (Xue, 2013 : 1).

“Zai Bie Kang Qiao (Saying Good-bye to Cambridge again)” has small performance space, less role setting, simplified accompaniment form, short and concise music structure, flexible and simple stage props layout, simple and clear story, which is more suitable for students to learn and present on the college stage. This study attempts to integrate the training of stage performances into the vocal music classroom to teach the opera (Ning, 2010 : 1).

Research Objectives

1. To study Vocal Stage Performance for Teaching Student to perform “Zai Bie Kang Qiao (Saying Good-bye to Cambridge again)” Operetta.
2. Construct vocal stage performance guidebook.
3. Teaching student to perform “Zai Bie Kang Qiao (Saying Good-bye to Cambridge again)” Operetta experiment guidebook.
4. To evaluate the results of teaching.

Literature Review

Vocal music teaching in colleges and universities.

Today's society is in a high-speed period. Innovative thinking, including information-based technology, has had a huge impact on all walks of life. Under the background of constant change, vocal music education is also undergoing continuous transformation. Currently, most colleges and universities are teaching vocal music. In terms of the choice of vocal music, there are many factors that make vocal music teaching still adopt the traditional vocal music teaching (Li, 2007 : 2). However, more and more scholars and vocal music educators believe that the contradiction between the overall training and professional training in colleges and universities is the most important factor. The key and foundation of the success of the current vocal music teaching reform in colleges and universities. The construction of a "scientific" new vocal music teaching has an important impact on the improvement of the current college vocal music major and teaching effect. In the new trend of vocal music teaching, "composite and practical" is a major trend in vocal music teaching in colleges and universities. "Composite" refers to the combination of "musicology and music performance". Vocal music teaching training; "practical" means that the first classroom in vocal music teaching is the basis, and the proportion of practical teaching in the second and third classrooms is increased, so that vocal music teaching can be combined with theory and practice, and theory can be applied to practice. Realize "people-oriented. The application-oriented teaching goal of “applying what you learn” (Tong, 2009 : 2).

With the continuous change of talent goal from "all-round" to "applied" in colleges and universities, more and more colleges and universities position talent training as "applied talents", and the professional teaching orientation is mainly reflected in the professional talent training scheme. However, as far as the current talent training situation is concerned, most

colleges and universities only involve musicology in vocal music teaching; Covering musicology and music performance is relatively small. On the one hand, most colleges and universities carry out the training of vocal music talents according to the training plan of musicology majors in college, and the overall training of applied talents is contradictory in its teaching orientation. On the other hand, a few colleges and universities carry out the training of vocal music talents according to the talent training plan of musicology and music performance in vocal music teaching, and their teaching orientation is consistent with the overall training of applied talents, and there are also "innovations". The coincidence lies in that vocal performance talents are "technical and applied", which conforms to the orientation of talent training; "Innovation" lies in cultivating "education" in the orientation of "application" (Zhang, 1998 : 12).

To sum up, under the overall training of "applied talents" in colleges and universities, the professional orientation of music discipline should conform to its "applied" training, and the training scheme of music performance specialty should be taken as the specific professional teaching orientation. The construction of "compound" music specialty training scheme plays an accurate role in the training goal and direction of vocal music specialty teaching, and the main body of professional talent training is fully reflected in the curriculum setting and implementation (Chen Meng Fan, 2022).

At present, the complete vocal music science system is composed of a variety of vocal music interdisciplinary subjects. In the conception of "composite" and the implementation of vocal music teaching, it is not only necessary to cultivate students' singing, but also to pass the foundation of vocal music-related sister disciplines. Knowledge and basic theoretical knowledge of vocal music can jointly improve students' comprehensive music quality and professional ability (Zhu, 2010 : 2). In the process of clarifying the objectives of the subject professional talent training program and the operation of the specific course plan of the training program, the implementation of vocal music teaching is the key to measuring the cultivation of vocal music talents. Because there will be results, only scientific and reasonable vocal music teaching will affect the results of vocal music teaching and the cultivation of good teaching and vocal talents will be the subject of vocal music. Vocal music teaching should include scientific thinking and technology of music and vocal music, should follow the laws of both in the two scientific systems of music and vocal music. And through their own teaching practice, they should continue to make vocal music teaching more human-oriented, practical, scientific and professional.

In addition to the "compound" talent training, which has a greater and greater impact on the current vocal music education, "practicality" has attracted more and more attention in the current vocal music education system. The practicality of vocal music teaching is mainly reflected in vocal music classroom teaching. In fact, the "practical" teaching of vocal music is based on the first classroom (vocal music professional classroom learning), increasing the proportion of practical teaching in the second classroom (campus professional practice activities) and the third classroom (social professional practice activities), so that vocal music teaching can really integrate theory with practice and apply theory to practice, and realize the applied teaching goal of "people-oriented, applying what you have learned" (Zhang, 2010 : 32). However, as far as the current practical development of vocal music teaching in colleges and universities is concerned, most colleges and universities do not support it. However, as far as the future of vocal music teaching is concerned, the professional characteristics depend not

only on the setting of characteristic courses in talent training programs, but also on the practical feedback in teaching (Zeng, 2008 : 1). A major has achievements, influences and characteristics in practical teaching, which will directly produce "brand effect" and "word-of-mouth effect".

Research Methodology

The research methodology is mix method research and experimental research that consists of document studies, interviews, and teaching.

Qualitative research:

- 1) Studying vocal stage performance learning and teaching with books, studying operetta “Zai Bie Kang Qiao (Saying Good-bye to Cambridge again)” learning and teaching with professors, and related research, etc.
- 2) Construct interview form for collected in-depth data from expert.
- 3) Analysis all of data from expert for construct vocal stage performance guidebook.
- 4) Lesson plan of vocal stage performance teaching.
- 5) Teaching student to perform “Zai Bie Kang Qiao (Saying Good-bye to Cambridge again)” Operetta experiment guidebook.

Quantitative research:

- 1) Plan experimental research with teaching plan and set clear research hypotheses and be consistent with the research purposes.
- 2) Experimental design by defining the details of the elements involved in the experiment.
- 3) Carry out the experiment according to the experimental design that has been set.
- 4) Process information and plan to present the findings.
- 5) Summary of experimental results.

Key informants

Criteria of the key informant: the key informant must meet with the following criteria:

1. Professionals who have been engaged in vocal music teaching for at least 20 years;
2. Chinese opera performers who have sung in bel canto style for at least 20 years;
3. Experts who have been engaged in stage art for at least 20 years;

Research Conceptual Framework

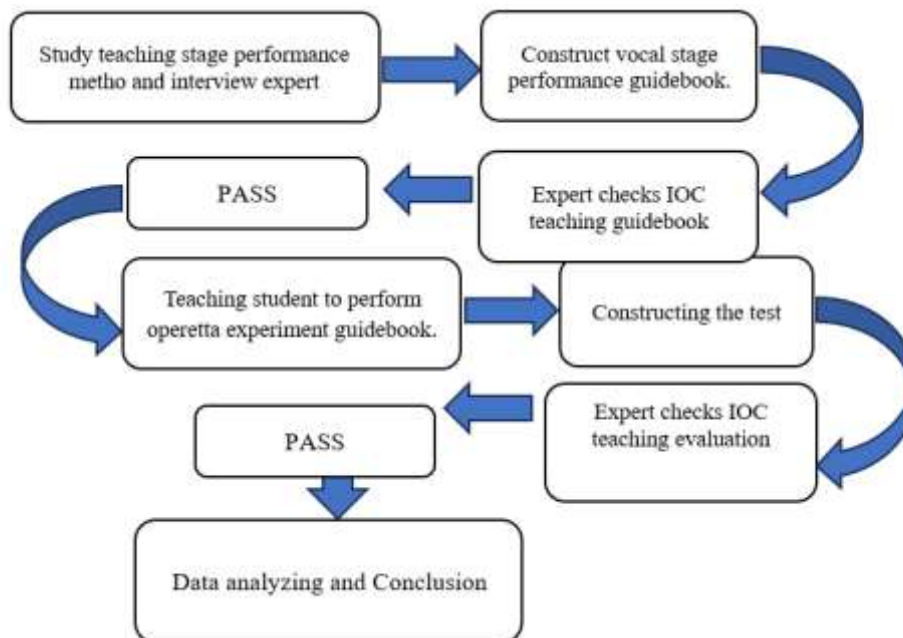

Figure 1 Conceptual Framework

Research Findings

1. The study teaching method of vocal stage performance

The researcher studied the application of stage performance into vocal music teaching and practice principles from expert interviews and literature materials, and studied the present situation of vocal music teaching in contemporary colleges and universities, the training of vocal music singing, the knowledge of stage performance art, the training of singing posture and expression, the rehearsal of opera and drama performance, etc. The practical application of stage performance in vocal music teaching stimulates students' enthusiasm for learning vocal music singing and improves their professional comprehensive ability.

2. The construct Vocal stage performance guidebook for teaching

2.1 The process for construct guidebook.

In this section, the researcher would present the process of Vocal stage performance guidebook. The researcher can summarize according to the process of guidebook as following:

1) Ideas: As a vocal educator is also a vocal performance practitioners know that vocal learners are most eager to learn the knowledge in the practice of stage performance, so as a teacher I should try to cultivate students' ability of vocal stage performance and provide them with the opportunity of stage practice. Through interviews with three experts are my master's tutor of vocal performance, Professor Yang Yan, my tutor of opera stage performance, Professor Cui Zheng Rong, and my stage art director, Professor Tan Ying. They are all famous artists in China, and they have taught and helped the author to improve his artistic achievements in recent ten years. The researcher learns the knowledge of vocal music, stage performance and

stage art guidance from three experts, and then summarizes it into a vocal stage performance teaching guide before teaching students the operetta “Zai Bie Kang Qiao”.

2) **The Objective:** After the interview, the researcher constructed a guide book of vocal music stage performance according to the opinions of three experts to teach the third-year students in the music department of Huizhou University, and took the operetta Farewell to Cambridge as a study and stage practice work. According to the research and experimental results, including: experts' evaluation of the curriculum plan; Student observation; This course plan is helpful for students to learn the knowledge of stage performance and vocal singing in the operetta Farewell to Cambridge. The course plan introduces "vocal singing", "theoretical knowledge and application of stage performance", "works and performances of operetta “Zai Bie Kang Qiao”", so that students can learn the knowledge of vocal stage performance teaching and improve their interest in vocal singing and learning.

The class will be taught according to the guide book According to the expert's suggestion, the course will be 15 sessions for 15 weeks. The course content will be set at 120 minutes per session according to the expert group's opinion.

3) **The student analysis:** 15 third-year students majoring in vocal music in the Music Department of Huizhou University were sampled. According to students' appearance conditions, sound conditions, music sense and singing ability, etc., the teaching plan and singing works of the tutorial are matched.

4) **Content analysis:** The process of studying content and information about the subject to be produced and analyzed. The research gets the content and information that is accurate, up-to-date, interesting and increases credibility Content analysis is the responsibility of producer (Research) to study textbooks, documents, content experts, and information from various sources in its entirety, sequencing the content from easy to difficult. for proper presentation and create knowledge understanding the target audience as well.

2.2 Working steps before using the guide book for teaching.

Researchers follow the plan to achieve concrete results. Although not all of them follow the plan, researchers try to follow the plan as much as possible (practice is flexible but adhere to the principle). The researchers' work before using the guide book is as follows:

1) The researcher applied for the chorus rehearsal classroom of the school in advance as the teaching place, because the researcher used the mixed form of group teaching and individual guidance to teach. The advantages are as follows: a) The classroom area is spacious and can accommodate 15 students to teach collectively on the spot. b) The sound quality of grand piano piano accompaniment promotes the singing works. c) There are projectors and enough seats for group teaching theoretical knowledge and watching videos to appreciate works.

2) The researcher applied for the small concert hall of the school in advance for the stage rehearsal and performance report examination in the later stage of teaching. The advantages are as follows: a) The stage size of the small concert hall conforms to the presentation of the works of the operetta Farewell to Cambridge. b) The close distance between the stage and the audience makes the actors and the audience have better interaction. c) The existing lighting, sound and layout facilities of the concert hall contribute to the performance cost.

3) The research and application advantages of the functions of mobile phone camera software and editing software are as follows: a) It is used to record the teaching and record the students' learning progress. b) Recording the students' class content so that they can review the video and review the class content while finding out the shortcomings that need to be corrected and the advantages of continuing. c) Editing the promotional video of the performance and sending it to the social platform before the performance report to attract more viewers to watch the performance report.

3. The use of Vocal Stage Performance Guidebook for Teaching.

3.1 The process of Vocal Stage Performance Guidebook for Teaching.

According to the opinions of three experts, the course is divided into three parts: theoretical knowledge explanation and video appreciation module, opera aria singing teaching module and opera fragment drama rehearsal module. The stage performance is integrated into vocal music teaching to further improve students' understanding and love of opera.

3.1.1 Theoretical knowledge explanation and video appreciation module teaching content. Students have a one-sided understanding of vocal music stage performance and stage art, so the researchers introduced the characteristics of stage performance, stage art characteristics, and vocal singing and stage art in the classroom through group teaching. Integrating theoretical knowledge of performance. In addition, this part of the course mainly focuses on appreciation, watching opera clips and videos, leading students to the world of opera stage performances with pictures and melodies, and guiding students to improve music aesthetics and enthusiasm for learning through appreciating videos. While performing classic opera fragments, the researchers explained to students the components of stage art, the characteristics of opera in small theaters, the elements of stage performance and the elements of vocal music singing. Let students have a more accurate and comprehensive understanding of the knowledge of vocal music stage performance.

3.1.2 Teaching content of operetta "Farewell to Cambridge" works. At this stage, students have a certain degree of application of stage performance in vocal music singing. Through appreciating the classical aria of operetta "Farewell to Cambridge", researchers introduce the creative background and storyline of the works, as well as the artistic features and musical styles of the works to students. Then explain the main characters and musical features and singing styles in the opera. The main characters are: Xu Zhi Mo, Lin Hui Yin, Lu Xiao Man and Liang Si Cheng. The main arias are: "Farewell to Cambridge", "A Peach Blossom", "Heaven and Highland" and "Forget Everything in Rotation". Make students have a deeper understanding of the artistic style of the works and have a more accurate expression of the deductive works.

3.1.3 The teaching content of stage performance is synthesized by rehearsing fragments of works. According to the songs sung by students, the teaching of sound music processing and emotional expression is carried out. Then, according to the plot of the aria fragment, the teaching of posture performance and drama rehearsal is carried out. Finally, according to the role of stage art before and after the stage, the researcher assigns the students as the general director. The work roles assigned are: co-ordinator, financial officer, reminder, fashion designer, makeup artist, prop artist, sound engineer, lighting engineer, scenery engineer and so on. Let students cooperate to participate in the work roles before and after the stage of the opera segment report performance, so that students can fully understand and practice the stage performing arts and improve their interest in participating in learning and practice.

3.1.4 After the study of the first two teaching sections, the study of the third teaching section can sing on the basis of the emotional expressions and posture movements performed by opera characters, so that students can further feel the charm of opera. First of all, let students rehearse the duet fragments, let students have rich imagination, arrange drama performances according to the plot, scene, music expression and character characteristics, and then organize students to attend classes collectively to observe and rehearse each other's feelings in rehearsal, and the roles of actors and audiences are exchanged. Let students more vividly experience the charm of the integration of vocal music and stage performance in opera and cultivate their love for vocal stage performance. Finally, through the stage practice report performance, each student's learning achievements are evaluated. Teaching is divided into five aspects: teachers guide students to self-study, team cooperation, expansion and introspection, as follows:

1) Teacher guidance Students' knowledge of vocal stage performance of opera is not comprehensive. Teachers should guide students to understand the relevant knowledge of opera vocal stage performance, so that students have a strong interest and enthusiasm for the combination of vocal singing and stage performance of opera, which paves the way for students to learn to sing opera.

2) Students learn independently Autonomous learning requires students to have clear goals in learning. Before practice teaching, teachers can help to establish the short-term goal of learning vocal stage performance and gradually guide students to learn to establish the middle goal of performing opera with the knowledge of vocal stage performance. In learning, teachers should guide students to learn the connotation of vocal stage performances and opera works by themselves. When students study independently, teachers should participate in the whole.

3) Group cooperation When learning relevant theoretical knowledge, students are arranged to collect relevant materials to solve classroom problems before class and discuss with class as a whole in class. After class, group exercises and rehearsals will be arranged. Participating in opera duet and drama performance in combination during rehearsal of opera fragments can not only strengthen students' self-study ability, but also promote students' positive interaction. In the stage practice, report the performance, assign the work roles of stage art in the form of division of labor and cooperation, such as: the person in charge of costumes, props, stage lighting, stage sound, etc. This form can not only make students work together to complete the work before and after the stage, but also cultivate their comprehensive ability of stage performing arts. Building a sense of sharing and cooperation requires positive interaction between students and students, as well as between students and teachers. This kind of collective participation and cooperation can enhance collective consciousness, and group cooperation is the highlight of team activities, not just individuals. Only when each team member cooperates sincerely and has a strong sense of collective honor can the team better understand what they have learned.

4) Extensions and extensions. At the end of the extended course, the students outlined the essence of vocal music in opera stage performance In this part, students perform the classic fragments of the operetta Farewell to Cambridge in the school concert hall in the form of stage practice report performance, and then take this report performance as a teaching summary and learning evaluation, including vocal music singing, stage performance and music

processing. The purpose is to let students summarize and review what they have learned in class.

5) Introspection Combining the course content and students' acceptance of classroom knowledge learning ability and emotional experience, we can collect existing problems and improve the suggestions of teachers and students' classroom content expression, cultivate students' habit and reflection ability, improve classroom design and improve classroom efficiency.

4. The results of teaching.

Researchers can conclude that in the use of the Vocal Stage Teaching Guide book, the formative test at the 5th and 10th weeks and the summative test at the 15th week respectively. A total of 15 students reached the musical proficiency test. In the first formative test, students studied through the first five weeks of voice training, and scored relatively well in vocal music, but the scores of music performance and posture performance were low, accounting for 80% of the total students, and the middle score accounted for 20% of the total students. On this basis, the researchers added posture training and eye expression training with more stage performances, as well as emotional performances to the teaching plan, strengthening the coordination of posture and posture to assist the flow of breath and the line direction of voice, and strengthening emotional performances to make singing songs more expressive. After that, the researchers tested the students with scores in the second test. Results the overall score of posture and emotional expression was improved by 80% of the total students, but the performance of style and drama performance was still lacking. In the final test, the researchers chose to join the aria rehearsal of the operetta Farewell to Cambridge, first of all, the opera background, artistic features, character characteristics, singing style and so on, and then sang the works, performed roles and performed the drama. Finally, using the knowledge of stage art, let students participate in the role of opera performance, such as: modeling person in charge, lighting person in charge, sound person in charge, photography person in charge, logistics person in charge and so on. Let students experience the practical application of vocal stage performance in opera singing more immersion. As shown in the table, at last, all the students got better grades in the summary test of the stage performance report performance, and the overall performance was at a high level. In the 15th week of vocal music stage performance teaching, the average score of students is 87.80. In terms of total score, most students scored 100% in this test in line with the research hypothesis.

Discussion

By learning the theoretical knowledge of vocal stage performance teaching and operetta "Farewell to Cambridge", the researchers improve the vocal teaching curriculum content and create new curriculum content. (1) According to the foundation of vocal teaching courses in comprehensive universities into the stage performance and stage practice content, the curriculum development around the vocal stage performance teaching related materials;(2) Explain the theoretical knowledge of stage art and vocal stage performance related vocal training combined with stage performance training teaching, vocal singing stage performance;(3) Join the opera works of learning rehearsal performance, the stage practice into the teaching report performance as a summary test to evaluate students' learning effect.

Stage practice is actually a deep-seated expansion of vocal music teaching, and it is also a re-presentation of the essence of vocal music works. It makes vocal music teaching more significant, not only makes students accept professional knowledge, but also helps students learn practical learning. It emphasizes the combination of knowledge, helps student better performance ability and inquiry ability, and helps students learn to have personality. Stage performance, as a special form of expression, is not only to show the knowledge of teachers and students, but also to test the teaching effect at ordinary times. Through stage practice, we can find out the problems and deficiencies in teaching, and select real talents and top students, which is not only conducive to the whole vocal music teaching, but also conducive to the continuous expansion of social influence. It can be said that the role of stage practice is not only to test and supervise, but also to enrich the artistic system of vocal music teaching (Li, 2007 : 2).

Through the study of the teaching principles of vocal stage performance, this paper reveals that the teaching of the teaching guide book of vocal stage performance pays attention to giving students a variety of experiences, thinking and creating their own works, and giving them a new vocal music experience of deducing the music style of works. Of course, after the experiment on the third-grade students, it is found that the evaluation results are true among all the students, so the researchers reflect the following understanding and thinking:

Opera is the expression of drama art with singing. In diversified vocal music teaching, it is of great practical significance to explore the stage scenery, beauty technology, dance literature, drama stories and other elements of opera performance to improve students' vocal music literacy (Zou, 2000 : 1). Through this integration of stage performance training into vocal music classroom teaching and creating stage practice for students, researchers deeply know the difficulties and difficulties in implementing teaching under the limited curriculum and facilities in schools.

Through the research, the researchers found that there are some problems in vocal music teaching in the music department of comprehensive universities: (1) The teaching of the course is single, ignoring the theoretical knowledge and performance training teaching in opera, and the course does not study the opera theory comprehensively and systematically, and lacks the understanding of stage performance. Mainly to vocal training and spectrum-based, singing opera works lack of role shaping and stage performance (Tong, 2009 : 1). (2) Insufficient stage performance teaching of teachers. Vocal music singing and opera performance is a comprehensive course, which needs the perfect coordination of opera storyline, stage performance, music processing and costume props. Teachers need theoretical knowledge and sound training teaching ability, but also have certain stage practice and comprehensive ability (Zhao, 2001 : 1). (3) There is a big gap between vocal music teaching in comprehensive universities and professional music colleges. The professional setting of music discipline in comprehensive universities is imperfect, and students' ability is insufficient, so it is difficult to rehearse opera works and stage practice.

Recommendation

1. Practical Recommendations

The teaching of vocal music stage performance is still a new teaching in China, which is constantly tested and reformed. Researchers must review and write teaching plans for other teachers to learn, and translate them into other languages to communicate with interested foreigners.

2. Recommendation for future research

The teaching practice of vocal music stage performance has the principle of vocal music teaching, but the widening of the concept improves the learner's ability, thus giving him more opportunities. Therefore, studying other music teaching concepts or teaching will not only improve the skills of teachers and students, but also study teaching problems, and carry out music teaching will be able to directly answer or solve problems.

References

- Guo, L., & Shi, C. (1991). *Performing Arts and Appreciation*. Tianjin Publishing House.
- Li, J. (2007). *Performance Psychology*. World Book Publishing. Beijing.
- Li, Z. (2007). Cultivation and training of performers in music teaching. *Adult education in China*.
- Ning, X. (2010). *Research on the content of body language in singing*, [Master's degree thesis]. Jilin. Music Department of Jilin University.
- Tong, L. (2009). On the importance of cultivating students' stage expression when singing. *Music life*.
- Xue, A. (2013). A preliminary study on music majors holding concerts in ordinary colleges and universities. *New West (Theoretical Edition)*.
- Zeng, H. (2008). On the creativity of singing performance. *Scientific and technological information*.
- Zhang, J. (1998). *Vocal performance tutorial*. Fujian. Straits Literature and Art Publishing House.
- Zhang, Q. (2010). *On Music Performing Arts*. University for Nationalities Press.
- Zhao, S. (2001). *Singing Art and Practice*. Hangzhou. Zhejiang University Press.
- Zhu, Y. (2010). On the performance characteristics in vocal music teaching. *Film review*.
- Zou, B. (2000). *A study of Shen Xiang's system of singing*. Beijing. Pople's Music Publishing House.

A Cross-level Interaction Effects of Organizational Climate on the Relationship between Personal Factors and Art Teachers' Professional Leadership in Higher Educational Institutions in Hunan Province: A Multilevel Analysis

Chen Ye,
Sukhum Moonmuang and Prapatpong Senarith
Bangkokthonburi University, Thailand
Corresponding Author, E-mail:78901484@qq.com

*****

Abstracts

The objectives of this research were: (1) To study the organizational contextual effects that affect Art teachers' professional leadership, (2) to study the effects of personal factors on Art teachers' professional leadership when the influence of organizational climate remains unchanged, (3) to study the effects of organizational climate on Art teachers' professional leadership in the organizational level when controlling the organizational contextual effects constant, and (4) to study the cross-level interaction effect of organizational climate on the relationship between personal factors and Art teachers' professional leadership.

The research method was a quantitative survey research, Multilevel Structural Equation Model (MSEM), including individual and organizational levels. Population were divided into 2 sub-populations that were hierarchically nested namely (1) Art teachers and (2) administrators of Fine Art faculty who were working in public colleges and universities in Hunan Province, people's republic of China in the academic year 2023. The sample of the Art teacher group and administrator group were selected by the multi-stage proportional random sampling method, the total sample were 300 art teachers at the individual level and 100 administrators at the organizational level.

The research findings revealed that (1) The art teachers' professional leadership was affected by the organizational contextual effects; (2) When the influence of organizational climate remains unchanged, the teaching-age and characteristics in the personal factors had a direct impact on art teachers' professional leadership while gender, self-efficacy and personal leadership skill did not significantly affect art teacher leadership; (3) without considering the organizational climate of a certain university, the organizational climate had an effect on art teachers' professional leadership; (4) organizational climate had cross-level interaction with individual characteristics and personal leader skill effects on art teachers' professional leadership, but the cross-interaction with gender, Teaching-Age, and self-efficacy found not significantly effect on Art teachers' leadership.

Keywords: Organizational climate; Personal Factors; Art Teachers' Professional Leadership; Multilevel Analysis.

Introduction

In today's era, with the development of economic globalization, social informatization, and comprehensive integration of science and technology, the competition for comprehensive national strength between countries is more intense, and its core is the competition of knowledge innovation and top talents, which means that we need a lot of innovative talents, cultivating this type of talents requires professional teachers with excellent innovative research capabilities. In January 2018, the CPC Central Committee and the State Council issued the Opinions on Comprehensively Deepening the Reform of Building Teachers in the New Era, making comprehensive arrangements for deepening the reform of building teachers in the new era (the CPC Central Committee and the State Council, 2018 : online). In 2021, in "in An Important Discussion on Teachers' Ethics and Style ", General Secretary Xi Jinping pointed out: "The prosperity of the country, the rejuvenation of the nation, the development of education, we need to vigorously cultivate a high-quality professional teacher with noble ethics, professional skills, reasonable structure, full of vitality. (Xi, 2021) " "Teachers are wise leaders of the community. As leaders, teachers do not lie in their position, but in their profound knowledge and mature experience." From John Dewey, a famous American educator in the early 20th century, clearly put forward the conclusion that "teachers are leaders" (Dewey, 2005:1). Teachers' professional leadership is an interdisciplinary research field of leadership, management and teacher pedagogy, and other related disciplines. American educator (Hallinger, 1992: 2-8).pointed out that effective teaching professional leadership is the main feature of successful education and teaching, the key factor determining the quality of education, and the core driving force for the development of students, teachers, and schools. So, one of the focuses of this study was art teachers' Professional leadership. The researcher introduced contextual effects, because the higher education system is mostly a hierarchical organizational structure, and the development of teachers' professional leadership must be embedded in the institute community. In the analysis of multi-level data, if there are independent variables at the individual level, regardless of whether the contextual variables influential, situational variables are influencing factors that researcher cannot ignore (Fang, Qiu, & Zhang, 2011: 284-292) . And in the research of teachers' professional development, the organizational climate has a significant impact on teachers' professional development. (Zheng, 1986:1; Pan, 2014:1; Duan, 2008:1)

There are relatively typical problems in the organizational climate of colleges and universities in Hunan: First, the leaders and teachers of some colleges and universities pay more attention to collectivist culture, and they value peace and respect in everything, and they are more likely to form a strong climate of helping others, but they are not very strong voice climate (Duan, Wang, & Zhu, 2014;1964-1974); and researcher (Frazier, 2009:1) indicated that group involvement climate will significantly affect team performance through group voice climate, and its influence is suppressed by leaders Negative regulation of behavior. Second, studies have shown that young teachers face greater difficulties in scientific research and production and pressure for promotion, and there are negative incentives in the incentive mechanism of colleges and universities. Third, judging from the research results announced by various institutions, art and design colleges belong to the humanities, because of the local and regional limitations of their research content, fewer platforms and opportunities for international cooperation, and a relative shortage of international scientific research results. And government support is relatively low.

Research Objectives

1. To study the organizational contextual effects that affect Art teachers' professional leadership.
2. To study the effects of personal factors on Art teachers' professional leadership, when controlling the organizational contextual effects constant.
3. To study the effects of organizational climate on Art teachers' professional leadership, when controlling the organizational contextual effects constant.
4. To study the cross-level effect of organizational climate on the relationship between personal factors and Art teachers' professional leadership.

Research Methodology

The research design was a survey quantitative method by employing the Multilevel Structural Equation Model (MSEM) (Little, Bovaird, & Card, 2007:1), which was a two-level analysis, included the individual level and the organizational level.

Population and Samples

The population in this study were (1) Art teachers and (2) administrators of Fine Art faculty who were working in public colleges and universities in Hunan province in the academic year 2023, the two sub-populations were hierarchically nested.

Hunan Province has a total of 32 public undergraduate institutions, of which 27 universities have art and design-related disciplines. Some universities have 2-3 art and design-related faculties, like, Hunan University has 2 faculties with art-related majors; Hunan Normal University has 3 design and art colleges; Hunan Technology and Business University has 2. Therefore, there are 27 public undergraduate colleges and universities and 31 colleges in Hunan with art and design majors. The researchers used the multistage random sampling method to select sample. Stage 1, 25 public colleges and universities which consisted of art faculty in Hunan province were randomly selected by using simple random sampling, then 4-7 administrators for each faculty, the dean, and other assistants were selected as sampling unit at the organizational level or level-2. The total samples in this lever were 100 administrators. Stage 2 randomly selected 24 Art teachers from each faculty that have been selected in stage 1 by using simple random sampling as a sampling unit at personal level or level-1. The total samples in the personal level were 300 Art teachers.

Instrumentation Development and Quality

The level 1 was individual level, had independent variables, Art teachers' professional leadership that had 3 indicators namely, (1) Academic innovation and research ability (2) Teaching leadership ability, and (3) Development of organizational cohesion ability. And a dependent variable, Personal factors which also composed 5 indicators, namely (1) Gender, (2) Teaching-Age, (3) Characteristics, (4) Self-efficacy, and (5) Personal leadership skills. The level 2 was organizational level, had a dependent variable: Organizational climate which composed of 4 indicators namely (1) Principal leadership, (2) Organizational goals, (3) Decision-making structure, and (4) Information communication. In order to measure the latent variables, we used 3 questionnaires to collect data: (1) Leadership ability Self-assessment questionnaire, (2) Personal factor questionnaire, these two questionnaires to be filled out by art teachers in individual level; And (3) Organizational climate questionnaire, it was to be

filled out by administrators in organizational level. The instrument used questionnaire of Likert's rating scale with 5 scales.

Five steps in developing data collection instruments were, Step 1, Review related literature about the development of instruments, Step 2, operational defined of the construct and development items, and do the content validity by using the IOC method. Step 3 Item analysis and preparation of final drafts. Step 4 scale Try-out or pilot study. In the try-out or pilot study, the draft of questionnaire will be employed to 30 similar to samples, which were not selected as samples but have the same properties. The purpose were to scale reliability and discriminating power statistics calculation using the SPSS software. Step 5 the instrument modification, if the items with were not met the cutup criteria must be deleted from the questionnaire or modified and tryout again.

Data collection

Step 1: Requested permission to collect research data from the BTU Faculty of Education. And requested a letter of recommendation from a researcher at the BTU Faculty of Education.

Step 2: The Mini Program Questionnaire Star was selected as the data collection software for each institution. Upload the prepared questionnaire to Questionnaire Star and wait for it to be sent.

Step 3: Conducted data collection on selected samples, and sent questionnaires to the administrators at each university, and helped to collect data on the selected samples through the questionnaire star.

Step 4: Conducted data collection on selected samples, and sent questionnaires to the teachers at each university, and helped to collect data on the selected samples through the questionnaire star.

Data analysis

The researcher used descriptive statistics to interpret the sample data. The frequencies and the percent used to analyze the qualitative data such as data in nominal or ordinal scale. The Means and standard deviation were used to analyze the quantitative of observed variables. Data analysis for multilevel modeling was divided into 4 steps to answer the research question and hypotheses testing, each step used to parameter estimation and hypothesis testing.

The 4 four steps were (1) step 1, the Random intercept (or null model), In this model, we input only the dependent variable at the individual level without any independent variable at both the individual level and the organizational level and let the intercept be random. The purpose of this model was to find the amount of variance of art teachers' professional leadership that could be explained at the individual and organizational level as well as to find the intra-class correlation statistics. (2) step 2, the Random intercept and fix slope model, we put the independent variables both at the individual level and organizational level, letting the intercept be random and the slope fixed. The purpose of this model was to find the relationship between independent variables and dependent variables when controlling the contextual effects constant. (3) step 3, the Random intercept and Random slope model, we put the independent variable both in the individual level and organizational level, let the intercept and the slope both random. The purpose of the model was to find out whether the covariate at level 2 affects teacher professional leadership, after controlling for the covariate organizational climate at level 1 constant with random slope. And (4) the cross-level interaction model, the

purpose of this model was to find how is the independent variable at level 2 affected the relation between personal factors and art teachers' professional leadership.

Research Conceptual Framework

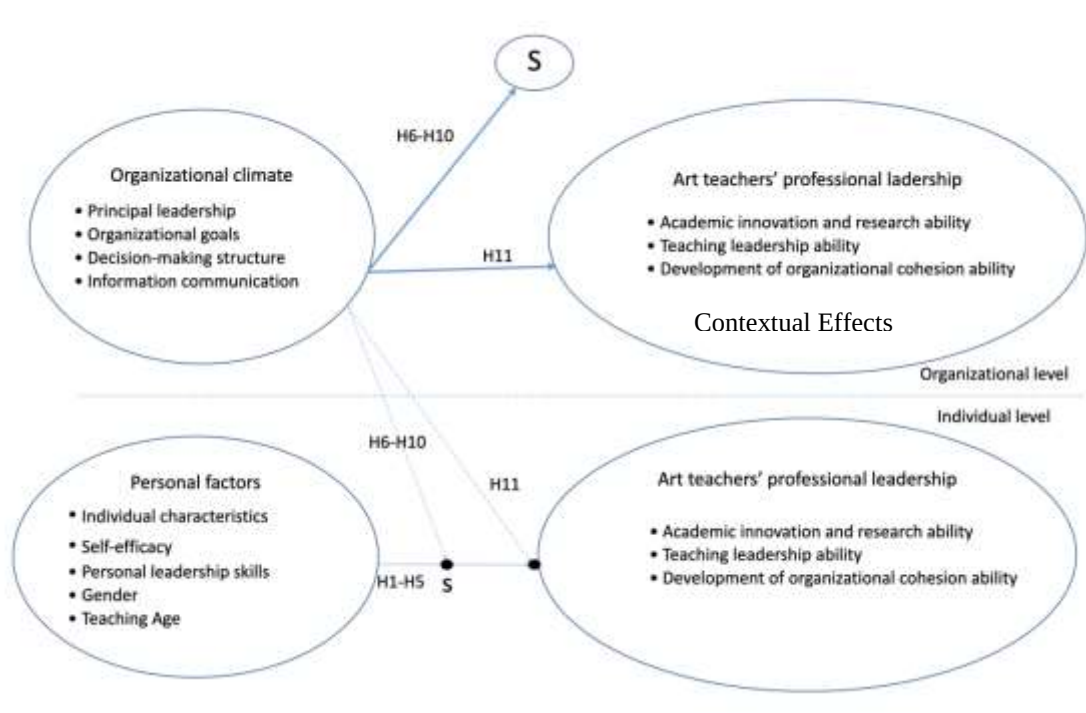

Figure1. Research Conceptual Framework

Research Results

Table 1. Summary research findings.

		model			
		Random intercept (step 1)	Random intercept and fix slope (Step 2)	Random intercept and random slope (Sep 3)	Cross-level interaction (Step 4)
parameters					
Level and Variables					
Individual level					
Fixed effects	Intercept (γ_{00})	3.26**	3.302**	3.290**	3.233**
	gender(γ_{10})		0.080	-0.010	0.068
	teaching-age(γ_{20})		0.178**	0.141	0.186**
	x1(γ_{30})		-0.355**	-0.349**	-0.191
	x2(γ_{40})		-0.004	-0.005	0.031
	x3(γ_{50})		-0.116	-0.113	-0.294
	Organizational level				
	w (γ_{01})		1.012**	1.008**	0.960**
	gender*w (γ_{11})				0.070
	teaching-age*w (γ_{12})				0.029
Random effects	x1*w (γ_{13})				0.489*
	x2*w (γ_{14})				0.090
	x3*w (γ_{15})				-0.487*
	Variance component				
	Within variance (σ^2)	0.311	0.046	0.043	0.026
	Intercept variance (τ_{00})	0.697	0.529	0.478	0.047
	Slope Variance (τ_{11})				0.513
	Intercept-slope covariance (τ_{01})				0.996
	Additional information				
	ICC	0.309	0.080	0.0832	0.049
Model evaluation	-2 log likelihood (FIML)	789.598	692.514	684.774	687.88
	No. of Estimated Parameters	3	9	10	15
	Pseudo R ²	0.000	0.443	0.436	0.444

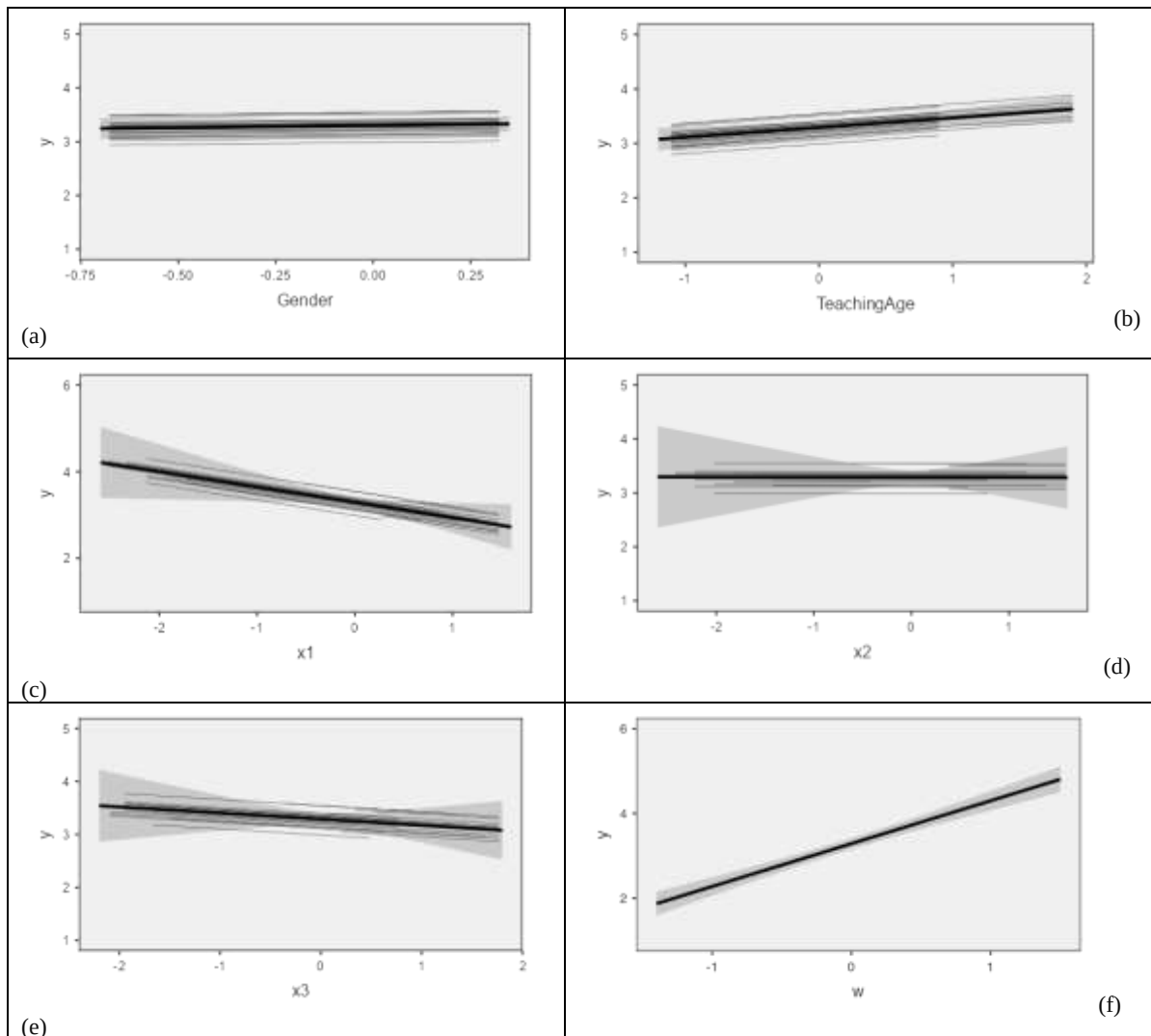

Figure 2 diagram showed the relationship between dependents variable and independent variables when fixed slope constant.

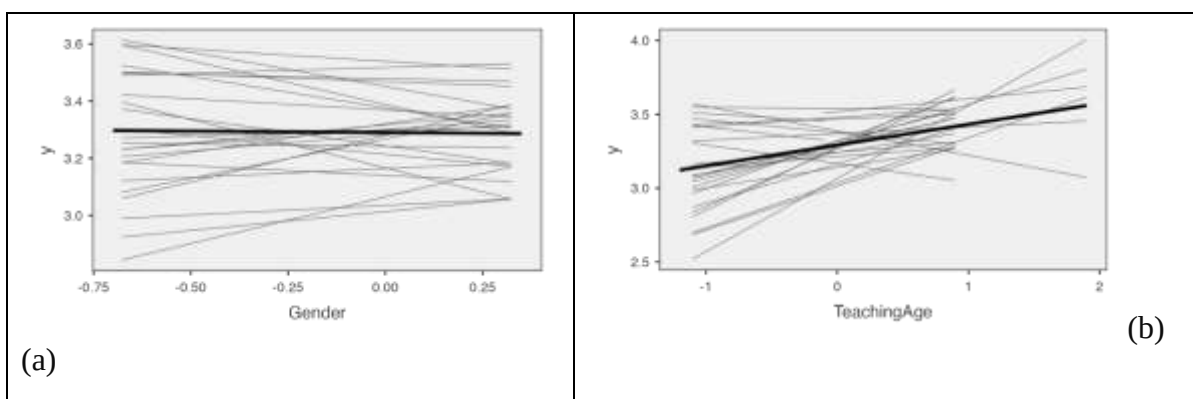

Figure 3 diagram showed the relationship between dependents variable and independent variables when were free as random.

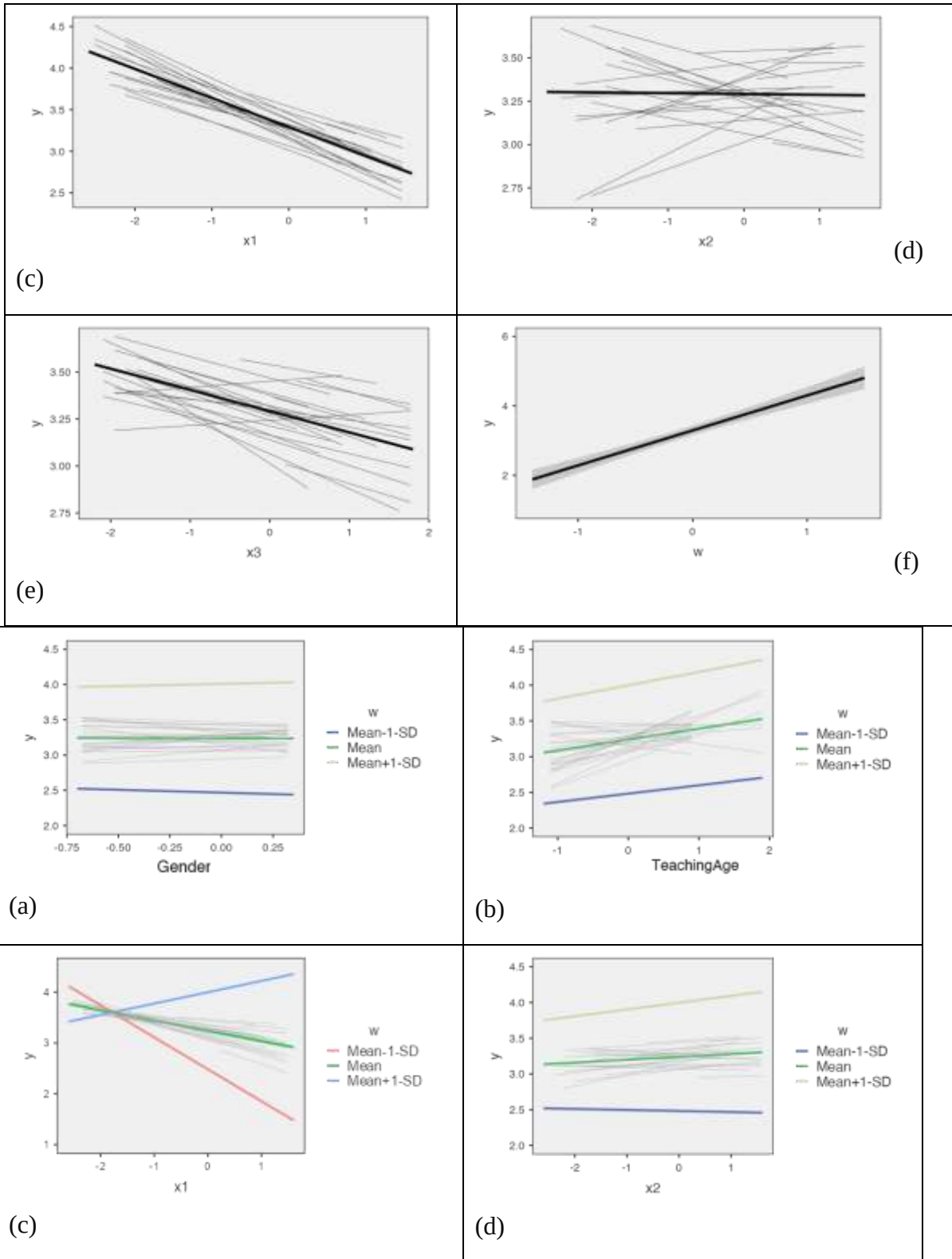

Figure 4 diagram showed the relationship between dependents variable and independent variables between different groups when were free as random.

Research Finding

1. The organizational contextual effects were affected Art teachers' professional leadership.
2. When fixed the effects of organizational climate on the relationship between personal factors and Art teacher professional leadership constant, there were positive effect of teaching-age, the negative effect of characteristics, and organizational climate on art teachers' professional leadership respectively, while the personal factors, gender, self-efficacy, and personal leadership skills, didn't affected art teachers' professional leadership.
3. When free the effects of organizational climate on the relationship between personal factors and Art teacher professional leadership to varied, there were a positive effect of characteristics and positive effect of organizational climate on art teachers' professional leadership, while the teaching-age, the personal factors, gender, self-efficacy, and personal leadership skills, didn't affected art teachers' professional leadership.
4. The cross-level interaction effects of organizational climate and personal factor, and organizational climate and personal leadership had effected the relationship between personal factor and art teacher professional leadership, but there had no interaction effect with gender, teaching-age, and self-efficacy.

Discussion

Regarding contextual effects, in the analysis of multi-level data, if there are independent variables at the individual level, regardless of whether the situational variables are influential or not, the situational variables are the research variables. Chinese scholars (Fang, Qiu, & Zhang, 2011: 284-292) combined multi-level (nested) data structures (taking two levels as an example), latent variables, and contextual effect analysis, and tested contextual effects with a multilevel structural equation model. (Qiu & Wen, 2007: 1-35; Zhang, 2010: 10-21) thought situational effect analysis should become a necessary procedure for multilevel data analysis. Finding in this study, there will be more contextual effects on the indicators of art teachers' professional leadership. There had 5 indicators of personal factors in this study, when controlling the organizational contextual effect constant and fixed slope, gender, x_2 = self-efficacy, x_3 = personal leadership skills, didn't affect art teachers'

professional leadership, teaching-age had a positive effect, and x_1 = characteristics had a negative effect on art teachers' professional leadership separately. About Gender, (Shangguan, 2014:1) sample analysis believes that different genders are significantly related to teacher leadership. (Ma & Gu, 2022: 28-31), based on the status quo and development strategies of teachers in new high-quality schools in Chengdu, they found that there is no significant difference in the overall level of teacher leadership in terms of gender. (Jiao, 2023: 111-117.) found that in scientific research ability, management, and communication ability, there are differences in the professional ability of teachers of different genders, but there are no significant differences in other dimensions. In this study, if you look at picture (a) of Figure 3, you could found that the slope of the mean was not statistically significant, but the slopes of some schools were negative and others were positive, the slope of every school was not the same, which showed that, overall, gender had no effect on arts teachers' professional leadership, but within individual schools, there were differences. Self-efficacy had the same situation. A more interesting finding is about teaching age, it was significant in step 2 but not in step 3, the difference between the two was that the slope of step 3 was random. By comparing picture (b) of the figure2 3, it was found that when we let the slope be random in Figure 3, the relationship between teaching-age and art teachers' professional leadership of every school doesn't the same, which had a positive relationship in some schools and a negative relationship in others, and because the positive was more than negative, so the comprehensive mean becomes positive but not significant. According to the sample analysis of (Shangguan, 2014:1), different ages are significantly related to teacher leadership. (Wang & Zappada, 2017: 77-83) believe that backbone teachers (the longer the teaching experience) have higher teacher leadership. (Jiao, 2023: 111-117.) found that teaching age is positively correlated with teaching ability and scientific research ability, and negatively correlated with sustainable development ability. The difference between this study and previous studies may be that more young teachers were included in this study, and the results may be different from the research with key teachers as the sample group.

In this study Organizational climate had no cross-level effect on the relationship between the teacher's gender, teaching age, x_2 = self-efficacy, and Art teachers' professional leadership. However, observed pictures (a), (b), and (d) in Figure 4, we found that in each specific school, gender, teaching age, and self-efficacy have an impact on the professional leadership of art teachers.

(Wang & Hong, 2011: 77-83)believed that a supportive organizational climate has a positive impact on employees' creativity through intrinsic motivation and psychological investment; (Frost & Harris, 2003: 479-498)who's study was concerned with the methods of developing leadership capacity among teachers, one of the important aspects of this study is interpersonal skill. According to them, the teacher's skills and personality could produce capable and confident leaders when interacting with the environment. (Wang & Zappada, 2017: 77-83)found through case analysis that although the interpersonal skills of backbone teachers are still lacking, different external factors——principal's empowerment, school cultural atmosphere, school system, etc. Facilitate or constrain teacher leadership. This result is also valid within the sample range of this study.

Organizational climate had cross-level effect on the relationship between the x_1 = characteristic, x_3 = personal leadership skills and Art teachers' professional leadership. In

Figure 4 pictures (c), and (e) showed the relationship between teacher's characteristics, and personal leadership skills on Art teachers' professional leadership, which were modulated by organizational climate (w) and were statistically significant. These data analyses showed the effect of characteristics on art teachers' professional leadership was negative in low, and medium organizational climates, and positive in high organizational climates. The effect of personal leadership skills on art teachers' professional leadership was negative in medium and high organizational climates, and positive in low organizational climates.

Recommendations

Recommendation for Policies Formulation

To sum up, when formulating policies, on the one hand, we need to increase the emphasis on organizational atmosphere, recognize the positive role of organizational climate, formulate relevant policies and measures to guide, and assist the government, school training, and improve the organizational climate of the school; On the other hand, we must also realize that each school has different characteristics, and under different organizational contextual effects, it is necessary to adopt different specific measures to help art teachers in colleges and universities improve their professional leadership.

Recommendation for Practical Application

Because we found the characteristics of teachers and personal leadership skills will be affected by the cross-level organizational climate. In different organizational climates, the slopes are different. so we recommendation:

- 1) In universities with better teacher characteristics, the professional leadership of art teachers can be cultivated by improving the organizational climate.
- 2) In universities with a high organizational climate, art teachers' professional leadership can be cultivated by cultivating and improving the characteristics of teachers.
- 3) When the organizational climate is low, the art teachers' professional leadership can be enhanced by training teachers' personal leadership skills.
- 4) Without considering the organizational climate, if we want to improve the art teachers' professional leadership by increasing teachers' teaching experience and cultivating teachers' self-efficacy, it needs to be determined according to the specific situation of each university.

Recommendation for Further Research

According to the Psudo R^2 in Table 1, showed that all independent variables jointly explained the proportion of the dependent variation about 44%, showed that there was more variations of Arts Teachers' Professional Leadership leave to be explained by other independent variables that were not included in model. Future research do research to find out those variables that can incorporate other sub-dimensions of organizational climate and more independent variables at the individual level into the analysis model.

Reference

- Dewey, J. (2005). *How we think*. Experience and Education. Beijing: People's Education Press.
- Duan, J., Wang, J., & Zhu, Y. (2014). Organizational climate: A review of conceptualization, theory and prospects. *Advances in Psychological Science*. 22 (12), 1964-1974. <https://doi.org/10.3724/SP.J.1042.2014.01964>
- Duan, Y. (2008). *Practical Research on Teachers' Professional Development*. Fuzhou: Lujiang Publishing House.
- Fang, J., Qiu, H., & Zhang, M. (2011). Analysis of Situation Effects Based on Multilevel Structural Equation Model-Comparison with Multilevel Linear Model. *Advances in Psychological Science*. 19 (2), 284-292.
- Frazier, M.L. (2009). *Voice climate in organizations: A group level examination of antecedents and performance outcomes* [Doctoral dissertation, Oklahoma State University].
- Frost, D., & Harris, A. (2003). Teacher leadership: Towards a research agenda. *Cambridge Journal of Education*. 33 (3), 479-498. <https://doi.org/10.1080/0305764032000122078>
- Hallinger, P. (1992). The evolving role of American principals: From managerial to instructional to transformational leaders. *Journal of Educational Administration*. 30 (3), 2-8. <https://doi.org/10.1108/09578239210014306>
- Jiao, X. (2023). An Empirical Study on the Professional Ability Development of Higher Vocational Teachers from the Perspective of High-Quality Development—Based on a Survey of 422 Teachers of Higher Vocational Colleges in Jiangsu. *Jiangsu Higher Education*. 1 (1), 111-117. <https://doi.org/10.13236/j.cnki.jshe.2023.01.016>
- Little, T.D., Bovaird, J.A., & Card, N.A. (2007). *Modeling contextual effects in longitudinal studies*. Mahwah, N.J: Lawrence Erlbaum Associates.
- Ma, L., & Gu, Y. (2022). Current status and development strategies of teacher leadership in new high-quality schools—Based on an empirical survey of 292 new high-quality schools in Chengdu. *Teacher Education Forum*. 35 (06), 28-31.
- Pan, X. (2014). *Research on School Organizational Climate*. Chongqing: Southwest Normal University Press.
- Qiu, H., & Wen, F. (2007). Hierarchical linear model analysis of context effect: Taking school organizational innovation atmosphere and teachers' creative performance as examples. *Education and Psychology Research (Taiwan)*. 30 (1), 1-35.
- Shangguan, D. (2014). *Research on Influencing Factors of Effective Realization of Teachers' Leadership in Colleges and Universities* [Master's dissertation, Yunnan Normal University].
- The CPC Central Committee and the State Council. (2018). *Opinions of the CPC Central Committee and The State Council on Comprehensively Deepening the Reform of Building Teachers in the New Era*. http://www.gov.cn/zhengce/2018-01/31/content_5262659.htm
- Wang, D., & Hong, Y. (2011). A Study on the Mechanism of Organizational Climate Impacts on Employee Creativity. *Journal of Zhejiang University (Humanities and Social Sciences)*. 41 (2), 77-83.
- Wang, F., & Zappada, S. (2017). An Empirical Study on Influencing Factors of Key Teacher Leadership. *Hunan Normal University Educational Science Journal*. 16 (03), 83-88. <https://doi.org/10.19503/j.cnki.1671-6124.2017.03.013>

- Xi, J. (2021). *General Secretary Xi Jinping's important treatises on teachers' ethics and styles*. http://www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/moe_2082/2021/2021_zl37/2021shideshifenglunshu/202105/t20210511_530825.html
- Ying, D. I., & Ho, D. (2015). Developing preservice teachers as leaders: A case of early childhood education in Hong Kong. *International Teacher Education: Promising Pedagogies (Part B)*. 22 (1), 51-69. <https://doi.org/10.1108/S1479-368720150000025023>
- York-Barr, J., & Duke, K. (2004). What do we know about teacher leadership? Findings from two decades of scholarship. *Review of Educational Research*. 74 (3), 255-316. <https://doi.org/10.3102/00346543074003255>
- Zhang, Z.X. (2010). Contextualization and multi-level theory in organizational psychology research. *Acta Psychologica Sinica*. 42 (1), 10-21.
- Zheng, Y. (1986). *The function and effectiveness of education*. Hong Kong: Wide Angle Mirror Press.

The Development of Life Values Integrated Curriculum to Enhance Mental Health for Freshmen Students

**Xie Peihao, Wichian Intarasompun,
Wirot Watananimitgul and Areewan Iamsa-ard**
BansomdejChaopraya Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, Email: kongbai98@foxmail.com

*****

Abstracts

The objectives of this study were as follows: 1) to investigate the current state of mental health and life values among college students after the epidemic, 2) to develop a Life Values Integrated Curriculum, 3) to conduct an experimental study using the developed curriculum, 4) to assess the satisfaction of students participating in the experiment with the curriculum. The study initially employed a questionnaire research method to investigate the mental health levels and the current state of life values among 719 university students in Guangxi, utilizing the Mental Health and Life Values Questionnaire. Subsequently, three experts assessed the development of the Life Values Integrated Curriculum using the Index of Objective Consistency (IOC) method. Following this, we implemented a quasi-experimental design to teach the Life Values Integrated Curriculum to 51 university students from Wuzhou University, analyzing changes in the students' mental health levels before and after the experiment, as well as their satisfaction with the curriculum's content. Finally, we used a curriculum satisfaction questionnaire to assess students' satisfaction with the curriculum. The results of the study showed that: 1) That Depression, Anxiety, and Stress of college students were at normal levels and Mental Wellbeing was at moderate levels. 2) The Life Values Integrated Curriculum has well-defined objectives, content, and teaching arrangements. It comprises 6 units, totaling 18 hours, and has successfully passed the IOC test. 3) Life values integrated curriculum has a positive impact on freshmen students, not only can it help freshmen students significantly reduce Depression, Anxiety, Stress negative emotions, but also can significantly improve the level of positive mental health. And student satisfaction with the units is good. 4) Students expressed the highest level of satisfaction with the instructor.

Keywords: Mental Health; Life Values; Mental Health Curriculum;

Introduction

COVID-19 belongs to major public health emergencies, which are sudden, mass and seriously harmful to the society (Wang and Liang, 2020 : 6), and can cause fear, anxiety and depression (Xu and Sun, 2020 : 2). With the liberalization of epidemic prevention and control policies, people's lives and physical health gradually recovered, but the adverse mental health consequences caused by the epidemic may still persist or even worsen (Rajkumar, 2020 : 1; Shu, Liao and Qin, 2021 : 29). The college student population is more likely than other populations to show fear and anxiety after a major stressful event due to the characteristics of less life experience, unstable psychological state, and fluctuating emotions. Some studies have found that most students experience self-esteem, anxiety, loneliness and other problems

after an epidemic (Bian, 2020:6), and if college students cannot effectively control such conflicts, they may experience a variety of psychological problems such as anxiety, tension, depression, and crises, which can affect their school learning, life, and health (Liu and Liu et al., 2022:95), and seriously may also affect campus safety and social stability (Ding and Hu, 2020:129). Therefore, colleges and universities should pay attention to the current situation of college students' mental health, find the main factors affecting their mental health, and carry out mental health education that effectively improves the mental health of students after the epidemic.

Some studies have pointed out that the deep-rooted causes of many mental health problems of college students are often their confusion about life and the value of life (Xu and Wang, 2017:5). However, the traditional mental health curriculum lacks the embedding of life knowledge (Huang, 2020:163), and it is difficult to carry out only traditional mental health education to help students recognize life and find the goal and meaning of life, which in turn fails to enhance students' life values and sense of well-being (Dong, 2014:83; Huang, 2019:56). Integrating the value of life into traditional mental health courses can guide college students to recognize the value and connotation of life, be able to respect and care for life, and help to promote the development of college students' mental health (Shi, 2020:245), which can not only solve the difficulties and frustrations of students in the process of growing up in life, but also improve their understanding of life and the value of life, as well as improve their psychological quality and promote personal development, providing a new way of thinking for the teaching of mental health education and improving the content system of mental health education for college students (He Zeming and He Yongqiang et al., 2018:97, Xue, 2020:84). In summary, the development of an integrated life values course that combines life values and traditional psychological courses is a key way to promote the psychological and behavioral growth of college students, which can help college students to recognize, experience and feel the essence, goal and meaning of life, establish positive life values, and improve their mental health. Therefore, this study first investigates the mental health status of college students after the epidemic; then develops an integrated life values course in terms of course objectives, course content, course teaching program, teaching resources, teaching evaluation and feedback; then conducts an experimental study on the developed integrated life values course; and finally investigates the satisfaction level of students who participated in the experimental integrated life values course. It provides a theoretical basis and practical reference for the effective development of college students' mental health education after the epidemic.

Research Objective

1) To investigate the current situation of the mental health and life values level of college students in Wuzhou.

2) To develop a life value integrated curriculum that integrates mental health and life value to enhance Mental Health for freshmen students.

3) To understand the effectiveness of the life values integrated curriculum by comparing the changes in the mental health level of college students before and after the implementation of the curriculum and to investigate students' satisfaction with the teaching of each unit.

4) To understand students' satisfaction with the curriculum through the survey of students' overall satisfaction with the curriculum after the experiment of the life values integrated curriculum.

Research Methodology

1. Population and sample

1.1 The population of this study was divided into two parts. 1) The population of the survey study on the status of mental health and life values was college students in Wuzhou, Guangxi. 2) The population of the life values integrated curriculum teaching experiment was freshmen students at W University.

1.2 The sample group for the survey study on the status of mental health and life values was 719 college students sampled in Wuzhou, Guangxi through the principle of convenience sampling. 2) The sample group for the teaching experiment of Life Values Integrated Curriculum was 51 freshmen students majoring in logistics management in the college of Management of W University.

2. Research Tools

The following research tools were used in this study:

2.1 Questionnaire on mental health and life values of college students. The questionnaire consists of three parts:

2.1.1 Personal background information, mainly for the purpose of understanding the basic situation of the research subjects, mainly including gender, age, Household type, Family situation, Number of family members.

2.1.2 Mental Health, consisting of the Depression Anxiety Stress Youth Scale (Szabo and Lovibond, 2022:16), The Warwick-Edinburgh Mental Well-being Scale (Tennant et al. 2007:13). The purpose is to measure the mental health of students.

1) Depression-Anxiety-Stress Self-Assessment Scale (DASS-Y). In this study, this scale was translated into Chinese. The dimensions of the scale remained unchanged after translation, with 7 items in each of the three dimensions of depression, anxiety, and stress to improve the efficiency of recognizing and evaluating the symptoms of the corresponding mood disorders, and a 4-point Likert scale was used, with higher scores indicating higher levels of anxiety, depression, stress, and other negative emotions. It has been used in a large number of studies in China, and the scale has good reliability and can effectively measure the mental health status of college students. In this study, the scale has a Cronbach's $\alpha=0.95$, The cumulative explained variance is 60.65 percentage. The scoring criteria were that subjects scored:

Depression: 0-6 Normal, 7-8 Mild, 9-13 Moderate, 14-16 Severe, 17+ Extremely severe;

Anxiety: 0-5 Normal, 6-7 Mild, 8-12 Moderate, 13- 15 Severe, 16+ Extremely severe;

Stress: 0-11 Normal, 12-13 Mild, 14-16 Moderate, 17-18 Severe, 19+ Extremely severe;

Total: 0-23 Normal, 24-29 Mild, 30-29 Moderate, 30-39 Severe, 47+ Extremely severe.

2) The Warwick-Edinburgh Mental Well-being Scale (WEMWBS). has been tested and proven to be suitable for the assessment of positive mental well-being in a number of studies. The main feature of the WEMWBS is that it consists of 14 items, which are not only short and easy to operate, but also integrates three aspects of mental health, namely, positive emotions, positive psychological functioning, and interpersonal satisfaction. In this study, the scale has a Cronbach's $\alpha=0.95$, The cumulative explained variance is 63.06 percentage. The scoring criteria were that subjects scored: <43 as Low, 44-60 as Moderate, and 61-70 as High.

2.1.3 Live values (LVS). The main purpose was to measure the level of life values of college students. In this study, The Life Values Scale (Zhang et al, 2009:505) was revised, with the dimensions reclassified as existential, goal, and social values, and the 28 items of the original scale were deleted to 24 items, with a 5-point Likert scale, which has good reliability and validity. In this study, the scale has a Cronbach's $\alpha=0.94$, The cumulative explained variance is 56.88 percentage. The scoring criteria were that subjects scored: 0.00-1.49 Very Unimportant, 1.50-2.49 Unimportant, 2.50-3.49 Commonly, 3.50-4.49 Important, 4.50-5.00 Very Important.

2.2 Life Values Integrated Curriculum Instructional Program. The study firstly, reviewed the past related literature and organized it; then, three professional scholars including curriculum and teaching experts, pedagogy experts and psychology experts were asked to check the teaching objectives, teaching contents of life values integrated curriculum through Index of Objective Consistency (IOC), teaching process, to determine the effectiveness of the curriculum. finally, a curriculum plan with 18 hours of instruction and 6 units was determined. In this study, the Life Values Integrated Curriculum has an IOC=1.

2.3 Freshman Mental Health Questionnaire. Consisting of DASS-Y and WEMWBS, it is mainly designed to measure the changes in the mental health level of freshmen before and after the course experiment.

2.4 Unit satisfaction questionnaire. Consisting of 3 items on a 5-point Likert scale, it was designed to investigate students' enjoyment of the unit, satisfaction with the content of the unit, and satisfaction with the teaching activities of the unit. The scoring criteria were that subjects scored: <3.50 Dissatisfied, 3.50-4.49 Satisfied, 4,50-5,00 Very Satisfied.

2.5 Curriculum Satisfaction Questionnaire. It consists of three dimensions, Subjects in the curriculum, Instructor side, Teaching methods and teaching activities, with 14 items on a 5-point Likert scale. The purpose was to investigate students' satisfaction with Life Values Integrated Curriculum. The scoring criteria were that subjects scored: <3.50 Dissatisfied, 3.50-4.49 Satisfied, 4,50-5. 00 Very Satisfied.

Results of Data Analysis

The study collected data according to the following steps:

1) The principle of convenience sampling was used to distribute a web-based questionnaire on mental health and life values to college students in Wuzhou, Guangxi. The introduction of questionnaire filling explained in detail the principles of voluntary completion, confidentiality of information, and anonymity. A total of 724 questionnaires were distributed, and after deducting 5 invalid questionnaires, the actual number of valid questionnaires was 719. Subsequently, the recovered valid questionnaires were data coded and statistically analyzed, and the results were presented and analyzed in terms of mean ($\bar{x}$), standard deviation

(SD.), and percentage (%).

2) Through a quasi-experimental design, mental health questionnaires were distributed and collected from 51 freshmen before the curriculum experiment. Then 6 units of Life Values Integrated Curriculum were implemented. Mental health questionnaires were distributed and collected again at the end of the curriculum. Using the mean ($\bar{x}$), standard deviation (SD.), t-test (t), p-value (p), and significance (sig), we observe the changes of students' mental health level before and after the experiment, and analyze the effect of Life Values Integrated Curriculum.

3) During the curriculum experiment, after the end of each unit, a unit satisfaction questionnaire was distributed to 51 freshmen to investigate their satisfaction with each unit of the curriculum, and the results were presented and analyzed by mean ($\bar{x}$) and standard deviation (SD.).

4) At the end of the curriculum experiment, a curriculum satisfaction questionnaire was distributed to 51 freshmen who participated in the experiment to investigate their satisfaction with the overall curriculum, and the results were presented and analyzed in terms of mean ($\bar{x}$) and standard deviation (SD.).

Research framework

The research framework of this study is shown in Figure 1:

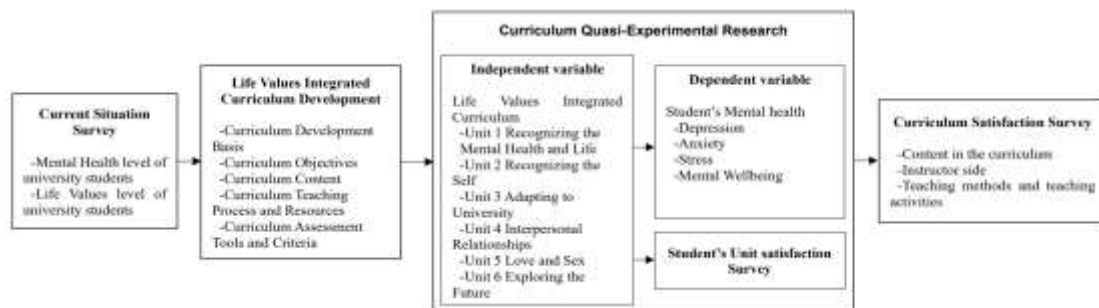

Figure 1 Research framework

Research Results

Frequency and Percentage of Common data of the respondent in overall, it is found that the respondents college students in terms of gender, the highest proportion of the number of female students totaled 523 people accounted for 72.74 percentage, male students 196 people accounted for 27.26 percentage; in terms of age, 18-year-old students 258 people accounted for 35.88 percentage of the highest proportion, 19-year-old students 232 people accounted for 32.27 percentage of the proportion of the next highest, 199 people accounted for 20 years old and above students accounted for 27.68 percentage, 17-year-old students 30 people accounted for 4.17 percentage proportion is the lowest; in Household type, rural students 526 people accounted for 73.16 percentage proportion is the highest, urban 193 people 26.84 percentage; in Family situation, non-specialized family 626 people accounted for 87.07 percentage proportion is the highest, followed by Single parent 85 people accounted for 11.82 percentage, the lowest is the Orphan 8 people accounted for 1.11 percentage; in

terms of family size, 4 and above 552 people accounted for the highest proportion of 76.77 percentage, and the rest in the order of 3-member family 20.17 percentage, 2-member family 2.64 percentage, 1-member family 0.42 percentage.

According to the objectives of this study, the analysis of the research results is divided into four parts:

1. The Current Situation of Mental Health and Life Values of College Students in Wuzhou, Guangxi;

Table 1 Respondents Mental Health and live values level

(n=719)			
Mental Health and Life Value	$\bar{x}$	SD.	Level
DASS-Y	9.10	9.39	Normal
Depression	2.48	3.68	Normal
Anxiety	2.44	3.18	Normal
Stress	4.18	3.81	Normal
Mental Wellbeing	3.40	0.78	Moderate
Life Value	3.72	0.55	Important
Existence value	3.98	0.63	Important
Social value	3.45	0.65	Commonly
Objective value	3.13	0.66	Commonly

From Table 1, The mental health of college students in Wuzhou, Guangxi, is at a normal level. DASS-Y scores indicate normal levels of ($\bar{x}=9.10$, $SD.=9.39$), and Mental Wellbeing is at a moderate level ($\bar{x}=3.40$, $SD.=0.78$). From the composition of DASS-Y, students scored best at the Anxiety level ($\bar{x}=2.44$, $SD.=3.18$), followed by the Depression level ($\bar{x}=2.48$, $SD.=3.68$), and lastly, the Stress level ($\bar{x}=4.18$, $SD.=3.81$). that the overall life value of college students in Wuzhou, Guangxi is in Important level ($\bar{x}=3.72$, $SD.=0.55$). Among them, Existence value ($\bar{x}=3.98$, $SD.=3.63$) has the highest level, followed by Social value, ($\bar{x}=3.45$, $SD.=0.65$) and finally Objective value ($\bar{x}=3.13$, $SD.=0.66$).

2. Developing a teaching programmed and Lesson Plan for a Life Values Integrated Curriculum to improve the mental health of freshman students.

Table 2 Content structure and timing

Learning Unit	Content	Time
Unit 1 Recognizing the Mental Health and life		3h
Lesson 1: Life and Mental Health	Content 1: Recognizing Life Content 2: Understanding psychology Content 1: Recognizing Abnormal Mental Health	
Lesson 2: Psychological health counselling	Content 2: Protecting life Content 3: Suicide prevention and intervention	
Unit 2 Recognizing the Self		3h
Lesson 1: Self-awareness	Content 1: Peer Talk	

and improvement	Content 2: The OH deck "I"	
	Content 3: The Lost Corner	
Lesson 2: Self-emotional awareness and regulation	Content 1: Emotional AB Drama	
	Content 2: ABC Theory of Emotions	
	Content 3: Life without limits	
Lesson 3: Self-care strategies	Content 1: Self-care	
	Content 2: Scenario simulation	
Unit 3 Adapting to University		3h
Lesson 1: I am the master of my university	Content 1: My maladjustment	
	Content 1: Stress	
Lesson 2: stress management	Content 2: The three-factor model of stress	
Lesson 3: Time Task Management	Content 1: "Tearing up" our lives	
	Content 2: A busy day	
Unit 4 Interpersonal Relationships		3h
	Content 1: We live in relationships	
Lesson 1: The Ship of Friendship	Content 2: My Circle of Friends	
	Content 3: Interpersonal relationships and human interaction	
Lesson 2: Making friends in good faith	Content 1: La Boîte	
	Content 2: Please sign my name for me	
	Content 1: Passing the buck	
Lesson 3: Interpersonal relationship optimization	Content 2: Interpersonal communication experience	

Table 2 (Continued)

Learning Unit	Content	Time
Unit 5 Love and Sex		3h
Lesson 1: Understanding Love	Content 1: What is love?	
	Content 2: Like or Love	
Lesson 2: The Psychology of Love	Content 1: What you don't get you like better	
	Content 2: I want to say to you	
Lesson 3: Healthy Sexuality	Content 1: Sex in my eyes	
	Content 2: Abortion and Caesarean section	
Unit 6 Exploring the Future		3h
Lesson 1: Understanding Death	Content 1: If I only had a little time left	
	Content 2: The closest moment to death	
	Content 1: How many people we will meet in our lifetime	
Lesson 2: Exploring the Value of Life	Content 2: Peer Talk	
	Content 3: My Epitaph	
	Content 4: Meaningful action	

The life values integrated curriculum is essentially mental health education, based on the content of the mental health education curriculum, and the integration of life values is a supplement to and sublimation of the content of the original mental health curriculum, so that it can better promote the improvement of the mental health level of college students. This study will mainly use experiential teaching, inspirational teaching and other teaching methods to integrate life values such as value of life, meaning of life, life ideals, life goals and attitudes to life into the original mental health education course content, so that students start from the cognition of life, extend to the cognition of other people's lives as well as the life that exists in nature, and in terms of common psychological abnormalities and diseases organically. The curriculum consists of six units, totaling 18 hours, covering topics such as Recognizing Mental Health Education, and the importance of the importance of the mental health of the students in their lives. The curriculum consists of six units, totaling 18 hours, covering topics such as Recognizing Mental Health and Life, Recognizing the Self, Adapting to University, Interpersonal Relationships, Love and Sex, and Exploring the Future. See Table 2 for details.

3. Comparing changes in students' mental health before and after the implementation of the curriculum, and analyze students' satisfaction with each unit of the curriculum

The difference between the students' total DASS scores, Depression, Anxiety and Stress aspects before and after the experiment was significant by paired samples t-test ($t=4.03$, $p<0.001$, $t=3.12$, $p<0.01$, $t=2.22$, $p<0.05$, $t=4.08$, $p<0.001$). The same significant difference was found in Mental Wellbeing ($t=3.39$, $p<0.001$). It can be seen, that with the end of the program intervention, the students participating in the Life Values Integrated Curriculum experiment had a significant downward trend in Depression, Anxiety, and Stress, and a significant upward trend in Mental Wellbeing, which proves that the Life Values Integrated Curriculum can effectively improve students' mental health. As shown in table 3.

Table 3 Data Analysis of Respondents in a Pre-Post Mental Health Experiment

Mental Health	Pretest (51)		Posttest (51)		t (sig)	p
	$\bar{x}$	SD.	$\bar{x}$	SD.		
DASS-Y	13.25	6.30	10.12	6.52	4.03***	0.00
Depression	4.00	2.36	3.04	2.20	3.12**	0.00
Anxiety	4.06	2.53	3.33	2.39	2.22*	0.03
Stress	5.20	2.53	3.75	2.62	4.08***	0.00
Mental Wellbeing	42.61	7.58	49.16	10.61	3.54***	0.00

* represents statistical significance at .05

** represents statistical significance at .01

*** represents statistical significance at .001

Students who participated in the Life Values Integrated Curriculum experiment reached a Satisfied level with each unit of the curriculum. In terms of Students liked the unit, unit 4 scored the highest ($\bar{x}=4.39$, $SD.=0.64$), and unit 6 scored the lowest ($\bar{x}=4.20$, $SD.=0.40$). In terms of Students satisfaction with the learnt content of the unit, unit 5 and unit 6 scored the highest ($\bar{x}=4.06$, $SD.=0.54$), and unit 1 scored the lowest ($\bar{x}=3.78$, $SD.=0.58$). In terms of Students satisfaction with the learnt activities of the unit, unit 1 and unit 5 scored the highest ($\bar{x}=4.35$, $SD.=0.56$, $\bar{x}=4.35$, $SD.=0.66$), and unit 6 scored the lowest ($\bar{x}=4.21$, $SD.=0.61$). In terms of unit satisfaction scores, the highest satisfaction scores were found in units 4 and 5

($\bar{x}$ =4.24, SD.=0.50, $\bar{x}$ =4.24, SD.=0.54), and the lowest satisfaction score was found in unit 1 ($\bar{x}$ =4.13, SD.=0.45). As shown in table 4.

Table 4 Students' Unit satisfaction Data

(n=51)

Unit	1. Students liked the unit		2.Students satisfaction with the learning content of the unit		3.Students satisfaction with the learning activities of the unit		Total	
	$\bar{x}$	SD.	$\bar{x}$	SD.	$\bar{x}$	SD.	$\bar{x}$	SD.
1	4.25	0.60	3.78	0.58	4.35	0.56	4.13	0.45
2	4.25	0.72	4.00	0.60	4.27	0.70	4.18	0.55
3	4.29	0.61	3.98	0.62	4.24	0.50	4.17	0.51
4	4.39	0.64	4.04	0.66	4.27	0.57	4.24	0.50
5	4.31	0.61	4.06	0.54	4.35	0.66	4.24	0.54
6	4.20	0.40	4.06	0.54	4.21	0.61	4.16	0.52

4. Student satisfaction with the overall curriculum at the end of the life values integrated curriculum

The students who participated in the Life Values Integrated Curriculum experiment were more satisfied with the Life Values Integrated Curriculum ($\bar{x}$ =4.40, SD.=0.53). The instructor side has the highest score ($\bar{x}$ =4.46, SD.=0.54), followed by Teaching methods and teaching activities ($\bar{x}$ =4.44, SD.=0.57), and lastly, Content in the curriculum ($\bar{x}$ = 4.30, SD.=0.56). As shown in table 5.

Table 5 Structural data on respondents' curriculum satisfaction

(n=51)

Curriculum Satisfaction	$\bar{x}$	SD.	Level
Content in the curriculum	4.30	0.56	Satisfied
Instructor side	4.46	0.54	Satisfied
Teaching methods and teaching activities	4.44	0.57	satisfied
Total	4.40	0.53	satisfied

Among the students' satisfaction with the Content in the curriculum, Student satisfaction that the curriculum is appropriate to the learner's knowledge base is satisfied scored the highest ($\bar{x}$ =4.35, SD.=0.59), The curriculum is useful for the profession scored the lowest, at a satisfied level ($\bar{x}$ =4.20, SD.=0.69). As shown in table 6.

Table 6 Analysis of data on student satisfaction with Content in the curriculum

(n=51)			
Content in the curriculum	$\bar{x}$	SD.	Level
1. Curriculum content is appropriate to the credit	4.31	0.58	satisfied
2. Curriculum content is up-to-date and subject to change	4.31	0.62	satisfied
3. The curriculum is appropriate and meets the learning needs	4.31	0.62	satisfied
4. The curriculum is appropriate to the learner's knowledge base	4.35	0.59	satisfied
5. The curriculum is useful for the profession	4.20	0.69	satisfied
Total	4.30	0.56	satisfied

Among the students' satisfaction with the Instructor Side, Teachers are friendly, give advice and listen to opinions scored the highest, at a Very satisfied level ($\bar{x}=4.51$, $SD.=0.58$), Teachers are well versed in keeping up with changes in technology, scored the lowest, at a satisfied level ($\bar{x}=4.41$, $SD.=0.57$). As shown in table 7.

Table 7 Analysis of data on student satisfaction with Instructor side

(n=51)			
Instructor side	$\bar{x}$	SD.	Level
1. Teachers prepare to teach in advance	4.49	0.58	satisfied
2. The teacher has the ability to transfer knowledge to help create subject learning	4.47	0.58	satisfied
3. He teacher has a good understanding of the subject matter being taught.	4.43	0.61	satisfied
4. Teachers are well versed in keeping up with changes in technology	4.41	0.57	satisfied
5. Teachers are friendly, give advice and listen to opinions	4.51	0.58	Very satisfied
Total	4.46	0.54	Satisfied

Among the students' satisfaction with the teaching methods and teaching activities, Uses a variety of teaching methods appropriate to the content of the subject being studied, scored the highest, at a satisfied level ($\bar{x}=4.45$, $SD.=0.64$), Knowledge and understanding of the aims and objectives of teaching the curriculum is created and There are learning activities that focus on giving students an understanding of the values of life, scored the lowest, at a satisfied level ($\bar{x}=4.41$, $SD.=0.57$, $\bar{x}=4.41$, $SD.=0.61$). As shown in table 8.

Table 8 Analysis of data on student satisfaction with Teaching methods and teaching activities

(n=51)			
Teaching methods and teaching activities	$\bar{x}$	SD.	Level
1. Knowledge and understanding of the aims and objectives of teaching the curriculum is created	4.41	0.57	satisfied
2. There are learning activities that focus on giving students an understanding of the values of life	4.41	0.61	satisfied
3. Media and technology or innovations are used in	4.47	0.61	satisfied

teaching and learning to promote student learning appropriately			
4.Uses a variety of teaching methods appropriate to the content of the subject being studied	4.45	0.64	satisfied
Total	4.44	0.57	satisfied

Discussion

The analysis of research Discussion is divided into four Parts, this section is discussed in turn:

1. Discussion on the current state of mental health and life values among college students

The results of the study on the current status of mental health and life values of college students in Wuzhou City, Guangxi Province showed that Depression, Anxiety, and Stress of college students were at normal levels and Mental Wellbeing was at moderate levels. This is different from the findings of Lee and Jeong et al. (2021:519) on Depression, Anxiety, and Stress of college students during COVID-19, but similar to the findings of Gonzales and Lanchipa et al. (2022:1215) and Najam and Ail (2022:23) on the positive mental well-being of college students. The reason for this is that as the spread of the epidemic was controlled, the life of the university students returned to the normal conditions that existed before the epidemic, and therefore the mental health of most of the university students gradually returned to a normal state.

The results of this study also show that the overall life value of college students is at Important level, and in terms of dimensions, Existence value is at Important level, Social value is at Moderate level, and Objective value is at Moderate level. The results of the study are similar to those of Zhang and Xiang et al.(2009:505) study on the life value of college students after a disaster and Qian and Hang (2023:77) study on the life value of Chinese medical students. The reason for this is that college students generally believe that having good health, moral character, and interpersonal skills are key elements for achieving professional success and personal growth, and that focusing on the cultivation of these aspects can lay a solid foundation for their future development.

2. Discussion on the development of a Life Values Integrated Curriculum

The study initially organizes concepts and theories related to college students' mental health, life values, and the college students' mental health curriculum. It then combines the relevant content of life values with that of the college students' mental health curriculum and determines the objectives, teaching process, learning resources, evaluation, and feedback for the Life Values Integrated Curriculum. Furthermore, it successfully passed the Index of Objective Coherence (IOC) test by three experts in the relevant field. The curriculum consists of six units, totaling 18 hours, covering topics such as Recognizing Mental Health and Life, Recognizing the Self, Adapting to University, Interpersonal Relationships, Love and Sex, and Exploring the Future.

The life values integrated curriculum was developed in response to the previous traditional mental health curriculum that lacked the embedding of life knowledge (Huang, 2020:163) and neglected students' life values and individual life emotions (Chen and Ying, 2020:114). Therefore, this study integrates life value content such as Existence value, Social

value, and Objective value with previous mental health curriculum content (Dong, 2014:83; Huang, 2019:56) and is an attempt to supplementation and sublimation of previous mental health education content. Starting from the knowledge of life and psychology, the course enables students to correctly recognize the connection between life and the individual, master the methods of psychological adjustment, and adapt to university life, interpersonal interactions and responsibilities, so as to form the correct value of life, so as to have a positive and healthy psychological state, and to reduce the occurrence of symptoms of mental illness. In turn, it promotes the improvement of college students' mental health.

3. Discussion the implementation Effect of the Life Values Integrated Curriculum

After the implementation of the life values integrated curriculum teaching experiment, the difference between the pre-test level of Depression, Anxiety, and Stress and the post-test level of the 51 freshmen who participated in the teaching experiment was significant, and the scores showed a decreasing trend. The difference between the pre-test level of Mental Wellbeing and the post-test level is significant, and the scores tend to increase. It shows that the curriculum can reduce the freshmen's Depression, Anxiety, and Stress levels and also increase the Mental Wellbeing levels. The results of the study also showed that the freshmen reached the Satisfied level for each unit of the course in terms of favoritism, content, and learning activities. It can be proved that the life values integrated curriculum can effectively improve the mental health of college students. This is consistent with the research of Pan (2018:164). The reason for this is that the deep-seated cause of mental health problems among college students is the confusion about life and life values, and the meaning of life can enhance the individual's sense of control over events, reduce the sense of powerlessness, positively predict positive emotions, and effectively alleviate negative emotions such as anxiety and depression (Jin, He and Li, 2016:1854, Tosati, S. ., Sitthisopasakul, T., and Intarasompun, W. 2021: 124–137). Combining life values with mental health curriculum can not only effectively cultivate students' The combination of life values and mental health courses can not only effectively cultivate students' awareness of love and respect for life, but also help students find the meaning of life and form correct life values, but also cultivate college students' good personality qualities and psychological qualities, and promote all-round development. Therefore, the curriculum effectively improves the mental health of freshmen students.

In terms of college students' satisfaction with their units, In terms of unit preference, students favored Unit 3 Adjusting to University and Unit 4 Interpersonal Relationships; in terms of unit content satisfaction, students were most satisfied with Unit 3 Adjusting to University, and in terms of unit learning activity satisfaction, students were most satisfied with Unit 1 Recognizing Mental Health and Life. The reason for this is that college students pay more attention to the value factor of the curriculum, that is, whether the unit content can bring them practical benefits (Zhang, Cheng et al, 2019:6 Intarasompun, W., Muangnual, P., and Puchatree, N. 2022: 124–137). Freshmen just came to school from home, firstly, they have to adapt to the life of the college campus which is different from middle school or high school, and secondly, they have the need to make new friends, and these units just meet the practical needs of college students.

4. Discussion on students' satisfaction with the life values integrated curriculum

The subjects of this part of the study remained the 51 students in the experimental group. At the end of the Curriculum, a survey was conducted on Curriculum satisfaction in terms of Subjects in the curriculum, Instructor side, and Teaching methods and teaching

activities. Among them, students were most satisfied with the instructor side, specifically in the individual questions. In the item10, Teachers are friendly, give advice, and listen to opinions, they scored Very satisfied. The reason for this is that most of the students who participated in the experiment believed that the instructor did an excellent job in explaining the curriculum content, answering questions, and providing academic support. Students also felt that they could establish an effective communication style with the instructor, a style that effectively supported and helped them better understand and apply what they were learning. This aligns with Wen (2005:1), as well as Wichean Intarasompan, and Jittawisut Wimuttipanya (2021:2) , findings that educators need to have a proper outlook on life and a deep understanding of the curriculum's content and implementation for students to be satisfied with the curriculum and for it to be effective.

Recommendations

1. Applicability of results

1.1 Targeted activities to improve students' life values

The results of this study show that the Social value and Objective value scores of college students' life values are low and at Moderate level. Therefore, it is suggested that colleges and universities should pay attention to the enhancement of college students' life value, which can be done by carrying out targeted thematic lectures, quality development, social service and other extracurricular activities to increase their attention to Social value and Objective value, and to promote the cultivation of positive life value.

1.2 Addition of a Life Values Integrated Curriculum at universities

The results of this study demonstrate that the Life Values Integrated Curriculum can effectively enhance the mental health of freshman students. It is recommended that schools consider the actual context and add the Life Values Integrated Curriculum. Additionally, organizing pre-curriculum training for psychology teachers can help them gain a comprehensive understanding of the curriculum's objectives, content, nuances, and teaching methods. This will facilitate better implementation of the curriculum to benefit students.

1.3 Enhancing the development of Life Values Integrated Curriculum resources

In this study, the Life Values Integrated Curriculum found that students were less satisfied with the program's content compared to faculty aspects, teaching methods, and teaching activities. The Life Values Integrated Curriculum is a program that combines life values and mental health. It includes not only the contents of the original psychological curriculum, such as mental health knowledge, self-awareness, and interpersonal relationships, but also incorporates life values content like life values, life meaning, and life attitude. This comprehensive and practical program is challenging to improve solely through individual efforts. Therefore, it is recommended that colleges and universities increase their financial support for the Life Values Integrated Curriculum and collaborate with relevant instructors to jointly develop curriculum content resources. Additionally, strengthening communication and cooperation with other colleges and universities can enhance the development and utilization of off-campus resources, thereby enriching the curriculum content and improving its implementation.

2. Future Researches

2.1 Adding research variables

This study explored the current situation of life values and mental health of college students, but the impact of life values on mental health was not explored, so future research can use empirical studies to explore the causal relationship between life values and mental health. This study only explored the effectiveness of the curriculum in improving the mental health of freshmen students, but did not explore whether the curriculum could also improve the life values of freshmen students, which could be further verified in future studies.

2.2 Increase the number of follow-up studies

This study only explored the immediate effects of the Life Values Integrated Curriculum intervention on the mental health of freshman students, and did not further explore the delayed effects. Future research could, three months or more after the end of the Curriculum, add a survey of college students' mental health to explore the delayed effects of the Curriculum.

References

- Bian Yufang. (2020). Psychological problems and coping strategies of students faced by schools after resumption of schooling. *Basic Education Curriculum*, (12), 6.
- Chen, J. and Ying, Y. Y. (2020). Mental health education for college students during COVID-19 outbreak: content, effect and deficiency. *Psychology Monthly*, (17), 114-115.
- Ding, Min Jiang, and Hu, Chun Fu. (2020). A study on the psychological behavior of college students affected by the new crown pneumonia epidemic. *Journal of Huaihai Engineering College: Social Science Edition*, 18(2). 129-140.
- Dong Jiong Hua. (2014). The construction of long-term mechanism of mental health education for college students under the vision of life education. *School Party Construction and Thought Education* (22), 83-85.
- Gonzales, J., Lanchipa-Ale, A., Puma, E., Mansilla, E., and Laura, P. (2022). Positive Dimensions of Mental Health and Personality in a Sample of University. *Journal of Medicinal and Chemical Sciences*, 5(7), 1215-1223.
- He Zemin, He Yongqiang, Lu Fangguang, Song Chuanying and Li Yangyue. (2018). A comprehensive construction of psychological crisis prevention and intervention system for college students. *Journal of Shaoyang College (Natural Science Edition)* (03), 97-103.
- Huang Dongtao. (2020). The organization and implementation of life education concept into the class of "Mental Health Education for College Students". *Science and Education Wenhui (Zhongjun)*, (11), 163-164.
- Huang Xingqin. (2019). Research on the realization of the integration of college students' mental health education and life education. *Psychological Monthly* (19), 56. doi:10.19738/j.cnki.psy.2019.19.035.
- Intarasompun, W., Muangnual, P., and Puchatree, N. (2022). Active Learning Management and Using E-Portfolio as Authentic Assessment for Teacher Students. *Journal of Yanasangvorn Research Institute Mahamakut Buddhist University*, 13(2), 108-118. Retrieved from https://so04.tci-thaijo.org/index.php_/yri/article/view/262856

- Jin, Y. C., He, M. C., and Li, J. Y. (2016). The relationship between meaning of life and subjective well-being: a meta-analysis based on a Chinese sample. *Advances in psychological science*, 24(12), 1854-1863.
- Lee, J., Jeong, H. J., and Kim, S. (2021). Stress, anxiety, and depression among undergraduate students during the COVID-19 pandemic and their use of mental health services. *Innovative higher education*, 46, 519-538.
- Liu, C., Liu, L., and Zhang, X. R. (2022). A study on the current situation of mental health of college students in the post-epidemic era. *Western Quality Education*, 8(4), 95-97.
- Najam, U. H. A., and Ali, R. (2022). The Relationship between Emotional Intelligence, Happiness and Subjective Wellbeing among Pakistani University Students. *Journal of Mianyang Teachers' College*, 41(12), 23-30.
- Pan, M. Y. (2018). Study on the Integration of Life Education and Mental Health Education about Contemporary College Students. *Journal of Qiqihar University: Phi & Soc Sci*, (9), 164-166.
- Qian, H. P., and Hang, R. H. (2023). Research on the level and relationship between life values and positive psychological capital in medical students. *Journal of Wannan Medical College*, 42(1), 77-80.
- Rajkumar, R. P. . (2020). Covid-19 and mental health: a review of the existing literature. *Asian Journal of Psychiatry*, 52, 102066.
- Shi Jing. (2020). An analysis of the ways of integrating mental health education and life education for college students. *Contemporary Educational Practice and Teaching Research* (09), 245-246. doi:10.16534/j.cnki.cn13-9000/g.2020.1085.
- Shu, Man-Ling, Liao, X.Y., and Qin, Lulu. (2021). Mental health status and influencing factors of school students in Changsha in the post-epidemic era. *Chinese Journal of Health Psychology* (011), 029.
- Szabo, M., and Lovibond, P. F. (2022). Development and psychometric properties of the DASS-Youth (DASS-Y): an extension of the depression anxiety stress scales (DASS) to adolescents and children. *Frontiers in Psychology*, 13, 1-16.
- Tennant, R., Hiller, L., Fishwick, R., Platt, S., Joseph, S., Weich, S., ... and Stewart-Brown, S. (2007). The Warwick-Edinburgh mental well-being scale (WEMWBS): development and UK validation. *Health and Quality of life Outcomes*, 5(1), 1-13.
- Tosati, S. ., Sitthisopasakul, T., and Intarasompun, W. . (2021). Enhancing Learning Process by Integrating Contemplative Education Coaching System and Research Base Learning (Ccr) to Strengthen Teacher's Competencies in Educational Measurement Evaluation and Research Program, Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University. *Journal of Modern Learning Development*, 7(1), 124-137.
- Wang, Peng, and Liang, Xiaofeng. (2020). The role of professional societies in responding to public health emergencies: An example of the response to a novel coronavirus pneumonia outbreak. *Administrative Reform* (3), 6.
- Wichean Intarasompan, and Jittawisut Wimuttipanya (2021). A quality in education of lower central network school with coaching and mentoring pass online system. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*. Vol.12 No. 8 (2021). Retrieved from <https://turcomat.org/index.php/turkbilmat/article/view/3819>

- Wen Ailing. (2005). *The Effects of Life Education Integrated into Music Curriculum on High School Students' Sense of Meaning and Attitude Toward Death*. Dissertation. National Sun Yat-sen University.
- Xu J, and Wang X. (2017). Research on the integration path of mental health education and life education in colleges and universities. *Journal of Minnan Normal University: philosophy and social science edition*, 31(3), 5.
- Xu, L.W., and Sun, H.B.. (2020). Exploration and practice of online group counseling in the context of the new coronary pneumonia epidemic. *Psychological Monthly* (17), 2.
- Xue Xiaoran. (2020). Exploring the integration of life education in college students' mental health education. *Journal of Jiangsu Construction Vocational Technology College* (02), 84-86. doi:10.19712/j.cnki.jsjyxb.2020.02.021.
- Zhang Y, Xiang YH, Zheng Y, Lv J, G, Yin Q, and Chen H. (2009). The Comparison on Life Values of College Students Before and After 5·12 Earthquake. *Advances in Psychological Science*, 17(3), 505-510.
- Zhang, Shuyue, Cheng, S. T., Fang, J., and Wang, X. H.. (2019). The effects of frustrated belonging and perceived tiredness on suicidal ideation among college students: the mediating role of meaning in life. *Special Education in China* (9), 6.

The Preserving of Morin khuur at Home of Morin khuur in China

Lu Pinxi,

Panya Roongruang and Wattana Srisombut
Bangkokthonburi University, Bangkok, Thailand
Corresponding Author, E-mail: 521195781@qq.com¹

*****

Abstracts

In 2006, Mongolian *Morin khuur* music was selected as the national intangible cultural heritage. The objectives of this research were 1) Learn to make *Morin khuur* at Qian Gorlos County. 2) Study the current situation of the local *Morin khuur* inheritance education. 3) Study the music trait of *Morin khuur*. 3) Constructing *Morin khuur* guidebook for *Morin khuur* preservation and to use it locally. Research methodology: 1) The research method was ethnomusicological qualitative research getting data by doing fieldwork combining with documents studied. 2) The place of studied was Qian Gorlos County, Jilin Province, China. 3) Research tools Interview form, Observation form, Questionnaire, Recorder. 4) Key informant: Four key informants.

Research findings were: 1) Handmade *Morin khuur* is patient, complex and difficult, and finding a successor is difficult. The inheritance of Matouqin craftsmanship is not as simple as opening a *Morin khuur* instrument factory to make money, it requires the inheritor to invest time, energy and money to do public welfare from the heart. Every time the inheritor does the publicity course of making *Morin khuur*, he needs to explain it over and over again. If there is a brochure, it will reduce a lot of burden. 2) Almost all schools in the county have opened *Morin khuur* club classes, but there is no unified teaching material. Students' understanding of the *Morin khuur* is limited to how to play it, and they know little about the history and culture of the *Morin khuur*, the connection between their hometown and the *Morin khuur*, and the production process of the *Morin khuur*. 3) *Morin khuur* conservation brochures can help inheritors use them in activities and classes. The *Morin khuur* Protection manual can be directly used in the course of *Morin khuur* teaching in schools. The *Morin khuur* conservation brochures contains a collection of the music from famous local composers.

Keywords: The Preserving; Morin khuur; China

Introduction

On August 4 of the same year, Chinese National Orchestra officially named Qian Gorlos County as "Home of *Morin khuur* in China". Under the background that the country vigorously advocates the protection and support of intangible cultural heritage, the government of Qian Gorlos County in Jilin Province has been actively carrying out the protection of local intangible cultural heritage. According to historical records, Qian Gorlos County was retroactively rated as the hometown of Chinese *Morin khuur* originated as a photo in the National Museum of Denmark. The photo was taken in 1930 by a Danish explorer in the Qian Gorlos County, King Gerroese House. The photographer was called Henning Hashren. The discoverer of the photo is Mr. Sukhbalu, a famous historian in Qian Gorlos County, who studies the art source of *Morin khuur*. Mr. Sukhbalu, a famous historian of Qian Gorlos County who

---

¹ Received: September 22, 2023; Revised: October 2, 2023; Accepted: October 3, 2023

studied the art of *Morin khuur*, saw a photo in his book "People and gods of Mongolia" written by Danish explorer Henning Hashren, The artist in the photo is very familiar. His instrument is "Chao", the predecessor of the *Morin khuur*, He thinks the artist in the photo is very familiar, the artist is holding the instrument is "chao er", "Chao er" is the predecessor of the *Morin khuur*. So he told Yili Qi, who was in charge of the excavation of the intangible cultural heritage in Qian Gorlos County, who found that in the 13th century, the instrument was widely circulated among the Mongolian people. By the end of the Qing Dynasty, Chaoer evolved into *Morin khuur*. Later, according to the valuable clues provided by Suhbalu, Yili determined the owner of the photo, Zhang Qingbao, the father of 90-year-old Zhang Chengxuan in Qian Gorlos County. Zhang Qingbo used to be a famous folk artist in the Songnen Plain. In the late Qing Dynasty, the Danish explorer Henning Hashlun took this precious photo in the palace of the front flag of the Qian Gorlos. No one would have thought that a hundred years later, this photo has become an important evidence of tracing the development of *Morin khuur* in Qian Gorlos County and the application for the World Heritage Site (Yang, 2013: 33).

After *Morin khuur* was selected as the national intangible cultural heritage list, Chinese scholars began to study *Morin khuur* successively, no one except the legend can prove which tribe *Morin khuur* rose from. Most of them were limited to a few *Morin khuur* players and the Inner Mongolia region. Few articles using ethnomusicology field survey writing techniques. The ancient Mongolian tribe in Qian Gorlos County has an inseparable connection with *Morin khuur*. Through the ethnomusicology field survey researchers found that the local schools have actively offered *Morin khuur* courses, the local students know little about the local history, *Morin khuur* culture, and nothing about the complicated production of *Morin khuur*. Researchers believe that the development of national instruments and music should be combined with the protection of traditional culture. From the past development history of Qian Gorlos County, people's life is getting better and better. All ethnic groups blend together, and the traditional culture of all ethnic groups has gradually disappeared. Just like the history of *Morin khuur* in Qian Gorlos County, it experienced the Mongolian tribes to the Manchu in the Qing Dynasty, and finally to the Han nationality. Various national cultures interweave, *Morin khuur* music culture has experienced from something to nothing, and then from nothing to have.

Now, Qian Gorlos County is well known as the home of *Morin khuur*. It not only has very rich *Morin khuur* activities, but also widely popularized *Morin khuur* music culture in the county. There are many *Morin khuur* masters here. For example, Master Buhe carried out *Morin khuur* enlightenment at Chagan Lake in Qian Gorlos County. For example, Zhao Jinbao is the inheritor of the *Morin khuur* music in Jilin Province, which has a relatively complete relationship between teachers and students. In terms of *Morin khuur* works, the *Morin khuur* works of Qian Gorlos County are very representative. The representative works, such as the suite of Tao Ke Tao Hu by Mr Xun Zhonghua contained the contents of local national literature and history, which have excellent research value. Bai sugulang is the provincial inheritor of *Morin khuur* hand-made. All these are important reference materials for the researcher to study the inheritance status of *Morin khuur*. Qian Gorlos County, as the epitome of the nation, as the hometown of *Morin khuur* in China, should shoulder the protection of *Morin khuur*, so that the teaching, the production and the music culture of *Morin khuur* can be better inherited and protected here.

China is a country with multi-ethnic culture. The Chinese culture is the root, and the minority culture is the leaf. Only when the root is deep can the leaf flourish. It is the responsibility of the whole people advocated by the General Secretary of China to strengthen the sense of community of the Chinese nation and promote the traditional Chinese national culture.

Research Objectives

1. To learn to make Morin khuur.
2. To study the current situation of the local Morin khuur inheritance education.
3. To constructing Morin khuur musical culture preservation guidebook.
4. To using the guidebook for Morin khuur preservation.

Literature Review

Morin khuur

In the Erguna River valley around the 7th century B.C., a group of Mongolian ancestors survived in the deep forests of the mountains, collecting and hunting for a living. During this long history, many musical instruments with characteristics of mountain hunting came into being, such as: ancient hunting songs, shamanic songs and dances, collective tap dances, and even early history of characters, all of which added a unique color to the local culture. The earliest origins of the Mongolian *Morin khuur* can be traced back to a plucked instrument that appeared in the early 1st century BC (He, 2019:1).

Morin khuur gets its name because the head is carved from the horse head. In the annals of rites and music there are: Huqin, neck rolled, shaped like a horse's head. So researchers think *Morin khuur* is a Huqin. There are also researchers who believe that the *Morin khuur* got its name from the horse's tail. There are records related to the *Morin khuur* in the Yuan and Qing historical manuscripts. In the Qing historical manuscripts, the *Morin khuur* is also recorded as a wooden horsetail tied with 81 stems. It can be seen that *Morin khuur* is also related to horsetail (Yang, 2013: 33).

According to some historical data, it can be found that in ancient Mongolian belief, the head of musical instrument is also the symbol of its people. At first, the people believed that the head of a dragon head or monkey head could suppress demons, so they set its shape as the head of a dragon head or monkey head, and later evolved into the head of a horse. *Morin khuur* was first born in the transitional period from hunting culture to nomadic culture, as a string instrument for people's entertainment. Some scholars have shown that *Morin khuur* was widely popular among the Mongolian ethnic groups in the Tang and Song dynasties, and it was originally used as a stringed instrument and shared with other Musical Instruments. By the time of Genghis Khan, *Morin khuur* gradually became popular among the people. *Morin khuur* music is very rich and exciting, which was once fascinated by the masses. It deeply reflects the daily life and real feelings of the grassland people on the vast grassland, and also reflects the enthusiasm and unrestrained of the grassland people. At present, there are historical records available from the end of the 19th century to the beginning of the 20th century, when the head of the horse head evolved from the head of the dragon head or monkey head to the head of the horse head in the Yuan Dynasty. Due to the increasing variety of palace entertainment, the

Morin khuur moved from the folk to the court and became an indispensable part of the palace entertainment.

The origin of *Morin khuur* has always been the focus of discussion by experts and scholars, but it has rarely been studied. In the article the Origin and Flow of *Morin khuur*, the development track of *Morin khuur* was summarized and he thinks that the ancestor and ancestor of modern *Morin khuur* should be Huobusi in Tang Dynasty and Horsetail Huqin in Song Dynasty. The Chao-Wuer clan was formed in the Mongol Yuan Empire and the Ming and Qing dynasties. For example, the Chao-Wuer of the Hulei style gradually formed the *Morin khuur* after historical development (Li, 2020: 52-54).

In the paper on the Origin and Flow of *Morin khuur*, it is believed that the current historical data are not complete, and there are some faults in the research on the origin of *Morin khuur*, so different researchers have different research results. In the origin and origin of *Morin khuur* is recounted that since the Yuan Dynasty, *Morin khuur* has been called Yehuer and so on. Its development has a long history and has been evolved from different plucked Musical Instruments, and it is also the earliest stringed musical instrument that used horsetail bow to play in our country (Hu, 2021: 11-13).

Morin khuur music

The development of the repertoire, score and mode of the horse-headed *Morin khuur* can be roughly divided into the following stages: Traditional repertoire stage (from the 17th century to the beginning of the 20th century) At this stage, the *Morin khuur* mainly plays traditional Mongolian folk music. The modes of these tracks are mostly based on pentatonic scale, and the most common ones are flat and high. A track usually consists of an introduction, several passages and an ending. Common tracks include "Horse Race", "Long Tune *Morin khuur*", etc. (Sambu, 2021:1). From the beginning of the 20th century to the middle of the 20th century, the *Morin khuur* began to set foot in new musical styles, such as song and dance, opera, symphony, etc. The tracks and modes began to diversify. Some tracks adopt the mode of western music, such as "Mongolian Youth March" (C major), "My Motherland" (F major), etc. At the same time, there are also tracks that adopt traditional modes and change them, such as the Concerto for High-tone *Morin khuur*. At this stage from the end of the 20th century to now, the *Morin khuur* zither has started cross-border cooperation with various music styles, such as jazz and pop. The changes of tracks and modes are more diversified. For example, "The Yellow River" (C minor), played by *Morin khuur* performer Amu and famous American jazz musician Stanley Clark, is a representative cross-border cooperation track (Bai, 2019:1).

In different historical periods and different regions, the way of playing the *Morin khuur* and the selection of its repertoire are different. In the Mongolian region, the repertoire of *Morin khuur* lute is mainly divided into long and short tunes. The long tunes are mostly used for themes such as sadness, myth and legend, while the short tunes are mostly used for fast-paced dance music and festival music. At the same time, the repertoire of *Morin khuur* in the Mongolian region is also influenced by the Tibetan, Kazak, Manchu and other national music, forming a unique style. In the Republic of Tuva in Russia, the way of playing the *Morin khuur* zither and the selection of its repertoire are also different from those of the Mongols (Bai, 2019:1). In the Republic of Tuva, the repertoire of the *Morin khuur* lute is mainly in long tune, with themes of sadness, hunting, nature, etc. At the same time, the way of playing the *Morin khuur* in the Republic of Tuva is more unique, for example, the use of throat, whistle and other

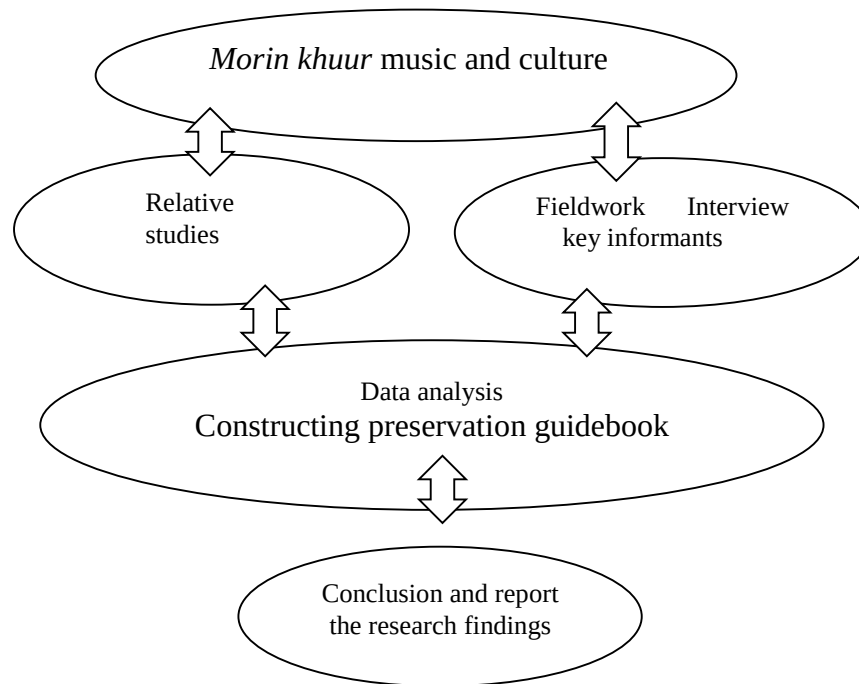
unique playing techniques. In the mainland of China, the repertoire and performance methods of the horse-headed Morin khuur are also different. The repertoire of *Morin khuur* in the mainland mainly comes from Mongolian and Manchu music, but it is also influenced by Han music. In the mainland, the way of playing *Morin khuur* lute is more focused on skills and expressiveness, and the repertoire covers all aspects of grief, war, love, etc.

To sum up, the performance and music selection of *Morin khuur* are different in different historical periods and regions. In Mongolia, the repertoire of *Morin khuur* is mainly divided into long music and short music. Long songs are often used to express themes such as sadness, mythology, and legends, while short songs are often used for fast-paced dance and holiday music. At the same time, the *Morin khuur* repertoire in Mongolia has also been influenced by Tibetan, Kazak, Manchu and other ethnic music, forming a unique style. In the Republic of Tuva, Russia, the playing method and music selection of the *Morin khuur* are also different from those of Mongolia. The *Morin khuur* repertoire of the Republic of Tuva is mainly composed of long pieces, with themes involving sadness, hunting, nature, etc. At the same time, the *Morin khuur* played in the Republic of Tuva is more unique, such as the use of throat, whistle and other unique playing techniques. In Chinese Mainland, the repertoire and performance method of *Morin khuur* are also different from Mongolia and Tuva. The *Morin khuur* repertoire in mainland China mainly comes from Mongolian and Manchu music, but is also influenced by Han music. In mainland China, the performance of *Morin khuur* pays more attention to skill and expressiveness, and the repertoire covers sadness, war, love and other aspects. With the passage of time, the performance and music selection of the *Morin khuur* have also continued to develop and evolve, and cross-border cooperation has become increasingly diversified.

Research Methodology

This is ethnomusicological qualitative research, gathering data by doing fieldwork. Researcher learns how to make *Morin khuur* and collect and analyze the local music of mator music with the key informants, analyzing data by descriptive analysis.

Research Conceptual Framework

Research Findings

1. The Morin Khuur and its music in Qian Gorlos Mongol Autonomous County can be divided into traditional folk songs and modern folk songs, which are respectively representative of original Mongolian folk songs and original creations from Qian Gorlos. Traditional Mongolian songs have been passed down to this day. The changes and developments in modern Morin Khuur music reflect the lifestyle, day-to-day activities, and beautiful scenery of the people of Qian Gorlos County. It has certain sociocultural functions and serves as a medium for personal expression.

2. There are several challenges associated with hand-making Morin Khuur in Qian Gorlos County. The provincial-level inheritor, Bai Sugulang, has been fighting a lone battle. Most Morin Khuur manufacturers focus primarily on making a profit. However, as an inheritor, Bai Sugulang's mission is more oriented towards public welfare activities. He frequently promotes the Morin Khuur and passes down the craftsmanship of handmade Morin Khuur. It is precisely because of his significant contributions to public welfare that there is a need for a guidebook and tutorial on the manual skills required for making the Morin Khuur.

3. The content of the *Morin Khuur* Conservation Guidebook encompasses the step-by-step process of crafting the *Morin Khuur*, as well as a collection of musical scores specific to Qian Gorlos County. This book incorporates both Chinese and English languages, providing a concise introduction to the history of the Mongolian ethnic group in Qian Gorlos County and the reasons behind its designation as the "Hometown of the Chinese *Morin Khuur*." The section on Morin Khuur crafting is meticulously captured by the researcher's personal involvement in each step, while the musical scores are presented in the form of sheet music, compiled from

on-site recordings and handwritten manuscripts. Additionally, the sheet music is accompanied by two-dimension code, allowing users to scan and listen to the melodies. Part of the performance was recorded on home mobile phones by local *Morin Khuur*. The book also includes numerous photographs collected by the author during on-site visits.

4. The Morin Khuur protection guidebook will be used by primary and secondary schools throughout Qian Gorlos County, as well as by Songyuan Vocational University, for learning Morin Khuur music and craftsmanship. In addition, the production section will be exclusively used by Bai Sugulang in his annual public welfare courses on the inheritance of Morin Khuur skills.

Discussion

Old photographs taken in the thirties of the last century are in the collection of the National Museum of Denmark by Henning. The Danish explorer of Hashrun, Sukhbaru who studied the origin of the art of the horse head qin in 2007, saw this photo in the book of Mongolian people and gods written by Henning, the instrument held by the artist is Chaoer, the predecessor of the horse head qin, so he told Yi Liqi, who was in charge of the excavation of the intangible cultural heritage of Qianguo County, and Director Yi Liqi found that in the 13th century AD, this instrument was widely circulated among the Mongols, and by the end of the Qing Dynasty, Chaoer evolved into the horse head qin, According to the valuable clues provided by Sukhbaru, Yiliqi determined the owner of the photo, which is Zhang Qingbao, the father of the 90-year-old Zhang Chengxuan in Qianguo County, Zhang Qingbao is a famous folk song artist in the Songnen Plain, and in the late Qing Dynasty, Henning took this valuable photo in the former Guorros Qianqi Wangfu (Huang, 2011: 21).

It is the evidence of the development and application of the horse head qin in Qianguo County retrospectively, the second batch of horse head qin music intangible cultural heritage list, and the horse head qin technique is the third batch of testament, relying on the double heritage.

The inheritor of the national intangible cultural heritage horse head qin making skills, he began to learn to make the piano with his father at the age of 18, from Hulunbuir, and at the age of 25, he came to the hometown of the horse head qin in Qianguo County in Qianguo County along the direction of Nazhen Khan's migration (Zhang, 2021: 26-28).

The Mongols are a horseback people, so the horse head qin carves the horse head, the Chinese national dragon head characteristics, meaning the dragon horse spirit.

A variety of cultures integrate and collide with each other, inheriting the musical culture of the horse head qin, Alatan is the head of the horse head qin music in Qianguo County, in the former Guo County horse head qin mostly appeared in folk celebrations and family and friends gatherings and other daily activities, with a deep social and folk tradition foundation, on August 4, 2006, Qianguo County was named by the Chinese Nationalities Orchestra Society as the only hometown of horse head qin in China, on September 1, thousands of horse head piano performances for the first time created a Guinness record, and now Qianguo County has created three Guinness records for horse head piano.

Recommendation

1. Practical Recommendations

The research results show that the production section of the book is suitable for vocational high school and technical university students and adults. Most students and adults over the age of 15 can understand the process of making Morin Khuur by reading the book and looking at the diagrams, and can also engage in hands-on production. However, the parts about carving the horse head and stringing the instrument require assistance from a teacher. The music and learning sections are suitable for local school practice and performance of the Morin Khuur. Students find the QR codes in the score that lead to video and audio performances very helpful. However, primary school students are unable to independently understand the Morin Khuur scores and music analysis, as they involve specialized musical theory knowledge. Moreover, feedback shows that most students learning to play the Morin Khuur prefer simplified scores and are not fond of reading staff notation.

2. Recommendation for future research

The comparative research in Morin Khuur in different area in China need to be discovered. Investigate the historical evolution of the Morin Khuur within the broader context of Chinese culture. Trace its origins, migrations, and interactions with other musical traditions in China to understand its role in shaping regional musical landscapes. Study the regional variations of Morin Khuur playing techniques, styles, and repertoires across different provinces in China. Analyze the influences of local musical traditions on the development of Morin Khuur music in each region. Explore the methods of transmission and pedagogy employed in teaching Morin Khuur in China. Examine traditional and modern teaching approaches, instructional materials, and the role of master-apprentice relationships in preserving and transmitting this musical heritage. Investigate contemporary Morin Khuur performance practices in China, including collaborations with other musical genres and modern artistic expressions. Analyze how traditional techniques have been adapted to suit changing performance contexts and audience preferences. Examine the cultural significance of the Morin Khuur for various ethnic groups in China, such as the Mongols and Kazakhs. Investigate how the instrument contributes to cultural identity, social cohesion, and the preservation of intangible cultural heritage. Encourage interdisciplinary research that explores the intersection of Morin Khuur music with fields such as anthropology, linguistics, sociology, psychology, and environmental studies, providing new insights into its multifaceted cultural and societal roles.

Moreover, by addressing these research directions, scholars can contribute to a comprehensive understanding of the Morin Khuur's role in China's cultural mosaic, its dynamic evolution, and its significance for future generations. This research will not only enrich academic scholarship but also contribute to the preservation and appreciation of this unique musical tradition.

References

- Bai, Z. (2019). The nomadic cultural characteristics of horse-headed harp. *Leisure*, (3), 1.
- He, M. (2019). Research on the inheritance of Mongolian horse-headed harp culture in the context of vocational education. *Heilongjiang Ethnic Series*, (5), 6.
- Hu, G. (2021). Study on the Source of Morin Khuur Chamber Music Works Creation from the Perspective of Intangible Cultural Heritage Inheritance. *Yellow River Voice* (01), 11-13.
- Huang, Z. (2011). Historical memory and significance analysis of Mongols water culture. *Journal of Daqing Normal University*, 31, (2), 21.
- Li, J. (2020). Contemporary Interpretation of Traditional Cultural Symbols- Summary of the First China Inner Mongolia Morin Khuur Art Festival in 2019. *People's Music*, (05), 52-54.
- Sambu. (2021). About the inheritance and development of the art of horse-headed harp. *Literary Youth*, (27), 1.
- Yang, G. (2013). An analysis of population migration of Mongols in China *China Statistics*, (7), 33.
- Zhang, J. (2021). Review of the Protection and Inheritance of Mongolian Morin Khuur from the Perspective of Intangible Cultural Heritage (Part 1). *Musical Instruments*, (05), 26-28.

The Development of Issue-centered Teaching Model based on Radical Constructivism Theory to Improve Students' Critical Thinking Ability

Chen Meng, Wichian Intarasompun,
Wirot Watananimitgul and Areewan Iamsa-ard
Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, Email:252919847@qq.com

*****

Abstracts

The purposes of this study are 1) investigate the current situation of critical thinking among college students; 2) Developing issue-centered teaching model based on radical constructivism theory to enhance critical thinking among college students; 3) Evaluate the effectiveness of teaching models. The population groups for this study are: 1) 15000 students from Guangxi Arts University, 2) 3000 senior students. The sample groups for this study are: 1) 478 students who participated in a questionnaire survey, 2) 32 senior students who participated in a quasi-experimental study. The research tools are 1) the Critical Thinking Disposition Scale for College Students, 2) the "PCE" model lesson plan, 3) the test paper for the critical thinking ability of college students.

The research results found that: 1) College students' critical thinking tendency is at fair level ($\bar{x}=3.21$); 2) Developed issue-centered teaching model based on radical constructivism theory, named "PCE" model; 3) After teaching experiments, the students' pre-test score was 15.75, and the post-test score was 18.44. There was a significant difference in pre-test and post-test scores ($t=2.809$, $\text{Sig.}=0.007$), indicating that the "PCE" model has a significant role in cultivating critical thinking abilities of college students.

Keywords: Issue-centered Teaching Model; Critical Thinking Ability; Radical Constructivism Theory; Guangxi Arts University.

Introduction

Critical thinking ability is an important ability for the development of students' core competencies in the 21st century. Countries in the international community hope to enhance their competitiveness and innovation in the new era through the cultivation of critical thinking. Guangxi Arts University is one of the eight comprehensive undergraduate art colleges in China. The university has listed cultivating critical thinking among college students as one of its educational goals, and teachers have realized the importance of cultivating critical thinking. However, the current teaching model for cultivating critical thinking has certain limitations, and teachers still do not know how to cultivate it. The root cause of many problems lies in the operational teaching model of cultivating critical thinking. Therefore, it is urgent to construct a teaching model of cultivating critical thinking. (Wu Yajie, Chen Li, and Zhao Hong, 2014: 71-77)

For college students, mastering and understanding existing human knowledge is important, but more importantly, it is necessary to criticize and question this knowledge, and propose new knowledge hypotheses based on it. Without the awareness and ability to criticize and question, they are easily trapped in the trap of existing knowledge, forming a habit of

---

* Received: October 20, 2023; Revised: October 26, 2023; Accepted: October 27, 2023

blindly following, leading to the inability to innovate knowledge. Conducting a survey on the current situation of critical thinking tendencies among students at Guangxi Arts University is an important basis for understanding the current situation of critical thinking among art students. When considering the concept of issue-centered teaching in a targeted manner, it is found that this is a method that can promote the development of critical thinking abilities. Therefore, analyzing the current critical thinking tendencies and abilities of college students, and addressing them in a targeted manner in teaching, is an important method for cultivating critical thinking among college students.

Research Objectives

1. To investigate the current situation of critical thinking ability of Guangxi Arts University.
2. To develop an issue-centered teaching model based on radical constructivism theory to improve students' critical thinking ability.
3. By comparing the critical thinking ability of students before and after the implementation of the teaching model, this paper discusses the effectiveness of the issue-centered teaching model based on the radical constructivism theory.

Research Methodology

The methodology of this research was research and development (R&D). The research process is divided into three steps: the first step is to study the current situation of critical thinking tendencies among college students in Guangxi Arts University; The second step is to develop issue-centered teaching model based on radical constructivism theory to improve students' critical thinking ability; The third step is to compare the critical thinking abilities of college students before and after implementing the teaching model, and understand the effectiveness of the issue-centered teaching model based on radical constructivism theory.

1. Studying the current situation of critical thinking tendencies among college students in Guangxi Arts University.

1.1 Population group

The population is 15000 students who study at Guangxi Arts University.

1.2 Sample Group

A purposive random sampling method was used, with a sample group of 478 students studying at Guangxi Arts University. Use the Krejcie and Morgan table to determine the sample size.

1.3 Research Tools

The Critical Thinking Disposition Scale for College Students

1.4 Development process of research tools

1.4.1 Researchers studied testing methods and structures, introductory courses, learning management activities, and critical thinking abilities.

1.4.2 Construct a questionnaire on critical thinking tendencies among college students, consisting of 7 dimensions, with 10 questions for each dimension and a total of 70 questions. Using a 5-point Likert scale format, from 'strongly disagree' to 'strongly agree', a total of 5 levels.

1.4.3 Test three experts to consider consistency in testing. The results indicate that the consistency index is between 0.67 and 1.00.

1.4.4 Conduct an experimental test on 40 students in a school to confirm the difficulty, discernment, and reliability of critical thinking test papers. The results showed that the difficulty index was between 0.20 and 0.80, the discriminant index was between 0.20 and 1.00, and the reliability (KR-21) was between 0.70 and 1.00.

2. Developing issue-centered teaching model based on radical constructivism theory to improve students' critical thinking ability.

2.1 Determine the components of the teaching model

2.1.1 Research, analyze, and integrate educational management policies to promote critical thinking, and then integrate information developed for teaching models.

(1) On August 14, 2019, the General Office of the Central Committee of the Communist Party of China and the General Office of the State Council issued the "Several Opinions on Deepening the Reform and Innovation of Ideological and Political Theory Courses in Schools in the New Era", proposing that education and teaching work should comply with educational laws and students' physical and mental development characteristics, face all students, teach and educate people, organically integrate moral education, intellectual education, physical education, aesthetic education, and other education activities, and focus on cultivating students' independent thinking ability Innovative and practical abilities, promoting students' comprehensive development.

(2) The Ministry of Education has clearly stipulated in the teaching management of the "2021 Standard for the Construction of Ideological and Political Theory Courses in Higher Education Institutions" that we should deepen curriculum reform and innovation, adhere to the unity of constructive and critical thinking, actively explore teaching method reform and optimize teaching methods.

(3) According to the education development plan of Guangxi Arts University, the curriculum focuses on improving learners' thinking abilities, setting a common mission, and cultivating learners' skills and abilities in the thinking process.

2.1.2 Integrate and develop educational concepts related to the issue-centered teaching model based on radical constructivism theory to enhance students' critical thinking abilities.

The 2022 version of the Curriculum Standards for Ethics and Rule of Law proposes to actively explore various teaching methods such as issue based, experiential, and project-based, guide students to participate in the experience, and promote comprehension and construction. We should adopt methods such as hot spot analysis, role-playing, situational experience, and simulation activities to guide students to engage in independent and cooperative exploration, and help them understand society.

2.1.3 By learning and organizing relevant theoretical concepts, form relevant theoretical concepts. In this case, use issue-centered teaching, radical constructivist theory, and critical thinking.

2.1.4 Formulation of Basic Concepts of Teaching Model: By analyzing the current situation of education management, promoting critical thinking, and integrating educational philosophy and related theoretical concepts into the basic concepts of teaching model.

2.1.5 Determination of the Elements of Teaching Model: By analyzing the current situation of promoting critical thinking in educational management, relevant theoretical

concepts of educational philosophy, and basic concepts of teaching model, it is synthesized into the elements, principles, objectives, scope, teaching activities, media, and evaluation of teaching model.

2.2 Creating a teaching model.

2.2.1 Use the teaching style elements implemented in step 1 to create a relationship with the teaching model and present it in the form of a teaching model chart.

2.2.2 Create a presentation document for the teaching model, prepare the presentation document, and provide a detailed explanation of each element of the teaching model.

2.3 Recording teaching model by generating files related to teaching styles is a teaching style manual.

2.4 Check the quality of teaching model with various documents, including teaching model demonstration files and teaching model support files for expert review, editing, and suggestions. Evaluation of teaching model. After the drafting of the teaching model was completed, the researchers invited three experts to evaluate the compliance of the teaching model. The specific content is as follows:

2.4.1. Evaluation purpose of teaching model

The purpose of evaluating teaching models is to evaluate their applicability and consistency. By considering the components of the course, namely principles, objectives, standards, subject categories, and subject content. The content structure and time guide of learning management. The measurement and evaluation of media and learning resources. How is the applicability and consistency of learning management plans.

2.4.2 Population

This course evaluation consists of three experts who will evaluate the applicability of the teaching model.

2.4.3 Research tools

The tool used for data collection consists of two parts.

The evaluation of the appropriateness of teaching models in Part 1 is based on a 5-level evaluation scale, which includes maximum, maximum, medium, minimum, and minimum.

The second part of the teaching model compliance evaluation uses the index of Objective consistency (IOC) as the consideration standard.

At the end of each section, there is a space for experts to write suggestions that can help improve the teaching model.

3. Comparing the critical thinking abilities of college students before and after implementing the teaching model, and understanding the effectiveness of the issue-centered teaching model based on radical constructivism theory.

3.1. Population

The population used in this study is 3000 senior college students from Guangxi Arts University in the second semester of the 2023 academic year.

3.2 Sample Group

The sample group consists of 32 students in a class of music education major in a senior year of Guangxi Arts University randomly selected from the second semester of the 2023 academic year.

3.2 Research Tools

3.2.1 Instrumentation

1) Lesson plan

2) College students critical thinking ability test

3.2.2 Development process of research tools

(1) Develop lesson plans. 6 learning units, 18 hours, with appropriate social issues set according to the course content for students to learn and discuss. By introducing appropriate content and aligning it with course objectives, it can be used to organize learning activities and promote learners' ability to think critically. Teachers should create issues and situations that meet teaching needs, guide students to discuss these situations, and in learning management, pay attention to learners' critical thinking abilities, namely 1) the ability to discover problems, 2) the ability to collect information, 3) the ability to think rationally about information, and 4) the ability to draw reasonable conclusions.

(2) College students critical thinking ability test. Using the development of issue-centered teaching model based on radical constructivism to enhance students' critical thinking abilities. This is a multiple-choice test with 4 options and 30 items, which includes the steps to create a tool as shown below

1) Determine the purpose of creating a test to measure critical thinking ability.

2) Research documents related to exam design.

3) Research topics that are suitable for testing purposes.

4) Design a test to measure your ability to think critically. Multiple choice questions have 4 options and 30 questions, created for practical exams.

5) Submit the created test to an expert to check the consistency index, with the following standards.

Combine the considered results with expert opinions to obtain a consistency index and select the IOC value for the exam. The IOC value tested is 0.80 or higher, which can be considered effective in terms of content.

6) Conduct tests among students. A prediction was conducted in a natural class of Guangxi Arts University, which was not a sample of 32 people to determine the quality of each item in the exam. The difficulty (p) of the exam ranged from 0.36 to 0.75, and the discriminant power(r) ranged from 0.22 to 0.72.

7) After analyzing each quality, a total of 30 tests were conducted to analyze the quality of the entire paper. By analyzing the confidence level of Kuder Richardson's KR-20 formula, the formula is 0.83.

8) Conduct critical thinking ability tests on student samples. A class of 32 students from Guangxi Arts University cultivates critical thinking skills before and after using the issue-centered teaching model.

3.3 Conduct Tests

This study is an experimental study. Using a pre-test and post-test design, the following experimental designs were conducted:

Group	Pre-test	Implementation courses	Post-test
R	O1	X	O2

The meaning of symbols used in experimental design:

R stands for random sampling

X represents the implementation course

O1 indicates pre-test

O2 indicates post-test

4.Data Collection

The researchers collected data according to the following steps.

4.1 Distribute a questionnaire on critical thinking tendencies among college students. 478 students from Guangxi Arts University measured the status of critical thinking tendencies among college students using a questionnaire created by researchers.

4.2 Organize an 18-hour learning activity for the course. There are 6 lesson plans.

4.3 Test the critical thinking ability of college students. Before the implementation of the teaching model, a critical thinking ability test was conducted on 32 senior students majoring in music education at Guangxi Arts University to obtain pre-test data. After implementing the issue-centered teaching model, the critical thinking ability test for college students was conducted again to obtain the post-test data.

4.4 Using Critical Thinking Ability Test Results. Compare students before and after the test.

Research Findings

In the study of “The development of issue-centered teaching model based on radical constructivism theory to improve students' critical thinking ability”, the researcher got the following results.

1. Investigating the current situation of critical thinking of college students in Guangxi Arts University.

There are 3 parts to present analysis results using table and description as well as, standard deviation, interpretation (Level of Critical Thinking), and ranking of all factors in overview. After that, items of all dimensions are presented likewise.

The result of questionnaire on critical thinking of college students in overview

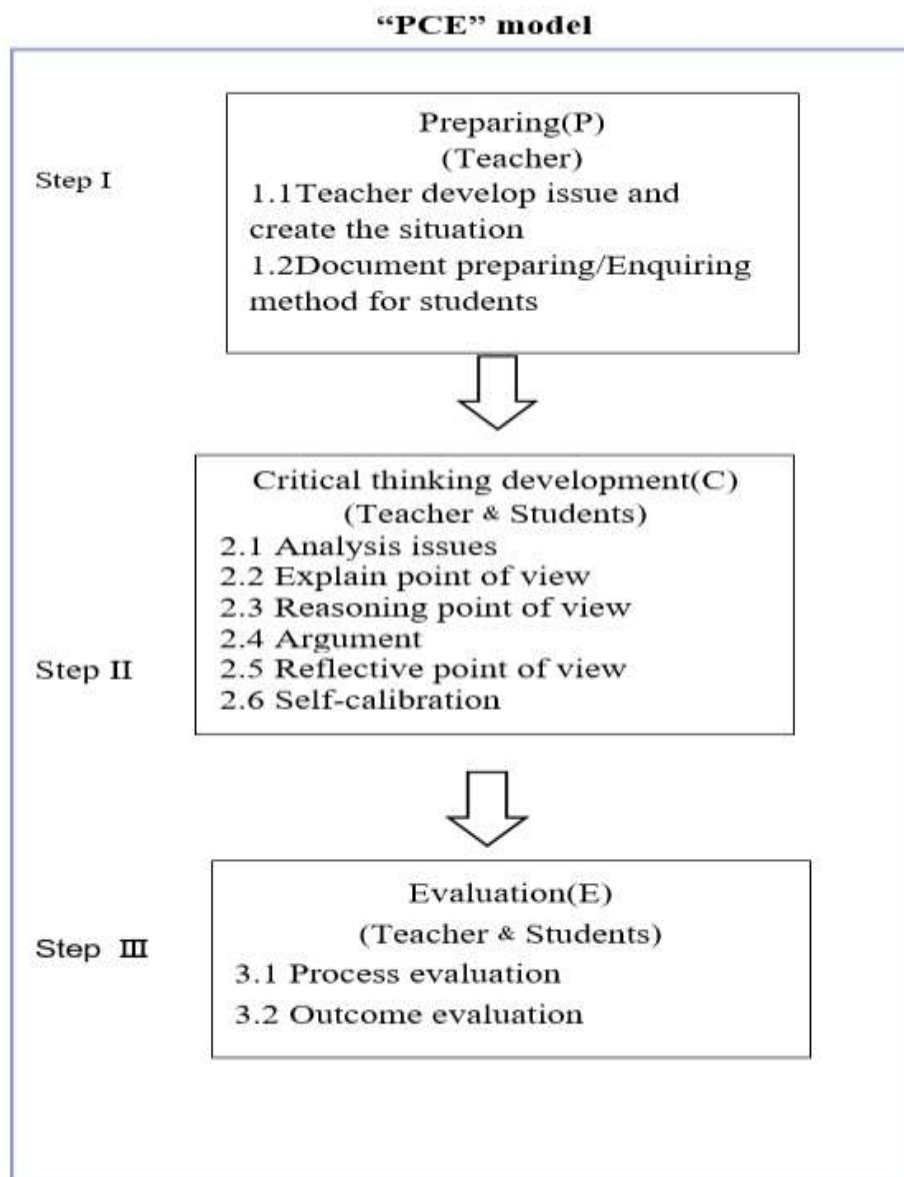
Table1 mean and standard of data analysis on critical thinking of college students overall

Critical thinking tendency dimensions	$\bar{X}$	SD.	Interpret	Ranking
1.Search for truth	2.99	0.56	fair	7
2.Open mind	3.22	0.40	fair	4
3.Skills of analyze	3.38	0.41	fair	2
4.Systems thinking	3.08	0.34	fair	5
5.Self-confidence	3.30	0.49	fair	3
6.Thirst for knowledge	3.43	0.45	fair	1
7.Cognitive maturity	3.07	0.54	fair	6
Total	3.21	0.26	fair	

From Table 1, We found that college students' critical thinking is generally fair($\bar{x}$ =3.21), showing a relatively balanced state in all dimensions, among which the thirst for knowledge is the highest ($\bar{x}$ =3.43) which is fair level, followed by the Skills of analyze($\bar{x}$ =3.38), whereas the Search for truth($\bar{x}$ =2.99) is the lowest which is fair level.

2. Developing the issue-centered teaching model based on Radical Constructivism theory to enhance university students' critical thinking.

Combining the important significance of issue-centered teaching in cultivating critical thinking, this study constructs an issue-centered teaching model for the cultivation of critical thinking, called the “PCE” model, which is divided into three steps: Preparing(P), Critical thinking development(C), and Evaluation(E). Among them, step I Preparing (P) includes teacher develop issue and create the situation, document preparing/enquiring method for students; step II Critical thinking development (C) includes six steps: analysis issues, explain point of view, reasoning point of view, argument, reflective point of view, and self-calibration; step III Evaluation(E) includes process evaluation and outcome evaluation. The “PCE” teaching model is shown in the following figure:

3. Comparing the college students' critical thinking ability before and after the implementation of teaching model.

There are two parts in total, using tables and descriptions as well as mean, standard deviation, and explanation to present the analytical results (critical thinking level) serving objective 3, as well as the ranking of all projects. Afterwards, all dimensions are presented in the same way, and conduct a single sample t-test.

3.1 Current Teaching Experiment Results

Table 2 Comparison of pre-test and post-test scores of students' critical thinking ability

Critical thinking	Pre-test		Post-test	
	$\bar{X}$	SD.	$\bar{X}$	SD.
1. Analysis	3.41	1.07	3.69	1.00
2. Explain	2.50	1.16	2.56	1.41
3. Reasoning	1.28	0.92	2.16	0.99
4. Argument	2.75	1.11	3.09	1.06
5. Reflect	2.56	0.95	3.12	0.94
6. self-calibration	3.25	1.22	3.81	1.20
Total	15.75	4.03	18.44	3.61

From Table 2, it can be seen that the specific performance of college students' critical thinking ability before test is poor ($\bar{X}=15.75$), the performance after test is to pass ($\bar{X}=18.44$).

From various specific dimensions, the average score of each dimension after the test has made significant progress compared to before, with critical thinking showing the greatest improvement in Reasoning, followed by Argument and Self-calibration, and Explain being the smallest.

From the data before the test, it can be seen that students' Analysis ($\bar{X}=3.41$) is the best, followed by Self-calibration ($\bar{X}=3.25$), rated average, with Explain ($\bar{X}=2.50$), Reasoning ($\bar{X}=1.28$), Argument ($\bar{X}=2.75$), Reflect ($\bar{X}=2.56$) All ratings are poor.

From the data after testing, it can be seen that the self-calibration ($\bar{X}=3.81$) The highest score is good, followed by Analysis ($\bar{X}=3.69$), rated as medium, with Argument ($\bar{X}=3.09$) and Reflect ($\bar{X}=3.12$) has increased to pass, with Explain ($\bar{X}=2.56$) and Reasoning ($\bar{X}=2.16$) Poor.

Table 3 T-test of critical thinking ability of college students before and after the test

	test	$\bar{X}$	SD.	t	df	Sig.
Critical Thinking Ability	Pre-test	15.75	4.03	2.809	62	0.007**
	Post-test	18.44	3.61			

** represents statistical significant at .01 level

From Table 4.11, it can be seen that through independent sample t-test, there is a significant difference in the scores of college students' critical thinking ability before and after the test ($t=2.809$, $Sig.=0.007$) statistical significant at .01 level, with an average value of 15.75 before the test and 18.44 after the test.

Discussion

This study will discuss the conclusions according to the order of research purposes.

1. Discussion on the survey data of college students' critical thinking

1.1 From the current survey of critical thinking tendencies among students at Guangxi Arts University, we found that the overall performance of critical thinking among college students is fair ($\bar{x}=3.21$). Consistent with the survey results of Liang Chunxiao, Qing Gen, and Shen Hong (2023 : 29-37), the study found that the critical thinking ability of Chinese college students is at a moderate to low level, and also consistent with the research results of Xia Huanhuan and Zhong Binglin (2017 : 67-76). The study found that the overall level of critical thinking among college students is the same, with weak deep reasoning ability, and generally insufficient development of problem awareness, questioning attitude, and critical spirit. The above research results are due to the following reasons: firstly, although China has initiated basic education curriculum reform since the beginning of the 21st century in 2001, gradually emphasizing the cultivation of students' core competencies, due to the emphasis on further education and scores in education evaluations at all levels, teachers still pay more attention to imparting students' knowledge in teaching, while neglecting the training of students' skills and the cultivation of critical thinking. Over time, students who have been trained naturally exhibit average levels of critical thinking; Secondly, in general universities in China, the cultivation of critical thinking ability among college students has long been neglected, which has also led to difficulties in effectively improving the critical thinking level of Chinese college students. The survey results of Liang Chunxiao, Qing Gen, and Shen Hong (2023 : 29-37) found that, the background and research experience of "prestigious colleges" are related to higher critical thinking abilities. This study also confirms this conclusion. Because Guangxi Arts University is only an ordinary college of art colleges, students' cultural scores in the college entrance examination are generally lower than those of ordinary college students. As an art university, the school mainly focuses on artistic creation aimed at cultivating artistic talents, such as music performance and art creation. The school's research funding is not high, and research activities are relatively few. Therefore, due to the lack of a "prestigious school" background and more research funding, Guangxi Arts University has fewer opportunities for students to receive critical thinking training, resulting in a lower overall level of critical thinking among students. This is meaningful for designing targeted teaching models in this context to improve the critical thinking abilities of college students.

1.2 Further analysis reveals that from the seven specific dimensions of critical thinking tendencies, college students perform best in the thirst for knowledge ($\bar{x}=3.44$) dimension, with a level of average. This also indirectly confirms that China's long-term emphasis on knowledge teaching and mastery in basic education has led to students generally being more eager and enthusiastic about knowledge. From the specific performance of each question, we found that students performed best on question 26, "When dealing with difficult problems, the first thing to do is to understand the crux of the problem." ($\bar{x}=3.77$), indicating that after more than 40 years of reform and opening up in China, students' problem awareness has become stronger, and they are no longer simply superstitious about authority. This is in line with the actual situation of China's social development. From the above analysis, it can be seen that the survey data on the current situation of critical thinking among college students has high reliability and validity, which is in line with the actual situation. In subsequent research, it is also possible to further verify which demographic variables affect the various

dimensions of critical thinking tendencies among college students. Because there are significant personality differences within the group of college students in China, different personality traits may affect the formation of critical thinking tendencies among college students. At the same time, students' family background, educational experience, and social practice activities may have different consequences for the development of critical thinking tendencies among college students.

2. Discussion of the "PCE" model

Based on the theory of radical constructivism, this study combines the important significance of issue-centered teaching in cultivating critical thinking, and constructs an issue-centered teaching model that focuses on cultivating critical thinking, called the "PCE" model. It is divided into three steps: Preparation, Critical thinking development, and Evaluation. Among them, step 1 Preparation (P) includes teachers preparing issues and creating scenarios; Step 2: Critical thinking development (C) includes six steps: Analysis issues, Explain point of view, Reasoning point of view, Argument, Reflective point of view, and Self-calibration. Students can freely engage in discussions around the issues, think independently, collaborate on exploration, and critically reflect and question; Step 3 Evaluation(E) includes process evaluation and outcome evaluation. The "PCE" model makes learning an active and meaningful exploration process, no longer a simple one-way knowledge infusion. In the 6 steps of analysis, explanation, reasoning, argument, reflective, and self-calibration, students change their passive role as knowledge receivers. They discuss controversial issues with group members and share their opinions. At the same time, the team leader serves as the host, guiding members to take turns speaking according to the 6 steps of analysis, explanation, reasoning, argument, reflective, and self-calibration, showcasing the results of each member's thinking in the group. During this process, it is necessary to listen to the opinions of other group members or accept questions from other group members. Finally, the group will send representatives to report the conclusion of the issue. The "PCE" teaching model not only enhances students' oral expression ability and collaborative learning ability, but most importantly, it enhances students' ability to think from different perspectives and respect others' perspectives, improves their critical thinking ability, and thus enhances their understanding and inclusiveness of the entire social phenomenon. The teaching model has been fully recognized by experts due to its advanced design concept, clear operational steps, and reasonable evaluation methods. Three experts unanimously passed the IOC's recognition.

The "PCE" model aims to stimulate and encourage students to express different ideas, which is in line with the basic idea of the issue-centered teaching model. Its core purpose is to cultivate citizens with insight and critical spirit in a democratic society. It emphasizes that (1) public issues have an impact on individual life, which should become the content of school curriculum. (2) knowledge is no longer absolute truth, but can be tested and questioned; (3) As facilitators, teachers should inspire students to make strong arguments about their personal stance; (4) Students actively engage in reflective learning and approach their surroundings with caution (Ochoa Becher, A. S. 1996 : 6-13) Essentially, this study is similar to the research of Liu Dehua and Hang Ran (2020 : 3-10) and the research result of Intarasompun, W., Muangnual, P., and Puchatree, N. (2022 : 108-118), who believe that issue-centered teaching should start from controversial social public issues and comprehensively use various teaching methods such as discussion and exploration. In a free and open teaching atmosphere, students are encouraged to consider social issues from different perspectives based on their own life

experiences and interdisciplinary knowledge. The "PCE" model abandons traditional teaching methods and allows students to truly participate in the teaching process. With students as the main body, it creates independent thinking situations for students, allowing them to truly enter the classroom and learn to think independently, dare to question, and express their ideas, cultivating critical thinking. This study also shares similarities and differences with the research of Shi Yuchen, Liu Zhinan, and Cao Shu (2023 : 72-79). The study found that by designing high-quality issues based on real situations, rich and diverse teaching activities are carried out around the issues, and students are "introduced" into specific learning activities, including collecting information, raising questions, verifying hypotheses, negotiating plans, debating viewpoints, etc. It helps to promote the development of students' metacognitive abilities such as self-reflection and mutual evaluation.

3. Evaluate the effectiveness of the "PCE" model by comparing the changes in critical thinking abilities of college students before and after the implementation of the teaching mode

After implementing the "PCE" model, the scores of the 32 students participating in the teaching experiment showed a significant improvement, with the overall pre-test score increasing from 15.75 to 18.44, which fully proves the effectiveness of the "PCE" model in improving students' critical thinking ability. This result is consistent with the research findings of Zhang Qinggen and Tang Huanli (2021 : 79-88), which found that undergraduate students' critical thinking ability can only be improved through systematic training. The study of critical thinking courses is an important means to promote the development of undergraduate students' critical thinking abilities. By imparting basic skills or methods of critical thinking, and combining them with subject or professional knowledge for training, guidance, and reinforcement, undergraduate students' critical thinking abilities will be improved. In addition, consistent with the research findings of Wang Xiaoyu and Huang Yongliang (2023 : 38-47) specifically targeting foreign language majors, the study found that both research on foreign language teaching methods reform and foreign language curriculum reform can have a positive impact on the cultivation of critical thinking skills or critical thinking among English major students. The theory of radical constructivism focuses on the deep participation of learners in the learning process, emphasizing the construction and generation of students' existing experiences during the learning process. The "PCE" teaching model designed in this research project highlights students' central learning position, promotes them to actively learn and think, makes them truly masters of learning, stimulates their enthusiasm for learning, and achieves good learning results and improves their critical thinking ability.

3.2 From the six specific dimensions of critical thinking ability, there are significant differences in reasoning and reflective abilities among college students, while there is no significant difference in the four dimensions of analysis ability, explain ability, argument ability, and self-calibration before and after. The possible reasons are: (1) Reasoning and reflective abilities can be quickly acquired through short-term and intensive training, especially the "PCE" model, which can effectively improve the causes and consequences of students' reasoning situations through discussions on various issues, and provide feedback based on existing clues. (2) Analytical and explanatory abilities are the results of an individual's long-term cognitive development, which are related to their age, long-term educational experience, epistemological beliefs, etc. (Xia Huanhuan and Zhong Binglin, 2017 : 67-76). However, students majoring in music education tend to focus more on the learning and improvement of music skills during their long-term education, while neglecting the analysis and explanation of

the development process for the formation of basic knowledge. Furthermore, in the current context of education in China, the acquisition of analytical and explanatory abilities is not something that can be improved overnight, and requires continuous accumulation through long-term learning. (3) Argument ability and self-calibration ability are deep level critical thinking abilities that require long-term training plans and systematic learning to achieve better results.

Recommendations

The findings of this study bring dual recommendations: applicability of the results and future research

Applicability of the results

The "PCE" model is an issue-centered teaching model developed based on the theory of radical constructivism, aimed at comprehensively improving the critical thinking ability of college students. The design of this model is the result of years of teaching research and practice by researchers, which is in line with the current trend of university education and teaching and the personalized learning needs of students. Through teaching experiments, this model has been proven to have obvious advantages and effects. It's not only helps to enhance the critical thinking ability of college students, but its student-centered flexibility is also applicable to other disciplines such as science, social sciences, and humanities. When considering adopting the "PCE" teaching model, please ensure that your educational environment and goals align with the characteristics and advantages of the model. To better apply this model, the following are some specific suggestions for teachers and university managers to help maximize its effectiveness.

(1) For teachers, the key to cultivating critical thinking ability is to inspire and guide undergraduate students to actively engage in "critical" thinking. This requires teachers to be able to apply teaching methods such as discovery, inquiry, immersion, and dialectics to stimulate students' sense of participation and enthusiasm, and promote their independent critical learning. A study has found that assigning challenging tasks to students, engaging in curriculum related interactions with students, using cooperative learning techniques in the classroom, emphasizing high-level cognitive activities, emphasizing the motivation of students to participate in learning activities, and working in a good campus atmosphere or culture have a significant impact on the appreciation of students' critical thinking abilities. To achieve this, teachers need to design clear courses or teaching models. The structure and objectives of each course unit should be clear and specific to help students better understand the course, and the steps of each teaching model should also be logically clear to develop students' critical thinking. Secondly, this study focuses on the issue, so teacher select issue is one of the important preparations. When selecting issue, teachers should, on the one hand, consider which social issues are currently the hot issue of social discussion, and may also be the issue that students are concerned about. On the other hand. Teachers also need to consider whether the choice of issue is controversial. Because the more controversial an issue is, the more it can inspire students to think from different perspectives. After experiencing conflict situations, students may experience cognitive imbalance, and through continuous thinking and reconstruction of viewpoints, they become new knowledge, which helps students improve their critical thinking ability. Finally, after determining the issue, it is necessary to choose a suitable social context to enter, so that students can further understand the issue through the context and stimulate

their interest.

(2) For university administrators, the first step is to actively support the development of teachers. Universities should help teachers master the skills required for issue-centered teaching, including training courses, resource sharing, and educational technology support. Secondly, how to improve the supporting system and introduce or train outstanding teachers with outstanding critical thinking teaching abilities and professional qualities is a problem that must be solved in the construction of the teaching staff in universities. Once again, it is important to encourage innovation and promote the sharing of best practices, which can be achieved by encouraging teachers to try new teaching methods and technologies. At the same time, universities should encourage teachers and researchers to delve into the best practices of issue-center teaching and share their research findings.

Future research

1. Further evaluate the effectiveness of the "PCE" model. In this teaching plan, due to limitations in manpower, material resources, and time, the researcher only designed 6 issues to complete the research process during the research period. In addition, the teaching class of the researchers is only a class of 32 fourth year students, and it is not possible to conduct research comparisons for more students. Moreover, the research time is only 18 hours, so the inference of the research results is still limited. In the future, more in-depth research can be conducted to evaluate the effectiveness of the "PCE" model in different majors, grades, and types of universities. Therefore, it is recommended that future research should analyze and study more students from different backgrounds to understand the improvement effect of the issue - centered teaching model on college students in different grades and majors.

2. Research methods can enhance the credibility of research by adding quantitative research tools and subjective qualitative research. This study is an implementation of the issue centered teaching model, which evaluates the changes in students' critical thinking ability through pre-test and post-test. In the future, it is suggested to add quantitative questionnaire data such as student evaluation forms and qualitative research tools such as teacher observation, teaching reflection, and student interviews to explore how to best promote the development of critical thinking among college students in the issue-centered teaching environment, making the research results more accurate.

3. Research on teacher training and support. By conducting in-depth research on the training and support required by teachers when adopting the "PCE" model, we can investigate their training needs, study different types of teacher training methods, and analyze the impact of these training on the implementation of the model. This will help further improve the support system of educational institutions for issue-centered teaching.

References

- Intarasompun, W., Muangnual, P., and Puchatree, N. (2022). ACTIVE LEARNING MANAGEMENT AND USING E-PORTFOLIO AS AUTHENTIC ASSESSMENT FOR TEACHER STUDENTS. *Journal of Yanasangvorn Research Institute Mahamakut Buddhist University*, 13(2), 108–118. Retrieved from <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/yri/article/view/262856>
- Liu Dehua and Hang Ran (2020). The Centennial Evolution of "Issue Centered Teaching" in the United States *Comparative Education Research* (01), 3-10
- Liang Chunxiao, Zhang Qinggen and Shen Hong (2023). Research on the Impact of Critical Thinking Ability on College Students' Entrepreneurship Intention *Contemporary Education Forum* (04), 29-37. doi: 10.13694/j.cnki.ddjylt.20230717.001
- Ochoa Becher, A S. Building a rational for issues centered education [A] Evans, R W. Saxe, D W. Handbook on teaching social issues [C] Washington: National Council for the Social Studies, 1996:6-13
- Shi Yuchen, Liu Zhinan, and Cao Shu (2023). The Application of Topic Based Teaching in Moral Education Classrooms Curriculum, Textbooks, Teaching Methods (05), 72-79. doi: 10.19877/j.cnki.kcjcjf.2023.05.004
- Wang Xiaoyu and Huang Yongliang (2023). Twenty Years of Research on the Teaching and Evaluation of Critical Thinking for Foreign Language Majors in China (1998-2022) *Shandong Foreign Language Teaching* (03), 38-47. doi: 10.16482/j.sdwy37-1026.2023-03-005
- Wu Yajie, Chen Li, and Zhao Hong (2014). Exploration of the Teaching Model for Cultivating Critical Thinking Research on Audiovisual Education (11), 71-77. doi: 10.13811/j.cnki.eer.2014.11.011
- Xia Huanhuan and Zhong Binglin (2017). Research on the influencing factors and cultivation strategies of critical thinking among college students *Educational Research* (05), 67-76
- Zhang Qinggen and Tang Huanli (2021). Curriculum Learning and Appreciation of Undergraduate Critical Thinking Ability - Analysis Based on Data from the 2016-2019 National Undergraduate Ability Tracking Survey Higher Education Research (08), 79-88

The Development of Psychological Health Education Curriculum Based on Psychological Capital to Improve the Positive Psychological Quality of College Students

**Jiang Xiang Hui, Wichian Intarasompun,
Wirot Watananimitgul and Areewan Iamsa-ard**
Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, Email:87701667@qq.com

*****

Abstracts

The objectives of this study are: 1). To investigate the current situation of psychological health curriculum demand of college students in Guilin University of Electronic Technology. 2). To develop psychological health education curriculum based on psychological capital in order to improve the positive psychological quality of college students. 3). To assess the efficiency of psychological health education Curriculum Based on psychological capital through comparing to the college students positive psychological quality before and after the implementation of curriculum. The population of this study is 6205 students who are majoring in psychological health education in Grade 2023 of Guilin University of Electronic Technology. The sample of this study: 1). A survey on the needs of psychological health education curriculum among 364 college students. 2). 100 students participated in the experimental study. This research tool: 1). A questionnaire on the needs of college students' psychological health education curriculum. 2). Positive psychological quality scale.

The results of this study are as follows: 1. The main purpose of the curriculum is to cultivate positive psychological quality. Students think that the psychological health curriculum includes six modules: positive interpersonal relationship, positive cognition, positive virtue, positive emotion, positive character and positive spirit. 2). Based on psychological capital, 20 lessons of psychological health education in class hours are developed. 3). After taking part in the 20-unit course, the positive psychological quality of the students was significantly improved ($t = 24.174$). $\text{Sig.} = 0.000$). At the same time, the six dimensions of positive psychological quality including positive cognition, positive emotion, positive interpersonal relationship, positive character, positive virtue and positive spirit have been improved. Among them, positive character ranks first. The second is positive cognition. At the end of the list is a positive spirit.

Keywords: psychological capital; psychological health education curriculum; positive psychological quality

Introduction

In recent years, the Ministry of Education explicitly requires all colleges and universities to set up psychological health education curriculum to cultivate students' positive psychological quality through curriculum teaching and promote the harmonious development of students' body and mind. Many colleges and universities have offered curriculum on psychological health education for college students. But generally speaking, there are some problems in the curriculum of college students' psychological health education, such as too

idealized curriculum goal setting, single orientation, improper connection between curriculum content and curriculum goal, unclear teaching material system and teaching content, etc., which is difficult to meet the actual needs of teachers and students, and can not improve the positive psychological quality of college students. Therefore, how to develop psychological health education curriculum suitable for college students is one of the problems that colleges and universities need to solve.

Psychological capital is one of the main research fields of positive psychology. Psychological capital refers to a positive psychological state shown by individuals in the process of growth and development, which is mainly composed of four elements: confidence, hope, optimism and resilience. Therefore, it is undoubtedly beneficial to solve the problems existing in the curriculum of psychological health education in colleges and universities and introduce psychological capital into the curriculum development of psychological health education.

Based on the concept of positive psychology, this study introduces psychological capital into the curriculum development of psychological health education for college students, and makes an intervention study on the positive psychological quality of college students through the teaching of psychological health curriculum. the aim is to fund a psychologically improve students' psychological health level and well-being, and improve the positive psychological quality of college students.

Research Objectives

1.To investigate the current situation of psychological health curriculum demand of college students in Guilin University of Electronic Technology.

2.To develop psychological health education curriculum based on psychological capital in order to improve the positive psychological quality of college students.

3.To assess the efficiency of psychological health education Curriculum Based on psychological capital through comparing to the college students positive psychological quality before and after the implementation of curriculum

Research Methodology

1. Population and the Sample Group

The total population of this study is 6205 students who are majoring in psychological health education in Grade 2023 of Guilin University of Electronic Science and Technology. Therefore, the sample size was determined to be 364 according to Krejcie and Morgan tables. Through simple random sampling, 364 college students were selected as the demand survey samples of psychological health education curriculum. Take a class as a sample, a class of 100 students, as an experiment Psychological study sample.

2. Research tools.

(1) A questionnaire on the needs of College students' psychological Health Education curriculum. On the basis of consulting the relevant literature of psychological health education curriculum and referring to the questionnaires compiled by Wang Zhenzhen (2016 : 929), Huang Shihua (2017 : 102) and Shen Yanhong (2019 : 73), the researchers compiled a questionnaire on the teaching needs of psychological health education curriculum for college students. The questions in the questionnaire include six questions, such as

curriculum purpose, curriculum teaching content and so on. The questionnaire invited three experts to check the questionnaire, IOC=1, and the result was good.

(2) Positive psychological quality scale. In this study, the self-designed Chinese College students' positive Psychological quality scale was used as a research tool to test the level of positive psychological quality of college students. The main contents of this scale are divided into six dimensions: positive cognition (cognition), positive emotion (courage), positive interpersonal relationship (human communication), positive character (justice), positive virtue (self-discipline) and positive spirit (transcendence). The questionnaire invited three experts to check the questionnaire, IOC=0.89, and the result was good.

3. Data collection.

(1) 364 questionnaires were randomly distributed to collect the data of college students' demand for psychological health curriculum.

(2) 100 students who participated in the experiment filled in the positive psychological quality scale of college students before the experiment. After the implementation of the 20-hours psychological health education curriculum, all the subjects filled in the positive psychological quality scale of college students again.

4. Data analysis.

In this study, the data were analyzed by percentage, frequency, average value, t-test and so on. To analyze the demand of college students for psychological health education curriculum. To examine the effectiveness of psychological health education curriculum in improving the positive psychological quality of college students from the perspective of psychological capital.

Result

1. Analysis of the needs of psychological health education curriculum

The purpose of this survey is to investigate the needs of college students in Guilin University of Electronic Technology for psychological health education curriculum. 364 questionnaires were distributed, 364 were collected and 364 were valid. Collect information from the questionnaire, then code and analyze, and finally process and display the data.

Table 1 Students' understanding of the purpose of the curriculum

		(n=364)	
Students' understanding of the purpose of the curriculum		Frequency	Percentage
1. The purpose of studying the curriculum of psychological health education for College students			
1)	Get the corresponding credit	102	28.00
2)	Perfect yourself	195	53.60
3)	Sound personality	144	39.60
4)	Change unreasonable cognition.	117	32.10
5)	Regulate psychological	161	44.20
6)	Appropriate behavior	80	22.00
2. The problems that can be solved by the curriculum of			

psychological Health Education for College students

1)	Adjust personal psychological state	209	57.40
2)	Cultivate positive psychological quality	212	58.20
3)	Develop one's potential.	72	19.80
4)	Dredge mild psychological problems and prevent psychological illness	157	43.10
5)	Master psychological health knowledge, methods and skills	153	42.00
3.The changes that the psychological health education curriculum can bring to d students			
1)	Better understand psychological health and psychological disorders and help others	185	50.80
2)	Know yourself better and accept yourself	218	59.90
3)	Better understand your personality	112	30.80
4)	Better handle interpersonal relationships	135	37.10
5)	Better handle the relationship with the family	69	19.00
6)	Better regulate emotions	119	32.70
7)	Learn better	78	21.40
8)	Fall in love better	64	17.60

As can be seen from Table 1, college students think that the purposes of learning psychological health education curriculum are: Perfect yourself (53.60percentage), Regulate psychological (44.20percentage), sound personality (39.60percentage), Change unreasonable cognition (32.10percentage), Get the corresponding credit (28.00percentage), and appropriate behavior (22.00percentage).

College students believe that the first problem that psychological health education curriculum can solve is to cultivate positive psychological quality (58.20percentage), followed by regulating personal psychological state (57.40percentage), dredging mild psychological problems, and preventing psychological diseases (43.10percentage). Mastering the knowledge, methods and skills of psychological health (42.00percentage), the development of personal potential (19.80percentage) ranked low.

College students hope that the changes that psychological health education curriculum can bring are, first of all, a better understanding of themselves, acceptance of themselves (59.90percentage), a better understanding of psychological health and psychological disorders, and help others (50.80percentage).The second is to better handle interpersonal relationships (37.10percentage), better regulate emotions (32.70percentage), and better understand your personality (30.80percentage).Finally, better learning (21.40percentage), better handling of relationships with family (19.00percentage), and better relationships (17.60percentage).

From the point of view of the purpose, the problems that can be solved and the changes brought about by college students' learning psychological health education curriculum, the top answer of college students is to cultivate positive psychological quality, know themselves, accept themselves, perfect themselves, and adjust their psychologicality. This is not only the teaching objective of their expected psychological health education curriculum, but also the role of psychological health education as they understand it.

Table 2 students' understanding of the content of the curriculum

(n=364)		
students' understanding of the content of the curriculum	Frequency	Percentage
1、Students' knowledge and experience in learning the curriculum		
1)Understand the related knowledge of psychology	193	53.00
2)Improve their psychological quality	231	63.50
3)Solve the psychological problems you face	77	21.20
4)Be able to help others as much as you can	49	13.50
2、Students' favorite curriculum module of psychological health education curriculum		
1)Positive interpersonal relationship	202	55.50
2)Positive cognition	192	52.70
3)Positive virtue	172	47.30
4)Positive personality	99	27.20
5)Positive emotion	116	31.90
6)Positive spirit	112	30.80
7)Positive character	104	28.60
8)Active learning	80	22.00
9)Actively respond to	64	17.60
3、The curriculum module of psychological health education be included contents		
1)Pay attention to the cultivation of students' team spirit and leadership ability, do things equally.	239	65.70
2)Pay attention to students' ability to love and be loved, friendliness, interpersonal communication and so on.	253	69.50
3)Pay attention to students' creativity, love of learning, judgment and observation, etc.	199	54.70
4)Pay attention to the cultivation of honesty, bravery, persistence, enthusiasm and other emotions	218	59.90
5)Focus on efficient learning and time management	143	39.30
6)Pay attention to the content of perfecting students' personality	151	41.50
7)Pay attention to students' positive understanding of setbacks and deal with setbacks.	112	30.80

8)Cultivate students' character of tolerance, modesty and self-control	191	52.50
9)Cultivate optimism and hope, belief, humor, gratitude and other attitudes towards life	157	43.10

Table 2 shows that among those aspects of knowledge and experience that college students want to acquire, improving their psychological quality (63.50percentage) ranks first, followed by understanding psychological knowledge (53.00percentage). Solving their own psychological problems (21.20percentage) and being able to help others as much as they can (13.50percentage) ranks last.

Among the psychological health education curriculum that college students like, the modules such as positive interpersonal relationship (55.50percentage), positive cognition (52.70percentage) and positive virtue (47.30percentage) are the most popular among students. Followed by positive emotion (31.90percentage), positive spirit (30.8 percentage) and positive character (28.00 percentage) module content. Students are less fond of other curriculum modules, such as positive personality (27.20 percentage), active learning (22.00 percentage), active coping (17.60 percentage) and so on.

The contents that students most want to be involved in the psychological health education curriculum module are as follows: paying attention to students' ability to love and be loved, friendliness and interpersonal communication (69.50 percentage). Pay attention to the cultivation of students' team spirit and leadership ability, do things equally (65.70 percentage). Pay attention to the cultivation of integrity, courage, persistence, enthusiasm and other emotions (59.90 percentage). Pay attention to students' innovation, love of learning, judgment and observation (54.70 percentage). Cultivate students' character of tolerance, modesty and self-control (52.50 percentage). Cultivate optimism and hope, faith, humor, gratitude and other attitudes towards life (43.10 percentage). Pay attention to the perfect content of students' personality (41.50 percentage). Pay attention to efficient learning, time management (39.30 percentage), pay attention to students' positive understanding of setbacks, deal with setbacks and other contents (30.80 percentage).

According to the results of the survey, the contents and curriculum that students hope to adjust their psychological and optimize their psychological quality are the teaching contents of psychological health education. Among them, positive interpersonal relationship, positive cognition, positive virtue, positive emotion, positive character and positive spirit are the top six curriculum modules, and they are also the contents of psychological health education curriculum.

2. Curriculum Development of Psychological Health Education based on Psychological Capital

The curriculum of Psychological health education based on psychological capital is developed on the basis of needs analysis and related literature. For the development of this curriculum, researchers take the following steps.

Step1: Determine the principles of curriculum development.

The theory of the development and construction of positive emotion holds that individuals in the atmosphere of positive emotion will expand their thinking ability and behavior motivation, effectively carry out self-cognitive exploration activities, and increase the behavior and thinking ability of daily life. The principles of psychological health

education curriculum development based on psychological capital are as follows:

(1) The curriculum development is based on the theory of positive psychology, according to the age stage of college students, taking the psychological capital as the starting point, the four elements of psychological capital such as optimism, hope, self-efficacy and resilience are integrated into the curriculum development of college students' psychological health education.

(2) The curriculum development should start with the emotional experience of college students, through the teaching of psychological health education curriculum to make college students realize the importance of positive psychological quality, master human vitality and virtue, and then make students have positive emotional experience. to maximize individual potential.

(3) In curriculum development, we pay attention to cultivating college students' ability to be hopeful, optimistic, confident, have goals in life, cultivate the habit of positive thinking, shape students' confidence in the future, avoid adverse psychological problems such as inferiority and loss, overcome temptations and difficulties in reality, and enable students to recover quickly from negative or positive events. Help them find "self" to improve their ability, trigger students' positive physiological and psychological effects, make students maintain a good and sunny psychologically, and finally improve the positive psychological quality of college students.

Step 2: Set curriculum objectives.

The overall goal of this curriculum is to cultivate the positive psychological quality of college students. According to previous research, positive psychological qualities can be divided into six categories: cognition, courage, human communication, justice, self-discipline and transcendence. Therefore, the curriculum objectives of this study can be divided into six goals.

(1) To provide students with an understanding of the basic general situation of psychological health education and the basic theory of learning psychology, stimulate college students' habit of loving learning, and improve their judgment and insight. At the same time, the students should understand the meaning and influencing factors of innovation and cultivate the innovative ability of college students.

(2) To make students understand the positive emotions such as honesty, bravery, persistence and enthusiasm, shape students' resilience, let students face life actively and bravely, and learn to solve self-emotional problems.

(3) To encourage students, understand the basic theory of love and love, and improve their ability to love and be loved. Master the theory of interpersonal relationship, promote friendliness, and improve the social ability and wisdom of college students.

(4) To enhance students, understand the importance of team spirit and overall awareness, have the ability of decision-making, planning and cooperation, and cultivate students' leadership and team spirit. Students understand the meaning of equality and fairness, treat people equally, treat things fairly and reasonably, and treat others and themselves equally.

(5) To make students learn tolerance, modesty and self-control, let students find their own advantages and virtues, learn self-discipline, and enhance the power of students to feel happy and actively create a better life.

(6) To Make students understand the basic theory of hope and belief, cultivate students' optimistic attitude, be full of hope for life, and face stressful events calmly. Let the students be grateful, learn to be grateful, be good at self-mockery and playful ways to create a relaxed and pleasant atmosphere, so that students are full of fun and happiness.

Step3: Formulate the structure and content of the curriculum.

According to the six dimensions of positive psychological quality, we think that the curriculum structure of psychological health education can be divided into six modules: positive cognition, positive emotion, positive interpersonal relationship, positive character, positive virtue and positive spirit. Taking the development of college students' positive psychological quality as the main line and the six curriculum modules of psychological health education curriculum structure as the starting point, the curriculum content of psychological health education is divided into 20 specific contents, and the planned class hours is 20 class hours. The details are shown in Table 3.

Table 3 Curriculum structure and contents

NO.	Curriculum module (Structure)	Curriculum plan	Curriculum contents
1	Positive cognition	4 hours	1. Knock on the door of health-enter the curriculum of positive psychological health education. 2. Open the learning key-- college students' active learning psychology. 3. Dare to innovate-- cultivate the creativity of college students. 4. Self-awareness-- shaping the judgment and insight of college students
2	Positive emotion	3 hours	1. Open the door of the heart-- exchange sincerity for sincerity. 2. Go ahead courageously-let bravery persist in fever. 3.Keep a positive attitude-start college life with enthusiasm
3	Positive interpersonal relationship	3 hours	1. The first experience of love-- feel the charm of loving and being loved 2. Be kind to others-- keep friendliness in mind. 3. Maintain a good interpersonal relationship-- active communication
4	Positive character	3 hours	1. Unity and Cooperation-- shaping team Spirit. 2. Positive perception-- Social Justice and Fairness around. 3. Be yourself-- improve students' leadership
5	Positive virtue	3 hours	1. The way to do things wisely-- to know how to be modest. 2. Live in peace with others-- learn to forgive. 3. Self-control-- learn to self-control
6	Positive	4 hours	1. Full of hope-- actively adapt to college life.

	spirit		2. Have faith-know life, fear life. 3. Know how to repay gratitude-- make college students learn to be grateful. 4. Keep humorous and humorous character-- make college students understand, accept and perfect themselves

Step4: Write curriculum activities.

Curriculum teaching activity is not only a specific process of putting psychological health education curriculum plan into practice, but also a strong guarantee for psychological health education curriculum to achieve ideal results, but also an important part of psychological health education curriculum development. The curriculum of psychological health education is carried out around the three-dimensional goals of cognition, emotion and behavior, so the implementation of the curriculum of psychological health education should adhere to the combination of knowledge teaching and experience training. unify the knowledge of psychological health, students' own practical feelings and positive psychological and emotional experience, and the application of knowledge to life practice.

In view of this, the implementation of psychological health education curriculum is also varied to meet the different needs of different college students for psychological health development. The teaching activities of psychological health education mainly include many kinds of popular teaching forms, such as curriculum teaching method, case analysis method, special topic discussion method, practical experience method, situational experience method and so on, so as to mobilize students' active participation and positive understanding. let students acquire knowledge and experience emotions in the learning process, so as to cultivate the positive psychological quality of college students.

3.Statistical results of pre-test and post-test on the overall level of positive psychological quality

Table 4 Pre-test and post-test scores of positive psychological quality

(n=100)				
Positive psychological quality	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
Pre-test	3.2941	.38953	24.174**	.000
Post-test	4.3684	.21396		

** stands for statistical significance at .001 level

For the test results shown in Table 4, we find that the average pre-test score of students' positive psychological quality is 3.2941. The score of post-test is 4.3684. The average score of positive psychological quality of post-test is 1.07433 higher than that of pre-test. In other words, the score of the post-test of students' positive psychological quality is higher than that of the pre-test. $t=24.174$. $sig.=.000$. The average score of positive psychological quality of students is significantly different pre-test and post-test.

Therefore, from the perspective of the scores of pre-test and post-test of positive psychological quality, after students participated in the developed psychological health education curriculum, their positive psychological quality was significantly improved.

Table 5 Pre-test and post-test statistical results of 6 dimensions of positive psychological quality

(n=100)

Positive psychological quality	pre-test		post-test		M.D.	Rank
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1) Positive cognitive	3.0233	.48169	4.1111	.37406	1.08778	2
2) Positive emotion	3.1767	.36857	4.1942	.28205	1.01750	3
3) Positive interpersonal relationship	3.1639	.47862	4.1183	.32482	.95444	5
4) positive character	3.0167	.50595	4.1256	.29657	1.10889	1
5) positive virtue	3.1344	.57617	4.1189	.39890	.98444	4
6) positive spirit	3.1908	.46990	4.1446	.31573	.95375	6

It can be seen from Table 5 that after the implementation of 20 psychological health curriculum, the scores of students' positive psychological qualities such as positive cognition, positive emotion, positive interpersonal relationship, positive character, positive virtue and positive spirit have been improved. In other words, after participating in the developed psychological health education curriculum, the students' positive cognition, positive emotion, positive interpersonal relationship, positive character, positive virtue and positive spiritual level have been improved. Among them, the positive character dimension ranks first (M.D.=1.10889), followed by the positive cognitive dimension (M.D.=1.08778), and the last is positive spirit (M.D.=.95375).

Conclusion

1. Through the investigation, it is found that the main purpose of the curriculum is to cultivate positive psychological quality, adjust personal psychological state, improve self and personality, in order to understand psychological health knowledge, better understand themselves, accept themselves and help others. The contents and curriculum that can adjust students' mentality and optimize psychological quality are the teaching contents of psychological health education. among them, positive interpersonal relationship, positive cognition, positive virtue, positive emotion, positive character and positive spirit are the top six curriculum modules.

2. The psychological health education curriculum based on psychological capital will explain and transform the results of the needs analysis stage into curriculum objectives, curriculum contents and curriculum activities, according to the research objectives and contents. Then make the curriculum teaching plan and work out 20 curriculum plans.

3. In order to investigate the effectiveness of the curriculum, the study was carried out among 100 students who took part in the psychological health education curriculum in Guilin University of Electronic Science and Technology in the first semester of the 2023-2024 academic year. Through the distribution of questionnaires, the pre-test and post-test methods are used to evaluate the positive psychological quality of students. The results showed that after participating in 20 units curriculum, the students' positive psychological quality was significantly improved. Students' positive cognition, positive emotion, positive interpersonal relationship, positive character, positive virtue and positive spirit have been improved. Among

them, positive character ranks first. The second is positive cognition. At the end of the list is a positive spirit.

Discussion

The discussion of the research results is divided into three parts: the discussion of the needs analysis of psychological health education curriculum, the discussion of the development of psychological health education curriculum and the discussion of the effectiveness of psychological health education curriculum.

1.The discussion of the needs analysis of psychological health education curriculum

From the point of view of the purpose of the psychological health education curriculum, the survey results show that the main purpose of the curriculum is to cultivate positive psychological quality, adjust personal psychological state, perfect oneself and perfect personality, in order to understand psychological health knowledge, better understand oneself, accept oneself and help others. The survey results are consistent with the findings of Bai Lu (2017 : 39). She pointed out that the purpose of bringing the cultivation of positive psychological quality into the curriculum of psychological health education. In addition, Sun Sheng (2020 : 47) believes that the curriculum of psychological health education for college students is a comprehensive discipline and an important part of the school quality education curriculum, which is not aimed at promoting students to master psychological knowledge. But to optimize students' psychological quality, improve students' psychological quality as the purpose, in order to finally achieve students' self-growth.

From the perspective of curriculum content needs, students want to adjust their psychologically and optimize the curriculum content of psychological quality, mainly including positive interpersonal relationship, positive cognition, positive virtue, positive emotion, positive character and positive spirit are the top six curriculum modules. The results of this survey are different from those of Shen Yanhong and Yang Yifei (2019 : 73), Sun Sheng (2020 : 47), Liu Chang and Zhou Jun (2020 : 14), Wichean Intarasompan, and Jittawisut Wimuttipanya (2021 : 2586). and Li Jinghua (2021 : 73). The main reason is that the research objectives are different, the research design questionnaire is different, so the research results are a little different. Their previous survey design is based on the traditional curriculum content requirements design questionnaire. The purpose of this study is to improve the positive psychological quality of students, and to design the questionnaire with modular design content.

2.The discussion of the development of psychological health education curriculum

This study is based on the investigation of the needs of college students' psychological health education curriculum and takes psychological capital as the concept to design and develop college students' psychological health education curriculum. The process of curriculum development mainly includes five steps. The first step: determine the principles of curriculum development. Step 2: set curriculum goals. The third step: formulate the structure and content of the curriculum. The fourth step: write curriculum teaching activities. Step 5: write a lesson plan. This is basically consistent with the goal model advocate Taba believes that curriculum development includes seven steps: assessing needs, forming goals, selecting content, organizing content, selecting learning experience, organizing learning activities and evaluation and its methods. At the same time, Zhang Xiao feng (2018) believes

that psychological health education curriculum should be carried out in accordance with the steps of situation analysis, "setting curriculum development objectives, determining curriculum development content," curriculum organization and implementation, and curriculum evaluation. In addition, the developed psychological health education curriculum was evaluated by three well-known curriculum experts in Thailand, and the three external audit experts agreed that the curriculum development was reasonable and the IOC value was very high. Therefore, the psychological health education curriculum developed in this study is not only in line with the model and steps of curriculum development, but also suitable for the needs of college students.

3. The discussion of the effectiveness of psychological health education curriculum.

According to the results of the experiment psychological research, after the implementation of the developed psychological health education curriculum, the positive psychological quality level of the students is higher than the pre-test level. The results of this study are basically consistent with those of Ren Zhong xia (2021). She thinks that experiential psychological health curriculum has a significant effect on the positive psychological quality of higher vocational freshmen. In addition, Yang Xian hua (2017) believes that the teaching of psychological health curriculum can improve positive psychological quality. The results of this experiment psychological study are consistent with the research hypothesis. The results of this experiment psychological study are consistent with the research hypothesis and can be explained as follows:

(1) Rational use of demand analysis.

This study shows how to follow the curriculum development steps and procedures and apply them to adapt to specific situations and requirements, so as to develop, implement and evaluate. It is generally believed that to make the curriculum effective, students' demand for the curriculum should be investigated when setting curriculum objectives and designing curriculum content. As Taba points out, the first step in curriculum development is to assess needs, that is, to identify the needs of the students facing the curriculum. In addition, Jill Schneiderhan et al. (2019 : 3023) believes that the first step in curriculum development is needs assessment, combining the curriculum development methodology elaborated by THOMAS and the framework used in the University of Michigan teacher Development Research (University of Michigan Faculty Development Institute) curriculum development seminar. The needs assessment helps us answer why it is developed. In other words, students' needs analysis is the starting point of curriculum development, through the investigation of students' specific needs, teacher determine the curriculum objectives and contents before the implementation of the curriculum according to the results of the needs analysis to.

(2) Set up the structure and content of the curriculum scientifically.

Compared with before the experiment, the positive psychological quality of college students has been greatly improved after the experiment, which is due to the preparation of a reasonable and scientific curriculum structure and content. The goal of this curriculum is to cultivate students' positive psychological quality and adjust their personal psychological. based on the theory of psychological capital, 20 class hours of 6 topics are set up. The aim is to guide students to understand the meaning of life, feel the wonderful life, share happy experiences, and be full of hope for the future. Each project designs a variety of classroom activities, such as problem situations, topic discussion, group cooperative learning and so

on. This design can enable students to quickly integrate into the classroom, achieve self-improvement in self-exploration, self-experience and self-perception, and then cultivate the positive psychological quality of class hours. The result of this study is consistent with that of Ye Juan (2022 : 3192). In order to cultivate the positive psychological quality of college students, the positive psychological quality of college students should be included in the teaching goal and the curriculum content of psychological health education should be deeply developed. In addition, Jiang Jie and Wu Yan (2021 : 150) also pointed out that the organization of the teaching content of psychological health education curriculum highlights the cultivation of positive psychological quality. Therefore, the scientific and rational establishment of the curriculum structure and content of psychological health education is an important guarantee for students to improve their positive psychology.

(3) Carry out rich and colorful curriculum activities.

In this study, classroom activities are divided into three parts: activity details, teachers' roles and students' roles. The details of the activities are the specific interpretation of the curriculum content. The roles of teachers and students are the regulations on the specific activities of teachers and students in curriculum activities. In curriculum activities, teachers are activity constructors, student-centered, create problem situations for students, provide students with a relatively safe and open environment, and create a harmonious, friendly and tolerant learning atmosphere. Encourage positive communication among students and between students and teachers. As the constructivist said teachers are the instructors for students to construct knowledge. Students play the role of learners and participants in the curriculum, participate in curriculum experience activities, communicate sincerely, speak freely, and perceive and learn knowledge in the participation experience. guide students to establish a positive understanding of themselves, can accept themselves, increase positive emotional experience, and then improve students' positive psychological quality. As the constructor believes, learners are active explorers and constructors of knowledge, and they must be student-centered and mobilize their initiative to construct knowledge on the existing basis, so as to make teaching in line with students' "recent development area".

Recommendations

According to the results of this study, we put forward two suggestions. Recommendations on the research results and future research.

1.Recommendations on the results of the study

(1) After the implementation of the 20-hour psychological health education curriculum, among the six dimensions of positive psychological quality, the improvement level of positive character is the highest. This is mainly for the following reasons: first, for teachers, in the process of curriculum activities, we can set up problem situations, guide and encourage students to actively participate in the discussion, and create a supportive and open environment for curriculum activities. Second, for students, students need to actively participate in curriculum activities, including cooperation with classmates, discussion with teachers, group cooperation, etc., through participation in curriculum activities, cultivate students' team spirit and leadership as well as the ability to handle affairs fairly and impartially.

(2) After the implementation of the 20-hour psychological health education curriculum, among the six dimensions of positive psychological quality, the improvement of positive spirit is the lowest. Therefore, in the future curriculum teaching, teachers should pay more attention to the cultivation of students' sense of hope, ideals and beliefs, sense of humor and gratitude education. By setting up reasonable teaching situations and curriculum teaching activities, students can acquire knowledge in the activities, increase the experience of positive emotions, and then improve students' positive spirit.

2. Future research.

(1) Demand analysis is an important initial stage of curriculum development. This study only selects students from one university of science and technology as a sample to collect data. The more the number of research objects, the higher the reliability of the data. Therefore, we can further study the needs of students in comprehensive universities, medical universities and vocational colleges for psychological health education curriculum, and then develop psychological health education curriculum suitable for different types of colleges and universities. in order to improve the positive psychological quality of college students.

(2) This study mainly focuses on the effectiveness of developing psychological health curriculum based on psychological capital to improve the positive psychological quality of college students. In the future, we need to further study whether the developed curriculum can improve the psychological health level or subjective well-being of college students.

References

- Bai Lu. (2017). A study on the effect of mental health education course on the cultivation of positive psychological quality of college students. *Education and Teaching Forum* (11), 39-40.
- Huang Shihua, Qiu Jingyi and Gong Wenjin. (2017). Investigation and analysis of students' satisfaction and demand of mental health education course in colleges and universities of traditional Chinese medicine. *Journal of Chengdu University of traditional Chinese Medicine (Education and Science Edition)*. (03), 102-104.
- Intarasompun, W., Muangnual, P., and Puchatree, N. (2022). ACTIVE LEARNING MANAGEMENT AND USING E-PORTFOLIO AS AUTHENTIC ASSESSMENT FOR TEACHER STUDENTS. *Journal of Yanasangvorn Research Institute Mahamakut Buddhist University*, 13(2), 108–118. Retrieved from <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/yri/article/view/262856>
- Jiang Jie and Wu Yan. (2021). A study on the cultivation of positive psychological quality of college students in mental health course. *Journal of Beijing Institute of Printing*. (07), 150-152. Doi:10.19461/j.cnki.1004-8626.2021.07.042.
- Jill Schneiderhan, Timothy C Guetterman, Margaret L Dobson, Zhang Yanan, Han Jianjun, Xu Yanli and Yang Hui. (2019). Curriculum Development: how to get started?. *Chinese General Medicine*. (25), 3023-3027.
- Li Jinghua. (2021). *The curriculum construction of mental health education in colleges and universities under the Great thought and Politics*. University (36), 73-75.

- Liu Chang and Zhou Jun. (2020). Investigation and Research on the course of Mental Health Education for College students in the New era-- A case study of Jiangning University City in Nanjing. *Modern Vocational Education* (23), 14-15.
- Shen Yanhong and Yang Yifei. (2019). An Analysis of College students' Cognition and demand for Mental Health Education courses-- A case study of Anhui normal University. *Journal of Anhui Vocational and Technical College of Commerce and Trade (Social Science Edition)* (04), 73-76. Doi:10.13685/j.cnki.abc.000452.
- Sun Sheng. (2020). A probe into the curriculum construction of mental health education in colleges and universities in the new era. *University* (28), 47-48.
- Wang Zhenzhen, Tang Jinhua and Ma Junjun. (2016). Investigation and analysis on the cognition and needs of mental health education courses among medical students in a university in Xinjiang. *Journal of Xinjiang Medical University* (07), 929-931-934.
- Wichean Intarasompan, and Jittawisut Wimuttipanya (2021). A quality in education of lower central network school with coaching and mentoring pass online system. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*. Vol.12 No. 8 (2021), 2586-2594 Retrieved from <https://turcomat.org/index.php/turkbilmat/article/view/3819>
- Ye Juan. (2022). The course of mental health education plays an important role in cultivating the positive psychological quality of college students. *Psychological Progress*, 12 (9), 3192-3196.

The Aesthetic Characteristics of Chama Dance in Inner Mongolia of China

Di Fan,

Phakamas Jirajarupat and Qiu Jin

Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: s63584947014@ssnu.ac.th¹

*****

Abstracts

Chama is a Tibetan Buddhist religious dance ritual that spread from Tibet to Inner Mongolia, the main purpose is to spread the teachings of Tibetan Buddhism through dance, drive away evil spirits for people, and pray for peace. The objective of this research was to analyze the aesthetic characteristics of Chama dance. It used the qualitative research method which collected data by observation and interview methods.

The research result was the Chama dance has gradually formed with distinctive Mongolian characteristics. Specifically, the sacrificial ceremony of shamanism, the original religious belief of the Mongolian people. Chama gradually formed its own unique formula and distinctive characteristics, which transformed the dull teachings and abstract philosophies of Buddhism into tangible images and plots, and presented gods and ghosts, heaven and hell.

Keywords: The Aesthetic Characteristics; Chama Dance; Inner Mongolia of China

Introduction

"Chama" is a religious dance ceremony of Tibetan Buddhism, which is a form of dance to promote Buddhism after the integration of Mongolian and Tibetan cultures. Chama is a comprehensive Tibetan Buddhist art that combines dance, music, chanting, masks and costumes. It is a dance performed in temples by lamas dressed in ornate costumes and wearing exaggerated masks representing gods. In Inner Mongolia, the performance time of "Chama" is usually held in the large Dharma meetings or Buddhist festivals of Tibetan Buddhist temples, and the "Chama" dance is generally performed only 1-2 times a year, which depends on the actual situation of the monasteries. According to the author's investigation of Tibetan Buddhist temples in Inner Mongolia, there are 21 temples in 6 cities and subordinate counties of Hohhot city, Ordos City, Alashan League Left Banner, Bayannaoer League, Ulanhot City and Tongliao City in Inner Mongolia with Chama dance, and each temple will hold a Chama dance performance of varying sizes according to the situation of the temple (Zou, 2005 : 254).

Research Objectives

To analyze the aesthetic characteristics of Chama dance.

---

¹ Received: October 13, 2023; Revised: October 17, 2023; Accepted: October 18, 2023

Research Methodology

Population and Sample

This article mainly analyzes the aesthetic characteristics of Chama dance from the whole ritual, the content of expression, the body vocabulary and the mask. The investigators of this paper need to understand the whole Chama dance ritual, understand the content and movement characteristics of Chama dance, and understand the mask of Chama. Therefore, this paper will use the interview method to investigate the Chama inheritors and abbots of Tibetan Buddhist temples. Details are as follows:

Jia Shangqin, national "Chama" inheritor. In 1985, he began to learn "Chama" dance, and carried out the sorting and research of "Chama" dance, collecting and sorting out a large number of first-hand materials of "Chama" dance. Familiar with Chama dance ritual process, Chama dance content and Chama dance movements.

Ao Teng Tuya, provincial Chama inheritor. Chama mask model for 33 years. In 2000, he was responsible for the restoration of the old Chama mask, and in 2006, he began the production of the new Chama mask.

Nari Su, Lama, Abbot of Garutu Temple, Ordos. Since 1990, he has studied Chama dance for 33 years and is familiar with the ritual flow, Chama dance and dance content.

Dabhiratu, Lama, Abbot of the Alashan Sharza Temple. Since 1990, have studied Chama dance for 33 years. I am familiar with the process of Chama ceremony, and have a good understanding of the role meaning of Chama dance and the history of Chama dance.

Research tools

All 4 participants were interviewed in a semi-structured interview format of 1 to 1. The main contents of the interview are:

- 1) Formation of Chama dance
- 2) Process of Chama dance ritual
- 3) Performance content of Chama dance
- 4) Body vocabulary of Chama dance
- 5) The mask of Chama dance

On July 7, 2022, the author conducted an interview with Mr. Jia Shangqin, the national Chama inheritor.

On July 10, 2022, the author conducted an interview with Ms. Ao Teng Tuya, a provincial Chama inheritor.

On September 20, 2022, the author conducted an interview with the abbot of the Alashan Sharza Temple, Dabshiratu.

On November 15, 2022, the author conducted an interview with Nari Su, Abbot of Garutu Temple in Ordos.

Research Findings

1. Formation of Chama dance

Chama originated from the Tibetan Buddhist dance "Qiangmu", and gradually formed a Mongolian culture and art form after it was introduced into Mongolia. The formation and development of Chama is closely related to the social and cultural soil. As a regional minority art, it is restricted and influenced by Inner Mongolia's specific natural geographical environment, ethnic history, cultural tradition and surrounding regional culture, so as to reflect its unique artistic personality and aesthetic characteristics.

1.1 Inner Mongolia's natural environment and humanity

The Inner Mongolia Plateau is a vast area, located in the northern border of China from the northeast to the southwest oblique, in a narrow shape, longitude and latitude east from 126°04' east, west to 97°12' east, across the longitude of 28°52', east-west straight distance of more than 2,400 kilometers; South from 37°24' north latitude, north to 53°23' north latitude, longitudinally-occupying 15°59' latitude, linear distance 1700 kilometers. It borders eight provinces of China to the south and east, and Mongolia and Russia to the north, with a border length of 4,200 kilometers. The average altitude is about 1,100 meters, and the total area is 1.183 million square kilometers.

Figure 2: Inner Mongolia region map made by Xing Yupeng picture 2023.6

Due to the northern location of the Mongolian Plateau, higher terrain, far from the sea, and the border is blocked by mountains, so the climate belongs to the characteristics of continental climate: cold and long winter, very little hot weather in summer, wind and sand in spring, less precipitation. Generally speaking, the climate of the grassland changes rapidly, there are more disasters, landslides, mud-rock flows; Avalanches, blizzards and wind disasters often occur. "The combined effect and comprehensive influence of these factors constitute the unique geographical environment characteristics of the Mongolian Plateau, such as relatively closed and monotonous surface structure, harsh natural conditions, relatively fragile ecological environment, and relatively low tolerance for humans and animals. This kind of natural

geographical environment has a direct and profound impact on the Mongolian people. Due to the harsh environment, in order to survive, the Mongolian people have fought with nature for a long time, honed their will to survive, and made them open-minded and bold.

The special regional environment and characteristics of Inner Mongolia gave birth to the rich and colorful grassland culture, and the grassland culture influenced the artistic characteristics and ideological connotation of Mongolian Chama. At the first High-level Forum on Grassland Culture Research in China, experts and scholars have summarized the spiritual connotation of grassland culture as three points: The first is "advocating nature". The Grassland nationality highly depend on the natural nomadic production and life style, so that the Grassland nationality have an attitude of admiration and reverence for natural objects. The second is "practicing freedom". In the relatively broad and free-living environment, the factor of freedom has been imperceptibly deeply cast in the national character of the Mongolian people, and has become the goal that people pursue and the object of practice in real life. Third, the spirit of "hero worship". The grassland people have the cultural tradition of advocating heroes, venerating heroes and advocating heroes are particularly prominent in the traditional culture of the grassland people. For example, many Mongolians still like to use "hero" (Batel) as their name, and in the Chama dance, there is also a god representing "Batel", shining heroism. The above three kinds of spirits are related to each other, and together build the core idea of grassland culture, reflecting the unique national character and aesthetic pursuit of the Mongolian nation, with distinct national attributes.

1.2 Formation of the Chama dance

In the 13th century, Tibetan Buddhism began to spread into Mongolia, and "Qiangmu" was also introduced, but later because of the retreat of Buddhism, "Qiangmu" also interrupted the spread in Mongolia. By the 16th century A.D., Altan Khan had invited the third Dalai Lama from Tibet, Suo Nam Jiso, to the Inner Mongolia Naturalization City (today's Hohhot city) to spread Buddhism began, Tibetan Buddhism is once again spreading across the Mongolian plateau, "Qiangmu" also spread widely, and continuously absorbed and integrated the shamanic art believed by the Mongolian people and the elements of Mongolian folk dance, folk music and folk Musical Instruments, adding a lot of content of Mongolian cultural beliefs, and gradually forming a religious dance with Mongolian characteristics, blending Mongolian and Tibetan religious culture and music and dance culture as one.

With the wide spread of Tibetan Buddhism in Mongolia, a group of outstanding Mongolian religious figures and lamas scholars emerged, which further accelerated the development of Chama dance in Inner Mongolia. Among them: Urat West Public Banner (present Urat Front Banner of Bayannur City) Mozhigen Temple III Mozhigen Living Buddha Rosandan Bygyaltsen (1717-1766) was a representative and outstanding Buddhist figure. He was a man of extraordinary wisdom and profound knowledge; As a living Buddha with deep attainments in Tibetan Buddhist culture, he translated a large number of Buddhist classics throughout his life. At the same time, according to the absence of Mongolian Chama, the Mongolian monks had practical difficulties in arranging Chama dance, which was not conducive to the spread of Chama dance, and the Mongolian people could not accept and have a deeper understanding of the rituals and rituals of Tibetan Buddhism. Many times to the Tibetan Buddhist monk living Buddha in Tibet proposed the idea of composing Mongolian Chama dance, and finally overcome various obstacles and difficulties, adopted the essence of traditional Mongolian music and dance. In addition, traditional Mongolian Musical Instruments

were included in the accompaniment of Chama, which broke the traditional shackles of "Qiangmu" and created the first Mongolian Buddhist music and dance art Chama, which was favored by the Mongolian people.

In the "Annals of Chinese Dance · Inner Mongolia Volume" recorded, "Alxa Guangzong Temple I Gegen Awang Dorji, From 1764 to 1778, he went to Tibet, Qinghai, Beijing, Xi'an and Mount Wutai to study the classics. The artistic forms in various Buddhist celebrations and ceremonies should be studied intensively. After returning, on the basis of learning from others and absorbing the nutrients of Mongolian song and dance art, he began to carefully prepare and repeatedly practice the Chama of the temple. After years of hard work, this religious art with regional characteristics finally came out in 1778. (Edited by the Editorial Committee of Chinese Dance, 2004) It is not difficult to find that Chama in Inner Mongolia is not simply a direct copy of the Tibetan "Qiangmu", but a combination of CHAMA with the Mongolian dance art, thus producing a Tibetan Buddhist dance with Mongolian characteristics.

2. Aesthetic characteristics of Chama dance

2.1 The grand, rugged beauty of Chama dance

Grand and rough are the characteristics of art form. It is opposite to delicate and implicit artistic form. The grandiosity and roughness of Chama means that it is large in scale, magnificent in momentum, full of wild power, and has great deterrent power. The content of the performance is not pretentious, not disguised, profound meaning. profound meaning. In fact, this aesthetic consciousness is also the connotation of the Mongolian people's spirit.

First of all, in terms of the scale of the performance of the Chama dance, although the content and time of the performance of the Chama dance in various temples are different, they all have a grand scale and complete rituals. Ritual is the most concerned object of anthropologists. It is a kind of collective, compulsory and recognized activity for human survival needs. Most religious dances are almost completed in ritual, which is a religiously prescribed act to achieve religious purposes. Ritual activities play a psychological function to help people recover their mental balance after being disturbed by death, illness, economic and social difficulties. For example, the Dazhao Temple in Hohhot's "June 15 Dharma Assembly" lasted eight days, and the Chama dance was performed on the last day of the assembly. Another example is the "Mani Fa Meeting" called by Ordos Junge, Among them, on the eighth day of July and the beginning of July 9, two days are Chama dance performances.

The scene of the Chama dance performance is large and grand. For example, the Great call of Hohhot started from the Fa meeting on the first day to recite the "Dawei Diamond Sutra" in the temple, and held the "Ba Ling" Fa events on the seventh day. The ritual of sending ghosts is an important ritual of exorcising ghosts and praying for blessings in Tibetan Buddhism, which symbolizes exorcising ghosts and relieving human suffering and troubles. On the morning of the eighth day, the lamas finish chanting sutras, walk out of the sutras hall and walk around the temple clockwise, and then begin to perform the Chama dance. The number of lamas participating in the Chama performance can be as few as dozens and as many as hundreds. There were thousands of spectators and believers. Throughout the ritual, dance constrains time, space and power, and controls other artistic categories to serve themselves from both aesthetic and non-aesthetic perspectives. The intense ritual nature of the Chama dance enables people to resonate, reach consensus, and express emotions. It can easily integrate individuals and even the whole society closely, so that its grand scene is manifested through this sacred cohesion.

Third, the body vocabulary of Chama dance also reflects the majestic momentum of heroism. The movement and posture of the Chama dance, representing the "hero" or "Yama" messenger of the god, the movement is steady, heavy, slow, extremely imposing. For example, holding a warrior's knife and shield, representing the image of the hero "Batelle", the body is tall and upright, the head is held high, and the heroic divine power is expressed through the rough fighting and dancing posture. For another example, in the dance segment of the messenger of "Yama", the music is slow and solemn, the dance movements are slow and steady, and the sword and sword are waved in the hand, symbolizing the removal of all the demons and ghosts that hinder the gods from coming to the earth and showing the power of God.

Fourth, the rough, free and easy beauty of Chama dance body vocabulary. Chama dance has the accumulation of Tibetan traditional dance culture, representing the movement of swinging arms and half turning over in place and the evolution of the movement, and has the characteristics of the traditional Mongolian dance culture, which always dances around the rhythm of "circle" from top to bottom, front to back and left. The overall style is rough, free and dignified, showing the original and representative of Mongolian folk dance. The images of deities in Chama dance have personalized characteristics. From the point of view of the movements of the dance, it absorbs the movements of the Mongolian wrestlers in the ring and the factors of shamanism dance. The range of hands swinging is large, and the movement is more forward and backward, and the main movements are waving hands, stomping, turning and jumping. For example, the deer God and the cow God symbolize the beauty and auspiciousness of the human world. In this dance, the music is brisk and lively with a strong sense of rhythm. The dance combines the music rhythm with light jumping and rotating, which has a strong dancability and reveals the wild beauty of rough and free.

Figure 3: Bird and Beast God Dance in Chama Photo Source: Fan Di taken at Wu shen temple, Ordos 2023.7

2.2 The ferocious beauty of the Chama dance

The fierceness is one of the important aesthetic feelings of Chama, and it is the unique and inherent aesthetic form of Chama. The esthetician Li Zehou pointed out: "In that seemingly ferocious threat mystery, there is a thick historical force." It is with this overwhelming and unstoppable force of history that its mysterious terror becomes beautiful -- sublime."

Chama dance is performed by the lama wearing a mask. Here, the mask is no longer a simple mask. It has become connected with "God" and become a materialized symbol of God, a bridge between man and God, and an ideal form of integration between man and God. When people put on masks, they seem to enter the world of selflessness and become omnipotent gods.

In Chama dance, in addition to Buddha, Bodhisattvas, monks, saints and a few other good face masks, as well as animal masks such as birds and beasts, the main is the fierce face mask composed of the original god and the dharma god, whose image is mostly ferocious, scary, stern and fierce. They wear human skull crowns on their heads, and look at people in a hallucinatory image, with a majestic face and fangs, holding various rituals made of human organs in their hands, tying their waists with beads on their heads, or wrapping themselves around poisonous snakes to express the suppression of demons. These masks are exaggerated, strange, and have a powerful deterrent. The appearance of this shape is influenced by two aspects. First, Tibetan Buddhism believes that the biggest enemy in the world is greed, anger and delusion in the human heart. Chamma dance is not only to destroy demons, but also to guide people to get rid of greed, anger and delusion. As the image expression of Buddhist teachings, Chama is deeply influenced by Buddhist tantric rituals. Therefore, the mask is exaggerated, ferocious, and has deterrence, meaning the power of destroying demons and promoting the great virtues of Buddhism. Second, originating from Tibetan Buddhist statues, the religious function of those Dharma protection vajra is to guard the Dharma, protect monks and believers, and suppress evil spirits, and the power of the divine force is the manifestation of the religious function of the fierce God, and is also the focus of the aesthetic.

Figure 4: Chama Mask inheritors in the production of a fierce phase mask Photo source: Alxa Left Banner Cultural Center provided 2022.7

The stern, dark and absurd horror of Chama dance mask is the rebellion and alienation from the traditional sense of beauty, a disguised beauty, a specific heavy and dark beauty. The mask will connect people and God as one, so that people and God dance, so that the gods reside in the fierce mask, in order to achieve the effect of subdue ghosts, exorcise demons, and protect themselves. It is not only the embodiment of terror and evil, but also the representative of tenderness and kindness, it is the symbol of fear and intimidation externally, and the divine force of warm care internally. This dual religious concept, emotion and imagination is condensed in such a strange and fierce image. Although terrifying, it still retains a great aesthetic charm. This kind of strong contrast and high unity between beauty and ugliness, love and hate, evil and good makes Qiang filled with great aesthetic charm in the fierce, dark, absurd and horrible atmosphere.

2.3 The truth, goodness and beauty of Chama dance

"Chama" is a religious ceremony in the Tantra of Tibetan Buddhism, which is very sacred. Tantra teaches that not only can everyone "become a Buddha", but also "become a Buddha immediately" and "become a Buddha in the body". A "Buddha" is a person who has perfected his practice and attained great enlightenment. Although most of the plots performed by Chama are religious stories, these stories reflect the Mongolian people's life emotions, aspirations and exploration of the meaning of life, and also reflect the humanized expression of God.

For example, in *Mirayinchama*, the play celebrates Milarepa, a legendary figure of Lamaism. According to Tibetan historical records, Milarepa was a prominent monk of the Kagyu School of Tibetan Buddhism in the 12th century. In addition to the main character Milarepa, there are black old men, white haired old men, hunters, hunting dogs, deer and so on. Its storyline is: The black old man and the white-haired old man lived by hunting, and they were fond of killing, leading hunters into the mountains to hunt every day. One day they were chasing a deer with dogs, and this deer was saved by Milarepa. Milarepa preached to the hunter, and under the influence of Buddhism, the white-haired old man felt compassion, so he put down the butcher's knife and became a Buddha. The black old man at first ridiculed Milarepa, but finally repented under the advice of the white-haired old man and converted to Tibetan Buddhism. Finally, the two hunters gave their bows to Milarepa and danced together in a joyous dance.

To abandon the superstitious factor is actually to convey a higher realm of life. Therefore, the performance of Chama dance is, in a sense, a leading activity for the growth of life, and it urges people to abandon the false, evil and ugly and pursue the true, the good and the beautiful. In short, whether its worldview and methodology are scientific or not, its nature of exploring the meaning of life is unquestionable.

2.4 The mysterious beauty of Chama dance

Animism is the reverence and worship of human beings to nature in primitive society, believing that all things have soul and spirit. In front of the powerful nature, people feel weak, humble and helpless, which leads to their fear and worship of some abilities of animals and plants unconsciously, and thus produces the worship of primitive gods. Later people summed up this phenomenon as "animism".

Animism has been hidden in the Mongolian people's ideology and religious belief since ancient times. They not only created many kind-hearted and loving gods with their own imagination to help them deter and expel the evil spirits that brought them disasters, but also created a series of rituals and songs to please the gods. Chama is one of the religious rituals that contain the aspirations and emotions of the Mongolian people. It shows the philosophy of life, the teachings of Buddhism, the gods and ghosts, the present life and the next life, the good and the evil through the form of dance. It left the original "animism", imprinted with totem worship, god worship, ghost worship and other early human cultural concepts. It reveals a strong religious color and a strong mysterious atmosphere of ancient human production and life.

The Mongolian plateau is vast and inaccessible, and the Mongolian ancestors fought against the nature with their nomadic lifestyle. Under the vast sky on the grassland, the Mongolian people personalize the cattle, horses, dogs, deer, birds and other birds and beasts that accompany them at the same time give supernatural powers, so there are many bird and animal god masks in Chama mask. These shapes of birds and beasts not only reflect the Mongolian ancestors' worship and reverence for nature, but also reflect the will and desire to conquer and transform nature. For example, the "deer god dance" in Chama simulates the character and habits of deer, and displays a totem worship and exorcism by the image of birds and animals spirits. Deer God is also the Mongolian totem will, on behalf of the auspicious kind of peace, its dance movement image, highly skilled, vivid, mask modification more make the Chama dance covered with a layer of mysterious veil.

Discussion

After the Chama dance was introduced into Inner Mongolia from Tibet, through the changes of geographical environment, social environment and production environment, as well as the continuous modification of generations of Mongolian Chama masters and the integration of rich and grassland culture, the Chama dance has gradually formed with distinctive Mongolian characteristics. Specifically, the sacrificial ceremony of shamanism, the original religious belief of the Mongolian people, is retained in the Chama dance ceremony (Wen, 2004 : 30). The content of the Chama dance is added to the Mongolian legend, the role of the dance is added to the heroic image of the Mongolian people, and the body vocabulary of the dance is integrated into the folk dance (Jia, 2022 : 41).

Chama dance embodies the unique cultural spirit and national temperament of the Mongolian people, is the mutual coexistence of Tibetan Buddhism and Inner Mongolia local culture, and is the unity of God and human dialogue (Annals of Chinese Dance Editorial Committee, 2014 : 20). After a long time, Chama gradually formed its own unique formula and distinctive characteristics, which transformed the dull teachings and abstract philosophies of Buddhism into tangible images and plots, and presented gods and ghosts, heaven and hell, this life and the next life with concrete plots (Liu, 2010 : 17). The grand and mysterious majesty of the Chama dance; Rough, rustic movements; The story content that embodies the truth, kindness and beauty and the terrifying mask reflect the unique personality of the Mongolian people, which is deep, internal, honest, brave, bold, resolute and brave. Chama dance is the aggregation of the Mongolian character, the Mongolian spirit and the Mongolian temperament (Li, 2001 : 62), as well as the concentrated embodiment of the Mongolian people's life, thoughts and feelings, psychological quality and aesthetic taste.

Recommendation

1. Practical Recommendations

For the practical recommendation about this research, begin the research by conducting a thorough literature review. Explore existing academic papers, books, and articles related to Chama dance in Inner Mongolia. This will help you understand the historical context and existing research on the topic. Conduct interviews with Chama dancers, choreographers, and experts in the field to gather their perspectives on the aesthetics of Chama dance. You can also design surveys to collect quantitative data on audience perceptions. Document Chama dance performances through photography and audiovisual recordings. These records can serve as valuable visual aids for your research and help in analyzing the aesthetic elements of the dance.

2. Recommendation for future research

The future research should study in-Depth Movement Analysis: Explore the intricate movements and choreography of Chama dance in greater detail. Use advanced motion-capture technology and biomechanical analysis to understand the precise mechanics and aesthetics of dance movements. Cross-Cultural Comparative Studies: Conduct cross-cultural comparisons between Chama dance and other traditional dance forms from different regions, cultures, or ethnic groups. This can shed light on the universality or uniqueness of Chama dance aesthetics. Aesthetic Evolution Over Time: Investigate how the aesthetic characteristics of Chama dance have evolved over the years. Analyze the impact of contemporary influences and globalization

on the dance form's aesthetics. Costume and Adornment Analysis: Focus on the aesthetics of Chama dance costumes, masks, and adornments. Explore the symbolism, craftsmanship, and cultural significance of these elements in relation to the dance. Audience Perception and Experience: Investigate the audience's perspective by conducting surveys, interviews, or focus groups. Understand how different audiences perceive the aesthetics of Chama dance and how these perceptions might vary across demographics.

References

- Annals of Chinese Dance Editorial Committee. (2014). *Annals of Chinese Dance*. Inner Mongolia Volume, Xuelin Publishing House, Shanghai.
- Jia, S. (2022). Fan Di's interview with Jia Shangqin, a national Chama inheritor.
- Li, Z. (2001). *The Course of Beauty*. Tianjin Academy of Social Sciences Press, Tianjin, China.
- Liu, J. (2010). *Collage of "Introduction to Dance"*. Minzu Publishing House. Beijing.
- Wen, Z. (2004). Analysis on the influence of geographical factors on the formation of Mongolian traditional culture. *Journal of Qinghai Normal University*.
- Zou, R. (2005). Tibetan masks. *Social science*.

การประยุกต์ข้อมูลภูมิสารสนเทศ จากระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็ก
เพื่อพัฒนาแบบจำลองพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม บริเวณเส้นทางคมนาคม

อำเภอหนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี

**The Using of Geoinformation Data From Small Unmanned Aerial Systems
(sUAS) for Landslide Modeling Transport Routes in
Nong Yai District and Bo Thong District
of Chonburi Province**

จิรเมธ จุลวิเชียร และ กฤษณัยน์ เจริญจิตร

มหาวิทยาลัยบูรพา

Jiramate Chulwichian and Kitsanai Charoenjit

Burapha University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Jiramatech@go.buu.ac.th

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบจำลองพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม บริเวณเส้นทางคมนาคม อำเภอหนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการพัฒนาแบบจำลองพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาปัจจัยที่ส่งต่อการเกิดภัยพิบัติดินถล่ม 2) การกำหนดปัจจัยเทคนิคการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ Analytic Hierarchy Process (AHP) โดยใช้แบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน 3) ประยุกต์ข้อมูลภูมิสารสนเทศศาสตร์ ระหว่างข้อมูลที่ได้จากการสำรวจด้วยระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็ก Small Unmanned Aerial Systems (sUAS) ปี 2564 และข้อมูลภาพถ่ายจากข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียม Sentinel-2 ปี 2564 4) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศในวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่มฯ 5) วิเคราะห์เสนอทางเลือกแบบจำลองพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม บริเวณเส้นทางคมนาคม อำเภอหนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี

ผลจากการศึกษาปรากฏว่า จากการประยุกต์ข้อมูลภูมิสารสนเทศศาสตร์ ระหว่างข้อมูลที่ได้จากการสำรวจด้วยระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็ก Small Unmanned Aerial Systems (sUAS) ปี 2564 และข้อมูลภาพถ่ายจากข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียม Sentinel-2 ปี 2564 โดยใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศในการวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม ร่วมกับข้อมูลพิกัดตำแหน่งในพื้นที่จริงที่เคยเกิดเหตุการณ์ดินถล่มในอดีต บริเวณเส้นทางคมนาคม อำเภอหนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี พบว่าข้อมูลที่ได้จากการสำรวจด้วยระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็ก ปี 2564 สามารถแสดงรายละเอียดเชิงพื้นที่ที่เหมาะสม และมีความ

* วันที่รับบทความ : 21 มิถุนายน 2566; วันที่แก้ไขบทความ 27 มิถุนายน 2566; วันที่ตอบรับบทความ : 28 มิถุนายน 2566

แม่นยำเชิงตำแหน่ง ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาและเป็นทางเลือกในการนำแบบจำลองพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม และประยุกต์ในพื้นที่อื่น ๆ ที่เหมาะสมต่อไป

คำสำคัญ: การลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์; ระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็ก; เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ

Abstracts

This qualitative research aimed to develop landslide modeling transport routes in Nong Yai and Bo Thong Districts, Chonburi Province. The development of a landslide risk area model was divided into 5 steps: 1) exploring factors affecting landslide disaster; 2) determining Analytic Hierarchy Process (AHP) technique factors by using an assessment form for 5 experts; 3) applying geospatial data between the year 2021 of Small Unmanned Aerial Systems (sUAS) survey data and Sentinel-2 image data of the year 2021; 4) applying geoinformation technology in the analysis of landslide risk areas; and 5) proposing alternative landslide modeling transport routes in Nong Yai and Bo Thong Districts, Chonburi Province.

Based on the application of geospatial data between the data obtained from Small Unmanned Aerial Systems (sUAS) survey the year 2021 and the image data from Sentinel-2 satellite imagery of the 2021, using geospatial technology to analyze landslide risk areas together with geographic data in the actual area that has experienced landslides in the past on transport routes in Nong Yai and Bo Thong Districts Chonburi Province, the findings revealed that the data obtained from Small Unmanned Aerial Vehicle System survey of the year 2021 can show reasonable spatial detail and positional accuracy. This is a development approach and an alternative to further develop landslide modeling and to be applied in other suitable areas.

Keywords: Analytic Hierarchy Process (AHP), Small Unmanned Aerial Systems (sUAS), Geoinformation Technology

บทนำ

ภาคตะวันออกของประเทศไทย ประกอบไปด้วยพื้นที่ 7 จังหวัด คือ จังหวัดชลบุรี จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสระแก้ว จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด เป็นภูมิภาคหนึ่งที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และยังถูกกำหนดเป็นพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) มีลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบสูง สลับกับภูเขา มีพื้นที่ราบ เป็นรูปโค้งตลอดแนวชายฝั่งทะเล มีทิวเขาจันทบุรี อยู่ทางด้านชายฝั่งทะเลตะวันออก ทอดตัวไปทางด้านทิศตะวันตก จรดกับทิวเขาบรรทัด ซึ่งเป็นทิวเขาที่เป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศ เป็นพื้นที่ราบสูง สลับกับภูเขา จึงมีบางส่วนของพื้นที่เกิดสถานการณ์ดินถล่ม ทำให้บางพื้นที่ตกอยู่ในสภาวะเสี่ยงภัยดินถล่มอย่างเลี่ยงไม่ได้

ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี จากข้อมูลเชิงพื้นที่ของกรมทรัพยากรธรณี มีรายงานสถานการณ์พื้นที่อ่อนไหวต่อการเกิดดินถล่ม ซึ่งจังหวัดชลบุรี มีเขตการปกครองแบ่งออกเป็นทั้งหมด 11 อำเภอ ซึ่งในพื้นที่มีระดับความอ่อนไหวหรือเสี่ยงภัยดินถล่ม อยู่ในเกณฑ์ระดับสูงมาก คิดเป็นขนาดพื้นที่รวม 12.95 ตร.กม. ระดับสูง มีขนาดพื้นที่ 58.62 ตร.กม. และในเกณฑ์ระดับปานกลาง คิดเป็นขนาดพื้นที่รวม 233.64 ตร.กม. จากข้อมูลดังกล่าว มีสถานการณ์ความเสี่ยงอยู่ในช่วงเกณฑ์ระดับปานกลาง-สูงมาก มีขนาดพื้นที่เสี่ยงภัยสูงถึงร้อยละ 44.87 อยู่ในเขตการปกครองรวม 9 อำเภอของพื้นที่จังหวัดชลบุรี (กรมทรัพยากรธรณี, 2564 : ออนไลน์) ประกอบกับในเขตการปกครองพื้นที่อำเภอหนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง มีการสร้างถนนผ่านบริเวณพื้นที่ภูเขา ถนนหมายเลข 3245 บางครั้งเมื่อมีมรสุม หรือฝนตกหนัก จากการสอบถามชุมชนโดยรอบพบว่าบางบริเวณได้เกิดปัญหาดินถล่มมีดิน และก้อนหินหล่นบริเวณเส้นทางการคมนาคมดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของประชาชนในการคมนาคมขนส่ง และพื้นที่การเกษตรกรรมโดยรอบ

จากสถานการณ์ปัญหาดินถล่ม บริเวณเส้นทางการคมนาคม ถนนหมายเลข 3245 ในพื้นที่อำเภอหนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง ซึ่งถนนดังกล่าว เป็นเส้นทางการคมนาคมที่สำคัญในการขนส่งสินค้าด้านการเกษตร ประกอบกับพื้นที่จังหวัดชลบุรี เป็นย่านการค้าพาณิชย์ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และยังถูกกำหนดเป็นพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) การเกิดสถานการณ์เช่นนี้นับว่าส่งผลกระทบอย่างมาก ดังนั้น จะเห็นได้ว่าปัจจุบันภัยพิบัติทางธรรมชาติ และกิจกรรมการพัฒนาของมนุษย์ที่สร้างขึ้น อาจจะทำให้เกิดสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดได้ตลอดเวลา กระบวนการเตรียมความพร้อมเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติเป็นสิ่งจำเป็นอย่างเร่งด่วน จึงนำมาสู่แนวคิดในการศึกษาวิจัย โดยใช้เทคนิคการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ Analytic Hierarchy Process (AHP) ในการกำหนดความสำคัญของปัจจัย และประยุกต์เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ ร่วมกับข้อมูลเชิงพื้นที่ ที่ได้จากการสำรวจโดยใช้ระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็ก Small Unmanned Aerial Systems (sUAS) ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสำรวจโดยใช้ระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็กนั้นจะได้ข้อมูลที่มีรายละเอียดสูง ทันสมัย รวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ และวิเคราะห์ระดับความเสี่ยง โดยการประยุกต์ข้อมูลภูมิสารสนเทศ จากระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็ก เพื่อพัฒนาแบบจำลองพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม บริเวณเส้นทางการคมนาคม อำเภอหนองใหญ่และอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี จากแนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาดังกล่าวสอดคล้องตามแนวทางบูรณาการขับเคลื่อนประเทศด้วยการพัฒนาวิทยาการ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีการวิจัย เพื่อต่อยอดในกลุ่มเทคโนโลยี และอุตสาหกรรม ปรับวิธีการให้มีลักษณะเน้นการบริหารจัดการ ด้วยเทคโนโลยี อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม เช่น เทคโนโลยีระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็ก Small Unmanned Aerial Systems (sUAS) สอดรับการพัฒนาพื้นที่

เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ตอบสนองวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ 4.0 “Thailand 4.0” แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยไปสู่อนาคตให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาแบบจำลองพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม บริเวณเส้นทางคมนาคม อำเภอหนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยการประยุกต์ข้อมูลภูมิสารสนเทศ จากระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็ก เพื่อพัฒนาแบบจำลองพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม บริเวณเส้นทางคมนาคม อำเภอหนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี โดยมีวิธีการศึกษาดังนี้

1. พื้นที่ศึกษา

1.1 การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่ศึกษา บริเวณเส้นทางคมนาคม อำเภอหนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี หลากแผ่นดินหมายเลข 3245 ระหว่างกิโลเมตรที่ 45-49 เส้นทางข้ามตัดผ่านภูเขา (เขาอ่างแก้ว) รวมความยาวของระยะทางประมาณ 4 กิโลเมตร คิดเป็นพื้นที่ 4.34 ตารางกิโลเมตร จำนวน 2,709.84 ไร่

แผนภาพที่ 1 แผนที่แสดงขอบเขตพื้นที่ศึกษา บริเวณเส้นทางคมนาคม อำเภอหนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ใช้ระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็ก Small Unmanned Aerial Systems (sUAS)

2.2 อุปกรณ์กำหนดตำแหน่งบนพื้นโลก (Global Positioning System: GPS)

2.3 ใช้โปรแกรม PIX 4D เป็นโปรแกรมอัจฉริยะที่ช่วยจัดการข้อมูลจากภาพถ่ายทางอากาศ
ทำแผนที่ วางแผนการบิน รองรับการทำงานบน Desktop อุปกรณ์การสำรวจ

2.4 ซอฟต์แวร์ประยุกต์ทางด้านภูมิสารสนเทศ ArcMap GIS 10.0

3. การเตรียมข้อมูล

การศึกษาปัจจัยข้อมูลปฐภูมิ และข้อมูลหัตถภูมิ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
รายงานด้านต่าง ๆ งานวิจัย รวมไปถึงข้อมูลทางสถิติจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำมาใช้ในการวิเคราะห์
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดดินถล่ม นำไปสู่การ วิเคราะห์เพื่อพัฒนาแบบจำลองพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม บริเวณ
เส้นทางคมนาคม อำเภอหนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี ประกอบไปด้วยปัจจัยหลัก 7 ปัจจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงข้อมูลปัจจัย

ปัจจัย	ข้อมูลรายละเอียดของปัจจัย
1.ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย	ข้อมูลการอ้างอิงจากสถิติปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (กรมอุตุนิยมวิทยา)
2.ความลาดชัน	ข้อมูลความลาดชัน วิเคราะห์จากข้อมูลจากดาวเทียม Sentinel-2 และจากการสำรวจโดยระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็ก Small Unmanned Aerial Systems(sUAS) 7 ธันวาคม 2564 เวลา 10.41 น.
3.ความสูง	ข้อมูลความชันความสูง วิเคราะห์จากข้อมูลจากดาวเทียม Sentinel-2 และจากการสำรวจโดยระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็ก Small Unmanned Aerial Systems(sUAS) 7 ธันวาคม 2564 เวลา 10.41 น.
4.การระบายน้ำของดิน	ข้อมูลการระบายน้ำของดิน (กรมพัฒนาที่ดิน)
5.ความคงทนของดิน	ข้อมูลความคงทนของดิน (กรมพัฒนาที่ดิน)
6.ชนิดของดิน	ชนิดของดิน (กรมทรัพยากรธรณี)
7.การใช้ประโยชน์ที่ดิน	ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน วิเคราะห์จากข้อมูลจากดาวเทียม Sentinel-2 และจากการสำรวจโดยระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็ก

ปัจจัย	ข้อมูลรายละเอียดของปัจจัย
	เล็ก Small Unmanned Aerial Systems(sUAS) 7 ธันวาคม 2564 เวลา 10.41 น.

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เชิงลำดับชั้นมีสิ่งที่ต้องตัดสินใจ โดยการนำเอาเกณฑ์ไปเปรียบเทียบกับเป็นคู่โดยนำมาเปรียบเทียบกับกันจนครบทุกเกณฑ์ ดังนั้นการพิจารณาเพื่อตัดสินใจจะมีสิ่งที่ควรพิจารณา 2 ประการ คือ องค์ประกอบในการตัดสินใจ และขั้นตอนหรือกระบวนการในการวิเคราะห์ตามลำดับชั้น (Thomas L Saaty & Luis G Vargas, 2012 : 23-40)

4.1 การประเมินโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ตามลำดับชั้น (Analytic Hierarchy Process: AHP) เพื่อลำดับความสำคัญของปัจจัย กำหนดค่าถ่วงน้ำหนักของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดภัยพิบัติดินถล่ม โดยใช้การวิเคราะห์ลำดับโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านในการประเมิน

4.2 ประมวลแบบสัมภาษณ์ข้อมูลเพื่อกำหนดค่าระดับน้ำหนักความสำคัญของปัจจัย สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ วินิจฉัยเปรียบเทียบแต่ละคู่ปัจจัย แล้วตัดสินใจให้ระดับน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยที่ทำการพิจารณานั้นมีความสำคัญ มีการส่งผลมากกว่าอีกปัจจัยที่นำมาเปรียบเทียบในระดับใด โดยผู้วิจัยได้กำหนดค่าตัวเลข 1-5 สำหรับแทนระดับน้ำหนักความสำคัญในการเปรียบเทียบแต่ละปัจจัยแต่ละคู่ ซึ่งมีทำให้สามารถจำแนกความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยได้ดี ดังตารางที่ 2

4.3 นำข้อมูลน้ำหนักปัจจัยมาทำการเปรียบเทียบปัจจัยเป็นรายคู่ (Pair Wise Comparison) ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบเพื่อกำหนดระดับน้ำหนักความสำคัญรวมของแต่ละทางเลือก โดยการใช้ตารางเมทริกซ์ในการเปรียบเทียบ อธิบายทดสอบความสอดคล้องของเหตุผล และความอ่อนไหวของลำดับความสำคัญของทางเลือก

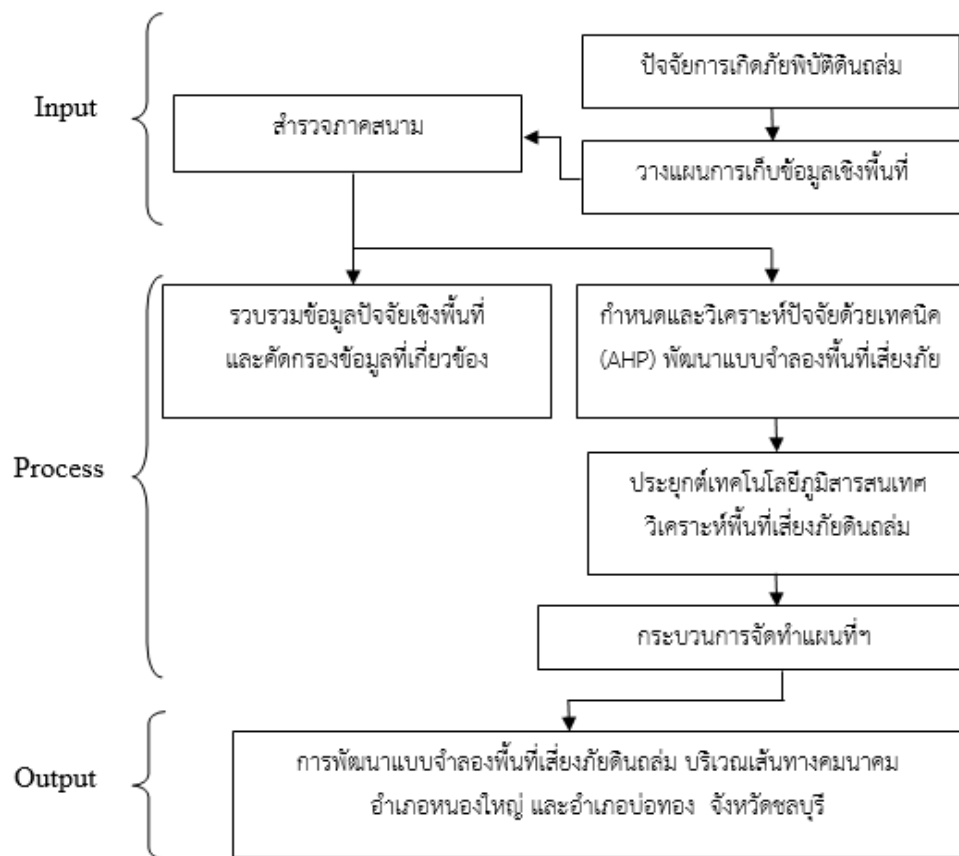
4.4 วิเคราะห์ด้วยโปรแกรม ArcMap GIS 10.0 จัดทำแผนที่ระดับความเสี่ยงต่อการเกิดภัยพิบัติดินถล่ม บริเวณเส้นทางคมนาคม อำเภอหนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี โดยอ้างอิงตามเกณฑ์ปัจจัยในการวิเคราะห์เป็นแบบจำลองเทียบเคียง ระดับความเสี่ยงต่อการเกิดภัยพิบัติดินถล่ม ซึ่งแบบจำลองที่ได้จากการวิเคราะห์ปัจจัยด้วยกระบวนการ AHP จะแสดงผลโดยการจัดทำแผนที่ 2 แบบ คือ

แบบที่ 1 แผนที่การวิเคราะห์ระดับความเสี่ยง แบบจำลองที่ได้จากการวิเคราะห์ปัจจัยด้วยกระบวนการ AHP โดยใช้ข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียม Sentinel-2

แบบที่ 2 แผนที่การวิเคราะห์ระดับความเสี่ยง แบบจำลองที่ได้จากการวิเคราะห์ปัจจัยด้วยกระบวนการ AHP โดยใช้ข้อมูลจากระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็ก Small Unmanned Aerial Systems (sUAS)

จากนั้นเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์จากจุดพิกัดที่เคยเกิดสถานการณ์ภัยพิบัติดินถล่มในอดีตจำนวน 10 จุดบริเวณเส้นทางการคมนาคม โดยเทคนิคการซ้อนทับ (Overlay) แสดงผลลัพธ์ด้วยแผนที่แสดงพิกัดและระดับความเสี่ยงต่อการเกิดภัยพิบัติดินถล่ม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ปัจจัยที่ใช้วิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติดินถล่ม ที่ได้จากระบบการวิเคราะห์เชิงลำดับชั้นมาทำการวิเคราะห์ค่าความเหมาะสมของแต่ละปัจจัย โดยเรียงลำดับตามความเหมาะสมของค่าถ่วงน้ำหนักที่คำนวณได้จากมากไปหาน้อย ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (Rainfall – R) มีค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากับ 0.33 ความลาดชันของพื้นที่ (Slope – S) มีค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากับ 0.24 ความสูงของภูมิประเทศ (Elevation – E) มีค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากับ 0.14 การระบายน้ำของดินมีค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากับ 0.13 ความคงทนของดินมีค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากับ 0.06 ชนิดของดินมีค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากับ 0.05 และการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Use – L) มีค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากับ 0.04 ดังนี้

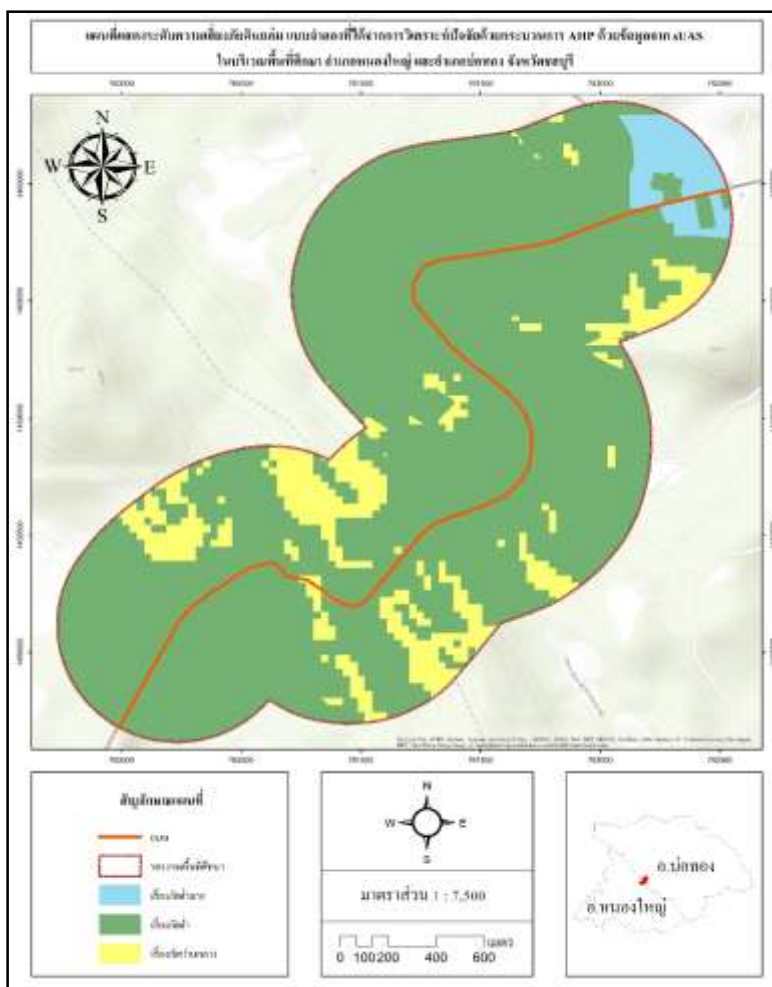
1. ผลการวิเคราะห์ระดับเสี่ยงต่อการเกิดดินถล่ม โดยข้อมูลจากระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็ก Small Unmanned Aerial Systems (sUAS) และจากข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม Sentinel-2

ตารางที่ 2 ค่าถ่วงน้ำหนัก และค่าคะแนนของแต่ละปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์เสี่ยงภัยดินถล่ม

ปัจจัย (Parameter)	ประเภทข้อมูล (Class)	ค่าคะแนน	ค่าถ่วงน้ำหนัก
1. ปริมาณน้ำฝน (Rainfall – R)	- น้ำฝนเฉลี่ยสะสม 200 ม ม.ขึ้นไป	5	0.33
	- น้ำฝนเฉลี่ยสะสม 151 - 200 มม.	4	
	- น้ำฝนเฉลี่ยสะสม 101 - 150 มม.	3	
	- น้ำฝนเฉลี่ยสะสม 51 - 100 มม.	2	
	- น้ำฝนเฉลี่ยสะสม 0 - 50 มม.	1	
2. ความลาดชันของพื้นที่ (Slope – S)	- มากกว่า 80 %	5	0.24
	- 61 - 80 %	4	
	- 41 - 60 %	3	
	- 21 - 40 %	2	
	- 0 - 20 %	1	
3. ความสูงของภูมิประเทศ (Elevation-E)	- 201 - 250 ม.	5	0.14
	- 151 - 200 ม.	4	
	- 101 - 150 ม.	3	
	- 51 - 100 ม.	2	
	- น้อยกว่า 50 ม.	1	
4. การระบายน้ำของดิน	- การระบายน้ำดีมาก	5	0.13

ปัจจัย (Parameter)	ประเภทข้อมูล (Class)	ค่าคะแนน	ค่าถ่วงน้ำหนัก
	- การระบายน้ำดี	4	
	- การระบายน้ำปานกลาง	3	
	- การระบายน้ำค่อนข้างเลว	2	
	- การระบายน้ำเลว	1	
5. ความคงทนของดิน	0.21 - 0.24	5	0.06
	0.18 - 0.20	4	
	0.16 - 0.17	3	
	0.11 - 0.15	2	
	0 - 0.10	1	
6. ชนิดของดิน	- ดินทราย	5	0.05
	- ดินร่วนปนทราย	4	
	- ดินร่วน	3	
	- ดินร่วนเหนียว	2	
	- ดินเหนียว	1	
7. การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Use-L)	- พื้นที่ชุมชน/สิ่งปลูกสร้าง	5	0.04
	- พื้นที่การเกษตร	4	
	- พื้นที่แหล่งน้ำ	3	
	- พื้นที่ป่าไม้	2	
	- พื้นที่อื่น ๆ	1	

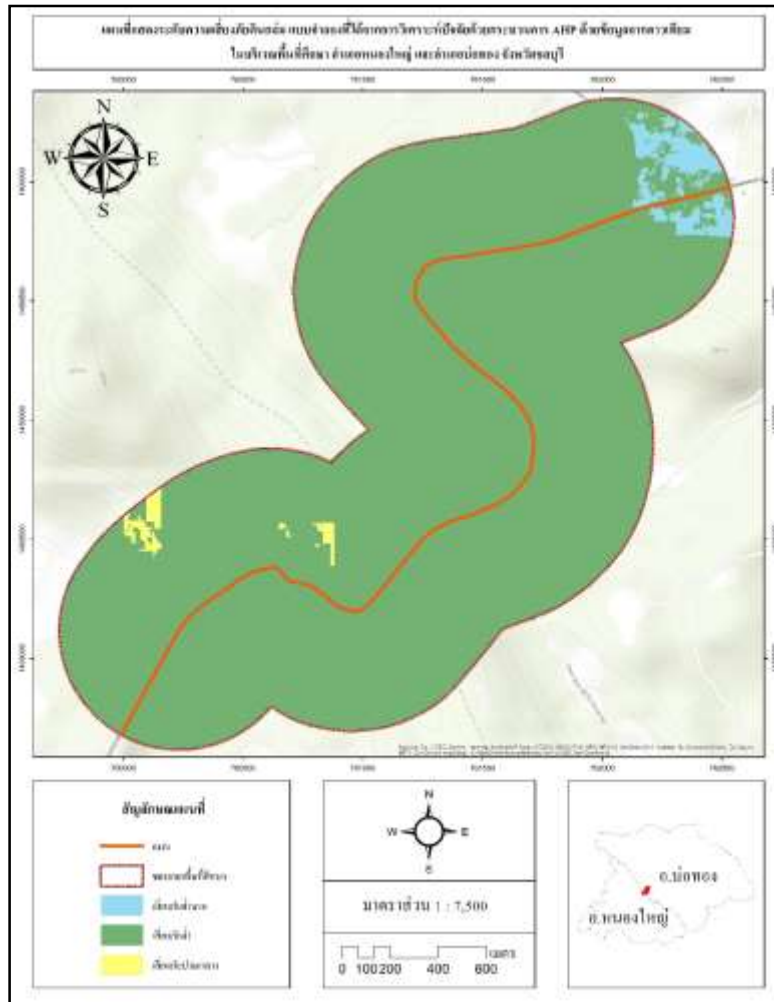
1.1 ผลการวิเคราะห์ระดับพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม โดยข้อมูลจากระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็ก Small Unmanned Aerial Systems (sUAS)

แผนที่ 3 แผนที่แสดงระดับความเสี่ยงภัยดินถล่ม แบบจำลองที่ได้จากการวิเคราะห์ปัจจัยด้วย
กระบวนการ AHP ข้อมูลจากระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็ก
Small Unmanned Aerial Systems (sUAS)

จากการวิเคราะห์ระดับความเสี่ยงภัยดินถล่มบริเวณเส้นทางคมนาคม อำเภอหนองใหญ่ และ
อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี ด้วยข้อมูลจากระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็ก Small Unmanned Aerial
Systems (sUAS) พบว่า มีระดับความเสี่ยงปรากฏ 3 ช่วง คือ ระดับความเสี่ยงมาก จำนวน 0.49 ตร.กม.
เนื้อที่จำนวน 304.77 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.25 ระดับความเสี่ยงปานกลาง จำนวน 3.71 ตร.กม. เนื้อที่จำนวน
2,317.73 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 85.53 และระดับความเสี่ยงสูงจำนวน 0.14 ตร.กม. เนื้อที่จำนวน 87.34 ไร่
คิดเป็นร้อยละ 3.22

1.1 ผลการวิเคราะห์ระดับพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม ด้วยข้อมูลจากดาวเทียม Sentinel-2

แผนภาพที่ 4 แผนที่แสดงระดับความเสี่ยงภัยดินถล่ม แบบจำลองที่ได้จากการวิเคราะห์ปัจจัยด้วยกระบวนการ AHP ด้วยข้อมูลจากดาวเทียม Sentinel-2

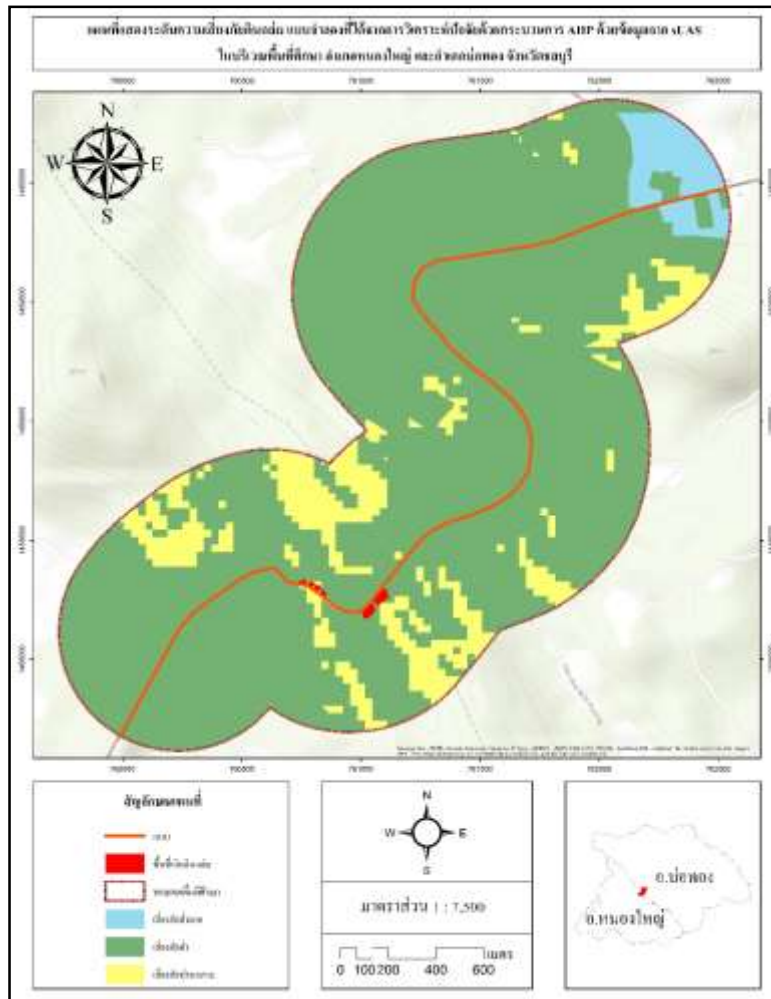
จากการวิเคราะห์ระดับความเสี่ยงภัยดินถล่มบริเวณเส้นทางคมนาคม อำเภอหนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี ด้วยข้อมูลภาพดาวเทียม Sentinel-2 พบว่ามีระดับความเสี่ยงปรากฏ 3 ช่วง คือระดับความเสี่ยงมาก จำนวน 0.03 ตร.กม. เนื้อที่จำนวน 17.27 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.64 ระดับความเสี่ยงปานกลาง จำนวน 4.22 ตร.กม. เนื้อที่จำนวน 2,634.77 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 97.2364 และระดับความเสี่ยงสูง จำนวน 0.09 ตร.กม. เนื้อที่จำนวน 57.80 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.13

3. ผลลัพธ์การเปรียบเทียบร่วมกับจุดพิกัดที่เคยเกิดสถานการณ์ดินถล่มในพื้นที่จริง

จากการนำแผนที่แสดงผลการวิเคราะห์ระดับพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม ทั้ง 2 แบบ คือ แบบจำลองที่ได้จากการประยุกต์ข้อมูลจากการสำรวจโดยระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็ก และแบบจำลองที่ได้จากการประยุกต์ข้อมูลภูมิสารสนเทศ ด้วยข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม Sentinel-2 ใช้เทคนิคการซ้อนทับ (Overlay) กับจุดพิกัดที่เคยเกิดสถานการณ์ภัยพิบัติดินถล่มในอดีตจำนวน 10 จุด บริเวณเส้นทางคมนาคม อำเภอหนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี

พบว่าแบบจำลองที่ใช้ข้อมูลจากระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็ก Small Unmanned Aerial Systems (sUAS) ผลการวิเคราะห์ปรากฏระดับความเสี่ยงภัยดินถล่ม ละเอียดยครอบคลุมถึง 3 ระดับ เมื่อซ้อนทับจุดพิกัดที่เคยเกิดดินถล่ม ปรากฏจุดพิกัดที่เกิดดินถล่มจำนวน 4 จุดแสดงเนื้อที่ในช่วงระดับความเสี่ยงต่ำ คิดเป็นพื้นที่จำนวน 5,135.04 ตร.ม. รวมเนื้อที่ 3.21 ไร่ และจุดพิกัดอีก 6 จุดแสดงในช่วงระดับความเสี่ยงปานกลาง แสดงข้อมูลจุดที่เกิดเหตุสถานการณ์ดินถล่ม 2 ช่วง คือปรากฏในพื้นที่ช่วงค่าระดับความเสี่ยงต่ำ จำนวน 4 จุด ซึ่งเป็นพื้นที่เกิดภัยดินถล่ม คิดเป็นพื้นที่จำนวน 5,135.04 ตร.ม. รวมเนื้อที่ 3.21 ไร่ และปรากฏในพื้นที่ช่วงค่าระดับความเสี่ยงปานกลาง จำนวน 6 จุด ซึ่งเป็นพื้นที่เกิดภัยดินถล่ม คิดเป็นพื้นที่จำนวน 1,870.64 ตร.ม. รวมเนื้อที่ 1.17 ไร่ และแบบจำลองที่ได้จากการประยุกต์ข้อมูลภูมิสารสนเทศ ด้วยข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม Sentinel-2 ผลการวิเคราะห์พบว่าช่วงค่าระดับความเสี่ยงภัยดินถล่ม มีเพียงระดับเดียวคือช่วงระดับความเสี่ยงต่ำ แต่ปรากฏจุดพิกัดที่เกิดดินถล่มจำนวน 10 จุด คิดเป็นพื้นที่จำนวน 6607.46 ตร.ม. รวมเนื้อที่ 4.13 ไร่

จากการวิเคราะห์โดยการประยุกต์ข้อมูลภูมิสารสนเทศ เพื่อพัฒนาแบบจำลองพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม บริเวณเส้นทางคมนาคม อำเภอหนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี จะเห็นได้ว่าวิธีการสำรวจข้อมูลภูมิสารสนเทศ มีผลต่อการวิเคราะห์อย่างมาก และระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็ก Small Unmanned Aerial Systems (sUAS) นับว่าเป็นการสำรวจที่มีความละเอียดของข้อมูลเชิงพื้นที่สูง สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ได้ละเอียด กว่าแบบจำลองที่ได้จากการประยุกต์ข้อมูลภูมิสารสนเทศ ด้วยข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม Sentinel-2

แผนภาพที่ 5 แผนที่แสดงระดับความเสี่ยงภัยดินถล่ม บริเวณเส้นทางคมนาคม จากการวิเคราะห์ปัจจัยด้วยกระบวนการ AHP โดยข้อมูลจาก Small Unmanned Aerial Systems (sUAS)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์แบบจำลองที่ได้จากกระบวนการ AHP โดยใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศที่ได้จากการสำรวจ 2 วิธี ได้แก่ ข้อมูลจากดาวเทียม Sentinel-2 และสำรวจจากระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็ก Small Unmanned Aerial Systems (sUAS) โดยใช้ปัจจัยในการวิเคราะห์จำนวน 7 ปัจจัยเท่ากัน เมื่อนำมาซ้อนทับ (Overlay) กับจุดพิกัดที่เคยเกิดดินถล่มในพื้นที่ศึกษา พบว่าแบบจำลองที่ใช้ข้อมูลจากดาวเทียม Sentinel-2 ผลการวิเคราะห์ปรากฏระดับความเสี่ยงภัยดินถล่ม ได้ 3 ระดับในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ ระดับเสี่ยงต่ำมาก ระดับเสี่ยงต่ำ และระดับเสี่ยงปานกลาง ซึ่งเมื่อซ้อนทับพิกัดที่เคยเกิดดินถล่มพบว่า 10 จุดพิกัดอยู่ในพื้นที่เสี่ยง ระดับเสี่ยงต่ำทั้งหมด

ในส่วนของแบบจำลองที่ใช้ข้อมูลจากระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็ก Small Unmanned Aerial Systems (sUAS) ผลการวิเคราะห์ปรากฏระดับความเสี่ยงภัยดินถล่ม ได้ 3 ระดับเช่นเดียวกัน ซึ่งเมื่อซ้อนทับจุดพิภคที่เคยเกิดดินถล่ม พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงคือ พิกคที่เกิดดินถล่มจำนวน 4 จุดไปปรากฏในพื้นที่ระดับความเสี่ยงต่ำ และจุดพิภคอีก 6 จุดไปปรากฏในระดับความเสี่ยงปานกลาง ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าวิธีการสำรวจข้อมูลภูมิสารสนเทศ มีผลต่อการวิเคราะห์ห้อยาก

ในงานวิจัยครั้งนี้จากแนวคิดการประยุกต์ข้อมูลภูมิสารสนเทศ ที่ได้จากระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็ก Small Unmanned Aerial Systems (sUAS) เพื่อวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม บริเวณเส้นทางคมนาคม อำเภอนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี และพัฒนาแบบจำลองพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม และศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดดินถล่ม ที่เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ร่วมกับเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศในการจัดทำแผนที่ งานวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้การกำหนดค่าน้ำหนัก และการให้คะแนนด้วยวิธีวิเคราะห์ตามลำดับชั้น Analytic Hierarchy Process (AHP) ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อวัดค่าระดับและผลการตัดสินใจเพื่อกำหนดค่าน้ำหนักของแต่ละเกณฑ์ จากนั้นจึงนำทางเลือกที่มีมาประเมิน และจัดลำดับความสำคัญ ของแต่ละทางเลือกในการให้ค่าน้ำหนักแต่ละปัจจัยเพื่อนำไปวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงดินถล่ม ซึ่งสอดคล้องกับ (สุเพชร จิระจรกุล และคณะ, 2012 : 197-210) ได้กล่าวว่าวิธีวิเคราะห์ตามลำดับชั้น Analytic Hierarchy Process (AHP) เป็นการวัดระดับค่าที่มีประสิทธิภาพ และให้ผลการตัดสินใจถูกต้องตรงเป้าหมาย

การสำรวจด้วยระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็ก Small Unmanned Aerial Systems (sUAS) ยังเป็นนวัตกรรมการสำรวจเชิงพื้นที่ และพัฒนารูปแบบของแผนที่ให้มีความเหมาะสมต่อปัจจัยความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับ (แพรวา วิจิตร ธนสาร & อนุ เฒ่า อบ แพทย์, 2022 : 17) ได้กล่าวถึงการใช่วิธีวิเคราะห์ตามลำดับชั้น Analytic Hierarchy Process (AHP) สำหรับประเมินความเสี่ยงในการเกิดภัยพิบัติด้านต่าง ๆ ซึ่งการสำรวจด้วยระบบอากาศยานไร้คนขับขนาดเล็ก Small Unmanned Aerial Systems (sUAS) นั้น ทำให้ได้ข้อมูลที่มีรายละเอียดสูง ทันสมัย รวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ในการลดต้นทุนการสำรวจเวลา และแรงงานกำลังคน ตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ สอดคล้องตามแนวทางบูรณาการขับเคลื่อนประเทศด้วยการพัฒนาวิทยาการ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีการวิจัย และวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานภาครัฐระดับท้องถิ่น ควรมีนโยบายเกี่ยวกับการแผ้วถาง และเตือนภัยการเกิดภัยพิบัติถล่ม ผ่านช่องทางแอปพลิเคชันที่ประชาชนทั่วไปเข้าถึงง่าย และใช้งานได้สะดวก โดยประยุกต์ข้อมูลภูมิสารสนเทศ มาพัฒนาเพื่อวิเคราะห์ผลแบบเรียลไทม์ผ่านระบบแจ้งเตือน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

การแสดงผลพื้นที่เสี่ยงการเกิดดินถล่ม บริเวณเส้นทางคมนาคม อำเภอหนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่ หรือที่สัญจรผ่านเส้นทาง ที่จะสามารถพัฒนาแนวเพื่อนำไปสู่การแผ้วถาง เช่น ระบบไฟสัญญาณเตือนเมื่อเข้าพื้นที่เสี่ยง ในบางช่วงเวลาที่สภาพอากาศและปัจจัยส่งเสริมให้เกิดสถานการณ์ความเสี่ยงเพิ่มเติมแนวทางการป้องกันต่อไป ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงการเกิดดินโคลนถล่มหากมีการนำเข้าข้อมูลปัจจัยการใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่เป็นปัจจุบันจะทำให้การวิเคราะห์สมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น เนื่องจากในปัจจุบัน ปัจจัยการใช้ประโยชน์ที่ดินมีความผันแปร เช่นเดียวกับปัจจัยปริมาณน้ำฝนรายวัน

การวิจัยครั้งต่อไป

ในการประยุกต์ข้อมูลภูมิสารสนเทศ เพื่อวิเคราะห์โดยพื้นที่เสี่ยงการเกิดดินถล่ม หากมีผู้สนใจในการนำวิจัยไปต่อยอด ไปปรับใช้แบบจำลองในพื้นที่อื่นๆ หากมีการนำเข้าข้อมูลปัจจัยการใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่เป็นปัจจุบันจะทำให้การวิเคราะห์สมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น เพราะบางปัจจัยมีความแปรผัน ไปตามกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่อยู่ตลอดเวลา

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพยากรธรณี. (2564). ธรณีวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2565. แหล่งที่มา:
http://www.dmr.go.th/ewt_news.php?nid=6827&filename=index
- สุเพชร จิระจรกุล, พิระวัฒน์ แก้ววิการณ, & สุนันต์ อ่วมกระทุม. (2012). เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศเพื่อการประเมินพื้นที่เสี่ยงภัยแผ่นดินถล่มในเขตอำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย. *Thai Journal of Science and Technology*. 1 (3), 197-210.
- แพรว วา วิจิตร ธนสาร, & อนุ เภา อบ แพทย์. (2022). การพัฒนาแผนที่ความเสี่ยงภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย. *การประชุม วิศวกรรมโยธา แห่งชาติ ครั้งที่ 27, 27(1)*, SGI17-11-SGI17-13.
- Thomas L Saaty, & Luis G Vargas. (2012). *The seven pillars of the analytic hierarchy process*. In Models, methods, concepts & applications of the analytic hierarchy process (pp. 23-40): Springer.

โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมทางการเงินของลูกค้าสินเชื่อพีโก
ไฟแนนซ์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
**Structural Equation Modeling of Pico Finance Customers' Financial
Behaviors in Bangkok Metropolitan Region**

ศรัณยา สมทรง และ นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Sarunya Somsong and Numchai Supparerkchaisakul

Srinakharinwirot University, Thailand

Corresponding Author E-mail: sarunya.somsong@g.swu.ac.th

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบและเปรียบเทียบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมทางการเงินของลูกค้าสินเชื่อพีโกไฟแนนซ์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ระหว่างลูกค้าที่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิตและลูกค้าที่ไม่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิต กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 537 คน เป็นลูกค้าที่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิต จำนวน 274 คน และลูกค้าที่ไม่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิต จำนวน 263 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือวัดตัวแปรมีจำนวน 9 ฉบับ มีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ 0.50 ขึ้นไป และความเชื่อมั่นแต่ละตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.84 ถึง 0.98 ผลการวิจัยที่สำคัญ มี 2 ประการ ดังนี้ ประการแรก โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมทางการเงินของลูกค้าสินเชื่อพีโกไฟแนนซ์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าดัชนีวัดความสอดคล้อง $\chi^2 = 315.29$, $df = 115$, ($p < 0.05$), $SRMR = 0.045$, $RMSEA = 0.057$, $GFI = 0.94$, $NFI = 0.92$, $CFI = 0.95$, $TLI = 0.93$, $AGFI = 0.91$, $PNFI = 0.69$ และ $\chi^2/df = 2.74$ โดยตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลรวมต่อพฤติกรรมทางการเงิน 3 อันดับแรก คือ เจตคติต่อพฤติกรรมทางการเงิน (ค่าอิทธิพลรวม 0.70) ทุนทางสังคม (ค่าอิทธิพลรวม 0.37) และความรอบรู้ทางการเงิน (ค่ารวมอิทธิพล 0.32) ตัวแปรเชิงสาเหตุทั้งหมดร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมทางการเงินได้ ร้อยละ 85 ประการที่สอง กลุ่มลูกค้าที่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิตมีความสามารถทางการเงินสูงกว่ากลุ่มลูกค้าที่ไม่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิต โดยกลุ่มลูกค้าที่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิตมีความรอบรู้ทางการเงินมีอิทธิพลต่อทักษะทางการเงิน (0.62) สูงกว่ากลุ่มลูกค้าที่ไม่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิต (0.35)

คำสำคัญ: พฤติกรรมทางการเงิน; ปัจจัยทางจิตวิทยา; โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

Abstracts

The objective of this research was to examine and to compare the structural equation modeling of PICO finance customers' financial behaviors in Bangkok metropolitan region between creditworthy customers and non-creditworthy customers. The total of 537 samples were 274 creditworthy customers and 263 non-creditworthy customers from multi-stage sampling. There are 9 questionnaires used to measure variables. The item objective congruence (IOC) was greater than 0.5 and the reliability of the measures of each variable ranged from 0.84 to 0.98. There are 2 important findings in this study. First, the structural equation model of financial behavior among PICO finance customers in Bangkok metropolitan region is goodness of fit with the empirical data, resulting the goodness of fit indices with $\chi^2 = 315.29$, $df = 115$, ($p < 0.05$), SRMR = 0.045, RMSEA = 0.057, GFI = 0.94, NFI = 0.92, CFI = 0.95, TLI = 0.93, AGFI = 0.91, PNFI = 0.69 and $\chi^2/df = 2.74$. The top 3 causal variables that totally affected financial behavior, namely, attitude toward financial behavior (Total effect 0.70), social capital (Total effect 0.37), and financial literacy (Total effect 0.32). All causal variables accounted for 85% of variance in financial behavior. Secondly, the creditworthy customers have higher financial capabilities than non-creditworthy customers, showing that creditworthy customers had the effect coefficient of financial literacy on financial skills (0.62) higher than non-creditworthy customers (0.35).

Keywords: Financial behavior; Psychological factor; Structural Equation Modeling

บทนำ

ปัจจุบันเมื่อหนี้ครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นผู้ให้บริการทางการเงินต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการเงิน (Bank) และผู้ให้บริการไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non-bank) ควรเตรียมมาตรการรองรับการผิวนัดชำระหนี้ของผู้กู้ปัจจุบัน และการอนุมัติสินเชื่อให้กับผู้ขอกู้รายใหม่ โดยเฉพาะลูกค้าที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non-bank) เนื่องจากลูกค้ากลุ่มนี้มีรายได้ที่ไม่แน่นอน ขาดประวัติทางการเงิน และวงเงินที่ขอกู้มีขนาดเล็กจึงไม่คุ้มกับการลงทุนในการสืบค้นวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้ไม่สามารถประเมินความน่าเชื่อถือทางด้านเครดิตตามมาตรฐานได้ โดยมีประชากรอีกจำนวนมากที่รายได้น้อย และไม่มีประวัติทางการเงิน จึงเกิดปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล ทำให้ไม่ผ่านการประเมินความน่าเชื่อถือทางเครดิตตามมาตรฐาน และไม่ปล่อยสินเชื่อให้แก่คนกลุ่มนี้ ส่งผลให้คนกลุ่มนี้เข้าสู่การเป็นหนี้ในระบบ เพื่อตอบสนองให้เกิดการเข้าถึงทางการเงินอย่างทั่วถึง (Financial Inclusion) สำหรับประชากรที่ไม่สามารถเข้าถึงระบบการเงินอย่างเป็นทางการได้ ซึ่งในปัจจุบันยังมีประชากรประมาณ 2 พันล้านคนที่ยังไม่สามารถเข้าถึงทางการเงิน (Kunt, Klapper, Singer, & Oudheusden, 2015: 72) ทำให้องค์กรระหว่างประเทศต่างๆ และธนาคารโลก ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เน้นการทำธุรกรรมทางการเงินโดยเฉพาะ เช่น การโอนและชำระเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ ทำให้คนสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้มากขึ้น

ผู้ให้บริการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non-bank) มีบทบาทเพิ่มขึ้นต่อการเข้าถึงบริการทางการเงินของคนไทย โดยเริ่มต้นเมื่อปี 2545 มีบัตรเครดิตเกิดขึ้น ต่อจากนั้นปี 2548 มีสินเชื่อส่วนบุคคล (P-Loan) เพื่อช่วยลดปัญหานี้ในระบบของประชาชนที่มีการติดดอกเบี้ยในอัตราที่สูงมาก และมีการทวงถามหนี้ที่ไม่เป็นธรรม จากนั้นปี 2558 มีสินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพ (Nano Finance) สำหรับบุคคลธรรมดาที่ต้องการเงินทุนในการประกอบอาชีพ และปี 2559 มีสินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัด (Pico Finance) เกิดขึ้นเพื่อเพิ่มช่องทางการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบแก่ประชาชนรายย่อย และล่าสุดปี 2562 ได้ขยายขอบเขตสินเชื่อ P-Loan ให้ครอบคลุมถึงสินเชื่อที่มีทะเบียนรถเป็นหลักประกัน เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงสินเชื่อในราคาที่เหมาะสมและได้รับการปฏิบัติจากผู้ประกอบธุรกิจอย่างเป็นธรรมมากขึ้น นอกจากนี้ในอนาคตอันใกล้จะมีสินเชื่อ P-Loan ประเภทดิจิทัล เพื่อตอบสนองพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปในปัจจุบัน ทำให้เข้าถึงบริการสินเชื่อได้รวดเร็วขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการให้สินเชื่อทั้งกระบวนการ ตั้งแต่การสมัครขอสินเชื่อ การพิจารณาความเสี่ยง การอนุมัติและจ่ายเงินผ่านแอปพลิเคชัน จนถึงการชำระเงินคืนของลูกค้า และใช้ข้อมูลทางเลือก (Alternative Data) นอกเหนือจากรายได้พิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้า เช่น พฤติกรรมการใช้มือถือ การเช็คอินทางสังคมออนไลน์ หรือการซื้อของออนไลน์ ทำให้อนุมัติสินเชื่อได้รวดเร็ว ตอบสนองความต้องการของลูกค้า และสะท้อนความเสี่ยงของลูกค้าได้ดีขึ้นด้วย ซึ่งจะส่งผลให้ต้นทุนในการทำธุรกิจลดลงในท้ายที่สุด อย่างไรก็ตามหากแนวโน้มการให้สินเชื่อประเภทดิจิทัลมากขึ้น ก็จะทำให้การแข่งขันสูงขึ้น และอาจจะส่งผลให้รูปแบบเดิมของการให้สินเชื่อมีการเปลี่ยนแปลง ทำให้ความจำเป็นในการใช้สาขาและพนักงานมีบทบาทลดลง (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2564 : 3-5)

อย่างไรก็ตามการชำระหนี้คืนของผู้กู้ นับเป็นแหล่งรายได้หลักของผู้ให้บริการทางการเงิน เนื่องจากการสินอนุมัติเชื่อแต่ละครั้งมักจะควบคู่ไปกับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ เมื่อผู้กู้ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดทำให้ผู้ให้บริการทางการเงินอาจจะได้รับความสูญเสีย ดังนั้นผู้ให้บริการทางการเงินไม่ว่าจะเป็น สถาบันการเงิน (Bank) และไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non-bank) ควรให้ความสำคัญกับเครื่องมือคัดกรองผู้ขอกู้รายใหม่ที่สามารถแบ่งกลุ่มผู้ขอกู้ออกเป็นประเภทที่ดีและไม่ดีได้ เพื่อให้มั่นใจว่าจะได้รับชำระหนี้คืนครบจำนวนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยเมื่อถึงกำหนดชำระตามสัญญา อีกทั้งเป็นการลดความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหานี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) หรือหนี้สูญตามมาอีกด้วย หลักเกณฑ์พื้นฐานในการคัดกรองผู้ขอกู้พิจารณาจากความสามารถในการชำระหนี้ (Ability to Pay) และความเต็มใจในการชำระหนี้ (Willingness to Pay) หากผู้ขอกู้รายใหม่มีทั้งความสามารถและความตั้งใจในการชำระหนี้ แสดงว่าบุคคลนั้นมีความน่าเชื่อถือทางเครดิต (Creditworthiness) ทำให้ได้รับอนุมัติสินเชื่อ (Karlan, Sendhil, & Omar, 2013 : 109-134) งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาข้อมูลทางเลือก (Alternative Data) ที่เป็นตัวชี้วัดระดับความน่าเชื่อถือทางเครดิตของบุคคลนอกเหนือจากเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

หลักเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้พิจารณาคัดกรองผู้ขอกู้ของผู้ให้บริการสถาบันการเงิน (Bank) ส่วนใหญ่พิจารณาจากเกณฑ์ 3 C's ที่ใช้มานานมากกว่าครึ่งศตวรรษ ต่อมาได้เพิ่มเติมเป็น 6 C's ได้แก่ บุคลิกภาพของบุคคล (C1: Character) สมรรถนะในการชำระหนี้ (C2: Capacity) เงินทุน (C3: Capital) หลักประกันการให้กู้ยืม (C4: Collateral) ภาวะเศรษฐกิจที่เป็นอยู่และแนวโน้ม (C5: Condition) และประเทศของผู้กู้ (C6: Country) เกณฑ์ดังกล่าวพิจารณาจากข้อมูลของบุคคลที่สามารถสังเกตได้ เช่น บุคคลที่ประกอบอาชีพมั่นคงจะมีคุณลักษณะรับผิดชอบต่อน้ำที่ ส่วนบุคคลที่รายได้สูงจะมีความสามารถในการชำระหนี้ที่ดี และหากบุคคลมีทรัพย์สินและมีหลักทรัพย์ค้ำประกันจะมีโอกาสได้รับอนุมัติสินเชื่อมากกว่า เป็นต้น และประเมินความน่าเชื่อถือทางเครดิตของผู้กู้รายใหม่ผ่านเครื่องมือคัดกรอง เรียกว่า การให้คะแนนเครดิตแบบดั้งเดิม (Traditional Credit Scoring) โดยนำข้อมูลทางการเงินและข้อมูลที่ระบุตัวตนของแต่ละบุคคลมาประเมินและกำหนดค่าคะแนนขั้นต่ำที่ชัดเจนในการตัดสินใจอนุมัติสินเชื่อ ซึ่งเป็นวิธีการที่ช่วยลดความแตกต่างในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ และเพิ่มประสิทธิภาพในขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงด้านเครดิตเมื่อเทียบกับการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่สินเชื่ออย่างในอดีต แต่จะเห็นว่าการประเมินความน่าเชื่อถือทางเครดิตแบบดั้งเดิมนี้ใช้เพียงข้อมูลที่ระบุตัวตนของแต่ละบุคคล สะท้อนได้เพียงความสามารถในการชำระหนี้ (Ability to Pay) ซึ่งข้อมูลดังกล่าวไม่สามารถประเมินด้านบุคลิกของบุคคล (C1: Character) ซึ่งเป็นคุณลักษณะทางด้านจิตใจ เช่น ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา และความเสมอต้นเสมอปลาย เป็นต้น ดังนั้นการให้คะแนนเครดิตแบบดั้งเดิมจึงไม่สะท้อนถึงความเต็มใจในการชำระหนี้ (Willingness to Pay) (Karlan, Sendhil, & Omar, 2013: 45-84)

ปัจจุบันผู้ให้บริการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non-bank) ได้มีการพัฒนาเครื่องมือคัดกรองผู้ขอกู้โดยพิจารณาปัจจัยจากข้อมูลทางเลือก (Alternative Data) ทดแทน เนื่องจากลูกค้ากลุ่มนี้หากคัดกรองโดยใช้เกณฑ์ 6 C's แบบมาตรฐานดั้งเดิมจะไม่ผ่านเกณฑ์อนุมัติสินเชื่อ ข้อมูลทางเลือกที่ถูกนำมาใช้ ได้แก่ ข้อมูลพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ เนื่องจากในปัจจุบันทุกคนสามารถเข้าถึงโทรศัพท์เคลื่อนที่ ข้อมูลการใช้สาธารณูปโภค และการใช้จ่ายต่างๆ ที่ทำผ่านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ แต่ข้อมูลเหล่านี้มีข้อจำกัดจากเรื่องข้อมูลส่วนบุคคลในหลายประเทศ ข้อมูลทางเลือกอีกประเภทหนึ่งที่กำลังได้รับความสนใจและนำมาใช้มากขึ้นคือ ปัจจัยทางจิตวิทยา (Psychological Factor) งานวิจัยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตวิทยากับความน่าเชื่อถือทางเครดิตและพฤติกรรมทางการเงิน (Dlugosch, Klinger, Frese, & Klehe, 2018: 612-628; Gyuroski, 2017: 86-93; Klinger, Khwaja, & Del Carpio, 2013: 51-57) พบว่า จากลักษณะบุคลิกภาพ 5 แบบ (Big Five Personality Traits) บุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์และแบบมีสติรู้คิด รวมถึงความซื่อสัตย์มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือทางเครดิตและพฤติกรรมทางการเงินมากที่สุด โดยการเชื่ออำนาจในตน (Locus of Control) มีความสัมพันธ์กับการเป็นหนี้ (Perry, 2008: 15-21) รวมไปถึงบทบาทของการรับรู้ตนเอง (Self-perception) ความรอบรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) และรายได้ มี

ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเงินของผู้บริโภค (Perry & Morris, 2005: 299-313) จะเห็นว่าปัจจัยทางจิตวิทยาเป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงความน่าเชื่อถือทางเครดิตของบุคคล ซึ่งตรงกับเกณฑ์ตัวชี้วัดคุณลักษณะเฉพาะของบุคคล (C1:Character) ใน 6 C's หากนำปัจจัยทางจิตวิทยามาใช้เป็นตัวชี้วัดเพื่อคัดกรองผู้กู้รายใหม่ประกอบเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้อยู่ปัจจุบัน จะสามารถบ่งชี้ความเต็มใจในการชำระหนี้ (Willingness to Pay) ของบุคคลมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ทุนทางสังคม (Social Capital) เป็นข้อมูลทางเลือกหนึ่งที่มีสัมพันธ์กับความน่าเชื่อถือทางเครดิต ทุนทางสังคมเป็นคุณลักษณะที่แสดงความสัมพันธ์ของคนในสังคมหรือเครือข่าย เริ่มแรกนักเศรษฐศาสตร์ให้ความสนใจเกี่ยวกับทุนทางสังคมเพื่อช่วยแก้ปัญหาความล้มเหลวของกลไกตลาด ต่อมาคาร์ล (Karlan, 2005 : 1688-1699; Karlan, 2007 : 52-84) ศึกษาทุนทางสังคมร่วมกับความน่าเชื่อถือทางเครดิต พบว่า การมีบุคคลที่อยู่ใกล้กันหรือมีวัฒนธรรมที่เหมือนกันส่งผลต่อความน่าเชื่อถือทางเครดิต โดยกลุ่มผู้กู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางสังคมสูงมีการชำระหนี้คืนที่ดีกว่า โดยโชจิและคณะ (Shoji, Aoyagi, Kasahara, Sawada, & Ueyama, 2012 : 2522-2536) พบว่าทุนทางสังคมเป็นปัจจัยสำคัญทำให้เกิดกับดักความยากจน โดยครัวเรือนที่ไม่มี ความน่าเชื่อถือทางเครดิตจะมีความเชื่อถือน้อยในชุมชนลดลง ส่งผลย้อนกลับไปยังการเข้าถึงสินเชื่อของครัวเรือนนั้นลดลงในที่สุด จะเห็นว่าทุนทางสังคมเป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงความน่าเชื่อถือทางเครดิตของบุคคล หากนำทุนทางสังคมร่วมกับปัจจัยทางจิตวิทยาใช้เป็นตัวชี้วัดเพื่อคัดกรองผู้กู้รายใหม่ประกอบเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้อยู่ปัจจุบัน จะพิจารณาทั้งมิติสภาพแวดล้อมด้านความสัมพันธ์ของคนในสังคมหรือเครือข่าย และมิติคุณลักษณะทางจิตใจของบุคคล สามารถนำไปสู่การพัฒนาเป็นเครื่องมือคัดกรองผู้กู้รายใหม่ เรียกว่า การให้คะแนนเครดิตแบบทางเลือก (Alternative Credit Scoring) ส่งผลให้ลูกค้าที่มีรายได้ไม่แน่นอน ขาดประวัติทางการเงิน แต่มีความสัมพันธ์ที่ดีในสังคมและมีคุณลักษณะทางจิตใจที่ดีสามารถเข้าถึงบริการสินเชื่อได้เพิ่มมากขึ้น

ในยุคเทคโนโลยีการเงินที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษาปัจจัยการเงินส่วนบุคคลโดยเฉพาะพฤติกรรมทางการเงินจะเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญในการแบ่งระดับความน่าเชื่อถือทางเครดิตของลูกค้าได้ โดยพฤติกรรมทางการเงินของคนไทยจากการสำรวจทักษะทางการเงินของคนไทย ปี 2563 ธนาคารแห่งประเทศไทยร่วมมือกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่าง 11,901 ครัวเรือน พบว่า พฤติกรรมทางการเงินปรับตัวดีขึ้นกว่าใน 2 ปี ที่ผ่านมา โดยมีพฤติกรรมการจัดสรรเงินก่อนใช้จ่ายมากขึ้น และสามารถศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจใช้จ่ายมากขึ้น โดยมีการบริหารจัดการเงินเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาเงินไม่พอใช้จ่ายลดลง และการไตร่ตรองก่อนซื้อลดลง ซึ่งอาจสะท้อนผลกระทบด้านเศรษฐกิจที่ครัวเรือนเผชิญในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 จากการสำรวจปัจจัยการเงินส่วนบุคคลอื่นๆ ได้แก่ เจตคติทางการเงิน ความรอบรู้ทางการเงิน และทักษะทางการเงิน พบว่า ปัจจัยการเงินส่วนบุคคลในภาพรวมดีขึ้นมี

แนวโน้มดีขึ้นจาก 2 ปี ที่ผ่านมาในทุกเรื่อง โดยความไม่มั่นคงทางรายได้จากวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 มีส่วนทำให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมพร้อมรับมือกับเหตุการณ์ในอนาคตมากขึ้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563 : 8-18) งานวิจัยนี้จึงสนใจศึกษาของมูลทางเลือก (Alternative Data) ได้แก่ ปัจจัยการเงินส่วนบุคคลรวมถึงพฤติกรรมทางการเงิน ร่วมกับปัจจัยทางจิตวิทยา และปัจจัยสภาพแวดล้อม โดยค้นหาตัวชี้วัดระดับความน่าเชื่อถือทางเครดิตที่สำคัญ โดยพิจารณาจากมิติที่ครอบคลุมประกอบด้วย มิติการบริหารจัดการเงินส่วนบุคคล มิติคุณลักษณะทางจิตใจของบุคคล และมิติความสัมพันธ์ของคนในสังคมหรือเครือข่าย ทำให้ลูกค้าที่มีรายได้ไม่แน่นอน ขาดประวัติทางการเงิน แต่มีเจตคติที่ดีทางการเงิน มีการขวนขวายความรู้ทักษะทางการเงิน มีคุณลักษณะทางจิตใจที่ดี และมีความสัมพันธ์ที่ดีในสังคมสามารถเข้าถึงบริการสินเชื่อได้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากพฤติกรรมทางการเงินที่ดีเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการส่งเสริมให้เศรษฐกิจมีเสถียรภาพ สามารถขยายตัวทางเศรษฐกิจได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ตลอดจนผ่านพ้นความท้าทายต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง ไม่ว่าจะเป็นความเปราะบางทางการเงินของภาคครัวเรือน การเข้าสู่สังคมสูงวัย และปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการเงิน อย่างไรก็ตาม จากสถานการณ์ปัจจุบันคนไทยเป็นหนี้เร็วขึ้นและมีแนวโน้มที่จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ตรงเวลา สะท้อนให้เห็นจุดอ่อนในการขาดพฤติกรรมทางการเงิน ดังนั้นการศึกษาพฤติกรรมการเงินเมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบด้านต่างๆ ทำให้ทราบพฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสม สามารถบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนการเงินจะช่วยให้มีเป้าหมายของชีวิตที่ชัดเจนมากขึ้น บุคคลมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เข้าสู่สังคมสูงวัยได้อย่างยั่งยืน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวงานวิจัยนี้สนใจศึกษาโครงสร้างเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมทางการเงิน ทำให้ทราบทั้งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมทางการเงิน สามารถทำความเข้าใจโครงสร้างพฤติกรรมทางการเงินส่วนบุคคลได้ละเอียดมากยิ่งขึ้น และเนื่องด้วยปัญหาหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคคนไทยเพิ่มสูงขึ้น ทำให้มีการกู้เงินจากผู้ให้บริการไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non-bank) เพิ่มสูงขึ้นมากเพิ่มขึ้นในช่วง 3 ปี ที่ผ่านมา เพื่อศึกษาและเข้าใจพฤติกรรมทางการเงินของลูกค้ากลุ่มนี้ให้มากยิ่งขึ้น จึงเลือกลูกค้าสินเชื่อพีโกไฟแนนซ์ในเขตกรุงเทพและปริมณฑลเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยศึกษาพฤติกรรมทางการเงินจาก 3 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารจัดการเงิน ศึกษาการกระทำเกี่ยวกับการชำระค่าใช้จ่ายตรงเวลา การเผชิญปัญหาทางการเงิน การกู้ยืมเงิน การตรวจสอบและบันทึกค่าใช้จ่าย การตรวจสอบสถานะทางการเงินของตนเอง รวมถึงการวางแผนรายจ่ายคงที่ 2) การวางแผนล่วงหน้า ศึกษาการกระทำเกี่ยวกับการรับมือกับรายได้ที่ลดลง การเตรียมเงินสำรองสำหรับค่าใช้จ่ายที่สำคัญรวมถึงการป้องกันความเสี่ยงในอนาคต และการวางแผนยามเกษียณ และ 3) การเลือกลงทุน ศึกษาการกระทำเกี่ยวกับลงทุนที่คำนึงถึงการพิจารณาแหล่งข้อมูลและคำแนะนำทรัพย์สินทางการเงินก่อนตัดสินใจเลือกใช้ การจัดสรรเงินเพื่อเลือกลงทุนในทรัพย์สินทางการเงิน และการพิจารณาข้อกำหนดและเงื่อนไขทรัพย์สินทางการเงินก่อนเลือกซื้อ ทั้งนี้ศึกษาร่วมกับปัจจัยทางสภาพแวดล้อมและปัจจัยทางจิตวิทยาที่หลากหลาย ดังเช่น ด้านการรับรู้ (Cognitive) คือ ความรอบรู้ทางการเงิน ด้านความรู้สึก

(Affective) ได้แก่ เจตคติต่อพฤติกรรมทางการเงิน เป็นความรู้สึกที่สามารถแปรเปลี่ยน ส่วนบุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้คิด และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เป็นความรู้สึกที่ไม่สามารถแปรเปลี่ยน ในด้านการมุ่งกระทำ (Psychomotor) คือ ทักษะทางการเงิน พัฒนาเป็นโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมทางการเงินบนแนวคิดขององค์กรผู้ประกอบการเงินประเทศสหราชอาณาจักร (Financial Service Authority: FSA, 2005 : 2-3) ประกอบกับศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม ตัวแปรเชิงสาเหตุในการศึกษานี้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ปัจจัยการเงินส่วนบุคคล ได้แก่ เจตคติต่อพฤติกรรมทางการเงิน ความรอบรู้ทางการเงิน และทักษะทางการเงิน ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ บุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้คิด และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ ทุนทางสังคม และการเปิดรับข่าวสารทางการเงิน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาทางพฤติกรรมศาสตร์ โดยบูรณาการศาสตร์ด้านจิตวิทยา สังคมวิทยา และเศรษฐศาสตร์ เพื่อศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมทางการเงิน รวมถึงเปรียบเทียบโครงสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มลูกค้าที่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิต และกลุ่มลูกค้าที่ไม่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิต ซึ่งสามารถนำผลสรุปการวิจัยไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการเงินส่วนบุคคลสำหรับสังคมไทยในมุมกว้าง และสำหรับผู้ให้บริการทางการเงินเพื่อแก้ปัญหาให้กับลูกค้าสินเชื่อปัจจุบันที่กำลังประสบปัญหาหนี้ขณะนี้ว่าปัจจัยเชิงเหตุใดที่จะส่งผลให้เกิดการกระทำพฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทดสอบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมทางการเงินของลูกค้าสินเชื่อพีโกไฟแนนซ์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อเปรียบเทียบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างกลุ่มลูกค้าที่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิตกับกลุ่มลูกค้าที่ไม่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิต

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินโครงการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อทดสอบและเปรียบเทียบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมทางการเงินของลูกค้าสินเชื่อพีโกไฟแนนซ์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ระหว่างลูกค้าที่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิตและลูกค้าที่ไม่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิต โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ลูกค้าสินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ (สินเชื่อพีโกไฟแนนซ์) ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล การกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

พิจารณาจากจำนวนตัวแปรสังเกตที่ใช้ในการศึกษาเป็นสำคัญ เนื่องจากการวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบมีตัวแปรแฝง (Causal Structural Models with Latent Variable) ซึ่งโดยแฮร์และคณะ (Hair et al., 1998 : 164-166) แนะนำว่าการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างให้เพียงพอในการวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุควรมีขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 15-20 คนต่อหนึ่งตัวแปรสังเกต ในงานวิจัยนี้มีตัวแปรสังเกต 18 ตัวแปร และมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความไม่แปรเปลี่ยนโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างกลุ่มลูกค้าที่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิตกับกลุ่มลูกค้าที่ไม่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิต ผู้วิจัยใช้เกณฑ์กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 15 คนต่อหนึ่งตัวแปรสังเกต ขนาดตัวอย่างจึงควรมีไม่น้อยกว่า 270 คน ในแต่ละกลุ่ม หรือกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด 540 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ทำการสุ่มตัวอย่างสองขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นตอนแรกสุ่มธุรกิจสินเชื่อพีโกไฟแนนซ์ ด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรทั้งหมด ทราบเพียงธุรกิจสินเชื่อพีโกไฟแนนซ์มีจำนวน 127 แห่ง หากกำหนดให้ธุรกิจฯ หนึ่งแห่งแทนหนึ่งกลุ่ม (Cluster) จะเห็นว่าประชากรต่างกลุ่มกันมีความคล้ายคลึงกัน เพราะธุรกิจฯ ถูกจัดตั้งขึ้นภายใต้ระเบียบข้อบังคับของธนาคารแห่งประเทศไทยที่เหมือนกัน ซึ่งประชากรในกลุ่มเดียวกันมีความแตกต่างกัน เช่น ผู้ที่มีรายได้รายเดือน ผู้ที่มีรายได้รายวัน และผู้ที่มีรายได้ไม่แน่นอน โดยมีธุรกิจฯ ที่ยินยอมให้ข้อมูลจำนวน 82 แห่ง

1.2 ขั้นตอนที่สองสุ่มลูกค้าสินเชื่อพีโกไฟแนนซ์ ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Random Sampling) โดยมีเป้าหมายการเก็บข้อมูลกลุ่มลูกค้าที่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิตและกลุ่มลูกค้าที่ไม่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิตกลุ่มละ 270 คน เกณฑ์ในการแบ่งความน่าเชื่อถือของลูกค้าสินเชื่อฯ ถูกประเมินโดยผู้ประกอบการธุรกิจสินเชื่อพีโกไฟแนนซ์ พิจารณาจาก 1) ประวัติการชำระหนี้ และ 2) เกณฑ์ที่ใช้ในธุรกิจสินเชื่อพีโกไฟแนนซ์แต่ละแห่งร่วมด้วย โดยลูกค้าที่มีประวัติการชำระหนี้ตรงกำหนดเวลาหรือค้างชำระ 1-2 เดือน จะอยู่ในกลุ่มลูกค้าที่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิต ข้อมูลสมบูรณ์มีจำนวน 274 คน หากลูกค้าที่มีประวัติค้างชำระตั้งแต่ 3 เดือนขึ้นไป จะอยู่ในกลุ่มลูกค้าที่ไม่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิต ข้อมูลสมบูรณ์มีจำนวน 263 คน กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมดจำนวน 537 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลสองขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.1 การเก็บข้อมูลจากลูกค้าสินเชื่อพีโกไฟแนนซ์ โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถามลักษณะชีวสังคม 1 ตอน และแบบสอบถามปัจจัยเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมทางการเงิน 9 ตอน ประกอบด้วย เจตคติต่อพฤติกรรมทางการเงิน ความรอบรู้ทางการเงิน ทักษะทางการเงิน บุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์ บุคลิกภาพแบบมีสติรู้คิด ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ทุนทางสังคม การเปิดรับข่าวสารทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน แต่ละข้อมีมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 6 ระดับ ได้แก่ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงเลย โดยมีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective

Congruence : IOC) 0.50 ขึ้นไปจากผู้ประเมิน 5 ท่าน และความเชื่อมั่นแต่ละตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.84 ถึง 0.98 ดังตารางที่ 2

2.2 การเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการธุรกิจสินเชื่อฟิโกไฟแนนซ์ โดยให้ทำการประเมินความน่าเชื่อถือทางเครดิตของลูกค้าสินเชื่อฯ พิจารณาจาก 1) ประวัติการชำระหนี้ และ 2) เกณฑ์ที่ใช้ในธุรกิจสินเชื่อฟิโกไฟแนนซ์แต่ละแห่งร่วมด้วย โดยลูกค้าที่มีประวัติการชำระหนี้ตรงกำหนดเวลาหรือค้างชำระ 1-2 เดือน จะอยู่ในกลุ่มลูกค้าที่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิต หากลูกค้าที่มีประวัติค้างชำระ ตั้งแต่ 3 เดือนขึ้นไป จะอยู่ในกลุ่มลูกค้าที่ไม่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิต ซึ่งเก็บข้อมูลหลังจากลูกค้าสินเชื่อฯ ตอบแบบสอบถามปัจจัยเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมทางการเงินเรียบร้อยแล้ว

3. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมทางสถิติ โดยใช้โปรแกรม LISREL และโปรแกรม R แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้สถิติบรรยายเพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การหาความถี่ และร้อยละ

3.2 การวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (Linear Structural Relationship Model) โดยเกณฑ์ดัชนีที่ใช้ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดล (Hair et al., 1998 : 164-166 ; Lomax & Schumacker, 2004 : 158-162) แบ่งเป็น 3 ชุด คือ ชุดดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงสัมบูรณ์ (Absolute Fit Indices) ชุดดัชนีวัดความกลมกลืนที่เพิ่มขึ้น (Incremental Fit Indices) และชุดดัชนีวัดความกลมกลืนแบบละเอียด (Parsimony Fit Indices)

4. จริยธรรมการวิจัย งานวิจัยครั้งนี้ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมและจรรยาบรรณการวิจัย สถาบันยุทธศาสตร์ทางปัญญาและวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามใบรับรองเลขที่ SWUEC-G-415/2563 ทั้งนี้ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลส่วนบุคคลและคำตอบทั้งหมดจะถูกเก็บไว้เป็นความลับและไม่สามารถระบุตัวตนของท่านจากการตอบได้ โดยจะรายงานผลในภาพรวมเท่านั้น เพื่อป้องกันการล่วงละเมิดความลับ และเคารพสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้เข้าร่วมการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมทางการเงินที่มีต่อความน่าเชื่อถือทางเครดิตของลูกค้าสินเชื่อพีโกไฟแนนซ์ภายใต้กรอบแนวคิดโครงสร้างความสามารถทางการเงิน (Financial Capability) ขององค์กรผู้ประกอบการเงินประเทศสหราชอาณาจักร (Financial Service Authority: FSA) ที่อธิบายว่าพฤติกรรมทางการเงินจะเกิดจากการอธิบายร่วมกันของปัจจัยด้านบุคคลและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมผ่านปัจจัยการเงินส่วนบุคคล (FSA, 2005 : 2-3) ดังแผนภาพที่ 1 โดยความหมายของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. พฤติกรรมทางการเงิน หมายถึง การกระทำของบุคคลเกี่ยวกับการเงินส่วนบุคคล กระทำโดยผ่านองค์ประกอบพฤติกรรมเฉพาะ 3 ด้าน คือ 1) การบริหารจัดการเงิน (Managing Money) 2) การวางแผนล่วงหน้า (Planning Ahead) 3) การเลือกลงทุน (Choosing Invest)

2. เจตคติต่อพฤติกรรมทางการเงิน หมายถึง ความรู้เชิงประเมินค่าและความรู้สึกที่มีต่อพฤติกรรมทางการเงิน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมทางการเงินที่ศึกษาในครั้งนี้ คือ 1) เจตคติต่อการบริหารจัดการเงิน 2) เจตคติต่อการวางแผนล่วงหน้า และ 3) เจตคติต่อการเลือกลงทุน

3. ความรอบรู้ทางการเงิน หมายถึง ความรู้และความเข้าใจพื้นฐานทางการเงินส่วนบุคคล เพื่อเป็นพื้นฐานการบริหารจัดการการเงินของแต่ละบุคคล ประกอบด้วยความรู้ที่สะท้อนถึงความเข้าใจทางการเงิน 4 เรื่อง ได้แก่ 1) ดอกเบี้ยหมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร ประกอบด้วยเงินต้นและดอกเบี้ยเงินฝาก รวมถึงเข้าใจดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น และดอกเบี้ยของสินเชื่อ 2) มูลค่าของเงินตามกาลเวลา หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเงินที่จะได้รับในวันนี้มีมูลค่าน้อยกว่าเงินที่จะได้รับในอนาคต หรือการเสียโอกาสที่จะซื้อสิ่งของในราคาปัจจุบันเมื่อพิจารณาพร้อมกับอัตราเงินเฟ้อ 3) การวางแผนก่อนใช้จ่าย หมายถึง ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนการก่อนการตัดสินใจใช้เงินเพื่อสะท้อนถึงการคิดยับยั้งชั่งใจ ความเข้าใจเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายคงที่ และการตัดสินใจก่อนเลือกซื้อสินค้า และ 4) การลงทุน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูงจะมีโอกาสจะขาดทุนสูงเช่นกัน และการกระจายความเสี่ยงสำหรับการลงทุน

4. ทักษะทางการเงิน หมายถึง ความสามารถทางการเงินส่วนบุคคลที่ได้จากการเรียนรู้หรือการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) การหารายได้ (How to earn) 2) การเก็บออมเงิน (How to save) และ 3) การใช้จ่ายเงิน (How to spend)

5. บุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์ หมายถึง ลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลที่ขาดความมั่นคงหรือหวั่นไหวทางอารมณ์ มีแนวโน้มจะเกิดภาวะความเครียดทางจิตใจ ส่งผลถึงการแก้ไขปัญหาที่ไม่เหมาะสม ประกอบด้วย 6 คุณลักษณะ ดังนี้ 1) ความวิตกกังวล (Anxiety) 2) ความโกรธแบบเป็นปฏิกิริยา

(Angry Hostility) 3) ความท้อแท้ (Discouragement) 4) ความสำนึกในตนเอง (Self-consciousness) 5) ความหุนหันพลันแล่น (Impulsiveness) และ 6) ความเปราะบาง (Vulnerability)

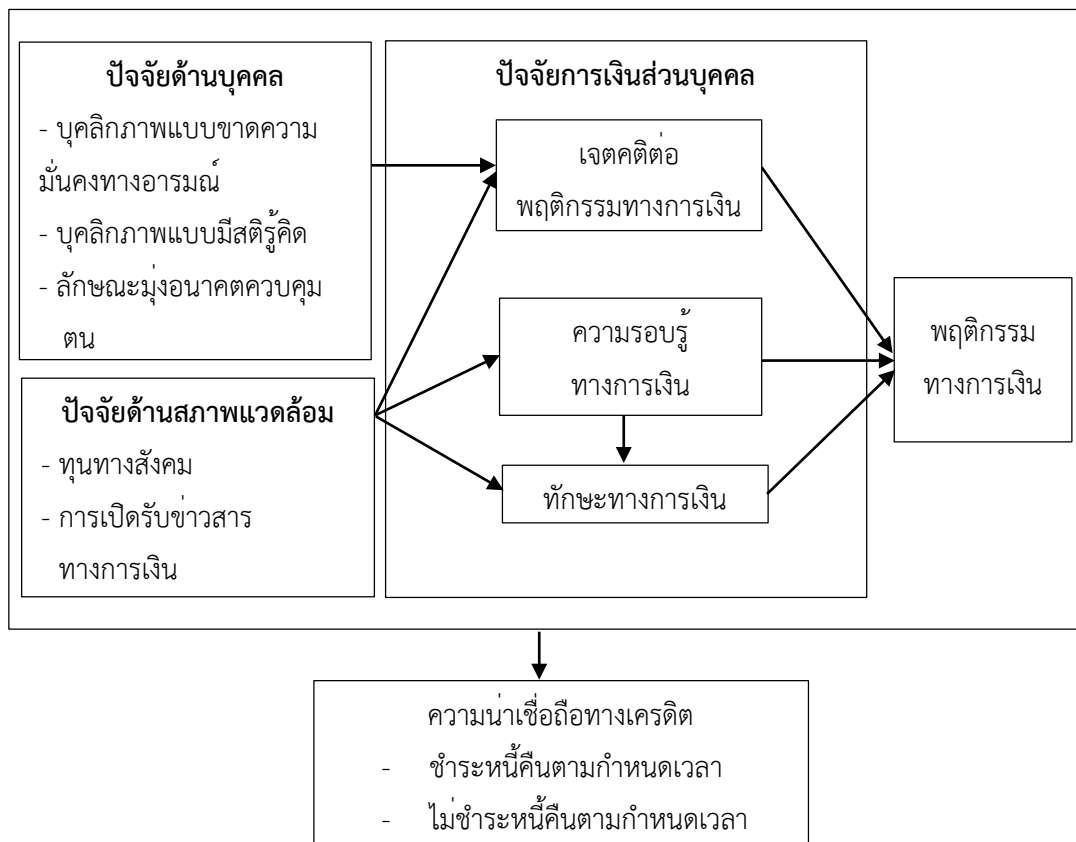
6. บุคลิกภาพแบบมีสติรู้คิด หมายถึง ลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลที่มีความสามารถในการจัดการชีวิตของตนเองอย่างมีเหตุผลได้ มีความเป็นระเบียบ รับผิดชอบในหน้าที่ มีความต้องการใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีวินัยต่อตนเอง แม้ว่าจะมีปัญหาหรืออุปสรรคใดก็ตาม มีความระมัดระวังในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วย 6 คุณลักษณะ ดังนี้ 1) ความสามารถ (Competence) 2) ความเป็นระเบียบ (Order) 3) รับผิดชอบต่อหน้าที่ (Dutifulness) 4) ความมีวินัยในตนเอง (Self-discipline) 5) ความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ (Achievement Striving) และ 6) ความรอบคอบ (Deliberation)

7. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน หมายถึง ปริมาณความสามารถในการคาดการณ์ไกล เล็งเห็นความสำคัญของสิ่งต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับตนในอนาคต และบังคับตนเองให้อดได้รอได้ หรือเลือกที่จะไม่รับประโยชน์เล็กน้อยในทันที แต่จะรอรับประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่กว่าหรือสำคัญกว่าที่จะตามมาในภายหลัง โดยมีการกระทำที่เป็นขั้นตอนเพื่อนำไปสู่ผลที่ปรารถนาดังกล่าวในอนาคต โดยพิจารณาในองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้ 1) คาดการณ์ไกล 2) เห็นความสำคัญสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และ 3) กระทำอย่างเป็นขั้นตอน

8. ทูทางสังคม หมายถึง ความเชื่อมโยงระหว่างบุคคลและเครือข่ายของกลุ่มสังคมที่นำมาซึ่งบรรทัดฐานการปฏิบัติของการต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) กลุ่มและเครือข่าย (Group and Network) 2) ความไว้วางใจ (Trust) และ 3) การช่วยเหลือเกื้อกูล (Helping)

9. การเปิดรับข่าวสารทางการเงิน หมายถึง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเงินส่วนบุคคลที่ครอบคลุมเรื่องการจัดการและวางแผนการเงิน หรือการลงทุน ซึ่งส่งเสริมและกระตุ้นให้บุคคลแสดงออกในพฤติกรรมทางการเงิน ผ่านสื่อออนไลน์ 6 รูปแบบ ได้แก่ 1) ยูทูบเบอร์/ อินฟลูเอนเซอร์ ที่มีความเชี่ยวชาญทางการเงิน 2) ติดตามเพจทางการเงินบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ (เช่น Facebook, YouTube, LINE) 3) แอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ (เช่น แอปพลิเคชันการบันทึกการใช้จ่าย) 4) เรียนคอร์สการเงินออนไลน์ 5) เว็บไซต์ทางการเงิน (เช่น เว็บไซต์ เกี่ยวกับบชพ., สถาบันการเงินต่างๆ) 6) บทความ/ หนังสือ/ หนังสือพิมพ์ออนไลน์

10. ความน่าเชื่อถือทางเครดิต หมายถึง ความสามารถและความตั้งใจของผู้กู้ในการชำระคืนเงินกู้ ความน่าเชื่อถือทางเครดิตของลูกค้าสินเชื่อฯ ถูกประเมินโดยผู้ประกอบการธุรกิจสินเชื่อฟิโกไฟแนนซ์พิจารณาจาก 1) ประวัติการชำระหนี้ และ 2) เกณฑ์ที่ใช้ในธุรกิจสินเชื่อฟิโกไฟแนนซ์แต่ละแห่งร่วมด้วย โดยลูกค้าที่มีประวัติการชำระหนี้ตรงกำหนดเวลาหรือค้างชำระ 1-2 เดือน จะอยู่ในกลุ่มลูกค้าที่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิต หากลูกค้าที่มีประวัติค้างชำระ ตั้งแต่ 3 เดือนขึ้นไป จะอยู่ในกลุ่มลูกค้าที่ไม่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิต

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้เก็บข้อมูลจากลูกค้าสินเชื่อพีโกไฟแนนซ์ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล จำนวน 537 คน ซึ่งพิจารณาข้อมูลลักษณะทางชีวสังคมของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพครอบครัว อาชีพ และรายได้ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 61.82 และเพศชาย ร้อยละ 38.18 โดยอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 26 ปี ถึง 40 ปี ร้อยละ 46.93 รองลงมาเป็นอายุช่วง 41 ปี ถึง 55 ปี ร้อยละ 29.05 สำหรับวุฒิการศึกษาส่วนใหญ่จบระดับปริญญาตรี ร้อยละ 46.00 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 23.84 และมีสถานภาพครอบครัวสมรสเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 43.02 รองลงมาเป็นสถานภาพโสด ร้อยละ 26.82 ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานเอกชน ร้อยละ 31.10 รองลงมาประกอบอาชีพลูกจ้าง ร้อยละ 21.97 โดยรายได้มีรายได้ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 8,001 บาท ถึง 15,000 บาท ร้อยละ 48.98 รองลงมารายได้อยู่ในช่วง 15,001 บาท ถึง 30,000 บาท ร้อยละ 31.10 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างได้รับรายได้รายเดือนเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 52.89 รองลงมาเป็นรายได้รายวัน ร้อยละ 28.12 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนบุคคล	กลุ่มตัวอย่าง (n = 537)	
	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	205	38.18
หญิง	332	61.82
อายุ		
น้อยกว่า 26 ปี	38	7.08
26 – 40 ปี	252	46.93
41 – 55 ปี	156	29.05
55 ปี ขึ้นไป	91	16.95
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	16	2.98
มัธยมศึกษาตอนต้น	11	2.05
มัธยมศึกษาตอนปลาย	128	23.84
อนุปริญญา	64	11.92
ปริญญาตรี	247	46.00
สูงกว่าปริญญาตรี	71	13.22
สถานภาพสมรส		
สมรส	231	43.02
โสด	144	26.82
หย่าร้าง/แยกกันอยู่	97	18.06
หม้าย	65	12.10
อาชีพ		
รับราชการ	54	10.06
รัฐวิสาหกิจ	9	1.68
พนักงานเอกชน	167	31.10
ค้าขาย	97	18.06
ลูกจ้าง	118	21.97

ธุรกิจส่วนตัว	92	17.13
รายได้		
น้อยกว่า 8,000 บาท	48	8.94
8,001 – 15,000 บาท	263	48.98
15,001 – 30,000 บาท	167	31.10
30,000 บาท ขึ้นไป	59	10.99
ประเภทรายได้		
รายได้รายเดือน	284	52.89
รายได้รายวัน	151	28.12
รายได้ไม่แน่นอน	102	18.99

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ทำการตรวจสอบความกลมกลืนของโครงสร้างความสัมพันธ์ตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากตารางที่ 2 และแผนภาพที่ 2 เป็นดังนี้ $\chi^2 = 315.29$, $df = 115$, ($p < 0.05$), $SRMR = 0.045$, $RMSEA = 0.057$, $GFI = 0.94$, $NFI = 0.92$, $CFI = 0.95$, $TLI = 0.93$, $AGFI = 0.91$, $PNFI = 0.69$ และ $\chi^2/df = 2.74$ ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องในกลุ่ม Absolute Fit Indices มีความกลมกลืน ดังนี้ ค่า $SRMR$ น้อยกว่า 0.05 ค่า $RMSEA$ น้อยกว่า 0.08 และค่า GFI มากกว่า 0.9 ถึงแม้ว่าจะพบนัยสำคัญทางสถิติค่าไค-สแควร์ χ^2 แต่ค่าสถิติดังกล่าวขึ้นอยู่กับขนาดตัวอย่าง ซึ่งหากกลุ่มตัวอย่างยิ่งใหญ่ค่าไค-สแควร์จะสูงอาจทำให้สรุปผลได้ไม่ถูกต้อง จึงแก้ไขได้โดยการพิจารณาค่า χ^2/df ถัดไป ในกลุ่ม Incremental Fit Indices ค่าดัชนีมีความกลมกลืนทั้งหมด ได้แก่ ค่า NFI ค่า CFI และค่า TLI มากกว่า 0.9 และกลุ่ม Parsimony Fit Indices มีความกลมกลืนทั้งหมด ได้แก่ ค่า $AGFI$ มากกว่า 0.9 ค่า $PNFI$ มากกว่า 0.5 และค่า χ^2/df น้อยกว่า 5 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมทางการเงินของลูกค้าสินเชื่อไฟโไฟแนนซ์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรง (Direct Effect) ต่อพฤติกรรมทางการเงินมากที่สุด คือ เจตคติต่อพฤติกรรมทางการเงิน รองลงมา คือ ทักษะทางการเงิน และบุคลิกภาพแบบมีสติรู้คิด มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.70, 0.28 และ 0.15 ตามลำดับ นอกจากนี้ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect) ต่อพฤติกรรมทางการเงินมากที่สุด คือ ทุนทางสังคม รองลงมา คือ ความรอบรู้ทางการเงิน บุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์ การเปิดรับข่าวสารทางการเงิน และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.37, 0.32, -0.25, 0.16 และ 0.05 ตามลำดับ โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลรวม (Total Effect) ต่อพฤติกรรมทางการเงินมากที่สุด คือ เจตคติต่อพฤติกรรมทางการเงิน รองลงมา คือ ทุนทางสังคม ความรอบรู้ทางการเงิน ทักษะทางการเงิน บุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์ การเปิดรับข่าวสาร

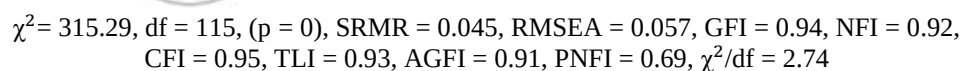
ทางการเงิน บุคลิกภาพแบบมีสติรู้คิด และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.70, 0.37, 0.32, 0.28, -0.25, 0.16, 0.15 และ 0.05 ตามลำดับ ทุกค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลที่รายงานมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมทางการเงินของลูกค้าสินค้า ได้รับอิทธิพลรวมจาก เจตคติต่อพฤติกรรมทางการเงินสูงที่สุด โดยเป็นผลมาจากอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมทางการเงินเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ตัวแปรเชิงสาเหตุทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมทางการเงินได้ ร้อยละ 85

ตารางที่ 2 อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม อิทธิพลรวม ของพฤติกรรมทางการเงินและตัวแปรสาเหตุ

ตัวแปรสาเหตุ	ตัวแปรผล: พฤติกรรมทางการเงิน (0.97)		
	อิทธิพลทางตรง	อิทธิพลทางอ้อม	อิทธิพลรวม
1. เจตคติต่อพฤติกรรมทางการเงิน (0.96)	0.70*		0.70*
2. ความรอบรู้ทางการเงิน (0.88)		0.32*	0.32*
3. ทักษะทางการเงิน (0.89)	0.28*		0.28*
4. การขาดความมั่นคงทางอารมณ์ (0.97)		-0.25*	-0.25*
5. การมีสติรู้คิด (0.98)	0.15*		0.15*
6. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (0.91)		0.05*	0.05*
7. ทุนทางสังคม (0.94)		0.37*	0.37*
8. การเปิดรับข่าวสารทางการเงิน (0.84)		0.16*	0.16*
$\chi^2 = 315.29$, $df = 115$, ($p = 0$), $SRMR = 0.045$, $RMSEA = 0.057$, $GFI = 0.94$, $NFI = 0.92$, $CFI = 0.95$, $TLI = 0.93$, $AGFI = 0.91$, $PNFI = 0.69$, $\chi^2/df = 2.74$			

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และค่าในวงเล็บ ( ) คือ ค่าความเชื่อมั่นของตัวแปร

แผนภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์ที่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ทำการเปรียบเทียบความไม่แปรเปลี่ยนโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างกลุ่มลูกค้าที่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิตกับกลุ่มลูกค้าที่ไม่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิต จากตารางที่ 3 ขั้นตอนแรก พบว่า โครงสร้างความสัมพันธ์มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2/\text{df}=1.50$, RMSEA = 0.052) แสดงว่า โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมทางการเงินของลูกค้าทั้ง 2 กลุ่ม มีรูปแบบเดียวกัน แต่อาจจะแตกต่างกันที่ขนาดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจึงต้องดำเนินการในขั้นตอนถัดไป ขั้นตอนที่ 2 เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของค่าน้ำหนักองค์ประกอบ โดยกำหนดให้ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตเท่ากันระหว่างกลุ่ม จากนั้นทดสอบความแตกต่างระหว่างขั้นตอนแรกและขั้นตอนที่สอง ผลการทดสอบไม่พบนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2_{diff} = 2.16$, $\text{df}_{diff} = 9$, $p > 0.05$) แสดงว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบตัวแปรสังเกตในโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมทางการเงินของลูกค้า 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน ขั้นตอนที่ 3 เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล โดยกำหนดให้ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรแฝงเท่ากันระหว่างกลุ่ม จากนั้นทดสอบความแตกต่างระหว่างขั้นตอนสองและขั้นตอนที่สาม ผลการทดสอบพบนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2_{diff} = 11.17$, $\text{df}_{diff} = 2$, $p < 0.05$) แสดงว่า ค่า

สัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรแฝงในโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมทางการเงินของลูกค้าย 2 กลุ่ม แตกต่างกัน จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์เพื่อค้นหาค่าอิทธิพลใดบ้างที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่ม พบว่าค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลที่แตกต่างกันระหว่าง 2 กลุ่มมีเพียงค่าเดียว คือ ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของความรอบรู้ทางการเงินที่ส่งผลต่อทักษะทางการเงิน โดยกลุ่มลูกค้าที่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิตมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของความรอบรู้ทางการเงินที่ส่งผลต่อทักษะทางการเงิน ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.62 ซึ่งสูงกว่าในกลุ่มลูกค้าที่ไม่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิต ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.35 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรมทางการเงินระหว่างกลุ่มลูกค้าที่มีความน่าเชื่อถือและไม่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิต

เงื่อนไข	χ^2	df	p	RMSEA	χ^2/df	เงื่อนไขความไม่แปรเปลี่ยน		
						χ^2_{diff}	df _{diff}	p
ขั้นที่ 1: รูปแบบ								
ความสัมพันธ์เหมือนกันระหว่างกลุ่ม	343.94	230	<.05	.043	1.50	-	-	-
ขั้นที่ 2: คำนวณ						2.16	9	
องค์ประกอบตัวแปรสังเกตเท่ากันระหว่างกลุ่ม	346.01	239	<.05	.041	1.45	(ขั้น2 - ขั้น1)	(ขั้น2 - ขั้น1)	.99
ขั้นที่ 3: ค่าอิทธิพลของตัวแปรแฝงเท่ากันระหว่างกลุ่ม	357.27	241	<.05	.042	1.48	(ขั้น3 - ขั้น2)	(ขั้น3 - ขั้น2)	<.05

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยเชิงเหตุที่มีอิทธิพลพฤติกรรมทางการเงินบนแนวคิดโครงสร้างความสามารถทางการเงิน (Financial Capability) ขององค์กรผู้ประกอบการเงินประเทศสหราชอาณาจักร (Financial Service Authority: FSA, 2005: 2-3) หลังปรับแก้ความสัมพันธ์เกิดเป็นโครงสร้างที่เหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตัวแปรเชิงสาเหตุทั้ง 8 ตัวแปร มีอิทธิพลรวมต่อพฤติกรรมทางการเงิน เรียงลำดับจากอิทธิพลมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ เจตคติต่อพฤติกรรมทางการเงิน ทนทางสังคม ความรอบรู้ทางการเงิน ทักษะทางการเงิน บุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงในอารมณ์ การเปิดรับข่าวสารทางการเงิน บุคลิกภาพแบบมีสติรู้คิด และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน สามารถอธิบายแยกเป็นปัจจัยการเงินส่วนบุคคล ปัจจัยด้านบุคคล และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม โดยที่เจตคติต่อพฤติกรรมทางการเงินจะสะท้อนถึงปัจจัยการเงินส่วนบุคคล บุคลิกภาพ

แบบขาดความมั่นคงทางอารมณ์จะสะท้อนถึงปัจจัยด้านบุคคล และทุนทางสังคมสะท้อนถึงปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ส่งผลให้บุคคลเป็นผู้มุ่งกระทำพฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสม สอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมศาสตร์ กล่าวคือ พฤติกรรมเป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องกับลักษณะความเป็นตัวตน และสภาพแวดล้อมของบุคคล โดยกรอบมุมมองพฤติกรรมศาสตร์อาศัยบูรณาการหลายศาสตร์ร่วมกันศึกษา (สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2559 : 37-45) งานวิจัยนี้พิจารณาพร้อมกับปัจจัยการเงินส่วนบุคคล จึงบูรณาการศาสตร์ด้านจิตวิทยา สังคมวิทยา และเศรษฐศาสตร์ เป็นการศึกษาต่อยอดพฤติกรรมทางการเงินในมิติที่กว้างขึ้น เช่นเดียวกับแนวคิดของ FSA (FSA, 2005 : 17-23) กล่าวว่า ความสามารถทางการเงินของบุคคลเกิดจากความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านบุคคล คือ บุคลิกภาพของแต่ละบุคคล ปัจจัยการเงินส่วนบุคคล คือ ความเชื่อมั่นและเจตคติทางการเงิน ความรอบรู้ความเข้าใจทางการเงิน และทักษะทางการเงิน และพิจารณาพร้อมกับปัจจัยประสบการณ์และสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นสาเหตุให้กระทำพฤติกรรมทางการเงิน

นอกจากนี้กลุ่มลูกค้าที่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิตมีความสามารถทางการเงินสูงกว่ากลุ่มลูกค้าที่ไม่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิต โดยกลุ่มลูกค้าที่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิตความรอบรู้ทางการเงินมีอิทธิพลต่อทักษะทางการเงินสูงกว่ากลุ่มลูกค้าที่ไม่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิต บ่งบอกว่าความรอบรู้ทางการเงินเป็นตัวแปรที่สำคัญสำหรับทั้งสองกลุ่ม กล่าวได้ว่ากลุ่มลูกค้าที่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิตเมื่อมีความรู้ทางการเงินในระดับที่ดี ไม่ว่าจะเรื่องดอกเบี้ย มูลค่าของเงินตามกาลเวลา การวางแผนก่อนใช้จ่าย และการลงทุน นำไปสู่การมีทักษะการหารายได้ใช้จ่าย ทักษะการเก็บออมเงินในระดับที่สูงขึ้นด้วย ส่วนกลุ่มลูกค้าที่ไม่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิตเมื่อมีความรู้ทางการเงินในระดับที่ดี ไม่ว่าจะเรื่องดอกเบี้ย มูลค่าของเงินตามกาลเวลา การวางแผนก่อนใช้จ่าย และการลงทุน แต่นำไปสู่การมีทักษะการหารายได้ใช้จ่าย ทักษะการเก็บออมเงิน สอดคล้องกับแนวคิดสมรรถนะของ แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1973 : 59-70) กล่าวว่า ข้อมูลความรู้ที่บุคคลมีในด้านนั้นๆ จะส่งผลต่อความเชี่ยวชาญพิเศษในด้านนั้นๆ สรุปได้ว่า กลุ่มลูกค้าที่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิตเมื่อมีความรอบรู้ทางการเงินจะนำไปสู่ทักษะการปฏิบัติสูงขึ้น แต่กลุ่มลูกค้าที่ไม่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิตมีความรอบรู้ทางการเงินก็จริงแต่ไม่นำไปสู่การทักษะการปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

1.1 การนำตัวชี้วัดความน่าเชื่อถือทางเครดิตใช้ประโยชน์กับผู้ให้บริการทางการเงินทั่วไป เนื่องจากการประเมินความน่าเชื่อถือทางเครดิตตามเกณฑ์มาตรฐาน 6 C's แบบดั้งเดิมพิจารณาเพียงความสามารถในการชำระหนี้ (Ability to Pay) ยังไม่สะท้อนถึงความเต็มใจในการชำระหนี้ (Willingness to Pay) หากใช้ตัวชี้วัดสำคัญที่ค้นพบในงานวิจัยจะสามารถแบ่งระดับความน่าเชื่อถือของบุคคลได้ละเอียดมากขึ้นดังนี้ กลุ่มแรกบุคคลที่มีความสามารถในการชำระหนี้สูงความเต็มใจในการชำระหนี้สูง กลุ่มที่สองบุคคล

ที่มีความสามารถในการชำระหนี้สูงความเต็มใจในการชำระหนี้ต่ำ กลุ่มที่สามบุคคลที่มีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำความเต็มใจในการชำระหนี้สูง และกลุ่มสุดท้ายบุคคลที่มีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำความเต็มใจในการชำระหนี้ต่ำ จะเห็นว่าบุคคลที่ได้รับอนุมัติสินเชื่อส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มแรกและกลุ่มที่สอง หากใช้ตัวชี้วัดความน่าเชื่อถือทางเครดิตจะทำให้คัดกรองบุคคลที่ความเต็มใจในการชำระหนี้ต่ำในกลุ่มที่สองออก และทำให้บุคคลที่ความเต็มใจในการชำระหนี้สูงในกลุ่มที่สามมีโอกาสได้รับอนุมัติสินเชื่อเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้สามารถนำตัวชี้วัดความน่าเชื่อถือทางเครดิตศึกษาได้ทั้งผู้กู้ปัจจุบันและผู้กู้รายใหม่

1.2 การศึกษาพฤติกรรมทางการเงินของคนไทยร่วมกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่หลากหลาย เนื่องจากปัจจุบันธนาคารแห่งประเทศไทยสำรวจทักษะทางการเงินของคนไทยรายปีเป็นประจำ แต่ทำการสำรวจเพียงปัจจัยการเงินส่วนบุคคล ได้แก่ พฤติกรรมทางการเงิน ความรอบรู้ทางการเงิน และเจตคติทางการเงิน โดยไม่พิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรร่วมด้วย หากกำหนดพฤติกรรมทางการเงินเป็นตัวแปรผลศึกษาร่วมกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่หลากหลาย ดังเช่นปัจจัยทางจิตวิทยาและปัจจัยสภาพแวดล้อม จะทำให้สามารถอธิบายพฤติกรรมทางการเงินส่วนบุคคลในแง่มุมพฤติกรรมศาสตร์ กล่าวคือ พฤติกรรมเป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องกับลักษณะความเป็นตัวตน และสภาพแวดล้อมของบุคคล จากงานวิจัยพบว่าเจตคติต่อพฤติกรรมทางการเงิน ทุนทางสังคม ความรอบรู้ทางการเงิน ทักษะทางการเงิน และบุคลิกภาพแบบขาดความมั่นคงในอารมณ์ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเงินมากที่สุด 5 อันดับแรก ทำให้ทราบว่าบุคคลที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมทางการเงิน มีความสัมพันธ์ในสังคมหรือเครือข่ายที่ดี มีความรู้ทักษะทางการเงินในระดับที่ดี และมีความมั่นคงในอารมณ์สูง จะแสดงพฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสม ดังนั้นทำให้ทราบสาเหตุที่สำคัญของการกระทำพฤติกรรมทางการเงิน สามารถนำมากำหนดเป็นนโยบายการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนครอบคลุมทั้งมิติการบริหารจัดการเงินส่วนบุคคล มิติคุณลักษณะทางจิตใจของบุคคล และมิติความสัมพันธ์ในสังคมหรือเครือข่ายต่อไป

1.3 การส่งเสริมเรียนรู้การเงินส่วนบุคคลของสังคมไทย เนื่องจากการเงินส่วนบุคคลเป็นเรื่องสำคัญในชีวิตประจำวันประกอบกับปัจจุบันเทคโนโลยีการเงินล้ำหน้าและทันสมัยอย่างรวดเร็ว หากบุคคลต้องการเรียนรู้การเงินส่วนบุคคลจะสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองหรือเรียนในระดับมหาวิทยาลัยในขณะที่เหมาะสมทางเท่านั้น ดังนั้นทักษะทางการเงินส่วนบุคคลควรพิจารณาบรรจุในหลักสูตรระบบการศึกษาภาคบังคับ เพื่อให้เด็กไทยก้าวทันเทคโนโลยีและสามารถรับมือกับรูปแบบทางการเงินที่เปลี่ยนแปลงในอนาคตอันใกล้ จากงานวิจัยพบว่าเจตคติต่อพฤติกรรมทางการเงินเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเงินมากที่สุด ดังนั้นการเริ่มต้นปลูกฝังเจตคติที่ดีทางการเงินตั้งแต่ยังเด็กจากสถาบันครอบครัว โดยเฉพาะการถ่ายทอดจากพ่อและแม่ให้เด็กค่อยๆ เห็นความสำคัญเรื่องการเงินเป็นสิ่งสำคัญ จากนั้นส่งเสริมการปลูกฝังเจตคติที่ดีทางการเงินจากสถาบันการศึกษา ส่งผลให้พฤติกรรมทางการเงินของเด็กไทยเกิดการพัฒนาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

2.1 การศึกษาอิทธิพลของความรู้ทางการเงินและทักษะทางการเงิน เนื่องจากผลการวิจัย พบว่ากลุ่มลูกค้าที่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิตความรอบรู้ทางการเงินมีอิทธิพลต่อทักษะทางการเงิน สูงกว่ากลุ่มลูกค้าที่ไม่มีความน่าเชื่อถือทางเครดิต จึงเสนอแนะให้ศึกษาต่อยอดว่าอาจมีกลไกซ่อนอยู่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระหว่างความสัมพันธ์นี้ ไม่ว่าจะเป็นตัวแปรคั่นกลาง (Mediator) หรือตัวแปรกำกับ (Moderator) ยกตัวอย่างเช่น ความมีวินัยต่อตนเองเป็นตัวแปรกำกับ แสดงว่าบุคคลที่มีวินัยต่อตนเองสูง ทำให้อิทธิพลของความรู้ทางการเงินและทักษะทางการเงินสูงกว่าบุคคลที่มีวินัยต่อตนเองต่ำ

2.2 การพัฒนาแบบวัดปัจจัยด้านจิตวิทยาให้สอดคล้องกับพฤติกรรมทางการเงินด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้แบบวัดปัจจัยด้านจิตวิทยาทั่วไปที่ใช้แพร่หลายมีความเชื่อมั่นแบบวัดสูง ข้อคำถามจึงเป็นคำถามทั่วไปไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมทางการเงิน และไม่สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างเท่าที่ควร หากนำการวิจัยเชิงคุณภาพมาเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างและพัฒนาแบบวัดครั้งนี้ เพื่อพัฒนาไปสู่แบบวัดที่สะท้อนถึงพฤติกรรมทางการเงินและกลุ่มตัวอย่างมากยิ่งขึ้น เข้าใจโครงสร้างความสามารถทางการเงินของคนไทยและปัจจัยอื่นๆ ที่สำคัญระหว่างเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่นเดียวกับการสร้างและพัฒนาแบบวัดความสามารถทางการเงินประเทศ สหราชอาณาจักรโดยหน่วยงานบริการทางการเงิน (FSA, 2005: 1-6) ได้ดำเนินการศึกษาการใน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การทบทวนวรรณกรรมและการวิจัย เพื่อช่วยพัฒนาโครงสร้างความสามารถทางการเงิน และเพื่อทบทวนคำถามที่ใช้ในการสำรวจอื่นๆ 2) การสนทนากลุ่มจำนวน 8 กลุ่ม ที่จัดขึ้นในสามพื้นที่ที่แตกต่างกันเพื่อสำรวจการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถทางการเงิน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสำคัญในการออกแบบข้อคำถามในแบบวัด 3) การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการสนทนากลุ่มเพื่อพัฒนาเนื้อหาของแบบวัด 4) การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจของแบบวัด 5) การสัมภาษณ์อีกสองครั้งเพื่อทดสอบแบบวัด นอกจากนี้ขั้นตอนดังกล่าวควรเพิ่มการตรวจสอบแบบวัดในประเด็นความซื่อสัตย์ของผู้ตอบ ควรมียุทธวิธีตรวจสอบหรือยืนยันว่าผู้ตอบไม่โกหกและให้ข้อมูลตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด จะทำให้แบบวัดปัจจัยด้านจิตวิทยาสอดคล้องกับพฤติกรรมทางการเงินและกลุ่มตัวอย่างมากยิ่งขึ้น

2.3 การศึกษาปัจจัยเพิ่มเติมจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม เนื่องจากงานในงานวิจัยนี้ไม่ได้ศึกษาทฤษฎีเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม เช่น ทฤษฎีคาดหวัง (Prospect Theory) (Kahneman & Tversky, 1979: 263-292) และทฤษฎีการตัดสินใจ (Decision Theory) (Kahneman & Tversky, 1984: 341) อธิบายผ่านความเอนเอียงในกระบวนการความคิด (Cognitive Biases) เช่น ความเอนเอียงจากความมั่นใจในตนเอง (Overconfidence) เป็นความรู้สึกมั่นใจในตนเองมากเกินไปในข้อมูลที่ตนเองรับรู้โดยไม่รับฟังมุมมองที่แตกต่าง ความเอนเอียงเชิงยืนยัน (Confirmation Bias) เป็นการหาหลักฐานหรือแหล่งอ้างอิงเพื่อยืนยันสิ่งที่ตนคิด หลีกเลี่ยงการยอมรับข้อมูลด้านตรงข้ามกับสิ่งที่ตนไม่เชื่อถือ ความเอนเอียงจากการ

หลีกเลี่ยงความสูญเสีย (Loss aversion Bias) หากเปรียบเทียบระหว่างการได้รับเงินมาและการสูญเสียเงินไปในจำนวนที่เท่ากัน คนจะรู้สึกอ่อนไหวต่อสถานะการสูญเสียเงินมากกว่า ความเอนเอียงจากการฝังใจ (Anchoring Bias) เป็นความฝังใจจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครั้งแรก เกิดเป็นการยึดติดกับเหตุการณ์เดิม ส่งผลการตัดสินใจครั้งถัดไป และความเอนเอียงต่อทรัพย์สินที่ครอบครอง (Endowment Bias) หากบุคคลครอบครองสินทรัพย์อะไรอยู่จะให้คุณค่ากับสินทรัพย์นั้นมากกว่าตอนที่ไม่ได้ครอบครอง เป็นต้น ความเอนเอียงดังกล่าวสามารถส่งผลกระทบต่อตัดสินใจในทางการเงินได้ หากนำทฤษฎีดังกล่าวศึกษาร่วมด้วยจะทำให้เข้าใจพฤติกรรมทางการเงินในอีกแง่มุมที่เน้นจิตวิทยาด้านการรับรู้ที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2559). *พฤติกรรมศาสตร์มุมมองในศาสตร์ที่แตกต่าง*. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรจนพรินติ้ง (สำนักงานใหญ่).
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). *รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2563*. ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2564). “*สินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัล*” *สินเชื่อยุคใหม่เพื่อคนตัวเล็ก*. ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- Dlugosch, T. J., Klinger, B., Frese, M., & Klehe, U. C. (2018). Personality-based selection of entrepreneurial borrowers to reduce credit risk: Two studies on prediction models in low-and high-stakes settings in developing countries. *Journal of Organizational Behavior*. 39 (5), 612-628.
- Financial Services Authority. (2005). *Measuring financial capability: an exploratory study*. FSA Consumer Research 37.
- Gyuroski, I. I. (2017). *Predictors and Implications of Personal Finance Management*. (PhD.). University of Chicago, Chicago, Illinois. (Psychology).
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (1998). *Multivariate data analysis* (Vol. 5). 164-166.
- Kahneman, D., & Tversky, A. (1979). Prospect Theory: An Analysis of Decision under Risk. *Econometrica*. 47 (2), 263-292.
- Kahneman, D., & Tversky, A. (1984). Choices, values, and frames. *American psychologist*. 39 (4), 341.
- Karlan, D. (2005). Using Experimental Economics to Measure Social Capital and Predict Financial Decisions. *American Economic Review*. 95 (5), 1688-1699.
- Karlan, D. (2007). Social connections and group banking. *Economic Journal*. 117, F52-F84.
- Karlan, D., Sendhil, M., & Omar, R. (2013). *Measuring Personality Traits and Predicting Loan Default with Experiments and Surveys In Banking the World: Empirical Foundations of Financial Inclusion*: MIT Press.
- Klinger, B., Khwaja, A. I., & Del Carpio, C. (2013). *Enterprising psychometrics and poverty reduction* (Vol. 860). New York: NY: Springer.

- Kunt, A. D., Klapper, L., Singer, D., & Oudheusden, P. V. (2015). *The global finindex database 2014: Measuring financial inclusion around the world*. World Bank Policy Research Working Paper, 7255.
- Lomax, R. G., & Schumacker, R. E. (2004). *A beginner's guide to structural equation modeling*: psychology press.
- Perry, V. G. (2008). Giving credit where credit is due: The psychology of credit ratings. *The Journal of Behavioral Finance*. 9 (1), 15-21.
- Perry, V. G., & Morris, M. D. (2005). Who is in control? The role of self-perception, knowledge, and income in explaining consumer financial Behavior. *Journal of Consumer Affairs*. 39 (2), 299-313.
- Shoji, M., Aoyagi, K., Kasahara, R., Sawada, Y., & Ueyama, M. (2012). Social capital formation and credit access: Evidence from Sri Lanka. *World Development*. 40 (12), 2522-2536.

พฤติกรรมการใช้สื่อด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสิงห์บุรี
อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

**Environmental Media Exposure Behaviors of Secondary School Students
at Sing Buri School**

กฤษณะพงษ์ พงษ์สัตยา, สตรีไทย พุ่มไม้,

อรอนงค์ ผิวนิล และ นพวรรณ เสมวิมล

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Kitsanapong Pongsattaya, Satreethai Poommai,

Onanong Phewnili and Noppawan Semvimol

Kasetsart University, Thailand

Corresponding Author E-mail: kitsanapong.po@ku.th

*****

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์และความต้องการรับข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสิงห์บุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่างวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนสิงห์บุรี ปีการศึกษา 2565 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จำนวน 438 คน มาจากการคำนวณกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ผ่านระบบออนไลน์ โดยใช้ Google Form การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ผลการวิจัยพบว่า สื่อสังคมออนไลน์ที่นักเรียนชอบใช้งานมากที่สุด คือ TikTok ร้อยละ 29 รองลงมา Instagram, Facebook, YouTube, Twitter, Line และ Google ร้อยละ 28.77, 18.04, 16.67, 3.42, 2.51 และ 0.45 ตามลำดับ มีวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อความบันเทิงมากที่สุด ร้อยละ 50.23 รองลงมาเพื่อการสนทนาและการสืบค้นข้อมูลร้อยละ 36.76 และ 5.48 ตามลำดับ และพบว่า Line เป็นสื่อที่นักเรียนใช้งานมากที่สุด ร้อยละ 98.17 ของนักเรียนทั้งหมด โดย TikTok เป็นสื่อที่นักเรียนต้องการใช้ในการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุด ร้อยละ 30.59 รองลงมา YouTube, Facebook, Instagram, Line, twitter และ Google ร้อยละ 22.89, 22.37, 10.04, 5.02, 2.05 และ 0.25 ตามลำดับ

ดังนั้นสรุปได้ว่าพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนสิงห์บุรี ชอบใช้ TikTok มีวัตถุประสงค์เพื่อความบันเทิง และมีความต้องการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

* วันที่รับบทความ : 26 มิถุนายน 2566; วันที่แก้ไขบทความ 28 มิถุนายน 2566; วันที่ตอบรับบทความ : 29 มิถุนายน 2566

ผ่าน TikTok มากที่สุด เหตุผลการตัดสินใจในการเปิดเข้าชมคลิปวิดีโอ ได้แก่ เนื้อหาสาระ ชื่อหัวข้อคลิปและภาพปกน่าสนใจเป็นเหตุผลสามอันดับแรกที่ทำให้นักเรียนเปิดเข้าชมคลิปวิดีโอ

คำสำคัญ: สื่อสิ่งแวดล้อม; พฤติกรรมการรับสื่อ; มัธยมศึกษา

Abstracts

The purpose of this study was to investigate social media usage behaviors and to survey their needs for receiving news about solid waste management of secondary school students at Singburi School. This study is a quantitative research. The sample was students in grades 1-6 of Sing Buri School, academic year 2022. The sample size was calculated according to Yamane's formula for 438 subjects by simple random sampling. An online questionnaire was used to collect data from a sample of 438 students through Google Forms. Data analysis was done with descriptive statistics. The most popular social media platform used by the students was TikTok (29%), followed by Instagram (28.77%), Facebook (18.04%), YouTube (16.67%), Twitter (3.42%), Line (2.51%), and Google (0.45%). The most popular objective for using social media was entertainment (50.23%), followed by conversation (36.76%) and searching for information (5.48%). Line was the most used media by students (98.7%). TikTok was the most preferred online channel for students to receive information about waste management (30.59%) followed by YouTube (22.89%), Facebook (22.37%), Instagram (10.04%), Line (5.02%), twitter (2.05%) and Google (0.25%).

The findings of this study suggest that secondary school students at Sing Buri School are heavy users of social media, particularly TikTok. The most popular objective for using social media is entertainment, but students also use social media. To receive information about solid waste management, Tiktok is the most preferred online channels. Content, clip title, and interesting cover art were the top three reasons students deciding to watch a video.

Keywords: Environmental Media Exposure Behaviors Secondary School Students

บทนำ

พฤติกรรมการจัดการขยะของคนไทย ในระยะ 14 ปีที่ผ่านมา พบว่า ปัจจัยที่มีผลกับการจัดการขยะในชุมชน ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ประเด็นทางการเมือง ค่าตอบแทน หรือความคาดหวังในผลประโยชน์ที่จะได้รับการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม หรือตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน การรับรู้ข่าวสาร และการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลหรือหน่วยงาน เป็นต้น อย่างไรก็ตามปัจจัยที่จะมีผลกระทบกับการจัดการขยะในแต่ละชุมชนนั้นจะมีความแตกต่างกันไปอย่างหลากหลายขึ้นกับบริบทของท้องถิ่นนั้น ๆ ได้แก่ 1) ความพร้อมของหน่วยงานท้องถิ่นในด้านการจัดการขยะ เช่น นโยบายและความตระหนักของผู้บริหาร บุคลากรและอุปกรณ์จัดเก็บและดำเนินการที่เพียงพอ พื้นที่ฝังกลบที่ถูกหลักสุขาภิบาลระบบกำจัดขยะอย่างครบวงจร (คัดแยก ฝังกลบ และทำปุ๋ยหมัก) งบประมาณที่ต่อเนื่อง และ การวางแผน

และติดตามประเมินผลการดำเนินงานที่ครอบคลุมปัญหาทุกด้าน และ 2) ทศนคติและพฤติกรรมของประชาชนด้านการจัดการขยะ ได้แก่ การเห็นว่าการจัดการขยะเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก ทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น เป็นเรื่องไกลตัวไม่ใช่ปัญหาสำคัญ และการจัดการขยะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ และยังมีพฤติกรรมแบบดั้งเดิม คือ การทิ้งในที่ว่าง ในป่า การเผา การฝังกลบ การลักลอบทิ้งนอกพื้นที่หมู่บ้าน หรือบริเวณพื้นที่เชิงเขา (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2561 : 25)

แนวคิดการสื่อสารสิ่งแวดล้อมเป็นแนวคิดที่กำลังได้รับความสนใจมากขึ้นในสถานศึกษา โดยมีนักวิชาการระดับต่าง ๆ ในสถาบันการศึกษาได้นำไปศึกษา ขยายผล เพื่อให้ผลการศึกษาเป็นที่ยอมรับและนำไปเผยแพร่ ให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม และสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น จนเกิดความรู้สึกรู้เห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมตระหนักและห่วงใยในสิ่งแวดล้อม มีค่านิยม เจตคติ และแรงจูงใจเข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันและปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มีสภาพที่ดีขึ้น ทั้งนี้การพัฒนาสิ่งแวดล้อมศึกษาจะได้ผลผู้สอนในสถานศึกษาต้องสร้างตระหนัก และให้คำนึงถึงผลกระทบจากการปฏิบัติในกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศึกษา (ธีรดา จงกลรัตนภรณ์, 2552 : 5-24) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา เป็นการพัฒนาหลักสูตรและวิชาเรียน เพื่อตอบสนองสถานการณ์โลกที่กำลังประสบปัญหาสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน โดยการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อม เป็นการมุ่งเป้าหมายไปที่กลุ่มเยาวชนและกลุ่มคนที่กำลังอยู่ในช่วงของวัยเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ให้มีคุณธรรมและจริยธรรม สร้างสำนึกที่ดีในการมีส่วนร่วมต่อการกระทำกับสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้การดำเนินการจัดการเรียนการสอน นำไปสู่การเผยแพร่กิจกรรมและผลกระทบของปัญหา ถ้าไม่ร่วมมือกันของภาคประชาชนและประชาสังคม จะทำให้เกิดปัญหาตามมาเหมือนเงาตามตัว เพราะฉะนั้นในฐานะผู้สอนต้องพยายามอย่างยิ่งในการหารูปแบบและวิธีสอนใหม่ๆ มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและสังคมท้องถิ่นต่างๆ ของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนมีสำนึกจริยธรรมและคุณธรรมที่ดีงามต่อสิ่งแวดล้อม

โรงเรียนสิงห์บุรีมีครูทั้งหมด 134 คน มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 2,811คน จำแนกเป็น นักเรียนชาย 1,120 คน นักเรียนหญิง 1,691 คน เจ้าหน้าที่/ บุคลากรอื่นๆ ทั้งหมด 29 คน โดยมีคุณครูผู้ดูแลด้านสิ่งแวดล้อม/ การจัดการขยะ จำนวน 3 คน ซึ่งผลการสำรวจเบื้องต้นพบว่าปริมาณขยะทั้งหมด (ทุกประเภท) ในโรงเรียน 136.8 กิโลกรัม/วัน โดยแหล่งเกิดขยะส่วนใหญ่เกิดปริมาณขยะจากโรงอาหาร 87.7 กิโลกรัม/วัน ปริมาณขยะจากห้องเรียน/ห้องสำนักงาน 36.4 กิโลกรัม/วัน ปริมาณขยะจากห้องน้ำ 8.4 กิโลกรัม/วันและปริมาณขยะจากร้านค้าภายในโรงเรียน 4.3 กิโลกรัม/วัน ดังนั้นจะเห็นว่าหากโรงเรียนไม่มีระบบการจัดการขยะในโรงเรียนที่ไม่มีประสิทธิภาพก็จะเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนได้ อีกทั้งปัจจุบันการเปิดรับสื่อ

ของนักเรียนมีจำนวนมากขึ้นผู้วิจัยจึงมีแนวความคิดที่ให้อีเมลเป็นเครื่องมือที่เป็นประโยชน์ในการสื่อสารความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้นหากมีการศึกษาเกี่ยวพฤติกรรมการใช้สื่อและการเปิดรับสื่อด้านสิ่งแวดล้อมนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการนำเสนอสื่อด้านสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสิงห์บุรี
2. เพื่อสำรวจความต้องการรับข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสิงห์บุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่ต้องการสำรวจพฤติกรรมการใช้สื่อและความต้องการรับสื่อสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการคัดแยกขยะจากนักเรียนโรงเรียนสิงห์บุรี จำนวน 2,811 คน โดยสำรวจข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 438 คน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบสำรวจพฤติกรรมการใช้สื่อของเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาผ่านระบบออนไลน์ โดยใช้ Google Form รายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนสิงห์บุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 2,811 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนสิงห์บุรี ปีการศึกษา 2565 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (1973) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนหน่วยประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (โดยกำหนดที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05)

โดยปริมาณแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่นำมาประมวลผลต้องอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ต้องมีจำนวนเท่ากับหรือมากกว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ขึ้นไป จึงจะเป็นจำนวนที่สามารถนำมาประมวลผลเป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรได้โดย ค่า N ใช้ค่าข้อมูลเท่ากับ 2,811 คน ที่ได้จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนสิงห์บุรี ปีการศึกษา 2565 การคำนวณสถิติแทนค่าในสูตรได้ดังนี้

แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned} N &= \frac{(2,811)}{1 + \frac{2,811}{2,811} (0.05)^2} \\ &= \frac{1 + 7.02}{350.49} \end{aligned}$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจึงเท่ากับ 351 คน ผู้วิจัยจึงวางแผนในการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากขนาดตัวอย่างอีกร้อยละ 25 เพื่อป้องกันการไม่ตอบกลับและการตอบกลับที่ไม่สมบูรณ์ รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 438 คน แล้วแจกแจงแบ่งกระจายตามระดับชั้น จำนวน 6 ชั้นเรียนเท่า ๆ กัน ชั้นละ 73 คน โดยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือวิจัย มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการลงคำตอบในแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Form เพื่อทำการสำรวจพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์และความต้องการรับสื่อสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการแยกขยะของเด็กนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือวิจัยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 จัดทำร่างแบบสอบถามเพื่อสำรวจพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์และความต้องการรับสื่อสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการแยกขยะของเด็กนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 3 ความต้องการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย จำนวน 4 ข้อ

2.2 จัดทำแบบประเมินแบบสอบถามเพื่อสำรวจพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์และความต้องการรับสื่อสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการแยกขยะของเด็กนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยมีการกำหนดหัวข้อ ได้แก่ 1) ความถูกต้องของเนื้อหาทางวิชาการ 2) ภาษาที่ใช้ถูกต้อง, 3) ปริมาณเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับองค์ความรู้, 4) เนื้อหาที่มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย และ 5) ชื่อองค์ความรู้มีความสอดคล้องกับเนื้อหา

2.3 ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

2.4 ปรับแก้ไขก่อนนำเครื่องมือไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3. การดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัย

1) ติดต่อประสานงานกับผู้บริหารของโรงเรียนเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลของเด็กนักเรียนในโรงเรียน

2) ทำเอกสารชี้แจงผู้ปกครอง และชี้แจงอาสาสมัครกลุ่มตัวอย่าง

3) สำรวจพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์และความต้องการรับข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของเด็กนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาด้วยแบบสอบถาม โดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ โดยใช้ Google Form

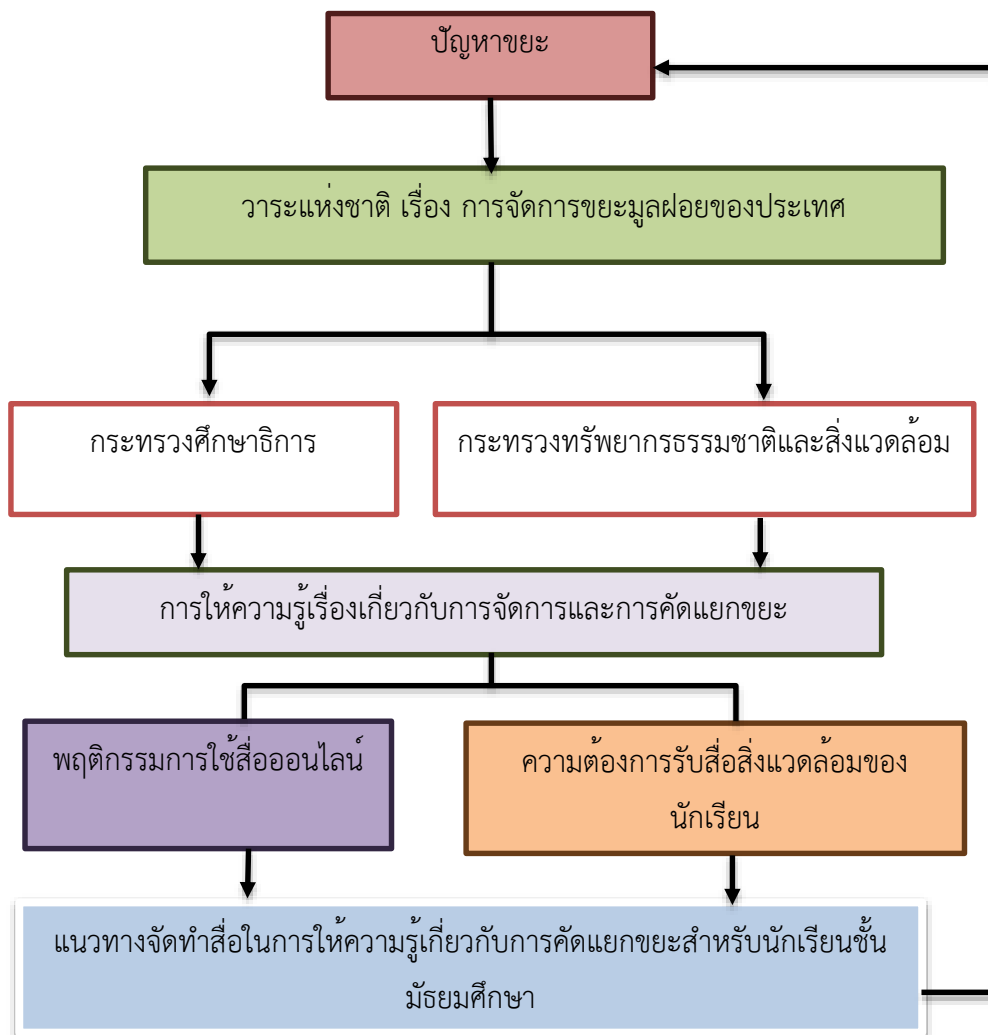
4) เก็บรวบรวมข้อมูล จาก Google Form เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ในส่วนที่มีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaires) แล้วนำไปวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้บูรณาการหลักการทางสิ่งแวดล้อมศึกษา พฤติกรรมการเปิดรับสื่อด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้ในการศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อและความต้องการรับสื่อด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย นำไปสู่แนวทางการจัดทำสื่อในการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากกรอบแนวความคิดจะเห็นได้ว่าปัญหาขยะ หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งขยะที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน กำลังเป็นปัญหาหรือประสบปัญหาอย่างรุนแรง ซึ่งนำไปสู่นโยบายที่กำหนดเป็นวาระแห่งชาติ เป็นเรื่องของการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กระทรวง

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นหน่วยงานหลัก ต้องมีบทบาทหน้าที่ในการที่จะจัดการปัญหาของขยะ นอกจากนี้ หน่วยงานอื่น ๆ ของภาครัฐก็จำเป็นต้องร่วมมือกัน เพื่อที่จะจัดการปัญหาขยะมูลฝอยของประเทศ โดยกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการจัดการขยะ เนื่องจากว่ามีขยะเกิดขึ้นจากกิจกรรมทางการศึกษา ดังนั้น การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ การแยกขยะ สำหรับนักเรียน จึงเป็นสิ่งจำเป็น นำไปสู่ในเรื่องของการวิจัยพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์และความต้องการรับสื่อสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการคัดแยกขยะของนักเรียน จากองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยก็จะนำไปสู่แนวทางการจัดทำสื่อ เพื่อที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับโรงเรียนอื่นๆ ต่อไป

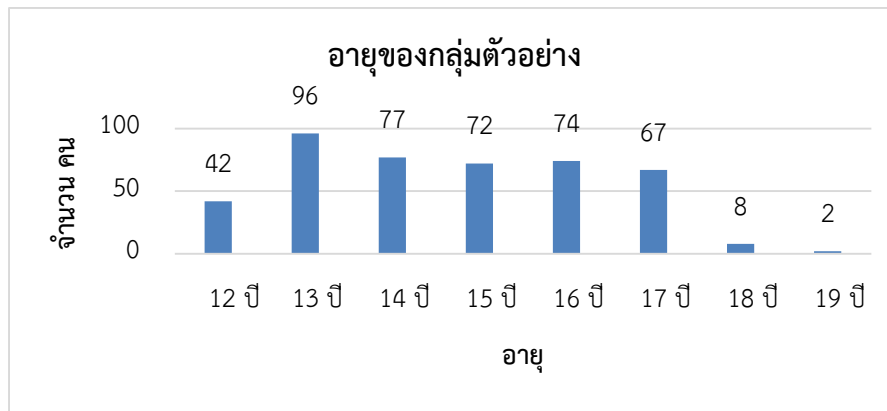
ผลการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมการรับสื่อด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสิงห์บุรี กระบวนการศึกษาและวิจัยอยู่บนพื้นฐานการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก โดยมีการประมวลเอกสาร ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องก่อนจะทำการออกแบบและสำรวจข้อมูลด้วย Google Form และทำการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ จำนวน ร้อยละ

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจากจำนวน 438 คนพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็น เพศชาย จำนวน 295 คน คิดเป็นร้อยละ 67.35 เพศหญิง จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 32.65 อายุอยู่ในช่วงอายุอายุ 13 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ 96 คน คิดเป็นร้อยละ 21.92 รองลงมา อายุ 14 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 17.58 และอายุ 16 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 16.89 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 1 และแผนภูมิที่ 1

ตารางที่ 1 เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

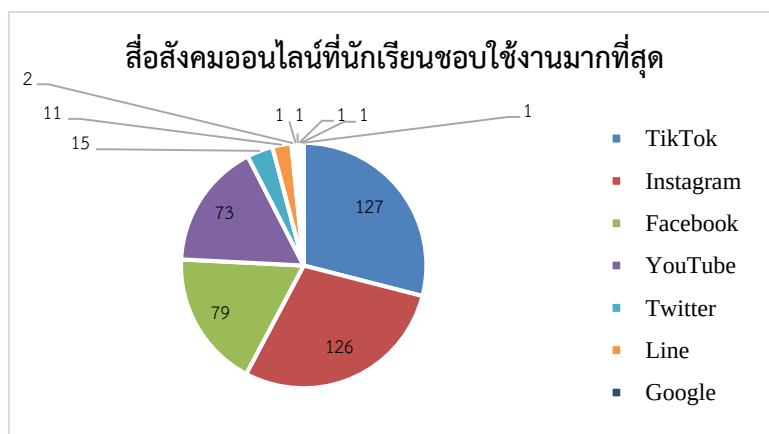
n = 438		
เพศ	จำนวน	ร้อยละ
หญิง	143	32.65
ชาย	295	67.35

แผนภูมิที่ 1 อายุของกลุ่มตัวอย่าง

2. พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์

จากผลการสำรวจพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในกลุ่มอาสาสมัครพบว่า สื่อที่นักเรียนชอบใช้งานมากที่สุด คือ TikTok ร้อยละ 29 รองลงมา Instagram, Facebook, YouTube, Twitter, Line และ Google ร้อยละ 28.77, 18.04, 16.67, 3.42, 2.51 และ 0.45 ตามลำดับ วัตถุประสงค์ในการใช้งานเพื่อความบันเทิงมากที่สุด ร้อยละ 50.23 รองลงมาเพื่อการสนทนาและเพื่อการสืบค้นข้อมูลร้อยละ 36.76 และ 5.48 ตามลำดับ รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 2

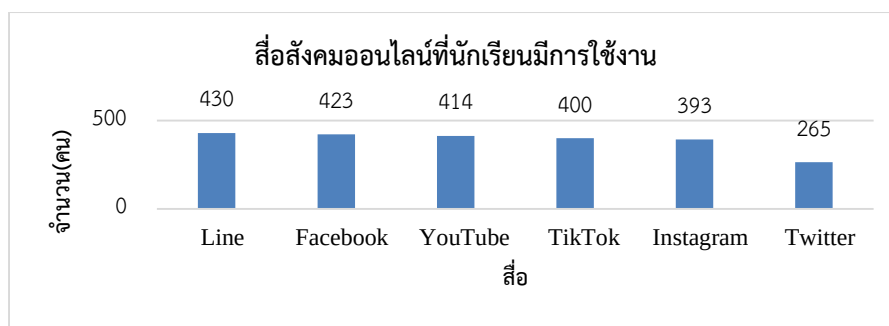

แผนภูมิที่ 2 ช่องทางการรับสื่อสังคมออนไลน์ของกลุ่มนักเรียนมัธยม

สำหรับประเภทสื่อสังคมออนไลน์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้ในปัจจุบัน ซึ่งให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ โดยสื่อสังคมออนไลน์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีการใช้งานมากที่สุด คือ Line จำนวน 430 คน คิดเป็นร้อยละ 98.17 รองลงมา Facebook จำนวน 423 คน คิดเป็นร้อยละ 96.58 และ YouTube จำนวน 414 คน คิดเป็นร้อยละ 94.52 ตามลำดับ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า Line และ Facebook เป็น

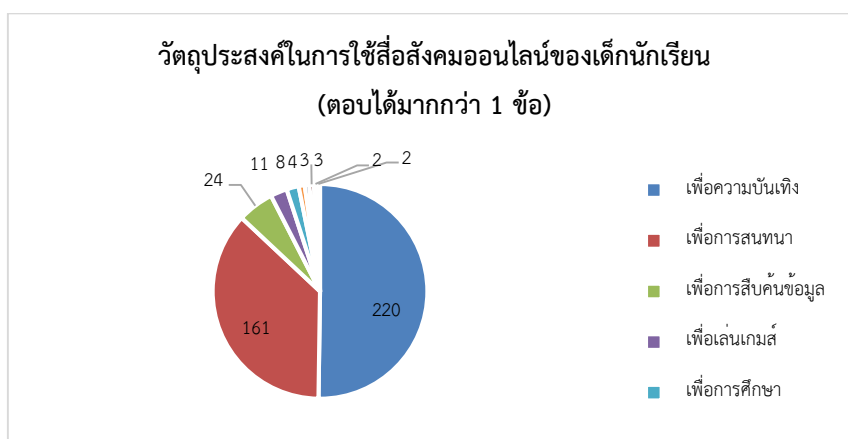

สื่อสังคมออนไลน์ที่นักเรียนระดับมัธยมนิยมใช้ เนื่องจากสะดวก ใช้งานง่าย เป็นสื่อที่มีความสามารถหลากหลายสามารถแบ่งปันรูปภาพ วิดีโอ รวมทั้งมีไว้เพื่อติดต่อสนทนา ดังนั้นเองสามารถนำสื่อการสื่อสารสิ่งแวดล้อมเข้ามาสอดแทรกในสื่อ Line และ Facebook ก็จะทำให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้เป็นอย่างดี แต่สำหรับ YouTube TikTok และ Instagram ซึ่งเป็นสื่อที่มีลักษณะเด่นในรูปแบบ วิดีโอ แล้วนำมาเผยแพร่ในสื่อดังกล่าว ซึ่งจากการสำรวจพบว่าได้รับความนิยมสูงเช่นกัน ดังนั้นเองหากมีการจัดทำสื่อเพื่อสื่อสารสิ่งแวดล้อม ก็สามารถนำคลิปวิดีโอแล้วนำมาใส่ผ่านช่องทาง YouTube TikTok และ Instagram ก็อาจทำให้สามารถเข้าถึงนักเรียนมัธยมเนื้อหาสาระด้านสิ่งแวดล้อมได้เช่นกัน รายละเอียด ดังแผนภูมิที่ 3

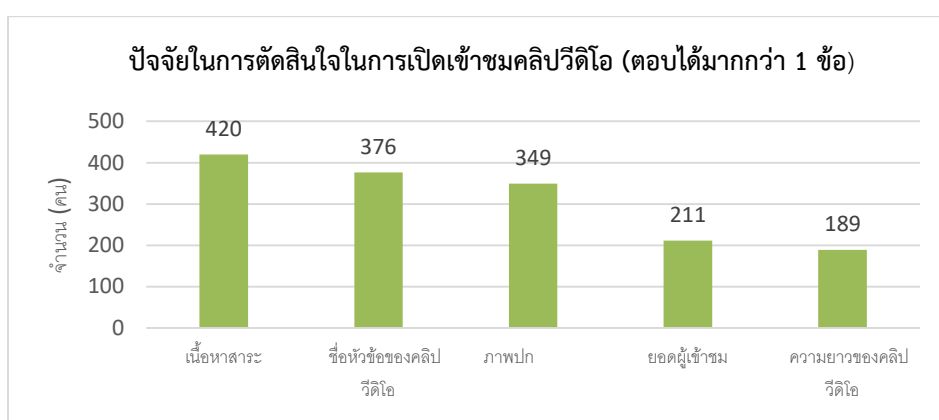
แผนภูมิที่ 3 สื่อสังคมออนไลน์ของกลุ่มนักเรียนมัธยม

นอกจากนี้วัตถุประสงค์ที่นิยมใช้สื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด คือ เพื่อความบันเทิง จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 50.23 ของผู้เลือกตอบ รองลงมา เพื่อการสนทนา จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 36.76 ของผู้เลือกตอบ และเพื่อการสืบค้นข้อมูล จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 5.48 ของผู้เลือกตอบ รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 4

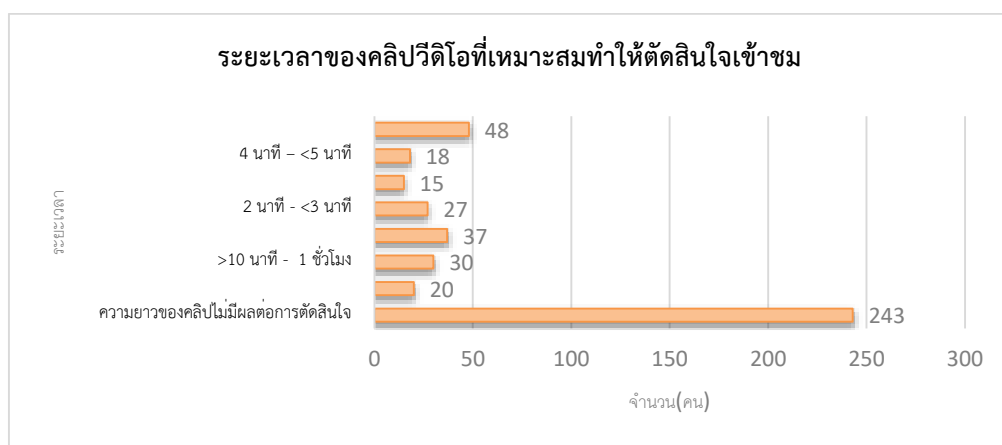
แผนภูมิที่ 4 วัตถุประสงค์ที่นักเรียนมัธยมเลือกบริโภคสื่อสังคมออนไลน์

ผลจากการเก็บข้อมูลปัจจัยในการตัดสินใจในการเปิดเข้าชมคลิปวิดีโอซึ่งให้ผู้ตอบแบบสอบถาม โดยสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ พบว่า ข้อที่มีผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดคือ เนื้อหาสาระ จำนวน 420 คน คิดเป็นร้อยละ 95.89 รองลงมา ชื่อหัวข้อของคลิปวิดีโอ จำนวน 376 คน คิดเป็นร้อยละ 85.84 และภาพปก จำนวน 349 คน คิดเป็นร้อยละ 79.68 โดยผลจากการเก็บข้อมูลพบว่าเหตุผลการตัดสินใจในการเปิดเข้าชมคลิปวิดีโอ เนื้อหาสาระ ชื่อหัวข้อคลิป และภาพปกดึงดูดน่าสนใจ เป็นเหตุผลสามอันดับแรกที่ทำให้อาสาสมัครตัดสินใจเปิดเข้าไปดูคลิปวิดีโอ รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 5

แผนภูมิที่ 5 ปัจจัยในการตัดสินใจในการเปิดเข้าชมคลิปวิดีโอ

จากการเก็บข้อมูลระยะเวลาของคลิปวิดีโอที่ทำให้ตัดสินใจเข้าชม พบว่า ความยาวของคลิปไม่มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 55.48 รองลงมาคือ ระยะเวลาของคลิปวิดีโอที่ความยาว 5 นาที – 10 นาที จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 10.96 และ ระยะเวลาของคลิปวิดีโอที่ความยาว < 2 นาที จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 8.45 ตามลำดับ รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 6 ซึ่งความยาวของคลิปวิดีโอไม่ค่อยมีผลต่อการตัดสินใจในการเปิดเข้าไปชมคลิปของอาสาสมัคร ทำให้ทราบว่าการผลิตสื่อออกมาแล้วนั้นควรเน้นที่เนื้อหาสาระ ความบันเทิง ชื่อคลิปและปกภาพเพื่อให้นักเรียนมัธยมให้ความสนใจมากกว่าการให้ความสำคัญกับระยะเวลา ผู้ผลิตสื่อสามารถทำคลิปสั้น ๆ แล้วแบ่งเป็นภาคย่อย ๆ ช่วยให้น่าสนใจหรือติดตามตอนต่อไป หรือผู้ผลิตสื่ออาจทำคลิปยาวๆ ก็ได้ แต่เนื้อหาสนุกน่าสนใจ ก็อาจทำให้กลุ่มนักเรียนมัธยม ติดตามสื่อชิ้นนี้ได้เช่นกัน

แผนภูมิที่ 6 ระยะเวลาของคลิปวิดีโอที่เหมาะสมทำให้ตัดสินใจเข้าชม

3. ความต้องการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีความต้องการรับข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ มีจำนวน 408 คน คิดเป็นร้อยละ 93.15 และส่วนน้อยต้องการสื่อออฟไลน์ มีจำนวนเพียง 30 คน คิดเป็นร้อยละ 6.85 รายละเอียด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนมัธยม

n = 438		
ความต้องการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	จำนวน(คน)	ร้อยละ
สื่อสังคมออนไลน์	408	93.15
สื่อออฟไลน์	30	6.85

ในกรณีที่จะมีการทำสื่อออนไลน์การเรียนรู้เรื่องการคัดแยกขยะ กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการรับข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์จากจำนวน 408 คน และมีความต้องการที่จะได้รับข่าวสารด้านการจัดการขยะมูลฝอยผ่านช่องทาง TikTok มากที่สุด มีจำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 30.59 รองลงมาผ่าน YouTube มีจำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 22.83 ผ่านช่องทาง Facebook จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 22.37 ผ่านช่องทาง Instagram จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 10.04 ผ่านช่องทาง Line จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.02 ผ่านทาง Twitter จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.05 และผ่าน Google จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.22 ตามลำดับ รายละเอียด ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ ประเภทสื่อออนไลน์การเรียนรู้เรื่องการคัดแยกขยะของนักเรียนมัธยม(เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

		n = 438
ประเภทสื่อออนไลน์การเรียนรู้เรื่องการคัดแยกขยะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
Tiktok	134	30.59
YouTube	100	22.83
Facebook	98	22.37
Instagram	44	10.04
Line	22	5.02
Twitter	9	2.05
Google	1	0.22

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการรับสื่อการเรียนรู้เรื่องการคัดแยกขยะผ่านทางสื่อออนไลน์จำนวน 30 คน โดยประเภทของสื่อออนไลน์ที่มีความต้องการมากที่สุดคือ สื่อวีดิทัศน์ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.51 ของจำนวนผู้ที่เลือกรับสื่อการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ รองลงมา โปสเตอร์บอร์ด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 1.83 และหนังสือ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.37 ตามลำดับ รายละเอียด ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ ประเภทสื่อออนไลน์ การเรียนรู้เรื่องการคัดแยกขยะของนักเรียนมัธยม(เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

		n = 438
ประเภทสื่อออนไลน์ การเรียนรู้เรื่องการคัดแยกขยะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สื่อวีดิทัศน์	11	2.51
โปสเตอร์บอร์ด	8	1.83
หนังสือ	6	1.37
แผ่นพับ	5	1.14

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์และความต้องการรับข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสิงห์บุรี จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 438 คน ด้วยแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ พบว่า สื่อสังคมออนไลน์ที่นักเรียนชอบใช้งานมากที่สุดคือ TikTok รองลงมา Instagram, Facebook, YouTube, Twitter, Line และ Google ตามลำดับ วัตถุประสงค์ที่นักเรียนใช้งานสื่อสังคมออนไลน์มากที่สุดเพื่อความบันเทิง รองลงมาเพื่อการสนทนาและเพื่อ

การสืบค้นข้อมูลตามลำดับ และพบว่า Line เป็นสื่อที่นักเรียนมีการใช้งานมากที่สุด เนื่องจากเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่นักเรียนระดับมัธยมใช้ในการติดต่อสื่อสารและสนทนากับคุณครู ผู้ปกครอง และเพื่อนๆ เนื่องจากสะดวก ใช้งานง่าย เป็นสื่อที่มีความสามารถหลากหลายสามารถแบ่งปันรูปภาพ วิดีโอ สำหรับผลการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการในการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า นักเรียนมีความต้องการรับสื่อผ่าน TikTok มากที่สุด

ดังนั้นสรุปได้ว่าพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนสิงห์บุรี ชอบใช้ TikTok มีวัตถุประสงค์เพื่อความบันเทิง และมีความต้องการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยผ่าน TikTok มากที่สุด เหตุผลการตัดสินใจในการเปิดเข้าชมคลิปวิดีโอ ได้แก่ เนื้อหาสาระ ชื่อหัวข้อคลิปและภาพปกน่าสนใจเป็นเหตุผลสามอันดับแรกที่ทำให้นักเรียนเปิดเข้าชมคลิปวิดีโอ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการการศึกษาการวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการรับสื่อด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสิงห์บุรี อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ชอบใช้งาน TikTok มากที่สุด รองลงมา Instagram, Facebook, YouTube, Twitter, Line และ Google ตามลำดับ วัตถุประสงค์ที่นักเรียนใช้งานสื่อสังคมออนไลน์มากที่สุดใช้เพื่อความบันเทิง รองลงมาเพื่อการสนทนาและเพื่อการสืบค้นข้อมูลตามลำดับ ซึ่งแตกต่างจากการวิจัยพฤติกรรม的开รับสื่อเพื่อเปิดรับข่าวสารทางการเมืองสำหรับสื่อออนไลน์ที่ Facebook และ YouTube ได้รับความนิยมสูงสุด (สุจิตรา กิตติศัพท์, เนตรชนก บัวนาถ และพีรวิชัย คำเจริญ, 2562 : 120-132) และการวิจัยพฤติกรรม的开รับข้อมูลข่าวสารของกลุ่มแฟนคลับวง GOT7 ในประเทศไทยนั้น มีการเปิดรับผ่านสื่อสังคมออนไลน์เป็นหลัก โดยมีช่องทางในการติดตามหาข้อมูลที่หลากหลายผ่านทางสื่อ Youtube, Twitter หรือ Facebook (แฟนเพจ) ที่สามารถกระจายข่าวสารได้อย่างรวดเร็วและเข้าถึงได้ง่าย (จารุภัค อธิวัฒน์ภิญโญ, มนทิรา ธาดา อำนวยชัย, & ปีเตอร์ รุ่งเรืองกานต์, 2562 : 220-229) ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายจากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นทำการสำรวจกลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุที่แตกต่างจากการวิจัยในครั้งนี้ ที่กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้เป็น กลุ่ม Generation Z ที่มีช่วงอายุระหว่าง 12-19 ปี เป็นกลุ่มวัยรุ่น สอดคล้องกับประกายรัตน์ ภัทรธิต (2560) กล่าวว่า วัยรุ่น คือ บุคคลที่มีอายุระหว่าง 10 – 19 ปี

สำหรับการสำรวจสื่อที่นักเรียนมีการใช้งานมากที่สุด พบว่า Line เป็นสื่อที่นักเรียนใช้งานมากที่สุด เนื่องจากเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่นักเรียนระดับมัธยมใช้ในการสื่อสารและสนทนากับคุณครู ผู้ปกครอง และเพื่อนๆ มีความสะดวก ใช้งานง่าย เป็นสื่อที่มีความสามารถหลากหลายสามารถแบ่งปันรูปภาพ วิดีโอ เป็นต้น

นอกจากนี้ผลการสำรวจความต้องการรับข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีความต้องการรับข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยผ่านสื่อสังคม

ออนไลน์ มีจำนวน 408 คน คิดเป็นร้อยละ 93.15 และส่วนน้อยต้องการสื่อออฟไลน์ มีจำนวนเพียง 30 คน คิดเป็นร้อยละ 6.85 โดยประเภทของสื่อออฟไลน์ที่มีความต้องการมากที่สุดคือ สื่อวีดิทัศน์ สอดคล้องกับ (อัญชุลี วงษ์บุญงาม, 2562 : 54) พบว่า นักเรียนแสวงหาจากสื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเว็บไซต์ เนื่องจากกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาซึ่งมีอายุระหว่าง 12-19 ปี เป็นกลุ่มคนวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้เป็นกลุ่มคน ใน Generation Z ที่เกิด มาพร้อมโซเชี่ยลมีเดียสังคม ดังนั้น พฤติกรรมการรับสื่อจะมีความต้องการรับสื่อออนไลน์มากที่สุด ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าจะขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของคนรอบข้างและในโซเชี่ยลมีเดียเป็นสิ่งสำคัญ (Glover Shannon, 2017 : Online)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) จากผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อด้านสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสิงห์บุรี พบว่า สื่อที่นักเรียนชอบใช้งานมากที่สุด คือ TikTok วัตถุประสงค์ในการใช้งานเพื่อความบันเทิงมากที่สุด ดังนั้น แนวทางการผลิตสื่อสังคมออนไลน์ให้เหมาะสมกับพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษา คือ การสร้างสื่อในรูปแบบคลิปวิดีโอสั้นๆ ประมาณ 2-3 นาที เนื่องจากสื่อ TikTok มีข้อจำกัดเรื่องความยาวคลิปที่จะลงใน application ที่มีความยาวไม่เกิน 3 นาที การผลิตสื่อวิดีโอไม่ควรมีระยะเวลานานมากนัก หรือควรนำเสนอเป็นภาค/หรือตอนต่อไปให้นักเรียนอยากติดตาม จากนั้นแชร์วิดีโอ ดังกล่าวเข้าไปในสื่อสังคมออนไลน์ TikTok Instagram และ Line ต่อไป

2) จากผลการวิจัย พบว่านักเรียนมีวัตถุประสงค์ในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์เพื่อความบันเทิงมากที่สุด ดังนั้นการจัดทำสื่อเพื่อการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยสำหรับเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาควรที่จะมีการนำเสนอสื่อให้เกิดความน่าสนใจในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา ควรอยู่ในรูปแบบความบันเทิงเป็นหลักโดยที่ไม่ควรเน้นแนววิชาการแต่ก็สอดแทรกองค์ความรู้และข้อคิดผ่านสื่อทำให้รู้สึกสนุกสนานไปพร้อมกับนำเสนอสาระและความบันเทิง จะเป็นการเพิ่มและดึงดูดความน่าสนใจให้กับกลุ่มนักเรียนมัธยมได้ ดังนั้นรูปแบบการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะ ควรเน้นความสนุกสนาน สอดแทรกความรู้ นำเสนอในรูปแบบการ์ตูน คลิปเต้น หรือรูปแบบความบันเทิงอื่นๆ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเพียงศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสิงห์บุรีและความต้องการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยยังไม่ได้ทำการผลิตสื่อเพื่อนำมาทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยเสนอว่าควรทำการทดลองประสิทธิภาพของสื่อในการใช้งานถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการขยะมูล

ฝอยและการคัดแยกขยะ กับกลุ่มเป้าหมายนักเรียนมัธยมศึกษา ก็จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการผลิตสื่อการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2561). *การศึกษาระดับพฤติกรรมด้านการจัดการขยะของคนไทย (เล่ม 1)*. ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม เมษายน 2561.
- ธีรดา จงกลรัตน์ภรณ์. (2552). กระบวนการสื่อสารของเครือข่ายสิ่งแวดล้อมกรณีภาวะโลกร้อนใน กรุงเทพมหานคร. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*. 28 (2), 5-24
- สุจิตรา กิตติศัพท์, เนตรชนก บัวนาค, และพีรวิทย์ คำเจริญ. (2562). พฤติกรรมการเปิดรับสื่อกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรโรงพยาบาลค่ายสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม*. 7 (1). 120-132.
- จารุภาค อธิวัฒน์ภิญโญ, มนทิรา ธาตาอำนวยชัย, และปิเตอร์ รุ่งเรืองกานต์. (2562). การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์และการดำรงรักษาของกลุ่มแฟนคลับนักร้องเกาหลีในประเทศไทย กรณีศึกษา ศิลปินวง GOT7. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม*. 7 (1). 220-229.
- ประกายรัตน์ ภัทรธิตี. (2559). แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการของวัยรุ่น. *เอกสารการสอน ชุดวิชาพัฒนาการวัยรุ่น (หน่วยที่ 2)*. นนทบุรี: สาขาวิชามนุษย์นิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อัญชลี วงษ์บุญงาม. (2562). การเปิดรับสื่อและการแสวงหาความรู้ของนักศึกษาสื่อสารมวลชน. คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. *รายงานวิจัย*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- Glover Shannon. (2017). New National Study Finds Gen Z is Smarter with Money than Millennials. *Business Wire*. Online. Retrieved May 04, 2017. from <https://search.proquest.com/docview/1894860561?accountid=42455>
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd Edition, Harper and Row, New York.

การพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
**The Development of a Safety Management System in Schools Under
Suratthani Primary Educational Service Area Office 1**

ธีรยุทธ เมืองแมน,
ญาณิศา บุญจิตร และ มัทนียา พงศ์สุวรรณ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
**Thirayut Mueangmaen,
Yanisa Boonchit and Mattaniya Phongsuwan**
Suratthani Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: 64052503014@student.sru.ac.th

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและความต้องการในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา 2) พัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา 3) ประเมินประสิทธิผลของระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา เป็นการวิจัยและพัฒนา มี 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและความต้องการในการพัฒนาระบบ โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 469 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.98 ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาระบบ โดยการสังเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาช่วยร่างระบบแล้วตรวจสอบความเหมาะสม โดยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ขั้นตอนที่ 3 ประเมินประสิทธิผลของระบบที่พัฒนาขึ้น ใช้แบบประเมินประสิทธิผล มีค่าความเชื่อมั่น 0.95 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ความต้องการพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ส่วนที่ 2 เนื้อหา ได้แก่ องค์ประกอบหลักของระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา และแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามกรอบของระบบเพื่อการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่วนที่ 3 เงื่อนไขความสำเร็จ 3) ผลการประเมินประสิทธิผลของระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา พบว่า ระบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

* วันที่รับบทความ : 3 กรกฎาคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ 8 สิงหาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ : 9 สิงหาคม 2566

คำสำคัญ: การพัฒนาระบบ; การบริหารจัดการความปลอดภัย; ระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา

Abstracts

The purposes of this research were to 1) investigate the state and need in developing the safety management system in schools; 2) develop the safety management system in schools; and 3) assess the efficiency of the safety management system in schools. This study was the research and development consisting of 3 steps which were step 1, investigating the state and needs in developing the safety management system in schools. The sample group was 469 school administrators, teachers, and chairmen of the committee of the basic educational school, selected by using a multi-stage sampling method. The data were collected by the questionnaire with its reliability of 0.98. Step 2, developing the safety management system in schools. The data from the sample group were analyzed by the content analysis to draft the system, and assessing its appropriateness by the focus group discussion of seven experts. Step 3, assessing the efficiency of the developed safety management system in schools using the assessment form with its reliability of 0.95. The data were statistically analyzed using the mean and standard deviation.

The results showed that 1) the overall current state of safety management in schools was at a low level, and the need in developing a safety management system in schools was at a high level; 2) the developed safety management system in schools consisted of 3 parts: part 1 introduction, part 2 content consisted of the main components of the safety management system in schools as well as the participative management guidelines in accordance with the system framework for the safety management system in schools, and part 3 condition of achievement; and 3) the efficiency of the safety management system in schools was extremely appropriate, possible, and helpful.

Keywords: System Development; Safety Management; Safety Management System Schools

บทนำ

ในช่วงที่ผ่านมาภัยคุกคามต่อความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและประเทศชาติมีความซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นอาชญากรรม ความรุนแรงในสังคมรูปแบบต่าง ๆ อุบัติเหตุ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ ภัยจากไซเบอร์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 7) ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม การบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาเป็นตัวกำหนดที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน การจะสนับสนุนให้สถานศึกษาให้ความช่วยเหลือและกำกับดูแลอย่างทั่วถึง จำเป็นต้องมีแนวปฏิบัติในการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ชัดเจน สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อป้องกันความเสียหายที่เกิดกับนักเรียน

โรงเรียนเป็นสถานที่ที่นักเรียนใช้เวลาส่วนใหญ่ และเป็นเหมือนบ้านหลังที่สองสำหรับพวกเขา อย่างไรก็ตาม หากสภาพแวดล้อมในโรงเรียนไม่ปลอดภัย อาจเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุได้ เพื่อป้องกันอุบัติเหตุ สิ่งสำคัญคือทุกคนที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และเจ้าหน้าที่ หมั่นตรวจสอบจุดเสี่ยงและจุดอันตรายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ และตรวจสอบให้แน่ใจว่าวัสดุและอุปกรณ์ทั้งหมดอยู่ในสภาพที่ใช้ทำงานได้ดี นักเรียนยังต้องรู้วิธีการอยู่อย่างปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ ในโรงเรียน เราสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและน่าอยู่สำหรับทุกคนในโรงเรียนด้วยการทำงานร่วมกัน (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2562 : คำนำ) อย่างไรก็ตามอุบัติเหตุที่ไม่คาดคิดก็ยังเกิดขึ้นกับนักเรียนดังที่ปรากฏตามข้อเท็จจริงในสื่อออนไลน์ว่าในพื้นที่ ตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้มีนักเรียนผู้หญิงอายุ 10 ปี ออกไปเล่นน้ำกับเพื่อน ๆ เพื่อดำน้ำ แต่พลาดท่าเล่นน้ำกับเพื่อนถูกผลัดตกลงไปในคลองจนน้ำเสียชีวิต (ผู้จัดการออนไลน์, 26 กุมภาพันธ์ 2564) ยิ่งเป็นสิ่งที่ตอกย้ำถึงความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุที่ไม่คาดคิด การป้องกันความปลอดภัยในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะกรณี นักเรียนถูกไฟดูดที่เสาไฟส่องสว่างประตูด้านหลังโรงเรียน ขณะเดินไปขึ้นรถที่แม่มาจอดรับ (ไทยรัฐออนไลน์, 20 กันยายน 2565) จากข้อเท็จจริงดังกล่าวย่อมสะท้อนให้เห็นว่า อุบัติเหตุความไม่ปลอดภัยเกิดขึ้นได้แทบทุกที่ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อันเป็นเหตุให้เกิดความเศร้าสลด จึงต้องมีการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาเพื่อให้ความรู้และแนวทางปฏิบัติที่ดีแก่นักเรียน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วน

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นวิธีที่ทำให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องในโครงการหรือองค์กรได้แสดงความคิดเห็นว่าดำเนินการอย่างไร ซึ่งรวมถึงสิ่งต่าง ๆ เช่น การตัดสินใจและการแก้ปัญหา เป็นสิ่งสำคัญเพราะช่วยสร้างความเข้าใจร่วมกันในสิ่งที่คาดหวังและช่วยลดความขัดแย้งได้ (นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ, 2560 : 176) การเสริมสร้างความปลอดภัยโดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นนั้น ต้องอาศัยการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งหากวิเคราะห์ระบบการทำงานในสถานศึกษา จะพบว่า ภายใต้ระบบสถานศึกษาซึ่งเป็นระบบหลักใหญ่จะมีระบบอื่น ๆ ที่เป็นระบบสนับสนุนซ้อนอยู่ที่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้สถานศึกษาสามารถขับเคลื่อนไปตามบทบาทภารกิจและระบบการบริหารในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติขอความช่วยเหลือความปลอดภัยในสถานศึกษาจำแนกเป็น 4 องค์ประกอบ 1) ภัยที่เกิดจากการใช้ความรุนแรงของมนุษย์ 2) ภัยที่เกิดจากอุบัติเหตุ 3) ภัยที่เกิดจากการถูกละเมิดสิทธิ 4) ภัยที่เกิดจากผลกระทบทางสุขภาพทางกายและจิต โดยมีการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษาตามมาตรการ 3ป ได้แก่ การป้องกัน ปกป้อง และปราบปราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 เป็นเขตพื้นที่การศึกษาหนึ่งที่ได้รับนโยบายให้ดำเนินงานเกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษาดังกล่าว โดยมอบหมายให้กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา จัดระบบการดำเนินงานความปลอดภัยในสถานศึกษา เพื่อให้ นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับ

การปกป้อง คุ่มครอง ดูแล ช่วยเหลือ เยียวยา มีความมั่นคงและปลอดภัย แต่ยังพบปัญหาในการดำเนินงานอยู่หลายอย่างในการที่จะให้การบริหารจัดการความปลอดภัยของโรงเรียนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพในการให้บริการและการแก้ไขปัญหา มีนักเรียนจำนวนมากที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าวโดยทางตรงและทางอ้อม ในการสำรวจข้อมูลทั่วไปเพื่อประเมินสภาพความเสี่ยงด้านความปลอดภัยของนักเรียนพบว่า ยังมีปัญหาหลายประการ เช่น โรคระบาดในมนุษย์ ปัญหายาเสพติด ดิตเกม ภัยธรรมชาติ การทะเลาะวิวาท การกลั่นแกล้งรังแก เป็นต้น สภาพเช่นนี้ทำให้นักเรียนรู้สึกอึดอัด ขาดความอบอุ่น การคุ้มครองช่วยเหลือดูแล มีผลกระทบต่อด้านการเรียนการสอน ผลการเรียนตกต่ำ นักเรียนเหล่านี้ถ้าถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดี เช่น การใช้สารเสพติด หรือไปเที่ยวเตร่มั่วสุมอาจคล้อยตามได้ง่าย ค่านิยมเชิงพฤติกรรมของนักเรียนมีแนวโน้มเปลี่ยนไป นักเรียนบางส่วนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ อาทิ มีภาวะติดเกม ไม่ตั้งใจเรียน ทะเลาะวิวาท (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1, 2564 : 44) แสดงให้เห็นว่าระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษายังขาดประสิทธิภาพ และเพื่อลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นควรมีมาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี

ความปลอดภัยในสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง สถานศึกษาจำเป็นต้องมีระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา เพื่อให้นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการปกป้อง คุ่มครอง ดูแล ช่วยเหลือ เยียวยา มีความมั่นคงและปลอดภัย แต่ในปัจจุบันยังพบปัญหาในการดำเนินงานอยู่หลายประการ ซึ่งจากการวิเคราะห์การดำเนินงานของระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า ระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบัน ยังไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงให้มีประสิทธิภาพได้ จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบให้สามารถขับเคลื่อนตามนโยบายสอดคล้องกับสภาพปัญหา ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้และการมีทักษะชีวิตที่ดีของนักเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา
2. เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา
3. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 117 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 98 คน ครู จำนวน 1,210 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 117 คน รวมทั้งสิ้น 1,425 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนโดยใช้ตารางการสุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 80 คน ครู จำนวน 297 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 92 คน รวมทั้งสิ้น 469 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

2.1 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และความต้องการในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

2.2 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focused Group)

2.3 แบบประเมินประสิทธิภาพของระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และความต้องการในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา

3.1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาฯ ทำให้ได้รายละเอียดเพื่อนำมากำหนดกรอบประเด็นข้อคำถามในแบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

3.1.2 นำแบบประเมินเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา รายละเอียดของข้อคำถาม ความเหมาะสมของภาษา โครงสร้างรูปแบบ และด้านอื่น ๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าควรมีการปรับปรุงแก้ไข แล้วนำแบบสอบถามมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.90 โดยผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และอาจารย์มหาวิทยาลัยฝ่ายงานวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน

3.1.3 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

3.2 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focused Group)

3.2.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา และนำเอาผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focused Group)

3.2.2 นำแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focused Group) เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้องและ แก้ไขตามข้อเสนอแนะให้มีความสมบูรณ์

3.3 แบบประเมินประสิทธิภาพของระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา

3.3.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา ทำให้ได้รายละเอียดเพื่อนำมากำหนดกรอบประเด็นข้อคำถามในแบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

3.3.2 นำแบบประเมินเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา รายละเอียดของข้อคำถาม ความเหมาะสมของภาษา โครงสร้างรูปแบบ และด้านอื่น ๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าควรมีการปรับปรุงแก้ไข แล้วนำแบบสอบถามมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.00

3.3.3 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.95

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 นำข้อมูลที่เก็บได้จากแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และความต้องการในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 มาयर่างระบบและคู่มือการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา

4.2 เสนอร่างระบบและคู่มือการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา ต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focused Group)

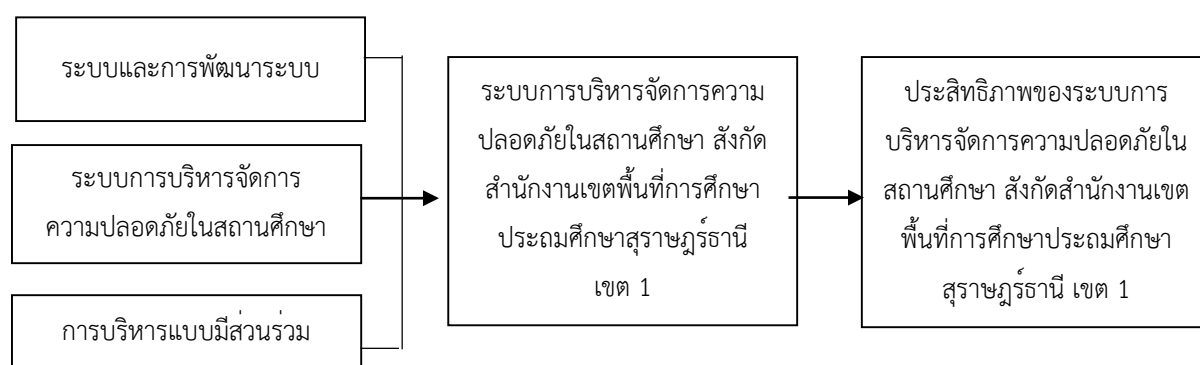
4.3 ประเมินผลประสิทธิภาพของระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสร้างข้อสรุปจากการวิเคราะห์เนื้อหาที่รวบรวมได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผู้วิจัยได้ยึดหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบและการพัฒนาระบบของ Schoderbek, et al (1990 : 52) ; Lunenberg and Ornstein (1996 : 120) ; กฤษฎา กัลปดี (2559 : 53) ; ประเสริฐศักดิ์ เหมไธสง (2559 : 68) แนวคิดเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาของ กฤษฎา ศรีสุชาติ (2559 : 87) ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564 : 73) และแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553 : 80) ; กนกอร บุญกว้าง (2559 : 218-226) ; ดวงเดือน วินิจฉัย (2562) ; เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพและความต้องการในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 มีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับน้อย มีความต้องการในการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อมูลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพและความต้องการในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)	2.40	0.77	น้อย	4.29	0.61	มาก
2.	ด้านกระบวนการ (Process)	2.36	0.74	น้อย	4.27	0.62	มาก
3.	ด้านผลผลิต (Output)	2.34	0.79	น้อย	4.28	0.61	มาก
4.	ด้านข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)	2.57	0.96	ปานกลาง	4.26	0.66	มาก
รวมเฉลี่ย		2.42	0.73	น้อย	4.28	0.60	มาก

2. ผลการพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นมาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หลักการพื้นฐานของการพัฒนาระบบ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่าง และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาและด้านความปลอดภัย นำมาเป็นข้อมูลในการสังเคราะห์เป็นระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ที่มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุ อุปกรณ์ (Material) การบริหารจัดการ (Method)

2.2 ด้านกระบวนการ (Process) ประกอบด้วย การดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม 4ร ได้แก่ ร่วมวางแผนร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน และร่วมติดตามและประเมินผล ภายใต้มาตรการ 3ป ได้แก่

การป้องกัน หมายถึง การดำเนินการเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา อุปสรรค หรือความไม่ปลอดภัยต่อนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยการสร้างมาตรการป้องกันจากปัจจัยเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นทั้งในและนอกสถานศึกษา

การปลูกฝัง หมายถึง การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ จิตสำนึก และเจตคติที่ดี และการสร้างเสริมประสบการณ์เพื่อให้เกิดทักษะในการป้องกันภัยให้แก่ นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา

การปราบปราม หมายถึง แก้ปัญหา การช่วยเหลือ เยียวยา ฟื้นฟู และดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย

2.3 ด้านผลผลิต (Output) ประกอบด้วย 1) นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับความคุ้มครองดูแลให้มีความปลอดภัย 2) สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ 3) นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความพึงพอใจต่อระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา

2.4 ด้านข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ประกอบด้วย รายงานผลการดำเนินงานและเผยแพร่ต่อสาธารณชน และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

ระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 แสดงดังภาพ

แผนภาพที่ 2 ระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

3. ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า ระบบมีความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาโดยรวม และรายด้าน

ที่	รายการ	ประสิทธิภาพของระบบ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ด้านความเหมาะสม	4.48	0.24	มาก
2.	ด้านความเป็นไปได้	4.47	0.26	มาก
3.	ด้านความเป็นประโยชน์	4.49	0.27	มาก
รวมเฉลี่ย		4.48	0.24	มาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านข้อมูลย้อนกลับ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนความต้องการพัฒนาของระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านข้อมูลย้อนกลับ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยจะสังเกตได้ว่า ข้อมูลด้านสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนามีความแตกต่างกัน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าเนื่องจากสถานการณ์ความไม่ปลอดภัยจากภัยคุกคามที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาปัจจุบันส่งผลเสียมากมายต่อระบบการศึกษา ครูและนักเรียนโดยตรง ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐศักดิ์ เหมไธสง (2559 : 1) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการสภาพแวดล้อมสำหรับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า สภาพปัจจุบันที่เป็นอยู่ในขณะนี้โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนสภาพที่ต้องการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชีรา ใจหวัง (2561 : 1) ได้ศึกษา การจัดการบริหารความปลอดภัยในโรงเรียน พบว่า สภาพปัจจุบันที่เป็นอยู่ขณะทำการตอบแบบสอบถามโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนสภาพที่ต้องการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ความปลอดภัยในสถานศึกษาว่าเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความสุขและการได้รับการปกป้องคุ้มครองให้ปลอดภัย เพราะขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการสามารถปฏิบัติได้จริงและมีความจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในด้านความปลอดภัยในโรงเรียนเพื่อไม่ให้เกิดผลเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินและมีความรู้แนวทางป้องกันได้ทันทั่วทั้งที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษฎา ศรีสุชาติ (2559 : 1) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้และคู่มือโรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนสภาพที่ต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก องค์ประกอบหลักของความปลอดภัยในสถานศึกษาประกอบด้วย 1) การป้องกันภัยด้านสิ่งแวดล้อม 2) การคุ้มครองและช่วยเหลือ 3) การป้องกันและเฝ้าระวัง 4) การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน 5) การพัฒนาหลักสูตรความปลอดภัย และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประวีณา โกควนิช (2559 : 1) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนเรียนรวมในระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก การจัดสภาพแวดล้อมด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาจะต้องมีการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางรักษาความปลอดภัย จัดสิ่งที่ยากระวังแก่นักเรียนทุกคน โดยจะต้องแนะนำป้องกันภัยจากการจราจร แนะนำวิธีป้องกันเพลิงไหม้ เพื่อจะทำให้เกิดความปลอดภัยแก่นักเรียนทุกคนโดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

2. ผลการพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา พบว่า องค์ประกอบระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วยแนวคิดและหลักการพื้นฐานของระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา และวัตถุประสงค์ของ

ระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่วนที่ 2 เนื้อหา ประกอบด้วย องค์ประกอบหลักของระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา (1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ 4M (2) กระบวนการ การดำเนินงานตามระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วม ตามมาตรการ 3ป ได้แก่ ปกป้อง ป้องกัน ปรามปราม (3) ผลผลิต ได้แก่ ระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพ (4) ข้อมูลป้อนกลับ และแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามกรอบของระบบเพื่อการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา ได้แก่ (1) ร่วมวางแผนการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา (2) ร่วมตัดสินใจการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา (3) ร่วมดำเนินการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา (4) ร่วมติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา

ส่วนที่ 3 เงื่อนไขความสำเร็จ มีความเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการสร้างระบบในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำหลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานการศึกษาและด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา เพื่อนำมาทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา และได้นำองค์ประกอบที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ คณาจารย์และอาจารย์ที่ปรึกษา ช่วยให้เกิดระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา ที่มีความเหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบแล้วพบว่าส่วนใหญ่ระบบจะประกอบไปด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ สอดคล้องกับแนวคิดของ Schoderbek (1990 : 22) ที่จำแนกองค์ประกอบของระบบว่าประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) เช่นเดียวกับ Lunenberg and Ornstein (1996 : 15-16) ที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของระบบว่าควรประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาระบบของ Biggs, et al (1980 : 45-46) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นการวางแผนระบบ (System Planning) 2) ขั้นการศึกษาความต้องการของระบบ (System Requirement) 3) ขั้นการพัฒนาระบบ (System Development) 4) ขั้นการนำระบบไปปฏิบัติ (System Implementation) สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2564 : 20) ได้กล่าวว่า มาตรการของความปลอดภัยในสถานศึกษา ประกอบด้วย การป้องกัน การปลูกฝัง และการปรามปราม สอดคล้องกับแนวคิดของ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553 : 57) ได้กล่าวว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วมจำแนกตามกระบวนการบริหาร ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการประสานงาน 3) การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย 4) การมีส่วนร่วมในการใช้ทรัพยากร 5) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกอร บุญกว้าง (2559 : 222-224) ได้ศึกษาแนวทางของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของ โรงเรียนชุมชนเหมือดขาว พบว่า กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมมี 6 แนวทาง ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการระดมความคิด 2) การมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผน 3) การมีส่วนร่วมในการร่วมกันลงมือทำ 4) การมีส่วนร่วมในการการ

ร่วมกันติดตามและประเมินผล 5) การมีส่วนร่วมในการร่วมกันปรับปรุงแก้ไข สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงเดือน วินิจฉัย (2562 : 143) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ในระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า กระบวนการบริหาร แบบมีส่วนร่วม ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

3. การประเมินประสิทธิภาพของระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา พบว่า ระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าได้ทำการพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ มาอย่างเป็นขั้นตอนและเหมาะสม โดยเฉพาะการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) พร้อมบันทึกการประชุม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานในเชิงประจักษ์ และผู้ปฏิบัติการเกี่ยวกับด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสถานศึกษา โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา รวมทั้งในการสร้างระบบ มีการรอบแนวคิดหลักการ ทฤษฎี ของนักวิชาการต่าง ๆ ตลอดจนได้ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมของระบบได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ที่ปรึกษา ทำให้ระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริชัย กาญจนวาสี (2564 : 178-180) พบว่า การทดสอบระบบด้วยการประเมินตามมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย 1) มาตรฐานการใช้ประโยชน์ (Utility Standards) เป็นมาตรฐานที่ต้องการประกันถึงความเป็นประโยชน์ของผลการประเมิน 2) มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) เป็นมาตรฐานที่ต้องการประกันถึงผลการประเมินที่ได้มาจากกระบวนการหรือวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงเหมาะสมกับสถานการณ์ ปฏิบัติได้ ยอมรับได้ ประหยัด และคุ้มค่า 3) มาตรฐานความเหมาะสม (Propriety Standards) เป็นมาตรฐานที่ต้องการประกันว่าระบบการประเมินได้ดำเนินการอย่างเหมาะสมตามกฎหมาย ระเบียบจรรยาบรรณ มีการคำนึงถึงสวัสดิภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องในการประเมินและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการประเมิน 4) มาตรฐานความถูกต้อง (Accuracy Standards) เป็นมาตรฐานที่ต้องการประกันว่าการประเมินได้มีการใช้เทคนิคที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อสรุป ข้อค้นพบ และสารสนเทศที่เพียงพอสำหรับตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนัตถพร โคจรานนท์ (2562 : 1) ได้ศึกษาการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนประถมศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง พบว่า การประเมินระบบบริหารจัดการโรงเรียนประถมศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎา กัลปดี (2559 : 1) ได้ศึกษาการพัฒนาการบริหารผลการปฏิบัติงานทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผลการประเมินระบบการบริหารผล

การปฏิบัติงานทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวม และรายด้าน มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของประเสริฐศักดิ์ เหมินโรสง (2559 : 1) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า ผลการประเมินระบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิโดยรวมมีความเหมาะสม ในระดับมาก ผลการประเมินมาตรฐานความเป็นไปได้ มาตรฐานความเหมาะสม มาตรฐานความเป็นประโยชน์ และมาตรฐานความถูกต้อง พบว่าอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะทั่วไปและข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

1. การนำระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ไปใช้ ผู้ที่เกี่ยวข้องควรศึกษารายละเอียดของระบบฯ จากคู่มือการใช้ระบบฯ
2. การนำระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ไปใช้ ควรปรับให้เหมาะสมกับสถานศึกษาของตนเอง โดยผู้เกี่ยวข้องต้องทำ ความเข้าใจร่วมกัน
3. การนำระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ไปใช้ ควรปรับให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษาปกติ ไม่ควรเป็น การเพิ่มภาระงานให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยประเมินผลโครงการที่มีการดำเนินการเกี่ยวเนื่องกับการบริหารจัดการ ความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 อย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง
2. ควรมีการวิจัยและพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับการจัดการเรียนรู้ด้าน ความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
3. ควรมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรของผู้บริหารและครูในการสร้างความตระหนักรู้ด้าน ความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร บุญกว้าง. (2559). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน กรณีศึกษา: โรงเรียนบ้านเหมือดขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. วารสารบริหารการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 16 (1), 218-226.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2562). เรียนรู้สาธารณภัย ความปลอดภัยในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย.
- กฤษฎา กัลปดี. (2559). การพัฒนาระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กฤษฎา ศรีสุชาติ. (2559). การพัฒนาตัวบ่งชี้และคู่มือโรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการ การศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ดวงเดือน วิจิฉัย. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิจัยรำไพพรรณี. 13 (2), 143.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2565). ไทยรัฐ. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2565. แหล่งที่มา: <https://www.thairath.co.th/news/local/northeast/2505601>.
- ธันต์พร โคจรานนท์. (2562). การพัฒนาระบบบริหารจัดการโรงเรียนประถมศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. บัณฑิต วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ. (2560). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. วารสารมหาวิทยาลัยวิชาการ. 4 (1), 176.
- ประวีณา โกควนิช. (2559). แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวม ระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ประเสริฐศักดิ์ เหมไธสง. (2559). การพัฒนาระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมการ เรียนรู้สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารและพัฒนการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2564, กุมภาพันธ์ 26). ข่าวภาคใต้. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2565. แหล่งที่มา: <https://mgronline.com/south/detail/9640000019236>

- เมตต์ เมตต์การณจิต. (2553). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2564). *ทฤษฎีการประเมิน*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. (2564). รายงานการสังเคราะห์ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษา 2564.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). คู่มือการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษา. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2565. แหล่งที่มา: <http://resource>.
- สุชีรา ใจหวัง. (2561). *การศึกษาการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Biggs, C.L., Birks, E.G. and Atkins, W. (1980). *Managing the Systems Development Process*. Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). Determination Size for Research Activities. *Education and Psychology Measurement*, 30(3) : 607 – 610.
- Lunenberg, F.C. and Ornstein, A.C. (1996). *Educational Administration : Concepts and Practices*. 2nd ed. Belmont, CA : Wadsworth Publishing.
- Schoderbek, P.P. et al. (1990). *Management system : Consideration*. Boston : Richard D. Irwin.

รูปแบบ PSP:DIBE Model ในการบริหารโรงเรียนตามนโยบายการเปิดเรียนแบบปกติ
หลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดชายแดนภาคใต้

**PSP: DIBE Model in School Administration According to the Normal
Opening Policy After the Outbreak of the Covid-19 Pandemic
Schools under the Office of the Basic Education Commission
Southern Border Provinces**

นวรรตน์ ไชยมภู, ชณัฐ พรหมศรี,
นิรันดร์ จุลทรัพย์ และ พิไลพร เกษตรสมบุญ
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
**Navarat Waichompu, Chanat Promsri,
Niran Chullasap and Pilaiporn Kasetomboon**
Hat Yai University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Navaratwai@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนามีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการบริหาร 2) พัฒนารูปแบบ และ 3) ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพของรูปแบบ PSP:DIBE Model ในการบริหารโรงเรียนตามนโยบายการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 210 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามปลายเปิดและแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพของรูปแบบ หาค่าความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบทั้ง 2 ฉบับ ด้วยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ได้ค่าระหว่าง 0.67-1.00 วิเคราะห์ข้อมูล โดยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบระดับค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ด้วยสถิติค่าที ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัญหาด้านการบริหารตามมาตรการ 6-6-7 คือ การควบคุมผู้เรียนเป็นไปด้วยความยากลำบาก ด้านผู้เรียน คือ ผู้เรียนมีภาวะถดถอยทางพฤติกรรม การปรับตัวเข้ากับสังคมและการเคารพกติกาของสังคม ด้านผู้ปกครอง คือ ขาดความรู้และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ ด้านบุคลากรในสถานศึกษา คือ มีความกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์ของโรค ส่วนแนวทางการบริหารด้านการบริหารตามมาตรการ 6-6-7 คือ การปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัด ด้านผู้เรียน คือ การทบทวนความรู้เดิม/ปรับพื้นฐาน/ในด้านการอ่านออก เขียนได้

* วันที่รับบทความ : 22 มิถุนายน 2566; วันที่แก้ไขบทความ 11 กันยายน 2566; วันที่ตอบรับบทความ : 12 กันยายน 2566

และการคิดเลข ด้านผู้ปกครอง คือ การความเข้าใจในมาตรการต่างๆ และด้านบุคลากรในสถานศึกษา คือ การจัดทำแนวทาง/นโยบาย

2. รูปแบบที่ได้ คือ PSP:DIBE Model

3. ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพของ PSP:DIBE Model พบว่า มีความเที่ยงตรงตามสภาพการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

คำสำคัญ: รูปแบบ; การบริหารโรงเรียน; การศึกษาขั้นพื้นฐาน; จังหวัดชายแดนภาคใต้; โรคโควิด-19

Abstracts

This research and development aims to 1) study the problems and management approaches, 2) develop the model, and 3) verify the validity of the PSP:DIBE Model in school administration according to the normal school opening policy. Covid-19 epidemic situation Schools under the Office of the Basic Education Commission in 5 Southern Border Provinces, divided into 3 phases. The sample group was 210 school administrators. The tools used were open-ended questionnaires about problem conditions and management approaches. and a questionnaire to verify the validity of the model condition. By analyzing the index of consistency between the question and the objective. get a value between 0.67-1.00. Information on problems and management guidelines analyze data by frequency and percentage, Verification data for conditional validity Analyzed using statistics, including mean, standard deviation. and comparing the mean level of the questions received with the evaluation criteria at the high level using the One sample t-test. The research results found that

1. Administrative problems according to Article 6-6-7 were difficult to control the learners. adapting to society and respecting the rules of society. On the side of parents, there is a lack of knowledge and access to various information. about normal school opening as for personnel in educational institutions, they are concerned about the situation of the disease. As for the administrative guidelines for the administration according to measures 6-6-7, it is to strictly follow the measures. For the learners, it is to review previous knowledge/basic adjustments/in terms of literacy and numeracy. understanding of measures and personnel in educational institutions is the preparation of guidelines/policies.

2. The resulting is PSP: DIBE Model.

3. Check the validity of the condition of the PSP: DIBE Model. It is found that it is accurate in the condition. statistically significant at the .001 level.

Keywords: Model; School Administration; Basic Education; Southern Border Provinces; Covid-19

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลต่อกระทบต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรภายในสถานศึกษา ร่วมทั้งการบริหารจัดการเพื่อให้การเรียนการสอนสามารถดำเนินต่อเนื่องไม่หยุดชะงัก โดยการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมตามบริบทและความพร้อมของสถานศึกษา ตามกระทรวงศึกษาธิการกำหนด ได้แก่ การเรียนการสอนแบบ **On-site** ซึ่งเป็นการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาตามปกติภายใต้มาตรการการป้องกันตามประกาศของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (ศบค.) แบบ **On-air** ซึ่งเป็นการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม แบบ **On-demand** เป็นการเรียนการสอนผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ แบบ **Online** เป็นการเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ต ผ่านทางระบบ **Video Conference** แบบ **On-hand** เป็นการเรียนการสอนที่บ้านด้วยเอกสาร เช่น หนังสือ แบบฝึกหัด ใบงาน ภายใต้ความช่วยเหลือของผู้ปกครอง เห็นได้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนมีความหลากหลาย ดังนั้นการบริหารเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบหลักของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นการท้าทายอย่างยิ่งเพื่อให้ผู้เรียน ได้รับประโยชน์ในการบริหารจัดการมากที่สุด รวมทั้งไม่กระทบต่อผู้ปกครองและบุคลากรในสถานศึกษา

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 เป็นการเปิดเทอมที่กลับมาใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบปกติ (**On-site**) หลังจากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ดังนั้นการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการระบาดของโรคโควิด-19 ภายในสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรกในการเตรียมความพร้อม และลดปัญหาการกลับมาแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ภายใต้แนวคิดการบริหารที่สามารถขับเคลื่อนนโยบายหรือแนวทางต่างๆ เช่น การบริหารแบบมีส่วนร่วม (**Participative Management**) ซึ่งประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (**Decision Making**) 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (**Implementation**) 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (**Benefits**) และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมิน (**Evaluation**) โดยกระทรวงสาธารณสุขเน้นย้ำแผนการเปิดเรียนของโรงเรียนให้อยู่ภายใต้มาตรการ 6-6-7 ประกอบด้วย 6 มาตรการหลัก (**DMHT-RC**) คือ เว้นระยะห่าง สวมหน้ากาก ล้างมือ คัดกรองวัดไข้ ลดการแออัด และทำความสะอาด 6 มาตรการเสริม คือ ดูแลตนเอง ใช้ช้อนกลางส่วนตัว กินอาหารปรุงสุกใหม่ ลงทะเบียนเข้าออกโรงเรียน สำนักรวจตรวจสอบ และกักกันตัวเอง และ 7 มาตรการเข้มสำหรับสถานศึกษา 1) ประเมิน TSC+ และรายงานผลผ่าน MOE COVID อย่างต่อเนื่อง 2) **Small Bubble** ทำกิจกรรมแบบกลุ่มย่อย 3) อาหารตามหลักสุขาภิบาลอาหารและหลักโภชนาการ 4) อนามัยสิ่งแวดล้อม ทั้งอากาศ ความสะอาด น้ำ ชยะ 5) **School Isolation** มีแผนเผชิญเหตุและซักซ้อม 6) **Seal Route** ดูแลการเดินทางจากบ้านไปโรงเรียน และ 7) **School Pass** สำหรับนักเรียน ครู และบุคลากรในสถานศึกษาได้รับวัคซีนจำนวนมากที่สุดอย่างน้อย 85 % (กรมควบคุมโรค, 2565) ดังนั้นการรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ด้านสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการบริหารตามมาตรการ 6-6-7 ด้านผู้เรียน ด้านผู้ปกครอง

และด้านบุคลากรในสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนตามนโยบายการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาไม่ว่าจะเกิดสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 โรคอุบัติใหม่ อุตุนิยมวิทยาใดๆ หรือสถานการณ์ใดๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนตามนโยบายการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารตามนโยบายการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนตามนโยบายการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) ของรูปแบบ PSP:DIBE ในการบริหารโรงเรียนตามนโยบายการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารตามนโยบายการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ) ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เปิดการเรียนการสอนแบบปกติเต็มรูปแบบ จำนวน 1,584 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ) ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของทาร์ยามาเน่ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ตามจังหวัดและเขตการศึกษา จากนั้นสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากแบบไม่ใส่คืน โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามกลับมา จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 65.63

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามปลายเปิดที่ผู้วิจัยสร้างจากการทบทวนองค์ประกอบสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารตามนโยบาย ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารตามมาตรการ 6-6-7 2) ด้านผู้เรียน 3) ด้านผู้ปกครอง และ 4) ด้านบุคลากรในสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ *ส่วนที่ 1* ข้อมูลส่วนบุคคลจำนวน 5 ข้อ *ส่วนที่ 2* สภาพปัญหาการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 จำนวน 4 ข้อ *ส่วนที่ 3* แนวทางการบริหารตามนโยบายการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 จำนวน 4 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย 1 ท่าน อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา 2 ท่าน วิเคราะห์โดยการหาความสอดคล้องของข้อความถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item – Objective Congruence: IOC) ข้อคำถามปลายเปิดทั้ง 4 ข้อ ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 ทุกข้อ หลังจากนั้นนำแบบสอบถามปลายเปิดมาโดยทดลองเก็บข้อมูล (try out) จากกลุ่มที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการ try out มาวิเคราะห์ตรวจสอบว่าตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือไม่ ซึ่งพบว่าข้อมูลที่ได้สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย หลังจากนั้นนำแบบสอบถามปลายเปิดเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์การเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างสังกัด และทำการส่งลิงค์ Google form ให้กับกลุ่มตัวอย่างโดยตรงผ่านช่องทาง group line หรือ line ของผู้ประสานกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยค่าความถี่และค่าร้อยละ ข้อมูลสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารตามนโยบายการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ วิเคราะห์ตามประเด็นและนำเสนอในรูปแบบตารางค่าความถี่และค่าร้อยละ

ระยะที่ 2 เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนตามนโยบายการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ในระยะที่ 1 นำมากร่างรูปแบบฯ โดยใช้กรอบแนวคิดในการสร้างรูปแบบของธีระ รุญเจริญ (2550 : 65) ประกอบด้วย 1) ชื่อรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) หลักการของรูปแบบ 4) วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ และ 5) แนวทางการประเมินรูปแบบ ร่วมกับแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) 2) การมีส่วนร่วม

ร่วมในการปฏิบัติ (Implementation) 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมิน (Evaluation)

ระยะที่ 3 เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) ของรูปแบบการบริหารโรงเรียนตามนโยบายการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยนำรูปแบบฯ ที่ได้จากระยะที่ 2 มาสร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินรูปแบบฯ เพื่อใช้ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพกับผู้รู้แจ้ง (Known Group) เพื่อยืนยันว่า PSP:DIBE Model ที่ได้จากการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 ว่าเป็นรูปแบบที่มีความเที่ยงตรงตามสภาพการณ์ (Concurrent Validity) ผ่านแบบสอบถาม

ผู้รู้แจ้ง (Known Group) คือ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ) ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เลือกแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติ คือ ปฏิบัติงานในตำแหน่งบริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 29 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 3 ข้อ ส่วนที่ 2 เป็นความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อ PSP:DIBE Model จำนวน 11 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย 1 ท่าน อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา 2 ท่าน วิเคราะห์โดยการหาค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item – Objective Congruence: IOC) ได้ค่าระหว่าง 0.67-1.00 ทุกข้อ

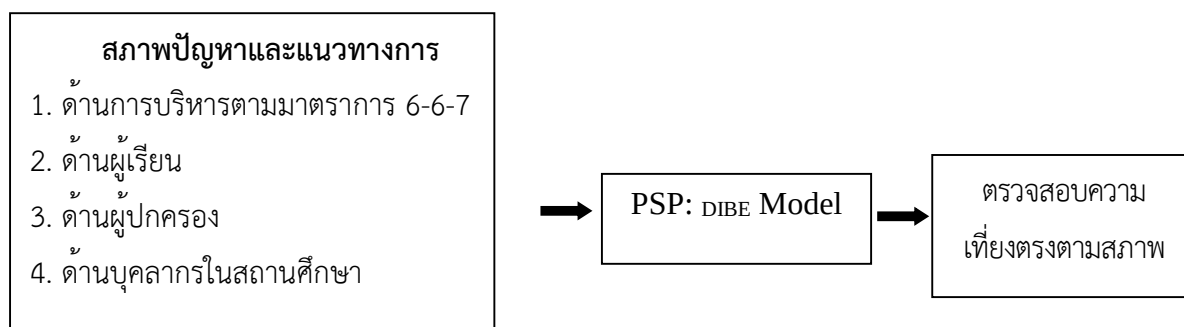
การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์การเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้รู้แจ้ง (Known Group) และทำการส่งลิงค์ Google form ให้กับผู้รู้แจ้ง (Known Group) โดยตรงผ่านช่องทาง e-mail หรือ line โดยตรง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และเปรียบเทียบระดับค่าเฉลี่ยของข้อคำถามที่ได้กับเกณฑ์ประเมินค่าที่ระดับมาก ($\bar{X} \geq 3.50$) โดยใช้สถิติ One sample T-test เพื่อยืนยันว่าข้อคำถามในการประเมิน PSPS:DIBE Model ที่ค้นพบในการวิจัยนี้มีความเที่ยงตรงตามสภาพจริง (Concurrent Validity)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารตามนโยบายการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยสรุปข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดใน 2 ประเด็น 4 ด้าน ดังนี้

1.1 สภาพปัญหาการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19
โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับสภาพปัญหาการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่ละด้านดังนี้ ด้านการบริหารตามมาตรการ 6-6-7 จำนวน 87 คิดเป็นร้อยละ 41.43 ด้านผู้เรียน จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 54.76 ด้านผู้ปกครอง จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 44.28 และด้านบุคลากรในสถานศึกษา จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 46.19 โดยผู้วิจัยนำเสนอตามประเด็นสภาพปัญหา ทั้ง 4 ด้านตามตารางที่ 1-4 ดังนี้

ตาราง 1 แสดงค่าความถี่และร้อยละของสภาพปัญหาในการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 ด้านการบริหารตามมาตรการ 6-6-7 (n=87)

สภาพปัญหา ด้านการบริหารตามมาตรการ 6-6-7	ความถี่	ร้อยละ
1. การควบคุมผู้เรียนเป็นไปด้วยความยากลำบาก ผู้เรียนไม่ตระหนักการปฏิบัติตามมาตรการ 6-6-7	50	57.47
2. การปฏิบัติตามมาตรการ 6-6-7 ดำเนินการไม่ต่อเนื่อง	19	21.83
3. งบประมาณในการดำเนินการตามมาตรการ 6-6-7 ไม่เพียงพอ	13	14.94
4. อื่นๆ	5	5.76
รวม	87	100

จากตาราง 1 สภาพปัญหาด้านการบริหารตามมาตรการ 6-6-7 โดยปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือ การควบคุมผู้เรียนเป็นไปด้วยความยากลำบาก ผู้เรียนไม่ตระหนักการปฏิบัติตามมาตรการ 6-6-7 ร้อยละ 57.47 รองลงมา คือ การปฏิบัติตามมาตรการ 6-6-7 ดำเนินการไม่ต่อเนื่อง ร้อยละ 21.83 และ งบประมาณในการดำเนินการตามมาตรการ 6-6-7 ไม่เพียงพอ ร้อยละ 14.94 และอื่นๆ ร้อยละ 5.76

ตาราง 2 แสดงค่าความถี่และร้อยละของสภาพปัญหาในการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 ด้านผู้เรียน (n=115)

สภาพปัญหา ด้านผู้เรียน	ความถี่	ร้อยละ
1. ภาวะถดถอยทางพฤติกรรม การปรับตัวเข้ากับสังคม และการเคารพกติกาของสังคม	49	42.61
2. ปัญหาด้านการอ่านออก เขียนได้ และการคิดเลข	35	30.43
3. ไม่มีความพร้อมในการเตรียมอุปกรณ์สำหรับการเรียน	25	21.74
4. อื่นๆ	6	5.22
รวม	115	100

จากตาราง 2 สภาพปัญหาด้านผู้เรียน พบว่า ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือ ผู้เรียนมีภาวะถดถอยทางพฤติกรรม การปรับตัวเข้ากับสังคม และการเคารพกติกาของสังคม ร้อยละ 42.61 รองลงมา คือ ปัญหาด้านการอ่านออก เขียนได้ และการคิดเลข ร้อยละ 30.43 และ ไม่มีความพร้อมในการเตรียมอุปกรณ์สำหรับการเรียน ร้อยละ 21.74 และอื่นๆ ร้อยละ 5.22

ตาราง 3 แสดงค่าความถี่และร้อยละของสภาพปัญหาในการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 ด้านผู้ปกครอง (n=93)

สภาพปัญหาด้านผู้ปกครอง	ความถี่	ร้อยละ
1. ขาดความรู้และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับการเปิดเรียนปกติ	38	40.86
2. ไม่มีสนใจในการอบรมเลี้ยงดูผู้เรียน ปลดปล่อยให้เป็นภาระของโรงเรียน	32	34.41
3. ปัญหาส่วนตัวของผู้ปกครองที่ส่งผลกระทบต่อผู้เรียน (ไม่มีงานทำ หย่าร้าง)	21	22.58
4. อื่นๆ	2	2.15
รวม	93	100

จากตาราง 3 สภาพปัญหาด้านผู้ปกครอง พบว่า ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือ ขาดความรู้และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับการเปิดเรียนปกติ ร้อยละ 40.86 รองลงมา คือ ไม่มีสนใจในการอบรมเลี้ยงดูผู้เรียน ปลดปล่อยให้เป็นภาระของโรงเรียนร้อยละ 34.41 และปัญหาส่วนตัวของผู้ปกครองที่ส่งผลกระทบต่อผู้เรียน (ไม่มีงานทำ หย่าร้าง) ร้อยละ 22.58 และอื่นๆ ร้อยละ 2.15

ตาราง 4 แสดงค่าความถี่และร้อยละของสภาพปัญหาในการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 ด้านบุคลากรในสถานศึกษา (n=97)

สภาพปัญหาด้านบุคลากรในสถานศึกษา	ความถี่	ร้อยละ
1. ไม่มีความชัดเจนของแนวทางการปฏิบัติทำให้สับสน	37	38.15
2. ขาดทักษะการใช้เทคโนโลยี	29	29.90
3. มีความกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์ของโรค	25	25.77
4. อื่นๆ	6	6.18
รวม	97	100

จากตาราง 4 สภาพปัญหาด้านบุคลากรในสถานศึกษา พบว่า ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือ มีความกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์ของโรค ร้อยละ 38.15 รองลงมา คือ ขาดทักษะการใช้เทคโนโลยี ร้อยละ 29.90 และ ติดเชื้อโควิด-19 มีความกังวลเกี่ยวกับสถานการณ์ของโรค ร้อยละ 25.77 และอื่นๆ ร้อยละ 6.18

1.2 แนวทางการบริหารตามนโยบายการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางการบริหารตามนโยบายการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการบริหารตามมาตรการ 6-6-7 จำนวน 101 คิดเป็นร้อยละ 48.09 ด้านผู้เรียนจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 48.57 ด้านผู้ปกครอง จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 47.62 และด้านบุคลากรในสถานศึกษา จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 49.52 โดยผู้วิจัยนำเสนอตามประเด็นสภาพปัญหาทั้ง 4 ด้าน ตามตารางที่ 5-8 ดังนี้

ตาราง 5 แสดงค่าความถี่และร้อยละ แนวทางการบริหารด้านการบริหารตามมาตรการ 6-6-7 (n=100)

แนวทางการบริหารด้านการบริหารตามมาตรการ 6-6-7	ความถี่	ร้อยละ
1. สร้างความตระหนัก/ให้ความรู้แก่ผู้เรียนในการปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัด/สอดแทรกมาตรการ 6-6-7 ในบทเรียน	47	46.54
2. จัดทำแผนและซักซ้อมเผชิญเหตุของสถานศึกษา	25	24.75
3. ประสานความช่วยเหลือ/คำปรึกษาไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับมาตรการ 6-6-7 และการหาอุปกรณ์จำเป็น	18	17.82
4. อื่นๆ	11	10.89
รวม	101	100

จากตาราง 5 แนวทางการบริหารด้านการบริหารตามมาตรการ 6-6-7 พบว่า ส่วนใหญ่มุ่งเน้นที่การสร้าง ความตระหนัก/ให้ความรู้แก่ผู้เรียนในการปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัด/สอดแทรกมาตรการ 6-6-7 ในบทเรียน ร้อยละ 46.54 รองลงมา คือ จัดทำแผนและซักซ้อมเผชิญเหตุของสถานศึกษา ร้อยละ 24.75 ประสานความช่วยเหลือ/คำปรึกษาไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับมาตรการ 6-6-7 และการหาอุปกรณ์ ร้อยละ 17.82 และอื่นๆ ร้อยละ 10.89

ตาราง 6 แสดงค่าความถี่และร้อยละแนวทางการบริหาร ด้านผู้เรียน (n=100)

แนวทางการบริหารด้านผู้เรียน	ความถี่	ร้อยละ
1. ทบทวนความรู้เดิม/ปรับพื้นฐาน/สร้างความพร้อม/ให้กับผู้เรียนในด้านการอ่านออก เขียนได้ และการคิดเลข	47	47.00
2. จัดการเรียนการสอนเน้น active learning /สร้างความสุขสนุกในการเรียนรู้และปลูกฝังคุณธรรม	21	21.00
3. ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาภาวะถดถอย/นำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาติดตามนักเรียนที่มีภาวะเสี่ยง	19	19.00
4. อื่นๆ	13	13.00
รวม	100	100

จากตาราง 6 แนวทางการบริหารด้านผู้เรียน พบว่า มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนโดยการทบทวนความรู้เดิม/ปรับพื้นฐาน/สร้างความพร้อม/ให้กับผู้เรียนในด้านการอ่านออก เขียนได้ และการคิดเลข ร้อยละ 47.00 รองลงมา จัดการเรียนการสอนเน้น active learning /สร้างความสุขสนุกในการเรียนรู้และปลูกฝังคุณธรรม ร้อยละ 21.00 ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาภาวะถดถอย/นำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาติดตามนักเรียนที่มีภาวะเสี่ยง ร้อยละ 19.00 และอื่นๆ ร้อยละ 13.00

ตาราง 7 แสดงค่าความถี่และร้อยละแนวทางการบริหารด้านผู้ปกครอง (n=100)

แนวทางการบริหารด้านผู้ปกครอง	ความถี่	ร้อยละ
1. สร้างความเข้าใจในมาตรการต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง	37	37.00
2. สร้างเครือข่ายผู้ปกครอง/คณะกรรมการ/ครู และผู้บริหาร	31	31.00
3. เพิ่มช่องทางการสื่อสารกับผู้ปกครองที่หลากหลาย	27	27.00
4. อื่นๆ	5	5.00
รวม	100	100

จากตาราง 7 แนวทางการบริหารด้านผู้ปกครอง พบว่า มุ่งเน้นการสื่อสารผ่านช่องทางที่หลากหลาย โดยสร้างความเข้าใจในมาตรการต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง ร้อยละ 37.00 รองลงมา คือ สร้างเครือข่ายผู้ปกครอง/คณะกรรมการ/ครู และผู้บริหาร ร้อยละ 31.00 ร้อยละ และเพิ่มช่องทางการสื่อสารกับผู้ปกครองที่หลากหลาย ร้อยละ 27.00 และอื่นๆ ร้อยละ 5.00

ตารางที่ 8 แสดงค่าความถี่และร้อยละแนวทางการบริหาร ด้านบุคลากรในสถานศึกษา (n=104)

แนวทางการบริหาร ด้านบุคลากรในสถานศึกษา	ความถี่	ร้อยละ
1. จัดทำแนวทาง/นโยบายให้ผู้บุคลากรทราบและถือปฏิบัติ	42	40.38
2. เน้นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติ	31	29.81
3. สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ของโรค	25	24.04
4. อื่นๆ	6	5.77
รวม	104	100

จากตารางที่ 8 แนวทางการบริหารด้านบุคลากรในสถานศึกษา มุ่งเน้นการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ โดยเสนอจัดทำแนวทาง/นโยบายให้ผู้บุคลากรทราบและถือปฏิบัติ ร้อยละ 40.38 รองลงมา คือ เน้นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติ ร้อยละ 29.81 สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ของโรค ร้อยละ 24.04 และอื่นๆ ร้อยละ 5.77

2. รูปแบบการบริหารโรงเรียนตามนโยบายการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารตามมาตรการ 6-6-7 ด้านผู้เรียน ด้านผู้ปกครองและด้านบุคลากรในสถานศึกษา ที่ได้จากสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารตามนโยบายการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มากร่างรูปแบบตามกรอบแนวคิดในการสร้างรูปแบบของธีระ รุญเจริญ (2550 : 65) พบว่า รูปแบบที่ได้จากการวิจัย คือ PSP:DIBE Model ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ นโยบาย (Policy) ผู้เรียน (Student) และผู้ปกครอง (Parents) ภายใต้องค์ประกอบทั้ง 3 ใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม 4 ด้านตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1981 : 51) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (Implementation) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) และการมีส่วนร่วมในการประเมิน (Evaluation) โดยวัตถุประสงค์ของ PSP:DIBE Model เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการบริหารโรงเรียนตามนโยบายการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 โรงเรียนสังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดตามบริบทของสถานศึกษา และหลักการและวิธีการดำเนินงานของรูปแบบของ PSP:DIBE Model มีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านนโยบาย (policy) เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยการนำนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องลงสู่การปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นที่การสร้างตระหนักรู้/ให้ความรู้แก่ผู้เรียนในการปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัด/สอดคล้องมาตรการ 6-6-7 ในบทเรียน การจัดทำแผนและซักซ้อมเผชิญเหตุของสถานศึกษา แนวทางการประสานความช่วยเหลือ/คำปรึกษาไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับมาตรการ 6-6-7 และการจัดเตรียมอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง

2) ด้านผู้เรียน (students) เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมผู้เรียน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียน เช่น การทบทวนความรู้เดิม/ปรับพื้นฐาน/สร้างความพร้อม/ให้กับผู้เรียนในด้านการอ่านออก เขียนได้ และการคิดเลข การจัดการเรียนการสอนเน้นที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) การสร้างความสนุกสนานในการเรียนรู้ และการปลูกฝังคุณธรรม รวมทั้งการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาภาวะถดถอย และนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาติดตามนักเรียนที่มีภาวะเสี่ยงอย่างเคร่งครัด

3) ด้านผู้ปกครอง (parents) เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม ที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครอง โดยมุ่งเน้นการสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจ เช่น การสร้างช่องทางเพื่อสร้างการสื่อสารองค์ความรู้ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่างๆ ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง

รูปแบบ PSP:DIBE Model ที่ได้จากการวิจัยสามารถแสดงเป็นภาพ Model ดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 2 PSP:DIBE Model

3. ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) ของ PSP:DIBE Model
ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของ
ผู้รู้แจ้ง (Known Group) ของ PSP:DIBE Model กับเกณฑ์ ($\bar{X} \geq 3.50$) (n=29)

รูปแบบ PSP:DIBE Model	$\bar{X}$	SD	t	P-value
การบริหารด้านนโยบาย (policy)				
1. การนำนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องลงสู่การปฏิบัติ	4.69	.47	13.607	.001
2. มุ่งเน้นที่การสร้างความตระหนัก/ให้ความรู้แก่ผู้เรียนในการปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัด	4.55	.63	8.966	.001
3. สอดแทรกมาตรการ 6-6-7 ในบทเรียน	4.62	.49	12.222	.001
4. การจัดทำแผนและซักซ้อมเผชิญเหตุของสถานศึกษา	4.28	.70	5.953	.001
การบริหารด้านผู้เรียน (student)				
5. ส่งเสริมผู้เรียน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียน เช่น การทบทวนความรู้เดิม/ปรับพื้นฐาน/สร้างความพร้อม/ให้กับผู้เรียนในด้านการอ่านออก เขียนได้ และการคิดเลข	4.14	.74	4.625	.001
6. การจัดการเรียนการสอนเน้นที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก	4.52	.69	7.966	.001
7. การสร้างความสุขสนุกในการเรียนรู้	4.24	.74	5.399	.001
8. การปลูกฝังคุณธรรม รวมทั้งการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาภาวะถดถอย	4.52	.63	8.646	.001
9. นำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาติดตมนักเรียนที่มีภาวะเสี่ยงอย่างเคร่งครัด	4.24	.95	4.199	.001
การบริหารด้านผู้ปกครอง (parents)				
10. ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครอง	4.48	.74	7.173	.001
11. มุ่งเน้นการสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจ เช่น การสร้างช่องทางเพื่อสร้างการสื่อสารองค์ความรู้ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่างๆ ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง	4.38	.73	6.507	.001

จากตารางที่ 9 พบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.14-4.69 โดย การนำนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องลงสู่การปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนส่งเสริมผู้เรียน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียน เช่น การทบทวนความรู้เดิม/ปรับพื้นฐาน/สร้างความพร้อม/ให้กับผู้เรียนในด้านการอ่านออก เขียนได้ และการคิดเลข มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และเมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบโดยใช้สถิติค่าที (t-test) โดยการเปรียบเทียบระดับค่าเฉลี่ยข้อคำถามกับเกณฑ์ประเมินค่าที่ระดับมาก ($\bar{X} \geq 3.50$) เพื่อยืนยันว่า รูปแบบ PSP:DIBE Model ที่ค้นพบในการวิจัยนี้มีความเที่ยงตรงตามภาพจริง (Concurrent Validity) โดย พบว่า ผู้รู้แจ้ง (Known Group) จำนวน 29 เห็นด้วยกับรูปแบบ PSP:DIBE Model อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาและแนวทางการบริหารตามนโยบายการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการขาดความรู้ ขาดความตระหนัก การปรับตัวเข้ากับสังคม และไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ซึ่งการระบาดของโรคโควิด-19 เป็นการระบาดที่ส่งผลกระทบในวงกว้างต่อสถานศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนที่ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบเพื่อความเหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา เพื่อลดการหยุดชะงักของการเรียนการสอน ส่วนแนวทางการบริหารส่วนใหญ่มุ่งเน้นการสร้าง ความตระหนัก ความเข้าใจ และการบริหารแบบมีส่วนร่วม สามารถอธิบายได้ว่า การสร้างความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก ช่วยให้การขับเคลื่อนการบริหารต่างๆ บรรลุตามวัตถุประสงค์ เห็นได้จากผลการวิจัยของ ปันณทัต ต้นธนปัญญากร, ทศนพรรณ เวชศาสตร์, นลพรรณ ชันติกุลานนท์ และศศิวิมล จันทรมาลี (2565 : 73-83) ศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างการรับรู้เกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 ของนักศึกษาสายวิทยาศาสตร์สุขภาพที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงต่อสถานการณ์การระบาด พบว่าโปรแกรมการเสริมสร้างการรับรู้สามารถเพิ่มคะแนนการรับรู้ทัศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

2. รูปแบบที่ได้จากการศึกษา คือ PSP:DIBE Model ประกอบด้วย การบริหารด้านนโยบาย (Policy) ด้านผู้เรียน (Student) และด้านผู้ปกครอง (Parents) ภายใต้การบริหาร 3 ส่วน ใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม 4 ด้าน ในการขับเคลื่อน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (Implementation) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) และการมีส่วนร่วมในการประเมิน (Evaluation) ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้าน จะเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการบริหารงานทั้ง 3 ด้าน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เนื่องจากการบริหารโรงเรียนตามนโยบายการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 นั้นเป็นสถานการณ์ที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียน และผู้ปกครอง เพื่อขับเคลื่อนนโยบายต่างๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน เห็นได้จากงานวิจัยของฤทัยรัตน์ ปัญญาสิม และดวงใจ ชนะสิทธิ (2560 : 299-311) ที่ศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม

ร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยรวมกันทำนายได้ร้อยละ 75.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการประเมินรูปแบบ PSP:DIBE Model ในการบริหารโรงเรียนตามนโยบายการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ผู้รู้แจ้ง (Known Group) เห็นด้วยกับรูปแบบ PSP:DIBE Model อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สามารถอธิบายได้ว่า PSP:DIBE Model เป็นรูปแบบที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการทั้งด้านการเตรียมความพร้อมและแนวทางการลงสู่การปฏิบัติภายหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 หรือสถานการณ์อื่นๆ ที่ทำให้การเรียนการสอนหยุดชะงัก สอดคล้องกับแนวคิดของพระปลัดวีระศักดิ์ ปุกคำ (2566 : 93-105) ที่กล่าวว่า ภาวการณ์ศึกษาทุกระดับที่ได้รับผลกระทบ เกิดการเปลี่ยนแปลงกะทันหัน ไม่มีการเตรียมการก่อนล่วงหน้า วิกฤติ COVID-19 เป็นสัญญาณเตือนภัยที่ชี้ให้เห็นว่าภาคการศึกษาต้องปรับตัวอยู่ตลอดเวลา ต้องเตรียมการเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่ผลกระทบรุนแรงในระยะสั้น เพื่อแก้ปัญหาทางการศึกษาของนักเรียน ในด้านความพร้อมของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีจำกัดและสื่อเทคโนโลยีทางการสื่อสารที่เข้าไม่ถึงในบางพื้นที่ ความพร้อมของครอบครัวและนักเรียนในการเรียนรู้จากที่บ้าน รวมถึงความพร้อมของครูในการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ให้โอกาสการเข้าถึงทางการศึกษาของนักเรียนทุกคนมีความเท่าเทียมกัน ซึ่งทุกภาคส่วนจำเป็นต้องเตรียมตัวเพื่อรับมือกับความท้าทายในระยะยาวที่กำลังเกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

สถานศึกษาสามารถนำ รูปแบบ PSP:DIBE Model ประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียนตามนโยบายการเปิดเรียนแบบปกติหลังสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 หรือภายหลังสถานการณ์อื่นๆ ที่ทำให้การเรียนการสอนต้องหยุดชะงัก

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบ PSP:DIBE Model เพื่อต่อยอดในการพัฒนาตามสถานการณ์อื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- ปັນณทัต ตันธนปัญญากร, ทศนพรรณ เวชศาสตร์, นลพรรณ ชันติกุลานนท์ และศศิวิมล จันทร์มาลี. (2565). ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างการรับรู้เกี่ยวกับวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 ของนักศึกษาสายวิทยาศาสตร์สุขภาพที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงต่อสถานการณ์การระบาด. *วารสารวิจัยและพัฒนาววไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*. 6 (1), 73-87.
- พระปลัดวีระศักดิ์ ปุกคำ. (2566). การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบทางสังคมหลังเกิดโรคระบาดโควิด 19. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์*. 17 (2), 93-105.
- ฤทัยรัตน์ ปัญญาสิม และดวงใจ ชนะสิทธิ. (2560). ที่ศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 9 (1), 299-311.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา ยุคปฏิรูปการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ขาวฟาง.
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation: Rural Development Committee Center for international Studies*. New York: Cornell University Press.

รูปแบบศักยภาพการจัดการการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนา

วิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

The Model of Change Management Potential for Sustainable of Community Enterprise Development

จิรัชญา สุขโสภา¹,

วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์² และ จันทนา แสนสุข³

^{1,2} มหาวิทยาลัยศิลปากร, ³ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Jiratchaya Sukpoka¹,

Viroj Jadesadalug² and Jantana Sansook³

^{1,2}Silpakorn University, ³Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, Thailand

Corresponding Author, E-Mail: jry.2104@hotmail.com

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบของศักยภาพการจัดการการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาองค์ประกอบและรูปแบบของศักยภาพในการจัดการการเปลี่ยนแปลงวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนเชิงประจักษ์ และอธิบายเสริมด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อช่วยอธิบายและยืนยันผลการวิจัยเชิงปริมาณให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณคือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการผลิตสินค้าที่ได้อนุมัติการจดทะเบียนปี 2563 มีจำนวน 31,070 แห่ง (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2564 : 1) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ (Hair, Black, Babin and Anderson, 2010 : 1) มีขนาดกลุ่มตัวอย่าง 320 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้วิธีวิทยาแบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological Approach) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนดีเด่นและผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน จำนวน 8 คน ผลการวิจัยพบว่าศักยภาพการจัดการการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไคสแควร์ เท่ากับ 162.34 ที่องศาอิสระเท่ากับ 169 มีระดับนัยสำคัญ

* วันที่รับบทความ : 30 มิถุนายน 2566; วันที่แก้ไขบทความ 3 กรกฎาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ : 4 กรกฎาคม 2566

Received: June 30 2023; Revised: July 4 2023; Accepted: July 4 2023

ทางสถิติเท่ากับ 0.50 ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ มีค่าเท่ากับ 0.89 ค่า CFI เท่ากับ 1.01 ค่า NFI เท่ากับ 0.94 ค่า GFI เท่ากับ 0.94 ค่า AGFI เท่ากับ 0.92 และ ค่า RMSEA เท่ากับ 0.00

คำสำคัญ: ศักยภาพการจัดการการเปลี่ยนแปลง; วิสาหกิจชุมชน; ปัจจัยความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน

Abstracts

The purpose of this research was to study the model of change management potential for sustainable community enterprise development. This research used a combination of quantitative and qualitative research methodologies. The quantitative research to study the components and patterns of Change Management Potential for Sustainable of Community Enterprise Development empirically and supplemented with qualitative research methods to support clarify and confirm the quantitative research results. The samples used in the quantitative research were There are 31,070 members of community enterprises and community enterprise networks that have registered in the product production group in 2020 (Community Enterprise Promotion Division, 2021). The sample size was determined (Hair, Black, Babin and Anderson, 2010:1). The sample size was 320 people using multistage random sampling. The instrument used to collect data was a questionnaire. The statistics used to analyze the data were analyzed by the researcher using Structural Equation Modeling (SEM). For the qualitative research method, the researcher used the phenomenological method (Phenomenological Approach) with in-depth interviews (In-Depth Interview) with 8 experts related to community enterprise. The results showed that the change management potential for sustainable community enterprise development was consistent with the empirical data with a chi-square value of 162.34 at degrees of freedom of 169 with a statistical significance of 0.50, a relative chi-square of 0.89, a CFI of 1.01, an NFI of 0.94, a GFI of 0.94, an AGFI of 0.92 and a RMSEA is 0.00.

Keywords: Change management potential; Community Enterprises; Factors success of Community Enterprises

บทนำ

ในช่วงปี พ.ศ.2562 เริ่มมีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมายทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับ ภูมิภาค ระดับจังหวัด ระดับชุมชนจนถึงระดับครัวเรือนที่ต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเพื่อความอยู่รอด กล่าวคือในระดับชุมชนซึ่งส่งผลกระทบต่อรายได้และความมั่นคงของสมาชิกในแต่ละชุมชน โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อย ธุรกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนหรือธุรกิจขนาดเล็กได้รับผลกระทบจาก

การขาดรายได้หมุนเวียนที่เกิดจากการดำเนินชีวิตของคนชุมชน (ศิริพร โสมคำภา, อนันนิตรา ดอนบันเทา, และอนูธิดา เพชรพิมูล, 2560 : 1) ระบบเศรษฐกิจชุมชนถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ควรให้ความสำคัญเพราะหากระบบเศรษฐกิจชุมชนมีการหมุนเวียนของทุนชุมชนที่ดีย่อมหมายถึงสภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชนด้วยเช่นกัน ดังนั้นจึงจำเป็นที่ผู้ประกอบการของธุรกิจชุมชนจำเป็นจะต้องเรียนรู้เพื่อการปรับตัวและรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา เรียนรู้ในการวิเคราะห์และประเมินสภาพปัญหา รวมถึงโอกาสและอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นสามารถโน้มน้าวให้สมาชิกเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นรวมถึงการวางแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเพื่อการรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า นอกจากวิสาหกิจชุมชนต้องวางแผนรับมือรับต่อสภาวะเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาในการดำเนินธุรกิจจากการมีความรู้ไม่เพียงพอ ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่ดี โดยขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาและการขยายผลิตภัณฑ์ (ธีรฉัตร เทียมทอง และเพ็ญณี แนนรธ, 2561 : 245-265) ขาดความเอาใจจริงเอาใจในการพัฒนาของคนในกลุ่ม สินค้าและการบริการมีความเป็นนวัตกรรมจำนวนน้อย ก่อให้เกิดการลอกเลียนแบบได้ง่าย (ศศิเพ็ญ พวงสายใจ, 2551 : 46-55) สินค้าไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ประสบปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านการตลาดต่าง ๆ เช่น การช่องทางการจำหน่ายมีจำกัด (พวงเพชร วงศ์อนุพรกุล, 2552 : 1) บรรจุภัณฑ์ของสินค้าไม่มีความน่าสนใจ การขาดความรู้ด้านการตลาด การไม่มีตราสินค้าเพื่อสร้างการรับรู้และจดจำ ขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงกระบวนการดำเนินงาน (พัฒน์กมล อ่อนสำลี, 2564 : 195-206) เพื่อการสร้างความปลอดภัยของกิจการ การส่งเสริมขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชนนับว่ามีความจำเป็นต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนเป็นองค์กรขนาดเล็กจนถึงขนาดกลางที่ขาดกำลังทุนและอยู่ในระบบการผลิตที่มีหน่วยการผลิตต่ำเป็นเหตุให้ต้นทุนการผลิตสูงและยากที่จะต่อสู้กับองค์กรขนาดใหญ่ได้ โดยเป้าหมายหลักของวิสาหกิจชุมชนคือการพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงศักยภาพการจัดการการเปลี่ยนแปลงวิสาหกิจชุมชนที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนเพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยผลที่ได้จากการศึกษานี้จะเป็นแนวทางต่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนซึ่งมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีรายได้หมุนเวียน และสามารถพึ่งพาตนเองได้จากการศึกษาความเป็นผู้ประกอบการของผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและการบูรณาการองค์ความรู้วิสาหกิจชุมชนที่ส่งผลต่อศักยภาพการจัดการการเปลี่ยนแปลงวิสาหกิจชุมชน การพัฒนาเครือข่ายอย่างยั่งยืน การพัฒนานวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชน และความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของศักยภาพในการจัดการการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงผลลัพธ์ของศักยภาพในการจัดการการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน
3. เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลลัพธ์ของศักยภาพในการจัดการการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องศักยภาพการจัดการการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความจำเป็นของศักยภาพในการจัดการการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ด้วยการ ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จากเอกสารวิชาการ ตำรา ข้อมูลสารสนเทศ งานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ และแหล่งความรู้อื่น ๆ เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์และแนวทางในการวิจัยครั้งนี้

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยทำการสร้างเครื่องมือในการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นมาจากแนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลตัวแปรต่าง ๆ จากนั้นนำมาสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องตามกรอบแนวคิดการวิจัยด้านศักยภาพในการจัดการการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความตรงต่อเนื้อหา (Content Validity) และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item of Objective congruence Index) จากนั้นดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นและคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ตัวอย่าง (ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้) ต่อมาผู้วิจัยจึงนำข้อมูลดังกล่าวไปวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรง (Reliability) ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach & Shavelson, 2004) ที่มีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป จึงจะถือว่าเครื่องมือมีความน่าเชื่อถือและยอมรับทางหลักสถิติที่สามารถนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการเข้าถึงความรู้ความจริงด้วยระเบียบวิธีวิจัยปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological Research) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนดีเด่นและผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดทำสัมภาษณ์

แบบกึ่งโครงสร้างตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและทำการวิเคราะห์ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพมาใช้ในการสนับสนุนและยืนยันผลการวิจัยเชิงปริมาณให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การสรุปผลวิจัย เป็นการสรุปผลการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ อภิปรายผลให้ข้อเสนอแนะทางการวิจัยเรื่อง “ศักยภาพในการจัดการการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน”

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามี 2 กลุ่ม คือ

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการผลิตสินค้าที่ได้อนุมัติการจดทะเบียนปี 2563 มีจำนวน 31,070 แห่ง (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2564 : 1)

1.2 กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ (Hair, Black, Babin and Anderson, 2010 : 1) โดยขนาดกลุ่มตัวอย่างควรมีจำนวนอยู่ระหว่าง 10 ถึง 20 เท่าของตัวแปรสังเกต ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตจำนวน 22 ตัวแปร จึงต้องมีขนาดตัวอย่าง อย่างน้อย 220 - 440 ตัวอย่าง สำหรับการวิจัยนี้มีการตอบกลับที่สมบูรณ์ทั้งสิ้น 320 ตัวอย่าง ใช้เทคนิคการเลือกตัวอย่างการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) (กัลยา วาณิชยปัญญา, 2555 : 1) โดยการมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดขนาดตัวอย่างออกเป็น 5 ภาคได้แก่ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างจากขนาดตัวอย่างทั้ง 5 ภาค โดยใช้วิธีการจับสลากทำการเลือกจังหวัดโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (กัลยา วาณิชยปัญญา, 2555 : 1)

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดขนาดตัวอย่างที่เป็นสัดส่วน (Proportional to size) เท่า ๆ กันทั้ง 5 ภาคและจังหวัดที่ได้ทำการแบ่งไว้ในขั้นที่ 1 ครอบคลุมทุกพื้นที่ตามสัดส่วนของพื้นที่ทั้ง 5 ภาค

ขั้นตอนที่ 3 แจกแบบสอบถามตามจำนวนที่คำนวณตามตัวอย่างที่คำนวณได้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2.1 กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนดีเด่นที่ได้รับรางวัล ระดับจังหวัดประจำปี 2563-2564 และผู้ที่รับผิดชอบในหน่วยงานที่ให้การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 8 คน ใช้วิธีการแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนดีเด่นที่ได้รับรางวัล ระดับจังหวัดประจำปี 2563-2564 จำนวน 4 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน จำนวน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประธานผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับศักยภาพในการจัดการการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยได้กำหนดให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถามการวิจัยเป็นระดับความคิดเห็นตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยการใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาพขึ้น แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีการกำหนดคะแนน 1-5 (Likert, 1961:1)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามกึ่งโครงสร้างและเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนดีเด่นที่ได้รับรางวัล ระดับจังหวัดประจำปี 2563-2564 และผู้ที่รับผิดชอบในหน่วยงานที่ให้การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามให้กับประธานผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในการวิจัยนี้มีการตอบกลับที่สมบูรณ์ทั้งสิ้น 320 คน ในช่วงการเก็บข้อมูลเริ่มต้นตั้งแต่สิงหาคม 2563 ถึง ธันวาคม 2564

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนดีเด่นที่ได้รับรางวัล ระดับจังหวัดประจำปี 2563-2564 และผู้ที่รับผิดชอบในหน่วยงานที่ให้การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน จำนวน 8 คน

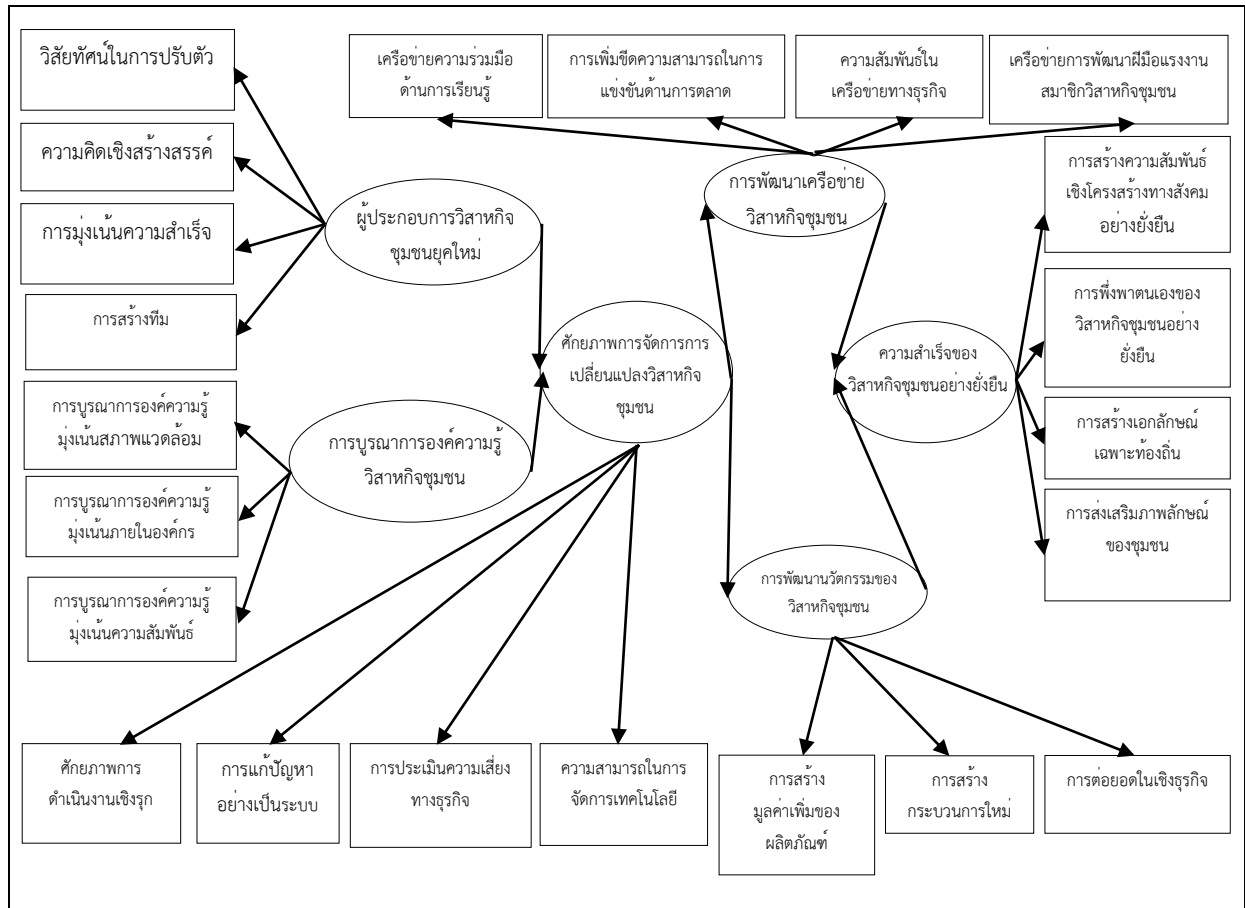
การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยการวิเคราะห์ด้วยแบบสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในงานวิจัยครั้งนี้เริ่มจากการศึกษาการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) (Denzin, 1970:1) จากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลมีความแม่นยำ น่าเชื่อถือ โดยทำการตรวจสอบแหล่งข้อมูลทั้งในแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ศักยภาพการจัดการการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยศึกษาภาพในการจัดการการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าปัจจัยเชิงสาเหตุของศักยภาพในการจัดการการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ได้แก่

1) ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนยุคใหม่ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ในการปรับตัว ความคิดเชิงสร้างสรรค์ การมุ่งเน้นความสำเร็จ การสร้างทีม และภาวะความเป็นผู้นำ จากการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุด้านผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนยุคใหม่ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมุ่งเน้นความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการสร้างทีม ด้านความคิดเชิงสร้างสรรค์ และด้านวิสัยทัศน์ในการปรับตัว ตามลำดับ และจากการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนยุคใหม่นั้นจะต้องมีความเป็นผู้ประกอบการ เข้าใจหลักในการทำธุรกิจ มีความรู้ ความสามารถในการโน้มน้าวสมาชิกให้เข้าใจในเป้าหมายและปฏิบัติตาม สามารถวางแผนและตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีหลักการและเป็นระบบ มีความมุ่งมั่น มีวิสัยทัศน์มุ่งเน้นความสำเร็จ สามารถช่วยขับเคลื่อนให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของตนเองดำเนินกิจการให้ประสบความสำเร็จ สามารถวางแผนการดำเนินงานในเชิงรุก มีวิสัยทัศน์ที่ดีต่อการปรับตัวเพื่อรับมือกับความเสี่ยงด้วยกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ มีภาวะผู้นำ และสามารถสร้างทีมงานให้มีความสามัคคี เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายของกิจการ และจากการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า ภาวะความเป็นผู้นำ เป็นองค์ประกอบของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนยุคใหม่ที่ ควรพึงมี โดยผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นบุคคลที่มีความเป็นผู้นำสูง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีสามารถในการขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมายและดำเนินไปอย่างก้าวหน้า มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง เป็นที่ยอมรับในกลุ่มสมาชิก และชุมชน สามารถแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการจัดการ รวมถึงการดำเนินงานที่มีความยุติธรรม ทั้งในด้านการแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ การตัดสินใจที่ดี มีความสามารถในการสื่อสาร การเป็นผู้นำที่ดีจะต้องเปิดรับความคิดเห็นจากสมาชิกในกลุ่ม ไม่มีความลำเอียง หรืออคติในการปฏิบัติต่อสมาชิก

2) การบูรณาการองค์ความรู้วิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย การบูรณาการองค์ความรู้มุ่งเน้นสภาพแวดล้อม การบูรณาการองค์ความรู้มุ่งเน้นภายในองค์กร และการบูรณาการองค์ความรู้มุ่งเน้นความสัมพันธ์ จากการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุด้านการบูรณาการองค์ความรู้วิสาหกิจชุมชน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านการบูรณาการองค์ความรู้มุ่งเน้นสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการบูรณาการองค์ความรู้มุ่งเน้นความสัมพันธ์ และด้านการบูรณาการองค์ความรู้มุ่งเน้นภายในองค์กร ตามลำดับ จากการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ความสำคัญ

กับการบูรณาการองค์ความรู้วิสาหกิจชุมชนทั้งจากองค์ความรู้ภายในวิสาหกิจชุมชนที่มาจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้านที่ส่งสมกันมา และองค์ความรู้จากภายนอกวิสาหกิจชุมชน เช่น การถ่ายทอดความรู้จากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เข้ามาให้การสนับสนุนในการเผยแพร่ความรู้ ผ่านโครงการ กิจกรรมที่ให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วม การบูรณาการองค์ความรู้วิสาหกิจชุมชนนั้นจะช่วยให้เกิดการเชื่อมโยง และการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินงานสูงสุด รวมถึงการเกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ในการศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ความสำคัญต่อปัจจัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน โดยการมีส่วนร่วมและบทบาทในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อส่งเสริมให้แบบแผน หรือแนวทางการพัฒนามีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากขึ้นจากการที่แต่ละวิสาหกิจชุมชนได้มีปฏิสัมพันธ์กัน (Interaction) ในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งร่วมกัน การเข้าร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ประสบการณ์ระหว่างกันซึ่งการมีส่วนร่วมถือเป็นหัวใจสำคัญและพลังในการขับเคลื่อนเพื่อก่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแผนการพัฒนาที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน รวมถึงการประเมินและติดตามผลที่เป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพจากการดำเนินงานว่ามีความเหมาะสม สอดคล้องหรือไม่เพียงใด หากมีการพบข้อบกพร่องหรืออุปสรรคด้านใดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถนำมาวางแผน เพื่อหาแนวทางการแก้ไขและนำไปสู่การขยายผลเพื่อการปรับใช้ในวงกว้างให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสมต่อสภาพเศรษฐกิจและผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนโดยรวม จากการศึกษาพบองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผน และการมีส่วนร่วมในการประเมินและติดตามผล

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจัยเชิงผลลัพธ์ของศักยภาพในการจัดการการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนได้แก่

1) การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการตลาด เครือข่ายความร่วมมือด้านการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ในเครือข่ายทางธุรกิจ และเครือข่ายการพัฒนาฝีมือแรงงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน จากการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลลัพธ์ด้านการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนทั้งโดยรวมและรายด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการตลาด มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านเครือข่ายความร่วมมือด้านการเรียนรู้ ด้านความสัมพันธ์ในเครือข่ายทางธุรกิจ และด้านเครือข่ายการพัฒนาฝีมือแรงงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ตามลำดับ จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน โดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางภาครัฐและภาคเอกชนได้เข้ามาสนับสนุนเพื่อส่งเสริมการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ การวางแผนงานร่วมกัน การเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายซึ่งนำไปสู่กิจกรรมบางอย่างร่วมกันและนำไปสู่ความเข้มแข็งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

2) การพัฒนานวัตกรรมของวิสาหกิจ ประกอบด้วย การต่อยอดในเชิงธุรกิจ การสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ และการสร้างกระบวนการใหม่ จากการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลลัพธ์ด้านการพัฒนานวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชนทั้งโดยรวมและรายด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านการต่อยอดในเชิงธุรกิจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ และด้านการสร้างกระบวนการใหม่ ตามลำดับ จากการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมุ่งเน้นการพัฒนานวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชน เพื่อการพัฒนาปรับปรุงสินค้า รวมถึงกระบวนการในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนให้ดีขึ้น การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ขึ้นมาโดยการนำนวัตกรรมเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อการส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มและนวัตกรรมให้กับสินค้าและบริการของวิสาหกิจชุมชน และการนำนวัตกรรมเข้ามาช่วยในกระบวนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของกิจการและ

3) ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย การส่งเสริมภาพลักษณ์ของชุมชน การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น การสร้างความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างทางสังคมอย่างยั่งยืน และการพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน จากการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลลัพธ์ด้านความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ทั้งโดยรวมและรายด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านการส่งเสริมภาพลักษณ์ของชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น การสร้างความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างทางสังคมอย่างยั่งยืน และด้านการพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ตามลำดับ จากการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ความสำคัญกับการอยู่ร่วมกันในสังคม การมีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกันทั้งภายในและภายนอก มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ประกอบกับการสร้างจุดเด่นของวิสาหกิจชุมชน จากการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรที่ตนเองมีผสมผสานกับภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ถูกถ่ายทอดต่อกันมา เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนถึงจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ชุมชน นอกจากนี้ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ความสำคัญกับการสร้างและการส่งเสริมภาพลักษณ์ของชุมชน เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนเป็นที่รู้จักในสังคมและเกิดการยอมรับจากชุมชน

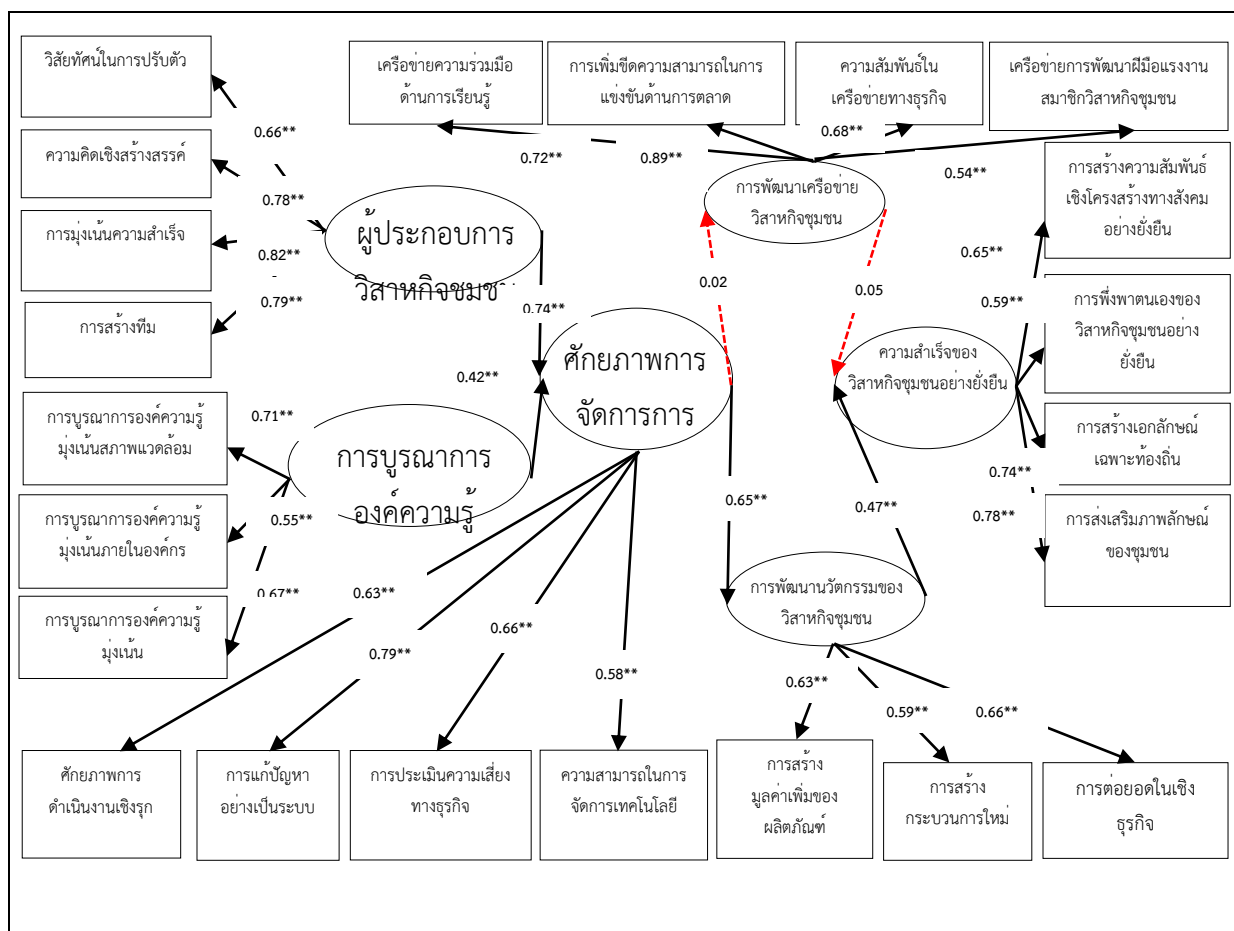
สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ของศักยภาพการจัดการการเปลี่ยนแปลงวิสาหกิจชุมชน พบว่าตัวแปรแฝงปัจจัยศักยภาพการจัดการการเปลี่ยนแปลงวิสาหกิจชุมชนไม่มีอิทธิพลต่อตัวแปรแฝงปัจจัยการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ตัวแปรแฝงปัจจัยศักยภาพการจัดการการเปลี่ยนแปลงวิสาหกิจชุมชนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อตัวแปรแฝงปัจจัยการพัฒนานวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชนมีค่าอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.65 ตัวแปรแฝงปัจจัยการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนไม่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อตัวแปรแฝงปัจจัยความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน เท่ากับ 0.05 ตัวแปรแฝงปัจจัยการพัฒนานวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อตัวแปรแฝงปัจจัยความสำเร็จของวิสาหกิจ

ชุมชนอย่างยั่งยืน เท่ากับ 0.47 ตัวแปรแฝงปัจจัยศักยภาพการจัดการการเปลี่ยนแปลงวิสาหกิจชุมชนไม่มีอิทธิพลต่อตัวแปรแฝงปัจจัยความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนโดยมีอิทธิพลทางอ้อม เท่ากับ 0.17 และอิทธิพลรวม เท่ากับ 0.52 ตัวแปรแฝงปัจจัยศักยภาพการจัดการการเปลี่ยนแปลงวิสาหกิจชุมชนมีอิทธิพลเชิงบวกทางอ้อมต่อตัวแปรแฝงปัจจัยความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน เท่ากับ 0.47 ตัวแปรแฝงปัจจัยผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนยุคใหม่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อตัวแปรแฝงปัจจัยศักยภาพการจัดการการเปลี่ยนแปลงวิสาหกิจชุมชนมีอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.74 และอิทธิพลรวม เท่ากับ 0.74 ตัวแปรแฝงปัจจัยการบูรณาการองค์ความรู้วิสาหกิจชุมชนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อตัวแปรแฝงปัจจัยศักยภาพการจัดการการเปลี่ยนแปลงวิสาหกิจชุมชน เท่ากับ 0.42

ผู้วิจัยได้พิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของตัวแบบตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของศักยภาพในการจัดการการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน พบว่าศักยภาพการจัดการการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้

ตารางที่ 1 ดัชนีพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของตัวแบบตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของศักยภาพในการจัดการการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

ดัชนีความกลมกลืน	เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา	ค่าที่คำนวณ	ผลลัพธ์
χ^2	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ > 0.05	162.34	-
df	-	169	-
P-Value	$P > 0.05$	0.50	-
χ^2/df	$\chi^2/df \leq 2$	0.89	-
CFI	≥ 0.95	1.01	ผ่านเกณฑ์
NFI	$0.90 \leq NFI \leq 1$	0.94	ผ่านเกณฑ์
GFI	$0.90 \leq GFI \leq 1$	0.94	ผ่านเกณฑ์
AGFI	$0.90 \leq AGFI \leq 1$	0.92	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	$0.00 \leq RMSEA \leq 0.05$	0.000	ผ่านเกณฑ์

แผนภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรศักยภาพการจัดการการเปลี่ยนแปลงวิสาหกิจ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาศักยภาพการจัดการการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อศักยภาพการจัดการการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 1) ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนยุคใหม่มีตัวบ่งชี้ได้แก่ วิสัยทัศน์ในการปรับตัว ความคิดเชิงสร้างสรรค์ การมุ่งเน้นความสำเร็จ และการสร้างทีม สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องบทบาทผู้นำในการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ของนิศาชล เตจจะขอด และคณะ (2563 : 84-93) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประธานกลุ่ม คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมความเข้มแข็งและความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน และความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนเกิดจากความร่วมมือระหว่างผู้นำกลุ่มและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน โดยผู้นำกลุ่มต้องมีวิสัยทัศน์และมีความตั้งใจทำงานที่จริงจังและมีความสามารถในการบริหารจัดการสมาชิก และทำงานร่วมกับสมาชิกทุกคนได้ 2) การบูรณาการองค์ความรู้วิสาหกิจชุมชน มีตัวบ่งชี้ได้แก่ การบูร

ณาการองค์ความรู้มุ่งเน้นสภาพแวดล้อม การบูรณาการองค์ความรู้มุ่งเน้นภายในองค์กร และการบูรณาการองค์ความรู้มุ่งเน้นความสัมพันธ์ และจากการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่าผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ความสำคัญต่อบังคับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน โดยการมีส่วนร่วมและบทบาทในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนไปปฏิบัติ กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ของศศิภา พิทักษ์ศาสตร์ (2556 : 33-46.) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิก การติดต่อประสานงานระหว่างสมาชิกวิสาหกิจชุมชน สมาชิกวิสาหกิจรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน และปัจจัยเชิงผลลัพธ์ของศักยภาพในการจัดการการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน มีตัวบ่งชี้ได้แก่ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการตลาด เครือข่ายความร่วมมือด้านการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ในเครือข่ายทางธุรกิจ และเครือข่ายการพัฒนาฝีมือแรงงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน สอดคล้องกับบทบาทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนกลุ่มอาชีพและวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลพระยาบันลือและคลองพระยาบันลือ อำเภอตลาดบัวหลวงจังหวัดพระนครศรีอยุธยาของรัฐบาลบุรีรัมย์ คุ่มทรัพย์ และคณะ (2564 : 448-463.) พบว่า การสนับสนุนที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรได้รับจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การสนับสนุนพื้นฐานด้านสาธารณูปโภค การสนับสนุนด้านอุปกรณ์ และการเพิ่มพูนทักษะความรู้ทางด้านการตลาด 2) การพัฒนานวัตกรรมของวิสาหกิจชุมชน มีตัวบ่งชี้ได้แก่ การต่อยอดในเชิงธุรกิจ การสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ และการสร้างกระบวนการใหม่ และ 3) ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน มีตัวบ่งชี้ได้แก่ การส่งเสริมภาพลักษณ์ของชุมชน การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น การสร้างความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างทางสังคมอย่างยั่งยืน และการพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ผู้ดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชนสามารถนำรูปแบบของศักยภาพการจัดการการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนไปเป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจและพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนชุมชนเพื่อให้เกิดความอยู่รอดท่ามกลางภาวะเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง และการนำไปพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงการจัดการ

1. แนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจของหน่วยงานต่าง ๆ มุ่งเน้นและให้ความสำคัญต่อการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้เพื่อการบริหารจัดการและการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าแนวคิดศักยภาพการจัดการการเปลี่ยนแปลงวิสาหกิจชุมชนมีความสำคัญและสอดคล้องต่อนโยบายของภาครัฐในการมุ่งเน้นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีให้แก่วิสาหกิจชุมชนหรือผู้ประกอบการรายย่อย เพื่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน สามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดและ

ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน จำเป็นจะต้องเรียนรู้ในการปรับตัวและรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อความอยู่รอดขององค์กรเช่นกัน

2. ผู้ประกอบการสามารถนำผลการวิจัยไปสำรวจและประเมินตนเองในประเด็นด้านการรับมือต่อการจัดการการเปลี่ยนแปลง คุณลักษณะของผู้นำที่ดี เพื่อนำไปประกอบการวางแผนในการพัฒนาศักยภาพการจัดการการเปลี่ยนแปลงวิสาหกิจชุมชนให้เป็นองค์กรที่มีศักยภาพในการดำเนินงานเชิงรุก เรียนรู้ที่จะรับมือและการประเมินความเสี่ยงท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคม และเพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรราบรื่น ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

3. ผู้ประกอบการสามารถไปใช้ในการกำหนดแนวทางและวางแผนเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือและขอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนจากผู้ประกอบการทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาศักยภาพการจัดการการเปลี่ยนแปลงวิสาหกิจชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

จากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจภาคตัดขวาง (Cross-sectional Survey Research) ที่มีข้อจำกัดด้านระยะเวลาจากการเก็บข้อมูลมาศึกษา ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้นซึ่งอาจส่งผลต่อการใช้ศักยภาพในการจัดการการเปลี่ยนแปลงวิสาหกิจชุมชน ดังนั้น การวิจัยในอนาคตผู้วิจัยจึงขอเสนอให้มีการวิจัยออกแบบการวิจัยในระยะยาว (Longitudinal Study) เนื่องจากศักยภาพในการจัดการการเปลี่ยนแปลงวิสาหกิจชุมชนอาจจะมีการปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี เพื่อให้เห็นพัฒนาการและเปลี่ยนแปลงที่มีความชัดเจนมากขึ้น จึงควรมีการศึกษาในระยะยาวเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีครอบคลุมและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2555). สถิติสำหรับงานวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่6). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรมส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2564). การต่อทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนปี 2563. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมการเกษตร.
- ธีรฉัตร เทียมทอง และเพ็ญณี แรอรอ (2561). แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่ยั่งยืน กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงปลากระชังแม่น้ำโขง บ้านพร้าวใต้ ตำบลหินโงม อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. วารสารการบริหารปกครอง (Governance Journal). 7 (2), 245-265.
- พัฒนัณมกล อ่อนสำลี. (2564). การปรับตัวของวิสาหกิจชุมชนในสภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์. 23 (1), 195-206.

- พวงเพชร วงศ์อนุพรกุล. (2552). *แนวทางการพัฒนาด้านการตลาดของวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านวัดจันทร์พัฒนา หมู่ที่ 7 ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์หลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- นิสาชล เตจ๊ะขอด, กังสดาล กนกหงษ์, พหล ศักดิ์คะหัตน์, และพุดธิสรณ์ เครือคำ. (2563). บทบาทผู้นำในการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร*. 37 (1), 84-93.
- รัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์, พินัย วิถีสวัสดิ์, จีรวรรณ เทพประสิทธิ์, พิเชษฐ์ ภูเฉลิมตระกูล, อุกฤษณ์ ชาวแพรง น้อย, และกุลประภัสสร รำพึงจิตต์. (2564). บทบาทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการ สนับสนุนกลุ่มอาชีพ. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*. 6 (1), 448-463.
- ศศิเพ็ญ พวงสายใจ. (2551). การวิจัยแบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อการส่งออกของชุมชน กรณีศึกษากลุ่มผู้ผลิตน้ำมันงา จังหวัดแม่ฮ่องสอน. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*. 1 (1), 46-55.
- ศศิภา พิทักษ์สานต์ (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ไปปฏิบัติ กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์*. 24 (3), 33-46.
- อนันธิตรา ดอนบันเทา, ศิริพร โสมคำภา, และอนุธิดา เพชรพิมูล.(2560). *แนวทางการพัฒนาธุรกิจผลิตภัณฑ์จากไม้สักของชุมชนของตำบลโกสัมพี อำเภอโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร*. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ครั้งที่ 4. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- Denzin, N. (1970). *The Research Art in Sociology*. London: Butterworth.
- Hair Jr., J.F., Black, W.C., Babin, B.J., & Anderson, R.F. (2010). *Multivariate Data Analysis: A Global Perspective*, (7th ed.).New Jersey: Pearson Prentice Hall)
- Likert, R. (1961). *New Patterns of Management*. New York: McGraw-Hill.

ความคาดหวังต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทรเพื่อลดความ
เสี่ยงการกระทำความรุนแรงต่อผู้สูงอายุของวิชาชีพพยาบาล
**The Expectation to Expression of Caring Behavior On Decreasing Elder
Abuse in Nursing**

รจนาด หอมดี,
กาญจนา ภัทราวิวัฒน์ และ ธาตุกร จันประเสริฐ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
**Rojjanart Homdee,
Kanchana Patrawiwat and Thasuk Junprasert**
Srinakharinwirot University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: rojjanart@nursepolice.go.th

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแสดงออกถึงพฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทรของวิชาชีพพยาบาลเพื่อลดความเสี่ยงต่อการกระทำความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ ตามความคาดหวังของพยาบาลประจำหอผู้ป่วย นักศึกษาพยาบาล และผู้ป่วยสูงอายุ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย พยาบาลวิชาชีพที่ประจำการในหอผู้ป่วย โรงพยาบาลตำรวจ จำนวน 4 คน, ผู้ป่วยสูงอายุที่เข้ารับบริการในหอผู้ป่วย โรงพยาบาลตำรวจ จำนวน 4 คน และนักศึกษาพยาบาลตำรวจ 7 คน เก็บข้อมูลระหว่างเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคม 2565 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และจัดกลุ่ม (Categorized)

ผลการวิจัยพบว่า การแสดงออกถึงพฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทรเพื่อลดความเสี่ยงการกระทำความรุนแรงต่อผู้สูงอายุตามความคาดหวังของพยาบาลวิชาชีพ นักศึกษาพยาบาล และผู้ป่วยสูงอายุ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งประกอบด้วย 10 พฤติกรรม ได้แก่ ความเคารพ ให้เกียรติ ยอมรับและเข้าใจ ความเต็มใจ ห่วงใย ความใส่ใจ ป้องกันอันตราย รับผิดชอบต่อหน้าที่ ให้กำลังใจ และจำกัดกิจกรรม และแบ่งเป็น 5 กระบวนทัศน์ คือ 1) การคงไว้ซึ่งความเชื่อ ความศรัทธา 2) การรู้จักในฐานะบุคคลหนึ่ง 3) การเฝ้าดูแลอยู่เสมอ 4) ช่วยเหลือทำกิจกรรมต่างๆ ให้ และ 5) สนับสนุนให้มีความสามารถ

คำสำคัญ: การดูแลอย่างเอื้ออาทร; ความรุนแรง; ผู้สูงอายุ; พยาบาล

* วันที่รับบทความ : 27 มิถุนายน 2566; วันที่แก้ไขบทความ 3 กรกฎาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ : 4 กรกฎาคม 2566

Received: June 27 2023; Revised: July 3 2023; Accepted: July 4 2023

Abstracts

The purpose of this qualitative research was to study the expression of caring behavior of nursing professional according to the expectation of nurses, elderly patients and nursing students. The purposive sampling of this study were 4 registered nurses, 4 elderly patients in ward of Police General Hospital and 7 nursing students in Police Nursing College. Data were collected between June and July 2022. Research instrument compose of guideline for in-depth interview. Data were analyzed using content analysis and categorized.

The finding show that the expression of caring behavior on decreasing elder abuse of nursing profession as expected by nurses, nursing students and elderly patients were in the same direction consisting of 10 behaviors namely respect, honor, understand, willing, concern, attention, prevent danger, responsible, encourage and limited activity and divided into 5 paradigms which were 1) Maintaining Belief 2) Knowing 3) Doing for 4) Being With 5) Enabling

Keywords: Caring; Abuse; Elderly; Nursing

บทนำ

พฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทร เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคลตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบทางสังคมโดยมีความรัก ความเมตตา กรุณา ความสนใจ เอาใจใส่ เป็นพื้นฐานเพื่อการดำรงอยู่ของชีวิตและสรรพสิ่ง เช่น แม่ดูแลลูก พี่ดูแลน้อง ครูดูแลศิษย์ เป็นต้น สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนมนุษย์ และการช่วยเหลือเกื้อกูลกันนั้น เป็นสิ่งที่มีคุณค่าโดยเฉพาะในเวลาที่ต้องเผชิญกับความทุกข์ยากในชีวิต เช่น ในยามที่เจ็บป่วย ซึ่งเป็นภาวะที่คนเราต้องการความช่วยเหลือทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เมื่อคนๆ หนึ่งล้มป่วยลง ไม่เพียงเจ็บป่วยทางกายเท่านั้น แต่ใจเขายังพลอยป่วยไปด้วย ซึ่งอาจจะเกิดจากความกลัว ความวิตกกังวล ความหดหู่เศร้าหมอง หรือการไม่ยอมรับความเจ็บป่วยของตนเอง การเจ็บป่วยทางใจไม่สามารถรักษาได้ด้วยยาหรือเทคโนโลยีทางการแพทย์เช่นการรักษาความเจ็บป่วยทางกาย สิ่งที่จะเยียวยาได้ก็คือ ใจของผู้ป่วยเองไปจนถึงใจของคนที่อยู่รอบข้าง เช่น ญาติ มิตร แพทย์ พยาบาล ที่ให้การดูแลรักษา ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีส่วนช่วยเยียวยาให้ผู้ป่วยพ้นหายจากโรคได้ทั้งทางกายและทางใจด้วยการดูแลเอาใจใส่ อุตุน และห่วงใยผู้ป่วยอย่างแท้จริง (จินดามาศ โกศลชื่นวิจิตร, 2556 : 134)

หัวใจของวิชาชีพพยาบาลที่ฝังแน่นอยู่ในมิติของการปฏิบัติและเป็นพันธะของวิชาชีพพยาบาลต่อสังคมที่วิชาชีพพยาบาลต้องมี คือ พฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทร (Leininger, 1988 : 23) เนื่องจากเป็นอุดมคติที่ให้ความสำคัญกับคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นการดูแลระหว่างบุคคลที่เข้าใจจิตใจซึ่งกันและกัน (Transpersonal Caring) เป็นทักษะที่พยาบาลทุกคนต้องฝึกฝน เอาใจใส่ เป็นพื้นฐานและปรากฏการณ์ที่เป็นสากล หากแต่การปฏิบัติในวิชาชีพพยาบาลยังพบจุดอ่อนหลายประการ ได้แก่ การปฏิบัติงานตามงานประจำ ที่เน้นการปฏิบัติด้านการแพทย์เป็นส่วนใหญ่ การให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานด้านเทคนิคที่เน้นการดูแลเครื่องมือมากกว่าความเอาใจใส่ต่อความต้องการของผู้รับบริการ การใช้เวลาส่วน

ใหญ่กับงานที่ไม่ใช่งานพยาบาลอย่างแท้จริง รวมทั้งไม่เห็นคุณค่าของงานที่สามารถใช้ศาสตร์ทางการพยาบาลได้อย่างอิสระ (Care) แต่เห็นความสำคัญของการรักษา (Cure) มากกว่า สิ่งเหล่านี้แสดงถึงการปฏิบัติการพยาบาลที่ขาดความเอื้ออาทรซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าที่สำคัญของวิชาชีพ (William, 1997 : 15) นอกจากนี้การปฏิบัติงานท่ามกลางความคาดหวังด้านสุขภาพของผู้ป่วยและญาติ รวมทั้งงานพยาบาลเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพและความปลอดภัยของชีวิตมนุษย์ที่ต้องไม่มีความผิดพลาดใดๆ เกิดขึ้น และยังพบปัญหาด้านคุณภาพการดูแลผู้สูงอายุ และพยาบาลมักปฏิเสธการดูแลผู้สูงอายุ มักเลือกดูแลผู้ป่วยในวัยอื่นๆ มากกว่า และยังพบว่าพยาบาลปฏิเสธการทำงานในหน่วยงานที่ต้องดูแลผู้สูงอายุ (ณัชชา ตระการจันทร์, 2561 : 1325) ผู้สูงอายุนับเป็นกลุ่มเปราะบาง เพราะสภาพร่างกายมีข้อจำกัดในการเคลื่อนไหว รวมถึงความเสื่อมตามวัย โดยเฉพาะเมื่อมีโรคประจำตัว ยิ่งทำให้มีความซับซ้อนในการดูแล นอกจากนี้ผู้สูงอายุมักมีสภาพจิตใจที่อ่อนไหว ยากต่อการปรับตัว และยังเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกละเลย ทอดทิ้ง หรือกระทำความรุนแรงทั้งจากผู้ดูแล บุคคลใกล้ชิดและจากสังคม (จิราพร เกศพิชญวัฒนา และ สุวิณี วิวัฒน์วานิช, 2552 : 17-18)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์พยาบาล รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุซึ่งผู้สูงอายุเป็นกลุ่มเสี่ยงของการได้รับการกระทำความรุนแรง จึงสนใจที่จะศึกษาการแสดงออกถึงพฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทรเพื่อลดความเสี่ยงการกระทำความรุนแรงต่อผู้สูงอายุของวิชาชีพพยาบาล เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานที่แสดงถึงความต้องการ ความจำเป็นต่อการตัดสินใจพัฒนาวิชาชีพพยาบาลให้แสดงออกถึงพฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทรที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคาดหวังต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทรเพื่อลดความเสี่ยงการกระทำความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ ของพยาบาลวิชาชีพประจำหอผู้ป่วย นักศึกษาพยาบาล และผู้ป่วยสูงอายุ

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ศึกษาการแสดงออกถึงพฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทรเพื่อลดความเสี่ยงการกระทำความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ ระหว่างเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคม 2565 รวมระยะเวลา 2 เดือน โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

กลุ่มเป้าหมาย

1. พยาบาลประจำหอผู้ป่วย โรงพยาบาลตำรวจ คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 4 คน
2. นักศึกษาพยาบาลตำรวจ ชั้นปีที่ 4 คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 7 คน

3. ผู้ป่วยสูงอายุที่เข้ารับบริการในหอผู้ป่วย โรงพยาบาลตำรวจ คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผ่านการทำแบบประเมิน MMSE-Thai 2002 ได้คะแนนผ่านเกณฑ์ไม่มีภาวะสมองเสื่อม ดังนี้ เรียนสูงกว่าประถมศึกษา ได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 22 ระดับประถมศึกษาได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 17 ไม่ได้เรียนหนังสือ ได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 14 และยินดีให้ข้อมูล จำนวน 4 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (Guide Line for In-depth Interview) เกี่ยวกับความคาดหวังต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทรเพื่อลดความเสี่ยงการกระทำความรุนแรงต่อผู้สูงอายุของวิชาชีพพยาบาล เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นพยาบาลวิชาชีพ นักศึกษาพยาบาล และผู้ป่วยสูงอายุ โดยนำแนวคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผ่านผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ดำเนินการโดยผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล การศึกษาวิจัยถึงหัวหน้ากลุ่มงานพยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ เมื่อได้รับอนุญาตจึงติดต่อประสานงาน กลุ่มเป้าหมาย เพื่อบันทึกหมายวันเวลา และสถานที่สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกโดย ผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายครั้งละ 1 คน ขออนุญาตกลุ่มเป้าหมายในการบันทึกเสียงสัมภาษณ์ ระยะเวลาการสัมภาษณ์ 45 – 60 นาที

2) การถอดเทปบันทึกเสียงการสัมภาษณ์เชิงลึก นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) และ จัดกลุ่ม (Categorized) ดังนี้

2.1. วิเคราะห์หากระบวนทัศน์ (Thematic analysis) ได้แก่ สรุปความคิดเห็นรวบยอดที่ เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาจากการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยถอดเสียงและอ่านข้อความที่ได้ จากการสัมภาษณ์ทั้งหมดอย่างรอบคอบ

2.2 กำหนดรหัส (Coding) ของประเด็นสำคัญจากการสัมภาษณ์ แบบประโยคต่อประโยค ในแต่ละบรรทัด (line by line) เพื่อให้ได้สาระสำคัญของข้อมูลที่ได้

2.3 กำหนดกระบวนทัศน์ (Theme) จัดหมวดหมู่ของรหัสที่มีความคล้ายคลึงกันหรือข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันโดยอิงข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม

2.4 วิเคราะห์กระบวนทัศน์ที่ได้ สรุปหาแนวคิดหลักและแนวคิดรองที่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้ได้คำตอบของการวิจัย

4. การพิทักษ์สิทธิ์

การวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โรงพยาบาลตำรวจเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2564 เลขที่หนังสือรับรอง จว. 100/2564 ผู้วิจัยได้อธิบายวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีการ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลและประโยชน์ของการวิจัยให้กลุ่มเป้าหมายรับทราบ และเมื่อกลุ่มเป้าหมายยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ให้ลงนามในเอกสาร และตอบแบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้จะเก็บรักษาเป็นความลับโดยนำเสนอข้อมูลในภาพรวมและจะทำลายเอกสารเมื่อผลการวิจัยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ การตัดสินใจเข้าร่วมเป็นสิทธิของผู้เข้าร่วม โดยผลการวิจัยจะใช้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเท่านั้น

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยนี้มีทั้งหมด 15 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ป่วยสูงอายุ 4 คน แบ่งเป็นชาย 3 คน หญิง 1 คน มีอายุเฉลี่ยระหว่าง 62 – 77 ปี กลุ่มพยาบาลวิชาชีพ 4 คน เป็นเพศหญิงทั้งหมด อายุเฉลี่ยระหว่าง 30 – 39 ปี นักศึกษาพยาบาล 7 คน เป็นเพศหญิงทั้งหมด อายุเฉลี่ย 21 – 23 ปี สรุปข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่ม	ลำดับ	เพศ	นามสมมติ	อายุ (ปี)
ผู้ป่วยสูงอายุ	1	หญิง	A1	73
	2	ชาย	A2	75
	3	ชาย	A3	62
	4	ชาย	A4	77
พยาบาลวิชาชีพ	5	หญิง	N1	31
	6	หญิง	N2	30
	7	หญิง	N3	31
	8	หญิง	N4	39
นักศึกษาพยาบาล	9	หญิง	NS1	22
	10	หญิง	NS2	22
	11	หญิง	NS3	22
	12	หญิง	NS4	21

13	หญิง	NS5	23
14	หญิง	NS6	22
15	หญิง	NS7	21

2. การแสดงออกถึงพฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทรเพื่อลดความเสี่ยงการกระทำความรุนแรงต่อผู้สูงอายุของวิชาชีพพยาบาล

การแสดงออกถึงพฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทรเพื่อลดความเสี่ยงการกระทำความรุนแรงต่อผู้สูงอายุของวิชาชีพพยาบาลจากการให้ข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่ม สามารถสรุปเป็น 5 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การคงไว้ซึ่งความเชื่อ ความศรัทธา คือการปฏิบัติต่อผู้ป่วยสูงอายุด้วยความเคารพและให้เกียรติ โดยการปฏิบัติต่อท่านเสมือนท่านเป็นญาติผู้ใหญ่ที่บ้าน การรับฟังอย่างเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติของวัยสูงอายุ ไม่ว่าจะเป็น ด้านร่างกายที่เสื่อมถอย อ่อนแอลง การหลงลืมตามวัย มีสภาพอารมณ์ที่ไม่แน่นอน เปลี่ยนแปลงง่าย มีความคิดเป็นของตัวเองไม่ยอมรับฟังคนอื่น ด้วยการพูดจาที่อ่อนโยน ไม่ว่าผู้ป่วยจะอยู่ในสภาพใด รู้สึกตัวหรือไม่รู้สึกตัว บอกกล่าวผู้ป่วยเสมอไม่ว่าจะให้การพยาบาลอะไรต่อผู้ป่วยก็ตาม ในทางการตรงกันข้ามการปฏิบัติต่อผู้ป่วยสูงอายุอย่างไม่เคารพและให้เกียรตินั้นส่งผลกระทบต่อจิตใจ อารมณ์ และความรู้สึกของผู้ป่วยสูงอายุ จะถือว่าเป็นการกระทำความรุนแรงด้านจิตใจ ดังนั้น การปฏิบัติต่อผู้ป่วยสูงอายุด้วยความเคารพและให้เกียรติ จะเป็นการป้องกันความเสี่ยงการกระทำความรุนแรงต่อผู้สูงอายุด้านจิตใจ จากข้อค้นพบ คือ ให้ความเคารพ และ การให้เกียรติไม่ด้อยค่า ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

ให้ความเคารพ การให้ความเคารพ ในที่นี้หมายถึง การปฏิบัติต่อผู้ป่วยสูงอายุเสมือนญาติผู้ใหญ่ การให้เกียรติว่าเป็นผู้มีวัยวุฒิที่ควรได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพ นอบน้อม การดูแลโดยการสอบถามความสมัครใจ ไม่บังคับ การรับฟัง และให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การให้ข้อมูล การทักทาย พูดคุยกับผู้ป่วยอยู่เสมอ ไม่ว่าผู้ป่วยจะรู้สึกตัวหรือไม่ก็ตาม การให้ความเป็นส่วนตัว ไม่เปิดเผยร่างกายผู้ป่วยให้รู้สึกอับอาย สูญเสียความเป็นส่วนตัว ดังคำพูดของกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

“เราเห็นเราอายุเยอะ เรียกคุณพ่อ คุณตา เรียกว่าให้เกียรติพอสมควร ไม่มาออกคำสั่งให้เกิดความไม่สบายใจ” A4

“มาถามว่าเป็นอย่างไรบ้าง นอนหลับดีไหม ทำให้เราสบายใจพอสมควร ไม่ใช่ว่า มาถึงก็ทำหน้าที่ของตน ไม่คุย ไม่ถาม เรียกว่าอาจจะไม่สบายใจในความเป็นคนไข้ คุยแบบไม่ทำให้คนไข้เครียด” A4

“เอาใจใส่ รู้ว่าแต่ละคนเป็นอย่างไร ทำตามความต้องการของผู้สูงอายุ ถ้าไม่เกิดความเสียหาย หรืออันตราย เคารพสิทธิ แต่ต้องอธิบายเหตุผลความจำเป็นว่าถ้ายินยอมตามความต้องการของผู้สูงอายุ มีผลดีผลเสียอย่างไร ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ” N1

“การยกของข้ามตัวผู้ป่วย เราก็กินกันจนชิน แต่มาวັນหนึ่งเราได้เห็นพี่คนหนึ่ง ส่งของให้เราซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้าม แบบอ้อมมาทางปลายเท้าผู้ป่วย ทำให้ย้อนคิดว่า เราทำกันจนชิน เพราะเห็นว่าเป็นผู้ป่วยติดเตียงคงไม่รู้สึกรึอะไร จนมาได้เห็นพี่เขาทำ ทำให้เรารู้สึก” N1

“ไม่เปิดเผยร่างกายผู้ป่วย เช่น ปิดม่านเมื่อทำกิจกรรมพยาบาลที่ต้องเปิดเผยร่างกาย ถ้าเป็นเรื่องอ่อนไหวต้องระมัดระวังคำพูดว่าสมควรพูดต่อหน้าผู้ป่วยหรือต่อหน้าคนอื่นหรือไม่” N2

“แนะนำตัวก่อน บอกว่าเราเป็นใคร มาทำอะไร แม้เป็นผู้ป่วยติดเตียง เขาอาจไม่รับรู้ แต่เขายังมีชีวิต อาจรับรู้ก็ได้ เราไม่ควรละเลย” NS5

“คำพูดน้ำเสียงนุ่มนวล แสดงสีหน้าท่าทางเป็นมิตร” NS6

การให้เกียรติ ไม่ด้อยค่า การให้เกียรติ ไม่ด้อยค่า นั้น เป็นการใช้พฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกต่อผู้ป่วยสูงอายุ เช่น ไม่ใช้คำพูดที่ตะโกนเสียงดังหรือพูดจาก้าวร้าว ไม่การกระทำสิ่งที่ไม่ให้เกียรติ เช่น แสดงท่าทีดูถูก การเพิกเฉย ไม่สนใจ เหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่ออารมณ์ ความรู้สึกและจิตใจของผู้สูงอายุ ดังคำพูดของกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

“คนแก่ ต้องดูแลดีหน่อย เพราะว่าอารมณ์ไม่แน่นอน สวิงไปสวิงมา บางคนพยาบาลเขาทำได้ บางคนก็รับไม่ได้ เพราะเขาเหนื่อย เห็นใจเขาอะ” A1

“เราบอกว่าเราถ่ายนะ เขาตอบยังไม่ถึงรอบเปลี่ยน เราก็โอเค ไม่เป็นไร เราก็ทนเอาละ ของแบบนี้” A1

“ไม่เคยพบกับตัวเองนะ แต่เคยเห็นคนแก่ หลงๆ ลืมๆ โดยพยาบาลดุเสียงดัง เราก็ต้องเข้าใจธรรมชาติของคนแก่” A2

“เคยนอนไอซียู ดูแลดี ทำให้ทุกอย่าง แต่เขาออกจะมีเสียงดัง ตะโกนคุยกันดังไปหน่อย บางครั้งนะ” A2

“เราถ่ายบ่อย เดี่ยวเปลี่ยน ๆ เราต้องเรียก เขาก็แบบเดินเข้ามา ทำเร็ว ๆ ไม่พูดไม่จา ทำแบบปื๊ๆ ผมคิดว่าไม่น่าจะสะอาด ทำแบบขอไปที” A3

“บางคนเอาแต่ใจ ไม่ฟังเราเลย พอไม่ฟังมากๆ เราก็ไม่ยุ่งกับคนนี่ละ มันเป็นความรู้สึกเหนื่อยใจมากกว่า” N2

“ชื่นชม รับฟังในสิ่งที่เขาภาคภูมิใจ ประสบความสำเร็จในอดีตที่ผ่านมา” NS7

ด้านที่ 2 การรู้จักในฐานะบุคคลหนึ่ง คือการปฏิบัติต่อผู้ป่วยสูงอายุด้วยการยอมรับและเข้าใจธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงของวัยสูงอายุทั้งด้านร่างกาย จิตใจและอารมณ์ และปฏิบัติยึดถือผู้ป่วยสูงอายุเป็นศูนย์กลาง โดยให้ความเป็นอิสระทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ การให้ข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอครบถ้วนและเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ตัดสินใจเลือกและวางแผนการรักษา ไม่ละเมิดสิทธิหรือบังคับให้ผู้สูงอายุกระทำในสิ่งที่ไม่ต้องการ หรือสูญเสียความเป็นส่วนตัว ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าวถือเป็นการลดความเสี่ยงการกระทำความรุนแรงต่อ

ผู้สูงอายุในด้านการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุ จากข้อค้นพบคือ ยอมรับและเข้าใจ และ ความเต็มใจ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ยอมรับและเข้าใจ การยอมรับและเข้าใจวัยสูงอายุนั้น เป็นการปฏิบัติดูแลผู้ป่วยสูงอายุที่ต้องเข้าใจ ธรรมชาติการเปลี่ยนแปลงตามวัยทั้งด้านร่างกายที่เสื่อมลงซึ่งต้องการการดูแลที่มากกว่าผู้ป่วยวัยอื่น สภาพจิตใจ อารมณ์ ที่อ่อนไหว เปลี่ยนแปลงง่าย การทำงานของสมองความคิดความจำที่ช้าลง หรือหลงลืมไปตามวัย แต่ผู้ป่วยสูงอายุก็ยังมีสิทธิที่จะเลือกแผนการรักษา หรือมีสิทธิที่จะรับรู้ข้อมูลด้านสุขภาพความเจ็บป่วยของตัวเอง เพื่อตัดสินใจเลือกวิธีการดูแลรักษาตามสภาพความเจ็บป่วยของตัวเอง ดังคำพูดของกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

“ไม่เคยว่า หรือรังเกียจรังอนว่าเราเป็นคนแก่ จู้จู้จิกจิก” A1

“คนไข้บางคนอะอะไวยวาย พยาบาลก็นิ่งเฉย ไม่มีหงุดหงิด อยากอะอะก็ทำไป เดียวก็หยุดเอง เหนื่อยก็หยุดเอง” A1

“เวลามาอาบน้ำเช็ดตัวเราเขาก็ปิดม่านเรียบร้อย บางคนระหว่างทำก็ยี้ม๊มๆ พุดคุย ทำไปพูดไป บอกก่อนว่าจะทำอะไรอย่างนั้น อย่างนี้ แต่บางคนทำๆ แล้วเค้าก็ไป แต่เขาก็ทำเรียบร้อยดี” A3

“เอาใจใส่ รู้ว่าแต่ละคนเป็นอย่างไร ทำตามความต้องการ ผสอ. ถ้าไม่เกิดความเสียหาย หรืออันตราย เคารพสิทธิ แต่ต้องอธิบายเหตุผลความจำเป็นว่าถ้ายินยอมตามความต้องการ ผสอ. ผลดี ผลเสีย ให้ ผสอ. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ” N1

“ยึดความต้องการของเขาเป็นหลัก แต่ทุกเรื่องไม่ได้ เราต้องประเมินเอง ว่าอะไรได้ อะไรไม่ได้ ต้องอธิบาย แบบว่าเจอกันครึ่งทาง จริงอยู่ว่าเป็นสิทธิร่างกายของเขา แต่เราต้องอธิบายให้เข้าใจ ต่อรองเจอกันครึ่งทาง” N4

“ควรถามเขาทุกอย่างก่อน ว่าเขาโอเคกับสิ่งที่เราจะดูแลเขาแบบนี้มั้ย ควรเอาเขาเป็นที่ตั้ง วางแผนการดูแลสอดคล้องกับลักษณะนิสัยของเขา ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ” NS4

“รับฟัง เพื่อได้ข้อตกลงร่วมกันในการดูแล เคารพสิทธิการตัดสินใจ” NS3

ความเต็มใจ เป็นการปฏิบัติดูแลผู้ป่วยสูงอายุด้วยการไม่แสดงอาการหงุดหงิด ไม่พอใจ แม้ว่าผู้ป่วยสูงอายุจะมีความเป็นตัวของตัวเองสูง ไม่ยอมรับฟัง คือ รื้อน พุดมาก เข้าใจยาก ยึดถือความคิดของตนเป็นใหญ่ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวเป็นความเปลี่ยนแปลงตามวัยสูงอายุ อีกทั้งผู้สูงอายุเป็นวัยที่ผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ มากมาย ย่อมมีความคิดความเชื่อเหตุผลเป็นของตนเอง ซึ่งพยาบาลต้องไม่ละทิ้งการดูแลสูงอายุ และมีความเต็มใจที่จะดูแล เพราะถ้าไม่เต็มใจการปฏิบัติดูแลอาจแสดงอาการหงุดหงิด ไม่พอใจ และอาจละเลยเพิกเฉยต่อการดูแล หรือกระทำแบบขอไปที ดังคำพูดของกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

“บางครั้งเห็นเขาดู เขาคงเครียดกับงาน ดูแลคนไข้เยอะ แล้วยิ่งมาพบกับคนไข้แบบอแง พุดกันไม่รู้เรื่องเป็นธรรมดา” A1

“คนไข้บางคนอะอะไวยวาย พยาบาลก็เฉย ไม่มีหงุดหงิด อยากอะอะก็ทำไป เดียวก็หยุดเอง เหนื่อยก็หยุดเอง” A1

“บางคนเอาแต่ใจ ไม่ฟังเราเลย พอไม่ฟังมากๆ เราก็ไม่ยุ่งกับคนนี้ละ มันเป็นความรู้สึกเหนื่อยใจมากกว่า” N2

“ทำด้วยความเต็มใจ บอกก่อนล่วงหน้าว่าจะทำอะไร เมื่อทำแล้วถามว่า ดีไหม โอเคกับสิ่งที่เราทำให้ไหม เช่น จัดทำนอนเสร็จ ถามว่า ท่านสบายดีไหมคะ” NS2

“ควรถามเขาทุกอย่างก่อน ว่าเขาโอเคกับสิ่งที่จะดูแลเขาแบบนี้มั้ย ควรเอาเขาเป็นที่ตั้ง วางแผนการดูแลสอดคล้องกับลักษณะนิสัยของเขา” NS2

“ทำตามความต้องการของคนไข้ทันที ไม่ใช่เขาเรียกแล้วเราบอกเดี๋ยวก็ต้องไปดูแลก่อนเลย” NS3

ด้านที่ 3 การเฝ้าดูแลอยู่เสมอ การเฝ้าดูแลอยู่เสมอ หมายถึงการที่พยาบาลตระหนักในการสื่อสารให้ผู้สูงอายุรับรู้ถึงความห่วงใย คอยเฝ้าถามอาการสม่ำเสมอ ไม่ทอดทิ้งและอยู่เคียงข้างดูแลผู้สูงอายุตลอดเวลา โดยการให้เวลาหรือมีการใช้เวลาขณะอยู่ด้วยกันอย่างคุ้มค่า ร่วมรับรู้อารมณ์และแบ่งปันความรู้สึกโดยที่ผู้สูงอายุไม่รู้สึกรำคาญเป็นภาระ และคอยสังเกตอาการอย่างใกล้ชิด การปฏิบัติดังกล่าวสอดคล้องกับการลดความเสี่ยงต่อการกระทำความรุนแรงต่อผู้ป่วยสูงอายุในด้าน การเพิกเฉยหรือการทอดทิ้งผู้ป่วยสูงอายุ โดยไม่เพิกเฉยต่อการดูแลด้านร่างกายที่จำเป็น เช่น การไม่ปล่อยปละละเลยในเรื่องเครื่องนุ่งห่ม การเคลื่อนไหว ความสะอาด ความปลอดภัย จากข้อค้นพบคือ มีความเป็นห่วงเป็นใย และ ความใส่ใจ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความห่วงใย ความเป็นห่วงเป็นใย คือการแสดงออกไปให้ผู้ป่วยสูงอายุรับรู้ถึงความห่วงใยความกระตือรือร้นในการดูแล ไม่ว่าจะเป็นความสุขสบายด้านร่างกาย ความสุขใจของผู้สูงอายุ ความปลอดภัย ทั้งนี้การกระทำดังกล่าวกระทำโดยที่ผู้ป่วยสูงอายุร้องขอ และไม่ร้องขอ แต่ทำด้วยความห่วงใยและพร้อมที่จะดูแลดังคำพูดของกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

“คอยถามว่า ลูกยืนเวียนหัวไหม ไปห้องน้ำเองได้ไหม” A2

“บางครั้งเรานอนอยู่ ผ้าห่มไปกองอยู่ปลายเท้า พยาบาลเห็น เขาก็มาห่มให้” A4

“ให้การดูแลอะไรไว้ ต้องกลับไปประเมินผล เช่น ให้ยาแก้ปวด ต้องกลับไปสอบถามอาการว่าหายปวดหรือยัง” N1

“เขาเรียกหา ให้ทำอะไร ก็จะไปดูเลยว่าต้องการอะไร ถ้าทำได้ก็ทำให้เลย แต่ถ้าสิ่งไหนทำให้ออนันต์ไม่ได้จะบอกเหตุผล” N3

“คอยดูแลอย่างใกล้ชิด สอบถามอาการ แต่ถ้าเรางานยุ่งมีกิจกรรมหลายอย่าง ไม่เข้าไปดูแลบ่อยแต่อย่างน้อยใน 1 วัน ต้องได้เข้าไปพูดคุยทักทาย” NS1

“คอยดูแลช่วยเหลือกิจวัตรประจำวัน แม้บางครั้งเขาจะไม่ร้องขอ แต่เราจะเข้าไปช่วยเหลือทันที ด้านจิตใจคอยถามสารทุกข์สุกดิบ การสัมผัส จับมือ การกอด” NS3

“อยู่เป็นเพื่อนเวลาที่เขารู้สึกไม่ดี พูดด้วยน้ำเสียงที่ดูเป็นมิตร” NS3

ความใส่ใจ คือการปฏิบัติดูแลผู้สูงอายุด้วยการตอบสนองทันทีเมื่อผู้ป่วยร้องขอ หรือแม้จะไม่ร้องขอ การปฏิบัติดูแลด้วยการใส่ใจในทุก ๆ ด้าน การประเมินความต้องการการดูแลด้วยความละเอียดถี่ถ้วน รู้ใจว่า ผู้สูงอายุต้องการอะไรแม้ผู้สูงอายุจะไม่ได้บอกความต้องการ แต่สามารถตอบสนองได้ตรงตามความต้องการ และผู้สูงอายุรับรู้ได้ถึงความใส่ใจ ความตั้งใจในการปฏิบัติดูแล ดังคำพูดของกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

“เอาใจใส่ คอยถามว่าเปลี่ยนผ้าอ้อมไหม ต้องการอะไรไหม มาถามตลอดเวลา” A1

“คอยถามไถ่ เป็นอย่างไรบ้าง กินข้าวได้ไหม บางคนเอายามาวางไว้เฉยๆ บางคนทักทาย บอกยามาแล้วนะลุก จัดอาหาร แกะซ้อนจากซองให้ มันเล็กๆ น้อย ๆ แต่ดูใส่ใจ” A2

“เขาเรียกหา ให้ทำอะไร ก็จะไปดูเลยว่าต้องการอะไร ถ้าทำได้ก็ทำให้เลย แต่ถ้าสิ่งไหนทำไม่ได้ตอนนี้ไม่ได้จะบอกเหตุผล” N3

“เวลาท่านบอกเล่าเกี่ยวกับความผิดปกติของร่างกาย แล้วเราตอบสนองเขาทันทีด้วยความใส่ใจ กระตือรือร้น เราจะคิดว่าเราใส่ใจ” N4

“นอกจากเวลาทำการพยาบาล เวลาเดินผ่าน หรือตรวจเยี่ยมจะทักทาย ชักถาม การสื่อสารกับผู้สูงอายุ เป็นสิ่งจำเป็นมากๆ ถ้าเราพูดดี เขาจะรู้สึกดีกับเรา และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมพยาบาลของเรา” NS7

ด้านที่ 4 ช่วยเหลือทำกิจกรรมต่างๆ ให้ การดูแลช่วยเหลือทำกิจกรรมต่างๆ ให้ผู้สูงอายุ หมายถึง การไม่เพิกเฉยดูดาต่อการดูแลที่จำเป็น และจะให้การช่วยเหลือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ครอบคลุมถึงสิ่งที่ผู้สูงอายุไม่สามารถกระทำได้ด้วยตนเอง เช่น ไม่ปล่อยปละละเลยในเรื่องความสะอาดของร่างกาย เครื่องนุ่งห่ม การเคลื่อนไหว ความปลอดภัย และพูดจาสื่อสารด้วยน้ำเสียงสุภาพอ่อนโยน การปฏิบัติดังกล่าวสอดคล้องกับการลดความเสี่ยงต่อการกระทำ ความรุนแรงต่อผู้ป่วยสูงอายุในด้านการเพิกเฉยหรือการทอดทิ้งผู้ป่วยสูงอายุ โดยไม่เพิกเฉยต่อการดูแลด้านร่างกายที่จำเป็น จากข้อค้นพบคือ ป้องกันอันตราย และ รับผิดชอบต่อหน้าที่ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ป้องกันอันตราย การป้องกันอันตราย หมายถึงการช่วยเหลือดูแล ทำกิจกรรมต่างๆ ให้ผู้ป่วยสูงอายุ โดยการประเมินแล้วว่า การช่วยเหลือกิจกรรมนั้นครอบคลุมถึงสิ่งที่ผู้ป่วยสูงอายุไม่สามารถกระทำได้ด้วยตนเอง ถ้าปล่อยละเลย มองผ่านไปโดยไม่คำนึงผลที่จะตามมา หรือการปล่อยให้ผู้สูงอายุทำเองอาจเกิดอันตรายได้ พยาบาลจะรีบลงมือทำในทันทีเพื่อเป็นการป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับผู้ป่วยสูงอายุ ดังคำพูดของกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

“พยาบาลมาช่วยเช็ดตัว ป้อนข้าว คนไข้ที่ทำเองไม่ได้ ส่วนคนที่ทำเองได้ ก็ควรทำเอง แต่เขาคอยเฝ้า มองว่าเราทำเองได้ไหม เช่น เราลุกนั่งเองไม่ได้ เขาจะมาช่วยพยุง” A1

“มาช่วยทำกายภาพบำบัด จนเราเดินเองได้ เขาเห็นว่าเราแข็งแรง เดินเองได้ ให้เราทำเอง ต่างจากช่วงแรกๆ ที่เขาไม่ให้เราลงจากเตียงเลย” A3

“การไม่ละเลยในสิ่งที่คิดว่าจะเกิดอันตรายต่อผู้ป่วย เช่น เช็ดกันเห็นกันแดง หายามาทา เล็บยาว มือเหม็น ใส่ปลอกข้อมือไม่ได้เปลี่ยน ถ้าเราละเลยไม่ทำจะเกิดอันตรายกับร่างกายผู้ป่วยสูงอายุ เวลาอาบน้ำ เช็ดทุกซอกทุกมุม” N1

“ช่วยเหลือในสิ่งที่เขาทำเองไม่ได้ เช่น ช่วยจัดท่า ขยับภาคอาหาร ช่วยพยุงเดิน แต่ถ้าทำเองได้ ให้ทำด้วยตัวเอง แต่เราคอยดูอยู่ว่า เขาทำเองได้จริงหรือเปล่า” N3

“คอยสังเกตว่าเขาทำอะไรไม่ได้ หรือถ้าเขาฝืนทำจะเกิดอันตราย จะรีบเข้าไปช่วย” NS3

“ต้องหุไว้ตาไว้ แบบเห็นเขาทำเองไม่ได้ หรือคาดว่าจะเกิดอันตราย หนูจะรีบไปช่วย” NS4

“สังเกตว่าเขาต้องการให้เราช่วยอะไร ถ้าเขาทำได้ ให้ทำในสิ่งที่เขาเคยทำได้มาก่อน แต่ถ้าเสี่ยงอันตรายเราจะคอยตามประกบเฝ้าระวัง บอกสอนและทวนถามซ้ำว่าเข้าใจถูกต้องหรือเปล่า” NS5

รับผิดชอบหน้าที่ การรับผิดชอบหน้าที่ หมายถึง การปฏิบัติดูแลสูงอายุตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และการปฏิบัติพยาบาลนั้นจะมีการมอบหมายหน้าที่ในแต่ละวัน และปฏิบัติตามตารางเวลา เช่น พลิกตะแคงตัวทุก 2 ชั่วโมง การดูแลความสะอาดร่างกาย การให้อาหาร ให้น้ำ แต่บางครั้งอาจมีกรณีแผนการรักษาเร่งด่วนที่อยู่นอกเหนือตารางงานประจำหรือแทรกงานประจำ อาจจะกระทบหน้าที่ความรับผิดชอบงานประจำในเวลานั้นซึ่งอาจทำให้งานประจำตามเวลาล่าช้าออกไป หรือต้องปฏิบัติอย่างรวดเร็ว ในกรณีดังกล่าว อาจทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกไม่ได้รับการตอบสนองการดูแลที่ได้มาตรฐาน ดังคำพูดของกลุ่มเป้าหมายดังนี้

“เราทำเองไม่ได้ ต้องรอเขา ถ้าเราทำเองได้ทำเองแล้ว เขาก็ไม่ได้รังเกียจจริงจนที่จะทำให้เรา แต่เขา มาทำเป็นรอบ คือถ้ามันนอกรอบ ยุ่งไปหมด คนนั้นจะเปลี่ยน คนนี้จะเปลี่ยน ไม่ต้องทำอะไรกันพอดี งานเค้า เยอะ พยาบาลเหนื่อยมาก เห็นใจ พุดกันตรงๆ เห็นใจ ว่าเหนื่อย มีอารมณ์หงุดหงิดบ้าง” A1

“เราถ่ายบ่อย เคี้ยวเปลี่ยน ๆ เราต้องเรียก เขาก็แบบเดินเข้ามา ทำเร็วๆ ไม่พูดไม่จา ทำแบบปื๊ๆ ผมคิดว่าไม่น่าจะสะอาด ทำแบบขอไปที” A3

“กิจกรรมอะไรที่ผู้สูงอายุทำเองได้ เราสนับสนุนให้ทำเอง แต่บางอย่างเราต้องช่วยทำ ช่วยกระตุ้นให้ทำบ่อย ๆ แต่เรายังไม่สนับสนุนทำได้เต็มที่ รู้ว่าจะต้องทำอะไร ด้วยงานประจำก็จะทำไม่ค่อยจะทันแล้วค่ะ” N1

ด้านที่ 5 สนับสนุนให้มีความสามารถ การสนับสนุนให้มีความสามารถ หมายถึงพยาบาลตระหนักในการให้ข้อมูล และการอธิบายเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้สูงอายุ เสนอทางเลือกโดยการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ให้อิสระและเปิดโอกาสให้ผู้ป่วยลงมือกระทำในสิ่งที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของผู้ป่วยสูงอายุ รวมถึงการส่งเสริมให้กำลังใจแก่ผู้ป่วยสูงอายุให้มีความสนใจในการลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับการลดความเสี่ยงต่อการกระทำความรุนแรงต่อผู้ป่วยสูงอายุในด้านการเพิกเฉยหรือทอดทิ้ง ในด้านอารมณ์และจิตใจ โดยการสื่อสารให้ข้อมูลที่ไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้ป่วยสูงอายุได้รับทราบข้อมูลในการดูแลตัวเองไม่

ครบถ้วน หรือการสื่อสารที่ตะโกนหรือพูดเสียงดังมากเกินไป โดยไม่ใส่ใจความรู้สึกของผู้ป่วยสูงอายุ อาจทำให้ผู้ป่วยรู้สึกท้อแท้ สิ้นหวัง ขาดกำลังใจในการดูแลตัวเอง จากข้อค้นพบ คือ ให้กำลังใจ ชื่นชมยินดี และจำกัดกิจกรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ให้กำลังใจ ชื่นชมยินดี การให้กำลังใจ ชื่นชมยินดี เป็นการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุสามารถกลับมาทำกิจกรรมได้ด้วยตัวเอง ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจทั้งจากพยาบาลและผู้สูงอายุในการทำข้อตกลงร่วมกันเพื่อวางแผนการดูแล ดังนั้นการสื่อสาร การให้ข้อมูลจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ผู้ป่วยสูงอายุ เข้าใจและลงมือปฏิบัติโดยไม่เป็นการบังคับฝืนใจ ซึ่งการให้กำลังใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้ป่วยสูงอายุกลับมาฟื้นฟู และสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง นำมาซึ่งความภาคภูมิใจในตนเองที่ไม่ต้องเป็นภาระแก่ลูกหลาน ดังคำพูดของกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

“พยาบาลบอกว่า คุณยายต้องสู้ละ” A1

“ให้คำแนะนำ ฝึกเดิน ให้กำลังใจ ทำนองว่าใกล้จะหายให้แล้วนะ จะได้กลับบ้านแล้วนะ การให้กำลังใจกับผู้ป่วยน่าจะดีมาก” A4

“กิจกรรมที่เขาทำเองได้ให้เขาทำเอง เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจว่าถึงแม้อายุเยอะแล้วแต่ยังทำได้” NS3

“ตอนอยู่ปี 2 ชอบบ้วนข้าวให้คนไข้ แต่พอปีโตขึ้น ได้เรียนรู้ ถ้าเขากินเองได้ ให้เขากินเอง ถ้าเรามัวแต่ทำให้ เขาจะไม่ทำอะไร และจะถดถอยไปเรื่อย” NS4

“พูดให้กำลังใจ มีความมั่นใจในตนเอง ถ้าเขามีจิตใจที่เข้มแข็ง จะทำให้สิ่งต่างๆ ดีขึ้น” NS6

“สนับสนุนให้กำลังใจ ในสิ่งที่เขายังทำได้อยู่ สิ่งใดพร่องไปเราค่อยๆ ฝึกให้เขาได้ช่วยเหลือตัวเองให้มากที่สุด” NS7

จำกัดกิจกรรม การจำกัดกิจกรรม คือการห้ามผู้สูงอายุกระทำในสิ่งที่เคยกระทำได้มาก่อน เนื่องจากสภาพการเจ็บป่วยครั้งนี้ การกระทำบางอย่างอาจส่งผลกระทบต่อผู้ป่วยได้ ดังนั้นเมื่อผู้ป่วยสูงอายุต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาล จึงมักพบว่า ผู้สูงอายุถูกจำกัดกิจกรรมให้ทำกิจกรรมได้บนเตียงเท่านั้น อาจทำให้ผู้ป่วยรู้สึกอึดอัดเนื่องจากถูกจำกัดกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยและเป็นการป้องกันอันตรายหรือภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นได้ แต่เมื่อผู้ป่วยสูงอายุได้รับการประเมินแล้วว่ามีความปลอดภัย จะได้รับอนุญาตให้ทำกิจวัตรประจำวันได้ตามปกติเหมือนอยู่ที่บ้าน ดังคำพูดของกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

“ปกติอยู่บ้าน ตอนเช้าออกกำลัง เดินเล่น แล้วกินข้าว ตอนนี้อายากกลับบ้าน อยู่ รพ.ไม่ได้ทำอะไรเลย เพราะเขากลัวเราจะหกล้ม” A1

“ตอนแรก พยาบาลทำให้หมดทุกอย่าง แต่ช่วงหลัง ให้ออกกำลังกาย แล้วตอนนี้ให้เดินเข้าห้องน้ำเองได้แล้ว เพราะมีไม้เท้าช่วย” A3

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก กับพยาบาลวิชาชีพ นักศึกษาพยาบาล และผู้ป่วยสูงอายุ เกี่ยวกับความคาดหวังต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทรเพื่อลดความเสี่ยงการกระทำความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

การแสดงออกถึงพฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทรเพื่อลดความเสี่ยงการกระทำความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 10 พฤติกรรม ใน 5 กระบวนทัศน์ ได้แก่ 1) การคงไว้ซึ่งความเชื่อ ความศรัทธา 2) การรู้จักในฐานะบุคคลหนึ่ง 3) การแผ้วถางอยู่เสมอ 4) ช่วยเหลือทำกิจกรรมต่างๆ ให้ และ 5) สนับสนุนให้มีความสามารถ อธิบายได้ว่า พฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทรของวิชาชีพพยาบาล เริ่มจากหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตมีการจัดการเรียนการสอน ที่หล่อหลอมขัดเกลา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะของผู้ปฏิบัติวิชาชีพการพยาบาลตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และเมื่อได้ปฏิบัติการพยาบาลได้ดูแลผู้ป่วยจริง โดยเฉพาะผู้ป่วยสูงอายุ ซึ่งเป็นวัยที่มีความเสื่อมของร่างกายในทุกด้าน และมีความซับซ้อนในการดูแลมากกว่าผู้ป่วยวัยอื่น ๆ (Naderi, Z., Gholamzadel, S., Zarshenas, L. and Ebadi, A. (2019 : 1-2). พฤติกรรม การดูแลอย่างเอื้ออาทรเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ตามวิชาชีพ ความคาดหวังทางสังคม และการมีต้นแบบวิชาชีพที่สืบต่อกันมา ทำให้วิชาชีพพยาบาลรับรู้และแสดงออกซึ่งพฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทร สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภรณ์ เลื่องอรุณ สุภาพร วรรณสันทัด และ อริสา จิตต์วิบูลย์) (2555: 90) ที่พบว่า องค์ประกอบของพฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทร แบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเคารพในความเป็นบุคคล 2) การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 3) การเอาใจใส่ดูแลประดุจญาติมิตร 4) การประคับประคองจิตใจ และ 5) สมรรถนะเชิงวิชาชีพ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวณนท์ จันทร์สุข สมคิด พรหมจรรย์ สุพักตร์ พิบูลย์ และเยาวดี สุวรรณนาคะ (2560 : 72) ได้สังเคราะห์แนวคิดการดูแลอย่างเอื้ออาทรของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ ได้แก่ 1) สมรรถนะเคารพในคุณค่าความเป็นมนุษย์ 2) สมรรถนะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 3) สมรรถนะการใช้ความรู้และทักษะเชิงวิชาชีพ 4) สมรรถนะความเมตตากรุณาและความเห็นอกเห็นใจ และ 5) สมรรถนะการใส่ใจอย่างแท้จริง ทั้งนี้เนื่องจากการแสดงออกถึงพฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทร ทั้งนี้เนื่องจากการแสดงออกถึงพฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทรเพื่อลดความเสี่ยงการกระทำความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ มีองค์ประกอบที่เป็นผลมาจาก 2 ส่วนหลัก ๆ คือ องค์ประกอบด้านความคิด ความรู้สึก ค่านิยม และเจตคติ และองค์ประกอบด้านการกระทำที่แสดงออกถึงความรู้ความสามารถ และทักษะเฉพาะของวิชาชีพ หากผู้ดูแลใช้เพียงความรู้ความสามารถ แต่ปราศจากความเห็นอกเห็นใจ ก็จะเป็นพฤติกรรมที่แข็งกระด้าง และหาดูแลด้วยความเห็นอกเห็นใจแต่ปราศจากความรู้ความสามารถ ก็จะเป็นการดูแลที่อาจเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายหรือความเสี่ยงการกระทำความรุนแรงต่อผู้ป่วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ป่วยสูงอายุ ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบถึงพฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทรเพื่อลดความเสี่ยงการกระทำความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ 5 กระบวนทัศน์ ได้แก่

1) การคงไว้ซึ่งความเชื่อ ความศรัทธา หมายถึงการปฏิบัติดูแลหรือการแสดงออกต่อผู้สูงอายุ โดยการให้ความเคารพ หรือการปฏิบัติต่อผู้ป่วยสูงอายุเสมือนญาติผู้ใหญ่ การให้เกียรติว่าเป็นผู้มีวัยวุฒิที่ควรได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพ นอบน้อม ด้วยความเป็นสังคมไทยที่ยังคงให้ความเคารพผู้สูงอายุ และค่านิยมของคนต่างจังหวัดที่นิยมให้ลูกหลานเรียนพยาบาล และผู้ให้ข้อมูลนั้นส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด และมาจากครอบครัวขยายที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่ ดังนั้นจึงคุ้นชินกับวัฒนธรรมประเพณีที่ให้ความเคารพผู้สูงอายุ มีการพูดคุยสื่อสารกับผู้สูงอายุ ดังนั้นเมื่อต้องมาทำหน้าที่ดูแลผู้ป่วยที่เป็นผู้สูงอายุ จึงยังคงปฏิบัติดูแลภายใต้การให้ความเคารพเสมือนญาติผู้ใหญ่คนในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Labrague Leodoro J., McEnroe-Petite Denise M., Ioanna Papathanasiou V., Edet Olaide B., Arulappan J., and Tsaras K. (2017 : 225) ที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลที่มาจากครอบครัวขยาย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร และการดูแลผู้ป่วยสูงอายุ เนื่องจากการให้ความเคารพ จึงมีการสอบถามความสมัครใจ ความยินยอมให้การดูแล ไม่บังคับฝืนใจ และยินดีรับฟัง พร้อมทั้งอธิบายชี้แจงให้ข้อมูล เหตุผลของการดูแลและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และถึงแม้จะไม่ได้ปฏิบัติให้การพยาบาลดูแล แต่จะมีการทักทาย พูดคุยกับผู้ป่วยอยู่เสมอ ผู้ป่วยจะรู้สึกตัวหรือไม่ก็ตามเมื่อให้การปฏิบัติพยาบาลดูแล จะต้องมีการบอกกล่าวผู้ป่วยก่อนเสมอเปรียบเสมือนการให้เกียรติไม่กระทำโดยพลการ ล่วงละเมิด รวมถึงการให้ความเป็นส่วนตัว ไม่เปิดเผยร่างกายผู้ป่วยให้รู้สึกอับอาย สูญเสียความเป็นส่วนตัว เหล่านี้ล้วนเป็นการปฏิบัติดูแลโดยการเคารพ และให้เกียรติผู้ป่วยสูงอายุ

2) การรู้จักในฐานะบุคคลหนึ่ง คือการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุด้วยการยอมรับและเข้าใจ ธรรมชาติการเปลี่ยนแปลงตามวัยทั้งด้านร่างกายที่เสื่อมลง มีความเปราะบาง ซึ่งต้องการการดูแลที่มากกว่าผู้ป่วยวัยอื่น สภาพจิตใจ อารมณ์ ที่อ่อนไหว เปลี่ยนแปลงง่าย การทำงานของสมองคิดความจำที่ช้าลง หรือหลงลืมไปตามวัย แต่ผู้ป่วยสูงอายุก็ยังมีสิทธิที่จะเลือกแผนการรักษา หรือมีสิทธิที่จะรับรู้ข้อมูลด้านสุขภาพความเจ็บป่วยของตนเอง เพื่อตัดสินใจเลือกวิธีการดูแลรักษาตามสภาพความเจ็บป่วยของตนเอง ดังนั้น การปฏิบัติดูแลโดยการรู้จักและเข้าใจผู้ป่วย จึงเป็นการแสดงพฤติกรรมของการดูแลอย่างเอื้ออาทร สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า พฤติกรรมดูแลที่สำคัญที่สุดคือ การรู้จักผู้ป่วย (Li Yuh-Shiow, Liu Chin-Fang, Wen-Pin Yu, Mills Mary Etta C., and Yang Bao-Huan. (2020 : 1)

3) การเฝ้าดูและอยู่เสมอ การปฏิบัติต่อผู้สูงอายุด้วยความเป็นห่วงเป็นใย คือความรู้สึกที่แสดงออกไปให้ผู้สูงอายุรับรู้ถึงความใส่ใจ ความกระตือรือร้นในการดูแล ไม่ว่าจะเป็นความสบายด้านร่างกาย ความสุขใจของผู้สูงอายุ ความปลอดภัย ทั้งนี้การกระทำดังกล่าวกระทำโดยที่ผู้สูงอายุร้องขอ และไม่ร้องขอ แต่ทำด้วยความเต็มใจที่จะดูแล ผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา ของสุนิสา ยุคะลัง และ ประสบสุข ศรีแสนปาง, 2560 : 196) ที่พบว่าการแสดงออกถึงพฤติกรรมดูแลอย่างเอื้ออาทร คือความห่วงใย และใส่ใจ บริการด้วยความรวดเร็วและ มีความละเอียดอ่อนขณะดูแล

4) ช่วยเหลือทำกิจกรรมต่างๆ ให้ผู้สูงอายุเพื่อเป็นการป้องกันอันตราย หมายถึงการช่วยเหลือดูแล ทำกิจกรรมต่างๆ โดยการประเมินแล้วว่า การช่วยเหลือกิจกรรมนั้นครอบคลุมถึงสิ่งที่ผู้สูงอายุไม่สามารถกระทำได้ด้วยตนเอง ถ้าปล่อยละเลย มองผ่านไปโดยไม่คำนึงผลที่จะตามมา หรือการปล่อยให้ผู้สูงอายุทำเองอาจเกิดอันตรายได้ พยาบาลจะรีบลงมือทำในทันทีเพื่อเป็นการป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุนิสา ยุคะลัง และประสพสุข ศรีแสนปาง, 2560 : 196) ที่พบว่าการพัฒนาบริการสุขภาพที่เอื้ออาทรต่อผู้สูงอายุรวมถึงการจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยเหมาะสมกับผู้สูงอายุ

5) สนับสนุนให้มีความสามารถ หมายถึง การให้กำลังใจ ชื่นชมยินดี เป็นการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุสามารถกลับมาทำกิจกรรมได้ด้วยตัวเอง ด้วยการให้ความช่วยเหลือเพื่อตอบสนองความต้องการเป็นรายบุคคล ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจทั้งจากพยาบาลและผู้สูงอายุในการทำข้อตกลงร่วมกันเพื่อวางแผนการดูแล ดังนั้นการสื่อสาร การให้ข้อมูลจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ผู้สูงอายุ เข้าใจและลงมือปฏิบัติโดยไม่เป็นการบังคับฝืนใจ ซึ่งการให้กำลังใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้สูงอายุกลับมาฟื้นฟู และสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง นำมาซึ่งความภาคภูมิใจในตนเองที่ไม่ต้องเป็นภาระแก่ลูกหลาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการแสดงออกถึงพฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทรเพื่อลดความเสี่ยงการกระทำความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ ในมุมมองของพยาบาล นักศึกษาพยาบาลและผู้ป่วยสูงอายุ ซึ่งนำไปใช้วางแผนเพื่อพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนพยาบาลศาสตร์ พัฒนาพยาบาลที่ทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานวิชาชีพ และตามความคาดหวังของสังคม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทรเพื่อลดความเสี่ยงการกระทำความรุนแรงต่อผู้สูงอายุทั้งของนักศึกษาพยาบาลและพยาบาลวิชาชีพ

2.2 การพัฒนาแนวปฏิบัติ โปรแกรม หรือหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อให้ผู้ดูแลผู้สูงอายุ นักศึกษาพยาบาล พยาบาลวิชาชีพ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทรเพื่อลดความเสี่ยงการกระทำความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง

- จินตมาศ โกศลชื่นวิจิตร. (2556). การดูแลอย่างเอื้ออาทร: หัวใจสำคัญของการบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ*. 29 (2), 134-141.
- จิราพร เกศพิชญวัฒนา และ สุวิณี วิวัฒน์วานิช. (2552). ความรุนแรงต่อผู้สูงอายุไทย: การทบทวนองค์ความรู้และสถานการณ์ในปัจจุบัน. *มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ*.
- ชวนนท์ จันท์สุข, สมคิด พรหมจ้อย, สุพัทธ์ พิบูลย์ และ เยาวดี สุวรรณนาคะ. (2560). การพัฒนารูปแบบประเมินสมรรถนะด้านการดูแลอย่างเอื้ออาทรของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*. 10 (2), 71-88.
- ณัฏชา ตระการจันทร์. (2561). ทศนคติต่อผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาลคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยราชธานี. *เอกสารการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการครั้งที่ 3*. 1213-1221.
- สุนิสา ยุตะลัง และ ประสพสุข ศรีแสนปาง. (2560). การพัฒนาบริการสุขภาพที่เอื้ออาทรต่อผู้สูงอายุในหน่วยงานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลโพหนอง. *วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ*. 35 (3), 196-203.
- Labrague L. J., McEnroe-Petitte D. M., Ioanna P.V., Edet O.B., Arulappan J., and Tsaras K. (2017). Nursing Students' Perceptions of Their Own Caring Behaviors: A Multicountry Study. *International Journal of Nursing Knowledge*. 28 (4), 225-232.
- Leininger, M.M. (1988). *Caring an Essential Human Need: Proceedings of the Tree Nation Caring Conference*. Detroit: Wayne State University.
- Li Yuh-Shiow, Liu Chin-Fang, Wen-Pin Yu, Mills Mary Etta C., and Yang Bao-Huan. (2020). Caring behaviours and stress perception among student nurses in different nursing programmes: A cross-sectional study. *Nurse Education in Practise*, 48, 1-7.
- Naderi, Z., Gholamzadel, S., Zarshenas, L. and Ebadi, A. (2019). Hospitalized elder abuse in Iran: a qualitative study. *BMC Geriatrics*, 19, 307.1-13.
- William, S.A. (1997). The Relationship of Patient' Perception of Holistic Nursing Care to Satisfaction with Nursing Care, *Journal of Nursing Care Quality*. 11 (5), 15-29.

ผลของการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
ตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

**Effect of Health Education Learning Management by Using Cooperative
Learning Follow Competency Based Instructional Model on
Learning Achievement of Secondary Student 2**

คทา นารมย์ และ วิรดี เอกธรรงค์ชัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Kata Narom and Wiradee Eakronnarongchai

Udon Thani Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Wiradee.e@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุม 2) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองกับนักเรียนกลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 40 คน โรงเรียนพระธาตุขามแก่นพิทยาลัย จังหวัดขอนแก่น แบ่งเป็นนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะ จำนวน 20 คน และนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาแบบปกติจำนวน 20 คน โดยใช้การสุ่มห้องเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะ จำนวน 8 แผน และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนด้วยค่าที่

ผลการวิจัยพบว่า

1) ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนของนักเรียนกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

* วันที่รับบทความ : 6 กรกฎาคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ 18 กรกฎาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ : 19 กรกฎาคม 2566

Received: July 6 2023; Revised: July 18 2023; Accepted: July 19 2023

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษา; การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ; รูปแบบการสอนฐานสมรรถนะ

Abstracts

The purposes of this study were: 1) to compare the average score of the learning achievement before and after implementation of the experimental group and the control group 2) to compare the average score of the learning achievement after implementation between the experimental group and the control group. The sample was 40 students from the secondary 2 of Pra That Kham Kaen Pittayalai School, Khon Kaen. Twenty students in the experimental group were assigned to study under the health education learning using cooperative learning follow competency based instructional model while the other twenty students in the control group were assigned to study with the conventional teaching methods by using the random sampling of the classrooms using the cluster random sampling. The research instruments were compost of eight learning activity plans using cooperative learning follow competency based instructional model and the learning achievement in the health education area of knowledge, attitude and practice. The data were analyzed by means, standard deviations and t-test.

The research findings were as follows:

1) The mean scores of the learning achievement in the area of knowledge, attitude and practice of the experimental group students after learning were significantly higher than before learning at .05 and the control group students after learning were found no differences significant than before learning at .05 level.

2) The mean scores of the learning achievement in the area of knowledge, attitude and practice of the experimental group students after learning was significantly higher than the control group students at .05 level.

Keywords: Health Education Learning Management; Cooperative Learning; Competency Based Instructional Model

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ คือ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ดังนั้นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงควรยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ กระบวนการจัดการเรียนรู้จึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้เต็มศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้มีความสำคัญทั้งด้านความรู้และคุณธรรม ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นเครื่องมือพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1)

ในปัจจุบันการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษานั้น พบว่าครูส่วนใหญ่มักจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นความรู้จากครูเพียงอย่างเดียว ขาดกระบวนการและกิจกรรมที่เหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของนักเรียน ครูบอกความรู้แก่นักเรียน นักเรียนมีหน้าที่ฟัง จด และท่องจำ ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนวิชาสุขศึกษา และไม่สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยพบปัญหาจากการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาดังนี้ 1) การจัดการเรียนการสอนของครูที่ไม่มีความหลากหลาย 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง 3) การไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน 4) ขาดสื่อการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมของนักเรียน 5) นักเรียนขาดทักษะการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน โดยครูเป็นผู้จัดกิจกรรมทั้งหมดทำให้นักเรียนไม่ได้รับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานเท่าที่ควร ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพของการเรียนของนักเรียน ดังนั้นการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาจึงควรมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดความสามารถในการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ เพื่อให้นักเรียนมีวิถีชีวิตที่มีสุขภาพดี โดยให้นักเรียนได้เกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะหรือกระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมตามแนวการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2560 คือ คนไทยทุกคนได้รับการศึกษา และเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2556 : ออนไลน์ ; รัตนา เสงส์สวัสดิ์, 2556 : 3 ; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 2)

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยพัฒนาทักษะทางด้านสังคมควบคู่ไปด้วย จึงทำให้ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน ซึ่งแต่ละคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม โดยการทำงานร่วมกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันและกัน และการมีความรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อให้ตนเองและสมาชิกในกลุ่มสำเร็จตามเป้าหมาย เน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน โดยสมาชิกในกลุ่มจะต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่มเพราะยึดตามแนวคิดที่ว่า ความสำเร็จของทุกคนจะรวมเป็นความสำเร็จของกลุ่ม โดยแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ คือ 1. การพึ่งพาเกื้อกูลกัน (Positive Interdependence) การเรียนรู้แบบร่วมมือจะต้องมีความตระหนักว่าสมาชิกกลุ่มทุกคนมีความสำคัญ และความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ในขณะเดียวกันสมาชิกแต่ละคนจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อกลุ่มประสบความสำเร็จ ความสำเร็จของบุคคลและของกลุ่มขึ้นอยู่กับกันและกัน ดังนั้นแต่ละคนต้องรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตน และในขณะเดียวกันก็ช่วยเหลือสมาชิกคนอื่น ๆ ด้วย 2. การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด (Face to Face Promotive Interaction) การที่สมาชิกในกลุ่มมีการพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันละกัน ในทางที่จะช่วยให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย สมาชิกกลุ่มจะห่วงใย ไว้วางใจ ส่งเสริม และช่วยเหลือกันละกันในการทำงานต่าง ๆ ร่วมกัน ส่งผล

ให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน 3. ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability) สมาชิกในกลุ่มทุกคนจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ และพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ไม่มีใครที่จะได้รับผลประโยชน์โดยไม่ทำหน้าที่ของตน ดังนั้นกลุ่มจึงจำเป็นต้องมีระบบการตรวจสอบผลงานทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม 4. การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interpersonal and Small Group Skills) การเรียนรู้แบบร่วมมือจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยทักษะที่สำคัญ ๆ หลายประการ เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสาร และทักษะการแก้ไขปัญหาขัดแย้ง รวมทั้งการเคารพ ยอมรับ และไว้วางใจซึ่งกันและกัน ซึ่งครูผู้สอนควรสอนและฝึกให้แก่ผู้เรียนเพื่อช่วยให้ดำเนินงานไปได้ 5. การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (Group Processing) การเรียนรู้แบบร่วมมือจะต้องมีการวิเคราะห์เกี่ยวกับวิธีการทำงานของกลุ่ม พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่ม และผลงานของกลุ่ม โดยมีแนวทางในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ดังนี้ 1. ขั้นเตรียมความพร้อม เป็นการเตรียมความพร้อมผู้เรียนด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการที่จะเรียนรู้ 2. ขั้นสอน เป็นการนำเสนอเนื้อหาหรือบทเรียนที่จะเรียนด้วยวิธีต่าง ๆ ของผู้สอน 3. ขั้นฝึกปฏิบัติ ผู้เรียนแบ่งกลุ่มละความสามารถหรือแบ่งบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ของสมาชิกภายในกลุ่มโดยร่วมมือกันในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย 4. ขั้นนำเสนอผลงาน เป็นการให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานที่ได้รับมอบหมายในรูปแบบต่าง ๆ 5. ขั้นสรุป ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาหรือบทเรียน และผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามปัญหาหรือข้อสงสัย (สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ, 2554 ; ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2558 : 1 ; ทิศนา แคมมณี, 2560 :1)

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้เกิดการสั่งสมความสามารถและเกิดสมรรถนะตามที่กำหนด เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวมที่สร้างความสัมพันธ์ของผู้เรียนกับโลกรอบตัว โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงวิเคราะห์และจัดการการเรียนรู้ของตนเองในสภาวะแวดล้อมเชิงบวก ที่ส่งเสริมคุณค่าในการเรียนรู้และการดำรงชีวิตในสังคม การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะจึงจัดเป็นการเรียนรู้โดยใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นเป้าหมาย มุ่งเน้นผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน คือความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต เป็นการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เรียนรู้เพื่อสามารถใช้ได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นการเรียนเพื่อใช้ประโยชน์ไม่ใช่การเรียนเพื่อรู้เท่านั้น การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมีหลักการและแนวทางคือการกำหนดสมรรถนะและผลลัพธ์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นเป้าหมาย มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และค่านิยม อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต เป็นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่หลากหลาย สามารถตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน เน้น “การปฏิบัติ” (Action) โดยมีชุดของเนื้อหาความรู้ ทักษะ เจตคติ และค่านิยม ที่จำเป็นต่อการนำไปสู่สมรรถนะที่ต้องการ เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งขึ้น และมีโอกาสได้ฝึกฝนการใช้ความรู้ในสถานการณ์ ปัญหา และอุปสรรคที่ท้าทาย ที่จะช่วยให้เกิดสมรรถนะตามเป้าหมาย โดยส่งเสริมการใช้ความรู้ข้ามศาสตร์

(Multidisciplinary) อย่างบูรณาการ (Integration) มีการเสริมสร้างคุณลักษณะต่าง ๆ (Attitude/Attribute) สร้างแรงจูงใจ แรงบันดาลใจ กระตุ้นความสนใจใฝ่รู้ ที่สร้างความรู้สึกรักเป็นเจ้าของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำตนเองและกำกับการเรียนรู้ของตนเองได้ (Self-directed Learning) โดยสามารถเรียนรู้/ทำงานตามความถนัดและความสามารถของตน สามารถก้าวหน้าไปเร็วช้าแตกต่างกันได้ (self-pacing) มีการให้ผู้เรียนได้ประเมินการเรียนรู้ของตนเองระหว่างเรียน (Assessment as Learning) เพื่อการปรับปรุงวิธีการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของตน ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้เรียนเพื่อการปรับปรุงพัฒนาและให้ความช่วยเหลือตามความต้องการของผู้เรียน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะประสบความสำเร็จ โดยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ตั้งคำถาม โดยการใช้คำถามกระตุ้นผู้เรียน ขั้นที่ 2 วิเคราะห์และปฏิบัติ โดยการวิเคราะห์ประเด็นเนื้อหาต่าง ๆ และลงมือปฏิบัติในกิจกรรมที่มอบหมาย ขั้นที่ 3 อภิปรายและประยุกต์ใช้ โดยร่วมกันอภิปรายสรุปในประเด็นต่าง ๆ และนำไปประยุกต์ใช้ ขั้นที่ 4 นำเสนอและสะท้อนผล โดยการนำเสนอผลงานและร่วมกันสะท้อนผลในประเด็นต่าง ๆ ร่วมกัน ขั้นที่ 5 ประยุกต์ใช้ โดยการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2562 : 1 ; พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์, 2563 : 1 ; วิชญนาถ เรืองนาค, 2563 ; สุวิทนา สงวนรัตน์ และชวน ภารังกุล, 2564 : 1)

จากความสำคัญ ที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยสนใจจะศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จึงได้ทำการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหลักการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือและการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะได้เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมความพร้อมและตั้งคำถาม เป็นการเตรียมความพร้อมผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความพร้อมในการที่จะเรียนรู้ ขั้นที่ 2 ขั้นนำเสนอเนื้อหาและวิเคราะห์ เป็นการนำเสนอเนื้อหาที่จะเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ และร่วมกันวิเคราะห์ประเด็นเนื้อหาต่าง ๆ ขั้นที่ 3 ขั้นอภิปรายนำสู่การปฏิบัติ เป็นการแบ่งกลุ่มคละความสามารถหรือแบ่งบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ของสมาชิกภายในกลุ่ม โดยร่วมมือกันในการทำงานที่ได้รับมอบหมายและนำไปประยุกต์ใช้ ขั้นที่ 4 นำเสนอและสะท้อนผล เป็นการนำเสนอผลงานที่ได้รับมอบหมายในรูปแบบต่าง ๆ และร่วมกันสะท้อนผลในประเด็นต่าง ๆ ร่วมกัน ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ เป็นการร่วมกันสรุปเนื้อหาหรือบทเรียน และนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยพัฒนาทักษะทางด้านสังคมควบคู่ไปด้วย จึงทำให้ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และเกิดสมรรถนะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ซึ่งจะเห็นได้ว่าการพัฒนาสมรรถนะนั้นมีความสำคัญในทุกกระตบการศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุม
2. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองกับนักเรียนกลุ่มควบคุม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องผลของการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระธาตุขามแก่นพิทยาลัย ปีการศึกษา 2565 จำนวน 182 คน และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระธาตุขามแก่นพิทยาลัย จำนวน 40 คน ทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองจำนวน 20 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 20 คน โดยใช้การสุ่มห้องเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เป็นห้องเรียนกลุ่มทดลองและห้องเรียนกลุ่มควบคุม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีรูปแบบการสอน 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมความพร้อมและตั้งคำถาม ขั้นที่ 2 ขั้นนำเสนอเนื้อหาและวิเคราะห์ ขั้นที่ 3 ขั้นอภิปรายนำสู่ปฏิบัติ ขั้นที่ 4 นำเสนอและสะท้อนผล และขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ โดยจัดทำจำนวน 8 แผนการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ระบบบริการสุขภาพ 2) การจัดระบบบริการสุขภาพในประเทศไทย 3) หลักประกันสุขภาพ 4) แนวทางการเลือกใช้บริการทางสุขภาพ 5) เทคโนโลยีทางสุขภาพในชีวิตประจำวัน 6) ตัวอย่างของเทคโนโลยีที่เป็นประเด็นทางสุขภาพ 7) ผลกระทบและการตัดสินใจเลือกรับและใช้เทคโนโลยีทางสุขภาพ 8) ความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์ที่มีผลต่อสุขภาพ และผ่านขั้นตอนการสร้างอย่างมีระบบ ผ่านการตรวจสอบการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.63-0.77 และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อความเหมาะสมในการ

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ และนำมาปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อนำไปใช้จริงต่อไป

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 3 ฉบับ โดยผ่านขั้นตอนการสร้างอย่างมีระบบ ผ่านการตรวจสอบการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องและค่าความเที่ยงในแต่ละฉบับ ดังนี้

2.2.1 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องรวมเท่ากับ 0.85 ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.83 ค่าความยากง่ายอยู่ในช่วง 0.42-0.78 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.21-0.73

2.2.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติ มีค่าดัชนีความสอดคล้องรวมเท่ากับ 0.88 และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.85

2.2.3 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติ มีค่าดัชนีความสอดคล้องรวมเท่ากับ 0.96 และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.92

3. แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) แบบ 2 กลุ่มมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (The Pretest-Posttest Control Group Design) ดังแบบแผนการทดลองดังนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	ทดสอบก่อน (Pretest)	ทดลอง	ทดสอบหลัง (Posttest)
E	O ₁	X	O ₂
C	O ₃		O ₄

ความหมายของสัญลักษณ์

E แทน กลุ่มทดลอง

C แทน กลุ่มควบคุม

O₁ O₃ แทน ค่าสังเกตหรือผลที่วัดได้ก่อนการทดลอง

O₂ O₄ แทน ค่าสังเกตหรือผลที่วัดได้หลังการทดลอง

X แทน ตัวแปรที่จัดกระทำ

(การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะ)

4. การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

4.1 ขั้นเตรียมการทดลอง โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย หาคุณภาพของเครื่องมือ และติดต่อประสานงานขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

4.2 ขั้นตอนการก่อนการทดลอง โดยทำการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในสัปดาห์แรกก่อนทำการทดลอง (Pre-test) นำผลการทดสอบก่อนการทดลองมาทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยการทดสอบค่าที (t-test) เพื่อทดสอบว่านักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ แตกต่างกันหรือไม่ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ก่อนการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและของนักเรียนกลุ่มควบคุม

	n	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		t	p
		Mean	SD	Mean	SD		
ด้านความรู้	20	8.85	2.54	8.45	2.58	-0.49	0.62
ด้านเจตคติ	20	3.56	0.27	3.73	0.46	1.41	0.16
ด้านการปฏิบัติ	20	2.37	0.34	2.43	0.27	0.60	0.54

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 2 พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ก่อนการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและของนักเรียนกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ขั้นตอนการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 8 แผนการจัดการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้สัปดาห์ละ 1 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที รวม 8 สัปดาห์ ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาโดยวิธีการปกติ จัดการเรียนรู้สัปดาห์ละ 1 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที รวม 8 สัปดาห์

4.4 ขั้นตอนการหลังการทดลอง โดยทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ หลังการทดลอง (Post-test) ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดียวกันกับแบบวัดก่อนเรียน

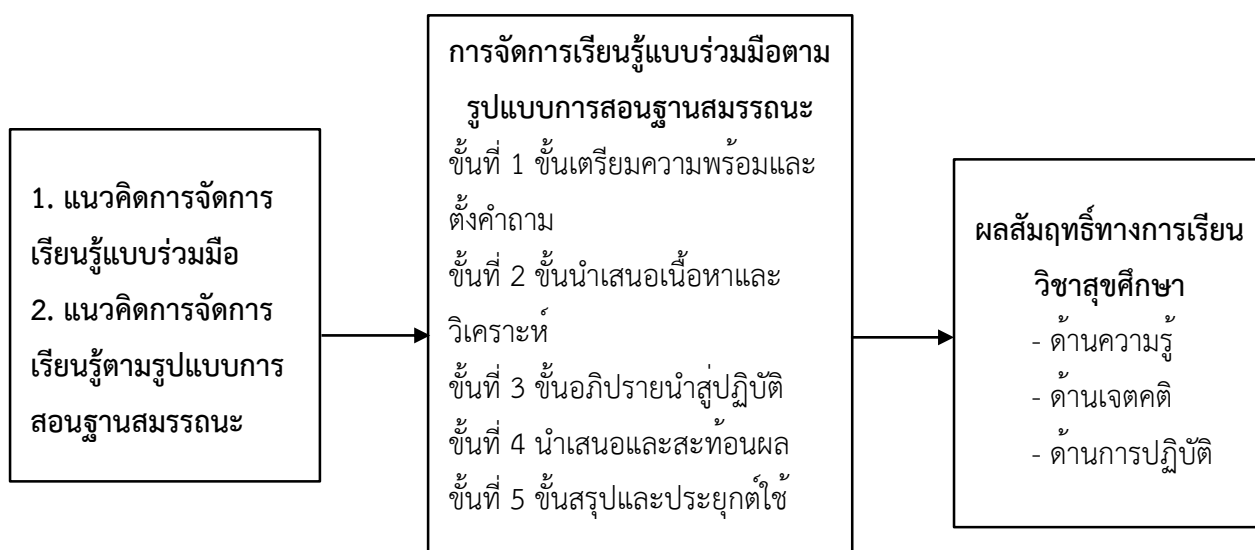
4.5 ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์ทางสถิติและสรุปผลการวิจัย

5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการทดสอบค่าที (t-test)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (สุคนธ์ สิ้นรพานนท์ และคณะ, 2554 : 1 ; ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2558 : 1 ; ทิศนา ขัมมมณี, 2560 : 1) และการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2562 : 1 ; พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2563 : 1 ; วิชัญนาถ เรืองนาค, 2563 : 1 ; สุวิทนา สงวนรัตน์ และชวน ภารังกุล, 2564 : 351-364) ผู้วิจัยจึงจัดทำกรอบแนวคิดในการวิจัยดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะและของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

1.1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลอง

	n	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	p
		Mean	SD	Mean	SD		
ด้านความรู้	20	8.85	2.54	17.45	1.57	13.47	0.00*
ด้านเจตคติ	20	3.56	0.27	4.85	0.22	13.40	0.00*
ด้านการปฏิบัติ	20	2.37	0.34	3.72	0.10	16.05	0.00*

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 3 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านความรู้ก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.85 คะแนน หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.45 คะแนน ด้านเจตคติ ก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 คะแนน หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.85 คะแนน และด้านการปฏิบัติก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.37 คะแนน หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 คะแนน

1.2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มควบคุม

	n	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	p
		Mean	SD	Mean	SD		
ด้านความรู้	20	8.45	2.58	7.40	2.68	-1.14	0.26
ด้านเจตคติ	20	3.73	0.46	3.53	0.39	-1.68	0.10
ด้านการปฏิบัติ	20	2.43	0.27	2.57	0.21	1.76	0.09

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของนักเรียนกลุ่มควบคุมหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาแบบปกติไม่แตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านความรู้ก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.45 คะแนน หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.40 คะแนน ด้านเจตคติก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 คะแนน หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 คะแนน และด้านการปฏิบัติก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.43 คะแนน หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.57 คะแนน

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ หลังการทดลองระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะกับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ปรากฏดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ หลังการทดลองระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองกับนักเรียนกลุ่มควบคุม

	n	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		t	p
		Mean	SD	Mean	SD		
ด้านความรู้	20	17.45	1.57	7.40	2.68	-14.46	0.00*
ด้านเจตคติ	20	4.85	0.22	3.53	0.39	-12.99	0.00*
ด้านการปฏิบัติ	20	3.72	0.10	2.57	0.21	-21.29	0.00*

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 5 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านความรู้ นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.45 คะแนน นักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.40 คะแนน ด้านเจตคติ นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.85 คะแนน นักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 คะแนน และด้านการปฏิบัติ นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 คะแนน นักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.57 คะแนน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 สามารถอภิปรายในประเด็นดังต่อไปนี้

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้

การเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะทั้ง 5 ขั้นตอนเป็นการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย ๆ โดยการเรียนรู้จะมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ โดยการจัดกิจกรรมเป็นกลุ่ม ความสะดวกของผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม และจะมอบหมายหน้าที่ให้แต่ละคนรับผิดชอบ เพื่อให้กลุ่มของผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายและสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติมาใช้ในการชีวิตประจำวันได้ เน้นให้นักเรียนเกิดความรู้ โดยนักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม อีกทั้งยังได้มีกระบวนการคิดวิเคราะห์ข้อมูล พัฒนาทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง การที่นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้ต่าง ๆ อภิปรายและนำสู่การปฏิบัติ ส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับณัฐวดี กุละพัฒน์และสิรินาถ จงถกกลาง (2565 : 59-70) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติ

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านการปฏิบัติ ซึ่งจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่มและร่วมกันแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่มเพื่อที่จะได้แลกเปลี่ยนและแสดงเจตคติภายในกลุ่ม จากนั้นผู้เรียนจึงได้ออกมานำเสนอผลงานต่าง ๆ ที่ได้ร่วมกันทำในกลุ่มเพื่อแสดงให้เห็นเจตคติในรูปแบบต่าง ๆ การรวมกลุ่มทำงานทำให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและมีความรับผิดชอบ ตระหนักในคุณค่าแห่งตนซึ่งเป็นพื้นฐานแห่งความร่วมมือที่นำไปสู่ความสำเร็จ นอกจากนี้นักเรียนยังรู้จักการเข้าสังคม การปรับตัว และต้องปรับปรุงพัฒนาจุดบกพร่องของตนเองอยู่เสมอ เพื่อที่จะสามารถทำงานร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มได้ สามารถทำงานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ แทนการรับฟังการบรรยายจากครูอยู่ฝ่ายเดียว ทำให้นักเรียนสนุกสนานในการเรียน จึงส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิมล ภาวังและสุมาลี ชุกำแพง (2563 : 175-192) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบร่วมมือด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเสริมต่อการเรียนรู้บนฐานของการใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบร่วมมือเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจอยากเรียนรู้ ตั้งปัญหาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาร่วมกันนำไปสู่การอภิปรายเพื่อแก้ปัญหาร่วมกัน รวมไปถึงการกำหนดบทบาทหน้าที่และควบคุมให้นักเรียนทำตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบร่วมมือได้อย่างเหมาะสม

1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความการปฏิบัติ

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มย่อย ๆ สมาชิกแต่ละคนจะได้รับมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ ซึ่งสมาชิกทุกคนภายในกลุ่มจะต้องร่วมมือกันเพื่อที่จะให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน เป็นการสอนให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการทำงาน สามารถแก้ปัญหาได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2563 : 1) ที่กล่าวว่าจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ คือ ความสามารถของบุคคลในระดับที่สามารถปฏิบัติงานใดงานหนึ่งได้สำเร็จ โดยใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่ตนมีอยู่ โดยสมรรถนะเกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลมีโอกาสได้ฝึกใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่ตนมีในการทำงาน การแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ จนเกิดความชำนาญและความมั่นใจ ทำให้สามารถทำงานต่าง ๆ ได้สำเร็จ

2. ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 สามารถอภิปรายในประเด็นดังต่อไปนี้

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีการกำหนดจุดมุ่งหมายเนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม รับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมาย เพื่อนำพากลุ่มให้ประสบความสำเร็จ และนำองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนการจัดการเรียนรู้สุขศึกษารูปแบบปกติเป็นการสอนที่เน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบรรยาย โดยอธิบายเนื้อหาสาระให้แก่ผู้เรียนเป็นหลัก นักเรียนมีส่วนร่วมเพียงแค่การฟัง แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตอบคำถาม การทำใบงานและแบบฝึกหัด ซึ่งไม่ได้มีการลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการแสดงพฤติกรรม การทำงานร่วมกับผู้อื่น การตั้งคำถาม ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะจึงส่งผลให้ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (2562 : 1) ที่กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นการพัฒนาความสามารถของบุคคลในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนมีในการทำงานหรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จในระดับใดระดับหนึ่ง สมรรถนะแสดงออกทางพฤติกรรมและการปฏิบัติที่สามารถวัดและประเมินผลได้ สมรรถนะจึงเป็นผลรวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะ และความสามารถอื่น ๆ ที่ช่วยให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติ

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดความสนใจ ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความสามารถของตนเอง และรับผิดชอบงานตามที่ได้รับมอบหมาย จึงส่งผลให้เกิดเจตคติที่ดี ในขณะที่การจัดการเรียนรู้สุขศึกษาแบบปกติของนักเรียน กลุ่มควบคุม พบว่า นักเรียนในกลุ่มควบคุมให้ความสนใจในห้องเรียนน้อยกว่ากลุ่มทดลอง อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้เป็นรูปแบบที่เน้นการบรรยาย และโดยส่วนมากครูเป็นผู้กำหนดหัวข้อคำถาม และมีนักเรียนบางคนในห้องได้มีโอกาสตอบเท่านั้น ซึ่งส่วนมากจะเป็นการอธิบายเพิ่มเติมซึ่งไม่มากพอที่จะกระตุ้นความสนใจให้นักเรียนเห็นความสำคัญ เกิดความสนใจ และโน้มน้าวให้เกิดเจตคติเพิ่มขึ้นได้ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะจึงส่งผลให้ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนด้านเจตคติหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2563 : 1) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเน้นการปฏิบัติ โดยมีชุดของเนื้อหาความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการนำไปสู่สมรรถนะที่ต้องการ ในระดับที่นักเรียนสามารถปฏิบัติงานได้จริง เป็นการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง เพื่อนำไปใช้จนเกิดความสำเร็จและมีโอกาสได้ฝึกฝนการใช้ความรู้ในสถานการณ์ที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดสมรรถนะในระดับชำนาญ เป็นการเรียนรู้เพื่อใช้ประโยชน์ไม่ใช้การเรียนรู้เพื่อรู้เท่านั้น โดยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญในการแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับชีวิตจริงของนักเรียน ซึ่งเอื้อต่อการมีเจตคติที่ดีขึ้น

2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติ

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการจัดกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติ และเป็นการนำทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในสถานการณ์ที่หลากหลายได้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสามารถเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนได้หลายประการ จากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะ พบว่า นักเรียนเกิดทักษะปฏิบัติที่ดี ในขณะที่การจัดการเรียนรู้ในกลุ่มควบคุมเป็นการสอนโดยให้นักเรียนฟังการอธิบายผ่านตัวอย่างที่ครูแสดงให้ดู โดยไม่ได้มีกิจกรรมและกระบวนการให้นักเรียนได้แสดงพฤติกรรม ส่งผลให้นักเรียนกลุ่มควบคุมไม่ให้ความสนใจในการเรียนเท่าที่ควร ไม่กล้าแสดงออก และไม่ปฏิบัติตาม ส่งผลให้นักเรียนไม่สนใจในการนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะ จึงส่งผลให้ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการปฏิบัติหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับทิตินา แคมมณี (2562 : 1) ที่กล่าวว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสามารถทำได้หลากหลายรูปแบบ โดยทุกรูปแบบจะต้องมีเป้าหมาย คือ ผู้เรียนเกิดทักษะในระดับที่สามารถนำไปใช้ได้จริงอย่างมีความรู้และมีเจตคติหรือคุณลักษณะต่าง ๆ (Attitude / Attribute) เป็นตัวหนุนหรือตัวขับเคลื่อน การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะอาจมีลักษณะที่แตกต่างกันในการพัฒนาสมรรถนะ ประเภทของสมรรถนะ และความเข้มข้นของสมรรถนะ ซึ่งควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับความต้องการและบริบทของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะเป็นอย่างดี มีการวางแผนงานอย่างเป็นขั้นตอน และสามารถดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ครูผู้สอนจะต้องชี้แจงก่อนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจรูปแบบและวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้การเรียนรู้ดำเนินการเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ
3. ครูผู้สอนต้องทราบข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อที่จะได้ปรับปรุงช่วยเหลือหรือส่งเสริมการเรียนรู้ให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพของตนเอง
4. ครูผู้สอนควรมีความพร้อมด้านข้อมูล อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ และอื่น ๆ ที่สามารถสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาแผนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ระดับชั้นอื่น ๆ หรือในหัวข้ออื่น ๆ
2. ควรมีการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะที่มีต่อทักษะอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการทำงาน ความสามารถในการแก้ปัญหา พฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น
3. ควรนำการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะไปใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แนวคิดอื่น ๆ เพื่อให้ได้แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายมากขึ้น
4. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบวิธีการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบการสอนฐานสมรรถนะกับวิธีการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2562). *รายงานเฉพาะเรื่องที่ 12 หลักสูตรและการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา.
- คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2562). *รายงานพันธกิจด้านการปฏิรูปการศึกษาผ่านหลักสูตรและการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2558). *นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐวดี กุละพัฒน์ และสิรินาถ จงกลกลาง. (2565). การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารราชพฤกษ์*. 20 (1), 59-70.
- ทิตนา แคมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2562). *หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ*. การสัมมนาวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2563). *การออกแบบการเรียนการสอนแบบ EASY ในความปกติใหม่ของวงการศึกษาเป็นอย่างไร. Online Workshop เสริมสร้างสมรรถนะออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก แบบรวมพลังอย่าง Easy: New Normal*. (EDUCA). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนา เสงส์สวัสดิ์. (2556). *พฤติกรรมการสอนพลศึกษา 2*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิษณุชาติ เรืองนาถ. (2563). *ผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่มีต่อทักษะชีวิตและการทำงานของนักเรียนมัธยมศึกษาในวิชาสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD)
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2556). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2556*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2566. แหล่งที่มา: <http://www.niet.or.th>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579*. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุคนธ์ สิ้นธพานนท์และคณะ. (2554). *วิธีสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน*.
กรุงเทพมหานคร: 9199 เทคนิคพรินต์ติ้งนิทาน.
- สุวัฒนา สงวรรณรัตน์ และชวน ภารังกุล. (2564). *หลักสูตรและการเรียนการสอนฐานสมรรถนะในสถานศึกษา*.
วารสารสิรินธรปริทรรศน์. 22 (2), 351-364.
- สุวิมล ภาววัง และสุมาลี ชูกำแพง. (2563). *การพัฒนาสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบร่วมมือด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเสริมต่อการเรียนรู้บนฐานของการใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*.
วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม. 7 (9), 175-192.

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เมืองเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี Creative Tourism Development of Koh Kret Nonthaburi Province

ณัฐณา พลเยี่ยม และ นันทสारी สุขโต

มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

Natcha Phonyiem and Nuntasaree Sukato

Navamindradhiraj University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: 6403201001@nmu.ac.th

*****

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลกับความคาดหวังที่มีต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 2) ศึกษาความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลกับความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ของความคาดหวังกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 6 คุณลักษณะ ได้แก่ ทักษะที่นักท่องเที่ยวได้รับ ประสบการณ์ ทรัพยากรการท่องเที่ยว วัฒนธรรมประจำวัน มีส่วนร่วมกับชุมชนในการทำกิจกรรม และเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะของนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเคยเดินทางมาท่องเที่ยวตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรีแล้วอย่างน้อย 1 ครั้ง จำนวน 400 ตัวอย่าง ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (convenience sampling) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน มีความคาดหวังต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p\text{-value} = 0.05$) 2) กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ และอาชีพที่ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p\text{-value} = 0.05$) และ 3) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีความพึงพอใจสูงกว่าความคาดหวังในทุกกลุ่มคุณลักษณะ โดยความคาดหวังของนักท่องเที่ยวโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจ

* วันที่รับบทความ : 14 มิถุนายน 2566; วันที่แก้ไขบทความ 3 กรกฎาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ : 4 กรกฎาคม 2566

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์; คุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์; ความคาดหวัง; ความพึงพอใจ

Abstracts

This study aims to study differences between the personal aspects affected expectations and satisfactions of the Thai tourists and also to examine the relationship between their expectations and satisfactions in 6 characteristics of creative tourism in Koh Kret, Nonthaburi. As rise of skilled, experience, tourism resources, everyday culture, engage experiences and uniqueness of the area. A sample size of 400 was collected from Thai tourists who had at least one prior visit to Koh Kret and have shown creative travel behavior. Statistical techniques used to analyze data were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, and Pearson's product moment correlation.

The results show that, For personal factors, the expectations of tourists with different ages, education levels, occupations, and average monthly incomes, are statistically significant difference ($p\text{-value} \leq 0.05$) while the satisfactions of tourists with different ages and occupations are statistically significant difference ($p\text{-value} \leq 0.05$). Thai tourists who travel to Koh Kret, Nonthaburi report that their satisfactions exceed expectations in all attribute groups. Moreover, the expectation of tourists as a whole has a significantly positive relationship with satisfaction.

Keywords: Creative tourism; Characteristics of Creative Tourism Empowerment; Expectation, Satisfaction

บทนำ

จากแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) รวมถึงแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 - 2570) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจัดว่าเป็นแหล่งรายได้หลักที่สำคัญ และส่งผลโดยตรงกับเศรษฐกิจของประเทศ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2565 : 62) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการเจริญเติบโตและขยายตัวอย่างต่อเนื่องตามการพัฒนาของเมือง ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวจำนวนไม่น้อยที่ต้องการแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความรู้สึกราวกับว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสถานที่นั้น การท่องเที่ยวประเภทนี้จึงมีรูปแบบเฉพาะ โดยแหล่งท่องเที่ยวที่รองรับนักท่องเที่ยวดังกล่าวมักจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในชุมชนหรือเมืองที่มีเอกลักษณ์ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้จะต้องมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ รูปแบบการท่องเที่ยวประเภทนี้เรียกชื่อโดยรวมว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) (Richards, 2011 : 1225)

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่จะช่วยในการฟื้นฟู และรักษามรดกทางวัฒนธรรม (Richards, 2011 : 1225) โดยเป็นการท่องเที่ยวที่มอบโอกาสให้นักท่องเที่ยวพัฒนาศักยภาพการสร้างสรรค์ของตน ผ่านการมีส่วนร่วมในการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย

ประสบการณ์จริงที่เป็นไปตามลักษณะเฉพาะของพื้นที่โดยไม่ได้เป็นเพียงแค่การเที่ยวชมและเผ้าดู แต่มีการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวชุมชน (Community-based tourism) ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ภาครัฐรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญกับการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน โดยการเตรียมความพร้อมของชุมชนในด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จัดเป็นหนึ่งในรูปแบบของการท่องเที่ยวที่สนับสนุนนโยบายการท่องเที่ยวของประเทศไทยสู่ความยั่งยืนตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 3 โดยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ทำให้ชุมชนได้มีพื้นที่ในการเพิ่มทักษะที่ชุมชนมีอยู่แล้วในชีวิตประจำวันให้กับนักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านกระบวนการแบบไม่เป็นทางการ ผ่านกิจกรรมการลงมือปฏิบัติ (work shop) และได้ใกล้ชิดกับคนในท้องถิ่น ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในพื้นที่ท่องเที่ยวของชุมชน นอกจากนี้ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการช่วยฟื้นฟูการอนุรักษ์คุณค่าของชุมชน กล่าวคือ เมื่อเกิดการท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่น จะเป็นตัวเร่งให้ชุมชนเกิดการพัฒนาและอนุรักษ์คุณค่าเดิมที่ชุมชนมีอยู่อย่างพร้อมเพรียงกัน (ยุพิน พิพัฒน์พวงทอง, 2564 : 23-39) ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างเศรษฐกิจชุมชนที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ และเกิดความยั่งยืนต่อไป

ตำบลเกาะเกร็ด นิยมเรียกกันโดยย่อว่าเกาะเกร็ด เป็นหนึ่งในตำบลของอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มีลักษณะภูมิประเทศเป็นเกาะตั้งอยู่กลางแม่น้ำเจ้าพระยาส่วนที่ไหลผ่านจังหวัดนนทบุรี เกาะเกร็ดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร สามารถเดินทางมาถึงได้โดยสะดวก มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและวิถีชุมชน รวมถึงความหลากหลายของรูปแบบการท่องเที่ยว เมื่อพิจารณาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเกาะเกร็ดในช่วงที่ผ่านมา มีการวิจัยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเห็นได้ว่าการศึกษาการท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการศึกษาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวชุมชน ทั้งในรูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ แต่ยังไม่ปรากฏการศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในท้องที่ดังกล่าว

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่ามีความเป็นไปได้สูงที่ตำบลเกาะเกร็ดซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง สามารถพัฒนาขึ้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีศักยภาพ และดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามามีส่วนร่วมและสัมผัสถึงวัฒนธรรมและการใช้ชีวิตร่วมกับชุมชน จากงานวิจัยการท่องเที่ยวของเกาะเกร็ด จะเห็นได้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการพัฒนาเมืองล้นต้องมีการศึกษาในส่วนของนักท่องเที่ยว และแผนพัฒนาของหน่วยงานราชการที่ดูแลพื้นที่ เพื่อที่จะนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ที่ได้ประสิทธิภาพ ดังนั้น ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวที่ส่งผลกับความคาดหวัง และความพึงพอใจ ที่มีต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในพื้นที่

ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวัง และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลกับความคาดหวังที่มีต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลกับความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. **ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวตำบล เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรีแล้วอย่างน้อย 1 ครั้ง และเป็นนักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะของนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรคำนวณของ Cochran (Cochran, 1977 : 41) ที่ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนจากการใช้ตัวอย่าง 0.05 จากการคำนวณได้จำนวนตัวอย่างที่ต้องสำรวจไม่น้อยกว่า 385 คน และเพิ่มการสำรองตัวอย่าง 4% คือ 15 คน รวมจำนวนตัวอย่างที่ทำการสำรวจทั้งหมด 400 คน

2. **เครื่องมือที่ใช้และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ** เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย คำถามเพื่อคัดกรองกลุ่มตัวอย่าง และเนื้อหาของแบบสอบถาม จำนวน 4 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว ข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยว ความคาดหวังและความพึงพอใจเกี่ยวกับคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

สำหรับแบบสอบถามที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือได้มีการนำมาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ด้วยวิธีการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of item Objective Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน จากนั้นนำแบบสอบถามไปตรวจสอบความถูกต้องตรงตามโครงสร้าง และหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทำการทดลอง (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย จำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ความสอดคล้องภายในด้วยวิธีการสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ผลอยู่ในช่วง 0.90 – 0.98 ซึ่งค่าที่ใกล้เคียงกับ 1 จะแสดงถึงการมีความเชื่อมั่นในระดับสูง (Hair et al., 2010 : 125)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถามสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวจำนวน 400 ตัวอย่าง ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลบริเวณพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในช่วงเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม 2565 กำหนดวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-probability sampling) และใช้วิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience sampling) เก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามภายในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด ที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรีแล้วอย่างน้อย 1 ครั้ง และเป็นนักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะของนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

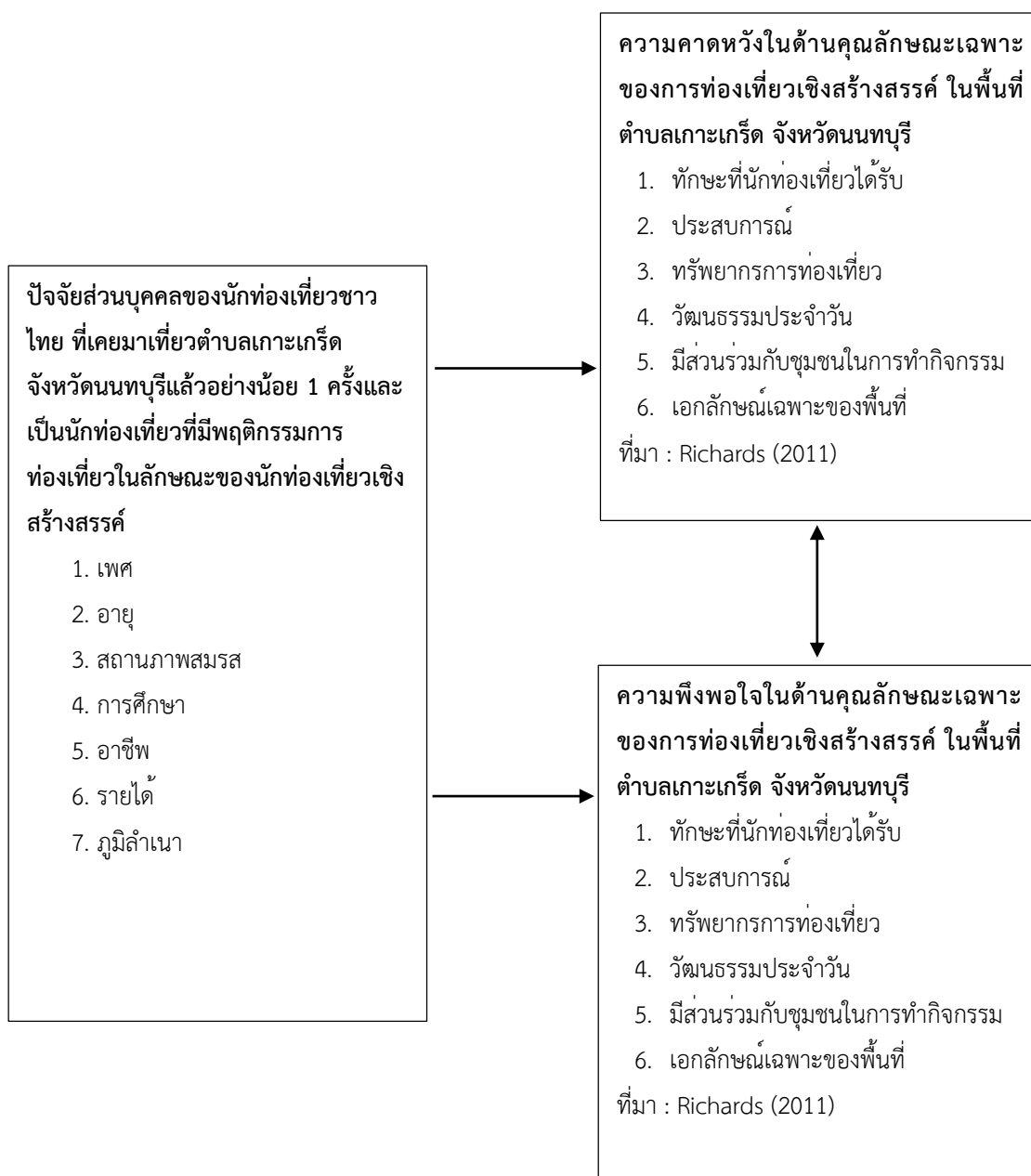
การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ซึ่งเป็นสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ ค่าสถิติ Independent t-test ค่าสถิติ F-test และค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product moment Correlation Coefficient)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เมืองเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีการนำแนวคิดทฤษฎีด้านลักษณะของประชากรศาสตร์ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวังและความพึงพอใจ ประกอบกับแนวคิดด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มาใช้ประกอบในการศึกษาความแตกต่างของลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อความคาดหวังและความพึงพอใจขององค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในด้านต่างๆ โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลกับความคาดหวังที่มีต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวงเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี (สมมติฐานข้อ 1)

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างทางลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว ที่ส่งผลต่อความคาดหวังที่มีต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวงเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

คุณลักษณะการท่องเที่ยวงเชิงสร้างสรรค์	ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว					
	เพศ	อายุ	สถานภาพ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
1. ทักษะที่นักท่องเที่ยวได้รับ	0.830	0.158	0.100	0.193	0.654	0.004*
2. ประสบการณ์	0.596	0.215	0.156	0.144	0.392	0.048*
3. ทรัพยากรการท่องเที่ยว	0.938	0.034*	0.050*	0.099	0.123	0.088
4. วัฒนธรรมประจำวัน	0.756	0.659	0.344	0.281	0.109	0.016*
5. มีส่วนร่วมกับชุมชนในการทำกิจกรรม	0.541	0.751	0.878	0.028*	0.034*	0.021*
6. เอลักษณะเฉพาะถิ่น	0.858	0.651	0.967	0.026*	0.191	0.101

*แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า p-value < 0.05)

จากตารางที่ 1 พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันมีความคาดหวังที่มีต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวงเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในทุกกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (p-value > 0.05) ในส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวงเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน โดยคะแนนความคาดหวังเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวที่มีต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวงเชิงสร้างสรรค์ในกลุ่มที่ 3 ทรัพยากรการท่องเที่ยว มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (p-value = 0.034) ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวงเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน โดยความคาดหวังเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวที่มีต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวงเชิงสร้างสรรค์ในกลุ่มที่ 3 ทรัพยากรการท่องเที่ยว มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (p-value = 0.050) สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวงเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน โดยความคาดหวังเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวที่มีต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวงเชิงสร้างสรรค์ในกลุ่มที่ 5 การส่วนร่วมกับชุมชนในการทำกิจกรรม (p-value = 0.028) และกลุ่ม

ที่ 6 เอกลักษณะเฉพาะถิ่น (p-value = 0.026) มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในส่วนของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน โดยความคาดหวังเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในกลุ่มที่ 5 การส่วนร่วมกับชุมชนในการทำกิจกรรม มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (p-value = 0.034) และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้เฉลี่ยแตกต่างกันมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน โดยความคาดหวังเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในกลุ่มที่ 1 ทักษะที่นักท่องเที่ยวได้รับ (p-value = 0.004) กลุ่มที่ 2 ประสบการณ์ (p-value = 0.048) กลุ่มที่ 4 วัฒนธรรมประจำวัน (p-value = 0.016) และกลุ่มที่ 5 มีส่วนร่วมกับชุมชนในการทำกิจกรรม (p-value = 0.021) มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผลการศึกษาความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลกับความคาดหวังที่มีต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี (สมมติฐานข้อ 2)

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างทางลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

คุณลักษณะการ ท่องเที่ยวเชิง สร้างสรรค์	ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว					
	เพศ	อายุ	สถานภาพ	ระดับ การศึกษา	อาชีพ	รายได้เฉลี่ย ต่อเดือน
1. ทักษะที่นักท่องเที่ยวได้รับ	0.494	0.035*	0.644	0.243	0.244	0.425
2. ประสบการณ์	0.643	0.053	0.624	0.632	0.064	0.728
3. ทรัพยากรการท่องเที่ยว	0.586	0.002*	0.668	0.205	0.024*	0.874
4. วัฒนธรรมประจำวัน	0.546	0.006*	0.609	0.338	0.026*	0.856
5. มีส่วนร่วมกับชุมชนในการทำกิจกรรม	0.424	0.076	0.772	0.279	0.018*	0.358
6. เอกลักษณะเฉพาะถิ่น	0.638	0.001*	0.737	0.279	0.009*	0.682

*แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า p-value < 0.05)

จากตารางที่ 2 พบว่า นักท่องเที่ยวที่มี เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในทุกกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ($p\text{-value} > 0.05$) ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน โดยความพึงพอใจเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวในกลุ่มที่ 1 ทักษะที่นักท่องเที่ยวได้รับ ($p\text{-value} = 0.035$) กลุ่มที่ 3 ทรัพยากรการท่องเที่ยว ($p\text{-value} = 0.002$) กลุ่มที่ 4 วัฒนธรรมประจำวัน ($p\text{-value} = 0.006$) และกลุ่มที่ 6 เอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ($p\text{-value} = 0.001$) มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน โดยความพึงพอใจเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวในกลุ่มที่ 3 ทรัพยากรการท่องเที่ยว ($p\text{-value} = 0.024$) กลุ่มที่ 4 วัฒนธรรมประจำวัน ($p\text{-value} = 0.026$) กลุ่มที่ 5 มีส่วนร่วมกับชุมชนในการทำกิจกรรม ($p\text{-value} = 0.018$) และกลุ่มที่ 6 เอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ($p\text{-value} = 0.009$) มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี (สมมติฐานข้อ 3)

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ของความคาดหวังนักท่องเที่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ความคาดหวัง	ความคาดหวัง						
	ทักษะที่นักท่องเที่ยวได้รับ	ประสบการณ์	ทรัพยากรการท่องเที่ยว	วัฒนธรรมประจำวัน	มีส่วนร่วมกับชุมชนในการทำกิจกรรม	เอกลักษณ์เฉพาะถิ่น	ความพึงพอใจ
ทักษะที่นักท่องเที่ยวได้รับ	1	0.799 <0.001*	0.706 <0.001*	0.698 <0.001*	0.612 <0.001*	0.633 <0.001*	0.369 <0.001*
ประสบการณ์	0.799 <0.001*	1	0.742 <0.001*	0.764 <0.001*	0.691 <0.001*	0.696 <0.001*	0.339 <0.001*
ทรัพยากรการท่องเที่ยว	0.706 <0.001*	0.742 <0.001*	1	0.777 <0.001*	0.646 <0.001*	0.692 <0.001*	0.347 <0.001*
วัฒนธรรมประจำวัน	0.698 <0.001*	0.764 <0.001*	0.777 <0.001*	1	0.728 <0.001*	0.758 <0.001*	0.344 <0.001*
มีส่วนร่วมกับชุมชนในการทำกิจกรรม	0.612 <0.001*	0.691 <0.001*	0.646 <0.001*	0.728 <0.001*	1	0.848 <0.001*	0.391 <0.001*
เอกลักษณ์เฉพาะถิ่น	0.633 <0.001*	0.696 <0.001*	0.692 <0.001*	0.758 <0.001*	0.848 <0.001*	1	0.453 <0.001*

ความพึงพอใจ	0.369 <0.001*	0.339 <0.001*	0.347 <0.001*	0.344 <0.001*	0.391 <0.001*	0.453 <0.001*	1

*แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า p-value < 0.05)

จากตารางที่ 3 พบว่า ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในกลุ่มที่ 1 ทักษะที่นักท่องเที่ยวได้รับ มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ($r = 0.369$) กับความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในทิศทางเดียวกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สำหรับความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีลักษณะในกลุ่มที่ 2 ประสบการณ์ มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ($r = 0.339$) กับความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในทิศทางเดียวกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีลักษณะในกลุ่มที่ 3 ทรัพยากรการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ($r = 0.347$) กับความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในทิศทางเดียวกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีลักษณะในกลุ่มที่ 4 วัฒนธรรมประจำวัน มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ($r = 0.344$) กับความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในทิศทางเดียวกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีลักษณะในกลุ่มที่ 5 มีส่วนร่วมกับชุมชนในการทำกิจกรรมมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ($r = 0.391$) และความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีลักษณะในกลุ่มที่ 6 เอกลักษณ์เฉพาะถิ่นมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ($r = 0.453$) กับความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในทิศทางเดียวกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เช่นเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าความคาดหวังต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่นักท่องเที่ยวได้รับเพิ่มขึ้น มีผลให้ความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพิ่มขึ้นตาม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาในการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เมืองเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” พบว่า เมื่อพิจารณาปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า นักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มี อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคาดหวังต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ต่างกัน เช่น นักท่องเที่ยวที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 10,000 - 30,000 บาท มีความคาดหวังต่อคุณลักษณะในกลุ่มที่ 2 ประสบการณ์ แตกต่างจากนักท่องเที่ยวที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 30,000 - 50,000 บาท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kotler and Keller (2009 : 63) ที่กล่าวว่า นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์เหมือนกันหรือคล้ายกัน อาจจะมีคุณลักษณะทางจิตวิทยาหรือนิสัยที่ต่างกัน ตัวอย่างเช่น อาชีพที่ต่างกันย่อมมีความคาดหวังในด้านความคุ้มค่า และประสบการณ์ที่ต้องการจากการท่องเที่ยวแตกต่างกันไป แต่ทั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรวาล วงศ์มณี (2564 : 2665) ที่ศึกษาคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่นักท่องเที่ยวต้องการ และพบว่า นักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชายและหญิงในทุกกลุ่มอายุ ทุกสถานภาพการสมรส และทุกระดับการศึกษา มีความคาดหวังต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดสร้างสรรค์มุ่งเน้นการเข้าร่วมกิจกรรมและแสวงหาประสบการณ์ที่สร้างสรรค์เป็นหลัก

สำหรับคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังและความพึงพอใจสูงสุด คือ กลุ่มที่ 4 วัฒนธรรมประจำวัน เห็นได้ว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังตำบลเกาะเกร็ดมีความต้องการในการเรียนรู้และสัมผัสกับวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ผ่านประสบการณ์ในชีวิตจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของชิตชนก อนันตมงคลกุล และกัญญาพัชร พัฒนาโกคินสกุล (2562 : 1-20) ที่กล่าวว่า แรงจูงใจเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ การสัมผัสกับวัฒนธรรมท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น สำหรับพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด มีความโดดเด่นในด้านของวัฒนธรรมการใช้ชีวิตของชุมชนมอญ จึงอาจทำให้นักท่องเที่ยวคาดหวังที่จะได้สัมผัสวัฒนธรรมที่เป็นของชุมชนแต่ดั้งเดิม และได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับวัฒนธรรมเฉพาะที่หาได้ยากในพื้นที่อื่น สำหรับคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังและความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ กลุ่มที่ 5 มีส่วนร่วมกับชุมชนในการทำกิจกรรม แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนภายในตำบลเกาะเกร็ด อาจจะยังไม่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งในส่วนรูปแบบกิจกรรม กรอบระยะเวลา หรือขาดการประชาสัมพันธ์ที่ครอบคลุม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราพร คงรอด (2563 : 100-116) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวมีความสนใจในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในด้านของการทำอาหารพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์และและศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นเป็นอันดับแรก โดยมีระยะเวลาที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมประมาณครึ่งวัน หรือไม่เกิน 2-3 ชั่วโมง เพื่อที่จะได้มีโอกาสทำกิจกรรมได้หลากหลายภายใน 1 วัน ส่วนประเด็นของปัญหาหรือข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยว คือ ด้านการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยว และป้ายบอกเส้นทาง

ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังกับความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยรวม พบว่าความคาดหวังของนักท่องเที่ยวโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจ ซึ่งพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลานานในคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ด้านต่างๆ ก่อให้เกิดความแปลกใหม่และสามารถตอบสนองความคาดหวังของนักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อมา สอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรวาล วงศ์มณี (2564 : 2665) ที่ศึกษาคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่นักท่องเที่ยวต้องการ พบว่า ความความคาดหวังคุณค่าคุณลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จากนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตัวจริง ประกอบด้วย พื้นที่และสิ่งแวดล้อมเชิงสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วมเชิงสร้างสรรค์ ความมีเสน่ห์ หาได้ยาก และแปลกใหม่เชิงสร้างสรรค์ และคุณค่าพื้นฐานตามหน้าที่เชิงสร้างสรรค์

สำหรับงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ของตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จัดเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนด้วยการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ เมื่อพิจารณาถึงศักยภาพของตำบลเกาะเกร็ด พบว่า เป็นพื้นที่ที่มีทุนทางวัฒนธรรม และทุนมนุษย์ ได้แก่ ความเป็นเอกลักษณ์ที่สื่อถึงความหมายของสถานที่ มีความดั้งเดิมเป็นของจริงปราศจากการแต่งเติม มีกิจกรรมพิเศษ เทศกาล หรือประเพณีที่น่าเข้าร่วมและเป็นประสบการณ์ที่น่าจดจำ รวมไปถึงการจัดให้มีพื้นที่และบรรยากาศสำหรับการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ พร้อมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคที่ช่วยให้นักท่องเที่ยวมีความทรงจำเชิงสร้างสรรค์ร่วมกับผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในพื้นที่ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของเมืองสร้างสรรค์บนฐานรากที่เข้มแข็งของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพย์วรรณ จุลรัชนิกร (2565 : 15-31) ที่กล่าวไว้ว่า แนว

ทางการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์/การจัดการความรู้ และการเปิดพื้นที่ชุมชนสร้างสรรค์ ซึ่งเหล่านี้นี้สามารถต่อยอดให้เกิดเป็นชุมชนสร้างสรรค์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ รวมถึงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของพื้นที่ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ อันเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการพัฒนาเป็นเมืองสร้างสรรค์ในอนาคตได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Landry, 2000 : 47) ซึ่งกล่าวว่า คนและวัฒนธรรมท้องถิ่นมีส่วนสำคัญในการทำให้เมืองเป็นพื้นที่ของความสร้างสรรค์และทำให้เกิดพลวัตขึ้นในสังคมเมือง ดังนั้น ความเป็นท้องถิ่นที่สื่อสารออกมาทางศิลปะในรูปแบบต่างๆ และกิจกรรมทางวัฒนธรรมซึ่งถือเป็นทรัพยากรสร้างสรรค์ จึงเป็นส่วนประกอบสำคัญที่ทำให้ความเป็นเมืองสร้างสรรค์ของแต่ละท้องถิ่นมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่แตกต่างกันไป

ในส่วนของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตามที่องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization United Nations World Tourism Organization: UNWTO) ได้กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องมาจากการมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องทุกคน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ ชุมชนในพื้นที่ และท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้กำหนดแผนในการพัฒนาพื้นที่ การจะบรรลุถึงการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้จะต้องทำเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ต้องมีการควบคุมติดตามผลกระทบ และมีมาตรการป้องกันและแก้ไข สำหรับนักท่องเที่ยวแล้ว การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจะต้องสร้างความพึงพอใจและสร้างประสบการณ์ที่มีความหมายให้กับนักท่องเที่ยว จากแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกาะเกร็ดประจำปี พ.ศ. 2562-2565 และแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2566 – 2570) ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ด พบว่า หน่วยงานท้องถิ่นมีการวางนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยว แต่ยังขาดความต่อเนื่องและทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ แพรดาว พุพานิชย์พลุกษ์ (2565 : 82-109) ที่กล่าวว่า ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวตามแผนการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี คือ ประชาชนให้ความสนใจในการพัฒนาชุมชนส่วนรวมน้อย ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสำคัญและไม่สนใจที่จะเข้าร่วมประชาคมหมู่บ้าน อีกทั้งประชาชนไม่ทราบและไม่เข้าใจถึงสิทธิในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ การวิจัยครั้งต่อไปควรนำผลการศึกษาในครั้งนี้ไปต่อยอดในแหล่งการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อื่นๆ เพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวรวมถึงพัฒนาคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแต่ละด้านให้ตรงกับความคาดหวังของนักท่องเที่ยว และเนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเลือกศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะทำให้เห็นแนวโน้มในภาพกว้างเท่านั้น การศึกษาในครั้งต่อไปควรจะทำการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้ทราบความคิดเห็นในเรื่องของความคาดหวังและความต้องการคุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่แท้จริงของกลุ่มนักท่องเที่ยว
2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย หน่วยงานท้องถิ่นควรมีการวางนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยว อย่างต่อเนื่องและกำหนดทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจน รวมถึงสนับสนุนให้ชุมชนและผู้ประกอบการมีส่วนร่วมกับการวางนโยบาย
3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ชุมชนท้องถิ่นสามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนากิจกรรมหรือแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ให้ตรงตามความคาดหวังของนักท่องเที่ยว เพื่อให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีศักยภาพ และเนื่องจากนักท่องเที่ยวมีความคาดหวังและความพึงพอใจในคุณลักษณะการมีส่วนร่วมกับชุมชนในการทำกิจกรรมน้อยที่สุด ดังนั้น จึงควรมีการเพิ่มเติมกิจกรรมที่เหมาะสมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมกับชุมชนมากขึ้น รวมถึงเพิ่มเติมการประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2565, 18 มีนาคม). แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2561-2565.
- ชิดชนก อนันตมงคลกุล และกัญญาพัชร พัฒนาโกคินสกุล. (2562). พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดภูเก็ต. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ. 15 (2), 1-20.
- จิราพร คงรอด. (2563). ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ชุมชนลุ่มน้ำคลองป่าพะยอม - คลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง. วารสารวิชาการปริชาต มหาวิทยาลัยทักษิณ. 2 (33), 100-116.
- จักรวาล วงศ์มณี และ รักษ์พงศ์ วงศาโรจน์. (2564). คุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่นักท่องเที่ยวคาดหวัง ในแหล่งจุดหมายปลายทางเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. 9 (6), 2665-2678.
- ทิพย์วรรณ จุลรัชนิกร. (2565). การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ : จังหวัดเพชรบุรี. วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 16 (2), 15-31.

- แพรดาว พุพาณิชย์พฤกษ์. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวตามแผนการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. *วารสารวารสารการเมืองและสังคม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*. 1 (2), 82-109.
- ยุพิน พิพัฒน์พวงทอง (2564). การฟื้นฟูการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์ด้วยการอนุรักษ์และกิจกรรมการชงชาสมุนไพรรางแดงในชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. *วารสารกาสะลองคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*. 1 (15), 23-39.
- Cochran, W.G. (1977). *Sampling Techniques*. 3d ed. New York : John Wiley and Sons Inc.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis: Global edition*. In: Pearson Higher Education Upper Saddle River, NJ.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2009). *Marketing management*. London: Pearson Education.
- Landry, C. (2000). *The creative city—a toolkit for urban innovators*. London, Earthscan.
- Richards, G. (2011). Creativity and Tourism : The State of the Art. *Annals of Tourism Research*. 38 (4), 1225-1253.

การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบ
โครงการที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน
**A Development of Thai Reading Instruction Model Using Project-Based
Learning to Enhance Analytical Reading Ability for Chinese Students**

Zhong Rulin และ วาริรัตน์ แก้วอุไร

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Zhong Rulin and Wareerat Kaewurai

Naresuan University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: zhongr63@nu.ac.th

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน 2) ทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2565 Dianchi College of Yunnan University จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสัมภาษณ์สภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาจีน 2) รูปแบบการเรียนการสอน คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน และแผนการจัดการเรียนรู้ 3) แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน และแผนการจัดการเรียนรู้ 4) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ 5) แบบประเมินผลการจัดทำโครงการทางภาษาไทย ซึ่งมีเกณฑ์การประเมินแบบรูปรีค วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีประสิทธิผล และสถิติทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการเรียนการสอน คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน และแผนการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18, 4.35, 4.39 ตามลำดับ ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.5517 หรือร้อยละ 55.17 2) ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการจัดทำโครงการทางภาษาไทยของนักศึกษาจีน อยู่ในระดับดีมาก ระดับดี พอใช้ และควรปรับปรุง จำนวน 1, 1, 2 และ 1 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 20, 20, 40 และ 20 ตามลำดับ

คำสำคัญ: การพัฒนาแบบแผน; การเรียนการสอนอ่านภาษาไทย; แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงการ; การอ่านเชิงวิเคราะห์

* วันที่รับบทความ : 27 มิถุนายน 2566; วันที่แก้ไขบทความ 4 กรกฎาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ : 5 กรกฎาคม 2566

Abstracts

The purposes of this research were to develop and assess quality of the Thai reading instructional model. This study also aimed to implement the Thai reading instructional model. This study was conducted using the following two research and development steps according to the research purposes: Step 1: Developing and assessing quality of the Thai reading instructional model; Step 2: Implementing the Thai reading instructional model. The samples consisted of 21 Chinese students, who were studying Thai in the second-year of 2022 academic year, Dianchi College of Yunnan University. Research instruments were a condition, problems, and guideline for analytical reading ability development of Chinese students structure interviews, the Thai reading instructional model, the Thai reading instructional model handbook, lesson plans, suitability evaluation forms, an analytical reading ability test form, and a rubric-based assessment of creating the Thai projects that improved analytical reading ability form. Content analysis, descriptive statistics (Percentage, Mean, Standard deviation), the effectiveness index, and the paired-samples t-test were used for data analysis.

The findings revealed that: 1) The Thai reading instructional model, the Thai reading instructional model handbook, and lesson plans had the high level of appropriateness with Mean of 4.18, 4.35 and 4.39, respectively. The effectiveness index of the Thai reading instructional model was 0.5517 or 55.17 percent. 2) Chinese students' analytical reading ability after the Thai reading instructional model implementation were enhanced and significantly higher than before at a significant level of .01. Furthermore, only 1 group of Chinese students created Thai projects that can enhance analytical reading ability at an excellent level, accounting for 20 percent of the total number of groups, while the good level, acceptable and to be improved were 1, 2 and 1 group respectively. These groups were representing 20, 40 and 20 percent respectively of the total number of groups.

Keywords: The instructional model development; Teaching for Thai language reading; Project-based learning; Analytical reading

บทนำ

สังคมปัจจุบันอันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้ผู้คนทั่วโลกสามารถติดต่อสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพกันได้อย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษาและวัฒนธรรม โดยมีภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการเชื่อมโยง ซึ่งการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพนั้น สามารถช่วยพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ดีขึ้น ดังกรณีความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศจีนและประเทศไทย ซึ่งมีชาวต่างชาติมีการติดต่อสื่อสารกันมากขึ้น เมื่อชาวต่างชาติโดยเฉพาะชาวจีนหันมาให้ความสนใจที่จะศึกษาเรียนรู้ภาษาไทยกันอย่างแพร่หลาย อันเนื่องมาจากความจำเป็นทางธุรกิจ การท่องเที่ยว การศึกษาที่ชาวจีนเข้าไปลงทุนการท่องเที่ยว และการเรียนต่อที่ประเทศไทยตามกระแสเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและการศึกษาไร้พรมแดน และเพราะภาษาไทยเป็นสื่อที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่มีคนพูดมากเป็นลำดับที่ 25 ของโลก (สำนักข่าวซีอาร์ไอ, 2011 : 2) ประกอบกับความสัมพันธ์ระหว่างจีนและไทยมีมิตรภาพพัฒนาไปอย่างลึกซึ้ง สองประเทศได้แลกเปลี่ยนการศึกษา และวัฒนธรรมอย่างเป็นมา การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยและ

ภาษาจีนเกิดขึ้นในสถานศึกษาทั้งสองประเทศเป็นสภาพการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นปกติ จนได้เกิดผลกระทบ การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยที่จีน และการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนที่ไทยเป็นอย่างมาก ซึ่งโครงการ แลกเปลี่ยนนักศึกษา อาจารย์ และการให้ทุนการศึกษาระหว่างจีนกับไทยโดยประเทศ อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง รวมถึงมณฑลยูนนานเป็นประจำทุกปีเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา รวมปีละประมาณ 2,000 คน รัฐบาลมณฑลยูนนานจัดให้ความร่วมมือด้านการศึกษากับไทยมีความสำคัญอันดับต้น โดยในปีที่ผ่านมา นักศึกษาไทยได้รับทุนการศึกษา 98 ทุน มากที่สุดในประเทศสมาชิก GMS (สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ นคร กุ๋นหมิง, 2562 : 5)

การจัดการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยให้แก่ นักศึกษาจีน จากที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักศึกษาจีนที่เรียน ภาษาไทยและอาจารย์ผู้สอนภาษาไทยให้กับนักศึกษาจีนด้านสภาพและปัญหาความสามารถในการอ่าน ภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีน ปรากฏว่านักศึกษาจีนขาดแคลนความสามารถการอ่านด้านงานเขียน โครงสร้าง ของบทอ่านและการสื่อสารการอ่าน ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นจากขาดความสามารถการอ่านในการวิเคราะห์งาน เขียน โครงสร้างของประโยค และบทอ่าน นักศึกษาจีนยังไม่ค่อยเข้าใจในการแยกแยะองค์ประกอบของงาน เขียน ความหมายของคำ และประโยคได้ดีพอเนื่องจากยังขาดความรู้ในเรื่องของคำ และประโยค ทำให้เกิด ความสับสนในการวิเคราะห์เนื้อหาต่าง ๆ ในระดับที่สูงขึ้น จึงทำให้นักศึกษาจีน 1) ไม่สามารถวิเคราะห์เนื้อ เรื่องได้ โดยเฉพาะวิเคราะห์เนื้อหาของงานเขียน อธิบายรายละเอียดเนื้อเรื่องและแนวคิดในบทอ่าน พร้อมทั้ง ระบุข้อมูลเหตุผลและรายละเอียดที่สัมพันธ์กัน 2) ไม่สามารถวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอได้ โดยเฉพาะการ อธิบายวิธีการในการนำเสนอเนื้อหาของงานเขียนประเภทต่าง ๆ ได้ 3) ไม่สามารถวิเคราะห์สำนวนภาษาได้ โดยเฉพาะการอธิบายการใช้ภาษาและสำนวนภาษาของผู้เขียนทั้งความหมายที่ปรากฏตามตัวอักษรและ ความหมายที่แฝงอยู่ได้ เพราะฉะนั้น แนวทางในการพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ สำหรับ นักศึกษาจีน ควรเน้นผู้เรียนให้เข้าใจในเรื่องของคำและประโยคอย่างถูกต้อง ร่วมกับเข้าใจวัฒนธรรมไทย รวมถึงการฝึกฝนทักษะด้านการคิด การวิเคราะห์ การวิจารณ์ วินิจฉัยสิ่งที่อ่านได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นการที่จะ พัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาจีน ดังที่ Qin (2019 : 102) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ต้องมีการจัดการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยให้นักศึกษาจีนได้สร้างโครงงานตามสาระการเรียนรู้

Dianchi College of Yunnan University เป็นมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งที่สอนภาษาไทยให้แก่ นักศึกษาจีนมีความสัมพันธ์และความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยศรีนคริน- ทรวโรฒอยู่ เสมอ Dianchi College of Yunnan University ได้จัดทำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ซึ่งเป็นหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนวิชาเอกภาษาไทย และหลักสูตร ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารระยะสั้นระดับประกาศนียบัตร ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนพูดและอ่านภาษาไทย ให้แก่นักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง โดยเน้นการพัฒนาทักษะการอ่านของนักศึกษาจีน ซึ่ง สอดคล้องกับอาภรณ์พรรณ พงษ์สวัสดิ์ (2550 : 2-3) และ ที่กล่าวว่า การสอนการอ่านภาษาไทยให้แก่ นักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ควรเน้นการอ่านให้รู้เรื่อง การอ่านจับใจความ การวิเคราะห์เรื่อง ที่อ่าน และแสดงความคิดเห็นได้ เป็นการจูงใจให้อยากอ่านหนังสือ หลังจากอ่านแล้ว หากพบว่า นักศึกษาจีน

อ่านคำใดไม่ได้หรือไม่รู้ความหมายของคำนั้น ผู้สอนต้องแนะนำวิธีการอ่าน และสร้างแบบฝึกหัดท้ายบทเรียนเพิ่มเติม เป็นการฝึกค้นคว้า และแก้ปัญหา จนกระทั่งนักศึกษาจีนเห็นความจำเป็น และประโยชน์ของการอ่านภาษาไทย ใช้เทคนิคและวิธีการสอนทักษะการอ่านภาษาไทยที่หลากหลาย โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาภาษาไทยโดยใช้โครงงานที่เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

การจัดการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นแนวทางหนึ่งที่ผู้เรียนจะได้รับทั้งความรู้และกระบวนการเรียนรู้ ดังที่กัญญภัทร แสงแป้น (2562 : 7-8) ได้ให้ความเห็นกับเรื่องนี้ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานมีคุณภาพด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นแนวการสอนที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาทักษะการอ่าน เสริมสร้างกลวิธีการอ่านเชิงวิเคราะห์ มีประสบการณ์การจัดรูปแบบการสอนภาษาโดยใช้โครงงาน ผู้สอนในขั้นตอนแรก ผู้สอนได้มีการให้ความรู้ทางภาษาที่จำเป็นในการทำโครงงาน ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษา และเห็นความเกี่ยวข้องของภาษาที่เรียนกับการนำไปใช้ในการสร้างโครงงาน หลังจากนั้น ผู้เรียนจะลงมือปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ในลักษณะร่วมมือกัน โดยผู้เรียนจะมีการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ และร่วมกันฝึกใช้รูปแบบภาษาเพื่อให้เกิดความชำนาญ เกิดความมั่นใจ และใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับทิตินา แชมมณี (2548 : 138) ที่ได้เสนอทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนได้ร่วมกันเลือกทำโครงงานที่ตนสนใจโดยร่วมกันสำรวจ สังเกต และกำหนดเรื่องที่ตนสนใจ วางแผนการทำโครงงานร่วมกัน ศึกษาหาข้อมูลที่จำเป็นและลงมือปฏิบัติงานตามแผนที่วางเอาไว้

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนภาษาไทยในสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยที่ประเทศจีนอันเป็นการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน เพื่อเป็นประโยชน์ในฐานะแนวทางการสอนอ่านภาษาไทยที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ให้กับนักศึกษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน
2. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยเริ่มตั้งแต่การสร้างและหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน รวมทั้งการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

1.1 กลุ่มเป้าหมายในระยะที่ 1 ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนภาษาไทยให้กับนักศึกษาจีน จำนวน 5 คน และนักศึกษาจีน จำนวน 10 คน โดยเป็นนักศึกษาจีนที่ต้องการจะมาเรียนภาษาไทย ซึ่งเป็นกลุ่มที่ใช้ในการสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาด้านความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาจีน และแนวทางการพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนอ่านภาษาไทยให้กับนักศึกษาจีน จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน นอกจากนี้ใช้กลุ่มทดลองนำร่องคือ นักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทย ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2564 Yunnan Minzu University จำนวน 31 คน เพื่อหาข้อดีข้อเสียประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน

1.2 กลุ่มเป้าหมายในระยะที่ 2 ได้แก่ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2565 Dianchi College of Yunnan University จำนวน 21 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย ซึ่งมีห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 การสัมภาษณ์สภาพปัญหาด้านความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาจีน และแนวทางการพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญต่อการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งแบบสัมภาษณ์มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

2.2 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน และแผนการจัดการเรียนรู้ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scales) ซึ่งแบบประเมินความเหมาะสมมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

2.3 การหาค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน โดยนำรูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาจีนกลุ่มทดลองนำร่องที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย คือ นักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทย ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2564 Yunnan Minzu University จำนวน 31 คน เพื่อทำการทดลองนำร่องและหาค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยวัดพฤติกรรมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความสามารถในการวิเคราะห์ส่วนประกอบของงานเขียน ความสามารถในการวิเคราะห์โครงสร้างของประโยค ความสามารถในการวิเคราะห์โครงสร้างของบทอ่าน และความสามารถในการวิเคราะห์การสื่อความหมายของบทอ่าน ซึ่งแบบทดสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.23 – 0.58 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.23 – 0.61 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

2.4 การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2565 Dianchi College of Yunnan University จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ และแบบประเมินผลการจัดทำโครงงานทางภาษาไทยของนักศึกษาจีน ซึ่งมีเกณฑ์การประเมินแบบรูบริค โดยแบบประเมินผลการจัดทำโครงงานทางภาษาไทยของนักศึกษาจีนมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และค่าความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน 2 คน โดยหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (r_{xy}) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86

3. วิธีการดำเนินการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน

1.1 สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนภาษาไทยให้กับนักศึกษาจีน จำนวน 5 คน และนักศึกษาจีน จำนวน 10 คน โดยเป็นนักศึกษาจีนที่ต้องการจะมาเรียนภาษาไทย เพื่อศึกษาสภาพปัญหาด้านความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาจีน และแนวทางการพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน

1.2 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาด้านความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาจีน และแนวทางการพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อสร้างเป็นรูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบ

โครงการที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน จากนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบโครงการที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน คู่มือการใช้รูปแบบอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบโครงการที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน และแผนการจัดการเรียนรู้

1.3 นำรูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบโครงการที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบโครงการที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาจีนกลุ่มทดลองนำร่องที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย ซึ่งเป็นนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทย ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2564 Yunnan Minzu University จำนวน 31 คน เพื่อทำการทดลองนำร่องและหาค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบโครงการที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบโครงการที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน

2.1 นำรูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบโครงการ ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2565 Dianchi College of Yunnan University จำนวน 21 คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าโดยใช้การทดลองแบบกลุ่มเดียว (One Group Pretest Posttest Design)

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการวัดและประเมินความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ก่อนการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ซึ่งเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ ปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

2.3 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบโครงการ ซึ่งมีรายละเอียด ดังตาราง

ตารางที่ 1 แสดงการดำเนินการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยรูปแบบการเรียนการสอน

แผนการจัดการเรียนรู้ ที่	เรื่อง	จำนวน (ชั่วโมง)
1	การวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์และการเรียนรู้ แบบโครงงาน	3
2	ฝึกการอ่านเชิงวิเคราะห์จากรูปแบบงานเขียน	6
3	ฝึกการอ่านเชิงวิเคราะห์โครงสร้างของประโยค	6
4	ฝึกการอ่านเชิงวิเคราะห์โครงสร้างของบทอ่าน	6
5	ฝึกการอ่านเชิงวิเคราะห์การสื่อความหมายของบทอ่าน	6
6	การวัดความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังเรียน และ รายงานผล การจัดทำโครงงาน	6
รวม		33

2.4 ผู้วิจัยดำเนินการวัดและประเมินความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ซึ่งเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ ประเมินเลือกตอบ 4 ตัวเลือก พร้อมทั้งประเมินผลการจัดทำโครงงานทางภาษาไทยสำหรับการฝึกความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาจีนหลังจากที่นักศึกษาจีนได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยใช้แบบประเมินผลการจัดทำโครงงานทางภาษาไทยสำหรับการฝึกความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาจีน ซึ่งมีเกณฑ์การประเมินแบบรูปรี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาด้านความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาจีน และแนวทางการพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4.2 นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญที่ได้ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน และแผนการจัดการเรียนรู้มาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558 : 196) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 -5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 -4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51- 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51- 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 -1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

4.3 นำคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาจีนกลุ่มทดลองนำร่องที่ได้จากแบบทดสอบ มาหาค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบ โครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน และนำค่าที่คำนวณได้ไปเทียบกับ เกณฑ์ 0.50 หรือร้อยละ 50 จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์ (เผชญิ กิจระการ, 2559 : 6)

4.4 หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากการวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักศึกษาจีนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดย ใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน จากนั้น นำคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์มาเปรียบเทียบกับคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วย รูปแบบการเรียนการสอนฯ โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

4.5 นำคะแนนที่ได้จากการประเมินผลการจัดทำโครงการทางภาษาไทยสำหรับการฝึก ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาจีน มาเทียบกับเกณฑ์ในการแปลผล Potter and Kustra (2012:1) ดังนี้

31 – 35 คะแนน หมายถึง นักศึกษาจีนมีผลการจัดทำโครงการทางภาษาไทยสำหรับการฝึก ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์อยู่ในระดับดีมาก

26 – 30 คะแนน หมายถึง นักศึกษาจีนมีผลการจัดทำโครงการทางภาษาไทยสำหรับการฝึก ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์อยู่ในระดับดี

21 – 25 คะแนน หมายถึง นักศึกษาจีนมีผลการจัดทำโครงการทางภาษาไทยสำหรับการฝึก ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์อยู่ในระดับพอใช้

ต่ำกว่า 21 คะแนน หมายถึง นักศึกษาจีนมีผลการจัดทำโครงการทางภาษาไทยสำหรับการฝึก ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์อยู่ในระดับควรปรับปรุง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพปัญหาด้านความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาจีน และแนวทางการพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน แนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน สู่การนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อสร้างเป็นรูปแบบการเรียนการสอนฯ โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างและหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาด้านความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาจีน และแนวทางการพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน

อาจารย์ผู้สอนภาษาไทยให้กับนักศึกษาจีน และนักศึกษาจีนที่ต้องการจะมาเรียนภาษาไทยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาด้านความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาจีน พบว่า นักศึกษาจีนไม่สามารถอ่านวิเคราะห์คำ กลุ่มคำและรูปประโยคในเนื้อเรื่องที่อ่าน ไม่สามารถวิเคราะห์สำนวนภาษา กลวิธีการนำเสนอและสำนวนภาษาในงานเขียน ไม่สามารถระบุลักษณะทางภาษาของประโยค เช่น ความหมายแฝง กลุ่มคำ การแสดงเหตุผล การแสดงเงื่อนไข เป็นต้น รวมทั้งไม่เข้าใจหลักใจความสำคัญของบทอ่าน น้ำเสียง วรรณคดี มุมมอง และวัตถุประสงค์ของผู้เขียน ทั้งนี้อาจารย์ผู้สอนภาษาไทยให้กับนักศึกษาจีนได้เสนอแนว

ทางการพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีนว่า ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาจีนวิเคราะห์ส่วนประกอบงานเขียนวิเคราะห์เนื้อเรื่องและกลวิธีการนำเสนอในส่วนประกอบของงานเขียน ฝึกความเข้าใจในหลักการของการจับใจความสำคัญของเนื้อเรื่องจากบทอ่าน รวมทั้งการวิเคราะห์น้ำเสียง วรรณคดี มุมมอง และวัตถุประสงค์ของผู้เขียน นักศึกษาจีนได้ทำความเข้าใจของบทอ่าน อธิบายคำศัพท์หรือประโยคก่อนเริ่มการอ่านวิเคราะห์เนื้อเรื่องต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในบทอ่าน นอกจากนี้อาจารย์ผู้สอนควรวัดและประเมินผลความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ตลอดระยะเวลาเพื่อให้ทราบถึงพัฒนาการในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาจีน

1.2 ผลการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน ผู้วิจัยนำผลการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การศึกษาสภาพปัญหาด้านความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาจีน และแนวทางการพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน มาสร้างเป็นรูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน โดยมีรายละเอียด ดังภาพ

แผนภาพที่ 2 รูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริม
ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน

1.3 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน และแผนการจัดการเรียนรู้

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D.= 0.41) คู่มือการใช้รูปแบบฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D.= 0.37) และแผนการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D.= 0.40)

1.4 ผลการหาค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน ดังตาราง

ตารางที่ 2 แสดงผลการหาค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน

จำนวนนักศึกษา	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม		ดัชนีประสิทธิผล (E.I.)
		ก่อนเรียน (P1)	หลังเรียน (P2)	
31	30	388	687	0.5517

จากตาราง พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน เท่ากับ 0.5517 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักศึกษาจีนมีความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์เพิ่มขึ้นร้อยละ 55.17

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีน มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาจีนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงาน ดังตาราง

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาจีนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอน

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig(1-tailed)
ก่อนเรียน	21	10.86	2.78	40.97**	0.0000
หลังเรียน	21	21.67	2.18		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง พบว่า ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาจีนมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 10.86 คะแนน และ 21.67 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานของนักศึกษาจีนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .01

2.2 ผลการจัดทำโครงการทางภาษาของนักศึกษาจีนหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอน ดังตาราง

ตารางที่ 4 แสดงผลการจัดทำโครงการทางภาษาของนักศึกษาจีนหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอน

กลุ่ม ที่	ชื่อผลงานการจัดทำ โครงการทางภาษาไทย	คะแนนประเมินผลการ จัดทำโครงการทาง ภาษาไทย(คะแนนเต็ม = 35 คะแนน)	ระดับความสามารถในการจัดทำ โครงการทางภาษาไทยสำหรับการ ฝึกความสามารถในการ อ่านเชิงวิเคราะห์
1	หมีกับนักเดินทาง	23	พอใช้
2	เมืองโบราณชาชี ยูนนาน เป็นตลาดบนเส้นทางชา ม้าโบราณแห่งเดียวที่ยังคง เหลืออยู่	28	ดี
3	ความปลอดภัยก็คือ ความสุข	33	ดีมาก
4	เรื่องราวของภาษาไทย (จึกจั่นกับมดดำ)	22	พอใช้
5	นิทานอีสป	12	ควรปรับปรุง

จากตาราง พบว่า ผลการจัดทำโครงการทางภาษาไทยของนักศึกษาจีน อยู่ในระดับดีมาก ระดับดี พอใช้ และควรปรับปรุง จำนวน 1, 1, 2 และ 1 กลุ่ม โดยคิดเป็นร้อยละ 20, 20, 40 และ 20 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงการที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาจีนที่ได้พัฒนาขึ้น ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาจีนได้เรียนรู้และฝึกฝนความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยตนเอง ลงมือปฏิบัติจริงในลักษณะของการศึกษาค้นคว้าผ่านการทำโครงการทางภาษา ซึ่งมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเสนอปัญหาและเลือกหัวข้อเรื่องโครงการในการอ่านเชิงวิเคราะห์ (Need and problem for selected topics in analytical reading) ขั้นวางแผนเขียนเค้าโครงของโครงการสู่การฝึกปฏิบัติการอ่านเชิงวิเคราะห์ (Plan to practice analytical reading) ขั้นลงมือฝึกปฏิบัติทำโครงการเพื่อการ

อ่านเชิงวิเคราะห์ (Practice for analytical reading) ขึ้นเขียนรายงานผลการฝึกปฏิบัติการอ่านเชิงวิเคราะห์ (Report of practice for analytical reading) ขึ้นนำเสนอโครงการเพื่อประเมินผลโครงการฝึกปฏิบัติการอ่านเชิงวิเคราะห์ (Presentation to evaluate project for analytical reading) โดยรูปแบบคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน และแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.18, 4.35 และ 4.39 ตามลำดับ รวมทั้งรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 0.5517 หรือร้อยละ 55.17 ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและสามารถนำไปทดลองใช้ได้จริง

ที่ผลเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการบวนการสร้างและหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่สำคัญในการนำมาใช้เป็นพื้นฐานของการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนภาษาไทยให้กับนักศึกษาจีน และสัมภาษณ์นักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาด้านความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ รวมทั้งศึกษาแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ให้กับนักศึกษาจีน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ทั้งหมดมาสร้างเป็นรูปแบบการเรียนการสอนฯ พร้อมทั้งนำรูปแบบการเรียนการสอนฯ คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนฯ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสม จากนั้นนำรูปแบบการเรียนการสอนที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองนาร่อง คือ นักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทย ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2564 Yunnan Minzu University จำนวน 31 คน เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาการเรียนการสอนของ Malachowski (2004 : Online) ที่ได้เสนอการพัฒนาการเรียนการสอนโดยอาศัยวิธีการอย่างเป็นระบบ ได้แก่ ขั้นตอนวิเคราะห์ (Analyze Phase) เพื่อหาความต้องการจำเป็นที่มีต่อการพัฒนาการเรียนการสอน ขั้นตอนออกแบบ (Design Phase) ออกแบบการเรียนการสอนและการนำเสนอ (Design instruction and presentations) ประกอบด้วย ออกแบบวิธีการ หรือรูปแบบที่ให้บรรลุเป้าหมายเพื่อจัดการเรียนรู้อย่างไรจึงบรรลุเป้าหมาย ขั้นตอนพัฒนา (Develop Phase) ในขั้นนี้เครื่องมือต่างๆ ที่จำเป็นต่อการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะถูกสร้างและพัฒนาขึ้น (Develop materials) เช่น จัดทำรายการกิจกรรม หรือพฤติกรรมกรปฏิบัติที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาระงาน เลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ หรือสื่อในการเรียนรู้ ขั้นตอนนำไปใช้ (Implement Phase) นำสาระและกิจกรรมการเรียนการสอนไปใช้ และขั้นตอนประเมิน (Evaluate Phase) ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนและประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อให้ทราบว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดและมีสิ่งใดที่สนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคบ้าง

2. ผลจากการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน พบว่า คะแนนความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังเรียนของนักศึกษาจีนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ผลการ

จัดทำโครงการทางภาษาไทยของนักศึกษาจีน อยู่ในระดับดีมาก ระดับดี พอใช้ และควรปรับปรุง จำนวน 1, 1, 2 และ 1 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 20, 20, 40 และ 20 ตามลำดับ ที่ผลเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้นักศึกษาจีนได้เรียนรู้และฝึกฝนความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยตนเอง มีการลงมือปฏิบัติจริงในลักษณะของการศึกษาค้นคว้าผ่านการทำโครงการทางภาษา โดยเริ่มตั้งแต่การคิดและเลือกหัวข้อเรื่องที่จะทำโครงการทางภาษา การวางแผนเขียนเค้าโครงของโครงการทางภาษา การลงมือปฏิบัติหรือดำเนินงานตามโครงการทางภาษา การเขียนรายงาน และการนำเสนอผลงาน และมุ่งเน้นให้นักศึกษารวมกลุ่มกันทำกิจกรรมร่วมกัน ในการแสวงหาข้อมูล ความรู้ต่าง ๆ เพื่อทำโครงการร่วมกันให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของโครงการ

อย่างไรก็ตาม จากผลการจัดทำโครงการทางภาษาไทยของนักศึกษาจีน พบว่า มีระดับความสามารถในการจัดทำโครงการทางภาษาไทยอยู่ในระดับพอใช้จำนวน 2 กลุ่ม และระดับควรปรับปรุงจำนวน 1 กลุ่ม ทั้งนี้เนื่องมาจากนักศึกษาจีนเกิดปัญหาในเรื่องของการสืบค้นข้อมูลเพื่อประกอบการจัดทำโครงการทางภาษา ขาดความสามารถในการจัดทำรูปแบบการเขียนโครงการ รวมทั้งการนำเสนอผลการจัดทำโครงการทางภาษาไทยขาดความชัดเจน ส่งผลให้โครงการทางภาษาไทยที่นักศึกษาจีนได้จัดทำขึ้น ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดทำโครงการทางภาษาที่ได้กำหนดไว้ว่าจะต้องเป็นโครงการทางภาษาไทยที่สามารถส่งเสริมให้นักศึกษาจีนได้ฝึกฝนการอ่านเชิงวิเคราะห์จากบทอ่านต่าง ๆ ดังนั้น แนวทางในการที่จะช่วยให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ได้ดียิ่งขึ้น ควรจะต้องมีการจัดสรรระยะเวลาให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยขยายระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เพิ่มขึ้น เพื่อให้นักศึกษาจีนได้มีระยะเวลาในการเรียนรู้ และลงมือเขียนโครงการ ทั้งนี้ อาจารย์ผู้สอนควรจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และจัดทำโครงการให้กับนักศึกษาจีน ซึ่งนักศึกษาจีนก็จะได้รับคำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการจัดทำรูปแบบการเขียนโครงการทางภาษาไทยที่สามารถส่งเสริมให้เกิดการอ่านเชิงวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ทักษะการค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อประกอบการจัดทำโครงการทางภาษาไทยของนักศึกษาจีนควรจะต้องได้รับการฝึกฝนอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น โดยจะต้องส่งเสริมให้นักศึกษาจีนได้ลงมือสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดทำโครงการทางภาษาไทย เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นมาวิเคราะห์ สังเคราะห์แล้วนำมาเขียนสรุปเรียบเรียงใหม่ด้วยสำนวนภาษาของนักศึกษาจีนเอง รวมทั้งการเขียนอ้างอิงประกอบเพื่อระบุแหล่งที่มาของข้อมูลในการจัดทำโครงการทางภาษาไทย ทั้งนี้ก็เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาจีนมีกระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบการจัดทำโครงการทางภาษาไทย และยังส่งเสริมให้นักศึกษาจีนได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการเขียนโครงการทางภาษาไทยที่ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละส่วนของโครงการอย่างเป็นระบบ โดยปราศจากการคัดลอกผลงานของผู้อื่นในการจัดทำโครงการ

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Yang (2012 : 1) ที่ได้พัฒนารูปแบบการสอนที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษามหาวิทยาลัยชนชาติยูนนานเกิดการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ โดยรูปแบบการสอนดังกล่าวใช้แนวการสอนแบบ Active Reading และหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ พบว่า นักศึกษาจีนกลุ่ม

ทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปในทำนองเดียวกับผลการวิจัยของสิระ สมนาม (2563 : 311-331) ที่ได้พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดเชาวน์ปัญญาเชิงปฏิบัติและวิธีการทักษะย่อยทางภาษา เพื่อส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะทางภาษาไทยสูงกว่าก่อนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ควรให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งส่งเสริมทักษะการค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อประกอบการจัดทำโครงงานทางภาษาไทยของนักศึกษาจีน โดยจะต้องส่งเสริมให้นักศึกษาจีนได้ลงมือสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดทำโครงงานทางภาษาไทย เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นมาวิเคราะห์ สังเคราะห์แล้วนำมาเขียนสรุปเรียบเรียงใหม่ด้วยสำนวนภาษาของนักศึกษาจีนเอง รวมทั้งการเขียนอ้างอิงประกอบเพื่อระบุแหล่งที่มาของข้อมูลในการจัดทำโครงงานทางภาษาไทย ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาจีนมีกระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบการจัดทำโครงงานทางภาษาไทย และยังส่งเสริมให้นักศึกษาจีนได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการเขียนโครงงานทางภาษาไทยที่ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละส่วนของโครงงานอย่างเป็นระบบ โดยปราศจากการคัดลอกผลงานของผู้อื่นในการจัดทำโครงงาน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ไปใช้กับหน่วยงานและกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ เช่น นักศึกษาระดับอาชีวศึกษา ผู้เรียนที่อยู่ในการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ต้องการเรียนภาษาไทย เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวก็ควรมีการส่งเสริมให้เกิดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญของผู้เรียนจีนที่ต้องการเรียนภาษาไทยเพื่อนำไปบูรณาการกับความรู้เฉพาะทางในสาขาอื่น ๆ เช่น การค้าระหว่างประเทศ การท่องเที่ยว การโรงแรม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กัญญาภัทร แสงแบน. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการพูดเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษาครู. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชา

หลักสูตรและการสอน. คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เซน นคร. (2558). การจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาภาษาไทยโดยใช้โครงงาน. วารสาร มจร มนุษยศาสตร์

ปริทรรศน์. 1 (1), 73-86.

ทิตินา แคมมณี. (2548). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: ด้านสุทธาการพิมพ์.

เผชญ์ กิจระการ. (2559). การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา. การวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). วิธีวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 8). นครปฐม : ศูนย์วิจัยและพัฒนากทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ นครคุนหมิง. (2562). ความสัมพันธ์ไทย-จีน (ความร่วมมือด้านการศึกษา). ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 7 พฤษภาคม 2565. แหล่งที่มา <https://kunming.thaiembassy.org/th/page/17289-menu=5d74d0c215e39c0834004f70>

สำนักข่าวซีอาร์ไอ. (2011). ผู้นำส่งสาส์นแสดงความยินดีในโอกาส 35 ปี ความสัมพันธ์จีน-ไทย. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 7 มิถุนายน 2565. แหล่งที่มา <https://thai.cri.cn>.

สิระ สมนาม. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการออกแบบแบบเรียนเสริมทักษะภาษาไทย โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเชิงประสบการณ์ร่วมกับแนวคิดอัตลักษณ์เชิงพื้นที่และแม่แบบว่าด้วยการแสวงหา เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเขียนภาษาไทย สำหรับผู้เรียนบนพื้นที่สูงภาคเหนือ. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 48 (1), c.

อาภรณ์พรรณ พงษ์สวัสดิ์. (2550). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWL Plus. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาหลักสูตรและการนิเทศ. คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Malachowski, M. (2002). ADDIE based five-step method towards instructional design. Online. Retrieved May 3, 2023. from : <http://fog.ccs.ca.us/~mmalacho/OnLine/ADDIE.html>.

Potter, M. K., and Kustra, E. (2012). A Primer on Learning Outcomes and the SOLO Taxonomy. Centre for Teaching and Learning: University of Windsor.

Qin, W. D. (2019). Analysis of problem and solution for Thai reading strategies Chinese students. *Journal of higher Education*, 12(89), 67-69.

Yang, L. (2012). The Development of Instructional Model for Thai Language Reading Comprehension for Students of Yun Nan University of Nationalities Based on Active Reading Theory and Cooperative Learning Principles. Doctor of Philosophy Program in Education and Social Development. Faculty of Education : Burapha University.

การตีความและการสื่อความหมายในบทเพลงไทย
**The Interpretation and Conveyance of Meaning
in Thai Traditional Music**

อรอนงค์ อิงขำนิ,
สุรศักดิ์ จำนงค์สาร และ มานพ วิสุทธิแพทย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

**Orn-anong Engchamni,
Surasak Jamnongsarn and Manop Wisuttiapat**
University of Srinakharinwirot, Thailand
Corresponding Author, E-mail: ornanong.engchamni@g.swu.ac.th

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการตีความในบทเพลงไทย 2. เพื่อวิเคราะห์วิธีการสื่อความหมายของบทเพลงไทย ผู้วิจัยศึกษาการตีความบทเพลงไทยผ่านข้อร้องและบรรเลงวงปี่พาทย์ ไม่นวมเพลงตับเรื่องรามเกียรติ์ ตอนนางลอย ของคณะศิษย์ศรีประดิษฐ์ ภายใต้การควบคุมการบรรเลงของอาจารย์ประสิทธิ์ ถาวร ที่ได้ทำการบันทึกเสียงไว้ในปี พ.ศ. 2509 ณ บ้านเสริมมิตร

ผลการวิจัย พบว่า 1. การเรียบเรียงทางดนตรีไทยเพื่อการบรรเลงมีกระบวนการวิเคราะห์รูปแบบการบรรเลงด้วยการตีความทางดนตรีการตีความโครงสร้างบทเพลง การตีความบทวรรณกรรม และการตีความบทร้องให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับบทเพลง การตีความทางดนตรีจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถทางด้านวรรณคดี ทฤษฎีดนตรีไทย และทักษะการบรรเลงดนตรีไทย นับเป็นภูมิปัญญาของนักดนตรีไทยในการถ่ายทอดระบบความคิดผ่านการบรรเลงดนตรีไทยการวิเคราะห์เชิงสัญลักษณ์วิทยาทำให้พบว่า 2. วิธีการสื่อความหมายของนักดนตรีไทยมี 3 วิธีการ คือ 1) การสร้างสรรค์ทางเพลงและกลวิธีการปรับวงโดยใช้การปรับเปลี่ยนทำนองบางส่วน 2) การสร้างกลวิธีการบรรเลงเพื่อเลียนเสียงธรรมชาติและ 3) การประกอบสร้าง ความหมายผ่านวงดนตรี กลุ่มเสียงและจังหวะหน้าทับ

คำสำคัญ: ดนตรีไทย; การตีความ; การสื่อความหมายในบทเพลงไทย

Abstracts

The objectives of this research were 1. to analysis the interpretation pattern of Thai music 2. to examine the meaning conveyance of Thai music, the researcher defined a study of the Ramayana Suite, Nang Loi episode, and performed by the Pipat Mainuam Ensemble of the Sisy Sorn Pradit group under the supervision of Master Prasit Thavorn. The sound recording took place at Sermmmit's House in 1966.

The finding was as follows; 1. research results the analysis of interpretation patterns in Thai music, song structure and literary characteristics, and the lyrics are connected to melodies and narratives. The process of interpreting Thai music is based on the knowledge of Thai musicians as the thought system conveyed through playing Thai music, and it requires literacy skills, knowledge of Thai music theory, and expertise in playing Thai music. In addition to semiotic concepts being the most common. 2. research results the representation of Thai music, the analysis of Thai song interpretation identified the following three types: 1) the development of melodic variants and performing techniques for melodic variation songs, 2) the development of techniques for imitating natural sounds and 3) the process of constructing meaning through ensembles, modes, and rhythmic patterns.

Keywords: Thai music; Interpretation; Conveyance of meaning in thai music

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าอันเป็นผลมาจากการพัฒนาในระบบสารสนเทศ ความเจริญทางสังคมในด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมไทย ทำให้มีความเปลี่ยนแปลงในบริบททางสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็ว ความหลากหลายในมุมมองความคิดของคนในสังคม อันเนื่องมาจากอิทธิพลจากต่างประเทศ จึงทำให้มีผลกระทบต่อความรู้และความเข้าใจกันในสังคมนั้นลดทอนน้อยลงไป ดนตรีเป็นส่วนที่ผูกพันกับวิถีชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย โดยเป็นส่วนหนึ่งในพิธีกรรมของสังคมไทย ศาสตราจารย์พงษ์ศิลป์ อรุณรัตน์ ได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ว่า “วงดนตรีที่บรรเลงประกอบพิธีกรรมนั้นมันอาจเป็นจุดกระตุ้นให้มนุษย์เริ่มนำดนตรีไปใช้ในกิจกรรมอื่น ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมเพื่อความบันเทิง ทำให้ดนตรีกลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันมนุษย์เมื่อโลกมีความเจริญก้าวหน้า ดนตรีเพื่อการพิธีกรรมอาจไม่ได้รับความนิยมแต่ใช้ดนตรีเพื่อความบันเทิงจะมีความสำคัญมากกว่า ดังนั้นในปัจจุบันดนตรีพิธีกรรมอาจไม่มีบทบาททางสังคมเท่ากับดนตรีเพื่อความบันเทิงข้อที่ควรตระหนักคือไม่ว่าจะเป็นดนตรีของชาติใดในโลกที่ใช้สำหรับความบันเทิงนั้น ล้วนมีรากฐานที่ก่อกำเนิดเกิดจากดนตรีประกอบพิธีกรรมทั้งสิ้น” (พงษ์ศิลป์ อรุณรัตน์, 2554 : 6) นอกจากนี้หากอธิบายถึงคุณค่าและความงามของดนตรีไทย (สำเร็จ คำโหมงและคณะ, 2551 : 4) ได้อธิบายเกี่ยวกับคุณค่าความงามของดนตรีไทยนั้น สามารถพิจารณาได้จากบทเพลงที่นักประพันธ์เพลงประพันธ์ขึ้น จะมีท่วงทำนองตามโครงสร้างของระบบเสียง เนื้อร้องที่มีการร้อยเรียงจากบทกลอน บทประพันธ์ อีกทั้งนักดนตรีที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดบทเพลงโดยใช้วิธีการบรรเลงดนตรีไทย อันประกอบไปด้วยเทคนิคการบรรเลง วิธีการขับร้องที่ไพเราะ คุณค่าความงาม

ของดนตรีไทยนั้นปรากฏ ในกิจกรรมทางสังคม ดังนี้ 1) คุณค่าและความงามของดนตรีไทยที่เกี่ยวกับพระราชพิธี 2) คุณค่าและความงามของดนตรีไทยที่เกี่ยวกับศาสนา 3) คุณค่าและความงามทั่วไปที่เกี่ยวกับกิจกรรมทั่วไป เสียงดนตรีและเพลงไทยจึงทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมไทย ก่อให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจร่วมกัน ดังนั้น คุณค่าและความงามของดนตรีไทยจึงแสดงออกถึงวัฒนธรรม ด้านรูปธรรม หมายถึง เครื่องดนตรีไทย ที่ครูดนตรีไทยได้เลือกเครื่องดนตรีในการประสมวงดนตรี และใช้ทำนองที่เหมาะสมกับงาน ผู้ฟังสามารถรับรู้ได้จากความดังของเสียง นักดนตรีแสดงฝีมือจากการบรรเลงและเสียงการขับร้องของนักดนตรีนอกจากนี้การนำบทร้อยกรองจากวรรณคดีหรือการประพันธ์บทร้องมาใช้ประกอบในกิจกรรมดังกล่าว ด้านนามธรรม รสของเพลงที่มีผลมาจากทำนองเพลงไทยเกิดขึ้นจากการบรรเลง อันจะก่อให้เกิดอารมณ์และความรู้สึกความไพเราะ สนุกสนาน โศกเศร้า ดังเป็นความงามของดนตรีไทย เป็นสุนทรียรสที่รับรู้ได้ด้วยความรู้สึก บทบาทของดนตรีไทยกับพิธีกรรม มนต์ ตรี โมท อ่างถึงใน (สุพล สุวรรณ, 2549 : 1) ได้อธิบายไว้ว่า “อันที่จริงแล้วดนตรีไทยกับพระพุทธศาสนาไม่มีความเกี่ยวข้องกัน แต่ที่นำดนตรีเข้า ไปบรรเลงก็เพื่อช่วยส่งเสริมเป็นแรงบันดาลใจหรือเป็นสื่อให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในศาสนามากขึ้น ดนตรีจะใช้เข้าประกอบในพิธีทางศาสนาเท่านั้น เช่น มีประกอบในเทศน์มหาชาติแต่ละกัณฑ์ก็มีดนตรีประกอบ ก็เพื่อให้มีความครึกครื้น” อาจกล่าวได้ว่า บทเพลงไทยกับบทบาทหน้าที่ในสังคมไทย นั้นมีส่วนสำคัญกับวิถีชีวิตของคนในสังคมเป็นเสมือนตัวแทนความรู้สึกนึกคิดของคนโดยสะท้อนผ่านบทเพลง เหตุการณ์สภาวะทางสังคมผ่านงานศิลปะ อีกทั้งบทเพลงเป็นเสมือนเครื่องมือที่ก่อให้เกิดอารมณ์และความรู้สึกแก่ผู้ที่ได้ฟัง ให้เกิดสุนทรียรสและส่งเสริมการแสดงรวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ของสังคมไทย บทบาทของดนตรีไทยจำแนกบทบาทตามหน้าที่ได้ 3 สถานะ คือ 1) ประกอบพิธี 2) ประกอบการแสดง 3) ขับกล่อม แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ ขับเล่าเรื่อง กล่อมขวัญ และกล่อมบรรยาภาศ ดนตรีไทยที่บรรเลงในงานต่างๆ ทั้งในงานมงคลและอวมงคล ดนตรีในพิธีกรรมดังกล่าวจึงเป็นระบบสัญลักษณ์ร่วมของชุมชน อาจกล่าวได้ว่า ทุกสิ่งที่ปรากฏในพิธีกรรม อาทิ สิ่งของเครื่องแต่งกาย บุคคล การกระทำล้วนแต่เป็น สัญลักษณ์ (sign) หมายถึง สิ่งนั้นมีความหมาย (meaning) มากไปกว่าตัวของมันเอง ซึ่งความหมายนั้นเกิดจากการตกลงของชุมชนนั้นๆ เป็นความหมายที่เข้าใจร่วมกันทำให้เกิดระบบสัญลักษณ์ร่วมกันในชุมชน “รหัสร่วม” Code ในการประกอบพิธีกรรมเป็นเสมือนการชุมนุมกันของระบบสัญลักษณ์ร่วมของชุมชนนั้น หากคนนอกชุมชนที่ไม่มี “รหัสร่วม” ก็ไม่สามารถถอดรหัสความหมายของบรรดาสัญลักษณ์ต่างๆ ได้ (กาญจนา แก้วเทพ, 2560 : 3) ในปัจจุบันปัญหาเรื่องการสื่อสารระหว่างผู้ทำการแสดงกับผู้ชม ความรู้และความเข้าใจที่แตกต่างกันทำให้ไม่สามารถเข้าใจถึงสิ่งที่ผู้ทำการแสดงต้องการสื่อได้ ได้มีการทำวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการแสดงดนตรีไทย (ตรีตาภรณ์ หมูผึ้งและนกุล แดงภูมิ, 2561 : 3) ได้อภิปรายผลของการวิจัย ถึงความเห็นของนักดนตรีเกี่ยวกับปัญหาการสื่อสารระหว่างผู้ทำการแสดงกับผู้ชม ในขณะที่ทำการแสดงนั้น ไม่มีการนำเสนอว่า ต้องการสื่อสารอะไร เพลงดังกล่าวมีความหมายอย่างไรเกิดจากนักดนตรีคิดว่าผู้ชมเข้าใจแล้ว ไม่มีการสร้างอารมณ์ร่วมระหว่างผู้ทำการแสดงกับผู้ชม จะเห็นได้ว่าบริบทในสังคมไทยมีการเปลี่ยนไปแต่องค์ประกอบที่จะทำให้เกิดความงามทางดนตรีไทยได้นั้น จำเป็นต้องให้

ความสัมพันธ์กับทุก ๆ ส่วน การตีความและการสื่อความหมายในบทเพลงไทยเป็นสิ่งที่นักดนตรีได้ถ่ายทอดลงในบทเพลงไทยที่เปรียบเสมือนสัญลักษณ์ทางสังคม นักดนตรีไทยเป็นผู้ถ่ายทอดบทเพลงผ่านเครื่องดนตรีไทย วงดนตรีไทย อันมาจากแนวคิดในการนำเสนอรวมทั้งบริบท บรรยากาศ ผู้ฟัง มีผลต่อแนวคิดในการสื่อความหมายและตีความหมายของนักดนตรีไทย

ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญที่จะอธิบายการตีความและการสื่อความหมายในบทเพลงไทย ที่เป็นเสมือนภูมิปัญญาความรู้เฉพาะตัวของศิลปินในการสื่อสารอารมณ์ในรูปแบบของดนตรีไทยที่สะท้อนเอกลักษณ์ของศิลปิน สะท้อนถึงวิธีการบรรเลงดนตรีไทยและสะท้อนการสื่อสารอารมณ์ของศิลปินต่อการแสดง โดยการอธิบายลักษณะ รูปแบบ วิธีการตีความในดนตรีไทย บทเพลงไทยจึงเป็นเครื่องมือในการสื่อสารในฐานะสัญลักษณ์ที่เป็นเสมือนตัวแทนของสังคมไทย สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวิถีในวัฒนธรรมดนตรีไทย ระบบความเชื่อ รูปแบบความคิด นักดนตรีไทยอาศัยการตีความผ่านวิถีคิดในวัฒนธรรมดนตรีไทยที่ได้สืบทอดกันมา จากการเรียนการสอนดนตรีไทยที่มีลักษณะเป็นแบบมุขปาฐะ (Oral tradition) อาจจะกล่าวได้ว่า ถ้าเล่นดนตรีไทยได้ก็จะเข้าใจไปเอง ผู้วิจัยจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบายแนวคิดของนักดนตรีไทยในการตีความและการสื่อความหมายใน “บทเพลง” และ “ดนตรี” เพื่อที่จะเข้าใจระบบความหมายของนักดนตรีไทย จากผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบการขับร้องประกอบการแสดงโขน นพคุณ สุดประเสริฐ (2557 : 1) ได้อธิบายเรื่องการสร้างอารมณ์ในการขับร้องประกอบการแสดงโขน ไว้ว่า สำนักการสังคีต มีลักษณะการขับร้องที่เน้นการสร้างอารมณ์ให้สมจริงเพื่อสร้างสุนทริยรสในการแสดงโขนไทย และสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ คำนึงถึงความไพเราะของการขับร้องเป็นหลัก และสร้างอารมณ์ตามความเหมาะสม ผู้วิจัยเห็นว่าระบบการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา เน้นการสร้างอารมณ์ตามความเหมาะสม หากเมื่อต้องไปประกอบอาชีพนักดนตรีไทย ก็จะต้องมีการปรับและหาวิธีการสื่อความหมายเน้นการสร้างอารมณ์ให้สมจริงเพื่อให้สามารถสื่อไปยังผู้ชมผู้ฟัง ให้เกิดความประทับใจ และสอดคล้องกับวิธีการบรรเลงดนตรีไทย ดังเช่นการขับร้องของสำนักการสังคีต นักดนตรีไทยมีการปรับและหาวิธีการสื่อความหมายเพื่อให้ผู้ฟังสามารถเกิดความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาของความงามในดนตรีไทยและการบรรเลงประกอบการแสดงที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงปรากฏการณ์การสื่อความหมายของนักดนตรีไทยในศตวรรษที่ 21 การพยายามปรับตัวไปกับสังคมปัจจุบัน พยายามที่จะหาวิธีการสื่อความหมายของดนตรีไทยที่ยังคงเป็นไปตามภูมิปัญญาและวิถีคิดในการปฏิบัติดนตรีในวัฒนธรรมดนตรีไทย การศึกษาในครั้งนี้ จะสามารถทำให้เข้าใจความหมายและวิถีคิด (human- mind) ของนักดนตรีไทย ที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ระบบวิถีคิดของนักดนตรีที่สะท้อนผ่านบทเพลง ทั้งนี้การถอดรหัสของวิธีการสื่อความหมายของนักดนตรีไทยและวิเคราะห์การประกอบในสร้างความหมายของเรื่องราวผ่านการแสดงดนตรีไทย ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดทางมานุษยวิทยาหรือทฤษฎีการวิเคราะห์ ซึ่งมองผ่านกรอบแนวคิดในเรื่องการสื่อความหมายทางวัฒนธรรม (the interpretation of cultures) ทฤษฎีสัญวิทยา ทฤษฎีและการวิเคราะห์ดนตรี

ไทย รวมทั้งทฤษฎีรสเพื่อตีความกระบวนการสื่อความหมายของนักดนตรีไทย อันเป็นกรอบแนวความคิดในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยกำหนดการศึกษาเพลงตับเรื่องรามเกียรติ์ ตอนนางลอย จากการบรรเลงวงปีพาทย์ไม้นวม คณะศิษย์ศรประดิษฐ์ ภายใต้การควบคุมการบรรเลงของ อาจารย์ประสิทธิ์ ถาวร บันทึกเสียงไว้ ณ บ้านเสริมมิตรในปี พ.ศ. 2509 สำหรับในการพิจารณาการตีความและการสื่อความหมายในบทเพลงไทย โดยกำหนดขอบเขตการอธิบายการตีความในบทเพลงไทยผ่านการขับร้องและบรรเลงดนตรีไทย การอธิบายการสื่อความหมายในบทเพลงไทยโดยนักดนตรีไทยผ่านการบรรเลงดนตรีไทยและขับร้องในลักษณะต่างๆ ตับเรื่องรามเกียรติ์ ตอนนางลอย มีโครงสร้างการบรรเลง 2 ส่วน บัณฑิตและส่วนบันปลาย บัณฑิตหรือดับใหญ่ เป็นตอนที่ทศกัณฐ์ใช้ให้นางเบญกายแปลงเป็นสีกาตายลอยน้ำเพื่อลวงพระราม ด้วยหวังให้เลิกทัพไป นางเบญกายไม่ยอมทำตาม ได้ไปร้องไห้รำพันกับนางตรีชฎาผู้เป็นมารดา จากนั้นก็ไปเข้าเฝ้านางสีดาเพื่อดูแลและจดจำรูปร่างหน้าตาโดยทำเป็นแสร้งพรวดพราดต่างๆ นานา จากนั้นได้แปลงกายเป็นสีกาเข้าไปเฝ้าทศกัณฐ์ ทศกัณฐ์เห็นนางเบญกายคิดว่าเป็นสีกามาหาตน ก็ตื่นตื่นยินดีเข้าเฝ้าพาราสีนางเบญกายบอกว่าตนแปลงกายมาทศกัณฐ์ก็ไม่เชื่อ จึงคืนร่าง เมื่อทศกัณฐ์เห็นก็เขินอายว่าเกี่ยวหลานตนเอง จึงขอโทษและอวยพรให้นางเบญกายทำการสำเร็จ บันปลายหรือดับเล็ก เนื้อเรื่องเป็นตอนที่นางเบญกายแปลงเป็นนางสีดาทำเป็นตายลอยน้ำมาเกยอยู่ที่หน้าฉนวนลงสรง พระรามกับพระลักษมณ์เห็นเข้าจึงโศกเศร้าเสียใจ พระรามพรวดพราดร้องไห้จะตายตามนางสีดา เหล่าวานรต่างร้องไห้เสียใจ หนุมานจึงทูลพระรามว่าร่างนางสีดานี้ น่าจะเป็นยักษ์แปลงกายมา ไม่ใช่สีกา โดยให้เหตุผลต่างๆ และขอทดสอบด้วยการเผาไฟ นางสีดาแปลงเมื่อถูกไฟก็ร้อนรอนจนทนไม่ได้ จึงเหาะหนีตามควันไฟไป หนุมานเห็นดังนั้นจึงเหาะตามไปและจับตัวนางเบญกายมาถวายพระราม ผู้วิจัยพิจารณาจากบทวรรณกรรมการดำเนินเรื่องราวพบว่ามี 10 กลุ่ม และมีลำดับการบรรเลงเพลงไทยทั้งสิ้น 55 เพลงตามลำดับ ในส่วนการศึกษาการตีความความสัมพันธ์ด้านบทประพันธ์ของวรรณกรรมกับบทเพลง ผู้วิจัยศึกษาโดยพิจารณาจากประวัติเพลง บทวรรณกรรม ซึ่งวรรณคดีไทยได้มีการพัฒนานำเอาทฤษฎีรสในวรรณคดีสันสกฤตมาเพื่ออธิบายอรรถรสในวรรณคดีไทยโดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้ 1.เสาวรถนิ หมายถึง การชมความงาม 2. นารีปราโมทย์ หมายถึงอารมณ์ที่แสดงถึงความรัก 3. พิโรธวาที หมายถึง การแสดงอารมณ์ฉุนเฉียว ประชดประชัน โกรธเคือง โกรธแค้น 4. สัลลาบังคพิสัย หมายถึง การแสดงความเศร้าโศกเสียใจ ร้องไห้คร่ำครวญรวมทั้งผู้วิจัยใช้ทฤษฎีสัญวิทยาเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปกับความหมายของบทเพลงโดยใช้ทฤษฎีสัญวิทยา ตามแนวทฤษฎีของ Charles Sanders Peirce ได้นำระยะระหว่าง ตัวหมาย (Signifier) และ ตัวหมายถึง (Signified) ตามแนวคิดของ Ferdinand de Saussure มาจัดประเภทของสัญญาณ (Sign) โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท 1. Symbol (สัญลักษณ์) หมายถึง รูปสัญญาณกับความหมายสัญญาณที่ไม่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ แต่ถูกนำมาใช้สื่อความคิดหรือความหมายภายใต้เงื่อนไขที่ต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันของคนในสังคมที่ทำให้เกิดความเข้าใจตรงกัน 2. Index (ดรรชนี) หมายถึง สัญญาณที่เชื่อมโยงเหตุและผลไปสู่ความเป็นจริง 3. Icon (สัญรูป) หมายถึง ภาพเหมือนที่ถูกนำมา

แสดงแทนของจริง เพื่อมาใช้ในการศึกษารูปแบบการตีความทางดนตรีผ่านโครงสร้างบทเพลงและศึกษาการตีความความสัมพันธ์ด้านบทประพันธ์ของวรรณกรรมกับบทเพลง ดังมีรายละเอียด ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการตีความในบทเพลงไทย
2. เพื่อวิเคราะห์วิธีการสื่อความหมายของบทเพลงไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ขั้วรวบรวมข้อมูล

1.1 ศึกษาจากเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการ หนังสือและงานวิจัยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ทฤษฎีต่างๆ รวมทั้งบริบททางวัฒนธรรมดนตรีต่อการตีความและการสื่อความหมายในบทเพลงไทย จากแหล่งข้อมูล ดังนี้

- 1.1.1 สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 1.1.2 สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหง
- 1.1.3 ห้องสมุดดนตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 1.1.4 สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

1.2 การสร้างเครื่องมือการวิจัยและการสัมภาษณ์

1.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงาน ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non - Structure Interview)

1.2.2 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

- อาจารย์สมาน น้อยนิตย์
- อาจารย์บุญช่วย โสวัตร
- รองศาสตราจารย์สมศักดิ์ เกตุแก่นจันทร์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิรันดร์ แจ่มอรุณ
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภานุภักดิ์ โมกขศักดิ์

1.3 ศึกษาบทเพลงตับเรื่องรามเกียรติ์ ตอนนางลอย จากการบรรเลงวงปี่พาทย์ไม้นวม คณะศิษย์ศรประดิษฐ์ ภายใต้การควบคุมการบรรเลงของ อาจารย์ประสิทธิ์ ถาวร บันทึกเสียงไว้ ณ บ้านเสริมมิตรใน ปี พ.ศ. 2509

2. ขั้นศึกษาข้อมูล

2.1 นำข้อมูลที่ได้เรียบเรียงและนำเสนอในรูปแบบปริยฐานิพนธ์

2.2 นำข้อมูลทางดนตรีที่ได้จากการบันทึกเสียงมาถอด (Transcription)

การจัดกระทำข้อมูล เป็นการคัดเลือก เรียบเรียงข้อมูล ดังนี้

2.3.1 นำข้อมูลที่ได้จากเอกสารทางวิชาการ งานวิจัย ตำรา หนังสือ และงานวิทยานิพนธ์มาแยก

2.3.2 ประเภทจัดหมวดหมู่ตามประเภทของข้อมูล และจัดลำดับ

2.3.3 นำข้อมูลเพลงที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ และเก็บข้อมูลภาคสนาม จัดกระทำ

3. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ใช้การตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (analysis induction) และนำเสนอเป็นความเรียง โดยใช้การพรรณนาความ (Descriptive) ผู้วิจัยแบ่งประเด็นที่สำคัญในการวิเคราะห์ได้ 2 ประเด็น ดังนี้

3.1 เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการตีความในบทเพลงไทย

3.1.1 การตีความทางดนตรีไทยผ่านโครงสร้างบทเพลง

3.1.2 การตีความความสัมพันธ์ด้านบทประพันธ์ของวรรณกรรมกับบทเพลง

3.2 เพื่อวิเคราะห์วิธีการสื่อความหมายของบทเพลงไทย

3.2.1 การสื่อความหมายผ่านการดำเนินทำนอง

3.2.2 การสื่อความหมายผ่านกลวิธีการบรรเลง

3.2.3 การสื่อความหมายผ่านจังหวะหน้าทับ

ผู้วิจัยศึกษาการตีความบทเพลงไทยผ่านขับร้องและบรรเลงวงปี่พาทย์ไม้นวมเพลงดับเรื่องรามเกียรติ์ ตอนนางลอย ของคณะศิษย์ศรประดิษฐ์ ภายใต้การควบคุมการบรรเลงของ อาจารย์ประสิทธิ์ ถาวร ที่ได้ทำการบันทึกเสียงไว้ในปี พ.ศ. 2509 ณ บ้านเสริมมิตร มีลำดับการบรรเลงเพลงไทยทั้งสิ้น 55 เพลงตามลำดับ

4. ขั้นสรุปและอภิปรายผล

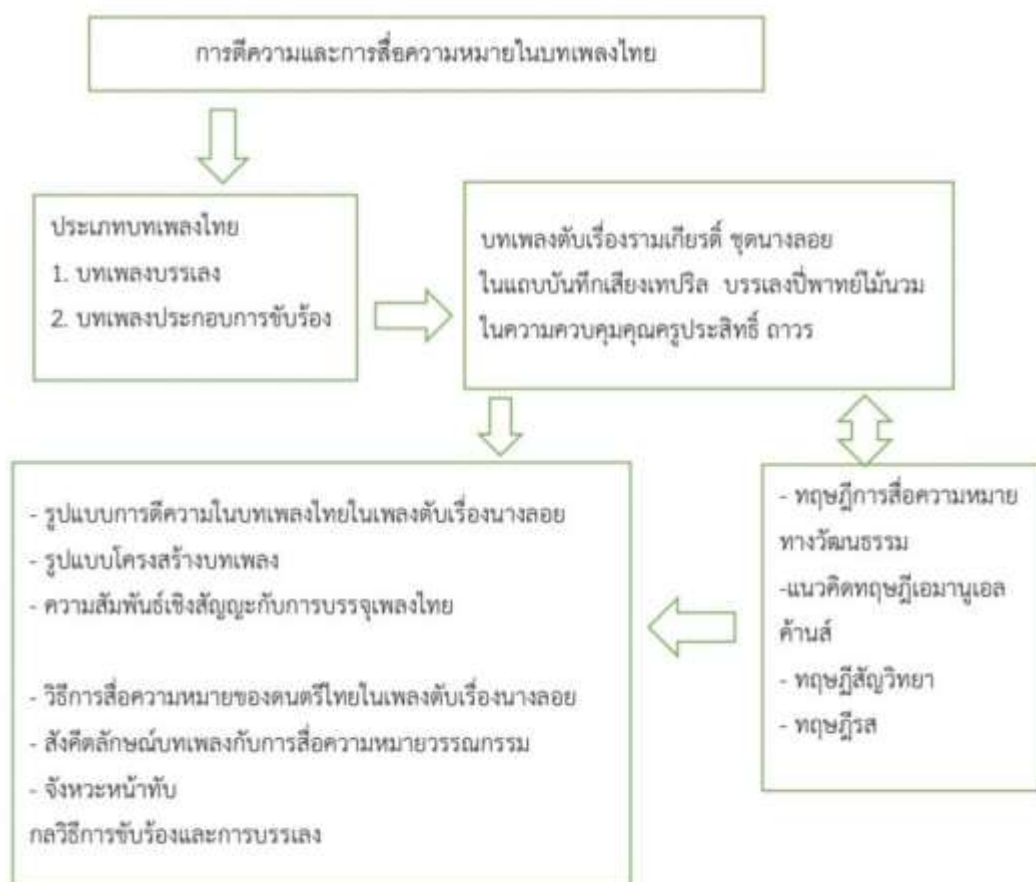
4.1 สรุปผลการวิจัย

4.2 อภิปรายผล

4.3 ข้อเสนอแนะ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การตีความและการสื่อความหมายในบทเพลงไทย มีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยทำการสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ ดังมีรายละเอียดดังนี้

5.1 ผลการวิเคราะห์รูปแบบการตีความในบทเพลงไทย

ผลการวิเคราะห์รูปแบบการตีความในบทเพลงไทยและผลการตีความความสัมพันธ์ด้านบทประพันธ์ของวรรณกรรมกับบทเพลง โดยศึกษาจากรูปแบบการตีความทางดนตรีผ่านโครงสร้างบทเพลงและการตีความสัมพันธ์ด้านบทประพันธ์ของวรรณกรรมกับบทเพลง พบว่าลักษณะโครงสร้างบทเพลง แบ่งออกเป็น 10 กลุ่ม มีลำดับการบรรเลงจำนวน 55 ลำดับ มีการเรียบเรียงบทเพลงให้สอดคล้องไปกับบทวรรณกรรม บทร้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับบทเพลง เป็นระบบความคิดและถ่ายทอดผ่านการบรรเลงดนตรีที่เกิดจากการตีความบทวรรณกรรม ความเร็ว ความช้า ความต่อเนื่องกันของบทเพลงที่ถูกนำมาเรียบเรียงทางดนตรี

ความสัมพันธ์ดังกล่าวพิจารณาจากทฤษฎีสัญญะวิทยาพบว่าบทเพลงที่สื่อความหมายจะเป็นบทเพลงที่เป็นสัญลักษณ์ เป็นรหัสร่วมของกลุ่มคน ผู้ที่อยู่ภายนอกจะไม่ได้ทราบความหมาย กระบวนการตีความที่นี้เป็นภูมิปัญญาทางดนตรีไทยที่มีการถ่ายทอดและมีการนำมาใช้เพื่อสื่อความหมายของบทเพลงไทยและบทวรรณกรรม รูปแบบสัญลักษณ์ที่ปรากฏพบมากที่สุด คือ รูปแบบสัญลักษณ์ ที่จะให้ความหมาย เช่น โศกเศร้า โกรธ รัก ความงามตัวละคร เป็นต้น สัญลักษณ์ในรูปแบบดนตรี พบปรากฏพบปานกลาง จะเป็นรูปแบบที่ไม่ได้สื่ออารมณ์ แต่เป็นสิ่งที่บอกล่วงหน้าว่าจะเกิดสิ่งใดขึ้น ถ้าประกอบการแสดงจะเป็นเพลงที่เปลี่ยนฉากการแสดงเป็นบทเพลงหน้าพาทย์ เช่น เพลงเชิด เพลงร่ำ เป็นต้น ส่วนบทเพลงที่สามารถสื่อสารให้ผู้ฟังที่ไม่ได้อยู่ในกระบวนการตีความแต่สามารถทราบความหมายได้เป็นบทเพลงที่เป็นสัญลักษณ์ ในรูปแบบสัญลักษณ์ปรากฏพบน้อยที่สุด เช่น เพลงลา ที่จะสามารถทราบความหมายของเพลงดังกล่าวโดยไม่ต้องอยู่ในกลุ่มคนที่มีการตีความในเรื่องนั้น

ตารางที่ 1 การตีความเกี่ยวกับบทวรรณกรรมทุกซึ้งร้อนใจผ่านโครงสร้างบทเพลง

ส่วนต้น	ส่วนกลาง						ส่วนท้าย
วา	สร้อย เพลง	ทอง ย่อน	เขมรปาก ท้อ	สมิงทองมอญ	ลมพัด ชายเขา	ทะแยกลอง โยน	เชิด

ตารางที่ 2 การตีความเกี่ยวกับบทวรรณกรรมโศกเศร้าเสียใจผ่านโครงสร้างบทเพลง

ส่วนต้น					ส่วนท้าย	
แขกลพบุรี	โอด	แขกลพบุรี	โอด	แขกลพบุรี	ฉิ่งนอก	ลา

ตารางที่ 3 การตีความเกี่ยวกับบทวรรณกรรมชมความงามตัวละครผ่านโครงสร้างบทเพลง

ส่วนต้น		ส่วนท้าย	
นุ้ยฉาย	แม่ศรี	พระรามเดินดง	ลา

ตารางที่ 4 การตีความเกี่ยวกับบทวรรณกรรมอารมณ์รักผ่านโครงสร้างบทเพลง

ส่วนต้น						ส่วนท้าย
คลื่นกระทบฝั่ง	ลีลากระทุ่ม	โอชาตรี	พราหมณ์ดีด น้ำเต้า	โอโลม	ปิ่นตลิ่งนอก	ร่ำ

ตารางที่ 5 การตีความเกี่ยวกับวรรณกรรมชมธรรมชาติผ่านโครงสร้างบทเพลง

ส่วนต้น				ส่วนท้าย	
ชาปีไน	หฺรุม	ราย	เตาเห	แขกมัดตีนหมู	ลา

ตารางที่ 6 ความสัมพันธ์ รูปแบบ symbol (สัญลักษณ์)

สัญลักษณ์	รูป	ความหมาย
symbol (สัญลักษณ์)	สรอยเพลง,ทองยอน,เขมรปากทอ	ทุกขรอนใจ กังวลใจ รอนใจ
	แขกลพบุรี,โอด,ตะลุมโปง,โอชาปีไน	โศกเศร้าเสียใจ
	คลื่นกระทบฝั่ง,ลีลากระทุ่ม,โอชาตรี,โอโลม	อารมณ์รัก
	พราหมณ์ดีดน้ำเต้า,ปิ่นตลิ่งนอก,ขวัญอ่อน,กล่อมพญา,เขดินอก	อารมณ์โกรธ
	กบเตน,กล่อมนารี,จำปาทองเทศ,ฉุยฉาย,แม่ศรี	ความงามตัวละคร
	ชาปีไน,หฺรุม,เตาเห	ความงามธรรมชาติ
	ลมพัดชายเขา	ยินดีใช้แทนตัวละครผู้หญิง
	จีนขิมเล็ก	เขินอาย
	สมิงทองมอญ	ยินดีและทุกข์ใจ
	เพลงแขกตอยหมอ	ความเก่งกล้าของตัวละคร

ตารางที่ 7 ความสัมพันธ์ รูปแบบ Index (ดรรชนี)

สัญลักษณ์	รูป	ความหมาย
Index (ดรรชนี)	วา	โหมโรง บรรเลงเป็นเพลงแรก
	ร้าว	รายเวทย์มนต์แปลงกาย
	ทะแยกลองโยน	ขบวนพยุหยาตราด้วยเครื่องอิสริยศ
	เดี่ยว	การมัดและยินดี
	ร้าวดีกดำบรรพ์	ลงจบเพลง

	เข็ด,ฉิ่งนอก,พระรามเดิน	การเดินทาง
	ดง,แขกมัดตีนหมู	
	โล้	หมายถึงการเดินทางทางน้ำ
	ร้าย	เดินเรื่องเร็ว

ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์ รูปแบบ Icon (สัญลักษณ์)

สัญลักษณ์	รูป	ความหมาย
Index (ดรรชนี)	ลา	การลา

5.2 ผลการวิเคราะห์วิธีการสื่อความหมายของบทเพลงไทย

ผู้วิจัยวิเคราะห์วิธีการสื่อความหมายของบทเพลงไทยผ่านการดำเนินทำนอง กลวิธีการบรรเลงและหน้าทับ พบวิธีการสื่อความหมายของนักดนตรีไทย 3 วิธีการ คือ

1.การสร้างสรรคทางเพลงและกลวิธีการปรับวงโดยใช้การปรับเปลี่ยนทำนองบางส่วน พบบทเพลงที่สื่อความหมายของบทเพลงไทยนั้นจะเป็นเพลงในรูปแบบสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายทางดนตรีผ่านกลวิธีการบรรเลงและการปรับวงโดยการปรับเปลี่ยนทำนองบางส่วน จะพบบทเพลงท่อนเดียว เมื่อมีการนำกลับมาบรรเลงอีกครั้งจะมีการปรับเปลี่ยนทำนองเพลง ดังนี้

เพลงสร้อยเพลง	ท่อนเดียว เที้ยวที่ 1 บรรเลงทางพื้น
	ท่อนเดียว เที้ยวที่ 2 เปลี่ยนเป็นทำนองทางเก็บ
	ท่อนเดียว เที้ยวที่ 3 เปลี่ยนเป็นทำนองทางกรอ
	ท่อนเดียว เที้ยวที่ 4 เปลี่ยนเป็นทำนองทางเก็บ
	และทางกรอ สำเนียงมอญ
เพลงทองย่อน	ท่อนเดียว เที้ยวที่ 1 บรรเลงทางพื้น
	ท่อนเดียว เที้ยวที่ 2 เปลี่ยนเป็นทำนองทางกรอ
	เพิ่มเทคนิคกระนาดเอก
	ท่อนเดียว เที้ยวที่ 3 เปลี่ยนเป็นทำนองทางกรอ
	เพิ่ม เทคนิคฆ้องวงใหญ่
	ท่อนเดียว เที้ยวที่ 4 เปลี่ยนเป็นทำนองทางเก็บ
	เพิ่มเทคนิคกระนาดทุ้ม

เพลงเขมรปากทอ	เที่ยวที่ 1 บรรเลงทางพื้น
	เที่ยวที่ 2 เปลี่ยนเป็นทำนองทางกรอ
	เที่ยวที่ 3 เปลี่ยนเป็นทำนองทางกรอเพิ่มลูกล่อลูกขัด
	เที่ยวที่ 4 เปลี่ยนเป็นทำนองทางกรอเพิ่มลูกล่อลูกขัด
เพลงสมิงทองมอญ	เที่ยวที่ 1 บรรเลงทางพื้น
	เที่ยวที่ 2 เปลี่ยนเป็นทำนองแบบบังคับทางสำเนียงมอญ
	ต่อด้วยบรรเลงทางพื้นแล้วส่งด้วยหัวเพลงลมพัดชายเขา
เพลงทะแยกลองโยน	ท่อนที่ 1 บรรเลงเคล้าร้อง
	ท่อนที่ 2 บรรเลงเคล้าร้องและบรรเลงรับท่อนที่ 2 จนจบ
เพลงแขกลพบุรี*	เที่ยวที่ 1 ส่งร้องและรับด้วยเพลงโอด
	เที่ยวที่ 2 ส่งร้องและบรรเลงรับ
	เที่ยวที่ 3 ส่งร้องและบรรเลงรับต่อด้วย โอด สองชั้น
	เที่ยวที่ 4 ส่งร้องและบรรเลงรับด้วยทางเปลี่ยนทางกรอสำเนียงแขก
เพลงไอ้ชาตรี	เที่ยวที่ 1 ร้องและบรรเลงรับทางพื้น
	เที่ยวที่ 2 ร้องและบรรเลงรับทางเปลี่ยน
	เที่ยวที่ 3 ร้องและบรรเลงรับทางเปลี่ยน
	เที่ยวที่ 4 ร้องและบรรเลงรับทางเปลี่ยน
	เที่ยวที่ 5 ร้องและบรรเลงรับทางเปลี่ยน
	เที่ยวที่ 6 ร้องและบรรเลงรับทางเปลี่ยน
เพลงพราหมณ์ดีดน้ำเต้า	เที่ยวที่ 1 ร้องและบรรเลงรับทางพื้น
	เที่ยวที่ 2 ร้องและบรรเลงรับทางเปลี่ยน
	เป็นทำนองทางกรอสำเนียงมอญ
	เที่ยวที่ 3 ร้องและบรรเลงรับทางเปลี่ยน
	เป็นทำนองทางกรอสำเนียงมอญ
	เที่ยวที่ 4 ร้องและบรรเลงรับทางเปลี่ยน
	เป็นทำนองทางกรอสำเนียงฝรั่ง
เพลงไอ้โลม	เที่ยวที่ 1 ร้องและบรรเลงรับทางพื้น
	เที่ยวที่ 2 ร้องและบรรเลงรับทางเปลี่ยน
	เที่ยวที่ 3 ร้องและบรรเลงรับทางเปลี่ยน
	แบ่งบรรเลง ระนาดเอก, ฆ้องวงใหญ่, ระนาดทุ้ม

	เที่ยวที่ 4 ร้องและบรรเลงรับทางเปลี่ยน
	เที่ยวที่ 5 ร้องและบรรเลงรับทางเปลี่ยน
	แบ่งบรรเลงขลุ่ยและรับพร้อมกัน
	เที่ยวที่ 6 ร้องและบรรเลงรับทางเปลี่ยน
เพลงโล่	ท่อนที่ 1 บรรเลงเคล้าร้อง
	ท่อนที่ 2 บรรเลงส่งจนจบและต่อด้วยเพลงเชิด
เพลงข้าपीใน	เที่ยวที่ 1 ร้องและบรรเลงรับทางเปลี่ยนโดยใช้ฆ้องวงใหญ่เป็นจุดเด่น
	เที่ยวที่ 2 ร้องและบรรเลงรับทางเปลี่ยนโดยใช้ขลุ่ยเป็นจุดเด่น
	เที่ยวที่ 3 ร้องและบรรเลงรับทางเปลี่ยนทางกรอ
	เที่ยวที่ 4 ร้องและบรรเลงรับทางเปลี่ยนโดยใช้ปี
	เป็นจุดเด่นลักษณะถาม,ตอบ ในทำนอง
เพลงห่ม	เที่ยวที่ 1 ร้องและบรรเลงรับทางพื้น
	เที่ยวที่ 2 ร้องและบรรเลงรับทางเปลี่ยน
เพลงเต่าเห่	บรรเลงเคล้าร้อง ออกเพลงเร็วลงลาตามรูปแบบทางพื้น
เพลงโอ้ข้าपी	เที่ยวที่ 1 ร้องและบรรเลงรับทางพื้น
	เที่ยวที่ 2 ร้องและบรรเลงรับทางเปลี่ยน ทางเก็บ
	เที่ยวที่ 3 ร้องและบรรเลงรับทางเปลี่ยน
	เที่ยวที่ 4 ร้องและบรรเลงรับทางเปลี่ยน
	เที่ยวที่ 5 ร้องและบรรเลงรับทางเปลี่ยน ทางกรอ
	เที่ยวที่ 6 ร้องและบรรเลงรับทางเปลี่ยน ทางเก็บ
เพลงแขกบรเทศ	ท่อนที่ 1 ร้องและบรรเลงรับทางเปลี่ยน ทางกรอ
	ท่อนที่ 2 ร้องและบรรเลงรับทางเปลี่ยน ทางกรอสำเนียงมอญ

2. การสร้างกลวิธีการบรรเลงเพื่อเลียนเสียงธรรมชาติ

บทประพันธ์ได้อธิบายถึง พระรามตื่นจากบรรทมในเวลาเช้าตรู่ มีเสียงธรรมชาติ เช่น นกการเวก ไก่ขัน เพลงข้าपीในเป็นเพลงประกอบการแสดง มีการสื่อความหมายผ่านกลวิธีการดำเนินทำนอง การร้องร่าย สลับการดำเนินทำนองด้วยวงปีพาทย์ มีการบรรเลง 4 เที่ยว และการปรับเปลี่ยนทำนองบางส่วนพบว่า เที่ยว 1 ใช้กลวิธีการบรรเลงรับด้วยทางเปลี่ยนโดยให้ฆ้องวงใหญ่เป็นจุดเด่น ใช้กลวิธีการบรรเลงของเสียงฆ้องวงใหญ่ที่สามารถแทนเสียง ระฆัง หรือ นาฬิกา เพื่อเป็นการสื่อถึงเวลาเช้าตรู่ เที่ยว 2 พบกลวิธีการบรรเลงโดยเปลี่ยนใช้ขลุ่ยเป็นจุดเด่น เพื่อเป็นการสื่อของเสียงธรรมชาติ เช่น นกการเวก และเที่ยว 4 พบกลวิธีการบรรเลงเปลี่ยน

ใช้ปี่ในเป็นจุดเด่น เพื่อเป็นการสื่อของเสียงธรรมชาติ คือ เสียงไก่ขัน สลับกับการบรรยายเล่าเรื่องด้วยการร้อง
รำมีการสื่อความหมายผ่านหน้าทับจังหวะใช้ฉิ่งอย่างเดียวตัวอย่างทำนองที่สื่อความหมายเสียงระฆังหรือ
นาฬิกา เพลงซ้ำปี่ใน เทียบ 1

-	ม	-	ร	-	ท	-	ล	-	ม	ม	ม	-	ซ	-	ล	-	-	-	ล	-	-	ล	ล	-	-	ล	ล				
-	-	-	ล	-	-	ล	ล	-	-	-	ล	-	-	ล	ล	-	-	ล	ล	-	-	-	ล	-	-	ล	ล				
-	-	-	ม	-	-	-	ฟ	-	-	-	ม	-	-	-	ล	-	-	-	ม	-	-	-	ด	-	-	-	ท	-	-	-	ล
-	-	-	ล	-	-	ล	ล	-	-	-	ล	-	-	ล	ล	-	-	ล	ล	-	-	-	ล	-	-	-	ล	-	-	ล	ล
-	-	-	ม	-	-	-	ฟ	-	-	-	ม	-	-	-	ล	-	-	-	ม	-	-	-	ด	-	-	-	ท	-	-	-	ล
-	-	-	ล	-	-	ล	ล	-	-	-	ล	-	-	ล	ล	-	-	ล	ล	-	-	-	ล	-	-	-	ล	-	-	ล	ล
-	ม	ฟ	ล	-	ม	ฟ	ล	ท	ด	ท	ล	ท	ด	ท	ล	-	ม	ฟ	ล	-	ม	ฟ	ล	ท	ด	ท	ล	ท	ด	ท	ล
-	-	-	ล	-	-	ล	ล	-	-	-	ล	-	-	ล	ล	-	-	ล	ล	-	-	-	ล	-	-	-	ล	-	-	ล	ล

ตัวอย่างทำนองที่สื่อความหมายเสียงนกการเวก เพลงซ้ำปี่ใน เทียบ 2

-	-	-	-	-	-	-	ท	-	-	-	ท	-	-	-	ท	-	-	-	ซ	-	-	พ	ซ	-	-	พ	ซ	พ	ม	ร	ท
																ขลุ่ย															
-	-	-	ท	-	-	-	ซ	-	-	-	ซ	-	-	-	ท	-	-	-	ซ	-	-	พ	ซ	-	-	พ	ซ	พ	ม	ร	ท
																ขลุ่ย															
-	-	-	ท	-	-	-	ซ	-	-	-	ซ	-	-	-	ท	-	ซ	พ	ซ	พ	ม	ร	ท	-	-	-	ซ	-	-	-	ท
																ขลุ่ย															
-	ซ	พ	ซ	พ	ม	ร	ท	-	-	-	ซ	-	-	-	ท	-	ซ	พ	ซ	-	ซ	-	ซ	-	ซ	พ	ซ	-	ท	-	ท
ขลุ่ย				ขลุ่ย								ขลุ่ย																			

- ช้ ฝั ช้	- ชุ - ชุ	- ช้ ฝั ช้	- ทุ - ทุ	- ช ล ท	ล ช ล ท	ล ช ล ท	ล ช ล ท
ขลุ่ย		ขลุ่ย					
- ล ล ล	- ท - ร	- ทุ - ร	- ม - ช	- ร - ช	- ล - ท	- มั - รั	- ท - ล

ตัวอย่างทำนองที่สื่อความหมายเสียงไก่ขัน เพลงชาปีโน เทียว 4

- - - -	- - - ท	- - - ท	- - - ท	- - - -	- - - ท	- มั - มั	- - - รั
เครื่องเป่า							
- - -	- - - ทุ	- ท - ท	- - - ล	- - - ทุ	- ทุ - ทุ	- ร - ม	- - - ร
ระนาดเอก				ฆ้อง			
- - - ทุ	- ทุ - ทุ	- ลุ - ทุ	- - - ลุ	- - - -	- - - ท	- มั - มั	- - - รั
ระนาดทุ้ม				เครื่องเป่า			
- - - -	- - - ทุ	- ท - ท	- - - ล	- - - ทุ	- ทุ - ทุ	- ร - ม	- - - ร
ระนาดเอก				ฆ้อง			
- - - ทุ	- ทุ - ทุ	- ลุ - ทุ	- - - ลุ	- ท - มั	- - - รั	- ล - ท	- - - ล
เครื่องเป่า							
- ร - ม	- - - ร	- ลุ - ทุ	- - - ลุ	- - - มั	- - - รั	- - - ท	- - - ล
ฆ้อง		ระนาดทุ้ม		เครื่องเป่า		ระนาดเอก	
- - - ม	- - - ร	- - - ทุ	- - - ลุ	- - - มั	- - - รั	- - - ท	- - - รั
ฆ้อง				ระนาดทุ้ม			

3.การประกอบสร้างความหมายผ่านวงดนตรี กลุ่มเสียงและจังหวะหน้าทับ

พบการประกอบสร้างความหมายผ่านวงดนตรี โดยการบรรเลงวงปี่พาทย์ไม้นวมและสลับมาเป็น วงปี่พาทย์ไม้นวมและสลับกับมาวงปี่พาทย์ไม้นวม ในเพลงตับเรื่องนางลอยจะใช้วงปี่พาทย์ไม้นวมในการบรรเลงพบว่าในช่วงรับท่ายเพลงจำปาทองเทศนั้นมีการปรับเป็นการรับด้วยวงปี่พาทย์ไม้นวม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะบรรเลงเพลงฉุยฉาย และเพลงแม่ศรี ซึ่งเป็นทำนองที่สำคัญ มีการขับร้องและปี่ในเป่าเลียนเสียงทำนองร้อง เป็นการประกอบสร้างความหมายผ่านวงดนตรี ในบทประพันธ์เป็นเรื่องราวที่นางเบญกาย หลังจากที่นางเบญกายได้แปลงตนเป็นนางสีดา เพื่อทำตายนางไปลงพระราม หวังให้พระรามเชื่อว่านางสีดาตายแล้ว พบบทเพลงที่บรรเลงด้วยวงปี่พาทย์ไม้นวม ดังนี้ รับท่ายเพลงจำปาทองเทศ รำ ฉุยฉาย แม่ศรี พระรามเดินดง และลา โดยมีการเปลี่ยนมาบรรเลงด้วยวงปี่พาทย์ไม้นวม ในเพลงคลื่นกระทบฝั่งและบรรเลงจนจบเพลง มติของกลุ่มเสียงจึงมีผลต่อความรู้สึกในการปรับเปลี่ยนการบรรเลงของวงดนตรี จังหวะหน้าทับ พบการใช้หน้าทับปรบไก่ หน้าทับสองไม้ และหน้าทับพิเศษ และมีบางเพลงจะไม่พบหน้าทับเป็นการใช้จังหวะฉิ่งเพียงอย่างเดียว

อภิปรายผลการวิจัย

การตีความและการสื่อความหมายในบทเพลงไทย สะท้อนให้เห็นว่า การตีความและการสร้างความหมายเป็นระบบความคิด ภูมิปัญญาของนักดนตรีไทย การตีความโครงสร้างบทเพลง การเรียบเรียงทางดนตรีไทยให้สอดคล้องกับบทร้องและบทวรรณกรรมผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม และนำมาใช้เพื่อแทนสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายเชิงอารมณ์ของบทร้องบทประพันธ์ กลุ่มเสียง รูปแบบวงดนตรี และจังหวะหน้าทับมีส่วนช่วยประกอบสร้างความหมายในบทเพลงไทย สอดคล้องกับ งานวิจัยของ กิตติ คงตุก เรื่อง เพลงทยอยใน 3 ชั้นในมุมมองสัญวิทยา (2550 : บทคัดย่อ) ได้อธิบายว่า กระบวนการสื่อความหมายดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดสัญวิทยาที่เชื่อว่าสัญลักษณ์มีความหมายในตัวเองแต่ความหมายเกิดขึ้นได้ก็เพราะรหัสหรือกฎเกณฑ์ของสังคมนั้น ๆ ซึ่งก็คือระบบวัฒนธรรม การขับร้องและบรรเลงดนตรีไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อสื่อความหมายของนักดนตรี ตามเหตุผลและบริบทของสังคม ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของผู้ควบคุมการบรรเลงการขับร้องและบรรเลงวงปี่พาทย์ไม้นวมเพลงตับเรื่องรามเกียรติ์ ตอนนางลอย ของคณะศิษย์ศรประดิษฐ์ ภายใต้การควบคุมการบรรเลงของ อาจารย์ประสิทธิ์ ถาวร ที่สร้างสรรค์ทางเพลงและกลวิธีการปรับวงโดยใช้การปรับเปลี่ยนทำนองบางส่วน และการสร้างกลวิธีการบรรเลงเพื่อเลียนเสียงธรรมชาติ เช่น เสียงระฆังหรือนาฬิกา เสียงนกการเวก เสียงไก่ขัน หากพิจารณาแนวคิดของค่าน์เกี่ยวกับ จิตนิยมอูตรวิสัย (transcendental idealism) ค่าน์ เห็นว่าร่างกายและประสาทสัมผัสมีปัญหา มนุษย์จึงเป็นสัตว์สองโลก คือ 1.โลกแห่งผัสสะ หรือโลกของเหตุสุตวิสัย มนุษย์เป็นเหมือนสิ่งอื่น ๆ ในธรรมชาติ การกระทำของมนุษย์ที่กระทำสิ่งต่าง ๆ ก็เป็นไปตามแรงปรารถนา “สิ่งที่ฉันอยากทำ” และ “สิ่งที่

ฉันควรทำ” ไม่รู้ถึงความแตกต่างของสัญชาติญาณและศีลธรรม 2.โลกแห่งปัญญา ซึ่งเป็นโลกของเหตุผล มนุษย์รู้จักใช้ความคิด ปัญญา ซึ่งทำให้มนุษย์มีอิสระ หลุดพ้นจากแรงขับแห่งความปรารถนาและสัญชาติญาณของร่างกาย นั่นคือมนุษย์สามารถเข้าถึงความจริงได้ด้วยปัญญา อาจารย์ประสิทธิ์ ถาวรผู้สร้างสรรค์กลวิธีการปรับวงที่สามารถเข้าถึงโลกแห่งปัญญาทางดนตรีไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในครั้งนี้

- 1.จากผลการวิเคราะห์รูปแบบการตีความในบทเพลงไทยพบว่า ผลการศึกษาก็จะนำเสนอในรูปแบบเฉพาะมิติการสื่อความหมายในบทเพลงตับเรื่องนางลอย ควรมีการศึกษาการตีความของศิลปิน การตีความของผู้ฟังและการตีความของผู้ที่นำดนตรีมาประกอบการแสดงต่าง ๆ
2. ควรมีการศึกษาระบบการสื่อความหมายในบทเพลงไทยในรูปแบบของวงดนตรีไทยต่าง ๆ โดยนำมาเปรียบเทียบกับปัจจัยของวงดนตรีไทยที่มีต่อกระบวนการสื่อความหมายในบทเพลงไทย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1.ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ของบทเพลงไทยในมิติอื่น ๆ เช่น ความเชื่อ เพศ นาฏศิลป์ไทยและบริบททางสังคมที่มีต่อการบรรเลงดนตรีไทย รวมทั้งกระบวนการสร้างสรรค์บทเพลงไทย แนวคิดที่มา บทเพลงไทยต่อการสื่อความหมายของนักดนตรีไทยผ่านการขับร้องและบรรเลงดนตรีไทย
2. ควรมีทำผลของการวิจัยการตีความและการสื่อความหมายในบทเพลงไทยมาใช้ในการประพันธ์เพลงไทยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2560). *เครื่องมือทำงานวัฒนธรรมชุมชนและสื่อพิธีกรรมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- กิตติ คงตุก. (2550). *เพลงทยอยใน 3 ชั้น ในมุมมองสัญวิทยา*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไตรตาภรณ์ หมู่ผึ้งและนุกูล แดงภูมิ. (2561). *กลยุทธ์ ส่งเสริม ดนตรี ไทย ใน แหล่งท่องเที่ยว เชิง วัฒนธรรม ใน เขต กรุงเทพมหานคร*. Paper presented at the รายงานการประชุม Graduate School Conference.
- นพคุณ สุตประเสริฐ. (2557). *รูปแบบการขับร้องประกอบการแสดงโขนไทย*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต).
- พงษ์ศิลป์ อรุณรัตน์. (2554). *ปฐมบทดนตรีไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม : โครงการตำราและหนังสือคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำเร็จ คำโหมงและคณะ. (2551). *หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ดนตรี ม.5*. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์ อจท.จำกัด.
- สุรพล สุวรรณ. (2549). *ดนตรีไทยในวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

The Development of Blended Teaching model Based on Deep Learning Theory to Enhance college students' critical thinking

**Guo Zhonghua, Wichian Intarasompun,
Wirot Watananimitgul and Areewan Iamsa-ard**
Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, Email: 274858900@qq.com

*****

Abstracts

The purposes of the study are 1) to investigate the current situation of college students' critical thinking, 2) to develop the blended teaching model based on deep learning theory to enhance college students' critical thinking, and 3) to access the efficiency of the instruction model. The Population is about 7,000 sophomores of G University in the semester 1 academic year 2023. The sample groups for this research were 1) 400 sophomores who participated in the questionnaire survey, 2) 50 sophomores who participated in a quasi-teaching experiment. The research instruments were 1) college students' critical thinking disposition scale, 2) lesson plan of the "CIPSE" model, 3) examination paper of college students' critical thinking ability. The results were found that: 1) college students' critical thinking level is generally good ($\bar{x} = 4.75$), 2) This study has developed a blended teaching model based on Deep Learning Theory named the "CIPSE" model, 3) After teaching experiment, the data show that the "CIPSE" model has obvious functions in cultivating college students' critical thinking ability.

Keywords: Blended Teaching Model; Deep Learning Theory; Critical Thinking

Introduction

Critical thinking is a reasonable and reflective thinking, which emphasizes a cautious attitude towards opinions, hypotheses and arguments (Dong Yu, 2019: 14-21). Critical thinking encompasses both critical thinking disposition and critical thinking ability. Critical thinking disposition refers to the conscious mental states, willingness, and inclinations to judge consciously, which activates the development of an individual's critical thinking. Critical thinking ability involves the skill to employ critical thinking in solving complex problems. Critical thinking is a core competency of 21st-century talent, and as such, any educational system should establish the goal of nurturing individual adept in critical thinking (David Hitchcock, 2012: 54-63).

Teaching is an essential way to cultivate talents in universities and an important means for fostering college students' critical thinking. As a teaching model deeply integrated with modern educational theory and technology, blended teaching combines the advantages of traditional classroom teaching and online education, and will surely play a transformative role in cultivating college students' critical thinking. The scholars believe that blended teaching can not only play the leading role of teachers in guiding, enlightening and monitoring the teaching process, but also allow students to fully participate and become active, active and creative participants (Yen and Lee, 2011: 138-145). Lee (2004:1) explored the promotion effect of individual learning and online collaborative case study on undergraduates' critical thinking. Wu Yanru (2014: 83-88) found that blended teaching designs based on problem-solving

strategies can enhance not only the critical thinking ability but also the critical thinking disposition. Furthermore, Yakob et al. (2020:3) discovered that multimedia teaching materials, including videos and animations, have a more significant impact on enhancing the critical thinking ability of college students.

Although existing research indicates the significant role of blended teaching in developing critical thinking among college students, some scholars have pointed out (Li Li and Gao Yanhong, 2021: 148-153) that, on the whole, current blended teaching in Chinese universities suffers from "shallow" design problems such as blended forms and inefficient blending. They suggest the active incorporation of deep learning theory for design. Deep learning theory emphasizes that learning is an active and critical process. It is led by teachers and centers around challenging learning themes, requiring wholehearted, active, and meaningful participation and successful experiences for development (Guo Hua, 2016: 25-32). Based on this analysis, the aim of this study is to construct a blended teaching model rooted in deep learning theory and explore its impact on fostering college students' critical thinking.

Research Objective

1. To investigate the current situation of college students' critical thinking.
2. To develop the blended teaching model based on Deep Learning Theory to enhance college students' critical thinking.
3. To access the efficiency of the blended teaching model based on deep learning theory through comparing the college students' critical thinking ability before and after the implementation of teaching model.

Research Methodology

Study object selection

According to the research purpose and research setting, this study chooses G University where the researcher works as the sample area. G University locates in Guilin, is a comprehensive university jointly established by the Ministry of Education of China and the People's Government of Guangxi Zhuang Autonomous Region is a key university in Guangxi with a long history and strong strength.

Population and sample

Population

The Population is about 7,000 sophomores of G University in the semester 1 academic year 2023.

The Sample Group

1. The sample group was purposively selected from the population of 7,000 sophomores at G University in the first semester of the 2023 academic year. A total of 400 students participated in the questionnaire survey. Among them, there were 78 males, accounting for 19.50 percentage, and 322 females, accounting for 80.50 percentage. Additionally, there were 228 liberal arts students, constituting 57.00 percentage of the sample, and 172 science and engineering students, making up 43 percentage. In terms of ethnicity, there were 276 Han nationality students, comprising 69 percentage, and 124 minority nationality students, constituting 31 percentage.

2. Fifty college students participated in a quasi-experimental study, selected randomly from a pool of 400 students who had previously taken part in the survey. Of the 50 participants, 15 were male, comprising 30.00 percentage, while 35 were female, making up 70 percentage of the sample. There were 28 liberal arts students, constituting 56.00 percentage, and 22 science and engineering students, accounting for 44 percentage. In terms of ethnicity, there were 37 Han nationality students, comprising 74 percentage, and 13 minority nationality students, accounting for 26 percentage.

The creation of research instruments

The research tools of this study include : 1) College Students' Critical Thinking disposition Questionnaire, includes truth-seeking, openness, analyticity, systematic ability, self-confidence, curiosity and cognitive maturity, with a total of 7 dimensions and 35 sub-items; 2) "CIPSE" Blended Teaching model; 3) Examination Paper of College Students' Critical Thinking Ability, includes understanding of critical thinking, analyzing ability, reasoning ability, identifying implicit assumption ability, evaluating arguments ability, decision-making ability, self-monitoring and reflective ability, with a total of 7 dimensions and 35 sub-items. The above three research tools have been reviewed by three external experts and passed IOC's recognition unanimously.

Data Collection

1. Through *College Students' Critical Thinking Disposition Questionnaire*, using a 7-point Likert Scale format, from "strongly disagree" to "strongly agree", a total of 7 levels, as follows: "Strongly disagree" =1; "Not agree" = 2; "Not quite agree" =3. "Uncertainty" =4; "somewhat agree" =5; "Agree" =6; "Strongly agree" =7. This study investigates the current situation of critical thinking disposition of 400 sophomores from G university.

2. Through *Examination Paper of College Students' Critical Thinking Ability*, 50 students who participated in the quasi-teaching experiment were pre-tested and post-tested, and all the score data were recorded.

Data analysis

In this research, the data is analyzed by finding f , percentage, $\bar{x}$, SD, df and t -test. The researcher proposed a hierarchical classification of data analysis results.

Results

1. Investigate the current situation of college students' critical thinking.

The results of data analysis use tables as well as mean, standard deviation, interpretation (level of critical thinking), and ranking of all factors. After that, items of all dimensions are presented likewise.

Table 1 Mean and standard of data analysis on college students' critical thinking disposition
From Table 1, the general performance of college students' critical thinking disposition level is good ($\bar{X} = 4.75$). Considering each item separately, it is found that decisions made by powerful people are correct decisions is the highest rank which is in the very good level($\bar{X} = 6.16$), followed by studying new things can enrich students' life($\bar{X} = 5.60$), while the best arguments often come from the instant feeling of a certain problem is the lowest rank which is in the quite poor level ($\bar{X} = 3.10$).

critical thinking disposition	$\bar{X}$	SD.	Interpret	Ranking
1.If there are four reasons to agree with something and only one reason to oppose it, students will choose to agree with it.	3.66	1.45	Common	34
2.Even if there is evidence that doesn't agree with students' idea, students will stick to their idea.	4.26	1.38	Common	31
3.It is impossible to be objective when students express their opinions.	4.68	1.50	Good	19
4.Students will only look for some facts that support their opinion, not some facts that oppose their opinion.	4.91	1.60	Good	16
5.Students don't know what standard should be used to measure most problems	4.37	1.55	Common	26
6.It's important for students to know what other people think about things.	5.33	1.28	Good	5
7.Students are trying to make less subjective judgments.	4.60	1.39	Good	23
8. Foreigners should learn Chinese culture, not ask Chinese to know their culture.	5.52	1.37	Very good	4
9. It's not that important to be open to different world views (e.g. evolution, theism).	5.08	1.56	Good	11
10. Everyone has the right to express their opinions, but students will ignore them.	4.89	1.57	Good	17
11. All students' beliefs must be supported by evidence.	5.09	1.38	Good	10
12. Students are logical persons.	5.01	1.09	Good	14
13. Students are good at dealing with problems in an orderly way.	5.02	1.10	Good	13
14. Students are not very logical persons, but students often pretend to be logical.	4.67	1.35	Good	20

15. When encountering problems, it is impossible to know which one is the better solution.	4.92	1.43	Good	15
16. Students always analyze the key point of the question before they answer it.	5.25	1.09	Good	6
17. Students can easily organize their thoughts.	4.61	1.16	Good	22
18. Students are good at planning a systematic plan to solve complex problems.	4.64	1.21	Good	21
19. Students often think about right and wrong in practice and experience.	5.15	1.16	Good	8
20. People think that students hesitate when making decision.	3.71	1.49	Common	33
21. Students appreciate their ability to think accurately.	4.33	1.31	Common	27
22. Tests that require thinking rather than answering by memory are more suitable for students.	4.59	1.43	Good	24
23. Students' curiosity and thirst for knowledge are appreciated by others.	4.30	1.21	Common	29
24. When faced with problems, because students can make an objective analysis, their peers will come to them to make decision.	4.14	1.34	Common	32
25. When making decision, others expect students to formulate appropriate guidelines for guidance.	4.31	1.28	Common	28
26. Studying new things can enrich students' life.	5.60	1.01	Very good	2
27. Before facing an important choice, students will try their best to collect all relevant information.	5.55	0.96	Very good	3
28. Solving difficult problems is fun.	5.14	1.19	Good	9
29. Students like to find out how things work.	5.06	1.23	Good	12
30. Students will try to learn everything, even if they don't know when they are useful.	4.69	1.38	Good	18
31. The best arguments often come from the instant feeling of a certain problem.	3.10	1.33	Quite poor	35
32. The so-called truth is nothing more than personal opinions.	4.43	1.66	Common	25

33.Students firmly believe in what they believe.	4.28	1.41	Common	30
34.The best way to solve difficult problems is to ask others for answers.	5.20	1.33	Good	7
35.Decisions made by powerful people are correct decisions.	6.16	1.16	Very good	1
Total	4.75	1.32	Good	

As the data analysis result shown above, it can be concluded about college students' critical thinking disposition from different dimensions as the table 2.

Table 2 Mean and standard of data analysis on college students' critical thinking disposition from different dimensions overall.

Critical thinking disposition	$\bar{X}$	SD.	Interpret	Ranking
1.Seekign truth (item1-5)	4.38	0.43	Common	6
2.Openness (item6-10)	5.08	0.32	Good	2
3.Analyticity (item11-15)	4.94	0.15	Good	3
4.Systematization (item16-20)	4.67	0.55	Good	4
5.Self-confidence (item21-25)	4.33	0.14	Common	7
6.Thirst for knowledge(item26-30)	5.21	0.34	Good	1
7.Cognitive maturity (item31-35)	4.63	1.02	Good	5
Total	4.75	0.28	Good	

From Table 2, college students' critical thinking level is generally good ($\bar{x}=4.75$), and showing a relatively balanced state in seven dimensions. Considering each dimension separately, thirst for knowledge is the highest rank which is in the good level($\bar{x}=5.21$), followed by openness ($\bar{x}=5.08$), while self-confidence is the lowest ($\bar{x}=4.33$).

2.Analysis results to develop the blended teaching model based on deep learning theory to enhance college students' critical thinking.

After investigating the current situation of college students' critical thinking and studying Deep Learning Theory, the blended teaching model was constructed and was considered by three experts. The detail of the Blended Teaching Model based on Deep Learning Theory is presented as follows.

2.1 principle

Deep learning is a meaningful learning process. It requires that teaching design should be based on theme-based design, guide students to learn cooperatively and independently, and be able to talk to textbooks, students and themselves through online and offline. The specific principles are as follows:

(1) Student center: put students at the core of learning, encourage them to actively participate and explore, and stimulate their autonomous learning ability.

(2) Practice-oriented: Through practical cases, problems and challenges, students can apply critical thinking skills to real-world situations.

(3) Cooperative learning: encourage cooperation, discussion and knowledge sharing among students to promote mutual interaction and learning.

(4) Technology integration: using technology tools and online resources to provide students with more learning opportunities and personalized learning experiences.

2.2 The "CIPSE" model

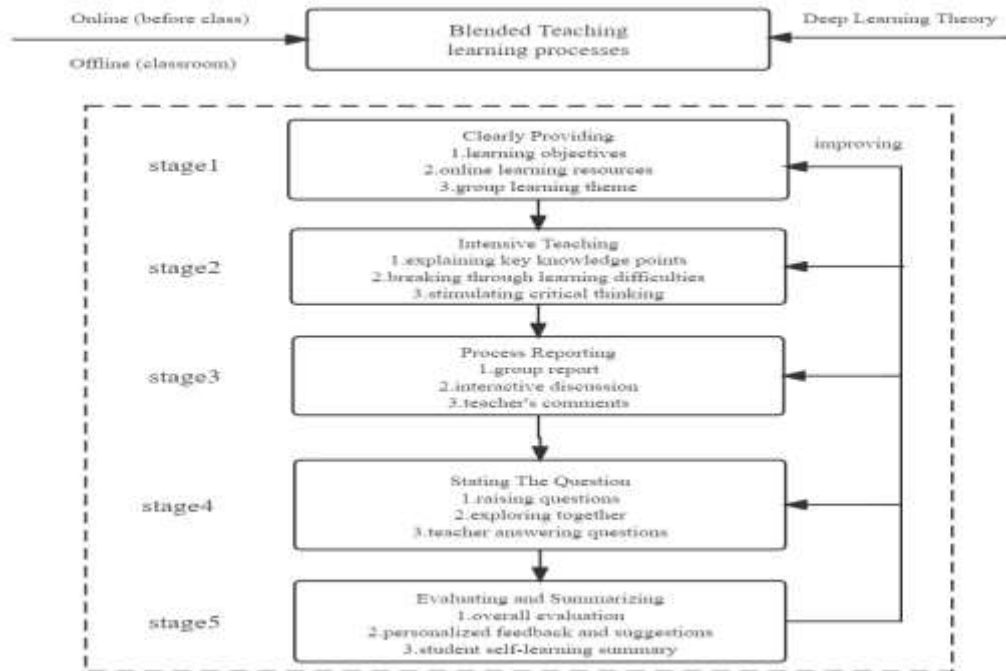

Figure 1 "CIPSE" blended teaching model based on deep learning theory

Stage 1 Clearly Providing: guide students to understand the learning requirements and evaluation criteria, and conduct autonomous learning through online mode, so as to have a preliminary perception of the learning content of each unit, and record the doubts and difficulties in learning, so that offline classes can continue to discuss the learning content more deeply, and at the same time clearly provide students to the ways, objectives and basic requirements of group cooperative learning.

(1) Learning objectives. Provide clear learning objectives and learning requirements to ensure that students understand the core concepts and skills of the course.

(2) Online learning resources. Provide online learning resources, including learning materials, online discussion forums, interactive learning platforms, etc., to support students' autonomous learning.

(3) Group learning theme. Delineate groups, each group is responsible for studying a specific learning theme, and requires each group to carry out interactive learning and in-depth discussion.

Stage 2 Intensive Teaching: in the initial stage of classroom teaching, teachers explain important knowledge points and difficulties clearly and thoroughly, but don't talk or talk less about general easy-to-understand knowledge points, so as to improve the efficiency and pertinence of teaching.

(1) Explain key knowledge points. Through in-depth explanation, teachers explain important concepts, improve students' understanding and mastery of the basic concepts and core content, help students establish a solid learning foundation, and lay a solid foundation for

further study.

(2) Break through learning difficulties. Through targeted explanation, guidance and counseling, teachers help students overcome the problems and difficulties encountered in learning, improve learning efficiency and enhance students' confidence and ability in learning.

(3) Stimulate critical thinking. Provide case analysis and practical problems to stimulate students' interest and trigger critical thinking.

Stage 3 Process Reporting: The study group reports the process, content and reflection of theme learning to the whole class. Each study unit arranges two study groups to report to the whole class, and other students in the class can ask questions about the content of the group report for interactive learning. This process mainly includes the following three steps.

(1) Group report. Arrange study groups to report and share their learning process, main findings and critical thinking through PPT.

(2) Interactive discussion. After PPT presentation other students can ask questions, express their opinions and have an interactive discussion.

(3) Teacher's comments. Teachers act as guides, encourage in-depth thinking and critical evaluation, and help students broaden their horizons and understand different viewpoints.

Stage 4 Stating the Question: Students sort out the difficulties and challenges encountered in online learning and send them to the intelligent learning platform. Teachers organize discussions to guide students to solve difficulties and challenges in learning together.

(1) Raising questions. Students will record the difficulties and challenges encountered in the online learning process and submit them to the intelligent learning platform or online discussion forum.

(2) Exploring together. Teachers organize discussions among students and encourage them to help each other and solve the difficulties and challenges submitted.

(3) Teacher answering questions. Teachers provide targeted guidance and solutions to guide students to think and try to solve problems.

Stage 5 Evaluating and Summarizing: Teachers evaluate and summarize online learning and classroom learning, and ask students to personally summarize the online and offline learning effects in this unit's theme learning, so as to evaluate and reflect on the learning process.

(1) Overall evaluation. Teachers summarize and evaluate students' online learning and classroom learning performance, including learning achievement, participation and critical thinking ability.

(2) Personalized feedback and suggestions. Teachers provide personalized feedback and suggestions to help students further develop and enhance their critical thinking ability.

(3) Student self-learning summary. Teachers require students to write a written summary of this topic study, including a review of the learning process, an assessment of their critical thinking ability, reflections on difficulties and challenges, and plans and goals for future study.

3. Analysis results to access the efficiency of the blended teaching model based on deep learning theory through comparing the college students' critical thinking ability before and after the implementation of teaching model.

Table 3 Comparison of pre-and post-test results of college students' critical thinking ability
From Table 3,

Critical thinking ability	Pre-test		Post-test	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1.Understanding of critical thinking	3.56	0.58	4.70	0.58
2.Analyzing ability	3.16	0.87	3.68	0.68
3.Reasoning ability	3.52	0.86	3.74	0.69
4.Identifying implicit assumption ability	3.08	1.03	3.60	0.70
5. Evaluating arguments' ability	3.04	0.70	3.64	0.60
6.Decision-making ability	3.80	0.53	4.84	0.37
7.Self-monitoring and reflective ability	3.64	0.56	4.52	0.68
Total	23.80	1.95	28.72	1.63

college students' critical thinking ability has made great progress total of mean from 23.80 ($\bar{x}=23.80$) in the pre-test to 28.72 ($\bar{x}=28.72$) in the post-test. From each specific dimension, the average score of post-test has all made obvious progress compared with the pre-test, among which understanding of critical thinking has made the greatest progress, while reasoning ability is the smallest. Judging from the pre-test data, it is found that decision-making ability is the highest($\bar{x}=3.80$), followed by self-monitoring and reflective ability($\bar{x}=3.64$), while evaluating arguments' ability is the lowest ($\bar{x}=3.04$). From the post-test data, it is found that decision-making ability is the highest($\bar{x}=4.84$), followed by understanding of critical thinking ($\bar{x}=4.70$), while identifying implicit assumption ability is the lowest ($\bar{x}=3.60$).

Table4 t-test for pre-test and post-test scores of college students' critical thinking ability

Critical thinking ability		$\bar{x}$	S.D.	df	t	Sig.
1	Pre-test	23.80	1.95			
2	Post-test	28.72	1.63	49	27.631**	.000

**represents statistic significance at .01 level

From Table 4, there are statistic significant differences at .01 level between the pre-test and post-test scores of college students' critical thinking ($t=27.631$, $p=0.000<0.01$), in which the mean of the pre-test scores is 23.80 and the mean of the post-test scores is 28.72.

Conclusion

In the study of “The Development of Blended Teaching model Based on Deep Learning Theory to Enhance college students' critical thinking”, the research results are as follow:

1. College students' critical thinking level is good ($\bar{x}=4.75$). From the seven specific dimensions of critical thinking disposition, thirst for knowledge is the highest rank which is in the good level ($\bar{x}=5.21$), followed by Openness ($\bar{x}=5.08$), while self-confidence is the lowest ($\bar{x}=4.33$).
2. This study has developed a blended teaching model based on Deep Learning Theory named the "CIPSE" model. The "CIPSE" stands for the abbreviation of a five-stage teaching method employed during the instructional process: Clearly Providing, Intensive Teaching, Process Reporting, Stating the question, Evaluating and Summarizing. The model has been evaluated by three specialists and found to align with criteria of utility, feasibility, propriety, and accuracy.
3. After quasi-teaching experiment on the "CIPSE" model, the data show that the critical thinking ability of 50 sophomores who participated in the teaching experiment has been obviously improved, and the overall average score has increased from 23.80 to 28.72. After the paired sample t-test, it is found that there are significant differences ($t=27.631$, $p=0.000<0.01$) in the pre-test and post-test scores of college students' critical thinking ability. This fully proves that the blended model based on Deep Learning Theory has obvious advantages and effects in cultivating college students' critical thinking ability.

Discussion

This study will discuss the conclusions according to the order of research purposes.

1. Discussion on the survey data of college students' critical thinking

1.1 From the investigation of the current situation of the critical thinking disposition of sophomores in Guangxi Normal University, we find that the overall performance of college students' critical thinking is good ($\bar{x}=4.75$). Compared with the investigation of Facione (1997:1), there is still a certain gap in the results of this investigation, which is mainly due to the fact that China school education has paid more attention to the teaching of knowledge and neglected the cultivation of students' critical thinking ability for a long time. However, compared with Liu Yi and Zhao Juming (2010: 81-85) survey of college students in China, the results of this survey are even better. There are two main reasons for this situation: First, the university surveyed in this study have stronger comprehensive strength than that surveyed by Liu Yi and Zhao Juming, so the quality of students will be better; Second, Liu Yi and Zhao Juming's survey took place in 2010. In recent years, China's education has gradually attached importance to the cultivation of students' comprehensive literacy, and accordingly students' critical thinking ability has been improved to a certain extent.

1.2 Further analysis shows that from the seven specific dimensions of critical thinking disposition, thirst for knowledge is the highest rank which is in the good level ($\bar{x}=5.21$), which also confirms from the side that China's long-term emphasis on knowledge teaching and knowledge mastery has led to students' general desire and enthusiasm for knowledge. From the specific performance of each question, we found that students performed best in 35 questions "Decisions made by powerful people are correct decisions" ($\bar{x}=6.16$), which shows that after more than 40 years of reform and opening up in China, especially after joining the WTO in 2001, China has fully integrated into the world, and students' subjective consciousness has become stronger, and they are no longer blindly superstitious about authority, which reflects the great progress of society and conforms to the actual situation of social development in China.

2. Discussion on the "CIPSE" model

Based on the Deep Learning Theory, this study constructs the "CIPSE" model, also known as the five-stage teaching method of blended teaching: Stage 1 Clearly Providing, Stage 2 Intensive teaching, Stage 3 Process Reporting, Stage 4 Stating the question, Stage 5 Evaluating and Summarizing. The "CIPSE" model fully embodies the student-centered and practice-oriented, emphasizes the multi-interaction between students and students, students and teachers, students and content, and students and external resources, and comprehensively evaluates students' learning achievements by adopting the evaluation mechanism combining formative evaluation and summative evaluation. This teaching mode can fully promote the better development of college students' critical thinking, and make learning become an active and meaningful exploration process, which is no longer a simple one-dimensional knowledge infusion. This teaching model was fully affirmed by experts because of its advanced design concept, clear operation stages and reasonable evaluation method, and three external audit experts unanimously passed the IOC's recognition (Wichean Intarasompan, and Jittawisut Wimuttipanya 2021:online).

The "CIPSE" model is a novel teaching approach that blends modern educational theory with technology and seamlessly incorporates deep integration with the Internet. Blended teaching has been generally regarded as the "new normal" of education in the 21st century (Norberg, A et al.,2011: 207-216.). Especially since the outbreak of the COVID-19 epidemic, blended teaching has shown a blowout development under the background of internet-enhanced education and has become an extremely important phenomenon and trend in the reform of university education. The "CIPSE" model is in line with the basic idea of the blended teaching model proposed by Yen J C and Lee C Y (2011:1), focusing on "interaction", emphasizing 1) the shift from teacher-centered to student-centered, 2) the interaction between students and students, students and teachers, students and content, students and external resources, and 3) the adoption of an evaluation mechanism combining formative evaluation with summative evaluation. Essentially, the "CIPSE" model is by no means a physical "mashup" of various online and offline teaching elements, but a chemical "fusion", aiming at achieving the optimal deep learning effect (Liu Hui et al., 2020; 82-87+108).

3. Discussion on the effectiveness of "CIPSE" model by comparing the data before and after the teaching experiment

3.1 After implementing the teaching experiment of the "CIPSE" model to improve college students' critical thinking ability, the scores of 50 students who participated in the teaching experiment have been significantly improved, and the overall average score has increased from 23.80 to 28.72, which fully demonstrates the effectiveness of the "CIPSE" model. This also proves that the use of digital tools can have a positive impact on students' critical thinking (Akyzbek Meirbekov et al.,2022:44), because the use of digital tools can help students develop their abilities of setting realistic goals, self-control, self-reflection, self-awareness and cooperation (Saadati et al.,2021: 1-24, Intarasompun, W., Muangnual, P., and Puchatree, N. 2022:online).). In other words, blended teaching makes up for the shortcomings of traditional classroom teaching and pure online teaching, which can make students learn more effectively and is more conducive to the cultivation of students' critical thinking.

3.2 From the seven specific dimensions of critical thinking ability, it is evident that college students have shown improvement in each dimension of their critical thinking skills. Notably, there has been significant progress in their understanding of critical thinking, while their reasoning ability has shown comparatively slower growth. This suggests that the "CIPSE" model, being student-centered, interactive, and experience-oriented, has effectively increased

students' interest in learning and enhanced their grasp of critical thinking. Moreover, understanding critical thinking serves as the foundation for overall critical thinking ability and can be relatively quickly acquired with proper methods. On the other hand, reasoning ability entails a deeper comprehension, analysis, and inference of information, typically requiring prolonged training and practice. This also reminds us that we need to make a longer-term training plan for the deep-seated abilities of critical thinking, such as reasoning ability, identifying implicit assumption ability and reasoning ability, and we can achieve better results through systematic study, training and practice (Tosati, S. ., Sitthisopasakul, T., and Intarasompun, W. 2021: 124–137.).

3.3 Deep learning pays attention to the deep participation of learners in the learning process and the construction and generation of students' existing experience in the learning process. In the blended instructional design, teachers' one-way orientation should be transformed into multi-directional demand, and multi-directional resources should be presented through the reconstruction of teaching time sequence, the transformation of teaching methods and the excavation of teaching content. The essence of this transformation actually require teachers to emphasize "student-centered" in the blended instructional design, emphasizing the cultivation of students' critical thinking activities under the effective guidance of teachers by means of the advantages of information technology and the combination of online and offline teaching methods. Therefore, the ultimate goal of carrying out mixed teaching is not to use various online platforms, to construct digital teaching resources or to carry out innovative teaching activities, but to effectively enhance the depth of most students' learning and meet the realization of students' "multi-directional" needs, so that knowledge can meet the needs of learners with different experiences in the process of construction, and then personalized interpretation of knowledge can be generated, thus truly realizing students' learning center position (Ren Zhanying, 2022: 5-11.). The "CIPSE" model, based on Deep Learning Theory and designed in this paper, emphasizes the central position of students in their learning process. It encourages active studying and critical thinking, enabling students to become true masters of their learning and fostering enthusiasm for learning, ultimately leading to positive learning outcomes.

Recommendation

The "CIPSE" model is the result of researchers' teaching research and teaching practice for many years, which conforms to the current development trend of university education and students' individualized learning needs. When considering adopting "CIPSE" teaching mode, please ensure that your educational environment and objectives are consistent with the characteristics and advantages of this model. To better apply this model, the following are specific suggestions for teachers and university administrators.

Recommendation for teachers

For teachers, in blended teaching, they should excel in guiding students' participation, assuming the role of facilitators and encouraging active engagement in discussions, questions, and problem-solving, fostering a supportive and open learning environment. Personalized support is paramount, necessitating an understanding of students' diverse learning needs and backgrounds and the provision of tailored guidance, suggestions, and evaluations based on individual circumstances. Furthermore, as the cornerstone of blended teaching, teachers should adeptly employ educational technology tools and continually enhance their digital literacy.

Recommendation for university administrators

For university administrators, universities should actively support teachers in acquiring the essential skills required for blended teaching. This support can include offering training courses, facilitating resource sharing, and providing educational technology assistance. Furthermore, a culture of innovation should be promoted. This can be achieved by encouraging teachers to explore new teaching methods and technologies. Simultaneously, universities should incentivize educators and researchers to engage in in-depth studies of the most effective practices in blended teaching and to share their research findings widely.

References

- Akylbek Meirbekov, Inga Maslova, Zemfira Gallyamova. (2022). *Digital education tools for critical thinking development*, Thinking Skills and Creativity, Volume 44.
- David Hitchcock, Zhang Yifan and Zhou Wenhui. (2012). Critical Thinking as an Educational Ideal. *Journal of Higher Education* (11), 54-63.
- Dong Yu. (2019). On Relationships between Logic and Critical Thinking. *Journal of Higher Education* (03), 14-21.
- Facione, P. A., Facione, N. C., and Giancarlo, C. A. (1997). *Professional judgment and the disposition toward critical thinking*. Retrieved Nov, 21, 2020.
- Guo Hua. (2016). The Deep Learning and Its Significance. *Curriculum, Teaching Material and Method* (11), 25-32.
- Intarasompun, W., Muangnual, P., and Puchatree, N. (2022). Active Learning Management and Using E-Portfolio as Authentic Assessment for Teacher Students. *Journal of Yanasangvorn Research Institute Mahamakut Buddhist University*, 13 (2), 108-118. Retrieved from https://so04.tci-thaijo.org/index.php/_yri/article/view/262856
- Lee, K. S. (2004). *Effects of individual versus online collaborative case study learning strategies on critical thinking of undergraduate students*. The University of Texas at Austin.
- Li Li and Gao Yanhong. (2021). Blended Learning Design to Promote Deep Learning in Colleges and Universities. *Heilongjiang Researches on Higher Education* (05), 148-153.
- Liu Hui, Teng Meifang and Zhang Peng. (2020). What is the Difficulty of Blended Instruction Design: An Analysis of Blended Instruction Design Planning Based on Rasch Model. *China Higher Education Research* (10), 82-87+108.
- Liu Yi and Zhao Juming. (2010). The Investigation of Undergraduate Students' Critical Thinking Disposition—Taking a Local Comprehensive University as an example. *Research in Higher Education of Engineering* (01), 81-85.
- Norberg, A., Dziuban, C. D., and Moskal, P. D. (2011). A time-based blended learning model. *On the Horizon*, 19 (3), 207-216.
- Ren zhanying. (2022). Analysis on the high-quality development path of vocational education in the new era. *Chinese Vocational and Technical Education* (10), 5-11.
- Saadati, Z., Zeki, C. P., and Vatankhah Barenji, R. (2021). On the development of blockchain-based learning management system as a metacognitive tool to support self-regulation learning in online higher education. *Interactive Learning Environments*, 1-24.

- Tosati, S. ., Sitthisopasakul, T., and Intarasompun, W. . (2021). Enhancing Learning Process by Integrating Contemplative Education Coaching System and Research Base Learning (Ccr) to Strengthen Teacher's Competencies in Educational Measurement Evaluation and Research Program, Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University. *Journal of Modern Learning Development*, 7 (1),124–137.
- Wichean Intarasompan, and Jittawisut Wimuttipanya (2021). A quality in education of lower central network school with coaching and mentoring pass online system. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*. Vol.12 No. 8 (2021). Retrieved from <https://turcomat.org/index.php/turkbilmat/article/view/3819>
- Wu yanru.(2014).An empirical study on blended learning promoting the development of college students' critical thinking ability. *e-Education Research* (08),83-88.
- Yakob, M., Sari, R. P., and El Islami, R. A. Z. (2020) . The effectiveness of science experiment through multimedia teaching materials to improve students' critical thinking. *In Journal of Physics: Conference Series* (Vol. 1567, No. 4, p. 042018). IOP Publishing.
- Yen, J. C., and Lee, C. Y. (2011). Exploring problem solving patterns and their impact on learning achievement in a blended learning environment. *Computers and Education*, 56 (1), 138-145.

การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

**The Development of Effective Early Childhood Educational Administration
Indicators in Primary School Under the Office of the Basic Education
Commission in the Northeast Region**

เพชรดาว นิลสว่าง,

พรเทพ เสถียรนพเก้า และ เอกลักษณ์ เพียสา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Peddao Nilsawang,

Pornthep Steannoppakao and Akkaluck Pheasa

Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: daonilsawang@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

ความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 3) จัดทำคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดและพัฒนาตัวบ่งชี้ โดยการศึกษาเอกสาร งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการศึกษาโรงเรียนดีเด่นที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ระดับก่อนประถมศึกษา ระยะที่ 2 การตรวจสอบสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการสอบถามผู้บริหาร และครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 500 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือโดยผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ มี 5 องค์ประกอบหลัก 19 องค์ประกอบย่อย 96 ตัวบ่งชี้ 2) โมเดลโครงสร้างการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า ไค-สแควร์ (Chi-square: χ^2) เท่ากับ 20.47 ไม่มีนัยสำคัญ ค่า df เท่ากับ 39 เมื่อพิจารณา ค่า χ^2 /df เท่ากับ 0.52 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ คือ ต่ำกว่า 2 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน ที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.98 และค่าความ

* วันที่รับบทความ : 24 มิถุนายน 2566; วันแก้ไขบทความ 30 ตุลาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 31 ตุลาคม 2566

ค่าเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.000 3) คู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสมระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ตัวบ่งชี้; การพัฒนาตัวบ่งชี้; การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัย

Abstracts

The purpose was to 1) develop effective early childhood education management indicators for primary schools, 2) examine the conformity of the structural model of effective early childhood education management indicators. 3) Prepare a manual for the use of effective early childhood education management indicators. The research is mixed methods. The research is divided into 3 phases: Phase 1 Conceptual framework and indicator development by studying relevant research documents. Qualified interviews and the outstanding school education received the royal award pre-primary level Phase 2: Examination of the research hypothesis against empirical data. by asking school administrators and elementary school early childhood teachers The samples were 500 students under the Office of the Basic Education Commission in the Northeastern region by multi-stage random sampling. Affirmative elements with a statistical package and Phase 3: Preparing a manual for the use of effective early childhood education management indicators for primary schools. by the experts Assess the suitability of the manual.

The results of the research were as follows: 1) The indicators for effective early childhood education management for elementary schools consisted of 5 main components, 19 sub-components, and 96 indicators 2) An effective early childhood education management structure model for elementary school It is consistent with the empirical data, with a chi-square (χ^2) value of 20.47, not significant, with a df value of 39 when considering the value of χ^2 /df being 0.52, which meets the criteria, which is less than 2. In addition, it was found that the harmonious index (GFI) was equal to 1.00. The adjusted parametric error (AGFI) was 0.98 and the parametric estimation error (RMSEA) was 0.000. 3) Manual for the use of effective early childhood education management indicators for elementary school. The average level of suitability was at the highest level

Keywords: Early Childhood Education Management; Effective Administrative On Early Childhood Education; Management

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2549) และฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2553) มาตรา 18 (1) กำหนดให้การจัดการศึกษาปฐมวัย จัดในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็ก ซึ่งมีความต้องการพิเศษหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมาตรา 13 (1) ให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ในการสนับสนุนจากรัฐ ให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษาแก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล อีกทั้งแผนการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2560-2579 ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เป้าหมายข้อ 3.3 สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร อย่างมีคุณภาพและมาตรฐานมีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น ศูนย์เด็กเล็ก/สถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้คุณภาพและมาตรฐานเพิ่มขึ้น สถานศึกษา/สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักสูตรปฐมวัย และสมรรถนะของเด็กที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานคุณภาพเด็กปฐมวัยของอาเซียนเพิ่มขึ้น สถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562 : 2-3)

ปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิตและพัฒนาการในทุกด้าน เป็นช่วงวัยที่พัฒนาการทางด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดและเป็นฐานรากที่สำคัญสำหรับพัฒนาการในช่วงวัยต่อ ๆ ไป เด็กในวัยนี้จึงเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของประเทศ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมตามช่วงวัยจะสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี มีคุณภาพและจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไปในอนาคต ดังคำกล่าวของ ศ.ดร.เจมส์ เจ เอกแมน นักเศรษฐศาสตร์ รางวัลโนเบล ปี พ.ศ. 2542 ที่ว่า “การลงทุนพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นการลงทุนที่คุ้มค่าให้ผลตอบแทนแก่สังคมที่ดีที่สุดในระยะยาว” ดังนั้น การพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงเป็นรากฐานที่มีผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของคนตลอดชีวิตและเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุด กล่าวคือ เด็ก เยาวชนและผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพดี มีความสามารถเรียนรู้ ทำงานได้เก่ง และเป็นพลเมืองดีที่จะนำสู่ความสำเร็จในสังคมที่ท้าทายในศตวรรษที่ 21 ต้องได้รับโอกาสการพัฒนาอย่างรอบด้านในช่วงปฐมวัย แต่คุณภาพของเด็กปฐมวัยยังเป็นจุดอ่อนที่เข้าขั้นวิกฤตของประเทศไทยที่จำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน รัฐและทุกภาคส่วน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน สังคม บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข/ ผู้ดูแลเด็ก โรงเรียน องค์กรท้องถิ่นทุกระดับ บุคลากรพัฒนาสังคมทั้งภาครัฐ เอกชน ภาควิชาศาสนาและภาคธุรกิจ จึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในความสำคัญของช่วงปฐมวัย ตระหนักในพันธกิจและลงมือช่วยกันทำให้เด็กปฐมวัยมีโอกาสพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในภาวะแวดล้อมที่ปลอดภัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562 : 1)

การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยที่ผ่านมา พบว่า ผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาการพัฒนาการเด็กปฐมวัย ขาดวิธีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550 : 14 - 17) ความไม่พร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัยทั้งด้านครู อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551 : 30) ขาดประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552 : 11-26) กลุ่มเด็กปฐมวัย ช่วงอายุ 3-5 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษาเด็กปฐมวัยที่ยังมีปัญหาด้านคุณภาพและมาตรฐาน การจัดการเรียนการสอนและครูยังมีความแตกต่างในด้านมาตรฐาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 68-70, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559 : 39 - 40)

ขาดแนวทางจุดมุ่งหมายที่ถูกต้องและไปในทิศทางเดียวกัน ขาดงบประมาณการพัฒนาสื่อ ขาดการอบรมและพัฒนาผู้สอน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2554 : 1)

การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ เป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องบริหารจัดการและนำแนวทางต่าง ๆ ไปพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการนำนโยบายการศึกษาของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพการบริหารวิชาการ ซึ่งเป็นงานหลักสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร การบริหารวิชาการในระดับปฐมวัยนั้น มีความแตกต่างจากการบริหารวิชาการในระดับการศึกษาอื่นคือ ในการบริหารวิชาการในระดับสูงขึ้นไปมุ่งเน้นในเรื่องเนื้อหาสาระทางวิชาการ แต่สำหรับเด็กปฐมวัยจะมุ่งพัฒนาการและเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐานในการที่จะศึกษาต่อในระดับประถมศึกษาต่อไป ผู้บริหารจึงต้องมีความสามารถในการบริหารงานตามมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ การบริหารจัดการสถานศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วมการพัฒนาเด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เด็กปฐมวัยและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รวมถึงการส่งเสริมการพัฒนาครูที่หลากหลายรูปแบบ การส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการจัดการเรียนรู้ และการนิเทศการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยสัมฤทธิ์ผล (บุญเชิด ชำนิศาสตร์, 2556 : 3, สำนักเลขาธิการสภา, 2562 : 35-36)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย การนิเทศ ติดตาม การประเมินสถานศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย และเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างของตัวบ่งชี้การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อจัดทำคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) โดยดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดและพัฒนาตัวบ่งชี้ โดยการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน และการศึกษาโรงเรียนดีเด่น ที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน เพื่อให้ได้มาซึ่งกรอบแนวคิดและร่างตัวบ่งชี้

ระยะที่ 2 การตรวจสอบสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา และครูปฐมวัย โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 500 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้ตามแนวคิด Comrey & Lee (1992 อ้างถึงใน จิตินันท์ นันทะศรี, 2563 : 220) เมื่อพิจารณาจากเกณฑ์ 5 ระดับ คือ จำนวน 500 คน ถือว่าดีมาก (Very good) ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 500 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) (วาโร พึ่งสวัสดิ์, 2551 : 205)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อระหว่าง 0.88–1.00 ค่าอำนาจการจำแนก ระหว่าง 0.26-0.90 และค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.99

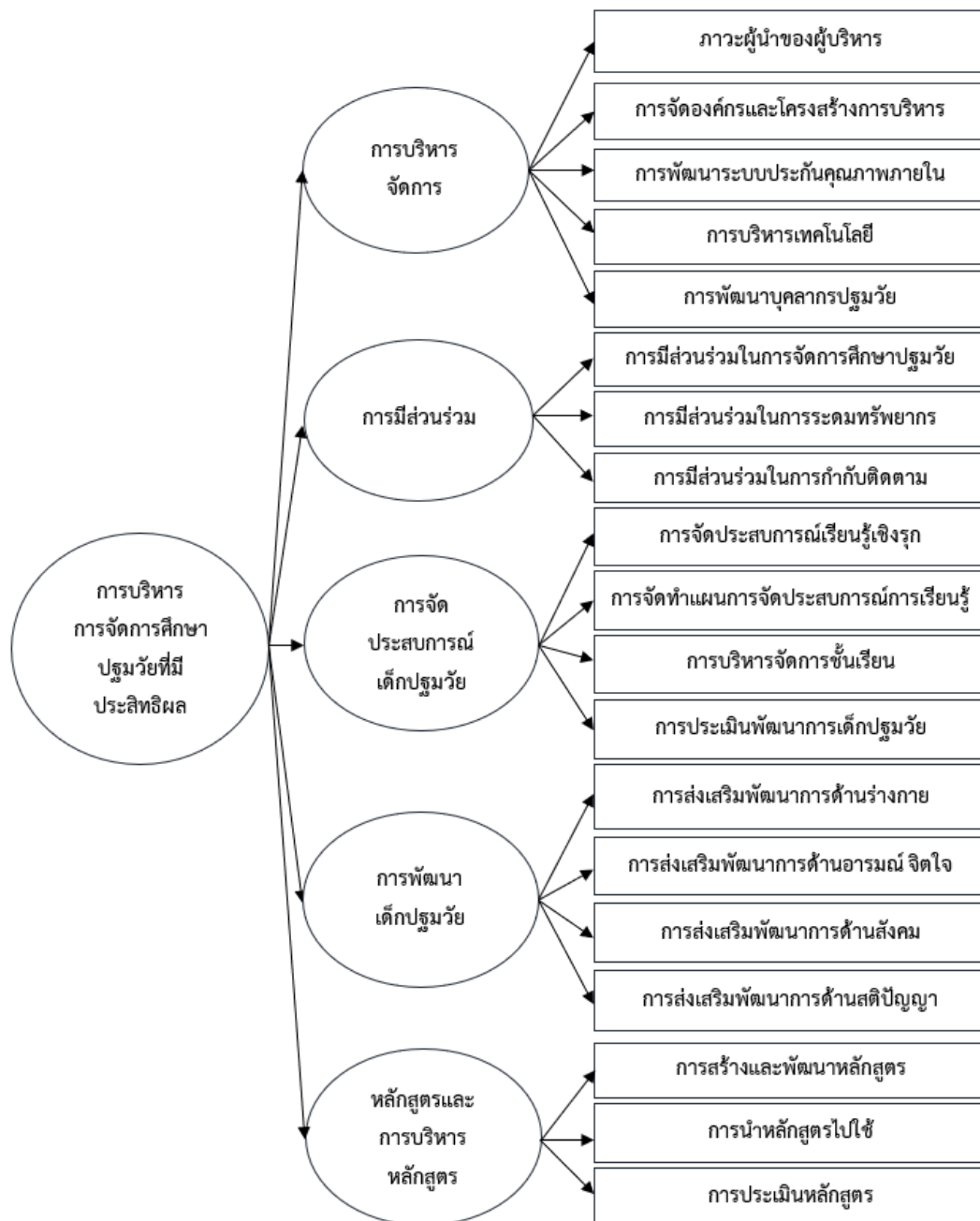
การเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งแบบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบแบบสอบถามพร้อมส่งคืนภายในเวลาที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างด้วยความถี่และร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้และค่าความโด่ง เพื่อคุณลักษณะการแจกแจงของข้อมูล วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของตัวบ่งชี้การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป LISREL

ระยะที่ 3 การจัดทำคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือ โดยใช้ค่า $\bar{x}$ และ S.D

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย จากนักวิชาการ ดังต่อไปนี้ เรขา ศรีวิชัย (2554 : 160), แววรรณ พงษ์สะอาด (2554 : 93), เกสรี ลัดเลีย (2555 : 15), อรุณี สาธรพิทักษ์ (2557 : 235), นวพร รักขันแสง และคณะ (2559 : 52-61), สมพงษ์ อัสสภภัย (2560 : 330), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561 : 54), ฉัตรวิไล สุรินทร์ขุมพู (2562 : 135-156), ศิริมงคล ทนทอง และศศิธรดา แพงไทย (2562 : 490-502), ปราณิสรา แพหมอ (2562 : 42), สุเมธ งามกนก (2564 : 204-215), Gordon & Williams-Browne (1995 : 63) และ Essa (1996 : 16) เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดองค์ประกอบหลักการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านการมีส่วนร่วม 3) ด้านการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัย 4) ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย และ 5) ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ซึ่งนำมาสร้างกรอบแนวคิด ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า มี 5 องค์ประกอบหลัก 19 องค์ประกอบย่อย 96 ตัวบ่งชี้ จำแนกเป็น 1) ด้านการบริหารจัดการ มี 5 องค์ประกอบย่อย 27 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการใช้กระบวนการพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพโดยการแสดงภาวะผู้นำในการพัฒนาการจัดองค์กรและโครงสร้างการบริหาร การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน การบริหารเทคโนโลยีตลอดจนการพัฒนาบุคลากรปฐมวัย 2) ด้านการมีส่วนร่วม มี 3 องค์ประกอบย่อย 14 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย การเปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในด้าน

การจัดการศึกษา การระดมทรัพยากร การกำกับติดตาม ในการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย 3) ด้านการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัย มี 4 องค์ประกอบย่อย 17 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย กระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูที่มีการออกแบบการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยจัดทำแผนการจัดประสบการณ์และจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงรุก จัดการชั้นเรียนเชิงบวก เด็กได้รับการกระตุ้นและพัฒนาสมองอย่างเหมาะสมด้วยวิธีการ/แนวทางการประเมินพัฒนาการเด็กที่หลากหลาย มีการรายงานข้อมูลและนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาเด็กปฐมวัย 4) ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย มี 4 องค์ประกอบย่อย 23 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย การจัดกิจกรรมหรือการจัดประสบการณ์เพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด ทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา และ 5) ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร มี 3 องค์ประกอบย่อย 15 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย การนำกระบวนการบริหารมาใช้ในขั้นตอนการสร้างหลักสูตร การใช้หลักสูตรและการประเมินผลหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร โดยความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2) ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีความสอดคล้อง โดยมีค่า ไค-สแคว์ (Chi-square: χ^2) เท่ากับ 20.47 ไม่นับนัยสำคัญ ค่า df เท่ากับ 39 เมื่อพิจารณา ค่า χ^2 / df เท่ากับ 0.52 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ คือ ต่ำกว่า 2 นอกจากนี้ ยังพบว่า ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน ที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.98 และค่าความคาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.000 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยด้านการบริหารจัดการ (ADM)

มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00 ด้านการมีส่วนร่วม (PAR) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00 ด้านการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัย (EXP) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.90 ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย (DEC) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.80 และด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร (CCA) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.78 ตามลำดับ สามารถเขียนสมการโครงสร้างการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ดังนี้

$$AE = 1.00(ADM) + 1.00(PAR) + 0.90(EXP) + 0.80(DEC) + 0.78(CCA)$$

3) คู่มือการใช้ตัวบ่งชี้การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา มีค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.34) สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัยในโรงเรียนประถมศึกษาได้ ดังตาราง

ข้อที่	รายการประเมิน	ผลการวิเคราะห์		ระดับความเหมาะสม
		$\bar{X}$	S.D.	
1	คำชี้แจง	4.80	0.45	มากที่สุด
2	วัตถุประสงค์ของการใช้คู่มือ	4.80	0.45	มากที่สุด
3	คำอธิบายรายละเอียดของตัวบ่งชี้	5.00	0.00	มากที่สุด
4	เกณฑ์การประเมิน	5.00	0.00	มากที่สุด
5	เกณฑ์การให้คะแนนและการแปลความหมาย	5.00	0.00	มากที่สุด
6	ใช้ภาษาถูกต้อง	4.60	0.55	มากที่สุด
7	รูปแบบการเขียน	4.60	0.55	มากที่สุด
8	เนื้อหามีความครอบคลุมและเหมาะสม	4.60	0.55	มากที่สุด
9	สามารถนำคู่มือไปใช้ในการปฏิบัติได้	4.80	0.45	มากที่สุด
10	มีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม		4.80	0.34	มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ตัวบ่งชี้ทุกตัวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ คือ ค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือมากกว่า 3.00 จำนวน 96 ตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยจึงได้คัดสรรกำหนดไว้ในโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้าง แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบหลัก ทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัย ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย และด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร เป็นองค์ประกอบ ที่สำคัญของการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมติฐานงานวิจัย รวมทั้งสอดคล้องกับ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ การศึกษาโรงเรียนดีเด่น แล้วนำข้อมูลมาร่าง ตัวบ่งชี้ สร้างแบบสอบถามเพื่อหาคุณภาพ ตัวบ่งชี้การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมและความสอดคล้องของเครื่องมือการวิจัย เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 นอกจากนี้ได้ผู้วิจัยได้ทำเป็นแบบสอบถามถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย เพื่อวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งปรากฏว่า แบบสอบถามโดยภาพรวม มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.98 จึงถือว่าตัวบ่งชี้ใช้ได้ทุกตัว สอดคล้องกับนักวิชาการต่าง ๆ (วาโร เฟิงส์วีสดี, 2551 : 224 – 261; ศิริชัย กาญจนวาสี, 2550, หน้า 84-86 ; วิโรจน์ สารรัตนะ, 2554 : 237; สำนักงานสถิติแห่งชาตินิวซีแลนด์ (New Zealand's official statistics agency, 2005); Johnstone, 1981 : 55-58) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ดำเนินการพัฒนาตัวบ่งชี้ตามขั้นตอนของนักวิชาการ ต่าง ๆ (Blank, 1993; Johnstone. 1981; Burstein, Oakes, and Guiton. 1992; Nardo, et al, 2005 อ้างถึงใน นางลักษณ วีรัชชัย, 2551, หน้า 8-15) ที่ได้ดำเนินการพัฒนาตัวบ่งชี้ 6 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาตัวบ่งชี้ 2) การนิยามตัวบ่งชี้ 3) การรวบรวมข้อมูล 4) การสร้างตัวบ่งชี้ 5) การตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ และ 6) การนำเสนอรายงาน จึงทำให้ตัวบ่งชี้ทุกตัวที่ผ่านกระบวนการทั้งหมดมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของตัวบ่งชี้การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า องค์ประกอบหลักทั้ง 5 องค์ประกอบเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเนื่องจากมี

ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยการบริหารจัดการ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00 การมีส่วนร่วม มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00 การจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัย มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.90 การพัฒนาเด็กปฐมวัย มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.80 และหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.78 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบหลักทั้ง 5 องค์ประกอบ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการศึกษาปฐมวัย มีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการรอบด้านอย่างเหมาะสม เพื่อให้เด็กสามารถเติบโตเป็นคนที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมและประเทศชาติ สอดคล้องกับ อมรรัตน์ บุญเสนอ (2560 : 16) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญต่อการวางรากฐานการพัฒนามนุษย์ เพื่อพัฒนาให้เป็นคนที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมและประเทศชาติ เพราะเด็กปฐมวัยถือได้ว่าเป็นวัยทองของชีวิต หากเด็กได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมกับวัยจะทำให้เขาเติบโตมาอย่างมีคุณภาพ แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากสถาบันทางสังคม ทุกสถาบันร่วมมือกัน หากผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยทุกฝ่ายได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวและร่วมมือกันพัฒนาการศึกษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ เรขา ศรีวิชัย (2554 : 160-161), แววรรณ พงษ์สะอาด (2554 : 93), เกสรี ลัดเลีย (2555 : บทคัดย่อ), อรุณี สาธิตพิทักษ์ (2557 : 235), นวพร รักขันแสง และคณะ (2559 : 52-61), สมพงษ์ อัสสาภัย (2560 : 330), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561 : 139), ฉัตรวิไล สุรินทร์ขุมพู่ (2562 : 148-153), ศิริมงคล ทนทอง และศศิธรดา แพงไทย (2562 : 490-502), ปราณิสรา แพหมอ (2562, บทคัดย่อ), สุเมธ งามนก (2564 : 204-215), Gordon & Williams-Browne (1995 : 33) และ Essa (1996 : 19-20) ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วยการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการใช้กระบวนการ พัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการแสดงภาวะผู้นำในการพัฒนา การจัดการองค์กรและโครงสร้างการบริหาร การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน การบริหารเทคโนโลยี

3. การประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ คำอธิบายรายละเอียดของตัวบ่งชี้ เกณฑ์การประเมิน เกณฑ์การให้คะแนนและการแปลความหมาย คำชี้แจง วัตถุประสงค์ของการใช้คู่มือ สามารถนำคู่มือไปใช้ในการปฏิบัติได้ มีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ ใช้ภาษาถูกต้อง และรูปแบบการเขียน ซึ่งสอดคล้องกับ ปรีชา ช่างขวัญยืน และคณะ (2550 : 132) ที่กล่าวว่า คู่มือที่ดีจะต้องมีรายละเอียดครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ และประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้ เช่น ความชัดเจนของภาษาที่ใช้ต้องสามารถสื่อสาร ให้ผู้ใช้เข้าใจตรงกับผู้เขียน ไม่คลุมเครือหรือทำให้ผู้ใช้เกิดความเข้าใจผิด และภาษาที่ใช้จะต้องช่วยให้ผู้ใช้เกิดความเข้าใจได้ง่าย หากสิ่งใดมีความยากและซับซ้อนควรเขียนให้เข้าใจได้ง่าย โดยใช้

เทคนิคอื่น ๆ ประกอบ เช่น การใช้ภาพประกอบ การใช้ตาราง การใช้การเปรียบเทียบ อุปมาอุปไมย การยกตัวอย่าง การใช้สีจำแนก เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาตัวบ่งชี้ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวบ่งชี้การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ได้ผ่านการทดสอบและยืนยันในเชิงวิชาการว่าสามารถใช้พัฒนาการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาได้ ดังนั้น สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการประเมินพัฒนาคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อคุณภาพการศึกษา

1.2 จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า ตัวบ่งชี้ด้านการบริหารจัดการ (ADM) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00 ด้านการมีส่วนร่วม (PAR) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00 ด้านการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัย (EXP) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.90 ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย (DEC) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.80 และด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร (CCA) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.78 ตามลำดับ ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบ ทั้ง 5 องค์ประกอบ โดยเรียงลำดับน้ำหนักองค์ประกอบที่มีความสำคัญ ดังนี้

1.2.1 องค์ประกอบหลักด้านการบริหารจัดการ ซึ่งมีตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ การบริหารเทคโนโลยี (ADM4) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.52 ดังนั้น สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการบริหารเทคโนโลยี เพราะการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 การใช้เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมาก อีกทั้งจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในช่วงที่ผ่านมาส่งผลให้มีการเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาในการจัดการศึกษาในทุกระดับ

1.2.2 องค์ประกอบหลักด้านการมีส่วนร่วม ซึ่งมีตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย (PAR1) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.40 ดังนั้น สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย เพราะการร่วมมือกับชุมชน หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ รวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การจัดการศึกษาปฐมวัยประสบความสำเร็จและมีคุณภาพ

1.2.3 องค์ประกอบหลักด้านการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัย (EXP) ซึ่งมีตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย (EXP4) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.40 ดังนั้น สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย เพราะทำให้ทราบพัฒนาการเด็กปฐมวัย ซึ่งต้องประเมินทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ต้องประเมินสม่ำเสมออย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา ประเมินตามสภาพจริง และต้องประเมินเป็นรายบุคคล และต้องใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยให้เหมาะสมกับวัยและจะได้นำผลไปพัฒนาด้านใดของเด็กให้มากขึ้น

1.2.4 องค์ประกอบหลักด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย (DEC) ซึ่งมีตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ (DEC2) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.46 ดังนั้น สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ซึ่งเป็นพัฒนาการด้านที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นพื้นฐานที่จะทำให้เด็กปฐมวัยเป็นคนที่มีความประพฤติดี มีจิตใจปกติ สามารถมีความสุข มีความรับผิดชอบ ปรับตัวได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถทำหน้าที่ของตนได้ทั้งในครอบครัว และสังคม และไม่สร้างความเดือดร้อน ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ส่งผลให้พัฒนาการด้านอื่น ๆ ดีขึ้นด้วย

1.2.5 องค์ประกอบหลักด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร (CCA) ซึ่งมีตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด คือ การประเมินหลักสูตร (CCA3) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.51 ดังนั้น สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการประเมินหลักสูตร เพราะ การประเมินหลักสูตรมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการจัดการศึกษา เพื่อจะได้นำผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรต่อไป

1.3 สถานศึกษาควรนำคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพไปเป็นแนวทางในการประเมินตนเองและวางแผนจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนรับการประเมินจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานอื่น ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อประโยชน์ทางวิชาการและทางการบริหาร ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

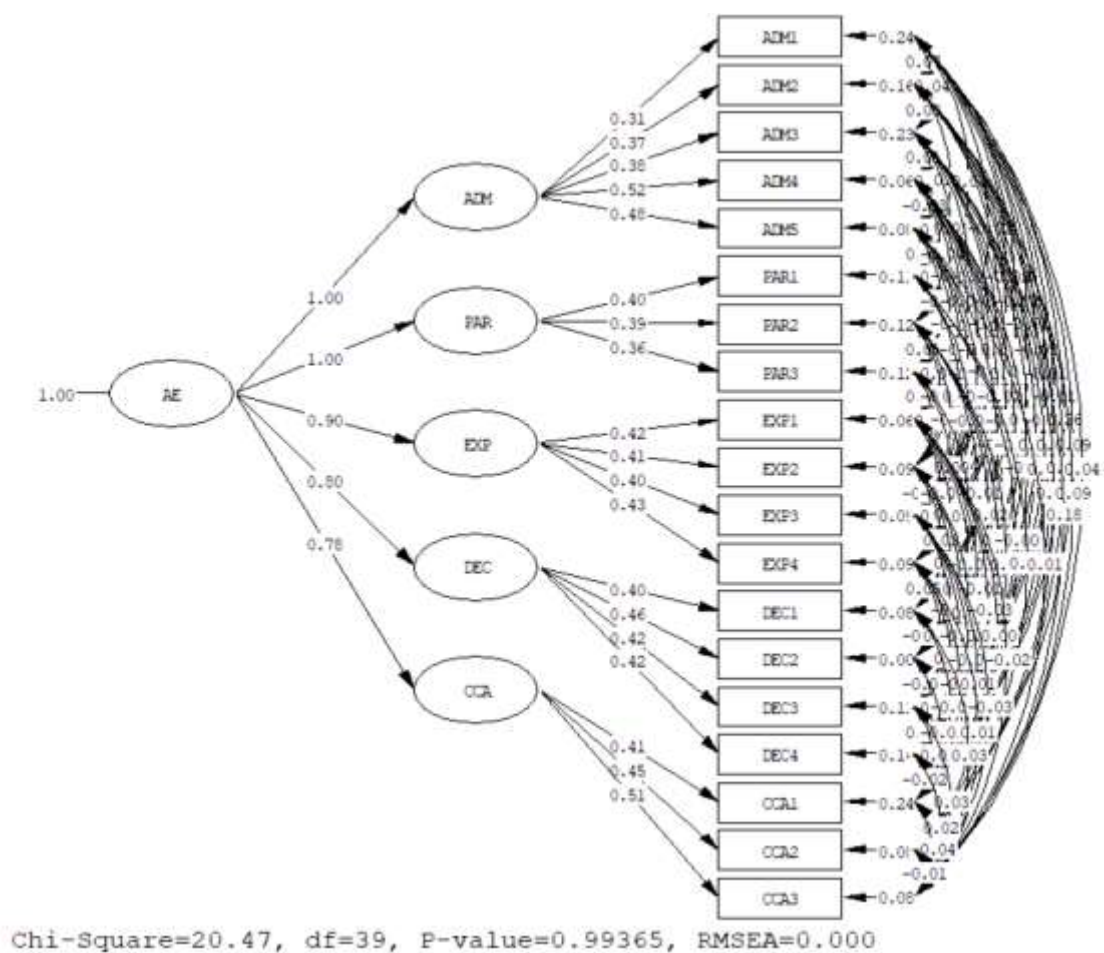
2.1 จากโมเดลสมการโครงสร้างตัวบ่งชี้การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ด้านการบริหารจัดการ และด้านการมีส่วนร่วม มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด เท่ากับ 1.00 ดังนั้น ควรนำองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ และด้านการมีส่วนร่วม จากการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ควรนำผลการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ไปทำการวิจัยในสถานศึกษา

2.3 ควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ส่งเสริม สนับสนุน ให้การจัดการศึกษาปฐมวัยซึ่งเป็นพื้นฐานในการจัดการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไปมีประสิทธิภาพ

2.4 ควรนำผลการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลไปดำเนินการหารูปแบบการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผลในสถานศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้รับ

ภาพที่ 1 โมเดลตัวบ่งชี้การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิผล สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- เกสรี ลัดเลีย. (2555). *การพัฒนาตัวชี้วัดของการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยตามแนวคิดสันติศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. รายงานวิจัย.
- ฉัตรวิไล สุรินทร์ขมพู. (2562). การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย: บทบาทผู้บริหาร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*. 13 (2), 135-156.
- ฉัตรวิไล สุรินทร์ขมพู. (2564). *รูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนอย่างเป็นองค์รวม*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. พิษณุโลก. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ฐิตินันท์ นันทะศรี. (2563). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นวพร รักขันแสง และคณะ. (2559). ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบในจังหวัดชัยภูมิ. *วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 12 (1), 52-61.
- บุญเชิด ชำนิศาสตร์. (2556). *การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม.
- ปราณิสรา แพหมอ. (2562). *รูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาเอกชน จังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- เรขา ศรีวิชัย. (2554). *รูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิผลในจังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน.
- แวววรรณ พงษ์สะอาด. (2554). *ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างควมมีประสิทธิผลของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาเอกชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิริมงคล ทนทอง และศศิธรดา แพงไทย. (2562). *รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยยุคการศึกษา 4.0 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาราชมนตรี*. 6 (3), 490-502.

- สมพงษ์ อัสสาภัย. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียน
ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ด. บัณฑิต
วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุเมธ งามกนก. (2564). รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาระดับปฐมวัย : นวัตกรรมจัดการศึกษาด้วย
แนวคิดโฮสโศป. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. 32 (1), 204-
215.
- สุเมธ งามกนก. (2561). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (30 เมษายน 2562). ราชกิจจานุเบกษา. 136 (ตอนที่ 56 ก). น. 30.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2554). การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพและประกอบวิชาชีพทางการ
ศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานนโยบายและแผน สำนักงานเลขาธิการ คุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของเด็กในการ
อ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร:
บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.
2545 – 2559) กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 -
2561). กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร: พริก
หวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร:
บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). คำอธิบายพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒.
กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด อีเลฟเว่นสตาร์อินเตอร์เทรด.

อรุณี สารพิทักษ์. (2557). *รูปแบบการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด.

บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

Essa. (1996). *Introduction to Early Childhood Education*. (2nd ed). Albany: Delmar Publishers.

Gordon, A.M., & Williams-Browne, K. (1995). *Beginings & beyond*. (4th ed.). *edition*. New York: Delmar Publishers.

การพัฒนาแบบการเรียนการสอนออนไลน์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับ
วิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

Development of Online Learning Model by Using Collaborative Learning with ARCS Model to Enhance Achievement Motivation for Undergraduated Students

นภาพร บุญศรี, เอกนถน บางท่าไม้,
ฐาปณีย์ ธรรมเมธา และ น้ามนต์ เรืองฤทธิ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

Napaporn Boonsri, Eknarin Bangthamai,
Thapanee Thammetar and Nammon Ruangrit

Silpakorn University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: chobimim@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอน และความต้องการเกี่ยวกับการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา 2. เพื่อพัฒนาแบบการเรียนการสอนออนไลน์ 3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ และ 4. เพื่อประเมินและรับรองรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้เรียนระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา ทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อชีวิตและอาชีพ ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 19 คน เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบวัดการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 2) แบบสังเกตพฤติกรรมการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 3) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อชีวิตและอาชีพ 4) แบบประเมินรับรองรูปแบบฯ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (X) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์เนื้อหา และการทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเตรียมตัวผู้เรียน 2) กิจกรรมการเรียนรู้ 3) ปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียน 4) การติดตามผลการเรียนรู้ ขั้นตอนกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ปฐมนิเทศ/แนะนำวิธีเรียน 2) เข้าสู่บทเรียน

* วันรับบทความ : 27 มิถุนายน 2566; วันแก้ไขบทความ 30 มิถุนายน 2566; วันตอบรับบทความ : 30 มิถุนายน 2566

3) ศึกษาเนื้อหาบทเรียน 4) กิจกรรมการเรียนรู้ 5) ปฏิสัมพันธ์การเรียนรู้ 6) การวัดและประเมินผล ร่วมกับแรงจูงใจรูปแบบ ARCS ได้แก่ 1) ความตั้งใจ 2) ความรู้สึกเกี่ยวข้อง 3) ความเชื่อมั่น 4) ความพอใจ และ 2. ผลการทดลองใช้รูปแบบฯ พบว่า 1) คะแนนผลการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 2) ผู้เรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 3) ผลประเมินรับรองรูปแบบฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่า 4.53

คำสำคัญ: การเรียนการสอนออนไลน์; การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ; รูปแบบ ARCS; แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

Abstracts

The objectives of this research were: 1. to study learning environment and demand for online learning Model by Using Collaborative Learning with ARCS Model to Enhance Achievement Motivation for Undergraduated Students 2. to develop online Learning Model 3. To study the use of online learning Model and 4. to evaluate the expert's appropriate consensus of online leaching model. The sample used in this research were undergraduate students, Muban Chom Bueng Rajabhat University registered in the course 21st Century Skills for Life and Career 19 students in the second semester of the academic year 2022. The research tools consisted of 1) Achievement Motivation Development Scale 2) Achievement Motivation Development Behavior Observation Form 3) Achievement Test on 21st Century Skills Life and career 4) Assessment form for certification The statistics used to analyze the data were mean (X), standard deviation (S.D.), content analysis. and t-test

The research findings were as follows: 1. Online learning Model by Using Collaborative Learning with ARCS Model to Enhance Achievement Motivation for Undergraduated Students, it consisted of 4 components: 1) student preparation 2) learning activities 3) student interaction and 4) follow-up. The process of learning management activities consisted of 6 steps: 1) Orientation/ introduction 2) Entering the lesson 3) Studying the lesson content 4) Learning activities 5) Learning interaction 6) Measurement and evaluation together with the ARCS model, namely 1) Attention 2) Relevance 3) Confidence 4) Satisfaction and 2. the results of the model were found that 1) the results of developing motivation for achievement after learning were higher than the scores before learning. Statistically significant at 0.05 2) The learners' scores after the course were higher than the scores before. Statistically significant at 0.05. is appropriate at a high level with an average of 4.53

Keywords: Online Learning; Collaborative Learning ; ARCS Model; Achievement Motivation

บทนำ

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เน้นให้ผู้เรียนก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยผู้เรียนต้องมีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และสมรรถนะที่เกิดจากการเรียนรู้ ทั้งในห้องเรียนและการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้ การจัดการเรียนรู้ออนไลน์เป็นการนำเอาเทคโนโลยีและวิธีการเรียนรู้สมัยใหม่มาผสมผสาน ทำให้คนทั่วโลกที่ไม่เคยเรียนรู้สามารถเข้าถึงผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และสามารถเข้าสู่ระบบการเรียนรู้ได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย โดยผู้เรียนหรือผู้เข้าอบรมสามารถเลือกเนื้อหาที่ต้องการเรียนรู้ได้เท่าที่ตัวเองต้องการ ทำให้ผู้เข้าอบรมเกิดทักษะตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ในที่นี้อาศัย Google Classroom ในการจัดสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมแบบมีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน

การเรียนการสอนออนไลน์ ควรมีกระบวนการวางแผนอย่างเป็นระบบ โดยมีการวิเคราะห์องค์ประกอบการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนการสอน สื่อกิจกรรมการเรียน และการประเมินผล เพื่อให้การสื่อสารการเรียนการสอนออนไลน์สามารถถ่ายทอดถึงผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน เช่นเดียวกับการเรียนการสอนในห้องเรียน ดังนั้น รูปแบบการสอนออนไลน์นั้น จึงมีการออกแบบวิธีสอนที่มีความเหมาะสมกับรูปแบบของการจัดการเรียนรู้และเนื้อหาวิชา ซึ่งการเรียนรู้ออนไลน์เป็นวิธีการเรียนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่เกิดจากผลของการทำงานร่วมกัน เพื่อสร้างความรู้ สร้างเนื้อหา และมุ่งพัฒนาทักษะ โดยเน้นในด้านกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ โดยการทำงานร่วมกัน มีการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนแต่ละคน มากกว่าการเป็นผู้รับความรู้แต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งจะมีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนรู้คือ ปฏิสัมพันธ์ด้านสังคม (Social Interaction) และปฏิสัมพันธ์ด้านการคิด (Intellectual Interaction) ดังนั้นการนำวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) มาใช้ในการเรียนรู้ ร่วมกันบนการเรียนการสอนออนไลน์ นอกจากนี้อาจเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนด้วยกันได้มากขึ้นอย่างเป็นอิสระและมีความเป็นส่วนตัว ด้วยเหตุนี้ผู้เรียนจึงต้องแสวงหาความรู้ด้วยตนเองมากขึ้นเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดความคิดอย่างเป็นระบบ (High-order Thinking Skills) และการคิดเชิงวิเคราะห์ (Critical Thinking) เนื่องจาก ต้องมีการแยกแยะข้อมูลอยู่ตลอดเวลา และสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ขึ้นตามหลักการ Constructivist (Zhao, 1988) นอกจากนี้การที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนผู้สอน และผู้เรียนด้วยกัน รวมทั้งจากแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ทำให้เกิดการคิดร่วมกัน (Think-pair-share) การส่งรายงาน (One-minute-paper) และการทบทวนข้อมูลเนื้อหาจากกลุ่ม เพื่อนบนเครือข่าย (Peer Review Technique)

วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือนำมาออกแบบการเรียนการสอนออนไลน์ ร่วมกับวิธีการสอนตามวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในรายวิชา ทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อชีวิตและอาชีพ เนื่องจากการเรียนการสอนออนไลน์ เป็นการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการเรียนรู้ดังกล่าว แรงจูงใจในการเรียนรู้จึงเป็นส่วนสำคัญสำหรับผู้เรียน โดยผู้สอนต้องมีบทบาทสำคัญในการให้คำชี้แนะ คำปรึกษา และสนับสนุนผู้เรียน ด้วยเหตุนี้ ผู้ออกแบบได้ใช้วิธีการเรียนรู้ร่วมกัน และทฤษฎีจิตวิทยา เกี่ยวกับแรงจูงใจ ARCS ของ Keller มาเป็นแนวคิดในการใช้วิธีการและกลยุทธ์ในการเรียนการสอน เนื่องจากมีแนวคิดและหลักการที่สอดคล้องกันในด้านของวิธีการเรียนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่เกิดจากผลของการทำกิจกรรมร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยน แบ่งปัน ความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนแต่ละคน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง หลักการและแนวคิดดังกล่าว เป็นหลักการที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ หรือ Learner Center Model โดยให้ผู้เรียนเป็น Active Participant เป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง จากประสบการณ์ที่หลากหลายของผู้เรียนแต่ละคนจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้วยเหตุนี้ การนำทฤษฎีแรงจูงใจ ARCS Model ของ Keller ได้แก่ ความตั้งใจ (Attention), ความรู้สึกเกี่ยวพัน (Relevance), ความเชื่อมั่น (Confidence), ความพอใจ (Satisfaction) มาใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนจะเป็นการทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน เป็นการลดปัญหาการเรียนการสอนออนไลน์ และทำให้การออกแบบการเรียนการสอนออนไลน์ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นการส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งหมายถึง ความต้องการที่จะเรียนรู้โดยการตั้งเป้าหมายทางเรียนหรือความคาดหวังทางการเรียนให้ประสบความสำเร็จ โดยอาศัยการตั้งเป้าหมายทางการเรียน ความมุ่งมั่นในการเรียน ความรับผิดชอบต่อตนเอง การเอาชนะอุปสรรคทางการเรียน และอาศัยความต้องการข้อมูลย้อนกลับ ทำให้เกิดพฤติกรรมและความรู้สึกที่แสดงถึงการตั้งความคาดหวังต่อความสำเร็จทางการเรียน มีการกำหนดเป้าหมายทางการเรียน วางแผนทางการเรียนและลงมือปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลด้วยมาตรฐานทางการเรียนของตนเอง โดยมุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพอย่างมีคุณภาพในศตวรรษที่ 21 อันจะนำไปสู่การพัฒนาความคิด และปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อชีวิตและอาชีพ ซึ่งสำคัญต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพอย่างมีคุณภาพในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอน และความต้องการเกี่ยวกับการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา
4. เพื่อประเมินและรับรองรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยดังต่อไปนี้

1. กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
- 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อชีวิตและอาชีพ ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 19 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 แบบวัดการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- 2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- 2.3 รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- 2.4 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อชีวิตและอาชีพ
- 2.5 แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.6 แบบประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.7 แบบประเมินรับรองรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย แบ่งขั้นตอนการดำเนินการออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 การศึกษาข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการเรียนการสอนออนไลน์ และด้านการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อให้ได้ขั้นตอน และองค์ประกอบ ในการนำไปจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และร่างแบบสอบถามเพื่อสำรวจความต้องการของนักศึกษาในประเด็นคำถาม เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ในการเรียนการสอนออนไลน์ ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ปริญญาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำไปแก้ไขในการสร้างแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของนักศึกษา

3.2 สร้างรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนออนไลน์ ด้านการสอน ด้านเนื้อหา และนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามความต้องการ เพื่อกำหนดรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

3.3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือ แบบประเมินผลการทดลอง ประกอบด้วย การดำเนินการก่อนและหลังการทดลอง ซึ่งเป็นการประเมินผลกลุ่มตัวอย่างด้วยเครื่องมือการวิจัยที่จัดทำขึ้น การกำหนดการวิเคราะห์ข้อมูล และการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อชีวิตและอาชีพ ให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

3.4 การนำเสนอรูปแบบและรับรองรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยนำรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ฯ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ตรวจสอบรับรองรูปแบบ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อแก้ไขปรับปรุงรูปแบบ

ผลการวิจัย

1. ศักยภาพการจัดการเรียนการสอน และความต้องการเกี่ยวกับการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

1.1 ผลการศึกษาศักยภาพการจัดการเรียนการสอน และความต้องการในการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปประเด็นวัตถุประสงค์ทางการศึกษาได้ดังนี้

1) คุณลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

- การตั้งเป้าหมายทางการเรียน คือ พฤติกรรมและความรู้สึกที่แสดงถึงการตั้งความคาดหวังต่อความสำเร็จทางการเรียน มีการกำหนดเป้าหมายทางการเรียน วางแผนทางการเรียน ลงมือปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลด้วยมาตรฐานทางการเรียนของตน และมีพฤติกรรมมุ่งอนาคต

- ความมุ่งมั่นในการเรียน คือ พฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตใจจดจ่อแน่วแน่ มีความสนใจและทุ่มเทให้กับการเรียนด้วยความมานะพยายาม มีความกระตือรือร้นและความรับผิดชอบในการงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ ชอบที่จะทำงานท่ามกลางปัญหามากกว่าจะหนีจากการบรรลุความสำเร็จแล้ววิ่งไปหาโอกาส

- ความรับผิดชอบต่อตนเอง คือ ผู้ที่พยายามทำงานให้สำเร็จเพื่อความพึงพอใจของตนเอง มีใจหวังให้คนอื่นยกย่อง ชอบสถานการณ์ที่สามารถใช้ความรับผิดชอบส่วนบุคคล ค้นหาหนทางในการจัดการกับปัญหา เพื่อให้ได้รับความพึงพอใจส่วนตัวจากความสำเร็จของตนเอง ไม่ใช่ให้ผู้อื่นมายกย่อง สิ่งสำคัญคือ ความสำเร็จนั้นต้องเป็นผลมาจากทักษะความสามารถและความพยายามของตนเอง

- การเอาชนะอุปสรรคทางการเรียน คือ พฤติกรรมที่แสดงถึงความกล้าในการเผชิญหน้ากับความยากและความท้าทายทางการเรียน การทำงาน รวมถึงกิจกรรมทางการเรียนเพื่อนำไปสู่การเพิ่มทักษะความสามารถทางการเรียนของตนเองให้ดีขึ้น แสดงถึงความต้องการข้ามผ่านสิ่งทำให้เกิดความย่อท้อ การล้มเลิกภาระทางการเรียนกลางคันและความสามารถในการยอมรับความผิดพลาดหรือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นได้

- ความต้องการข้อมูลผลย้อนกลับ คือ พฤติกรรมที่แสดงถึงการติดตามผลการกระทำของตนเองว่าเป็นอย่างไร และเมื่อทราบผลการตัดสินใจหรือการกระทำแล้วจะพยายามทำให้ทางการเรียนการทำงาน รวมถึงกิจกรรมทางการเรียนดีกว่าเดิม

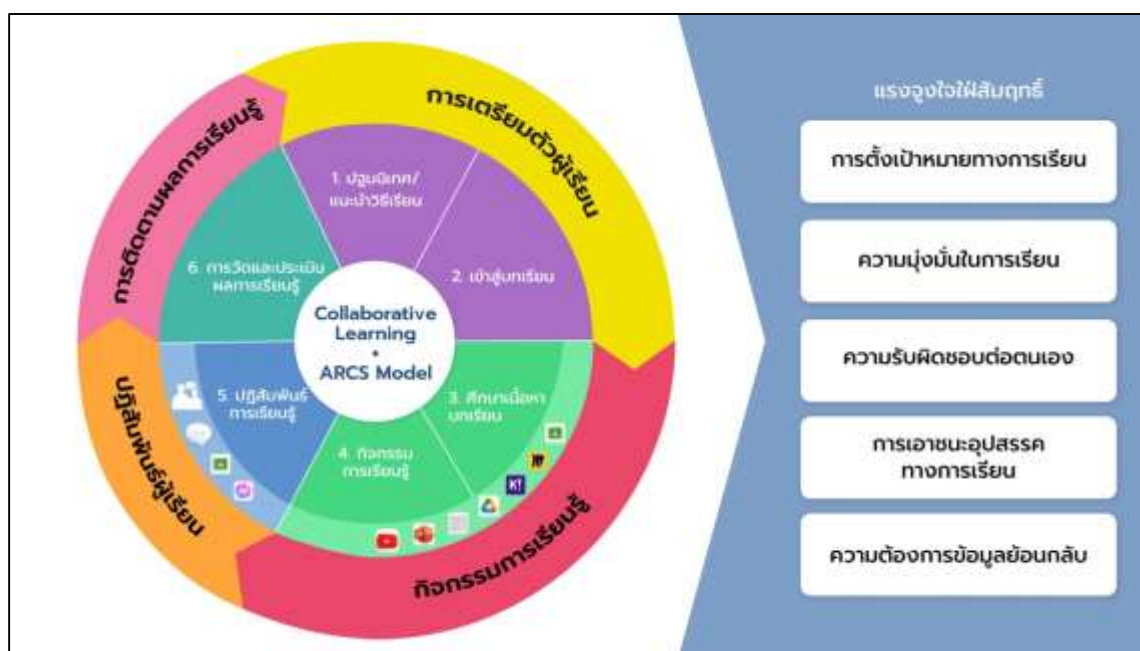
2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับผลการเรียนของผู้เรียนรายวิชา ทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อชีวิตและอาชีพ

ส่วนที่ 2 ผลการสำรวจความต้องการในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยนักศึกษาที่ลงทะเบียนในรายวิชา ทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อชีวิตและอาชีพ ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2565 มีความต้องการระบบการเรียนการสอนเรียนการสอนออนไลน์ เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.98) เมื่อพิจารณาความต้องการแต่ละข้อพบว่า มีความต้องการในระดับมากทุกข้อ โดยความต้องการระบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่ผู้เรียนสามารถดาวน์โหลดเอกสารเนื้อหา หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องได้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.06) รองลงมาคือ ต้องการระบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่เปิดใช้งานได้ทุกรูปแบบ (ค่าเฉลี่ย 4.01) ความต้องการระบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่เปิดโอกาสให้สามารถเรียนและฝึกฝนตนเองได้ (ค่าเฉลี่ย 3.99) ความต้องการระบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่ชี้แจงวิธีการเรียน วัตถุประสงค์ และความคาดหวังในการเรียนอย่างชัดเจนและความต้องการระบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่มีสื่อสังคมออนไลน์ที่หลากหลายให้เลือกเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยง การติดต่อสื่อสาร เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 3.98) ความต้องการระบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่สนับสนุนให้มีการแบ่งปันความรู้ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดเวลา (ค่าเฉลี่ย 3.97) ความต้องการระบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในประเด็นนั้น ๆ และต้องการระบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถฝึกฝนตนเองให้เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนได้ ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 3.96) ต้องการระบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่ผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนและสามารถเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้ (ค่าเฉลี่ย 3.95) และความต้องการระบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่สามารถประเมินผลการเรียนรู้โดยผู้สอนประเมินผู้เรียน (ค่าเฉลี่ย 3.91) ตามลำดับ

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สรุปผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อร่างรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ภาพรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอน

ตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

1) องค์ประกอบของการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ควรมีองค์ประกอบการจัดการเรียนการสอน 4 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ องค์ประกอบที่ 1 การเตรียมตัวผู้เรียน ได้แก่ ข้อมูลเบื้องต้นของรายวิชาและแผนการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ เนื้อหาบทเรียนและสื่อการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 3 ปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียน ได้แก่ การมอบหมายงาน องค์ประกอบที่ 4 การติดตามผลการเรียนรู้ ได้แก่ การวัดและประเมินผล

2) ขั้นตอนการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ควรมีขั้นตอนการเรียนการสอน 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ปฐมนิเทศ/แนะนำวิธีเรียน

ขั้นตอนที่ 2 เข้าสู่บทเรียน

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาเนื้อหาบทเรียน

ขั้นตอนที่ 4 กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 5 ปฏิสัมพันธ์การเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 6 การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

3) กระบวนการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา ควรมีกระบวนการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การเข้าถึงเพื่อสร้างแรงจูงใจ
- ขั้นตอนที่ 2 การสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม
- ขั้นตอนที่ 3 การแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้
- ขั้นตอนที่ 4 การสร้างสรรค์ความรู้ใหม่
- ขั้นตอนที่ 5 การพัฒนาความรู้

โดยผู้เชี่ยวชาญทุกท่านมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ การนำกระบวนการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนไปผนวกรวมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจแก่ผู้เรียนตลอดการทำการกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย ความตั้งใจ, ความรู้สึกเกี่ยวพัน, ความเชื่อมั่นและความพอใจ

4) วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับ อุดมศึกษา ที่มีความเหมาะสมในการนำไปใช้จัดการเรียนการสอนได้จริง ได้แก่ การประเมินแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับเงื่อนไขการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังนี้

1. ผู้เรียนควรมีทักษะการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเครือข่าย
2. ผู้เรียนและผู้สอนต้องมีปฏิสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
3. ระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ออนไลน์แบบทุกที่ ทุกเวลา
4. ผู้สอนต้องมีความเข้าใจในการส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และคอยเสริมแรงจูงใจด้านความตั้งใจ (Attention) ด้านความรู้สึกร่วมกัน (Relevance) ด้านความเชื่อมั่น (Confidence) และด้านความพอใจ (Satisfaction) แก่ผู้เรียนตลอดกิจกรรมการเรียนรู้

3. ทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

ผู้วิจัยนำรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่พัฒนาไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ผลจากการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

ขั้นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS

ขั้นการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้		สื่อการเรียนรู้
	บทบาทผู้สอน	บทบาทนักศึกษา	
Attention	1. จัดนักศึกษาเพื่อทำงานเป็นกลุ่มละ 4 – 5 คน 2. เสนอวิดีโอเกี่ยวกับหัวข้อการเรียนรู้	1. เลือกกลุ่มและแบ่งหน้าที่ 2. ระดมสมอง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่ม พร้อมสรุปความคิดรวบยอดและเสนอเหตุผลประกอบการวิเคราะห์จากการดูวิดีโอ	วิดีโอ สื่อการสอน เช่น Kahoot, ใบงาน
Relevance	1. ชี้แจงเป้าหมายของการศึกษาในครั้งนี้ที่ต้องการให้นักศึกษาเป็นไปตามพฤติกรรมที่พึงประสงค์ 2. มอบหมายงานให้นักศึกษาแต่ละกลุ่ม 3. ตั้งคำถามปลายเปิด เพื่อรวมอภิปรายและหาข้อสรุปร่วมกัน 4. สังเกตพฤติกรรมนักศึกษาและให้คะแนนระดับพฤติกรรม	1. ซักถามข้อสงสัยจากผู้สอนและรับทราบเป้าหมายของการศึกษาครั้งนี้ 2. แต่ละกลุ่มศึกษาตามหัวข้อดังกล่าวจากแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ 3. แต่ละกลุ่มสรุปงานและแชร์ผ่านระบบ เพื่อให้กลุ่มอื่น ๆ ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	แบบสังเกตพฤติกรรม การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ PowerPoint แหล่งการเรียนรู้ออนไลน์
Confidence	1. สรุปการทำงาน และให้ข้อมูลป้อนกลับของนักศึกษาแต่ละกลุ่ม พร้อมอภิปรายร่วมกับนักศึกษา 2. สร้างความมั่นใจในการทำงานของนักศึกษา เช่น การชมเชย การให้รางวัล	สรุปการเรียนรู้ในครั้งนี้	PowerPoint บันทึกความก้าวหน้า
Satisfaction	แจกแบบประเมินความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้	ประเมินกิจกรรมการเรียนรู้	แบบประเมินผลการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

3.1 ผลแสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 19 คน เป็นเพศชายร้อยละ 42.11 เป็นเพศหญิงร้อยละ 57.89 กลุ่มตัวอย่างทั้ง 19 คน เป็นนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมคอมพิวเตอร์ โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.61 – 3.60 ร้อยละ 52.63 รองลงมา มีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 3.61 – 4.00 ร้อยละ 36.84 และเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.01 – 2.60 ร้อยละ 10.53 ตามลำดับ

3.2 ผลการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ระหว่างก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณา เป็นรายการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การตั้งเป้าหมายทางการเรียน ความมุ่งมั่นในการเรียน ความรับผิดชอบตนเอง การเอาชนะอุปสรรคทางการเรียน และความต้องการข้อมูลย้อนกลับ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.3 ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อชีวิตและอาชีพ ระหว่างก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

ได้ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อชีวิตและอาชีพ ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ค่า t-test เพื่อตัดสินว่าผู้เรียนมีคะแนนทักษะในศตวรรษที่ 21 ก่อนการทดลองและหลังการทดลองพบว่า คะแนนทักษะในศตวรรษที่ 21 หลังการทดลอง ($\bar{X} = 22.26$, S.D. = 3.02) สูงกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 16.00$, S.D. = 3.13) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.4 ผลการสังเกตพฤติกรรมการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ภายหลังกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวม พบว่า มีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.94) เมื่อพิจารณาพฤติกรรมที่แสดงออกถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พบว่า คุณลักษณะแต่ละด้าน มีรายละเอียดดังนี้ ด้านการตั้งเป้าหมายทางการเรียน มีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก ด้านความมุ่งมั่นในการเรียน มีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความรับผิดชอบตนเอง มีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก ด้านการเอาชนะอุปสรรคทางการเรียน มีพฤติกรรมมากที่สุด และด้านความต้องการข้อมูลย้อนกลับ มีพฤติกรรมระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการเอาชนะอุปสรรคทางการเรียน (ค่าเฉลี่ย 4.32) รองลงมาคือ ด้านความมุ่งมั่นในการเรียน (ค่าเฉลี่ย 4.29) ด้านการตั้งเป้าหมาย

ทางการเรียน (ค่าเฉลี่ย 3.80) ด้านความต้องการข้อมูลย้อนกลับ (ค่าเฉลี่ย 3.68) และด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง (ค่าเฉลี่ย 3.60) ตามลำดับ

จากผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา สามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS ด้วยการส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทั้งด้านการตั้งเป้าหมายทางการเรียน ความมุ่งมั่นในการเรียน ความรับผิดชอบต่อตนเอง การเอาชนะอุปสรรคทางการเรียน และอาศัย**ความต้องการข้อมูลย้อนกลับ** ทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมและความรู้สึกที่แสดงถึงการตั้งความคาดหวังต่อความสำเร็จทางการเรียน มีการกำหนดเป้าหมายทางการเรียน วางแผนทางการเรียนและลงมือปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลด้วยมาตรฐานทางการเรียนของตนเอง โดยมุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพอย่างมีคุณภาพในศตวรรษที่ 21

4. เพื่อประเมินและรับรองรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

ผลการรับรองรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ได้พิจารณาประเมินรับรองความเหมาะสมสอดคล้อง (IOC) ของการนำรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาไปใช้ ผลการพิจารณารับรอง พบว่า ค่าความสอดคล้อง (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน คือ 0.91 ซึ่งค่าความสอดคล้อง (IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปนั้น แสดงว่า รายละเอียดต่าง ๆ ของรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ฯ ทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การเตรียมตัวผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ ปฏิสัมพันธ์ผู้เรียน และการติดตามผลการเรียนรู้ มีความเหมาะสม ขั้นตอนการเรียนการสอนออนไลน์ฯ ทั้ง 6 ขั้นตอน ได้แก่ ปฐมนิเทศ/แนะนำวิธีการเรียน เข้าสู่บทเรียน ศึกษาเนื้อหาบทเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ ปฏิสัมพันธ์การเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับการนำไปใช้จัดการเรียนการสอนในรายวิชา ทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อชีวิตและอาชีพได้อย่างเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

ภาพรวมของรูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้นโดยการนำหลักการและแนวคิดมาพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ประกอบไปด้วยหลักการและแนวคิดสำคัญ ทั้งหมด 4 แนวคิดหลัก ได้แก่ การเรียนการสอนออนไลน์ การเรียนรู้ร่วมกัน วิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งในการออกแบบการเรียนการสอน มีองค์ประกอบหลัก คือ 1. การเตรียมตัวผู้เรียน 2. กิจกรรมการเรียนรู้ 3. ปฏิสัมพันธ์ผู้เรียน 4. การติดตามผลการเรียนรู้ มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์ 6 ขั้นตอนหลัก คือ 1. ปฐมนิเทศ/แนะนำวิธีเรียน 2. เข้าสู่บทเรียนผ่านระบบ 3. ศึกษาเนื้อหาบทเรียน 4. กิจกรรมการเรียนรู้ 5. ปฏิสัมพันธ์การเรียนรู้ และ 6. การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ภายใต้อขั้นตอนของการเรียนการสอนออนไลน์ ขั้นตอนที่ 4 และ 5 ของแนวคิดการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ คือ กิจกรรมการเรียนการสอน และปฏิสัมพันธ์การเรียนรู้ ได้นำแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS 5 ขั้นตอนโดยมีขั้นตอนย่อยของกิจกรรมการเรียนการสอน คือ 1. การเข้าร่วมกลุ่มเพื่อสร้างแรงจูงใจ 2. การสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้เรียนและผู้สอน 3. การแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้กับผู้เรียนและผู้สอน 4. การสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ร่วมกัน 5. การพัฒนาความรู้ มาจัดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์ถึงขั้นตอนที่ 5 ปฏิสัมพันธ์การเรียนรู้ ผู้สอนเสริมแรงจูงใจด้วยรูปแบบ ARCS ซึ่งประกอบด้วย 1. ความตั้งใจ (Attention) ตั้งแต่ต้น 2. ความรู้สึกเกี่ยวข้อง (Relevance) 3. ความเชื่อมั่น (Confidence) 4. ความพอใจ (Satisfaction) ในการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน และเมื่อผู้เรียนเรียนรู้ถึงขั้นตอนที่ 6 การวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทั้งด้านการตั้งเป้าหมายทางการเรียน ความมุ่งมั่นในการเรียน ความรับผิดชอบตนเอง การเอาชนะอุปสรรคทางการเรียน และอาศัยความต้องการข้อมูลย้อนกลับ ทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมและความรู้สึกที่แสดงถึงการตั้งความคาดหวังต่อความสำเร็จทางการเรียน มีการกำหนดเป้าหมายทางการเรียน วางแผนทางการเรียนและลงมือปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลด้วยมาตรฐานทางการเรียนของตนเอง โดยมุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพอย่างมีคุณภาพในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา มีข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. สถาบันที่นำรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ไปใช้ควรประชาสัมพันธ์ให้อาจารย์ที่จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนระดับปริญญาตรี ทราบถึงเหตุผลและประโยชน์ที่ได้รับจากการนำรูปแบบฯ ไปใช้ เพื่อให้อาจารย์เกิดความสนใจ ยอมรับ และกระตุ้นให้นักศึกษาเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

2. สถาบันที่นำรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไปใช้สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ต้องเตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยีพื้นฐานของสถาบันและนักศึกษา สำหรับความพร้อมของนักศึกษานั้นควรจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการแบบออนไลน์เพื่อให้นักศึกษามีทักษะการใช้งานทรัพยากรและบริการต่าง ๆ ก่อนเข้าสู่กระบวนการพัฒนาตามขั้นตอนที่รูปแบบฯ กำหนดไว้

3. สถาบันที่นำรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ไปใช้ สามารถกำหนดเนื้อหา องค์ประกอบ และกำหนดหมวดหมู่ในการจัดเก็บสารสนเทศในฐานทรัพยากรของรูปแบบฯ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละหลักสูตร

4. การจัดนักศึกษาที่จะเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเข้ากลุ่มการเรียนรู้ร่วมกันของรูปแบบนักศึกษาในทีมเดียวกันควรมีประสบการณ์หรือปฏิบัติงานในลักษณะคล้ายคลึงกัน และมีเป้าหมายการเรียนรู้ในทิศทางเดียวกัน จะทำให้การแลกเปลี่ยนเพื่อเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่มเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

5. อาจารย์ผู้รับผิดชอบการนำรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ไปใช้ควรศึกษารายละเอียดของรูปแบบฯ ในแต่ละองค์ประกอบอย่างละเอียด เพื่อเตรียมความพร้อมในด้านการบริหารจัดการ การสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับวิธีการสอนตามรูปแบบ ARCS เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกจากนี้ควรศึกษาวิธีการดำเนินกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนอย่างละเอียดเพื่อสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามกระบวนการที่กำหนดไว้เพื่อให้ผลที่ได้รับบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ถนนอมพร เลาหจรัสแสง. (2545). *Designing e-Learning : หลักการออกแบบและการสร้างเว็บเพื่อการเรียนการสอน*. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- ทิตนา แคมมณี. (2550). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2554). *ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- น้ามนต์ เรืองฤทธิ์. (2558). รายงานการวิจัยเรื่อง สภาพและความต้องการแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมหาชน “ด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์”. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*.
- Keller, J. M. (1987). Development and use of the ARCS model of instructional design. *Journal of Instructional Development*. 10 (3), 2-10.

พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาครูในการจัดกิจกรรมจิตอาสา
ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนประชารัฐบำรุง 1 จังหวัดสระแก้ว
**Teamwork Behavior of Student Teachers Organizing Volunteer Activities
at the Pracharat Bamrung 1 Border Patrol Police School, Sa Kaeo Province**

พัสสรณ์ วิวรรณมงคล¹ และ วริษา ต่างใจ²

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ²มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Phatsakon Wiwanthamongkhon¹ and Warisa Thangjai²

¹Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University ²Ramkhamhaeng University
Corresponding Author, E-mail: wthangjai@rumail.ru.ac.th

*****

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ในการจัดกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนประชารัฐบำรุง 1 จังหวัดสระแก้ว ประชากร คือ นักศึกษาครูที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนประชารัฐบำรุง 1 จังหวัดสระแก้ว จำนวน 33 คน โดยวิธีสำมะโน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า เพศ สาขาวิชา และชั้นปีการศึกษาของนักศึกษาครูที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาครูไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยสามารถช่วยบ่งชี้และพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครู ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงานเป็นทีมและการจัดกิจกรรมจิตอาสาในอนาคต

คำสำคัญ: การทำงานเป็นทีม; จิตอาสา; นักศึกษาครู; พฤติกรรม; โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

Abstracts

The aims of this study are to study the teamwork behavior of student teachers from the Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University when organizing volunteer activities at the Pracharat Bamrung 1 Border Patrol Police School, Sa Kaeo province. The study population comprised 33 student teachers who had participated in volunteer activities at the Pracharat Bamrung 1 Border Patrol Police School in Sa Kaeo province using the census method. The study paradigm is based on quantitative research and the tool used to collect the data was a questionnaire. The statistics employed to analyze the data were the frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance. The results show that there were no differences in the teamwork behavior of student teachers in

* วันที่รับบทความ : 26 มิถุนายน 2566; วันที่แก้ไขบทความ 21 พฤศจิกายน 2566; วันที่ตอบรับบทความ : 28 พฤศจิกายน 2566

Received: June 26 2023; Revised: November 21 2023; Accepted: November 28 2023

terms of gender, field of study, and academic year. The study findings can help to identify and develop desirable characteristics of student teachers that enhance the efficiency and effectiveness of teamwork and organizing volunteer activities in the future.

Keywords: Teamwork; Volunteer; Student Teacher; Behavior; Border Patrol Police School

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยในภาพรวมมีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีผลมาจากการยกระดับสุขภาวะ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา และระดับรายได้ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งดัชนีการพัฒนามนุษย์ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติสะท้อนว่าคนไทยทุกช่วงวัยมีความรู้ความสามารถโดยรวมเพิ่มขึ้น จากรายงานขององค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา พบว่า การปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศสู่ฐานนวัตกรรมมีแนวโน้มความต้องการทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น เช่น ความรอบรู้ด้านดิจิทัล การจัดการข้อมูล ปัญญาประดิษฐ์โค้ดดิ้ง และทักษะที่เทคโนโลยีไม่สามารถทดแทนได้ โดยเฉพาะทักษะทางพฤติกรรม ได้แก่ ทักษะมนุษย์ การคิดเชิงวิพากษ์ การทำงานเป็นทีม หรือความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น (ประกาศ เรื่อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570), 2565 : 11-12) กลยุทธ์พัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ได้กล่าวถึงกลยุทธ์การพัฒนาผู้อยู่ในช่วงวัยการศึกษาระดับพื้นฐานให้มีความตระหนักรู้ในตนเอง ทักษะดิจิทัล และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การดำรงชีวิตและการทำงาน โดยการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แนวใหม่และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนสามารถจัดการตนเอง มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถรวมพลังทำงานเป็นทีม มีการคิดขั้นสูงด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติโดยนำร่องกับสถานศึกษาที่มีความพร้อม และมีมหาวิทยาลัยในพื้นที่สนับสนุนความรู้และความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ (ประกาศ เรื่อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570), 2565 : 126) ซึ่งจะเห็นว่าทักษะการทำงานเป็นทีมเป็นทักษะที่ควรพัฒนาและขับเคลื่อนในการพัฒนามนุษย์เป็นอย่างยิ่ง

ทักษะการทำงานเป็นทีมเป็นอีกหนึ่งทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะมีบทบาทสำคัญในอาชีพไม่ว่าจะทำงานในตำแหน่งใดก็ตาม การทำงานเป็นทีมเป็นการเต็มใจรับฟังเรียนรู้และทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี การทำงานอาสาสมัครร่วมกันในรูปแบบแบ่งกลุ่มที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้และงานนั้นจะต้องเป็นงานที่ทุกคนร่วมมือกันจึงจะเกิดผลสำเร็จสูงสุด ซึ่งทักษะการทำงานเป็นทีมเป็นทักษะในกลุ่มที่ใช้เผชิญกับปัญหาความท้าทาย (Competencies) หรือเรียกว่า 4Cs โดยเป็นทักษะที่ยังไม่มีคอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีใดมีทักษะดังกล่าวเหมือนมนุษย์ ซึ่งทักษะดังกล่าว ได้แก่ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving Skill) ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creativity Skill) ทักษะการสื่อสาร (Communication Skill) และทักษะการทำงานเป็นทีม (Collaboration

Skill) ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงและติดอาวุธในโลกดิจิทัลให้กับเยาวชนไทย โดยปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ด้วยการเรียนรู้ที่เป็นสากล สนุกสนาน บูรณาการได้ง่าย และพัฒนากระบวนการคิดได้อย่างครบวงจรมากขึ้น ดังนั้นการศึกษาจะต้องปรับรูปแบบการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้มของโลกในปัจจุบัน โดยครูผู้สอนควรมีความเข้าใจ สามารถเข้าใจได้ในพัฒนาการของเด็ก และเข้าใจความต้องการของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพ นอกจากนี้ควรเน้นให้เด็กสามารถนำไปใช้งานได้จริงและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2566 : ออนไลน์)

การจัดกิจกรรมจิตอาสาเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้มีจิตอาสาบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่งจิตอาสา คือ ผู้ที่มีจิตใจเป็นผู้ให้เพื่อสาธารณประโยชน์ในการทำกิจกรรมหรือสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน และรู้สึกมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น ผู้ที่มีจิตอาสาที่สมัครใจและอาสาเข้ามาช่วยเหลือผู้อื่นเป็นผู้ที่เอื้อเฟื้อและเสียสละทั้งเวลา แรงกาย และแรงใจ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมให้เกิดประโยชน์ และความสุขมากขึ้น โดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงินหรือสิ่งอื่นใด คนที่จะเป็นอาสาสมัครไม่ได้จำกัดวัย การศึกษา เพศ อาชีพ ฐานะ หรือข้อจำกัดใด ๆ งานอาสาสมัครไม่ใช่อาชีพ แต่งานอาสาสมัคร คือ จิตสำนึกที่ควรมีอยู่ในความเป็นมนุษย์ทุกคน ซึ่งมนุษย์ทุกคนควรมีจิตใจเป็นจิตอาสาที่อยากจะช่วยเหลือผู้อื่นหรือสังคม ไม่ว่าจะเป็นงานใด ๆ ที่ทำให้เกิดประโยชน์ในทางบวก สิ่งที่ดีว่าเป็นประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวมล้วนแต่เป็นสิ่งที่ควรทำทั้งสิ้น ผลตอบแทนที่จะได้รับ คือ ความสุขและความภาคภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2561 : 12) ดังนั้นคณะครูศาสตร์จัดกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อช่วยขัดเกลาจิตใจให้มีคุณลักษณะที่ดี มีความเมตตา กรุณา มีความเสียสละ และมีจิตสาธารณะ ซึ่งการจัดกิจกรรมจิตอาสาช่วยสร้างสรรค์สังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและช่วยส่งเสริมให้สามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ นอกจากนี้การจัดกิจกรรมจิตอาสายังเป็นการปลูกฝัง ส่งเสริม และพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมเพื่อประโยชน์ของสังคมต่อไป

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนประชารัฐบำรุง 1 จังหวัดสระแก้ว เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาด้วยความมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร โดยบูรณาการการเรียนรู้ควบคู่กับภูมิปัญญาท้องถิ่น ปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิด ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้เด็กและเยาวชนเป็นคนดี มีความรู้ มีวินัยและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีใจรัก ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และมีพื้นฐานในการประกอบอาชีพในอนาคต นอกจากนี้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนยังมีการปฏิบัติงานที่สำคัญ คือ การดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร มหาวชิราลงกรณวรราชภักดี สิริกิจการิณีพิริยพัฒน รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี โดยโครงการที่สำคัญ คือ โครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นโครงการที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสามารถดำเนินงานจัดการศึกษาได้

อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 1, 2565 : ออนไลน์) ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและมีส่วนสำคัญในการร่วมขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ถิ่นทุรกันดารและด้อยโอกาสทางการศึกษาได้รับโอกาสเช่นเดียวกับเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองหรือเขตชนบท และเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ถิ่นทุรกันดารให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้กำหนดอัตลักษณ์ไว้ว่า “เด่นความเป็นครู รุกคืบ มีจิตอาสา พัฒนาศาสตร์การสอน” ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตครูอันพึงประสงค์ให้เกิดทักษะในด้านต่าง ๆ จากการร่วมพัฒนาเพื่อสร้างสังคมแห่งการแบ่งปันในสังคม โดยเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมและลงมือปฏิบัติ รวมถึงมุ่งเน้นให้เกิดทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาครูในการจัดกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนพระราชรัฐบำรุง 1 จังหวัดสระแก้ว เพื่อให้ทราบแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะการทำงานเป็นทีมจากการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาและสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตอาสาตามเป้าหมายในการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาครูในการจัดกิจกรรมจิตอาสา

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร

ประชากร คือ นักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนพระราชรัฐบำรุง 1 จังหวัดสระแก้ว จำนวน 33 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วยคำถาม 3 ข้อ ได้แก่ เพศ สาขาวิชา และชั้นปีการศึกษา

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการทำงานเป็นทีม ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีทั้งหมด 4 ชั้น ประกอบด้วยคำถาม 36 ข้อ ได้แก่ ชั้นการเตรียมความพร้อมกิจกรรมค่าย จำนวน 9 ข้อ ชั้นการจัดกิจกรรมค่าย จำนวน 9 ข้อ ชั้นการสะท้อนผลการจัดกิจกรรมค่าย จำนวน 9 ข้อ และ ชั้นการประเมินผลกิจกรรมค่าย จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

การตรวจสอบและประเมินความเที่ยงตรงของเนื้อหาในแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) เท่ากับ 0.92

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลจากนักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนประชารัฐบารุง 1 จังหวัดสระแก้ว จำนวน 33 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากประชากรมาประมวลผลด้วยโปรแกรม RStudio โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง

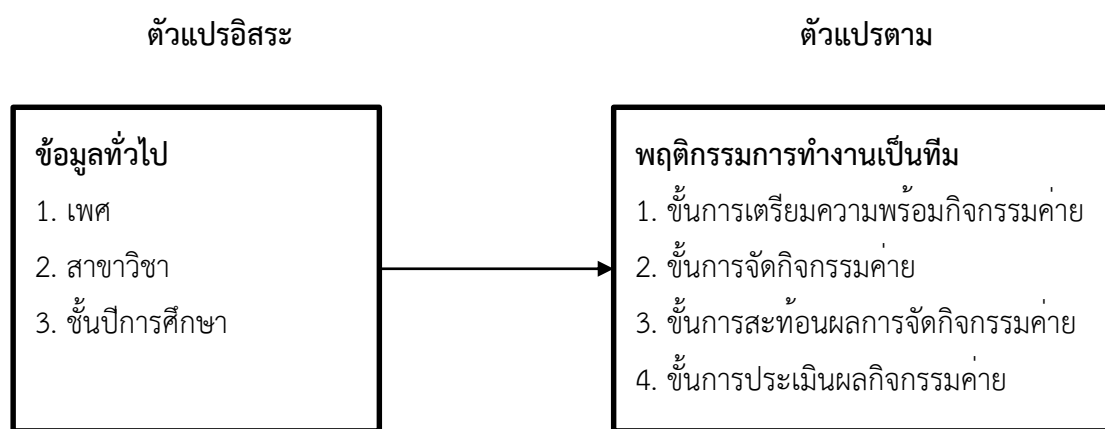
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบทีและการวิเคราะห์ความแปรปรวน จำแนกทางเดียว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

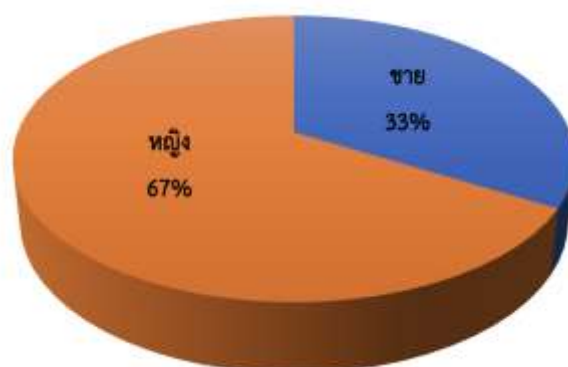
การศึกษาเรื่องพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาครูในการจัดกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนประชารัฐบำรุง 1 จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ National Center for the Study of Adult Learning and Literacy (2006 : 8) มาประยุกต์ใช้ โดยสามารถสรุปกรอบแนวคิดที่เหมาะสมกับการศึกษาพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาครูในการจัดกิจกรรมจิตอาสาได้จำนวน 4 ขั้น คือ ขั้นการเตรียมความพร้อมกิจกรรมค่าย ขั้นการจัดกิจกรรมค่าย ขั้นการสะท้อนผลการจัดกิจกรรมค่าย และขั้นการประเมินผลกิจกรรมค่าย ดังแผนภาพที่ 1

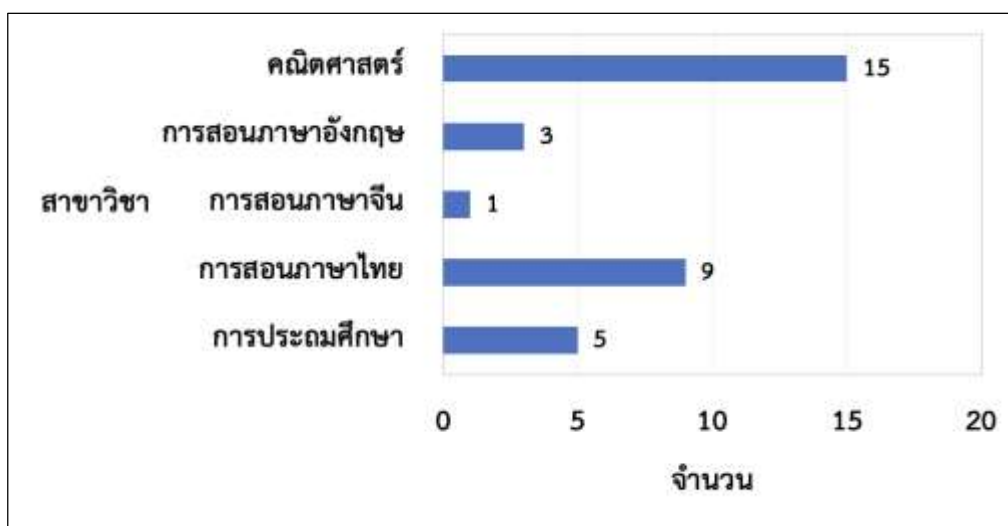
แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

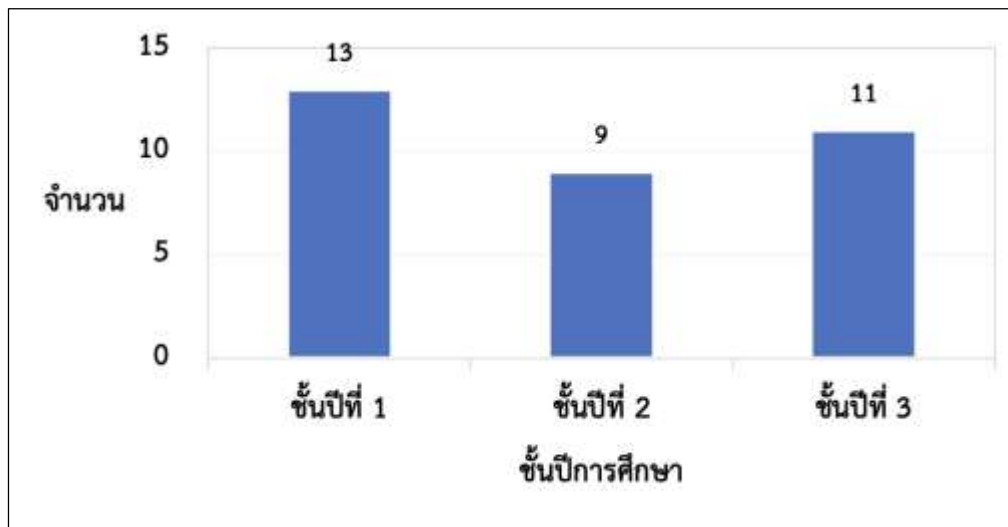
นักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนประชารัฐบำรุง 1 จังหวัดสระแก้ว จำนวน 33 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 67.00 และเพศชาย จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 33.00 ดังแผนภาพที่ 2 นักศึกษาครูที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาเป็นนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์มากที่สุด จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 45.45 รองลงมา คือ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 และสาขาวิชาการประถมศึกษา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 15.15 ตามลำดับ ดังแผนภาพที่ 3 และนักศึกษาครูที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มากที่สุด จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 39.39 รองลงมา คือ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และชั้นปีที่ 2 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 ตามลำดับ ดังแผนภาพที่ 4

แผนภาพที่ 2 ร้อยละของนักศึกษาครูที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา จำแนกตามเพศ

แผนภาพที่ 3 จำนวนของนักศึกษาครูที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา จำแนกตามสาขาวิชา

แผนภาพที่ 4 จำนวนของนักศึกษาครูที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาครู

พฤติกรรมการทำงานเป็นทีม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
ขั้นการสะท้อนผลการจัดกิจกรรมค่าย	4.73	0.36	มากที่สุด
ขั้นการประเมินผลกิจกรรมค่าย	4.71	0.40	มากที่สุด
ขั้นการจัดกิจกรรมค่าย	4.66	0.40	มากที่สุด
ขั้นการเตรียมความพร้อมกิจกรรมค่าย	4.65	0.39	มากที่สุด
ภาพรวม	4.69	0.37	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พฤติกรรมการทำงานเป็นทีม พบว่า ทุกชั้นของพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาครูเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ซึ่งขั้นการสะท้อนผลการจัดกิจกรรมค่ายมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.36 รองลงมา คือ ขั้นการประเมินผลกิจกรรมค่ายมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.40 ขั้นการจัดกิจกรรมค่ายมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.40 และขั้นการเตรียมความพร้อมกิจกรรมค่ายมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.39

ตารางที่ 2 การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับเพศมีผลต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาครู

พฤติกรรมการทำงานเป็นทีม	t	p-value	ผลการทดสอบ
ขั้นการเตรียมความพร้อมกิจกรรมค่าย	-1.63	0.11	ไม่แตกต่าง
ขั้นการจัดกิจกรรมค่าย	-0.34	0.74	ไม่แตกต่าง
ขั้นการสะท้อนผลการจัดกิจกรรมค่าย	-0.91	0.37	ไม่แตกต่าง
ขั้นการประเมินผลกิจกรรมค่าย	-0.57	0.57	ไม่แตกต่าง
ภาพรวม	-0.90	0.37	ไม่แตกต่าง

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาครูไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 3 การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับสาขาวิชาที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาครู

พฤติกรรมการทำงานเป็นทีม	F	p-value	ผลการทดสอบ
ขั้นการเตรียมความพร้อมกิจกรรมค่าย	0.86	0.50	ไม่แตกต่าง
ขั้นการจัดกิจกรรมค่าย	0.72	0.59	ไม่แตกต่าง
ขั้นการสะท้อนผลการจัดกิจกรรมค่าย	0.40	0.81	ไม่แตกต่าง
ขั้นการประเมินผลกิจกรรมค่าย	0.93	0.46	ไม่แตกต่าง
ภาพรวม	0.67	0.62	ไม่แตกต่าง

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สาขาวิชาที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาครูไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 4 การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับชั้นปีการศึกษามีผลต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาครู

พฤติกรรมการทำงานเป็นทีม	F	p-value	ผลการทดสอบ
ชั้นการเตรียมความพร้อมกิจกรรมค่าย	1.51	0.24	ไม่แตกต่าง
ชั้นการจัดกิจกรรมค่าย	1.20	0.32	ไม่แตกต่าง
ชั้นการสะท้อนผลการจัดกิจกรรมค่าย	0.92	0.41	ไม่แตกต่าง
ชั้นการประเมินผลกิจกรรมค่าย	1.94	0.16	ไม่แตกต่าง
ภาพรวม	1.51	0.24	ไม่แตกต่าง

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ชั้นปีการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาครูไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า เพศที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาครูไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงว่า เพศไม่มีผลต่อการทำงานเป็นทีม เนื่องจากนักศึกษาระดับปริญญาตรีให้ความสำคัญกับเพื่อนและการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งนักศึกษาสามารถรวมกลุ่มกันได้ทั้งเพศเดียวกันและเพศตรงกันข้าม ดังนั้นจึงส่งผลให้นักศึกษาสามารถปรับตัวเข้าสังคมได้ง่ายและทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่า สาขาวิชาที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาครูไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงว่า สาขาวิชาไม่มีผลต่อการทำงานเป็นทีม เนื่องจากอัตลักษณ์ของคณะครุศาสตร์ คือ เด่นความเป็นครู รู้คิด มีจิตอาสา พัฒนาศาสตร์การสอน ดังนั้นนักศึกษาครูของทุกสาขาวิชาจึงเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจและมีความเป็นจิตอาสาทำงานเป็นทีมด้วยความเต็มใจเพื่อพัฒนาสังคม และผลการศึกษาพบว่า ชั้นปีการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาครูไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงว่า ชั้นปีการศึกษาไม่มีผลต่อการทำงานเป็นทีม เนื่องจากนักศึกษาครูรู้หน้าที่ของตนเองและมีความตั้งใจในการทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด ดังนั้นนักศึกษาครูทุกชั้นปีจึงสามารถร่วมกันทำงานเป็นทีมเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดของศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มวลนิธิยุวสถิรคุณ (2561 : 12) ที่กล่าวว่า อาสาสมัครไม่ได้จำกัดวัย การศึกษา เพศ อาชีพ ฐานะ หรือข้อจำกัดใด ๆ งานอาสาสมัคร คือ จิตสำนึกที่มนุษย์ทุกคนพึงมี โดยมนุษย์ทุกคนควรมีจิตใจเป็นจิตอาสาช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรัญรัตน์ วิไลพิศ, อัญชัย เครือสุวรรณ และปิยธิดา คูหิรัญญรัตน์ (2560 : 55) ได้ศึกษาพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมในกลุ่มบุคลากรสายสนับสนุน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า เพศและกลุ่มอายุของบุคลากรที่แตกต่างกันมีผลต่อคะแนนพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของบุคลากรไม่แตกต่างกันที่

ระดับนัยสำคัญ 0.05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธาวิ ฮอฟมันน์, ชาญเดช เจริญวิริยะกุล และ ปิยดา วงศ์วิวัฒน์ (2564 : 131-134) ได้ศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมของพนักงานโรงแรม 5 ดาว ผลการศึกษาพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ ตำแหน่งงานของพนักงานโรงแรมที่แตกต่างกันมีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ หนึ่งฤทัย มะลาไวย์, อรพินทร์ ชูชม และนริสรา พิงโพธิ์สภ (2564 : 435) ได้ศึกษาการทำงานเป็นทีมของนักเรียน : ปัจจัยเชิงสาเหตุ ข้อเสนอแนะในการวิจัย ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียนยังมีข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยหลายประการ เช่น ด้านความหมาย ด้านองค์ประกอบของพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียน และด้านปัจจัยเชิงสาเหตุ เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้มีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปอีกหลายประเด็น โดยเฉพาะการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุของ พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียน โดยจะทำให้เกิดผลประโยชน์หลายประการ ได้แก่ การทำให้เกิดความเข้าใจและองค์ความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม นอกจากนี้การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุของ พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียนยังสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการได้ ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนทั้งในระดับครอบครัวและโรงเรียน ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ สามารถพัฒนาส่งเสริมพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไปได้

ข้อเสนอแนะ

1. การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบที่สำคัญ คือ พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาครูในการจัดกิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียนไม่แตกต่างกันตามประเด็นที่ทำการศึกษา ดังนั้นควรทำการศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องหรือสิ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมเพิ่มเติม ได้แก่ ประสพการณ์การทำงานและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาและการจัดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤติกรรมหรือคุณลักษณะของนักเรียนสามารถพัฒนาส่งเสริมพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักเรียนจากการจัดกิจกรรมจิตอาสาหรือกิจกรรมด้านอื่น ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไปได้

3. การใช้ประโยชน์เชิงปฏิบัติการ

จากการวิจัยพบว่า เพศ สาขาวิชา และชั้นปีการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาครูไม่แตกต่างกัน ดังนั้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่มีรูปแบบหลากหลายได้ตามความเหมาะสม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการทำงานเป็นทีมมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 1. (2565). โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 19 ธันวาคม 2565. แหล่งที่มา: <http://www.school.bpp1.go.th/>.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ประกาศ เรื่อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). (2565, 1 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง. หน้า 1-143.
- เมธาวี ฮอฟมันน์, ชาญเดช เจริญวิริยะกุล และปิยดา วงศ์วิวัฒน์. (2564). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมของพนักงานโรงแรม 5 ดาว. *วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*. 4 (2), 125-137.
- ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. (2566). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21: อยู่รอดแม้จุดยืนมนุษย์สั่นคลอนในโลกดิจิทัลที่ไม่ย้อนกลับหลัง. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 9 ธันวาคม 2565 แหล่งที่มา: <https://www.nectec.or.th/news/news-pr-news/21st-centuryskills.html>.
- ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2561). *พลังจิตอาสาโรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ*. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรพรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- หนึ่งฤทัย มะลาไวย์, อรพินทร์ ชูชม และนริสรา พิงโพธิ์สภ. (2564). การทำงานเป็นทีมของนักเรียน : ปัจจัยเชิงสาเหตุ ข้อเสนอแนะในการวิจัย. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 7 (3), 425-438.
- อรัญรัตน์ วิไลพิศ, อัญชัญ เครือสุวรรณ และปิยธิดา คูหิรัญญรัตน์. (2560). พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมในกลุ่มบุคลากรสายสนับสนุน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. *วารสารนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 7 (3), 47-61.
- National Center for the Study of Adult Learning and Literacy. (2006). Activity-based Instruction: Why and How. United States: Department of Education, Harvard University.

คุณภาพชีวิตที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในสถานการณ์การระบาดของ
ไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

**Quality of life that Affects Work Efficiency in COVID-19 Epidemic
Situation of Nakhon Si Thammarat Rajabhat University personnel**

นราธิป อีรณนารถ และ ธนวัฒน์ บุรีรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Naratip Teeratanatorn and Thanawat Bureerat
Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: naratip_tee@nstru.ac.th

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) คุณภาพชีวิตในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช (2) ประสิทธิภาพการทำงานในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และ (3) ความสัมพันธ์ของคุณภาพชีวิตที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จำนวน 264 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นจำแนกตามคณะที่สังกัดทั้ง 5 คณะ และศูนย์/สำนักภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) การทดสอบรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe's Method) และสถิติสหสัมพันธ์ (Pearson's Correlation Coefficient) ผลการวิจัย พบว่า (1) คุณภาพชีวิตในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) ประสิทธิภาพการทำงานในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ (3) คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถ ด้านประชาธิปไตยในองค์กร และด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับสังคมส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต; ประสิทธิภาพการทำงาน; ไวรัสโควิด-19

* วันที่รับบทความ : 3 กรกฎาคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ 18 กรกฎาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ : 19 กรกฎาคม 2566

Received: July 3 2023; Revised: July 18 2023; Accepted: July 19 2023

Abstracts

This research is an applied research, with the objective of studying (1) The quality of life in the situation of the COVID-19 virus outbreak of Nakhon Si Thammarat Rajabhat University personnel (2) Work efficiency in the situation of the outbreak of the COVID-19 virus of Nakhon Si Thammarat Rajabhat University personnel and (3) The relationship of quality of life that affects work performance in the situation of the COVID-19 outbreak of Nakhon Si Thammarat Rajabhat University personnel. The sample group consists of 264 personnel working in Nakhon Si Thammarat Rajabhat University. The sample size was determined using Taro Yamane's formula and a systematic random sampling method was employed, using a purposive sampling approach and employ the method of Stratified Random Sampling, categorized by the 5 faculties and internal centers/offices within Nakhon Si Thammarat Rajabhat University. The tools used for data collection and statistical analysis include interviews, questionnaires, statistical measures such as frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, pairwise comparison using Scheffe's method, and Pearson's correlation coefficient. The research findings indicate that (1) the overall quality of life among the personnel of Nakhon Si Thammarat Rajabhat University during the COVID-19 pandemic is at a high level. (2) The overall work efficiency of the personnel at Nakhon Si Thammarat Rajabhat University during the COVID-19 pandemic is at a high level and (3) quality of life in safe working environment opportunity to develop skills democracy in the organization and the nature of work that is beneficial and related to society affects work efficiency in the situation of the COVID-19 virus outbreak of Nakhon Si Thammarat Rajabhat University personnel statistically significant at the 0.05.

Keywords: quality of life; work efficiency; the COVID-19 virus

บทนำ

การทำงานมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง คนเราทำงานเพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้และตอบสนองความต้องการพื้นฐาน คุณภาพชีวิตการทำงานจึงมีความสำคัญอย่างมากในการทำงาน ดังนั้น สถานที่ทำงานต้องมีความเหมาะสม คือ ทำให้มีความสุข ความมั่นคง ถ้าเกิดความรู้สึกที่ดีต่องาน จะส่งผลดีต่อทั้งตัวบุคคลและองค์กร คุณภาพของบุคลากรที่ปฏิบัติงานเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้ไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรนั้น ๆ การที่บุคลากรมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน เห็นคุณค่าของงานที่ทำ ทำงานแล้วมีความสุข สนุกกับงานที่ทำ มีแรงจูงใจและความผูกพันกับงาน ทำงานด้วยความเต็มใจและเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ย่อมทำให้เกิดผลดีกับงาน (อารียา การดี, 2562 : 1)

คุณภาพชีวิตการทำงาน (Quality of Work Life) มีความสำคัญอย่างมากในสภาพการทำงานในยุคปัจจุบัน เพราะคนเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญและเป็นทุนทางสังคมที่มีค่าอย่างยิ่ง ทั้งนี้ในปัจจุบันคนส่วนมากต้องเข้าสู่ระบบการทำงาน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ และเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตนเอง ดังนั้น สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในสถานที่ทำงานต้องมีความเหมาะสม และเอื้อต่อการทำงาน (สุภัทธานย์ ขุนสิงห์สกุล และพรชดณัย วัชรธนพัฒน์ธาดา, 2565 : 248-267) ซึ่งจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานมี

ความรู้สึกที่ดีต่องาน มันคง ทำให้เกิดความสุข ก่อให้เกิดผลดีมายังองค์กร การทำงานไม่เพียงแต่ต้องมีความสุขเท่านั้น แต่ต้องเป็นการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพด้วยจึงจะทำให้เป็นคนทำงานดี ทำงานเก่ง จนเป็นที่พึงพอใจของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ดังนั้น ผู้ที่มีประสิทธิภาพในการทำงานจึงเป็นผู้ที่ฉลาดในการเรียนรู้วิธีการทำงานอย่างไรถึงจะบรรลุผลสำเร็จในเวลาอันรวดเร็ว

ประเทศไทยยังเผชิญหน้ากับสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 แม้ว่าการแพร่ระบาดจะลดความเข้มข้น แต่รัฐบาลยังประกาศให้ประชาชนเข้มงวดกับมาตรการทางด้านสาธารณสุขต่อไป สถานการณ์ที่เกิดขึ้นถือเป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบที่เชื่อมโยงแก่คนจำนวนมากทำให้เกิดการว่างงาน ขาดรายได้ในการเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว และก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีกมากมายทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและในระดับสังคม เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการเข้าสู่ภาวะความเครียด ภาวะซึมเศร้า และปัญหาการฆ่าตัวตาย เป็นต้น (ธนัชชา จันคณา พิพัฒน์ ไทยอารี และศิริภัสสรค์ วงศ์ทองดี, 2564 : 1-30) จากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้หน่วยงานราชการต้องดำเนินการปรับตัวและปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการปฏิบัติงาน รวมทั้งปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตของบุคลากรด้วยเช่นกัน สิ่งที่ถูกองค์กรต้องมีการเปลี่ยนแปลง คือ มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 เช่น การใส่หน้ากากอนามัย การเว้นระยะห่างทางสังคม การแยกตัวออกจากชุมชน มีการเตรียมความพร้อมในการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมการทำงาน ให้มีความสำคัญกับคุณภาพชีวิตและการทำงานของบุคลากรเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการปฏิบัติงานย่อมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากร เช่น การได้รับค่าตอบแทนที่ลดลง สภาพแวดล้อมการทำงานที่เปลี่ยนไป ความมั่นคงในหน้าที่การงาน เมื่อคุณภาพชีวิตไม่ดี สุขภาพจิตย่อมไม่ดีตามไปด้วย ส่งผลให้การปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพและองค์กรไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

สถานการณ์โควิด-19 ได้ส่งผลกระทบต่อบุคลากรในมหาวิทยาลัยหลากหลายแบบ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการทำงานและการสอนระยะไกล มหาวิทยาลัยหลายแห่งได้มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การทำงานและการสอนออนไลน์เพื่อปฏิบัติตามคำแนะนำเกี่ยวกับระยะห่างทางสังคม การเปลี่ยนแปลงนี้ต้องการให้บุคลากรของมหาวิทยาลัย เช่น อาจารย์ ผู้ดูแลระบบ และบุคลากรสนับสนุน เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีใหม่และแพลตฟอร์มการสอน ความกังวลและความปลอดภัยในเรื่องสุขภาพ บุคลากรของมหาวิทยาลัยต้องจัดการกับความกังวลและความปลอดภัยที่เพิ่มขึ้น มหาวิทยาลัยได้นำมาตรการความปลอดภัย เช่น กฎระยะห่างทางสังคมและมาตรการทำความสะอาด เพื่อปกป้องทั้งบุคลากรและนักศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตประจำวันและสภาพแวดล้อมในการทำงาน สุขภาพและความเป็นหนี้สินทางจิต: การระบาดของโรคระบาดไวรัสโควิด-19 ได้ส่งผลให้บุคลากรมหาวิทยาลัยรู้สึกเครียด กังวล และไม่แน่ใจเรื่องการทำงานระยะไกล ความกังวลเกี่ยวกับความมั่นคงของงาน และสถานการณ์ทั่วโลกมีผลกระทบต่อสุขภาพจิตและความเป็นหนี้สินทางจิตของบุคลากร โควิด-19 ได้มีผลกระทบต่อการทำงานของโครงการวิจัยหลายราย การปิดห้องปฏิบัติการ การจำกัดการเข้าถึงสถานที่ และโอกาสในการรับทุนน้อยลงไปทำให้เกิดข้อจำกัดในการ

ดำเนินการวิจัยที่กำลังดำเนินอยู่ ผลกระทบทางการเงิน มหาวิทยาลัยต้องเผชิญกับความท้าทายทางการเงิน เนื่องจากการลดจำนวนผู้เข้าศึกษา และข้อจำกัดของงบประมาณนี้ทำให้ต้องมีการลดค่าใช้จ่าย รวมถึงการลงพื้นที่งาน การหยุดงานชั่วคราว และการลดสวัสดิการให้แก่บุคลากร การพัฒนาความเชี่ยวชาญอาชีพ สถานการณ์โควิด-19 ได้กระตุ้นบุคลากรมหาวิทยาลัยให้มีการพัฒนาความเชี่ยวชาญอาชีพเพื่อเสริมสร้างทักษะในการสอนระยะไกล ความสามารถในการสื่อสารออนไลน์ และเทคนิคการทำงานผ่านช่องทางดิจิทัล สมดุลความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานและชีวิตส่วนตัว การปรับใช้ระบบการทำงานจากระยะไกลไปสู่การทำงานจากที่บ้าน ทำให้เกิดความผสมผสานระหว่างการทำงานและชีวิตส่วนตัวสำหรับบุคลากรมหาวิทยาลัย การหาสมดุลระหว่างความรับผิดชอบทางการทำงานและสุขภาพส่วนตัวกลายเป็นความท้าทาย และการปรับตัวกับเทคโนโลยีใหม่ บุคลากรมหาวิทยาลัยต้องปรับตัวกับเทคโนโลยีและเครื่องมือใหม่สำหรับการร่วมงานออนไลน์ กิจกรรมเสมือนจริง และการส่งมอบเนื้อหาการเรียนการสอนออนไลน์ ทำให้เกิดโอกาสและความท้าทายในการพัฒนาทักษะและความสามารถทางเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงในบทบาทและหน้าที่

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณภาพชีวิตที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพชีวิตและประสิทธิภาพในการทำงาน และนำเสนอเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารนำไปปรับใช้กับนโยบายของมหาวิทยาลัยภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีการระบาดของไวรัสโควิด-19 และอาจเป็นแนวทางในการพิจารณาปรับใช้หากเกิดเหตุการณ์ในลักษณะใกล้เคียงกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการทำงานในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ของคุณภาพชีวิตที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ระเบียบวิธีการวิจัย

การดำเนินโครงการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงประยุกต์ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ บนพื้นฐานการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยมีรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัย ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุนที่ปฏิบัติงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวนทั้งสิ้น 768 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 กันยายน 2564) กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรสายวิชาการ และบุคลากรสายสนับสนุน ที่ปฏิบัติงานภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 264 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic Random Sampling)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายรูปแบบ โดยเรียงลำดับการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อดำเนินการสัมภาษณ์ และแจกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยแจ้งให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่าการตอบแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามไม่มีผลใด ๆ ต่อการประเมินผลการปฏิบัติงาน

2) ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม แล้วนำแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เป็นประเด็น นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปทำการบันทึกคำตอบในแบบสอบถามเพื่อประมวลข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) และแบบสัมภาษณ์ (Interview Guideline)

1) แบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) ลักษณะของการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์ที่มีคำถามและข้อกำหนดแน่นอนตายตัว และทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล โดยแบบสัมภาษณ์การวิจัยได้ผ่านการทดสอบด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 20 คน และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำแนกตามคณะที่สังกัดทั้ง 5 คณะ และศูนย์/สำนักภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

2) แบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยวางแนวทางคำถามตามประเด็นในกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (5=มากที่สุด 4=มาก 3=ปานกลาง 2=น้อย 1=น้อยที่สุด)

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (5=มากที่สุด 4=มาก 3=ปานกลาง 2=น้อย 1=น้อยที่สุด)

ส่วนที่ 4 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตและประสิทธิภาพการทำงานในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open-ended Question)

วิธีการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือ โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1. รวบรวมค้นคว้าข้อมูลทุติยภูมิ จากหลักการ แนวความคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตและประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อการนำไปเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ต่อไป

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ใช้ผลการศึกษาค้นคว้าเอกสาร (Documentary Study) มาเป็นแนวทางในการกำหนดโครงสร้างการสัมภาษณ์ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลในด้านคุณภาพชีวิตและประสิทธิภาพในการทำงาน โดยเป็นการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการแบบเตรียมคำสัมภาษณ์

3. นำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ เพื่อให้ได้คำตอบตรงกับคำถามการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้การดำเนินการเก็บข้อมูลอย่างหลากหลายแหล่งดังกล่าวอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมของการวิจัยอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ ครบถ้วน และมีความน่าเชื่อถือมากที่สุด

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือ โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัย เพื่อรวบรวมทฤษฎี แนวคิด และหลักการที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตและประสิทธิภาพในการทำงาน

2. กำหนดประเด็น และขอบเขตของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัย

3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาและความถูกต้องของภาษา

การตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่น ดังนี้

1. การหาค่าความเที่ยงตรง ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่างที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และเสนอแนะเพื่อปรับปรุง แล้วนำผลการพิจารณาไปทำการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหาตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (Item Objective Congruence: IOC)

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 ชุด

3. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจให้คะแนนและทดสอบด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าระดับความน่าเชื่อถือด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ที่คำนวณโดยโปรแกรม SPSS for Windows ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.956

4. นำแบบสอบถามที่ได้ทดสอบมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างจริง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยวิธีการประมวลผลค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Packages for Social Science PC) มีขั้นตอนดังนี้

1) ตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของคำตอบที่ได้หลังจากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และใช้แบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์เท่านั้นในการวิเคราะห์

2) บันทึกข้อมูลที่เป็นรหัสในแบบบันทึกข้อมูล และเครื่องคอมพิวเตอร์ตามลำดับรายละเอียดของการกำหนดน้ำหนักคะแนน โดย 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด และ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุดตามลำดับ

3) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

4) ประมวลผลข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยการสนทนาเป็นรายบุคคล สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่สมัครใจให้ข้อมูล ใช้การบันทึกเทปและถอดเทป วิเคราะห์ข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์ โดยเน้นให้ความสำคัญกับเหตุผล ความรู้สึก เจตนาของผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยเน้นข้อมูลเชิงพรรณนา มีจุดเน้นในการสัมภาษณ์ที่ชัดเจน คำถามเปิดกว้าง และตรงประเด็น ข้อมูลในการศึกษามีลักษณะเชิงคุณภาพ (Qualitative) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ทุกประเภท กล่าวคือ จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลปฐมภูมิ (Documentary

Study) ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มาวิเคราะห์ (Analysis) สังเคราะห์ (Synthesis) และตีความ (Interpretation) เพื่อให้ได้ความหมายของข้อมูล และบรรลุวัตถุประสงค์การวิจัย

4. ขั้นตอนการดำเนินงาน

4.1 รวบรวมค้นคว้าข้อมูลทุติยภูมิ จากหลักการ แนวความคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตและประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อการนำไปเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสร้างแบบสอบถามต่อไป

4.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ใช้ผลการศึกษาค้นคว้าเอกสาร (Documentary Study) มาเป็นแนวทางในการกำหนดโครงสร้างการสัมภาษณ์ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลในด้านคุณภาพชีวิตและประสิทธิภาพในการทำงาน และสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาและความถูกต้องของภาษา

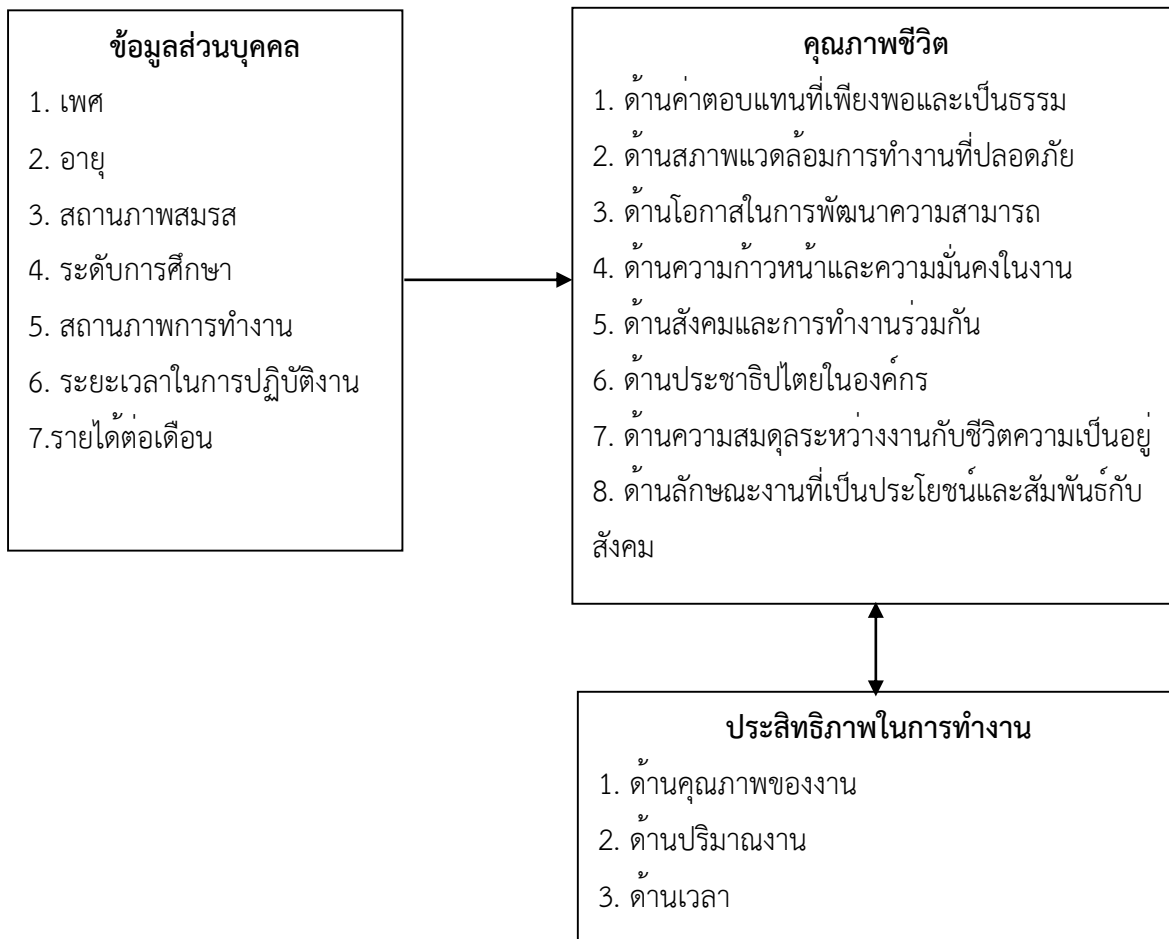
4.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ และแจกแบบสอบถาม

4.4 นำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) และแบบสอบถาม มาวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ เพื่อให้ได้คำตอบตรงกับคำถามการวิจัยที่ตั้งไว้

4.5 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดในรูปแบบการบรรยายเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อนำผลการวิจัยดังกล่าวไปเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณต่อไป โดยนำเสนอเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จากผลการศึกษาและรวบรวมจากการทบทวนวรรณกรรม เอกสารทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะสำคัญของคุณภาพชีวิตการทำงาน สรุปองค์ประกอบได้ 8 ด้าน (Walton, 1973: 11-21; Newstom & Davis, 1997:1; Drafke & Kossen, 2002:1; Cascio, 2003:1) และประสิทธิภาพการทำงาน 3 ด้าน (Certo, 2000:1; Peterson & Plowman, 1953:1) ดังกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ระดับคุณภาพชีวิตในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

คุณภาพชีวิต	$\bar{x}$	S.D	ระดับ	อันดับ
ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม	3.57	0.80	มาก	6
ด้านสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย	3.79	0.54	มาก	4
ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถ	3.48	0.70	ปานกลาง	8
ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน	3.51	0.69	มาก	7
ด้านสังคมและการทำงานร่วมกัน	3.65	0.68	มาก	5
ด้านประชาธิปไตยในองค์กร	3.85	0.55	มาก	3
ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตความเป็นอยู่	3.86	0.52	มาก	2
ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับสังคม	3.94	0.56	มาก	1
รวม	3.71	0.52	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณภาพชีวิตในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.71$, $SD = 0.52$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.94$, $SD = 0.56$) รองลงมา คือ ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตความเป็นอยู่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$, $SD = 0.52$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.48$, $SD = 0.70$)

2. ระดับคุณภาพชีวิตในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพการทำงานในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ประสิทธิภาพการทำงาน	$\bar{x}$	S.D	ระดับ	อันดับ
ด้านคุณภาพของงาน	4.19	0.65	มาก	1
ด้านปริมาณงาน	3.74	0.50	มาก	3
ด้านเวลา	4.15	0.58	มาก	2
รวม	4.03	0.50	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพการทำงานในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$, $SD = 0.50$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณภาพของงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$, $SD = 0.65$) รองลงมา คือ ด้านเวลา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$, $SD = 0.58$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านปริมาณงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$, $SD = 0.50$)

3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคุณภาพชีวิตที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ตัวแปรพยากรณ์	ประสิทธิภาพการทำงานในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช						
	b	SE _b	β	t	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.161	0.184		6.293	0.000*		
ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม	-0.015	0.040	-0.025	-0.388	0.698	0.424	2.359
ด้านสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย	0.261	0.065	0.286	3.987	0.000*	0.334	2.994
ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถ	-0.299	0.061	-0.423	-4.911	0.000*	0.232	4.319
ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน	0.086	0.065	0.119	1.335	0.183	0.215	4.642

ด้านสังคมและการทำงาน รวมกัน	0.093	0.075	0.127	1.245	0.214	0.166	6.020
ด้านประชาธิปไตยในองค์กร	0.211	0.074	0.234	2.853	0.005*	0.255	3.922
ด้านความสมดุลระหว่างงานกับ ชีวิตความเป็นอยู่	0.064	0.077	0.068	0.837	0.403	0.263	3.797
ด้านลักษณะงานที่เป็น ประโยชน์และสัมพันธ์กับสังคม	0.323	0.062	0.363	5.213	0.000*	0.353	2.831
$r = 0.750$, $R^2 = 0.563$, $R^2_d = 0.549$, $SE_{est} = 0.33281$, $F = 40.985^*$, $Sig = 0.000$							

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า มีตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการทำงานในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยเรียงลำดับมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถ มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ -0.423 รองลงมา ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับสังคม มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ 0.363 ด้านสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ 0.286 และด้านประชาธิปไตยในองค์กร มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ 0.234 ตามลำดับ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 4 ด้านกับประสิทธิภาพการทำงานในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ $r = 0.750$ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชทั้ง 4 ด้านสามารถรวมกันอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพการทำงานในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชได้ร้อยละ 54.90 ($Adjusted R^2 = 0.549$) โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนายเท่ากับ 0.33281

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช” สามารถนำมาอธิบายตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

จากการศึกษาคุณภาพชีวิตในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับสังคม ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตความเป็นอยู่ ด้านประชาธิปไตยในองค์กร ด้านสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย ด้านสังคมและการทำงานร่วมกัน ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน อยู่ในระดับมาก และด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถ อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาริณี โพธิราช (2558 : 1) ที่ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า ลูกจ้างในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมากนั้นมี 4 ด้าน คือ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน ด้านประชาธิปไตยในองค์กร ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว และด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ธนัชชา จันคณา พิพัฒน์ ไทยอารี และศิริภัสสรค์ วงศ์ทองดี (2564 : 1-30) ที่ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของบุคลากรในหน่วยงานราชการที่มีผลมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 กรณีศึกษา: กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ พบว่า คุณภาพชีวิตของบุคลากรในหน่วยงานราชการกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 นั้นอยู่ในระดับที่ดีในทุกด้าน แต่ลดน้อยลงกว่าช่วงก่อนเกิดสถานการณ์ ถึงแม้ว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจะเป็นผลกระทบเชิงลบไปทั่วโลก แต่ถือเป็นเหตุการณ์ที่ทำให้ทุกคนได้เรียนรู้และนำมาปรับใช้กับการวางแผนดำเนินชีวิตและการทำงานในสถานการณ์ฉุกเฉินที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ประสิทธิภาพการทำงานในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

จากผลการวิจัย ประสิทธิภาพการทำงาน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านคุณภาพงาน ด้านเวลา และด้านปริมาณงาน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ สอดคล้องกับแนวคิดของ Certo (2000 : 1) และ Peterson & Plowman (1953 : 1) ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพในการทำงาน ประกอบด้วย 1. ด้านคุณภาพของงาน 2. ด้านปริมาณงาน 3. ด้านเวลา ที่เป็นเช่นนี้เพราะมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และมีความเชี่ยวชาญทั้งในด้านการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเป็นพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัย โดยบุคลากรทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุนต่างให้ความสำคัญกับงานในหน้าที่ของตนเอง ส่งผลให้การทำงานมีคุณภาพ โดยเฉพาะประเด็นของการให้

ความสำคัญกับจรรยาบรรณในอาชีพ และการปฏิบัติงานให้เกิดความถูกต้อง เป็นกลาง และสามารถเชื่อถือได้ ส่วนด้านปริมาณงานนั้น บุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานให้ได้ตามเป้าหมายที่หน่วยงานกำหนด มีการวางแผนงานก่อนลงมือปฏิบัติ ทำให้สามารถเพิ่มปริมาณงานได้มากกว่าเป้าหมายที่กำหนด ในประเด็นด้านเวลา บุคลากรให้ความสำคัญในเรื่องของการทำงานได้ทันต่อสถานการณ์ฉุกเฉิน และในสถานการณ์ปัจจุบัน และสามารถส่งงานได้ทันตามเวลาที่หน่วยงานกำหนดในแต่ละวัน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 คุณภาพชีวิตที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถ ด้านประชาธิปไตยในองค์กร และด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับสังคม ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยขออภิปรายในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. ด้านสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย หน่วยงานมีการสำรวจบุคลากรที่มีความประสงค์จะรับการฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันโรคไวรัสฯ สถานที่ปฏิบัติงาน มีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เหมาะสม มีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้สะดวก หน่วยงานจัดให้มีเจล/สเปรย์แอลกอฮอล์และมีการวัดอุณหภูมิก่อนเข้าอาคาร มีอุปกรณ์ เครื่องมือในการปฏิบัติงานเหมาะสมกับการทำงาน และมีความทันสมัยและปลอดภัย มีการฉีดพ่นยาฆ่าเชื้อในกรณีที่มีผู้ติดเชื้อไวรัสโควิด 19 ในอาคาร/สำนักงาน มีระบบรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และจัดแบ่งพื้นที่ทำงานเป็นสัดส่วน เพื่อลดการอยู่ใกล้ชิดในสถานการณ์โควิด-19 มีสวัสดิการตรวจสอบสุขภาพประจำปีให้แก่บุคลากร สอดคล้องกับงานวิจัยของอัครเดช ไม้จันทร์ (2560 : 1) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน กลุ่มอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องจักรสายการผลิตในจังหวัดสงขลา ที่พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานมีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของอุสุมา ศักดิ์ไพศาล (2558 : 1) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท อินเตอร์ เรียลตี้ แมเนจเม้นท์ จำกัด ที่พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานด้านสภาพการทำงานที่ปลอดภัยมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านปริมาณงานและด้านการทันเวลาในการทำงาน ซึ่งบุคลากรในองค์กรควรจะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและด้านร่างกาย โดยสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพและทางด้านจิตใจนั้นคือการปฏิบัติงานที่ไม่เสี่ยงภัยจนเกินไป และจะต้องช่วยให้บุคลากรในองค์กรรู้สึกปลอดภัยและสะดวกสบาย มีการพัฒนาปรับปรุงสภาพการทำงาน การมีสภาพแวดล้อมที่ดี เพิ่มความพึงพอใจให้กับบุคลากรให้มากขึ้น

2. ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถ คือ ในสถานการณ์โควิด-19 หน่วยงานมีการจัดให้มีการเรียนรู้ผ่านหลักสูตรอบรมออนไลน์ เพื่อพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ มีการพัฒนาทักษะให้กับบุคลากรเพื่อสนับสนุนให้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่ไปใช้ในการทำงานที่บ้าน (Work from Home) มีการเตรียมความพร้อมในเรื่องวัสดุ อุปกรณ์ และให้บุคลากรเรียนรู้วิธีการทำงานแบบใช้เทคโนโลยีเพื่อลดการปฏิสัมพันธ์แบบใกล้ชิด มี

การจัดอบรมให้ความรู้ในการใช้แอปพลิเคชันใหม่ ๆ ในการทำงาน มีโอกาสคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตัดสินใจในการทำงาน มีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงาน มีแหล่งข้อมูลข่าวสารออนไลน์ที่สามารถค้นคว้าทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยได้อย่างสะดวก และส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน เช่น การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การศึกษาต่อในด้านต่าง ๆ

3. ด้านประชาธิปไตยในองค์กร คือ บุคลากรในหน่วยงานเคารพต่อสิทธิและหน้าที่ของผู้ร่วมงาน ได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคเช่นเดียวกับผู้ร่วมงานทุกคน ผู้บังคับบัญชาเคารพการตัดสินใจ และสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบ ผู้บังคับบัญชายังคงรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ และผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานให้ความเคารพในสิทธิส่วนบุคคล และในเรื่องส่วนตัว มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 สอดคล้องกับงานวิจัยของอุสุมา ศักดิ์ไพศาล (2558 : 1) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท อินเตอร์ เรียลตี้ แมเนจเม้นท์ จำกัด ที่พบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านการได้รับประชาธิปไตยในการทำงานมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านคุณภาพงาน

4. ด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับสังคม คือ มีความภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานในหน่วยงานนี้ ถึงแม้จะเกิดสถานการณ์โควิด-19 ปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรับผิดชอบต่อสังคมหรือด้านอื่น ๆ เป็นส่วนหนึ่งในการมีส่วนร่วมช่วยทำประโยชน์ให้กับชุมชนและสังคม หน่วยงานมีการรณรงค์ให้บุคลากรตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การดูแลตนเอง และการรักษาระยะห่างทางสังคม และให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการทำกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของสมพงศ์ รัตนนุพงศ์ (2558 : 1) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานศูนย์ข่าว SMM ที่พบว่า ความรวดเร็วในการทำงาน คุณภาพงานและปริมาณงาน ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานทั้ง 3 ด้าน มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน โดยเฉพาะในประเด็นความเป็นประโยชน์ต่อสังคม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง คุณภาพชีวิตที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ได้สรุปข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาวิจัย

1.1 มหาวิทยาลัยควรมีโครงการสนับสนุนสุขภาพทางร่างกายและจิตใจของบุคลากร เช่น การจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย การให้บริการคำปรึกษาทางจิตวิทยา และโปรแกรมการสร้างสุขภาพที่ครอบคลุม

1.2 การสนับสนุนการทำงานเป็นทีมและการสร้างความร่วมมือในระดับทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและสร้างความเข้มแข็งในทีมงาน

1.3 มหาวิทยาลัยควรสร้างแพลตฟอร์มที่ส่งเสริมให้บุคลากรมีช่องทางในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อสร้างความไว้วางใจและความร่วมมือในการพัฒนามหาวิทยาลัย

1.4 ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เพื่อกำหนด ปรับปรุง และพัฒนานโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 ซึ่งยังคงมีการระบาดอย่างต่อเนื่อง เช่น วิธีการทำงานที่บ้าน (Work from Home) อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้มีคุณภาพ การจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ และให้ความสำคัญต่อเรื่องสิ่งแวดล้อมและสุขอนามัยที่ปลอดภัยของบุคลากรเป็นสำคัญ เพื่อเป็นการป้องกันการติดเชื้อและแพร่กระจายเชื้อไวรัสโควิด-19 เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาและดำเนินการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 สำหรับผู้ที่สนใจทำการศึกษาวิจัยในลักษณะใกล้เคียงกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทางผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าควรศึกษาเรื่องอื่น ๆ เช่น ปัจจัยเชิงจิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ปัจจัย 7S McKinsey ที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่และนโยบายและการบริหารขององค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน และการประเมินผลความสำเร็จของงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาประชากรอื่น ๆ เช่น ผู้บริหาร หัวหน้าภาคส่วน นักเรียน นักศึกษา ผู้ปกครอง เป็นต้น และควรใช้เครื่องมืออื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น แบบสังเกต

เอกสารอ้างอิง

- ธนชชา จันคณา พิพัฒน์ ไทยอารี และศิริภัสสรค์ วงศ์ทองดี. (2564). คุณภาพชีวิตของบุคลากรในหน่วยงานราชการที่มีผลมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 กรณีศึกษา : กรมคุมครองสิทธิและเสรีภาพ. *วารสารวิชาการไทยวิจัยและการจัดการ*. 2 (3), 1-30.
- วาริณี โพธิราช. (2558). *คุณภาพชีวิตการทำงานของลูกจ้างในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมพงศ์ รัตนพงษ์. (2558). *คุณภาพชีวิตในการทำงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานศูนย์ข่าว SMM พัฒนาแรงงานและสวัสดิการ*. สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สุภัทธานย์ ขุนสิงห์สกุล และพชรดนัย วัชรธนพัฒน์ธาดา. (2565). คุณภาพชีวิตที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานในสถานการณ์การระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งในจังหวัดพิจิตร. *วารสาร มจร การพัฒนาลังคม*. 7 (2), 248-267.
- อารียา การดี. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อัครเดช ไม้งจันทร์. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องจักรสายการผลิตในจังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อุสุมา ศักดิ์ไพศาล. (2558). คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท อินเตอร์ เรียลตี้ แมเนจเม้นท์ จำกัด. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ, สาขาการจัดการทั่วไป. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Cascio, W. F. (2003). *Managing Human Resources: Productivity Quality of Work Life Profits* 6th ed. New York: McGraw-Hill.
- Certo, C. S. (2000). *Modern management*. New Jersey: Prentice Hall.
- Conbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological testing* (3rd ed.). New York: Harper & Row.
- Drafke, M. W., & Kossen, S. (2002). *The Human Side of Organizations* (8th ed.). New Jersey: Pearson Education.
- Newstrom, J. W., & Davis, K. (1997). *Organizational Behavior: Human Behavior At Work* (10th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Peterson, E. & Plowman, G. E. (1953). *Business Organization and Management*. (3rd ed.). Ill: Irwin.
- Walton, B. E. (1973). Quality of Work Life: What is it?. *Sloan Management Review*, 2 (1), 11-21.
- Yamane, T. (1973). *Statistics; An Introductory Analysis* (3rd ed.). Tokyo: Harper International.

The Construction of Han Folk Songs Guidebook for Teaching Sophomore Choral Music Students at Shenyang Music Conservatory of Liaoning in the People's Republic of China

Guo Jianping,
Panya Roongruang and Wattana Srisombut
Bangkokthonburi University, Bangkok, Thailand
Corresponding Author, E-mail: nicha.musiced@gmail.com

*****

Abstracts

Objectives of research were 1) Studying the teaching of Han northern folk song chorus. 2) To construct a teaching guidebook with of northern Han choral music for teaching. 3) To teach students in experimental group by using the northern Han choral music guidebook. 4) To evaluate the result of teaching. This study adopts mixed research methods, between qualitative and quantitative research methods. Population: There are 90 students in the second grade of national vocal music education Department of Shenyang Conservatory of Music. Samples: A total of 20 people were selected from 60sophomore students majoring in national vocal music in College of Music Education, Shenyang Conservatory of Music. There were three key informants for interview process.

Research findings were through interviews with experts and literature review, researchers understand the northern folk song culture, northern customs and customs, northern regional characteristics, the characteristics of northern folk song singing and some teaching experience. The researchers summarized the results of interviews with experts, who agreed that students should learn basic knowledge, genre knowledge, singing methods and compositions of Northern Han folk song choral singing. In teaching, we should start from simple to avoid the occurrence of students' weariness. Help students with some interesting teaching, such as picture display, music appreciation, etc., help to stimulate students' enthusiasm for learning. Tests are used in assessments to verify student learning outcomes. The singing of classical Han ethnic choral works is an important part of Chinese folk song culture and choral culture.

Keywords: Construct; Teaching guidebook; Northern Han; Choral music

Introduction

The Northern Han chorus in Liaoning Province is one of the core cultures of Chinese multi-part music. It is an extremely precious intangible cultural heritage with unique artistic charm and inheritance value. Over the years, it has spread widely among the people in the north and the Central Plains, and is deeply loved by the people. It officially began at the end of the 19th century and the beginning of the 20th century, due to the introduction of western music and the emergence of new music trends, many ethnic music of the Han nationality began the enlightenment movement. "School song" was one of the most popular forms of folk music at that time. It is also in the new school of music teaching, which started in Shanghai and spread to many cities in China. At first, its content is relatively simple, with the anti-Japanese national salvation movement as the main theme. Its writing form is mainly composed of monophonic

singing and partial two-voice singing. There are also occasional three - or four-voice choral works (Cai, 2020: 89-90).

The development of Chinese music education in the 20th century is closely related to its historical background. The development of politics, economy, education and culture in a certain period all affect the development of music education. The state vigorously advocates the inheritance and development of mother tongue music culture and historical culture. The inheritance of mother tongue music culture and historical culture has been proposed more and more widely in the field of music education. From a worldwide perspective, many countries are vigorously promoting "mother tongue music education". At the beginning of the 20th century, China's education introduced the modern education system of Europe, America and Japan, and at the same time, learning the education model of the Soviet Union has become an inevitable historical development. In the late 1980s, China's music education system has a considerable degree of Chinese characteristics in the aspects of educational laws and regulations, teaching models, music textbooks and so on. Shenyang Conservatory of Music was influenced by the teaching system of the former Soviet Union. Until now, the teaching system of many subjects and some teaching materials still adopt the teaching concepts and methods of the Soviet Union (Li, 2022: 152-153).

To sum up, the development of Chinese folk music to today, the inheritance and development of folk choral music has become inevitable. The educational inheritance of national music chorus has become the inevitable answer to revitalize national culture. This is the only way to achieve the great rejuvenation of the Chinese nation. Shenyang Conservatory of Music for many years of music teaching has not formed a relatively standardized national choral music teaching guidance and practice. The Han folk songs, which are the most widely spread in Liaoning, are more suitable for the teaching and practice of the public. This is a great opportunity for us to fill the gaps in teaching and practice. It can be further studied and promoted in Liaoning region and even the whole country (Liu, 2018: 115-116).

Research Objectives

1. Studying the teaching of Han northern folk song chorus
2. To construct a teaching guidebook with of northern Han choral music for teaching
3. To teach students in experimental group by using the northern Han choral music guidebook.
4. To evaluate the result of teaching.

Literature Review

Fusion of folk songs and Han people chorus

The development of folk songs in China has a long history, the earliest can be traced back to the Western Zhou Dynasty and the Spring and Autumn and Warring States period (11th century B.C. -- 6th century B.C.), the recorded folk song anthology in the Book of Songs, "National Wind", "Chu Ci" are a collection of folk music works of more than 500 years in this period. The stories and songs of the Western Han Dynasty, such as "Peacock Flying Southeast" and "Mulan in the Army", mostly reflected the sufferings brought by the war to the people and the family tragedy under the feudal ethics (Yang, 2019: 214-218.).

Tang Dynasty (AD 615 -- 967) and Song Dynasty (AD 960 -- 1279) were the prosperous periods of Chinese feudal culture, especially the flourishing Tang Dynasty. In Tang and Song dynasties, rap and drama in Song folk music gradually formed. About the folk songs of the Tang Dynasty, we can find some songs in Dunhuang, such as "Five Songs" and so on. From Han Dynasty to Sui Dynasty and Tang Dynasty, folk songs are obviously divided into two parts: Southern folk songs (southern folk songs) and northern folk songs (northern folk songs). The remarkable characteristic of folk songs in this period is the exchange and fusion of multi-ethnic music culture. This kind of different styles of North and South folk songs, in today's existing north and South folk songs can still distinguish its far-reaching influence. The Yuan Dynasty (1221-1368 AD) is famous for "Xiaoling", "Xiaoling" is a kind of folk songs, and there are still folk songs named after "Ling" in Northwest China today. Few of the decrees of the Yuan Dynasty were passed down to the later generations. The rulers of the Yuan Dynasty regarded the folk songs with discontent and satirical current affairs as beasts of the flood and strictly prohibited them from being sung (Yang, 2023: 714-717).

Ming Dynasty (1368 - 1684) and Qing Dynasty (1641 - 1911) were the last days of feudal society, when the emerging capitalist economy began to spout, the middle and small towns and cities emerged, and class and national contradictions were very sharp. Under this historical background, people's thoughts were extremely active, and folk songs were particularly prosperous. The intensity of the people is unprecedented. Semi-professional artists were already singing folk songs. In the late Qing Dynasty (after 1848), China entered a semi-feudal and semi-colonial society. The theme of anti-feudalism and resisting foreign aggression has become the characteristics of modern folk songs.

At the end of the 19th century and the beginning of the 20th century, with the opening of the new culture movement, Chinese folk songs began the evolution process of multiple voices. At first, it was mainly sung in unison, and gradually added two-part rotation. From the late period of the New Culture Movement to the early period of the founding of the People's Republic of China, a large number of music talents who studied abroad were enriched into the domestic music creation and adaptation. The choral works of this period were mainly composed of the main key music, with few individual imitations of polyphonic and cantata, etc. A relatively representative example is: Xian Xinghai's "Yellow River Canoria", "918", Zheng Yucheng's "How Happy We Are", "March of the Chinese People's Liberation Army", "Anti-Enemy Song" and so on. The main theme of the national chorus works in this period is mainly anti-Japanese and national salvation. In the middle and late 20th century, Chinese choral works entered an era of prosperity and development, and the themes and writing techniques of the works were in full bloom. Qu Xixian's Pastoral Song, Li Jiefu's We Are Walking on the Road, Qin Yongcheng's I and My Motherland are all the classic works of Chinese national chorus at that time (Zhou, 2020: 110-111).

There are 56 ethnic groups in the Chinese nation, each with its own language, some very similar, some completely different. Some folk songs of ethnic minorities have absorbed the expression form of local opera, which enhances the drama of the story to a certain extent, and also complements the development of the plot and artistic expression. With the cooperation of folk music and Musical Instruments, the vertical musical effect of the work is expanded. In addition, the emotion expression and expression of different languages also better reflect the national characteristics of music.

The lyrics of the same paragraph in the chorus of folk songs are expressed in different parts with the change of content, and all show corresponding musical characteristics. Enhancing the variability of music is a unique form of artistic expression. Or through the repeated singing of the same lyrics in different parts, the artistic emotion expression of the story is advanced, and the overall effect of art is set off (Ren, 2010:11).

Folk song chorus should respect the interpretation needs of the form and content of the combination of national music and language. The relationship between music and language is also very different in different regions and nationalities. The difference of language directly affects the change of mode, rhythm and rhythm of music, and also affects the lack of national characteristics and historical charm. For example, the musical character of Shandong folk song Yimeng Mountain is euphemistic and long. The harmonic system of interleaving parts combines western polyphonic writing techniques and adds the rhythmic characteristics of the pentatonic mode of folk music. The harmonic trend is sometimes full and sometimes simple. It is a classic work of traditional Chinese and Western choral music.

In terms of the language of ethnic choral music, it has certain extensiveness, regionalism and culture, etc. It is necessary to analyze and interpret the choral works and national cultural background in detail, so as to better grasp the ethnic choral works of different regions and better show the essential connotation and due artistic expression of ethnic choral music.

Research Methodology

This study adopts mixed research methods, between qualitative and quantitative research methods.

Population: There are 90 students in the second grade of national vocal music education Department of Shenyang Conservatory of Music.

Samples: A total of 20 people were selected from 60sophomore students majoring in national vocal music in College of Music Education, Shenyang Conservatory of Music.

Criteria of the key informants

1. Experts must have a professional background, have studied composition or choral conducting for more than 10 years, and have graduated from a professional music school.
2. Experts must be engaged in composition or choral conducting education and have taught students in choral courses for at least 10 years.
3. Experts must be national first-class actor and have all kinds of prise.

Data Collecting

1. Construction of northern Han choral works teaching curriculum program

1.1 Through purposeful sampling, 4-8 representative Han ethnic choral works of northern classics were selected from the literature, and experts were invited to review and give suggestions on the best number of songs and repertoire.

1.2 Create a 24 hour lesson plan and have it reviewed and revised by experts until you are satisfied.

2 Conducting the experiment

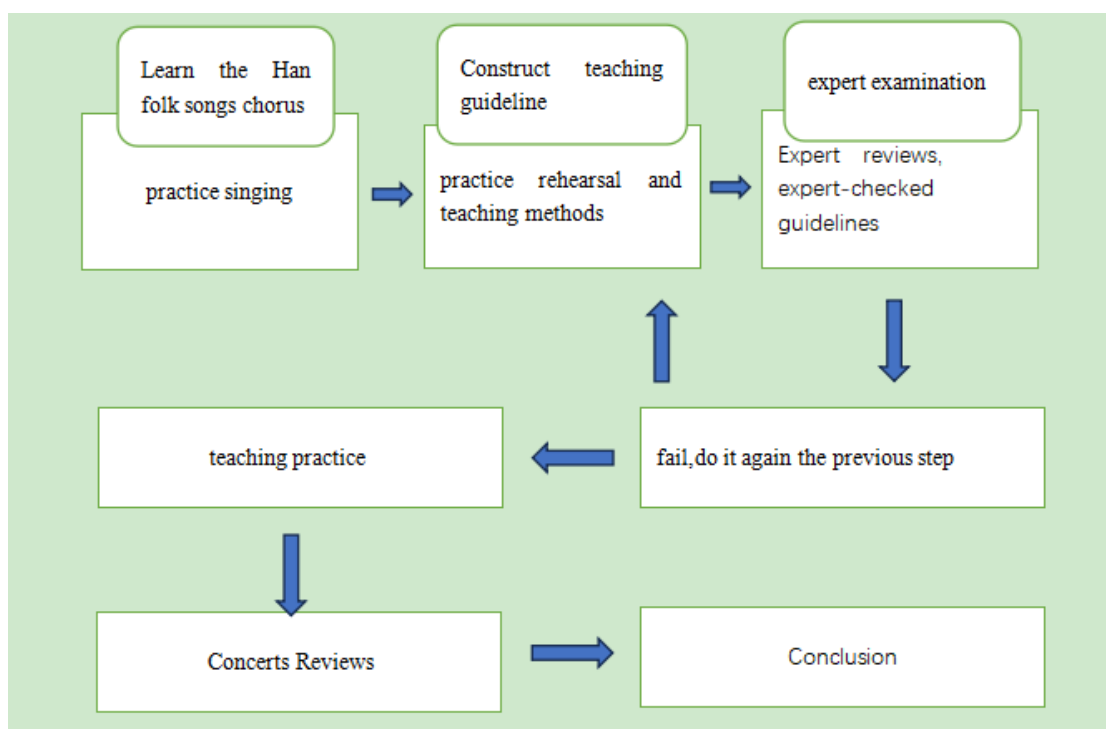
2.1 Conduct literature research, learn relevant theoretical knowledge, and find out the key points and difficulties of representative ethnic choral works.

2.2 Teaching experimenting group of students (24hours).

2.3 Conduct in-depth interviews with experts to further acquire knowledge and singing methods for teaching and improving performance, as well as how to write course plan. A formative test after a single session

3. Use observation form to get immediate practice and feedback from students, observations form were made throughout the study. Summative test after 24 hours
4. Develop the curriculum plan of Northern Han chorus.
5. Implement the course plan on 90 objects.
6. Through the two tests of pre-test, post-test and observation throughout the whole experiment, the data were collected in the form of the final examination of ethnic choral works, and the experimental results were obtained.

Research Conceptual Framework

Research Findings

1. Study and choose classical folk choral works and related knowledge.

Through the analysis of interviews with experts, it is found that there are various forms of learning of Han folk songs in the north, and Han folk songs have something in common with all ethnic minorities. It is very necessary to set up Han folk songs courses for music students in local universities. On the one hand, learning Chinese traditional music can not only improve students' basic artistic quality and establish a good aesthetic system, but also make contributions to the dissemination and development of intangible cultural heritage by relying on the large platform of local universities.

2. Construct the curriculum planning of national choral works.

In order to improve the singing ability of ethnic vocal music students and better spread the culture of Han ethnic choral music, the researcher made use of the research results of expert interviews and theoretical knowledge of Han ethnic choral music, first formulated the syllabus

of Han folk song choral course plan suitable for sophomore students, then determined the composition of the Han folk song course plan, and completed the complete version of the course plan. Finally, experts are invited to evaluate the curriculum plan, and then experimental research is carried out.

3. Course plan evaluation before experimental research

The satisfaction of the three experts on the northern Han ethnic choral course plan is at the highest level in general, with IOC=7.68, scores 23 points, and average scores 0.77. Taking all the evaluations into consideration, the experts believe that the course content of Han ethnic choral works is appropriate and suitable for students' development, and is consistent with the actual situation and existing problems. The most satisfied with the practice of music science is reasonable, its average = 1, and the lowest satisfaction with students' interest is 0.

The teaching of Han folk songs should be reformed and perfected constantly, especially for the inheritance of local music culture. However, there are still some problems which are easy to be ignored in the teaching of Han folk songs choral works, and some problems affecting the development of the teaching of Han folk songs choral songs need to be paid attention to and reflected on by educators. It is a good example to popularize the northern folk music to practice teaching. The establishment of an expressive multi-learning system and a strict evaluation mechanism for students not only improves the popularity and recognition of northern folk music, but also makes students more interested in learning Han choral music and developing and inheriting Han culture through various forms of performance.

The core part of this paper is to improve students' singing ability, emotional expression and stage performance in singing folk songs according to the singing of tunes of northern folk songs.

Han folk song chorus is an important learning content of music education major. In Chinese colleges and universities, students majoring in national vocal music should master ancient poetry songs, local folk songs and chorus works, opera excerpts, art songs, songwriting, etc. Northern Han folk songs can be included in the category of local folk songs and chorus, and the singing of northern folk songs makes up the gap in the processing of music works.

The course plan takes the theoretical knowledge of Han folk song chorus and the teaching of four tunes as an example. In the theoretical part, the region, history and performance forms of Han folk chorus are explained in detail and accurately. In the singing practice part, different singing skills and singing methods are learned according to different tunes, so that the singers can easily master them with easy-to-understand methods and improve their singing ability accordingly. Bring more vitality to learning.

The course plan is divided into 16 sessions. Basic learning includes (vocal exercise, resonance generation training, multi-part and tone training, vocal range extension training), course objectives, teaching difficulties, specific teaching implementation plans, and after-class practice.

Course content:

Course 1 A comprehensive test is conducted for each student, including: vocal range, intonation, rhythm, and musical ability, and an overview of the history of Chinese folk music.

Course 2 Theoretical knowledge, multi-part practice Han ethnic work "Cutting the Window Cut"

Course 3 To train the basic singing method, the tenor part should train the half-voice singing in the high register, and train the overall direction of the work on the basis of harmony.

Course 4 Explain and analyze the creation background of the work, and train the overall acoustics of the work. Ask students to listen to each other.

Course 5 Training work "Lullaby" intonation rhythm and harmony.

Course 6 Background analysis and harmony explanation of Lullaby

Course 7 "Lullaby" multi-voice music training consolidation exercise

Course 8 Summary test: Each group of four people is divided into: tenor, bass, soprano, alto (incomplete parts can be repeated by students for practice).

Course 9 Summary test: Make up the exam for the individual who did not finish the exam, consolidate and review the two works learned. Analyze and summarize the situation of the examination.

Course 10 The multi-part harmony training and the relevant intonation and lyrics practice of "Hometown Smoke".

Course 11 Background analysis, harmony training and difficult analysis of "Hometown Smoke".

Course 12 The horizontal melody training and vertical harmony practice of the music work of "Hometown Smoke". Enter the music and sound training phase.

Course 13 Horizontal melody training and vertical harmony practice of the music work "Where the Rose Blooms".

Course 14 "Where the Roses Bloom" adjustment intonation and lyrics of the overall acoustics of the exercise.

Course 15 "Where Roses bloom" music explanation and training summary, review.

Course 16 Final examination

4. Evaluate the result of teaching (pre-test and post-test)

In the final exam, the researchers set up a theoretical knowledge section to test the students, so as to better understand the students' grasp of the theoretical knowledge of northern Han folk song chorus, and assessed the students from four aspects: the theoretical knowledge of folk song development, the introduction of the creation background of each work, the key and difficult points of multi-part singing, and the actual singing ability. Each section is worth 25 points out of 100.

students have a good grasp of the theoretical knowledge of Han folk song chorus. Through the examination of theoretical knowledge and practical singing skills, students' comprehensive results have been improved and improved.

Discussion

The practical teaching research aims at studying the development status of the tune singing of Han folk song chorus in China, and constructing the teaching case of the folk song chorus teaching curriculum program with Chinese characteristics. Its teaching methods, learning process and research methods need to be deeply discussed.

In the teaching of "Northern Han Ethnic Chorus", the author has carried out a three-step teaching experiment from three aspects: Han folk song theory teaching, singing method teaching, harmony and sound practice teaching.

Local ethnic art seems to be far away from college students, but the development of northern Han classic folk song chorus needs to be explored from college students. Let them contact and understand, will undoubtedly be the spread and development of northern Han ethnic art twice the result. In this context, the proposal of "carrying out Northern Han choral teaching activities in Shenyang colleges and universities" is indeed of multiple significance.

This is not only to revitalize local arts, but more like a signal to convey the importance of education decision-makers to arts education. Its focus is not only the education and edification of traditional art, but also the return to the origin of education with the help of such a carrier. Through the practice of local art entering the classroom, we will try to teach the Han folk song course, so that the Han folk song art, known as the beautiful peony flower in the north, can further develop and protect this cultural treasure of the Chinese nation (Liu, 2018: 115-116).

5.2.1 Construct the curriculum planning of northern Han folk song chorus

It is the innovation of the researcher to study the theoretical knowledge of Han folk song chorus and construct the curriculum plan of Han folk song chorus through the analysis of the results of interviews with experts, which is different from other researchers.

Local colleges and universities should first strengthen the construction of teaching staff according to the actual situation of their own schools, find competent teachers, research and design the teaching content of Han folk songs; Next, after repeated argumentation, the school should arrange suitable teaching plans and choose suitable teaching materials to ensure that the theory of the course content is combined with practice, so that students can have more opportunities to actually contact with Han folk song chorus and truly feel its unique charm; Finally, schools should integrate Han folk song culture into campus culture through various ways, such as inviting Han folk song inheritors to campus for on-site teaching, inviting experts to give lectures on Han culture, introducing Han culture content into student associations, holding short-term "Han folk song interest learning classes", launching "folk song knowledge competitions", increasing Han folk song books in campus libraries, etc. (Zhong, 2017:1).

5.2.2 Use the course plan for teaching experimental group

By learning the theoretical knowledge of Han folk song choral, researchers improve the content of Han folk song choral curriculum, develop and create new curriculum content. First, according to the characteristics of Han folk song choral curriculum, relevant materials are prepared around the theme of northern local music in this course. Secondly, combining with singing training, the content of the Han folk song chorus course is discussed. Third, audiovisual related audio or audio in preparation for singing Han folk song chorus tunes. Finally, lead the students to sing practice and harmony analysis, analysis of works, and evaluate the performance of students (Liu, 2020: 17-29.).

In the teaching process of Han folk song chorus, teachers integrate the accumulated knowledge and technical skills of Northern Han chorus into classroom teaching through traditional and multimedia teaching methods, so that students can master the norms and key points on the basis of methods, history and content, and acquire the ability to perform and create in the rehearsal process of finished products, plans and innovations. At the same time, the modern education concept requires that we should not only pay attention to the teaching of basic knowledge, but also pay attention to the improvement of students' comprehensive quality, cultivate students' love of national culture, love of traditional culture and appreciation of local ethnic multi-voice art. Therefore, only by inheriting the tradition, can students exert their wisdom and talent in the process of inheriting and innovating Han folk song chorus, and chorus culture will be followed (Xu, 2022: 61-63).

Recommendation

1. Practical Recommendations

As an important carrier of national culture, Chinese folk music has experienced the temper of history and has strong vitality. Local folk music from melody to lyrics can convey the excellent thoughts and ideas of the nation, has a long history, a wide variety of styles. Learning local folk music can not only inherit the national spirit and enhance the national cohesion, but also stimulate people's national pride, self-confidence and cultural identity. However, nowadays most people pursue pop music, rock music, etc., but they know little about local music with strong national characteristics, which makes the responsibility of inheritance more difficult to bear. Therefore, strengthening local youth music education is conducive to teaching reform, forming a set of organic teaching ideas and teaching system, which has important practical significance. Through the teaching activities, students not only have a more intuitive, profound and imprinted cognition of local music, but also can strengthen the emotional experience between people in this activity and understand the unique spirit, temperament and charm of local folk music.

There is a close relationship between the folk songs of the ethnic minorities in China and the folk songs of the Han nationality in the north. In the development of local music in the north, teaching resources should be fully developed to enable students to have a deep understanding of folk songs and folk song chorus, and help them to get close contact with the soil folk songs and understand their cultural connotation. It not only helps to sing, but also changes the concept of learning other music. Therefore, as long as students can consciously understand the local music culture, accept and form a correct understanding of folk song culture and folk song chorus, it will become more accurate. It can promote the development of folk songs and chorus culture, realize the integration with world music, promote the development of students' comprehensive ability, improve the cultivation of spiritual civilization, and have the role of educating others.

2. Recommendation for future research

The splendid Chinese culture is the joint creation of all ethnic groups, and all ethnic cultures shine brightly on each other. Northern folk songs and folk song choral because of its lively, easy to understand, close to folk life, by the people of all ethnic groups in the north of the love. Northern Han folk song chorus is the accumulation of various ethnic cultures, is an important part of traditional culture, in the northern Han culture has a strong force to condense the spirit of the Chinese nation.

There are 56 ethnic groups in China, eight of which are mainly in the north. Each nation has its own unique charm. The northern region is rich in cultural resources and musical elements. In the long history, no other northern culture has maintained such wide popularity and popularity. The more rural the place is, the more people like folk songs. The folk songs of the northern Han nationality have strong local flavor and regional and national characteristics. It is a combination of song, dance and drama. It is a favorite form of entertainment for ordinary people and has been compared to the peony flowers on the northern grasslands.

With the further reflection on the inheritance of local music, it is found that the cognitive attitude towards local traditional music in college music courses is positive. We should further explore how to make more effective use of the advantages of local colleges and universities to inherit China's excellent local music cultural tradition. Only in this way can the vitality of local culture be maintained, such music forms be introduced to more audiences,

occupy a place in the multicultural world, continue their own status, and reproduce more artistic works.

College students are the future pillars of the country and the builders of The Times. College students' cognition of local ethnic music culture affects the subsequent development of Chinese ethnic culture. Students should not only inherit and perform, but also play the role of appreciating local music and creation. Therefore, the introduction, publicity and teaching of northern Han folk song chorus in local colleges and universities is the best inheritance and protection of northern Han culture.

References

- Cai, W. (2020). Training methods of Children's chorus. *Enlightenment and Wisdom*, (10), 89-90.
- Li, Y. (2022). Artistic Skills in Children's chorus Training. *A case study of "Let's Dance Twice"*. *Delta*, (09), 152-153.
- Liu, C. (2020). On Children's chorus. *Out-of-school education in China*, (04), 17-29.
- Liu, M. (2018). Research on children's chorus teaching in primary school music classroom. *Teaching Management and Educational Research*, (14), 115-116.
- Ren, X. (2010). *Research on Chinese Choral composition Thinking in the 20th School Children's Chorus Training*, [Master's Thesis]. Liaoning Normal University.
- Xu, J. (2022). Problems and countermeasures in children's chorus teaching. *Educational Theory and Practice*, (08), 61-63.
- Yang, M. (2019). My View on the training of children's chorus. *Northern Music*, (14), 214-218.
- Yang, X. (2023). On the guiding Strategy of Children's Chorus in Primary school Music Teaching. (eds.) *2023 Proceedings of the International Society for the Study of Modern Education*, (714-717).
- Zhong, X. (2017). *On the application of the Orff Teaching Method in Primary*.
- Zhou, K. (2020). Integration application of Orff teaching method in children's chorus teaching. *Voice of the Yellow River*, (18), 110-111.

การตัดสินใจเชิงจริยธรรมและแนวปฏิบัติบัญชีบริหารของผู้ทำบัญชี

The Ethical Decision Making and Management Accounting Practices

ชมชไม พงศ์ศรีโรจน์ และ สุจินดา เจียมศรีพงษ์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Chomchamai Pongsrirojana and Sujinda Chemsripong

Naresuan University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Pchomchamai@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

ผู้ทำบัญชีเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในองค์กรช่วยบริหารจัดการทำให้การดำเนินงานมีความราบรื่นทั้งยังเป็นทีที่ปรึกษาวางแผนงานในการกำกับควบคุมทุกหน่วยงานในองค์กรทำได้ตามเป้าหมายและบรรลุวัตถุประสงค์ในเวลารวดเร็ว ผู้ทำบัญชีจะมีคำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคการรวบรวมและจัดทำข้อมูลที่มีประสิทธิภาพให้แก่ผู้บริหาร ผู้ทำบัญชีเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์สามารถให้คำปรึกษาวางแผนการปฏิบัติงาน และยังเป็นผู้มุ่งหวังสร้างผลประโยชน์ที่ดีให้กับองค์กร

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตัดสินใจของผู้ทำบัญชีและแนวปฏิบัติงานบัญชีบริหารของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ทำบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มาจากการคำนวณขนาด กลุ่มตัวอย่างที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ สำหรับการวิเคราะห์เชิงปริมาณ แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ขนาดตัวอย่างต้องสอดคล้องกับสถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์อย่างง่ายของเพียร์สัน การวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง และการวิเคราะห์เนื้อหาในการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยการตัดสินใจของผู้ทำบัญชีและแนวปฏิบัติงานให้เป็นที่ยอมรับในสังคม พบว่าข้อกำหนดในจรรยาบรรณที่นำมาบังคับใช้ไม่เท่ากันตามสภาพแวดล้อมการทำธุรกิจ 1) ด้านจรรยาบรรณ 10 ตัวแปร อิทธิพลเป็นไปตามทฤษฎีมีทั้งหมด 7 ตัวแปร อิทธิพลเส้นทางโมเดลการวัดตัวแปรที่มีอิทธิพล ได้แก่ มีทักษะวิชาชีพทางบัญชี และมีการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง 2) นโยบายองค์กรที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดแนวปฏิบัติทางบัญชีบริหารของอุตสาหกรรมค้าส่ง/ค้าปลีก อุตสาหกรรมการผลิตและอุตสาหกรรมบริการนำจรรยาบรรณมาเป็นข้อกำหนดในการบริหารจัดการให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน 3) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดนำเสนอรูปแบบการตัดสินใจของนักบัญชีและแนวปฏิบัติทางบัญชีให้มีความน่าเชื่อถือเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม เสริมสร้างผลประโยชน์ให้กับผู้มีส่วนได้เสียในทุกระดับขององค์กร ผลการวิเคราะห์โมเดล

* วันที่รับบทความ : 21 มิถุนายน 2566; วันแก้ไขบทความ 15 กันยายน 2566; วันตอบรับบทความ : 18 กันยายน 2566

สมการเชิงโครงสร้าง พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยจรรยาบรรณมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญ มีอิทธิพลทางตรง 0.337 มีอิทธิพลทางอ้อม (ผ่านนโยบายและแนวปฏิบัติทางบัญชี) เท่ากับ 0.479 (อิทธิพลรวม 0.816) และนโยบายองค์กรมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญ อิทธิพลทางตรง 0.688 มีอิทธิพลทางอ้อม (ผ่านแนวปฏิบัติทางบัญชี) -0.128 (อิทธิพลรวม 0.560)

คำสำคัญ: การตัดสินใจของนักบัญชี; จรรยาบรรณ; นโยบายองค์กร; แนวปฏิบัติงานบัญชี

Abstracts

The Accountant is an important person in the organization helping to manage and make the operations run smoothly. It is also a planning consultant to supervise all departments in the organization to achieve their goals and achieve their objectives in a timely manner. The bookkeeper will provide management with advice on effective data collection and preparation techniques. An accountant is a person with knowledge and experience who can give advice on operational planning. And also who aims to create good benefits for the organization (Furler and Palmer, 2010)

The purpose of this research was to study the decision making of Accountants and Management Accounting Practices of small and medium enterprises in Thailand. is Quantitative research. There are research tools such as questionnaires. The sample group is Accountants of small and medium enterprises based on scale calculations The samples with a tolerance of 0.05 were drawn from stratified random sampling. for quantitative analysis Then the data collected from the questionnaire was analyzed, the sample size must be consistent with the statistics used, including percentage, mean, standard deviation. Pearson's simple coefficient Structural equation model analysis and content analysis in qualitative analysis.

Research findings, accountant's decisions and practices to be accepted in society. It was found that the ethical requirements that were applied were not equal according to the business environment. 1) Code of conduct influence is according to the theory, there are 7 variables, path influence variables such as professional skills in accounting and learning for self-development. 2) Organizational policies influencing the determination of management accounting practices of the wholesale/retail industry. Manufacturing and service industries adopt ethics as a standard in management requirements. 3) All relevant information presents an accountant's decision-making style and accounting practices to be reliable in accordance with expectations of society enhance the interests of stakeholders at all levels of the organization. Structural equation model (SEM) analysis techniques. The results of data analysis found that the model is consistent with empirical data. The code of conduct has a significant influence on ethical decision-making. Direct influence 0.337 Indirect influence (through accounting policies and practices) was 0.479 (total influence 0.816) and organizational policy significantly influenced ethical decision-making. Direct influence 0.688 Indirect influence (through accounting practices) -0.128 (total influence 0.560)

Keywords: Ethical Decision Making; Code of conduct; Corporate policy; Management Accounting Practices

บทนำ

วิสาหกิจขนาดกลางและย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) เป็นกลุ่มธุรกิจที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจในทุกประเทศโดยเฉพาะในแถบเอเชียตะวันออกเฉียง ในอุตสาหกรรมการผลิตและอุตสาหกรรมบริการที่มีการขับเคลื่อนกิจกรรมการส่งออกมีส่วนสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจลักษณะการประกอบธุรกิจที่มีความหลากหลายรูปแบบ ลักษณะการทำธุรกิจจะแตกต่างกันในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย ยังไม่สามารถนำข้อมูลทางบัญชีมาใช้ประโยชน์ทางธุรกิจ จึงเป็นสาเหตุทำให้ประสบปัญหาในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน อาทิ อุตสาหกรรมการผลิต อุตสาหกรรมการค้าส่ง / ค้าปลีก และอุตสาหกรรมบริการ ที่เกิดจากความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้ปฏิบัติตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป (ขวัญชนก ห่านนิมิตกุลชัย, 2556 : 1)

แนวปฏิบัติทางบัญชีจะช่วยสร้างคุณค่าทางศีลธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานประจำตัวของผู้ทำบัญชีให้ระลึกได้ว่าสิ่งที่ได้ถูกสิ่งใดผิด เพื่อยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่ชอบทางกฎหมายเป็นการถ่วงผลประโยชน์อาจทำให้เกิดเรื่องอื้อฉาวในองค์กร จึงเกิดข้อเรียกร้องจากสังคมว่าองค์กรควรมีแนวปฏิบัติในการส่งเสริมคุณค่าทางจริยธรรมให้กับผู้ทำบัญชีโดยนำหลักจรรยาบรรณมาเป็นทิศทางการปฏิบัติงาน หากละเลยจะมีบทลงโทษสำหรับผู้กระทำผิด (Abend, 2013 : 1) ในยุคนวัตกรรมระบบแอปพลิเคชันถูกนำมาใช้ทางการเงิน อาจเป็นช่องโหว่ที่เปิดโอกาสให้ผู้ทำบัญชีกระทำการทุจริตที่ส่งผลให้องค์กรต้องสูญเสียเงินจำนวนมาก

การตัดสินใจเชิงจริยธรรมของผู้ทำบัญชีเป็นความรู้สึกในตัวบุคคลหากมีพื้นฐานทางศีลธรรมจะแสดงพฤติกรรมที่ต่อบุคคลทั่วไปสังเกตเห็นได้ ผู้ทำบัญชีมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดทำข้อมูลแสดงให้เห็นถึงสถานะทางการเงินและผลการดำเนินงานให้มีความถูกต้องและครบถ้วน โดยใช้จรรยาบรรณเป็นแนวปฏิบัติงาน ได้แก่ 1) มีความโปร่งใส 2) มีทักษะในวิชาชีพ 3) แสวงหาความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง 4) มีความสามารถในการวิเคราะห์ 5) เรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง 6) การรักษาความลับของลูกค้า ในทางตรงข้ามผู้ทำบัญชีอาจได้รับแรงกดดันจากภายในองค์กรและแรงกดดันจากเหตุการณ์เข้ามากระทบความรู้สึกทำให้ปฏิบัติงานแตกต่างไปจากเดิม แม้ว่าองค์กรส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับจริยธรรมแต่การรับรู้ว่ามีสิ่งใดถูกสิ่งใดผิดนั้นเป็นความรู้สึกเกิดจากภายในที่เกิดจากภูมิหลังของผู้ทำบัญชีที่ไม่เท่ากันในแต่ละบุคคล

จะเห็นได้ว่าผู้ทำบัญชีที่มีจริยธรรมจะมีแนวปฏิบัติทางบัญชีบริหาร ได้แก่ 1) ระบบการคิดต้นทุน 2) งบประมาณที่เตรียมไว้ 3) ประเมินผลการดำเนินงาน จะนำมาซึ่งความเชื่อมั่นอย่างมีเหตุผลว่าผู้ทำบัญชีได้ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อกำหนดขององค์กรนำมาสู่การตัดสินใจเชิงจริยธรรม อย่างไรก็ตาม ผู้ทำบัญชีมีหน้าที่ในการจดบันทึกข้อมูลให้มีความครบถ้วนและจัดทำรายงานทางการเงินที่ถูกต้อง เพื่อให้ผู้บริหารนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจเพื่อการวางแผนและควบคุมการดำเนินงาน ดังนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่าผู้ทำบัญชีเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญช่วยขับเคลื่อนธุรกิจและสร้างความได้เปรียบในการทำธุรกิจ เพื่อให้ได้แนวทางที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานบัญชี ทั้งยังสร้างความน่าเชื่อถือให้กับองค์กร นำกระบวนการหาเหตุผลมาทำความเข้าใจผู้ปฏิบัติงานโดยให้ความสำคัญกับความมีคุณค่าในตัวบุคคล การรักษาชื่อเสียงจะสร้างความชอบธรรมใน

การปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งในส่วนนี้จะนำบรรทัดฐานตามที่สังคมกำหนดมาปรับใช้ในการดำเนินงานให้มีความถูกต้องตามกฎหมายและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กรด้วยเช่นกัน

จากการศึกษาที่ผ่านมาของ Alleyne (2011 : 496 -511) ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวปฏิบัติสำหรับนักบัญชี กล่าวว่าประกอบด้วย 1) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ 2) การจัดทำงานประมาณถูกใช้เป็นเครื่องมือควบคุมในกระบวนการวางแผนในการตรวจสอบกระแสเงินสด 3) ไม่มีการใช้ซอฟต์แวร์ที่จะนำมาใช้กับบัญชีบริหารได้ทั้งหมดต้องใช้ผลการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร และการศึกษาของ Chan and Leung (2006 : 1) ได้กล่าวถึงวิชาชีพบัญชีว่าเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการประกอบธุรกิจขององค์กร และการศึกษาของ Ittner and Larcker (2001 : 349-410) กล่าวถึงแนวปฏิบัติสำหรับนักบัญชีโดยใช้ข้อมูลบัญชีมาประเมินผลงานเป็นการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่มีอำนาจต่อรองแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กับเจ้าของสร้างผลประโยชน์ให้กับองค์กร (PujiHarto, 2018) นอกจากนี้ แนวปฏิบัติสำหรับนักบัญชี (Management accounting Practices) ยังเกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดมักพบในอุตสาหกรรมผลิตและอุตสาหกรรมบริการ (Fishcher, 1995)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของผู้ทำบัญชีและแนวปฏิบัติบัญชีบริหารของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทยด้านจรรยาบรรณ ด้านแนวปฏิบัติทางบัญชี ด้านนโยบายองค์กรและการตัดสินใจเชิงจริยธรรมโดยการศึกษาครั้งนี้มุ่งทำการศึกษากับผู้ทำบัญชีที่ขึ้นทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์โดยผลการศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในแนวปฏิบัติงานบัญชีและสร้างตัวชี้วัดจริยธรรมผู้ทำบัญชีที่ชัดเจนเป็นที่ยอมรับในสังคม

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการตัดสินใจของผู้ทำบัญชีและแนวปฏิบัติงานให้เป็นที่ยอมรับในสังคม และนโยบายองค์กรที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดแนวปฏิบัติงานของอุตสาหกรรมค้าส่ง / ค้าปลีก อุตสาหกรรมผลิต และอุตสาหกรรมบริการ โดยนำจรรยาบรรณมาเป็นข้อกำหนดในการบริหารจัดการในการประมวลผลข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดนำเสนอรูปแบบการตัดสินใจของนักบัญชีและแนวปฏิบัติงานบัญชีให้มีความน่าเชื่อถือเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพศึกษากลุ่มอย่างเดียวไม่มีการทดลองเพื่อขยายความข้อมูลด้วยการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) ทำการวิเคราะห์เชิงคุณภาพกับการวิเคราะห์เชิงปริมาณใช้ข้อมูลปฐมภูมิเป็นมุมมองที่หลากหลายในงานวิจัยขึ้นเดียวกันจะทำให้ตรวจสอบปัญหาการวิจัยได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น (Creswell และ Clark, 2007 : 1) ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ประกอบด้วย

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ทำบัญชีในอุตสาหกรรมการผลิต อุตสาหกรรมค้าส่ง / ค้าปลีก และ อุตสาหกรรมบริการ จำนวนทั้งหมด บริษัทที่ยังดำเนินงานจนถึง ปี 2565 จำนวน 3,983 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทำบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จำนวน 617 ราย โดยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้สูตรการคำนวณ ของ S. K. Thomson (2002: 423 - 431) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 617 แห่งขนาดตัวอย่างตาม Hair et al., (1995:1) ที่แนะนำว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ควรมีขนาดตัวอย่าง 10 - 20 เท่า ของจำนวนตัวแปรสังเกตได้ แบบสอบถามได้รับคืน 423 ชุด คัดเลือกแบบสอบถามที่ตอบครบทุกข้อจำนวน 400 ชุด มาทำการศึกษา อัตราตอบกลับร้อยละ 64.83

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นลักษณะคำถามปลายเปิดที่มีลักษณะเป็นแบบ Check List ตอนที่ 1 ความคิดเห็นต่อจรรยาบรรณเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการแนวปฏิบัติทางบัญชี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 ความคิดเห็นนโยบายองค์กรเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีการเก็บข้อมูล 2 ลักษณะ 1) ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามออนไลน์กับกลุ่มตัวอย่างโดยค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปมาทดลองใช้ (สุวิมล ติรกันันท์, 2543:1) ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.70 -1.00 ยกเว้นคำถามข้อเดียว ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.451 ความเชื่อมั่นได้ร้อยละ 0.70 (บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร, 2555:1) 2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทำบัญชีในอุตสาหกรรมการผลิต อุตสาหกรรมค้าส่ง / ค้าปลีก อุตสาหกรรมการผลิต และ อุตสาหกรรมบริการที่มีประสบการณ์ผู้วิจัยเชื่อว่าจะเป็นผู้สามารถให้รายละเอียดได้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติทางการวิจัย และการวิเคราะห์โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) รวมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม (non-participate observation) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโทรศัพท์หมายล่วงหน้าและในสถานการณ์โควิด-19 ใช้สัมภาษณ์ผ่านระบบซูม โดยใช้เกณฑ์ หาความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient)

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย มีดังนี้

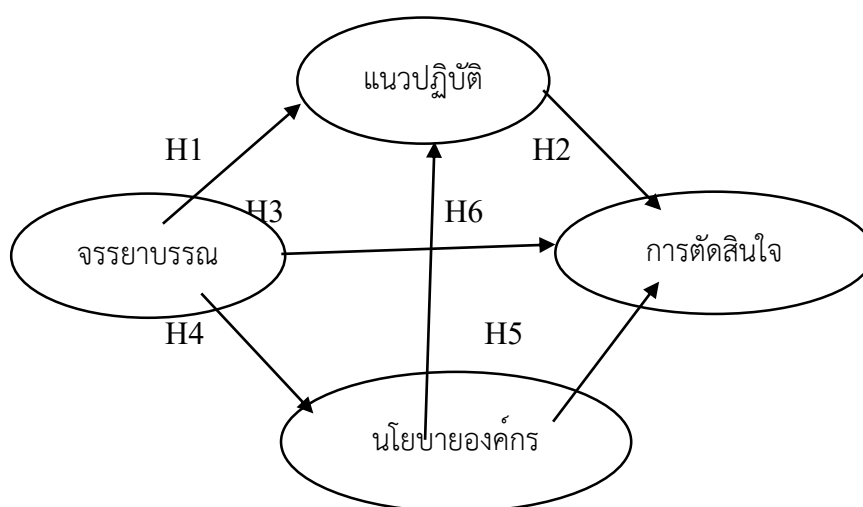
ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00	หมายถึง	ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49	หมายถึง	ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49	หมายถึง	ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49	หมายถึง	ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49	หมายถึง	ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โมเดลสมการโครงสร้าง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์เนื้อหา เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดการตัดสินใจเชิงจริยธรรม การศึกษาที่ผ่านมาของ

Scott (2001 : 1) พบว่า ปฏิสัมพันธ์ของปัจจัยภายนอกเป็นแรงกดดันทางสังคมที่ใช้บังคับให้องค์กรต้องปฏิบัติตาม และงานวิจัยของ Stryker (1994 : 1) กล่าวว่า การเลือกกิจกรรมมาเป็นแนวปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความชอบธรรม ซึ่งประกอบด้วย 1) การยอมรับเชิงทัศนคติ ความรู้สึกชอบและจงรักภักดีผูกพันกับองค์กร 2) ความยินยอมเชิงพฤติกรรม ในหลักการนี้มีกิจกรรม 3 ระดับ 1) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มที่ 2) การยอมรับและปฏิบัติอย่างไม่เต็มที่ 3) การเชื่อฟังและให้ความร่วมมือ และ 3) ความโน้มเอียงเชิงพุทธิปัญญารับรู้ เหตุผลว่าต้องการปฏิบัติงานตามกฎระเบียบจะทำให้องค์กรเป็นที่ยอมรับในสังคม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การตัดสินใจเชิงจริยธรรมและแนวปฏิบัติทางบัญชีของผู้ทำบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย สามารถสรุปผลวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา

ศาสนาจำนวนปีที่สมาชิกสภาวิชาชีพ ระยะเวลาปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือน แสดงผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	84	21.0
หญิง	316	79.0
อายุ		
ไม่เกิน 25 ปี	0	0
26 - 35 ปี	40	10.0
36 - 45 ปี	122	30.5
46 ปีขึ้นไป	189	47.3
มากกว่า 60 ปีขึ้นไป	49	12.2
การศึกษา		
ปริญญาตรี	134	33.5
ปริญญาโท	202	50.5
ปริญญาเอก	64	16.0
ศาสนา		
พุทธ	381	95.3
อิสลาม	17	4.2
คริสต์	2	0.5
จำนวนปีที่สมาชิกสภาวิชาชีพ		
ไม่เกิน 5 ปี	33	8.2
6-10 ปี	96	24.0
11-15 ปี	98	24.5

16 ปีขึ้นไป	173	43.3
ระยะเวลาปฏิบัติงานด้านบัญชี		
ไม่เกิน 5 ปี	28	7.0
6-10 ปี	102	25.5
11-15 ปี	100	25.0
16 ปีขึ้นไป	170	42.5
รายได้ต่อเดือน		
ไม่เกิน 20,000	14	3.5
20,001 - 30,000 บาท	45	11.2
30,001 - 40,000 บาท	110	27.5
40,001 บาท ขึ้นไป	231	57.8

จากตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทำบัญชี จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา ศาสนา ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชี ระยะเวลาการเป็นผู้ทำบัญชีของบริษัทวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) พบว่าข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 316 คน ร้อยละ 79.0 เพศชาย จำนวน 84 คน ร้อยละ 21.0 อายุผู้ตอบแบบสอบถาม 46 ปีขึ้นไป จำนวน 189 คน ร้อยละ 47.3 รองลงมาอายุ 36 - 45 ปี จำนวน 122 คน ร้อยละ 30.5 การศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 202 คน ร้อยละ 50.5 รองลงมา เป็นปริญญาตรี จำนวน 134 คน ร้อยละ 33.5 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 381 คน ร้อยละ 95.3 รองลงมานับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 17 คน ร้อยละ 4.2 ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชี 16 ปีขึ้นไป จำนวน 173 คน ร้อยละ 43.3 รองลงมาเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชี 11-15 ปี จำนวน 98 ร้อยละ 24.5 ระยะเวลาที่เป็นผู้ทำบัญชีบริหาร 16 ปีขึ้นไป จำนวน 170 คน ร้อยละ 42.5 รองลงมา 6-10 ปี จำนวน 102 คน ร้อยละ 25.5 มีรายได้ต่อเดือน 40,001 บาท ขึ้นไป จำนวน 231 คน ร้อยละ 57.8 รองลงมา รายได้ของต่อเดือน 30,001-40,000 บาท จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของระดับความคิดเห็นด้านจรรยาบรรณ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของระดับความคิดเห็นค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกต ซึ่งเป็นตัวแปรวัดของตัวแปรแฝง ด้านจรรยาบรรณ

ความคิดเห็นด้านจรรยาบรรณ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีความโปร่งใส	4.680	0.478	มากที่สุด
2. มีทักษะในการประกอบวิชาชีพบัญชี	4.650	0.492	มากที่สุด
3. มีการพัฒนาความรู้ความสามารถ	4.640	0.526	มากที่สุด
4. มีคุณลักษณะส่วนบุคคลของนักบัญชี	4.630	0.514	มากที่สุด
5. มีโอกาสเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถ	4.590	0.528	มากที่สุด
6. มีทักษะในการรักษาความลับของลูกค้า	4.570	0.535	มากที่สุด
7. มีความเพียงพอในข้อมูล	4.510	0.525	มากที่สุด
8. มีความรู้ความสามารถ	4.600	0.535	มากที่สุด
9. สามารถตัดสินใจได้ไม่ถูกครอบงำ	4.540	0.547	มากที่สุด
10. ปฏิบัติงานบัญชีตามมาตรฐานวิชาชีพ	4.560	0.526	มากที่สุด
รวม	4.597	0.521	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตด้านจรรยาบรรณพบว่าระดับความคิดเห็นด้านจรรยาบรรณโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.597 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดสูงสุด 2 อันดับแรก คือ ความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.680 รองลงมาคือ ทักษะในการประกอบวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.650 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ความเพียงพอในข้อมูลสำคัญ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.510 แต่ยังคงอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของระดับความคิดเห็นค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกต ซึ่งเป็นตัวแปรวัดของตัวแปรแฝง ด้านแนวปฏิบัติทางบัญชี

ความคิดเห็นด้านแนวปฏิบัติทางบัญชี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
11. ระบบการคิดต้นทุน	4.290	0.697	มากที่สุด
12. งบประมาณที่เตรียมไว้	4.130	0.772	มาก
13. ความถี่ในการจัดทำงบประมาณ	4.090	0.793	มาก
14. มาตรการทางการเงิน	4.150	0.752	มาก
15. มาตรการที่ไม่ใช่ทางการเงิน	4.070	0.826	มาก
16. การประเมินผลจากข้อมูลบริษัท	3.970	0.821	มาก
17. แรงจูงใจในการสร้างกำไร	4.070	0.814	มาก
18. มีส่วนร่วมในการพัฒนา	4.240	0.663	มากที่สุด
19. ใช้เทคโนโลยีในระบบการผลิต	4.110	0.797	มาก
20. มีอัตราเติบโตของยอดขาย	3.980	0.824	มาก
รวม	4.110	0.776	มาก

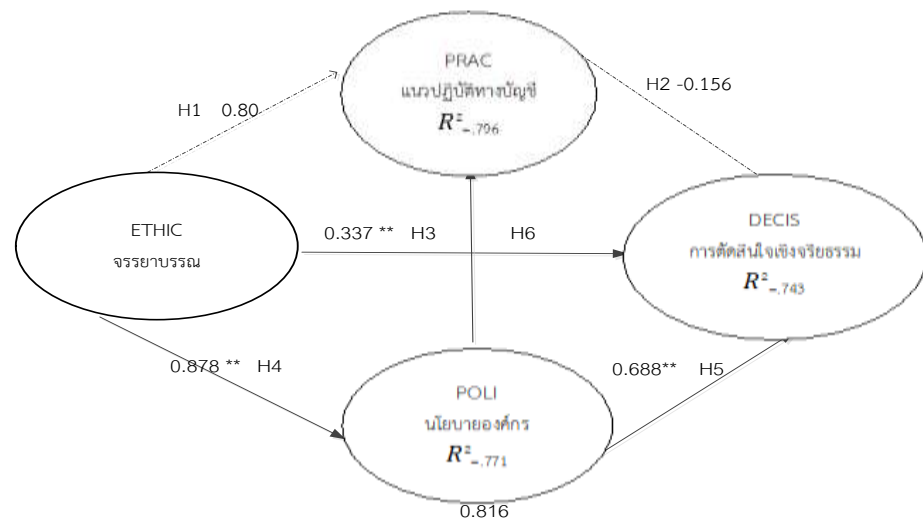
จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตด้านแนวปฏิบัติทางบัญชีพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.110 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดสูงสุด 2 อันดับแรก คือ ระบบการคิดต้นทุน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.290 รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการพัฒนามีค่าเฉลี่ยเป็น 4.240 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การประเมินผลจากข้อมูลบริษัท มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.970

ตารางที่ 4 ผลวิเคราะห์การตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้านจรรยาบรรณ

ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบ	เกณฑ์ดี (Good)	องค์ประกอบ จรรยาบรรณ	เกณฑ์
p value of Chi square	$P > 0.05$	0.459	ผ่านเกณฑ์ดี
Chi-square/df	น้อยกว่า 2.00	0.997	ผ่านเกณฑ์ดี
ดัชนีวัดความสอดคล้อง (GFI)	มากกว่า 0.90	0.991	ผ่านเกณฑ์ดี
Comparative Fit Index (CFI)	มากกว่า 0.95	1.000	ผ่านเกณฑ์ดี
Tucker – Lewis Index (TLI)	มากกว่า 0.95	1.000	ผ่านเกณฑ์ดี
RMR	น้อยกว่า 0.05	0.005	ผ่านเกณฑ์ดี
RMSEA	น้อยกว่า 0.05	0.000	ผ่านเกณฑ์ดี

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดจรรยาบรรณมีความตรงของโมเดลและมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งทุกค่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และ ผลการวิเคราะห์อิทธิพลเส้นทางการตรวจสอบความเชื่อถือได้ของโมเดลการวัดจรรยาบรรณ พบว่า 2 ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุด 2 อันดับแรก ได้แก่ มีทักษะวิชาชีพทางบัญชี และมีการเรียนรู้พัฒนาตนเอง มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน 0.745 และ .648 ตามลำดับ

นอกจากนี้การตัดสินใจเชิงจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.356 อยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การเปิดเผยการกระทำตามกฎหมายมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุดเท่ากับ 4.430 รองลงมาคือ สร้างรายได้เพิ่มขึ้นค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุดเท่ากับ 4.390

แผนภาพที่ 2 แสดงผลวิเคราะห์การตัดสินใจเชิงจริยธรรมและแนวปฏิบัติบัญชีบริหารของผู้ทำบัญชี (หลังปรับโมเดล)

จากแผนภาพที่ 1 จรรยาบรรณมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมผ่านนโยบายองค์กร แต่จรรยาบรรณไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อแนวปฏิบัติทางบัญชี แต่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อแนวปฏิบัติทางบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การตัดสินใจเชิงจริยธรรมและแนวปฏิบัติทางบัญชี

สมมติฐาน	การยอมรับสมมติฐาน
1) จรรยาบรรณมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อแนวปฏิบัติทางบัญชี	ไม่ยอมรับสมมติฐาน
2) แนวปฏิบัติทางบัญชีมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรม	ไม่ยอมรับสมมติฐาน
3) นโยบายองค์กรมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อแนวปฏิบัติทางบัญชี	ยอมรับสมมติฐาน
4) จรรยาบรรณมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อนโยบายองค์กร	ยอมรับสมมติฐาน
5) นโยบายองค์กรมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรม	ยอมรับสมมติฐาน
6) จรรยาบรรณมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรม	ยอมรับสมมติฐาน

จากตารางที่ 5 แสดงสรุปผลการวิเคราะห์การตัดสินใจเชิงจริยธรรมและแนวปฏิบัติทางบัญชีสามารถอธิบายได้ว่าหลังจากทำการทดสอบโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของผู้ทำบัญชีและแนวปฏิบัติบัญชีบริหารของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทยกับข้อมูลเชิงประจักษ์จะได้รับอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ผลสรุปการวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่อง การตัดสินใจเชิงจริยธรรมของผู้ทำบัญชีและแนวปฏิบัติทางบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย

1. ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participated Observation) ผู้ทำบัญชีในสำนักงานบัญชีมีบทบาทเป็นผู้สอบทางภาษีที่ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์มีจำนวน 18 ท่าน ผลสรุปการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลจากการสัมภาษณ์กับผลวิเคราะห์การวิจัยเชิงปริมาณ มีความเข้าใจข้อกำหนดในจรรยาบรรณที่ให้ความสำคัญกับแนวปฏิบัติทางบัญชีเป็นไปตามสภาพแวดล้อมของการทำธุรกิจในแต่ละประเทศที่แตกต่างกัน ทำให้ข้อกำหนดในจรรยาบรรณที่นำมาบังคับใช้ไม่เท่ากัน แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดทิศทางการทำงานให้กับผู้ทำบัญชี

2. ผลสรุปการวิเคราะห์ตัวชี้วัดการตัดสินใจเชิงจริยธรรมผู้ทำบัญชี ผู้ประเมินพฤติกรรมผู้ทำบัญชีเป็นพนักงานในองค์กรที่ไม่มีหน้าที่ทำบัญชี จำนวน 15 ท่าน ผู้วิจัยได้อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรวัดระดับพฤติกรรม 4 ระดับ ดังนี้ 1) น้อยที่สุด 2) น้อย 3) มาก 4) มากที่สุด (นีออน พิณประดิษฐ์, 2554 : 11) พบว่ามาตรวัดระดับพฤติกรรมผู้ทำบัญชีมีความมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย และ เสียสละเพื่อประโยชน์ขององค์กรอยู่ในระดับมากที่สุด (ระดับ3 คะแนน) จำนวน 15 ท่าน รองลงมาคือ การวัดผลและการประเมินผลงานอยู่ในระดับมาก (ระดับ2 คะแนน) จำนวน 14 ท่าน ด้วยเหตุที่สังคมส่วนใหญ่คาดหวังว่าผู้ทำบัญชีจะแสดงข้อมูลที่ถูกต้อง ดังนั้น การวัดจริยธรรมของผู้ทำบัญชีจึงเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ทำบัญชีที่มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรม

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง เรื่อง การตัดสินใจเชิงจริยธรรมและแนวปฏิบัติทางบัญชีของผู้ทำบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1) ระดับความคิดเห็นต่อค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตด้านจรรยาบรรณพบว่าระดับความคิดเห็นด้านจรรยาบรรณ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดสูงสุด 2 อันดับแรก คือ ความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.680 รองลงมาคือ ทักษะในการประกอบวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.650

2) ระดับความคิดเห็นต่อค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตด้านแนวปฏิบัติทางบัญชีเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดสูงสุด 2 อันดับแรก คือ ระบบการคิดต้นทุน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.290 รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.240

3) ผลทดสอบสมมติฐานการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยจรรยาบรรณมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญ มีอิทธิพลทางตรง 0.337 มีอิทธิพลทางอ้อม (ผ่านนโยบายและแนวปฏิบัติทางบัญชี) เท่ากับ 0.479 (อิทธิพลรวม 0.816) และนโยบายองค์กรมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญ อิทธิพลทางตรง 0.688 มีอิทธิพลทางอ้อม (ผ่านแนวปฏิบัติทางบัญชี) -0.128 (อิทธิพลรวม 0.560)

สังเคราะห์ผลการวิจัยเป็นแผนภาพที่เชื่อมโยงกันผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับจรรยาบรรณของผู้ทำบัญชีที่มีความสัมพันธ์กับแนวการปฏิบัติทางบัญชีตามหลักจรรยาบรรณของผู้ทำบัญชี พ.ศ. 2561 นำไปสู่การอธิบายมูลเหตุจูงใจในการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของผู้ทำบัญชีและแนวปฏิบัติทางบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (path coefficient) เท่ากับ 0.080 ซึ่งไม่อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ จรรยาบรรณไม่ส่งอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อแนวปฏิบัติทางบัญชี แต่ยังมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านนโยบายองค์กร แนวปฏิบัติทางบัญชีไม่ส่งอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรม เส้นทางอิทธิพล (critical ratio: C.R.) จากนโยบายองค์กรไปยังแนวปฏิบัติทางบัญชีมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (path coefficient) เท่ากับ 0.878 เป็นอิทธิพลขนาดใหญ่ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ นโยบายองค์กรมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมและ นโยบายองค์กรไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมผ่านแนวปฏิบัติทางบัญชี นอกจากนี้ยังพบว่า จรรยาบรรณและนโยบายองค์กรร่วมกันอธิบายความผันแปรของการตัดสินใจเชิงจริยธรรมได้ร้อยละ 74.30 และ จรรยาบรรณมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการตัดสินใจเชิงจริยธรรมและค่าเส้นทางอิทธิพลทางอ้อม (critical ratio: C.R.) เท่ากับ 0.479 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

อภิปรายผลวิจัย

ผลวิจัยและการพัฒนาตัวชี้วัดเรื่อง การตัดสินใจเชิงจริยธรรมและแนวปฏิบัติบัญชีบริหารของผู้ทำบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

ผู้ทำบัญชีต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณตามสภาวิชาชีพบัญชี ปี 2561 ประกอบด้วย 6 หลักการ คือ 1) ความซื่อสัตย์ 2) ความเที่ยงธรรม 3) ความรู้ความเข้าใจ 4) การรักษาความลับ 5) พหุติกรรมความเป็นมืออาชีพ 6) ความโปร่งใส ทำให้มีความรู้สึนึกคิดว่าอะไรคือพฤติกรรมที่ควรทำในการปฏิบัติงานบัญชี จึงเป็นปัจจัยสำคัญทำให้มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรม หมายถึงปฏิบัติงานบัญชีให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนด้วยความเต็มใจมีความถูกต้องตามกฎหมายและจรรยาบรรณวิชาชีพซึ่งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อและความชอบธรรม

จากการศึกษาที่ผ่านมาของ (Kalshoven, 2011) กล่าวว่า ข้อมูลต้องมีความเพียงพอและปฏิบัติตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปตามทฤษฎีสถาบัน ที่สอดคล้องกับ Hosmer (2003) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับหลักการจัดการสำหรับการตัดสินใจเชิงจริยธรรม และความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานมีประสพการณ์ที่สะสมทางวิชาชีพบัญชีทำให้ได้รับความไว้วางใจจากสังคม (Chan and Leung, 2006:1)

1. การวิจัยครั้งนี้ใช้หลักการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทำบัญชีจำนวน 18 ราย ของอุตสาหกรรมค้าส่ง / ค้าปลีก อุตสาหกรรมผลิต และ อุตสาหกรรมบริการ ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทยซึ่งมีความรู้ความเข้าใจด้านจรรยาบรรณและด้านแนวปฏิบัติทางบัญชีบริหาร พบว่าผู้ทำบัญชีที่มีประสบการณ์ทำงาน 16 ปีขึ้นไปทำหน้าที่เป็นผู้วางแผนกำกับควบคุมการปฏิบัติงานบัญชี กิจการขนาดใหญ่ไม่เหมาะที่จะมีเพียงผู้ทำบัญชีในองค์กรจำเป็นต้องจ้างสำนักงานบัญชีที่มีชื่อเสียงเป็นผู้ทำบัญชีและรับรองงบการเงิน เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในสังคม และนโยบายของแต่ละองค์กรกำหนดแนวทางปฏิบัติงานบัญชีบริหารให้กระทำการสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายเพื่อผลประโยชน์ของตัวเองและผลประโยชน์ขององค์กร ละเว้นสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติซึ่งเป็นข้อบกพร่องทางจริยธรรม ซึ่งองค์กรจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานปีละครั้ง สอดแทรกความรู้ด้านจริยธรรม เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในคุณค่าแห่งวิชาชีพผู้ทำบัญชีที่ในอุตสาหกรรมค้าส่ง / ค้าปลีก อุตสาหกรรมผลิต และ อุตสาหกรรมบริการ ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ผลการวิจัยสามารถนำมาจัดทำข้อเสนอแนะในธุรกิจอุตสาหกรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ ดังนี้

1.1 ควรกำหนดเป็นหลักสูตรจริยธรรมนักบัญชีเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาในการสร้างบรรทัดฐานตามทฤษฎีสถาบันในหลักสูตรการบัญชี

1.2 กำหนดแนวทางแก้ปัญหาความอ่อนไหวทางจริยธรรม โดยจัดกิจกรรมให้นักศึกษานำมาสรุปสาระสำคัญ ประกอบด้วย 1) อธิบายเหตุผลสั้น ๆ ระดับจริยธรรมของบุคคล แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ 1) ระดับบุคคลยังไม่เข้าใจกฎเกณฑ์ของสังคมแต่รับกฎเกณฑ์ว่าจะไร้อุญหรืออะไรผิดตาม โดยกำหนดผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับเป็นเกณฑ์ 2) ข้อกำหนดที่นักบัญชีต้องปฏิบัติตามทักษะพื้นฐานวิชาชีพอย่างถูกต้องตามกฎหมายเป็นไปตามทฤษฎีความชอบธรรม

1.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบผู้ทำบัญชีควรกำหนดมาตรฐานจริยธรรมเข้าเป็นส่วนหนึ่งในรายวิชาหลักสูตรอบรมบัญชีเพื่อเก็บชั่วโมงผู้ทำบัญชีในภาคบังคับให้ตระหนักถึงสิ่งที่ไม่ควรกระทำในการปฏิบัติงานบัญชี

2. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

ควรนำผลตัวชี้วัดการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของผู้ทำบัญชีที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ไปทำการประเมินจริยธรรมกับกลุ่มผู้สอบทางภาษี กลุ่มผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ซึ่งเป็นกลุ่มที่ต้องมีจริยธรรมในการปฏิบัติงานในลักษณะใกล้เคียงกับผู้ทำบัญชีในองค์กร นำมาเป็นฐานสู่การพัฒนาจริยธรรมในวิชาชีพบัญชีให้มีความน่าเชื่อถือ และสามารถวัดคุณค่าแห่งวิชาชีพได้จะทำให้วิชาชีพบัญชีเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

การตัดสินใจเชิงจริยธรรมของผู้ทำบัญชีและแนวปฏิบัติทางบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศควรใช้กับ กลุ่มผู้สอบทางภาษี กลุ่มผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ซึ่งเป็นกลุ่มที่ต้องมีจริยธรรมในการปฏิบัติงานในลักษณะใกล้เคียงกันเพื่อสามารถอธิบายการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของผู้ทำบัญชีและแนวปฏิบัติการบัญชีบริหารให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญชนก ห่านนิมิตกุลชัย. (2556). *แนวปฏิบัติและปัญหาในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัด. สกลนคร.*
- นื้ออน พิณประดิษฐ์. (2554). *จริยธรรมกับพัฒนาทางสังคม. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร. (2555). *การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย: คุณสมบัติการวัดเชิงจิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2543). *การประเมินโครงการ:แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ . มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- Alleyne, B., 2011. *Challenging Code: A Sociological Reading of the KDE Free Software Project. Sociology.* 45 (3), 496 -511.
- Chan, S. & Leung P. (2006). The effects of Accounting Students: Ethical reasoning and personal factors on their ethical sensitivity,. *Managerial Auditing Journal.*
- Creswell, J., & Plano Clark, V. (2007). *Designing and Conducting Mixed Methods Research.* Thousand Oaks, CA: Sage
- Fishcher, E. H. (1995). Attitude toward seeking professional Psychological help,. *Considerations for research.*
- Hair, J. B. (2010). *Multivariate data analysis.* Upper Saddle River.
- Ittner & Larcker, (2001) Assessing Empirical Research in Managerial Accounting, *A Value-Based Management Perspective. SSRN Electronic Journal*, (pp.349-410).
- Kalshoven, K., Den Hartog, D. N., & De Hoogh, A. H. B. (2011). Ethical leader behavior and Big Five factors of personality. *Journal of Business.*
- PujiHarto. (2018). The value of the firm: Measuring performance, Using stochastic Frontier analysis,. *Business , Accountancy.* Indonesia.
- Samuel Y S Chan, P.Leung.,(2006). The effect of Accounting student reasoning and personal factors on their ethical sensitivity, *Managarial Audit journal.*
- Scott, W.R. (2001). *Institutions and Organizations* 2nd edn. Sage, CA.
- Stryker, S., & Serpe, R. T. (1994). Identity Salience and Psychological Centrality: Equivalent, Overlapping, or Complementary Concepts?. *Social Psychology.*
- Thomson. (2002). The Future of Globalization,. *Business and Society Review.*, 423 - 431.

ภูมิทัศน์การบริการที่ส่งผลต่อความตั้งใจกลับมาเยี่ยมเยือนโฮมสเตย์ไทยซ้ำ Servicescape that Affect the Revisiting Intention to Thai Homestay

ทัศนีย์ สวนฉิมพลี,

ชุตินา เรืองอุดมมานันท์ และ คมกริช วงศ์แซ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Tassanee Suanchimplee,

Chutima Ruanguttamanun and Komkrit Wongkhae

Maharakham University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: chutima.r@acc.msu.ac.th

*****

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์การวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างของภูมิทัศน์การบริการที่ส่งผลต่อความตั้งใจกลับมาเยี่ยมเยือนโฮมสเตย์ไทย และ 2) เพื่อศึกษาภูมิทัศน์การบริการที่สำคัญต่อการพัฒนาชุมชนโฮมสเตย์ของประเทศไทยที่นำไปสู่ความตั้งใจของนักท่องเที่ยวในการกลับมาเยี่ยมเยือนโฮมสเตย์ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่พักค้างแรมโฮมสเตย์ที่ได้มาตรฐานโฮมสเตย์ไทยของกรมการท่องเที่ยวทั่วประเทศจำนวน 535 ราย เครื่องมือใช้ทั้งแบบสอบถามและแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Form การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติพรรณนา การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง สรุปผลการวิจัยพบว่า 1) แบบจำลองสมการโครงสร้างของภูมิทัศน์การบริการที่ส่งผลต่อความตั้งใจกลับมาเยี่ยมเยือนโฮมสเตย์ไทยมีความเหมาะสมกลมกลืนดี มีค่าดัชนีวัดความสอดคล้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด (Relative Chi-Square (χ^2/df) = 3.389, GFI = .901, RMR = .038, RMSEA = .067, CFI = .928) และ 2) ภูมิทัศน์การบริการที่สำคัญต่อการพัฒนาชุมชนโฮมสเตย์ของประเทศไทยที่นำไปสู่ความตั้งใจของนักท่องเที่ยวในการกลับมาเยี่ยมเยือนโฮมสเตย์ คือ ภูมิทัศน์การบริการด้านสภาพแวดล้อมโดยรวม ที่สร้างประสบการณ์ความสุขในเชิงบวก ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจ จนนำไปสู่ความตั้งใจกลับมาความตั้งใจกลับมาเยี่ยมเยือนโฮมสเตย์ ในขณะที่สัญญาณทางกายภาพไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ประโยชน์ของงานวิจัยครั้งนี้ที่มีต่อธุรกิจโฮมสเตย์คือการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์การบริการที่สำคัญเพื่อสร้างรายได้ทางการท่องเที่ยวทั้งกับชุมชนและประเทศให้เพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: ความตั้งใจกลับมาเยี่ยมเยือน; ความพึงพอใจ; ประสบการณ์ความสุข; ภูมิทัศน์การบริการ; โฮมสเตย์

* วันที่รับบทความ : 28 มิถุนายน 2566; วันที่แก้ไขบทความ 25 กรกฎาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ : 4 สิงหาคม 2566

Received: June 28 2023; Revised: July 25 2023; Accepted: August 4 2023

Abstracts

The aims of this study were to 1) examine the structural equation model analysis of servicescape affecting the revisiting intention of Thai homestays and 2) investigate the servicescape that is critical to the development of Thailand's homestay communities and leads to tourists' intent to return to homestays. 535 Thai tourists who stayed in homestays that complied with the Department of Tourism's Thai homestay standard across the country made up the sample group for this survey study. Paper-based and online questionnaires via Google Forms were both employed in the analysis. Descriptive statistics, confirmatory factor analysis (CFA), and structural equation model (SEM) were used to assess quantitative data. The consistency index was appropriate, and the CFA meets the requirements for both validity and reliability. The findings concluded that: 1) The structural equation model of the servicescape influencing revisiting intention to visit Thai homestays was well suited with the corresponding indexes according to the specified criteria (Relative Chi-Square (χ^2/df) = 3.389, GFI = .901, RMR = .038, RMSEA = .067, CFI = .928); and 2) The servicescape is essential to the development of Thailand's homestay community to lead tourists' revisiting intention to the homestay, is an ambient condition. It produces a hedonic experience and leads to satisfaction, leading to the revisiting intention of the homestay. Nevertheless, a physical signal was not statistically significant. This study will assist the homestay industry build and enhance essential servicescape to increase tourism income for the communities and the country.

Keywords: Revisiting Intention; Satisfaction; Hedonic Experience; Servicescape; Homestay

บทนำ

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจเป็นประเด็นหนึ่งที่สำคัญที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกัน หลังประเทศไทยและทั่วโลกต้องเผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตั้งแต่ปี 2563 ดังนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565 : ออนไลน์) ได้มีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว 3 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 1 การเปลี่ยนการท่องเที่ยวไทยเป็นการท่องเที่ยวคุณภาพสูงที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรม โดยมีตัวชี้วัดไม่ว่าจะเป็นเรื่องของอันดับดัชนีการพัฒนาการเดินทางและการท่องเที่ยวดีขึ้น ด้านความปลอดภัยและการรักษาความปลอดภัย ด้านความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสุขภาพและสุขอนามัย ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยวกลุ่มเดินทางซ้ำที่เพิ่มขึ้น เป้าหมายที่ 2 การปรับโครงสร้างการท่องเที่ยวให้พึ่งพานักท่องเที่ยวในประเทศและมีการกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจมากขึ้น มีดัชนีชี้วัดเรื่องของการท่องเที่ยวเมืองรอง และเป้าหมายที่ 3 การท่องเที่ยวไทยต้องมีการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนในทุกมิติ ที่มีดัชนีชี้วัดหนึ่งที่สำคัญ คือ ชุมชนท่องเที่ยวได้รับมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพิ่มขึ้น ซึ่งจะพบว่าทั้ง 3 เป้าหมายให้ความสำคัญกับ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว การที่นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวซ้ำ และการท่องเที่ยวเชิงชุมชน โดยตัวแปรที่สำคัญที่อาจส่งผลให้เป้าหมายเหล่านี้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ ภูมิทัศน์การบริการ

ภูมิทัศน์การบริการ (Servicescape) เป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมหรือหลักฐานทางกายภาพ (Physical Evidence) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อส่วนประสมทางการตลาดบริการ (Baker, 1986 : 79–84) โดย Booms and Bitner (1981 : 47-51) ได้ให้คำนิยามภูมิทัศน์การบริการว่า หมายถึง สภาพแวดล้อมการบริการที่ก่อตัวขึ้นและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการและลูกค้า ซึ่งรวมถึงวัตถุหรือสินค้าที่จับต้องได้ ช่วยในการทำงานหรือการสื่อสารการบริการนั้น หลากหลายงานวิจัยเกี่ยวกับอุตสาหกรรมบริการ (Alfakhri et al., 2018 : 523-531; Han, Kang, & Kwon, 2018 : 509) ระบุว่าภูมิทัศน์การบริการได้รับคะแนนสูงสุดทั้งในด้านความสำคัญและผลการดำเนินงาน ซึ่งส่งผลต่อประสบการณ์ของลูกค้าและส่งผลโดยตรงต่อการใช้จ่าย การกลับมาใช้บริการซ้ำ และความภักดีของลูกค้า

โฮมสเตย์ เป็นธุรกิจบริการในรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงชุมชน ที่ต้องพึ่งพาอาศัยภูมิทัศน์การบริการเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินกิจการ โดยกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้ให้ความหมายของ “โฮมสเตย์ไทย” ว่าหมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่นักท่องเที่ยวจะต้องพักร่วมกับเจ้าของบ้านที่มีห้องพักหรือพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือที่สามารถนำมาดัดแปลงและมีการจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกตามสมควรให้นักท่องเที่ยวพักได้ชั่วคราว พักไม่เกิน 4 ห้อง ผู้พักไม่เกิน 20 คน โดยเจ้าของบ้านมีการเรียกค่าตอบแทน อันมีลักษณะเป็นการประกอบกิจการเพื่อหารายได้เสริม และได้ขึ้นทะเบียนกับกรมการท่องเที่ยวตามหลักเกณฑ์ที่กรมการท่องเที่ยวกำหนด (กรมการท่องเที่ยว, 2558 : 2) โดยโฮมสเตย์เป็นธุรกิจด้านการท่องเที่ยวหนึ่งที่เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญในข้อเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง เพื่อกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว เนื่องจากได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานงบประมาณของรัฐบาล, 2564 : 1-36) ซึ่งในปี 2565 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีแคมเปญส่งเสริมการตลาดเมืองรองว่า “เมืองรอง ที่ต้องลอง” ขณะที่ในปี 2566 มีแคมเปญ “เปิดประสบการณ์ใหม่ เมืองรองมีรูปลักษณ์” (กองบรรณาธิการไทยรัฐออนไลน์, 2565: ออนไลน์)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาภูมิทัศน์การบริการในธุรกิจโฮมสเตย์ของประเทศไทย เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุระหว่างภูมิทัศน์การบริการ 3 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมโดยรอบ สัญลักษณ์ทางกายภาพ และการเฝ้าระวัง ว่ามีความสัมพันธ์อย่างไรกับการสร้างประสบการณ์ความสุขในเชิงบวก และส่งผลให้เกิดความพึงพอใจ จนนำไปสู่ความตั้งใจกลับมาเยือนโฮมสเตย์หรือไม่อย่างไร ซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งที่น่าไปสู่เป้าหมายการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวทั้ง 3 เป้าหมาย ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) และนำไปสู่การสร้างรายได้เสริมที่เพิ่มขึ้นของแต่ละชุมชนในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยที่มีการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างของภูมิทัศน์การบริการที่ส่งผลต่อความตั้งใจกลับมาเยี่ยมเยือนโฮมสเตย์ไทย
2. เพื่อศึกษาภูมิทัศน์การบริการที่สำคัญต่อการพัฒนาชุมชนโฮมสเตย์ของประเทศไทยที่นำไปสู่ความตั้งใจของนักท่องเที่ยวในการกลับมาเยี่ยมเยือนโฮมสเตย์

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมานเป็นแนวทางการวิจัยหลัก รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัยนี้ ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เคยมาท่องเที่ยวโฮมสเตย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยประจำปี 2562 จากกรมการท่องเที่ยว รวมทุกภูมิภาคของประเทศไทยมีจำนวนทั้งหมด 175 แห่ง (กรมการท่องเที่ยว, 2562 : 1) โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มโดยไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน แบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก โดยวิธีการสุ่มใช้เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยมาท่องเที่ยวแบบค้างคืนเท่านั้น การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมต่อการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและแบบจำลองสมการโครงสร้างตามหลักการของ Hair et al. (2010 : 102) ที่ควรมีขนาดกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดเท่ากับ 500 คน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 535 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยด้วยเครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถาม โดยการเก็บแบบสอบถามในงานวิจัยนี้รวบรวมได้ 2 วิธี คือ วิธีที่หนึ่ง จัดส่งทางไปรษณีย์ไปยังผู้ดูแลหรือเจ้าของโฮมสเตย์แต่ละแห่งในทุกภูมิภาคที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากกรมการท่องเที่ยวเก็บรวบรวมข้อมูลจากลูกค้าของโฮมสเตย์ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก และวิธีที่สอง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยติดต่อขอส่งแบบสอบถามออนไลน์ให้แก่ลูกค้าของโฮมสเตย์ที่มีการโพสต์หรือให้คะแนนโฮมสเตย์ที่อยู่ใน 175 แห่ง ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากกรมการท่องเที่ยว

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 6 ส่วน ใหญ่ ๆ ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับภูมิทัศน์การบริการของโฮมสเตย์ ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์ความสุขที่ได้รับจากภูมิทัศน์การบริการของโฮมสเตย์ ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อภูมิทัศน์การบริการของโฮมสเตย์ ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความตั้งใจกลับมาเยี่ยมเยือนของลูกค้าหลังจากเข้าพักในโฮมสเตย์ และส่วนที่ 6 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด สำหรับให้ลูกค้าแสดงความคิดเห็นอื่น ๆ เพิ่มเติม ซึ่งในส่วนที่ 2 ถึงส่วนที่ 5 มีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับของ Likert (1961:1) ซึ่ง

มีค่าตั้งแต่ระดับ 1 คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึงระดับ 5 คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อทำการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมของข้อความรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

3. สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการทดสอบความเหมาะสมในการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง งานวิจัยนี้ใช้เทคนิคทางสถิติหลายวิธี รวมถึงเทคนิคทางสถิติเชิงพรรณนาและเชิงอนุมาน ได้แก่

1) การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นจากตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variables) ด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient: r) ค่าสถิติทดสอบค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) เพื่อตรวจสอบลักษณะการกระจายและการแจกแจงของข้อมูล ว่ามีความเหมาะสมในการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง โดยใช้การประมาณค่าด้วยวิธีความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood: ML)

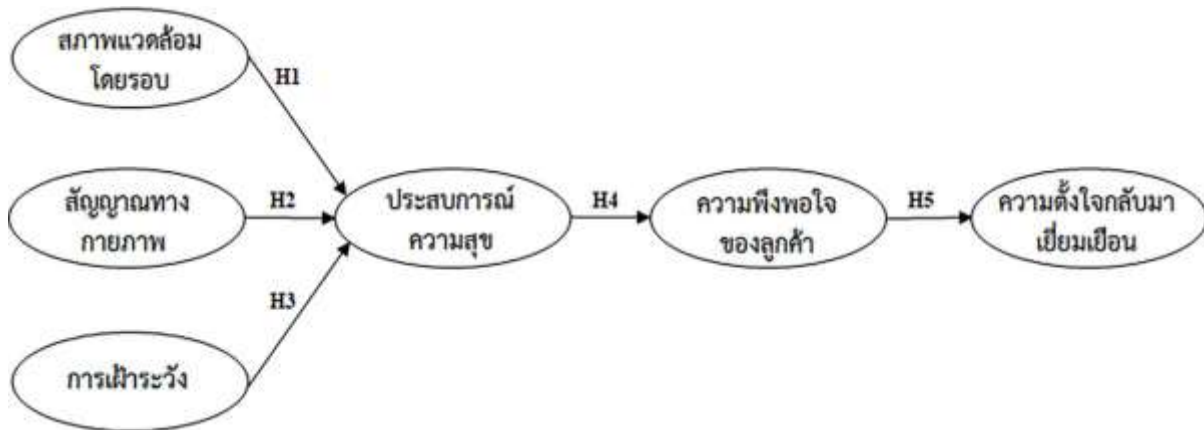
2) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ทำการประเมินแบบจำลองการวัด (Measurement Model) ด้วยการวัดค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) และความตรง (Validity) โดยการวัดค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) พิจารณาจาก ค่าแอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha: α) และค่าความน่าเชื่อถือเชิงองค์ประกอบ (Composite Reliability: CR) ควรมีค่าควรสูงกว่า 0.70 ขึ้นไป (Hair, Ringle, & Sarstedt, 2011 : 139–152) ในส่วนของความตรง (Validity) พิจารณาจากความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ด้วยการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) โดยค่าควรสูงกว่า 0.40 (Nunnally & Bernstein, 1994:1) และคำนวณหาค่าความตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) ด้วยค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่ถูกสกัดได้ (Average Variance Extract: AVE) ซึ่งยอมรับได้ที่ระดับตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (Hair, Ringle, & Sarstedt, 2011 : 139–152) และทำการตรวจสอบความตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) วัดจากค่า AVE ที่สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงมีค่าต่ำกว่ารากที่สองของ AVE ทั้งในแนวแถวและคอลัมน์ของตาราง (Fornell & Larcker, 1981 : 39-50)

3) การตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองตามสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ใช้การวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ซึ่งทำการประเมินความสอดคล้องและกลมกลืนโดยใช้เกณฑ์ค่าดัชนี (Hair et al., 2010:1) ประกอบด้วย ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) ต้องมีค่าน้อยกว่า 5.00 ดัชนีตรวจสอบระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป ดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ (Root of Mean Square Residual: RMR) ต้องมีค่าน้อยกว่า 0.05 ค่ารากของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation:

RMSEA) ต้องมีค่าน้อยกว่า 0.08 กลุ่มดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (Relative Fit Index) ได้แก่ NFI (Normed Fit Index) CFI (Comparative Fit Index) และ IFI (Incremental fit index) ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป (Diamantopoulos & Siguaw, 2000:1; Schumacker & Lomax, 2010:3)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดของภูมิทัศน์การบริการ (Servicesape) มีต้นกำเนิดมาจากการงานวิจัยด้านจิตวิทยาสิ่งแวดล้อม (Barker, 1968 : 1) ที่เชื่อว่าผู้คนตอบสนองต่อสิ่งรอบตัวโดยรวมและก่อให้เกิดประสบการณ์ โดย ภูมิทัศน์บริการที่มักปรากฏในงานวิจัยด้านธุรกิจบริการ คือ สภาพแวดล้อมโดยรอบ และ สัญญาณทางกายภาพ ของ Bitner (1992 : 57) ที่ส่งผลต่อประสาทสัมผัสทั้งห้า และเป็นเครื่องมือสื่อสารที่ชัดเจนต่อลูกค้า ในส่วนภูมิทัศน์บริการด้าน การเฝ้าระวัง เป็นการออกแบบสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้ตรวจสอบและการป้องกันอาชญากรรม (Kajalo & Lindblom, 2015 : 580–596) ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญโดยเฉพาะกับธุรกิจบริการที่พัก โดยในงานวิจัยด้านสถานบริการการดูแลสุขภาพ (Healthcare) พบว่าทั้ง 3 ภูมิทัศน์บริการนี้ช่วยให้ผู้ป่วยคลายความเครียดและมีความสุข (Han, Kang, & Kwon, 2018 : 509) นำมาซึ่งสมมติฐานการวิจัย H1 H2 และ H3 คือ สภาพแวดล้อมโดยรอบ (Ambient Condition: AC) สัญญาณทางกายภาพ (Physical Signal: PS) และการเฝ้าระวัง (Surveillance: SV) ส่งผลในเชิงบวกให้เกิดประสบการณ์ความสุข (Hedonic Experience: HE) และเมื่อพิจารณาแนวคิดของทฤษฎีการควบคุมตนเอง (Self-Regulation Theory) ในการประเมินประสบการณ์ของลูกค้า นำไปสู่การตอบสนองทางอารมณ์ และเกิดพฤติกรรม (Miao, 2014 : 79–101) ร่วมกับเป้าหมายการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 นำมาซึ่งสมมติฐาน H4 คือ ประสบการณ์ความสุข ทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ (Customer Satisfaction: CS) และสมมติฐาน H5 คือ ความพึงพอใจของลูกค้า นำไปสู่ความตั้งใจกลับมาเยี่ยมเยือน (Revisiting Intention: RI) กรอบแนวคิดการวิจัย มีดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการทดสอบความเหมาะสมในการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง มีดังนี้

1) การวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้นจากตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 21 ตัว พบว่ามีการแจกแจงข้อมูลแบบปกติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยมี ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อยู่ระหว่าง 3.93 ถึง 4.23 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าไม่เกิน 1.00 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าไม่เกิน 0.80 (Hair et al., 2006:1) ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) มีค่า $\pm$ ไม่เกิน 2.00 (Hair, Ringle, & Sarstedt, 2011 : 139–152) จึงมีความเหมาะสมในการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง โดยใช้การประมาณค่าด้วยวิธีความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood: ML) เนื่องจากมีกลุ่มตัวอย่างมากเพียงพอในการทดสอบ มีตัวแปรจำนวนมาก และการแจกแจงของข้อมูลปกติ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าค่าสถิติเบื้องต้น

	$\bar{X}$	S.D.	Skewness	Kurtosis
สภาพแวดล้อมโดยรอบ (5 ตัวแปรสังเกตได้)	4.08	0.57	-0.28	-0.61
สัญญาณทางกายภาพ (3 ตัวแปรสังเกตได้)	3.93	0.69	-0.47	0.10
การเฝ้าระวัง (3 ตัวแปรสังเกตได้)	3.74	0.79	-0.73	0.20
ประสบการณ์ความสุข (3 ตัวแปรสังเกตได้)	4.23	0.62	-0.70	0.14
ความพึงพอใจของลูกค้า	4.10	0.61	-0.45	-0.28

(4 ตัวแปรสังเกตได้)

ความตั้งใจกลับมาใช้บริการซ้ำ 4.19 0.64 -0.67 -0.05

(3 ตัวแปรสังเกตได้)

2) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) การประเมินแบบจำลองการวัด (Measurement Model) พบว่า ผลการทดสอบได้ผ่านเกณฑ์ทุกรายการ ทั้งการตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2 และ มีความตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 2 การประเมินโมเดลการวัด (Measurement Model)

ตัวแปรแฝง (Latent Variables)	ตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variables)	Factor loading	α	CR	AVE
สภาพแวดล้อมโดยรวม			0.75	0.75	0.50
	AC1: ใกล้เคียงสถานที่ท่องเที่ยว	0.54			
	AC2: คุณภาพอากาศ	0.63			
	AC3: กลิ่น	0.73			
	AC4: ระดับเสียง	0.54			
	AC5: ความสะอาด	0.64			
สัญญาณทางกายภาพ			0.78	0.78	0.54
	PS1: ป้ายและสัญลักษณ์มองเห็นชัด	0.74			
	PS2: ป้ายอธิบายชัดเจน เข้าใจง่าย	0.71			
	PS3: ของประดับตกแต่งมีเอกลักษณ์	0.76			
การเฝ้าระวัง			0.73	0.75	0.51
	SV1: มีเทคโนโลยีหรือเจ้าหน้าที่	0.76			
	SV2: อุปกรณ์ฉุกเฉินที่มีมาตรฐาน	0.82			

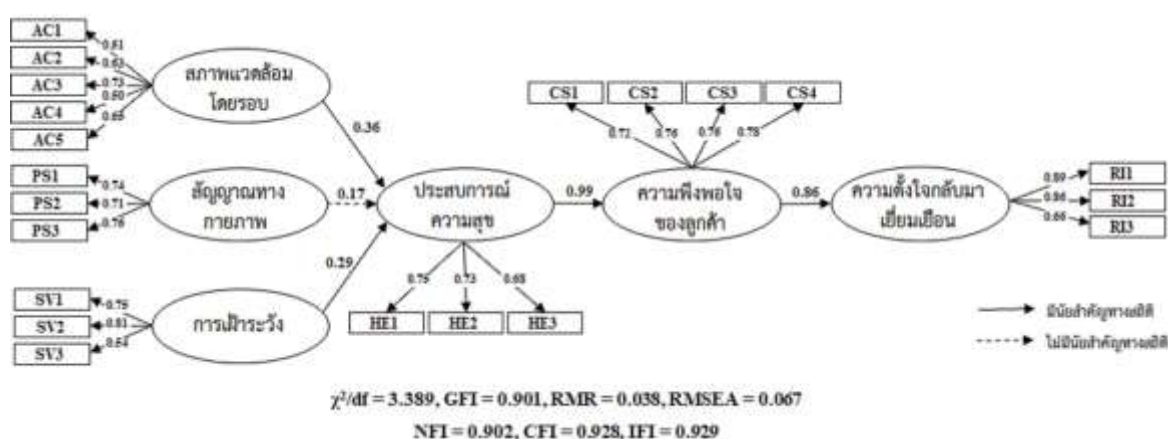
SV3: บรรยายากาสความเป็น ส่วนตัว	0.53			
ประสบการณ์ความสุข		0.86	0.87	0.69
HE1: รู้สึกสนุกสนาน เฟลิดเฟลิน	0.87			
HE2: ได้รับประสบการณ์ที่ สุขใจ	0.89			
HE3: ได้รับประสบการณ์ที่ ถูกใจ	0.72			
ความพึงพอใจของลูกค้า		0.86	0.85	0.59
CS1: เป็นไปตามความคาดหวัง	0.74			
CS2: รู้สึกว่าตัดสินใจถูกต้อง	0.78			
CS3: เป็นสิ่งที่ต้องการ กำลัง มองหา	0.77			
CS4: สร้างความพึงพอใจ	0.79			
ความตั้งใจกลับมาเยี่ยม เยือน		0.84	0.85	0.65
RI1: อยากจะกลับมาในอนาคต	0.88			
RI2: ตั้งใจพาครอบครัวและ เพื่อนมา	0.87			
RI3: เลือกเป็นที่พักในอนาคต	0.66			

ตารางที่ 3 ความตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) ของโมเดลการวัด

โครงสร้าง ตัวแปรแฝง	AC	PS	SV	HE	CS	RI
AC	0.71					
PS	0.70	0.74				
SV	0.59	0.70	0.71			
HE	0.51	0.54	0.50	0.83		
CS	0.64	0.67	0.64	0.76	0.77	
RI	0.59	0.68	0.67	0.75	0.73	0.81

3) ผลการประเมินความสอดคล้องและกลมกลืนของแบบจำลองสมการโครงสร้างตามสมมติฐานโดยใช้เกณฑ์ค่าดัชนี พบว่า ค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 3.39 ค่าดัชนีตรวจสอบระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.90 ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ (RMR) เท่ากับ 0.04 ค่ารากของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.07 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพันธ์ มีค่า NFI เท่ากับ 0.90 ค่า CFI เท่ากับ 0.93 และ ค่า IFI เท่ากับ 0.93 ซึ่งผ่านเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนที่ได้กำหนดไว้ ดังที่แสดงในแผนภาพที่ 2 และผลการวิจัยในผลกระทบของภูมิทัศน์การบริการ (Servicescape) ตามสมมติฐาน รายละเอียดดังแสดงในแผนภาพที่ 2 และตารางที่ 4

แผนภาพที่ 2 ผลการทดสอบแบบจำลองสมการโครงสร้าง

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	เส้นทาง	ค่าสัมประสิทธิ์ อิทธิพล	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน (S.E.)	ค่าสัมประสิทธิ์ เส้นทาง (t-value)	นัยสำคัญทาง สถิติ (p-value)
H1	AC --> HE	0.36	0.09	4.73	0.00
H2	PS --> HE	0.17	0.13	1.14	0.26
H3	SV --> HE	0.29	0.09	2.27	0.02
H4	HE --> CS	0.99	0.06	16.19	0.00
H5	CS --> RI	0.86	0.05	19.76	0.00

จากตารางที่ 4 จะพบว่าภูมิทัศน์การบริการที่ส่งอิทธิพลในเชิงบวกต่อประสบการณ์ความสุข (Hedonic Experience: HE) ได้แก่ สภาพแวดล้อมโดยรอบ (Ambient Condition: AC) และการเฝ้าระวัง (Surveillance: SV) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 และ 0.02 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.36 และ 0.29 ตามลำดับ ขณะที่สัญญาณทางกายภาพ (Physical Signal: PS) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงไม่ส่งอิทธิพลต่อประสบการณ์ความสุข ดังนั้นจึงยอมรับ H1 และ H3 โดยปฏิเสธ H2 และเมื่อพิจารณาสมมติฐานตามทฤษฎีการควบคุมตนเอง (Self-Regulation Theory) จะพบว่าประสบการณ์ความสุข (Hedonic Experience: HE) ส่งอิทธิพลในเชิงบวกต่อความพึงพอใจของลูกค้า (Customer Satisfaction: CS) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.99 และความพึงพอใจของลูกค้า ส่งอิทธิพลในเชิงบวกต่อ ความตั้งใจกลับมาเยี่ยมเยือน (Revisiting Intention: RI) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.86 ผลการวิจัยจึงยอมรับ H4 และ H5

อภิปรายผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างของภูมิทัศน์การบริการที่ส่งผลต่อความตั้งใจกลับมาเยือนโฮมสเตย์ไทยซ้ำ ผลการวิจัยพบว่า ภูมิทัศน์การบริการ ได้แก่ สภาพแวดล้อมโดยรอบ (Ambient Condition) และการเฝ้าระวัง (Surveillance) มีอิทธิพลในเชิงบวกต่อประสบการณ์ความสุข (Hedonic Experience) และเป็นที่ชัดเจนว่าเมื่อนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการโฮมสเตย์ไทยแล้วเกิดประสบการณ์ความสุข จะส่งผลให้มีอิทธิพลในเชิงบวกต่อความพึงพอใจของลูกค้า (Customer Satisfaction) และความพึงพอใจของลูกค้าก็ส่งผลให้มีอิทธิพลในเชิงบวกต่อความตั้งใจกลับมาเยี่ยมเยือน (Revisiting Intention) โฮมสเตย์ไทยอีกครั้ง และยืนยันด้วยผลการตรวจสอบดัชนีวัดความสอดคล้องและกลมกลืนของ

แบบจำลองสมการโครงสร้าง ที่พบว่าค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) มีค่าน้อยกว่า 5.00 ค่า GFI, NFI, CFI และ IFI มีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป และค่า RMR และ RMSEA ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด (Diamantopoulos & Siguaw, 2000:1; Schumacker & Lomax, 2010:3) สนับสนุนทฤษฎี ภูมิทัศน์การบริการ (Servicescape) และทฤษฎีการควบคุมตนเอง (Self-Regulation Theory)

การศึกษาภูมิทัศน์การบริการที่สำคัญต่อการพัฒนาชุมชนโฮมสเตย์ของประเทศไทยที่นำไปสู่ความตั้งใจของนักท่องเที่ยวในการกลับมาเยี่ยมเยือนโฮมสเตย์อีกครั้ง เป็นวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ของการวิจัยนี้ จากผลการวิจัยพบว่า ภูมิทัศน์การบริการ ทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ สภาพแวดล้อมโดยรอบ (Ambient Condition) สัญญาณทางกายภาพ (Physical Signal) และการเฝ้าระวัง (Surveillance) มี 2 องค์ประกอบ คือ สภาพแวดล้อมโดยรอบ และการเฝ้าระวัง ที่มีสำคัญต่อความตั้งใจของนักท่องเที่ยวในการกลับมาเยี่ยมเยือนโฮมสเตย์ โดยสภาพแวดล้อมโดยรอบ (Ambient Condition) มีความสำคัญที่สุด มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.36 การเฝ้าระวัง (Surveillance) มีความสำคัญรองลงมา มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.29 ขณะที่สัญญาณทางกายภาพ (Physical Signal) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่มีอิทธิพลต่อประสบการณ์ความสุข ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า และมีผลต่อความตั้งใจกลับมาเยี่ยมเยือนโฮมสเตย์ไทย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความไม่ชัดเจนในการมองเห็นป้ายและสัญลักษณ์ต่าง ๆ หรือป้ายสัญลักษณ์อาจอธิบายกฎระเบียบกติกาหรือสิ่งที่ต้องการแจ้งแก่ลูกค้าได้ไม่ชัดเจน เข้าใจได้ยาก หรือของประดับตกแต่งต่าง ๆ เช่น จุดถ่ายภาพ ยังไม่มีเอกลักษณ์มากพอ ซึ่งมีงานวิจัยเกี่ยวกับมุมมองของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับคุณลักษณะการบริการของที่พัก ของ Väisänen, Uusitalo, and Ryyänen (2023 : 7) ที่อธิบายถึงนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นในเชิงลบต่อการบริการทางกายภาพ เช่น สัญญาณบอกทางขาดข้อมูลที่เพียงพอและถูกต้อง ดังนั้นจากผลการวิจัย การพัฒนาชุมชนโฮมสเตย์ของประเทศไทย จึงควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาภูมิทัศน์บริการด้านสภาพแวดล้อมโดยรอบ (Ambient Condition) และการเฝ้าระวัง (Surveillance) ตามที่งานวิจัยของ Han, Kang, and Kwon (2018 : 509) มีผลการศึกษาว่าสภาพแวดล้อมโดยรอบและการเฝ้าระวังช่วยให้ลูกค้าคลายความเครียดและมีความสุข เมื่อเชื่อมโยงกับผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าเมื่อเกิดประสบการณ์ความสุข (Hedonic Experience) ลูกค้าก็เกิดความพึงพอใจ (Customer Satisfaction) มีโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีความตั้งใจกลับมาเยี่ยมเยือนหรือใช้บริการ (Revisiting Intention) โฮมสเตย์อีกครั้ง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

นักวิชาการของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ สามารถนำผลการศึกษาเป็นกรณีศึกษาในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการตลาดบริการหรือการท่องเที่ยวและโรงแรม นอกจากนี้การศึกษานี้ยังให้ผลที่แตกต่างออกไปหากใช้กลุ่มตัวแปรภูมิทัศน์การบริการหรือกลุ่มตัวแปรอื่น ๆ ในการวิเคราะห์ การศึกษาในกลุ่มประชากรที่แตกต่างกันออกไป การศึกษาในเชิงเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันหรือเปรียบเทียบผลการศึกษาในช่วงเวลาที่แตกต่างกันออกไป รวมถึงตัวแปรสัญญาณทางกายภาพ (Physical Signal) ที่ไม่มีอิทธิพลต่อประสบการณ์ความสุขในการใช้บริการโฮมสเตย์ในงานวิจัยนี้ อาจนำไปศึกษาอย่างลึกซึ้งเพิ่มเติมเนื่องจากมีงานวิจัยด้านธุรกิจบริการก่อนหน้านี้ที่สัญญาณทางกายภาพเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำหรับผู้รับผิดชอบในอุตสาหกรรมธุรกิจโฮมสเตย์ในประเทศไทย อาจได้แก่ ผู้นำชุมชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ รวมทั้งเจ้าของบ้านที่ต้องการดัดแปลงบ้านเป็นโฮมสเตย์ นำไปเป็นนโยบายในการจัดสรรงบประมาณการส่งเสริมหรือปรับปรุงภูมิทัศน์บริการด้านสภาพแวดล้อมโดยรอบและการเฝ้าระวัง เพื่อนำไปสู่การกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้งของลูกค้า

สำหรับกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา นำไปวางนโยบายด้านการบริหารจัดการและงบประมาณด้านภูมิทัศน์บริการในการท่องเที่ยวเมืองรอง โดยเฉพาะโฮมสเตย์ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการโฮมสเตย์ในประเทศไทย

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

หน่วยงานของภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชนในท้องถิ่น ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ รวมทั้งคนในชุมชนท้องถิ่น ระดมสรรพกำลังในการพัฒนาหรือปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยรอบ ทั้งการเสาะหาสถานที่ท่องเที่ยวที่ใกล้โฮมสเตย์เพื่อสร้างบรรยากาศการท่องเที่ยว การจัดการปัญหาด้านคุณภาพอากาศ กลิ่นไม่พึงประสงค์ หรือทำให้โฮมสเตย์และชุมชนมีกลิ่นหอมตามธรรมชาติ การมีมาตรการควบคุมระดับเสียงรบกวนต่าง ๆ และการดูแลความสะอาดโฮมสเตย์และชุมชน และในส่วนของ การเฝ้าระวัง มีการใช้เทคโนโลยี เช่น กล้องวงจรปิด หรือมีเจ้าหน้าที่เวรยาม เพื่อให้ลูกค้ารู้สึกอุ่นใจเมื่อเข้าพัก รวมทั้งโฮมสเตย์ต้องมีอุปกรณ์ช่วยเหลือฉุกเฉินที่มีมาตรฐาน อีกทั้งการใช้เทคโนโลยีหรือบรรยากาศการให้บริการไม่ควรลู่ล่าความเป็นส่วนตัวของลูกค้า เพื่อให้ลูกค้าได้ประสบการณ์ที่มีความสุข และอยากกลับมาพักแรมที่โฮมสเตย์อีกครั้ง

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2558). *มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรมการท่องเที่ยว. (2562). *รายชื่อโฮมสเตย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยและมาตรฐานโฮมสเตย์อาเซียน*. เอกสารรายงาน. 23 มกราคม 2562. กรุงเทพมหานคร: กรมการท่องเที่ยว.
- กองบรรณาธิการไทยรัฐออนไลน์. (2565). เปิดประสบการณ์ใหม่เที่ยว “เมืองรอง” ททท.กระตุ้นคนไทยเที่ยวกระจายทั่วประเทศ. *ออนไลน์*. สืบค้นวันที่ 20 ธันวาคม 2565. แหล่งที่มา: https://www.thairath.co.th/money/economics/thailand_econ/2453760
- สำนักงานงบประมาณของรัฐบาล. (2564). *ข้อเสนอแนวทางการส่งเสริมท่องเที่ยว เมืองรอง เพื่อกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว*. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13*. *ออนไลน์*. สืบค้นวันที่ 19 ธันวาคม 2565. แหล่งที่มา: https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=13651&filename=develop_issue
- Alfakhri, D., Harness, D., Nicholson, J., & Harness, T. (2018). The role of aesthetics and design in hotelscape: A phenomenological investigation of cosmopolitan consumers. *Journal of Business Research*, 85, 523–531.
- Baker, J. (1986). *The role of the environment in marketing services: The consumer perspective*. In J. Czepiel, C. Congram, & J. Shanahan (Eds.), *The services challenge: Integrating for competitive advantage* (pp. 79–84). Chicago: American Marketing Association.
- Barker, R. G. (1968). *Ecological psychology: Concepts and methods for studying the environment and human behavior*. Palo Alto, CA: Stanford University Press.
- Bitner, M. J. (1992). Servicescapes: The impact of physical surroundings on customers and employees. *Journal of Marketing*, 56(2), 57.
- Booms, B. H., & Bitner, M. J. (1981). *Marketing strategies and organization structures for service firms*. In W. R. Donnelly, J. H. & George (Ed.), *Marketing of Services* (pp. 47–51). Chicago: American Marketing Association.
- Diamantopoulos, A. & Siguaw, J. A. (2000). *Introduction to LISREL: A guide for the uninitiated*. London: SAGE Publications, Inc.,
- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39-50.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis: A global perspective*. Upper Saddle River, New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2006). *Multivariate data analysis*. (6th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Hair, J. F., Ringle, C.M. & Sarstedt, M. (2011). PLS-SEM: Indeed a silver bullet. *Journal of Marketing Theory and Practice*, 19(2), 139–152.
- Han, J. F., Kang, H. J., & Kwon, G. H. (2018). A systematic underpinning and framing of the servicescape: Reflections on future challenges in healthcare services. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 15(3), 509.
- Kajalo, S., & Lindblom, A. (2015). Market orientation, entrepreneurial orientation and business performance among small retailers. *International Journal of Retail and Distribution Management*, 43(7), 580–596.
- Likert, R. (1961). *New Pattern of Management*. New York: McGraw – Hill.

- Miao, L. (2011). Guilty pleasure or pleasurable guilt? Affective experience of impulse buying in hedonic-driven consumption. *Journal of Hospitality and Tourism Research*, 35(1), 79–101.
- Nunnally, J., & Bernstein, I. (1994). *Psychometric Theory*. (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Schumacker, R. E. & Lomax, R. G. (2010). *A beginner's guide to structural equation modeling*. (3rd ed.). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Väisänen, H.-M., Uusitalo, O., & Ryyänänen, T. (2023). Towards sustainable servicescape: Tourists' perspectives of accommodation service attributes. *International Journal of Hospitality Management*, 110, 1-15.

The Factors Affecting Aesthetic Education Development of Chinese Higher Education Institutions

Rongyu Aliu and Supinda Lertlit

Rangsit University, Pathumthani, Thailand

Corresponding Author's, E-Mail: supinda.l@rsu.ac.th

*****

Abstracts

This research aimed to identify and analyze the factors influencing the development of aesthetic education at S University, a higher education institution in Yunnan Province, China. A mixed-methods approach was employed, using both qualitative and quantitative research techniques. A sample of 400 students was selected using a probability sampling method from a total population of 4,500 students engaged in aesthetic education. Semi-structured interviews were conducted with six teachers and six students, providing in-depth insights into their roles in aesthetic education. Further, quantitative analyses were undertaken using beta values to determine the strength and significance of the relationships between independent variables (aesthetic literacy, aesthetic courses, aesthetic activities, and aesthetic experience) and the development of aesthetic education. The findings suggested that aesthetic classes significantly impacted aesthetic education development, followed by aesthetic literacy and aesthetic activities. Conversely, aesthetic experience was found to have an insignificant influence. This study provides crucial insights for policymakers, educators, and administrators seeking to improve the effectiveness of aesthetic education programs in higher education institutions.

Keywords: Aesthetic education; Aesthetic literacy; Aesthetic courses; Aesthetic activities; Aesthetic experience

Introduction

Aesthetic education plays an important role in cultivating students' healthy aesthetic concept and aesthetic ability, cultivating noble moral sentiment, and cultivating talents with all-round development, according to the State Council's outline of China's educational reform and development released in February 1993 (Lv,2017). Universities should raise awareness, emphasize the role of aesthetic education in education and teaching, and carry out a variety of aesthetic education activities based on the unique conditions of various schools at all levels (Xue,2019). The national education work conference was held in June 1999. Following that, the Central Committee and the State Council issued a decision on deepening education reform and broadly promoting quality education, which explicitly included aesthetic education in educational policy (Ren, 2021). The Ministry of Education released the national school art education development plan (2001-2010) in May 2002, stating that ordinary universities should cultivate and improve students' aesthetic ability and cultural literacy through art courses and a diverse range of extracurricular cultural and artistic activities (Liu, 2020). The Ministry of Education issued work rules for school art education in July 2002, which stated unequivocally that ordinary universities should establish art compulsory or elective courses (Wan, et al., 2018). The national medium and long-term education reform and development plan (2010-

2020), released in March 2010, emphasized the importance of adhering to all-round development, strengthening aesthetic education, and cultivating students' good aesthetic interest and humanistic quality.

Aesthetic education in universities contributes to the development of students' aesthetic values as well as their aesthetic consciousness and humanistic qualities (Chen, 2019). For a long time, it has been a priority to comprehensively strengthen and optimize aesthetic education in universities (Lv, 2017). Higher education institutions not only focus on the reform and development of art education, but they also work hard to optimize and strengthen the daily teaching work of aesthetic education. It should address the shortcomings of aesthetic education in the classroom, change the current situation of ineffective teaching methods, and improve the teaching system (Guo, 2019).

In summary, universities aesthetic education is indispensable for cultivating students' aesthetic perception, appreciation and creativity, shaping their sound personality and good personality, and promoting their free, full and harmonious development. The aesthetic education of universities students is of urgency. Therefore, this study will focus on the factors and countermeasures that affect students' aesthetic education.

Aesthetic education has been placed on the work agendas of universities and universities since it was officially included in the national education policy in 1999, and it has become a contemporary proposition (Liu, 2020). Students' aesthetic education has received some attention, made significant progress, and yielded some results. However, there are the many issues on the university campus (Wan, et al., 2018).

Firstly, universities students' aesthetic ability is insufficient. It is primarily since some students lack aesthetic perception ability, aesthetic appreciation ability, and aesthetic creativity (Hong, 2019). For example, for a long time, it has been difficult for elegant art to enter the university campus, and there is a lot of low-style pop music all over the place (Xin, 2020). Some students are obsessed with the wonderful stimulation of various popular cultures, and they cannot find spiritual edification and aesthetic pleasure when reading and appreciating literary and artistic works (Shi, 2018).

Secondly, universities students have a different aesthetic level. Some students have been well nurtured and educated since childhood, and they have a high ability to perceive, appreciate, and create art (Tao & Liu, 2017). However, due to family obligations or academic pressure, some students do not have time to engage in literary and artistic activities outside of the classroom, and they do not know how to appreciate and create beauty (Wan, et al., 2018).

Thirdly, there is a lack of aesthetic activities among universities students. Most students devote their entire energy and learning enthusiasm to various "grade examinations," "certificate examinations," and social work, completely ignoring the development of their spiritual taste (Liu, 2020). This causes students who should be in their prime to lack aesthetic ability, their sensibility to expand day by day, their rationality to stagnate or even shrink, and they are unable to maintain their vigorous spiritual style (Liu, 2020). This also means that students' humanistic qualities cannot be improved, as there is a lack of noble sentiment and elegant purpose (Li & Liu, 2017).

Research Objectives

- 1) To find the factors that affect the aesthetic education development of higher education institutions in Yunnan Province, China.
- 2) To investigate the relationship between the level of aesthetic literacy and the aesthetic education development of higher education institutions in Yunnan Province, China.
- 3) To examine the relationship between aesthetic courses and the aesthetic education development of higher education institutions in Yunnan Province, China.
- 4) To explore the relationship between aesthetic activities and the aesthetic education development of higher education institutions in Yunnan Province, China.
- 5) To explore the relationship between aesthetic experience and the aesthetic education development of S University in Yunnan Province, China.

Literature Reviews

This literature review will provide the theoretical background to understand the concept of Aesthetic Education, Aesthetic Literacy Levels, Aesthetic Courses, Aesthetic Activities and previous related research, and will be expanded on the following topics:

Aesthetic education in higher education

The term "aesthetics," rooted in the Greek "aisthetikos," meaning "pertaining to the senses" (McCreight, 2006), explores our perception of self and the world. In contrast to "anaesthesia" or "an-aesthetikos," signifying an unconscious state, aesthetics aligns with being fully awake and present. Conveyed through symbolic forms like theater, dance, poetry, and photography, aesthetic expressions interpret the universe, influencing emotions and shaping our collective perception of the world. The aesthetic realm offers profound insights into human existence, serving as both an alternative and an addition to measurable aspects (Austuring and Sørensen, 2006). It has the ability to access dimensions beyond logic, articulating what verbal language cannot describe (Ostgaard, 2013). Defined by Ostgaard (2013) as anything directly communicating with the senses, aesthetic perceptions go beyond tangible images.

Further, "aesthetics" signifies a "perceptible symbolic form that communicates from, to, and about emotions" (Austuring and Sørensen, 2006, p. 68). Passionate communication, for example, not only captures the listener's sentiments but also conveys the speaker's emotions, fostering a shared experience. Austuring and Sørensen (2006) present three modes of knowledge acquisition: the empirical, the aesthetical, and the discursive. In higher education, aesthetic education stands out from primary and secondary levels due to abundant resources, increased student autonomy, diverse teaching methods, and more mature thinking development (Xue, 2019). This uniqueness implies that aesthetic education in higher learning transcends conventional boundaries. At this advanced stage of knowledge pursuit, beauty becomes synonymous with the highest realm of human and life pursuits (Hong, 2019). Aesthetic education should encompass not only the appreciation of beauty in specific domains but also an understanding of aesthetic values, processes, and outcomes across all human and life activities.

In the absence of predetermined outcomes, room for interpretation and innovative methods emerges. According to Brekke and Willbergh (2017), aesthetic learning through arts fosters autonomy, offering elements of freedom, creativity, and growth. Students construct their understanding, internalizing information in an innovative and interpretive space.

Aesthetic Literacy Levels

Aesthetic literacy is an important part of humanistic literacy and is of great significance to the overall development of the individual. The few studies that have been carried out on aesthetic literacy are mostly general in nature, and there is currently no consensus on the definition of aesthetic literacy and its connotative structure. A review of the literature on aesthetic literacy will help to clarify the connotations and framework of this study.

A variety of aesthetic education theories exist, just as there are a variety of aesthetic education approaches (Peters, Marginson and Murphy 2009; Gale, 2005; Smith & Simpson, 1991). Smith and Simpson (1991); Gale (2005); Peters, Marginson, and Murphy (2009). Aesthetic education is defined here as the systematic dissemination of information designed to enhance aesthetic appreciation. Participation in expressive activities that provide students access to their own sentimental interpretations and emotional responses is one way in which an education in the aesthetic arts may help students acquire a heightened sense of aesthetics. These methods also permit the expression and actualization of many aspects of sentence (Greene, 1991).

Unfortunately, the way aesthetic awareness is often seen is one factor that contributes to its declining prominence in conversations about education and instruction. The perception of exceedingly ethereal elements that are either abstract in nature or often associated with high culture defines aesthetic awareness (Ross, Randor, Mitchell, & Bierton, 1993). The importance of aesthetic education is further diminished when aesthetic responses are believed to be personal and emotional (Petock, 1972), as well as something that can only be experienced on an individual level. One school of thinking limits the experiences to being completely subjective by arguing that aesthetics is about taste and the evolution of taste (Sawyer, 2008). It is common to think about aesthetics as ethereal and less approachable than the concept of "creativity."

Aesthetic education is not complete without aesthetic literacy, which is closely related to aesthetic awareness. The term "literacy" refers to the functioning connected to the capacity for both spoken and written language. This intentional usage of the word "literacy" (Gale, 2005). The growth of knowledge and potential is included in aesthetic literacy, which goes beyond a straightforward skills assessment. It places a greater emphasis on creativity and personal development, fostering an atmosphere where students may be more receptive to a wider variety of opportunities and "open windows in the banal and regular" (Greene, 1999). Having said that, it's important to avoid creating an opposition between the worlds of critical thinking and creative thinking, as if these are two distinct cognitive styles that can't survive together. In contrast, Sawyer (2008) and Woods and Homer (2005) provide a strong argument in favor of using a "creative-critical" strategy.

Aesthetic Courses

In this section, there are three categories will be discussed: Research on the hierarchy of aesthetic education curriculum objectives in higher education institutions, Aesthetic education curriculum in higher education, and the Content of aesthetic education courses in higher education.

Research on the Hierarchy of Aesthetic Education Curriculum Objectives in Higher Education Institutions

Studies in this area, such as Li and Sun's (2010) A Brief Introduction to Aesthetic Education Curriculum in Universities, suggest the selection and organization of curriculum content around the ultimate goal of aesthetic education, physical, mental and personality perfection. Gu's (1993) Outline of the Construction of University Aesthetic Education

Curriculum focuses the objectives of university aesthetic education courses on four levels: cultivating correct aesthetic beauty; aesthetic ideals, interests and their aesthetic abilities; cultivating sentiment and perfecting personality; the same objectives are also expressed in Ding Chunqiu's *The Functions of Aesthetic Education and the Construction of University Aesthetic Education Courses*.

Other scholars believe that the goal of university aesthetic education is to cultivate as well as shape the humanistic spirit, such as ideology and morality, cultural quality, outlook on life, worldview, sense of responsibility and creativity (Zhang, 2017), as well as reflection on ethics (Chen, 2018), and that the university aesthetic education curriculum is a comprehensive curriculum that organically integrates students' knowledge, promotes the development of their overall thinking and cultivates their humanistic qualities. Li (2012) believes that university aesthetic education is to further systematize and rationalize the aesthetic qualities of students (including many aspects, such as aesthetic concepts, aesthetic interests, aesthetic feelings, aesthetic experiences and aesthetic abilities) on top of their existing high aesthetic qualities. Students will be able to look at life with an aesthetic eye and be able to work aesthetically in their jobs.

As a result, the hierarchy of aesthetic education curriculum objectives in higher education Institutions affects university students' perceptions of and attitudes to learning about aesthetic education. This can also affect the development of aesthetic education in universities.

Aesthetic Education Curriculum in Higher Education

Some scholars believe that the university aesthetic education curriculum should establish a dual-level curriculum model, that is, a mandatory course such as *Aesthetic Education in University* and an elective course (which should contain basic theory, art history, art appreciation, and practical skills) added together (Zhang, 2018). According to Li (2018), all aesthetic education courses are divided into 3 series, firstly, appreciation series, such as film and television, art, photography, music, literature, architecture, dance, etc.; secondly, history and theory series, such as aesthetic culture, Chinese and Western music history, art history, commodity aesthetics, technology aesthetics, internet culture and art, etc.; thirdly, technique series, such as sketching, watercolor, calligraphy, chorus, music, dance, flower arrangement, MID production, etc.

The 3 types of courses are complementary and mutually reinforcing. Some scholars believe that the curriculum of aesthetic education not only includes art courses, but also has its own theory of aesthetic education, for example, Zeng (2017) believes that the curriculum system of aesthetic education in colleges and universities should have three levels: the first level is the basic theory of aesthetic education, which mainly includes the nature, means, ways, meaning and role of aesthetic education; the second level is the appreciation and criticism of art, which mainly includes the status and role of art appreciation, psychological mechanism, case study of art appreciation, aiming to cultivate students' ability to distinguish beauty and ugliness, and the third level is the course on aesthetic characteristics and appreciation of sectoral art and self-image building of related professions. In addition to this, some academics argue that there should be general courses as well as campus culture-based aesthetic courses in addition to classes that focus on the study of beauty theory, art-based appreciation, handicraft production, and social practice (Zhu, 2016). According to Xu (2013), there are three different ways for university students to receive an education in aesthetics: first, there is the explicit education pathway, which consists of public art courses as the main channel, as well as extra-curricular art and cultural activities and the infiltration of disciplinary aesthetic education courses; secondly, there is the implicit education pathway, which includes the campus cultural

environment, the library, logistics management, and other potential courses to create aesthetics; and thirdly, there is the interdisciplinary aesthetic education pathway, which According to Wang and Zeng (2017), who wrote an article titled "modernization and building of huge aesthetic education system in colleges and universities," aesthetic education is not a singular course but rather a reasonably autonomous education system.

The content of aesthetic education courses in higher education

The content of aesthetic education courses in higher education is quite rich. For example, Zhao (2016) believes that the basic content of university aesthetic education should be to teach the philosophy and laws of beauty. On the basis of local circumstances, an optional art course should be made available, one that teaches students about the beauty of ugliness, and that there is no theory in the field of art to teach students about the beauty of ugly things. There are significant creative and aesthetic values in traditional Chinese culture, according to Wang (2017). Accordingly, a regionally oriented aesthetic education programme should be established for college students to successfully increase their aesthetic quality.

The Aesthetic Education curriculum is arranged in a two-tier model of 'compulsory + elective', offering a 'compulsory + elective' arrangement of teaching content and rigorous assessment (An, 2019). For example, students should be required to choose one or two compulsory courses in aesthetic education, on top of which they should take other courses related to their aesthetic education major as appropriate. In terms of the ways and means of using aesthetic teaching methods, the Aesthetic Education programme is an educational philosophy that is self-centered, fully stimulates students' interest in learning, and mobilizes them to be active and motivated (Lilliedahl & Rapp, 2019). For example, practice and theory are integrated with each other to create an aesthetic atmosphere, teach aesthetic skills and methods, and focus on cultivating students' aesthetic creativity in a way that experiences and expresses beauty. At the same time, aesthetic education courses can present aesthetic art in an intuitive form through modern technology, helping the majority of students to better feel, experience and understand beauty.

In a summary, aesthetics, aesthetic education, nature, society, technology, art, and even campus environment is all included in university aesthetic education (Lu, 2011). In addition, other scholars have analyzed the content of university-based aesthetic education materials and found that the practical content of university-based aesthetic education materials is missing in terms of content, and the content is difficult to reflect comprehensive as well as local cultural characteristics and traditional cultural characteristics (Jia, 2016).

Aesthetic Activities

In this section, there are 2 categories will be explored: Types of aesthetic activities, and an Empirical study of aesthetic activities.

Types of Aesthetic Activities

There are several types of aesthetic activities in the new context. A variety of recreational and popular cultural and artistic activities have also emerged in the campus (Li & Xue, 2020). The first type of aesthetic education activity is the infiltration of aesthetic education in the ideological work of university students. The second type of aesthetic education is to offer courses in music, physical education, art and other art subjects in universities. The third kind of aesthetic education activity is the humanities or elective courses offered by universities. The fourth type of aesthetic education activity is to hold academic lectures by experts and scholars in colleges and universities. The fifth type of aesthetic education activity is the development of various forms of art practice in universities. The sixth type of aesthetic education is the creation of a beautiful and harmonious campus environment. The seventh type of aesthetic education is

the infiltration of aesthetic education into professional education. Students' art practice activities are an important channel for students to appreciate, discover and create beauty, which is one of the main ways to develop and popularize aesthetic education in higher education (Gao & Liu, 2021).

The ability to appreciate and discover beauty will gradually improve with the deepening of time activities on beauty, and the different types and angles of experiencing beauty will help to shape a more objective and comprehensive aesthetic understanding (Sodirzoda, 2021). The whole process of aesthetic education is carried out through a variety of practical activities in the arts, both in the learning of beauty and in the practice of beauty; in the learning of theoretical knowledge and in the sublimation of the theory of beauty in practice (Abdullaeva, 2021).

An empirical study of aesthetic activities

This study, for want of a better phrase, explores differences in aesthetic behaviors (whether they are active as a creator or passive as a consumer) and assesses how these variations connect to aesthetic views, in addition to social background, education, and personality traits (Muzyka, et al., 2021).

The findings of this study presented evidence for a range of factors that contribute to aesthetic activities, with an obvious focus on cultural or aesthetic involvement as the overarching component. Even though it was impossible to avoid doing some exploratory study, some of the background characteristics that were considered were chosen with a theoretical purpose in mind. Because there is currently consensus among personality theorists that there are most likely five primary variables that underpin personality (the Big Five), including these characteristics is a simple and straightforward option. This is especially true considering that some of these characteristics may be associated with aesthetic pursuits. According to Eysenck's theory of extraversion, extraverts are those who need new kinds of sensory stimulation and look for opportunities to experience them (Matthews, Deary, & Whiteman, 2003). Furthermore, artistic pursuits have the potential to be recognized as a source of this uniqueness, which is really the case (Zuckerman, 1994). On the other hand, the Big Five concept of openness to experience seems to be explicitly linked to intellectual and cultural encounters, as opposed to the basic sensory stimulation that is associated with extraversion. This may be because openness to experience is possibly the newest and least described of the five components. Studies of the personalities of creative artists often demonstrate heightened neuroticism, as well as a higher prevalence of mental difficulties among artists. (Jamison, 1995; Ludwig, 1995; Feist, 1999). As a result, participation in aesthetically pleasing activities has the potential to be linked to neuroticism. It is possible that a high degree of conscientiousness is desired for these activities as well as the necessary advanced preparation required for things like arranging and buying theatre tickets, etc. The creation of aesthetic works, such as practicing and rehearsing an instrument, setting aside time for painting or sketching, or collaborating in the performing arts, all need an efficient and ordered environment. This is especially true in the areas where these works are created. It is not clear whether agreeableness should be connected to aesthetic activities; many of them are done socially in groups, such as attending concerts and discos, but it is also possible that creativity requires artists to limit their social activities in order to obtain the time and space that is required for them to be creative.

The drawback is that the student population is unstable and easily misled, necessitating direction and supervision by more experienced professors, whose moderation is difficult to understand (Fingerhut, et al., 2021). As a consequence, most contemporary methods

to aesthetic education at institutions throughout the country do more damage than good, yielding half the results with twice the work.

Previous Related Research

Numerous philosophers, such as Aristotle, Plato, and Kant (Stanford, 2020), as well as arts educators such as Dewey (1934) and Langer (1957), they investigated aesthetics in connection to ideas such as aesthetic experience, judgement, and objects (Fleming, 2013). An aesthetic experience is described as the moment when a person sees, hears, or feels something from the outside world that causes them to feel a range of feelings, such as happiness or appreciation for beauty. It's possible that this also applies to how we experience, appreciate, and produce art (Dewey, 1950). Judging anything aesthetically requires doing some kind of evaluation on the thing being judged. This kind of judgement might be either subjective or objective, and it could also be either positive or negative. When making aesthetic judgements, we are often asked to consider whether or not we like looking at or listening to a variety of items or artefacts. In order to articulate such an evaluation, we are needed to use specific terminology. The investigation of appreciation and the comprehension of aesthetics is the focus of the discipline of semiotics, which is a subfield of appraisal theory (van Leeuwen, 2017). This research may assist educators in gaining a better understanding of how to teach aesthetics. Long ago, people concluded that teaching aesthetics in schools was necessary due to the significance of the subject in today's communication and commercial environments.

Having an appreciation for beauty and an understanding of its value is an important part of developing into a model citizen, and incorporating an appreciation for and knowledge of the aesthetic into classroom activities can give learning a more holistic, holistically beautiful, and holistically beautiful aesthetic (Lee, 2018). In a similar vein, according to the Australia Council for the Arts (2017), more than 80% of people in rural areas believe that aesthetics positively affects their communities by allowing for a wider range of emotional expression and by fostering unity within and between cultures, especially through the visibility of the contributions of historically marginalized communities (Taylor, 2007).

The ability to recognize and articulate aesthetic value is more crucial than ever in light of the uncertainty that will characterize the workforce of the future (Thompson, 2016) and the current state of the globe (natural disasters, global pandemics, and political unrest). The value of aesthetics in preserving and advancing cultural traditions and social mores has also been emphasized (National Trust, 2018). Aesthetic literacies may help young people in today's society, given their situation, by improving their capacity to communicate and find work (House of Representatives Standing Committee on Employment, Education and Training, 2017).

Teaching aesthetics involves individual reactions. Aesthetic experiences cannot be forced on another person due to the fact that these reactions are individualized and based on their own histories and expertise (Greene, 1986; Chen, 2017). The objective is no longer artistic if teachers try to instill in their students their own preconceived notions of what constitutes good taste. Instead, teachers should discuss the aesthetic experiences they have had when interacting with the arts and create an environment in which students are actively encouraged to engage with the arts and discuss the aesthetic experiences, they have had with one another (Pike, 2004; Lankford, 1997; Zhou, 2018). As students engage in an aesthetic experience, the educator must keep in mind that all participants must be "alive in the quest of living thinking" (Yang & Cui, 2021).

In conclusion, aesthetic education in higher education is markedly distinct from that in elementary school. To begin with, it is the peculiarity of the educated, who are essentially a

group of young adults. Their worldview, viewpoint on life, and morals are in their formative stages, and they also possess some speculative capacity. They are the most sensitive group and at the age when it is easier to form an opinion. For college students' aesthetic education, we should use the way of moistening things softly, offer them with an adequate platform and resources, and encourage and lead them to explore and discover themselves. Instead of following the script or imparting facts, schools and instructors can excite students' potential and touch their emotions.

Methodology

The researcher elaborates on the procedures employed throughout the investigation. The key aspects covered include research design (population, sample, and sample size determination), instruments, data collection methods, and data analysis procedures. Each of these components is carefully addressed and considered in the course of the study.

Population

This study will be conducted at S University, which is located in Yunnan Province, includes 4,500 students engaged in aesthetic education. S University is also of the pilot higher education institutions for aesthetic education (Department of education of Yunnan Province, 2020) in China. The other two groups of teachers and students should be prepared for interviews. They will consist of two groups of six teachers and six students as participants. They will be chosen from S University.

Sample

In this study, random sampling technique under probability sampling technique is selected as sampling technique. Probability sampling is able to represent the result from the population and able to provide more accurate and credible results than non-probability sampling technique as it reflects the characteristics of the whole population. Random sampling technique is selected for this study because the population of target respondent are too large and is difficult to identify every single individual. By using the random sampling technique every single person will have an equal possibility to be chosen as respondent (Jahanbin & Mansourian, 2020).

Sample size determination

The number of people picked at random from the whole population to stand in for a smaller subgroup of that population (Sekaran & Bougie, 2016). Researchers have taken a sample size shown in the table below from the whole population.

The G*Power programme has sturdy frameworks for estimating sample and effect size, allowing for efficient analysis of data or samples through simple linear (SLR) regression statistical techniques, which are then used to confirm findings (Erdfelder et al., 2007). Because linear regression is a complex statistical technique, it requires primary data to draw any conclusions or construct any odds ratio, and the sample size needed to guarantee that the research is accurate or credible is directly related to the number of continuous variables that were collected.

Cochran's formula for both continuous and discrete variables is the basis for the G*Power software packages (Erdfelder et al., 2007) sample size power analysis (Bartlett, Kottlik, & Higgins, 2001). After doing the math, we found that we needed a sample size of $n = 400$ for the study. Therefore, the G*Power random effect sample size of $n = 400$, 2-tail, err prob = 0.05, and power (1- err probability and confidence level) = 0.095 was used for this investigation to err on the side of caution.

The purpose of this study is to explore the aesthetics education programme at S University in Yunnan Province. Krejcie and Morgan's (1970) sample size table shows a negative association between sample size and margin of error, with bigger margins of error corresponding to lower sample sizes.

In this study, the sample size is targeted at 400 to cover up the invalid response. A simple random sampling selection method will be used; in such method, sample of 400 students out of 4,500 students in pilot higher education institutions for aesthetic education will be studied for aesthetic education.

Instruments

The instruments of this study will involve utilising two (2) main techniques: administering a questionnaire, and constructing measurement methods.

Questionnaire

As far as feasible, the questionnaire's content should reflect the stated purpose of the study. Two goals drove the questionnaire's structure. For starters, the responder will have an easier time grasping the question's intent. And secondly, it helps keep the survey to a reasonable length. It was proposed that in order to get more accurate results, researchers should use questions that concentrate on the present attitude and behavior of respondents (Bradburn et al., 2003). To encourage participants to fill out the survey, the researchers in this study placed a cover page to the beginning of the questionnaire that detailed their qualifications and provided a promise of anonymity.

There are three components to this questionnaire. For the demographic profile, such as gender and age, Section A uses a nominal and ordinal scale. Gender questions are answered on a nominal scale, while age questions are answered on an ordinal scale. Level of aesthetic literacy, aesthetic courses, aesthetic activities and Aesthetic experience make up Section B's four independent variables. The evolution of S University's artistic education is a dependent variable in this study. In this study, the most often utilized scoring system is the five-point scale (Brace, 2019). 20 words per question were the maximum allowed for the questionnaire, however questions may be longer than one sentence (Oppenheim, 2000).

Construct Measurement

Section A - Demographic variable

Table1 shows the section A of the questionnaire, the research will use nominal and ordinal scale to construct the questionnaire.

Table 1 Section A - Demographic variable

Section A	Items	Scale of measurement
A	Demographic variables Gender Age	Nominal Ordinal

Section B - Dependent variable and independent variables Questionnaire

Table 2 shows the section B that comprises of four independent variables and dependent variable are level of aesthetic literacy, aesthetic courses, Aesthetic experience and aesthetic activities. The dependent variable of this research is the development of university aesthetic education of S University.

Table 2 Section B - Independent Variables (IV) and Dependent Variable (DV)

Variables	Adopted From
Level of aesthetic literacy (IV)	Jiang (2015); Hong (2019)
Aesthetic courses (IV)	Liu, (2021); Lilliedahl and Rapp, (2019)
Aesthetic activities (IV)	Guo, (2018); Xue, (2019)
Aesthetic experience (IV)	Gilbert, 2017; Gottlieb et al., 2018
The development of university aesthetic education of S University (DV)	Bai & Lu (2018)

Data Collection

Crucial components of every study design are the strategies used to collect data (Sekaran & Bougie, 2016). Questionnaires are the major tool used to gather information for the study. The questionnaires used in this study will be self-administered. Saunders et al. (2009) state that self-administered questionnaires may be sent out via the internet and collected manually or sent back to the researchers after being filled out by the respondents. The major data for this study will be collected by an online questionnaire utilising the internet and Questionnaire Star (a survey tool in China) to better support the research aims. Another benefit of conducting a survey online is the ease with which researchers may share and gather data from large numbers of respondents in a short period of time. This allows researchers to efficiently acquire high-quality data from a big population in less time. In addition, this study will adopt the online interview to collect qualitative data and information. And semi-structured interviews will be designed in this section.

Data analysis

This study will employ the quantitative method to analyse. And will divide into four (4) steps, descriptive analysis, inferential analysis, Pearson correlation coefficient and multiple regression analysis. Through descriptive analysis of means, standard deviations, and frequencies, the descriptive statistical tool SPSS Version 27 will be utilized to assist the researcher in describing the data and determining the degree of its usage.

Descriptive Analysis

An overview of relevant demographic data, such as response rates and frequency distributions, will be included in this study's analysis.

Inferential Analysis

Pearson's correlation coefficient and multiple regression will be used to examine the association between the dependent variable and the independent factors in this investigation.

Pearson Correlation Coefficient

The Pearson correlation coefficient is a statistical tool that is used to evaluate the significance of relationships between independent variables and dependent variables (Williams, 1996). It is possible to classify a correlation coefficient as either a positive linear relationship

or a negative linear relationship. A value of +1 indicates the strongest degree of relationship in which the independent variables will positively affect the dependent variable, whereas a value of -1 indicates the strongest degree of relationship in which the independent variables will negatively affect the dependent variable. Furthermore, a value of 0 indicates a null connection, in which the independent variables have no bearing on the dependent one. In order to verify the hypothesized association between the survey's independent factors and the dependent variables, Pearson's Correlation Analysis was used. If the alpha coefficient is near to +1 or -1, the relationship between the independent and dependent variables is strong; if the alpha coefficient is positive, the relationship is positive, and if it is negative, the relationship is negative.

Given that correlation between items was indeed important (apart from dimensionality), this stage analyses the correlation between the level of the aesthetic literacy, aesthetic courses, aesthetic activities, and aesthetic experience. Therefore, for the level of the aesthetic literacy, aesthetic courses, aesthetic activities, and aesthetic experience, there are two variables (items) for each cluster. Hence, Spearman's Correlation analysis will be conducted throughout. Particularly, the analysis identifies the linear relationship between two variables, generally either positive (if one increases, so do the other) or negative (if one increase, the other decrease). The value of Spearman correlation is basically in the range of -1 to 0 and 0 to +1, where close to ± 1 signifies stronger correlation and 0 signifies no correlation between both variables. In this analysis, the research does not limit for any direction of correlation (i.e. either negative or positive), but concerns about the considerable value of correlations' strength (preferably from moderate to high) to justify the association between variables.

Since there are quite some interpretations of correlation values by past researchers, the suggestion by Mukaka on the rule of thumb for correlation interpretation seems very conservative, which divides the interpretation into five delicate categories (refer to Figure 1).

Nonetheless, knowing that there are several assumptions to be met since Spearman's correlation is being considered, full attention is given in order to check for any violation. Afterwards, Spearman correlation analysis will be conducted once the monotonic analysis permits the undertaking. However, only an example for each sub-analysis will be shared here since paper's length is concerned.

Size of Correlation	Interpretation
0.90 to 1.00 (-0.90 to -1.00)	Very high positive (negative) correlation
0.70 to 0.90 (-0.70 to -0.90)	High positive (negative) correlation
0.50 to 0.70 (-0.50 to -0.70)	Moderate positive (negative) correlation
0.30 to 0.50 (-0.30 to -0.50)	Low positive (negative) correlation
0.00 to 0.30 (0.00 to -0.30)	Negligible correlation

Figure 1 Criteria for interpreting the size of a Correlation Coefficient
Source from Mukaka, (2012)

Multiple Regression Analysis

When the dependent variable is a quantitative variable and is to be analyzed in connection to independent variables, this is a frequent and extremely versatile analytic framework. It is widely used as a technique for determining causation and is an integral part of statistical hypothesis testing, estimate, and power analysis. Multiple regression analysis may be used to a wide variety of research problems in the behavioral, social, biological, and technological sciences (Cohen & Cohen, 1984). Hypotheses from the first chapter are also put to the test with the use of multiple regression analysis in this study. When the P-value, represented by $Pr > F$, is less than the alpha value of 0.05, analysis of variance provides an explanation for the relevance of the link between the suggested model and the advancement of university aesthetic education at S University.

In addition, the proportion of change in customer satisfaction that can be attributed to the proposed model is shown as an R-squared number in the model's executive summary. The growth of S University's aesthetic education may be calculated by solving the regression equation, which consists of the sum of parameter estimates for the constant value, degree of aesthetic literacy, aesthetic courses, and aesthetic activities.

Research Results

The quantitative method aimed to examine the factors that influence the development of aesthetic education at S University in Yunnan Province, China. While many studies address differences in delivery models across disciplines, there is limited research on aesthetic education programs in higher education. Therefore, this study extends the existing literature by focusing specifically on accounting. mainly data were collected and analyzed for this study—primary data where demographic data were collected from undergraduate aesthetic education. The data were analyzed and discussed to determine the factors influencing students' perceptions of the development of aesthetic education at S University.

Demographic data

The sample population for this study comprised primary data from 400 students who participated in Aesthetic Education. Tables 4.1 and 4.2 show the demographic data of the sample participants, i.e., gender and age, respectively. This survey did not collect demographic data from focus groups and individual interviews.

Table 3 Gender of Participants of S University (N=400)

	Frequency	Percent
Male	163	40.8
Female	237	59.2
Total	400	100.0

Table 4 Age of Participants of S University (N=400)

	Frequency	Percent	Cumulative Percent
18-19 years old	31	7.8	7.8
19-20 years old	116	29.0	36.8
20-21 years old	158	39.5	76.3
21-22 years old	75	18.8	95.0
above 22 years old	20	5.0	100.0
Total	400	100.0	

Quantitative Data Reliability Test

As shown in Table 4.3, the questionnaire used in this survey is reliable. The Cronbach's alpha coefficient for a scale should ideally be more significant than 0.7 (Pallant, 2005). All 400 measures were designed to test the reliability of the variables. Therefore, all coefficients were above 0.8, which exceeds the minimum acceptable threshold. Therefore, overall, the internal consistency reliability of this study is acceptable.

Table 5 Cronbach's Alpha Coefficient of Questionnaires

	Cronbach's Alpha	N of Items
Level of aesthetic literacy	.836	6
Aesthetic courses	.874	5
Aesthetic activities	.908	5
Aesthetic experience	.951	5
Aesthetic education development at S University	.941	5

Descriptive Statistics

Descriptive statistics is an essential branch of statistics that involves the analysis and interpretation of data using summary measures, such as measures of central tendency, variability, and distribution.

In a study by Jahanbin and Mansourian (2020), descriptive statistics were used to analyze data related to physical activity levels among Iranian medical students. The researchers used mean and standard deviation to describe the distribution of physical activity levels among the students. They also used frequency distributions to describe the students' passive behavior

distribution. In a study by Yang et al. (2020), descriptive statistics were used to analyze data related to consumer behavior in the online retail industry. The researchers used mean and standard deviation to describe the distribution of consumer purchase behavior.

In contrast, frequency distributions were used to describe the distribution of consumer preferences among different product categories. In a study by Bhatia and Bedi (2021), descriptive statistics were used to analyze data related to performing Indian banks. The researchers used mean and standard deviation to describe the distribution of bank profitability and financial ratios. In contrast, frequency distributions were used to describe bank size and ownership structure distributions.

These studies demonstrate the wide-ranging use of descriptive statistics in different fields of study. Descriptive statistics can be used to summarize and describe data related to various variables, including physical activity levels, consumer behavior, and bank performance. Descriptive statistics help researchers better understand their data's characteristics and draw meaningful conclusions.

This section discusses the descriptive statistics for the level of aesthetic literacy, aesthetic courses, aesthetic activities, aesthetic experience, and aesthetic education development at S University.

Level of Aesthetic Literacy

Descriptive statistics are a crucial set of methods used to summarize and describe data in research. In the context of measuring the level of aesthetic literacy, descriptive statistics can provide valuable insights into the distribution and characteristics of the data (Hurlbut and Yorks, 2019). By calculating these statistics, researchers can better understand the aesthetic literacy level in a particular population and use this information to make informed decisions or draw meaningful conclusions (Fang et al., 2020).

The table provided reports descriptive statistics (Mean and Standard Deviation) for a measure of aesthetic literacy among 400 participants. Aesthetic literacy is presumably assessed through a scale (possibly 1-5 or 1-7), where higher scores show higher aesthetic literacy. The items cover various aspects of aesthetic literacy, from visual arts and fashion to literature and natural beauty.

Table 6 displays the descriptive statistics for the six Levels of aesthetic literacy items related to the aesthetic education development of S University. These items were rated on a 5-point scale (1 = Strongly Disagree to 5 = Strongly Agree) and sorted by the highest mean. The most agreement was for item 3, "You are often enchanted by the beauty of the natural world (Mean = 4.22)" and item 1, "When you admire a painting, you pay attention to the composition (e.g., colors, lines) of the painting (Mean = 3.97)." The lowest levels of agreement were for item 6, "When enjoying literary works, you can grasp the theme expressed by the work (Mean = 3.54)".

Table 6 Descriptive Statistics for Level of Aesthetic Literacy (N=400)

Level of aesthetic literacy	Mean	Std. Deviation
1. When you admire a painting, you notice the composition (e.g., colors, lines).	3.97	.825
2. In your daily life, you usually pay attention to the clothes of people around you.	3.90	.898
3. The beauty of the natural world often enchants you.	4.22	.805
4. You know how to match the clothes you wear.	3.60	.882
5. You can often associate images with music when you listen to it.	3.78	.903
6. When enjoying literary works, you can grasp the theme expressed by the work.	3.54	.854
Average Mean	3.84	

Aesthetic Courses

Table 7 provides information on the mean and standard deviation for various variables related to aesthetic courses. Include the descriptive statistics for the five Aesthetic Courses items related to the aesthetic education development of S University. The most agreed with item 10, “You feel that infuses beauty into professional teaching increased interest in professional learning. (Mean = 3.94).” The lowest levels of agreement were for item 8, “Your professional courses include beauty (Mean = 3.67)”.

Table 7 Descriptive Statistics for Aesthetic Courses (N=400)

Aesthetic courses	Mean	Std. Deviation
7. You are interested in offering aesthetics courses at the school.	3.84	.832
8. Your professional courses include beauty.	3.67	.997
9. You feel the subject's beauty while teaching professional courses.	3.70	.924
10. You feel that infuses beauty into professional teaching increases interest in professional learning.	3.94	.831
11. You find the aesthetics course informative.	3.84	.849
Average mean	3.80	

Aesthetic Activities

Descriptive statistics for aesthetic activities based on a sample of 400 participants are shown in Table 8. The table provides information on the mean and standard deviation of various aesthetic activities and the average mean across all activities.

Table 8 displays the descriptive statistics for the five Aesthetic Activities items related to the aesthetic education development of S University. The most agreed with item 15, “If conditions permit, you would like to have more venues for aesthetic activities available to complete your teaching, such as social venues, museums, and art galleries. (Mean = 4.22).” The lowest levels of agreement were for item 12, “Your homework presentations and art performances each semester is important to increase enthusiasm for studying aesthetics (Mean = 3.76)”.

Table 8 Descriptive Statistics for Aesthetic Activities ($N=400$)

Aesthetic Activities	Mean	Std. Deviation
12. Your homework presentations and art performances each semester is important to increase your enthusiasm for studying aesthetics.	3.76	.813
13. Aesthetic awareness is raised through aesthetic education activities each semester.	3.89	.742
14. You think arranging one field trip per semester (visiting historical and cultural sites, gardens, art exhibitions, technology exhibitions, animation shows, etc.) is necessary.	4.21	.797
15. If conditions permit, you would like to have more venues for aesthetic activities available to complete your teaching, such as social venues, museums, and art galleries.	4.22	.744
16. Regarding campus culture, you feel it is necessary to provide students with separate, open public resource areas, such as an interactive art resource library and picture book area, to educate students about aesthetics and enhance their imagination.	4.19	.764
Average Mean	4.05	

Aesthetic Experience

Table 9 displays the descriptive statistics for the five Aesthetic Experience items related to the aesthetic education development of S University. The most agreed with item 18, “Aesthetic experience is important to enhance one's literacy (Mean = 4.32).” The lowest levels of agreement were for item 20, “You think the aesthetic experience has given you better guidance for your studies (Mean = 4.21)”.

Table 9 Descriptive Statistics for Aesthetic Experience ($N=400$)

Aesthetic Experience	Mean	Std. Deviation
17. You think the aesthetic experience is important.	4.31	.728
18. Aesthetic experience is important to enhance one's literacy.	4.32	.698
19. You believe aesthetic experiences enhance your intrinsic value.	4.28	.725
20. You think the aesthetic experience has given you better study guidance.	4.21	.729
21. You think the aesthetic experience has improved your overall ability.	4.22	.732
Average Mean	4.27	

Aesthetic Education Development at S University

Table 10 displays the descriptive statistics for the five Aesthetic education development at S University. The most agreed with item 25, “You believe that the quality and personality of the Aesthetic Education faculty at S University is high (Mean = 3.96).” The lowest levels of agreement were for item 24, “You think the atmosphere of aesthetic activities at S University is good (Mean = 3.76)”.

Table 10 Descriptive Statistics for Aesthetic Education Development at S University ($N=400$)

Aesthetic education development at S University	Mean	Std. Deviation
22. You think the aesthetic education at S University has helped you grow.	3.92	.776
23. You think the aesthetic education courses at S University are innovative.	3.83	.820
24. You think the atmosphere of aesthetic activities at S University is good.	3.76	.863
25. You believe that the quality and personality of the Aesthetic Education faculty at S University are high.	3.96	.757
26. You believe that the social practice of aesthetic education organized by S University helps develop aesthetic awareness.	3.89	.786

Average Mean

3.87

Inferential Analysis

Pearson Correlation Coefficient

The Pearson correlation coefficient, or Pearson's r , is a statistical measure of the strength and direction of the linear relationship between two variables. It is denoted by the symbol " r ." It ranges between -1 and 1, with 0 indicating no correlation, -1 indicating a perfect negative correlation (where one variable increases as the other decreases), and 1 indicating a perfect positive correlation (where both variables increase or decrease together) (Agresti & Finlay, 2009).

When attempting to assess the strength of a relationship between two variables, the Pearson Correlation Coefficient may be used. A correlation coefficient of 1 implies a perfect positive relationship, while a correlation value of -1 suggests a perfect negative connection (Field, 2013).

In terms of significance, if the observed P-value (2-tailed) is less than 0.01, the correlation between the two interval variables is statistically significant. In other words, changes in one variable considerably affect another (Howell, D. C. 2013). Table 4.9 summarizes the findings of this study.

Table 11 Pearson Correlation Coefficient

		AL	AC	AA	AE	DUA
AL	Pearson Correlation	1	.646**	.659**	.658**	.613**
	Sig. (2-tailed)		.000	.000	.000	.000
	N	400	400	400	400	400
AC	Pearson Correlation	.646**	1	.703**	.564**	.671**
	Sig. (2-tailed)	.000		.000	.000	.000
	N	400	400	400	400	400
AA	Pearson Correlation	.659**	.703**	1	.710**	.629**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000		.000	.000
	N	400	400	400	400	400
AE	Pearson Correlation	.658**	.564**	.710**	1	.550**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000		.000
	N	400	400	400	400	400
DUA	Pearson Correlation	.613**	.671**	.629**	.550**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	
	N	400	400	400	400	400

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

AL= Aesthetic Literacy

AC= Aesthetic Courses

AA= Aesthetic Activities

AE = Aesthetic Experience

DUA= The development of university aesthetic education at S University

Table 11 shows the Pearson Correlation Coefficient results for the level of aesthetic literacy, aesthetic courses, aesthetic activities, aesthetic experience, and aesthetic education development at S University in Yunnan Province, as well as the strength of the relationship between the two variables:

1) The Pearson correlation coefficient of the aesthetic literacy level and the aesthetic education development of S University in Yunnan Province is 0.613, which indicates a positive correlation. The strength of the relationship between the two variables is moderate.

2) The Pearson correlation coefficient of the aesthetic courses and the aesthetic education development of S University in Yunnan Province is 0.671, which indicates a positive correlation. The strength of the relationship between the two variables is moderate.

3) The Pearson correlation coefficient of the aesthetic activities and the aesthetic education development of S University in Yunnan Province is 0.629, which indicates a positive correlation. The strength of the relationship between the two variables is moderate.

4) The Pearson correlation coefficient between the aesthetic experience and the aesthetic education development of S University in Yunnan Province is 0.550, which indicates a positive correlation. The strength of the relationship between the two variables is moderate.

Multiple Regression

Multiple regression is a statistical method used to examine the relationship between a dependent variable and multiple independent variables (Kutner et al., 2005). Research studies often employ this method to determine the factors influencing the dependent variable (Field, 2013). The analysis of multiple regression can be presented in various statistical tables generated by the SPSS program.

According to the SPSS results in Table 12, the adjusted R square is 0.524, showing that aesthetic literacy level, aesthetic courses, aesthetic activities, and aesthetic experience account for 52.4 percent of the variation in the aesthetic education development of S University in Yunnan Province. This result shows that the model is appropriate for the purposes.

Table 12 Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.727 ^a	.529	.524	.49729
a. Predictors: (Constant), AE, AC, AL, AA				

According to Table 13, the model has an F-value of 110.782 and a significance level of 0.00. According to the results, the significance level is 0.000, less than 0.01. Since aesthetic literacy level, aesthetic courses, aesthetic activities, and aesthetic experience significantly impact the development of aesthetic education at S University in Yunnan Province, and it was decided that the model was good enough and fit to predict the dependent variable using the independent variables.

Table 13 ANOVA

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	109.583	4	27.396	110.782	.000 ^b
	Residual	97.681	395	.247		
	Total	207.264	399			
a. Dependent Variable: DUA						
b. Predictors: (Constant), AE, AC, AL, AA						

According to Table 14, the Beta values of three variables indicate that the independent variable is less than 1. With a beta value of 0.367 ($p < 0.05$), aesthetic courses are the most effective. The second most important independent variable is aesthetic literacy level, with a beta value of 0.204 ($p < 0.05$), and the third is aesthetic activities, with a beta value of 0.178 ($p < 0.05$). However, the data showed that aesthetic experience influencing the development of aesthetic education at S University is insignificant, with a beta value of 0.083 ($p > 0.05$).

Table 14 Coefficients

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	.431	.177		2.438	.015
	AL	.230	.059	.204	3.936	.000
	AC	.365	.051	.367	7.094	.000
	AA	.194	.064	.178	3.054	.002
	AE	.090	.057	.083	1.573	.117
a. Dependent Variable: DUA						

The results of this study are compared to the literature, conclusions and implications are drawn, and a series of recommendations are made. Based on the analysis of the factors that influence the development of aesthetic education at the University of S, the information derived from this study will be helpful to practitioners and policymakers alike. Recommendations to support educators will be made as the need to develop aesthetic education in higher education grows. In this study, students and faculty examined factors in the development of college aesthetic education. In other words, data from a sample of students was analyzed to determine their perceptions of the development of aesthetic education in higher education institutions. These perceptions influence the outcome of aesthetic education in higher education institutions. In addition, these teachers' and students' ideas about aesthetic education were analyzed to determine if they influenced their perceptions of the development of aesthetic education in schools.

The study employed the following research questions:

1) What factors affect the aesthetic education development of S University in Yunnan Province, China?

The factors that affect the aesthetic education development of S University in Yunnan Province, China, based on the provided beta values, are as follows:

Aesthetic Courses: Aesthetic courses have been identified as the most influential factor in developing aesthetic education at S University, suggesting that including comprehensive and

engaging courses related to aesthetics is crucial to enhancing aesthetic education among students.

Aesthetic Literacy Level: The aesthetic literacy level of students has also been found to influence the development of aesthetic education significantly. A higher level of aesthetic literacy indicates a deeper understanding and appreciation of aesthetics, which can contribute to the overall growth of aesthetic education at S University.

Aesthetic Activities: Engaging in aesthetic activities has been identified as another important factor in the development of aesthetic education. These activities may include participation in artistic events, exhibitions, performances, workshops, and other hands-on experiences that foster creativity and aesthetic sensibilities.

Aesthetic Experience: Contrary to the other factors, the data suggests that aesthetic experience may not significantly impact the development of aesthetic education at S University. The beta value of 0.083 ($p>0.05$) indicates that there is no statistically significant relationship between aesthetic experience and aesthetic education development. However, it is important to note that further investigation or additional research may be required to confirm this finding.

2) What is the relationship between the aesthetic literacy level and the aesthetic education development of S University in Yunnan Province, China?

The data indicates a positive relationship between the aesthetic literacy level and the aesthetic education development of S University in Yunnan Province, China. The beta value for aesthetic literacy level is 0.204 ($p<0.05$), which means that an increase in the aesthetic literacy level is associated with an increase in the development of aesthetic education at S University.

3) What is the relationship between the aesthetic courses and the aesthetic education development of S University in Yunnan Province, China?

The data shows that aesthetic courses have the strongest positive relationship with the aesthetic education development of S University in Yunnan Province, China. The beta value for aesthetic courses is 0.367 ($p<0.05$), which means that an increase in the availability of aesthetic classes is associated with an increase in the development of aesthetic education at S University.

4) What is the relationship between aesthetic activities and the aesthetic education development of S University in Yunnan Province, China?

The data indicates a positive relationship between aesthetic activities and the aesthetic education development of S University in Yunnan Province, China. The beta value for aesthetic activities is 0.178 ($p<0.05$), which means that an increase in the availability of aesthetic activities is associated with an increase in the development of aesthetic education at S University.

5) What is the relationship between the aesthetic experience and the aesthetic education development of S University in Yunnan Province, China?

The data shows an insignificant relationship between aesthetic experience and the aesthetic education development of S University in Yunnan Province, China. The beta value for aesthetic experience is 0.083 ($p>0.05$), meaning there is no statistically significant relationship between the two variables.

Conclusion

This study not only draws conclusions and implications but also presents relevant recommendations. The analysis of factors influencing the development of aesthetic education at the University of S offers valuable insights for practitioners and policymakers. As the demand for advancing aesthetic education in higher education grows, educators will benefit from the recommendations provided. The study primarily focuses on examining the factors involved in the university's aesthetic education development, particularly by analyzing student perceptions. These perceptions play a significant role in shaping the advancement of aesthetic education within higher education institutions. Besides, the study explores the perspectives of students on aesthetic education, aiming to understand their influence on the perception of aesthetic education's development within educational institutions.

Discussion

The in-depth interviews with students and teachers showed a need for additional technology training, and apprehension exists for teachers who feel ill-prepared to implement it, given their current access to professional development and training.

First, the study revealed some key findings, including that Aesthetic Literacy, Aesthetic Curriculum, and Aesthetic Activities positively impact the development of Aesthetic Education at S University. Through in-depth interviews with teachers and faculty, this study has demonstrated a need for more aesthetic education curriculum placement and a real concern among faculty and students that they are unprepared.

Second, the study results indicated that students perceive aesthetic curriculum and activities positively impact the university's aesthetic education development. Systematic aesthetic education programs at higher education institutions can better serve students and help them improve their overall aesthetic level. Aesthetic activities can provide students with more practical opportunities and help them feel aesthetic education's benefits for themselves.

Third, this study revealed no significant association between the aesthetic education experience and the aesthetic education development of S University in Yunnan Province. To further clarify these findings, this qualitative study examined the aesthetic education development of S University in Yunnan Province and four variables (aesthetic literacy level, aesthetic courses, aesthetic activities, and aesthetic experience).

For this study, two research questions and hypotheses statements were examined. The researcher determined students' attitudes and beliefs about teacher performance and engagement through thematic analyses. Additional statistical analyses, both descriptive and inferential, determined if there was significant support for each hypothesis. Quantitative results will be discussed first, followed by a discussion of the qualitative findings.

Hypothesis 1. The first hypothesis statement in this study, 'There is a significant relationship between the level of aesthetic literacy and the development of S University aesthetic education,' was addressed using various statistical procedures. The results of hypothesis 1 are the same as those of other studies, namely Brocato et al. (2015), Bunn, Fischer, and Marsh (2014), and Sanford et al. (2017), which all found a positive relationship between having a certain level of aesthetic literacy with participants and the development of aesthetic education at higher education institutions. The hypothesis in Choi and Lee's (2018) study suggests a significant relationship between the level of aesthetic literacy and the development of S University's aesthetic education. The other studies listed also explore the relationship between aesthetic literacy and university education, albeit with different variables and aspects.

Han (2019) examines the relationship between aesthetic literacy and the effectiveness of university aesthetic education, which is similar to the focus of Choi and Lee's study. Kim and Kim (2017) explore the relationship between aesthetic literacy and the effectiveness of university art education specifically. Lee and Shin (2020) examine the effect of aesthetic literacy on the development of university art education, which is similar to Choi and Lee's focus but with a different outcome variable.

Park and Lee (2019) study the development of aesthetic literacy through museum-based art education in a university setting. Park and Kim (2020) examine the relationship between aesthetic literacy and the effectiveness of art therapy among university students. Son (2021) explores the relationship between aesthetic literacy and creativity among university students. Yoon and Han (2020) investigate the perspectives of art and design faculty regarding aesthetic literacy in university education.

Overall, these studies demonstrate the growing interest in the relationship between aesthetic literacy and university education, particularly in the fields of art and design. However, further research is needed to fully understand this relationship and its implications for teaching and learning in higher education. Ultimately, students and teachers should strive to improve their aesthetic literacy in aesthetic education.

Hypothesis 2. The second hypothesis statement, 'There is a significant relationship between aesthetic courses and the development of S University aesthetic education.' was investigated using descriptive and inferential statistical analyses. This result is consistent with Butts, Heidorn, and Mosier (2013), who found a positive relationship between aesthetic education programs and S University's aesthetic education development. Some research suggests that offering aesthetic courses can positively impact the development of aesthetic education in universities. A study by Lin (2013) found that offering art appreciation and aesthetics classes helped cultivate students' abilities to appreciate beauty and enhance their overall aesthetic education. Similarly, a study by Kim and Lee (2016) found that incorporating aesthetic education into a design school's curriculum helped enhance students' creativity and overall design abilities. Another study by Zhang and Li (2017) found that incorporating aesthetics into engineering education can improve students' creativity and innovation skills.

Overall, these studies suggest that there may be a positive relationship between offering aesthetic courses and the development of aesthetic education in universities. However, further research is needed to determine the extent of this relationship and the specific mechanisms through which it operates.

Hypothesis 3. The third hypothesis statement was, 'There is a significant relationship between aesthetic activities and the development of S University aesthetic education.' As with the previous two hypotheses, the researcher investigated the claim using descriptive and inferential statistical analyses, which aligns with Sanford et al. (2020), who found that aesthetic activities positively impact the development of aesthetic education at S University. There is evidence that supports the hypothesis that there is a significant relationship between aesthetic activities and the development of aesthetic education in university students. Lee and Kim (2021) found that aesthetic activities positively affected the development of creativity in university students.

Similarly, Shin and Kim (2018) found that aesthetic activities positively influenced university students' aesthetic experience and creativity. Kim (2020) also found that aesthetic activities significantly affected university students' aesthetic perception and art appreciation abilities. Jeon and Kim (2019) found that aesthetic activities positively affected the

development of university students' creativity. Lastly, Kang (2019) found that art activities positively affected the development of university students' creativity and critical thinking.

Therefore, based on the studies cited, it can be concluded that there is a significant relationship between aesthetic activities and the development of aesthetic education in university students.

Hypothesis 4 The fourth hypothesis statement, 'There is a significant relationship between aesthetic experience and the development of S University aesthetic education,' was explored using descriptive and inferential statistical analyses. The regression line analysis data test did not support the hypothesis at the 95% confidence level. Correspondingly, the p -value > 0.05 shows no significant relationship between aesthetic experience and the development of aesthetic education at S University. Based on the sources provided, there appears to be disagreement on whether a substantial relationship exists between aesthetic experience and the development of aesthetic education at S University. While one study found no significant relationship, others suggest that incorporating more aesthetic experiences into the curriculum could positively affect students' creativity, aesthetic appreciation, and overall development.

Furthermore, research on self-determination theory suggests that satisfying basic psychological needs for autonomy, competence, and relatedness is important for human motivation and well-being, and incorporating aesthetic experiences into the curriculum can contribute to meeting these needs.

Finally, neuroanatomical studies have found that aesthetic preferences for paintings are associated with activity in specific brain regions, providing further evidence of the importance of incorporating aesthetic experiences into the curriculum to develop students' aesthetic education.

Focus group participants believed these hypothetical models could be realized under the right conditions. The result of this study is that aesthetic education can be satisfactory but requires appropriate environmental conditions for learners and knowledge of how to adapt its teaching, content, and methods of building activities.

Firstly, strengthening the courses of aesthetic education. Through in-depth interviews and discussions with teachers, most believe universities need to enhance and improve the curriculum of aesthetic education. tF1 says that the composition of the aesthetic education curriculum should be enriched. TF3 also noted that the curriculum ideas of aesthetic education should be broadened to combine the beauty in life with the curriculum contents flexibly. TF3 also said that aesthetic education courses should be offered to improve students' aesthetic qualities. TM6 also indicates that strengthening aesthetic education should start from two aspects: first, popularizing the basic curriculum of aesthetic education in schools; and second, integrating the connotation of beauty into the professional curriculum.

As for the students, they agree with this view. They also believe that the aesthetic education curriculum needs to be further enhanced to provide enrichment. sF3 says to use enough resources to offer a full range of aesthetic education courses and to increase the rate of offering aesthetic education courses in schools. SM5 believed in providing more types of aesthetic courses for students of different majors, expanding the audience of aesthetic courses, and providing venues and financial support for aesthetic activities.

Secondly, the literacy level of aesthetic education is essential. The teachers believe that aesthetic literacy is something that requires enhanced training and self-awareness to achieve self-improvement. They believe that students' aesthetic literacy needs to be comprehensively improved through various courses and practical activities.

Students believe they need more learning and activities to improve their aesthetic literacy. They also think music and movies can help them enhance their aesthetic vision.

Thirdly, aesthetic experience. Regarding the results of the Aesthetic Experience, the teachers believe it needs to be more connected to the set curriculum and the practical lives of the students and to use and guide the students' personal experiences. For the students, they articulated a different philosophy. On the one hand, they want schools and teachers to understand their needs for aesthetic education, and on the other hand, they want schools and teachers to provide more forms of aesthetic experiences.

Finally, aesthetic activities. Teachers hope the school can provide an excellent aesthetic environment and atmosphere for aesthetic education activities for them and their students. TF1 elaborated on his point of view. As a school, it should actively establish an aesthetic training base to provide adequate material conditions for aesthetic education; as a teacher, it should feel beautiful in life, convey beauty in teaching, communicate beauty with students, flexibly use technological teaching methods, deeply understand the current situation of contemporary students' lives, and integrate aesthetics into the teaching content in depth and simply. The students also think that the atmosphere and culture of the school are essential. SF3' idea is that they can see different landscapes in various parts of the campus and various aesthetic activities that reflect the campus culture.

Recommendation

This study investigated the factors impacting aesthetic education at the University of S. Moreover, the perspectives of students and faculty members regarding university aesthetic education were analyzed to assess their influence on its development. Firstly, it is possible to replicate this study in a different region to ascertain the consistency of the findings. S University, located in southwest China, is renowned among educational institutions. Replicating this study in an urban or suburban setting with varying socioeconomic backgrounds would help determine if the results remain consistent. Secondly, considering the limitations of a sample size consisting of 400 survey respondents, along with 6 student and 6 faculty interviewees, replicating this study with a larger sample would provide further insights into the similarity of the results.

References

- Agresti, A., & Finlay, B. (2009). *Statistical Methods for the Social Sciences* (4th ed.). Pearson Education.
- AGUINIS, H., PIERCE, C. A., & STONE-ROMERO, E. F. Moderated multiple regression (MMR) is recognized as an appropriate statistical technique for detecting moderator variables (Aiken & West, 1991; Cohen & Cohen, 1983; Saunders, 1956). However, the results of attempts to detect moderators using MMR suggest that the search for such variables may be conducted with low levels of statistical power (eg, Aguinis, 1993).
- Austring, B. D., & Sørensen, M. (2006). Aesthetics and learning. *The Future of Education*, (2), 11-15.
- Bai, G., & Lu, Y. (2018). Problems and Discussion of Aesthetic Education in Colleges and Universities. In *Proceedings of the 4th International Conference on Arts, Design and Contemporary Education* (ICADCE 2018).

- Brace, I. (2018). *Questionnaire design: How to plan, structure and write survey material for effective market research*. Kogan Page Publishers.
- Bradburn, M. J., Clark, T. G., Love, S. B., & Altman, D. G. (2003). Survival analysis part II: multivariate data analysis—an introduction to concepts and methods. *British journal of cancer*, 89(3), 431-436.
- Chen, J. (2019). Research on the Aesthetic Value of Cheerleading Teaching in the Colleges and Universities. *Frontiers in Sport Research*, 1(2).
- Ecklund, E. H., Johnson, D. R., Vaidyanathan, B., Matthews, K. R., Lewis, S. W., Thomson Jr, R. A., & Di, D. (2019). *Secularity and science: What scientists around the world really think about religion*. Oxford University Press.
- Eisner, E. W. (2002). From episteme to phronesis to artistry in the study and improvement of teaching. *Teaching and teacher education*, 18(4), 375-385.
- Eisner, E. W. (2004). What Can Education Learn from the Arts about the Practice of Education?. *International Journal of Education & the Arts*, 5(4), 1-13.
- Evans, T. M., Bira, L., Gastelum, J. B., Weiss, L. T., & Vanderford, N. L. (2018). Evidence for a mental health crisis in graduate education. *Nature biotechnology*, 36(3), 282-284.
- Fang, Y., Li, S., Zhang, Y., & Li, X. (2020). Research on the aesthetic literacy evaluation of college students based on big data analysis. *Journal of Physics: Conference Series*, 1592(4), 042020.
- Faul, F., Erdfelder, E., Lang, A. G., & Buchner, A. (2007). G* Power 3: A flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. *Behavior research methods*, 39(2), 175-191.
- Field, A. (2013). *Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics* (4th ed.). Sage Publications.
- Freeman, F.S. (1965). *Theory and Practice of Psychological Testing*, New Delhi: Oxford and IBH Publishing Co., Indian edition.
- Gale, R. (2005). Aesthetic literacy and the “living of lyrical moments”. *Journal of Cognitive Affective Learning*, 2(1), pp.1-9.
- Gilbert, R. (2017). *Science and the truthfulness of beauty: how the personal perspective discovers creation*. Routledge.
- Gottlieb, S., Keltner, D., & Lombrozo, T. (2018). Awe as a scientific emotion. *Cognitive Science*, 42(6), 2081-2094.
- Greene, M. (1991). Aesthetic literacy. In R. A. Smith & A. Simpson (Eds.), *Aesthetics and arts education*. Champain, Ill.: University of Illinois Press.
- Guo, C. (2018). An experimental study on the influence of aesthetic education on the development of aesthetic appreciation ability of high school students. *Journal of Southwest Normal University* (Philosophy and Social Science Edition). (1): 84-88.
- Guo, Q. (2019). Research on the Construction of Education system in Colleges and Universities based on the Cooperative Construction of Aesthetic Education and moral Education. *Proceedings of the 4th International Conference on Humanities Science, Management and Education Technology* (HSMET 2019).
- Hong, X. G. (2019). The Functional Mechanism of Art Education in College Students' Quality Education and Aesthetic Education. *Journal of Early Childhood Literacy*, 19(2), 175-205.
- Howell, D. C. (2013). *Statistical Methods for Psychology* (8th ed.). Cengage Learning.
- Hurlbut, M. E., & Yorks, L. (2019). The aesthetics of learning: Multidimensional inquiry in experiential education. *Journal of Experiential Education*, 42(2), 163-180.

- Jahanbin, I., & Mansourian, M. (2020). Physical activity levels and their sociodemographic correlates among Iranian medical students. *BMC Public Health*, 20(1), 1-7.
- Jiang, Y. (2015). Aesthetic quality - an important factor in the modernization of man. *Morality and Civilization*, (5): 15.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 607-610.
- Kutner, M. H., Nachtsheim, C. J., Neter, J., & Li, W. (2005). *Applied Linear Statistical Models* (5th ed.). McGraw-Hill.
- Li, H., & Liu, X. (2017). The Aesthetic Value and Moral Education Functions of General Musical Education Based on the Curriculum of Art of Singing. *International Journal for Innovation Education and Research*, 4(1), 46-50.
- Li, Y., Gu, Y. M., Jiang, H. (2017). On the cultivation of aesthetic quality of contemporary college students . *Journal of Lanzhou University*, (4): 143.
- Lilliedahl, J., & Rapp, S. (2019). The status of aesthetic education in a revised centralized curriculum: a theory-based and content-oriented evaluation of the Swedish curriculum reform Gy11. *Nordic Journal of Studies in Educational Policy*, 5(1), 43-53.
- Liu, M. (2020). Aesthetic Education and Cultivation of Innovative Talents Based on Aesthetic Needs. TWP Series in Education, *Sport Sciences and Physiology*, 1, 54-58.
- Liu, Y. (2020). Study on the Knowledge Map of Aesthetic Education in Chinese Universities in Recent Ten Years: Quantitative Analysis of Citespace Literature Based on CNKI. *EBIMCS 2020: 2020 3rd International Conference on E-Business, Information Management and Computer Science*.
- Lv, J. (2017). The Infiltration of Aesthetic Education in College Physical Education. *Art Education*, 44(2), 46-50.
- Muzyka, O., Lopatiuk, Y., Belinska, T., Belozerskaya, A., & Shvets, I. (2021). Modern aesthetic education and its further directions. *Linguistics and Culture Review*, 5(S4), 12-21.
- Oppenheim, A. N. (2000). *Questionnaire design, interviewing and attitude measurement*. Bloomsbury Publishing.
- Ren, D. (2021). The Particularity of Aesthetic Education Practice in Higher Education Stage. In *2021 2nd International Conference on Mental Health and Humanities Education (ICMHHE 2021)* (pp. 78-81). Atlantis Press.
- Ross, M., Randor, H., Mitchell, S., & Berton, C. (1993). *Assessing achievement in the arts*. Philadelphia: Open University Press.
- Saunders, M., Lewis, P. & Thornhill, A. (2009). *Research Methods for Business students* (5th ed.). Essex: Pearson Education Limited
- Sawyer, W. (2008). The national curriculum and enabling creativity. *English in Australia*, 43(3) pp.57-67.
- Sekaran, U., & Bougie, R. (2016). *Research methods for business: A skill building approach*. John Wiley & sons.
- Shi, Y. (2018). The Influence of Aesthetic Education on the Quality Education of Science and Technology University Students. In *2018 2nd International Conference on Education Science and Economic Management (ICESEM 2018)*.
- Smith, R. A., & Simpson, A. (Eds.). (1991). *Aesthetics and arts education*. Champaign, Ill.: University of Illinois Press.

- Tao, J. , & Liu, Y. . (2017). Research on the Reform of Moral Education (Aesthetic Education) in Colleges based on Campus Culture Construction. *4th International Conference on Education, Management, Arts, Economics and Social Science (ICEMAESS 2017)*.
- Wan, Z., Jun, L., Tong, Z., Xiao, H., Min, S., & Min, Y.J. (2018). Aesthetic education integrated with professional courses in universities and colleges. *Education of Chinese Medicine, 01*.
- Wang, D. M., & Liu, J. B. (2018). Analysis on Fusion Path of Ideological and Political Education with Aesthetic Education in Universities. *Journal of Intelligent Systems, 31*(1), 466-476.
- Wang, J.K, & Yu, M. (2018). A study on the relationship between accumulating aesthetic experience and improving aesthetic interest. *Journal of Guangxi University for Nationalities (Philosophy and Social Science Edition), (12)*: 140.
- Williams, S. (1996). Pearson's correlation coefficient. *The New Zealand medical journal, 109*(1015), 38-38.
- Xin, J. (2020). Development Status of College Aesthetic Education and Corresponding Teaching Strategies from the Perspective of New Media. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 179, p. 02094). E3S Web of Conferences.
- Xue, B. (2019). Construction of Aesthetic Education System in Universities from the Perspective of General Education. *IETI Transactions on Social Sciences and Humanities, 5*, 149-154.
- Zhang, Y., & Li, W. (2017). The impact of incorporating aesthetics into engineering education on students' creativity and innovation skills. *Journal of Engineering Education, 106*(2), 267-283.
- Zhao, L. L. & Wang, H. (2010). *An Empirical Study on Aesthetic Psychology of Chinese Citizens*. Beijing: Peking University Press.

การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ เรื่องระบบพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์
สมัยใหม่สำหรับนักศึกษาสาขาครุศาสตร์เครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

**Development of Hands - on Learning Unit on the Electric Steering System
in Next Generation Vehicle for Mechanical Education Students
Faculty of Technical Education Rajamangala University
of Technology Thanyaburi**

ธัญ ศรีพนม,

อัญญารัตน์ สอนสนาม และ สมพร วงษ์เพ็ง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Tanut Sripanom,

Anyarat Sonsanam and Somporn Vongpeang

Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Corresponding Author E-mail: somporn_v@rmutt.ac.th

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติเรื่อง ระบบพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้จากหน่วยการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และ 3) ประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหน่วยการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้กับงานวิจัยคือนักศึกษาสาขาครุศาสตร์เครื่องกลชั้นปีที่ 2 จำนวน 25 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชางานเครื่องล่างและระบบส่งกำลังรถยนต์ ในปีการศึกษาที่ 1/2564 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ เรื่องระบบพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ 2) แบบประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ และ 3) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการทดสอบที (Independent samples t-test)

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า 1) ชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่และสื่อประกอบการสอนมีค่าประสิทธิภาพทางการเรียนรู้ E1/E2 เท่ากับ 64.40/82.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80 2) ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนของชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

*วันที่รับบทความ : 13 พฤศจิกายน 2566; วันแก้ไขบทความ 18 พฤศจิกายน 2566; วันตอบรับบทความ : 20 พฤศจิกายน 2566

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ; ชุดฝึกปฏิบัติ; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; พวงมาลัยไฟฟ้า

Abstracts

This research developed hands-on learning unit on electric steering systems in next generation vehicle. The aims of this work are as follows: 1) to determine the effectiveness of learning management based on the hands - on learning unit, 2) to compare the outcomes, and 3) to assess student satisfaction with the hands - on learning unit. This is a classroom action research study. The research sample consists of 25 second – year Mechanical Education students participating in a course on automotive undercarriage and transmission systems during the academic year 1/2021. The following tools were employed in this study: 1) a learning management plan for hands - on learning in the subject of electric steering systems in next generation vehicle, 2) a learning plan quality assessment form, and 3) a learning achievement exam. Statistics were used in data analysis include mean, standard deviation, and t - test statistics (Independent Samples t - test).

The results of the research have showed 1) electric steering practice established in next generation automotive and the instructional materials have an E1/E2 learning efficiency value of 64.40/82.00, which exceeds the predetermined criterion of 80/80. 2) The learning outcome exhibited a significant difference at the 0.05 level between the pre - post learning levels with regard to the electric steering practice established in modern vehicles. 3) The level of student satisfaction with the electric steering practice set installed in next generation vehicle was determined to be maximum.

Keywords: Hands-on learning; Practice sets; Academic achievement; Electric steering

บทนำ

ปัจจุบันรถยนต์เป็นยานพาหนะที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะการใช้เป็นพาหนะในการเดินทางและขนส่ง รถยนต์แบ่งได้หลายประเภท โดยจำแนกตามการนำไปใช้งาน ได้แก่ รถเก๋ง รถกระบะ รถบรรทุก รถยนต์หนึ่งคันประกอบด้วยโครงสร้างตัวถัง และระบบต่าง ๆ เช่น ระบบไฟฟ้า ระบบรองรับน้ำหนัก ระบบส่งกำลัง ระบบปรับอากาศ ซึ่งแต่ละระบบมีที่สร้างขึ้นมาเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ และเพิ่มประสิทธิภาพของรถยนต์ ระบบพวงมาลัยรถยนต์เป็นระบบหนึ่งที่มีหน้าที่ควบคุมทิศทางของรถยนต์ให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ขับขี่เพื่อบังคับให้เคลื่อนที่ไปในทิศทางต่าง ๆ ตามความต้องการเพียงแต่ผู้ขับขี่หมุนพวงมาลัยเพื่อให้ล้อหน้าของรถเลี้ยวไปในตำแหน่งทิศทางนั้น ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากแกนพวงมาลัยได้ส่งถ่ายทอดแรงไปยังกระปุกเกียร์พวงมาลัยในการเพิ่มแรงหมุนและบิดให้มากขึ้น เพื่อที่จะส่งถ่ายทอดแรงไปยังก้านต่อบังคับเลี้ยวให้ไปบังคับล้อหน้าของรถให้เคลื่อนที่ไปในทิศทางที่ต้องการ (ประสานพงษ์, 2544 : 1) พวงมาลัยจึงเป็นอุปกรณ์สำคัญที่ใช้สำหรับการควบคุมทิศทาง นอกจากความสวยงามแล้วพวงมาลัยของรถยนต์สมัยใหม่ยังเข้ามาช่วยทำให้การขับขี่มีความสะดวกสบาย ปลอดภัย มั่นคงและแม่นยำในขณะที่ใช้ความเร็วต่าง ๆ ปัจจุบันระบบพวงมาลัยไฟฟ้านั้น อุปกรณ์และชิ้นส่วนที่อยู่กับระบบพวงมาลัยไฟฟ้าบางชิ้นส่วนสามารถพบปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ เช่น แร็คพวงมาลัยไฟฟ้าที่มีอาการเสียงดังเวลาเลี้ยวรถ สายสัญญาณต่างๆ

ไม่ส่งข้อมูลมาที่กล่องควบคุม สำหรับการตรวจเช็คหรือการดูแลรักษาอุปกรณ์ชิ้นส่วนต่าง ๆ ของพวงมาลัยไฟฟ้านั้น ทางบริษัทผู้ผลิตรถยนต์ต้องมีการวิเคราะห์ปัญหาของระบบพวงมาลัยไฟฟ้าในรถยนต์รุ่นต่าง ๆ เพื่อเป็นการตรวจสอบอย่างถูกต้องตามมาตรฐาน

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมเครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เป็นหน่วยงานที่ผลิตครูอาชีวศึกษาในสาขาช่างยนต์ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนนักศึกษาต้องเรียนทั้งวิชาชีพช่างยนต์ และวิชาชีพครุควบคู่กันไป เพื่อให้เป็นนักศึกษาครูช่างที่มีสมรรถนะเชี่ยวชาญทั้งวิชาชีพช่างยนต์และสามารถถ่ายทอดสมรรถนะวิชาชีพช่างยนต์ให้กับผู้เรียนได้อีกด้วย เพื่อการพัฒนานักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรเครื่องกลให้มีสมรรถนะวิชาชีพตรงตามความต้องการและให้ทันต่อเทคโนโลยีในปัจจุบันนั้น ซึ่งในปัจจุบันสถาบันการอาชีวศึกษาที่นักศึกษาไปฝึกสอนนั้น ในรายวิชาช่วงกลางและระบบส่งกำลังได้มีการนำระบบพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ เข้ามาสอนในแผนกช่างยนต์ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ที่จบในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จะต้องทำหน้าที่ในตรวจสอบและการบำรุงรักษาระบบต่าง ๆ ของพวงมาลัยไฟฟ้าได้ ประกอบกับในหลักสูตรครุศาสตรเครื่องกลมีรายวิชางานเครื่องล่างและส่งกำลังรถยนต์เป็นรายวิชาบังคับให้นักศึกษาต้องเรียนรู้ จากการสำรวจข้อมูลจากผู้รับผิดชอบในรายวิชาดังกล่าวพบว่า สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนด้านระบบพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ยังไม่ทันสมัย ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะในการปฏิบัติและแก้ปัญหาในงานระบบพวงมาลัยไฟฟ้า

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงคิดที่จะดำเนินการวิจัยและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ เรื่องระบบพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ สำหรับนักศึกษาสาขาครุศาสตรเครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนและพัฒนาทักษะจากการจำลองปัญหาและการตรวจเช็คระบบต่างๆของพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจการทำงานของระบบต่าง ๆ และปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับพวงมาลัยไฟฟ้าได้อย่างถูกต้อง และนอกจากนี้ยังสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอาชีวศึกษาได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ เรื่องระบบพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้จากหน่วยการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ เรื่องระบบพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจากการใช้หน่วยการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ เรื่องระบบพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่
4. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหน่วยการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ เรื่องระบบพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาครุศาสตร์เครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปีการศึกษา 2564

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี สาขาครุศาสตร์เครื่องกล ชั้นปีที่ 2 จำนวน 25 คน โดยได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชางานเครื่องกลและระบบส่งกำลังรถยนต์ ในปีการศึกษาที่ 2564

2. การสร้างและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ

2.1 ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้นในตนเองด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวกทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นในกระบวนการคิดขั้นสูง โดยที่ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก จึงเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดขั้นสูง (Higher order thinking) ในการมีวิจารณ์ญาณ การวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา การประเมิน ตัดสินใจ และการสร้างสรรค์ (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : ออนไลน์) และ (อัญญารัตน์ สอนสนามและคณะ, 2565 : 327-340) ในการจัดการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 8 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นสร้างประสบการณ์ ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์ ขั้นที่ 3 ขั้นการปรับประสบการณ์เดิมสู่ความคิดรวบยอด ขั้นที่ 4 ขั้นพัฒนาความคิดรวบยอด ขั้นที่ 5 ขั้นลงมือปฏิบัติ ขั้นที่ 6 ขั้นสร้างผลงานความถนัด ขั้นที่ 7 ขั้นวิเคราะห์เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ และขั้นที่ 8 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (ทิศนา แคมมณี, 2562 : 263-264) ซึ่งคณะผู้วิจัยเลือกใช้กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ การสร้างชุดฝึกปฏิบัติและการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ

2.2 ออกแบบรูปแบบการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ เรื่องระบบพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ โดยใช้ชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ ทางคณะผู้วิจัยเลือกรถยนต์ Honda jazz ของสาขาวิชาครุศาสตร์เครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มาพัฒนาให้เป็นชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้า ซึ่งประกอบด้วยมอเตอร์ แร็คพวงมาลัยไฟฟ้า อุปกรณ์วัดสัญญาณความเร็วล้อ รีเลย์มอเตอร์ไฟฟ้า ECM/PCM เซนเซอร์ตรวจจับแรงบิดของพวงมาลัย โดยได้จัดทำอุปกรณ์การจำลองปัญหาและการตรวจเช็คสัญญาณต่าง ๆ พวงมาลัยไฟฟ้ารถยนต์ Honda jazz จากนั้นทำการติดตั้งกับกล่องควบคุมปัญหาในการทำงานที่ออกแบบไว้

2.3 ออกแบบกล่องสวิตช์จำลองปัญหาและการตรวจเช็คสัญญาณต่าง ๆ พวงมาลัยไฟฟ้ารถยนต์ Honda jazz โดยคณะผู้วิจัยได้รวบรวมปัญหาทางพวงมาลัยไฟฟ้ารถยนต์จากงานศูนย์บริการ อุ้มอรรถยนต์ ที่นักศึกษาได้ไปฝึกงานที่ผ่านมา และได้ทำการเลือกจำลองปัญหาในการฝึกทักษะปฏิบัติเพื่อตรวจเช็คสัญญาณต่าง ๆ ของพวงมาลัยไฟฟ้า จำนวน 5 ใบงาน ประกอบด้วย

- 1) งานตรวจสอบการทำงานของระบบพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่
- 2) งานตรวจสอบสัญญาณวัดความเร็วล้อ
- 3) งานตรวจสอบวงจรรีเลย์มอเตอร์พวงมาลัยไฟฟ้า
- 4) งานตรวจสอบสัญญาณ ECM/PCM
- 5) งานตรวจสอบสวิตช์ตำแหน่งเซนเซอร์ตรวจจับแรงบิดของพวงมาลัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

3.1 การเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ เรื่องระบบพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยคือ ชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ พร้อมจัดทำแบบประเมินความสอดคล้องในด้าน การออกแบบชุดฝึกปฏิบัติและคู่มือการใช้งาน ให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านที่มีความรู้ทางด้านระบบช่วงล่างรถยนต์ ประเมินความเหมาะสม กำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ค่า 0.5 ขึ้นไป จากผลการประเมินได้ค่า IOC ที่ได้เท่ากับ 0.93

3.2 เอกสารประกอบการฝึกปฏิบัติเพื่อตรวจเช็คสัญญาณต่าง ๆ ของชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้า ในยานยนต์สมัยใหม่ ประกอบด้วย คู่มือครู คู่มือนักศึกษา ใบเนื้อหาภาคทฤษฎี แบบฝึกหัด ใบฝึกปฏิบัติงาน จำนวน 5 ใบงานพร้อมแบบประเมินผลการปฏิบัติงาน แบบทดสอบภาคทฤษฎีก่อน-หลังเรียนสำหรับวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ พร้อมจัดทำแบบประเมินความสอดคล้องในด้านเอกสารประกอบการ ฝึกทักษะการปฏิบัติงานให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยเป็นอาจารย์ผู้สอนสาขาช่างยนต์ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาที่มีความรู้และทักษะทางด้านช่วงล่างรถยนต์ประเมินความเหมาะสม กำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ค่า 0.5 ขึ้นไป จากผลการประเมินได้ค่า IOC ที่ได้เท่ากับ 0.87

3.3 แบบประเมินผลความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์ สมัยใหม่ แล้วนำแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านตรวจสอบดูความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ภาษาและความถูกต้อง แล้วนำมาหาค่าความสอดคล้อง กำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ค่า 0.5 ขึ้นไป จากผลการประเมินได้ค่า IOC ที่ได้เท่ากับ 0.89

3.4 การหาคุณภาพเครื่องมือ โดยหาค่าความยากง่ายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนรู้ จำนวน 30 ข้อ พบว่ามีค่าอยู่ในระดับง่าย จำนวน 13 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 43.33 อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 14 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 46.67 และอยู่ในระดับยากจำนวน 3 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 10 ค่าอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบทั้งหมด 30 ข้อ อยู่ในระดับสูงมาก จำนวน 20 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 66.67 อยู่ในระดับปาน

กลาง จำนวน 10 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 33.33 สรุปได้ว่าแบบทดสอบมีความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.2 - 0.8 ซึ่งเป็นข้อสอบที่มีระดับความยาก-ง่ายเหมาะสม และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป สามารถนำไปใช้ได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ในการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ เรื่องระบบพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ การเก็บรวบรวมข้อมูล ทำในระหว่างการจัดการเรียนการสอนรายวิชางานเครื่องล่างและระบบส่งกำลังรถยนต์ โดยแบ่งหน่วยเรียนในหัวข้อระบบพวงมาลัยไฟฟ้า EPS (Electric Power Steering) ไว้จำนวน 2 สัปดาห์ เรียนทฤษฎี 1 ชั่วโมงและลงปฏิบัติ 6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยจะลงปฏิบัติทั้ง 5 ใบงาน รวมทั้งการประเมินผลทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ รวมทั้งสิ้นใช้เวลา 14 ชั่วโมง

4.2 ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อวัดผลการเรียนรู้ก่อนเรียนในหัวข้อระบบพวงมาลัยไฟฟ้า EPS จากนั้นดำเนินการเรียนการสอนทั้งเรียนทฤษฎีและลงปฏิบัติตามใบงานทั้ง 5 ใบงาน พร้อมใช้สื่อชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ ที่คณะผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

4.3 ในสัปดาห์ที่ 2 ผู้สอนจะประเมินผลทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ โดยให้นักศึกษาทำแบบทดสอบหลังเรียนและทดสอบการปฏิบัติงานโดยทำการเลือกจำลองปัญหาเพื่อวัดทักษะปฏิบัติในการตรวจเช็คระบบต่าง ๆ ของระบบพวงมาลัยไฟฟ้า EPS ตามเงื่อนไขที่กำหนด รวบรวมข้อมูลไปวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.4 หลังจากสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาตอบแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ โดยกำหนดเกณฑ์คะแนนไว้ 5 ระดับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าสถิติในการทดสอบค่าที (t-test)

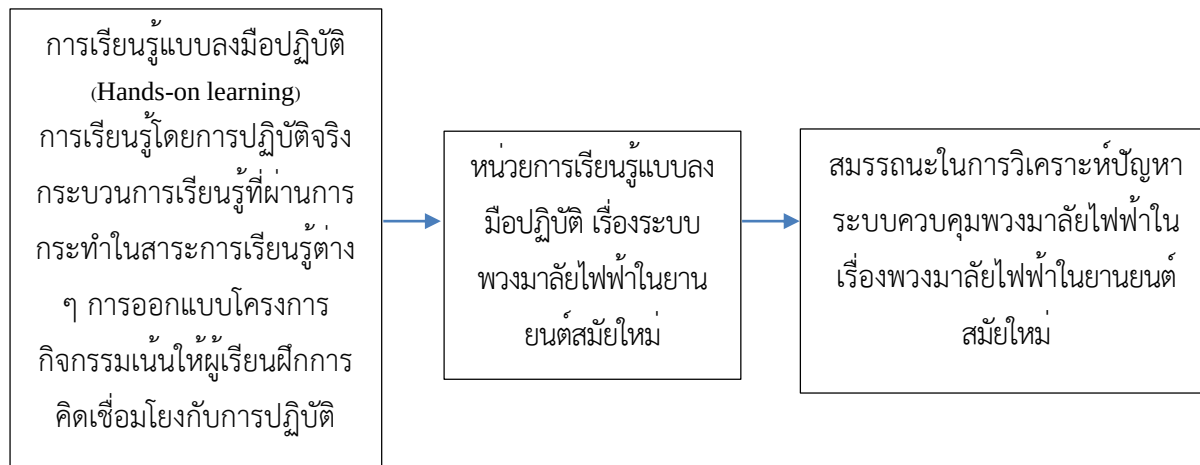
6. สมมติฐานของการวิจัย

6.1 การเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ เรื่องระบบพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ โดยใช้ชุดฝึกปฏิบัติสำหรับการฝึกทักษะจากการจำลองปัญหาและการตรวจเช็คสัญญาณต่าง ๆ ของระบบควบคุมในพวงมาลัยไฟฟ้า มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

6.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิชางานเครื่องล่างและระบบส่งกำลังรถยนต์ ในเรื่องพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ ของนักศึกษาสาขาครุศาสตร์เครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ที่ได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติจากชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

6.3 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อวิธีการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ เรื่องระบบพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ โดยใช้ชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ อยู่ในระดับมาก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ เรื่องระบบพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ จากการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ ได้ผลดังนี้

1.1 ชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ ประกอบด้วย เนื้อหา สื่อการสอน เอกสาร สำหรับฝึกปฏิบัติงาน แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน แสดงตัวอย่างดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 ส่วนประกอบของชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่

1.2 เอกสารประกอบการสอนของชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ ประกอบด้วยใบปฏิบัติงานระบบพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ การตรวจสอบกล่องสวิตช์จำลองปัญหา และใบประเมินผล การปฏิบัติงาน แสดงตัวอย่างดังรูปที่ 2

ใบกำกับขั้นตอนการปฏิบัติงาน		หน้าที่ 1
วิชา: งานติดตั้งและซ่อมระบบไฟฟ้าเครื่องยนต์ รหัส 00-212-203 ชื่อเรื่อง: งานตรวจสอบชิ้นส่วนเครื่องยนต์ในระบบไฟฟ้าเครื่องยนต์		
ลำดับขั้นตอนปฏิบัติงาน 1. เตรียมเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ/อุปกรณ์ 1.1 มีดตัดสาย (Utility Knife) 1 คู่ 1.2 แม่เหล็ก Wring Diagram EPS Honda Jazz 1 ชุด วัสดุ 1. ถุงมือผ้า (Cotton Glove) 1 คู่ 2. ผ้าเช็ดมือ (Napkin) 1 ชิ้น	ภาพประกอบขั้นตอนการปฏิบัติงาน	
2. ปรับตั้งเครื่องมือวัดไฟฟ้าให้ถูกต้อง		
3. ใช้วิธีสังเกตวิธีวัดค่าแรงดันไฟฟ้าที่ขั้วสายไฟตามแบบแผนของเครื่องยนต์และวงจรไฟฟ้าบนชุดฝึกเครื่องยนต์ ชื่อครู: ..... รหัสประจำตัว:		
4. ตรวจสอบการตรวจสอบชิ้นส่วนเครื่องยนต์และวงจรไฟฟ้า		
5. ทำความสะอาดอุปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์ ให้เรียบร้อยก่อนเก็บเข้าที่		

ใบบันทึกผลการตรวจวัด		หน้าที่ 1
วิชา: งานติดตั้งและซ่อมระบบไฟฟ้าเครื่องยนต์ รหัส 00-212-203 ชื่อเรื่อง: งานตรวจสอบชิ้นส่วนเครื่องยนต์ในระบบไฟฟ้าเครื่องยนต์		
คำชี้แจง: ใบบันทึกผลการตรวจวัดนี้ใช้สำหรับการตรวจวัด		
ผลการตรวจวัด: ..... รหัสประจำตัว:		
ผู้ตรวจวัด	ค่า	ผลการตรวจวัด
.....	.....	.....

ใบประเมินผลการปฏิบัติ		หน้าที่ 1
วิชา: งานติดตั้งและซ่อมระบบไฟฟ้าเครื่องยนต์ รหัส 00-212-203 ชื่อเรื่อง: งานตรวจสอบชิ้นส่วนเครื่องยนต์ในระบบไฟฟ้าเครื่องยนต์		
ชื่อ - นามสกุล: ..... สาขา: ..... วันที่:		
จุดประเมิน	ประเมินผล	หมายเหตุ
1. เตรียมเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์	ผ่าน ไม่ผ่าน	
2. ปรับตั้งเครื่องมือวัดไฟฟ้าให้ถูกต้อง	ผ่าน ไม่ผ่าน	
3. ใช้วิธีสังเกตวิธีวัดค่าแรงดันไฟฟ้าที่ขั้วสายไฟตามแบบแผนของเครื่องยนต์และวงจรไฟฟ้าบนชุดฝึกเครื่องยนต์	ผ่าน ไม่ผ่าน	
4. ปรับตั้งเครื่องมือวัดไฟฟ้าให้ถูกต้อง	ผ่าน ไม่ผ่าน	
5. ทำความสะอาดอุปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์ ให้เรียบร้อยก่อนเก็บเข้าที่	ผ่าน ไม่ผ่าน	
เกณฑ์การให้คะแนน 10 หมายถึง การประเมินผลตามจุดประเมิน มีการปฏิบัติตามทุกจุดประเมิน 7 หมายถึง การประเมินผลตามจุดประเมิน 1 จุดประเมิน มีการปฏิบัติตามครบ 1 จุดประเมิน 5 หมายถึง การประเมินผลตามจุดประเมิน 2 จุดประเมิน มีการปฏิบัติตามครบ 2 จุดประเมิน 1 หมายถึง การประเมินผลตามจุดประเมิน 2 จุดประเมิน มีการปฏิบัติตามครบมากกว่า 2 จุดประเมิน		
ประเมินผลการปฏิบัติงาน	คะแนน	หมายเหตุ
10 7 5 1	.....	วันที่: ..... นก
ผลการประเมิน ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน เพราะ:		
ชื่อ: ..... ผู้ประเมิน		

รูปที่ 2 ตัวอย่างใบปฏิบัติงานระบบพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ เรื่องระบบพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ แสดงดังตารางที่ 1 พบว่าประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจากชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ โดยใช้เกณฑ์ E1/E2 เท่ากับ 64.40/82.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80 จึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจากชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ และเอกสารประกอบการสอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ เป็นไปตามสมมติฐานวิจัยที่ตั้งไว้

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ เรื่องระบบพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่

รายการ	N	Σx	คะแนนเฉลี่ย	คะแนนเต็ม	ร้อยละ
คะแนนแบบฝึกหัดกับคะแนนใบงาน (E1)	25	483	19.32	30	64.40
คะแนนทดสอบปฏิบัติวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน (E2)	25	609	24.36	30	82.00

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนจากการใช้หน่วยการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ เรื่องระบบพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ แสดงดังตารางที่ 2 พบว่าผลคะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 19.32 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 24.36 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน และยังได้ค่า df เท่ากับ 24 ค่า t-Stat เท่ากับ 8.981 ส่วนค่า t-Critical เท่ากับ 1.76 ถือว่า Sig ที่ 0.000** สรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน

แบบทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	df	t-Stat	t-Critical	Sig
ก่อนเรียน	25	19.32	1.70	24	8.981	1.76	0.000**
หลังเรียน	25	24.36	2.13				

4. ผลการประเมินผลความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจากชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ แสดงดังตารางที่ 3 พบว่าความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ ในภาพรวมทั้งหมดพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.78) และเมื่อนำมาพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดคือ การตรวจเช็คและจำลองปัญหาการทำงานเสมือนงานจริง ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.63) รองลงมาคือ ในการเรียนรู้และฝึกปฏิบัตินี้

สามารถนำไปแก้ปัญหาในระบบต่างๆ ของชุดพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ได้ ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.69) และลำดับที่สามคือ ชุดสาธิตมีความทันสมัยทำให้เกิดความน่าสนใจในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.67)

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่

ที่	ข้อความถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดฝึกปฏิบัติ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1.	มีความแข็งแรง ทนทาน สวยงามและง่ายการใช้งาน	4.12	0.87	มาก
2.	มีความปลอดภัยในการใช้ฝึกปฏิบัติงาน	4.32	0.75	มากที่สุด
3.	การตรวจเช็คและจำลองปัญหาการทำงานเสมือนการปฏิบัติงานจริง	4.63	0.63	มากที่สุด
4.	คู่มือของผู้เรียนมีความชัดเจน อ่านแล้วเข้าใจง่าย ใ้รวมกับการฝึกปฏิบัติงานได้	4.13	0.89	มาก
5.	ชุดสาธิตมีความสอดคล้องกับเนื้อหาพวงมาลัยไฟฟ้ายานยนต์สมัยใหม่ในคู่มือของผู้เรียน	4.16	0.91	มาก
6.	การเรียบเรียงเนื้อหาทั้งทฤษฎีและปฏิบัติมีการลำดับจากเนื้อหาง่ายไปหาเนื้อหาที่ยาก	4.57	0.69	มากที่สุด
7.	ภาพประกอบในคู่มือของผู้เรียนมีความชัดเจนเหมาะสมกับการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ	4.18	0.83	มาก
8.	ในการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติสามารถนำไปแก้ปัญหาในระบบต่างๆ ของพวงมาลัยไฟฟ้าได้	4.61	0.69	มากที่สุด
9.	ชุดสาธิตมีความทันสมัยทำให้เกิดความน่าสนใจในการเรียนรู้	4.59	0.67	มากที่สุด
10.	สร้างความมีส่วนร่วม มีการทำงานเป็นทีมในการเรียนรู้	4.47	0.81	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.38	0.78	มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ เรื่องระบบพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ พบว่าชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่มีประสิทธิภาพโดยเฉลี่ยเท่ากับ 64.40/82.00 หมายความว่าผู้เรียนได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกหัดกับคะแนนใบงานที่ฝึกทักษะทั้ง 5 ใบงานคิดเป็นร้อยละ 64.40 และมีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบปฏิบัติวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 82.00 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ เรื่องระบบพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่โดยใช้ชุดฝึกปฏิบัติ

พวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้สอนสามารถนำชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ ไปใช้ในการเรียนการสอนได้ ผลการวิจัยเป็นตามนี้เพราะว่าคณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตั้งแต่คำอธิบายรายวิชางานเครื่องล่างและระบบส่งกำลังรถยนต์ วัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ของรายวิชา เอกสารต่างๆ ด้านระบบพวงมาลัยไฟฟ้าที่ใช้กับในยานยนต์สมัยใหม่และการตรวจสอบสัญญาณควบคุมการทำงานของพวงมาลัยไฟฟ้า คู่มือปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่และตรวจสอบสัญญาณควบคุมต่างๆ จากคู่มือผู้ผลิตรถยนต์ Honda jazz จนได้พัฒนาเป็นชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ รวมถึงผู้เชี่ยวชาญมีส่วนช่วยเหลือแนะนำให้แก่ไขปรับปรุงและประเมินความเหมาะสมในการใช้สำหรับการเรียนการสอน โดยคณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดการผลิตชุดการสอนของ ศ.ดร. ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ซึ่งได้กล่าวว่า ในการหาประสิทธิภาพของสื่อหรือชุดการสอนจะกำหนดเป็นเกณฑ์ผู้สอนคาดหวังผู้เรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นที่พึงพอใจโดยกำหนดให้ผลเฉลี่ยของคะแนนการทำงานและการประกอบกิจกรรมของผู้เรียนทั้งหมดต่อร้อยละของผลการประเมินหลังเรียนทั้งหมด คือ E1/E2 ประสิทธิภาพของกระบวนการ/ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เช่น 80/80 หมายความว่า เมื่อเรียนด้วยสื่อหรือชุดการสอนแล้วผู้เรียนจะทำแบบฝึกปฏิบัติ หรืองานได้ผลเฉลี่ยร้อยละ 80 และประเมินหลังเรียนและงานสุดท้ายได้ผลเฉลี่ยร้อยละ 80 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556 : 7-19) และผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดสาธิตฝึกปฏิบัติยานยนต์ไฟฟ้า สำหรับนักศึกษาสาขาครุศาสตร์เครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ซึ่งได้พัฒนาชุดสาธิตฝึกปฏิบัติยานยนต์ไฟฟ้าและสื่อประกอบการสอน หลังจากนั้นนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนรายวิชาเทคโนโลยียานยนต์สมัยใหม่กับนักศึกษาสาขาครุศาสตร์เครื่องกล ชั้นปีที่ 3 จำนวน 15 คน พบว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 70.89/87.10 จากเกณฑ์ที่กำหนด 70/80 และยังพบว่าผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากการพัฒนาการเรียนการสอนภาคปฏิบัติสู่การปฏิบัติงานจริงและการปัญหาที่เกิดขึ้นจริงสามารถพัฒนาการคิดวิเคราะห์และทักษะในการแก้ปัญหาทางานได้ (ธนัช ศรีพนม, 2565 : 27-35) และนอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกทักษะปฏิบัติ วิชางานเครื่องมือกลเบื้องต้น เรื่องงานตัด งานเจียรระโน และงานเจาะ ด้วยกระบวนการสอนรูปแบบ MIAP สำหรับผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในการพัฒนาชุดฝึกทักษะปฏิบัติดังกล่าวได้นำมาทดลองใช้กับนักเรียนในสาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลังจำนวน 22 คน ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเทศบาลพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 81.02/80.08 จากเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 อันเนื่องมาจากแนวทางในการฝึกทักษะการปฏิบัติงานจากกระบวนการสอนรูปแบบ MIAP ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการถ่ายทอดความรู้ ที่เน้นด้านสมรรถนะของผู้เรียน โดยมีองค์ประกอบทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ Motivation, Information, Application และ Progress ในการจัดการการถ่ายทอดความรู้โดยใช้กระบวนการ MIAP สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี และเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่สามารถสร้างการเรียนรู้แก่ผู้ถ่ายทอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ฉลองวุฒิ ศรีทองบริบูรณ์, 2563 : 281-296)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจากการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ เรื่องระบบ พวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่โดยใช้ชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ สำหรับนักศึกษาสาขา วิศวกรรมเครื่องกล คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่า ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนจากการทดสอบวัดผลก่อนเรียน นักศึกษาได้คะแนนเฉลี่ย 19.32 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน และหลังจากนักศึกษาได้ผ่านการเรียนรู้ด้วยชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ การทดสอบ วัดผลหลังเรียน นักศึกษาได้คะแนนเฉลี่ย 24.36 คะแนน ซึ่งผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยคณะผู้วิจัยได้นำแนวทางการผลิตชุดการสอน ของ ศ.ดร. ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ที่ได้กล่าวว่า ในการผลิต การวางแผนการสอน และผลิตสื่อประสมจะช่วยแก้ปัญหาหรือ ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้ผู้เรียนสามารถก้าวหน้าไปตามความพร้อม ความถนัด และ ความสามารถของแต่ละคนได้อย่างเต็มที่ โดยผู้ที่เรียนรู้จากการทำกิจกรรมกลุ่มในลักษณะต่าง ๆ ทำให้เกิด ประสบการณ์การเรียนรู้มากที่สุด (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์, 2551:1) และในผลการวิจัยที่ คณะผู้วิจัยดำเนินการสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน เรื่อง วงจรไฟ ฟ้ากระพริบเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพอิเล็กทรอนิกส์ โดยการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็น ฐานเรื่องวงจรไฟฟ้ากระพริบในรายวิชา งานไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เบื้องต้น แล้วจึงนำไปทดลองใช้กับนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 แผนกวิชาช่างยนต์ วิทยาลัยเทคนิคราชบุรีที่เรียนวิชางานไฟฟ้าและ อิเล็กทรอนิกส์เบื้องต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 26 คน ผลการวิจัย พบว่าการผลการ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลัง เรียนเท่ากับ 33.81 และ 36.12 ตามลำดับ โดยการสอนแบบโครงงานเป็นฐานทางด้านทักษะวิชาชีพ อิเล็กทรอนิกส์หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 (คมกฤษ ขำยัง, 2563 : 55-61)

ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ ในภาพรวมทั้งหมด พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.87) แสดงให้เห็นถึงความน่าสนใจชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัย ไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่และระบบควบคุมสัญญาณต่าง ๆ ในการบังคับเลี้ยวรถยนต์ และยังได้ลงมือปฏิบัติจริง ตรวจเช็คระบบควบคุมสัญญาณต่างๆของพวงมาลัยไฟฟ้าที่เสมือนงานจริง และจากการเรียนรู้และฝึก ปฏิบัติงานจริงนี้ช่วยให้สามารถนำไปแก้ปัญหาระบบควบคุมสัญญาณต่าง ๆ ของพวงมาลัยไฟฟ้าได้ สอดคล้อง กับงานวิจัยของไพลิน สว่างเมฆารัตน์ (2552:1) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ความสามารถ ในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบ ใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งได้สรุปว่าความพึงพอใจในการเรียนและผลการเรียนรู้จะมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ปฏิบัตินั้นทำให้ผู้เรียนมีการตอบสนองความต้องการทางด้าน ร่างกายและจิตใจและตามทฤษฎีความต้องการ 5 ขั้นของมาสโลว์ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความสมบูรณ์ ของชีวิตมากขึ้นน้อยเพียงใดนั้น คือสิ่งที่ผู้สอนจะคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเสริมสร้างความพึงพอใจใน

การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งได้จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้าน วิชาวิทย์ ด่วนใจ (2552 : 1-18) แคลคูลัส 1 สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยได้ทำการทดลองใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 26 คน ผลการสำรวจความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยรวม พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.26) เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ได้กำหนดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ใช้ความคิด วิเคราะห์ การแก้ปัญหา ส่งเสริมการค้นคว้าและแสวงหาความรู้ มีโอกาสซักถาม อธิบาย อภิปราย ลงมือปฏิบัติร่วมกัน และแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ มีการมอบหมายงานให้ศึกษา ค้นคว้าข้อมูลมาล่วงหน้า มีขั้นตอนการนำเสนอที่ทำให้สามารถจัดระบบความคิด สร้างองค์ความรู้ใหม่ได้และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเรียนรู้ที่เหมาะสม ทำให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีอิสระในการคิด และยังสามารถสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญญารัตน์ สอนสนาม และคณะ (2566 : 493-502) ที่ได้ศึกษาผลความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อสื่อการสอนชุดจำลองแขนกลอุตสาหกรรมร่วมกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในกระบวนการผลิตระบบอัตโนมัติ สำหรับนักศึกษาสาขาวิศวกรรมอุตสาหการ พบว่าโดยภาพรวมนักศึกษาที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับสื่อการสอนชุดจำลองแขนกลอุตสาหกรรม ผู้เรียนสามารถศึกษาและทบทวนความรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา ทั้งยังมีลิงก์จากเว็บไซต์ วิดีทัศน์ ที่เกี่ยวข้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และให้ข้อมูลมีความทันสมัย น่าสนใจ นอกจากนี้ ผู้เรียนได้เห็นของจริง ทดลองใช้งานจริง มีการลงมือปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการวิเคราะห์ สร้างแนวทางแก้ไขปัญหา นำเสนอผลงาน ประเมินผลงานร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ในรายวิชางานเครื่องล่างและระบบส่งกำลังรถยนต์ ปีการศึกษาที่ 1/2564 โดยใช้ชุดฝึกปฏิบัติพวงมาลัยไฟฟ้าในยานยนต์สมัยใหม่ จากการศึกษาวิจัยเป็นผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงขึ้น ดังนั้น ควรสนับสนุนให้มีการวิจัยและพัฒนาวัสดุประกอบการเรียนการสอนด้านเทคโนโลยียานยนต์หรือทางด้านเทคโนโลยีอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องเรียนรู้และฝึกปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะปฏิบัติที่สูงขึ้น
2. ในการพัฒนาชุดฝึกปฏิบัติสำหรับการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติด้านงานเครื่องล่างและระบบส่งกำลังรถยนต์ในครั้งต่อไป ควรจัดทำชุดฝึกปฏิบัติทั้งในด้านการซ่อมและบำรุงรักษาสำหรับรถยนต์รุ่นใหม่ ๆ ที่มีอยู่ในประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการตรวจเช็คและบำรุงรักษารถยนต์ในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- คมกฤษ ขำยัง. (2563). การพัฒนาชุดการสอนแบบโครงงานเป็นฐานเรื่อง วงจรไฟกระพริบเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพอิเล็กทรอนิกส์. *วารสารการอาชีวศึกษาภาคกลาง*. 4 (2), 55-61.
- ฉลองวุฒิ ศรีทองบริบูรณ์. (2563). การพัฒนาชุดฝึกทักษะปฏิบัติ วิชางานเครื่องมือกลเบื้องต้น เรื่อง งานตัดงานเจียรไน และงานเจาะ ด้วยกระบวนการสอนรูปแบบ MIAP สำหรับผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 12 (1), 281-296.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์. (2551). *ชุดการเรียนรู้การสอน*. ในประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้การสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). หน่วยที่ 14. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบการทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 5 (1), 7-19.
- ทิตนา แคมมณี. (2562). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนะ ศรีพนม, วรพจน์ ตรีรัตน์ฤติม วิโรจน์ บัวพันธุ์, ธีระชัย ร้อยรัก และวิศิษฐ์ อ่อนประสงค์. (2565). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดสาธิตฝึกปฏิบัติยานยนต์ไฟฟ้า สำหรับนักศึกษาสาขาครุศาสตร์เครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. *วารสารการอาชีวศึกษาภาคกลาง*. 6 (2), 27-35.
- ประสานพงษ์ หาเรือนชัย. (2549). *งานเครื่องล่างรถยนต์*. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ไพลิน สว่างเมฆารัตน์. (2552). *การศึกษาลักษณะพฤติกรรมการเรียนคณิตศาสตร์ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน*. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วีรยุทธ ด่วงโย. (2566) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้าน วิชาแคลคูลัส 1 สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 8 (2), 1-18.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2566. แหล่งที่มา : https://academic.obec.go.th/images/document/1603180137_d_1.pdf.

- อัญญารัตน์ สอนสนาม, สมพร วงษ์เพ็ง, ภาวินี อ่างบุญตา, สุภารัตน์ บุตรไชย และธนัช ศรีพนม. (2565). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการเรียนรู้ผ่าน Google Sites รายวิชาวัสดุอุตสาหกรรมและการผลิต. *Journal of Modern Learning Development*. 7 (9), 327-340.
- อัญญารัตน์ สอนสนาม สมพร วงษ์เพ็ง และธนัช ศรีพนม. (2566). การพัฒนาสื่อการสอนชุดจำลองแขนกลอุตสาหกรรมร่วมกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องกระบวนการผลิตระบบอัตโนมัติ สำหรับนักศึกษา สาขาวิศวกรรมอุตสาหการ. *Journal of Modern Learning Development*. 8 (10), 493-502.

การบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่
ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย
**Management of Ethnic Groups Cultural Capital based on New Normal
in Chiang Rai Province**

ฉัตรชัย บัณญัติรัตน์,
โชติ บดีรัฐ และ ศรชัย ท้าวมิตร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Chatchai Banditrat,
Chot Bodeerat and Sornchai Taomitr
Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author E-mail: Chatchaibanditrat@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรม และแนวทางการบริหารทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานคือ การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัย เชิงคุณภาพ โดยวิจัยกลุ่มชาติพันธุ์ 2 กลุ่ม คือ อาข่า และลาหู่ จำนวน 100 คน ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย จำนวน 6 อำเภอ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.867

ผลการวิจัยพบว่า 1)ผลกระทบของเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019(COVID-19) ต่อทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย พบว่า มีผลกระทบ ต่อทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดเชียงรายทั้งด้านการประกอบอาชีพหรือทำงานอยู่ใน ระดับมาก 2)การบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ในพื้นที่จังหวัด เชียงราย พบว่า กลุ่มมีการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมทั้งด้านวิธีการจัดการ การตลาด บุคลากร การ สนับสนุนจากภาครัฐ ใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมออกแบบ แนวทางการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ และ 3)แนวการบริหาร จัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย พบว่า การบริหาร จัดการทุนทางวัฒนธรรมเชิงนโยบาย ภาครัฐควรทบทวนและกำหนดนโยบายเพื่อให้ความช่วยเหลือกลุ่มชาติ พันธุ์วางนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาหลักๆ ที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์ อันควรพึงได้

* วันที่รับบทความ : 13 พฤศจิกายน 2566; วันแก้ไขบทความ 18 พฤศจิกายน 2566; วันตอบรับบทความ : 20 พฤศจิกายน 2566

Received: November 13 2023; Revised: November 18 2023; Accepted: November 20 2023

คำสำคัญ: การบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรม; กลุ่มชาติพันธุ์; วิถีชีวิตใหม่

Abstracts

The objective of this research is to study the impact of the COVID-19 pandemic on cultural capital management and cultural capital management strategies of two ethnic groups, namely the Akha and the Lahu, based on the new way of life. The research utilizes a mixed-methods approach, combining quantitative and qualitative research methods. The study includes 100 participants from the Chiang Rai province, specifically from 6 districts. The research findings indicate a confidence level of 0.867.

The research findings revealed that:

1.The impact of the COVID-19 pandemic on the cultural capital of ethnic groups in the Chiang Rai province indicated a significant effect on their cultural capital, particularly in terms of their occupational or work-related aspects.

2.The management of cultural capital among ethnic groups based on the new way of life in the Chiang Rai province showed that there were various aspects of cultural capital management, including methods, marketing, personnel, and support from the government. It also emphasized the importance of citizen participation and participatory governance in designing strategies for managing cultural capital among ethnic groups based on the new way of life.

3.The management approach for cultural capital among ethnic groups based on the new way of life in the Chiang Rai province highlighted the need for policy review and formulation by the government to provide assistance and address key issues that prevent these ethnic groups from accessing welfare benefits and rights, which should be prioritized."

Keywords: Management of Ethnic Groups; Groups Cultural; New Normal

บทนำ

กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยเป็นกลุ่มชนที่มีความสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์กับสังคมไทยมาตั้งแต่อดีตมากกว่าร้อยปี มีความแตกต่างชนอื่นๆ และมีวัฒนธรรมประเพณีของตนเอง โดยอาศัยตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ใน 67 จังหวัด จำนวน 56 กลุ่ม มีประชากรรวมประมาณ 6,100,000 คน หรือร้อยละ 9.68 ของประชากรประเทศ จำแนกพื้นที่ตามลักษณะการตั้งถิ่นฐานได้ 4 ลักษณะ คือ กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูงหรือชนชาวเขา กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่ราบ กลุ่มชาวเล และกลุ่มอาศัยในป่า วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยมีความหลากหลาย มีวิถีชีวิตที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันไป โดยสภาพเศรษฐกิจและสังคม ตามจารีตประเพณีเป็นการปรับตัวเข้ากับฐานทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิสังคมที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ โดย “กลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง” หรือชนชาวเขาจะตั้งถิ่นฐานตามแนวเทือกเขาบนพื้นที่สูงทางภาคเหนือ เป็นสังคมเกษตรกรรมที่พึ่งอาศัยป่าเป็นหลัก “กลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่ราบ” เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ที่มีวิถีการดำรงชีวิตกลมกลืนกับคนไทยทั่วไป มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมเมืองมากขึ้น แต่ยังคงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเองอยู่ สำหรับ “กลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งถิ่นฐานตามหมู่เกาะหรือ

ชายฝั่งทะเล” เรียกว่า ชาวเล มีวิถีชีวิตอยู่ทั้งบนเกาะและในท้องทะเล มีอาชีพประมงเป็นหลัก นอกจากนี้ยังมีกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มเล็กที่ชอบอาศัยในป่า ดำรงชีวิตด้วยการล่าสัตว์และเก็บของป่า (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2556 : 1)

จากความหลากหลายทางชาติพันธุ์ดังกล่าวจึงส่งผลให้ประเทศไทยมีมรดกทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย ซึ่งล้วนมีคุณค่าเป็นอย่างยิ่ง โดยกระจายอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ตามถิ่นที่อยู่ของแต่ละชาติพันธุ์ รวมทั้งตามแหล่งที่บุคคลเหล่านั้นได้อพยพไปอยู่หรือไปทำงาน วัฒนธรรมเหล่านี้ได้แก่ ภาษา ศิลปะการแสดง อาหาร การแต่งกาย ความเชื่อพิธีกรรม วิถีชีวิต และประเพณีต่างๆ เป็นต้น สิ่งต่างๆ ดังกล่าว คือ ทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งมีความสำคัญมากเพราะวัฒนธรรมเป็นผลงานที่มนุษย์ร่วมกันสร้างขึ้น แล้วสั่งสมพัฒนาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือเข้าถึงความต้องการ และความจำเป็นในวิถีชีวิตของบุคคลและสังคมจนกลายเป็นมรดกตกทอดถึงปัจจุบัน และสืบสานสู่อนาคต วัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่สร้างคุณค่าและมูลค่า เป็นพลังขับเคลื่อนสังคมสู่เป้าหมายได้อย่างหลากหลาย โดยปิแยร์ บูร์ดิเยอร์ ได้กล่าวไว้ว่า ทุนวัฒนธรรม เป็นคุณค่าที่บุคคลได้รับจากกระบวนการหล่อหลอมทางสังคมจนกลายเป็นคุณสมบัติติดตัวที่เอื้อให้บุคคลสามารถนำไปเพิ่มพูนมูลค่าของตนได้ ซึ่งในแต่ละชาติพันธุ์จะมีอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นที่น่าสนใจที่แตกต่างกันออกไป จากพื้นฐานของความแตกต่างดังกล่าว คนไทยยังสามารถหลอมรวมทุนทางวัฒนธรรมให้เป็นสากลของสังคมไทยได้ ทำให้ประชากรไทยกลุ่มต่างๆ อยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุข โดยมีวัฒนธรรม ภูมิปัญญา แบบแผนพฤติกรรม ประเพณี ฯลฯ เป็นทุนหรือรากฐานหรือเป็นพื้นฐานการประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เข้าถึงความต้องการและความจำเป็นทั้งส่วนที่เหมือนกันและต่างกัน ทั้งในระดับบุคคล ชุมชน และสังคม นอกจากนี้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทุนวัฒนธรรมกับการบริหารจัดการกับระบบเศรษฐกิจ เดวิด ทรอสบี (Throsby, 2001 : 2) อธิบายว่า ทุนวัฒนธรรมนั้นมีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจหลายทางด้วยกันได้แก่ 1) ทุนทางวัฒนธรรมสามารถส่งเสริมประสิทธิภาพเศรษฐกิจ (culture will affect economic efficiency) คือทุนวัฒนธรรมช่วยสร้างโอกาสให้ประชาชนทุกสาขาให้มีอาชีพ มีธุรกิจที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรม สร้างรายได้ให้คนจนและส่งเสริมเศรษฐกิจให้กับท้องถิ่น เพิ่มรายได้ให้กับสถาบันหรือองค์กรกิจกรรมต่างๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การแสดงทางวัฒนธรรม การจำหน่ายของที่ระลึกและสินค้า OTOP (One Tambon One Product) 2) ทุนทางวัฒนธรรมอาจช่วยส่งเสริมความเป็นธรรมทางสังคม (culture may affect equity) ความเชื่อถือ เป็นการปลูกฝังตามคำสอนให้คนรุ่นสู่รุ่นในการประพฤติปฏิบัติ สิ่งเหล่านี้แม้ว่าเป็นนามธรรมและไม่มีตัวตน แต่สามารถแสดงออกเป็นกิจกรรมที่ประจักษ์ได้ และ 3) ทุนทางวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อการกำหนด “เป้าหมาย” ทางเศรษฐกิจและสังคมของปัจเจก และส่วนรวม ซึ่งความรู้ความเข้าใจในสิ่งเหล่านี้มีความสำคัญในการนำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาความรู้ ความเข้าใจในทุนวัฒนธรรมหรือวัฒนธรรมพื้นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นข้อมูลสำคัญในการวางนโยบายและแผนปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่างๆ ของคนในชุมชน (ชวดี โกศล, 2561 : 64-73) อย่างไรก็ตาม การพัฒนาของประเทศไทยภายใต้ช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) เป็นสภาวะที่ประเทศต้องเผชิญความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญหลาย

ประการและอยู่ภายใต้แรงกดดันจากสถานการณ์ที่มีความผันแปรสูงทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทั้งที่เป็นผลจากความก้าวหน้าอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทสำคัญทั้งในวิถีการดำเนินธุรกิจและการใช้ชีวิตของผู้คน การเข้าสู่สังคมสูงวัยที่ส่งผลต่อกำลังแรงงานในอนาคต การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภัยธรรมชาติที่มีความผันผวนรุนแรง ตลอดจนสถานการณ์ความขัดแย้งทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศมหาอำนาจ เมื่อผนวกเข้ากับเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564 : 1) ที่ผลักดันให้ผู้คนทั่วโลกเข้าสู่ “ฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal)” ในทุก ๆ ด้าน

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ประกอบกับจังหวัดเชียงรายเป็นพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่อดีต โดยเฉพาะในช่วงที่ผ่านมา รัฐบาลได้ประกาศให้เขตพื้นที่ชายแดน ได้แก่ อำเภอเชียงของ เชียงแสน และแม่สาย เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ มีบทบาทเป็นประตูการค้าอาเซียน ทำให้พื้นที่เหล่านี้มีสภาพเป็นแหล่งการค้าการลงทุนอย่างชัดเจน และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวมากขึ้น (วิสุทธิ ลีลาธรรมสัจจะ และคณะ, 2560 : 1) และประชากรกลุ่มชนชาติพันธุ์เชียงรายได้มีการกระจายตัวอยู่ในเกือบทุกอำเภอของจังหวัดเชียงรายที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในพื้นที่โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาผลกระทบจากเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ผลักดันให้สังคมเข้าสู่ฐานวิถีชีวิตใหม่ต่อทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย และการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดเชียงรายในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยทำการศึกษาใน 2 กลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย อาข่า (อึ้อ) และลาหู่ (มูเซอ) ซึ่งตามข้อมูลประชากรบนพื้นที่สูงจังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2558 จำแนกตามกลุ่มชาติพันธุ์และสถานะสภาพบุคคลของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่า ทั้ง 2 กลุ่มชาติพันธุ์มีจำนวนประชากรสูงที่สุด 2 อันดับแรกในจังหวัดเชียงราย (อาข่า (74,352 คน) และลาหู่ (52,089 คน) โดยการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบและการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า (อึ้อ) และลาหู่ (มูเซอ) จากเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) รวมทั้งดำเนินการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ทั้ง 2 กลุ่มดังกล่าว นำข้อมูลมาศึกษาแนวทางการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย เพื่อเป็นข้อเสนอแนะสำหรับส่วนราชการทั้งในระดับนโยบายและหน่วยปฏิบัตินำไปใช้ในการพัฒนากลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ตลอดจนกลุ่มชาติพันธุ์สามารถนำแนวทางไปประยุกต์ใช้พัฒนากลุ่มให้มีความเข้มแข็งต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่อทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อศึกษาแนวการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย จำนวนประชากรสูงสุด 2 กลุ่มแรก ประกอบด้วย 1) อาข่า (อึ้ว) และ 2) ลาหู่ (มุเซอ) ในพื้นที่อำเภอที่มีจำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์สูงสุด 3 อำเภอแรก และอำเภอที่รัฐบาลได้ประกาศให้เขตพื้นที่ชายแดนเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวม 6 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมือง แม่สรวย แม่ฟ้าหลวง เชียงของ เชียงแสน และแม่สาย ซึ่งมีจำนวน 74,352 คน และ 52,089 คน ตามลำดับ รวมทั้งสิ้น 126,441 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973: 125) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อน(E) เป็น 5% จากกลุ่ม ชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 2 กลุ่มชาติพันธุ์ และได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.867

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 42 คน ได้แก่

- 1) ผู้นำของกลุ่มอาข่า (อึ้ว) และกลุ่มลาหู่ (มุเซอ) จำนวน 20 คน
- 2) นายอำเภอและผู้บริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน 12 คน
- 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย ได้แก่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย ศูนย์พัฒนาราชภูมบนพื้นที่สูงจังหวัดเชียงราย และสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงราย เป็นต้น จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการแจกแบบสอบถามเกี่ยวกับวิถีชีวิต สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 2 กลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย 1) อาข่า (อีกอ) และ 2) ลาหู่ (มูเซอ) ในพื้นที่อำเภอที่ 6 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมือง แม่สรวย แม่ฟ้าหลวง เชียงของ เชียงแสน และแม่สาย หลังเกิดสถานการณ์การเกิดการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จำนวน 100 ฉบับ แบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามลักษณะให้เลือกตอบ (Checklists)

ตอนที่ 2 สอบถามผลกระทบของสถานการณ์การเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมในด้านบทบาทของผู้นำกลุ่ม และการจัดการการดำรงวิถีชีวิต ประเพณีต่างๆ และการถ่ายทอดกระบวนการเรียนรู้และการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 2 กลุ่มชาติพันธุ์ และการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบของเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่อทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย การบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมในด้านบทบาทของผู้นำกลุ่ม และการจัดการการดำรงวิถีชีวิต ประเพณีต่างๆ การถ่ายทอดกระบวนการเรียนรู้ และการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมบนฐานวิถีชีวิตใหม่ของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย จำนวน 2 กลุ่มชาติพันธุ์ และแนวทางการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.867

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองทั้งหมด จำนวน 100 ชุด ได้รับกลับคืนมา 100 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และผู้วิจัยลงพื้นที่สัมภาษณ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย จำนวน 42 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 วิเคราะห์เชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากสถิติเชิงพรรณนา

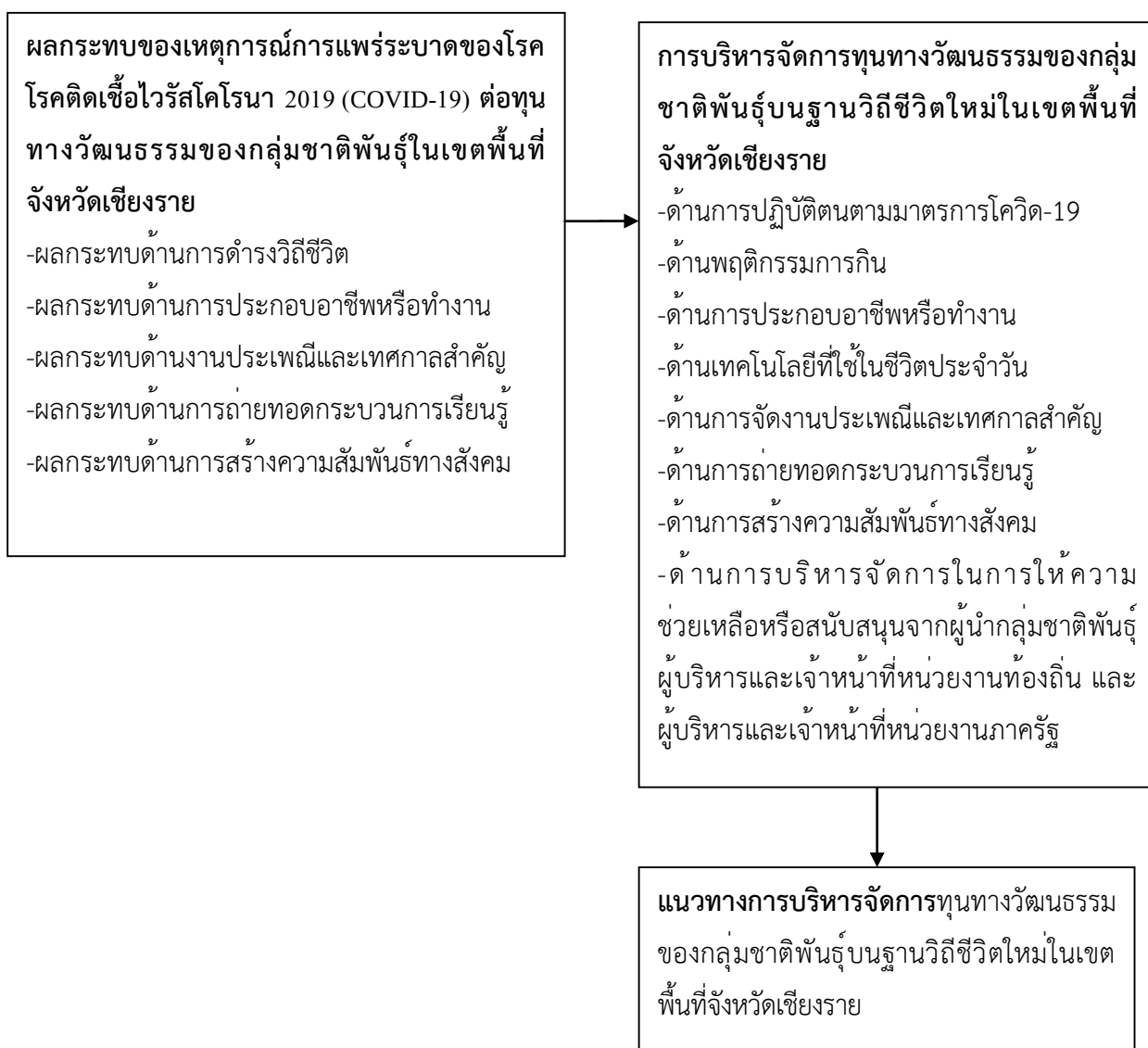

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย ดำเนินการโดยนำแนวคิดทุนทางวัฒนธรรม การจัดการความรู้ ทฤษฎีการมีส่วนร่วม และแนวคิดทฤษฎีการอนุรักษ์ฟื้นฟู ทั้งนี้ได้วิเคราะห์ผลกระทบและการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า (อีกอ) และลาหู่ (มูเซอ) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตัวอย่างการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 100 คน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 70 คน และเพศชาย จำนวน 30 คน กลุ่มตัวอย่างมีอายุ 40 – 49 ปี มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 44 คน รองลงมา มีอายุ 50 – 59 ปี จำนวน 33 คน มีอายุ 20 – 39 ปี จำนวน 13 คน และกลุ่มตัวอย่างมีอายุ 60 ปีขึ้นไปมีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 10 คน สำหรับระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 46 คน รองลงมาจบปริญญาตรี จำนวน 23 คน จบปริญญาโทและสูงกว่า จำนวน 10 คน และจบมัธยมศึกษาตอนต้นและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) หรืออนุปริญญา น้อยที่สุด โดยแต่ละระดับการศึกษามีจำนวน 7 คน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการหรือทำงานในหน่วยงานราชการ จำนวน 13 คน รองลงมาทำการเกษตร จำนวน 16 คน รับจ้างทั่วไป จำนวน 47 คน ทำธุรกิจส่วนตัว 10 คน และไม่ได้ทำงานและอื่นๆ (ข้าราชการบำนาญ) มีจำนวนน้อยที่สุด โดยแต่ละอาชีพมีจำนวน 7 คน กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีรายได้ 10,001-20,000 บาท จำนวน 37 คน รองลงมา มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท จำนวน 33 คน มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท จำนวน 20 คน และมีรายได้ 5,000 – 10,000 บาทมีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 10 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มอาข่า (อีกอ) จำนวน 57 คน และกลุ่มลาหู่ (มุเซอ) จำนวน 43 คน ซึ่งส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอแม่ฟ้าหลวง จำนวน 40 คน รองลงมาอาศัยอยู่ที่อำเภอเชียงของและแม่สรวย จำนวน 20 และ 13 คน ตามลำดับ รองลงมาอาศัยอยู่ที่อำเภอเมือง และแม่สายจำนวนเท่ากัน โดยแต่ละอำเภอมีจำนวน 10 คน และอาศัยอยู่ในอำเภอเชียงแสนน้อยที่สุด จำนวน 7 คน ตามลำดับ ดังตาราง 1

ตาราง 1

รายการ		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	30	30
	หญิง	70	70
	รวม	100	100
อายุ	20-39 ปี	13	13
	40-49 ปี	44	44
	50-59 ปี	33	33
	60 ปีขึ้นไป	10	10
	รวม	100	100
การศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	7	7
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	46	46

	รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	ปวส./ปวท./อนุปริญญา	7	7
	ปริญญาตรี	27	27
	ปริญญาโทและสูงกว่า	13	13
	รวม	100	100
อาชีพ	รับราชการ/ทำงานในหน่วยงานราชการ	13	13
	รับจ้างทั่วไป	47	47
	ทำธุรกิจส่วนตัว	10	10
	ไม่ได้ทำงาน	7	7
	ทำการเกษตร	16	16
	อื่นๆ (ข้าราชการบำนาญ)	7	7
	รวม	100	100
รายได้	ไม่เกิน 5,000 บาท	20	20
	5,000-10,000 บาท	10	10
	10,001-20,000 บาท	37	37
	มากกว่า 20,000 บาท	33	33
	รวม	100	100
กลุ่มชาติพันธุ์	อาข่า (อีกอ)	57	57
	ลาหู่ (มูเซอ)	43	43
	รวม	100	100
ตำแหน่งทางสังคม	ลูกบ้าน	70	70
	ผู้ใหญ่ที่คนในชุมชนให้ความนับถือ	13	13
	ผู้นำกลุ่ม	7	7
	อื่นๆ (ศพพ.ชร. และ อสม.)	10	10
	รวม	100	100
อำเภอ	แม่ฟ้าหลวง	40	40
	แม่สรวย	13	13
	เมือง	10	10

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
แม่สาย	10	10
เชียงใหม่	7	7
เชียงใหม่	20	20
รวม	100	100

2. ผลกระทบของเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่อทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงรายพบว่า เหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีผลกระทบต่อทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงรายทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีผลกระทบต่อการประกอบอาชีพหรือทำงานมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.49 คะแนน รองลงมาด้านงานประเพณีและเทศกาลสำคัญและด้านการถ่ายทอดกระบวนการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.39 คะแนน รองลงมาด้านการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม มีคะแนนเฉลี่ย 4.13 คะแนน และลำดับสุดท้ายคือด้านการดำรงวิถีชีวิต มีคะแนนเฉลี่ย 4.09 แสดงรายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 2 ผลกระทบของเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่อทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย

ทุนทางวัฒนธรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับผลกระทบ
1. ด้านการดำรงวิถีชีวิต	4.09	0.632	มาก
2. ด้านการประกอบอาชีพหรือทำงาน	4.49	0.570	มาก
3. ด้านงานประเพณีและเทศกาลสำคัญ	4.39	0.578	มาก
4. ด้านการถ่ายทอดกระบวนการเรียนรู้	4.39	0.578	มาก
5. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม	4.13	0.526	มาก
รวม	4.29	0.392	มาก

3. ผลการวิเคราะห์ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

1) ด้านการดำรงวิถีชีวิต

ผู้นำกลุ่มอาข่าและลาหู่ให้ข้อมูลผลกระทบจากโควิด-19 ต่อการดำรงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ได้แก่ (1) ทำมาหากินลำบาก ยากต่อการสัญจร และค่าครองชีพที่สูงขึ้น รายจ่ายต่างๆ เพิ่มขึ้นได้ลดน้อยลง (2) การสื่อสารที่ไม่เข้าใจ ไม่กล้าออกบ้าน บางคนกลัวเกินไป ทำให้เครียด (3) มีติดไวรัสโควิดจำนวนมากทั้งครอบครัว

ไม่มีเสียชีวิต (4) การดำเนินชีวิตของชนเผ่าจากเดิมจะอาศัยอยู่ร่วมกันหลายคนทั้งในครอบครัว ชุมชน หมู่บ้าน แต่ด้วยโรค ทำให้ต้องแยก (5) ขาดความรู้เรื่องโควิด ขาดการช่วยเหลือจากภาครัฐในพื้นที่สูง (6) มีผลกระทบต่อชาติพันธุ์เป็นอย่างมาก เพราะต้องพึ่งพาและช่วยเหลือตัวเองมากขึ้นจากที่อยู่รวมกันหลายๆ คน (7) ไปไหนมาไหนไม่สะดวก ต้องใช้ชีวิตรูปแบบใหม่ที่รัฐประกาศ ความเป็นอยู่ต้องเว้นระยะห่าง กินร้อน ช้อนกลาง ไปไหนมาไหนถึงบ้านต้องอาบน้ำทันที (8) ส่งผลเป็นอย่างยิ่งกับวิถีชีวิตในปัจจุบันเป็นอย่างมากเนื่องจากโรคระบาดส่งผลในด้านการดำรงชีวิตการทำงานและด้านสังคมเป็นอย่างมาก และประเพณีบางอย่างต้องมีการเข้าสังคมของคนจำนวนมาก ส่งผลให้ประเพณีบางอย่างต้องลดน้อยถอยไปตามสถานการณ์ในปัจจุบัน (9) การใช้ชีวิตเปลี่ยนไป ไม่เหมือนเดิม ต้องเว้นระยะห่าง ไม่รวมกลุ่ม ไม่อยู่ในที่แออัด ต้องทำตามมาตรการโควิด ศคช. ทุกอย่างอย่างถูกต้อง (10) ต้องใช้ชีวิตแบบใหม่ ต้องเว้นระยะห่าง ต้องทำตามมาตรการของรัฐ ใส่แมสตลอดเวลาตอนออกจากบ้านไปที่สถานที่ต่างๆ เวลาใช้ชีวิตอยู่รวมกันกับผู้อื่น ต้องรวมตัวกันไม่เกินกว่าที่รัฐแจ้งเพื่อป้องกันการระบาดโควิด

2) ด้านการประกอบอาชีพ

ผู้นำกลุ่มอาข่าและลาหู่ให้ข้อมูลผลกระทบจากโควิด-19 ต่อการประกอบอาชีพของกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ (1) ไม่ค่อยมีงานรับจ้าง ค่าขายลดน้อยลง ลูกหลานทำงานในเมืองได้รับผลกระทบ (2) รายจ่ายมีทุกวันแต่ไม่มีรายรับ เพราะไม่มีงานให้ทำ (3) รายได้ลดลง กลับบ้านมาเปิดร้านซ่อมรถ รับจ้างทุกอย่าง ทำไม้กวาดในโรงงานใหญ่ มี 2 โรง ๆ ละ 20-50 คน ค่าจ้างวันละ 300 บาท (ประมาณ 30 ด้าม) โรงงานทำไม้กวาดปิดช่วงโควิด ทำไร่นา ปลูกมัน ไม่มีที่ดินทำการเกษตร (4) การประกอบอาชีพ คนส่วนมากในชุมชนประกอบอาชีพค้าขาย และรับจ้างทั่วไป แต่ด้วยโรค ทำให้ขาดรายได้ และตกงาน ทำให้ต้องอยู่อย่างประหยัด อดออม และหาอาชีพใหม่ (5) ที่เคยทำมาตุภูมิบางอย่างต้องปิดกิจการเพราะสถานการณ์โควิด ขาดรายได้ (6) โดยส่วนใหญ่ชนเผ่าจะมีอาชีพรับจ้าง แต่ด้วยสถานการณ์โควิดทำให้มีผลกระทบต่ออาชีพ ทำให้ตกงาน มีการเปลี่ยนอาชีพ (7) ธุรกิจบางธุรกิจก็ต้องปิดกิจการ ขาดรายได้ ตกงานเยอะ ครอบครัวขาดรายได้ ต้องไปต่างประเทศ (8) ส่งผลกระทบด้านครอบครัวที่มีบุคคลที่ทำงานในต่างพื้นที่และออกสถานที่ที่ต้องกลับมาพักที่บ้าน จะนำเชื้อมาติดคนในครอบครัวได้ (9) ขาดรายได้ หางานยาก ต้องไปหางานทำที่ไกลจากบ้าน (10) ตกงานเยอะ หางานยาก ขาดรายได้

3) ด้านการจัดงานประเพณีและเทศกาลสำคัญในชุมชน

ผู้นำกลุ่มอาข่าและลาหู่ให้ข้อมูลผลกระทบจากโควิด-19 ต่อการจัดงานประเพณีและเทศกาลสำคัญในชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ (1) ทำให้ไม่สามารถจัดงานหรือกิจกรรม มีประเพณีกินข้าวใหม่ (2) ประเพณีต้มไข่แดง คริสมาส ตรุษจีน วันไหว้ของเงินที่รวมญาติ ห่างหายไปหมดตั้งแต่โควิดมา (3) ไม่ได้จัดประเพณีอะไร (4) การจัดงานต่างๆ จากเดิมมีหลายประเพณี แต่ด้วยโรคทำให้กิจกรรม ประเพณี ต่างๆ ต้องยกเลิก เพราะรวมตัวกันไม่ได้ทำให้เกิดการขาดความสามัคคีในหมู่คณะใหญ่ๆ (5) ต้องงดจัดกิจกรรมในหมู่บ้าน ชุมชนในช่วงของสถานการณ์โควิด-19 (6) มีผลกระทบเป็นอย่างมากในการจัดประเพณีเทศกาล เพราะต้องยกเลิกกิจกรรมต่างๆ ที่รวมตัวกัน (7) ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 งดกิจกรรมทุกอย่างตามมาตรการของ ศคช.

ทางกลุ่มชาติผู้นำหรือคนที่รับผิดชอบก็ทำตามที่รัฐบาลประกาศไว้ (8) ส่งผลเนื่องจากประเพณีบางอย่างต้องมีการรวมกลุ่มของคนจำนวนมาก ทำให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคได้ง่าย (9) ช่วงของสถานการณ์โควิด-19 ไม่ได้จัดงาน ศบค.ห้าม ทางกลุ่มชาติพันธุ์ก็งดจัดงานทุกอย่าง (10) ช่วงที่มีโควิด-19 ต้องงดกิจกรรมทุกอย่าง (11) กิจกรรมในหมู่บ้าน ได้แก่ ตรุษจีน คริสมาต สถานการณ์โควิดทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมรวมกลุ่มได้ ต้องงดเว้น (12) บางเทศกาลห่างและหายไป ไม่มีกิจกรรมร่วมกันเลย (13) ประเพณีกินข้าวใหม่ จากเดิมรวมตัวกันต้องจัดกันภายในครอบครัวเล็กๆ การเข้าโบสถ์นมัสการพระเจ้าต้องจัดแยก และจำกัดคนเข้าร่วมกิจกรรม ประเพณีปีใหม่ ต้องจัดแบบภายในครอบครัวเล็ก ไม่เชิญญาติ ไม่เชิญแขก ทำเฉพาะพิธีเล็กๆ ภายในครอบครัว (14) มีการจัดงาน เช่น ประเพณีกินข้าวใหม่ และปีใหม่ ต้องจัดภายในครอบครัวญาติ (15) ประเพณีกินข้าวใหม่ของชนเผ่าอาข่า ประเพณีไล่ชิงช้า ประเพณีปีไทว(กินวอ) ของชนเผ่าลาหู่ โดยส่วนมากมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นมาในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ทุกประเพณีของชนเผ่าได้มีการปรับตัวที่ดีขึ้น เช่น การคัดกรองผู้เข้าร่วมงานโดยการวัดอุณหภูมิก่อนเข้างานทุกครั้ง โดยการคัดกรองอย่างเป็นระบบ

4) ด้านการถ่ายทอดความรู้ ประเพณี และวัฒนธรรมให้กับคนในชุมชน

ผู้นำกลุ่มอาข่าและลาหู่ให้ข้อมูลผลกระทบจากโควิด-19 ต่อการถ่ายทอดความรู้ ประเพณี และวัฒนธรรมให้กับคนในชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ (1) ต้องงดจัดกิจกรรมตามนโยบายภาครัฐ (2) ไม่มีการจัดประเพณีในชุมชน (3) การจัดงานประเพณี และวัฒนธรรมในชุมชนในสถานการณ์โควิด ทุกอย่างงดหมดทำได้เพียงการประชาสัมพันธ์ตามเสียงสายในชุมชนเท่านั้น (4) ถ่ายทอดความรู้ให้กับคนในชุมชนส่วนมากจะมีการเผยแพร่ผ่านโซเชียลเป็นหลัก (5) ค่อนข้างน้อย เพราะต้องเว้นระยะห่างในชุมชน

4. แนวทางการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย

4.1) ด้านบุคลากร มีข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข ดังนี้

4.1.1) ถ่ายทอดกระบวนการให้การช่วยเหลือหรือช่องทางการดำเนินการต่าง ๆ ของภาครัฐ ผ่านผู้นำชุมชน แกนนำเยาวชน ผู้นำทางศาสนาผู้นำสตรีหรือบุคคลต่าง ๆ ที่กลุ่มชาติพันธุ์ให้การยอมรับ จะสามารถสื่อสารหรือได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนเป็นอย่างดีและได้ผลกว่าการที่หน่วยงานภาครัฐจะลงปฏิบัติเอง ซึ่งอาจไม่ได้รับการตอบรับเท่าที่ควร

4.1.2) ส่งเสริมความร่วมมือของบุคลากรทางการแพทย์และสร้างเครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขในชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง พร้อมทั้งส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้ามาร่วมเป็นคณะทำงาน

4.1.3) พัฒนาบุคลากรที่เป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของชุมชน และสร้างเครือข่ายในการทำงานร่วมกัน

4.1.4) จัดทำโครงการ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับคนในชุมชน โดยจัดทำเป็นเครือข่าย ประกอบด้วย ผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่ม แล้วให้ผู้นำเหล่านั้นนำความรู้ที่ได้รับการอบรมไปเผยแพร่ให้คนในชุมชนต่อไป

- 4.1.5) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ อัตลักษณ์
- 4.1.6) ส่งเสริม self – esteem (การเห็นคุณค่าของตนเองที่สร้างได้)
- 4.1.7) อนุรักษ์หรือสืบทอดภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น
- 4.2) ด้านงบประมาณ สรุป ข้อเสนอแนะ ดังนี้
  - 4.2.1) การจัดตั้งงบประมาณเพื่อช่วยเหลือเยียวยาในกรณีเกิดสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และสถานการณ์วิกฤต และฉุกเฉิน
  - 4.2.2) ชี้แจงให้กลุ่ม หรือชุมชนเห็นถึงความจำเป็นของกิจกรรมและโครงการ และเลือกจัดกิจกรรมและสนับสนุนงบประมาณตามกิจกรรมที่ทางกลุ่มชาติพันธุ์ยอมรับและสามารถดำเนินการได้เท่านั้น
  - 4.2.3) การจัดตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการจัดการตนเองอย่างยั่งยืน
  - 4.2.4) มีการจัดสรรงบประมาณและใช้อย่างคุ้มค่า รวมถึงการวางแผนการใช้จ่ายอย่างรอบคอบ
- 4.3) ด้านวัตถุดิบ (สิ่งของจำเป็นต่างๆ อุปกรณ์ เครื่องมือ เทคโนโลยี) มีข้อเสนอแนะ ดังนี้
  - 4.3.1) สอบถามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และการสนับสนุนอุปกรณ์เครื่องมือ ในการจัดงานประเพณีตามโครงสร้างและแผนการพัฒนาของพื้นที่
  - 4.3.2) ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน เช่น การประชุมผ่านระบบออนไลน์ การจัดทำสื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เทคโนโลยีเพื่อช่วยในการคัดกรองและควบคุมการแพร่ระบาดของโรค เป็นต้น
- 4.4) ด้านวิธีการจัดการ ข้อเสนอแนะ ดังนี้
  - 4.4.1) การส่งเสริม สนับสนุน ความร่วมมือและสร้างการมีส่วนร่วมโดยใช้พลังบรร (บ้าน วัด โรงเรียน) ในการจัดการกับปัญหาและวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
  - 4.4.2) ใช้การดำเนินงานในรูปของเครือข่ายการทำงาน เพื่อลดการรวมกลุ่ม หรือใช้กลุ่มผู้นำชุมชน อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่ดำเนินการให้การช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายแทนการใช้บุคลากรภายนอกชุมชน
  - 4.4.3) ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารผ่านเครือข่ายดิจิทัล, มือถือ ในการสื่อสารกับกลุ่มชาติพันธุ์
  - 4.4.4) มีการถ่ายทอดความรู้ และจัดการอบรมเพิ่มความรู้ ด้านการจัดการบริหาร การดำรงชีวิต
  - 4.4.5) ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มองค์กร

4.5) ด้านการตลาด ข้อเสนอแนะ ดังนี้

4.5.1) ส่งเสริมการตลาดของสินค้าของกลุ่มชาติพันธุ์ ผ่านทางช่องทางออนไลน์

4.5.2) จัดกิจกรรมโครงการสอนทำการตลาดสินค้าออนไลน์

4.5.3) การจัดการอบรมการใช้การตลาดออนไลน์และการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เข้าถึงบริการและผลิตภัณฑ์ได้ง่าย

4.6) ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

4.6.1) ส่งเสริม สนับสนุน และสร้างเครือข่ายการดำเนินงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม เช่น ตั้งจุดคัดกรองโรค โรงพยาบาลสนาม และสถานที่สำหรับใช้ในการกักกันผู้ติดเชื้อ รวมทั้งให้การรักษายาบาลแก่ผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

4.6.2) การฝึกอาชีพ การส่งเสริมการทำอาชีพ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ อัตลักษณ์ เฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์ กิจกรรมทางสังคม การตลาดเพื่อสร้างรายได้

4.6.3) ควรจัดโครงการส่งเสริมและพัฒนา ศิลป วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ให้รู้จักกันอย่างแพร่หลาย อาจผ่านทาง Social Network เว็บไซต์ของหน่วยงานภาครัฐ

แนวทางการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงรายด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม

1) การบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมเชิงนโยบาย ภาครัฐควรทบทวนและกำหนดนโยบายเพื่อให้ความช่วยเหลือกลุ่มชาติพันธุ์วางนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาหลักๆ ที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์อันควรพึงได้ เช่น การไร้สัญชาติ สิทธิในที่ดินทำกิน และการศึกษา โดยใช้หลักการ “จริงจัง จริงใจ ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง”

2) การบริหารจัดการทุนวัฒนธรรมด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม โดยดำเนินการ ดังนี้

2.1) การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders Analysis) วิเคราะห์ชุมชนแต่ละแห่งทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคประชาชน บุคคลใดที่เป็นผู้ได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบจากกระบวนการตัดสินใจ การกำหนดนโยบาย หรือการดำเนินโครงการเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์

2.2) การสร้างการมีส่วนร่วม โดยเทคนิคการมีส่วนร่วมในแต่ละระดับ ดังนี้

(1) การให้ข้อมูล (inform) การจะดำเนินการใดๆ จำเป็นต้องให้ข้อมูลกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก่อน จะเป็นการสื่อสารทางเดียวผ่านช่องทางต่างๆ โดยควรใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี

ดิจิทัล เช่น ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (ไลน์ เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์) สำหรับคนรุ่นใหม่ และคนที่เข้าถึงเทคโนโลยี ผ่านเสียงตามสาย หรือการประชุมสำหรับบุคคลที่ยังไม่เข้าถึงเทคโนโลยี ผ่านผู้นำ เครือข่าย เช่น สภาแม่อยู่ เป็นต้น

(2) การปรึกษาหารือ (consult) เป็นการสื่อสารสองทาง ซึ่งมีการพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูลและ ความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อมูลและความคิดเห็นของประชาชน ได้แก่ การสัมภาษณ์รายบุคคล โดยเฉพาะผู้นำภาคส่วนต่างๆ การสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) ของกลุ่มเครือข่าย การจัดเวทีประชุม/สัมมนาเพื่อการรับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชน เป็นต้น

(3) การเข้ามาเกี่ยวข้อง (involve) การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับที่ค่อนข้างสูง เช่น การให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มส่งผู้แทนที่มีศักยภาพมาเป็นคณะที่ปรึกษาหรือคณะทำงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) หรือการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนแก่ชุมชน เป็นต้น ร่วมคิด วิเคราะห์ วางแผน และกำหนดแผนงาน/โครงการ และกิจกรรม

(4) ความร่วมมือ (collaborate) การดำเนินการตามแผนงานโครงการต้องจัดกลุ่มและกำหนดบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละกลุ่ม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย พบว่า

1. ผลกระทบของเหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่อทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย พบว่า เหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีผลกระทบต่อทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงรายทั้งด้านการประกอบอาชีพหรือทำงาน สอดคล้องกับ วิเชียร มั่นแหล่ (2564 : 327-340) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลกระทบและการปรับตัวของประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า กลุ่มวัยทำงานได้รับผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ มีการสร้างอาชีพใหม่ของสมาชิกในครัวเรือนเพื่อการเพิ่มรายได้

2. การบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย พบว่า กลุ่มมีการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมทั้งด้านวิถีการจัดการ การตลาด บุคลากร การสนับสนุนจากภาครัฐ วัตถุดิบ และด้านงบประมาณ แต่ยังไม่พอเพียงด้วยข้อจำกัดของภาษาที่ใช้ในการสื่อสารทำความเข้าใจ การไร้สัญชาติที่ไม่สามารถรับสิทธิเยียวยา การไม่มีที่ดินทำกิน และพื้นที่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ห่างไกลเมือง โดยเฉพาะบนดอยพื้นที่สูงที่ขาดสาธารณูปโภคโดยเฉพาะสัญญาณอินเทอร์เน็ต และความรู้ โดยผลงานวิจัยได้มีข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐาน

วิถีชีวิตใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงรายในแต่ละด้าน ส่วนใหญ่มุ่งเน้นการบริหารจัดการให้เกิดความยั่งยืนโดยสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ร่วมบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรม และการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมออกแบบแนวทางการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ชวดี โดศล (2561: 64-73) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ในเขตพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย พบว่า กลยุทธ์ในการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมโดยผ่านการมีส่วนร่วม เพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟูจารีตประเพณีและอัตลักษณ์ที่ดีในมุมมองของผู้วิจัย พบว่า การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเป็นการมุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในแต่ละชุมชน โดยให้เกิดการพัฒนาในทุกๆด้านไปพร้อมกัน ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองการปกครองและระบบโครงสร้างพื้นฐานให้เกิดขึ้น ซึ่งการพัฒนาชุมชนนั้นมีกระบวนการขั้นตอนในการดำเนินการทั้งนี้การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นตั้งอยู่บนพื้นฐานของบริบทของแต่ละชุมชนที่มีความแตกต่างกัน เช่น วัฒนธรรม ความเชื่อ จึงส่งผลให้การพัฒนามีความแตกต่างกันในแต่ละชุมชนท้องถิ่น ในการพัฒนาชุมชนให้ประสบความสำเร็จได้

3.แนวการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย พบว่า 1) การบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมเชิงนโยบาย ภาครัฐควรทบทวนและกำหนดนโยบายเพื่อให้ความช่วยเหลือกลุ่มชาติพันธุ์วางนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาหลักๆ ที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์อันควรพึงได้ เช่น การไร้สัญชาติ สิทธิในที่ดินทำกิน และการศึกษา โดยใช้หลักการ “จริงจัง จริงใจ ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง”

2) การบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม โดยดำเนินการ ดังนี้

2.1) การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders Analysis) วิเคราะห์ชุมชนแต่ละแห่งทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคประชาชน บุคคลใดที่เป็นผู้ได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบจากกระบวนการตัดสินใจ การกำหนดนโยบาย หรือการดำเนินโครงการเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์

2.2) การสร้างการมีส่วนร่วม โดยเทคนิคการมีส่วนร่วมในแต่ละระดับ ดังนี้

(1) การให้ข้อมูล (inform) การจะดำเนินการใดๆ จำเป็นต้องให้ข้อมูลกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก่อน จะเป็นการสื่อสารทางเดียวผ่านช่องทางต่างๆ โดยควรใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (ไลน์ เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์) สำหรับคนรุ่นใหม่ และคนที่เข้าถึงเทคโนโลยี ผ่านเสียงตามสาย หรือการประชุมสำหรับบุคคลที่ยังไม่เข้าถึงเทคโนโลยี ผ่านผู้นำ เครือข่าย เช่น สภาแม่ญิง เป็นต้น

(2) การปรึกษาหารือ (consult) เป็นการสื่อสารสองทาง ซึ่งมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลและ ความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อมูลและความคิดเห็นของประชาชน ได้แก่ การสัมภาษณ์

รายบุคคล โดยเฉพาะผู้นำภาคส่วนต่างๆ การสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) ของกลุ่มเครือข่าย การจัดเวทีประชุม/สัมมนาเพื่อการรับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชน เป็นต้น

(3) การเข้ามาเกี่ยวข้อง (involve) การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับที่ค่อนข้างสูง เช่น การให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มส่งผู้แทนที่มีศักยภาพมาเป็นคณะที่ปรึกษาหรือคณะทำงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) หรือการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนแก่ชุมชน เป็นต้น ร่วมคิด วิเคราะห์ วางแผน และกำหนดแผนงาน/โครงการ และกิจกรรม

(4) ความร่วมมือ (collaborate) การดำเนินการตามแผนงานโครงการต้องจัดกลุ่มและกำหนดบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละกลุ่ม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

1.1) หน่วยงานภาครัฐนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและกลไกการขับเคลื่อนการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์

1.2) หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์สามารถนำแนวทางดังกล่าวไปปรับใช้ในการวิเคราะห์และจัดทำแผนงานโครงการและกิจกรรมในการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์แต่ละกลุ่ม

1.3) กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ สามารถนำแนวทางดังกล่าวไปปรับใช้ในการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์เกิดความเข้มแข็งเนื่องจากการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมมือบริหารจัดการโดยทุกภาคส่วนและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ดังนั้น กลุ่มที่มีความเข้มแข็งจะสามารถบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกสถานการณ์

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1) การศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ ผู้วิจัยจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ได้แก่

- การสื่อสารทางภาษา ซึ่งเป็นปัญหาหลักในการเก็บข้อมูล การใช้วิธีการจัดทำแบบสัมภาษณ์ โดยให้คนในพื้นที่เป็นล่ามจะช่วยให้การเก็บข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- การศึกษาพฤติกรรม วัฒนธรรม และประเพณีของคนในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความคล้ายคลึงกันแต่มีความแตกต่างในรายละเอียด เพื่อให้มีข้อมูลพื้นฐานในการสอบถามและพูดคุยกับคนในชุมชน และชุมชนเกิดความไว้วางใจในการให้ข้อมูล

- วางแผนกำหนดพื้นที่เป้าหมายให้เหมาะสมกับการเดินทางและระยะเวลาในการเก็บข้อมูล เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์มักจะอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ห่างไกล และหลายกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่บนดอยพื้นที่สูง

2.2) กลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดเชียงรายมีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ที่ควรนำมาศึกษาการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะกลุ่มชนชาติพันธุ์ที่มีแนวโน้มจำนวนลดลง เพื่อถอดบทเรียนและนำมาหาแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาอื่น ๆ ให้เกิดความเข้มแข็ง

2.3) กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยมีจำนวนมาก อาศัยอยู่ตามแนวชายแดนของประเทศ และส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกันทั้งการไร้สัญชาติ การไม่มีสิทธิในที่ดินทำกิน และการศึกษา ทำให้ประสบปัญหาความยากจน เกิดปัญหาในครอบครัว ปัญหาสุขภาพจิต ซึ่งปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวสามารถส่งผลกระทบต่อสังคมและความมั่นคงของประเทศได้ ดังนั้น ควรมีการศึกษารวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์หาแนวทางแก้ไขในภาพรวมของประเทศต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กระทรวง. (2556). *ยุทธศาสตร์ความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2556-2566*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชวดี โกศล. (2561). การบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ในเขตพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย. *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ*. 6 (2), 64-73.
- วิเชียร มั่นแหล. (2564). ผลกระทบและการปรับตัวของประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์*. 8 (11), 327-340.
- วิสุทธิ สีสธรรมสัจจะ และคณะ. (2560). *การศึกษารวบรวมองค์ความรู้อาหารพื้นบ้านเพื่อการฟื้นฟูและอนุรักษ์ภูมิปัญญาด้านอาหารของกลุ่มชาติพันธุ์ จังหวัดเชียงราย*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *รายงานประจำปี 2561 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ*
- Throsby. (2001). *Economics and culture*. Cambridge: Cambridge University Press

Effects of Self-directed Learning on Lifelong Learning Attitudes of Functional Literacy Facilitators

Leakhena Orn and Suwithida Charungkiattikul

Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: ornleakhena125@gmail.com

*****

Abstracts*

Lifelong learning concept is strongly mentioned in Cambodia Education. In 2019, the Ministry of Education, Youths, and Sport (MoEYS) has paid more attention to lifelong learning in Cambodia's Education 2030 Roadmap. However, the concept focuses more on learners, not the teachers/teachers. In this continuous process of social changes, individuals should be lifelong and self-directed learners to conquer their challenges and problems. In raising individuals as lifelong learners, teachers/facilitators play a significant role in establishing lifelong learning societies. Functional literacy facilitators get only 1 week of training on teaching before their classes start. Continuous learning is essential for functional literacy facilitators to keep developing both their daily and professional life.

This study aims: to investigate the effects of self-directed learning on lifelong learning attitudes on the aspect of inquiring mind, setting learning plan, learning skills, information literacy and belief in learning improve professional development among functional literacy facilitators.

The research uses quantitative method by employing a quasi-experimental design. The pre-test and post-test are employed to explore whether self-directed learning activities will foster lifelong learning attitudes of functional literacy facilitators in the five aspects with subject group consisting of 37 functional literacy facilitators who are working as teachers in functional literacy programs in Cambodia.

With one group paired sample t-test, the result indicates that the pre-test score of the participants' overall lifelong learning attitudes (mean=3.3475) is lower than the post-test (mean=4.2734) with $p=0.00$, which indicates that the significance was perfectly different. The result of the study reveals that self-directed learning activities positively affect lifelong learning attitudes and have positive impacts on the professional development of functional literacy facilitators

Keywords: Self-Directed Learning; Lifelong Learning Attitudes; Functional Literacy Facilitators

Introduction

Functional literacy program in Cambodia has come as a picture of an eight months course under the supervision and responsibility of Non-formal Education (NFE) (MoEYS, 2015:1). The course provides an opportunity to all learners who cannot read, write and calculate without racism. Functional literacy courses for Cambodian-Muslim communities, prisons, and factories are strongly motivated and supported (MoEYS, 2018:1). During February, preparations, organization, and training for facilitators take place. Typically, training for functional literacy facilitators or teachers takes place one week before they begin teaching. The

course is held annually from March to September and consists of three levels with a total of 290 hours. Teachers are required to instruct for a minimum of 10 hours weekly or 40 hours monthly. In Cambodia, the functional literacy course offers great flexibility, with scheduling options in the afternoon, late evening, or weekends based on mutual agreement between facilitators and learners. The course can be held at various locations, including facilitators' homes, learners' residences, pagodas, factory offices, prisons, school classrooms, other buildings, or even mosques. Upon completing the three levels within an 8-month period and passing the final exam, participants receive a certificate of recognition. These three levels are equivalent to grade 3 in the primary school level of formal education programs (MoEYS, 2015:1).

In Cambodia, facilitators from local communities serve as teachers in functional literacy classes. They are often literate youths, adults with primary education, or retired community teachers. Formal school teachers are not allowed to be facilitators, and due to limited qualified individuals, the situation is described as "Those who know more teach those who know less" resulting in limited opportunities for student improvement (Rosenbloom, 2004:3). Before starting a class, trainees must join a program to learn functional literacy, adult psychology, and teaching techniques for adults. However, the one-week training led by education administrators is insufficient for effective facilitation, particularly for inexperienced facilitators. Challenges include poor content design, lack of materials, and insufficient learner-centeredness (MoEYS, 2020:1). According to strategy 4.1.3 in Cambodian Education Roadmap 2030 on developing literacy stated that to improve the quality and relevance of literacy, post-literacy, and lifelong learning opportunity they must improve the quality and motivation of literacy facilitators/instructor through professional development, increased incentives and support (4.1.3b). Literacy educators will be trained based on national norm and standard (MoEYS, 2019:1). Teachers who are professionally competent, motivated and well-support professional can support learners for a high education.

Dunlap and Grabinger (2003: 6-25) indicated lifelong learning as a conscious group of learning to increase both individuals' life qualities and career development. In the continuously changing world, lifelong learning provides individuals with an opportunity to gain knowledge and competencies they need to be successful (Sharples, 2000: 177-193). The concept of self-directed learning had appeared at about the same time as Knowles's andragogy (Knowles, 1970:12). Andragogy and self-directed learning have become a big part of adult education and have had such an impact on practice (Merriam, 2001: 3-14). Self-directed learning entails individuals taking initiative and responsibility for their own learning. learners are free to set goals and define what is worth learning. Self-directed learning can be used both formal and non-formal (Knowles, 1975:3).

In this continuous process of social changes, individuals should be lifelong and self-directed learners to be able to conquer their challenges and problems (Bidokht & Assareh, 2011: 1446-1453). Continuing, career-long professional development is necessary for all teachers in order to keep pace with change and to review and renew their own knowledge, skills, and visions for good teaching (Day, 2002:1). There is no any studies focus on using self-directed learning to foster lifelong learning attitudes among functional literacy facilitators in Cambodia. Therefore, research is essential to investigate functional literacy teachers' attitudes on self-directed lifelong learning process and whether they develop positive attitudes toward lifelong learning and professional development.

Research Objectives

1. To investigate the effects of national capacity building using self-directed learning to promote lifelong learning attitudes
2. To describe benefits obtain from self-directed learning on professional development.

Research Methodology

This study used quasi-experimental design with one group of pre-test and post-test designs. Three months of self-directed learning activities were conducted with 37 participants hired by MoEYS and working as functional literacy facilitators in a functional literacy program.

Data collection

Self-directed learning processes by Knowles (1975 : 2) were employed with the group of participants. The steps are;

1. Climate setting, that is, creating an atmosphere of mutual respect and support
2. Diagnosing learning needs
3. Planning
4. Formulating learning goals
5. Identifying human and material resources for learning
6. Choosing and implementing appropriate learning strategies
7. Valuating learning outcomes.

At the beginning of every month, the participants had to diagnose their learning needs and goals and then plan their learning using a learning contract form. The learning goals were set to be short that could be achieved in one month. At the end of the month, the participants were called to come back together and share what they had learned according to their planning. After sharing what they had learned and reflecting, the participants started planning their new learning contract repeatedly for three months.

The basic of a learning contract for learners and instructors was used to follow in planning self-directed learning. By using self-directed learning with the learning contract, the learners set clear learning goals and ordered their learning topics by prioritizing the topic based on what was important and urgent first.

The lifelong Learning attitudes scale measures functional literacy facilitators' attitudes toward lifelong learning before and after the course. The pre-test and post-test were employed to explore either self-directed learning will foster lifelong learning attitudes of functional literacy facilitators in five aspects:

1. Inquiring mind to learn
2. Setting a learning plan
3. Learning skills
4. Information literacy
5. Belief in learning improve professional development.

Data analysis

The pre-test and post-test mean scores were analyzed on SPSS to compare the mean scores before and after the self-directed learning activities using a t-test. Weigh Index Average was employed to see the differences on belief in learning on professional development before and after.

Research Scope

The subject group consists of 37 functional literacy facilitators who were working as teachers in functional literacy programs in Tboung Khmum province, Cambodia. Among the 37 facilitators, 12 were females. Moreover, 2 functional literacy facilitators were teaching basic literacy to novices and monks in pagoda. 4 functional literacy facilitators were teaching basic literacy to prisoners in national correction centers and prisons. 8 facilitators were teaching basic literacy among Cambodian-Muslim communities. 1 functional literacy facilitator was teaching factory workers in the factory they are working for. 22 other facilitators are teaching basic literacy in communities. Self-directed learning activities were conducted among 37 functional literacy facilitators over three months. The pre-test and post-test were employed to explore either self-directed learning will foster lifelong learning attitudes of functional literacy facilitators in five aspects: (1) Inquiring mind to learn; (2) Setting a learning plan; (3) Learning skills; (4) Information literacy; (5) Belief in learning would improve professional development.

Research Findings

Table 1 Paired sample test of lifelong learning attitudes

Paired Differences	(Pre-test)		(Post-test)		T	P
	$\bar{x}$	S.D	$\bar{x}$	S.D		
Inquiring Mind	3.3363	.69856	4.2823	.39683	-11.975	.000
Setting Learning Plan	3.1441	.56405	4.2432	.36556	-13.231	.000
Learning Skills	3.1441	.59551	4.2432	.34226	-12.768	.000
Information Literacy	3.2595	.58853	4.2054	.39012	-10.079	.000
Belief in Learning Improve Professional Development	3.6486	.55022	4.2734	.31997	-8.420	.000
Overall	3.3475	.55022	4.2734	.31997	-14.662	.000

According to Table 1, Paired sample t-test indicated that the pre-test score of the participants' inquiring mind to learn (mean=3.3363) was lower than the post-test (mean=4.2823)—furthermore, $p=0.00$, which indicated that the significance was perfectly different. The statistical analysis results using the paired sample t-test show that the post-test scores of inquiring minds were significantly different because their level was lower than 0.05. The result indicated that self-directed learning positively affected lifelong learning attitudes in the aspect of inquiring mind to learn.

Based on the paired sample t-test, the pre-test score of the participants' setting learning plan (mean=3.3363) was lower than the post-test (mean=4.2823). And $p=0.00$, which revealed

that the significance was perfectly different. The statistical analysis results using the paired sample t-test indicate that the post-test scores were significantly different because their level was lower than 0.05. The result demonstrates that self-directed learning had a positive effect on lifelong learning attitudes in the aspect of setting a learning plan.

In addition, the pre-test score of the participants' learning skills (mean=3.1441) was lower than the post-test (mean=4.2432). Moreover, $p=0.00$, which indicated that the significance was perfectly different. The statistical analysis results using the paired sample t-test show that the post-test scores were significantly different because their level was lower than 0.05. The result verifies that self-directed learning positively affected lifelong learning attitudes in the aspect of learning skills.

Moreover, the pre-test score of the participants' information literacy (mean=3.2595) was lower than the post-test (mean=4.2054). And $p=0.00$, which indicated that the significance was perfectly different. The statistical analysis results using the paired sample t-test show that the post-test scores were significantly different because their level is lower than 0.05. The result proves that self-directed learning had a positive effect on lifelong learning attitudes in the aspect of information literacy.

Last but not least, the pre-test score of the participants' belief in learning improves professional development (mean=3.6486) was lower than the post-test (mean=4.2734). And $p=0.00$, which indicated that the significance was perfectly different. The statistical analysis results using the paired sample t-test show that the post-test scores were significantly different because their level was lower than 0.05. The result validates that self-directed learning had a positive effect on lifelong learning attitudes in the aspect of the belief that learning would improve professional development.

The results in the above table verified that the participants' post-test mean score is 4.2734 (S.D = .31997) and the pre-test mean score is 3.3475 (S.D = .55022). To clarify, the post-test mean score of the participants is higher than their pre-test mean score at the significant level of P lower than 0.05.

All results illustrate that self-directed learning fostered lifelong learning attitudes at the significant level of P lower than 0.05. The mean score of the pre-test is 3.3475 and the mean score of post-test is 4.2734. These results indicated that most participants' post-test scores increased. Besides, the results also revealed that self-directed learning significantly enhanced all five aspects of lifelong learning attitudes.

Table 2 Benefits obtain from self-directed learning on professional development.

Attributes	Pre-test			Post-test			P-value
	WAI	AO	Std.	WAI	AO	Std.	
Learning makes individuals' lives changed	0.78	M	0.14	0.93	SA	0.11	0.000
Exchanging information with colleagues in learning a new subject increase success	0.74	M	0.17	0.86	SA	0.12	0.000
Participation to professional development activities increases the professional creativity	0.75	M	0.19	0.88	SA	0.13	0.003

Forming a bridge between life and knowledge is essential for professional development	0.74	M	0.18	0.86	SA	0.12	0.000
Individuals should have a conscience of the constant change of information in their career field	0.70	M	0.18	0.86	SA	0.12	0.001
Research skills increases professional development	0.68	M	0.19	0.85	SA	0.14	0.004

Note: Weight Average Index (WAI); Overall Assessment (OA), five-point scale index; 0 – 0.20 = Strongly Disagree (SD); 0.21 – 0.40 = Disagree (D); 0.41 – 0.60 = Moderate (M); 0.61 – 0.80 = Agree (A); 0.81 – 1 = Strong Agree (SA).

According to Table 2, self-directed learning significantly increased functional literacy facilitators' beliefs in learning benefits professional development. Before the self-directed learning activities, learners' beliefs in learning to improve professional development were moderate. However, after getting involved in self-directed learning, they firmly believe that continuing learning benefits their professional development. They believe that learning improves their professional development and firmly believe that learning changes their lives.

Through self-directed learning, the participants were undoubtedly motivated, improving their confidence, ability, and self-efficacy. Functional literacy facilitators applied what they learned through self-directed learning to their teaching and living.

Additionally, through self-directed learning, they could learn more on topics relevant to teaching, such as ways to do group discussions, role plays, knowledge in ITC, storytelling, how to write lesson plans, and how to do assessments among students etc.

In their daily lives, the learners learn many subjects they need to use and apply immediately, such as the English language, how to use a computer and find information, fix things, take good care of their health, and work management etc.

Besides, their belief in exchanging information with colleagues in learning a new subject increase success would lead them to have a conscience of the constant change of information in their career field. Through sharing what they had learned with other learners, learners stated that they learned more information and knowledge on the topics from the sharing and discussion.

Eventually, they stated that research skills are also essential to increase professional development. Research skills are essential components of lifelong learning. In today's rapidly changing world, it is more important than ever for individuals to continuously expand their knowledge and skills. Strong research abilities enable functional literacy facilitators to identify, access, assess and utilize information effectively, improving their decision-making process and enhancing their overall academic and professional performance.

In sum, functional literacy facilitators firmly concurred that learning benefits their professional growth. Functional literacy facilitators benefit from self-directed learning, improving their confidence, ability, and self-efficacy. They apply this knowledge to teaching and their daily lives, covering topics such as group discussions, ITC, lesson planning, and assessments. Exchanging information with colleagues enhances learning, and they recognize the importance of research skills for professional development. Lifelong learning is seen as essential for both professional and personal growth.

Conclusion

The present study attempted to investigate the effects of self-directed learning to foster lifelong learning attitudes of functional literacy facilitators. The study demonstrated that self-directed learning possibly influent the attitudes of functional literacy facilitators forward lifelong learning on inquiring mind to learn new things, setting their own clear and concise learning goals, knowledge in using media and technology to support their learning, beware of their learning style and beliefs that lifelong learning benefits their professional development as we as their personal lives.

With self-directed learning activities, learners found their topics of interest and motivated them to learn from one topic to another. Similarly, some learners started planning their short-term and long-term learning plans for the benefit of their profession. On top of that, some learners raised that being aware of their learning styles was of service to their learning to become less stressed and frustrated. Some learners appeared to seek support from mentors to figure out their own learning styles. In the bargain, learners found that knowledge and skill in using ICT to find information were very important to their learning. By using self-directed learning with the learning contract, the learners can easily set clear learning goals and order their learning topics by prioritizing them based on what is important and urgent. On top of that, by choosing their own learning resources and strategies, learners are heavily involved in their own learning.

Functional literacy facilitators strongly agree with the belief that learning benefits professional development. They practically applied what they learned with self-directed learning to their profession and everyday lives. It made them feel more confident to make their class more attractive. Individual learners learned much more about the topic from other learners' experiences. By seeing the benefits of learning in their profession, learners stayed motivated and curious to keep improving their professional development. They participated in more workshops, conferences, courses, and other learning activities. Learners in this study strongly believed that lifelong learning benefits their professional and personal development and they are motivated to continue learning.

Through self-directed learning, participants gained motivation, confidence, and improved skills, applying their knowledge to teaching and daily life activities. They learned various teaching methods, developed their research skills, and benefited from sharing knowledge with colleagues. Ultimately, lifelong learning positively impacted their professional and personal development.

Discussion

In this study, self-directed learning helped learners to find out their learning needs, plan their short-term and long-term learning plans and have high motivation to keep learning for life long. Moreover, learners also developed ICT and learning skills throughout the self-directed learning activities. Through self-directed learning activities, learners had fostered their lifelong learning attitudes. The study also indicated that lifelong learning and self-directed learning helped functional literacy facilitators to be more confident in class and improved their teaching performance and living.

A few studies also indicated that self-directed learning influences individuals' lifelong learning. Li, Paterniti, and West (2010: 1229-1236) found that self-directed learning skills linked with practices provided lifelong learning skills for physicians to produce positive patient care outcomes. Boyer, Edmondson, Artis, and Fleming (2014; 20-32) suggested that self-directed learning is a tool for lifelong learning. In addition, through self-directed learning, the participants were undoubtedly motivated, improving their confidence, ability, and self-efficacy. His study reported that learners remarked that the self-directed learning project improved performance at work and showed that the self-directed learning project improved performance. Besides, Murray (2015:1) revealed that Self-directed learning influences individuals to engage in lifelong learning.

Engaging in self-directed learning activities enables adult learners to acquire and develop the appropriate self-directed and self-regulatory skills necessary for lifelong learning and self-development. Self-directed learning compels adult learners to engage in lifelong learning pursuits by developing the many competencies that will increase the capacity and capability of individuals to apply their knowledge and skills in solving problems. In this way, implementing self-directed learning may help individuals improve their self-efficacy.

Recommendations

1. Recommendations for Ministry of Education

Ministry of Education Youth and Sport in Cambodia should consider using self-directed learning in teachers' professional development programs or training in order to promote lifelong learning. Integrating self-directed learning into national teacher development programs has the potential to create a more dynamic, innovative, and effective educational system. By empowering teachers through customized professional growth opportunities that they are actively engaged in, the quality of education can be significantly improved, benefiting both educators and students alike. To ensure the effectiveness of self-directed learning in a national teacher development program, steps should include providing educators with adequate resources (e.g., access to conferences, webinars, books or articles), facilitating mentorship opportunities, offering flexible scheduling options for professional development activities, and incorporating regular assessment and feedback mechanisms for continuous improvement.

2. Recommendation for adult educators/trainers

To make self-directed learning effective, some learners need support for self-directed learning activities, and some need to consult with educators to determine the methods and resources that best fit their learning.

Firstly, it is crucial to involve learners in setting their own learning resources and strategies that suit them according to their real circumstances and situation. Involve learners in choosing learning resources and strategies to find the most appropriate resources to fit their individual learning styles and the overall learning objective. Self-directed learners should be able to choose the learning method that suits their individual learning styles (Murad, Coto-Yglesias, Varkey, Prokop, & Murad, 2010:11). Therefore, learners should receive support and resources when implementing self-directed learning.

Secondly, regular support during the process of learning is required to keep learners motivated and help them to discuss any matters that might happen during the process. Similarly, Grow (1991: 125-149) mentioned that regular supporting to learners will help learners to find their path. Learners should also be encouraged to seek feedback from their peers

and their facilitators and understand that self-directed does not mean learning in isolation. Learners need to be motivated to complete the project. Identifying learning needs was one of the essential processes in self-directed learning to figure out the important and urgent subjects to learn according to the real situation.

Third, helping self-directed learners to diagnose their learning needs is an essential step. SWOT analysis is a great strategy to help learners plan their learning needs and goals. SWOT analysis were used to identify the need of learning of functional literacy facilitators by:

- Strength: personal attitudes, motivation, or competences to help learners achieve their goal
- Weakness: aspects which could interfere with learners' goals or potentially be holding learners back
- Opportunity: chances, resources, or circumstances used to help learners' through learning journey
- Threat: obstacles or restrictions that hinder taking part in learning

Forth, utilizing various resources such as technological platforms, extensive literature, guidance from experienced mentors, acquiring essential learning techniques, and accessing diverse information sources can significantly contribute to the success of individuals engaging in self-directed learning.

Finally, to create a climate of trust and respect in a learning environment, start by being transparent, genuine, and inclusive. Encourage open communication, respect learners' experiences, and demonstrate emotional intelligence. Ensure confidentiality and take the time to know participants' backgrounds, motivations, and goals.

3. Recommendations for future research

The study was mainly based on the attitudes of functional literacy facilitators toward lifelong learning, which is in the field of non-formal education. After that, future studies should be:

- Study on lifelong learning characteristics of public school teachers (in the field of formal education) at primary, secondary and high school levels.
- Besides, the study was quasi-experimental research, and future studies should be quantitative surveys with a bigger number (not less than 300) of participants. Qualitative research is recommended to study learners' perceptions of using a self-directed learning approach to enhance their professional development and lifelong learning.

References

- Bidokht, M. H., & Assareh, A. (2011). Life-long learners through problem-based and self directed learning. *Procedia Computer Science*, 3, 1446-1453.
- Boyer, S. L., Edmondson, D. R., Artis, A. B., & Fleming, D. (2014). Self-directed learning: A tool for lifelong learning. *Journal of Marketing Education*, 36(1), 20-32.
- Day, C. (2002). *Developing teachers: The challenges of lifelong learning*: Routledge.
- Dunlap, J. C., & Grabinger, S. (2003). Preparing students for lifelong learning: A review of instructional features and teaching methodologies. *Performance Improvement Quarterly*, 16(2), 6-25.
- Grow, G. O. (1991). Teaching learners to be self-directed. *Adult education quarterly*, 41(3), 125-149.
- Knowles, M. S. (1970). The Modern Practice of Adult Education; Andragogy versus Pedagogy.
- Knowles, M. S. (1975). Self-directed learning: A guide for learners and teachers.
- Li, S.-T. T., Paterniti, D. A., & West, D. C. (2010). Successful self-directed lifelong learning in medicine: a conceptual model derived from qualitative analysis of a national survey of pediatric residents. *Academic Medicine*, 85(7), 1229-1236.
- Merriam, S. B. (2001). Andragogy and self-directed learning: Pillars of adult learning theory. *New directions for adult and continuing education*, 2001(89), 3-14.
- MoEYS. (2015). *National Literacy Curriculum and General Guidelines*.
- MoEYS. (2018). *Detailed report on Non-formal Education*.
- MoEYS. (2019). *Cambodia's Education 2030 Roadmap*.
- MoEYS. (2020). *National Report on Education in Cambodia*
- Murad, M. H., Coto-Yglesias, F., Varkey, P., Prokop, L. J., & Murad, A. L. (2010). The effectiveness of self-directed learning in health professions education: a systematic review. *Medical education*, 44(11), 1057-1068.
- Murray, H. (2015). *Lifelong learning in the twenty-first century: An investigation of the interrelationships between self-directed learning and lifelong learning*. Union Institute and University,
- Rosenbloom, J. (2004). *Adult literacy in Cambodia*. Retrieved from
- Sharples, M. (2000). The design of personal mobile technologies for lifelong learning. *Computers & education*, 34(3-4), 177-193.

Model of Extension and Development for Export Pomelo Production

Thanittha Samran, Jinda Khlibtong,

Chalerm Sak Toomhirun and Somyot Thungwa

Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand

Corresponding Author, Email: thanittha.agribiz@gmail.com

*****

Abstracts

The purposes of this research were 1) to synthesize research articles regarding pomelo production 2) to synthesize the papers related to the export value chain 3) to synthesize the value chain of export pomelo production of focused groups 4) to develop the model of extension and development for export pomelo production and 5) to evaluate and finalize the model. The targeted samples were 36 research articles regarding to pomelo production, 16 papers related to export value chain, 17 persons from growers, agricultural extensionists, packers and exporters. By mixed method research, five steps of the study consist of 1) utilizing the data extraction form to synthesize contents into the farm management and use descriptive statistics to analyze the data 2) similar to objective one but synthesize contents into value chains for export 3) synthesizing contents of the interview and discussion of focused groups into value chains 4) using the results of objective 1, 2, 3 and the literature review to develop the model and 5) utilizing the evaluated results of the six specialists to finalize the model.

The research result found the model of extension and development for export pomelo production. The model consists of four parts: the development indicators, the sender, the message, the channel and the receiver. The detail of development indicators displays into social, environmental and economic aspects. The detail of the message divides into four parts responding to the value chain while sub-details of each value chain part related to farming and community management which categorizes into social, environmental and economic aspects. The sender is the providers of knowledges such as extensionists while the receiver is pomelo growers. The channel is the communication through individual, group and mass by considering the ERG theory needs. This model addresses challenges in the agriculture that requires the coordination with groups and networks enhancing value-added from different sectors and developing the skillsets of production management.

Keywords: Model; Model of Extension and Development; Export Pomelo Production

Introduction

Food security is a crucial topic when we talk about world population increases recently. The world population has been expected to reach 9.8 billion by 2050 and 11.2 billion by 2100 (Roser et al, 2022 : online). This brings opportunities for agricultural businesses and food markets. Fresh fruit trades take a significant role in the world markets. Consumers trend to concern more about food safety and environment friendly. Accordingly, export regulations for agricultural commodities have been stricter. Thailand agricultural extension strategies for year 2017-2036 have been focused on sustainable agriculture, international production standards, value added products, environment friendly and competitiveness in the world markets (DOAE, 2017 : online). Thailand has been full of tropical fruits and exported around the world. The

pomelo is aimed to this study, this fruit shares common family with grapefruits. FAO includes pomelo statistical data in the group of grapefruits. Important import markets for pomelos are in Europe and China. China is also the largest producer of pomelos (FAO, 2019 : online). However, differences in geography and varieties of fruits can provide different entity. Thai pomelos have many varieties and can grow in all Thai regions. Exporting pomelos, it must follow global quality standard and export regulations, specially according to standard requirements of import countries.

This research will emphasize on farming locations in Phichit province due to the largest growing areas and various varieties of pomelos such as Khaotangkwa, Thongdee and Thakoi. Conditions of export take account of sufficient quantities for a full container load and quality selection. This research studies pomelo production from research articles and value chain papers by using the data extraction form for content synthesis based on principles of the farm management and export value chain. The interview and discussion responding to pomelo production were approached with focused pomelo export groups, then developing the model of extension and development for export pomelo production based on principles and theories related to agricultural extension and development.

Research Objectives

The purposes of this research were 1) to synthesize contents of research articles regarding the pomelo production 2) to synthesize contents of the papers related to the export value chain 3) to synthesize contents of the interview and discussion of the focused pomelo export groups 4) to develop the model of extension and development for export pomelo production and 5) to evaluate and finalize the model of extension and development for export pomelo production.

Literature Reviews

The agricultural extension for export pomelo production needs to realize international market contexts and quality standards that will be explored three parts of international trades for fresh fruits, export pomelo production, and principles and theories executed the model of this research.

1. International trades for fresh fruits

International trades for fresh fruits defined in this study are five aspects. 1) Political and legal aspect can be benefited by free trade agreement (FTA) through zero or reduced import duty. It makes easier for companies exporting their products. With FTA partner countries, it also needs to implement quality standards based on export regulations such as requirements of health certificate and phytosanitary certificate. 2) Economic aspect can be considered by high values and volumes of pomelo importers, such as Netherlands, Russia and China (FAO, 2019 : online). FOB values of exported pomelos can be checked from statistical data of Thai customs. Economic growth and purchasing power can be also considered to assure ability of payment. 3) Social aspect includes population growth and consumer behaviours. World populations trend to increase, especially in Asia. The age over 65 years are many people in Japan, Europe and developed countries that this group usually concerns with healthy foods. Global consumers have recently emphasized on health and safety foods and environment friendly (Roser et al, 2022 : online). 4) Technology involves internet using and social media that buyers can gain information of products, quality, brands, market contents and companies to make decisions for

purchasing or consumption. Thus, this information can result in consumer relations and credibility (Hollingsworth, 2021 : online). 5) Environment can be described as environment friendly through farming standard such as good GAP practices for farming and GMP practices for packing house.

2. Export pomelo production

Export pomelo production performed in this research are three aspects. 1) Environment aspect is such as pomelo growing conditions of well-drained soil, pH value 5.5-6 of soil, 6x6 6x8 7x8 or 8x8 metre of a planting distance, average rainfall of 1,500-2,000 mm. and temperature 25-30 degrees Celsius etc. Phichit province, the area in this study, has highly appropriate soil quality with the largest pomelo growing area with high productivity (DOAE, 2019 : online) having peak season during August to September and low season during February to April. Most growing varieties of pomelos are Khaotangkwa, Thongdee and Thakoi. 2) Social aspect regarding to knowledges for pomelo growing includes farming activities and standard, input quality, pest and planting disease control which the management may vary according to ages of pomelo trees, stages of growing through year-round, environmental conditions and market requirements (Paradnuwat, 2013:1). 3) Economic aspect is likely to the revenue. The commercial specification is crucially for export pomelos such as (i) general characteristics including external color, internal color, shape, peel thickness, pips-seeds and (ii) climatic, packing and delivering conditions including scratching, windscar, rubbing, sunburn, mould, foreign matter, oil spotting, water spots and (iii) insects or diseases including insect damage, brown rot and green mould. The grading can be extra-class, class-I, class-II or out of grade depending on the agreement between sellers and buyers (OECD, 2010 : online).

3. Principles and theories executed the model of this research

Developing a conceptual model regarding to this research, reviews of literature are intensively executed based on principles and theories as follows. 1) Value chain: Porter, (1985:1) describes the value chain as moving process within business unit to enhance the business competitiveness. The activities of value chain can cause buyers willing to pay for products. By making differences on products and services, the primary activities are inbound logistics, operations, outbound logistics, marketing and sales, and service. The support activities are procurement, technology development, human resource management and firm infrastructure. FAO & OECD (2019 : online) reports that integrated farming through value chains can increasingly interlink industries over all activities in producing to the finished products. This concept intergrades products and services with other firms and develop value-added, innovation and local economy sustainably. 2) Farm management: EISA (2012 : online) provides a concept of the integrated farm management that outlined in nine elements of organization and planning, soil management, crop health and protection, pollution control, crop rotation, energy efficiency, water management, crop nutrition, and community engagement and marketing. This management process uses information combining technology with traditional practices to enhance effective uses of inputs. This process supports farms in term of economic, environmental and social impacts that can prepare for the future challenges, and access connections of producers, customers and industry. 3) Agricultural extension and sustainable development: Angkhasit (2015:1) states that the process provides education and service to target person, group and community with academic, research and technology to enhance knowledges and actions improving the lives, productivity, families and community and develop economic, social and environmental conditions. The economic development can be the productivity, value-added and wide variety products, minimum costs, maximum orders,

reduced chemical uses and food security. The social development can be the learning self-reliance, education, resources, society, customer satisfaction and food safety. The environmental development can be improving natural resources, lower waste and effective natural uses (Alemany et al, 2021 : 19-33). Grower's access information, knowledge sharing and interaction among growers can improve them management skills and agricultural R&D (FAO & OECD, 2019 : online). 4) ERG Theory: Alderfer (1972:1) summarized Maslow's five human needs into three sorts. Existence needs: E include physiological and safety needs such as foods, water, security, housing, finances and etc. Relatedness needs: R include social needs and self-esteem such as family, friendship, acceptance, respect and etc. Growth needs: G include self-actualization such as ability and purpose. 5) SMCR: Berlo's communication process has 4 elements of sender, message, channel and receiver. Sender can be a person, group, organization, farmers, extensionists and institutions that senders should have proper ways of presenting. Message can be stories, motivation, information, knowledge, practices and contents. Channel is through sight, hearing, touch, smell or taste. Communication can be face-to-face, telephone, voice recorder, internet, publications or activities. Receiver can be a person, group or organization to get messages from senders. The communication should be concerned about social, cultural, skill, attitude and knowledge contexts (Berlo, 1960:1). 6) Community development: it is the idea of educating methods for people in community to be self-reliant. The community as groups, government or networks learns together to develop ideas creating the power and sharing responsibilities to improve economic, social and cultural conditions. Leaders and people in the community can analyze problems making plan, decision, managing action plans and evaluate the results appropriately with situations of the commodity (Supupathum, 2015 : online).

Research Conceptual Framework

Figure 1: The conceptual framework

According to the five objectives and literature reviews, the conceptual framework can be measured as above figure 1.

Research Methodology

The mixed method by qualitative research leaded was used. The research related to agricultural extension and export pomelo production having 4 steps of the method as follows.

Step 1 Synthesis for the contents of research articles regarding to pomelo production: the samples of 36 journal articles relating to pomelo production were searched from ThaiJo, TRF, Google Scholar, ThaiLIS etc, then synthesized the contents by using the data extraction form based on the farm management principle. The descriptive statistics of frequency and percentage was used to analyze the data.

Step 2 Synthesis for contents of the data related to export value chain: the samples were 16 sources from report, book, website and article, then synthesized the contents by using the data extraction form based on the value chain principle. The descriptive statistics of frequency and percentage was used to analyze the data.

Step 3 Synthesis for contents of the interview and discussion of focused pomelo export groups: 6 growers taking semi-structured interview individually, 4 collaborative large-scale growers taking unstructured discussion group, 2 export pomelo packers taking unstructured interview, and 3 governmental agriculture extensionists and 2 exporters taking unstructured discussion group, then synthesizing the contents of the interview and discussion into the value chain criteria.

Step 4 Development for the model of extension and development for export pomelo production: utilizing the synthesis results of objective 1, 2 and 3 with the principles and theories from the literature reviews to develop the model of extension and development for export pomelo production.

Step 5 Evaluation for the model of extension and development for export pomelo production: the 6 specialists of horticulture, logistics and supply chain, agricultural academic and extensionist, quality assurance of export fresh fruits, pomelo farming leader, and natural sources and environment that evaluated the model by utilizing questionnaires under the criteria of propriety, feasibility, accuracy and utility. The analysis results were summarized by statistics of mean, standard deviation, min, max and using the results to develop the final model.

Research Results

The finding results were described in 5 objectives as follows.

1. The synthesis of the journal article contents regarding pomelo production: the 36 research articles were selected that had 13 articles (36.11%) from ThaiJo, 10 articles (27.78%) from Thailand Research Fund (TRF), 9 articles (25%) from Google Scholar, 1 article (2.78%) from ThaiLIS and 3 articles (8.33%) from other sources. The varieties of pomelos mainly taken were Thongdee for 18 (38.30%), Thaikoil for 8 (21.28%), Khaotengkwa for 5 (17.02%) and other varieties for 16 (10.64%) articles. Nakhonpathom province was mostly selected for 11 (24.44%) research articles, Chainat 6 (13.33%), Chiangrai 4 (8.89%), Chaiyaphum 4 (8.89%), Nakhonsithammarat 3 (6.67%), Phichit 2 (4.44%) and other total provinces 15 (33.33%) research articles. The contents were synthesized (Table 1) to figure the

farm management criteria of the organization and planning for 19 (19.19%), crop nutrition for 18 (18.18%), crop health and protection for 15 (15.15%), community engagement and marketing for 13 (13.13%), soil management for 12 (12.12%), pollution control for 9 (9.09%), water management for 9 (9.09%), crop rotation for 4 (4.04%) articles, and none of energy efficiency. The characteristics of sweetness was mostly aimed for 10 articles (30.30%) and other shown in below table.

Criteria of Farm Management	Frequency	Percentage	Appearance/Charecteristics	Frequency	Percentage
Organization and planning	19	19.19	Sweetness	10	30.30
Crop nutrition	18	18.18	Pulp/flesh color	6	18.18
Crop health and protection	15	15.15	Others (Peel thickness, firm, vitamin c, etc)	6	18.18
Community engagement and marketing	13	13.13	Sizing	5	15.15
Soil management	12	12.12	Bitter taste	3	9.09
Pollution control	9	9.09	Juice content	2	6.06
Water management	9	9.09	Peel defects	1	3.03
Crop rotation	4	4.04	Shape	0	0.00
Energy efficiency	0	0.00	Total	33	100.00
Total	99	100.00			

Table 1: Criteria of farm management & Characteristics of pomelos

The content synthesis of the farm management criteria consisted as follows. 1) The organization and planning included a studying Thai pomelo compared to competitor's pomelos, learning consumer's satisfactions of target markets, understanding supply chain of export pomelo business, studying locations of farming and factors of quality conditions, and searching possible issues of production and development guideline. 2) The crop nutrition and rotation, and soil Management included a considering soil conditions at planting areas, managing proper tree canopy, using organic fertilizer, right time fertilizing at each growing stage, learning nutrients in soil and leaves, learning micronutrients, and managing appearance and taste of pomelos. 3) The crop health and protection, and pollution control included the pest, plant disease and weed management. 4) The water management included a checking water quality, watering the plants properly and proper irrigation according to community environment. Finally, 5) the community engagement and marketing included a cooperating with community and networks to improve production effectively, developing production based on quality of market's requirements, learning the market process of export and quality management for export, harvesting fruits based on quality requirements, learning sales channels of export markets.

2. The synthesis of the papers related to the export value chain: the 16 sources of export value chains were selected that included 7 reports (43.75%), 5 textbooks (31.25%), 3 websites (18.75%) and 1 article (6.25%). The contents were synthesized to classify the export value chain criteria of the marketing and sales for 10 (19.23%), operations for 8 (15.38%), firm Infrastructure for 7 (13.46%), human resource management for 6 (11.54%), inbound logistics for 5 (9.62%), outbound logistics for 4 (7.69%), service for 4 (7.69%), technology development for 4 (7.69%) and procurement for 4 (7.69%) articles. The content synthesis of the export value chain criteria involved as a following. 1) Inbound logistics related to inputs

from natural resources and other sourcing. 2) Operations included a quality management, managing value added, utilizing resources for production, handling production under global warming conditions and managing production prepared for uncertainty of supply and demand. 3) Outbound logistics included a managing product specification for industrial products and understanding quality requirements of supermarkets. 4) Marketing and sales included learning roles of stakeholders in the markets, developing agri-businesses, understanding target markets and taking social responsibilities. 5) Service included a managing information, using online communication and creating business connections. 6) Procurement included accessing inputs and gaining quality inputs. 7) Technology development included implementing technologies for the resource and quality management. 8) Human resources included learning knowledges of social, environmental and economic management. 9) Firm infrastructure included accessing business networks, and creating business values and managing funds.

3. The synthesis of the value chain for export pomelo production of focused groups: the data were gained (Table 2) from 6 general growers, 4 collaborative large-scale growers, 3 agricultural extensionists, 2 pomelo exporters and 2 export pomelo packers. The total pomelo planting areas of the 10 growers had grown Khaotengkwa for 100, Thongdee for 68.1, Thakoi for 32, Khaonampueng for 24, Tabtimsiam for 6 rai, and totally 230.1 rai.

Group	Persons	Planted Varieties	Areas (Rai)
General growers	6	Khaotengkwa	100.0
Collaborative large-scale growers	4	Thongdee	68.1
Agricultural extensionists	3	Thakoi	32.0
Export pomelo packers	2	Khaonampueng	24.0
Pomelo exporters	2	Tabtimsiam	6.0
Total	17	Total	230.1

Table 2: Groups of Interview and discussion & Varieties planted of pomelos

In term of ERG theory, the sample group of the 10 grower needs were analyzed into 3 components. 1) Existence needs for 1 grower stated to select breeds of easy planting, low farming costs, waiting for government agents and buyers visiting their farms rather than going out by themselves. 2) Relatedness needs for 6 growers indicated to have business connections specially for sales, understand quality grading and favor in benefits from grouping. Lastly, 3) growth needs described almost having large planting areas, focusing on good breeds and profit returns, having good relations to packing house agents, and ably accessing demand info. With the sample group of these 17 persons, the synthesized contents of the interview and discussion based on the value chain criteria can be classified as follows. 1) Inbound logistics included selecting proper breeds of pomelos based on markets or practicability, a considering strength and weakness of each pomelo variety, deciding distance of planting in the field based on available planting areas, and using available resources adaptively. 2) Operations included a general management of farming, fertilizer utilizations, a preventing and controlling for pest, plant disease and weeds, and managing product quality. 3) Outbound logistics included a managing of a harvest at demands, a time space of spraying chemicals and producing to right time outputs. 4) Marketing and sales included accessing market channels, handling a commerce as opportunities, and learning contexts of markets and packing houses. 5) Service

related to a providing information of a quality and product availability. 6) Procurement related to a purchase of fertilizers. 7) Technology development related to GAP farming practices. 8) Human resource management included a worker employment and a training of the production standard. Eventually, 9) firm infrastructure included attending grower groups, handling issues of production and accessing networks.

4. The development of the model of extension and development for export pomelo production: the finding results of objective 1, 2 and 3 figured out the model (Figure 2) to five parts as the development indicators, sender, message, channel and receiver. The sender roles were to give the information or knowledges in the message details while the receiver roles were to have those information and knowledges. The channel process was to concern types of grower's ERG needs. Intensely, the message contents were involved with the principles and theories from the literature reviews. This model had been finalized after evaluated by the six specialists as the following description.

The development indicators: *D1. Social aspect* involved D1.1 Good product quality and increases of a premium grade D1.2 Supporting within groups and networks D1.3 Producing responsibly to society D1.4 Increases in business partner satisfactions D1.5 Product availability and reducing in missing sales. *D2. Environmental aspect* involved D2.1 Good quality or improvement of soil D2.2 Increases in productivity D2.3 Reducing in resource and chemical utilizations D2.4 Reducing a waste from the production and D2.5 Improving and developing for production effectiveness. At last, *D3. Economic aspect* involved D3.1 Increases in revenues from products D3.2 Reducing in production costs D3.3 Increases in accumulated funds D3.4 Adding product values and various varieties and D3.5 Reducing in loss of outputs.

The sender: the criteria of *inbound logistics and procurement* involved exporters, packers, governmental and private extensionists, and specialists for chemical and fertilizer utilizations. *Operations* criteria involved governmental and private extensionists, educational institutions, the office of agricultural research and development, specialists of natural resources and environment, and specialists of pomelo production with GAP practices. *Outbound logistics, marketing and sales, and service* criteria involved exporters, packers, governmental and private extensionists, buyers or collectors of export pomelos, and specialists of marketing and consumer behavior. Finally, *firm infrastructure, human resource and technology development* criteria involved governmental and private extensionists, office of agricultural research and development, educational institutions, exporters, packers and specialists of pomelo production.

The message: the message of *V1. Inbound logistics and procurement* included V1.1 Social aspect was the input accessibility such as (1) considering selection of pesticide and (2) knowledge of utilizations and limitations of inputs. V1.2 Environmental aspect was the natural resource inputs for production such as (1) selection of farming location considering soil and water (2) selection of pomelo breeds appropriate with environmental conditions (3) input selection based on environment friendly and (4) considering natural resources under global warming. V1.3 The economic aspect was inputs from procurement such as (1) sourcing of various pomelo varieties, (2) proper planting distance in the field and (3) purchasing power of inputs. Secondly, *V2. Operations* included V2.1 Social aspect was production management considering uncertainty such as (1) encouraging effective uses of resources with organizing and planning of works (2) study of consumer satisfaction for production plans and (3) meeting for production improvement within growers, community and supportive networks. V2.2 Environmental aspect was the management of soil, water, fertilizer, pest and farming standard

such as (1) proper environment for planting pomelos (2) fertilizer utilization (3) pest and plant disease outbreak during pomelo growing stages (4) water management (5) weed removing and pruning and (6) GAP farming standard. V2.3 Economic aspect was the management of value-added, productivity and cost saving such as (1) production improvement for productivity and quality and (2) production management considering cost saving. Thirdly, V3. *Outbound logistics, marketing and sales, and service* included V3.1 Social aspect was the study of consumer behaviors and understanding market process such as (1) consumer groups of health care and purchasing power (2) future trends of consumer behaviors (3) target markets (4) services to support markets and (5) using online communication to connect businesses. V3.2 Environmental aspect was taking responsibilities for natural resources and environment such as (1) GAP farming and (2) GMP for packing house for export pomelos. V3.3 Economic aspect was the development of products for export and value-added for consumers such as (1) seeking export market opportunity (2) implementing GAP for value-added (3) indicating commercial specifications and (4) learning sales channels. Finally, V4. *Firm infrastructure, human resource and technology development* included V4.1 Social aspect was attending grower groups, accessing networks and developing knowledges such as (1) developing value chain collaboratively with small businesses, networks and community (2) building strong groups of growers with sharing production knowledges for competitive advantages and (3) updating situations regarding to pomelo business and participating governmental support programs. V4.2 Environmental aspect was the study of farming issues with solutions and technology utilization such as (1) studying production problems based on target pomelo varieties and consulting with the specialists (2) operating pest management and (3) managing production standard and product quality based on market requirements. V4.3 Economic aspect was creating business values and farming technology such as (1) specifying quality of products as market requirements (2) utilizing social media for business communication and (3) developing technology and knowledges to increase productivity and reduce costs.

The channel: based on ERG needs theory, 1) the channel for all ERG needs included guidelines of pomelo production as online and offline, and a guideline of chemical utilization and methods for pomelo farming. 2) The channel as individual for the existence needs was the visiting a grower individually for non-GAP pomelo farming. 3) The channel as a group for all ERG needs included a training, meeting or seminar conducted by government support programs for production and marketing of pomelos, visiting the good practice or GAP pomelo farms, a meeting for commercial purposes within parties of growers, exporters and governmental agents. Finally, 4) the channel as a mass for all ERG needs included exhibitions for marketing of pomelos or fresh fruits, and online information for pomelo production and markets through websites or social media.

The receiver: the targets of the receiver in the model were growers who expected to export or already exported pomelos.

5. The evaluation to finalize the model of extension and development for export pomelo production: the finding results displayed the four criteria (Table 3). The propriety level was the strongly agree (4.61 S.D.=0.15 Min=4.33 Max=4.83). The feasibility level was the agree (4.49 S.D.=0.18 Min=4.17 Max=4.83). The accuracy level was the strongly agree (4.55 S.D.=0.17 Min=4.33 Max=4.83). The utility level was the strongly agree (4.64 S.D.=0.17 Min=4.33 Max=4.83).

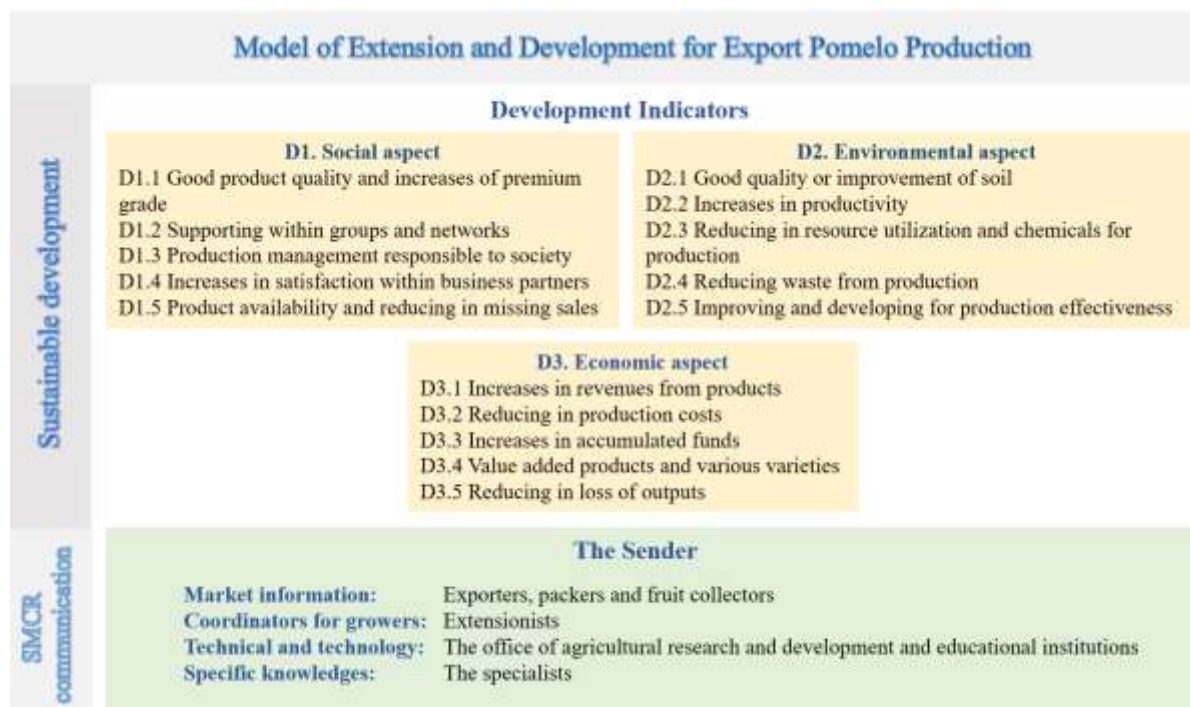
Four criteria evaluations of the model by the 6 specialists

Criteria	$\bar{X}$	S.D.	Min	Max	Level of Agreement
Propriety	4.61	0.15	4.33	4.83	Strongly Agree
Feasibility	4.49	0.18	4.17	4.83	Agree
Accuracy	4.55	0.17	4.33	4.83	Strongly Agree
Utility	4.64	0.17	4.33	4.83	Strongly Agree

Scale level: 1.01-1.50=strongly disagree, 1.51-2.50=disagree, 2.51-3.50=neutral, 3.51-4.50=agree, 4.51-5.00=strongly agree

Table 3: The four criteria evaluation of the model by the 6 specialists

The six evaluators had the suggestions as follows. Firstly, most farmers faced the problem of high costs that need agencies or methods to reduce costs, and the ways to educate farmers to understand the contents in the model. The recent event has showed a lack of creating a network to cooperate between growers and other sectors that limit growers to access useful information for production planning and innovation. Secondly, the connection within the model needs to link between the development indicators and the knowledge contents. After the model evaluated, the improvement of the model was developed by using SMCR communications and the community development in order to creating the networks. In addition, the contents in the message were adjusted to three aspects of social, environmental and economic in order to linked with the development indicators. The final model was in the figure 2 as the results of the objective 4 and 5. The model of extension and development for export pomelo production has five parts of the development indicators, the sender, the message, the channel and the receiver as below.

Figure 2: Model of extension and development for export pomelo production

Figure 2: Model of extension and development for export pomelo production (continue)

Discussion

The results of this research can be mainly discussed as follows.

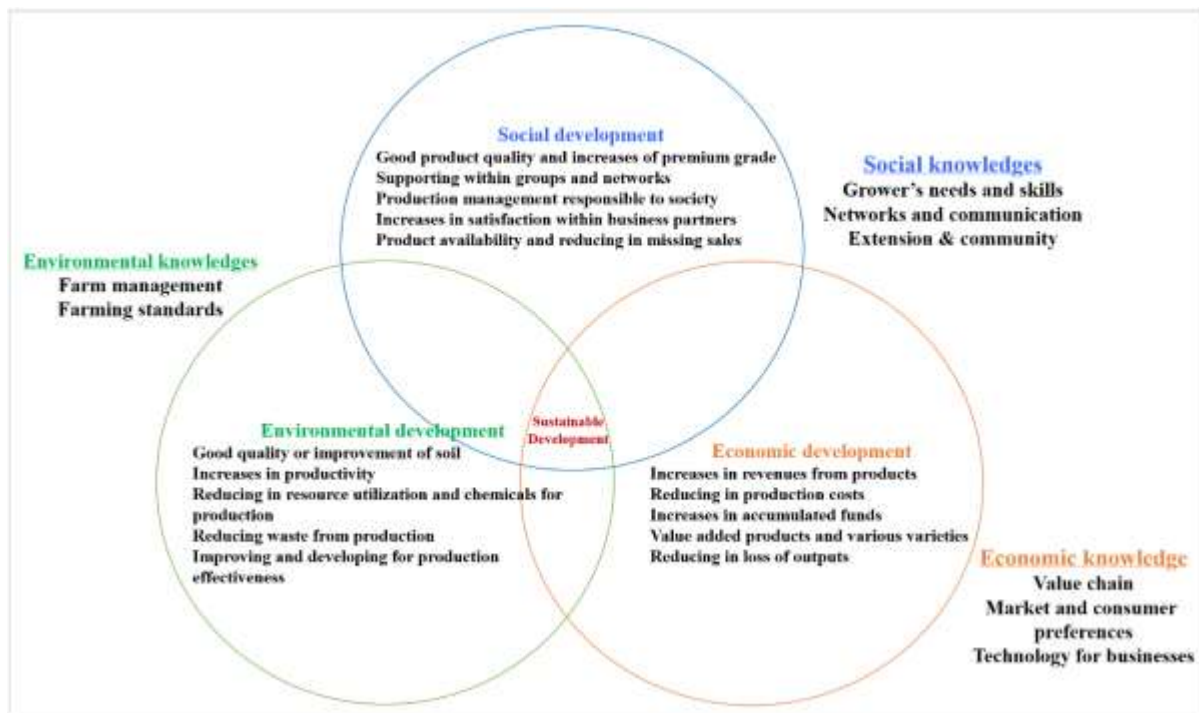
1. The research articles for the pomelo production: the 36 research articles were selected. Nakhonpathom province was mostly selected to study for 11 articles while Phichit province was selected only 2 articles. The variety of Thongdee were mainly taken to study for 18 articles while Khaotengkwa was taken only 5 articles. This was inconsistent with the data of DOAE (2019 : online), Phichit province had the largest pomelo areas with mainly growing Khaotengkwa variety. Thus, this is likely insufficient researches for Phichit locations with Khaotengkwa pomelos. The studied characteristics in the research was mostly the sweetness for 10 articles. Other studied characteristics were pulp color, sizing and juice content. Only 1 article studied peel defects. On the contrast for OECD (2010 : online), OECD provided the global quality standard for pomelos, the required characteristics were the external color, internal color, shape, peel thickness, pips-seeds, scratching, windscar, rubbing, sunburn, mould, foreign matter, oil spotting, water spots, insect damage, disease damage, brown rot and green mould. The contents in the 36 research articles mainly related to the activities of fertilizer utilization, and pest and plant disease control. These activities seemed insufficiently as EISA (2012 : online) provided the integrated farm management for 9 criteria. The community

engagement and marketing were the significantly important because the one of the organization and planning criteria includes the planning of market requirements before operating the production.

2. The paper contents related to export value chains: the 16 papers of the value chain were selected. The contents of marketing and sales were mainly referred for 10 papers and followed by the operations for 8 papers. The contents of marketing and sales found were the learning roles of stakeholders in the markets, developing agri-businesses, understanding target markets and taking social responsibilities. This is necessary for the grower's skills and knowledges. Training and extension were a key supporting farmer's skills that should reflect consumer's requirements. The value chain skills can develop businesses and market developments. Accordingly with FAO & OECD (2019 : online) stated that the integrated farming through value chains can increasingly interlink business sectors over all activities in producing to the finished products. This concept intergrades products and services with other firms and develop value-added, innovation and local economy sustainably.

3. The contents of interview and discussion of the focused pomelo export groups: the contents were sorted out to the value chain criteria, however, the growers, extensionists, exporters and packers knew different information such as the marketing details mainly provided by the exporters, GAP practices mainly provided by the extensionists, and product grading mainly provided by the packers. This is according to Supupathum (2015 : online), the power and sharing as a group or networks with different sectors can ease the problems by learning and responding activities together. The needs of growers under ERG theory shown in this research obviously reflected the ability to access the market information differently. The growth needs' growers had abilities to access the market information due to having good relations with the buyers. The relatedness needs' growers were likely adaptive for export market conditions. The existence needs' growers had low powers to access the markets. This can be solved by the interaction among growers that can cause a research and development in the agriculture FAO & OECD (2019 : online) together with the providing education to target person, group and community with academic, research and technology to enhance knowledges improving the productivity and community to develop economic, social and environmental conditions (Angkhasit, 2015:1).

4. The model of extension and development for export pomelo production: the model shown in the figure 2 has five parts of the development indicators, the sender, the message, the channel and the receiver. First part, the development indicators can be achieved by knowledges as follows (figure 3). The social development relates to attending networks and customer's satisfactions that achieved by knowledges of grower's needs and skills, networks and communication, and the extension and community. The environmental development relates to production resources of effective utilization, natural improvement, reducing waste and chemicals, and productivity that achieved by knowledges of the farm management and farming standards. The economic development relates to revenue increases, reducing in costs and loss of outputs, and value-added products that achieved by knowledges of the value chain, market and consumer preferences, and technology for businesses. The above development was created according to the diverse contexts of international trades for fresh fruits such as trade policies, export regulations, purchasing power, consumer behaviour, brand reviews through the internet by buyers, and farming standards. These contexts obviously impact on producer practices (FAO, 2019 : online & Roser et al, 2022 : online & Hollingsworth, 2021 : online).

Figure 3: Knowledges for social, environment and economic development

Second part, the sender (figure 2) includes exporters, packers, fruit collectors, extensionists, the office of agricultural research and development, educational institutions, and specific specialists. Exporters, packers and fruit collectors can provide market information, export requirements, quality preferences, and trends of consumer behaviour. Extensionists can be representative for grower's needs and can connect with several sectors to support growers. The office of agricultural research and development, and educational institutions can provide technical production and standards, and technology development. The specific specialists of the marketing or the fertilizer and chemicals utilization or the natural resources and environment can provide specific knowledges and suggestions to growers in contexts of marketing mix, effective uses of resources and environment friendly. These knowledge providers can educate to growers as groups or community leading grower's abilities to improve productivity, lives and economic conditions (Angkhasit, 2015:1). Third part, Berlo (1960:1) refers to the message that can be information, motivation, knowledge, practices and contents. The contents and knowledge in the message (figure 2) involved the value chain of Porter's concept (1985). It is the ideas to enhance the business competitiveness. The activities of the value chain can cause buyers willing to pay for products. The activities in this model were grouped into four areas. 1) Inbound logistics and procurement consisted of inputs and resources from natural and purchasing. The social aspect concerned an ability to access and selection. The environmental aspect concerned farming locations and environment friendly. The economic aspect concerned pomelo varieties and purchasing power. 2) Operations consisted of production management, productivity and value-added. The social aspect concerned resource utilization, production uncertainty and the planning for customer and partner satisfactions. The environmental aspect concerned the proper planting, farming activities and standards, and pest and disease controls. The economic aspect concerned value-added, productivity and cost-

saving. 3) Outbound logistics, marketing and sales, and service consisted of the consumer behavior, pomelos for export, and market channels and satisfactions. The social aspect concerned target markets and services. The environmental aspect concerned GAP and GMP standards. The economic aspect concerned pomelo characteristics and sales channels. 4) Firm infrastructure, human resource and technology development consisted of networks, production solutions and creating business values. The social aspect concerned collaborations, sharing knowledges and value chains. The environmental aspect concerned production standards and the product quality. The economic aspect concerned market requirements and technology utilizations. As above, the social aspect is likely to be knowledges. The study of Paradnuwat (2013:1), knowledges for pomelo growing includes farming activities and standard, input quality, pest and planting disease controls which the management may vary according to ages of pomelo trees, stages of growing through year-round, environmental conditions and market requirements. The environment aspect is the growing conditions such as soil quality, pH value of soil, a planting distance, average rainfall and temperature. The appropriate growing areas can result in high productivity (DOAE, 2019 : online). The economic aspect relates to the revenue. The commercial specification for international standards takes account of general characteristics of pomelos, climatic, packing and delivering conditions, and defects from insects or diseases. The different grading levels will classify as extra-class, class-I, class-II or out of grade depending on the trading agreement (OECD, 2010 : online). Fourth part, Berlo's communication through the Channel (1960) can be through sight, hearing, touch, smell or taste. The communication can be face-to-face, telephone, internet, publications or activities. In addition, Alderfer (1972:1) states that the existence needs include physiological and safety needs such as foods, water, security, housing, finances and etc. The relatedness needs include social needs and self-esteem such as friendship, acceptance and respect. The growth needs include self-actualization such as abilities and purposes. Agreed with these concepts, the communication in this model was developed as follows (figure 2). By individual communication, the existence needs' growers may have large areas of pomelo farms but do not prefer to manage the GAP farming standard. By group communication, all ERG needs of growers can attend through the training, meeting and visiting good practice farms. The group meeting can be focused on a commerce between buyers and growers. Grower groups can also share production issues to consult with the specialists as necessary. By mass communication, the practices can be through internet or social media for electronic guidelines of pomelo production and chemical utilization. The activities of fresh fruit exhibitions can be beneficial for growers. Especially, the growth needs' growers can attend or visit the international food exhibition in Thailand to learn global markets. Fifth part, the receiver in this model (figure 2) was focused on the growers. It can be the growers who have planted pomelos for the export or who are interested to export. Berlo (1960:1) states that the receiver can be a person, group or organization. Export pomelos need a good practice and standard, the growers who are interested in exporting shall have similar attitudes to expect the quality improvement but growers may have different skills of production practices. As this, leaders in the community can lead the group to learn and share farming methods and activities (Supupathum, 2015 : online) because the knowledge sharing and cooperation among growers can improve skills and agricultural development (FAO & OECD, 2019 : online).

5. The evaluation for finalizing the model: the six evaluators suggested to improve issues of grower's high production costs, the ways to educate farmers to understand the model, and lacks of creating a network to cooperate between growers and other sectors that resulted in

limitations to access useful information for the production planning of growers. To solve this issues, Berlo's SMCR communication (1960) was used in the model. The senders in the model were specialized in various fields of information such as exporters available for the market information, the office of agricultural research and development available for the technical production, and educational institutions available for the technology and innovation development. The model in this research was aimed to bring the community development that can be methods to encourage ideas creating the power and sharing knowledges to analyze problems, making plans and decision among the groups (Supupathum, 2015 : online). Finally, the connection within the model contents was improved to link the development indicators with the knowledge contents by indicating three aspects of social, environmental and economic. The social development can lead to the customer satisfaction and food safety. The environmental development can result in the waste reducing and effective uses of natural resources. Finally, the economic development can improve revenues from productivity and value-added products. (Alemany et al, 2021 : 19-33).

Suggestion

By policy levels, government agencies can implement the model of this research to plan the strategies by integrated knowledges and information from different sectors and specialists of farming, marketing, quality, operations, exporting and etc, as the creating networks and value chains in order to support the growers having the transformation in skillsets leading all sectors to achieve the sustainable agribusiness.

By operational levels, studying this research should consider situations of the using time such as updated market conditions. This research provided overviews of the value chain in the business leading growers to have ideas of production plans and pay more attentions to creating networks and connections. The extensionists for the export pomelo production should more consider the value chain in different sectors leading growers to have more opportunities.

Next studies, researchers may pay attention to one variety of pomelos and specify one country, then development indicators can be numbers or specify output characteristics for the growers such as creating commercial specifications for each market channel to manage the production accordingly.

References

- Alderfer, C. (1972). *Existence, relatedness and growth: Human needs in organizational settings*. New York: Free Press.
- Alemany, M. M. E. et al. (2021). A Conceptual Framework for Crop-Based Agri-food Supply Chain Characterization Under Uncertainty. *Agriculture Value Chain-Challenges and Trends in Academia and Industry*, p. 19-33. Retrieved January 22, 2022, from <http://www.springer.com/series/13304>
- Angkhasit, P. (2015). *Compilation of academic series on agricultural extension for development*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.
- Berlo, D. K. (1960). *The process of communication An introduction to theory and practice*. The United States of America: Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- DOAE (Department of Agricultural Extension). (2017). 20-Year agricultural extension strategic plan. *Online*. Retrieved March 29, 2021, from: <https://www.doae.go.th>

- DOAE (Department of Agricultural Extension). (2019). Pomelo fruit crops year 2019. *Online*. Retrieved March 24, 2021, from: <http://www.agriinfo.doe.go.th/year63/plant/rortor/fruit/pomelo.pdf>
- EISA (European Initiative for Sustainable Development in Agriculture). (2012). European Integrated Farming Framework. *Online*. Retrieved January 20, 2021, from: http://www.sustainable-agriculture.org/wp-content/uploads/2012/08/EISA_Framework_english_new_wheel_170212.pdf
- FAO (Food and Agriculture Organization). (2019). Trade Indices. *Online*. Retrieved February 15, 2021, from: <http://www.fao.org/faostat/en/#data/TI>
- FAO & OECD (Food and Agriculture Organization & Organization for economic co-operation and development). (2019). Background notes on sustainable, productive and resilient agro-food system: value chains, human capital, and the 2030 agenda. *Online*. Retrieved November 24, 2022, from: <https://www.fao.org/3/ca5385en/ca5385en.pdf>
- Hollingsworth, S. (2021). Top 14 benefits of social media for your business. *Online*. Retrieved May 05, 2022, from: <https://www.searchenginejournal.com/social-media-business-benefits/286139/#close>
- OECD (Organization for economic co-operation and development). (2010). International standards for fruit and vegetables Citrus Fruit. *Online*. Retrieved December 2, 2022, from: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264083745-en-fr.pdf?expires=1687179082&id=id&accname=guest&checksum=2978A2BAA2CF4451B2B57BE50DEE4E23>
- Paradnuwat, A. (2013). *Technology 52 weeks of pomelo* (Research Report). Bangkok: National Research Council of Thailand.
- Porter, M. E. (1985). *Competitive Advantage Creating and Sustaining Superior Performance*. New York: The Free Press.
- Roser, M. et al. (2022). World population growth. *Online*. Retrieved May 1, 2023, from: <https://ourworldindata.org/world-population-growth>
- Supupathum, N. (2015). Theory and principle of community development. Rambhai Barni Rajabhat University. *Online*. Retrieved October 20, 2022, from: <http://www.academy.rbru.ac.th/uploadfiles/books/58-2018-08-01-08-41-20.pdf>

ผลของโปรแกรมพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อด้วยกระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่
ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญาของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร

The Media Literacy Program Improve Digital Behavior Usage of Thai Older Adult

รติยา อัสวตินนา และ พิชญาณี พูนพล

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Ratiya Assawatinna and Pitchayanee Poonpol

Srinakarinwirot University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: ratiya.cfc@g.swu.ac.th

*****

บทคัดย่อ

พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทั่วโลก โดยปัญหา โดยปัญหาของผู้สูงอายุนอกจากการใช้อุปกรณ์แล้ว การรับข้อมูลข่าวสารทางสื่อสังคมออนไลน์ หลงเชื่อข้อมูลเท็จ ถูกหลอกลวง หลงเชื่อข้อมูลที่ส่งผลเสียต่อผู้สูงอายุได้ ผู้วิจัยจึงสร้างโปรแกรมต้นแบบที่จะทำให้ผู้สูงอายุไทยเกิดการเรียนรู้เท่าทันสื่อ มีพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญา โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อเปรียบเทียบผลของโปรแกรมพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อฯ ระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมและไม่ได้รับโปรแกรม 2. เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อฯ กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมในระยะก่อน - หลัง และระยะติดตามผลหลังจากได้รับโปรแกรม 2 สัปดาห์ในผู้สูงอายุจำนวน 50 คน แบ่งเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กำหนดกลุ่มทดลองเข้ารับโปรแกรมจำนวน 4 ครั้ง โดยใช้โปรแกรมที่และแบบวัดพฤติกรรมฯ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยใช้สถิติ Repeated ANOVA และ T-test

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญาสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.001 ($p < 0.05$) และจากการติดตามผลหลังจากที่ได้รับโปรแกรม 2 สัปดาห์พบว่า มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญาสูงที่สุด โดยสัมพันธ์ภาพในครอบครัวและพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญา มีความสัมพันธ์กันและเป็นไปในทิศทางเดียวกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จึงสามารถสรุปได้ว่า โปรแกรมพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อด้วยกระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มีประสิทธิภาพ เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ต่อไปได้

คำสำคัญ: โปรแกรมการรู้เท่าทันสื่อ; พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัล; ผู้สูงอายุ

Abstracts

Digital media usage behavior among the elderly is continuously trending upward. Consequently, older adults face not only difficulties in proper device usage but also in information consumption—believing in false information, falling for phishing or scam, and trusting misinformation that could negatively affect them. Therefore, the researcher has designed a media literacy program to develop digital media usage behavior with intelligence among the elderly. This research aims 1. To compare an effect of the media literacy program between control group and intervention group. 2. To study an effect of the media literacy program in intervention group before and after, and the follow-up period after 2 weeks in 50 older adults. The participants are placed into a control group or an experimental group, with the experimental group completing the program a total of 4 times by using the program and the behavioral measurement form develop by researcher using Repeated ANOVA and T-test statistics.

The study shows that the experimental group has a higher statistical significance in digital media usage behavior with intelligence than the control group at .001 ($p < 0.05$). The two weeks follow-up study also shows a significant correlation between the family relationship and the digital media usage with intelligence at .05. Thus, it can be concluded that the media literacy development program with experiential learning process is suitable for the elderly and can be applied further.

Keywords: media literacy program; digital behavior; Thai older adult

บทนำ

สังคมในยุคนี้เรียกว่าเป็นสังคมดิจิทัล มีเทคโนโลยี นวัตกรรมที่เจริญก้าวหน้าเพิ่มขึ้นมากมาย โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technologies, ICT) ที่เข้ามาอยู่ในชีวิตประจำวัน อินเทอร์เน็ตและสมาร์ทโฟนเป็นสิ่งที่พบอยู่ทุกที่ เป็นกุญแจที่เชื่อมโยงผู้คนให้เข้าถึงข้อมูลภายในระยะเวลาอันสั้น ไม่ว่าจะอยู่มุมไหนของโลกสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว สถิติการใช้งานอินเทอร์เน็ตในทั่วโลกเพิ่มขึ้นทุกช่วงวัยไม่เพียงแต่ในวัยเด็ก แม้ในผู้สูงอายุจำนวนชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน ในขณะที่เทคโนโลยีเจริญก้าวหน้า สังคมโลกก็กำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุด้วย โดยทั่วโลกมีผู้สูงอายุจำนวน 962 ล้านคน หรือร้อยละ 13 จากประชากรทั้งหมด ในอาเซียน ประเทศที่เป็นสังคมสูงอายุมีทั้งหมด 3 ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม ตามลำดับ ในประเทศไทย มีจำนวนผู้ที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป จำนวน 11 ล้านคน คิดได้ร้อยละ 17 ของประชากร และมีแนวโน้มสูงขึ้นถึงร้อยละ 20 จึงกล่าวได้ว่าประเทศของเรากำลังเข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ (ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2565 : ออนไลน์) ในผู้สูงอายุมีการใช้งานโซเชียลมีเดียอย่างแพร่หลาย เช่น ไลน์ (Line) เฟซบุ๊ก (Facebook) หรือ ยูทูบ (youtube)

การใช้สื่อสังคมออนไลน์ทำให้การติดต่อหรือการแบ่งปันข้อมูลกับคนในครอบครัว เพื่อน ง่ายขึ้นโดยผ่านข้อความ เสียง รูปภาพ เพื่อเพิ่มการรับรู้ทางสังคม ลดความเหงา และรู้สึกมีส่วนร่วมด้วยสังคมมากขึ้น รวมไปถึงการพัฒนาทักษะและโอกาสในการสื่อสาร การค้นหาข้อมูล แบ่งปันความรู้ (Coto Mayela et al., 2017 : 65) และยังเป็นการกระตุ้นให้สมองได้มีการถูกใช้งานมากขึ้น (วิปศย์ ชัยช่วย, 2560 : 905) ซาจาและลี (Czaja Sara & Chin, 2007 : 341) ทั้งคู่ศึกษาการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุและนำเสนอถึงปัญหาการเปิดรับเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ (technology adoption) และการปรับตัวกับเทคโนโลยีใหม่ การเปลี่ยนแปลงทางด้านการรู้คิด ซึ่งการแก้ไขสามารถทำได้โดยสอนการใช้ให้แก่ผู้สูงอายุ หรือคอยเสริมสร้างกำลังใจ ซึ่งทำให้เกิดการปรับตัวในเชิงบวก ปี 2017 เทงชานแองและจู่ทังมุย (Teng Chan Eang and Joo Tang Mui, 2017 : 737) ได้ศึกษาเพิ่มเติม พบว่า ผู้สูงอายุบางคนมีความรู้ในสื่อไม่เพียงพอ ทำให้มีแนวโน้มที่จะใช้สื่อสังคมออนไลน์ในทางที่ผิด โดยการแบ่งปันข่าวที่ไม่เป็นจริงซึ่งทำให้คนอื่น ๆ เชื่อในสิ่งที่ได้กล่าวไว้ในฟีดข่าว แต่ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ก็ทำให้ผู้สูงอายุมีความสนใจที่จะเรียนรู้วิธีใช้โซเชียลมีเดียมากขึ้น

ปัญหาของการใช้สื่อในผู้สูงอายุ นอกจากการเริ่มต้นใช้งานจะรู้สึกว่ายาก กระบวนการซับซ้อนแล้ว (สมาน ลอยฟ้า, 2554 : 53) อีกปัญหาหนึ่งคือหลงเชื่อข้อมูลอันเป็นเท็จ เช่น ภาพตัดต่อ การโฆษณาสินค้าสุขภาพ (สุวิช ธิระโคตร, 2561 : 72) ผู้สูงวัยจึงต้องรู้เท่าทัน และสามารถใช้งานอินเทอร์เน็ต โซเชียลมีเดีย และสมาร์ตโฟนได้อย่างมีประโยชน์ รวมถึงการเสพข้อมูลข่าวสาร โปรแกรมการดูแลสุขภาพต่าง ๆ ตลอดจนการทำธุรกรรมทางการเงิน เพื่อป้องกันไม่ให้ตกเป็นเหยื่อหลอกลวง หรือโดนหลอกลวงจากการเผยแพร่ข่าวสารปลอม จนเกิดความเสียหายทั้งทางร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน

ดังนั้นการส่งเสริมพัฒนาการให้ผู้สูงอายุสามารถรู้เท่าทันสื่อ เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้อินเทอร์เน็ต จึงต้องทำให้ผู้สูงอายุตระหนักรู้ถึงความเสี่ยงจากการใช้งาน รวมถึงไม่ให้ผู้สูงอายุเกิดพฤติกรรมความหลงใหล และการเสพติด รวมทั้งในประเทศไทยยังพบโปรแกรมสอนการรู้เท่าทันสื่อในผู้สูงอายุได้ไม่มากนัก การมีโปรแกรมเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อจึงมีความสำคัญและเนื่องจากผู้สูงอายุมีการเรียนรู้ที่แตกต่างจากวัยอื่นจึง ผู้วิจัยจึงสร้างโปรแกรมที่พัฒนาจากทฤษฎีปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ของแบนดูรา (Bandura, 2001 :1) กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม คือ ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factor, P) ได้แก่ ความคิด ความเชื่อ ฯลฯ และปัจจัยทางสภาพแวดล้อม (Environmental Factor, E) ตัวแปรพฤติกรรม (Behavior, B) ปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงไม่ได้เกิดจากสภาวะแวดล้อมเท่านั้น แต่จะมาจากกระบวนการทางปัญญาด้วย โปรแกรมที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยการพัฒนาปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก เพื่อพัฒนาตัวแปรทางจิตด้านการรู้เท่าทันสื่อและพัฒนาพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญา และแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) ของ David A. Kolb คือกระบวนการทำให้เกิดความรู้โดยใช้ประสบการณ์ส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือกิจกรรม แบ่งปันประสบการณ์ ได้ผลลัพธ์ที่สามารถเชื่อมโยงการเรียนการสอนในห้องเรียนไปสู่สถานการณ์จริง

ได้ เริ่มต้นตั้งแต่การให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ ให้ได้ฝึกการสะท้อน ให้ฝึกมีการสรุปหลักการเหตุผลจนเกิดเป็นความรู้ใหม่ของตน และสุดท้ายคือ การฝึกการนำเอาความรู้ใหม่ไปลองปฏิบัติอีกครั้ง จะนำไปสู่การประยุกต์ใช้สิ่งใหม่ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การใช้สื่อดิจิทัลได้อย่างเป็นประโยชน์และปลอดภัย ส่งผลให้พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลของผู้สูงอายุเป็นไปในทางที่ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลของโปรแกรมพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อฯ ระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมและไม่ได้รับโปรแกรม
2. เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อฯ กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมในระยะก่อน - หลัง และระยะติดตามผลหลังจากได้รับโปรแกรม 2 สัปดาห์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Quasi-Experimental Design) ใช้การสุ่มให้เป็นกลุ่มทดลองหรือกลุ่มควบคุม

ประชากรในงานวิจัยนี้คือ ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอายุระหว่าง 60 – 75 ปี

กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยคือผู้สูงอายุที่มารับบริการ ณ ชมรมผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถเข้าร่วมโปรแกรมได้ครบจำนวนครั้งตามที่กำหนด ผู้วิจัยเลือกใช้โปรแกรมสำเร็จรูปไม่มีค่าใช้จ่าย G*power 3.1.9.4 ที่ใช้สำหรับการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างพัฒนาจากแนวคิดของ Cohen (1977) โดยตั้งค่า effect size เท่ากับ 0.25 (ค่าอิทธิพลขนาดเล็ก) ค่า α เท่ากับ 0.05 ค่า power เท่ากับ 0.95 ได้จำนวน 44 คน ผู้วิจัยจึงกำหนดผู้เข้าร่วมจำนวน 50 คนเนื่องจากอาจจะมีการสูญหาย โดยสุ่มผู้เข้าร่วมวิจัยเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลอง (intervention) และกลุ่มควบคุม (control) ในสัดส่วนที่เท่ากัน โดยคัดเลือกตามเกณฑ์การคัดเข้า ได้แก่ 1) อายุตั้งแต่ 60 – 75 ปีที่ใช้สมาร์ทโฟนหรือแท็บเล็ต 2) สมรรถภาพและยินดีให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมตลอดโปรแกรม 3) ไม่มีภาวะแทรกซ้อนทั้งทางร่างกายและจิตใจที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมโปรแกรม และกำหนดเกณฑ์ในการคัดออก คือ ผู้ที่มีความผิดปกติทางด้านการเคลื่อนไหว ผู้เข้าร่วมจะได้รับการทดสอบจำนวน 3 ครั้ง คือก่อน-หลังการเข้าโปรแกรม และระยะติดตามผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมและแบบวัดจากแนวคิดทฤษฎี โดยศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดย ผู้วิจัยนำโปรแกรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา โครงสร้าง ลำดับขั้นตอน ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรม การประเมินผล รวมทั้งนำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้สูงอายุที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.โปรแกรมผู้วิจัยประยุกต์ใช้จากทฤษฎีปัญญาสังคม เรื่องแนวความคิดการพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning Theory) แนวคิดการพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) โปรแกรมพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อด้วยกระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ในการวิจัยครั้งนี้ ต้องเข้าร่วมกิจกรรม 4 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง

2.แบบวัดพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญา เนื่องจากไม่มีแบบวัดที่ตรงตามวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยจึงสร้างแบบวัดขึ้นเอง โดยผ่านการตรวจเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1 และนำไป try out จึงนำมาใช้จริง ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .717 ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ แบบวัดพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลอย่างเป็นประโยชน์ แบบวัดพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย โดยมีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ “ปฏิบัติประจำ” จนถึง “ไม่เคยเลย” ผู้ที่มีคะแนนมากแสดงว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญามากกว่าผู้ที่ได้คะแนนน้อย

3.แบบวัดการรู้เท่าทันสื่อในการวัดการรู้เท่าทันสื่อ เป็นแบบวัดที่สื่อ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยผ่านการตรวจเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1 และนำไป try out ก่อนนำมาใช้จริง มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” จนถึง “ไม่จริงเลย” ผู้ที่มีคะแนนการรู้เท่าทันมากแสดงว่ามีระดับการรู้เท่าทันสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนน้อย ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคัลฟ่าเท่ากับ .706

4.แบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว เป็นแบบวัดที่สื่อ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยผ่านการตรวจเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1 และนำไป try out ก่อนนำมาใช้จริง ลักษณะเป็นมาตรวัดประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” จนถึง “ไม่จริงเลย” ผู้ที่มีคะแนนมากกว่าแสดงว่าสัมพันธภาพในครอบครัวดีกว่าผู้ที่ได้คะแนนน้อย ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคัลฟ่าเท่ากับ .871

การเก็บรวบรวมข้อมูล ก่อนการเข้าร่วมวิจัยผู้วิจัยจะแจ้งวัตถุประสงค์การวิจัย การสอบถามความสมัครใจ และความพร้อมในการเข้าร่วมการวิจัยทุกครั้ง พร้อมเซ็นบียินยอมการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครในโครงการวิจัย ข้อมูลนั้นจะถูกเก็บเป็นความลับ รวมถึงชี้แจงสิทธิของผู้เข้าร่วมการวิจัยในการถอนตัวออกจากกระบวนการวิจัยได้ตลอดเวลา

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเพื่อการวิจัย โดยใช้สถิติ ดังนี้

1.สถิติพรรณนา (descriptive) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบวัด

2.Independent t-test เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

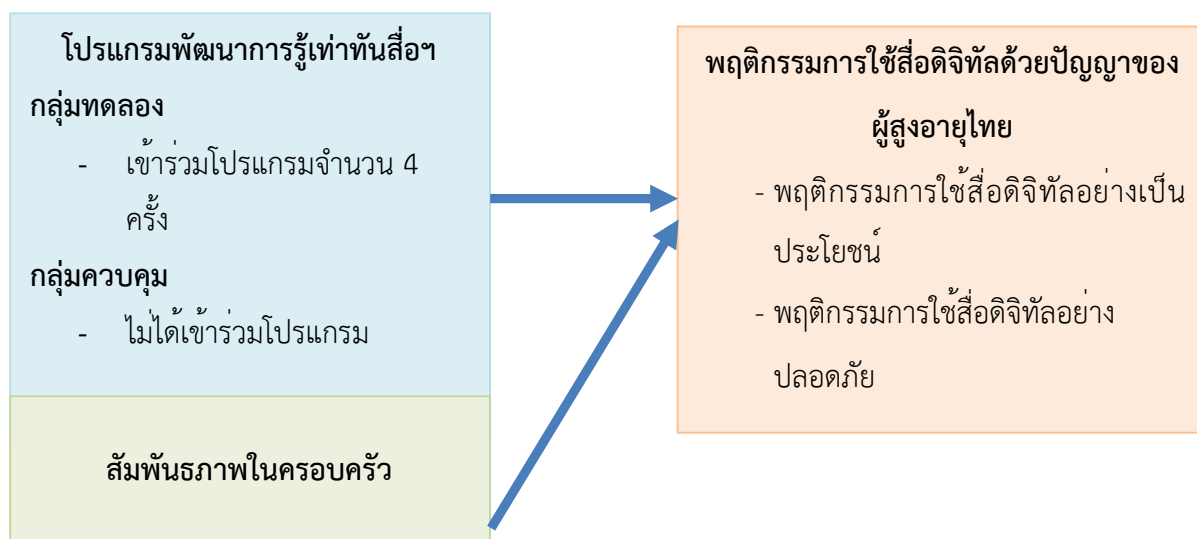
3.Paired t-test เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนแบบวัด ก่อน-หลัง ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

4.Repeated ANOVA เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนของแบบวัด ก่อน หลัง และหลังจากได้รับโปรแกรม 2 สัปดาห์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้ทฤษฎีปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ของ Albert Bandura (2001 : 1) กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม คือ ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factor, P) ได้แก่ ความคิด ความเชื่อ ฯลฯ และปัจจัยทางสภาพแวดล้อม (Environmental Factor, E) ตัวแปรพฤติกรรม (Behavior, B) ซึ่งปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงนั้นไม่ได้เกิดจากสภาวะแวดล้อมเท่านั้น แต่จะมาจากกระบวนการทางปัญญาด้วย ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อเพื่อให้ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญา

ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อด้วยกระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ จะแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง (เข้าร่วมโปรแกรมจำนวน 4 ครั้ง) และกลุ่มควบคุม (ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม) โดยทั้ง 2 กลุ่ม จะได้รับการประเมินด้วยแบบวัดพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญา แบบวัดการรู้เท่าทันสื่อ ก่อน – หลัง โดยโปรแกรมพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อด้วยกระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ สร้างขึ้นจากแนวคิดพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อ การคิดวิจารณ์ญาณ สัมพันธภาพในครอบครัว และใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ศึกษาผลของโปรแกรมโดยวัดพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญา ประกอบด้วย พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลอย่างเป็นประโยชน์ พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลของโปรแกรมพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อด้วยกระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญาของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยกึ่งการทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลของโปรแกรมพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อด้วยกระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่มีต่อพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญาของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานครระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมและไม่ได้รับโปรแกรม รวมถึงศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญาของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีการทดสอบตามสมมติฐาน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

1. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญาระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมและไม่ได้รับโปรแกรม ใช้การทดสอบค่าที (Independent t-test) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญาระหว่างก่อนและหลังของกลุ่มที่ได้รับโปรแกรม ใช้การทดสอบค่าที (Paired t-test) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญาระหว่างก่อน-หลัง และระยะติดตามผลหลังจากได้รับโปรแกรม 2 สัปดาห์ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated ANOVA)

4. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวและพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญา ใช้การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation coefficient)

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวนคน (n)	ร้อยละ (%)
1. เพศ		
ชาย	5	10.00
หญิง	45	90.00
2. อายุ เฉลี่ย 69.5 ปี		
ช่วงอายุ 61 - 65 ปี	10	20.00
ช่วงอายุ 66 - 70 ปี	20	40.00
ช่วงอายุ 71 - 75 ปี	20	40.00
3. สถานภาพ		

ข้อมูลทั่วไป	จำนวนคน (n)	ร้อยละ (%)
โสด	20	40.00
สมรส	18	36.00
หม้าย/หย่าร้าง	12	24.00
4. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่ามัธยม	4	8.00
ปวช.	6	12.00
ปวส.	2	4.00
ปริญญาตรี	27	54.00
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	11	22.00

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 50 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 และเพศชาย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 69.5 ปี โดยมีช่วงอายุ 66 – 70 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 และช่วงอายุ 71 – 75 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือช่วงอายุ 71 – 75 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00

สถานภาพส่วนใหญ่ โสด จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือสถานภาพสมรส จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 และน้อยที่สุดคือสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00 รองลงมาคือระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00

ตารางที่ 2 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรตาม

ตัวแปร	ช่วงคะแนน แบบวัด	พิสัย	min	max	$\bar{x}$	SD
พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญาด้านรวม	1 - 6	48	87	135	108.88	10.091
1. พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลอย่างเป็น ประโยชน์	1 - 6	23	37	60	48.78	5.737
2. พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย	1 - 6	26	49	75	60.10	6.264

จากตาราง พบว่า พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญาของกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนระหว่าง 87 – 135 คะแนน มีค่าเฉลี่ยที่ 108.8 คะแนน คะแนนพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลอย่างเป็นประโยชน์ อยู่ระหว่าง 37 – 60 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 48.78 คะแนน และคะแนนพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัยอยู่ระหว่าง 49 – 75 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 60.10 คะแนน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญาระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรม (กลุ่มทดลอง) และไม่ได้รับโปรแกรม (กลุ่มควบคุม)

	n	$\bar{x}$	SD	t	p-value
กลุ่มทดลอง	25	118.16	13.477	3.255*	.001
กลุ่มควบคุม	25	107.64	8.920		

*p < 0.05

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญาระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรม (กลุ่มทดลอง) สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรม (กลุ่มควบคุม) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยของระดับการรู้เท่าทันสื่อก่อนและหลังได้รับโปรแกรมระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรม (กลุ่มทดลอง) และไม่ได้รับโปรแกรม (กลุ่มควบคุม)

กลุ่ม	ระยะ	n	$\bar{x}$	SD	t	p-value
กลุ่มทดลอง	ก่อนทดลอง	25	54.08	3.570	-3.894*	.001
	หลังทดลอง	25	56.00	3.894		
กลุ่มควบคุม	ก่อนทดลอง	25	53.80	3.215	-.571	.287
	หลังทดลอง	25	54.24	3.407		

* p < 0.05

จากตาราง พบว่า ระดับการรู้เท่าทันสื่อของกลุ่มได้รับโปรแกรม (กลุ่มทดลอง) หลังการทดลองสูงกว่า ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มไม่ได้รับโปรแกรม (กลุ่มควบคุม) ก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญาระหว่างก่อน-หลัง และระยะติดตามผลหลังจากได้รับโปรแกรม 2 สัปดาห์ พบว่า ค่าสถิติ Mauchly's W เท่ากับ .105 ค่า Sig. เท่ากับ .000 น้อยกว่า .05 สรุปได้ว่าความแปรปรวนมีลักษณะ not Compound symmetry ดังนั้นการอ่านผลจะต้องใช้วิธี Greenhouse-Geisser จากตาราง สามารถสรุปได้ว่า ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 มีอย่างน้อย 2 ครั้ง ที่มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญาแตกต่างกัน สำหรับการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ เพื่อเปรียบเทียบ

ค่าเฉลี่ยของกลุ่มข้อมูลที่มีการวัดซ้ำ จะใช้หลักการประมาณค่าเฉลี่ย วิธีที่นิยมใช้เพื่อเปรียบเทียบคือ Bonferroni method การอ่านผลจะอ่านเช่นเดียวกันกับการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญาจำแนกตามการวัดแต่ละครั้ง

ครั้งที่	$\bar{x}$	SD	Min	Max
1	110.08	2.262	87	135
2	118.16	2.695	93	139
3	119.64	2.508	97	139

จากตารางที่ 5 สรุปได้ว่า พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญาในการวัดครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 มีค่าเฉลี่ยที่ 110.08, 118.16 และ 119.64 ตามลำดับ การวัดครั้งที่ 3 มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation coefficient) ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวและพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญา พบว่า ทั้ง 2 ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ($r = .334$)

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของโปรแกรมโดยกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญาสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรม และค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญาหลังได้รับโปรแกรมจะสูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรม เนื่องจากปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม คือ ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factor, P) ได้แก่ ความคิด ความเชื่อ ฯลฯ และปัจจัยทางสภาพแวดล้อม (Environmental Factor, E) ตัวแปรพฤติกรรม (Behavior, B) โดยปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางสภาพแวดล้อมต้องมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ดังนั้นพฤติกรรมของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงไม่ได้เป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมเพียงอย่างเดียวแต่เป็นผลมาจากกระบวนการทางปัญญาด้วย (Bandura, 2001 : 1) สอดคล้องกับ งานวิจัยของ Diana Castilla (2018 : 24) ที่สอนทักษะการรู้เท่าทันดิจิทัลในผู้สูงอายุ โดยให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมการฝึกการใช้สื่อเป็นจำนวน 8 ครั้ง ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่สามารถใช้แอปพลิเคชันทั้งหมดได้อย่างอิสระและเกิดผลลัพธ์ในทางที่ดี งานวิจัยของ Noh Younghee (2017 : 26) พบว่า การรู้เท่าทันมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้มากที่สุด บราวน์ (Brown, 2006 : 459) พบว่า การรู้เท่าทันสื่อจะช่วยให้ผู้บริโภคสื่อมีอิสระไม่ถูกครอบงำ สามารถวิเคราะห์ เข้าถึง ประเมินและสร้างสรรค์สื่อได้ รวมทั้ง จินตนา ต้นสุวรรณนท์ (2551 : 21) ศึกษาผลการอบรมเพื่อพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษา พบว่า นักศึกษากลุ่มที่เข้าร่วมการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยการรู้เท่าทันสื่อสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้าอบรม โดยพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อทั้งด้านการคิด ความรู้สึก

และพฤติกรรม งานวิจัยของ พิมพ์ใจ ทายะติ (2560 : 1456) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุประเทศไทยเพื่อการรู้เท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร พบว่า การที่ผู้สูงอายุได้ฝึกฝนทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ทำให้ผู้สูงอายุเข้าใจง่าย และพิศุทธิภา เมธิกุล (2561 : 9) ศึกษาผลของโปรแกรมการใช้ดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ยการรู้เท่าทันดิจิทัลและพฤติกรรมการใช้ดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรม

การศึกษาสัมพันธภาพในครอบครัวและพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วยปัญญพบว่า มีความสัมพันธ์กัน เมื่อผู้สูงอายุมีสัมพันธภาพภายในครอบครัวดี เช่น มีความห่วงใยหรือพูดคุยและรับฟังซึ่งกันและกัน จะส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลด้วย โดยงานวิจัยของณัฐนันท์ ศรีเจริญ (2558 : 96) พบว่า ผู้สูงอายุควรเริ่มเรียนรู้จากคนใกล้ชิด เป็นการส่งเสริมสัมพันธภาพในครอบครัวให้ดีขึ้น สอดคล้องกับ ทวีศิลป์ ศรีอักษร (2551 : 1) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมบริโภคอาหารของผู้สูงอายุ โดยพบว่า อิทธิพลของครอบครัวส่งผลให้ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมบริโภคอาหารที่ดี เนื่องจากจะมีปฏิสัมพันธ์กันในทุกเรื่อง ซึ่งจะก่อให้เกิดความใกล้ชิดผูกพัน โดยการมีสัมพันธภาพที่ดีจะช่วยให้ผู้สูงอายุได้รับข้อมูลข่าวสารเพิ่มขึ้น เป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมบริโภคที่ดีและเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ ควรศึกษาวิจัยอื่นร่วมด้วย เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการทำโฟกัสกรุ๊ป เพื่อเปรียบเทียบผลที่ได้จากการทำโปรแกรม
2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ควรนำโปรแกรมไปใช้ในกลุ่มตัวอย่างพื้นที่อื่นทั้งในเขตกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด
3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรส่งเสริมให้มีการจัดโปรแกรมสำหรับการรู้เท่าทันสื่อสำหรับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะ เนื่องจาก ผู้สูงอายุมีแนวโน้มที่จะหลงเชื่อข้อมูลข่าวสารที่ไม่เป็นความจริงมากกว่าวัยอื่น การที่ได้เรียนรู้เรื่องการรู้เท่าทันสื่อเป็นการช่วยให้ผู้สูงอายุมีวิธีรับมือกับข้อมูลข่าวสารที่ได้รับและสามารถเลือกการส่งต่อที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อครอบครัว เพื่อน หรือบุคคลใกล้ชิดได้

เอกสารอ้างอิง

- จินตนา ต้นสุวรรณนนท์. (2551). ผลการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (Effects of Training on Media Literacy Development of Suan Dusit Rajabhat University Students). *วารสารพฤติกรรมศาสตร์* (Warasan Phuettikammasat). (14) 1 , 21-32
- ณัฐนันท์ ศิริเจริญ. (2558). กรณีศึกษาการใช้สื่อใหม่ผ่านโซเชียลมีเดียในโทรศัพท์มือถือเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุกับสมาชิกในครอบครัว ณ ประเทศนิวซีแลนด์. *Veridian e-Journal ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ และฉบับ International Humanities, Social Sciences and arts.* (10)3, 96-117
- ทวีศิลป์ ศรีอักษร. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร . *จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- พิศุทธิภา เมธิกุล. (2559). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลและพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนของนักศึกษาวิชาชีพรู. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.* 10 (2), 9-22.
- พิมพ์ใจ ทายะติ. (2560). รูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย เพื่อการรู้เท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. *Veridian e-Journal ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ และฉบับ International Humanities, Social Sciences and arts.* (10) 3, 1456-1471
- วิปัสย์ ชัยช่วย. (2560). การใช้ LINE ของผู้สูงอายุ: การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา. *Veridian e-Journal ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ และฉบับ International Humanities, Social Sciences and arts.* (10) 1, 905-918
- ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2565). จัปตาสถานการณ์ผู้สูงอายุทั่วโลกและไทย. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 14 เมษายน 2565. แหล่งที่มา <https://infocenter.nationalhealth.or.th>
- สมาน ลอยฟ้า. (2554). ผู้สูงอายุกับเทคโนโลยีสารสนเทศ. *วารสารสารสนเทศศาสตร์.* 29 (2), 53-64.
- สุวิษ ธีระโคตร. (2561). พฤติกรรมการใช้และการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตและทัศนคติการใช้เนื้อหาต้านสุขภาวะบนอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ. *วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ.* 36 (1), 72-80.
- Bandura, A. (2001). Social cognitive theory: An agentic perspective. *Annual Review of Psychology*, 52, 1–26. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.1>
- Brown, J. D. (2006). Media Literacy has Potential to Improve Adolescents' Health [Editorial]. *Journal of Adolescent Health*, 39 (4), 459–460. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2006.07.014>
- Coto, M., Lizano, F., Mora, S., & Fuentes, J. (2017). *Social Media and Elderly People: Research Trends.* (Vol.10283), 65-81

- Czaja, S., & Chin, C. L. (2007). *The impact of aging on access to technology* (Vol. 5), 341-349
<https://doi.org/10.1145/1102187.1102189>
- Diana, C., Cristina, B., Ignacio, M., Juana, B.L., Andrea, M.D., Irene, Z. (2018). *International Journal of Human-Computer Studies* (Vol.118), 24-37
- Noh, Y. (2016). A study on the effect of digital literacy on information use behavior. *Journal of Librarianship and Information Science*, 49 (1) , 26- 56. doi: 10. 1177/ 0961000 615624527
- Teng, C.E., & Joo, T.M. (2017). Analyzing the Usage of Social Media: A Study on Elderly in Malaysia. *International journal of humanities and social sciences*. 11, 737-743.

“A study on the Composition of the Musical and Cultural Landscape of Tourism in Dong Village of Huangdu in China”

Hui He,
Chutima Maneewattana and ShuFeng Zhao
Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: s63584947012@ssnu.ac.th

*****

Abstracts

The development of Chinese tourism music performance has provided sufficient research fields and materials for domestic and foreign scholars. Conducting research on tourism music and cultural landscapes in tourism destinations can not only broaden the research perspectives of anthropology and sociology, but also generate important practical research results. Since 2020, researchers have conducted long-term field research in the Huangdu Dong Village in China. Through systematic observation and interviews, guided by Arjun Appadurai's Global Cultural Landscape Theory, they attempt to grasp the composition of the tourism music and cultural landscape of the Huangdu Dong Village from five dimensions: ethnic landscape, media landscape, technological landscape, financial landscape, and ideological landscape. Through research, it has been found that: (1) in the ethnic landscape of the Huangdu Dong Village, tourism performers have multiple identities; (2) In the media landscape of Huangdu Dong Village, scenic spots actively construct media images through imagination; (3) The technical landscape of Huangdu Dong Village is still in a relatively early stage; (4) The financial landscape of Huangdu Dong Village clearly demonstrates the importance of tourism performance for scenic spots; (5) In the ideological landscape of the Huangdu Dong Village, "Dong Kuan" ("Dong Regulation"), Chinese , and red culture have played a clear role.

The development of Chinese tourism music performance has provided research opportunities for scholars. Research in Huangdu Dong Village revealed multiple identities among tourism performers, active image construction by scenic spots, an early stage of technological landscape, the importance of tourism performance financially, and the influence of "Dong Kuan," Chinese culture, and red culture ideologically.

Keywords: The Composition of the Musical; Cultural Landscape; Tourism in Dong Village; Huangdu; China

Introduction

In China, the Dong people are an ethnic minority in the southwest with a deep ethnic cultural heritage. With a prosperous population and a wealthy lifestyle, the Dong people have also developed a distinctive Dong culture that fits well with their natural environment over a long period of time. The Dong Autonomous County of Passage is the earliest Dong ethnic autonomy county in Hunan Province, where the traditional culture of the Dong people is deep and rich in musical resources, and where the unique geographical environment and the simple and secluded folk customs have given birth to the colourful Dong music. Huangdu Dong Village is located in Pingtan Township, Tongxian County. Since 1995, when Huangdu Dong Village was opened to the society as a tourist attraction, it has become a famous tourist area of Dong characteristics in Hunan Province in the course of more than 20 years of development, attracting tourists from all over the country and even overseas with its traditional Dong ethnic culture, local customs and good social atmosphere. (Wu,2013:2)

In the last decade, due to its unique natural and architectural landscape, the Dong Village has attracted a large number of experts and scholars from all over the world to study the natural resources, geographical environment, architectural techniques and human environment. At the same time, the music and performance of Dong folk songs, instrumental music, dance and drama is well known and attracts tourists from all over China, and music experts and scholars have conducted more research and studies on the content and form of its music. Along with the booming development of tourism, Huangdu Dong Village has formed its own unique musical cultural landscape featuring musical performances. Since 2020, the researcher has conducted a three-year-long field study in Huangdu Dong Village to launch a series of studies on the tourism music and cultural landscape of Huangdu Dong Village(Zhang, 2015:3), of which the study of the composition of its tourism music and cultural landscape is particularly important. Only with a better grasp of the composition of the tourism music and cultural landscape of Huangdu Dong Village can we further explore how to better develop the local tourism music and cultural landscape.

The reason for presenting the research on the tourism music and cultural landscape of Huangdu Dong Village is to explore and understand the unique cultural heritage and musical traditions of the Dong people, an ethnic minority in China. The Dong people have a deep-rooted ethnic culture and a rich musical heritage that is closely tied to their natural environment. Huangdu Dong Village, located in the Dong Autonomous County of Passage, has become a renowned tourist destination over the past two decades due to its traditional Dong ethnic culture, local customs, and scenic beauty. The village has attracted scholars and experts interested in studying its natural resources, architecture, and human environment. Furthermore, the music and performances of Dong folk songs, instrumental music, dance, and drama have gained recognition, drawing tourists from all over China and sparking research and studies by music experts and scholars. With the booming growth of tourism, Huangdu Dong Village has established its own distinct musical cultural landscape. Conducting research on the composition of the tourism music and cultural landscape in Huangdu Dong Village is crucial for better understanding and further developing the local tourism music and cultural scene.

Research Purpose

To study the composition of the musical and cultural landscape of tourism in Huangdu Dong Village.

Literature Review

Among the many scholars of Western globalisation theory, the American anthropologist and sociologist Arjun Appadurai is one of the most representative figures. Arjun Appadurai (1996 : 1) in his book *Dissipating Modernity: Cultural Dimensions of Globalisation*, proposed Global Cultural Landscape Theory, which takes Five dimensions of global cultural flows are used as a framework to explore this complex world and to clarify the global economic, cultural and social order. The five dimensions - ethnicity, technology, finance, media and ideology - are expressed in the form of landscapes, which are imagined as five pictures that reflect the different perspectives that govern them.

The Chinese student delegates discussed Global Cultural Landscape Theory in a number of ways. According to Zhou Juan (2010 : 6), Appadurai's Global Cultural Landscape Theory focuses on the experiences of individuals in global cultural practices, opening up a new way to explore the relationship between culture and power, nation and state, traditional culture and modern culture, and global culture and local culture outside the traditional research paradigm. It outlines five dimensions of global culture, opens a new window in the field of globalisation studies, and breaks the illusion of a 'sense of order' in global culture; Yu Qing (2011 : 1) argues that Appadurai's theory of 'global cultural landscape' is based on the position of a developing country, and that it is a theory of global culture. Appadurai's theory of global cultural landscapes is a great success in intervening in the study of globalization with the disciplinary research method of anthropology, proposing a unique disciplinary methodology from a cultural perspective and providing a good reference for Chinese scholars; Wu Jiangtao (2013) You Tingting (2014;;1) analysed and studied Appadurai's "five dimensions of global cultural flows", arguing that the global (consumer) cultural flows described by Appadurai are an attempt at macro-theoretical generalisation, and that in concrete reality, countries and regions Su Liang (2015: 49.), in conjunction with Appadurai's 'global cultural landscape', investigates the media landscape, suggesting that with the development of electronic media, the media landscape is complex and difficult to distinguish. People are often confused by the landscapes created by the media, and for various purposes, the images presented by the media are sometimes distorted, one-sided and misplaced. Hu Yanchun (2021: 104-105) argues that Appadurai's global cultural landscape theory is a new framework for the study of global culture through the combined force of theoretical elaboration and case studies, and shows the theoretical basis and extension of globalization; Liu Xiaohui and Fan Rong (2023:67), based on Arjun Appadurai's globalization The analysis of flowing landscapes theory finds that media landscapes play an important role in the globalised flows between Guangxi and ASEAN countries, and how Guangxi should play the role of media to promote the development of other landscapes will be conducive to enhancing the regional exchanges with ASEAN countries.

Arjun Appadurai's global cultural landscape theory is a new approach to the study of globalisation, advocating a landscape theory of openness, fluidity, plurality and variability that shatters the academic illusion of a 'sense of order' in globalisation. It provides a more comprehensive theoretical support for the study of the tourist music and cultural landscape of Huangdu Dong Village. With the help of this theory, and the presentation of the landscape

complex in the form of five landscapes, it provides a concrete, comprehensive and novel framework for the study of the composition of the tourist music and cultural landscape of Huangdu Dong Village.

Research Methodology

Population and Sample

The research findings are based on the overall tourism music and cultural landscape of Huangdu Dong Village, with interviews and observations conducted in five areas: ethnicity, media, technology, finance and ideology.

The landscape of the ethnic groups in Huangdu Dong Village is studied by extracting residents, performers, tourism practitioners and tourists from the ethnic groups in the village. The financial landscape is studied by extracting both the traditional and new media tourism operations of Huangdu Dong Village; the ideological landscape is studied by extracting the ethnic autonomy landscape, the regional autonomy landscape of ethnic integration and the sovereignty landscape related to red culture of Huangdu Dong Village.

Research tools

This study focuses on the interview method, a qualitative research method, to conduct the research.

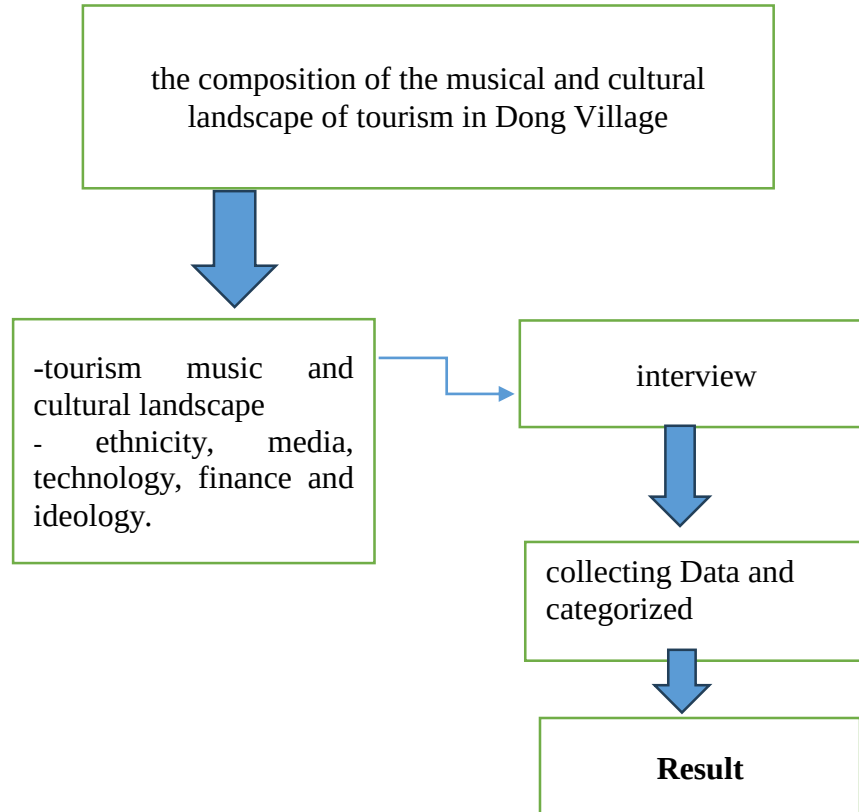
In order to collect data more flexibly and extensively, semi-structured interviews were used in this study. Interviews were conducted with government officials and tourism company managers, performance planners and choreographers, folk artists and performers, and villagers who dominate the composition of the tourism music landscape at Huangdu Dong Village, and the results were categorised and analysed with the aim of obtaining their perceptions, opinions, summaries and suggestions of the local tourism music landscape as 'insiders'. The purpose of the interviews is to obtain the audience's perceptions, experiences and suggestions about the tourism and music culture landscape.

Data collection

The basic criteria for the selection of interviewees by the researcher were: (1) close relevance to the content of this study; (2) interest in the study and positive cooperation in sharing relevant experiences; and (3) consent to audio-recording of the interview, permission for the researcher to write up the relevant information and willingness to cooperate in any necessary follow-up interviews.

Most of the interviews were conducted as individual one-to-one interviews, both in the business premises of the Huangdu Dong Village scenic spot, as well as full communication in the various living areas of the Huangdu Dong Village, and door-to-door visits to important people (local government officials, heads of tourism companies). In addition, due to the impact of the new Guan epidemic, interviews with individual subjects were conducted by means of WeChat video (audio) calls and telephone calls.

Research Conceptual Framework

Research Results

1. Ethnic landscapes

According to Arjun Appadurai (1996 : 1), ethnic landscapes, also known as human landscapes, broadly comprise residents, tourists, migrants, asylum seekers, exiles, migrant workers and other groups and individuals, who form the basic character of the world and influence national and regional politics to some extent. Based on long-term fieldwork in Huangdu Dong Village, the researcher found that residents, actors, tourism workers and tourists are the most dominant people in the area, not only making up the entire community of Huangdu Dong Village, but also allowing the Huangdu scenic area to operate properly. Therefore, the researcher has focused on four aspects of the ethnic landscape of Huangdu Dong Village: residents, performers, tourist workers and visitors.

Table1.1: Huangdu Dong Village: Landscape composition of the ethnic group

Huangdu Dong Village: Landscape composition of the ethnic group		
Category	Basic information	Characteristics or performance
Resident s	In total, there are 3050 people, 21% of whom are over 60 years old, all of whom are of the Dong ethnic group.	High number of migrant workers
actors	In 1995, there were 12 actors.	A dual role, as a farmer doing farm work every day and as an actor performing in the scenery every day.
	In 2000, there were 30 actors.	The 11 new female performers are all young, beautiful and able to sing and dance; the number of performers has increased and the age is younger.
	From 2005-2009, there was a serious loss of actors, and actors were recruited everywhere to keep up with demand for performances.	Actors develop second careers.
	In 2010, the cast reached 50 people.	The cast is well-structured and has a sufficient follow-up reserve; the second career of the cast and family is well developed and the family income is stable.
	From 2017-2022, the cast of the live performance reaches around 200 people, including 50 people from the Huangdu Dong Cultural Arts Troupe, more than 30 dancers from the County Ethnic Arts Theatre and 120 villagers in the group.	Thirty dancers dance to express artistic scenes; 120 group performers express life scenes through various props; the age range of the group performers is large and participation in the show is fortuitous.
Tour Operator s	42 full-time managers in the tourism company	It is responsible for the management and daily operation of the scenic spot; some of the full-time tourism workers of the tourism company are actors of the Huangdu Dong Cultural Arts Troupe.
	There are more than 500 people working in the tourism business, including more than 140 operators and more than 360 service personnel.	Operating inns, restaurants, kiosks, snack shops, clothing shops, silver jewellery shops, tailors, speciality shops, fruit shops, photography shops, etc.; many of the operators are family members of the actors in the art troupe;

	Over 50 people set up stalls at the scenic spot, selling speciality and speciality vegetables, fruit and produce.	The stalls look out for each other and trust each other; due to their age, they are freer to come out at the right time and frequency.
Visitors	1995-2000, 150,000-250,000 persons/year; 2001-2009, increasing to 400,000-500,000 persons/year; 2010-2019, over 800,000 persons/year; 2018, 1.08 million persons/year 2019, 1.27 million/year; 2020, 670,000/year; 2021, 810,000/year; 2022, 1.01 million/year.	Enjoy the natural scenery and characteristic architecture of the Dong village and learn about its landscape; visit traditional Dong brocade weaving and enjoy Dong performances to experience Dong culture; drink rice wine and eat Dong food to experience the good life of the Dong people; participate in Dong folk activities and take photos and videos to experience the Dong village in depth.

From the chart we can clearly see:

1. Huangdu Dong Village is a purely Dong village with a large village population, but the number of young adults working outside the village is high, which shows that the tourism development of Huangdu Dong Village is not sufficient to provide employment opportunities for most of the young adult labour force;

2. the actors of the art troupe are the most active in the village, shouldering multiple identities, working as tourist performers, responsible for tourism management, farming, and also experiencing various shops with their families. The multiple identities of the actors also enable them to collaborate with each other in the various fields in which they are active, fully blending the business atmosphere of the scenic spot;

3. In terms of tourist arrivals, except for the impact of the new Guan epidemic, the number of tourists received at Huangdu Dong Village is increasing year by year, and the feedback from tourists on their tourist experience at Huangdu Dong Village is good.

2. Media landscape

According to Arjun Appadurai (1996 : 1) media landscapes refer both to the distribution of electronic capacities for the production and dissemination of information and to the images of the world created by these media. The researcher argues that, on the one hand, all kinds of consumer products are constructed by the media and recognised by consumers in the form of landscapes; on the other hand, all kinds of businesses also make clever efforts to use the media to construct landscape content that is conducive to their own promotion, thereby promoting consumption. Therefore, in the study of the cultural landscape of Huangdu Dong Village, the researcher has developed the study of the media landscape of Huangdu Dong Village from two aspects: being constructed by the media and actively using the media to construct it.

Table1.2: Media view of Huangdu Dong Village

Media view of Huangdu Dong Village		
Category	Through which media or platform	What's on show
by Structure Building of Media Body Scenery Watch	Film "That Mountain, That Man, That Dog	The quaint, idyllic and beautiful Dong Village in Huangdu
	Official TV media	The economy is backward and people have a low material standard of living Thousands of years of Dong village, rich in ethnic flavor Rich in folk music resources, Dong music performances are prevalent
	Self-Media	The Dong Village in Huangdu is a beautiful place with beautiful mountains and water. The unique folklore of Huangdu Dong Village Song and dance at the Dong Village in Huangdu
Main Action Structure Building of Media Body Scenery Watch	Various travel fairs	The ancient and mysterious Dong Village in Huangdu "World Heritage Site Nomination" Wonderful Passage, Good Luck Dong Township
	Official self-publishing accounts	Four seasons of beauty, tourist performances and folklore
	Various posters	Promotion of the performance of "Eryang Love Song "Let the World Dong Listen" "Royal Capital Heavenly Music"
	Scenic display boards	Preservation and transmission of intangible cultural heritage at Huangdu Dong Village Performance promotion for various performances at Huangdu Dong Village Future plans for Huangdu Dong Village
	Tourism Brochure	Introducing the history, ethnic characteristics, classic architecture, folk songs and dances of the Dong Village in Huangdu with the charm of the Imperial Capital The Wonderful Passage, Good Luck in Dong Township", "Do Ga Do Yai, Happy Dong Township Poster and programme for the live performance of "Eryang Lovesongs

From the summary of the chart, we can see that:

1.in the constructed media landscape, Huangdu Dong Village is a Dong scenic spot with a long history, poor economic conditions, rich folklore and a prevalent Dong song and dance performance, which is a more objective and realistic picture of Huangdu Dong Village in the eyes of the world;

2. In the actively constructed media landscape, Huangdu Dong Village prefers to

promote itself as an ancient and mysterious place with well-developed Dong singing and dancing, and a wonderful place that can bring good luck;

3. The active construction of the media landscape is with the tourism promotion function of Huangdu Dong Village, in order to better attract tourists and enhance tourism influence and awareness, with the word's "magic", "good luck", "let the world Dong listen "Magic", "Good luck", "Let the world listen to Dong", "Royal Capital Heavenly Music" to open the publicity campaign and create a media landscape;

4. The actively constructed media landscape is more imaginative, reflecting the full use of media imagination to construct the tourism image of Huangdu Dong Village in the process of tourism development.;

5. In the actual fieldwork, the researcher found that whether constructed or actively constructed, the media landscape of Huangdu Dong Village is largely in line with the actual situation of the scenic spot, without distorted construction or false propaganda. Visitors are able to get a more accurate view of Huangdu Dong Village from the media.

3 Technical landscapes

Arjun Appadurai (1996;1) suggests that as technology exchange becomes more frequent with the progress of time, technology distribution is closely related to monetary flows, and therefore the reality of technology in a global context of allocating technology depends on the flow of capital. In the course of the observations and interviews in the study of the technological landscape of Huangdu Dong Village, the researcher understands that the scenic area has a low degree of technological use in tourism development, involving only the planning and design of the scenic area in terms of sound and light, as well as the choreography and scenography of the performances. Therefore, the researcher's study of the technical landscape of Huangdu Dong Village will be carried out from three aspects: sound, lighting and choreography.

Table1.3: The technical landscape of Huangdu Dong Village

The technical landscape of Huangdu Dong Village		
Category	By what means	What to show or what to achieve
Sound Tone Technology Technique Scenery Watch	Overall music control in the landscape	Playing Dong folk songs and tourism image songs so that visitors can tour the scenic area happily and easily; Playing nature sounds and animal sounds to immerse visitors in the original environment;
	Water-friendly terrace sound creation	The sound of people and instruments reverberate between the water and the platform
	Sound creation for indoor performances	Fits into an all-wood venue to create a realistic and full-bodied sound effect
	Live performance sound creation	Increase the sound input to create a realistic feeling of being in the landscape and singing and dancing
Lighting technology	Peripheral lighting of all the buildings in the	Softly fitting lights to modify the appearance of the Dong buildings and with the multi-

landscape	Dong Village	layered lighting design, the night view of the Dong Village at Huangdu was once the main reason for visitors to stay in Huangdu.
	Lighting of the core area of Xiuqiao, Tie Feng House and the square	Repairing the bridge across the Pingtan River, which is lit up with the reflections of the water, forming a three-dimensional and atmospheric landscape of Dong architectural lighting; The illumination of the phoenix building is interspersed with the turquoise lotus leaves and blooming lotus flowers, and with the lights of the waterwheel and the inn, forming an infectious night scene; 3. The square is illuminated with bonfires to create a lively and cheerful night atmosphere.
Technical choreographic landscape	The design of the choreography of "Dong listen HungDu"	Through various groups and colour lighting changes to show the scene and atmosphere, the performance of the original Dong singing and dancing atmosphere
	The choreography of the live performance of "The Love of Wuliang"	The beauty of the landscape, architecture, song and dance of the imperial capital is well presented in the live performance.
	Props featured in "The Love of Wuliang"	Large Dong tapestry encrusted with led beads, Dong paper umbrellas, slowly falling swathes of Dong tapestry, dry ice smoke on the lake and jets of water to enhance the show

Through interviews and analysis of the above results, the researcher found that:

1. Huangdu Dong Village is at a relatively early stage in the use of sound, lighting and choreography technology in the scenic area, with no typical use of advanced technology;
2. the scenic area has chosen natural and animal sounds in the music playing in the scenic area, which is a way to even out the original tourism experience in the ethnic village tourism;
3. the scenic area has been able to make the night scenery of Huangdu Dong Village an iconic landscape in recent years through the creation of night scenery, and the night scenery of Huangdu Dong Village has become an iconic landscape that attracts tourists in recent years through the creation of lighting;
4. The choreography design of the live performance, although technically difficult, is effective and adds colour to the performance, which has been well received by the audience.

However, the backwardness of the scenic area in the use of technology is bound to become a resistance to development. In the future development if we can increase the use of various types of technology, such as id identification of scenic spots, the more advanced presentation of sound and light, etc., will effectively enhance the tourist reception of scenic spots, especially can effectively enhance the quality of tourism music performance, but also can provide better

tourism services for tourists, so that tourists get a better tourism experience.

4. Financial landscape

Arjun Appadurai (1996;1) suggests that financial landscape is a manifestation of the money market, where the flow of capital allows for more and more interaction between countries and regions, and where the financial landscape is the most dominant expression of the state of a local economy. Therefore, in the study of the financial landscape of Huangdu Dong Village, the researcher will analyse it on two levels: the traditional model and a new model that is different from the traditional one. The financial landscape of the traditional model includes the tourism business landscape of the scenic area's tourism Huangdu Dong Village, while the financial landscape that is different from the traditional one as long as it is reflected in the new business landscape brought by the development of self-media.

Table1.4: The financial landscape of Huangdu Dong Village

The financial landscape of Huangdu Dong Village			
	Category	Operations	Features or performance
Traditional tourism business landscape	Scenic tourism revenue	In 2017, the scenic spot received a total of 1.17 million visitors, with tourism revenue of 269 million yuan; in 2018, 1.29 million visitors, with tourism revenue of 312 million yuan; in 2019, 1.45 million visitors, with tourism revenue of 346 million yuan; in 2020, 670,000 visitors, with tourism revenue of 178 million yuan; in 2021, 810,000 visitors and tourism revenue of RMB 212 million; in 2022, 1.36 million visitors will be received and tourism revenue will be RMB 337 million.	Revenue from admission fees to scenic areas accounts for around 15%; revenue from tourism performances accounts for around 40%; sales of tourism products accounts for around 10%, and accommodation, catering and research accounts for around 35%.
	Actors' income	Actors in the art troupe receive more than 4,000 yuan a month for their performances alone, and the main actors receive more than 6,000 yuan a month.	Outside of the show, the cast and their families are making a happy living doing up other businesses in the scenic area.
	Dong brocade business	The villagers of Dong brocade weaving can earn more than 5,000 yuan per capita per month; the annual sales income of Yaloye Dong brocade weaving company is nearly 20 million yuan; more than 590 weavers are trained in Du Village through the Dong brocade training institute, and the annual	The Dong brocade products include fine workmanship and a wide range of products that visitors are dazzled by and compete to buy; Dong brocade training institutes have been established, training courses on Dong brocade weaving techniques have been held and

		income of each weaver ranges from 30,000 to 50,000 yuan.	the establishment of Dong brocade weaving enterprises has been encouraged in Dong County
	Inn Operations	The average annual revenue of the Yueyang Inn is around 5 million yuan; there are more than 60 bed and breakfasts in Huangdu Dong Village, creating an annual economic benefit of more than 10 million yuan	Many residents of Huangdu Dong Village are actively involved in the inn business, and a large number of high-end and mid-range B&Bs have emerged, providing visitors with a great accommodation and travel experience.
	Study income	Every summer, it receives more than 10,000 teachers and students to come to sketch and study, creating an economic income of more than 20 million yuan; 45 villagers in the village participate in sketch and study reception services, using their own homes for student accommodation, with an annual income of more than 30,000 per household.	A sketching and study base has been established, which can accommodate more than 400 students at a time, and the base has also set up a fully equipped multimedia study classroom, etc. At present, teachers and students from more than 10 universities have come to sketch and create.
Self-Media Business Landscape	The Actors	In the three years from 2020 to 2022, a total of 11 performers from the Huangdu Dong Cultural Arts Troupe will be selling specialties and tourism services on the self-media platform, and in doing so will earn an additional annual income of over RMB 50,000 per capita.	Various humorous and funny video clips were filmed to gain attention and likes from users of the self-media platform and to sell Dong handicrafts, costumes and traditional food; the actors' sales on the self-media platform have served as a good model in the village and many villagers have started to follow their example, making Huangdu Dong Village more and more famous on the self-media platform.
	Travel companies	In the two years between 2021 and 2022, Huangdu Dong Village attracted more than 50,000 followers, received 2 billion web views and over 5 million likes through the official placement of short videos and video broadcasts by Shake.	Huangdu Tourism Company placed promotional short videos on the ShakeYin platform and performed live, attracting the attention and likes of netizens from all over the country, enhancing the popularity of the scenic spot and attracting a large number

			of visitors to Huangdu Dong Village to watch the performance.
	The Village	The village is also very convenient in terms of spending patterns, with WeChat and Alipay payments available for all types of shops and stalls.	The men, women and children of the village use self-media platforms such as Jitterbug and Crypto to share the scenery, daily life, food, costumes, performance rehearsals and shop operations of the Dong Village.

From the summary of the chart, we can clearly see that:

1. in the composition of the traditional tourism business of Huangdu Dong Village, the income from tourism performance accounts for 40%, which becomes the most important part of the scenic spot's revenue, which shows the importance of tourism performance in Huangdu Dong Village;
2. The production and sale of traditional handicrafts of Dong brocade adds ethnic characteristics to the tourism products of the Huangdu Scenic Area, while the operation of the guest house and the study has opened up avenues of tourism income for the villagers and created considerable economic income;
3. Although the direct income from the self-media platform is not much, the impact on Huangdu Dong Village is far-reaching, as the short videos and live broadcasts of self-media have opened up the path of tourism promotion and sales in Huangdu, and also enabled the men, women and children of the village to better integrate into the development of tourism, which is bound to generate more benefits in the future.

5. Ideological landscapes

Arjun Appadurai (1996:1) suggests that ideological landscapes are directly political and often involve state ideology, mainly in the form of freedom, welfare, rights, sovereignty, democracy and so on. In the Dong village of Huangdu, the researcher examines the specific ways of local political culture in the context of the basic forms of political culture, from the perspectives of ethnic autonomy, regional autonomy, and democracy and power, and finds that the "Dong payment" is a unique form of ethnic autonomy for the local Dong people, which has the ability to regulate behaviour in general by law; the Dong Autonomous County of Tongdao strongly promotes The Dong Autonomous County is an important vehicle for the promotion of people's democracy and power, as it has been an important turning point in the history of the Chinese Revolutionary War. Therefore, the researcher would like to summarise the ideological landscape of Huangdu Dong Village from the perspective of the "Dong Kuan" ("Dong Regulation") ethnic autonomy landscape, the ethnic integration landscape and the red cultural landscape.

Table 1.5: The Ideological Landscape of Huangdu Dong Village

The Ideological Landscape of Huangdu Dong Village		
Category	By what means	What to show or what to achieve
Ethnic autonomy in the "Dong Kuan" landscape	The statute of punishment of the Dong section mainly takes the following forms: banging the gong and shouting at the village, setting off cannons to wash the "face", sealing, sending meat skewers, punishing wine and meat, imposing fines, entering the village to eat and drink, confiscating family property, expelling from the village, capital punishment, etc.	It is a political norm established by the Dong people to maintain order in the village, settle disputes and co-ordinate various relationships, and it is also a political organisation that exercises public power. Nowadays, whenever you are in Huangdu Dong Village, people never close their homes at night and there is never any theft or deception, which is one of the major reasons why Huangdu Dong Village can be so popular among tourists. The Dong models are brought to the stage to showcase their profound influence on the Dong people.
A regionally autonomous landscape of ethnic integration	In order to improve the language barrier and the quality of education, and in this way promote ethnic integration and local tourism, Tongxiang County has been promoting the popularisation of the Chinese language since 2014.	Promoting the Chinese language, its influence continues to grow and the channel Chinese has replaced the Dong language as the preferred public language of communication. The influence of Chinese in Huangdu Dong Village is growing. Most of the people in Huangdu Dong Village are multilingual, speaking their mother tongue within their own families, speaking Dong in public occasions such as markets, and then switching to Chinese when it comes to contact with tourists. Tourism performances are performed in both Dong and Chinese, especially for tourism promotions, which are narrated or sung in Chinese.

Sovereign landscapes associated with red culture	Promote the historical events of the Passage Conversion and its great spirit; spread the patriotic red stories related to the Passage Conversion, such as "The Bridge of National Unity", "The Red Army Scales", "A load of leather wicker", etc. stories, to promote their patriotic educational significance.	The combination of red education and tourism, the vigorous implementation of the cultural tourism industry to improve the quality of the original ecological Dong culture as the basis to further create a red tourism base, inherit the red gene, carry forward the revolutionary tradition, and protect the people's democracy. Red stories such as The Passage to the Troops are brought to the stage in the form of operas and songs for tourist performances.

From the summary of the chart, it is clear to see the influence of three invisible spiritual forces:

(1) The "Dong Kuan" ("Dong Regulation"), known for its discipline, has a strong capacity for self-governance, which has allowed the Dong villages to be orderly and self-managed for thousands of years, and is the main reason why the Dong villages in Huangdu have been able to show the simplicity of their people to tourists;

(2) The Chinese language, through its popularity in many ways, has been able to show the effectiveness of ethnic integration in the Dong areas especially;

(3) The red spirit and the red stories, which, through the inculcation of the spirit, serve to educate and pass on a good function, so that the Chinese people can be inspired to cherish a good life in order to defend the people's democracy. It can be seen that Huangdu Dong Village and the Dong Autonomous County in which it is located are actively working on ideology, can give full play to the advantages of minority autonomy, can effectively promote ethnic integration and make efforts to promote patriotic education in conjunction with the development of tourism.

Discussion

In this study, the researchers explored various aspects of the tourism, music, and cultural landscape of Huangdu Dong Village through interviews and observations. The results provide valuable insights that either agree or disagree with previously published literature. Ethnic Landscapes: The research findings highlight that the tourism development in Huangdu Dong Village does not provide sufficient employment opportunities for the majority of young laborers, contradicting previous literature that may have suggested otherwise.

Media Landscapes: Huangdu Dong Village's media landscape presents an objective and realistic image of the village, including its rich folklore and Dong song and dance performances, supporting previous literature. The actively constructed media landscape portrays Huangdu Dong Village as an ancient and mysterious place associated with good luck, which may differ from or go beyond what previous literature has focused on.

Technological Landscapes: The scenic area in Huangdu Dong Village is relatively behind in using advanced sound, lighting, and choreography technology, contrasting with

potential expectations set by previous literature. However, recent efforts to create night scenery and effective choreography design have been well-received by tourists, indicating potential for technological advancements in enhancing tourist experiences, differing from previous literature's assessment of technology usage.

Financial Landscapes: The income generated from tourism performances plays a significant role in the revenue of Huangdu Dong Village, supporting previous literature that emphasizes the importance of tourism performance. The operation of traditional handicrafts, guest houses, and self-media platforms has opened up additional avenues of tourism income and integration for the villagers, potentially expanding economic benefits beyond what previous literature may have indicated.

Ideological Landscapes: The "Dong Kuan" discipline, the effectiveness of Chinese language integration, and the influence of red spirit and stories contribute to the simplicity, ethnic integration, and patriotic education efforts in Huangdu Dong Village. These findings align with or provide further evidence for previously published literature on the ideological aspects of the village.

Conclusions

In conclusion, this study has provided valuable insights into the tourism, music, and cultural landscape of Huangdu Dong Village. Guided by the Global Cultural Landscape Theory of Appadurai and using a macro perspective, the research comprehensively examined the composition of the village's tourism music and cultural landscape from five dimensions: ethnicity, media, technology, finance, and ideology.

The findings reveal several important aspects of Huangdu Dong Village's landscape. Firstly, the identity of actors in tourism performances emerges as a crucial feature of the community landscape. The actors' shoulder multiple roles, including performers, villagers, and staff members of tourism companies and shops, harmonizing the diverse business projects operating within the scenic spot.

The media landscape of Huangdu Dong Village demonstrates efforts to construct an imaginative and tourism-oriented image. The actively constructed media image aligns with the current situation and development positioning of the village, providing visitors with a realistic portrayal of the scenic spot.

However, the technological landscape of Huangdu Dong Village remains underdeveloped, presenting a significant obstacle to its overall development. To enhance the tourist reception and improve the quality of tourism music performances, there is a clear need for increased investment in technology.

From a financial perspective, tourism performances and traditional handicrafts contribute significantly to the economic well-being of Huangdu Dong Village. Additionally, the potential of self-media platforms shows promising prospects for further economic growth. Exploring the full potential of the local industry will be crucial in maximizing economic returns.

The ideological landscape of Huangdu Dong Village showcases the historical significance and impact of "Dong Kuan" ("Dong Regulation") in ethnic autonomy. The effective promotion of Mandarin fosters ethnic unity, while the unique local red culture serves as a platform for promoting democracy and sovereignty.

Suggestions for further research

1. Comparative analysis: Conduct comparative studies with other ethnic villages or tourist destinations to gain a deeper understanding of the uniqueness and commonalities of Huangdu Dong Village's tourism, music, and cultural landscape. This would provide a broader perspective and allow for cross-cultural insights.

2. Impact of technology integration: Investigate the potential impact of adopting advanced technologies, such as virtual reality (VR) experiences or interactive installations, on enhancing the tourist experience and improving the overall tourism, music, and cultural landscape. Assess how technological advancements can be effectively integrated while preserving the authenticity and heritage of the village.

3. Sustainable tourism practices: Explore the implementation of sustainable tourism practices in Huangdu Dong Village. Investigate strategies to minimize the ecological footprint, preserve cultural heritage, and ensure the well-being of the local community. This could involve studying successful case studies from other destinations and adapting them to the specific context of Huangdu Dong Village.

Reference

- Arjun, A. (1996). *Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization*. University of Minnesota Press.
- Hu, Y. (2016). *On the problematic awareness in Arjun Appadurai's Globalization*. Masterpiece Appreciation, 35, 104-105.
- Liu, X., & Fan, R. (2021). *The fluid landscape of Guangxi's communication and dissemination towards ASEAN countries - a co-temporal examination based on Appadurai's globalization theory*. External Communication, 000(003), 67.
- Su, L. (2014). *Dislocated Imagination: An Exploration of "Imaginary Worlds" in Appadurai's Five "Landscape" Theories*. Beauty and Times:Academic (next), 6, 49.
- Wu, J. (2013). *A Study on the Global Theory of Appadurai Culture* [Dissertation, Xiangtan University].
- Yu, Q. (2011). *A preliminary investigation of Appadurai's theory of globalization* [Dissertation, Nanjing University].
- You, T. (2014). *A Preliminary Study of Arjun Appadurai's "Five Dimensions of Global Cultural Mobility": A Case Study of Erdos*. Beauty and Time: Creativity (in Chinese), 2, 3.
- Zhou, J. (2009). *Appadurai's theory of global cultural landscape*. Foreign Social Sciences, 6, 6.
- Zhang, L. (2015). *An analysis of Appadurai's theory of cultural globalization*. Academic Theory, 18, 3.

กลยุทธ์การเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนในกรุงเทพมหานคร
เพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัล
**Lifelong Learning Strategies of a Community in Bangkok Metropolitan
for Enhancing Digital Literacy**

เรื่อนทอง ไวทยะพานิช และ วีรฉัตร สุบัญญัติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Ruentong Waitayapanich and Weerachat Soopuny
Chulalongkorn University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: ruentong@hotmail.com

*****

บทคัดย่อ

ความฉลาดรู้ดิจิทัลมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับประชาชนเพื่อป้องกันความเสี่ยงภัยและสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างสร้างสรรค์ต่อการดำรงชีวิต การส่งเสริมความฉลาดรู้ดิจิทัลให้แก่ประชาชนโดยภาครัฐฝ่ายเดียวอาจจะไม่ทั่วถึง ดังนั้นชุมชนแต่ละชุมชนจึงต้องสร้างเสริมความฉลาดรู้ดิจิทัลให้สมาชิกชุมชนของตนเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วด้วย การวิจัยแบบผสมวิธีในครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. สถานการณ์ปัจจุบัน ปัญหา และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความฉลาดรู้ดิจิทัล 2. ความต้องการความฉลาดรู้ดิจิทัลและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัล และ 3. กลยุทธ์การเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัล กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 1,680 คน และ 2) กลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้ในการสร้างกลยุทธ์ชุมชนจำนวน 25 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบหลายขั้นตอนจากชุมชนซึ่งเป็นพื้นที่วิจัยในกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แผนการจัดเวทีชุมชน แบบบันทึกข้อมูลและแบบสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1.ความฉลาดรู้ดิจิทัลของชุมชนอยู่ในระดับพื้นฐาน พบปัญหาทักษะด้านเทคนิค และทักษะการตระหนักรู้ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความฉลาดรู้ดิจิทัล ได้แก่ ระดับการศึกษา อายุ อาชีพ สภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีดิจิทัล สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวและสถานภาพทางสังคม 2. ความฉลาดรู้ดิจิทัลที่ชุมชนต้องการ คือ ความปลอดภัยในการใช้สมาร์ทโฟน แอปพลิเคชันไลน์และเฟซบุ๊ก ความต้องการของชุมชนด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัล คือ ต้องการให้มีการสอนเป็นกลุ่มเล็ก ใช้กรณีศึกษา แสลงบทบาทสมมติ มีทีมงานช่วยเหลือ และมีการสื่อสารประชาสัมพันธ์เรื่องการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัล และ 3.กลยุทธ์การเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน มี 4 กลยุทธ์ประกอบกัน

* วันที่รับบทความ : 18 สิงหาคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ 27 สิงหาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ : 29 สิงหาคม 2566

Received: August 18, 2023; Revised: , August 27, 2023; Accepted: , August 29, 2023

ได้แก่ 1) กลยุทธ์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) กลยุทธ์การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัล 3) กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพชีวิตดิจิทัล และ 4) กลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลชุมชน

คำสำคัญ: ความฉลาดรู้ดิจิทัล; การเรียนรู้ตลอดชีวิต; กลยุทธ์ชุมชน

Abstracts

Digital literacy is important and essential for citizens to protect themselves from risks and to be able to make creative use of digital technology for their livelihoods. The promotion of digital literacy to the public by the government alone may not be comprehensive. Therefore, each community needs to enhancing digital literacy among its members to cope with the rapid changes in digital technology. Thus, this research was conducted. The objectives were to 1. study current situations, problems and factors related to digital literacy. 2 study needs of community about digital literacy and lifelong learning on digital literacy, 3. define lifelong learning community strategies on digital literacy. The informants consisted of 1) a group of 1,680 respondents and 2) a group of 25 learners in community strategy building, which were obtained from a multi-stage selection process from a community in a research area in Bangkok Metropolitan. Data collection instruments were composed of a questionnaire, semi-structured interview schedules, community forum plans, field notes and observation recording forms. Collected data were analysed by using contents analysis.

The finding revealed that 1) digital literacy of community is at fundamental level. Main problems were technical usages and awareness. Factors affecting on digital literacy involved education, age, occupation, digital environment, family economic status and social status. 2) the community's needs for digital literacy were technical and awareness skills and safety on smartphone, Line and Facebook. Needs of lifelong learning comprised group learning, case study, role-play, supporting team and public relations on digital literacy and 3) community's lifelong learning strategies included (1) management and participation in managing lifelong learning 2) promoting lifelong learning on digital literacy 3) enhance digital well-being and 4) community digital economy development.

Keywords: Digital Literacy; Lifelong Learning; Community's strategies

บทนำ

เทคโนโลยีดิจิทัลนำพาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน (Disruptive technology) ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนวิถีชีวิตของผู้คนทุกเพศทุกวัยตั้งแต่ต้นจนกระทั่งชานอน (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, 2561 : 1-21) รัฐบาลตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวด้วยการประกาศนโยบายเพื่อปรับเปลี่ยนสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล (สำนักงานคณะกรรมการการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2562 : ออนไลน์) ชุมชนในฐานะหน่วยทางสังคมที่มีความใกล้ชิดกับผู้คน (ณัฏฐวุฒิ ทรัพย์อุปถัมภ์, 2556 : 38-43) จึงต้องปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อรัฐบาลดิจิทัลและสภาพแวดล้อมดิจิทัลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ศาสตร์ที่มาพร้อมกับเทคโนโลยีดิจิทัลและเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ได้แก่ ความฉลาดรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างความรู้ ทักษะและเจตคติของบุคคลในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลตามบริบทชีวิตอย่างเหมาะสมกับสังคมและวัฒนธรรมโดยตระหนักถึงความปลอดภัยและความมีจริยธรรม (Martin, 2008: 151-176; Bawden, 2008: 17-32; Covello: 3-7; ธิดา แซ่ซุ่นและทัศนีย์ หมอสอน, 2559 : 117-121) ความฉลาดรู้ดิจิทัล ไม่มีสถานะที่ยั่งยืนเพราะแปรผันตามเทคโนโลยีดิจิทัลและบริบทหรือสถานการณ์ชีวิตของผู้เรียน (Belshaw, 2012 : online) งานวิจัยเพื่อสำรวจสถานภาพความฉลาดรู้ดิจิทัลของประชากรไทย พบว่า ภาพรวมความฉลาดรู้ดิจิทัลของประชากรไทยอยู่ในระดับพื้นฐาน นั่นคือ มีองค์ความรู้ที่ยังไม่เพียงพอที่จะประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันให้เต็มศักยภาพของบุคคล (สุภาภรณ์ เกียรติสิน, 2562, 119-201) ในทำนองเดียวกันพบว่า ภาพรวมของการเรียนรู้ของคนไทยอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562:1) หากปล่อยให้ประชากรไทยมีสถานภาพเช่นนี้ย่อมมีความเสี่ยงที่จะสูญเสียโอกาสในการได้ประโยชน์จากด้านบวกของเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น การพัฒนาทักษะความรู้ แต่กลับเพิ่มความเสี่ยงที่จะเผชิญหน้ากับด้านลบของเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น ภัยออนไลน์ อิทธิพลของเทคโนโลยีดิจิทัลทำให้งานวิจัยเกี่ยวกับความฉลาดรู้ดิจิทัล ของนักเรียน นักศึกษา อาจารย์ บุคลากรของสถานศึกษาในระบบโรงเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษาเป็นจำนวนมาก เช่น งานวิจัยของแววตา เตชะทวิวรรณและอัสรา ประเสริฐสิน (2559) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม งานวิจัยเกี่ยวกับความฉลาดรู้ดิจิทัลของประชากรที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษาหรือของประชากรวัยแรงงานยังมีน้อย

การเปลี่ยนแปลงจากเทคโนโลยีดิจิทัล นำมาซึ่งประโยชน์มหาศาลแต่ก็ก่อให้เกิดภัยออนไลน์อย่างมหันต์ด้วยเช่นกัน จำนวนอาชญากรรมออนไลน์มีจำนวนมากขึ้น การหลอกลวงทางออนไลน์เกิดขึ้นได้กับคนทุกเพศทุกวัย หากบุคคลมีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลมากพอ มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ตนเองและการเรียนรู้อยู่เสมอจะช่วยลดความเสี่ยงจากการถูกหลอกลวงออนไลน์ (สุกสิรี จันทวรินทร์ , 2565 : ออนไลน์) ถึงแม้หน่วยงานภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเพื่อเผยแพร่ความฉลาดรู้ดิจิทัลอยู่เสมอแต่ปัญหาจากภัยออนไลน์ก็ไม่ได้ลดลง (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2565 : ออนไลน์) มีฉาชีพเข้าถึงผู้คนได้สะดวกผ่านสมาร์ทโฟน (Smartphone) ทำให้สูญเสียเงินเป็นจำนวนมาก (ดนัย ฉลาดคิดและ

ภัทรวรรณ จีรพัฒน์ธนธร, 2563 : 93) สมาร์ทโฟนเป็นอุปกรณ์ดิจิทัลที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมที่ทำผ่านสมาร์ทโฟน มีจำนวนสูงสุดเป็นอันดับ 1 คือ โซเชียลเน็ตเวิร์ค รองลงมาเป็นอันดับ 2 คือ การดาวน์โหลด หนังสือ เพลง ส่วนอันดับ 3 เป็นการอัปโหลดข้อมูล และอันดับสุดท้ายคือ การติดตามข่าวสาร (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563 : ออนไลน์) จังหวัดที่มีผู้ใช้สมาร์ทโฟนและอินเทอร์เน็ตมากที่สุดในประเทศไทย คือ กรุงเทพมหานคร ประชาชนส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อกิจกรรมโซเชียลเน็ตเวิร์ก เช่น เฟซบุ๊ก และไลน์ เป็นต้น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563 : ออนไลน์) ทั้งนี้การเข้าถึงและการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นตัวบ่งชี้อย่างหนึ่งถึงความฉลาดรู้ดิจิทัล (แวนดา เตชาทวิวรรณและอัสรา ประเสริฐสิน, 2559 : 63,96) และพบว่าอาชีพที่มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตน้อยที่สุด คือ อาชีพเกษตรกรกรรม (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563 : ออนไลน์)

รัฐบาลมุ่งหวังให้ประชาชนมีความฉลาดรู้ดิจิทัลเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมดิจิทัล ความฉลาดรู้ดิจิทัลช่วยให้ประชากรเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ตลอดจนเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ตามความต้องการของผู้คน การเปลี่ยนแปลงจากเทคโนโลยีดิจิทัลประกอบกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยเป็นสังคมสูงวัย (Aging Society) ทำให้รัฐบาลเพิ่มความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตโดยอาศัยการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นกลไกสำคัญ พร้อมทั้งการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีรัฐ ภาคเอกชน ชุมชนและครอบครัวเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยอาศัยการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้คนและบริบทระดับพื้นที่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : ออนไลน์) อย่างไรก็ตาม แนวทางพัฒนาชุมชนของรัฐบาลไม่อาจแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนได้เสมอไป ชุมชนจึงต้องมีบทบาทในการพัฒนาตนเองโดยอาศัยการเรียนรู้เป็นเครื่องมือ (ครรชิต พุทธิโกษา, 2554 : 1-6)

ผลกระทบจากเทคโนโลยีดิจิทัลทำให้ชุมชนต้องปรับตัวพร้อมทั้งแสวงหาโอกาสและหนทางที่จะรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงตลอดจนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ ซึ่งหนทางหนึ่ง คือ การมีกลยุทธ์ (Strategy) ซึ่งเป็น กลวิธีที่สมาชิกของชุมชนจะร่วมมือกันคิดค้นเป้าหมายและวิธีปฏิบัติสู่เป้าหมายเพื่อประโยชน์แก่สมาชิกทั้งหลายของชุมชนนั้นๆ ด้วยการพึ่งพาตนเอง (นันทิยา หุตานุวัตร และ ณรงค์ หุตานุวัตร, 2545: 1; ครรชิต พุทธิโกษา, 2554 : 99 ; ไพบุลย์ โพธิ์สุวรรณ, 2555 : 4-5 ;ปรกรณ์ ปรียากร, 2558 : 49-53;)

การพัฒนาและพึ่งพาตนเองของชุมชนต้องอาศัยการเรียนรู้ (ครรชิต พุทธิโกษา : 1-4) อย่างไรก็ตามชุมชนเคยชินกับการเป็นผู้รับบริการการเรียนรู้ที่จัดโดยสถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชน การจัดการเรียนรู้โดยชุมชนอาจเป็นบทบาทที่ชุมชนไม่ค่อยคุ้นชิน (ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2560 : 1347-1348) และเนื่องจากเทคโนโลยีดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงเป็นพลวัต การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้มีความรู้ ทักษะ ตลอดจนวิธีคิดที่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อาชัญญา รัตนอุบล, 2563 : 30-31; สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล, 2564 : 100-101)

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงสนใจการกำหนดแผนกลยุทธ์ของชุมชนจึงมุ่งให้สมาชิกของชุมชนสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อสร้างเสริมความฉลาดรู้ดิจิทัล ด้วยความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในชุมชน โดยคำนึงถึงความต้องการและพื้นฐานเดิมเกี่ยวกับความฉลาดรู้ดิจิทัล ตลอดจนวิธีการที่ชุมชนเห็นว่าเหมาะสมกับบริบทชีวิตของตนเองมากที่สุด เพื่อให้แผนกลยุทธ์นั้นบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบัน ปัญหาและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความฉลาดรู้ดิจิทัล
2. เพื่อศึกษาความต้องการการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัล
3. เพื่อจัดทำกลยุทธ์การเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนในด้านความฉลาดรู้ดิจิทัล

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) แบ่งการดำเนินงานเป็น 2 ระยะเวลา ระยะเวลาแรกเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบัน ปัญหาและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความฉลาดรู้ดิจิทัล ตลอดจนความต้องการการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัล ส่วนระยะที่สองเป็นการดำเนินงานตามขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อกำหนดกลยุทธ์การเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัลของชุมชนที่เป็นพื้นที่วิจัย โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัย มีดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบัน ปัญหาและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความฉลาดรู้ดิจิทัล ตลอดจนความต้องการการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัล มีรายละเอียดการดำเนินการดังต่อไปนี้ แบ่งเป็น 2 ช่วง ช่วงที่ 1 เป็นการศึกษาเพื่อเตรียมพร้อม เพื่อหาชุมชนที่เป็นพื้นที่วิจัยภายในกรุงเทพมหานคร และช่วงที่ 2 เป็นการศึกษาสถานการณ์ปัจจุบัน ปัญหาและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความฉลาดรู้ดิจิทัล ตลอดจนความต้องการการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัล

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในชุมชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีระดับความฉลาดรู้ดิจิทัลค่อนข้างต่ำหรืออยู่ในระดับพื้นฐาน และกรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่ที่มีการใช้สมาร์ทโฟนและใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด โดยพบพื้นที่เกษตรกรรมใน 14 เขตของพื้นที่กรุงเทพมหานคร คือ คลองสามวา

เขตหนองจอก เขตมีนบุรี และเขตลาดกระบัง เขตตลิ่งชัน เขตทวีวัฒนา เขตบางแค เขตหนองแขม และเขตภาษีเจริญ เขตทุ่งครุ เขตบางบอน เขตบางขุนเทียน เขตจอมทอง และเขตราษฎร์บูรณะ จากนั้นจับฉลากได้เขตทวีวัฒนา ซึ่งประกอบด้วย 16 ชุมชน ได้แก่ 1.ชุมชนวัดปรุณาวาส 2.ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ 3.ชุมชนหลังสถานีรถไฟศาลาธรรมสพน์ 4.ชุมชนประตุน้ำฉิมพลี 5.ชุมชนหมู่บ้านร่วมก่อ 6.ชุมชนคลองเนินทราย 7.ชุมชนบ้านจัดสรรสุกฤทัย 8.ชุมชนหมู่บ้านสุขทวี 1-2 9.ชุมชนหมู่บ้านสินพัฒนาธานี 10.ชุมชนหมู่บ้านกอบแก้ว 1 11.ชุมชนหมู่บ้านพรรณพุกษา 12. ชุมชนหมู่บ้านกฤษดานคร 31 13.ชุมชนเจ้าพระยาพร้อมใจ 14.ชุมชนบางพรหมร่วมใจ 15.ชุมชนศรีมณฑลสามัคคี และ 16.ชุมชนพัฒนาหมู่บ้านเปรมวดี

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณตามสัดส่วนจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) โดยคิดคำนวณตามสัดส่วนของประชาชนในแต่ละชุมชน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นประมาณ 2,336 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ “แบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดรู้ดิจิทัล” ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อคำถามแบบ rating scale 5 ระดับ เกี่ยวกับความฉลาดรู้ดิจิทัลแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามด้านความรู้ ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามด้านทักษะ และส่วนที่ 3 เป็นข้อคำถามด้านเจตคติ ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นลงในช่องซึ่งเป็น rating scale 5 ระดับ แบบสอบถามนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) เท่ากับ 0.94 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.925

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยที่ออกโดย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปยังผู้อำนวยการเขตทวีวัฒนาเพื่อที่จะประสานผ่านหัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคมนำเสนอประธานชุมชนทั้ง 16 ชุมชน ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 40 วัน ผู้วิจัยได้ แบบสอบถามคืนทั้งหมด 1,680 ชุด หรือร้อยละ 71.92

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย จำนวน และร้อยละ

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อกำหนดกลยุทธ์การเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัลของชุมชนที่เป็นพื้นที่วิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ประชาชนในชุมชนวัดปรุณาวาส ซึ่งเป็นชุมชนที่ยินดีเข้าร่วมกระบวนการวิจัยตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดโครงการ โดยมีผู้นำชุมชน กรรมการชุมชน และสมาชิกของชุมชนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน 25 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แผนการจัดเวทีชุมชน แบบบันทึกข้อมูลและแบบสังเกต รายละเอียดดังนี้

1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 สัมภาษณ์พื้นฐานของชุมชน ส่วนที่ 2 ศึกษาข้อมูลความฉลาดรู้ดิจิทัลของคนในชุมชน และส่วนที่ 3 ศึกษาข้อมูลการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านความฉลาดรู้ดิจิทัล มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.96

2) แผนการจัดเวทีชุมชน ประกอบด้วยแนวทางการประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นในการวิเคราะห์ SWOT พร้อมทั้งแนวทางการจัดทำกลยุทธ์และการกำหนดฉันทามติในการนำกลยุทธ์ที่ได้ไปสู่การปฏิบัติ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 1.0

3) แบบบันทึกข้อมูล เป็นแบบบันทึกความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม และบันทึกข้อมูลจากการสะท้อนผลภายหลังการทำกิจกรรมต่างๆ (AAR: After Act Review) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 1.0

4) แบบสังเกต เป็นแบบบันทึกผลการสังเกตพฤติกรรมในการเข้าร่วมประชุมและทำกิจกรรม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 1.0

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามการวิจัยเชิงปฏิบัติ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) การกำหนดกลยุทธ์ (Planning) ในช่วงแรกเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและทีมพัฒนากลยุทธ์ของชุมชนด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ข้อมูลที่เก็บรวบรวม ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน จากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายด้วยวิธีการจัดเวทีชุมชน ตามแผนการจัดเวทีชุมชน เพื่อระดมความคิดเห็นในการกำหนดวิสัยทัศน์ วิเคราะห์ศักยภาพชุมชนด้วย SWOT Analysis และกำหนดกลยุทธ์โดยใช้ SWOT Matrix พร้อมทั้งหาฉันทามติในการเลือกกลยุทธ์ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ

2) การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ (Action) ผู้วิจัยร่วมกันกับคณะกรรมการชุมชนอธิบายให้กลุ่มเป้าหมายร่วมทำกิจกรรมตามกลยุทธ์ที่เลือกไว้ ชี้แจงเป้าหมายของกิจกรรม เนื้อหารายละเอียดของกิจกรรมในแต่ละกลยุทธ์ ชี้แจงเกณฑ์การประเมินกลยุทธ์ พร้อมทั้งกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติตามกลยุทธ์ เก็บรวบรวมข้อมูลลงในแบบบันทึกข้อมูลและแบบสังเกต

3) การสังเกตผลจากการปฏิบัติ (Observation) ผู้วิจัยร่วมกันกับทีมพัฒนากลยุทธ์ติดตามความก้าวหน้าของการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยสังเกตพฤติกรรมความฉลาดรู้ดิจิทัลของกลุ่มเป้าหมายลงในแบบบันทึกข้อมูลและแบบสังเกต

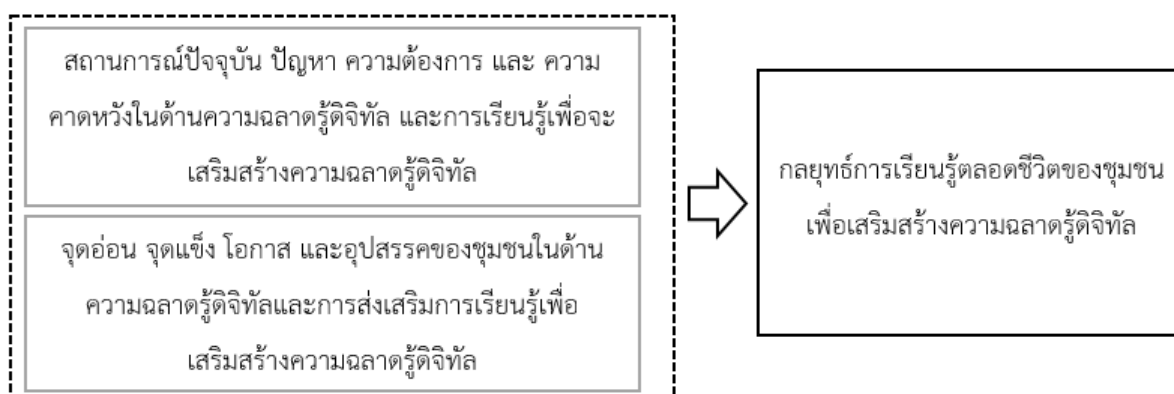
4) การสะท้อนคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์ (Reflection) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดเวทีชุมชนเพื่อร่วมสะท้อนคิดภายหลังการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ พิจารณาการเปลี่ยนแปลงของตัวบุคคลด้านความฉลาดรู้ดิจิทัล พร้อมทั้งประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และการยอมรับกลยุทธ์ตามฉันทามติของเวทีชุมชน ถอดบทเรียนนำไปปรับปรุงกลยุทธ์ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลลงในแบบบันทึกข้อมูลและแบบสังเกต

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลก่อนที่จะทำการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการตรวจสอบสามเส้า (triangulation) จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ตามแนวคิดของสฤงศ์ จันทวานิช (2559 : 128-141) ได้แก่ 1) การจำแนกถ้อยคำหรือใจความที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น 2) การตีความถ้อยคำที่จำแนกออกมา และ 3) การสร้างข้อสรุป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยสังเคราะห์ความฉลาดรู้ดิจิทัลของชุมชนซึ่งประกอบด้วยความรู้ ทักษะ และเจตคติซึ่งเป็นการผสมผสานของกลุ่มทักษะด้านเทคนิคและกลุ่มทักษะการตระหนักรู้จากแนวคิดของ แววดา เตชาทวิวรรณ และอัสตรา ประเสริฐสิน, 2559:1-11 ; ธิดา แซ่ซันและทัศนีย์ หมอสอน, 2559:119-121;พีรวิษณุ คำเจริญ และวีรพงษ์คำเจริญ, 2562 : 72-80; Glister, 1997:15; Bawden, 2008: 28-32;Martin, 2008:166-168 และได้้นำแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต มาสังเคราะห์เป็นแนวทางการพัฒนาและกิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้กลยุทธิ์ (สุมาลี สังข์ศรี,2556:14-22;อาชัญญา รัตนอุบล, 2563:37-43; สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล, 2564:95-97) พร้อมทั้งนำแนวคิดกลยุทธิ์ (นันทิยา หุตานวัตรและณรงค์ หุตานวัตร, 2545:1-5; อุทิศ ขาวเอียร, 2549:17-27;ไพบุลย์ โพธิ์สุวรรณ,2555:4-28; วรรณดี สุทธินรากร, 2556:147-151;ปกรณ์ ปรียากร, 2558:49-52)และชุมชน(ครรชิต พุทธิโกษา,2554: 1-5,85-104; ดำรงค์ดี แก้วเพ็ง,2556:4-25;ดิษยุทธิ์ บัวจุม,2556:10-11; ณัฐวุฒิ ทรัพย์อุบลัมภ์, 2558:37-56;ยศ บริสุทธิ์,2558:2-7) มาสังเคราะห์เป็นกลยุทธิ์การเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยระยะที่ 1 ช่วงที่ 1 ผลการเตรียมพร้อม เป็นผลการศึกษาเพื่อหาชุมชนที่เป็นพื้นที่วิจัยภายในกรุงเทพมหานคร

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของทั้ง 16 ชุมชน พบว่าโดยภาพรวมความฉลาดรู้ดิจิทัล ทั้ง 3 ด้านได้แก่ ความรู้ ทักษะและเจตคติ ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ชุมชนที่ 11 ชุมชนหมู่บ้านพรรณพุกหารองลงมา คือ ชุมชนที่ 9 ชุมชนหมู่บ้านสินพัฒนาธานี และ ชุมชนที่ 1 ชุมชนวัดปทุมวาสนา จากนั้นผู้วิจัยเดินทางไปพบปะกับผู้นำชุมชนทั้ง 3 แห่ง เพื่อสอบถามถึงความสนใจและความพร้อมในการเข้าร่วมโครงการวิจัย ซึ่งผลดังกล่าวนำมาพิจารณาประกอบกับเกณฑ์การคัดเลือกชุมชนพื้นที่วิจัยซึ่งผู้วิจัยกำหนดไว้ ซึ่งได้แก่ 1) มีประชากรที่พักอาศัยเป็นประจำในชุมชน 2) มีคณะกรรมการชุมชนและผู้นำที่ชัดเจน 3) ผู้นำและสมาชิกชุมชนตระหนักในความสำคัญ และประโยชน์ของความฉลาดรู้ดิจิทัล 4) ชุมชนตั้งอยู่ในบริเวณที่มีเครือข่ายสัญญาณโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต 5) ชุมชนสมัครใจที่จะเข้าร่วมโครงการวิจัย โดยการพูดคุยถึงความสนใจ 6) มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสนใจและตระหนักในความสำคัญของความฉลาดรู้ดิจิทัล จากผลวิเคราะห์การตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดรู้ดิจิทัลประกอบเกณฑ์การคัดเลือกชุมชนพื้นที่วิจัยพร้อมทั้งผลการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน พบว่า ชุมชนวัดปทุมวาสนา มีความพร้อมในการเข้าร่วมงานโครงการวิจัย

ตารางที่ 1 ข้อมูลแสดงระดับความฉลาดรู้ดิจิทัลในด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ

ชุมชน	ความฉลาดรู้ดิจิทัล			
	ความรู้	ทักษะ	เจตคติ	ค่าเฉลี่ย
1. ชุมชนวัดปทุมวาสนา	2.12	1.89	2.48	2.16
2. ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์	2.68	2.71	2.63	2.67
3. ชุมชนหลังสถานีรถไฟศาลาธรรมสพน์	2.81	2.87	2.75	2.81
4. ชุมชนประตูน้ำฉิมพลี	2.81	2.68	2.62	2.70
5. ชุมชนหมู่บ้านรวมเกือ	2.83	2.78	2.86	2.82
6. ชุมชนคลองเนินทราย	2.72	2.65	2.54	2.63
7. ชุมชนบ้านจัดสรรสุกุลทิพย์	2.95	3.00	3.00	2.98
8. ชุมชนหมู่บ้านสุขทวี 1-2	3.05	2.99	3.22	3.09
9. ชุมชนหมู่บ้านสินพัฒนาธานี	1.94	2.32	2.15	2.13
10. ชุมชนหมู่บ้านกอบแก้ว 1	2.89	2.78	3.21	2.96
11. ชุมชนหมู่บ้านพรรณพุกหาร	1.97	1.93	2.14	2.01
12. ชุมชนหมู่บ้านกฤษดาคร 31	2.97	2.91	3.05	2.98

ชุมชน	ความฉลาดรู้ดิจิทัล			ค่าเฉลี่ย
	ความรู้	ทักษะ	เจตคติ	
13.ชุมชนเจ้าพระยารวมใจ	2.71	2.68	2.70	2.70
14.ชุมชนบางพรหมรวมใจ	2.93	2.90	2.95	2.93
15.ชุมชนศรีมณฑลสามัคคี	2.87	2.86	2.92	2.88
16.ชุมชนพัฒนาหมู่บ้านเปรมวดี	2.87	2.83	2.94	2.88

ผลการวิจัยระยะที่ 1 ช่วงที่ 2 เป็นผลการศึกษาสถานการณ์ปัจจุบัน ปัญหา และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความฉลาดรู้ดิจิทัล ตลอดจนความต้องการการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัล โดยมีผู้ให้ข้อมูล จำนวน 25 คน ผลการศึกษา พบว่า

1) ปัญหาและความต้องการความฉลาดรู้ดิจิทัลของคนในชุมชน พบว่า ในกลุ่มทักษะด้านเทคนิค ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการเข้าถึง การวิเคราะห์ การประเมิน และการสื่อสาร มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมา คือ การบูรณาการและการสังเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 80 และการสร้างสรรค์และการจัดการ คิดเป็นร้อยละ 60 ส่วนกลุ่มทักษะการตระหนักรู้ ความปลอดภัยและจริยธรรม มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมา คือ กฎหมาย ความร่วมมือ สังคมและวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 80 และสิทธิ เสรีภาพ และความรับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ 60 ดังแสดงในตารางที่ 2

2) ปัจจัยที่กระทบต่อความฉลาดรู้ดิจิทัล พบว่า ระดับการศึกษา อายุ อาชีพ มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมา คือ สภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีดิจิทัล และสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 80 และสถานภาพทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 60 ดังแสดงในตารางที่ 3

3) ความต้องการการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัล พบว่า ส่วนใหญ่ชุมชนต้องการวิธีการเรียนรู้โดยการสอนกลุ่มเล็ก การใช้กรณีศึกษา การแสดงบทบาทสมมติ การมีทีมงานช่วยเหลือ และการสื่อสารประชาสัมพันธ์มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 100 ส่วน การบรรยาย น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 2 ข้อมูลแสดงปัญหาและต้องการความฉลาดรู้ดิจิทัลของคนในชุมชน

กลุ่มทักษะด้านเทคนิค	จำนวนคน	ร้อยละ
การเข้าถึง	25	100.00
การวิเคราะห์	25	100.00
การประเมิน	25	100.00
การสร้างสรรค์	15	60.00
การจัดการ	15	60.00
การบูรณาการ	20	80.00

การสังเคราะห์	20	80.00
การสื่อสาร	25	100.00
กลامتทักษะการตระหนักรู้	จำนวนคน	ร้อยละ
ความปลอดภัย	25	100.00
จริยธรรม	25	100.00
กฎหมาย	20	80.00
สิทธิ เสรีภาพ และความรับผิดชอบ	15	60.00
ความร่วมมือ	20	80.00
สังคม และวัฒนธรรม	20	80.00

ตารางที่ 3 ข้อมูลแสดงปัจจัยที่กระทบต่อความฉลาดรู้ดิจิทัล

ปัจจัยที่กระทบต่อความฉลาดรู้ดิจิทัล	จำนวนคน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา	25	100.00
อายุ	25	100.00
อาชีพ	25	100.00
สภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีดิจิทัล	20	80.00
สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว	20	80.00
สถานภาพทางสังคม	15	60.00

ตารางที่ 4 ข้อมูลแสดงความต้องการการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเสริมสร้างดิจิทัล

วิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ชุมชนต้องการ	จำนวนคน	ร้อยละ
การสอนกลุ่มเล็ก	25	100.00
การใช้กรณีศึกษา	25	100.00
การแสดงบทบาทสมมติ	25	100.00
การมีทีมงานช่วยเหลือ	25	100.00
การสื่อสารประชาสัมพันธ์	25	100.00
การบรรยาย	15	60.00

ผลการวิจัยระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีดังนี้

ผลการวิจัยจากขั้นตอน 1. การกำหนดกลยุทธ์ (Planning)

1) ผลการศึกษาวิสัยทัศน์หรือความคาดหวังของชุมชนในเรื่องความฉลาดรู้ดิจิทัลและการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัล ซึ่งได้แก่ “ชุมชนฉลาดรู้ดิจิทัล เรียนรู้สู่การพัฒนา” ตัวอย่างข้อมูลภาคสนาม ดังปรากฏจากผลการจัดเวทีชุมชน ดังนี้

“วิสัยทัศน์ คือ เราเป็นชุมชนที่ฉลาดรู้ดิจิทัล เรียนรู้ไปพัฒนาคุณภาพชีวิต”

กลุ่มเป้าหมายคนที่ 5, เวทีชุมชน (28 เมษายน 2562)

2) ผลการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนด้วย SWOT Analysis ประกอบด้วยผลจากการวิเคราะห์ศักยภาพภายในชุมชน ซึ่งได้แก่ จุดแข็ง (S: Strength) จุดอ่อน (W: Weakness) และผลจากการวิเคราะห์ศักยภาพภายนอกชุมชน ซึ่งได้แก่ โอกาส (O: Opportunity) อุปสรรค (T: Threat) เรียงลำดับตามความสำคัญ จากมากไปหาน้อย ลำดับที่ 1 สำคัญที่สุดในมุมมองจากเวทีชุมชน ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงผลจากการวิเคราะห์ศักยภาพภายในชุมชน: จุดแข็ง

ลำดับจุดแข็ง (S = Strength)	คะแนน
S1: ประธานชุมชนเป็นนักพัฒนา มีวิสัยทัศน์กว้างไกล	10
S2: กรรมการชุมชนทำงานให้ส่วนรวม เกื้อกูลซึ่งกันและกัน	10
S3: กรรมการชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการรู้ดิจิทัล	10
S4: ชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเครือข่าย	10
S5: สวนหย่อมและบ้านหนังสือ ใช้จัดกิจกรรมได้สะดวก	10
S6: ได้รับเกียรติและการยอมรับในฐานะชุมชนนักพัฒนา	9
S7: ประชากรมีหลายช่วงวัย บางส่วนมีการรู้ดิจิทัล	9
S8: กศน. และหน่วยงานต่างๆ จัดการอบรมในชุมชน	8
คะแนนรวม	76

ตารางที่ 6 แสดงผลจากการวิเคราะห์ศักยภาพภายในชุมชน: จุดอ่อน

ลำดับจุดอ่อน (W= Weakness)	คะแนน
W1: ประธานชุมชนไม่ถนัดเรื่องเทคโนโลยีดิจิทัล	8
W2: กรรมการชุมชนส่วนใหญ่ยังทำงานด้วยการสั่งการ	8
W3: กรรมการชุมชนทำงานหลายหน้าที่ แต่ไม่ได้ทำด้านความฉลาดรู้ดิจิทัล	8
W4: ไม่มีการวางแผนการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านความฉลาดรู้ดิจิทัล	8
W5: ไม่มีสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับความฉลาดรู้ดิจิทัลภายในชุมชน	8
W6: ไม่มีงบประมาณจัดสรรด้านความฉลาดรู้ดิจิทัลโดยตรง	7

ลำดับจุดอ่อน (W= Weakness)	คะแนน
W7: ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน	7
W8: ประชากรบางส่วนขาดทักษะด้านภาษาอังกฤษ	6
คะแนนรวม	60

ตารางที่ 6 แสดงผลจากการวิเคราะห์ศักยภาพภายนอกชุมชน: โอกาส

ลำดับโอกาส (O = Opportunity)	คะแนน
O1: ยุทธศาสตร์ชาติเน้นพัฒนาและสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	10
O2: นโยบายรัฐบาลดิจิทัล ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในหน่วยงานภาครัฐ	10
O3: มาตรการรัฐบาลช่วยเหลือประชาชนโดยลงทะเบียนผ่านเว็บ	9
O4: ชื้อ-ขายออนไลน์ได้รับความนิยมเหมาะสมกับชีวิตยุคใหม่	9
O5: หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ชุมชนใกล้เคียงเป็นเครือข่ายเข้มแข็ง	9
O6: สภาพแวดล้อมดิจิทัลขยายวงกว้างมากขึ้นอย่างรวดเร็ว	8
O7: แอปพลิเคชันรูปแบบหลากหลายและใช้ฟรีมีมากขึ้น	7
O8: ราคาอุปกรณ์สื่อสารเคลื่อนที่ คุณสมบัตินี้ดีขึ้น แต่ราคาลดลง	7
คะแนนรวม	69

ตารางที่ 7 แสดงผลจากการวิเคราะห์ศักยภาพภายนอกชุมชน: อุปสรรค

ลำดับอุปสรรค (T= Threat)	คะแนน
T1: การติดตั้งโครงสร้างพื้นฐานด้านความฉลาดรู้ดิจิทัลยังไม่ครอบคลุม	8
T2: ไม่มีการส่งเสริมความฉลาดรู้ดิจิทัลที่เป็นรูปธรรมในระดับชุมชน	8
T3: หน่วยงานต่างๆ ไม่ได้ส่งเสริมความฉลาดรู้ดิจิทัลอย่างบูรณาการ	8
T4: มีงานอาชีพออนไลน์มีจำนวนมากขึ้น รูปแบบแปลกและซับซ้อนขึ้น	8
T5: ระเบียบเบิกจ่ายของราชการยังเป็นอุปสรรคกับชุมชน	7
T6: กทม. ไม่มีงบประมาณส่งเสริมด้านความฉลาดรู้ดิจิทัลโดยตรง	7
T7: อิทธิพลของเครือข่ายสังคมออนไลน์ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิต	6
T8: สภาพเศรษฐกิจของประเทศกระทบการหารายได้ของชาวชุมชน	6
คะแนนรวม	58

ชุมชนร่วมกันพัฒนากลยุทธ์โดยใช้ผลวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน มาสร้างกลยุทธ์ทางเลือกโดยจับคู่ด้วยเทคนิค SWOT Matrix ชุมชนเลือกกลยุทธ์ SO ซึ่งเป็นกลยุทธ์เชิงรุก มากำหนดเป็นกลยุทธ์การเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนกลยุทธ์การเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนในกรุงเทพมหานครเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัลเพื่อ

เสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัล พร้อมทั้งกำหนดเป้าหมายของกลยุทธ์ ตัวชี้วัดผลสำเร็จของกลยุทธ์ แนว
ทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ได้แก่ 1) กลยุทธ์การบริหารจัดการชุมชนและการมีส่วนร่วมในการ
จัดการการเรียนรู้ตลอดชีวิต: S1,S3,O1,O3,O5,O6 2) กลยุทธ์การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อความ
ฉลาดรู้ดิจิทัล: S3,S7,O2,O5,O7,O8 3) กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพชีวิตดิจิทัล: S2,S5,S7,
O2,O6,O7,O8 และ 4) กลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลชุมชน: S2,S3,S7,O3,O4,O8 รายละเอียดดังนี้

1) กลยุทธ์การบริหารจัดการชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เป้าหมายของกลยุทธ์ : เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการชุมชน

ตัวชี้วัดผลสำเร็จของกลยุทธ์ : จำนวนคนที่โพสต์/แชร์/แสดงความคิดเห็น/แจ้งข่าว/ประชาสัมพันธ์

แนวทางการพัฒนา : (1) สร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้เกี่ยวข้อง (2) ตั้ง
ทีมดิจิทัล ทำหน้าที่บริหารจัดการและสนับสนุนเพื่อความฉลาดรู้ดิจิทัล (3) จัดทำแผนการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อ
ความฉลาดรู้ดิจิทัล (4) ส่งเสริมการใช้ไลน์และเฟซบุ๊กในการบริหารจัดการชุมชน (5) จัดสร้างและดูแล
สิ่งแวดล้อมดิจิทัลรวมทั้งจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ (6) จัดทำระบบฐานข้อมูลของชุมชนเพื่อใช้ในการวางแผน
การเรียนรู้ตลอดชีวิต และ (7) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนในการจัดการเรียนรู้

ตัวอย่างข้อมูลภาคสนาม ดังปรากฏจากผลการจัดเวทีชุมชน ดังนี้

“การใช้งานจริงจะกระตุ้นให้คน จำเป็นต้องเรียน ต้องฝึก เราต้องส่งเสริมให้

มีการใช้ไลน์ หรือเฟซบุ๊กในการทำงานชุมชน”

กลุ่มเป้าหมายคนที่ 2,เวทีชุมชน (19 พฤษภาคม 2562)

2) กลยุทธ์การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัล

เป้าหมายของกลยุทธ์ : เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ในเรื่องความฉลาดรู้ดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัดผลสำเร็จของกลยุทธ์ : จำนวนบุคคลที่สามารถเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จำนวนบุคคลที่เข้า
ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ให้เกิดประโยชน์

แนวทางการพัฒนา : (1) มุ่งฝึกทักษะการแสวงหาความรู้และฝึกการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (2) จัด
สาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวกและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเรื่อง
ความฉลาดรู้ดิจิทัลตามแผนการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อความฉลาดรู้ดิจิทัลอย่างเหมาะสม (4) เน้นวัดและ
ประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนและการนำสิ่งที่เรียนไปใช้ประโยชน์ (5) สร้างและใช้ทรัพยากรการเรียนรู้ที่
หลากหลาย มีการแบ่งปันและประสานประโยชน์ (6) ส่งเสริมให้สมาชิกชุมชนมีพฤติกรรมออนไลน์ที่อยู่ภายใต้
กฎหมายเกี่ยวกับดิจิทัล (7) เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อความฉลาดรู้
ดิจิทัล และ (8) ส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างความเข้มแข็งในการเรียนรู้ของประชาชน

ตัวอย่างข้อมูลภาคสนาม ดังปรากฏจากผลการจัดเวทีชุมชน ดังนี้

“ผู้ใหญ่จะไม่ค่อยเข้าใจเทคโนโลยี ต้องให้เขาได้เรียนรู้ ตามสภาพของเขา”

กลุ่มเป้าหมายคนที่ 10, เวทีชุมชน (19 พฤษภาคม 2562)

3) กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพชีวิตดิจิทัล

เป้าหมายของกลยุทธ์ : เพิ่มคุณภาพชีวิตด้วยการมีรูปแบบการใช้ชีวิตของคนยุคดิจิทัลอย่างเหมาะสม และพึ่งพาตนเองได้

ตัวชี้วัดผลสำเร็จของกลยุทธ์ : จำนวนคนที่ทำรายการในเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันของรัฐบาลด้วยตนเอง จำนวนชั่วโมงการใช้งานสมาร์ตโฟนที่ลดลง

แนวทางการพัฒนา : (1) สร้างความเข้าใจเรื่องความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยออนไลน์ (2) รักษาสิทธิ เสรีภาพและมีความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองไทยในยุคดิจิทัล (3) ฝึกทักษะการคิดเชิงวิจญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (4) ส่งเสริมการรู้เท่าทันสารสนเทศและสื่อดิจิทัล (5) ส่งเสริมให้ลดการเสพติดสมาร์ตโฟนและเครือข่ายสังคมออนไลน์ (6) สร้างความเข้าใจถึงความสำคัญของมารยาทเน็ตและจริยธรรมออนไลน์ (7) ส่งเสริมการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่น่าเชื่อถือ และ (8) ส่งเสริมการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ใหญ่กับคนทุกวัยในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

ตัวอย่างข้อมูลภาคสนาม ดังปรากฏจากผลการจัดเวทีชุมชน

“มาฟังคนอื่นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทำให้เรารู้จักยังคิด ไม่ตื่นกลัว ไม่โลภ”

กลุ่มเป้าหมายคนที่ 11, เวทีชุมชน (19 พฤษภาคม 2562)

4) กลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลชุมชน

เป้าหมายของกลยุทธ์ : ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้พึ่งพาตนเอง

ตัวชี้วัดผลสำเร็จของกลยุทธ์ : จำนวนคนที่โพสต์ขายสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันไลน์หรือเฟสบุ๊ค และจำนวนคนที่ทำรายการซื้อสินค้าหรือชำระค่าบริการโดยใช้สมาร์ตโฟน

แนวทางการพัฒนา : ส่งเสริมการซื้อ-ขายสินค้าและทำรายการออนไลน์อย่างปลอดภัยและมีจริยธรรม

ตัวอย่างข้อมูลภาคสนาม ดังปรากฏจากผลการจัดเวทีชุมชน

“รุ่นเรายังไม่กล้าทำเอง แต่ต่อไปเราจะมีรายขายออนไลน์”

กลุ่มเป้าหมายคนที่ 20, เวทีชุมชน (19 พฤษภาคม 2562)

จากกลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นข้างต้น เวทีชุมชนร่วมกันออกแบบหรือคิดค้นกิจกรรมตามแนวทางการพัฒนาของแต่ละกลยุทธ์ ได้ 10 กิจกรรม เช่น กิจกรรมการตั้งทีมงานด้านความฉลาดรู้ดิจิทัล เป็นต้น

ผลการวิจัยจากขั้นตอน 2. การกำหนดกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ (Action) และผลการวิจัยจากขั้นตอน 3. การสังเกตผลจากการปฏิบัติ (Observation)

ตัวอย่างข้อมูลภาคสนาม ดังปรากฏจากผลการจัดเวทีชุมชน

“เราไม่ค่อยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนใหญ่เราเป็นฝ่ายให้ความร่วมมือ”

กลุ่มเป้าหมายคนที่ 9, เวทีชุมชน (19 พฤษภาคม 2562)

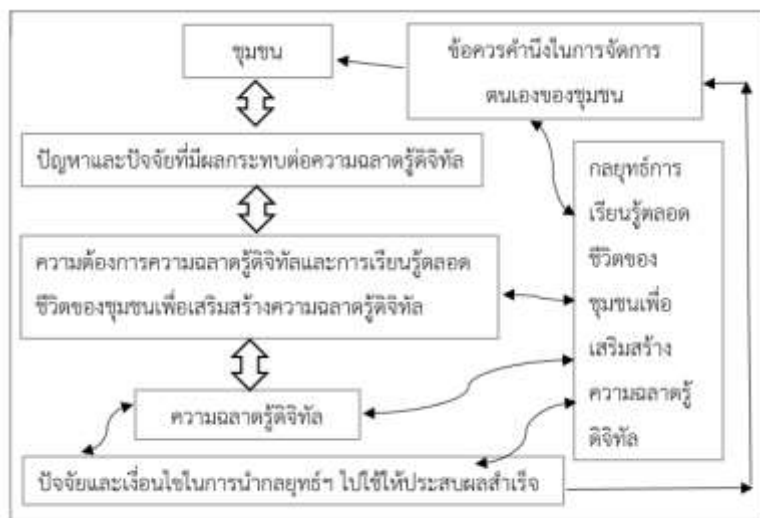
ผลจากการวิจัยพบว่า ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรม ความฉลาดรู้ดิจิทัลทั้งกลุ่มทักษะด้านเทคนิคและกลุ่มทักษะการตระหนักรู้ของกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นกว่าเดิม ความฉลาดรู้ดิจิทัลมีความก้าวหน้าขึ้นเพราะได้รับการฝึกฝนและแนะนำจากสมาชิกในครอบครัว และพบว่า ความฉลาดรู้ดิจิทัลของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันไปตามสถานการณ์และบริบทชีวิตของแต่ละบุคคล กลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจในความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต รู้จักวิธีแสวงหาความรู้และเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง รู้จักฝึกทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และคำนึงถึงความปลอดภัย และจริยธรรม เป็นต้น สำหรับด้านการบริหารจัดการชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตพบว่า ชุมชนไม่ค่อยถนัดในบทบาทการเป็นผู้จัดการเรียนรู้ แต่ชุมชนมีส่วนร่วมผ่านการให้ความมือในกิจกรรมการเรียนรู้กับเครือข่ายของชุมชน

ผลการวิจัยจากขั้นตอน 4. การสะท้อนคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์ (Reflection)

ผลจากการวิจัยพบว่า ชุมชนให้การยอมรับทั้ง 4 กลยุทธ์ที่กล่าวข้างต้น การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติสะท้อนให้เห็นถึงความเหมาะสมและเป็นไปได้ของกลยุทธ์ที่กำหนดขึ้น ส่งผลให้ความฉลาดรู้ดิจิทัลโดยภาพรวมของชุมชนดีขึ้นกว่าเดิม สำหรับกลยุทธ์ที่ 1 การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผลการวิจัยพบว่า พบว่า ชุมชนมีข้อจำกัดในการจัดตั้งทีมงานที่คอยสนับสนุนด้านความฉลาดรู้ดิจิทัลให้สมาชิกชุมชน และมีข้อจำกัดในการมีส่วนร่วมเพื่อจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเนื่องจากชุมชนมีการกิจกรรมมากกับสำนักงานเขตทวีวัฒนาและมีความไม่คุ้นเคยกับบทบาทที่เป็นผู้จัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบกับผู้นำชุมชนไม่มีความถนัดในด้านเทคโนโลยีดิจิทัล พบว่าครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัลให้กับสมาชิกในชุมชน ซึ่งครอบครัวมีสมาชิกหลายช่วงวัยอาศัยอยู่ด้วยกัน นอกจากนี้พบว่าการขาดงบประมาณของชุมชนทำให้เป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในกลยุทธ์ และพบว่าการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีองค์ประกอบ ได้แก่ 1) เป้าหมายในการจัดการการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) ภาวะผู้นำ 3) การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ 4) ระบบฐานข้อมูล และ 5) การวางแผน กลยุทธ์ที่ 2 ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทักษะด้านเทคนิคและกลุ่มทักษะการตระหนักรู้ของกลุ่มเป้าหมายโดยภาพรวมมีสถานภาพด้านความฉลาดรู้ดิจิทัลมากกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม เพราะได้รับการฝึกฝนและแนะนำจากสมาชิกในครอบครัวอย่างใกล้ชิด และพบว่า ความฉลาดรู้ดิจิทัลของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันไปตามสถานการณ์และบริบทชีวิตของบุคคล กลยุทธ์ที่ 3 ด้านการยกระดับคุณภาพชีวิตดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มเป้าหมายมีทักษะในการแสวงหาความรู้มากขึ้น มีพฤติกรรมออนไลน์ปลอดภัยมากขึ้น มีการรู้เท่าทันสารสนเทศและสื่อดิจิทัล รวมทั้งสามารถลดการเสพติดสมาร์ทโฟนและเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยพบว่า กลุ่มเป้าหมายมีทักษะ

กลุ่มเทคนิค (เข้าถึง วิเคราะห์ ประเมิน สร้างสรรค์ จัดการ บูรณาการ สังเคราะห์และสื่อสาร) ผสมผสานกับกลุ่มทักษะการตระหนักรู้ (ปลอดภัย จริยธรรม กฎหมาย สิทธิ เสรีภาพ ความรับผิดชอบ ความร่วมมือ สังคม และวัฒนธรรม) กลุ่มเป้าหมายให้ความสนใจฝึกฝนทักษะกลุ่มเทคนิค โดยมุ่งเน้นการเข้าถึง วิเคราะห์ ประเมิน และทักษะการตระหนักรู้โดยเฉพาะความปลอดภัยและจริยธรรม สำหรับกลยุทธ์ที่ 4 กลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมของชุมชนยังไม่ค่อยมีความก้าวหน้าในการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล เห็นได้จากร้านค้าประชารัฐของชุมชนซึ่งเดิมที่มีระบบการรับชำระค่าสินค้าเชื่อมต่อกับระบบประชารัฐ แต่ทางร้านไม่มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการกระบวนการซื้อขายสินค้าที่รับชำระเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) เช่น ช่องทางการชำระเงินผ่านอินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้ง (Internet Banking) หรือโมบายแบงก์กิ้ง (Mobile Banking) โดยใช้ QR Code เนื่องจากประสบปัญหาในการบริหารจัดการเจ้าหน้าที่ประจำร้าน อย่างไรก็ตาม พบว่าสมาชิกชุมชนบางส่วน มีความก้าวหน้าด้านเศรษฐกิจดิจิทัล นั่นคือ พบการซื้อขายสินค้าออนไลน์ และการชำระเงินค่าสินค้าและบริการผ่านโมบายแบงก์กิ้ง แต่กระนั้นก็พบว่า สมาชิกชุมชนที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับพื้นฐาน และมีอายุในช่วงวัย Baby Boomers (Gen B: เกิด พ.ศ. 2489-2507) และ Generation X (Gen X: เกิด พ.ศ. 2508-2522) มีความฉลาดรู้ดิจิทัลในระดับพื้นฐาน ไม่สามารถทำการรายการผ่านโมบายแบงก์กิ้งได้โดยลำพัง แต่พบว่าสามารถพัฒนาความฉลาดรู้ดิจิทัลได้หากได้รับการสอนและสนับสนุนจากครอบครัว สำหรับสมาชิกชุมชนที่อยู่ช่วงวัย Gen Y (เกิด พ.ศ. 2523-2540) และ Gen Z (เกิด พ.ศ. 2541-2552) พบว่า ในอดีตเคยถูกหลอกลวงเมื่อทำการซื้อและขายสินค้าทางออนไลน์ ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรม สมาชิกชุมชนกลุ่มนี้รู้จักประยุกต์ใช้กลยุทธ์โดยมีความระมัดระวังมากขึ้นในการทำรายการซื้อขายสินค้าและบริการทางออนไลน์ จากผลการวิจัยที่กล่าวมา ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์องค์ความรู้เพิ่มเติมในเรื่อง 1.ปัจจัยและเงื่อนไขในการนำกลยุทธ์การเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนในกรุงเทพมหานครเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัลไปสู่การปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จว่าประกอบด้วย 1)การสร้างความรู้และความเข้าใจ 2)การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ 3)ทีมงานช่วยเหลือสนับสนุน 4)แรงจูงใจ 5)ภาวะผู้นำ 6)การมีส่วนร่วม และ7)การบริหารจัดการชุมชน และ2.ข้อควรคำนึงถึงในการจัดการตนเองของชุมชน ได้แก่ 1)ความยั่งยืนของการนำกลยุทธ์ฯ ไปสู่การปฏิบัติโดยตระหนักถึงปัจจัยและเงื่อนไขในการนำกลยุทธ์การเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนในกรุงเทพมหานครเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัล และ 2)การมีส่วนร่วมทั้งภายในและภายนอกชุมชน

ผลจากการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนในกรุงเทพมหานครเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัล สามารถแสดงภาพความสัมพันธ์ได้ตามแผนภาพที่ 2 ดังนี้

แผนภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ของผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลเฉพาะการดำเนินงานในระยะที่ 2 ซึ่งเป็นผลของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในส่วนของกลยุทธ์การเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนในกรุงเทพมหานครเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัล ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 : กลยุทธ์การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดการการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่าชุมชนมีข้อจำกัดในประเด็นการจัดตั้งทีมงานที่คอยสนับสนุนด้านความฉลาดรู้ดิจิทัล การมีส่วนร่วมเพื่อจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และผู้นำชุมชนไม่มีความถนัดในด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และพบว่าการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีองค์ประกอบ ได้แก่ 1) เป้าหมายในการจัดการการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) ภาวะผู้นำ 3) การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ 4) ระบบฐานข้อมูล และ 5) การวางแผนการวิจัยเชิงปฏิบัติในรอบแรก พบว่าคณะกรรมการชุมชนและผู้เข้าร่วมกิจกรรมยังไม่เข้าใจถึงความจำเป็นของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งผลให้เป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตยังไม่ค่อยชัดเจน การสื่อสารและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตยังมีจำกัดทำให้การพัฒนากลยุทธ์และการนำกลยุทธ์ไปใช้ครั้งแรกไม่ประสบความสำเร็จ ในการกำหนดกลยุทธ์รอบที่ 2 คณะกรรมการชุมชนมีความเข้าใจในเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งได้แก่ การพัฒนาบุคคลให้เกิดความฉลาดรู้ดิจิทัล เพื่อใช้ความฉลาดรู้ดิจิทัลเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ มีทักษะการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เมื่อเข้าใจในเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตแล้วการสื่อสารและ

ประชาสัมพันธ์ก็มีความชัดเจนด้วยเช่นกัน สำหรับด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องผลการวิจัยพบว่า นโยบาย ยุทธศาสตร์และกฎหมายเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้รับความสนใจจากคณะกรรมการชุมชนไม่มากนัก แต่ให้ความสำคัญกับนโยบายและโครงการที่สั่งจากต้นสังกัดคือ สำนักเขตทวีพัฒนา กรุงเทพมหานคร ในด้านการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่าความร่วมมือของสมาชิกชุมชนในภาพรวมค่อนข้างจำกัด แต่คณะกรรมการชุมชนให้ความสนใจกับการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนเป็นประจำ การวิจัยเชิงปฏิบัติการในรอบที่ 2 สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้นทำให้ดำเนินกิจกรรมลุล่วงไปตามแผน สอดคล้องกับ สุมาลี สังข์ศรี (2556 : 47,52,60-61) จันทรศรี สิมสินธุ์, ภูจิต บุญทองเถิงและทัศนีย์ นาคคุณทรง (2559 : 1,12) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563 : 63-65) อาชญญา รัตนอุบล (2563 : 246-250) และสุวิธิดา จรุงเกียรติกุล (2564 : 193-199) ที่กล่าวว่า การบริหารจัดการชุมชน นโยบาย ยุทธศาสตร์และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การสร้างเครือข่ายภายในและภายนอกชุมชน การมีส่วนร่วม และทรัพยากรการเรียนรู้ ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตและประเด็นที่ 15 พลังทางสังคม ซึ่งสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในชุมชนและภาคีเครือข่ายให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผ่านการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมบทบาทของชุมชนและครอบครัวให้สนับสนุนและช่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับพื้นที่ สอดคล้องกับ(สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล, 2564 : 165) ซึ่งกล่าวไว้ว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต้องอาศัยการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะกิจกรรมของการเรียนรู้ตลอดชีวิตช่วยให้บุคคลพึ่งพาตนเองและความสามารถในการแก้ไขปัญหา อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยชุมชนยังคงมีข้อจำกัด สอดคล้องกับ ชูชาติ พวงสมจิตร (2560 : 1347-1348) ที่กล่าวไว้ว่า บทบาทชุมชนในฐานะเป็นผู้จัดการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ชุมชนไม่ค่อยคุ้นชิน และสอดคล้องกับจันทรศรี สิมสินธุ์, ภูจิต บุญทองเถิงและทัศนีย์ นาคคุณทรง (2559 : 10-12) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชนเป็นภารกิจที่ท้าทาย หากชุมชนไม่พร้อมที่จะเป็นผู้ขับเคลื่อนการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เกิดขึ้นในชุมชนแล้ว ความก้าวหน้าของการเรียนรู้ตลอดชีวิตก็จะเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก ในทำนองเดียวกันกับดิษยุทธิ์ บัวจุม (2556 : 10-11) สุมาลี สังข์ศรี (2556 : 209-214, 2558 : 166) และครรชิต พุทธโกษา (2554 : 1-5) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community-Based Learning) จะเกิดประโยชน์กับผู้เรียนและชุมชนเพราะได้เรียนรู้ในสิ่งสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการตามบริบทชุมชนของผู้เรียน แต่กลับพบว่าชุมชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสนใจในการจัดการเรียนรู้และมักมีส่วนร่วมน้อย กลไกที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ คือ การที่ผู้เรียนได้เรียนหรือได้ลงมือปฏิบัติในสิ่งที่ตนเองสนใจ ดังนั้นในที่นี้หากพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมน้อยต้องมีการปรับปรุงและแก้ไขกลยุทธ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ 2 : กลยุทธ์การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความฉลาดรู้ดิจิทัลทั้งกลุ่มทักษะด้านเทคนิคและกลุ่มทักษะการตระหนักรู้ ก้าวหน้ามากกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ความก้าวหน้าเกิดขึ้นเพราะได้รับการฝึกฝนและแนะนำจากสมาชิกในครอบครัว

อย่างใกล้ชิด กลุ่มเป้าหมายสนใจเรื่องการค้นหาข้อมูล ความปลอดภัย การรู้เท่าทันสารสนเทศและสื่อดิจิทัล การแยกแยะข่าวจริง/เท็จ การลดจำนวนชั่วโมงในการใช้สมาร์ทโฟน ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ชุมชนสนใจกลุ่มทักษะด้านเทคนิคในส่วนของการเข้าถึงหรือค้นหาข้อมูล การประเมินและวิเคราะห์ ข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น สำหรับกลุ่มทักษะด้านการตระหนักรู้ เช่น เรื่องความปลอดภัยในระหว่างออนไลน์ ของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Belshaw (2012 : online) Martin (2008 : 151-176) และพรชนิตว์ สีนาราช (2560 : 89) ซึ่งกล่าวไว้ว่า ความฉลาดรู้ดิจิทัลผันแปรตามบริบทหรือสถานการณ์ ของบุคคลและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล ในทำนองเดียวกันกับพีรวิชัย คำเจริญและวีรพงษ์ พลนิกร กิจ (2562 : 74-80) กล่าวไว้ว่าความฉลาดรู้ดิจิทัลมีความหมายครอบคลุมและบูรณาการศาสตร์ต่างๆ เข้าไว้ด้วยกันจึงมีข้อจำกัดในการกำหนดคานิยามที่เป็นสากล ดังนั้นผู้เรียนสามารถกำหนดขอบเขตการเรียนรู้ตาม ความต้องการและความสนใจของตนเอง แต่โดยทั่วไปแล้ว ทักษะด้านเทคนิคพื้นฐานที่ควรมี ได้แก่ การ วิเคราะห์และการประเมิน ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้ เพราะชุมชนให้ความสำคัญกับทักษะในการ เข้าถึงด้วยเช่นกัน สำหรับกลุ่มทักษะการตระหนักรู้ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า กลุ่มเป้าหมายให้ความสำคัญ กับความปลอดภัยทางออนไลน์เป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับพรชนิตว์ สีนาราช (2560 : 80) ที่กล่าวว่า ความ ฉลาดรู้ดิจิทัลเป็นทักษะเพื่อการอยู่รอดในยุคดิจิทัล สำหรับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความฉลาดรู้ดิจิทัล ได้แก่ ระดับการศึกษา อายุ อาชีพ สภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีดิจิทัล สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวและ สถานภาพทางสังคม ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ แววดา เตชาทวิวรรณและอังศรา ประเสริฐสิน (2559 : 96-99) ที่กล่าวไว้ว่า รัฐบาลมีนโยบายดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมทำให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น เครือข่ายสัญญาณอินเทอร์เน็ตมีความเร็วสูงและเสถียรขึ้นในราคาที่ถูกลง ซึ่งเป็นการช่วยผลักดันให้มีการใช้ อินเทอร์เน็ตมากขึ้น สภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีดิจิทัลจึงมีอิทธิพลต่อความฉลาดรู้ดิจิทัล ปัจจัยทางด้าน ระดับการศึกษาของผู้เรียนและของพ่อแม่หรือครอบครัวส่งผลต่อความฉลาดรู้ดิจิทัลด้วยเช่นกัน

สำหรับวิธีการเรียนรู้ที่ช่วยเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัล พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความพอใจที่จะเรียนรู้ เป็นกลุ่มเล็กๆ ให้มีการสอนซ้ำๆ สอนโดยใช้กรณีศึกษา การแสดงบทบาทสมมติ การมีคนคอยช่วยเหลือ และมีการ สื่อสารประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับสุมาลี สังข์ศรี (2556 : 42-48, 2558 : 166) อาชัญญา รัตนอุบล (2563 : 51-63) สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล (2564 : 175-187) ซึ่งกล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ตลอด ชีวิตให้ความสำคัญกับทักษะการแสวงหาความรู้ (Learning how to learn) เลือกวิธีการเรียนที่เหมาะสมกับ ตนเอง ฝึกฝนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต และประเด็นที่ 12 การพัฒนาการเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ 3 : กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพชีวิตดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความสามารถ ในการรู้เท่าทันสารสนเทศและสื่อดิจิทัล รวมทั้งลดการเสพติดสมาร์ทโฟนและเครือข่ายสังคมออนไลน์ กลุ่มเป้าหมายมีคุณภาพชีวิตในหลายๆ ด้านดีขึ้นกว่าเดิม เช่น ค้นหาข้อมูลข่าวสารที่ต้องการได้ถูกต้องและ

รวดเร็ว มีความมั่นใจในความปลอดภัยในระหว่างออนไลน์ มีความสามารถในการแยกแยะข่าวจริง/เท็จและรู้เท่าทันกลลวงออนไลน์ สอดคล้องกับสุมาลี สังข์ศรี (2556 : 45-47) ซึ่งกล่าวไว้ว่า ทักษะในการแสวงหาความรู้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบุคคล ช่วยให้บุคคลพัฒนาตนเองเพื่อที่จะปรับตัวได้เหมาะสมท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง ทำให้พึ่งพาตนเองได้และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคม ซึ่งส่งผลให้บุคคลพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้ในที่สุด ส่วนการรู้เท่าทันสารสนเทศและสื่อดิจิทัลนั้น สอดคล้องกับสุภสิริ จันทวรินทร์ (2565 : ออนไลน์) ซึ่งกล่าวไว้ว่า บุคคลที่มีทักษะการควบคุมอารมณ์และควบคุมตนเองต่ำทำให้ความสามารถในการรู้เท่าทันกลโกงทางออนไลน์ลดลง ประกอบกับการมีความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศน้อย จึงเพิ่มความเสี่ยงในการถูกหลอกลวงทางออนไลน์มากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต และประเด็นที่ 12 การพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งกำหนดให้สร้างทักษะการเรียนรู้ และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และมุ่งเน้นการเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัล ควบคู่กับการเป็นดี มีจริยธรรม ใช้แนวทางของการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน มุ่งเน้นให้ครอบครัวและชุมชนมีบทบาทในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทุกช่วงวัยร่วมกันกับการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคม และสอดคล้องสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2562 : 30-31) ที่กล่าวไว้ว่า รัฐบาลมีมาตรการที่จะส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มมีความฉลาดรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากบริการต่างๆ ของภาครัฐผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลได้โดยง่ายและสะดวก มุ่งหวังที่จะลดความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล (Digital Divide) ของประชาชน และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการยกระดับคุณภาพชีวิต

กลยุทธ์ที่ 4 : กลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมระดับชุมชนยังไม่ค่อยมีความก้าวหน้าในการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล ไม่มีความสอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561-2580) ที่กล่าวว่า จัดให้มีมาตรการส่งเสริมให้ประชาชนทุกช่วงวัยมีความฉลาดรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) เพื่อให้มีทักษะความรู้ในการทำงานอาชีพ การซื้อ-ขาย และให้มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในธุรกิจชุมชนเพื่อสร้างรายได้ อย่างไรก็ตาม พบว่าสมาชิกชุมชนบางส่วนที่มีการศึกษาดำรงระดับปริญญาตรีและอยู่ในกลุ่ม Baby Boomers และ Gen X ไม่สามารถสามารถทำธุรกรรมการเงินผ่านโมบายแบงก์กิ้งตามลำพัง ซึ่งสอดคล้องกับสุภาภรณ์ เกียรติสิน (2562 : 198-200) ที่กล่าวว่า ประชากรที่อยู่ในกลุ่ม Baby Boomers และ Gen X ควรได้รับการพัฒนาความฉลาดรู้ดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับสุวิธิดา จุงเกียรติกุล (2564 : 163-195) ที่กล่าวว่าบุคคลควรพัฒนาความสามารถเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารหรือเทคโนโลยีดิจิทัลเพราะจะช่วยให้บุคคลมีเครื่องมือแสวงหาความรู้ซึ่งจะทำให้สามารถเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับตนเองได้ในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับนักศึกษา นักพัฒนาชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อใช้พัฒนาความฉลาดรู้ดิจิทัลให้เกิดขึ้นกับบุคคลหรือคนในชุมชน

1.2 การวิจัยในครั้งนี้พบว่า ครอบครัวมีส่วนสำคัญต่อการเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัล ดังนั้น คณะกรรมการชุมชนและภาคีเครือข่ายควรกระตุ้นให้ครอบครัวเพิ่มบทบาทในการเสริมสร้างความฉลาดรู้ให้กับสมาชิกในครอบครัวรวมทั้งเพื่อนบ้านในชุมชน

1.3 งานวิจัยนี้พบว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตในเรื่องความฉลาดรู้ดิจิทัลของชุมชนมีลักษณะไม่ซับซ้อน ชุมชนให้ความสำคัญเรื่องความปลอดภัย การสื่อสารและมุ่งใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน แต่มีข้อจำกัดเรื่องการแสดงความคิดเห็น และการปฏิสัมพันธ์ออนไลน์ เช่น การแจ้งข่าวสารผ่านแอปพลิเคชันไลน์ เป็นต้น ดังนั้นชุมชนควรพิจารณาข้อจำกัดนี้ และตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิสัมพันธ์ออนไลน์ ซึ่งสามารถใช้ควบคู่หอกระจายข่าวและการส่งจดหมายแบบดั้งเดิม เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเรื่องความฉลาดรู้ดิจิทัลโดยชุมชนเป็นฐาน

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนาเครื่องมือวัดความฉลาดรู้ดิจิทัลสำหรับสมาชิกในชุมชน โดยเน้นการประเมินเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ดิจิทัลที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนนั้นๆ

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยและตีพิมพ์เผยแพร่จาก “ทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช ผู้เขียนขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

ครรชิต พุทธิโกษา.(2554). *คู่มือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

จันทร์ศรี สิมสินธุ์, ภูษิต บุญทองเถิง และทัศนีย์ นาคุณทรง. (2559). นวัตกรรมชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 12 (1),1-12

ชูชาติ พ่วงสมจิตร.(2560).การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. *Veridian E-Journal, Silapakorn University*. 10 (2),1347-1348

- ปกรณ ปรียากร. (2558). *การวางแผนกลยุทธ์ : แนวคิดและแนวทางเชิงประยุกต์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สมารธรรม
- นันทิยา หุตานุวัตร และ ณรงค์ หุตานุวัตร. (2545). *SWOT : การวางแผนกลยุทธ์ธุรกิจชุมชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). อุบลราชธานี: ฝ่ายผลิตและบริการเอกสารสถาบันวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
- ธิดา แซ่ซัน และ ทศนีย์ หมอสอน. (2559). การรู้ดิจิทัล: นิยาม องค์ประกอบ และสถานการณ์ในปัจจุบัน. *วารสารสหศาสตร์*. 34 (4), 116-145
- ดนัย ฉลาดคิดและภัทรวรรณธรร. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับความฉลาดรู้เรื่องดิจิทัลบนอุปกรณ์สมาร์ตโฟนของผู้สูงอายุในเขตบางแค กรุงเทพมหานคร. *วารสาร มจร.ทริภุญชัยปริทรรศน์*. 4 (1),93
- ดิษยุทธิ์ บัวจุม. (2556). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างความสนใจและทักษะในอาชีพท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนบ้านพะนางวิทยา. วิทยาศาสตร์ชุมชนบัณฑิต สาขาวิชา การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง. (2561). *คู่มือพลเมืองดิจิทัล*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- วัศพล โอมพรนุวัฒน์ และ สุกัญญา แซ่ม้อย.(2563).การประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดความฉลาดรู้เรื่องดิจิทัล. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*.15 (2),1-11
- ยศ บริสุทธิ. (2558). *การศึกษาชุมชน : แนวคิดการวิจัย และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์*. โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น.
- วรรณดี สุทธิธารกร. (2556). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการ: การวิจัยเพื่อเสริภาพและการสร้างสรรค์*. กรุงเทพมหานคร: สยามปริทัศน์.
- แววตา เตชาทวิวรรณ และ อัจศรา ประเสริฐสิน.(2559). *การพัฒนาแบบการวัดการรู้ดิจิทัลสำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ไพบูลย์ โพธิ์สุวรรณ. (2555). *การจัดทำยุทธศาสตร์พัฒนาท้องถิ่น: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า
- พรชนิตว์ สีนาราช. (2560). ทักษะการรู้ดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้. *วารสารห้องสมุด*. 61 (2), 76-92
- พีรวิชญ์ คำเจริญ และ วีรพงษ์ พลนิกรกิจ.(2562).การรู้เท่าทันดิจิทัล: วิวัฒนาการ ความหมาย และการสังเคราะห์ทักษะ. *วารสารวิทยาการสารสนเทศและเทคโนโลยีประยุกต์*. 1 (2),72-81
- ณัฐวุฒิ ทรัพย์อุปลัมภ์. (2556). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

- สำนักงานคณะกรรมการการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วย
การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม(พ.ศ.2561-2580). *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2566.
แหล่งที่มา <https://onde.go.th/assets/portals/1/files/620425-Government%20Gazette>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี* (พ.ศ.
2561-2580). (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการ
ยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2565). EDTA เปิด 4 ภัยออนไลน์ที่ธุรกิจต้องเจอยุคดิจิทัล.
ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2566 แหล่งที่มา https://www.etda.or.th/th/ADTE/etda_4cybersecurity.aspx
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล. (2566). แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ.2566-2570. *ออนไลน์*.
สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม 2566. แหล่งที่มา <https://www.dga.or.th/wp-content/uploads/2023/05/แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย-ปี-พ.ศ.2566-2570.pdf>
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 10
สิงหาคม 2566. แหล่งที่มา : <https://www.lampang.go.th/public60/EducationPlan2.pdf>
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). สถานะการศึกษาไทยปี 2559/2560 แนวทางการปฏิรูปการศึกษา
ไทยเพื่ก้าวสู่ยุค ไทยแลนด์ 4.0 กรุงเทพมหานคร: บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ.(2563). สำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ.
2563. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 12 สิงหาคม 2566. แหล่งที่มา http://www.nso.go.th/sites/2014en/Survey/ICT/Survey%20In%20Household/2020/fullreport_63.pdf
- สุภาภรณ์ เกียรติสิน. (2562). *การเข้าใจดิจิทัลกับพลเมืองไทย (Digital Literacy in 21st)*. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยมหิดล
- สุมาลี สังข์ศรี. (2556). *การเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประเทศไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช
- สุมาลี สังข์ศรี. (2558). *การพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต*. นนทบุรี; สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช
- สุภสิรี จันทวรินทร์. (2565). จิตวิทยาของการตกเป็นเหยื่อมิจฉาชีพ. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 25 กรกฎาคม
2566. แหล่งที่มา <https://www.psy.chula.ac.th/th/feature-articles/victim-of-scams>
- สุภางค์ จันทวานิช. (2559). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. (2564). *นิทัศน์แนวคิดและแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในประเทศไทย*.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เอกชัย บุญยาพิษฐาน. (2553). *คู่มือวิเคราะห์ SWOT อย่างมืออาชีพ*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ส.เอเชียเพรส (1989) จำกัด
- อาชัญญา รัตนอุบล. (2563). *แนวทางการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตในสังคมไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bawden. (2008). *Origins and Concepts of Digital Literacy*. In *Digital Literacies: Concepts, Policies & Practices*. Ed. By C. Lankshear & M. Knobel. 17-32. New York: Peter Lang.
- Belshaw. (2012). What is 'digital literacy'? A Pragmatic investigation. *Online*. Retrieved August 5, 2023. From: <http://etheses.dur.ac.uk/3446/>
- Gilster, Paul. (1997). *Digital Literacy*. New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Martin.(2008). *Digital Literacy and the "Digital Society"* In *Digital Literacies: Concepts, Policies & Practices*. Ed. By C. Lankshear & M. Knobel. New York: Peter Lang

Study on the relationship between work value and job satisfaction of university teachers in Henan Province, China

Qian Zhang and Yeh, Juo-Lan

Krirk University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: la_chada@hotmail.com

*****

Abstracts

Since the work value orientation theory, researchers at home and abroad mainly to professional position of staff, administrative assistant, soho, private employees, government workers, and primary and secondary school teachers and special education teachers as the research object, and around the concept of work value orientation definition, structure measurement, influence factors and its influence to carry out the research. However, throughout the existing literature, the research object, and the relevant research based on the perspective of work value orientation is still insufficient. As the specific workers, the work content and achievements of college teachers have a very important influence on the national talent training. So this study in China Henan university teachers as a research object, the questionnaire method, exploratory factor, confirmatory factor, clustering and related analysis method, to explore the type of university teachers work value orientation, and the relationship between different work value orientation and job satisfaction, and put forward the university teachers management countermeasures and Suggestions, so as to improve the university teachers' job satisfaction and job sense.

Keywords: Job Value; Job Satisfaction; College Teachers

Introduction

Entering the 21st century, China has implemented the strategy of "rejuvenating the country through science and education", deepened the reform of the education system, promoted the progress of China's education cause, and laid a strong foundation for the country's economic and social development. With the further advancement of the reform of the education system, the influence of the reform will be very important for the teachers. As one of the important forces in the construction of education in China, the teaching quality of college teachers is of great significance to the national economic and social construction and development. Therefore, more and more groups begin to pay attention to the specific object of university teachers, and carry out relevant investigations and studies for university teachers. The research on university teachers mainly focuses on their teaching mode, competency quality, work performance, incentive mechanism, work pressure, organizational commitment, job satisfaction, job burnout, job management and other single or multiple aspects. Although the existing studies from different horizontal or longitudinal groups of university teachers have launched a more thorough research. However, there is still a lack of empirical research from the perspective of work value orientation. In particular, there are still relatively few related studies on university teachers' job value orientation and their job satisfaction in China. Therefore, based on the value orientation of college teachers' work, the relationship between their work satisfaction is very valuable. Therefore, this study will take the full-time university teachers in Henan Province (hereinafter referred to as "university teachers") as the research

object to study the relationship between the work value of university teachers and their job satisfaction from the perspective of work value orientation.

Literature Review

In 1985, American sociologists Bellah, Madsen, Sullivan, Swidler, Tipton, etc. first proposed in their book "Habits of the Heart" in "The Habits of the Mind" that individuals would position their work by one of three different value orientations of making a living (job), occupation (career) and career (calling). Subsequently, a large number of western researchers carried out relevant empirical studies to verify the existence of the three dimensions of work value orientation, that is, the three orientations of living orientation, career orientation and career orientation indeed exist. Bradley In 2007, three work value orientations were obtained through cluster analysis: altruism (assistance orientation), utilitarian tool orientation (instrumental orientation) and detached no seeking orientation (detached orientation). However, other scholars have put forward and verified their views according to their own different understandings or perspectives. As in the Caldwell et al., Harpaz proposed that the centrality of work is based on two major potentials: external or tool, social or internal on the one hand, internal and external work orientation on the other, a preference or tendency to work-related reinforcement, and emphasis on specific types of inherent work environment incentives.

Job satisfaction (Job Satisfaction) was published by Hoppock in 1935

Times put forward. He believes that job satisfaction is the employees' psychological and physical perception of the work itself and the work environment

The satisfaction degree may also be influenced by working conditions, work fatigue, monotonous work and leadership

Equal. Since then, many scholars have put forward their own views according to his views. Then Xu Guangzhong was in 1977

Job satisfaction is divided into three definitions:

(1) Comprehensive Definition (Overall Satisfaction)

The comprehensive definition (Overall Satisfaction) explains job satisfaction in general, with an emphasis on the individual

A general attitude towards their work and their environment. For example, Vroom in 1973 proposed the employee's sense of the role of the organization

Subject or emotional response, that is, job satisfaction is an emotion or attitude, is a subjective sense of the individual receive.

(2) Definition of expected gap (Expectation Discrepancy)

The expectation gap definition (Expectation Discrepancy) regards job satisfaction as the degree of satisfaction, that is, the gap between the actual value and the expected value of the individual in a certain environment. As shown in Porte & Lawler in 1968

In 2000, the gap between actual remuneration and expected value in a certain working environment, if

The smaller the gap between the two, the higher the job satisfaction, and the lower the opposite. Job satisfaction is a need

A measure between the met and the expected gap. Locke In 1969, this was further revised, arguing that the gap between "actual needs" and "desired needs" in the individual's work determines satisfaction. That is, job satisfaction is the gap between the work of the actual value and the expected value.

(3) Definition of the reference frame (Frame of Reference)

Reference frame definition (Frame of Reference) refers to the characteristics of the work to obtain job satisfaction. Smith, Kendall & Hulin is equal to the 1969 proposal that job satisfaction is the result [27] obtained after the individual explains the characteristics of the work according to a certain reference frame. There are many other factors in whether job situations affect job satisfaction, such as comparing work, others and individuals. The definition of teachers' job satisfaction in this study is based on Hoppock's view on job satisfaction in 1935, that is, job satisfaction is the psychological and physiological degree of teachers' satisfaction with work-related aspects.

Research hypothesis

In 1985, the American sociologist Bellah, Madsen, Sullivan, Swidler, Tipton, et al

In the book "Habits of the Heart", it first proposed that individuals subjectively position their work by one of three different value orientations of making a living (job), occupation (career) and career (calling). Subsequently, a large number of western researchers have carried out relevant empirical studies to verify the existence of the three dimensions of work value orientation, namely, the real living orientation, career orientation and career orientation do exist. Wrzesniewski et al and Freed in 1997 and 2002 respectively, three work value orientation are respectively living, career and career orientation. Bradley In 2007, three types of work value orientation were obtained through cluster analysis: altruistic orientation (assistance orientation), utilitarian tool orientation (instrumental orientation) and non-seeking orientation (detached orientation). Zhu Yongxin, a domestic scholar, believes that there are three realms: career, career and ambition. In Positive Psychology, Ren Jun divides "work orientation" (i. e., work value orientation) into three types: career, career and first duty. Zhao Min and He Yunxia understand and named the three dimensions of Job-Career-Calling in the work value orientation as the living, career and career orientation. Tian Xizhou and some Taiwan scholars divide the work value orientation into living orientation, career orientation and calling orientation. It can be seen that most scholars agree with the definition of the structural dimension of work value orientation

Bellah (1985) of the three dimensions of the work value orientation insights. That is, the work value orientation includes three basic tendencies:

Make a living, career and career, the livelihood orientation values the economic return of the work, the career orientation values the career promotion

Development, career orientation to value the meaning and value of the work itself. Therefore, the structural dimensions of the value orientation of the work are assumed as follows:

Hypothesis 1: There are three factors for the work value orientation of college teachers: economic / living factor and promotion / career factor

Child, meaning / career factor.

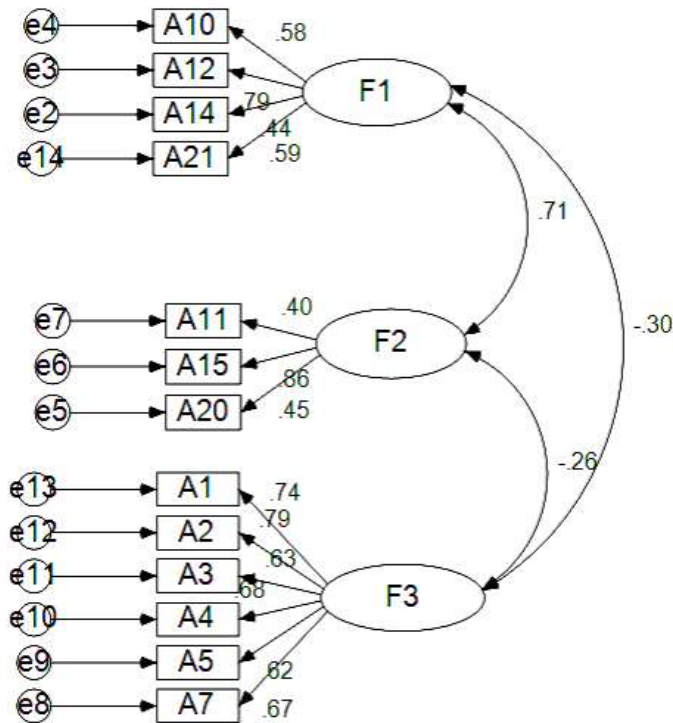
Hypothesis 2: There are three types of work value orientation of college teachers: living orientation, career orientation and career

Orientation, and showed significant differences between the various types.

Hypothesis 3: There is a significant correlation between the different job values of university teachers and their job satisfaction, and their career selection

Teachers have the highest job satisfaction and living orientation have the lowest job satisfaction.

Validatory factor analysis model

Data Analysis Results

4.4.1 The relationship between the three factors of work value orientation and all dimensions of job satisfaction

As can be seen from Table 4.13 that the meaning factor of job value orientation is positively correlated with each dimension of job satisfaction,

Show that significance factors have a significant effect on job satisfaction. At the same time, the promotion factors and the overall evaluation of the work

($r = -0.194$, Sig.: $0.020 < 0.05$), remuneration for work ($r = -0.171$, Sig.: $0.040 < 0.05$) negative correlated, the economic factors and the work itself ($r = -0.231$, Sig.: $0.005 < 0.05$), overall evaluation of the work ($r = -0.174$, Sig.: $0.037 < 0.05$) between the negative correlation. This shows that the meaning factor has a good predictor of job satisfaction, that is, a high score of the meaning factor indicates high job satisfaction. At the same time, the dimension of "overall work evaluation" in the satisfaction dimension is negatively correlated with promotion factors and economic factors, and positively correlated with meaning factors. This result may be just like the research results of Zhao Min and He Yunxia on middle school teachers in 2010, career orientation have the highest job satisfaction and the lowest living orientation, while career orientation is between the two.

		work itself	work enviro nment	work comprehe nsive evaluatio n	work interspers onal	work promote to a higher office	work reward	Total satisfactio n score
Promoti on factor	Pearson Significan ce (bilateral)	-.133 .154	-.041 .906	-.201* .020	-.092 .334	.056 .865	-.171* .040	-.097 .305
Significa nce factor	Pearson Significan ce (bilateral)	.587* .000	.301** .000	.574** 0.000	.279** .001	.288** .000	.377** .000	.497** .000
Economi c factors	Pearson Significan ce (bilateral)	-.252** .005	-.027 .747	-.174* .058	-.037 .887	-.039 .649	.045 .590	-.117 .163

pour:*. Significant correlation at the 0.05 level (bilateral) **. Significant correlation at horizontal (bilateral) .01

A further stepwise regression analysis found that the significance factor entered the regression equation with a standardized coefficient of 0.511 and $p < 0.001$. While the other two factors did not enter the regression equation. Thus, the value of the work is taken

The medium significance factor is a good predictor of job satisfaction.

To further study the relationship between job value orientation and job satisfaction, this study will be about job satisfaction

The dimension was reduced to one dimension (the cumulative variance% reached 47%), and then the three factors of work value orientation and the dimension of job satisfaction were tested, and found that the three factors of work value value orientation were significantly different from the new dimension of job satisfaction, among which the F value was 16.557, Sig.<0.000. This shows that the three factors between job value orientation and job satisfaction, then job value orientation and job satisfaction.

4.4.2 Relations between work value orientation and job satisfaction

The above analyzes the relationship between the three factors of work value orientation and each dimension of job satisfaction, and the meaning factor of work value orientation has the highest correlation with job satisfaction. So what is the relationship between job value orientation and job satisfaction? Below, we will do a detailed analysis and explanation of it.

The standard score method of college teachers' work value orientation is used in the dimensions of job satisfaction. The average score of job satisfaction is 0, and the standard deviation is 1. The higher the score, the higher the satisfaction.

Career orientation scored the highest in all dimensions of satisfaction, and the living orientation scored the lowest in all dimensions of satisfaction, while career orientation was in the center. This shows that teachers with career orientation have the highest job satisfaction, and teachers with a living orientation have the lowest job satisfaction, while the job satisfaction with career orientation is between living orientation and career orientation.

The study data analyzes the relationship between work value orientation and job satisfaction, just like the research results of Zhao Min, He Yunxia, that is, the order of university teachers' job satisfaction from high to low is career orientation, career orientation and living orientation. For example, Wrzesniewski et al., Freed studied in 1997 and 2002 respectively, that is, the three work value orientations are different in job satisfaction, and the order of satisfaction is from high to low: career

To, career orientation and living orientation. This may be due to the majority of teachers aged 45-60 and with professor titles in their career orientation. At this time, most of them are in a stable period in their career and family. Instead, they hope to find the meaning and value of work through work, so as to improve themselves. Therefore, the career-oriented people are more satisfied with the teacher's work itself and related aspects. On the contrary, most of the teachers are aged 30-45 and with lecturer titles. At this time, most of the teachers are in the urgent stage of development in career and family, and have a strong demand for material things, so they have more demand for economic returns and have to make more efforts for it. Therefore, living people have low satisfaction with teachers' work and related aspects.

At the same time, career orientation in the six latitude of the average score from high to low order: work overall evaluation, work itself, interpersonal, promotion, work remuneration, work environment, thus career orientation of teachers to teachers the overall satisfaction of the highest, followed by the high satisfaction of the job itself. This is also a true reflection of career-oriented individuals with high overall satisfaction with the job and pay more attention to the work itself, that is, teachers with career orientation pay more attention to the work itself and are generally satisfied with the work. Living orientation scores from high to low in the seven latitudes of job satisfaction: work people, work

For the environment, work remuneration, work promotion, work itself, overall evaluation, thus can get a living orientation of teachers

I was the most satisfied with the interpersonal work, and the most dissatisfied with the overall evaluation. This may be related with the main purpose of the livelihood-oriented work

Is to get more financial compensation, which is not concerned about other aspects of the work pay has a certain relationship.approach

It means that the livelihood orientation is not satisfied with the work on the whole, and does not value the value and significance of the work itself.

The score of career orientation in the seven dimensions of job satisfaction is from high to low: work promotion, work environment, work interpersonal relationship, work remuneration, work itself, and work overall evaluation. Therefore, teachers with career orientation are most satisfied with the work promotion dimension, but the overall evaluation of work is low. This is why teachers with career orientation pay more attention to personal career development and career promotion, so they are more satisfied with job promotion.

It can be found that there are significant differences between different work value orientations and job satisfaction, that is, different work value orientations affect job satisfaction. Among them, the order of job satisfaction from high to low: career orientation, career orientation, living orientation.

The three theoretical hypotheses proposed in this study have been verified, that is, there are three factors and three work value orientation of college teachers, and the significant correlation between the work value orientation of university teachers and job satisfaction, among which teachers with career orientation have the highest satisfaction and those with living orientation have the lowest satisfaction.

Conclusion

In this study, the questionnaire questions of Zhu Linghui master's thesis were mainly used, and the work value orientation questionnaire of university teachers compiled by some questions of Wrzesniewski questionnaire were added. Through the internal reliability test of the questionnaire, the α value was 0.629, which met the requirements of statistics and management measurement.

The specific research conclusions on the value orientation of college teachers are as follows:

(1) In this study, according to the exploratory factor analysis and confirmatory factor analysis, there are indeed three factors in the work value orientation of university teachers, namely, meaning / career factor, promotion / career factor, and economic / livelihood factor.

Meanwhile, the three factors, including meaning / career factor were significantly negatively correlated with promotion / career factor and economic / livelihood factor, while promotion / career factor were significantly and positively correlated with economic / livelihood factor. This study

On the one hand, it may be that there are three factors in the work value orientation; on the other hand, it may be the work value taking

The survey sample is more concentrated.

(2) This study finds that there are three kinds of work value orientation of university teachers, namely, living orientation, career orientation and career orientation. At the same time, the proportion of the three kinds of work value orientation is arranged from high to low as occupation orientation, career orientation and living orientation, and the specific number proportion is: 43.06%, 25.69% and 31.25%.

Among them, the living orientation has the highest score in economic factors, which is related to the living orientation paying more attention to economic reward and material return. Career orientation has the highest score in promotion factors, which is related to the career orientation paying more attention to career promotion and career development. Career orientation has the highest score in the meaning factor, which is significantly related to the career orientation in valuing the meaning and value of the work itself. On the one hand, the results may be the enhancement of the overall comprehensive national strength and economic strength of the country, and then turn into the pursuit of higher demand after meeting the material needs; on the other hand, the sample may be concentrated.

(3) The work value orientation of university teachers was only significantly correlated with the age, professional title and annual income variables, but not with other demographic variables.

The value orientation of college teachers' work is not related to gender, educational background, religious belief and school, but is weakly related to age, college working years and professional title. At the same time, the value orientation of college teachers' work varies significantly from their age, professional title and annual income. That is, the impact of work value orientation is received on age, professional title and annual income. The results of this study may have something to do with the survey scope of the sample, but the age and professional title themselves are important manifestations of the characteristics of university teachers, and may also be an important factor leading to the significant difference in their work value orientation.

Job satisfaction of college teachers

(1) Significant and positive correlation between the dimensions of university teachers' job satisfaction.

The correlation coefficients between the dimensions of job satisfaction ranged from 0.263 to 0.660, and the correlation between the total satisfaction score ranged between 0.553 and 0.885, and each correlation reached significance. Significant positive correlation between work itself and work environment, overall evaluation, job promotion, work remuneration, interpersonal work, satisfaction and total score (correlation coefficient $r > 0.4$). Significant positive correlation between work environment and overall evaluation, job promotion, job remuneration, job interpersonal relationship, and total satisfaction score (correlation coefficient $r > 0.3$). Significant positive correlation between overall evaluation and job promotion, job remuneration, interpersonal work, and satisfaction total score (correlation coefficient $r > 0.3$). A significant positive correlation between work promotion and work pay, work interpersonal relationship, and total satisfaction score (correlation coefficient $r > 0.3$). Significant positive correlation between work pay and total work interpersonal satisfaction score (correlation coefficient $r > 0.2$). Significant positive correlation between work person and satisfaction total score (correlation coefficient $r > 0.2$). This may be that the structural dimension of job satisfaction itself is an important aspect related to work, so there is a positive relationship between each dimension.

(2) Some dimensions of university teacher job satisfaction were significantly correlated with some variables in the demographic variables,

Such as age, gender, professional title, school, course category, etc. That is to say, the job satisfaction of college teachers is mainly influenced by age, gender, professional title, school and professional categories of courses taught. This is different from other studies, on the one hand, the difference between the respondents, on the other hand, the data sample analysis. Therefore, in the management process of college teachers, in addition to paying attention to the value orientation of teachers, we should also pay attention to the differences of different ages, gender and professional backgrounds.

5.3 Relationship between work value orientation and job satisfaction

(1) Significance factor in work value orientation is significantly and positively correlated with all dimensions of job satisfaction, while promotion factor is significantly correlated with economic factor and some dimensions of job satisfaction. Among them, the correlation coefficient between the meaning factor and each latitude of job satisfaction is between 0.276 and 0.574; the economic factor is negatively correlated with the work itself and the overall evaluation of job satisfaction, and the overall evaluation and work remuneration of the latitude of job satisfaction. It can be seen that the meaning factor in work value orientation has a good predictor of job satisfaction. This may be related to the meaning factor of the value of the work itself, while the promotion factor is more about career promotion and development, and the livelihood factor is more about financial remuneration and work boredom. An individual who is keen about pursuing the meaning of work may mostly be less concerned about the other rewards of the work, while those who focus on career advancement may also be more concerned about material rewards.

(2) There are significant differences between university teachers' work value orientation and their job satisfaction. Among them, teachers with career orientation have the highest job satisfaction, those with living orientation have the lowest job satisfaction, while those with career orientation

Teacher job satisfaction is in between. This may be due to the career orientation that pays more attention to the college education work itself, while the career orientation pays more attention to the personal title and position, and the livelihood orientation pays more attention to the economic reward and material return brought by this job. Therefore, as a result, teachers with career orientation have the highest job satisfaction and livelihood orientation have the lowest job satisfaction. At the same time, most of the teachers are 45-60 and professors in their career orientation. At this time, most of the teachers are in a stable career and family. Instead, they hope to find the meaning and value of work through work, so as to improve themselves. On the contrary, most of the teachers are aged 30-45 and with lecturer titles. At this time, most of the teachers are in the urgent stage of development in career and family, and have a strong demand for material things, so they have more demand for economic returns and have to make more efforts for it.

Discussion

According to the data analysis results, job satisfaction is significantly and positively correlated with the work environment, that is, the work environment has an important impact on job satisfaction. Therefore, improve the supporting facilities of teaching and scientific research infrastructure, so that more university teachers can have a comfortable working environment after class, change the situation that teachers come and leave after class, increase the communication opportunities between teachers and students, so as to improve teachers' job satisfaction and work enthusiasm.

According to the research results of positive organizational behavior, a positive working atmosphere helps to produce a positive performance, and cultivating positive emotions is also easy to make a positive performance. Therefore, strengthen the active communication and communication between the school and teachers, timely understand the difficulties of teachers 'work and life and solve them properly, so as to improve teachers' recognition and belonging to the school, and help to form a positive teaching and scientific research atmosphere. By improving the relevant hardware and software infrastructure of the school and adding teaching and research groups, creating a positive teaching and research atmosphere can also help to improve teachers 'job satisfaction and gradually change the value orientation of teachers' work from non-career orientation to career orientation.

Guiding teachers to understand teachers' work itself and its significance correctly is helpful to train teachers to become teachers with career orientation. The study found that the meaning factor in work value orientation enters the regression equation of job satisfaction, so that the meaning factor has a good prediction of job satisfaction.

Therefore, in teaching and scientific research activities, more significance and value of work itself should be displayed, making the career orientation and strategy

Student-oriented teachers gradually change to career orientation. But this shift will not happen overnight, overnight

Order gradually. On the one hand, society and schools need to provide support for the transformation and development of teachers' work value orientation

Should conditions, such as improving the working environment, create a harmonious working atmosphere and working interpersonal, on the other hand, colleges and universities

Teachers themselves also need to realize the transformation of work value orientation through their own efforts, so as to improve their work satisfaction

Degree and a sense of work significance.

Career-oriented teachers with promotion factors as the leading factor should combine their own personality traits, so that their personal interests can be reflected in the education work, so as to enhance the meaning experience and achievement experience of work, and gradually change from career orientation to career orientation. For example, in daily teaching and scientific research activities, the value and significance of attention from career promotion and development to attention to their own interests, teaching activities and scientific research activities themselves.

Teachers with economic factors as the leading factors need to combine their own personality traits, meet their material needs, and then invest more time and energy into education work, experience the fun and achievements in teaching activities and scientific research activities, so as to gradually change to career orientation or career orientation. In addition to the content of the remuneration and material return, the main purpose of livelihood workers should also actively communicate with other work value oriented teachers in teaching activities. At the same time, in scientific research activities, teachers who make a living can participate in more topics related to their major, improve their personal talents, and realize their personal value.

Traditional human resource management focuses on human resource planning, recruitment and allocation, training and development, performance evaluation, salary and welfare, and pays more attention to the actual needs of work, while ignoring important potential factors such as personal interest, person-job matching, personal potential development and so on. Therefore, it is necessary to change the traditional human resource management orientation of colleges and universities to improve teachers' job satisfaction, and then improve their work performance and work significance experience. In the career management of college teachers, the differentiated management principle of different work value orientation is reflected to promote the career development of college teachers.

Reference

- Bellah, R.N.Madsen, Sullivan,W.M.Swidler, A,&Tipton S.M.Habit of the Heart .NewYork: Harper &Row, 1985
- Bradley S F.Empirical Construction Of Work Orientations:Connections To Workers ' Attitudes, Perceptions And Behaviors[D].The Ohio State University, 2007
- Malka A, Chatman J A.Intrinsic and extrinsic work orientations as moderators of the effect of annual income on subjective well-being: A longitudinal study[J].Personality and Social Psychology Bulletin, 2003, 29(6): 737-746
- Harpaz I.Advantages and disadvantages of telecommuting for the individual, organization and society[J].Work Study, 2002, 51(2): 74-80
- Hoppock, R.Job Satisfaction.New York.Harper Brothers, 1935:25-30
- Zhang Lili, Zhou Yaolie. Review of employee job satisfaction research [J]. Enterprise Economy, 2005 (2): 29-30
- Vroom V H.Work and motivation.New York: John Wiley &Sons Inc, 1964:128-130
- Lawler E E.Equity theory as a predictor of productivity and work quality[J].Psychological Bulletin, 1968, 70(6p1): 596

- Locke E A. The nature and cause of job satisfaction. In M.D. Dunnette (Ed.) Handbook of Industrial and Organizational Psychology. Chicago: Rand McNally. 1976:1297-1345
- He Yunxia. The trilogy of teacher work value orientation and teacher management- -making a living, career, career and obedience, recognition, internalization [J]. Basic Education, 2010 (06): 45-49

A Comparative Study on the Historical Development of Advertising Education in China and Thailand

Yuwen Zhao and Ping Jiang

Krirk University, Thailand

Corresponding Author, E-mail:13408522747@163.com

*****

Abstracts

This article uses Beredi (George Z.F. Bereday) The comparative research method analyzes the historical development of advertising education in China and Thailand, and compares the similarities and differences in the establishment time, professional scale, subject attributes, and curriculum changes of advertising majors in the development process of advertising education in the two countries. It is found that in the early stage of advertising education in the two countries, we draw lessons from the advertising education method in the United States, and the development of journalism is closely related to news communication. The time points in the four stages of the development of advertising education in the two countries are similar. There are also some differences in the development process of advertising education in the two countries. For example, the academic achievements of early advertising education in China are relatively rich, while the cooperation between advertising education and industry in Thailand is even earlier.

Keywords: China; Thailand; advertising education; Comparative research

Introduction

With the transformation of the advertising industry, the advertising environment has been transformed from a single media platform to a three-dimensional media environment of multiple media integration. Advertising professional education is facing the transformation background of multiple factors (Li Detuan, 2018). Although most of the advertising majors in Chinese universities is aimed at cultivating application-oriented talents. Led by strong professional skills (Huang Shengming, 2011), but the local universities have relatively scarce resources, and the skills of teaching have a lag (Li Detuan, 2018). Says particular stress on the theory of education training way, lead to students to practice, although this kind of training to support the past decades of advertising industry talent demand, also for the advertising industry to cultivate a large number of high quality talents, but with the change of the social environment and talent training concept, and the urgency of talent demand, the school students and social needs of advertising talent appeared, school training students are difficult to effectively with industry. The advertising industry does not recognize the professional ability of advertising graduates, which reflects that the advertising education in universities is not professional enough, and the competitiveness of graduates is not obvious. This has become a bottleneck restricting the development of China's advertising industry (Wu Hong, 2009).

In addition, some colleges and universities have a tendency to be eager for quick success and instant benefits, and the establishment of majors lacks sufficient thinking, and some colleges and universities have set up advertising majors in a hurry (Liao Bingyi, 2014). Some problems, such as unreasonable curriculum, weak teachers, and unsuitable social needs, have

caused the confusion of some college teachers and students, and affected the training quality of advertising talents (Pei Changshan, 2010). If in the past, the growth of "quantity" of advertising specialty in China, now more attention should be paid to the improvement of "quality" (Liao Bingyi, 2014).

Thai advertising has become a focus of our attention in recent years, which is not an accidental factor. In addition to the diversification of information access channels and platforms, what is more important is the high level of production and creativity of Thai advertising. Since the 1990s, Thailand's advertising works have won many awards in various international advertising festivals, and it has won international recognition for its unexpected situational creativity and international production level. Several famous international advertising festivals in the world are the International Advertising Festival in Cannes, France, D & AD Advertising Award in Britain, Golden Pencil Advertising Award in the United States, Creo International Advertising Festival, London International Advertising Festival and so on (Sun Jing, 2011). Thai advertisers have become regular users in major advertising awards around the world (Huang Chufei, 2018). In 2017, Campaign Brief Asia released the 2017 List of the most creative agents in Asia, and Japan topped the list with the most creative awards, while Thailand ranked second after Japan. It can be seen that in Asia and even around the world, Thai advertising has been quite influential.

The high quality of Thai advertising works is closely related to Thai advertising education. In the early days of advertising development in Thailand, the mainstream advertising companies were mostly multinational companies. Subsequently, advertising companies gradually localized, and the advertising talent education of Thai universities laid a solid foundation for the localization of multinational companies in Thailand (Huang Chufei, 2018). A survey of Thai public relations practitioners found that most of the practitioners surveyed had college degrees, many Thai universities gained media popularity, and thousands of gaokao students chose their preferred majors such as advertising and public relations (Ekachai & Komolsevin, 1998). Because the employees of Thai advertising companies have a high educational level, a good grasp of advertising theory, and a good understanding of the market environment and consumer behavior, so the advertising works created are highly creative. (Liu Zhen, 2006).

China and Thailand have many similarities, with a certain comparability. Both countries are developing countries, both located in Asia, and Thailand is also deeply influenced by Confucian culture (Li Fangying, 2000). This paper tries to compare the similarities and differences between the two countries by combing the development process of advertising education in the two countries. Provide reference for the future development of Chinese advertising education.

Literature Review

The comparative research on Chinese and foreign advertising education mainly focuses on between China and the United States and China and Japan. Ha Xiaoying et al. (1997) made a comparative study on Chinese-American advertising education as early as the 1990s. Since it was still in the early stage of advertising education at that time, the main content of the research was the subject attribute of advertising and the expectation and evaluation of advertising practitioners on advertising education. Zhou Huaqing (2010) sorted out the characteristics of American education, compared them with the United States from the aspects

of subject ownership, teachers, theoretical system and education methods, and raised the problems of Advertising education in China. The author believes that China and the United States are similar in the general direction of advertising education, and both focus on schools to cultivate advertising talents. However, the advertising education in American universities pays more attention to the cultivation of comprehensive quality and humanistic quality. Guo Guiping and Congratulations (2017) conducted a comparative study on the training methods of Chinese and Japanese advertising talents. The author finds that the cultivation of advertising talent in Japan is very different from that in China. In addition to schools, Japanese advertising companies are also an important platform for talent training. The training of Japanese advertising talents focuses on enterprises, which generally adopts the way of learning while doing, lifelong training and lifelong learning. The article lists the cases of Dentsu company in Japan. It usually takes five stages from new employees to senior managers, and each stage has the corresponding training content and method.

Some scholars also compared the advertising education between Hong Kong and Taiwan and the mainland region. Yangyi and Wan Muchun (2009) focused on the analysis of the historical development, curriculum, practical teaching, teachers and other aspects of advertising education. The author believes that compared with the mainland region, advertising education in Hong Kong and Taiwan has a better level of teachers and a more perfect setting of practical teaching, such as the graduation design project (honor project) of Hong Kong Baptist University. The program requires students to design a set of advertising plans for companies as a team and to graduate after the plan is passed. This practice can further strengthen the students' practical ability.

Advertising education in Thailand was deeply influenced by the United States and began to develop in the 1930s. At present, from the perspective of the concept of advertising alone, the academic circle has paid more attention to the advertising industry in Thailand, including different media, different creative means, different products and so on. For example, Euapuephan and Tada-amnuaychai (2023) compared the differences in the advertising effect of the two platforms by observing the advertising participation of beauty products on the Facebook and Instagram platforms. Thanitthanakorn and Kruacharee (2011) conducted a questionnaire survey of 400 consumers who used public transportation to work in Bangkok, studying the relationship between attitudes and exposure of bus shelter advertising media and consumers' purchasing decisions. As for the creative techniques of advertising, Bualuay (2019) adopted qualitative text analysis method to study 22 film advertisements of Thailand, aiming to study the effect of narrative techniques in film advertising on the audience. Seemoei et al.(2021) Focus on the persuasion strategy of the advertising title of a female washing brand in Thailand, by collecting the advertising title of the washing brand, summarizing the use of different persuasion strategies in the advertising title. There are also advertising studies on different products. Meesri and Changchenkit (2023) studied the effects of demographics and advertising on consumers buying facial skincare products in the form of questionnaires. Sirasuk (2017) focuses on the advertising effect of second-hand car parts sales. The author selects the buyers of second-hand car parts to conduct a questionnaire survey, and compares the difference between the advertising effect of online media and offline media.

Advertising education research in Thailand also discusses some scholars from different angles, such as Senarak (2004) through literature and interview, system deeply studied the development of the course of Thailand advertising education, analyzes the factors affecting the development of Thai advertising education, and judge the development trend of Thai

advertising education in the future. Panich et al.(2021) studied the expectations of advertising and public relations courses in the new era through a combination of quantitative and qualitative methods. And put forward some suggestions on the curriculum setting of each section of the course.

The research on advertising education in Thailand is more from the category of communication art education, and the research focuses on the quality of the curriculum. Rinrattanakorn (2019) In order to verify whether the communication art course is consistent with the current development situation, knowledge needs and new educational concepts in the era of social media, a focus group interview of 40 people and a questionnaire survey of 600 people were conducted in Chunwfu to understand the public's views on the revised communication art course. Makesrithongkum et al.(2021) focus on improving the quality and effectiveness of the digital age course, the author first learn from foreign universities and Thailand domestic quality university course content formulated the digital age communication art courses, and through the quantitative analysis of the course in the rationality of the digital age and consistency to study the quality of the digital age communication art course. There are also topics from the perspective of course quality. For example, Chansong (2017) studied the Bachelor of Arts program (Roi Et Rajabhat University) by using questionnaire survey to study the effectiveness of the course, the factors affecting learning and the methods to improve the course. Eventually, the quality of the communication arts course was assessed. Punpong and Prakrongjai (2020) conducted questionnaires of teachers, students, graduates and employers around the Communication Arts program of Royal University (Pibulsongkram Rajabhat University) to understand the impact of the revised course on students.

Research Objective

By comparing the historical nodes in China and Thailand in the development process of advertising education, this paper analyzes the similarities and differences between China and Thailand in the process of advertising talent training. Discover the advantages and highlights in the development process of advertising education in Thailand. Learn from the excellent practices of Thai advertising education to provide reference for the development of advertising education in China.

Research Method

Comparative research method is an important method in this study and the main method throughout the research process. In this paper, Beredi (George Z.F. Bereday) Comparative study method. The comparative research method proposed by Beredi is divided into four stages: description, interpretation, juxtaposition and comparison. The task of description is to describe the educational systems and educational practices of various countries. The task of explanation is to explain the educational situation, in order to understand how things are, and why things are. The parallel task is to arrange the materials of the countries to be compared in a comparable form to further analyze the data. The task of comparison is to conduct a comprehensive comparative study of the listed data, to verify the proposed hypotheses, and to draw certain conclusions (Wang Chengxu and Gu Mingyuan, 2015).

This study summarizes the historical development of advertising education in China and Thailand, collecting and compares the similarities and differences in the development of advertising education in China and Thailand, hoping to provide reference for the development

of advertising education in China. The specific implementation steps of the comparative study method are described as follows:

Description and interpretation

Collect and read relevant materials during the development of advertising education in universities in China and Thailand. Changes in time, specialty size, subject attributes and description of course content in China and Thailand. Information comes from official information, relevant decrees, relevant papers and journals from both countries. By describing the time, professional scale, subject attribute and course content changes of professional construction in China and Thailand, the development and connotation of advertising education in the two countries are further explained.

juxtaposition and comparison

The data obtained will be systematically organized, presenting the relevant situation in the process of advertising education in universities in China and Thailand, and comparing the differences in the development process of advertising education between the two countries, in order to provide reference for the development and construction of advertising education in China in the future.

5、Comparative analysis of the historical development of advertising education in China and Thailand

There are many similarities between China and Thailand in the development process of advertising education, but there are many differences. Both countries have roughly experienced four stages in their historical development process, and the two countries have similar time points at each stage. In contrast, China had more academic achievements in the field of advertising in the early stage, while Thailand cooperated with the industry earlier.

5.1 The Development course of Advertising education in China

China's advertising education from the early 20th century to the present, has generally experienced four periods. Although the development of advertising education in China has experienced some twists and turns, the development of advertising education in China has cultivated a large number of advertising talents for China's advertising industry.

5.1.1 The prototype of Advertising education in China

Advertising education in China developed in the 1920s, when advertising courses began to be offered in some universities, but at that time, advertising was not an independent discipline, but only as a part of journalism. In 1918, the Journalism Society founded in China began to take advertising as a research part of journalism. From 1920 to 1925, advertising was a course in several universities, but was limited to the study of newspaper advertising (Chen Peiai, 2002). Because China's early advertising education in China is not a system, lack of independence, it is only a part of other professional education, so it is not advertising education in a strict sense. The official start of advertising education in colleges and universities began after the reform and opening up (Fan Zhiguo and Li Cuilian, 2012).

5.1.2 Advertising education in China is on the right track

As a part of applied communication, advertising has already entered university classes in developed countries in Europe and the United States. In the 1980s, the introduction of communication science laid the foundation for advertising education in China. While the introduction of communication science into China, advertising education also attracted the attention of China. In 1979, Ding Yunpeng published the article "Correct the name of advertising", which played a positive role in the recovery of China's advertising industry. Although the advertising industry was very vocal for professional education at that time, a

reasonable discipline affiliation was necessary to settle down in the higher education system. Marketing and communication as two university of advertising, in this period, "reproduction", for the birth of Chinese advertising education provides a direct catalyst in 1983, Xiamen university founded China's first advertising talent training into the formal education track (huang water et al, 2008). Subsequently, Beijing Broadcasting Institute and Shenzhen University established advertising majors in 1988 and 1989, respectively, and began to recruit undergraduate students. But until the early 1990s, there were not many Chinese universities offering advertising majors (Fan Zhiguo and Li Cuilian, 2012). The important reason for this phenomenon is that the strong media pattern in China has become the meat eater in the food chain of the advertising industry. The media has the right to speak, which makes advertising companies become vassal, and also causes the creative ideas (Liu Xiang and Ding Junjie, 2018), and the scale of the advertising industry has not opened. Since the market does not have a strong demand for advertising talents, colleges and universities do not have a strong motivation to cultivate advertising talents, so fewer colleges and universities open advertising majors.

5.1.3 The great development period of Advertising education in China

After Deng Xiaoping's southern talk in 1992, China began to reform the media system, and self-employed advertising began to appear (Fan Zhiguo and Li Cuilian, 2012). Media began to undertake advertising business. The media test of advertising business has had a profound impact on the development pace and layout of China's advertising industry (Liu Xianghe and Ding Junjie, 2018). The turnover of China's advertising industry has increased significantly, giving many advertising companies a place to live. The great development of the advertising industry has greatly increased the demand for advertising talents. After the 1990s, the growth rate of advertising education in China is very fast. Jinan University, Jilin University, Lanzhou University and other more and more universities began to set up advertising majors or advertising departments. From the early 1990s to the late 1990s, there were about 90 universities offering advertising majors in China (Fan Zhiguo and Li Cuilian, 2012). Advertising has not only become a popular major, but also presents diversified and in-depth development. The Communication University of China began to recruit its first graduate students in advertising in 1993, and in 2000, it established the first doctor's degree in advertising.

5.1.4 Transformation period of Advertising education in China

Technology has promoted the change of the media environment, and also brought about the transformation of the advertising industry (Li Detuan, 2018). At the same time, China's higher education is also undergoing a transformation. In 2015, the Ministry of Education launched a pilot reform to transform itself into application-oriented universities. The Ministry of Education hopes that through the pilot reform, the talent training in universities can further meet the needs of social and economic development, and cultivate applied and technical talents who can serve the local economy. Data from 2019 show that 300 local colleges and universities across the country have participated in the pilot reform. At the same time, the transformation is also the time of the major reshuffle, and some majors that are not suitable for the transformation are revoked. Due to the obvious application-oriented characteristics of advertising majors, the number of advertising majors was not greatly affected in the process of transformation, but the number of advertising majors in colleges and universities has slowed down significantly (Li Detuan, 2018). Visible, the layout of advertising professional in this period has been basically formed.

In recent years, with the digital reform in all walks of life, cultivating talents in the digital marketing industry has also become a key point to be considered in China's advertising education, and the curriculum of advertising major needs to be adjusted accordingly. Some universities in China take the lead in trying to make further reform in the curriculum. For example, the School of Advertising of Communication University of China took the lead in establishing the major of network and new media and computer advertising, and the Department of Advertising of the School of Journalism and Communication of Peking University introduced the big data advertising platform and intelligent creative tools of cooperative enterprises directly into the classroom.

The transformation of the advertising industry has given us a new explanation of the definition of advertising. The concepts of brand and communication and digital marketing are becoming more and more prominent in the definition of advertising. The transformation of the advertising industry means that the advertising education will also face a transformation, which will directly affect the adjustment of the training objectives, curriculum system, teaching staff, teaching methods and other aspects of the advertising major. In other words, advertising education in colleges and universities needs to rethink the training standards, concepts and means to ensure that it can be compared with the transformation of the industry.

5.2 The Development process of Advertising education in Thailand

Advertising education in Thailand is a branch of the field of communication art education. Communication art education in Thailand began in 1939, when Chulalongkorn University began teaching communication art courses in the College of Arts and Sciences, focusing on newspapers and providing an associate's degree. Faisat University was the first to provide bachelor's degree education in communication art. Later, more and more universities, such as Chiang Mai University, Masilong University, opened communication art education, whose main purpose is to train journalists for the government or enterprises. Because politicians need to form their influence through the media, the early communication art education in Thailand had a strong relationship with politics. Since then, the scope of communication art education has gradually expanded, and advertising has appeared in the courses of communication art education (Senarak, 2004).

Advertising education in Thailand originated from the rise of communication research in Thailand. Senarak (2004) believes that the development of advertising education in Thailand can be divided into four periods: formation period, leap period, prosperity period and modern period.

5.2.1 Formation period of advertising education in Thailand

The 1940s to the 1970s were the formative period of advertising education in Thailand (Senarak, 2004). In the 1930s, the Thai government realized the importance of mass media and introduced relevant policies to promote the construction of Thai national culture and build trust in its leaders through tools such as radio broadcasting and printed media. Chulalongkorn University and Thammasat University began to build courses related to newspapers. Chulalongkorn University eventually became the first university in Thailand to offer a newspaper course in 1939, at a diploma (associate) level.

As can be seen from Table 2, the early advertising teaching was only one course in the newspaper course, which was called "Advertising Theory", one hour a week, and the advertising content accounted for a small proportion of the whole teaching content. This is the origin of advertising education in Thailand.

Table 1 1948-1954 University 1948-1954

the first year		the next year	
foundation course	Thai, English, history and geography, economics, psychology	foundation course	Thai, English, Comparative Literature, Law, Sociology, Political Science
Communication art courses	Newspaper operation	Communication art course	Newspaper operation, advertising theory

Sources: Penpan Senarak, 2004, Development of Advertising Education in Thailand, (master's thesis, Chulalongkorn University). Retrieved from <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/1097>.

Since then, the advertising course in the bachelor's degree program of journalism is designed to study the advertising theory and technology related to mass media, producers, consumers and distributors, which became the starting point for the undergraduate study of advertising, and also a sign of more and more attention to advertising. In 1970, Hothmasat University upgraded the Department of Journalism to an independent school of Journalism and Mass Communication. The advertising course became a part of the study of the independent departments. But there was only one teacher in advertising, and not specialized in advertising research. In 1974, the School of Journalism and Mass Communication at Hoisat University was divided into eight academic departments, one called the Department of Advertising and Public Relations. Advertising education in Faasi University officially began.

But on the whole, advertising education in Thailand has not received widespread attention during this period, and advertising education in most colleges and universities only appeared as a curriculum in other fields. Most people at the time thought that the advertising business was a bad and unreliable one at the time. The School of Communication Arts is also the last one that people will choose to study in (Senarak, 2004).

5.2.2 Jump period of advertising education in Thailand

The 1970s and 1980s was a period of rapid development of advertising education in Thailand, and many events had a significant impact on the field (Senarak, 20 04). Influenced by the Period of the Fourth Education Development Plan (1977-1981), Thailand increasingly emphasized the important role of news communication in promoting political, economic and cultural development in the higher education development plan. And to prioritize education in the field of journalism. This initiative has affected advertising education and the development of communication education related to it (Senarak, 2004).

In addition, since 1976, the members of the Thai Advertising Business Association have gradually increased, and the scale has expanded. The association began working with various educational institutions that provide advertising education to conduct educational activities. By sending the advertising industry personnel to teach in the educational institutions, the association provides assistance in the construction of teachers in the field of advertising education. At the same time, industry teachers can also explore potential students in the teaching process, and recommend relevant jobs for them after graduation.

Another important event of this period was the creation of the TACT Awards (Top Advertising Contest of Thailand Awards) in 1977. The competition, led by teachers from Thammasat University, improves the standards and quality of advertising in Thailand by selecting the best advertising works and publishing the results in the journal. As more and more

advertising companies participate in this competition, excellent advertising cases continue to appear, and the advertising education in Thailand has more advertising cases to use. Teachers' teaching content is no longer limited to textbooks and foreign advertising cases, and students also have a large number of national cases to learn. There was more and more news about advertising or marketing in the media, and the society began to pay more attention to the advertising field. More and more students are watching ads, prompting the education community to compete for the TACT award. The advertising industry is becoming increasingly popular (Senarak, 2004).

During this period, advertising gradually emerged from public relations and became an independent discipline. The concept and goal of advertising education during this period is to cultivate graduates who are both academic and professional. To meet the needs of the labor market in this era, students are able to work in advertising companies in Thailand and abroad after graduation (Senarak, 2004).

5.2.3 The boom period of advertising education in Thailand

This period began from 1988 to 1997, and advertising education had positive changes in many aspects (Senarak, 2004). During this period, the colleges and universities that had already taught in the field of advertising actively reformed the curriculum structure and content. The credits in advertising increased further, and some knowledge and theories about business and marketing were added to the course. With the introduction of the concept of integrated marketing communication, colleges and universities have also begun to change their understanding of advertising majors. In the focus of teaching content, they are more inclined to understand advertising as a means of communication strategy, and the teaching content is more extensive, covering marketing tools and media strategies.

Sukhatmatirat University of Distance Education (Sukhothai Thammathirat Open University), as a public school, opened a Bachelor of Arts program in Communication during this period and began to teach in the field of advertising. During this period, private universities also began to engage in advertising teaching. Due to the influence of Thailand's Sixth Higher Education Development Plan (1987-1991) policy, the scale of advertising majors in public institutions is limited. The national policy began to favor private education institutions, and encouraged private institutions to participate in higher education affairs, and private colleges and universities began to undertake the task of cultivating advertising talents. In 1988, The University (Assumption University) began to offer advertising courses in the School of Business Administration, focusing on teaching advertising courses from a business perspective. In 1989, the University of Sparton (Sripatum University) was approved to open a School of Communication and Arts and began teaching courses in advertising and public relations. Bonen University (Dhurakij Pundit University) founded the School of Communication Arts in 1988 and began teaching advertising courses in 1990. In the same year, Siam University (Siam University) also offered an advertising course. In 1991, St. John's University (Saint John's University) founded the School of Communication Arts and opened three majors, including advertising, public relations, and radio and television science. In 1992, the School of Communication and Arts, Gele University (Krirk University) opened the Department of Advertising and Public Relations and began to teach advertising courses (School of Communication Arts, Gele University, 2003). Since then, Lanshi University (Rangsit University), Chamber of Commerce University (University of The Thai Chamber of Commerce), East Master College (Thongsook College), East Asia University (Eastern Asia University) and so on have opened advertising courses in the 1990s (Senarak, 20 04).

The prosperity of advertising education in Thailand is not only reflected in the teaching content and the type and quantity of colleges and universities, but also reflected in the level of teaching. Penpan Senarak (2004) said that four universities offered graduate-level advertising courses during this period. They are the University of Bangkok (Bangkok University), The University of Sparton (Sripatum University), Chulalongkorn University (Chulalongkorn University) and The Royal University (Suan Dusit Rajabhat University).

5.2.4 The modern period of advertising education in Thailand

This period was from the late 1990s to the 21st century (Senarak, 20 04). The development of information technology makes the countries in the world more and more closely connected. The global use of information technology has a profound impact on the economy and culture of the society, but also affects the content and way of education. The Thai government recognized this reality and clearly proposed to increase the training of scientific and technical personnel in the Eighth Higher Education Development Plan (1997-2001). The use of information technology and the emphasis on scientific and technological talents have also influenced the advertising education in Thailand.

In terms of courses, many colleges and universities have started advertising courses, and universities that have opened advertising courses have adjusted their course content. Taking the 2004 Bangkok University advertising course as an example, the teaching of Bangkok University advertising major focuses on planning, analysis and creative aspects, while focusing on various media advertising production practices in the communication art laboratory. The course covers the basic content of analysis, planning, marketing and production management. The purpose is to train graduates who combine theory and practice. Bangkok University's advertising field was then divided into two directions. One is the creative direction, focusing on cultivating students' theoretical knowledge and practical ability in creative design and communication, so that they can produce effective advertising; the management direction focuses on providing learners with theoretical and practical knowledge of marketing analysis, learning marketing planning, and the management of domestic and international advertising (Senarak, 2004).

Table 2 Major courses of Bangkok University in 2004

the type of course		course title
Compulsory courses outside the subject		Management, Social Science Statistics, Basic Law, English Reading and Writing, Spoken English
Major basic courses		Introduction to Communication Arts, Writing, Speech Arts, Photography, Introduction to Communication Research, Marketing Principles of Communication Arts, Legal and Mass media ethics, mass media, and society
Professional core course		Advertising Principles, Advertising and Society, Advertising and Consumer Behavior, Advertising Photography, Electronic Media Advertising Production, Print Media Advertising Production, Advertising Research, Advertising Media Strategy, Advertising Management, Advertising campaign planning, advertising workshops
Professional elective courses	Elective creative direction	Advertising creative strategy, advanced advertising creative strategy, advertising art guidance, computer graphics design, advertising writing

Elective management direction	Marketing information management, advertising and marketing analysis, international advertising, direct sales strategy planning and promotion, brand communication

Sources: Penpan Senarak, 2004, Development of Advertising Education in Thailand, (master's thesis, Chulalongkorn University). Retrieved from <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/1097>.

In addition to the curriculum changes, the attention to advertising education is increasing during this period. Different disciplines began to focus on advertising, and interdisciplinary research began to emerge. Some science and technology disciplines carry out advertising research from the perspective of science and technology and advertising technology to cultivate technical advertising talents. For example, Tayavuri Royal University of Technology (Rajamangala University of Technology Thanyaburi) not only offers advertising courses in the School of Business Administration, but also offers courses in advertising technology at the School of Mass Communication Technology. It focuses on cultivating mass communication technical talents who can use the principles of science and technology for media creativity, media technology production, advertising operation and other aspects. (Senarak, 2004).

At the same time, the number of advertising majors offered in private colleges and universities is further increased, and the teaching level is also expanding. Chao Phraya River University (Chaopraya University) offered courses in the field of advertising and public relations in 1998. That same year, the Christian University (Christian University of Thailand) offered courses in advertising and public relations. Webster University Thailand (Webster University Thailand) opened an advertising and marketing communication course in 1999. The level of advertising education in Thailand is also improving. In the 1990s, the Thai Chamber of Commerce (University of the Thai Chamber of Commerce) and St (Saint John's University) offered masters of Communication courses (Senarak, 2004).

In Senarak (2004). In the future, advertising education in Thailand will be further developed, not at the end of the teaching of advertising theory, but more emphasis on the combination of theory and various communication technologies and means. And advertising education in Thailand will be further developed in private universities.

5.3 Comparison of the historical development of advertising education in China and Thailand

5.3.1 Similarities in the development of advertising education in China and Thailand

In the early stage of discipline development, we borrowed from the advertising education of American colleges and universities. The development of advertising education in China and Thailand was influenced by American advertising education in the early days. The earliest monograph on advertising in China was the book Advertising Instructions published in 1918, which was translated from How To Advertise in the United States and the earliest published monograph on advertising (Chen Peiai, 1997). Chinese universities have three reference paths for the initial curriculum of advertising majors: one is to learn the existing curriculum models in the United States and Hong Kong, China and Taiwan; the second is to seek information from the advertising industry, and to understand the market demand. At this stage, the construction logic of advertising professional is basically: reference-research-choice. Professor Yu Yilu, who made important contributions to the establishment of the Department of Journalism and Communication of Xiamen University, facilitated the visit of Shlam, the founder of

communication, in 1982, which promoted the development of communication in China. After its establishment, the Department of Journalism and Communication of Xiamen University has opened three majors: advertising, international journalism and radio and TELEVISION, hired American communication scholars to give lectures, and selected young teachers of Xiamen University to study communication in the United States, Hong Kong, China and other countries and regions (Song Hongmei, 2020).

Similarly, advertising education in Thailand is also directly influenced by the United States. In the mid-1840s, the first Thai advertisement appeared in the Thai Record, published by Dr. Bradley (Dan Beach Bradley). Since then, many products have been advertised in newspapers. In the 1940s, American advertising agencies began to enter Thailand. During this period, Thai advertising can be called "foreign times". Advertising companies, represented by the United States and Japan, control 75% of Thailand's advertising budget through their branches and affiliates. Almost all the practitioners of advertising companies, from employees to corporate executives, are foreigners (Richards & Ross, 2014). The development of the advertising industry in Thailand in turn drives the development of advertising education. In 1948, its course was similar to that in the United States. Among the teachers sent to study abroad in 1983, 51.24% have studied in the United States (Kanchanawong, 2008).

Discipline development is closely related to news and communication. Advertising belongs to a cross-sectional discipline, and its theoretical source involves many disciplines, but it has always been closely related to the development of journalism. After the emergence of advertising major in the United States, it developed rapidly and soon became a model for other countries to learn from and learn from it. Between 1902 and 1905, the economics departments of the University of Pennsylvania, the University of California, Northwestern University, and the University of Michigan all offered courses in advertising. Although the advertising course first appeared in the Department of Economics, and later became the course content of the Department of Marketing. But soon, the advertising program offered by the school of Journalism became an important channel for students majoring in advertising programs. And the first advertising department in the United States was established at the School of Communication at the University of Illinois (Zhang Shuting, 2005).

The development of advertising major in China and Thailand is closely related to journalism. In the early 20th century, newspapers occupied the mainstream position of mass media, and newspaper news became an important object of news research. When it comes to newspaper media, newspaper advertising must be indispensable. In December 1919, Xu Baohuang published China's first more systematic and comprehensive journalism work, Journalism. The tenth chapter of the book, "newsprint Advertising", specifically discussed newspaper advertisements (Deng Baiyun, 1994). The earliest advertising research group in China was also the Journalism Research Association, which was established in Peking University in 1918, and took advertising as an integral part of the research and teaching of journalism. In June 1983, Xiamen University established the Department of Journalism and Communication, which began to recruit students majoring in advertising in the following year, becoming the first advertising major in China. In 1985, Shenzhen University established the Department of Mass Communication, and opened an advertising major in the department. In 1988, the Department of Journalism of Communication University of China (formerly Beijing Broadcasting Institute) also set up the major of advertising.

In 1939, Chulalongkorn University opened the first newspaper course series in Thailand. Advertising was opened as one of the courses, one hour per week, which also became the origin of advertising education in Thailand. However, the newspaper program at Chulalongkorn University at the time was at the diploma (associate) level. Since then, advertising courses have been offered in the bachelor's degree program in journalism at Hoisat University. In 1974, the School of Journalism and Mass Communication established the Department of Advertising and Public Relations, and systematic advertising professional education began (Penpan Senarak, 2004). In the late 1970s, Thailand paid more and more attention to news communication and made education in journalism a priority, which also promoted the development of advertising education.

Several time nodes in the development process of advertising education in the two countries are relatively similar. Advertising education in China has experienced four periods: the formative period (1920s to 1970 s), the normative period (1980s to 1990 s), the great development period (the late 1990 s), and the transition period (after 2000). Similarly, according to Penpan Senarak (2004), the development of Thai advertising education from the beginning to the 20th century to the end of the 20th century, also roughly experienced four stages: formation (30s to 70 s), leap period (1970s to 90 s), boom period (1980s to 90 s), the modern period (the late 1990s to the 21st century).

The formative period of advertising education in China was from the 1920s and 1970s. During this time, Chinese academic circles also began to pay attention to advertising. Some studies on advertising have also emerged. Advertising in this period still belongs to the affiliated content of journalism, and has not formed an independent discipline. The formative period of advertising education in Thailand was similar to that in China, in the 1930s and 1970s. The Thai government gradually realized the importance of mass media in political construction and cultural promotion, and began to pay attention to the study of news. Advertising also began to appear in the teaching of journalism majors. However, like China, at this stage, advertising education mostly appears as a course in other fields, and has not fully formed its own independent major.

The standard period of advertising education in China was from the 1980s to the 1990s. At this time, advertising education officially appeared in the form of a major. In 1983, Xiamen University founded the first advertising major in China, and China's advertising education began to get on the right track. Subsequently, Beijing Broadcasting Institute and Shenzhen University successively established the undergraduate level of advertising major in 1988 and 1989. At the same time, Thailand was in a leap period of advertising education (1970s to 1990 s). During this period, the advertising industry was further developed, and most multinational advertising companies in Thailand hired and trained Thai advertising practitioners to teach them about their Western advertising practices. This laid the stage for the rise of Thailand's local advertising agency. The scale of the Thai advertising business association also gradually expanded, the association began to cooperate with various educational institutions to carry out advertising education activities. Advertising has also gradually broken away from other fields and become independent disciplines. Many Thai universities, such as Chulalongkorn University, Thammasat University, and Bangkok University, offer bachelor's degrees in advertising.

The great development of advertising education in China was from the early 1990s to 2000. At this time, an obvious feature is that many colleges and universities in China began to set up advertising majors. Advertising education has ushered in an explosive growth. By the end of the 1990s, there were about 90 universities with advertising majors in China (Fan Zhiguo and Li Cuilian, 2012). The 1980s and 1990s were a boom in advertising education in Thailand. During this period, the structure and content of advertising courses were further reformed, and the concept of integrated marketing communication began to make universities change the understanding of advertising, and they were more inclined to understand advertising as a means of communication strategy in terms of teaching content. The teaching content is more extensive. In addition to advertising in public universities, more and more private universities also began to offer advertising at the undergraduate level, and some universities began to set up the graduate courses of advertising.

After 2000, China's advertising education has gradually entered the transition period. As the advertising industry is facing a transition to marketing and brand communication, the curriculum content in the advertising education field also needs to be adjusted to the original basis. Especially after 2010, digital technology has brought subversive changes to the traditional marketing communication, breaking the original barriers of the advertising industry, with a broader industrial scope and a more complex industrial structure. Technical, multi-media, big data, and distinct network culture characteristics, make the advertising education in colleges and universities need a broader vision, a richer knowledge system, and a wider scope of resource exchange with the industry (Song Hongmei, 2020). Thailand has entered the modern period since then in the late 1990s. In the late 1990s, Thailand ranked sixth in the world in AD spending. In Asia, Thailand had the fastest growth in advertising spending at the time (Richards & Ross, 2014). Since the 21st century, the development of information technology has had a profound impact on the economy and culture of the society, as well as on the content and way of education. Therefore, academia has designed various courses to develop the knowledge and competence required by the advertising industry.

5.3.2 Differences in the development of advertising education in China and Thailand

The initial research of Chinese advertising industry is relatively rich. Although the development process of advertising education in China and Thailand is relatively similar, the early results of advertising research in China are relatively rich. In 1918, the Commercial Press published the book "Advertising Instructions" compiled by Gan Yonglong. In 1919, China's first systematic journalism work was published, which specifically discussed newspaper advertising. For example, The History of Chinese Journal published in 1927, Advertising ABC in 1928, Liu Baoru's Advertising in 1930, Advertising Economics in 1931, and Wang Gongsan's Advertising in 1933 (Zhang Shuting, 2005). In 1939, Thailand offered a newspaper course in universities. The first university to offer a newspaper course was Chulalongkorn University, and the educational level was only diploma (associate) level.

Advertising education in Thailand works with the industry even earlier. The 1970s was a leap forward in advertising education in Thailand. During this period, the Thai Advertising Business Association began to cooperate with various Thai educational institutions to carry out advertising education. The association sends members to teach in elder brother education institutions, allowing people with advertising experience to participate in advertising education. At the same time, the Thai Advertising Association also opened the corresponding courses at that time, to select the outstanding students from the graduates for special training,

after the training can enter the job. In Thailand, we set up the advertising award earlier than in China. And the earliest advertising awards in Thailand were initiated by university teachers. In 1977, teachers from the School of Business and Accounting of Thammasat University, the School of Business of the National Institute of Development and Management of Thailand, and the School of Interior Design of the University of the Arts of Thailand jointly initiated and established the Thai Top Advertising Competition Award (Top Advertising Contest of Thailand Awards). The award is also supported by the Advertising Association of Thailand. A large number of excellent advertising cases emerging in the awards enrich the ways and content of advertising education in universities. Teachers no longer only rely on the content of teaching materials and foreign advertising cases for teaching (Penpan Senarak, 2004).

After the founding of new China to the "Cultural Revolution", China's advertising industry was almost blank, and advertising research also stagnated. It was not until after the reform and opening up that the study of advertising was resumed (Zhang Shuting, 2005). The earliest advertising award in China was the "Great Wall of China Advertising Award" (China Advertising Great-wall Awards), formerly known as the "National Excellent Advertising Exhibition". But the award was created by the China Advertising Association, founded in 1983, to select and reward commercial advertisements that were publicly published during the year. China's early advertising education and industry cooperation way is to practice in enterprises. In 1986, Chen Peiai led the first batch of advertising students of Xiamen University to work as an intern in Beijing, with the purpose of to understand the current situation of domestic advertising companies and the talent needs of advertising companies. This internship activity can be called the earliest teaching practice activity in advertising higher education in China (Song Hongmei, 2020).

Conclusion

In comparison with development, there are many similarities in the development of advertising education in China and Thailand, and this similarity is closely related to the development of global advertising education and even the development of news communication. This is why the two countries borrowed the development model of the development of advertising education in the United States. But in the middle of the 20th century, the development of advertising education in China stagnated due to the influence of domestic political factors. Thailand is stable. From the perspective of the cooperation between Thai advertising education and the industry, it is necessary to maintain the contact and cooperation with the industry if it wants to develop healthily and continuously export high-quality talents.

Reference

- Wang Chengxu and Gu Mingyuan (2015). comparative education. The People's Education Press.
- Deng Baiyun (1994). A Practical Manual for Chinese advertising. The Shanghai World Book Press.
- Liu Zhen (2006). Try the causes of high level advertising creativity in Thailand. *Advertising View Theory Edition*, 4,8-89.
- Sun Jing (2011). From the rise of Thai advertising to see the Chinese local film and television advertising (master's thesis). Taken from <https://chn.oversea.cnki.net/kns/defaultresult/index>

- Li Detuan (2018). The triple transformation background of advertising professional education faces. *Young Reporter*, 36,99-100.
[https://doi.org/ 10.15997/j.cnki.qnjz.2018.36.049](https://doi.org/10.15997/j.cnki.qnjz.2018.36.049)
- Li Fangying (2000). Confucian culture and economic development in Thailand. *Nanyang Problem Studies*, 1,28 – 33.
- Wu Hong (2009). From the development trend of advertising industry, the problems existing in college advertising education. *Advertising Grand View Theory Edition*, 6,90-93.
- Song Hongmei (2020). Forty years of advertising education in China. The Social Sciences Academic Press.
- Zhang Shuting (2005). *Advertising education positioning and brand building*. Communication University of China Press.
- Yang Yi, Wan Muchun (2009). Comparison of advertising education between mainland China and Hong Kong and Taiwan. *Southeast Transmission*, 8,48-49.
- Chen Peiai (1997). The History of Chinese and foreign advertising. China Price Publishing House.
- Fan Zhiguo, Li Cuilian (2012). *Comparative study on the training mode of Chinese and American advertising talents*. Business Management Press.
- Zhou Huaqing (2010). Enlightenment of American advertising education to advertising talent cultivation in China. *Southeast Transmission*, 12,84-85.
[https://doi.org/ 10.13556/j.cnki.dncb.cn35-1274/j.2010.12.043](https://doi.org/10.13556/j.cnki.dncb.cn35-1274/j.2010.12.043)
- Ha Xiaoying, Ding Junjie, Cheng Zhuo (1997). The Comparison of Chinese and American advertising education. *Modern Communication-Journal of Beijing Broadcasting Institute*, 3,83-87.[https://doi.org/ 10.19997/j.cnki.xdcb.1997.03.014](https://doi.org/10.19997/j.cnki.xdcb.1997.03.014)
- Huang Heshui, Yang Daojun, Xu Lei, Chen Jie, Lin Youlan, Meng Ying, Zheng Zengyan, Zhao Jie (2008). Research report on Advertising education in China. *Advertising View Theory Edition*, 5,89-92.
- Huang Shengmin (2011). Thinking on the three key questions of advertising major. *Advertising man*, 8,46-47.
- Huang Chufei (2018). "of study of Thailand AAsudy.. *Culture and Communication*, 2 (7), 92 – 97.
- Guo Guiping, Congratulations (2017). A comparative study on the training methods of Chinese and Japanese advertising talents. *Education and Teaching Forum*, 4,85-86.
- Pei Changshan (2010). Thinking on the problems and countermeasures in college advertising teaching. *Journal of Fujian Radio and Television University*, 5,65-66.
- Liao Bingyi (2014). The reflection and reform of advertising higher education in China. The Press, 2,76-80.
[https://doi.org/ 10.15897/j.cnki.cn51-1046/g2.2014.02.002](https://doi.org/10.15897/j.cnki.cn51-1046/g2.2014.02.002)
- Bualuay ,N .(2019).T he I deological C ommunication T hrough N arration in A devertisement : A C ase S tudy of Electricity G enerating A uthority of T hailand.Panyapiwat Journal ,11(3),242-253.
<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pimjournal/article/view/232309>
- Ekachai ,D ., & Komolsevin ,R .(1998).Public Relations Education in Thailand.Public Relations Review ,24(2),219-234.

- Euapuephan ,P .,& Tada-amnuaychai ,M .(2023).Engagement on Facebook Ads and Instagram Ads: The Case Study of Beauty Buffet.SIAM COMMUNICATION REVIEW, 22(1), 170–185.<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/commartsreviewsiamu/article/view/265831>
- Kanchanawong ,P .(2008).Communication Arts and Tourism .M aejo University .
http://lms.mju.ac.th/courses/631/locker/content/%E0%B8%9E%E0%B8%97%20335/td335/chapter1/chapter1_2.htm .
- MEESRI ,Y .,& CHANGCHENKIT ,C.(2023).O pinions on A dvertisement U sing I nfluencers T hat E ffect P urchasing D ecision P rocess of F acial S kincare P roducts.Procedia of Multidisciplinary Research ,7(1),1-10. <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/PMR/article/view/2782>
- Makesrithongkum ,B ., Charoensuk,O ., Subprawong,K .,& Suacamram,M .(2021).Enhancing the Quality and Effectiveness of the Communication Arts Curriculum in Digital Era .Journal of Research and Curriculum Development ,1(11),143-169. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jrcd/article/view/248096>
- Punpong ,A .,& Prakrongjai,P .(2020).An Evaluation of the Bachelor degree in Communication Arts Curriculum, Faculty of Management Science, Phibulsongkram Rajabhat University .The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal ,3(26),97-111. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/article/view/246614>
- Panich,U.,Domkerngsak,T.,Jitreengam,N.,Thongboonma,K.,&Upanigkit,S.(2021).Career Directions, Curriculum Trends and Expectations in the Study of Advertising and Public Relations during the Disruption Era .NTERDISCIPLINARY SOCIAL SCIENCES AND COMMUNICATION JOURNAL, 4(2), 103–114. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/ISSC/article/view/249929>
- Rinrattanakorn ,P .(2019).The Perception Regarding Curriculum and the Tendency of Further Education in the Communication Arts Program in the Communication Era Through Social Media .Journal of Graduate Studies Review ,1(15),143-157. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JGSR/article/view/176567>
- Richards ,J.I ., & Ross ,B.I .(2014).Advertising education around the world, *American Academy of Advertising .American Academy of Advertising.*
- Senarak ,P .(2004).Development of Advertising Education in Thailand (master's thesis , Chulalongkorn University).Chulalongkorn Digital Archive.
<http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/1097>.
- Seemoei ,K ., Pathomprukwong,P .,& Wareeket,K .(2021).The Study of Persuasive Strategies in Advertising Headline in Giffarin's Catalog .Journal of Humanities and Social Sciences,2 (1),54-64. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/husorbrujournal/article/view/249452>
- Sirasuk ,T .(2017).A comparison of advertising effectiveness across online and o ff line media types in the automotive used parts business in Ayutthaya province .Academic Journal Phranakhon Rajabhat University ,2 (8),144–151. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AJPU/article/view/82704>
- Thanitthanakorn ,N .,& Kruacharee,P .(2011).Attitud es and Media Exposures Relating to Consumers' Purchasing Decision: A Case Study of Advertising Media at the Bus Shelters .Humanities and Social Science s ,28 (1),1-17. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/HUSO/article/view/6338>

Exploring AI-Assisted Teacher Support Mechanism for University Students' Learning Engagement

Fengjun Qi and Xianyin Li

Krirk University, Bangkok, Thailand

Corresponding Author, E-mail: 6319111@student.krirk.ac.th

*****

Abstracts

The application of artificial intelligence in the field of education has been expanding rapidly. AI-assisted systems can provide educators with enhanced teaching support and resources, leading to increased attention on the relationship between teacher support and student learning engagement. Academic research indicates that student learning engagement serves as a crucial indicator for evaluating educational quality, exerting positive effects on academic performance and personal development. Therefore, exploring the underlying principles and external conditions that foster student learning engagement becomes paramount. Student learning engagement represents a dynamic state, influenced by the support provided by educators within the learning environment. Despite the acknowledged significance of teacher support, the existing literature still lacks an in-depth understanding of the mechanisms through which teacher support impacts learning engagement. Hence, this study approaches the subject from the perspective of AI-assisted systems, aiming to investigate the influence of teacher support on university students' learning engagement.

Keywords: Artificial Intelligence; Teacher Support; Learning Engagement; Academic Research

Introduction

The exponential growth of artificial intelligence (AI) is revolutionising several sectors, encompassing the realm of education. The use of artificial intelligence (AI) into educational systems has the potential to improve the calibre of instruction and educational achievements by offering tailored and individualised assistance. Nevertheless, the current state of study regarding the implementation of artificial intelligence (AI) in the field of education is still in its developmental stages. Although previous research has recognised the significance of teacher assistance in fostering student engagement, there is still a dearth of comprehensive comprehension about the specific pathways through which AI-assisted teacher support influences engagement.

The primary objective of this study is to fill the existing research gap by examining the impact of AI-assisted teacher support on the learning engagement of university students. This study examines the possible moderating aspects of academic self-efficacy and learning styles in relation to the topic at hand. Student engagement is a cognitive phenomenon characterised by the exertion of mental and physical effort, the presence of genuine interest, and active participation in educational endeavours. It functions as a pivotal determinant of educational excellence, exhibiting favourable outcomes on academic achievement and personal growth.

Hence, investigating the impact of AI-assisted teacher assistance on student engagement emerges as a significant avenue for scholarly inquiry. The present study presents a conceptual framework that aims to integrate self-efficacy theory, flow theory, and learning style theory in order to investigate the underlying dynamics. The hypothesis posits that:

- AI-assisted teacher support positively impacts student learning engagement.
- This impact will vary based on students' academic self-efficacy.
- This impact will vary based on students' learning styles.

The research methodology employed in this study would involve a mixed-methods approach, utilising surveys and interviews as data collection tools, in order to empirically examine and evaluate the proposed hypotheses. The objective of the research is to offer valuable insights on how to optimise artificial intelligence technologies in order to improve student experiences and outcomes. The present study aims to enhance the theoretical comprehension of the intricate relationship among AI support systems, individual variances, and engagement.

Literature Review

The integration of artificial intelligence (AI) within the educational landscape has become an increasingly prominent and captivating field of inquiry (Luckin et al., 2016; Woolf et al., 2013). The use of intelligent tutoring systems, adaptive learning platforms, and AI-driven classroom assistants has demonstrated potential benefits in the arena of teaching and learning (du Boulay, 2016; Rus et al., 2013). These advancements have been made possible by recent technological advances. These technology advancements have the ability to completely change the way that educational procedures are carried out. However, it is essential to recognise that despite the progress that has been achieved, the field of study pertaining to the use of AI in education is still developing and is still in its early stages (Holmes et al., 2019). This is something that must be acknowledged.

Teacher support is a fundamental cornerstone of an effective education. It encompasses a variety of characteristics such as care, attentive listening, encouragement, respect, and guidance provided by educators to foster student learning and holistic development (Brewster & Bowen, 2004; Ouyang, 2005; Trickett & Moos 1973). These characteristics are provided by educators to foster student learning and holistic development (Brewster & Bowen, 2004; Ouyang, 2005). This support manifests itself in a variety of guises, including aid with knowledge-based, emotional, and social interactions, which is especially important in the context of online learning settings (Jiang, 2018). There is no question that having assistance from teachers acts as a driving force in elevating the academic engagement, motivation, and overall accomplishment of students (Chen, 2005; Lam et al., 2014; Wang, 2018). Despite the fact that the good influence has been recognised by a large number of people, there is still a need for a deeper comprehension of the underlying processes that are responsible for its efficacy. According to Christenson et al. (2012), Finn (1989), and Lam et al. (2014), student involvement may be defined as a commitment of attention, interest, effort, and energy towards learning activities. Student engagement is an essential factor in determining learning outcomes. Engaged students exhibit characteristics such as active involvement, delight in their work, and focused effort (Lam et al., 2014; Quin, 2017; Wellborn, 1991). Engagement serves as a mediator between the affects of their surroundings and their educational accomplishments.

Student engagement is a complex relationship between students and the academic work that they are attempting to do (Johnson & Sinatra, 2013; Martin, 2018). This relationship is grounded in a psychological process that lives on motivation and task interaction.

Self-efficacy beliefs, which are a foundational component of motivational psychology (Bandura, 1977; Schunk & DiBenedetto, 2020), have been shown to have a significant impact on a person's level of motivation, resiliency, and academic achievements. Students that are equipped with strong academic self-efficacy have greater levels of confidence in their ability to overcome academic problems. (Heutte et al., 2016; Nakamura & Csikszentmihalyi, 2014) The Flow theory is another significant approach that postulates that optimum engagement occurs when the alignment of challenges and skills is harmonious. This theory was developed by Csikszentmihalyi and Nakamura. The process of meaning building via the use of experiential learning is given a lot of weight in the constructivist school of thought (Driscoll, 2000; Ultanir, 2012), as mentioned before. On the other hand, social development theory emphasises the central role that social contact plays in cognitive development (Scott & Palincsar, 2013; Vygotsky, 1980; Scott & Palincsar, 2013). These conceptual frameworks, taken as a whole, provide insight on the possible moderating impact of individual variations in the process of forming the consequences of AI assistance.

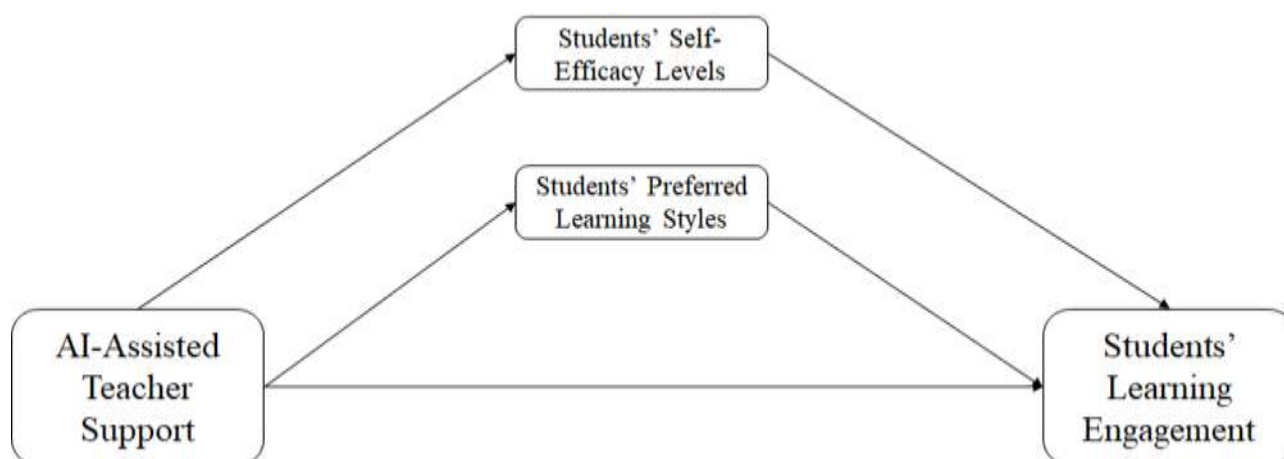
The advent of empirical research has started to shed light on the influence that AI has had on the educational system. Intelligent tutoring systems and adaptable platforms have exhibited promising benefits, including greater learning and increased engagement (Koedinger et al., 1997; Liu et al., 2020; Suzgun Kantarci, 2021). It has also been shown that there is a dynamic interaction taking place between the learning styles of students and the efficiency of adaptive systems (Akbulut & Cardak, 2012; Graf et al., 2009). Despite this, there is still a vast area of research that has not been done, and there is a pressing need for more investigation into the complex factors that impact university students' involvement with AI-supported teacher help across a wide variety of individual characteristics. The current investigation aims to fill this significant gap in the previously published research.

Research Method

Research Framework and Assumptions

The conceptual framework of this study incorporates three prominent ideas in order to provide insight into the correlation between AI-assisted teacher assistance and student participation in the learning process.

Fig. 1: Conceptual Framework

The Self-Efficacy Theory, as conceptualised by Bandura, asserts that an individual's self-efficacy, which refers to their belief in their own capabilities, plays a pivotal role in shaping their motivation, level of effort, and ability to persevere in the face of obstacles. Students who possess a higher level of academic self-efficacy have greater confidence in their ability to acquire knowledge and achieve success. According to self-efficacy theory, it may be inferred that the provision of AI support will have a greater influence on student engagement for those who possess higher levels of self-efficacy.

According to Csikszentmihalyi's flow theory, the state of optimal engagement is achieved when there is a congruence between the demands presented by an activity and an individual's talents and level of interest. Individual learners possess distinct learning preferences that impact their ability to effectively engage with and overcome challenges. Therefore, according to flow theory, the extent to which AI help influences engagement will be contingent upon its compatibility with students' individual learning styles.

The Social Development Theory, proposed by Vygotsky, underscores the significance of social contact in facilitating cognitive development. The provision of teacher advice and assistance plays a crucial role in facilitating the development of students' knowledge and abilities. This approach emphasises the crucial significance of AI-assisted teacher assistance in facilitating student engagement.

Based on the integration of these three theories, this study proposes three main hypotheses:

H1: AI-assisted teacher support has a significant positive impact on students' learning engagement.

H2: The impact of AI-assisted teacher support on learning engagement will vary based on students' academic self-efficacy levels.

H3: The impact of AI-assisted teacher support on learning engagement will vary based on students' preferred learning styles.

Formulation of the Survey

A well-structured questionnaire will be painstakingly constructed in order to methodically collect comprehensive data for the purpose of this investigation. The participant's perspectives, experiences, and features in relation to AI-assisted teacher assistance, learning engagement, academic self-efficacy, learning styles, and demographics will be elicited through the use of carefully prepared items that will be included in the questionnaire.

3.2.1 The Perceived Level of Support That Artificial Intelligence Can Offer Teachers

Participants are going to be asked to rate how much help they feel they receive from AI-assisted teachers. Items will query as to the amount to which AI tools have offered them with meaningful feedback, guidance, resources, and help over the entirety of their educational career. The purpose of this section is to collect the participants' subjective evaluations on the efficiency and influence of AI help on their respective educational experiences.

3.2.2 Participation in Education

The participants' cognitive, emotional, and behavioral participation in the educational activities they are participating in will be investigated using a series of items that will be constructed so that the level of learning engagement may be evaluated. Participants will be asked to evaluate their degree of immersion, interest, and involvement in learning activities that are supported by AI-assisted teachers.

3.2.3 Effectiveness of Oneself in Academics

The participants' academic self-efficacy will be evaluated through the use of a questionnaire that contains items designed to test participants' perceptions regarding their academic capabilities. These items will enquire about the participants' level of confidence in their ability to tackle academic problems, manage their studies, and accomplish their learning goals while receiving assistance from AI.

3.2.4 Styles of Education

On the basis of Kolb's Learning Style Inventory, participants will be led through questions and activities that are designed to represent their preferred learning styles. Participants will be placed into separate learning style groups based on their responses to these questions, which will allow the study to investigate possible variances in the influence of AI-assisted assistance on engagement across a variety of learning preferences.

3.2.5 A look at the demographics

The participants are going to be asked for their demographic information so that the analysis can have some context for what is going on. These may include the academic year, topic of study, gender, age, and whether or not the individual has had any previous exposure or experience with AI-assisted learning systems. The findings will be easier to interpret in connection to the various participant profiles if these demographic data points are included.

3.2.6 Validation by Utilizing Previously Conducted Research Scales

In order to guarantee the dependability and validity of the data that are gathered, established scales that have been utilized in previous research will be modified and incorporated into the questionnaire. These scales have been subjected to stringent validation methods in prior research and are acknowledged in the academic community. The design of the questionnaire ensures that a high quality of measurement is maintained at all times by making use of these validated scales.

Data collection

Data collection for this project will begin with the recruitment of a varied and representative sample of university students. Participation will be invited via university email lists, internet platforms, and relevant social media groups. Participants will get a secure online questionnaire link before engagement. This questionnaire will lead participants through well-structured sections on different study topics. Ethical concerns will guide data collecting. A detailed informed consent statement will explain the study's goals, methods, risks, rewards, and the freedom to withdraw at any time without penalty. Data gathering will not include personal identifiable information to protect participants' privacy.

Data Analysis

Research Framework and Assumptions

The responses for the dataset were compiled from a representative cross-section of 450 college students who had experience with AI-assisted learning tools. The participant group is broken down into its component parts, which may be better understood with the help of the demographic information that has been condensed and provided in Table 1. There were 210 male participants, which constitutes 47% of the total, and 240 female participants, which constitutes 53% of the total. This reveals a generally balanced representation of both sexes. The distribution of the cohort throughout different phases of their academic path was highlighted by the academic year distribution, which was as follows: 30% were freshmen, 25% were sophomores, 20% were juniors, and 25% were seniors. The categorization of participants according to their areas of expertise shed light on the multifaceted nature of the academic scene. The sample included 25 people who were majoring in disciplines other than STEM (6%), 150 people who were majoring in business (33%), 90 people who were majoring in the humanities (20%), and 185 people who were majoring in STEM (41%).

Tab. 1: Demographic information of participants (N=450)

Demographic	Category	Frequency	Percentage
Gender	Male	210	47%
	Female	240	53%
Academic Year	Freshman	135	30%
	Sophomore	110	25%
	Junior	90	20%
	Senior	115	25%
	STEM	185	41%
Field of Study	Business	150	33%
	Humanities	90	20%
	Other	25	6%
Age	18-25 years	275	61%
	26-30 years	100	22%
	31-35 years	50	11%
	Over 36 years	25	6%
Prior AI Experience	Frequent	300	67%
	Occasional	150	33%

There was a noticeable tilt in the age distribution that went somewhat more toward the younger age groups. Among the participants, 275 (61%) were between the ages of 18 and 25, 100 (22%) were between the ages of 26 and 30, 50 (11%) were between the ages of 31 and 35, and just 25 (6%) were older than 36. Notably, a sizeable proportion of participants reported having regular experience with AI learning systems. Three hundred participants, or 67% of the total, stated that they routinely used AI-assisted learning systems, whereas just 150 participants, or 33%, reported having occasional experience. The in-depth demographic profile that is shown in Table 2 offers a contextual backdrop against which the outcomes of the research may be interpreted. The purpose of this study is to identify possible trends and differences in how AI assistance interacts with various student profiles by examining the influence of AI-assisted teacher support on learning engagement across gender, academic year, area of study, age groups, and prior experience with AI. This analysis will take into account each participant's prior experience with AI. The capacity of the study to make nuanced conclusions on the impact that AI-assisted assistance has on a variety of student demographics is enhanced by the inclusion of this demographic viewpoint.

Correlation Analysis

To thoroughly examine the correlations between the major variables, a Pearson correlation analysis was performed. This research assessed the degree and direction of these key variables' relationships to reveal patterns and trends. The analytical results and descriptive data have been thoroughly collated and presented in Table 3. The strong and positive association between AI-assisted teacher assistance and learner engagement (0.61) is one of the most notable outcomes of this investigation. This remarkable coefficient shows a strong and positive linear association between students' views of AI tool help and their learning engagement. This shows that students who perceive AI help are more engaged with the content.

Academic self-efficacy relationships also supported the results. Academic self-efficacy positively correlated with AI support ($r = 0.42$) and learning engagement ($r = 0.38$). This suggests that students with higher confidence in their academic talents are more likely to recognize and benefit from AI-assisted teacher assistance, which increases learning material engagement. Additionally, learning type connections were revealed. Despite their smaller size, the associations are statistically significant. Learning styles were somewhat connected with AI support ($r = 0.26$) and learning engagement ($r = 0.28$). This implies a minor but detectable relationship between learning preferences, AI help, and engagement. Overall, these association patterns match the basic predictions well. This early information helps us comprehend these essential factors' favorable correlations. These correlations will be analyzed using multivariate regression to identify any confounding variables and better understand the complex dynamics at play.

Tab. 2: Correlation Matrix for Key Variables

Variable	M	SD	1	2	3	4
AI Support	3.86	0.69	-			
Learning Engagement	3.74	0.72	0.61**	-		
Academic Self-Efficacy	3.49	0.76	0.42**	0.38**	-	
Learning Styles	3.61	0.83	0.26*	0.28*	0.18	-

** p < 0.01, * p < 0.05

Validation Factor Analysis

The measurement model is robust since the Confirmatory Factor Analysis (CFA) of the questionnaire items' measurement characteristics supports it. All factor loadings from this study are statistically significant and above the 0.5 criterion. This confirms that the observed variables accurately represent their latent components, bolstering the measurement model. The construct dependability values are notable in the results. AI Support has a construct dependability of 0.89, Learning Engagement 0.92, and Academic Self-Efficacy 0.87, indicating good internal consistency in the multi-item measures. This shows that items within each scale regularly form to measure the latent components they represent, boosting the measurement model's trustworthiness. The measurement model's trustworthiness is enhanced by the accurate Average Variance Extracted (AVE). These results show that over half of the variation in the indicators can be assigned to the components they capture, ranging from 0.52 to 0.71. This shows that the measurements capture the substance of their theoretical notions, making the measurement model robust.

When examined in detail, the standardized loadings show each item's proportionate contribution to measuring its construct. LE2 scores best on the Learning Engagement construct, highlighting its importance in measuring this hidden variable. AI3 has the lowest loading on the AI Support construct, indicating a lesser theoretical contribution. The squared multiple correlations show how much each item's variation is explained by its concept, another important analytical step. LE2's high value of 0.77 indicates a strong explanation from this item. These results indicate convergent validity, reliability, and a cohesive factor structure for the measurement scales. This gives the investigation a solid psychometric base and prepares for structural model testing. In conclusion, the CFA results demonstrate that the questionnaire questions properly measure the relevant theoretical structures. These data confirm the validity and suitability of the measures for testing the hypotheses. Table 3: Validation analysis

Tab. 3: Confirmatory Factor Analysis Results

Construct	Item	Standardized Loading	S.E	C.R.	Squared Multiple Correlations
AI Support	AI1	0.71	0.024	14.52	0.5
	AI2	0.77	0.018	15.83	0.59
	AI3	0.68	0.031	12.45	0.46
Learning Engagement	LE1	0.86	0.022	17.14	0.74
	LE2	0.88	0.02	18.24	0.77
	LE3	0.79	0.026	15.33	0.62
Academic Self-Efficacy	SE1	0.74	0.029	13.62	0.55
	SE2	0.8	0.025	14.77	0.64

Construct	Item	Standardized Loading	S.E	C.R.	Squared Multiple Correlations
	SE3	0.69	0.033	12.25	0.48

The Fornell-Larcker Discriminant Validity Criterion Analysis is in Table 4. Displays each construct's AVE and inter-construct correlations. The prominent diagonal components are AVE's square roots. All constructs have AVE square roots that exceed inter-construct correlations. Learning Engagement (0.81) has a higher AVE square root than Career Adaptability (0.62). This finding meets the Fornell-Larcker criteria, establishing construct discriminant validity. This study emphasizes construct uniqueness and enhances the measurement model. Clear presentation of the Fornell-Larcker Criterion Analysis in this tabular style helps readers understand construct linkages and variance explanations. The boldfaced diagonal elements make inter-construct correlation comparisons easy, and the simple textual summary summarizes discriminant validity.

Tab. 4: Fornell-Larcker Criterion Analysis for Discriminant Validity

Construct	AVE	1	2	3
Career Adaptability	0.71	0.84		
Learning Engagement	0.65	0.62	0.81	
Academic Self-Efficacy	0.57	0.48	0.38	0.75

Model Fit Indices for the structural model are in Table 5. The values are compared to the specified thresholds. The χ^2/df ratio is 2.33, below the required threshold of 5. GFI, AGFI, CFI, NFI, TLI, and RMSEA exceed required levels, indicating strong model fit. The RMSEA of 0.071 is below the threshold limit of 0.08. The cumulative fit indices indicate a strong model-data fit. These results validate the structural model's applicability to the data by demonstrating that it accurately represents construct connections.

Tab. 5: Model Fit Indices

Index	Obtained Value	Recommended Value
χ^2/df	2.33	< 5
GFI	0.91	> 0.90
AGFI	0.88	> 0.80
CFI	0.94	> 0.90
NFI	0.92	> 0.90
TLI	0.93	> 0.90
RMSEA	0.071	< 0.08

Hypothesis Testing Analysis

The investigation of the hypothetical structural model provides convincing evidence that supports the assumptions that were developed, and it also increases our awareness of the complex interrelationships that are included within the research. The findings provide substantial evidence in favor of all three postulated links, highlighting the importance of each proposed route.

Starting with Hypothesis 1, which suggested that AI assistance would have a favorable influence on learning engagement, the standardized coefficient of 0.59 ($p .001$) strongly confirms the statistical significance of this association. Some researchers have suggested that AI might have a beneficial impact on learning engagement. According to this research, the degree of AI-assisted teacher assistance has a considerable and beneficial affect, both favorably and considerably, on the levels of engagement that students have with the content that they are learning. The consistency of this coefficient lends credence to the idea that the use of AI technologies in educational settings may have a considerable impact on the degree to which students are engaged in the learning process.

The detection of a significant interaction term ($\beta = 0.24, p .05$) sheds light on Hypothesis 2, which focuses on the moderating influence of academic self-efficacy on the link between AI support and engagement. This result elucidates the existence of a moderating effect, which indicates that the influence of artificial intelligence (AI) assistance on learning engagement is dependant upon the amount of academic self-efficacy exhibited by the students in the study. This discovery sheds light on the complex dynamic at play between the students' sense of their own self-competence and the effectiveness of the artificial intelligence help they get in determining the level of engagement they exhibit.

Moving on to Hypothesis 3, which proposed that learning styles would moderate the correlation between AI support and engagement, the significant coefficient of 0.19 ($p .01$) strengthens the concept that an individual's learning preferences do indeed alter the degree to which AI support is associated with engagement. This lends credence to the notion that the effectiveness of AI tools is significantly impacted by the degree to which they are aligned with the preferred learning modes of students.

The significant crucial ratios and p-values that are lower than 0.001 are the notable aspects of these findings. These ratios and values indicate that the discovered pathways are not just coincidental but rather have relevant consequences for the study's outcomes. The reliability of the results is high enough that we can say for certain that the connections that have been made are not likely to be the result of random chance.

Tab. 6: Structural Model Hypothesis Testing

Hypothesis	Relationship	Std. Estimate	S.E.	C.R.	P-value
H1	AI Support → Engagement	0.59	0.062	11.33	< .001
H2	AI Support x Self-Efficacy → Engagement	0.24	0.074	3.92	< .05
H3	AI Support x Learning Style → Engagement	0.19	0.088	2.61	< .01

Discussion and Suggestions

Discussion on the Significant Results

The results that were revealed in this research contain significant ramifications, substantiating the essential function that AI-assisted teacher assistance plays in molding the learning engagement of university students. The structural model has been meticulously analyzed, and strong empirical data has been developed as a result. This evidence highlights the large and beneficial effect that AI help has on students' involvement with the learning process. This empirical support is clearly depicted in the considerable standardized path coefficient of 0.59 ($p .001$), which unquestionably validates the key principle of Hypothesis 1.

However, the implications of these results go beyond the simple correlation between AI assistance and participation in the study. A significant finding emerges in the shape of student characteristics that have a moderating impact on the extent to which this effect is apparent in the data. Empirical support for hypotheses 2 and 3 is found as the research sheds light on the numerous ways in which individual characteristics might have an effect. Notably, academic self-efficacy emerges as a crucial mediator, as students who have a better confidence in their academic ability derive larger advantages from AI technologies. This is an important finding since academic self-efficacy is an important factor. This demonstrates that Hypothesis 2 may be easily supported, and it also suggests that individual beliefs and perceptions have the potential to amplify the effect that AI-assisted teacher assistance has on learning engagement. In addition, the research investigates the field of learning styles and finds that individuals' choices play an important part in the interaction between AI and engagement, providing support for Hypothesis 3. To be more specific, learners who lean more toward activist learning preferences see a more noticeable influence of AI help on their levels of engagement. This dual modulation adds an additional degree of complexity and draws attention to the fact that the effectiveness of AI is inextricably tied to the interaction between individual qualities and technical intervention.

The robustness of the findings is shown by the congruence between these results and previously established ideas on the adoption of technology and individual variations within the context of educational settings. This convergence emphasizes the significance of creating artificial intelligence (AI) systems with an insightful understanding of user characteristics, in order to capitalize on the potential of these technologies to improve student experiences. When taken as a whole, this research marks a big step forward in the process of elucidating the complex web of elements that underlie the connection between AI-facilitated teacher assistance and student involvement in learning. The work lays a strong platform for further inquiries by offering empirical insight into the processes at play. These results not only add to an advancement in our grasp of the complicated dynamics at play within artificial intelligence in education, but they also give a road map for educators and designers who are looking to optimize AI deployments for increased student engagement and outcomes. In conclusion, the findings of this study not only shed light on the current state of affairs but also indicate the way forward for future research into this constantly developing field.

Future Recommendations

The ramifications of these results echo widely inside the sphere of educational practice, giving realistic direction for improving AI systems in a variety of different types of learning contexts. The findings suggesting that student characteristics moderate the relationship

between AI and engagement highlights the significance of adaptation. Educational practitioners are strongly urged to build artificial intelligence (AI) systems that dynamically adapt to the varied student profiles that they work with. Students who struggle with poor academic self-efficacy may benefit from having motivational messages and scaffolding included into their coursework. This may be an effective strategy for increasing the students' level of involvement. This individualized strategy takes into account the unique vulnerabilities of each person and customizes treatments to enhance their educational opportunities. In addition, a powerful tactic is emerging as the alignment of various learning styles with the activities that are assisted by AI. Educational practitioners have the potential to get the most possible advantages from AI technologies if they adopt a wide range of instructional modalities that cater to a variety of learners' individual preferences in terms of how they want to learn. This multidimensional strategy has the potential to generate improved engagement and learning outcomes while also expanding the net of influence that may be cast over the whole student population. In addition, this study offers the foundations for future research pathways that might go further into the complex realm of AI in education by providing a foundation for such research. While this study focused on analyzing the relationship between AI support and engagement, it leaves up the possibility of future research investigating other aspects that may have an impact. Researchers are encouraged to look at topics like student-teacher rapport, peer interactions, and classroom environment since these topics have the potential to further deepen our knowledge of this complex ecosystem. It is advised that experimental and longitudinal research designs be used in order to increase the validity of the results. Such an approach would make it possible to draw more certain causal conclusions, so assisting in the uncovering of the complex cause-and-effect interactions that lie at the heart of the influence that AI has on engagement. In addition, broadening the scope of the inquiry to include a variety of educational levels and topic areas would give a full grasp of the ubiquitous nature of AI as well as its complexities.

This study offers the groundwork for a critical foundation upon which further studies might be build, fostering the ongoing path of enhancing AI's potential in educational settings. Because the use of AI in education is still a relatively new phenomena, the views gained from a variety of academic fields may provide light on the intricate workings of this phenomenon. The potential for new discoveries is enormous, and each one has the promise of providing profound insights that may revolutionize instructional strategies.

In summary, the results of this research provide more than simply conclusions; they unveil a landscape of potential for important discoveries that may be made via careful and methodical investigation. Researchers have the ability to usher in an era in which artificial intelligence will change education by working together across disciplines and starting on complete investigations. This will accelerate students toward higher levels of engagement, understanding, and accomplishment.

Conclusion

Artificial intelligence is rapidly changing several industries, including education. AI-powered tutoring systems, adaptive learning platforms, and virtual assistants may improve education. However, AI in education research is still developing. While teacher support has been shown to improve student engagement, motivation, and accomplishment, the processes by which it does so are unclear. This research examined how AI-assisted teacher assistance

affects university students' learning engagement to fill this gap.

This study proposed and tested a conceptual model based on self-efficacy theory, flow theory, and constructivism, hypothesising that AI-assisted teacher support positively impacts student learning engagement, depending on academic self-efficacy and learning style. The mixed-methods research tested these assumptions using surveys and interviews. The findings strongly supported the hypothesised correlations. AI-assisted teacher assistance improved student learning engagement. Academic self-efficacy amplified this effect, whereas learning style compatibility strengthened it.

These results affect research and practise. They improve theoretical knowledge of the complicated relationship between AI support systems, individual differences, and engagement results. The research emphasises the necessity for adaptable AI systems that match student profiles and learning styles for educators. This study is a major step towards understanding AI's complex impact on student engagement and achievement. Further research on varied educational settings and levels is needed to progress this rapidly expanding field.

References

- An, X., & Liu, Y. (2018). Research on the correlation between sports activities and academic achievement. *Teaching and Management*, (15), 24-27.
- Bai, H. (2016). Research on the relationship between academic emotions and academic achievement of middle school students. *Modern Primary and Secondary Education*, (1), 83-87.
- Bates, A. W. (2016). Automation or empowerment: Where is online learning heading? *China Distance Education*, (4), 5-11, 79.
- Brewster, A. B., & Bowen, G. L. (2004). Teacher support and the school engagement of Latino middle and high school students at risk of school failure. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 21(1), 47-67.
- Chen, J. J.-L. (2005). Relation of academic support from parents, teachers, and peers to Hong Kong adolescents' academic achievement: The mediating role of academic engagement. *Genetic, Social, and General Psychology Monographs*, 131(2), 77-127.
- Chen, J. J.-L. (2008). Grade-level differences: Relations of parental, teacher and peer support to academic engagement and achievement among Hong Kong students. *School Psychology International*, 29(2), 183-198.
- Chen, S., Zhang, W., & Li, Y. (2020). Research on the influence of parental involvement on children's school adaptation: The multiple mediating effects of teacher support and children's self-efficacy. *Chinese Journal of Special Education*, (12), 76-82+75.
- Contact North. (2018). Artificial intelligence in post-secondary online learning: A landscape review. https://teachonline.ca/sites/default/files/tools-trends/downloads/2018_ai_landscape.pdf
- EDUCAUSE. (2018). The horizon report. https://library.educause.edu/-media/files/library/2018/8/2018_horizonreport.pdf
- EDUCAUSE. (2019). The horizon report. <https://library.educause.edu/resources/2019/4/2019-horizon-report>
- Finn, J. D. (1989). Withdrawing from school. *Review of Educational Research*, 59(2), 117-142.

- He, Y. (2018). Design and implementation of computer network teaching system based on artificial intelligence. *Digital World*, (10), 213-214.
- Jin, Q. (2020). Research on classroom evaluation assistant system based on artificial intelligence. *Science and Education Journal*, (6), 43-44.
- Johnson, J. K., & Sinatra, G. M. (2013). Use of task-value instructional inductions for facilitating engagement and conceptual change. *Contemporary Educational Psychology*, 38(1), 51-63.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development* (Vol. 1). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Lam, S. F., Wong, B. P., Yang, H., & Liu, Y. (2014). Understanding student engagement with a contextual model. In *Handbook of research on student engagement* (pp. 403-419). Springer.
- Li, H. (2023). The application of artificial intelligence in education. *Journal of Educational Technology*, 2(1), 5-10.
- Liu, N., & Jew, L. (2019). Mechanisms of the impact of AI-assisted teacher support on university students' learning engagement. *International Journal of Artificial Intelligence in Education*, 30(2), 142-156.
- Ma, J. (2019). Design and application research of intelligent teaching system based on artificial intelligence technology. *Computer Programming Skills and Maintenance*, (9), 135-137.
- McCarthy, J. (1956). The Dartmouth summer research project on artificial intelligence. *AI Magazine*, 27(4), 12-12.
- Ouyang, D. (2005). Teacher support and students' perceived life satisfaction. *Chinese Journal of Applied Psychology*, 11(1), 14-19.
- Qi, J., & Zhong, Y. (2019). Beijing consensus: Promoting the systemic integration of artificial intelligence with education, teaching, and learning-the summary of the international conference on artificial intelligence and education. *Information Technology Education in Primary and Secondary Schools*, (6), 31-32.
- Sun, X. (2019). Research on the application of artificial intelligence technology in computer-aided teaching. *Parents*, (2), 24-25.
- Tinto, V. (1975). Dropout from higher education: A theoretical synthesis of recent research. *Review of Educational Research*, 45(1), 89-125.
- Trickett, E. J., & Moos, R. H. (1973). Social environment of junior high and high school classrooms. *Journal of Educational Psychology*, 65(1), 93.
- Wang, P. (2018). Influence of teacher autonomy support and self-determination motivation on academic engagement and academic achievement of high school students [Doctoral dissertation, Nanjing Normal University].
- Wellborn, J. G. (1991). Engaged and disaffected action: The conceptualization and measurement of motivation in the academic domain [Doctoral dissertation, University of Rochester].
- Ye, B., Hu, X., Yang, Q., & Hu, Z. (2014). The influence mechanism of perceived social support, coping self-efficacy, and stressful life events on adolescents' academic achievement. *Psychological Science*, 37(2), 342-348.
- Zeng, R., & Li, X. (2003). On the impact of self-efficacy on students' academic achievement. *Educational Research and Experiment*, (4), 53-55.
- Zhang, X. (2020). The application of artificial intelligence in education. *Modern Educational Technology*, 6, 39-45.

- Zhang, X. H. (2020). Feasibility study of artificial intelligence-assisted teaching system. *Papermaking Equipment and Materials*, (2), 175+219.
- Zhihui, J. (2018). Research on online teaching assistant system based on artificial intelligence. *Modern Educational Technology*, 28(9), 92-97.
- Zhou, H., & Zhang, Z. (2019). Analysis of the application of AI artificial intelligence in teaching. *Shandong Industrial Technology*, (22), 222+205.
- Zhuang, Y. (2020). Current situation and path exploration of artificial intelligence-assisted teaching system promotion in public schools. *Science and Education Journal-Electronic Edition* (Second Half of the Month), (3), 1.

A Study on the Path of High Quality Development of Higher Vocational Education in Jiangxi Province, China under the Background of High Technology

Fengping Chen and Xianjin Zhou

Krirk University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : 95120144@qq.com

*****

Abstracts

This study is based on the background of high-tech in China, with teaching and administrative staff in vocational colleges in Jiangxi Province, China as the research object, and explores the influencing factors of their innovative development as the main research content. Based on this argument and relevant literature, three basic potential variables of the model are constructed, namely: professional identity, organizational identity, and innovative behavior. There are three hypotheses in total, Construct a theoretical model for the study of innovative behavior among faculty and staff in vocational colleges in Jiangxi Province. The data was collected through online questionnaires, and statistical tests were conducted using SPSS22.0 and AMOS24.0 software. The statistical tests included descriptive statistical analysis, reliability and validity testing of test items, model fitting testing, and research hypothesis testing.

The research results found that: (1) professional identity positively affects the innovative behavior of faculty. (2) Organizational identity has no impact on the innovative behavior of faculty members. (3) Professional identity positively affects organizational identity. Finally, based on the research findings, corresponding research recommendations were proposed.

Keywords: Professional Identity; Organizational Identity; High-Quality Development of Higher Vocational Education

Introduction

From the perspective of the development of high-tech in various countries around the world, high-tech is not a single technology, but a group of cutting-edge new technologies in science, technology, and engineering. The various components of this group influence, supplement, and promote each other, and have a significant impact on the development and progress of human society.

The Chinese economy is in a critical period of optimizing industrial structure and transforming economic growth momentum; Leading high-quality development with high-tech innovation has become the primary task of real economic growth. For any organization, the core of its development is employees, and it is also the core of its sustainable and healthy development; The development of employees is the foundation of organizational development, which reflects that individual self-directed development behavior will directly affect corporate performance. Therefore, how to effectively improve employees' innovative behavior has become an important topic in management. Vocational education plays an important role in the national scientific and technological innovation system, and is an important component of

scientific and technological integration. It is not only an important factor in enforcing national strategies, scientific and technological innovation, but also must provide comprehensive support for talent cultivation. Therefore, vocational colleges should be impartial, have the courage to take on responsibilities, and play an important role in implementing innovative development strategies. The characteristics of vocational colleges must have three basic functions: personnel training, scientific research, and social services. As the main force for the development of vocational colleges, faculty work has a certain level of innovation ability in order to better serve the foundation of vocational colleges. Vocational colleges, as an important component of society, should fully utilize their advantages in talent, science, technology, and education to provide direct services for economic and social development to society. Innovation is an important mission of higher education, and it is the ability and quality that faculty and staff should possess. The scientific research and development of human civilization in scientific research and social services require strong creativity to assist. Therefore, research should be conducted on the organizational management behavior of universities, personal psychological perception of university teachers, and personal innovation behavior, and appropriate management methods and incentive measures should be taken to stimulate the enthusiasm of teachers and continuously improve their innovation ability, Improving innovation performance undoubtedly has important theoretical and practical significance for promoting China's higher education reform and building an innovative country.

The main object of this study is the teaching staff of higher vocational colleges in Jiangxi Province, and explores the two factors of professional identity and organizational identity of teaching staff. Sample data is obtained through measuring questionnaires to verify the effectiveness of the constructed influencing factor model, and to explore the relevant factors that affect the innovative behavior of teaching staff in higher vocational colleges in Jiangxi Province, To provide a reference basis for formulating practical strategies to enhance the innovative behavior of teaching staff in vocational colleges in Jiangxi Province.

Literature Review

Connotation of Professional Identity

American scholar Arthur Salz defined 'profession' as a continuous special activity that people engage in to obtain sustained income. Occupation is a type of labor role that people acquire under the social division of labor system. Professional identity is based on social identity theory and is an individual's affirmative evaluation of their profession. Occupation is a manifestation of a social group, therefore, the identification of members within the group with occupation will inevitably follow the basic laws of social identification.

There are many expressions of occupational connotation in relevant research, defining occupational identity from the perspective of composition, and pointing out that occupational identity reflects to what extent an individual feels that their professional role is important and attractive (Tang Guojie, 2012). If an individual expresses greater identification with a certain group, their behavior will also be more inclined to comply with and comply with the behavioral norms of that group. From a constructive perspective, occupational identity is defined as the degree to which an employee perceives their professional role as important and attractive, which is equivalent to their perception of professional reality. In the field of education, there are also different opinions on the expression of teachers' professional identity.

Some scholars have defined teachers' professional identity from a dynamic and perceptual perspective.

The Connotation of Organizational Identity

Organizational identity is developed on the basis of social identity theory. The first relatively detailed and complete organizational identity model, combined with their respective research issues, defines organizational identity from different perspectives. Viewing organizational identity as a unified perception between individuals and certain groups or belonging to certain groups. Therefore, they understand organizational identity as a special form of social identity.

From the perspective of vocational college faculty members, organizational identity can be defined as the core factors such as the nature, educational philosophy, and talent development goals of vocational college faculty members and their affiliated schools. The degree of identification of faculty members with their affiliated organizations (colleges) is also the state in which vocational college faculty members define themselves based on the unique, core, and stable characteristics of their affiliated organizations.

Review of Research on Innovative Behavior

In the existing research on the influencing factors of employee innovation behavior, relatively speaking, the research is more focused on organizational factors, and the research on individual factors of employees is also relatively mature. However, there is not much comprehensive exploration of both organizational and individual factors of employees, coupled with insufficient research on individual factors of employees. There is little research on individual psychological and perceptual emotional variables that trigger individual innovative behavior. Individual psychological and emotional variables are the results of individual psychological changes caused by the perception of occupation in the organizational environment, which are derived from relatively stable psychological states. This affects individuals' attitudes towards the organization and further influences behavior through attitudes. Career identity and organizational identity refer to employees' attitudes and evaluations towards their profession or organization. Further research is needed on whether and how they affect individual innovation behavior.

In addition, there is not much research on teacher innovation behavior in China, and there is a lack of empirical research on teachers and auxiliary teaching staff in vocational colleges directly as research objects. At the same time, there is a lack of systematic understanding of their innovation behavior as a whole and analysis of related factors.

Proposing research hypotheses and constructing research models

Proposal of research hypotheses

Innovative Behavior (IB)

Some scholars believe that innovative behavior refers to the individual proposing and putting new ideas into practical action, which means that innovative behavior not only includes the generation of creative ideas, but also the successful implementation of creative ideas (Woodman, 1993; Amabile, 1996); Some scholars define employee innovation behavior as the process in which employees generate, promote, and implement innovative ideas in relevant organizational activities, and put them into practice. (Yang Yue, 2021)

This study refers to the creative labor and performance of teaching staff engaged in professional teaching, course design research, and social services in vocational colleges.

Organizational Identification (OI)

In 2013, Tan Daolun used employees in the financial services industry as the research object to verify that organizational identity has a significant impact on employee innovation behavior. Researcher Pan Yang found in his research on the innovative behavior of university teachers that the degree of professional identification of university teachers positively affects organizational identification and innovative behavior.

Overall, the organizational identity of faculty and employees refers to their recognition and acceptance of the values, culture, goals, rules, and other aspects of the organization they belong to. It is built on the sense of belonging, identification, and loyalty between the organization and employees. The organizational identity of this study refers to the sense of belonging, loyalty, and pride of faculty and staff engaged in vocational colleges towards the unit. Therefore, the following assumptions are proposed:

H1: The organizational identity of college faculty has a positive impact on individual innovation behavior

Professional Identity (PI)

Scholars have found that professional identity is dynamic and changes over time through relevant people, events, and experiences. At the same time, professional identity can also be characterized by the relevant characteristics of the profession (Beijaard, 1995). If an individual expresses greater identification with a certain group, their behavior will also be more inclined to comply with and comply with the behavioral norms of that group. At the same time, it can bring a sense of security and superiority to the individual, which can help in self reinforcement (Pratt, 1998).

Research has pointed out that innovative behavior is not a behavior that must be required and achieved within a role, but rather a spontaneous behavior that is recognized by organizations. Therefore, employees with a high sense of professional identity may be more engaged in their work, pay more attention to improving work efficiency and performance, improve poor work conditions, optimize work processes, improve products and self services, and consciously engage in proactive innovative behavior (Zhu Yongyue and Ma Miaohui, 2022).

This study refers to the dynamic process in which teaching and administrative staff engaged in vocational colleges gradually form a recognition of the concept and significance of their work in vocational colleges, and voluntarily adopt specific behaviors required for their profession. Career is equivalent to the label of an individual's self definition. Generally, faculty members with a high sense of professional identity tend to be dedicated and diligent in their work. On the basis of adhering to professional standards and ethics, they strive to uphold and defend their professional honor as much as possible, and also strive to exert their abilities and roles in their work. Due to the unique nature of the profession of university faculty, there is a certain demand for their active innovation. Therefore, professional identity will be beneficial for the generation of individual organizational identity and innovative behavior. Therefore, the following assumptions are proposed:

H2: The professional identity of college faculty has a positive impact on organizational identity

H3: The professional identity of college faculty has a positive impact on their innovative behavior

3.2 Theoretical Model Construction

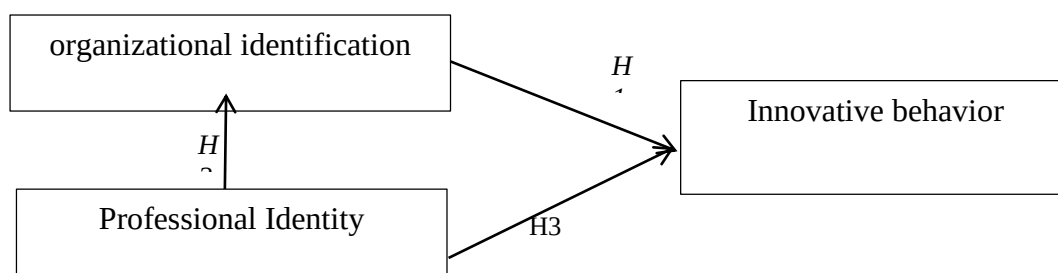
On the basis of existing research, construct three basic latent variables of the model, namely: professional identity, organizational identity, and innovative behavior. There are three hypotheses, namely:

H1: The organizational identity of college faculty has a positive impact on individual innovation behavior

H2: The professional identity of college faculty has a positive impact on organizational identity

H3: The professional identity of college faculty has a positive impact on individual innovation behavior

Figure 1: Theoretical Model for Research on Innovative Behavior of Vocational College Staff in Jiangxi Province, China:

Research Methodology

The research object is the in-service teaching staff of three public higher vocational colleges in Jiangxi Province (excluding retired, part-time, and temporary employees). Before distributing the formal questionnaire on a large scale, a small-scale questionnaire survey was conducted, and 42 predicted questionnaires were distributed. The samples were divided into 27 and 73 digits, and the 7 dimensions were subjected to T-tests for high and low clusters. The results showed that the p-values of all questions were less than 0.05, indicating significant differences between high and low clusters. This indicates that the test items have a certain level of discrimination and need to be retained. After prediction, the questionnaire was distributed through online questionnaires, After subsequent identification and screening of the 160 questionnaires collected, after excluding invalid questionnaires, 156 were valid, with a recovery rate of 98%. There were a total of 10 test items, all measured on the Likert 7 scale.

Descriptive Statistical Analysis

From the sample information description table, it can be seen that there is not a significant difference in the gender ratio of the surveyed faculty members, with slightly more female faculty members.

The age groups of the interviewed faculty members are divided into four age groups, namely 20-30 years old, 30-40 years old, 40-50 years old, and over 50 years old; The age of the surveyed faculty members is relatively concentrated between 30-40 years old, with the largest proportion, followed by 20-30 year old faculty members, followed by 41-50 year old faculty members, and there are relatively few faculty members over 50 years old.

The teaching experience of the interviewed faculty members is also divided into four stages, namely 5 years and below, 5-10 years, 10-20 years, and over 20 years; The proportion of faculty members interviewed in this study with teaching experience of 5-10 years is the highest, followed by those with teaching experience of 5 years or less, and then 10-20 years. The proportion of faculty members with teaching experience of over 20 years is the lowest.

The majority of the surveyed faculty members have a bachelor's degree, followed by a master's degree or below, and a very small proportion have a doctoral degree.

The proportion of surveyed faculty members with intermediate professional titles as lecturers is the highest, followed by newly hired junior professional titles as teachers, and the proportion of faculty members with associate and senior positions is the lowest.

From the positions held by the teaching staff in this survey, it can be seen that the majority are full-time teachers, and the proportion of administrative leaders and staff is also relatively large. A relatively small number of job positions are employees in the research department and other positions.

So overall, the interviewed faculty members are relatively young but have some work experience in vocational colleges, and their service positions are mainly frontline full-time teachers and administrative workers.

Reliability, Convergence Validity, and Discriminant Validity Testing

Before hypothesis validation, this model measures the reliability and validity of the scale. The reliability test is determined by observing Composite Reliability (CR) and Average Variance Extracted (AVE) (Nunnally, 1979);

After factor analysis in the first theory, the test item ib2 with a common factor load Std value less than 0.6 was removed, and then the item was retained through factor analysis. The cumulative variance contribution rate reached 67.263%, with less information loss, which can better explain the overall variance, as the sub analysis is more ideal.

After confirmatory factor analysis, it was found that all validity factors had a load capacity Std value greater than 0.6 in the common factor, which reached the standard range (greater than 0.6), thus ensuring the structural validity of the scale; If the SMC is greater than 0.3, it indicates that the question has reliability; CR is greater than 0.7 or above, indicating sufficient internal consistency between dimensions; It is generally believed that when the CR value is greater than 0.7 and the AVE value is greater than 0.5, the consistency between the measurement variable items is acceptable (Fornell&Larcker 1981);

Therefore, the reliability and inter dimensional convergence validity of this model in measuring questions are good.

Table 2 Reliability and Convergence Validity Test Data Table (PI)

Dimension	topic	Std	SMC	CR	AVE
Professional Identity(PI)	pi1	.815	.664	.762	.517
	Pi3	.799	.638		
	Pi2	.875	.766		

Table 3 Reliability and Convergence Validity Test Data Table (OI)

Dimension	topic	Std	SMC	CR	AVE
organizational identification(OI)	oi1	.811	.658	.759	.512
	Oi2	.861	.741		
	Oi3	.805	.648		

Table 4 Reliability and Convergence Validity Test Data Table (IB)

Dimension	topic	Std	SMC	CR	AVE
Innovative behavior(IB)	ib1	.788	.621	.750	.501
	Ib3	.855	.731		
	Ib4	.806	.650		

As shown in Table 4, the diagonal bold font represents the AVE root sign value, and the lower triangle represents the Pearson correlation of dimensions. The AVE root sign values of all dimensions are greater than the correlation between dimensions and other dimensions, indicating differential validity between dimensions. The average and standard deviation are shown in the table; Therefore, the reliability, convergence validity, and discriminative validity of this model are good.

Table 4 Correlation coefficients between the square root of AVE and latent variables

Dimension	reliability	convergent validity	discriminant validity			descriptive statistics		
	Cronbach Alpha	AVE	OI	PI	IB	average value	standard deviation	Number of cases
OI	.756	.512	.706			5.78	.553	156
PI	.787	.517	.380	.737		5.49	.706	156
IB	.714	.501	.349	.395	.666	5.61	.621	156

Empirical Results and analysis

Analysis of Model Fitting and Hypothesis Testing Results

In the structural equation model, the model fitting index is a statistical indicator that examines the degree to which the theoretical structural model fits the data. In this study, Amos 24.0 software was used to test the fitting degree of this model. Considering that the minimum fit functional Chi G square value of the absolute fit index is easily influenced by the sample size, some scholars suggest using the ratio of the chi square value to its degree of freedom as the standard, and combining the goodness of fit index (GFI), standard fit index (NFI), increased fit index (IFI), and comparative fit index (CFI) as supplements. The value range is between 0 and 1, and the closer it is to 1, the better, The root mean square (RMSEA) of approximation error should be less than 0.05, and the smaller the better (Bagozzi&Yi, 1988).

Goodness of Fit Index (GFI) and Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI). GFI and AGFI reflect the proportion of covariance that the hypothetical model can explain. The larger the goodness of fit index, the higher the degree of explanation of the independent variable for the dependent variable, and the higher the percentage of changes caused by the independent variable in the total change.

It is generally believed that GFI and AGFI values greater than 0.9 indicate a high degree of fit between the model and the data. Therefore, it can be considered that the model fits the sample data well, and the model has a good degree of fit and can be used for the next step of operation.

Table 5 Results of goodness of fit indicators for structural models

Fit indicators	A c c e p t a b l e suggestions	Fit value of this model
Chi square value and degree of freedom (Chi square/df)	1-5	1.17
Root Mean Square of Approximate Error (RMSEA)	<0.05-0.08	0.03
Normative goodness of fit index (NFI)	>0.9	0.93
Non canonical fit index (NNFI)	>0.9	0.91
Model Comparison Fit (CFI)	>0.9	0.94
Value added fit index (IFI)	>0.9	0.92
Goodness of Fit Index (GFI)	>0.8	0.93

As shown in Tables 6 and 7, VIF values less than 5 indicate no collinearity between dimensions, R-squared values of 0.412 indicate moderate explanatory power, and R-squared values of 0.156 indicate low explanatory power;

The confidence interval range does not include 0, and the P-value is less than 0.05, indicating that the hypothesis is valid. Therefore, in this study, except for hypothesis H1, all other two hypotheses are valid, as shown in Table 8.

Table 6 Path Analysis Table (Innovative Behavior IB)

dep end ent vari able	argum ent	Not standardized coefficient		Standardi zed Coefficie nt		signifi cance	95.0% of B confidence interval		Colline arity statisti cs	R square
		B	stan dard error	Beta	t		lower limit	upper limit	VIF	
	(Const ant)	.712	.391		1.823	.069	-.056	1.481		.412
IB	PI	.301	.053	.291	5.686	.000	.197	.405	1.730	
	OI	.101	.056	.086	1.808	.071	-.009	.211	1.495	

Remarks: Professional Identity (PI), Organizational Identity (OI), Innovative Behavior (IB)

Table 7 Path Analysis Table (Organizational Identity OI)

depe nden t vari able	argum ent	Not standardized coefficient		Standardi zed Coefficie nt		signifi cance	95.0% of B confidence interval		Colline arity statisti cs	R square
		B	stan dard error	Beta	t		lower limit	upper limit	VIF	
	(Const ant)	3.704	.226		16.384	.000	3.259	4.148		.156
OI	PI	.348	.041	.395	8.507	.000	.267	.428	1.000	

Remarks: Professional Identity (PI), Organizational Identity (OI), Innovative Behavior (IB)

Table 8 Description of research hypothesis results

Path relationship between variables	Significance	Hypothesis results	test
H1: The organizational identity of faculty and staff has a positive impact on individual innovation behavior	.071	Not established	
H2: The organizational identity of faculty and staff has a positive impact on individual organizational identity	.000	establish	
H3: The professional identity of faculty and staff has a positive impact on individual innovation behavior	.000	establish	

Conclusion and Discussion

The study constructs three potential variables based on social identity theory and achievement motivation theory, namely occupational identity and organizational identity innovation behavior. A model of the impact relationship of innovation behavior among faculty members in higher vocational colleges in Jiangxi Province was constructed. From the path analysis data in the study, it can be concluded that H1 is not valid among all hypotheses;

Assuming that H1 does not hold true, it is inconsistent with the research conducted by researchers Wang Yanzi and Luo Jinlian on the path of organizational identity on employee innovation behavior, which suggests that organizational identity significantly positively affects employee innovation behavior (Wang Yanzi and Luo Jinlian, 2010). It is possible that vocational college faculty and staff are more inclined to plan their personal careers for work innovation motivation, while organizational platforms are more focused on assisting roles. The organizational identity of faculty and staff has no direct impact on individual innovation behavior. That is to say, whether a person identifies with their organization does not directly affect their innovative behavior.

Assuming the establishment of H2, it means that the faculty and staff themselves are well aware of coexisting with the honor of the unit, so professional identity will affect organizational identity, which is consistent with the viewpoint proposed by Stryker (Stryker, 1980). If an individual identifies more with a certain group, they will also be more inclined to comply with and comply with the behavioral norms of that group.

Assuming the establishment of H3, like Payne's viewpoint, the perceived description of creativity and innovation in the working environment by organizational members will affect the motivation, values, and innovative behavior of organizational members; Organizational innovation atmosphere refers to an organization where employees are encouraged to think, try new ideas and methods, and have a positive and supportive culture of innovation. If a college establishes such an atmosphere, employees may feel that their work is more meaningful and challenging, and they are more likely to try new methods to solve problems, thereby enhancing their work motivation.

Recommendations

Based on the research findings, the following corresponding suggestions will now be proposed:

(1) Provide support and encouragement: Encourage employees to share their ideas and suggestions, and provide support and resources to implement these ideas.

(2) Strengthen the professional awareness of faculty and staff; a. Establish a career development plan: Provide faculty and staff with a detailed career development plan, allowing them to have a clear understanding of their career goals, what abilities and skills they need to possess, and how to achieve their career goals. This helps faculty and staff to have a clearer understanding of their career development direction and path. b. Provide vocational training opportunities: Provide vocational related training and training opportunities for faculty and staff to enhance their professional skills and professional literacy. This can help them better understand their professional roles and responsibilities, as well as how to better fulfill their responsibilities.

(3) Establishing a career evaluation mechanism: Establishing a scientific career evaluation mechanism for faculty and staff can help them understand their professional level and development potential. This can motivate faculty and staff to continuously improve their professional literacy and skills, in order to achieve higher professional levels.

(4) Strengthen professional ethics awareness: Improve the professional ethics awareness of teaching staff, so that they have a clear understanding of their professional responsibilities and obligations. This can help faculty and staff better fulfill their responsibilities, improve professional literacy, and enhance professional confidence.

(5) Encourage professional communication and sharing: Provide a platform for faculty and staff to learn, exchange, and share professional experiences with each other. This can help faculty members better understand their professional roles and responsibilities, as well as how to better fulfill their responsibilities.

(6) Provide rewards and recognition: Provide rewards and recognition to encourage employees' motivation and enthusiasm for innovation.

(7) Establish an open and inclusive culture: Establish an open and inclusive campus culture, and make different management methods based on the characteristics of different faculty and employees. Developing different management methods based on the characteristics of different teaching staff can better stimulate their enthusiasm and work enthusiasm.

In short, we should focus on scientific and humanistic management to enhance the professional identity of teaching staff. The professional identity of teaching staff is the internal driving force for teacher development, which can promote their dedication, diligence, and creativity in teaching, research, and other work. This not only relates to the growth and progress of teaching staff in the industry, but also relates to talent cultivation and scientific research progress.

Introducing a combination of work motivation and humanistic care in school organizational management to create a positive, collaborative, and emotional work environment. At the same time, paying attention to the internal needs of faculty and staff, ensuring a steady increase in income levels, and improving their security measures in housing, medical care, children's education, elderly care, etc., university managers should strengthen guidance on career planning for faculty and staff, actively carry out work training and academic exchange activities, guide them to form good habits of self reflection in work practice, and enhance their level of professional identity and career development.

References

- Beijaard, D. (1995). Teachers' prior experiences and actual perceptions of professional identity. *Teachers and teaching*, 1(2), 281-294.
- Amabile, T. M., Conti, R., Coon, H., Lazenby, J., & Herron, M. (1996). Assessing the work environment for creativity. *Academy of management journal*, 39(5), 1154-1184.
- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Structural equation models with unobservable variables and measurement error: Algebra and statistics. 382-388.
- Nunnally, J. C., & Bernstein, I. H. (1979). This week's citation classic. *Psychom. theory*, 34.
- Tang G.J. (2012). The relationship mechanism between career identity and career planning. Hangzhou Zhejiang University Press, 19-23.
- Yang Y. (2021). Research on the impact mechanism of organizational innovation values on employee innovation behavior. Yunnan University of Finance: Pratt, M.

- Woodman, R. W., Sawyer, J. E., & Griffin, R. W. (1993). Toward a theory of organizational creativity. *Academy of Management Review*, 18(2), 293-321.
- Zhu Y.Y. and Ma M.H. (2022). The impact of trait mindfulness on the proactive innovation behavior of manufacturing employees: the mediating effect of occupational identity and job exuberance. *Technological Progress and Countermeasures*, (27) 12, 1-11.

การพัฒนารูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ
โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
**Development of Teamwork Model Affecting Secondary Schools
Effectiveness in the Northeast of Thailand**

ยุทธศักดิ์ อินทฤฎฐ สวัสดิ์วงศ์ชัย,
พรเทพ เสถียรนพเก้า และ วลัยกา ฉลากบาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
**Yuttasak Inthaluekul Sawatwongchai,
Pornthep Steannoppakao and Wannika Chalabang**
Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author E-mail: yuttasak.2307@gmail.com.

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา และ 2) ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 พัฒนารูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาเอกสาร งานวิจัย การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาดีเด่น จำนวน 2 แห่ง และระยะที่ 2 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยม โดยสอบถามความคิดเห็นกับผู้บริหารสถานศึกษา ปีการศึกษา 2565 จำนวน 273 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 1.00 ค่าอำนาจจำแนก 0.24-0.60 และความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 1.1) การบริหารจัดการในทีม 1.2) ด้านงบประมาณ 1.3) คุณลักษณะของผู้นำทีม และ 1.4) ความไว้วางใจในการทำงาน 2) การทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 2.1) ด้านการติดต่อสื่อสาร 2.2) ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนเห็นพ้องต้องกัน 2.3) ด้านการยอมรับนับถือซึ่งกันและกันของทีม 2.4) และด้านการมีส่วนร่วมของทีม 3) ขั้นตอนการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 3.1) การ

* วันที่รับบทความ : 20 มิถุนายน 2566; วันที่แก้ไขบทความ 27 มิถุนายน 2566; วันที่ตอบรับบทความ : 29 มิถุนายน 2566

วางแผน 3.2) การปฏิบัติตามแผน 3.3) การตรวจสอบ และ 3.4) การปรับปรุง แก้ไข และ 4) ประสิทธิภาพของโรงเรียน ประกอบด้วย 4.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4.2) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 4.3) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 4.4) การพัฒนาบุคลากร และ 4.5) ด้านความเชื่อมั่นของผู้ปกครองนักเรียน

2. รูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ; รูปแบบการทำงานเป็นทีม; ประสิทธิภาพ

Abstracts

This study aimed to 1) Develop teamwork model affecting secondary school effectiveness and 2) Examine the appropriateness and feasibility of a teamwork model affecting secondary school effectiveness in the Northeast. The research was divided into 2 phases, Phase 1: developing a teamwork model that affects the effectiveness of secondary schools by studying research papers, interviews with 3 experts, 2 case studies of outstanding secondary schools, Verifying the drafted model by 7 experts. Phase 2 exemplifying the suitability and feasibility of a teamwork model affecting secondary school effectiveness, by distributing questionnaires to the tools used for data collection were structured interviews and 5 rating scale estimation questionnaire, which had validity at 1.00, the discriminant power was 0.24-0.60, and the confidence was 0.87. Quantitative data were analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation and qualitative data were analyzed by content analysis. The findings of this study were as follows:

1. The teamwork model that affected the effectiveness of secondary schools composed at 4 1) Factors affecting teamwork such as 1.1) team management, 1.2) working atmosphere, 1.3) team leader characteristics, and 1.4) resilience. 2) Factors of teamwork consists of 2.1) team communication, 2.2) human relations, 2.3) goals, 2.4) performance, and 2.5) mutual respect. 3) The process of working as a team consists of 3.1) planning 3.2) implementation of the plan 3.3) inspection and 3.4) improvement and 4) School effectiveness consisting of 4.1) learning achievement 4.2) job satisfaction 4.3) Desirable characteristics of learners, 4.4) learning organization, 4.5) personnel development, and 6) adaptation to the environment.

2. The results of examining the suitability and feasibility of the teamwork model that affected the effectiveness of secondary schools in the northeastern region in an overall were at the highest in all aspects.

Keywords : Development model; Model Teamwork; Effectiveness

บทนำ

นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณพ.ศ. 2558 กำหนดให้ การศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยมีคุณภาพตามมาตรฐานระดับสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย โดยให้ นักเรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพที่สูงสุด มีความรู้และมีทักษะที่แข็งแกร่งเหมาะสม เพื่อเป็นพื้นฐานที่สำคัญ ให้นักเรียนได้เรียนรู้ในระดับสูงขึ้นไปและเพื่อการดำรงชีวิตในอนาคตของนักเรียน ดังนั้นสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดนโยบายเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษามีการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการทำงาน มีการเร่งรัดการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบ ในสถานศึกษา มีการปรับปรุงระบบงานใหม่ of สถานศึกษาให้เป็นแบบร่วมคิด ร่วมทำ มีการทำงานเป็นทีม และมีการประสานงานกันที่เปิดเผย โดยสามารถใช้เครือข่ายการพัฒนาการศึกษาระหว่างสถานศึกษากับ สถานศึกษาสถานศึกษากับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษากับองค์กรวิชาชีพ สถานศึกษากับกลุ่ม บุคคล สถานศึกษากับองค์กรเอกชน สถานศึกษากับองค์กรชุมชนและสถานศึกษากับองค์กรสังคมอื่น ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557 : 3)

การทำงานเป็นทีม เป็นการร่วมกันทำงานของสมาชิกที่มากกว่าหนึ่งคน โดยอาศัยการทำงานร่วมกันจึง จะประสบความสำเร็จ เนื่องจากทุกคนมีความสามารถแต่ความสามารถของแต่ละบุคคลมีขีดจำกัดของการ ทำงาน และความสามารถของแต่ละคนมารวมกันให้เกิดผลงานมากขึ้น พร้อมทั้งความคิดที่สร้างสรรค์โดย ร่วมกันคิดที่จะทำให้งานนั้นออกมาสำเร็จต่อองค์กรที่สามารถสร้างทีมและพัฒนาทีมให้ทำงานร่วมกันจนส่งผล ให้เกิดความเจริญก้าวหน้าภายในองค์กรอย่างรวดเร็ว ช่วยลดปัญหาความสูญเสียของทรัพยากรในองค์กร ซึ่ง การพัฒนาของหน่วยงานจะช่วยสร้างระบบการทำงานที่ดีมีประสิทธิภาพให้ทั่วทั้งองค์กร โดยทุกคนในทีมจะมุ่ง หุ่นความคิดแรงกายเพื่องานให้สำเร็จโดยไม่ถือว่าเป็นผลงานของตนเองแต่เป็นผลงานของทีมองค์กรสามารถ ขับเคลื่อนได้ด้วยความรวดเร็วเกิดประสิทธิผล ทีมยังสามารถสร้างบรรยากาศ ความไว้วางใจในการทำงานซึ่ง กันและกัน มีความผูกพันจนเกิดความรักความสามัคคีกันในทีม มีวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกัน มีระบบ บริหารหรือการจัดการที่ดีที่สมาชิกที่มีคุณภาพ มีความสามารถในการทำงานรับผิดชอบหน้าที่ (ลำเทียน เผ่า อาจ, 2559 : 22 - 23) และผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมีภาวะผู้นำที่ดีขั้นตอน การทำงาน มีวิธีการทำงานที่เป็นมาตรฐาน มีการบันทึกผลการปฏิบัติงาน แล้วบริหารจัดการอย่างมีระบบโดย มีขั้นตอนการทำงานเป็นทีม ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบและการปรับปรุง แก้ไข (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2563 : 8)

ประสิทธิผลของโรงเรียน หมายถึง สถานศึกษามีความสามารถในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไขการ ปฏิบัติงานของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสมจนบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายจนเกิดความพึงพอใจและ ประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน ซึ่งประสิทธิผลของโรงเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสถานศึกษาที่ผู้บริหาร สถานศึกษาจะตัดสินใจขั้นสุดท้ายว่า การบริหารสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด สถานศึกษา

จะอยู่รอดและมีความมั่นคงจะขึ้นอยู่กับประสิทธิผลสถานศึกษา ดังนี้ 1) ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและครูตรวจสอบวัตถุประสงค์การจัดตั้งสถานศึกษาที่กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายไว้อย่างชัดเจน เพื่อดำเนินงานให้เป็นไปตามความต้องการหรือไม่ 2) มีประเมินผลการดำเนินงานกับแผนงานที่กำหนด 3) การดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมย่อมต้องมีการวางแผน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ การจัดสรรทรัพยากร การใช้อำนาจหน้าที่การบริหาร การปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน 4) การประเมินผลสำเร็จกับวัตถุประสงค์และการเปรียบเทียบผลงานที่ดำเนินการได้ตามแผนงานกับวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่คาดหวังของสถานศึกษา (จตุรภัทร ประทุม, 2559 : 28 - 35)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและยังเป็นแนวทางในการพัฒนาผลผลิตทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการและความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมาย

ระยะที่ 1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 3 คน ได้แก่ นักวิชาการ จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน และครูวิทยฐานะเชี่ยวชาญ จำนวน 1 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กลุ่มที่ 2 กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาดีเด่นเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน จำนวน 2 แห่ง ประกอบด้วย โรงเรียนมุกดาหารและโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย มุกดาหาร โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา/ รองผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนละ 1 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญประเมินร่างรูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 7 คน ได้แก่ นักวิชาการ จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ศิษยานุศิษย์ จำนวน 2 คน ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 1 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ระยะที่ 2 การตรวจสอบรูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้น ด้านความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ไว้ดังนี้

2.1 ประชากร เป็นผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 934 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของ Krejcie & Morgan (1970, p. 608) ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 273 คน ใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นลักษณะแบบกึ่งมีโครงสร้าง

2. แบบประเมินร่างรูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและความเป็นได้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. แบบสอบถามตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นได้ของการพัฒนารูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือราชการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อนำไปเก็บรวบรวมกับกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมด้วยตนเอง

3. แบบประเมินร่างรูปแบบเกี่ยวกับรูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและความเป็นได้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมด้วยตนเอง

4. แบบสอบถามตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนารูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามทางไปรษณีย์และรับกลับคืนมาทางไปรษณีย์ จำนวน 273 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

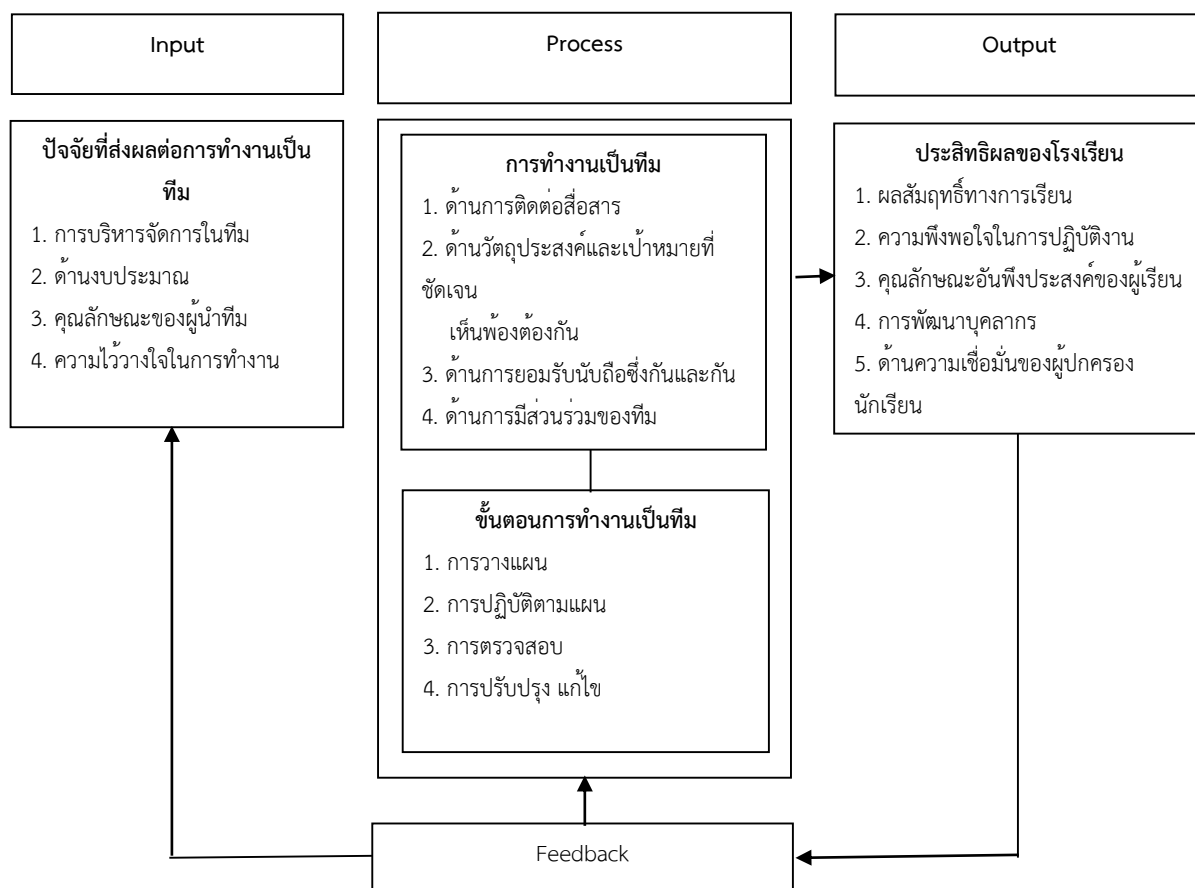
1. แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในสถานศึกษา โดยการนำมาจัดเรียงเรียงเป็นหมวดหมู่ เรียงลำดับประเด็นต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

2. แบบประเมินร่างรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและความเป็นได้ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. แบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและผลการวิจัยที่เกี่ยวกับรูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม 2) การทำงานเป็นทีม 3) ขั้นตอนการทำงานเป็นทีม และ 4) ประสิทธิผลของโรงเรียน ซึ่งสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ข้อ	รายการประเมิน	ความเหมาะสม		แปลความหมาย	ความเป็นไปได้		แปลความหมาย
		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม							
1.1	การบริหารจัดการในทีม	4.58	.35	มากที่สุด	4.60	.35	มากที่สุด
1.2	ด้านงบประมาณ	4.56	.40	มากที่สุด	4.62	.35	มากที่สุด
1.3	คุณลักษณะของผู้นำทีม	4.60	.38	มากที่สุด	4.59	.37	มากที่สุด
1.4	ความไว้วางใจในการทำงาน	4.63	.33	มากที่สุด	4.61	.33	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.59	.27	มากที่สุด	4.61	.25	มากที่สุด
2. การทำงานเป็นทีม							
2.1	ด้านการติดต่อสื่อสาร	4.54	.56	มากที่สุด	4.57	.60	มากที่สุด
2.2	ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนเห็นพ้องต้องกัน	4.61	.50	มากที่สุด	4.52	.54	มากที่สุด
2.3	ด้านการยอมรับนับถือซึ่งกันและกันของทีม	4.61	.52	มากที่สุด	4.64	.55	มากที่สุด
2.4	ด้านการมีส่วนร่วมของทีม	4.57	.53	มากที่สุด	4.58	.57	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.58	.36	มากที่สุด	4.58	.42	มากที่สุด
3. ขั้นตอนการทำงานเป็นทีม (การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ การปรับปรุง แก้ไข)							
3.1	ด้านการติดต่อสื่อสาร	4.58	.23	มากที่สุด	4.60	.21	มากที่สุด
3.2	ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนเห็นพ้องต้องกัน	4.66	.24	มากที่สุด	4.60	.26	มากที่สุด
3.3	ด้านการยอมรับนับถือซึ่งกันและกันของทีม	4.66	.22	มากที่สุด	4.59	.20	มากที่สุด
3.4	ด้านการมีส่วนร่วมของทีม	4.59	.22	มากที่สุด	4.57	.24	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.62	.22	มากที่สุด	4.59	.22	มากที่สุด
4. ประสิทธิภาพของโรงเรียน							
4.1	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	4.61	.27	มากที่สุด	4.57	.53	มากที่สุด
4.2	ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน	4.67	.50	มากที่สุด	4.62	.51	มากที่สุด
4.3	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	4.61	.29	มากที่สุด	4.58	.27	มากที่สุด
4.4	การพัฒนาบุคลากร	4.61	.32	มากที่สุด	4.57	.38	มากที่สุด
4.5	ด้านความเชื่อมั่นของผู้ปกครองนักเรียน	4.59	.38	มากที่สุด	4.56	.29	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.60	.12	มากที่สุด	4.46	.18	มากที่สุด
โดยรวมเฉลี่ย		4.59	.24	มากที่สุด	4.56	.26	มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. รูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม มี 4 ปัจจัย คือ 1) การบริหารจัดการในทีม 2) ด้านงบประมาณ 3) คุณลักษณะของผู้นำทีม และ 4) ความไว้วางใจในการทำงาน ทั้งนี้สืบเนื่องจากปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมต้องอาศัยปัจจัยหลายด้าน ได้แก่ ด้านบรรยากาศของการทำงานมีความเป็นกันเองอบอุ่น มีความกระตือรือร้นและสร้างสรรค์ ทุกคนช่วยกันทำงานอย่างจริงจังและจริงใจ ไม่มีร่องรอยที่แสดงให้เห็นถึงความเบื่อหน่าย ด้านความไว้วางใจกัน เป็นหัวใจสำคัญของการทำงานเป็นทีม สมาชิกทุกคนในทีมควรไว้วางใจซึ่งกันและกันได้ข้อสัตย์ต่อกัน สื่อสารกันอย่างเปิดเผย ไม่มีลัทธิข่มขู่ในด้านการมอบหมายงานอย่างชัดเจน สมาชิกทีมงานเข้าใจวัตถุประสงค์ เป้าหมายและยอมรับภารกิจหลักของทีมงาน และด้านบทบาท สมาชิกแต่ละคนเข้าใจและปฏิบัติตามบทบาทของตน และเรียนรู้เข้าใจในบทบาทของผู้อื่นในทีม ทุกบทบาทมีความสำคัญ รวมทั้งบทบาทในการช่วยรักษาความเป็นทีมงานให้มั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนพลธรณ บุญฤทธิ์ (2558 : 25) ; กรวิภา งานวุฒิวังศ์ (2559 : 63) ; สุภาพร โทบุตร (2561 : 142) ; Robbins (2001 : 52) สรุปได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการในทีม 2) ด้านงบประมาณ 3) คุณลักษณะของผู้นำทีม และ 4) ความไว้วางใจในการทำงาน

1.2 การทำงานเป็นทีมของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการติดต่อสื่อสาร 2) ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนเห็นพ้องต้องกัน 3) ด้านการยอมรับนับถือซึ่งกันและกันและ 4) ด้านการมีส่วนร่วมของทีมโดยมีการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุง แก้ไขทุกด้านต่อการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ทั้งนี้สืบเนื่องจากการทำงานเป็นทีมเป็นความสำเร็จในการปฏิบัติงานของทีมงานเกิดปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในทีมร่วมกัน มีศักยภาพและความพร้อมในการทำงานเป็นทีม มีการส่งเสริมด้านความรู้ ความสามารถ และศักยภาพสมาชิกในทีม ลดการทำงานที่ซ้ำซาก เพิ่มความร่วมมือ มีความคิดเชิงนวัตกรรมใหม่ ๆ มีการตัดสินใจร่วมกัน มีแรงจูงใจแก่ผู้ร่วมงาน มีการปรับปรุงคุณภาพของผลิตผลและมีความคล่องตัวในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป มีความสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างบุคคลและระหว่างหน่วยงานและเพิ่มมาตรฐานการปฏิบัติงานให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งการทำงานเป็นทีมของโรงเรียนมีความสำคัญต่อบุคลากร เจ้าหน้าที่ คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชนท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและยังช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาทำงานสำเร็จตามเป้าหมาย มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน เพื่อให้ทุกคนและทีมมีศักยภาพและมีความพร้อมในการทำงานเป็นทีม มีการส่งเสริมด้านความรู้ ความสามารถ และศักยภาพของบุคลากร เพื่อนำจุดดี จุดด้อย ความรู้ ความสามารถที่แตกต่างกันเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาของสถานศึกษาและเกิดประโยชน์ทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวมในสถานศึกษาร่วมกันที่ส่งผลให้เกิดความเจริญก้าวหน้าภายในสถานศึกษาและเป็นที่ยอมรับของ

ชุมชน ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาลดปัญหาความสูญเสียของทรัพยากรในสถานศึกษา ช่วยสร้างระบบการทำงานที่ดีมีประสิทธิภาพให้ทั่วทั้งองค์กร โดยบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทีมจะมุ่งมั่นทุ่มเททั้งด้านความคิด ด้านแรงกายเพื่อการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ทำให้เกิดบรรยากาศความไว้วางใจในการทำงานเป็นทีม มีความผูกพันจนเกิดความรักความสามัคคีกันในทีม มีระบบบริหารการจัดการที่ดีที่บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องมีคุณภาพทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอมรรัตน์ สิงห์โต (2560 : 75) วิไลวรรณ ศรีมันตะศิริภัทร (2560 : 98); กมลชนก ศรีวรรณ (2561 : 74) ; ญัฐริดา บุ่งทอง (2561 : 15); รัฐนันท์ กุณะ (2564 : 80) ; Robbins (2001 : 32) ; Beach (2008 : 50) สรุปไว้ว่า การทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 1) ด้านการติดต่อสื่อสาร 2) ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนเห็นพ้องต้องกัน 3) ด้านการยอมรับนับถือซึ่งกันและกันและ 4) ด้านการมีส่วนร่วมของทีม

1.3 ขั้นตอนการทำงานเป็นทีม พบว่า มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การปฏิบัติตามแผน 3) การตรวจสอบ และ 4) การปรับปรุงแก้ไข ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการทำงานเป็นทีมมีความสำคัญต่อผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของทีมเพื่อการติดต่อสื่อสาร ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนเห็นพ้องต้องกัน ด้านการยอมรับนับถือซึ่งกันและกันและ ด้านการมีส่วนร่วมของทีม โดยมีขั้นตอนการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษา ได้แก่ การวางแผน เป็นการที่ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากร ร่วมกันการประชุมเตรียมการ การวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรค การกำหนดวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์และเป้าหมาย โครงการ/ กิจกรรมและวิธีการดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณ การมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของสถานศึกษา การปฏิบัติตามแผน เป็นการที่สมาชิกทุกคน ร่วมกันปฏิบัติงานตามแผนที่จัดทำไว้ ซึ่งในระหว่างการปฏิบัติงานของแต่ละฝ่ายทุกระดับต้องมีการนิเทศ แนะนำ กำกับ ติดตาม มีการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากร เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การตรวจสอบ เป็นการดำเนินการเพื่อให้ทราบในความก้าวหน้า การดำเนินงานของสถานศึกษาว่าเป็นไปตามแผน โครงการ/ กิจกรรมกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสัมฤทธิ์ที่กำหนดไว้ และการปรับปรุง แก้ไข เป็นการดำเนินงานร่วมกันของสมาชิกในการปรับปรุง แก้ไขและการทบทวนผลการดำเนินงานโดยให้ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม จนกว่าจะบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวีรศักดิ์ มุ่งคุณ . (2557 : 62) ; สำนักงานบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2559 : 10) ; อีรณัฐ จันทร์ทองแก้ว (2562 : 25) ; ชนมณี ศิลาณากิจ (2563 : 84) ; สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2563 : 21) ; Juran (1989 : 22) ; Melny and Denzter (1996 : 52) ; Williams (1998 : 114) สรุปไว้ว่าขั้นตอนการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การปฏิบัติตามแผน 3) การตรวจสอบ และ 4) การปรับปรุงแก้ไข

1.4 ประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 3) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 4) การพัฒนาบุคลากร และ 5) ด้านความเชื่อมั่นของผู้ปกครองนักเรียน ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถทั้งในด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนเห็นพ้องต้องกัน ด้านการยอมรับนับถือซึ่งกันและกันและ ด้านการมีส่วนร่วมของทีม โดยมีการวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานของทีมได้อย่างเหมาะสมและสามารถวัตถุประสงค์จนเกิดความพึงพอใจต่อบุคลากรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจนทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนและทำให้เกิดประสิทธิภาพของโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของโรงเรียน ไว้เช่น อังสนา เข้มไคร (2559 : 85) ; ไพลิน สุ่มงละ (2559 : 23); วิชนีย์ ทศตะ (2561 : 107) ; Robbins (1997 : 63) ; Hoy and Miskel (2001 : 35) ; Hoy and Miskel, 2005 : 206) ; Jo and Joseph Blas (2008 : 78) ; Cunningham and Cordeiro (2009 : 72) ; Gorton (2010 : 10) สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน มี 5 ด้าน คือ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 3) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 4) การพัฒนาบุคลากร และ 5) ด้านความเชื่อมั่นของผู้ปกครองนักเรียน

2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม การทำงานเป็นทีม ขั้นตอนการทำงานเป็นทีมและประสิทธิภาพของโรงเรียน พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาเข้ามาทำงานร่วมกัน โดยมีปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการทำงานเป็นทีม ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการในทีม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเข้าใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องของทีมเป็นอย่างดีเพื่อให้บุคลากรในทีมเข้ามามีส่วนร่วมหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและการตัดสินใจ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องยอมรับให้เกียรติ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความเป็นประชาธิปไตย มีการสร้างบรรยากาศการทำงานของทีม มีความเป็นกันเองระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับบุคลากร สร้างความอบอุ่นและเป็นมิตรต่อบุคลากรทุกคน มีการประชุมพิจารณาผลการปฏิบัติงานของทีมเป็นประจำที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของบุคลากรในการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีมในสถานศึกษา ด้านงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาที่จะส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน ด้านคุณลักษณะของผู้นำทีม เป็นการปฏิบัติตนของผู้บริหารสถานศึกษาแบบมีอาชีพให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกันของทีม เข้าใจบทบาทหน้าที่ มีความรับผิดชอบและรู้ถึงขอบข่ายการทำงานเป็นทีมในการตัดสินใจก่อให้เกิดเครือข่ายเป็นทีมและด้านความไว้วางใจ

ในการทำงานนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความไว้วางใจในการทำงานของบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาได้แสดงออกถึงความรู้สึกเชื่อใจ ความมั่นใจในความซื่อสัตย์ ความมั่นคง ความน่าเชื่อถือระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาด้วยความคาดหวังว่าจะกระทำตามคำมั่นสัญญาโดยไม่มีการควบคุม ตรวจสอบและรับผิดชอบร่วมกันของทีม ดังนั้นความไว้วางใจในการทำงานเป็นทีมจึงมีความสำคัญ มีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงานของทีม เพราะความไว้วางใจถือเป็นค่านิยมและความเชื่อมั่นที่มีต่อกันในทิศทางเดียวกันระหว่างสมาชิกในทีมและผู้นำทีม มีเจตนาที่ดีต่อกันไม่มีวาระซ่อนเร้น สามารถปฏิบัติงานของทีมได้ตามเป้าหมายที่ดีต่อสถานศึกษา

การทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยด้านการติดต่อสื่อสาร เพื่อให้บุคลากรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจโดยการสื่อสารด้วยคำพูด การเขียน การแสดงท่าทางไปยังบุคลากรอย่างมีวัตถุประสงค์ชัดเจนและเข้าใจร่วมกันอย่างถูกต้องและสมบูรณ์ ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อสถานศึกษา ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนเห็นพ้องต้องกัน สมาชิกในทีมร่วมกันวางแผนการทำงานและวัตถุประสงค์ตลอดจนการกำหนดเป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการทำงานเป็นทีม จนทำให้บรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่เห็นพ้องต้องกันตามที่กำหนดไว้ด้านการยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องภายในทีมมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันมีการพบปะ พูดคุย ปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจในการทำงานเป็นทีมบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาและด้านการมีส่วนร่วมของทีม ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทีมร่วมกันวางแผน การดำเนินการ การติดตาม ตรวจสอบและควบคุมการทำงานของทีมงาน โดยกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการทำงานเป็นทีม ทำให้บรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนเห็นพ้องต้องกันตามที่สถานศึกษากำหนดไว้ และผู้บริหารสถานศึกษามีขั้นตอนการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การวางแผน ขั้นที่ 2 การปฏิบัติตามแผน ขั้นที่ 3 การตรวจสอบ และ ขั้นที่ 4 การปรับปรุงแก้ไขในการทำงานเป็นทีมจึงทำให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน การพัฒนาบุคลากร และด้านความเชื่อมั่นของผู้ปกครองนักเรียน จึงทำให้ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมเฉื่อยอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลของ อังสนา เข้มไคร (2560 : 7 - 8) ศึกษาเรื่องรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยทางการบริหารของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า ประสิทธิผลของโรงเรียน ประกอบด้วย ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความพึงพอใจในงานของบุคลากรด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านคุณลักษณะของผู้เรียนมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการนำรูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำเป็นคู่มือและอบรมเพื่อพัฒนาส่งเสริมสมรรถนะการเรียนรู้การทำงานเป็นทีม
2. ควรมีการวิจัยประเมินผลการใช้รูปแบบการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อพัฒนาบุคลากรและยกระดับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก ศรีวรรณ. (2561). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- กรวิภา งามวุฒิจ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมภายในสำนักอำนวยการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จตุรภัทร ประทุม. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชนมณี ศิลาณกิจ. (2563). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการบุคลากรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารดุชนิ บัณฑิตทางสังคมศาสตร์, 6 (3), 35-54.
- ณัฐริดา บุ่งทอง. (2561). สมรรถนะการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตคลองสาน สังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารบริหารการศึกษา มศว, 15 (28), 204 – 214.
- ธีรณัฐ จันทร์ทองแก้ว. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานแห่งเรียนรู้วัฒนธรรมโรงเรียนสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กระบวนการคุณภาพ PDCA. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัฐนันท์ ฤกษ์. (2564). การทำงานเป็นทีมของผู้บริหารต่อการรับรู้ของครู ในกลุ่มเครือข่ายศรีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. *Journal of Roi Kaensarn Academic*, 6 (2), 31 - 44.

- นลพรรณ บุญฤทธิ์. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: คณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ลำเทียน เผ่าอาจ. (2559). การทำงานเป็นทีมของข้าราชการในโรงเรียนขยายโอกาสอำเภอเมืองตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: คณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไพลิน สุ่มงคล. (2559). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไฉวรรณ ศรีมันตะสิริภัทร. (2560). พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารและครูที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรำไพพรรณี.
- วิชเนย์ ทศตะ. (2561). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วีรศักดิ์ มุงคุณ. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). เอกสารการนิเทศการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2559). เปรียบเทียบคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) ปี พ.ศ. 2559-2560. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2563). แผนพัฒนาการศึกษาพื้นที่ชายแดน (พ.ศ. 2560- 2564). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุภาพร โทบุตร. (2561). ปัจจัยการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐในจังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- อมรรัตน์ สิงโต. (2560). *การพัฒนาตัวบ่งชี้การทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.*
- อังสนา เข้มไคร. (2560). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยทางการบริหารของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.*
- Beach, D. (2008) *Personnel Management of People at Work*. New York: McMillan
- Cunningham and Cunningham, W. and Cordeiro, A.P. (2009). *28 participation management : Concept theory and implementation*. Atlanta G : Georgia State University.
- Gorton, R.D. (2010). *School administration and supervisor. Leadership challenges and opportunities*. (2nd ed.). Dubuque: Win C. Brown.
- Hall, R.H. (1991). *Organizations structures processes and outcomes*. Prentice – Hall :International, Inc.
- Hoy, W.K. and Miskel, C.G (2001) *Educational administration : Theory - research – practice*. (6th ed.). New York: McGraw – Hill.
- Hoy, W.K. and Miskel, C.G (2005). *Education administration: Theory research and practice*. New York: McGraw-Hill.
- Jo and Joseph, B. (2008). *Educational Administration: A problem-based approach*. Boston: Allyn and Bacon.
- Juran, J.M. (1989). *Juran's quality control handbook*. (4th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 607-610.
- Melnyk, S.A. and Denzler, D.A. (1996). *Operations management: A value-driven approach*. Boston: McGraw-Hall.
- Robbins, S.P. (1997). *Organization theory: structure design and applications*. (3rd ed.). Englewood Cliff: Prentice-Hall.
- Robbins, S.P. (2001). *Organizational behavior*. (9th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- Scheerens, J., and Bosker, R.J. (1997). *The foundations of educational effectiveness*. Oxford: UK Pergamon.
- Williams, R.S. (1998). *Performance Management : Perspectives on Employee Performance*. London: International Thomson Business Press.

Study on Sports Protection in Guangxi

Hongtao Tian and Gaoshan Du

Gle University, Thailand

Corresponding Author: dugaoshan555@163.com

*****

Abstracts

The purpose of this study is to explore the people in the perspective of Guangxi village sports development and protection crisis, by reducing the gradual decline of village sports in the sociological paradigm, so as to enrich the rural memory project, help the rural revitalization, reshape the village sports sustainable development strategy under the people-centered perspective. The method of this study adopts content analysis method, field research method, case study method and logical analysis method. First, collect historical documents from various aspects, and talk with relevant people through in-depth interview method. The interview content serves as the basis of this study to verify and explain the crux of the problem.

This study summarizes the following conclusion: the existence of the village sports protection crisis is ignoring the villagers in the village of the sports protection, the villagers participate in sports behavior explains the deep causes of village sports protection and development crisis, Guangxi village sports protection crisis resolution not only need in theory to reshape the people's main body status in village sports, more need to effectively implement its subjectivity guarantee. In the process of village sports protection and development, it is a necessary prerequisite to highlight the central position of villagers, integrating into rural revitalization is the necessary basis, and improving the quality of life of villagers is the inevitable result. "People-centered" under the thought of village sports protection theory reshaping and practical guarantee is fit the new era of "people centered" development under the concept of the inevitable development of people's subjectivity sports construction logic, not only is the important dimension of the villagers main body position generation, is also the Guangxi village sports protection and development out of the crisis of the necessary solution.

Keywords: People-Centered; Village Sports; Protection; Rural Revitalization

Introduction

The people's physical and mental health and happiness is an important standard to measure people's well-being, and the basis for improving physical fitness and living a healthy life. It is not only the basic guarantee for individual growth and a happy life, but also the foundation and guarantee for realizing the Chinese dream and making the Chinese nation stand at the top of the nation in the world. Before one, The most onerous and arduous task of building a strong sports country is still in the rural areas, How to summarize historical experience from the sports health concept formed by the vast rural areas under the leadership of the Communist Party of China, In-depth study of the CPC's people-centered sports values, Not only bearing in mind the original aspiration and mission of the Communist Party of China leading sports development for the people, by the people and the development of sports shared by the people, And to clarify how the party's sports values to deepen the theoretical system of socialist sports with Chinese characteristics, Enrich the Marxist scientific theory on the overall development of human beings, In order to enhance hundreds of millions of people to the party leadership of Chinese

sports to become the soft power of the Chinese nation and the hard support of social and economic development. An in-depth study of the CPC's people-centered sports values aims to find a source of living water for the health and welfare of hundreds of millions of people and create a source of power for building a sports power (Cai and Xie, 2017; Wang and Li, 2022)

Literature Review

This study takes "rural sports", "people-centered", "people-centered", "sports thought", "village sports", "shoe racing", "climbing pole", "hydrangea" as the title, theme, key words, Through EBSCOhost, JSTOR, ProQuest, Springer Online Journals, Web of Science, Google academic, Taylor & Francis Online database, ci-Hub database and other English data resources, Web, Wanfang and other databases to collect a large amount of literature related to this study, at the same time, Through the cultural and Sports Bureau and archives of Nandan County, Longlin County and Jingxi City, Check out the relevant information, And has researched the relevant genealogy, county annals, yearbook and other historical documents and village local antiquities, Combined with the website and Wechat public account to obtain the latest information and pictures and other information, To provide a comprehensive literature research support for this study, as shown in Table 1:

Table 1: Search the results of the relevant literature

key word	"Peopl e-cent ered" + "sports "	Village sports	Plate shoe racing	Climbi ng pole	Throw hydran gea	rural spor ts	people -center ed
work	1	3	0	0	0	1	1
doctoral dissertation	1	8	0	0	0	0	0
master's thesis	2	54	11	2	4	0	0
journal	71	293	93	11	17	37	25
meeting	16	45	5	0	2	0	0
newspaper	12	0	8	2	5	0	0
altogether	103	403	117	15	28	38	26

In the field, the author to "cultural holder internal vision" into the field, through the field, participatory observation, master research method from the perspective of the villagers subject to explore "when, where, how, why", will observe the content of the concrete, explore the villagers, heard, see, thought, thought and needed, give full play to the imagination of the

field work. In terms of research methods, we try to complete the logic leap of daily life from experience to theory from observation to understanding, from questioning to questioning, from susceptibility to analysis, from technical process to social process, from storytelling to reasoning (He and Su, 2006). During the field, interview the inheritance association, members, village secretary, ordinary villagers, village sports practice and research association and teach the bureau, brigade bureau director, etc., get a lot of first-hand data, interview hundreds, to verify some key information reliability, for some villagers many interviews, and established a wide range of online field, through telephone, video, chat, circle of friends and other attention to the survival and development of village sports activities, the villagers' words, behavior, etc. Organize the interview materials of more than 200,000 words, a large number of videos and pictures. Provide a solid foundation for the development of this study (Guo and Yu, 2008).

In considering the research data integrity, data induction of comparative sex and interview the fluent factors, the researchers decided to adopt semi-structured interview, to outline the village of sports development, Guangxi the study through advance design interview outline focus on the theme, in the interview by the outline of the respondents tell village sports development, development characteristics, law, dilemma and future prospects, and according to the actual interview situation, more in-depth discussion, know more information and content (Li et al., 2021). The specific field survey time, place, interview objects and interview questions are shown in Table 2:

Table 2: List of fieldwork-related information

project	time	place	Interviewer	Interview questions
Plate shoe racing	August 7- -16,2022 January 6-8,2021	Nandan County Wuai town that village	One leader of Nandan County Cultural and Sports Bureau, one leader of Nandan County Archives, one inheritor of board shoe dance, three board shoe racing players, and 10 villagers of Nadi Village	The origin, current situation, development trend of shoe racing, how to enter the National Minority Games, and the intangible cultural heritage of Guangxi Autonomous Region
Climbing pole	December 25 - -27,2020 July 25- -28, 2021	Longlin ethnic autonomous county de'e	1 leader of longlin County Culture and Sports Bureau, 1 leader of Longlin County Archives, 1 inheritor of climbing pole, 2 participants of climbing pole, and 8 dee villagers	Origin, current situation, development trend of climbing pole, and application of intangible cultural heritage of Guangxi Autonomous Region
Throw hydrangea	January 15- -17,2021 July 16- -17, 2021	Jingxi City, Jiuzhou Village	One leader of Jingxi Cultural and Sports Bureau, one leader of Jingxi Archives, one inheritor of hydrangea, five participants of hydrangea, and eight villagers of Jiuzhou Village	The origin of hydrangea, the status quo, the development trend of hydrangea, how to enter the national Ethnic Minority Games, the application of national intangible cultural heritage and the "hometown of hydrangea"

Research Methods

Due to the history of Guangxi geography, faith, resources of sexual characteristics, so the village sports also influenced by these factors, mainly characterized in the following categories, namely sacrifice (climbing pole), war (shoes), racing (shoes racing), pond (duck), entertainment (ball), etc., in view of this, the selected samples should reflect different cultural characteristics. However, it is not that more regional projects should be more selected, fewer regional projects should be less selected, and different regional projects should be tailored to local conditions. That is, according to the regional culture, geography, customs and other characteristics. For example, the regional culture of Longlin is special in the minority culture, and the minority sports can be selected, which should be considered in the selection of regional samples, so that the selected samples are typical or representative. The samples selected in this way comprehensively reflect the principle of representativeness and typicality of case sample selection. The research results can better interpret the general appearance of village sports culture in Guangxi, greatly improve the extrapolability of the sample, and be conducive to promoting the sustainable development of village sports culture in Guangxi. Based on this, in the process of case selection in this study, the correlation between village sports cases and people-centered thought should be fully considered, that is, village sports protection can have a positive impact on the improvement of people's life quality and happiness index. Therefore, the typical problems of the study sample, mainly in the intangible cultural heritage list included project category as a reference, comprehensive consideration of research funds, research time, research energy, such as reality, on the basis of the village sports characteristics of the selection samples with typical premise, strive for the selected samples involves the autonomous region, prefectural, county and other types of intangible cultural heritage projects, the study samples identified as autonomous region folk dance project —— the village board shoe dance, municipal folk sports project —— jingxi hydrangea, county traditional sports project —— climbing pole.

In the study of physical education, we should obtain experience rules from practice, obtain information through field investigation, summarize the data obtained data, and finally verify them through deduction, so as to obtain innovative theoretical knowledge of physical education. There is a general law in the connection between things. Village sports is always in the dynamic change of the history and culture, social development, and the rise and fall of villages. Therefore, we need to grasp from the whole, and logically analyze the interaction between things. In this study, the paper analyzes the concept, origin, evolution process, characteristics and value of the village sports, the theory and social practice (Li, 2021: Wang, 2023).

Empirical Results and analysis

Combing through the booming development context of village sports, "people" is obviously the core and soul running through it. As a perceptual activity, change is the existence mode of village sports as a phenomenon, but the change always follows a certain development logic, so as to form the diversity and existence of all things in the world. The different willingness of villagers to participate in sports can lead to the generation of subjectivity deviation, and at the same time, related to the function given to village sports in a specific era, it will further present the development logic of national development, social change and villagers' choice in the development of village sports. These four factors influence each other. The resolution of the crisis of village sports protection not only requires the theoretical

remodeling of the logic of village sports protection and development, but also needs to give practical guarantee to maintain the balance of game between "supply and supply" and "need and demand". On the basis of ensuring the theoretical remodeling, letting the villagers truly realize the main interest expectation and the main value acquisition of the village sports practice is the fundamental to make the village sports consumption cost tend to the ideal. The interformation of villagers' subjectivity, social system construction and social resource sharing in the new era is an important guarantee for the protection and development of village sports under the perspective of "people-centered".

Analysis of the current situation of sports protection in Guangxi

"People-centered" means that any development and progress is considered from the perspective of the people. The pursued subjects always develop from human beings, and the goals and results pursued always exist for the development of human beings. Therefore, the purpose of village sports protection in Guangxi is to meet the needs of villagers, and village sports meets the needs of the society and the development of villagers with its specific current function. This part combs the history of village sports protection and development in Guangxi, explores its development characteristics, interprets the role of villagers in village sports protection, explores the diachronic changes of village sports subjectivity, and analyzes the "people-centered" development crisis of village sports.

Characteristics of village sports protection in Guangxi

"People-centered" is the core value concept

People-centered, refers to always putting the fundamental interests of the overwhelming majority of the people first, putting people-oriented, and serving and benefiting the fundamental interests of the broad masses of the people. "People-centered" is the beginner's mind of village sports development under the leadership of the party and objective, from the new democratic period "will enjoy the right of sports back to the people of workers and peasants" policy discourse orientation, to xi Jinping based on "people centered" historical materialism of people's sports thought, "people centered" is always under the leadership of the party village sports development core value concept.

Village sports protection and rural sports policy interaction model

One hundred years of village sports protection and development always adhere to the "village sports development for the villagers", "from the people to the people" and "people centered" value concept, village sports practice is the party's policy intervention guidance and the villagers themselves to village sports culture needs interactive plastic process, which is the social structure constraints, make dynamic and active mutual construction. Whether the villagers choose village sports is a consideration of the party's policy planning, sports strategy and their own development needs, and is a dynamic development process that meets the endogenous needs of the villagers and the social development needs. If the policy itself is consistent with the actual needs of the villagers, the development of village sports will be really promoted. If there is a disconnection between the two, the policy implementation will be biased, and the efficiency of the policy will be greatly reduced, resulting in a waste of resources. The practice of the evolution track of village sports for more than 100 years has proved that, as the main body and foundation of rural sports, village sports presents the specific orientation of

rural sports policies in different historical periods.

Upholding and giving full play to the "people-centered approach" is the direction of development.

The concept of "people-centered" is contained in the historical process of sinicization of Marxism, which constitutes the concept of people's subject, which is consistent and keeping pace with The Times. China's sports cause has always been centered on the concept of "people-centered", and the people's subjectivity is the value pursuit of sports thought. In the development of village sports under the leadership of the Party, adhering to the value concept of "people-centered" is to adhere to the dominant position of villagers, and its goal is to fully implement and give play to the dominant position of villagers in the development of village sports, that is, the subjectivity of village sports. Village sports subjectivity refers to the villagers actively and actively responsible for the protection and development of village sports, is based on the villagers' cognition and practice to realize sports will, participate in practice, sharing the unity of the power and value, embodied in the villagers participate in the practice of autonomy, initiative, creativity, is the main power, ability, practitioners and village sports achievements sharing. Village sports under the leadership of the Communist Party of China is a process of always adhering to the concept of "people-centered" and constantly cultivating, implementing and exerting the village sports protection. However, China's two thousand years of small-scale peasant economy and centralized system continuously, based on the traditional people-oriented thought, the subjectivity of farmers is always in the weak edge or the state of aphasia. At present, the lack of dominant position of farmers is still a main constraint in the process of rural revitalization.

The connotation and constituent elements of people-centered village sports in Guangxi

By sorting out the characteristics of village sports protection, it is found that the concept of "people-centered" is always present, but the subjectivity of the real presence of the villager subject presents the differences in different historical development stages. Therefore, clarifying the connotation and components of village sports subjectivity is the criterion to explore the subjectivity change of village sports protection.

The connotation of people-centered village sports protection

Looking at the history of the rural social research in China in the 20th century, what is a real pity is the long-term neglect of the dominant position of the villagers. For a long time "people's main body status absent" lead to the 20th century the rural construction has been in the "rural movement and rural not" state, every vigorous rural construction movement, as a village "leader" villagers "irrelevant" attitude, and foreign experts and scholars are to belong to the villagers village "fingers". The indifferent attitude of the villagers and the seemingly lack of the ability to build their hometown make the vast majority of Chinese farmers always breed a beautiful "urban dream" in the current moment of rapid urbanization, linger on this land that belongs to their own but not their own, and fantasize about when to become a decent city people. Since the "Rural Revitalization Strategy" was put forward, academic research on the dominant position of villagers has been increasing, and the results have been fruitful. Following the principle of the rural construction movement and the great rejuvenation of the Chinese nation, ensuring the dominant position of farmers and implementing the dominant role of villagers is not only the requirement of the "people-centered" development concept in the new era for farmers 'own quality, but also the inevitable and original nature of farmers' own development

in the practical practice of the new era. Combining the historical background and context of rural revitalization strategy, Wang (2023) analyzes the dominant position of farmers from three aspects: economic subjectivity, social subjectivity and cultural subjectivity; Xu (2023) believes that the unity of villagers as the participant, enjoyment and evaluation subjects is an important embodiment of the dominant position of villagers; Zhang et al. (2020).believes that farmers can serve as cultural, economic, governance, environment and value subjects. In the face of increasingly "hollowing out" villages, farmers' dominant status is missing, the public living space is compressed, farmers' organizations are dissolved, and the cultural soil is poor. Village sports protection is the embodiment of the main status of the villagers, the dynamic practice of reflecting the villagers, and an indispensable part of forming a complete person. Because village sports is not only a physical movement, but also a healthy way of life. It is an effective way to cultivate a healthy body, shape a sound personality and promote the all-round development of people.

The component of people-centered village sports protection

The modern philosopher Descartes promoted man from the many entities of the ancient Greek characters, liberated man from the suppression of God, and man became the subject in the real sense. People's nature refers to the basis why people become the main body, which is needed by the development and progress of society. Village sports protection is the attribute of villagers as the main body in the development of village sports. Combined with the typical village-the village sports hundred years scene representation, through the protection of subjectivity, farmers subjectivity, sports subjectivity of academic concepts and constituent elements, on the basis of the village sports protection subjectivity connotation, the study that village sports protection subjectivity elements including the villagers as the protection subject, participation, value and the main power of the fundamental properties of the four elements. As is known to all, the establishment of "subject" and "subjectivity" is premised on the awakening of "self-consciousness". Village sports protection must be based on the villagers' active awareness of village sports, and the subject of the villagers' consciousness is an undisputed constituent element. Only the villagers as the main body of consciousness, the villagers of the choice of village sports value, pursuit and satisfaction, whether based on the intrinsic value of the villagers and external value needs, only the villagers as consciousness subject, the villagers as the basis of participants and may, participate in the practice subject is the villagers improve subject ability, obtain the main power origin, can really share the village sports achievements, become the main body of the village sports protection. Village sports protection with Marx's value subjectivity is the value concept and practice standard of the survival and development of rural sports in the new era. In fact, it covers the universal nature of village sports in which villagers are the subject of protection, the participants, power and the elements of value subjects.

Lack of "people's nature" in the process of village sports protection

Through the analysis of the changes of village sports protection subjects, the research shows that the awareness of village sports protection is gradually enhanced, but the villagers still lack the correct, scientific and reasonable cognition of village sports protection in the new era. The change of historical background and the evolution of social structure generate the unprecedented changes of villages, villagers and village sports today, and the homogeneity of production and life style of villages no longer exists."Where is the countryside", "who is the villagers", "who should protect village sports", "how to protect and develop village sports" and

other issues, leading to the survival of village sports difficulties. The main body of village sports protection is in a free state, the main value of village sports protection is shifted, and the power subject of village sports is more run by the state. Combing out the current protection dilemma and development reflection of village sports, the absence of village sports protection subjects leads to the nothingness of village sports, from the perspective of villagers' subjects, showing the crisis of the lack of "people" of village sports.

The absence of "people" in village sports protection

In the survival and development of village sports in the new era, the absence of villagers is the main reason for the difficulty in the development of village sports. Village sports is a tool for villagers to carry out physical exercise, which is the main result of development in specific historical stages and specific survival situations. When the villagers' physical exercise behavior is out of the initiative, the survival of village sports is facing a certain crisis. Through the expression of the people in the field of village sports, it can be concluded that the people has always been the main force of the survival and development of village sports, but in the process of national development and social change, as the main body of the villagers choose to participate in village sports depends on its is directly serve the villagers itself or serve the villagers' social existence and indirectly serve the villagers main body, the villagers become the means of developing village sports rather than the purpose.

In the current economic society, even people living in rural areas have long worked regularly in production and work and work 8 hours a day. There is no difference between busy farming and slack farming, machine work, few books in the slack farming, and no one participates in village sports. The main reasons are as follows: First, people define village sports as "leisure play when you are free". Since it is fun, when the work is so busy, village sports naturally gives way to the development of village economy, and making money is the main consideration and starting point of people. Second, the villagers believe that the shoe movement is mainly used to perform in folk activities and achieve the role of strengthening the body. However, in today's society, folk activities are rarely held, and it is no value to practice hard, and you can also choose other mass sports. Third, the economic value is the primary index to evaluate the villagers. In the villages of modern society, in the society with greatly rich material wealth, economic value has become the dominant index to evaluate people. Compared with the long-term, concealment and pleasure of fitness value, villagers can replace it through the satisfaction generated by high consumption. Therefore, the value and significance of village sports are naturally covered by the villagers, resulting in the absence of "people" in the development of village sports.

Village sports protection ignores the real "needs" of the villagers

In his later years, Fei Xiaotong recalled his life ambition is "to enrich the people". All his life, he tried to make the farmers live a good life and become rich, which is also the purpose where he abandoned medicine, and to "save" more people to live a better life. However, in his later years, he believed that he had always neglected the main existence of the villagers, and only wanted the villagers to eat well, dress warm and live spacious, but only ignored the villagers' real thoughts, mental state and spiritual life. On the whole, "only see the society".

From the process of field investigation, it is found that both the sports department and the cultural department are very active and diligent in the work of village sports culture, and have done a lot of work. Village sports is the key content of the local education and sports bureau.

In recent years, they have been very active in the development of village sports in both financial support and technical support. Village sports fitness project penetration rate of 100%, fitness to the countryside, technology to the countryside and diversified supply. But as QWQ says: the difficulty is that there is no catch. Why do "people" disappear in the village sports with villagers as the main body? Because we only see the society, see the village sports, see the national policy and the local government in the work, but really lack the words and presence of the villagers, the villagers' thoughts, why the villagers are not present! First, the "action" of the country's "people-centered" concept. The concept of "the people are the foundation, the foundation is solid and the state is better", "water can carry the boat, but also overturn the boat" and "the people are always the main body of historical creation" have always been advocated from the traditional to modern people-oriented thought, and the concept of "people-centered" is the thought of people's subjective development in the new era. In the development of village sports under the leadership of the Communist Party of China has always been to adhere to and give play to the popular nature of village sports. However, through the public service of village sports in the supply of rural public sports services, there is still a deviation in the implementation of the concept of "people-oriented", and the "action" of "official standard" and "administrative interests" deviates from the measurement of villagers as the value subject. Whether there is "from top to bottom", "support, supply, support to the countryside" and even "eliminate inventory" and other words, the villagers have aphasia or "at first glance novel and lively", fleeting. Second, the self-awareness of the villagers' subjectivity concept is not enough. In the cognitive paradigm of modernity, the villagers are eager to choose the "economic value subjectivity" first, and the values of the villagers' sports have been shifted. The new era has entered the "people-centered" sports development concept, and the return of Marx's value subjectivity is the need of the new era for national development, social progress and villagers' yearning for a better life. No matter the implementation of national policies, the completion of administrative tasks, or the prosperity of village sports, the starting point and foothold of village sports work should be in the villagers.

The people-centered theory of village sports protection in Guangxi

As an important starting point of rural construction and villagers' development, village sports culture is inevitable and essential to realize the subject concept of village sports value and realize the theoretical reshaping of village sports subjectivity in the new era. The presence of villagers as the participants of village sports is also influenced by the subjects of consciousness, value and power. The function of village sports in the new era and its development logic are the basis for improving the villagers' cognition of the science and rationality of village sports. Through the research, it is not that the villagers cannot afford the consumption cost of participating in sports, but that they think that the consumption is not worth it, which reduces the cost of participation. Therefore, let the villagers realize that the cost of village sports is worthwhile and necessary, and through the personal practice of the villagers, truly realize the expectation of the main interests of the main interests. The improvement of the cost of village sports is the improvement of the villagers' living state. Therefore, it is an inevitable trend and the demand of The Times to construct the development of village sports turning to people's values under the ideal state of villagers' participation in sports consumption. Villagers' cognition of village sports will be positive and active, and also needed by villages. Grasping the epistemology, axiology and ontology of the main people in the village sports activities is the theoretical basis of the generation of the village sports protection subjects in

the new era.

The subjectivity of "people" in village sports from the people-centered perspective

During the field investigation, when talking about the flourishing period of sports, the wrinkled face filled with the heart, proud smile, from time to time; the elderly villagers living in the village, with practice experience restored their former style, the lack of public space, mostly according to their own time arrangement, to reduce the technical difficulty, intensity for the purpose of exercise; and the young people returning to the holidays occasionally join to learn some tricks. During the epidemic period, the home of the family lively lively, children and adults practice together, quite a flavor; the master of the inheritance base is more from the words of the words; infinite regrets the association masters every night free of charge, the elderly villagers to to the company, the villagers in spare time and holidays, efforts. In this cognition, practice and innovation, they are all subjects that cannot be avoided, and their subject consciousness cognition is the source of the development of village sports. The construction of village sports protection from the perspective of "people-centered" cannot be separated from the vane guided by the government, the essential force driven by the village elite and the villagers.

Village sports protection has changed from "passive" to "consciousness"

From the perspective of the new era, the transformation of the subject of village sports protection from the individual to the people means that all the villagers are the subject of village sports protection, which does not reflect the value interests of individuals nor the embodiment of the value interests of a few villagers, but the result of the development of village sports shared by all the villagers. In the current deep water period of social transformation and the development period of rapid urbanization in the consumer economy society, the villagers' values tend to be diversified and conflicts are inevitable. Therefore, the key factors are to construct the "people-centered" people-subject value concept and realize the unity of village sports protection and self.

The people-centered value concept, specifically in the village sports protection, is to build the villager-centered value subject from the individual villagers to all the villagers. Highlighting the "people's center", the development of sports in China is not only an important way for the individual growth and to realize the good needs, but also an important carrier of national prosperity, national rejuvenation and human progress (Zhang Ye' an et al., 2021). The development of sports in the new era pays more attention to meeting the all-round development and perfection of people, with the purpose of meeting people's needs, and realizes the transformation of individual value subject to people's value subject. People-centered sports is reflected in that all the villagers are the practice, value subjects and judgment subjects of village sports protection.

Village sports protection and people's "interests" symbiotic prosperity

To construct the protection of village sports under the thought of "people-centered", we should not only have the correct cognition of village sports subjectivity consciousness, the improvement of subjectivity ability and the acquisition of subjectivity power, but also realize the transformation of the value subject from the individual subject to the people's subject, and all the villagers are the achievement sharing of village sports. Therefore, the subject of village sports protection under the thought of "people-centered" should not only coexist but also prosper together, which is the origin and inevitable of the development of interactive

subjectivity among villagers. The communication subjectivity is the communication practice based on the mutual subjectivity of the subject-subject relationship. By studying the evolution logic and subjectivity expression of village sports in Guangxi for more than 100 years, and exploring the practice law of village sports protection, we believe that the intersubjectivity of village sports interaction is the extension and origin of village sports subjectivity, and also its inevitable turn. In the process of village sports protection and development, it is inevitable for the generation of interactive subjectivity to realize the transformation from individual subject to people's subject. To adhere to the dominant position of farmers is to insist on the premise that every farmer is the subject, and there is no absolute subject and infinite exaggeration of individual subjects, otherwise there will be the ethical imbalance between the subjects, the alienation of subjectivity and other problems of subjectivity. Village sports is a practical activity of villagers' subjectivity and the embodiment of the essential power of villagers. If we cannot realize the satisfaction of every villager as the subject of village sports protection and the guarantee of the subject of power, then the presence of villagers as the subject of practice is nothing. Village sports should reflect diversity and diversity to meet the various needs of different villager groups, but the interactive subjectivity of village sports on the basis of village sports subjectivity is inevitably the inevitable development of village sports.

People-centered sports protection path in Guangxi villages

Development for the people: highlighting the "people-centered" is a necessary premise

Whether it is the village sports protection under the leadership of the Communist Party of China, or the theoretical achievements of the "people-centered" thought of successive leaders, adhering to the principal position of the people has always been the ruling concept and principle of the Communist Party of China. The scientific epistemology of village sports protection under the thought of "people-centered" is the basis for improving the cost of villagers' sports participation and the acquisition of subjectivity value, and it is necessary to highlight the subject position of villagers in the development of village sports in the new era.

In the survival and development of village sports, the villagers are the practical subject of course. The basis and premise for the villagers to become the subject is the continuous presence of the villagers, and the basis of the presence is the development of the villagers, and the development of the villagers must be related to the generation of the discourse of the villagers subject. The main body of village sports protection is related to the interaction between the villagers, the villagers, the society and the government. Only with the villagers 'words can the villagers express to meet the inner needs of the villagers and form the villagers' active expression. To solve the passive to active turn, to be the sublimation of the people to the people, the generation of villagers' main discourse is the primary factor to highlight the protection and development of village sports.

Development depends on the people: integrating into rural revitalization and institutional innovation is the necessary foundation

The protection of village sports in Guangxi needs to ensure the dominant position of villagers, and integrating into rural revitalization and promoting institutional innovation is the necessary basis for village economic development. The development of productive forces is the decisive force of social development, as well as the decisive force of the comprehensive development of people. Sports policy, as the institutional guarantee of village sports development, promotes the development of village sports, and generates the villagers' sense of

ownership of the construction of village culture.

He and Su (2006) once proposed that cultural construction should rebuild farmers' welfare, so that farmers can establish hope and beauty for life, but this is difficult to work in the society dominated by the market economy, which requires financial support from the state and cultural support from the top down. At present, in the face of the villagers who are still rapidly urbanization and the villages that are becoming depressed, the villagers are still full of deep "city dreams". How to buy a house to let their children study in the city and how to live a decent life in the city is an urgent need for their pursuit of a better life. As for the construction of village culture, as the implementers of village development, even if they have deep feelings and sincere love for village culture, they can not completely overcome the material benefits and wealth temptation brought by the current economy and society. As a village sports with good memories that once grew up in it, it was also lost in the past in the face of interests.

The results are shared by the people: improving the quality of life of the villagers is an inevitable result

The achievements of people-centered village sports protection in Guangxi are mainly reflected in four aspects: village sports economy, ethnic minority sports culture, mass sports and ecological sports. It is manifested as promoting the villagers' economic prosperity, cultural confidence, high participation of the masses, harmony between man and nature, harmonious coexistence between traditional sports and modern sports, which are the ultimate goal of the people-centered sports development thought.

Village sports will become the cultural name card of a region, and plays a decisive role in the long-term and stable development of rural economy and society. The mode of "village sports + tourism" refers to the development of village tourism products based on sports. That is to make full use of national sports activities and natural resources of villages, expand publicity, improve organization specifications, attract more observers, so as to improve the external influence of villages and increase the economic income. Combined with the characteristics of village sports, the development of village sports tourism should be implemented in the mode of "village sports + tourism". In this way, the village can make better use of the existing resources of village sports and fully explore the development history and culture of village sports. At the same time, the intersection and integration of village sports and various tourism resources can be achieved, so as to improve the attraction of village sports, so as to promote the sustainable development of village tourism.

Conclusion and Recommendations

The concept of village sports protection and development under the thought of "people-centered" is the theoretical construction and practical path choice of this research, and also the original requirement of rural revitalization and the great rejuvenation of the Chinese nation to guarantee the main status of villagers and play the implementation of subjectivity. The national strategy of national fitness and the banner of the revival of traditional intangible cultural heritage have provided an unprecedented platform for the development of village sports. In the different historical development stages of village sports in Guangxi, the villagers' awareness of protection is the key factor to ensure the healthy development of village sports. Village sports that violate the will of villagers can only lose its form, and become a means and tool to meet the needs of social development. Village sports under the marginalization of protection subject value can only be a flash in the pan. Village sports protection refers to the villagers are in the

main position of village sports, which is the unity of sports will, participation in practice, sharing power and value based on the basis of villagers' cognition and practice. It is reflected in the autonomy, initiative and creativity of the villagers in the practice of village sports participation. The villagers are the owners, implementers of power and ability and the sharing of the village sports achievements. As the main body of village sports protection, villagers are the basis for the realization of power and value, power is the guarantee of protection and value, value is the ultimate goal of practice and power, and it is also the core concept of "people-centered" village sports.

References

- Cai X.L. and Xie Q. (2017). On Xi Jinping's People on the Thought. The Guide to Ideological and Theoretical Education, 3(04): 7-19.
- Guo S.J. and Yu C.G. (2008). Village sports look from the village. Journal of Shanghai Institute of Physical Education, 5(03): 231-247.
- He X.F. and Su M.H. (2006). The perspective and approach of rural relationship research. The Social Science Research, 3(01): 32-51.
- Li W.Y., Zheng G.H. and Lang Y.C. (2021). The evolution track, the development logic and the enlightenment of the new era of the centennial village sports of the Communist Party of China. Sports Culture Guide, 2(10): 1-7.
- Li H.X. (2021). Attach importance to school physical education work to promote the healthy growth of students. Educational Practice and Research, 2(09): 54-69.
- Wang C.G. (2023). New rural business forms and social differentiation mechanism in the digital age. The Social Science Abstract, 11(09): 113-126.
- Wang W. and Li W.C. (2022). Analysis on the development of the people-centered cultural industry in the new era. Journal of the University of the Chinese Academy of Social Sciences 8(11): 24-41.
- Xu W. (2023). The influence of rural characteristic industry on farmers' income. Journal of South China Agricultural University (Social Science Edition), 2(05): 123-141.
- Zhang Y.L., Wang G.M. and Liu B. (2020). Theoretical interpretation, contradiction analysis and breakthrough path of implementing rural revitalization strategy in China. Journal of Tianjin Normal University (Social Science Edition), 2(03): 32-41.

ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสอนของผู้สอน
ระดับอุดมศึกษาด้านดนตรี

**The Ability to Use Digital Technology in Teaching of Higher Education
Music Teachers**

นิชา พัฒนานนท์,
ประณต มีสอน และ กฤษฎ์ นirimิตธรรม
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Nicha Pattananon,
Pranote Meeson and Krit Niramittham
Bangkok Thonburi University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: nicha.musiced@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสอนของผู้สอนระดับอุดมศึกษาด้านดนตรี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีเก็บข้อมูลด้วยการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ มีกลุ่มตัวอย่างได้แก่อาจารย์ประจำหลักสูตรดนตรี จำนวน 97 คน

ผลการวิจัยพบว่า ในการประเมินตนเองของอาจารย์ผู้สอนสาขาดนตรีในระดับอุดมศึกษา พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับ ผู้นำเทคโนโลยีไปใช้ในการเรียนการสอน โดยมีค่าเฉลี่ยของทุกด้านรวมกันเท่ากับ 3.67 ผลของการศึกษาทิศทางของการศึกษายุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรดนตรีระดับอุดมศึกษา พบว่าอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีไม่ได้เป็นคำตอบของคุณภาพการจัดการศึกษา ควรสอนวิธีใช้ การวิเคราะห์สื่อดิจิทัล เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินแหล่งข้อมูลดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล; การสอนของผู้สอน; ระดับอุดมศึกษาด้านดนตรี

Abstracts

The objective of this research was to study the ability to use digital technology in teaching of higher education music teachers. This research is quantitative research which collect data by using online questionnaire survey. The sample was 97 music teacher who are teaching in the higher education music program.

* วันที่รับบทความ : 1 พฤศจิกายน 2566; วันที่แก้ไขบทความ 28 พฤศจิกายน 2566; วันที่ตอบรับบทความ : 30 พฤศจิกายน 2566

Received: November 1, 2023; Revised: , November 28, 2023; Accepted: , November 30, 2023

The research findings were The mean of all aspects combined was 3.67 and studying the direction of digital education affected the development of music curricula in higher education. It was found that most of the teachers thought that The ability to use technology is not the answer to the quality of education should teach how to use digital media analysis To provide learners with the basic knowledge of analyzing, synthesizing, and evaluating digital resources appropriately.

Keyword: Ability to Use Digital Technology; Teaching; Higher Education In Music

บทนำ

ปัจจุบันการจัดการศึกษามีความเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ซึ่งในยุคปัจจุบัน การใช้เทคโนโลยีมีบทบาทในชีวิตประจำวัน รวมไปถึงในการศึกษาทุกระดับชั้น จากนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม พ.ศ. 2563-2570 (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม , 2563 : 54) กล่าวถึงการพัฒนาการศึกษาให้มีความทันสมัย มีการใช้เทคโนโลยี การสร้างนวัตกรรม เปลี่ยนหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ ให้พร้อมสำหรับศตวรรษที่ 21 สถานะของมหาวิทยาลัย มีการกล่าวถึงในสังคมในการตั้งข้อสงสัยต่อการปรับตัวของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยในยุคดิจิทัลว่า หากมหาวิทยาลัยยังคงไม่ปรับตัว ก็อาจถูก disrupt ได้ในไม่ช้า และทางเลือกในการศึกษายุคปัจจุบันนั้น มีทางเลือกหลากหลาย การหางานทำในปัจจุบันอาจไม่ได้ขึ้นอยู่กับการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยเหมือนในอดีต (Thai Post, 2019 : online) ตัวอย่างมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีการปรับตัวด้านหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน มีทั้งการเปิดหลักสูตรสำหรับบุคคลทั่วไป ไม่จำกัดอายุ รูปแบบการเรียน online เพื่อความสะดวกด้านเวลาและสถานที่ของผู้เรียน การเปิดหลักสูตรที่มีความเป็นสากล เป็นองค์ความรู้ใหม่ (MarketingOops, 2019 : online) ผศ.ดร.ภูงค์ อุทัยภาส รองอธิการบดีฝ่ายสารสนเทศ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ได้กล่าวในการให้สัมภาษณ์ ถึงข้อจำกัดของการศึกษาไทยคือระบบของการพัฒนาหลักสูตรในมหาวิทยาลัยยังมีความยืดหยุ่นมากพอ ทำให้สามารถปรับได้เฉพาะในวิชาเลือกซึ่งมีความยืดหยุ่นสูงกว่า (Techsauce team, 2563 : online)

ในต่างประเทศ มีการกล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงของการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างกว้างขวางในช่วงหลายปีที่ผ่านมา และตัวกระตุ้นที่สำคัญคือการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่ทำให้การเรียนในโรงเรียนต้องหยุดชะงักและมีการสอนในรูปแบบชั้นเรียนออนไลน์ในหลายประเทศทั่วโลก วิกฤติโรคระบาดครั้งนี้เป็นตัวเร่งสำคัญในการเปลี่ยนรูปแบบการจัดการศึกษา แนวโน้มการใช้สื่อการสอนในรูปแบบดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอนมีเพิ่มขึ้นอย่างมาก การเตรียมความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาทักษะของผู้สอน เนื้อหาในการเรียน บทบาทของเพื่อนร่วมชั้นเรียน และการขัดเกลาทางสังคม เป็นสิ่งที่ต้องปรับเปลี่ยนให้ทันกับบริบทสังคมในปัจจุบัน (Ramaswamy, 2021 : online) การเรียนในมหาวิทยาลัยในช่วงการระบาดของโควิด-19 ทำให้นักศึกษาไม่สามารถไปเรียนที่มหาวิทยาลัยได้ และขาดการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้น การใช้ห้องเรียนและสื่อการเรียนต่าง ๆ โดยเฉพาะการเรียนทางด้านดนตรี ซึ่งเป็น

การเรียนรู้ที่ต้องมีเครื่องดนตรีหรืออุปกรณ์เฉพาะสาขา มหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาต้องเผชิญกับปัญหาการของค่าน่าเรียนจากการที่นักศึกษารู้สึกไม่คุ้มค่าในการจ่ายค่าเทอมแล้วได้เรียนแต่ในรูปแบบชั้นเรียนออนไลน์ซึ่งค่าเรียนในมหาวิทยาลัยทางดนตรีชั้นนำ เช่น Berklee College of Music และ Belmont University สูงกว่าค่าเรียนปริญญาตรี (4 ปี) ของประเทศสหรัฐอเมริกาโดยเฉลี่ยถึง 4 เท่า กลายเป็นประเด็นถกเถียงที่ว่าการศึกษาดนตรีในมหาวิทยาลัยนั้นคุ้มค่าจริงหรือไม่ ในขณะที่ตลาดแรงงานทางด้านดนตรีให้น้ำหนักในประสบการณ์ทำงานพอๆกับวุฒิการศึกษา หมายความว่าถ้ามีประสบการณ์ในการทำเพลงหรือผลิตผลงานเพลง แม้จะไม่จบการศึกษาด้านดนตรีก็สามารถทำงานได้ บริษัทหลายแห่งในสหรัฐอเมริกา หันมาเปิดคอร์สสอนการทำเพลงในรูปแบบหลักสูตรออนไลน์ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เน้นการสอนเพื่อนำไปใช้ในการทำงานจริง (Penick, 2020) กระแสการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้น เป็นอีกแรงกระตุ้นในการปรับเปลี่ยนหลักสูตรดนตรีในระดับอุดมศึกษาที่ต้องหาทางออกในยุคดิจิทัลให้ได้

จากสถานการณ์ของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ต้องเผชิญความเสี่ยงในการปรับตัวยุคดิจิทัลที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาทิศทางของการศึกษายุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรดนตรีระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในพัฒนาหลักสูตรดนตรีในประเทศไทยให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทสังคมในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสอนของผู้สอนระดับอุดมศึกษาด้านดนตรี

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในงานวิจัย ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตรดนตรีในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบ convenience sampling ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 97 คน
เกณฑ์คัดเข้า

อาจารย์ผู้สอน เป็นอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรดนตรีระดับปริญญาตรี ปริญญาโท หรือปริญญาเอก สังกัดคณะที่จัดการเรียนการสอนดนตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐหรือเอกชน ณ ปีการศึกษา 2564

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ใช้การส่งแบบสอบถามออนไลน์โดยผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถเลือกที่จะเข้าร่วมการวิจัยได้ตามความสมัครใจ ข้อคำถามมาจากการสังเคราะห์ข้อมูลหลักสูตรดนตรีระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสอนของผู้สอนระดับอุดมศึกษาด้านดนตรี

ในการประเมินความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสอนของผู้สอนระดับอุดมศึกษาด้านดนตรี ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามมาจากแบบประเมินตนเองด้านเทคโนโลยี EU Digital Competence Framework for Educator ซึ่งมีหลักการสร้างแบบประเมินจากทฤษฎีการเรียนรู้ของ Blooms ตัวเลือกคำตอบจัดเรียงโดยการเพิ่มระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจากน้อยไปมาก โดยแบ่งประเด็นในการประเมินออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่

- 1) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านวิชาชีพ
- 2) แหล่งข้อมูลดิจิทัล
- 3) การสอนและการเรียนรู้
- 4) การประเมิน
- 5) การสนับสนุนผู้เรียน
- 6) การสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านดิจิทัล
- 7) การศึกษาแบบเปิด (Open Education)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรดนตรีในระดับอุดมศึกษาจำนวน 97 คน มีรายละเอียดดังนี้

ด้านที่ 1 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านวิชาชีพ

1.1 การใช้ช่องทางดิจิทัลต่างๆ เพื่อสื่อสารกับผู้เรียนและเพื่อนร่วมงานตามความเหมาะสม 40.2% ใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายแบบร่วมกันเช่น อีเมล ข้อความโต้ตอบแบบทันที หรือเว็บไซต์ของหน่วยงาน 19.6% ใช้ช่องทางการสื่อสารดิจิทัลพื้นฐานเช่น อีเมล, ข้อความโต้ตอบแบบทันที จากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งหมด 7 ระดับ การใช้ช่องทางดิจิทัลต่างๆ เพื่อสื่อสารกับผู้เรียนและเพื่อนร่วมงานตามความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.46

1.2 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานภายในและภายนอกสถาบันการศึกษา 28.9% แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสานการ และสื่อการสอนต่างๆ กับเพื่อนร่วมงานทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน เช่น ในกลุ่มครูดนตรีในสังคมออนไลน์ 21.6% ทดลองใช้เครื่องมือ หรือวิธีการใหม่ ๆ สำหรับการทำงานร่วมกันทางออนไลน์กับเพื่อนร่วมงานทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน จากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งหมด 7 ระดับ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานภายในและภายนอกสถาบันการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.44

1.3 ความตั้งใจในการพัฒนาความสามารถด้านดิจิทัลเพื่อใช้ในการสอน

32% ใช้แหล่งข้อมูลที่หลากหลายเพื่อพัฒนาความสามารถด้านดิจิทัลเพื่อใช้ในการสอน

26.8% พุดคุยกับเพื่อนร่วมงานถึงวิธีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างสรรค์และปรับปรุงวิธีการสอนของตนเอง

จากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งหมด 7 ระดับ ความตั้งใจในการพัฒนาความสามารถด้านดิจิทัลเพื่อใช้ในการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.61

1.4 การตระหนักถึงความสำคัญและเข้าร่วมการฝึกอบรมออนไลน์ต่าง ๆ

30.9% เคยลองการฝึกอบรมรูปแบบออนไลน์หลากหลายการอบรม

28.9% เข้าร่วมการฝึกอบรมออนไลน์ทุกรูปแบบที่สามารถช่วยพัฒนาทักษะการสอนของฉันได้

จากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งหมด 7 ระดับ การตระหนักถึงความสำคัญและเข้าร่วมการฝึกอบรมออนไลน์ต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.35

ด้านที่ 2 แหล่งข้อมูลดิจิทัล

2. 1 การใช้เว็บไซต์และวิธีการค้นหาที่แตกต่างกันเพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูลดิจิทัลที่หลากหลาย

23.7% ใช้เสิร์ชเอนจินและแพลตฟอร์มการศึกษาต่าง ๆ เพื่อค้นหาแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

22.7% เปรียบเทียบแหล่งข้อมูลโดยใช้เกณฑ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ความน่าเชื่อถือ, คุณภาพข้อมูล

จากระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งหมด 7 ระดับ การใช้เว็บไซต์และวิธีการค้นหาที่แตกต่างกันเพื่อ

เข้าถึงแหล่งข้อมูลดิจิทัลที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3. 99และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.49

2.2 การสร้างแหล่งข้อมูลดิจิทัลของตนเองและแก้ไขแหล่งข้อมูลที่มีอยู่เดิมเพื่อปรับให้ตรงกับ

วัตถุประสงค์การใช้งานของตนเอง

33% ค้นหาบนอินเทอร์เน็ตและใช้แหล่งข้อมูลทางการศึกษาประเภทต่าง ๆ

21.6% สามารถการสร้างงานนำเสนอในรูปแบบดิจิทัลได้

จากระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งหมด 7 ระดับ การสร้างแหล่งข้อมูลดิจิทัลของตนเองและแก้ไข

แหล่งข้อมูลที่มีอยู่เดิมเพื่อปรับให้ตรงกับวัตถุประสงค์การใช้งานของตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3. 70และมี
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ1 .85

2.3 การป้องกันข้อมูลที่เป็นความลับหรือข้อมูลส่วนตัวต่าง ๆ เช่น ข้อสอบ , เกรดนักเรียน อย่าง

มีประสิทธิภาพ

26.8% ใช้รหัสผ่านป้องกันข้อมูลส่วนบุคคลและเปลี่ยนรหัสผ่านเป็นครั้งคราว

21.6% ป้องกันข้อมูลส่วนตัวแต่ไม่ค่อยเปลี่ยนรหัสผ่าน

จากระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งหมด 7 ระดับ การป้องกันข้อมูลที่เป็นความลับหรือข้อมูลส่วนตัว

ต่าง ๆ เช่น ข้อสอบ , เกรดนักเรียน อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3. 77และมีส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐานเท่ากับ1 .61

ด้านที่ 3 การสอนและการเรียนรู้

3. 1 การพิจารณาอย่างรอบคอบว่าควรใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสอนอย่างไร เมื่อใด และเพราะเหตุใด เพื่อให้แน่ใจว่าได้นำไปใช้ให้มีประโยชน์มากขึ้นในการสอน

30.9% เลือกใช้และทดลองวิธีการสอนต่างๆ เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมกับชั้นมากที่สุด

22.7% ใช้แหล่งข้อมูลดิจิทัลและอุปกรณ์ดิจิทัลต่างๆ ในการสอน

จากระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งหมด 7 ระดับ การพิจารณาอย่างรอบคอบว่าควรใช้เทคโนโลยี
ดิจิทัลในการสอนอย่างไร เมื่อใด และเพราะเหตุใด เพื่อให้แน่ใจว่าได้นำไปใช้ให้มีประโยชน์มากขึ้นในการ
สอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4. 15และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ1 .67

3. 2 การติดตามการใช้เทคโนโลยีของผู้เรียนในบรรยากาศห้องเรียนแบบดิจิทัล

36.1% ติดตามการใช้เทคโนโลยีของผู้เรียนในบรรยากาศการเรียนออนไลน์ที่ใช้สอนและอภิปรายกับผู้เรียน

15.5% สนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออนไลน์โดยการถามคำถาม

14.4% วิเคราะห์กิจกรรมออนไลน์ของผู้เรียนโดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสม โดยไม่เข้าไปแทรกแซง

จากระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งหมด 7 ระดับ การติดตามการใช้เทคโนโลยีของผู้เรียนในบรรยากาศห้องเรียนแบบดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3. 82และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ1 .76

3. 3 การให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อช่วยให้เรียนรู้และทำงานให้สำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม

32.0% มอบหมายงานให้ผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเพื่อค้นหาข้อมูลออนไลน์หรือนำเสนอผลในรูปแบบดิจิทัล

18.6% วางแผนการสอนและออกแบบกิจกรรมการเรียน โดยให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อค้นหาข้อมูลและนำเสนอผลในรูปแบบดิจิทัล

14.4% ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน (collaborative learning)

13.4% ออกแบบชิ้นงานที่ต้องการให้ผู้เรียนใช้การทำงานออนไลน์เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์ (co-creation) และเผยแพร่ความรู้

จากระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งหมด 7 ระดับ การให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อช่วยให้เรียนรู้และทำงานให้สำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3. 59และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ1 .61

3. 4 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้นักเรียนสามารถวางแผน บันทึก และติดตามการเรียนรู้ของตนเองได้ เช่น แบบทดสอบสำหรับการประเมินตนเอง, ePortfolios ,online diaries/blogs

32.0% ใช้เครื่องมือดิจิทัลที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางแผน จัดทำข้อมูล หรือสะท้อนการเรียนรู้ของตนเองได้

17.5% สนับสนุนให้ผู้เรียนได้ตรงถึงการเรียนรู้ของตนเอง แต่ไม่ใช้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

17.5% ประยุกต์ใช้เครื่องมือดิจิทัลที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางแผน ติดตาม ความสำเร็จได้

14.4% เลือกเครื่องมือดิจิทัลที่ดีที่สุดเพื่อประยุกต์เข้ากับการสอนของตนเอง หลังจากทดสอบกับการมอบหมายชิ้นงานให้ผู้เรียน ในกลุ่มผู้เรียนที่ต่างกัน

จากระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งหมด 7 ระดับ การให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อช่วยให้เรียนรู้และทำงานให้สำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.61

ด้านที่ 4 การประเมิน

4.1 การใช้รูปแบบการประเมินดิจิทัลเพื่อติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน

27.8% ใช้เครื่องมือดิจิทัลเช่น บันทึกรการทำงาน/บล็อก/กิจกรรม เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน

21.6% ใช้เครื่องมือดิจิทัลที่หลากหลายเพื่อดูความก้าวหน้าของผู้เรียน

19.6% ประยุกต์ใช้เครื่องมือดิจิทัลที่หลากหลายเพื่อติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน

12.4% เลือกเครื่องมือดิจิทัลที่ดีที่สุดและลองใช้เครื่องมือเหล่านั้นกับผู้เรียน เพื่อการประเมินผลและเพื่อติดตามความก้าวหน้า

จากระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งหมด 7 ระดับ การใช้รูปแบบการประเมินดิจิทัลเพื่อติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.42

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล *ทั้งหมดที่มีอย่างสม่ำเสมอ เพื่อดูว่านักเรียนคนไหนต้องการความช่วยเหลือ**

30.9% พิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมและพฤติกรรมของผู้เรียน เพื่อจะรู้ว่าผู้เรียนคนไหนที่ต้องการความช่วยเหลือเพิ่มเติม

18.6% ช่วยผู้เรียนวิเคราะห์ข้อมูลผลการปฏิบัติงานของตัวผู้เรียนเอง และข้อมูลอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถที่จะขอความช่วยเหลือได้ในเวลาที่ต้องการ

จากระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งหมด 7 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่มีอย่างสม่ำเสมอ เพื่อดูว่านักเรียนคนไหนต้องการความช่วยเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.68

4.3 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้ข้อเสนอแนะ (feedback) ที่มีประสิทธิภาพ

24.7% ใช้ช่องทางดิจิทัลเพื่อให้ข้อเสนอแนะในหลายรูปแบบ

23.7% ใช้ช่องทางและเครื่องมือดิจิทัลที่หลากหลายในการให้ข้อเสนอแนะ โดยใช้ร่วมกับการให้ข้อเสนอแนะไม่อยู่ในรูปแบบดิจิทัล

22.7% รู้ถึงประโยชน์ของการใช้ช่องทางดิจิทัลในการให้ข้อเสนอแนะ และใช้อย่างเหมาะสม (เช่น คะแนนอัตโนมัติแบบทดสอบออนไลน์, การแสดงความคิดเห็น, หรือกด 'likes' ในช่องทางออนไลน์)

จากระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งหมด 7 ระดับ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้ข้อเสนอแนะ (feedback) ที่มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.39

ด้านที่ 5 การสนับสนุนผู้เรียน

5.1 การมอบหมายงานให้ผู้เรียน จะพิจารณาปัญหาทางเทคนิคที่อาจเกิดขึ้นได้ เช่น การเข้าถึงอุปกรณ์ดิจิทัลและแหล่งข้อมูลอย่างเท่าเทียมกัน ความสามารถในการทำงานร่วมกัน และการขาดทักษะด้านดิจิทัล

21.6% พุดคุยถึงอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นกับผู้เรียนและหาแนวทางแก้ไข

21.6% ปรับตัวงาน พุดคุยถึงวิธีแก้ไข และเตรียมทางเลือกอื่นสำหรับการทำงานให้สำเร็จ

จากระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งหมด 7 ระดับ การมอบหมายงานให้ผู้เรียน จะพิจารณาปัญหาทางเทคนิคที่อาจเกิดขึ้นได้ เช่น การเข้าถึงอุปกรณ์ดิจิทัลและแหล่งข้อมูลอย่างเท่าเทียมกัน ความสามารถในการทำงานร่วมกัน และการขาดทักษะด้านดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.72

5.2 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างโอกาสในการเรียนรู้เฉพาะบุคคลให้กับนักเรียน เช่น มอบหมายงานดิจิทัลต่างๆ ให้นักเรียนแต่ละคนเพื่อให้ตรงกับความต้องการ ,ความชอบ ,และความสนใจในการเรียนรู้ของแต่ละคน

26.8% ปรับการสอนของตนให้เชื่อมโยงกับความต้องการ ความชอบ และความสนใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน

24.7% ให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับการค้นคว้าแหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

12.4% ใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้

จากระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งหมด 7 ระดับ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างโอกาสในการเรียนรู้เฉพาะบุคคลให้กับนักเรียน เช่น มอบหมายงานดิจิทัลต่างๆ ให้นักเรียนแต่ละคนเพื่อให้ตรงกับความต้องการ ,ความชอบ ,และความสนใจในการเรียนรู้ของแต่ละคน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.79

5.3 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนอย่างกระตือรือร้น

34.0% เวลาสอนมีการใช้สิ่งกระตุ้นเช่น วิดีโอ, แอนิเมชัน

24.7% ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อค้นหาข้อมูล ,อภิปราย ,และสร้างองค์ความรู้

13.4% ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับสื่อดิจิทัลเช่น electronic worksheets ,เกมส์ ,collaborative networks

จากระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งหมด 7 ระดับ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนอย่างกระตือรือร้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.79

ด้านที่ 6 การสนับสนุนผู้เรียนให้มีความสามารถด้านดิจิทัล

6.1 การสอนนักเรียนถึงวิธีประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล

26.8% พูดคุยกับผู้เรียนถึงวิธีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

19.6% สอนวิธีแยกแยะแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้และไม่น่าเชื่อถือ

16.5% พูดคุยกับผู้เรียนว่าพวกเขาจะรู้จักใช้ข้อมูล และสร้างข้อมูลที่ไม่เป็นเท็จ ไม่มีอคติ และไม่มีการบิดเบือนได้อย่างไร

14.4% เตือนพวกเขาว่าไม่ใช่ข้อมูลออนไลน์ทุกอย่างที่จะเชื่อถือได้

จากระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งหมด 7 ระดับ การสอนนักเรียนถึงวิธีประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.60

6.2 การมอบหมายงานที่กำหนดให้ผู้เรียนใช้วิธีดิจิทัลในการสื่อสารและทำงานร่วมกัน หรือกับบุคคลภายนอก

26.8% สนับสนุนให้ผู้เรียนใช้การสื่อสารดิจิทัลและร่วมมือกันทำงาน

22.7% วางแผนงานและมอบหมายงานที่ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะอย่างค่อยเป็นค่อยไป

20.6% สนับสนุนให้ผู้เรียนใช้ช่องทางดิจิทัลในการสื่อสารและให้ทำงานร่วมกันทั้งกับเพื่อนร่วมชั้นและกับบุคคลภายนอก

จากระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งหมด 7 ระดับ การมอบหมายงานที่กำหนดให้ผู้เรียนใช้วิธีดิจิทัลในการสื่อสารและทำงานร่วมกัน หรือกับบุคคลภายนอก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.47

6.3 การกำหนดงานที่มอบหมายให้ผู้เรียนสร้างเนื้อหาดิจิทัล เช่น .วิดีโอ ไฟล์เสียง ภาพถ่าย การนำเสนอแบบดิจิทัล บล็อก wikis

33.0% มอบหมายงานรูปแบบนี้บางครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนสนุก และเป็นการสร้างแรงจูงใจ

20.6% สนับสนุนให้ผู้เรียนสร้างเนื้อหาดิจิทัล และใช้เนื้อหาที่ไม่ติดปัญหาเรื่องลิขสิทธิ์

จากระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งหมด 7 ระดับ การกำหนดงานที่มอบหมายให้ผู้เรียนสร้างเนื้อหาดิจิทัล เช่น .วิดีโอ ไฟล์เสียง ภาพถ่าย การนำเสนอแบบดิจิทัล บล็อก wikis มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.59

6.4 การสอนนักเรียนถึงวิธีใช้ช่องทางออนไลน์ที่เหมาะสมและมีความรับผิดชอบต่อการใช้ช่องทางออนไลน์

22.7% อธิบายกฎพื้นฐานสำหรับการใช้ช่องทางออนไลน์อย่างปลอดภัยและมีความรับผิดชอบต่อสังคมออนไลน์

21.6% ช่วยชี้ให้ผู้เรียนเห็นถึงการใช้ช่องทางดิจิทัลที่ไม่เหมาะสม เพื่อให้พวกเขาสามารถวิเคราะห์และวิจารณ์สังคมออนไลน์ได้อย่างเหมาะสม

จากระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งหมด 7 ระดับ การสอนนักเรียนถึงวิธีใช้ช่องทางออนไลน์ที่เหมาะสมและมีความรับผิดชอบต่อการใช้ช่องทางออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.63

6.5 การสนับสนุนให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาที่เป็นรูปธรรม เช่น เพื่อเอาชนะอุปสรรคหรือความท้าทายที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนรู้

37.1% สนับสนุนให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาทุกครั้งที่มีโอกาส

16.5% สร้างโอกาสให้พวกเขาได้ทดลองใช้เทคโนโลยีในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

จากระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งหมด 7 ระดับ การสนับสนุนให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาที่เป็นรูปธรรม เช่น เพื่อเอาชนะอุปสรรคหรือความท้าทายที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.66

ด้านที่ 7 การศึกษาแบบเปิด (Open Education)

7.1 การค้นหาและใช้ open licenses ในแหล่งข้อมูลดิจิทัล

40.2% ไม่แน่ใจว่า คลังทรัพยากรแบบเปิด Open Educational Resource (OER) คืออะไร

18.6% สามารถระบุลิขสิทธิ์ของแหล่งข้อมูลทางการศึกษาต่าง ๆ ได้

จากระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งหมด 7 ระดับ การสนับสนุนให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาที่เป็นรูปธรรม เช่น เพื่อเอาชนะอุปสรรคหรือความท้าทายที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.47 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.66

7.2 การนำแนวทางการศึกษาแบบเปิด Open Educational Practices (OEP) มาใช้ในการสอนเพื่อให้ครอบคลุมมากขึ้น

55.7% ไม่แน่ใจในวิธีการใช้แนวทางการศึกษาแบบเปิด Open Educational Practices (OEP) ในการสอนของตนเอง

18.6% ใช้หลักการของ OEP ในการสอนของฉันทน์ เช่น การใช้และแบ่งปัน OER โดยใช้ MOOC (Massive Open Online Course) และหลักสูตรออนไลน์แบบเปิดฟรีเพื่อเป็นสื่อสนับสนุนหรือข้อมูลอ้างอิง

จากระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งหมด 7 ระดับ การนำแนวทางการศึกษาแบบเปิด Open Educational Practices (OEP) มาใช้ในการสอนเพื่อให้ครอบคลุมมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.00 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.45

7.3 การเผยแพร่ผลงานวิจัยของตนเองในวารสารอิเล็กทรอนิกส์แบบเปิด (open access journal) และเปิดเผยข้อมูลการวิจัยของตนเองทุกครั้งที่ทำได้

23.7% ไม่คุ้นเคยกับแนวคิดวิทยาศาสตร์แบบเปิด (open science)

23.7% เมื่อมีโอกาส จะตีพิมพ์งานวิจัยของตนเองในวารสารอิเล็กทรอนิกส์แบบเปิด

23.7% ยินยอมให้ข้อมูลการวิจัยของตนเองเป็นข้อมูลเปิดที่ทุกคนเข้าถึงได้

จากระดับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งหมด 7 ระดับ การเผยแพร่ผลงานวิจัยของตนเองในวารสารอิเล็กทรอนิกส์แบบเปิด (open access journal) และเปิดเผยข้อมูลการวิจัยของตนเองทุกครั้งที่ทำได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.68

ในการประเมินตนเองของอาจารย์ผู้สอนสาขาดนตรีในระดับอุดมศึกษา พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับผู้นำเทคโนโลยีไปใช้ในการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน จาก 7 ระดับการใช้เทคโนโลยี แสดงในตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยแต่ละหัวข้อการประเมินตนเองของอาจารย์ผู้สอน

หัวข้อการประเมินตนเอง	ค่าเฉลี่ย
การมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านวิชาชีพ	3.88
แหล่งข้อมูลดิจิทัล	3.82
การสอนและการเรียนรู้	3.84
การประเมิน	3.84
การสนับสนุนผู้เรียน	4.08
การสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านดิจิทัล	3.89
การศึกษาแบบเปิด (Open Education)	2.05

จากตาราง แสดงให้เห็นว่าอาจารย์ผู้สอนมีการใช้เทคโนโลยีในด้านการสนับสนุนผู้เรียนมากที่สุดเท่ากับ 4.08 ลำดับถัดมาคือการมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านวิชาชีพ เท่ากับ 3.88 และพบว่าผู้สอนมีความเข้าใจในการศึกษาแบบเปิดน้อยที่สุด เท่ากับ 2.05 โดยมีค่าเฉลี่ยของทุกด้านรวมกันเท่ากับ 3.67

ทิศทางของการศึกษายุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรดนตรีระดับอุดมศึกษา อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีไม่ได้เป็นคำตอบของคุณภาพการจัดการศึกษา ควรสอนวิธีใช้ การวิเคราะห์สื่อดิจิทัล เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินแหล่งข้อมูลดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

แนวคิดยุคดิจิทัลที่ปรากฏในหลักสูตรดนตรีระดับอุดมศึกษา แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาหลักสูตรในยุคปัจจุบันที่มีการให้ความสำคัญกับความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีและการใช้ข้อมูลดิจิทัลเป็นอย่างมาก ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา แนวโน้มการให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย (Taylor & Bovill, 2017 : 112-128) เป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับผู้รับผิดชอบหลักสูตร รวมถึงสถาบันการศึกษาด้านดนตรี ที่มีจำนวนมาก ทำให้เกิดการแข่งขันระหว่างสถานศึกษาด้วยกันเอง ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงจึงเป็นหัวใจสำคัญในการดึงดูดผู้เรียนให้สนใจมาศึกษาในหลักสูตรตนเอง ในด้านการพัฒนาบุคลากรด้านอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรดนตรี ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าอายุมีผลต่อความสามารถในการใช้เทคโนโลยี อาจารย์ผู้สอนที่มีอายุน้อยกว่าจะมีผลการประเมินความสามารถในการใช้เทคโนโลยีต่ำกว่าอาจารย์ผู้สอนที่มีอายุน้อยกว่า (Haning, 2020 : 39-49) การใช้ช่องทางสื่อสารออนไลน์มีบทบาทสำคัญในสถานการณ์โรคระบาดที่เกิดขึ้นในช่วงปีการศึกษา 2563-2564 ทำให้อาจารย์ผู้สอนต้องมีการปรับตัวในการสอนและการติดต่อกับผู้เรียนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ทำให้ผู้สอนเองต้องพัฒนาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลอย่างก้าวกระโดดเช่นกัน (Myers, 2016 : 293-307) ซึ่งในประเด็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การแสดงดนตรีในช่องทางออนไลน์ พบปัญหาเรื่องลิขสิทธิ์ที่อาจารย์ผู้สอนจำเป็นต้องทำการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาตามมาภายหลัง และต้องมีการแก้ปัญหา เช่น การเลือกเผยแพร่การแสดงสดออนไลน์ผ่านหน้าเฟสบุ๊คของสาขาดนตรีของตนเอง เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาเรื่องลิขสิทธิ์ในบางประเทศ เนื่องจากมีการอนุญาตให้ใช้บทเพลงในลักษณะที่เป็นไปทางการศึกษาไม่ใช่การค้า ก็จะไม่พบปัญหาการระงับสัญญาณในการเผยแพร่

ข้อจำกัดของการใช้ช่องทางออนไลน์ในการแสดง จะเกิดขึ้นในการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้ฟังและผู้แสดง ซึ่งจะแตกต่างจากการแสดงสด ที่ผู้แสดงจะสามารถทราบปฏิกิริยาของผู้ฟังได้ทันที ทำให้มีการตอบโต้ระหว่างผู้ฟังและผู้แสดงได้อย่างเป็นธรรมชาติ ในกรณีนี้ มีอาจารย์ได้แสดงความเห็นว่า การแสดงดนตรีผ่านโปรแกรมประชุมออนไลน์ เช่น zoom สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังและผู้แสดงได้มากกว่าการเผยแพร่การแสดงออนไลน์ทางเฟสบุ๊ค ปัจจุบันหลักสูตรต้องพัฒนาตามกรอบในมาตรฐานความรู้ระดับอุดมศึกษา โดยในอนาคต สถานศึกษาแต่ละแห่ง ควรพัฒนาหลักสูตรของตัวเองให้มีความเฉพาะ และมีความโดดเด่นมากขึ้น โดยควรพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่ สภาพแวดล้อม สภาพสังคม ของสถานศึกษาเพื่อดึงดูดให้

ผู้เรียนในพื้นที่เลือกศึกษาในสถาบันของตนเอง กลุ่มผู้เรียนที่เริ่มเปิดกว้างในด้านช่วงอายุ มีผู้สูงอายุให้ความสนใจเรียนดนตรีมากขึ้น และมีการรับนักศึกษาต่างชาติเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ทำให้ทิศทางการพัฒนาหลักสูตรดนตรีควรเปิดตามความต้องการของผู้เรียนมากขึ้นเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ในการศึกษาวิจัยนี้ ทำการศึกษาเฉพาะการพัฒนาหลักสูตรดนตรีระดับอุดมศึกษาในทศวรรษหน้าจากมุมมองของอาจารย์ผู้สอน ซึ่งในหลักสูตรระดับอุดมศึกษา มีผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรอีกหลายส่วน เช่น สถาบันการศึกษา ผู้เรียน ผู้ใช้บัณฑิต การบริหารการศึกษา ทั้งนี้ การทำวิจัยต่อไปในอนาคต ควรทำการศึกษาวิจัยมุมมองของผู้ที่เกี่ยวข้องในส่วนอื่น ๆ เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ถึงทิศทางการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของอาจารย์ผู้สอน ยังมีความจำเป็นและมีความสำคัญในการจัดการศึกษายุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพอาจารย์ไม่ว่าจะเป็นผู้รับผิดชอบหลักสูตร สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการวางแผนการพัฒนาในระดับอุดมศึกษา ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ผู้สอนในด้านการใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2563). *นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม พ.ศ. 2563-2570*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ และ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- MarketingOops!. (2019). การศึกษาไทยต้องทรานส์ฟอร์ม! ถอดกรณีศึกษา “ธรรมศาสตร์” ปฏิวัติการเรียน-การสอบยุคดิจิทัล. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2566. แหล่งที่มา: <https://www.marketingoops.com/news/biz-news/thammasat-university-digitaltrans-formation/>.
- Haning, M. (2020). Identity formation in music teacher education: The role of the curriculum. *International Journal Of Music Education*. 39 (1), 39-49. <https://doi.org/10.1177/0255761420952215>
- Myers, D. (2016). Creativity, diversity, and integration: Radical change in the bachelor of music curriculum. *Arts And Humanities In Higher Education*. 15 (3-4), 293-307. <https://doi.org/10.1177/1474022216647378>

- Penick, B. (2020). *College Is About To Change Forever--And Music Education Is Not Immune*. Forbes. <https://www.forbes.com/sites/brianpenick/2020/05/27/college-is-about-to-change-forever--and-music-education-is-not-immune/?sh=214e43774a6f>.
- Ramaswamy, N. (2021). *Dawn of a digital era in education: Why it is Crucial to be mindful of the gaps in the digital experience*. The Financial Express. <https://www.financialexpress.com/opinion/dawn-of-a-digital-era-in-education-why-it-is-crucial-to-be-mindful-of-the-gaps-in-the-digital-experience/2026588/>.
- Thai Post . (2562). โมเดล 'มหาวิทยาลัยดิจิทัล': ทูบทิ้งของเก่าอย่างสร้างสรรค์. อีสราภาพแห่งความคิด. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2566. แหล่งที่มา: <https://www.thaipost.net/main/detail/41058>.
- Taylor, C., & Bovill, C. (2017). Towards an ecology of participation: Process philosophy and co-creation of higher education curricula. *European Educational Research Journal*, 17(1), 112-128. <https://doi.org/10.1177/1474904117704102>
- Techsauce team. (2563). เจาะลึกการปรับตัวครั้งใหญ่ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์สู่โลกดิจิทัลขับเคลื่อนด้วย Big Data ต่อยอดด้วย AI. Techsauce. <https://techsauce.co/tech-and-biz/digital-transformation-ku-big-data-ai>.

พุทธนวัตกรรมการพัฒนาวัคซีนทางสังคมเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันสุขภาพแบบองค์
รวมของผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบางรองรับโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำในชุมชน
พื้นที่เสี่ยงจังหวัดเชียงใหม่

**Buddhist Innovation for Social Vaccine Development to Strengthen
Immunity for Holistic Health of the Vulnerable Elderly for Emerging
and Re-Emerging Infectious Diseases in At-Risk Communities
in Chiang Mai**

พระมหาวิรัชศักดิ์ สุรเมธี,
รัตติกร ชาญขำนิ และ วราภรณ์ ชนะจันทร์ตา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

**Phramaha Weerasak Suramedhi,
Rattikorn Chanchumni and Waraporn Chanachanta**
Mahamakut Buddhist University; Lanna Campus
Corresponding Author, E-mail: suramatiii@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพการจัดการวัคซีนทางสังคม 2) พัฒนาวัคซีนทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ และ 3) นำเสนอพุทธนวัตกรรมวัคซีนทางสังคมสำหรับเสริมสร้างภูมิคุ้มกันสุขภาพของผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบาง เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ 1) กลุ่มผู้สูงอายุในพื้นที่ จำนวน 250 คน และ 2) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 20 คน รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ศักยภาพการจัดการวัคซีนทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการสร้างชุมชนที่รู้สึกสงบ ด้านการสร้างชุมชนที่รู้สึกปลอดภัย ด้านการสร้างชุมชนที่เข้าใจให้โอกาส ด้านการใช้สายสัมพันธ์ในชุมชน ด้านการใช้ศักยภาพของชุมชน และด้านการสร้างสังคมที่รู้สึกมีความหวัง ตามลำดับ 2) การพัฒนาวัคซีนทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ควรจัดพื้นที่สร้างสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่เอื้อให้เกิดความปลอดภัยและเหมาะสม ยกกระตือรือร้นความเข้มแข็งของกฎระเบียบและมาตรการชุมชนโดยบังคับใช้อย่างจริงจัง ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถจัดการอารมณ์ ความเครียด ความกังวล เพื่อทำให้ตระหนักแต่ไม่ตระหนักได้อย่างมีสติ เสริมสร้างความหวังให้มีพลังเชิงบวก ในการดูแลตนเองและครอบครัวพร้อมที่จะต่อสู้กับปัญหา 3) พุทธนวัตกรรมวัคซีนทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

* วันที่รับบทความ : 10 พฤศจิกายน 2566; วันแก้ไขบทความ 28 พฤศจิกายน 2566; วันตอบรับบทความ : 30 พฤศจิกายน 2566

Received: November 10, 2023; Revised: , November 28, 2023; Accepted: , November 30, 2023

กลุ่มเปราะบาง ได้แก่ 3.1) ด้านสุขภาวะทางร่างกาย ควรมุ่งเน้นพัฒนาความสัมพันธ์ของชีวิตทางร่างกายกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ โควิด 3.2) ด้านสุขภาวะทางสังคม ควรปรับพฤติกรรมการใช้ชีวิตในสังคมให้มีขันติธรรม คืออดทนต่อการกักตัวอยู่กับบ้านต่อเนื่องเป็นเวลานาน 3.3) ด้านสุขภาวะทางจิต ควรฝึกสติด้วยหลักสติปัฏฐานโดยใช้เป็นเครื่องมือในการรู้ทันจิตรู้ทันอารมณ์ของตนเอง ให้คลายความยึดถือตามหลักอุเบกขาธรรมและรู้จักการใช้ชีวิตแบบไม่ประมาท และ 3.4) ด้านสุขภาวะทางปัญญา ควรประยุกต์ใช้ปัญญาธรรมพิจารณารู้เท่าทันเหตุการณ์ที่มากระทบไม่ว่าดีหรือร้าย รู้จักพิจารณาคัดกรองข่าวสารด้วยปัญญาไม่เชื่อง่ายตามหลักกาลามสูตร และฝึกอบรมให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง

คำสำคัญ : วัคซีนทางสังคม; สุขภาวะแบบองค์รวม; โรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ

Abstracts

The objectives of this research are: 1) to study the potential of social vaccine management, 2) to study Buddhist innovations in social vaccine development for the elderly, and 3) to propose the Buddhist innovations in social vaccine to boost well-being immunity of the vulnerable elderly. The research instruments consist of questionnaire, in-depth interview form and group discussion form. The samples used in the study are: 1) 250 elderly in the area and 2) 20 experts from the concerned units. The quantitative data were analyzed by instant computer program and the qualitative data were analyzed by content analysis.

The results of the study were found that: 1) The potential of social vaccine management based on temple and community was at a moderate level. When considering in details by descending order, the highest level was on building peaceful community, followed by building safe community, building understanding community, community network use, community potential use, and building hopeful society respectively. 2) The development of social vaccine for the elderly consists of management of community area and environment for safety and suitability, enforcement of community regulations and rules, supporting the elderly to manage their emotion, stress and worry with mindfulness, encouragement the elderly with positive power in taking care of themselves and their family and being ready to cope with problems. 3) The Buddhist innovations in social vaccine to boost well-being immunity of the vulnerable elderly are: 3.1) In physical well-being; the development should be focused on the relation between life and environment concerning COVID-19 Pandemic, 3.2) In social well-being; the social life behaviors should be adjusted with Khanti Dhamma or patience when staying home, 3.3) In intellectual well-being; mindfulness in sense-objects should trained based on the four foundations of mindfulness in order to realize one's mind and emotion and to live a life with carefulness, and 3.4) In intellectual well-being; the principles of Buddhist teaching in Kalama Sutta should be applied to sense-objects or any information received with mindful consideration and wisdom .

Keywords: Social Vaccine; Holistic Well-being; Emerging Disease and Re-emerging Infectious Disease

บทนำ

สภาพการณ์ปัจจุบันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จัดเป็นโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ โดยในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการแพร่ระบาดใหญ่ (pandemic) อย่างต่อเนื่องไปทั่วทุกภาคของประเทศไทย โดยเฉพาะในเขตภาคเหนือ พบว่า จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วมากที่สุด มีผู้ติดเชื้อสะสมเพิ่มขึ้นจำนวนมากในแต่ละวัน และเป็น 1 ในจังหวัดที่ถูกจัดอันดับให้เป็นพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด (ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019) ส่งผลกระทบทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านสาธารณสุข และปัญหาด้านสุขภาพจิต นอกจากนี้ ยังทำให้เกิดปัญหาทางสังคมซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่เริ่มพบมากขึ้น โดยเฉพาะผลกระทบต่อกลุ่มคนเปราะบางทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นเด็ก ผู้หญิง ผู้พิการ คนเร่ร่อนหรือคนไร้บ้าน (โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์, 2563 : 28) ทั้งนี้ กลุ่มเปราะบางที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือ ผู้สูงอายุในชุมชนซึ่งเป็นกลุ่มเปราะบางที่มีความเสี่ยงจากการติดเชื้อและเสียชีวิตค่อนข้างสูง เนื่องจากผู้สูงอายุมักการรับรู้แหล่งข้อมูลที่จำกัดและมีระบบภูมิคุ้มกันอ่อนแอ (แพรว ไตลิ่งคะ และพันธุ์นภา กิตติรัตนไพบูลย์, 2564 : ออนไลน์)

จากข้อมูลดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า กลุ่มผู้สูงอายุเป็นประชากรกลุ่มเสี่ยงที่จะเกิดการติดเชื้อได้ง่าย โดยจากการศึกษาวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวหรือมีความบกพร่องทางสมอง อาจทำให้เกิดความวิตกกังวล รู้สึกเครียด กระสับกระส่าย อยู่ไม่นิ่ง แยกตัว หรือสงสัยมากเกินไป ในช่วงที่มีการระบาดหรือระหว่างถูกกักกันโรค (วรวิณี ชมภูพาน และคณะ, 2564 : 45-55 ; วิญญูทัยญญ บุษยทัน และคณะ, 2563 : 323-337) แต่จากการศึกษาวิจัยในระยะที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและผลกระทบต่อผู้สูงอายุ โดยยังไม่มีการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมทางสังคมในการดูแลผู้สูงอายุและการพัฒนาเสริมสร้างภูมิคุ้มกันสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อรองรับการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ ซึ่งงานวิจัยประเภทนี้ยังมีอยู่น้อยมาก ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนในพื้นที่ยังไม่มีข้อมูลองค์ความรู้ที่เพียงพอในการจัดการตนเองเชิงรุก และไม่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันสุขภาพของผู้สูงอายุซึ่งจัดเป็นกลุ่มเปราะบางในชุมชน เพื่อลดผลกระทบจากวิกฤตเชื้อไวรัสในระยะเร่งด่วนและระยะฟื้นฟูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ถึงแม้ว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบจะมีมาตรการที่เข้มข้นออกมา แต่ผู้ติดเชื้อก็ยังคงเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะผู้ติดเชื้อกลุ่มผู้สูงอายุ ทั้งนี้เนื่องจากมาตรการต่าง ๆ ไม่อาจเกิดสัมฤทธิ์ผลได้ หากคนในสังคมไม่เข้าใจ ไม่ตระหนัก และไม่ให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง จึงจำเป็นต้องมีการสานพลังและบูรณาการภารกิจ เครือข่าย องค์ความรู้ และเครื่องมือของภาคยุทธศาสตร์ทั้งด้านสุขภาพและสังคม มุ่งเน้นการสร้างวัคซีนทางสังคมโดยใช้วัดและชุมชนเป็นฐาน รวมทั้งนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการสร้างระบบภูมิคุ้มกันสุขภาพแบบองค์รวม เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ และด้านสังคม การสร้างวัคซีนทางสังคมโดยบูรณาการกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จึงเป็นการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ พร้อมรับมือกับวิกฤตต่าง ๆ จากโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่กำลัง

เกิดขึ้นในปัจจุบันและอาจจะเกิดขึ้นอีกในอนาคต โดยการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตตนเอง เมื่อใดที่ชุมชนเข้มแข็ง เมื่อนั้นชุมชนจะมีภูมิคุ้มกันสามารถสู้ภัยโควิด 19 หรือวิกฤตอื่นๆที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2564)

จากความสำคัญดังกล่าว จึงทำให้ชุมชนมีความต้องการนวัตกรรมทางสังคมในการแก้ปัญหาและลดความเหลื่อมล้ำทางสุขภาพในแบบฉบับชุมชน โดยการสานพลัง “พลเมืองตื่นรู้ ชุมชนเข้มแข็ง” แล้วจัดทำเป็นข้อเสนอแนะในการสร้างวัคซีนทางสังคมเชิงพุทธบูรณาการเพื่อรับมือกับวิกฤตโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำในอนาคต ดังนั้น คณะผู้วิจัยซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานวิจัยและบริการวิชาการในพื้นที่ชุมชนเป็นระยะเวลานานจึงได้ดำเนินการโครงการวิจัยนี้ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ทางวิชาการทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมวัคซีนทางสังคมเชิงพุทธบูรณาการสำหรับเสริมสร้างภูมิคุ้มกันสุขภาวะ ประโยชน์เชิงชุมชนและสังคม ทำให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมและการสานพลังชุมชนพลเมืองตื่นรู้ในการจัดการตนเองเชิงรุกที่เข้มแข็ง มีความพร้อมในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมภายใต้วิถีชีวิตใหม่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการจัดการวัคซีนทางสังคมโดยใช้วัดและชุมชนเป็นฐานสำหรับผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบางรองรับโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำในชุมชนพื้นที่เสี่ยงจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อพัฒนาวัคซีนทางสังคมสำหรับเสริมสร้างภูมิคุ้มกันสุขภาวะแบบองค์รวมตามหลักพุทธธรรมบำบัดรองรับโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำในชุมชนพื้นที่เสี่ยงจังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อนำเสนอพุทธนวัตกรรมวัคซีนทางสังคมสำหรับเสริมสร้างภูมิคุ้มกันสุขภาวะแบบองค์รวมของผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบางรองรับโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำในชุมชนพื้นที่เสี่ยงจังหวัดเชียงใหม่

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การกำหนดพื้นที่การวิจัย คณะผู้วิจัยได้กำหนดบริบทพื้นที่วิจัยและศึกษาข้อมูลภาคสนาม จำนวน 5 ชุมชน คือ (1) ชุมชนบ้านศรีบุญเรือง (2) ชุมชนบ้านตีนธาตุ (3) ชุมชนบ้านแม่กำปอง (4) ชุมชนบ้านจันทร์ และ (5) ชุมชนบ้านม่อนปิ่น ทั้งนี้ เหตุผลของการกำหนดพื้นที่การวิจัยดังกล่าว เนื่องจากเป็นชุมชนพื้นที่เสี่ยงที่มีผู้ติดเชื้อในระดับสูงของจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อ สุขภาวะของประชาชนและผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบางในพื้นที่เป็นวงกว้าง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาจากประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในพื้นที่ จำนวน 5 ชุมชน ละ 50 คน รวมจำนวน 250 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน เนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่และมีหน้าที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ได้แก่ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านนโยบายและเชิงปฏิบัติการทางสาธารณสุข กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านศาสนา และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่ชุมชน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ใช้เครื่องมือวิจัย 2 แบบ คือ 1) เครื่องมือเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้สูงอายุเกี่ยวกับศักยภาพการจัดการวัคซีนทางสังคมโดยใช้วัดและชุมชนเป็นฐาน 2) เครื่องมือเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (In-Depth Interview) เกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมวัคซีนทางสังคม และการเสริมสร้างระบบภูมิคุ้มกันสุขภาวะแบบองค์รวม ส่วนการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) คณะผู้วิจัยสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อสังเคราะห์พุทธนวัตกรรมการพัฒนาวัคซีนทางสังคมเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันสุขภาวะแบบองค์รวม รวมทั้งการค้นหารูปแบบ กลไก และแนวทางการจัดการศูนย์พักคอยวิถีพุทธที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบาง

4. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ คณะผู้วิจัยดำเนินการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ตามขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่กำหนดไว้ และตรวจสอบคุณภาพเพื่อค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.89 ส่วนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (face validity)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ (1) ขอรหัสธรรมวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และได้ทำหนังสือขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล ไปยังชุมชนที่เป็นพื้นที่เป้าหมาย โดยมีการอธิบายรายละเอียดโครงการวิจัย ชี้แจง วัตถุประสงค์ (2) คณะผู้วิจัยไปพบกลุ่มตัวอย่าง พร้อมกับสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (3) อธิบายรายละเอียดโครงการวิจัย ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม โดยการนัดพบประชุม และทำการเก็บข้อมูล ด้วยการบันทึกเสียงและการจดบันทึกข้อมูล (4) ตรวจสอบความถูกต้องและถอดเทปก่อนนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย (1) การวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอด้วยตาราง (2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนาในเนื้อหาสาระ (Content Analysis) โดยข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม นำมาวิเคราะห์เนื้อหาที่มีความ

สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี และการวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็น จัดกลุ่มข้อมูลเพื่อให้ได้ชุดข้อมูลที่สามารถเสนอเป็นข้อเท็จจริง และใช้ประกอบการวิเคราะห์หรืออภิปราย นำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนา เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

ผลการวิจัย

4.1 การศึกษาศักยภาพการจัดการวัดขึ้นทางสังคมโดยใช้วัดและชุมชนเป็นฐาน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพการจัดการวัดขึ้นทางสังคมโดยใช้วัดและชุมชนเป็นฐานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการสร้างชุมชนที่รู้สึกสงบ รองลงมาคือ ด้านการสร้างชุมชนที่รู้สึกปลอดภัย ด้านการสร้างชุมชนที่เข้าใจให้ออกาส ด้านการใช้สายสัมพันธ์ในชุมชน ด้านการใช้ศักยภาพของชุมชน และด้านการสร้างสังคมที่รู้สึกมีความหวังตามลำดับ

4.2 การพัฒนาวัดขึ้นทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุโดยใช้วัดและชุมชนเป็นฐาน

1) ด้านการสร้างชุมชนที่รู้สึกปลอดภัย (Safe) ควรเตรียมความพร้อมและร่วมกันป้องกันการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำในชุมชน โดยจะต้องอาศัย 2 องค์ประกอบคือ สิ่งแวดล้อมในชุมชนที่เอื้อให้เกิดความปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ และการให้ผู้สูงอายุมีความรู้ในการดูแลป้องกันตนเองปลอดภัยจากการติดเชื้อ รวมถึงเทคนิคหรือความรู้ในการใช้ชีวิตแบบวิถีวิถีใหม่ 2) ด้านการสร้างชุมชนที่รู้สึกสงบ (Calm) ควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถจัดการอารมณ์ ความเครียด ความกังวลของตนเอง เพื่อให้พร้อมกับการใช้ชีวิตในภาวะวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคในชุมชน เปิดโอกาสให้ได้ระบายสิ่งที่อยู่ในใจ สิ่งที่เป็นกังวลที่อยากจะพูด โดยรับฟังด้วยอาการสงบ ใส่ใจให้คิดถึงสิ่งดีๆ ที่มีอยู่ ทำให้ตระหนักแต่ไม่ตระหนก ตระหนักคือมีสติ ถ้าตระหนกคือขาดสติ 3) ด้านการสร้างสังคมที่รู้สึกมีความหวัง (Hope) ควรสร้างความหวังแก่ผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบาง โดยนำผู้ที่หายป่วยมาบอกเล่าประสบการณ์ และแสดงให้เห็นการฟื้นฟูทั้งร่างกายและความเป็นอยู่ให้สามารถใช้ชีวิตอยู่เป็นปกติในท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค เสริมสร้างให้มีพลังเชิงบวกในการดูแลตนเองและครอบครัวพร้อมที่จะต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ 4) ด้านการสร้างชุมชนที่เข้าใจให้ออกาส (Care) ควรลดการตีตราทางสังคม เนื่องจากการระบาดของโรคทำให้คนและชุมชนเกิดความเครียด วิตกกังวลและตื่นตระหนก ซึ่งอาจนำไปสู่การตีตราทางสังคม ทุกคนต้องไม่มีอคติต่อกัน โดยควรร่วมกันสร้างความเข้าใจและเห็นใจ ไม่มีอคติ ไม่รังเกียจ ชุมชนสื่อสารให้ความเชื่อมั่นให้ข้อมูลความรู้ การดูแล และการป้องกัน

5) ด้านการใช้ศักยภาพชุมชน (Efficacy) ควรส่งเสริมให้ภาคีเครือข่ายในชุมชนและสถาบันการศึกษาเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมแก้ไขปัญหาของชุมชน รวมทั้งกระตุ้นบุคคลหรือชุมชนในการใช้ศักยภาพที่มีอยู่ในการเผชิญแก้ไขปัญหาและฟื้นฟูช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นการช่วยให้ชุมชนเตรียมพร้อมรับมือต่อวิกฤตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) ด้านการใช้สายสัมพันธ์ในชุมชน (Relationships) ควรเริ่มต้นจากการสร้างความเข้มแข็งทางใจระดับครอบครัว โดยการส่งเสริมให้สมาชิกครอบครัวมีความสามารถเป็นเกราะป้องกันปัญหา ให้สมาชิกในครอบครัวพูดคุยสื่อสาร รับฟัง ให้กำลังใจกัน โดยทุกคนในครอบครัวมองเห็นข้อดีและเสริมพลังบวกกัน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนโดยกำหนดกิจกรรมช่วยเหลือในชุมชน

3. พุทธนวัตกรรมการพัฒนาวัคซีนทางสังคมเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันสุขภาพ

1) ด้านสุขภาพทางร่างกาย (กายภาพ) ผู้สูงอายุควรเสริมสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ ใช้ชีวิตอย่างพอเพียงตามหลักสันโดษ ยินดีในสิ่งที่ตนมี ในสิ่งที่ได้มาและในสิ่งที่เหมาะกับสถานะของตน ใช้หลักอินทรียสังวรทางกายในการป้องกันโรค โดยการสำรวมกายนั้นจะช่วยให้มีสติพิจารณาสิ่งที่มาถูกระทบ

2) ด้านสุขภาพทางสังคม (สัลภพ) ผู้สูงอายุควรประพฤติตนอยู่ในระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียนหรือสร้างความเดือดร้อนเสียหายให้แก่ผู้อื่น โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของเมตตา ความรัก ความปรารถนาดี ความห่วงใย อยากให้ทุกคนมีความสุขปลอดภัยจากโควิด-19 (เมตตา) มีขันติธรรมคือความอดทนต่อการที่ต้องกักตัวอยู่กับบ้านต่อเนื่องเป็นเวลานาน

3) ด้านสุขภาพทางปัญญา (ปัญญา) ผู้สูงอายุควรพิจารณารู้เท่าทันปัญหาเหตุการณ์ที่มากระทบไม่ว่าดีหรือร้าย รู้จักพิจารณาแยกแยะเห็นโทษ ใช้เหตุผลพิจารณาองให้รอบด้าน ฝึกใจให้ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของชีวิตไม่ให้อึดติดกับเหตุการณ์ที่มากระทบ เตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์ด้วยหลักสัมปชัญญะคือมีปัญญาความรู้ตัวทั่วพร้อม

4) ด้านสุขภาพทางจิต (จิตภาพ) ผู้สูงอายุควรฝึกสติด้วยหลักสติปัฏฐาน 4 ในการรู้ทันอารมณ์ของตนเองให้คลายความยึดถือมายอมรับความจริงที่เกิดขึ้น เป็นวิธีการคลายทุกข์ที่เกิดขึ้นในใจ ช่วยลดความวิตกกังวลและให้กำลังใจกลับคืนมาพร้อมที่จะยอมรับกับความจริงในปัจจุบันได้ ฝึกจิตให้มีความอดทนอดกลั้นพร้อมที่จะสู้และฝ่าฟันจนกว่าจะพ้นวิกฤตนี้ไปด้วยดี

อภิปรายผลการวิจัย

1. ศักยภาพการจัดการวัคซีนทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

จากการวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพการจัดการวัคซีนทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบางเพื่อรองรับโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำในชุมชนพื้นที่เสี่ยงจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ศักยภาพการจัดการวัคซีนทางสังคมทั้ง 6 ด้าน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากชุมชนในพื้นที่ขาดมาตรการที่ชัดเจนหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมให้คนร่วมมือกันในการเผชิญกับปัญหาหรือวิกฤตต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความกังวล รู้สึกกลัวต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ทำให้ส่งผลต่อสุขภาพจิตและไม่มั่นใจในการดำรงชีวิต ได้รับข่าวสารที่หลากหลายจากช่องทางต่าง ๆ ทั้งที่เป็นจริงและเป็นเท็จ ทำให้ไม่

สามารถแยกแยะได้ว่าข้อมูลหรือข่าวสารเรื่องใดที่น่าเชื่อถือ บางครอบครัวเกิดความสิ้นหวังในชีวิต มีความกังวลต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและรับรู้ถึงความไม่ปลอดภัยในชุมชน ผู้สูงอายุขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการปฏิบัติตนต่อสถานการณ์ และไม่มีการสร้างชุมชนที่ให้โอกาสแก่ผู้ป่วยและผู้หายป่วยแล้ว ชุมชนขาดกลไกการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในชุมชน และให้ความรู้สึกเป็นกัลยาณมิตรในการช่วยเหลือกันและกัน สมาชิกในชุมชนขาดความสัมพันธ์ระหว่างกันเนื่องจากเกิดความหวาดระแวง และขาดการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนเพื่อสร้างความไว้วางใจกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยารัตน์ อินทบุญศรี (2563 : 625-635) พบว่า การพัฒนาการมีส่วนร่วมส่งเสริมสุขภาพประชาชนในวิกฤตโควิด-19 โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยการพัฒนาการมีส่วนร่วมส่งเสริมสุขภาพประชาชนในวิกฤตโควิด-19 โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ศักยภาพการจัดการวัคซีนทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบางด้านการสร้างชุมชนที่รู้สึกสงบมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากเสริมสร้างชุมชนที่รู้สึกสงบมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการสื่อสารข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน สม่าเสมอ ได้แก่ สื่อสารข้อมูลการระบาดที่ถูกต้องและตรงกันกับข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุข มีความสม่าเสมอในการให้ข้อมูล เช่น การสื่อสารผ่านวิทยุชุมชนเป็นเวลาเดิมในทุก ๆ วัน รวมทั้งการให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุเกี่ยวกับการจัดการอารมณ์ ผ่อนคลายความเครียดและความกังวล เพื่อให้คำแนะนำคนที่ถูกกักตัวหรือคนที่เป้นญาติของผู้ป่วยจัดการอารมณ์ ผ่อนคลายความเครียดหรือความกังวล นอกจากนี้สิ่งสำคัญจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ความรู้ ผ่านบอร์ดหรือป้ายประชาสัมพันธ์ ณ ศูนย์เผยแพร่ข้อมูลหรือสถานที่ที่คนในชุมชนเห็นได้สะดวก การใช้สื่อเสียงตามสายหรืออื่นๆ เพื่อแจ้งเตือนคนในชุมชน ผู้พักอาศัย และผู้มาติดต่อในชุมชน ถึงสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 และปรับปรุงให้ทันสถานการณ์ประจำวันตามข้อมูลที่หน่วยงานรัฐชี้แจง รวมถึงประชาสัมพันธ์มาตรการป้องกันและเฝ้าระวังโรคสำหรับประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของจงจิต ปินศิริ (2565 : 105-114) พบว่า รูปแบบการดำเนินงานการป้องกันควบคุมโรคโควิด-19 ของผู้นำชุมชนด้านปกครอง อำเภอเมืองน่าน ประกอบด้วย (1) การแต่งตั้งหน่วยปฏิบัติการคัดกรอง แยกกัก กักกัน คุ่มไว้สังเกตระดับพื้นที่ (2) การกำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการควบคุมดูแลผู้ที่เดินทางกลับจากพื้นที่เสี่ยง (3) การรณรงค์ให้ความรู้และสื่อสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโรค และ (4) การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ส่วนศักยภาพการจัดการวัคซีนทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบางด้านการสร้างสังคมที่รู้สึกมีความหวัง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้เข้ามาดูแลและช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน คาดหวังให้มีการจัดสวัสดิการและสร้างรายได้ให้กับผู้ได้รับผลกระทบ รวมทั้งให้มีการแบ่งปันประสบการณ์และสร้างความหวัง โดยนำผู้ที่หายป่วยมาบอกเล่าประสบการณ์และแสดงให้เห็นการฟื้นฟูทั้งร่างกายและความเป็นอยู่ แต่เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนขาดศักยภาพในการจัดการวัคซีนทาง

สังคมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสังคมที่รู้สึกมีความหวัง การช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่เพียงพอสอดต่อการดำรงชีวิตของครอบครัว บางครอบครัวเกิดความสิ้นหวังในชีวิตและมีความกังวลต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น รวมถึงประชาชนในพื้นที่ขาดรายได้ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติเนื่องจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญมา สุนทราวิรัตน์ (2564 : 16-34) พบว่าผลกระทบที่เกิดจากโรคติดเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 (โควิด-19) และมาตรการภาครัฐ เช่น ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ ความกังวลในองค์ความรู้ ความกังวล ความกลัว รายได้ลดลง ต้นทุนเพิ่มขึ้น ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ และความกังวลต่อมาตรการเฝ้าระวังที่อาจไม่ครอบคลุมแนวทางการดำเนินงานและบทเรียนที่ได้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคอุบัติใหม่โรคอุบัติซ้ำให้เกิดประสิทธิภาพ

ในประเด็นเดียวกันนี้ ข้อค้นพบจากการวิจัยทำให้มองเห็นความสำคัญของวัคซีนทางสังคม ซึ่งเป็นแนวทางในการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง พร้อมรับมือกับวิกฤตต่าง ๆ ด้วยการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตตนเอง มีพื้นที่กลางในการทำงานหรือหารือร่วมกันระหว่างชุมชนกับภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ อย่างสม่ำเสมอ สิ่งเหล่านี้ นอกจากทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลในการตัดสินใจร่วมกันแล้ว ยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจกันและกัน เมื่อใดที่ชุมชนเข้มแข็ง เมื่อนั้นชุมชนจะมีภูมิคุ้มกัน สามารถสู้ภัยโควิด 19 หรือวิกฤตใดที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ โดยเฉพาะการสร้างวัคซีนทางสังคมแก่กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวหรือมีความบกพร่องของสมอง อาจเกิดความวิตกกังวล โกรธ เกรียด กระสับกระส่ายอยู่ไม่นิ่ง แยกตัวหรือสงสัยมากเกินไป ในช่วงที่มีการระบาดหรือระหว่างถูกกักกันโรค โดยผู้สูงอายุเป็นกลุ่มเปราะบางที่มีข้อจำกัดด้านความสามารถในการเคลื่อนไหว การทรงตัวลดลงส่งผลให้การเดินทางไปพบปะเพื่อนฝูงหรือการเข้าสังคม การไปรับยาและตรวจตามแพทย์นัดจึงไม่สะดวก ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จึงต้องอาศัยครอบครัวช่วยในการเดินทาง

2. แนวทางการพัฒนาวัคซีนทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุโดยใช้วัดและชุมชนเป็นฐาน

การพัฒนาวัคซีนทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุโดยใช้วัดและชุมชนเป็นฐาน ควรการสร้างศักยภาพของชุมชนเป็นการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม เป็นความรับผิดชอบระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน ที่จะสร้างความตระหนัก ความสามารถในการสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันการเจ็บป่วยเพื่อคงไว้ซึ่งความยั่งยืน ชุมชนจึงเป็นรากฐานสำคัญของการรวมตัวกันของ คนในสังคม เพื่อสร้างสายสัมพันธ์ช่วยเหลือและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ดังนั้น การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบางเพื่อลดและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำในชุมชน ต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชน บ้าน วัด โรงเรียน และชุมชน ทั้งนี้ หากชุมชนใดมีความเข้มแข็งเป็นทุนเดิม การจัดการแก้ไขป้องกันปัญหาที่สามารถผ่านพ้นวิกฤตไปได้ โดยเน้นการช่วยเหลือตามความต้องการขั้นพื้นฐาน เช่น การดูแลสุขภาพ การดูแลด้านสุขภาพโภชนาการสิ่งแวดล้อม การติดตามหาญาติและที่พำนัก แจ้งเตือนสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้สูงอายุตระหนักเข้าใจ และเห็นความสำคัญให้ความร่วมมือ ลดความตื่นตระหนกและป้องกันผลกระทบจากโรคอุบัติใหม่และ

โรคอุบัติซ้ำในชุมชน รวมทั้งขยายความร่วมมือกับชุมชนอื่น ๆ ป้องกันและแก้ไขปัญหาเพื่อลดการแพร่ระบาด และกำหนดมาตรการที่จำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายที่ส่งผลให้เกิดการเจ็บป่วยหรือเสียชีวิตมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภา สุวรรณรัตน์ และคณะ (2565 : 1-14) พบว่า การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบทุกภาคส่วนทั่วโลก และส่งผลถึงชุมชน ที่ประกอบด้วยปัจเจกคน ครอบครัวและชุมชน ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ และสังคมที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ทำลายระบบบริหาร ระบบบริการ ผู้ปฏิบัติงานด้านการแพทย์และทีมช่วยเหลือต่าง ๆ เพื่อคิดค้นพัฒนาวิธีการควบคุมโรค การส่งเสริมป้องกัน การดูแลรักษา การติดตามเฝ้าระวัง และการเยียวยาประคับประคองให้ประชาชน รู้สึก มั่นคง ปลอดภัย ยืนหยัดอยู่ได้ในชุมชน และคงไว้ซึ่งสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี สิ่งสำคัญที่สุด คือการให้ความสำคัญในระดับรากฐานนั่นคือชุมชนในประเด็นเดียวกันนี้ การพัฒนาวัคซีนทางสังคมควรมีการสร้างชุมชนที่รู้สึกสงบ (Calm) และสร้างสังคมที่รู้สึกมีความหวัง (Hope) เนื่องจากผู้สูงอายุยังเป็นวัยของชีวิตที่จะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ และสังคมมากกว่าวัยอื่น ๆ และยิ่งต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของชีวิตไปในทางที่เลื่อมสลายลง จึงยังทำให้ผู้สูงอายุนั้นมีความวิตกกังวลถึงศักยภาพของตนเองในด้านต่าง ๆ ที่ลดลง ก็จะทำให้เกิดปัญหาที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุตามมามากมาย เช่น ปัญหาทางด้านจิตใจ ปัญหาทางด้าน สุขภาพปัญหาสังคม ฯลฯ เมื่อก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุก็จะส่งผลให้รู้สึกกว่าตนเองนั้นไม่มีคุณค่า ไม่มีความสามารถไม่มีประโยชน์ และไม่สามารถเป็นที่ภาคภูมิใจของบุตรหลานและบุคคลรอบข้าง จึงมีผู้สูงอายุจำนวนมากเกิดความรู้สึกไม่ดีกับตัวเอง มองคุณค่าของตนเองต่ำลง รู้สึกท้อแท้สิ้นหวัง จึงทำให้มีผู้สูงอายุจำนวนไม่น้อยที่ไม่สามารถปรับตัวเอง รวมถึงการเตรียมพร้อมในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทักษิภา ชัชวรัตน์ (2560 : 176-188) พบว่า การส่งเสริมความเข้มแข็งทางด้านจิตใจสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่มีความเข้าใจและยอมรับการเปลี่ยนแปลง มีทัศนคติที่ดีต่อชีวิต มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง มีความเบิกบานและ สดชื่น มีชีวิตชีวา มีความสงบสุขและการยอมรับ และเป็นที่เคารพรักของคนทั่วไป นอกจากนี้ ควรมีการสร้างชุมชนที่เข้าใจให้โอกาส (Care) เนื่องจากการสร้างชุมชนที่เข้าใจให้โอกาสเป็นการเข้าใจความทุกข์ยากลำบากของกลุ่มเสี่ยง กลุ่มกักตัว ผู้ป่วยและครอบครัว และความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการแพร่ระบาดและธรรมชาติของการเกิดโรค เป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นเพื่อลดการตีตรา และให้โอกาสบุคคลเหล่านั้นได้กลับมาใช้ชีวิตปกติในชุมชน การตีตราทำให้เกิดความกลัว ความโกรธว่าบุคคลเหล่านั้นจะทำให้ผู้อื่นเสี่ยงต่อการติดเชื้อได้ ดังนั้นเขาอาจถูกกีดกันหรือถูกปฏิเสธด้านที่พักอาศัย การร่วมกิจกรรมทางสังคม การเข้ารับการศึกษา การสมัครงาน และการกลับสู่ชุมชน ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพจิต อารมณ์ความรู้สึกแก่ผู้ที่ถูกตีตราและประชาชนในชุมชนที่บุคคลเหล่านั้นอาศัยอยู่ การลดการตีตราในสังคมเกิดขึ้นได้ หากประชาชนในชุมชนมีพลังสุขภาพจิตที่เข้มแข็ง อดทนและปรับตัวได้จากสภาวะความตึงเครียด รับรู้ข้อมูลอย่างถูกต้อง แบ่งปันข้อเท็จจริงซึ่งกันและกัน ดังนั้น การสร้างความเข้าใจ การสื่อสารเชิงบวก และการให้โอกาส (care) ข้อนี้สำคัญมากสำหรับคนที่เปราะบางโดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ ที่จะต้องอดฉีดพลังมากกว่าคน

ปกติ ซึ่งรวมถึงคนที่หายป่วยจากโควิด-19 ให้ได้กลับมาใช้ชีวิตตามปกติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัตน์ ขอระสี (2565 : 307-318) พบว่า องค์ประกอบหลักในการขับเคลื่อนมาตรการสร้างภูมิคุ้มกันทางใจในชุมชน ได้แก่ การสื่อสารเชิงบวก องค์ประกอบเสริม ได้แก่ มาตรการระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน ที่ส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรการของรัฐ และองค์ประกอบสนับสนุน ได้แก่ การรับรู้ความรุนแรงและผลกระทบของสถานการณ์โรค COVID-19 และคุณลักษณะของผู้สื่อสาร ส่งผลให้ประชาชนในชุมชนเกิดความรู้สึกปลอดภัย สงบ มีความหวัง ให้โอกาสกันและไม่ตีตรา

3. พุทธนวัตกรรมการพัฒนาวัคซีนทางสังคมเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันสุขภาวะ

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพุทธนวัตกรรมการพัฒนาวัคซีนทางสังคมเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันสุขภาวะแบบองค์รวมตามหลักพุทธธรรมบำบัด สำหรับผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบางรองรับโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ พบว่า หลักพุทธธรรมเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เป็นสากลว่าด้วยกฎแห่งเหตุและผลตามกระบวนการของธรรมชาติ นับเป็นข้อปฏิบัติอันเป็นทางสายกลางที่เรียกว่า “มัชฌิมาปฏิปทา” โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับร่างกายจิตใจและปัญญา ซึ่งมีความสัมพันธ์กันและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะผู้สูงอายุเมื่อนำหลักพุทธธรรมไปประยุกต์ปฏิบัติและประยุกต์ใช้ในการดูแลสุขภาพในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำแล้ว ย่อมทำให้ผู้สูงอายุมีพลังใจและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ก่อให้เกิดความสงบสุขในครอบครัว และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข โดยสุขภาวะร่างกายและจิตใจมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก ถ้าสุขภาพจิตดีสุขภาพร่างกายก็แข็งแรงไปด้วย พระพุทธศาสนาจึงเน้นในเรื่องการพัฒนาสุขภาวะร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะเน้นย้ำในการพัฒนาจิตใจให้เกิดคุณภาพ ศักยภาพ และสมรรถภาพที่สมบูรณ์ตามทางสายกลางเพื่อบูรณาการเข้ากับวิถีพุทธให้เกิดปกติสุขควบคู่กันไปอย่างสมดุลแบบองค์รวม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระใบฎีกากิตติพงษ์ สีลสุโท (2563 : 85-96) พบว่า การควบคุมตนเองเป็นเป้าหมายสำคัญของการปรับพฤติกรรม เพราะการปรับพฤติกรรมมุ่งหมายที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่พึงประสงค์ให้เกิดเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยสามารถบังคับและควบคุมตัวเองได้ ให้ประพฤติปฏิบัติหรือกระทำแต่ในสิ่งที่ถูกต้องดีงามต่อสุขภาวะองค์รวมที่มีความสมบูรณ์ ทั้งทางกาย จิต สังคม และจิตวิญญาณ หรือปัญญาเชื่อมโยงกันเป็นองค์รวม โดยสุขภาวะจะมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยกำหนดสุขภาพ

องค์ความรู้จากการวิจัย

พุทธนวัตกรรมองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการพัฒนาวัคซีนทางสังคมเชิงพุทธบูรณาการสำหรับเป็นวัคซีนธรรมชาติที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 1) การสร้างความตระหนักไม่ให้ตระหนกรู้จักพิจารณาข่าวสารตามหลักกาลามสูตร 2) การป้องกันเชื้อโรคไวรัสโควิด-19 โดยประยุกต์ใช้หลักอินทรีสังวรธรรม 3) การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและลดความวิตกกังวลตามหลักสติปัฏฐานธรรม 4) การปฏิบัติตนตามหลักอริยมรรคมีองค์ 8 และดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท 5) การมีสติและเตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์ตามหลัก

สัมปชัญญะ 6) การฝึกจิตให้มีความอดทนตามหลักชั้นตัตถธรรมและดำเนินชีวิตตามหลักปัจจัยปัจจุวัณณ และ 7) การรู้จักเหตุ รู้จักชุมชน (สัปปริสธรรม) และกฎธรรมชาติ (อิทัปปัจจยตา) โดยพุทธนวัตกรรมดังกล่าวเป็นนวัตกรรมกระบวนการ (process innovation) ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้แนวคิด วิธีการ หรือกระบวนการทางพระพุทธศาสนา สำหรับนำมาบูรณาการเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาวัคซีนทางสังคมเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันสุขภาวะของผู้สูงอายุจากการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ นอกจากนี้ ยังได้ค้นพบนวัตกรรมองค์ความรู้ใหม่ซึ่งเป็นแนวทางการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันสุขภาวะแบบองค์รวมสำหรับผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบางรองรับโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ ประกอบด้วยมาตรการดูแลภาวะวิกฤติสุขภาพจิต (psychological crisis intervention) การสื่อสารในภาวะวิกฤติ (Crisis communication) การสร้างความยืดหยุ่นของชุมชน (Community Resilience) และการให้ความช่วยเหลือด้านสังคม (Psychosocial support) ซึ่งแต่ละองค์ประกอบจะมีลักษณะเป็นพลวัตรที่สามารถปรับเปลี่ยนได้

ภาพที่ 1. พุทธนวัตกรรมการพัฒนาวัคซีนทางสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดควรบูรณาการร่วมกันกำหนดมาตรการและแนวปฏิบัติในการลดแนวโน้มการเกิดปัญหาสุขภาพจิตของผู้สูงอายุเกี่ยวกับความวิตกกังวลและความเครียด โดยนำพุทธรวัตกรรมการพัฒนาวัคซีนทางสังคมมาประยุกต์ใช้ รวมทั้งมุ่งเน้นการสร้างกระบวนการการรับรู้และการมีทัศนคติที่ดีเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพจิตและคุณภาพชีวิต
2. หน่วยงานที่มีความรับผิดชอบโดยตรงในสถานการณ์โควิด-19 ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนเกิดกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ภายในชุมชน โดยดำเนินการตามกรอบกติกาของสังคมบนฐานการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตของชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ทำให้มีความรู้ความเข้าใจสภาพปัญหาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นต่อตนเองและผู้อื่น
3. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันยกระดับและขับเคลื่อนนวัตกรรมวัคซีนทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ เนื่องจากเป็นกลุ่มเปราะบางที่มีการรับรู้แหล่งข้อมูลจำกัด ระบบภูมิคุ้มกันอ่อนแอ มีความเสี่ยงและอัตราการเสียชีวิตในการติดเชื้อจากโรคสูง โดยการใส่ใจดูแลเป็นพิเศษในผู้สูงอายุกลุ่มเสี่ยง
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำท้องถิ่นควรประสานความร่วมมือระหว่างภาคส่วนในพื้นที่ โดยการประชาสัมพันธ์เพื่อแนะนำความรู้การป้องกันตนเองจากโรคและวิธีการปฏิบัติตามหลักพุทธรวัตกรรมการพัฒนาวัคซีนทางสังคม โดยมุ่งเน้นการป้องกันและร่วมดำเนินการให้เกิดพื้นที่ Covid Free Setting ให้ประชาชนปลอดภัย ครอบครัว ชุมชน ร้านค้า และโรงเรียนปลอดภัย 7.5 หน่วยงานภาครัฐควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทุกกลุ่ม ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันความเสี่ยงในการติดเชื้อของโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ โดยการส่งเสริมการฉีดวัคซีนใจตามหลักพุทธธรรมบำบัด เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันสุขภาวะทางด้านร่างกายและจิตใจให้เข้มแข็งให้เห็นเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กัลยารัตน์ อินทบุญศรี. (2563). การมีส่วนร่วมส่งเสริมสุขภาพประชาชนในวิกฤตโควิด-19 ในเขตอำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอรัญญิก*. 9 (2), 625-635.
- จงจิต ปินศิริ. (2565). รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนด้านปกครองในการป้องกันควบคุมโรคโควิด-19 อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน. *วารสารสภาการสาธารณสุขชุมชน*. 4 (3), 105-114.
- ทักษิภา ชัชรรัตน์. (2560). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าของผู้สูงอายุ. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*. 4 (3), 176-188.

- บุญมา สุนทรวีรัตน์. (2564). โควิด-19 แนวทางการดำเนินงานและผลกระทบระดับพื้นที่ จังหวัดเลย ประเทศไทย. *วารสารวิชาการสาธารณสุขชุมชน*. 7 (1), 16-34.
- พระใบฎีกากิตติพงษ์ สีลสุทฺธ. (2563). การปรับพฤติกรรมสุขภาวะองค์กรของมนุษย์ในสังคมไทยกับโรคโควิด-19 ตามหลักพุทธจิตวิทยา. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. 3 (7), 85-96.
- แพรว ไตลังคะ และพันธุ์นภา กิตติรัตน์ไพบุลย์. (2564). มุมมองด้านสุขภาพจิตและจิตสังคมของการระบาด COVID – 19. สืบค้นจาก <https://www.thaidmh-elibrary.org/content/7191/>
- วรวิมล ชมภูพาน และคณะ. (2564). ผลของโปรแกรมการปรับวิถีชีวิตต่อความดันโลหิตในผู้สูงอายุเพศหญิงที่มีภาวะความดันโลหิตสูงในระยะเริ่มต้น. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*. 31 (1), 45-55.
- วิญญูทัตญญ บัญทัน และคณะ. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ของผู้สูงอายุ. *วารสารพยาบาลตำรวจ*. 12 (2), 323-337.
- วิภา สุวรรณรัตน์ และคณะ. (2565). การเสริมสร้างความเข้มแข็งทางใจในชุมชนในสถานการณ์ ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). *วารสารวิชาการสาธารณสุขชุมชน*. 8 (1), 1-14.
- วิรัตน์ ซอระสี. (2565). การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางใจในชุมชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 : กรณีศึกษาชุมชนบ้านดง จังหวัดลำปาง. *วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย*. 30 (4), 307-318.
- ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. (2564). เกาะติดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. ออนไลน์. สืบค้นจาก <https://www.moicovid.com/>
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2564). วัคซีนโควิดมาแล้ววัคซีนทางสังคมยังจำเป็นอยู่ไหม. ออนไลน์. สืบค้นจาก <https://www.nationalhealth.or.th/th/node/3202>

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาของ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

**Proposed Policy Toward the Academic Excellence According to Buddhist
Principles of Mahamakut Buddhist University, Srilanchang Campus**

จักรกฤษณ์ โปตาพล,

พระมหาจักรพล สิริธโร, พิมพอร์ สดเอี่ยม,

บุญช่วย ศิริเกษ, ชิชณพงศ์ ศรีจันทร์ และ กรรณิกา ไวโสภา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

Chakgrit Podapol,

Pramaha Jakpol Siritharo, Pim-on Sod-ium,

Boonchuay Siriket, Chissanapong Sornchan and Kannika Visopa

Mahamakut Buddhist University, Srilanchang Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: chakgrit.po@hotmail.com

*****

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง (2) ตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย ประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสาร วิจัยสำรวจ การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย ประกอบด้วย การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ การสนทนากลุ่ม และการตรวจสอบร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยการปรึกษาหารือรับฟังความคิดเห็นบุคลากร

ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ประกอบด้วย ทิศทางขององค์กร ที่ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และการนำสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย 1. ทิศทางขององค์กร ที่ประกอบด้วย วิสัยทัศน์: วิทยาเขตศรีล้านช้างมุ่งสู่ความเป็นสถาบันที่เลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาปัญญาและคุณธรรมในภูมิภาค พันธกิจ: 1. ผลิtbัณฑิตให้มีความรู้วิชาการทั้งทางโลกและทางธรรม ให้มีคุณสมบัติตามปรัชญาของวิทยาเขต และเปิดโอกาสให้พระภิกษุ สามเณร และประชาชนทั่วไปได้มีโอกาสศึกษามากขึ้น 2. สร้างสรรค์งานวิจัยทางพุทธศาสนา เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในการนำผลการวิจัยไปพัฒนาและ

* วันที่รับบทความ : 28 กันยายน 2566; วันที่แก้ไขบทความ 20 ตุลาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ : 21 ตุลาคม 2566

Received: September 28, 2023; Revised: , October 20, 2023; Accepted: , October 21, 2023

แก้ปัญหาสถาบันสงฆ์และสังคม 3. บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ท้องถิ่น โดยใช้หลักพุทธธรรมในการแก้ปัญหาสังคมและในการดำเนินชีวิตประจำวันแก่ประชาชน ชุมชน และสังคม 4. ส่งเสริม อนุรักษ์ สืบสาน ประเพณี และสร้างมาตรฐานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้วิทยาเขตเป็นศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม และสร้างมาตรฐานแก่ชุมชนและท้องถิ่น 5. การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพที่เน้นคุณธรรมและความโปร่งใส ก้าวสู่ Digital University วัตถุประสงค์: 1. ผลิtbัณฑิตที่เป็นคนดี มีความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาทั้งในระดับชาติและนานาชาติ มีความเป็นผู้นำและสร้างสังคมไทยให้เป็น “สังคมแห่งภูมิปัญญา การเรียนรู้ และเป็นศูนย์กลางทางวิชาการพระพุทธศาสนาเถรวาท” 2. พัฒนาองค์ความรู้ ผลิตผลงานวิจัย และวิชาการ สร้างสรรค์นวัตกรรม บูรณาการศิลปวัฒนธรรมเพื่อนำพาสังคมด้วยองค์ความรู้บนวิถีธรรมตามศาสตร์สาขาของตน อันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมโลกในที่สุด 3. เผยแผ่ องค์ความรู้ ภูมิปัญญา ด้านพระพุทธศาสนาที่แท้จริง ให้แก่พลเมืองโลก สืบสาน ส่งต่อ โดยศาสนทายาท ที่เข้มแข็ง แดกฉานในพระธรรมขององค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ให้ดำรงทรงไว้ในฐานะสมบัติที่ล้ำค่าของโลก 4. บริการวิชาการ บริการสังคม ด้วยสรรพกำลัง และทุกองคาพยพของพระพุทธศาสนาให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เจริญวัฒนาสถาพร เป็นประจักษ์ชัดเจนต่อสังคมไทยและสังคมโลก และ 5. สร้างพลวัตในการพัฒนามหาวิทยาลัยและเครือข่ายภาคีพุทธา ให้มีโครงสร้าง ระบบ และกระบวนการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ เน้นการควบคุมกระบวนการสำคัญสู่ผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ที่มีประสิทธิผล ประสิทธิภาพ คุณค่า และสมประโยชน์ 2. การนำสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย 5 วิธีแห่งการพัฒนา 18 มรรคา 9 ด้านการพัฒนา 27 เป้าหมาย 38 แนวทาง

คำสำคัญ: ข้อเสนอเชิงนโยบาย; ความเป็นเลิศทางวิชาการ; พระพุทธศาสนา

Abstracts

The objectives of the research were (1) to develop the proposed policies towards the academic excellence based on the Buddhist principles for Mahamakut Buddhist University, Srilanchang Campus in Loei Province, Thailand, and (2) to examine appropriateness, possibility, and advantages of the proposed policies towards the academic excellence based on the Buddhist principles for Mahamakut Buddhist University, Srilanchang Campus. The research was conducted into two steps; the first was to develop the draft of the proposed policy, including the document analysis, the survey research, and the interview of involved persons, and the second was the analysis of the proposed policy draft, comprising the expert interview, the focus group discussion, and the examination of the proposed policy draft through the public hearing from the campus' personnel. The research finding revealed that the proposed policy towards the Buddhism-based academic excellence of Mahamakut Buddhist University, Srilanchang Campus consisted of two components: the organizational dimension and the policy implementation. 1. The organizational dimensions consisted of vision, missions, and objectives. In terms of vision, MBUSLC was aimed at an educational institution with the academic excellence based on Buddhism in order to develop wisdom and morality for local people. For

the missions, MBUSLC produced the graduates with the worldly and religious knowledge and specific qualifications based on the campus' philosophy, and provided monks, novices and common people with more educational opportunities. It created the Buddhist researches to generate new knowledge and to implement the research findings to develop and solve some problems in the society, including the Sangha council. It also provided the locality – people, communities, and societies - with the Buddhist academic services, especially the Buddhist-oriented solution of social problems, including the daily living life. In addition, it was targeted as the art and culture center through promotion, conservation, and maintaining the local traditions and customs, and standardization of the local art and cultures, including the standard of communities and localities. MBUSLC was oriented to the digital university upon the effective management in accordance with morality and transparency. In terms of its objectives, the first was to produce a good graduate with Buddhism-based academic excellence at the national and international levels, and leadership, and to develop the nation as “the society of wisdom, learning, and the center of Theravada Buddhism.” The other was to develop the knowledge base, to produce the research and academic works, to create the innovations, and to integrate the nation's art and culture to lead the society with knowledge bases, oriented to rightness upon their own sciences that would be beneficial for the global society at the end. The another was to propagate, carry on, and hand on the global citizens the true knowledge and wisdom of Buddhism as the precious treasure of the world by excellent Buddhist followers at the Buddha's teachings. The fourth was to offer academic and social services with all the powers and mechanisms of Buddhism to achieve the success that could be empirical for Thai and global societies. As well, the fifth was to construct the dynamics for development the campus and its Buddhist networks with the qualitative structures, systems and processes of administration, and to focus on the control of significant processes towards the outcome and achievement, which were effective, efficient, worthwhile and beneficial. 2 . The policy implementation composed of five strategies, eighteen ways, nine aspects, twenty-seven goals and thirty-eight procedures of development.

Keywords: Proposed Policy; Academic Excellence; Buddhism;

บทนำ

ในท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งด้านประชากร สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี ที่มีผลกระทบต่องานโดยรวม ดังที่ได้มีการสรุปไว้ในความจำเป็นในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ 2560 – 2579 ว่า “ความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับใหม่ กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) และกรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) เพื่อให้สามารถนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนในอีก 20 ปีข้างหน้า (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, บทสรุปผู้บริหาร)

สำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษากระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ออกกฎกระทรวง การจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2564 โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมาย พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ศักยภาพ และผลการดำเนินการที่ผ่านมาของสถาบันอุดมศึกษา และให้คำนึงถึงศักยภาพและความพร้อมของคณะวิชา ทั้งหมดที่มีอยู่ในสถาบันอุดมศึกษานั้น ประกอบด้วย 1) กลุ่มพัฒนาการวิจัยระดับแนวหน้าของโลก มีพันธกิจหลักและยุทธศาสตร์ที่มุ่งสู่การวิจัยที่มีคุณภาพระดับสากลและสามารถแข่งขันในระดับนานาชาติได้ 2) กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีและส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม มีพันธกิจหลักและยุทธศาสตร์ที่มุ่งสู่การจัดการการศึกษาเพื่อเน้นการพัฒนาเทคโนโลยีและส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์ของประเทศในการพัฒนาเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และบริการ โดยต้อง 3) กลุ่มพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนอื่น มีพันธกิจหลักและยุทธศาสตร์ที่มุ่งสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และชุมชนที่มีวัตถุประสงค์หรือประโยชน์ร่วมกัน การเป็นแหล่งเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน และการให้ประชาชนมีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิตอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยต้อง 4) กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา มีพันธกิจหลักและยุทธศาสตร์ที่มุ่งสู่การพัฒนาปัญญาด้วยหลักศาสนาสานกับหลักวิชาการ โดยต้อง 5) กลุ่มผลิตและพัฒนาบุคลากรวิชาชีพและสาขาจำเพาะ มีพันธกิจหลักและยุทธศาสตร์ที่มุ่งสู่การผลิตและพัฒนาบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง มีความสามารถทางวิชาชีพพระดับสูง หรือบัณฑิตสาขาจำเพาะตามความต้องการของประเทศในแต่ละขณะ พัฒนาความรู้และนวัตกรรม รวมทั้งถ่ายทอดความรู้เชิงทฤษฎีสู่การปฏิบัติ โดยต้องเน้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ หรือจรรโลงศิลปะและวัฒนธรรม มีความสามารถในการเรียนรู้และยกระดับสมรรถนะทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และ 6) กลุ่มอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด เป็นกลุ่มที่รัฐมนตรีอาจประกาศกำหนดพันธกิจหลักและยุทธศาสตร์เพิ่มเติมให้สอดคล้องกับยุคสมัยและความต้องการของประเทศอีกได้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2564 : 2)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานบรมราชานุญาตให้ตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นในบริเวณวัดบวรนิเวศวิหาร พระราชทานนามว่า “มหามกุฏราชวิทยาลัย” เพื่อเป็นที่ศึกษาเล่าเรียนของภิกษุสามเณร จนในปี 2540 รัฐสภา ได้ผ่านร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีฐานะเป็นมหาวิทยาลัยกำกับของรัฐ (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2563 : 10 – 11) วิทยาเขตศรีล้านช้าง จังหวัดเลย เป็นวิทยาเขตลำดับที่ 7 ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้วยความเป็นมหาวิทยาลัยของพระพุทธศาสนา การจัดการศึกษาตามแนวทางพระพุทธศาสนา จึงเป็นพันธกิจของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ดังได้กล่าวไว้ในแผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2564 – 2568) ว่ามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้กำหนดทิศทางการพัฒนามหาวิทยาลัยเพื่อให้สามารถก้าวเป็นมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนา ในระดับนานาชาติ เป็นการเปิดโอกาสให้พลเมืองโลกอันมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม สามารถเข้าถึง

หลักธรรมของพระพุทธศาสนา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และสามารถบูรณาการองค์ความรู้จากสหวิทยาการให้เกิดงานวิจัยในระดับสากล โดยเน้นการพัฒนาจิตใจและการน้อมนำปรัชญาพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยภูมิปัญญา (Human Wisdom) รวมทั้ง การเยียวยาพื้นฟูจิตใจให้มีคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยสู่วิสัยทัศน์ที่ว่า “ร่วมพัฒนาพลเมืองโลก ด้วยการผสานแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา ที่มั่นคง ให้ดำรงอยู่ในฐานะโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาของมนุษย์ในอนาคต” (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2564 : ก) เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามวิสัยทัศน์และแนวทางการพัฒนา จึงกำหนดแก่นแห่งการพัฒนา (Key Strategic Areas) เป็น 5 ด้าน คือ ปรียัติ ประยุกต์ ปฏิบัติ ปฏิบล และปฏิรูป ในแต่ละด้านมีวิธีกแห่งการพัฒนา (Strategies) และเจตนา (Strategic Objectives) ซึ่งประกอบด้วย แก่น (Key Strategic Area) : วิถี อันเป็นมรรค เป็นผล (Strategy) และเจตนาของวิถี (Strategic Objective)

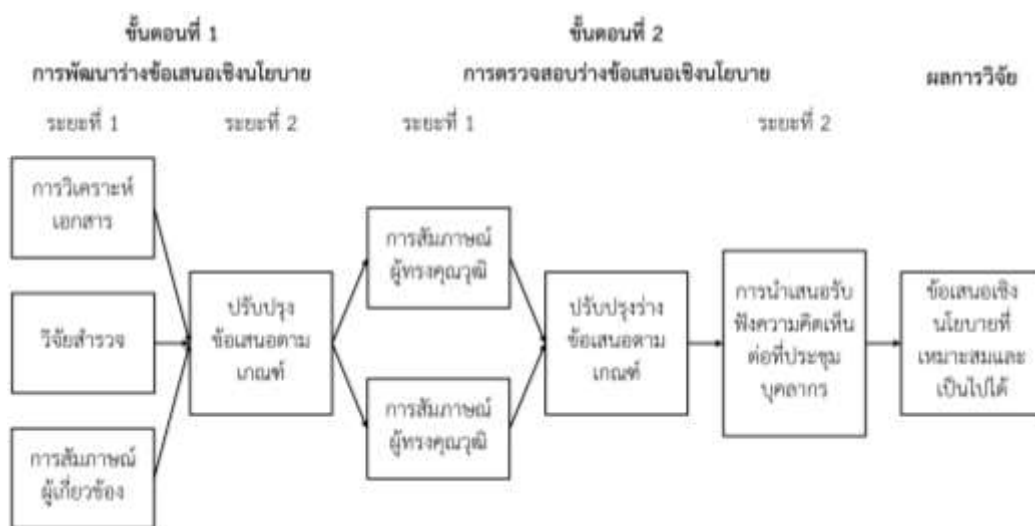
สำหรับวิทยาเขตศรีล้านช้างเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ต้องมีการดำเนินงานเพื่อให้ตอบสนองต่อเป้าหมายของมหาวิทยาลัย จำเป็นต้องจัดทำแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแผนของมหาวิทยาลัย โดยปกติจะต้องมีการปรับปรุงแผนในทุก ๆ 5 ปี แต่เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะบุคลากรของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ที่ได้รับผิดชอบในการร่วมพัฒนาและกำหนดแนวทางการบริหารวิทยาเขต จึงสนใจศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง เพื่อเป็นสารสนเทศให้ผู้บริหารได้นำไปสู่กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาวิทยาเขตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง
2. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ระเบียบวิธีวิจัย

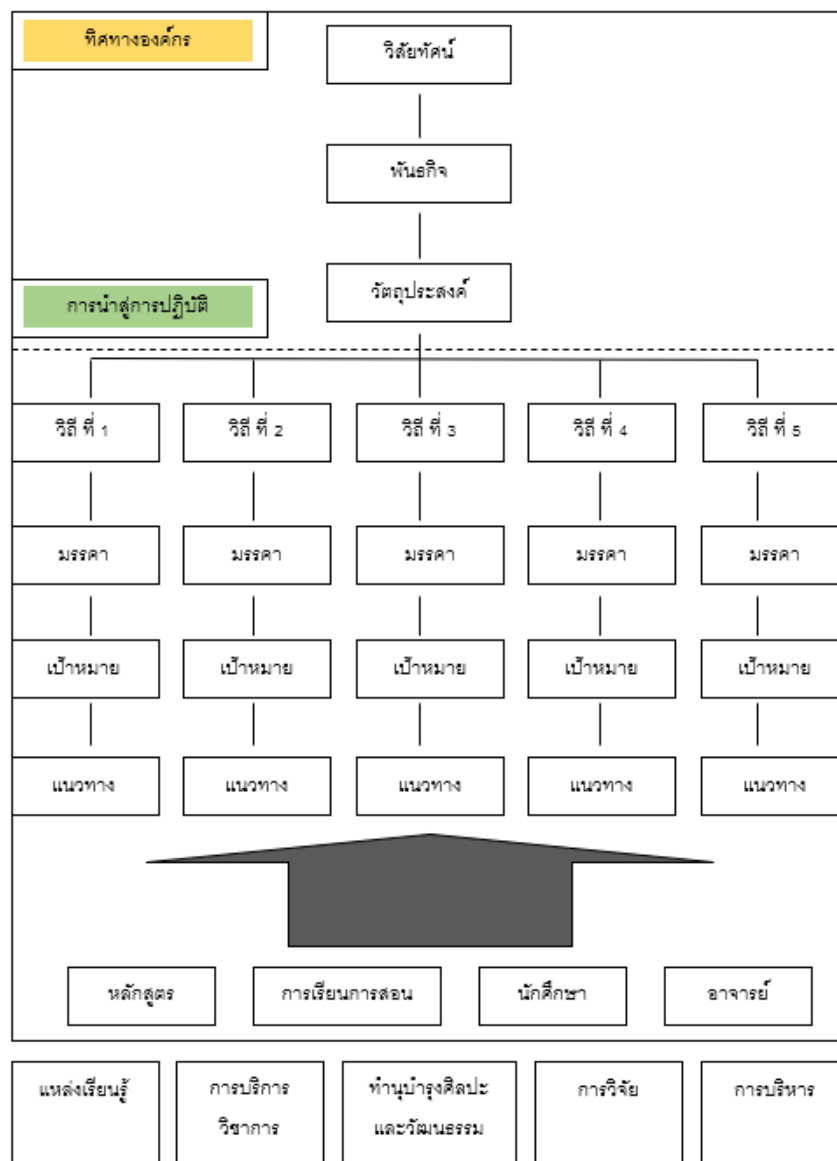
การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงนโยบาย (policy research) ซึ่งผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสม (mix methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณหรือการศึกษาเชิงสำรวจ (survey study) ซึ่งใช้วิธีเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งใช้เทคนิคและเครื่องมือหลายอย่างทั้งการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม อันจะทำข้อเสนอแนะนโยบายที่ได้จากผลการวิจัยนี้มีความเหมาะสม (propriety) และมีความเป็นไปได้ (feasibility) กับบริบทมากขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังรูปภาพที่ 2

แผนภาพที่ 1 ขั้นตอนการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดเพื่อใช้ในการทำวิจัยข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้างทั้งส่วนทิศทางขององค์กร ที่ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และการนำสู่การปฏิบัติ ที่ประกอบด้วย วิถีทั้ง 5 คือ ปรัชญา ประยุทธ์ ปฏิบัติ ปฏิบัต และปฏิรูป ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยมีการนำองค์ประกอบข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ 9 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านนักศึกษา ด้านอาจารย์ ด้านแหล่งเรียนรู้ ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการ ด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม และด้านการบริหาร มีกำหนดเป้าหมาย และแนวทาง ดังนี้

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ประกอบด้วย ทิศทางขององค์กร ที่ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และการนำสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย 5 วิธีแห่งการพัฒนา 18 มรรคา 9 ด้านการพัฒนา 27 เป้าหมาย 38 แนวทาง ที่ผู้วิจัยค้นพบตามลำดับดังนี้

1. ทิศทางขององค์กร ที่ประกอบด้วย วิสัยทัศน์: วิทยาเขตศรีล้านช้างมุ่งสู่ความเป็นสถาบันที่เลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาปัญญาและคุณธรรมในภูมิภาค พันธกิจ: 1. ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้วิชาการทั้งทางโลกและทางธรรม ให้มีคุณสมบัติตามปรัชญาของวิทยาเขต และเปิดโอกาสให้พระภิกษุ สามเณร และประชาชนทั่วไปได้มีโอกาสศึกษามากขึ้น 2. สร้างสรรค์งานวิจัยทางพระพุทธศาสนา เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในการนำผลการวิจัยไปพัฒนาและแก้ปัญหาสถาบันสงฆ์และสังคม 3. บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่ท้องถิ่น โดยใช้หลักพุทธธรรมในการแก้ปัญหาสังคมและในการดำเนินชีวิตประจำวันแก่ประชาชน ชุมชน และสังคม 4. ส่งเสริม อนุรักษ์ สืบสานประเพณี และสร้างมาตรฐานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้วิทยาเขตเป็นศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม และสร้างมาตรฐานแก่ชุมชนและท้องถิ่น 5. การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพที่เน้นคุณธรรมและความโปร่งใส ก้าวสู่ Digital University วัตถุประสงค์: 1. ผลิตบัณฑิตที่เป็นคนดี มีความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาทั้งในระดับชาติและนานาชาติ มีความเป็นผู้นำและสร้างสังคมไทยให้เป็น “สังคมแห่งภูมิปัญญา การเรียนรู้ และเป็นศูนย์กลางทางวิชาการพระพุทธศาสนาเถรวาท” 2. พัฒนางค์ความรู้ ผลิตผลงานวิจัย และวิชาการ สร้างสรรค์นวัตกรรม บูรณาการศิลปวัฒนธรรมเพื่อนำพาสังคมด้วยองค์ความรู้บนวิถีธรรมตามศาสตร์สาขาของตน อันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมโลกในที่สุด 3. เผยแผ่ องค์ความรู้ ภูมิปัญญา ด้านพระพุทธศาสนาที่แท้จริง ให้แก่พลเมืองโลก สืบสาน ส่งต่อ โดยศาสนทายาท ที่เข้มแข็ง แดกฉานในพระธรรมขององค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ให้ดำรงทรงไว้ในฐานะสมบัติที่ล้ำค่าของโลก 4. บริการวิชาการ บริการสังคม ด้วยสรรพกำลัง และทุกองค์พหุของพระพุทธศาสนาให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เจริญวัฒนาสถาพร เป็นประจักษ์ชัดเจนต่อสังคมไทยและสังคมโลก และ 5. สร้างพลวัตในการพัฒนามหาวิทยาลัยและเครือข่ายภาคีพุทธฯ ให้มีโครงสร้าง ระบบ และกระบวนการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ เน้นการควบคุมกระบวนการสำคัญสู่ผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ที่มีประสิทธิผล ประสิทธิภาพ คุ่มค่า และสมประโยชน์

2. การนำสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย วิธีแห่งการพัฒนา:

วิธี ที่ 1 สืบสาน ส่งต่อ ต่อยอด มรรคาที่ 1.1 เรียนรู้จากเกิดสู่ดับ คือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านหลักสูตร เป้าหมาย: มีหลักสูตรระยะสั้นสำหรับผู้เรียนหลากหลายวัย แนวทาง: 1. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นเกี่ยวกับธรรมศึกษาสำหรับการเรียนเก็บหน่วยกิต 2. ควรมีหลักสูตรระยะสั้นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม soft skill สำหรับบัณฑิตและศิษย์ในการ re skill และ up skill 3. ควรมีหลักสูตรเกี่ยวกับการศึกษาธรรมและปฏิบัติธรรมสำหรับผู้สูงอายุ เป้าหมาย: นักศึกษามีทักษะภาษาอังกฤษที่สื่อสารได้ดี แนวทาง: 1. ควรมี

การพัฒนาทักษะผู้เรียนในการสื่อสารภาษาอังกฤษ 2. ควรมีการทดสอบความรู้และทักษะภาษาอังกฤษก่อนจบ การศึกษามรรคาที่ 1.2 รู้ธรรมตามจริตและจิตประสงค์ คือ การเรียนรู้ตามอริยาศัย ด้านแหล่งเรียนรู้ เป้าหมาย: มี ศูนย์การศึกษาพระอริยสงฆ์จังหวัดเลย แนวทาง: 1. พัฒนาศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับพระอริยสงฆ์จังหวัดเลยทั้งใน อดีตและปัจจุบัน มรรคาที่ 1.3 ผู้ให้อยมเป็นที่รัก คือ การเรียนรู้เพื่อเป็นผู้ให้ ด้านการเรียนการสอนเป้าหมาย: นักศึกษามีความรู้คุณธรรม ให้มีคุณสมบัติตามปรัชญาของวิทยาเขตระยอง สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ แนวทาง: 1. มีการจัดการเรียนการสอนบูรณาการหลักธรรมเพื่อเสริมสร้างจิตอาสา ด้านนักศึกษา เป้าหมาย: นักศึกษาได้ แสดงออกถึงความเป็นผู้เอาใจใส่ต่อสังคมและพระพุทธศาสนา แนวทาง: 1. มีกิจกรรมค่ายพัฒนาและบำเพ็ญ สาธารณประโยชน์ มรรคาที่ 1.4 เปิดปลาย เปิดใจ เปิดรั้ว เปิดขอบ คือ การสร้างพื้นที่ไร้พรมแดนแห่งการเรียนรู้ พุทธ ด้านหลักสูตร เป้าหมาย: มีการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง ให้ทันต่อการ เปลี่ยนแปลงของโลก แนวทาง: 1. มีการวิเคราะห์หลักธรรมในการบูรณาการในการพัฒนาหลักสูตรในศาสตร์ต่าง ๆ เป้าหมาย: มีหลักสูตรพุทธศาสน์นานาชาติ แนวทาง: 1. มีการพัฒนาหลักสูตรพุทธศาสตร์เป็นหลักสูตร นานาชาติด้านอาจารย์ เป้าหมาย: อาจารย์ได้ร่วมสัมมนาด้านพระพุทธศาสนา แนวทาง: 1. มีการจัดสัมมนา เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาในศาสตร์ต่าง ๆ 2. สนับสนุนบุคลากรเข้าร่วมสัมมนาพระพุทธศาสนาในการบูรณาการกับ การพัฒนาในสังคม

วิถี ที่ 2 ผสาน สร้างสรรค์ อย่างลึกซึ้ง มรรคาที่ 2.1 ขยายความรู้แจ้งในพุทธศาสนาผ่านสหศาสตร์ สาขา ด้านการวิจัย เป้าหมาย: มีงานวิจัยพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนบูรณาการพระพุทธศาสนา แนวทาง: 1. สนับสนุนงบประมาณวิจัยพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน มรรคาที่ 2.2 เรียนรู้พระพุทธศาสนา จากมุมมองของศาสตร์เดิมของตน ด้านการวิจัย เป้าหมาย: มีงานวิจัยในการสังเคราะห์หลักธรรมใน พระพุทธศาสนา แนวทาง: 1. สนับสนุนทุนวิจัยในการสังเคราะห์หลักธรรมในพระพุทธศาสนา มรรคาที่ 2.3 พัฒนา ศาสตร์ตนโดยอิงค้ความรู้จากพระพุทธศาสนา ด้านการวิจัย เป้าหมาย: มีงานวิจัยการประยุกต์ใช้หลักธรรมใน ศาสตร์ต่าง ๆ แนวทาง: 1. สนับสนุนทุนวิจัย มรรคาที่ 2.4 สร้างการเชื่อมศาสตร์ต่าง ๆ ด้วยการบูรณาการผ่าน พระพุทธศาสนา เป้าหมาย: ส่งเสริมการทำวิจัยการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ กับองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนา แนวทาง: 1. จัดให้มีการอบรมการพัฒนาหัวข้อวิจัยการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ กับองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนา

วิถี ที่ 3 ค้นหา “ตน” เติม “คน” เสริมสร้าง “สังคม” มรรคาที่ 3.1 “เดินตามพุทธวิถี” आयตนะทั้ง ๖ ประตุสู่การพัฒนา เริ่มจากตนเพื่อคนอื่น ๆ ด้านอาจารย์ เป้าหมาย: อาจารย์ได้รับการยอมรับในความรู้ ความสามารถในศาสตร์ต่าง ๆ ที่ประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา แนวทาง: 1. ส่งเสริมให้อาจารย์ ผลิตผลงานทางวิชาการ ด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม เป้าหมาย: การสร้างมาตรฐานทางศิลปวัฒนธรรม ระดับชาติ แนวทาง: 1. พัฒนาโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีความโดดเด่นสร้าง มาตรฐานทางศิลปวัฒนธรรมระดับชาติ มรรคาที่ 3.2 “ประสานพลัง” เครือข่ายทางสังคม เพื่อยกระดับ สังคมไทย ด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม เป้าหมาย: การรักษาประเพณีวัฒนธรรมพระพุทธศาสนาให้เป็น

แกนหลักของสังคม แนวทาง: 1. ส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีความสำคัญของชุมชนต่าง ๆ มรรคาที่ 3.3 “ขยับโลก” ด้วยพลังเครือข่ายแห่งพระพุทธศาสนา ด้านการวิจัย เป้าหมาย: มีโครงการความร่วมมือทำวิจัยทางพระพุทธศาสนากับนักวิจัยนานาชาติ แนวทาง: 1. สนับสนุนทุนวิจัย ด้านการบริการวิชาการ เป้าหมาย: สร้างความร่วมมือทางวิชาการทางพระพุทธศาสนา แนวทาง: 1. จัดสัมมนาวิชาการพระพุทธศาสนา นานาชาติ ด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม เป้าหมาย: สร้างเครือข่ายประเพณีวัฒนธรรมพระพุทธศาสนา ในระดับนานาชาติ แนวทาง: 1. ส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ

วิถี ที่ 4 พันฟู เยียวยา นำพากลับสู่ ความสว่าง สงบ มรรคาที่ 4.1 “แผ้วระวัง-เข้าถึง-ประคับประคอง” ด้วยโครงข่ายพื้นฐานทางสังคมที่ประสาน ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ด้านการบริการวิชาการ เป้าหมาย: มีโครงการร่วมมือในการจัดกิจกรรมพัฒนาสังคมร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ แนวทาง: 1. รวมมือกับหน่วยงานในจังหวัด ทั้งภาครัฐและเอกชน จัดกิจกรรมพัฒนาสังคมด้านต่าง ๆ โดยใช้หลักธรรมพระพุทธศาสนา 2. รวมมือกับหน่วยงานในจังหวัด ทั้งภาครัฐและเอกชน จัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา มรรคาที่ 4.2 “พันฟู” จิตที่ติดหล่ม ด้วย ๔ พ : พระ-พี่(เลี้ยง)-เพื่อน-พวก ร่วมด้วยช่วยกัน ได้แก่ พระ เช่น พระภิกษุสามเณร พี่เลี้ยง เช่น จิตแพทย์ นักให้คำปรึกษาทางจิต นักบำบัด เพื่อน เช่น คน สัตว์เลี้ยง ต้นไม้ ฯลฯ พวก เช่น ผู้คนที่เคยเผชิญเรื่องเหล่านี้เหมือนกัน และผ่านพ้นมาได้ ด้านการบริการวิชาการ เป้าหมาย: มหาวิทยาลัยมีการบริการทางวิชาการช่วยเหลือทางสังคม แนวทาง: 1. มีกิจกรรมบูรณาการการเรียนสอนให้นักศึกษาออกบริการวิชาการแก่สังคม 2. มีกิจกรรมพระเยี่ยมบ้านให้กำลังใจผู้ป่วยติดเตียง ผู้สูงอายุ มรรคาที่ 4.3 “โอกาส” เป็นสื่อกลาง เป็นผู้สร้างและมอบโอกาส เป็นโอกาสแก่ผู้คนที่พลาดพลั้ง พลัดหลง พลัดตก และพลัดพราก ในทุกช่วงจังหวะ ด้านหลักสูตร เป้าหมาย: มีหลักสูตรสำหรับผู้ต้องขัง แนวทาง: 1. จัดการเรียนการสอนให้กับผู้ต้องขัง ด้านการบริการวิชาการ เป้าหมาย: มีการอบรมพัฒนาให้กับผู้ต้องขัง แนวทาง: 1. มีการอบรมปฏิบัติธรรมให้ผู้ต้องขัง 2. มีหลักสูตรพัฒนาศรัทธาศึกษาให้ผู้ต้องขัง

วิถี ที่ 5 พลิก เปลี่ยน ปรับ รับการเปลี่ยนแปลง มรรคาที่ 5.1 “พลิกโฉม” ระบบบริหารทรัพยากรมนุษย์ Next Gen for HR ด้านการบริหาร เป้าหมาย: บุคลากรมีความประพฤดีที่เป็นชาวพุทธที่ดี แนวทาง: 1. จัดโครงการพัฒนาบุคลากรตามแนวทางพระพุทธศาสนาเพื่อองค์กรยั่งยืน มรรคาที่ 5.2 “รื้อปรับ” สู่ Digital University ด้านการบริหาร เป้าหมาย: วิทยาเขตก้าวเข้าสู่การเป็น Digital University แนวทาง: 1. ทำการศึกษาการปรับองค์กรสู่ Digital University ที่เหมาะสม 2. พัฒนาบุคลากรให้ปรับเปลี่ยนและเข้าใจแนวคิด Digital University 3. มีพื้นที่ของตัวเองเพื่อขยายพื้นที่วิทยาเขตออกจากวัด 4. มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมต่อสภาพการจัดการเรียนการสอน มรรคาที่ 5.3 “สร้างสรรค์” การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ COMMUnitaction ด้านการบริหาร เป้าหมาย: มีช่องทางประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัยและหลากหลาย แนวทาง: 1. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายรูปแบบ 2. พัฒนาช่องทางประชาสัมพันธ์ในแพลตฟอร์มต่าง ๆ มรรคาที่ 5.4 “ปฏิรูป” ทั้งองค์กร สู่ New MAHAMAKUT ทั้งในด้านกฎหมาย โครงสร้าง กระบวนการ ระบบ

บริหาร ระบบดำเนินการ ระบบบริการ และระบบกำกับติดตาม ด้านการบริหาร เป้าหมาย: มีการกระจายอำนาจการบริหารงานสู่วิทยาเขตมากขึ้น แนวทาง: 1. ปรับปรุงกฎหมาย และระเบียบมหาวิทยาลัย เป้าหมาย: มีการจัดตั้งวิทยาลัยเฉลิมพระเกียรติ แนวทาง: 1. ปรับปรุงกฎหมาย และระเบียบมหาวิทยาลัย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเกี่ยวกับการใช้สถิติตามหลักจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานของผู้ปฏิบัติธรรมในสถาบันพลังจิตตานุภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

จากการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ทั้งส่วนทิศทางการองค์กร ที่ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และการนำสู่การปฏิบัติ ที่ประกอบด้วย วิธีทั้ง 5 คือ ปรีชา ประยุทธ์ ปฏิบัติ ปฏิบัต และปฏิรูป ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยมีการนำองค์ประกอบข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ 9 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านนักศึกษา ด้านอาจารย์ ด้านแหล่งเรียนรู้ ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการ ด้านทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม และด้านการบริหาร มีกำหนดเป้าหมาย และแนวทาง ถือว่ามีความครอบคลุมการกำหนดกรอบการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาโดยสำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2553 : 152) ได้วางหลักการไว้ว่า สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งอาจมีจุดเน้นในเรื่องการวิจัยที่แตกต่างกันขึ้นสภาพแวดล้อมและความพร้อมของแต่ละสถาบัน อย่างไรก็ตามทุกสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีพันธกิจนี้เป็นส่วนหนึ่งของพันธกิจสถาบัน ดังนั้นจึงต้องมีระบบและกลไกควบคุมให้สามารถดำเนินการในพันธกิจด้านนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพตามจุดเน้นเฉพาะของแต่ละสถาบัน เพื่อให้ได้ผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่เกิดประโยชน์ นอกจากนั้นยังเป็นแนวทางที่เป็นรูปธรรม สอดคล้องกับแนวความคิด วิโรจน์ สารรัตน์ (2553 : 32-42) กล่าวว่า วิธีการสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องจะต้องนำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลในเป้าหมาย

2. การตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

การพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้างในครั้งนี้เกิดขึ้นจากการศึกษาสภาพบริบทของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีล้านช้างตามสภาพความเป็นจริง ผ่านกระบวนการพัฒนาร่างข้อเสนอในขั้นตอนที่หนึ่ง และขั้นการวิเคราะห์ร่างในขั้นตอนที่สอง โดยกระบวนการสนทนากลุ่ม (focus

group discussion) เพื่อตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบายตามองค์ประกอบที่กำหนดไว้ คือแผนงาน เป้าหมาย และโครงการ ของข้อเสนอแนวทางการดำเนินงานกลุ่มงานวิจัยสถิติข้อมูลและสารสนเทศและการรับฟังประชาพิจารณ์ (Public hearing) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมกันพิจารณาให้ข้อเสนอแนะต่อร่างและตรวจสอบข้อเสนอแนวทาง โดยยึดแนวคิดของ Guskey (2000 : 63) คือพิจารณาจากด้านความเหมาะสม (propriety) พิจารณาจากระบบการได้มา การใช้้อยคำสำนวน การจัดลำดับ และการมีจุดเด่น ด้านความเป็นไปได้ (feasibility) ด้านความสอดคล้อง NAW (congruity) พิจารณาจากสอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีล้านช้างเอง บริบทมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีล้านช้าง ความสอดคล้องในองค์ประกอบ แผนงาน เป้าหมาย และโครงการ ด้านประโยชน์ (utility) พิจารณาผลดีที่จะเกิดขึ้นกับองค์กร หน่วยงาน ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ความเป็นไปได้ (feasibility) พิจารณาจากความสามารถนำไปปฏิบัติ การมีทรัพยากรเพียงพอที่จะปฏิบัติได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1. ด้านหลักสูตร วิทยาเขตควรมีการบูรณาการความรู้ด้านพระพุทธศาสนาในระดับจังหวัด ควรมีหลักสูตรบูรณาการความรู้ด้านพระพุทธศาสนาในระดับภูมิภาค
2. ด้านการเรียนการสอน วิทยาเขตควรมีการพัฒนาและจัดบรรยากาศทางกายภาพ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา วิทยาเขตควรพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อความเป็นเลิศตามแนวทางพระพุทธศาสนา
3. ด้านนักศึกษา วิทยาเขตควรพัฒนานักศึกษาให้เข้าใจปรัชญาทางพระพุทธศาสนาอย่างแตกฉาน ควรพัฒนานักศึกษามีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามแนวทางพระพุทธศาสนา ควรให้นักศึกษาสามารถนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างเหมาะสม
4. ด้านอาจารย์ วิทยาเขตควรส่งเสริมอาจารย์ให้มีผลงานด้านพระพุทธศาสนาในรูปแบบหนังสือ ตำราที่ได้รับการยอมรับ ควรพัฒนาอาจารย์ให้มีความสามารถในด้านพระพุทธศาสนาเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับในระดับจังหวัด
5. ด้านแหล่งเรียนรู้ ควรพัฒนาวิทยาเขตศรีล้านช้างศูนย์เป็นแหล่งเรียนรู้พระพุทธศาสนาจังหวัดเลยและภูมิภาค วิทยาเขตศรีล้านช้างควรมีเว็บไซต์ แหล่งข้อมูลสารสนเทศเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา วิทยาเขตศรีล้านช้างควรมีการเผยแพร่ข้อมูลผลงานวิชาการด้านพระพุทธศาสนาเป็นภาษาต่างประเทศ วิทยาเขตศรีล้านช้างควรมีหนังสือ ตำราแหล่งค้นคว้าข้อมูลพระพุทธศาสนาจังหวัดเลยและภูมิภาค วิทยาเขตศรีล้านช้างควรมีการผลิตผลงานด้านวิชาการทางพระพุทธศาสนา

6. ด้านการวิจัย วิทยาเขตศรีล้านช้างควรมีนโยบายขับเคลื่อนวิจัยเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาในจังหวัดเลยและภูมิภาคที่ชัดเจน วิทยาเขตศรีล้านช้างควรขับเคลื่อนงานวิจัยที่มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมพระพุทธศาสนาที่โดดเด่น วิทยาเขตศรีล้านช้างควรกำหนดหัวข้อวิจัยที่สัมพันธ์กับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย

7. ด้านการบริการวิชาการ วิทยาเขตควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาความสัมพันธ์ของคณะสงฆ์ในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง วิทยาเขตควรมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนพระพุทธศาสนาในระดับจังหวัด

8. ด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม วิทยาเขตศรีล้านช้างควรกำหนดหรือสร้างมาตรฐานทางการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมในพระพุทธศาสนา วิทยาเขตควรมีจุดเน้นเกี่ยวกับกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา

9. ด้านการบริหาร วิทยาเขตควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา วิทยาเขตควรส่งเสริมสนับสนุนด้านทรัพยากรเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา วิทยาเขตให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมวิชาการเพื่อความเป็นเลิศตามแนวทางพระพุทธศาสนา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

3. ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาการความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

เอกสารอ้างอิง

- กฎกระทรวงการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ.2564. (2564, 25 มีนาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 138 ตอนที่ 21 ก.
- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2563). รายงานประจำปี 2562 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. นครปฐม: สาสะพิมพ์การ.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2553). นโยบายและการวิจัยเชิงนโยบาย. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 1 (2), 32 – 42.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2563ก). แผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2564 – 2568). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด พร้อมพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ 2560 – 2579. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พรินทวอนกราฟฟิค จำกัด.
- GUSKEY, T. R. (2000). *Evaluating Professional Development*. Thousand Oaks, CA, Corwin Press.

Research on the Development of Undergraduate Vocational Education - Taking Guizhou Vocational Education as an Example

Yanyan Li and Jiayong Zhang

Krirk University, Thailand

Corresponding Author, Email: 1052066333@qq.com

*****

Abstracts

In terms of law. From an international perspective, developed countries and regions with more successful development of undergraduate level vocational education have a relatively perfect legal system to guarantee it. On the contrary, the status of undergraduate vocational education in the higher education system, the equal legal status of applied technology universities and ordinary undergraduate institutions, and the right to confer undergraduate degrees in specialized vocational colleges have not been clarified. Both higher education legislation and vocational education legislation in China are sub-laws under education law, and the objects of legislation are school education institutions, which is a vertically structured legal system, and there is no legal regulation for different forms of educational institutions and school subjects at the meso level.

Keywords: Undergraduate; Vocational Education; Guizhou; Case Study

Introduction

Since the founding of the country, China's vocational education has flourished and expanded in scale. As of 2021, there are 29,148,400 students enrolled in vocational education, including 13,118,100 students in secondary vocational schools and 16,030,300 students in higher vocational colleges and universities, such a huge scale has effectively supported economic, social and industrial development. While the scale of expansion, we have also found problems. At present, the number of students enrolled in undergraduate vocational education in China is only 129,300, accounting for 0.81% of students enrolled in existing higher vocational colleges. As a new product of social development and vocational education development, undergraduate-level vocational education has a long way to go in the future. Understanding undergraduate-level vocational education is the starting point of our research.

For a long time, vocational education has remained at the specialist level, becoming a level of general education. Compared with undergraduate education, it has become "second-class education", "broken education" and "final education". In June 2014, the State Council promulgated the Decision on Accelerating the Development of Modern Vocational Education, in which it is clearly stated that: "In the future, China will explore the development of higher vocational education at the undergraduate level, build a modern vocational education system that integrates secondary school, college, university and research, and accept students of vocational education at the undergraduate level. students to a certain scale, and actively develop higher vocational education at graduate level." The 2019 National Vocational Education Reform Implementation Plan (hereinafter referred to as VET 20) clearly requires that "by 2022, the teaching conditions of vocational colleges and universities will basically meet the standards, a large number of ordinary undergraduate higher education schools will be

transformed into application-oriented, and 50 high-level higher vocational schools and 150 backbone majors (clusters) will be built. China's vocational education standard system covering most industries and fields and with international advanced level will be established. Launching pilot vocational education at undergraduate level." The first 15 vocational and technical universities in the country were officially established in that year. As of August 2021, a total of 32 vocational and technical universities were established nationwide. on May 1, 2022, the Law of the People's Republic of China on Vocational Education completed its 25-year revision and was officially implemented. Article 15 states, "Higher vocational school education shall be implemented by higher vocational schools and general higher education schools at the specialist, undergraduate and higher education levels." The legal aspects of vocational education at the undergraduate level were resolved (Douglass, 1991; Kathy et al., 1999)

In 2020, the Ministry of Education and nine other departments issued the "Action Plan for Improving the Quality and Excellence of Vocational Education", in which it is proposed that "the development of undergraduate vocational education is a key part of improving the modern vocational education system, cultivating high- quality and innovative technical and skilled personnel, and unblocking the growth channels of technical and skilled personnel. Steadily promote pilot vocational education at the undergraduate level, and support eligible units for the construction of high-level vocational schools with Chinese characteristics to run undergraduate vocational education programs on a trial basis. Promote the transformation of qualified ordinary undergraduate colleges and universities to application-oriented. According to industrial needs and industry characteristics, appropriately expand the scale of professional degree master's and doctoral training, and promote the development of professional degree postgraduate training mode around the world that is oriented to vocational needs, focused on practical ability training, and combined with industry-university-research-application as a way." This means that the highest level of vocational education, the same as general education, will reach doctoral degree. Meanwhile, multi-path creation of vocational undergraduate education will become the development trend. On January 22nd, 2021, the General Office of the Ministry of Education issued the notice of "Management Measures for Setting Vocational Education Majors at Undergraduate Level (for Trial Implementation)" (Teaching Vocational Education Department [2021] No. 1), "Universities setting vocational education at undergraduate level should closely focus on key areas of national and regional economic and social industrial development. Service industry new industry, new mode, docking new occupations, focusing on the relevant majors of long academic training. This fully reflects the important role of vocational education, especially undergraduate vocational education, in the national economy and regional industrial development." The supporting management system on vocational education at the undergraduate level has been introduced one after another (Prince and Beaver, 2001)

In April 2021, the National Vocational Education Conference was held in Beijing. General Secretary Xi Jinping gave an important instruction emphasizing, "Build a number of high-level vocational colleges and majors, promote the integration of vocational and general education, enhance the adaptability of vocational education, accelerate the construction of a modern vocational education system, and train more high-quality technical and skilled personnel, skilled craftsmen, and great craftsmen." Premier Li Keqiang gave instructions that "strengthen the construction of vocational school teachers and school conditions, optimize and improve teaching materials and teaching methods, explore the apprenticeship system with Chinese characteristics, focus on the cultivation of students' craftsmanship and habits of

excellence, and strive to train hundreds of millions of high- quality technical and skilled personnel." General Secretary and the Premier's important instructions, instructions, has become an important opportunity for the development of vocational education, undergraduate level vocational education as a high-level construction direction of vocational institutions has become the goal of many institutions to move forward. 2021 October, the General Office of the CPC Central Committee, the General Office of the State Council issued the "Opinions on Promoting the High-Quality Development of Modern Vocational Education", the views stressed: "By 2025, the type of vocational education will be more distinctive, the modern vocational education system will be basically built, and the construction of a skill- based society will be comprehensively promoted. The pattern of schooling will be more optimized, the conditions of schooling will be greatly improved, the enrollment scale of vocational undergraduate education will not be less than 10% of the enrollment scale of higher vocational education, and the attractiveness and quality of vocational education will be significantly improved. By 2035, the overall level of vocational education will be at the forefront of the world, and a skill- based society will be basically built. The social status of technically skilled personnel is significantly enhanced, the supply of vocational education is highly matched with the needs of economic and social development, and its role in the overall construction of a modern socialist country is significantly enhanced." Encourage applied undergraduate schools to carry out the hierarchical penetration of vocational undergraduate education. Gradually realize mutual selection of courses and mutual recognition of credits at all stages of vocational education (Roger, 2004).

The emergence and development of undergraduate-level vocational education fully reflects the demands of social development, economic construction, urgent industrial needs and people's urgency, and is the inevitable result of the joint action of external and internal demands, and the upgrading of vocational education as a type of education in the educational structure. At present, undergraduate vocational education is in its initial stage, which will also lead to some specific problems. There are bound to be certain controversies and operational adjustments and improvements in both the development and the satisfaction of the demands of all parties. Undergraduate-level vocational education should be studied in depth while gaining attention. In this study, we will analyze the development of undergraduate-level vocational education in depth and solve the problem of consensus and recognition. It also focuses on the core issue of "how to develop undergraduate vocational education". The study will try to establish a theoretical foundation on the foundation, frontier and development expectations of undergraduate vocational education, which can provide valuable references for policy makers and practitioners (Douglass, 1991).

Current status of the study

In this study, the China Knowledge Network (CNKI) digital library was used as the source of data, and the subject search was set as the search condition, with "undergraduate vocational education" and "technical undergraduate" as the key search terms, and the search time was set as From January 1996 to January 2022, a total of 799 documents were obtained. Through reading and analyzing each article, 181 articles were removed from the list of irrelevant newspapers and reviews, and 618 articles were finally obtained and exported in Refworks format. For the analysis of the literature, Citespace software was used to visualize and analyze the obtained samples, and the version of the software used was 5.7.R3.SE.

After the combing of the literature, the detailed statistics of the publication time of the papers were conducted (Figure 2). From the trend of the literature research, before 2010, there were fewer researches for undergraduate level vocational education, which were very scattered in the selection of research topics and did not form a systematization. The Decision of the State Council on Accelerating the Development of Modern Vocational Education promulgated by the state in 2014 became a watershed in the research, and the research on undergraduate vocational education began to explore the feasibility and development based on theoretical level in this period. The feasibility and development of undergraduate vocational education were discussed at the theoretical level. With the introduction of policies related to the establishment and development of undergraduate vocational education, the research trend began to decline from 2015 to 2017. After 2019, with the gradual clarification of policy guidelines, the operation of undergraduate vocational education has gradually become clear, and pilot work has actually been carried out, and research on undergraduate vocational education has again increased in response to the practical problems and solutions encountered. However, there is still a directional tendency of studying policies and interpreting policies in the research, and there is no systematic and independent thinking, which also causes the direction of the research to be focused.

Analysis for literature publishers

The literature publishers are the authors of the retrieved literature who have more in-depth research in this research area. Based on the analysis of the literature statistics, we found that there are currently 685 published authors in the field of vocational education research at the undergraduate level (counting up to the third author). According to Derek John de Solla Price's theory, $N=0.749\sqrt{N_{max}}$, authors with N or more publications in this field are the core literature publishers of this research. Substituting the collected author data into $0.749/\sqrt{13}\approx 4$ (the total number of publications by scholars with the highest number of publications in this field is 13, as shown in Figure 3), we therefore conclude that the number of publications in the field of undergraduate level vocational education with greater than or equal to 4 publications are the core authors of the current research in this field. The statistics yielded a total of 114 core authors, accounting for 16.64% of the total number of authors. The number of publications by these 114 authors is 234, which accounts for 37.86% of the total number of publications. The network density analysis of collaboration among authors through Citespace yielded a density of 0.0014, indicating that there is little research collaboration among authors, which, to some extent, is a problem that limits the depth of research on undergraduate level vocational education.

Analysis based on literature research keywords

The keywords extracted from the whole article are both the subject and the center of the study. The 618 valid samples retrieved were analyzed by Citespace software, and the time partition was selected as 1996-2022, the time interval was set to "1", the node type was selected as "keyword", "top30" as the selection criterion, "Putting sliced networks" and "Minimum Spanning Tree" as the algorithms. Minimum Spanning Tree". We obtained 447 nodes and 943 links to generate the keyword co-occurrence map (shown in Fig. 3), and the larger nodes represent the higher frequency and number of keywords.

The key words and word frequencies and mediation degrees were analyzed, and nodes with mediation degrees greater than 0.1 indicated that they were important in the study. In the current sample, the nodes with intermediation degree greater than 0.1 are: higher vocational

education (0.39), undergraduate level (0.35), vocational education (0.21), higher vocational education (0.19), undergraduate level vocational education (0.16), and modern vocational education system (0.10) in order of their values (see Table 1 for details). It can be found that these key words have become hot issues of scholars' attention and research in recent years. They are analyzed from the internal and external perspectives of the research on vocational education at the undergraduate level, respectively.

From the perspective of research within undergraduate level vocational education, talent cultivation mode and talent cultivation goals are the most focused research areas of scholars' attention. According to Kathy et al. (1999), society needs both research-oriented talents who discover and study objective laws and application-oriented talents who apply objective laws and scientific principles to transform the world to create direct benefits for human society. These two types of talents should each have their own focus in terms of training specifications. Applied talents are relative to the research talents who know the world, and they belong to the type of talents who transform the world and take on the important task of transforming academic research results into social production practices and creating material or immaterial forms with practical value for human society. Therefore, according to the transformation process of academic research results, the applied talents are divided into three categories according to the occupation type: engineering applied talents, skill applied talents and technical applied talents. Douglass (1991) proposed that the goal of talent cultivation in higher vocational education at undergraduate level should be "to cultivate senior technical application talents with strong technical theoretical foundation, practical skills and application ability, and serve in the front line of production, construction and management, i.e. to cultivate technical engineers or field engineers", and clarified that talent cultivation should have "This is the prerequisite and condition for the construction of talent training mode.

From the perspective of research external to undergraduate level vocational education, the necessity of developing undergraduate level vocational education is a hot issue of research. Scott (1995), in their article "A Pilot Study on the Significance and Strategies of Developing Technical Bachelor's Degree in China at Present", point out the necessity of developing undergraduate-level vocational and technical education to cultivate technically applied talents in the context of economic and social development, and discuss the important strategic significance of developing undergraduate-level vocational and technical education from three aspects: the demand of technological development, the need for humanized education, and the international trend of competing for education targets. Prince and Beaver (2001) proposed that the large shortage of senior application-oriented technical talents has become the main "bottleneck" restricting the industrial restructuring and technological structure upgrading. To meet this demand, it is an inevitable trend for China's higher vocational education to extend to higher levels and it is imperative to develop undergraduate vocational education. Roger (2004) proposed that with the continuous improvement of technology level and the increasing number of high-tech jobs, the requirements for job competence are also increasing, so vocational education at the specialized level can no longer meet the needs, and vocational education at the undergraduate level should be developed.

A Review of Research on Undergraduate Level Vocational Education (i) Research on the need to develop undergraduate level vocational education

1. It contributes to the integrity of vocational education as a type of education in its own system framework. A complete vocational education system requires effective articulation and coherence among its internal elements. Prince and Beaver (2001) proposes: undergraduate vocational education has unique value in the vocational education system, and the modern vocational education system is complete only when undergraduate vocational education and professional master education exist in the vocational education system. Douglass (1991) proposed that the trial implementation of undergraduate vocational education will open up the pathway for students to rise and make the path of upward development more accessible. Roger (2004) proposes that the development of technical education at undergraduate level will certainly enhance the cohesion and attractiveness of vocational education and help the vocational education system improve itself. Kathy et al. (1999) proposed that the country has actively explored the establishment of professional degree system in recent years and connected it with professional master's degree to promote the construction of modern vocational education system at the institutional level.

2. It helps to meet the demand for senior technical talents for economic development and technological innovation. From the domestic perspective, China has proposed "Made in China 2025", new infrastructure and other national action plans of strategic planning. The aim is to comprehensively improve the competitiveness of manufacturing industry, and the comprehensive improvement of manufacturing industry needs a large number of high-level innovative technical skill talents. Kathy et al. (1999) proposed that the original senior technical talents only through the natural growth mode cannot meet the requirements of economic development, and the shortage of senior applied technical talents provides a broad development space for the development of undergraduate vocational education in China. Scott (1995) proposed that the technical bachelor's degree can meet the demand for high-level technical talents in the strategy of building an innovative country. Roger (2004) proposed that, from an international perspective, according to the background of undergraduate vocational education in Germany, Japan, Britain and Taiwan, the emergence and development of undergraduate vocational education is an inevitable requirement for the evolution of industrial structure from labor-intensive industries to capital- and technology-intensive industries. Prince and Beaver (2001) proposes that in order to meet the needs of technological innovation, the speed of developing technical undergraduate programs in developed countries is much higher than that of technical specialists, which is the common development trend of technical education in developed countries and regions in recent years. No matter from the perspective of domestic economic and technological development needs or from the perspective of international experience and development trend in recent years, the development of undergraduate level vocational education can help meet the demand for senior technical talents for economic development and technological innovation.

3. It helps to meet the demand of individuals who receive vocational education to receive higher level education. The upward mobility of higher vocational students is limited, and the ratio of "college to university" is low, and the graduation from college becomes the "end" for most people who choose vocational education. In recent years, as some private undergraduate colleges and universities are included in the state's "college to college" work, effectively expanding the acceptance of "college to college" students, the Ministry of Education press conference in February 2022, the proportion of college students to college has reached

20%. However, students only have one chance to take the exam in the year of graduation, and the increase in employment and other pressures has led to an increase in the number of applications year by year, both in terms of students' demand for further education and the development of economic and social needs are far from being satisfied. Prince and Beaver (2001) suggested that the vocational education limited to the specialist level has caused the students and parents not to recognize the higher vocational education, and it is urgent to solve the problem of the identity of the higher vocational "specialist" level. Chen Baohua suggested that vocational education at the specialist level cannot meet people's demand for higher level education. Nie Wei proposed that many high quality students of vocational education have gone to Taiwan or abroad to receive higher vocational education and seek for more development space. If we provide a higher platform for them to seek higher education, we can not only reduce the loss of education resources and talents, but also improve the attractiveness of vocational education. Roger (2004) proposed that: the expansion of higher vocational education at the level, extending to undergraduate and even postgraduate levels, and the diversification of higher vocational education levels not only reflect the requirements of the law of external relations of education, but also better meet the enrollment needs of individuals, which has become the trend of the development of higher vocational education in the world. Developing vocational education at undergraduate level and building a modern vocational education system from secondary school to professional doctorate can help meet the needs of individuals receiving vocational education to receive higher level education. In the above analysis, the current research of scholars in China on the necessity of undergraduate level vocational education is rich and comprehensive. Future research can be conducted in terms of the advantages of developing undergraduate-level vocational education for vocational education itself. For example, developing undergraduate vocational education is conducive to enhancing the attractiveness of vocational education; being able to obtain a bachelor's degree after graduation will make some students choose vocational education when filling in professional colleges and universities in the college entrance examination. It can also be analyzed from the perspective of the relationship between vocational education and general education: is the development of undergraduate level vocational education conducive to the equality of vocational education and general education? Therefore, different research perspectives on the necessity of developing undergraduate-level vocational education are still under further analysis and exploration.

Conclusion

Past scholars' research on the curriculum system of undergraduate level vocational education has been mainly from two aspects. Based on the current problems of China's undergraduate vocational education curriculum system, some scholars show that China's undergraduate vocational education curriculum system has weak employment-led functions and insufficient specific curriculum standards. Based on the above actual situation, China should adhere to the type education orientation of vocational education in terms of curriculum concept and build a curriculum model that aligns professional skills with jobs in undergraduate vocational education. The curriculum model dovetailing with jobs has the characteristics of clear curriculum standards, curriculum content breaking through the disciplinary structure, curriculum tasks in the form of projects and tasks, in-depth cooperation between schools and enterprises in curriculum management, and complete curriculum functions. Some scholars

have studied the curriculum systems of undergraduate vocational education in Germany, Japan, Taiwan and other developed countries and regions and summarized their characteristics to provide reference for the setting of undergraduate vocational education curriculum in China. For example, some scholars have studied the curriculum system of undergraduate vocational education in Taiwan and suggested that its curriculum is characterized by diversified development of curriculum themes, implementation of curriculum focusing on the progressive development of students' abilities, and flexible and diverse curriculum. Other scholars have studied the curriculum system of undergraduate vocational education at the Berlin University of Technology and Economic and Applied Sciences and concluded that the curriculum system of undergraduate vocational education in China should have a competency-based modular curriculum, change the traditional course delivery method, and introduce a common curriculum accreditation standard for assessment.

References

- Douglass C.N. (1991) "Institutions", *Journal of Economic Perspectives*. 5 (1), 97-112.
- John P. (1997). *The Polytechnic Experiment*. Buckingham: SRHE and Open University Press.
- Kathy R.B., Richard C.R., Patrick M.C. and Joni E.F. (1999). Policy Environments and System Design: Understanding State Governance Structures. *The Review of Higher Education* 23 (1), 23 - 44.
- Prince, C. and Beaver, G. (2001). The Rise and Rise of the Corporate University: the emerging corporate learning agenda. *The International Journal of Management Education*. 2 (3), 17-26.
- Roger B. (2004). *Quality Assurance in Higher Education - The UK Experience Since 1992*. Routledge Falmer Published.
- Scott P. (1995). *The Meanings of Mass Higher Education*. Buckingham: Open University Press.

กลองในพระพุทธศาสนาเถรวาท Drums in Theravada Buddhism

พระศักดิ์สกล สกกมทิทธิมลาวิโก (พลสนอง), พระครูปริยัติพัฒนบัณฑิต,

พระครูสุธีคัมภีรญาณ และ เพลิงสุริยเทพ รามางกูร ณ โคตะปุระ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

**Phra Saksakon Sakkamahiddhimlawiko (Phonsaṇan),
Phrakru Pariyattiphatthanabundit, Phra Khru Sutheekampirayan
and Plerng Suriyathep Ramangkun Na Kotapura**

Mahachulalongkorn Rajavidyalay University, Khon Kaen Campus

Corresponding Author, Email: praewpanprajakko@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

บทความนี้ศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา แนวคิด และความเชื่อเรื่องกลองในพระพุทธศาสนาเถรวาทสู่ความเชื่อของชาวลาว ซึ่งกลองในพระพุทธศาสนาใช้เสียงเป็นสิ่งสื่อสัญลักษณ์ การตีกลองเป็นกิจกรรมสำคัญในสมัยพุทธกาล กลองในพระไตรปิฎกและสมัยพุทธกาลมีหลายชนิด โดยจำแนกตามขนาดและชื่อเฉพาะ อีกทั้งยังเป็นเครื่องดนตรีในโลกสวรรค์ด้วย กลองในพระพุทธศาสนามีบทบาทเกี่ยวข้องกับการบำเพ็ญบารมีของพระโพธิสัตว์ เรื่องราวของอดีตพุทธเจ้า อดีตชาติของพระพุทธเจ้าและพระสาวก การละเล่นตีกลองถือเป็นปฏิบัติต่อสมณเพศ และมักเกี่ยวข้องกับพระวินัยบัญญัติของพระสงฆ์ กลองถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ของการประกาศชัยชนะ ใช้เป็นเครื่องหมายการประกาศธรรม ถูกนำมาอุปมาอุปไมยกับหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา สัมพันธ์กับแนวคิดเรื่องอานิสงส์ของกุศลธรรม และคุณวิเศษในพระพุทธศาสนา ความสำคัญของกลองถูกกล่าวถึงในคัมภีร์ชาดกจำนวนมาก อีกทั้งมีความสัมพันธ์กับเหตุการณ์พุทธปรินิพพาน และการปลงอาัฐสังขารของพระพุทธเจ้าอีกหลายตอน พระพุทธศาสนาของชาวลาวมีอัตลักษณ์และเอกลักษณ์พิเศษเนื่องจากการผสมกับคติความเชื่อดั้งเดิมของชาวลาว รวมทั้งผสมกับความเชื่อทางพระพุทธศาสนาแบบมหายาน กลองในพระพุทธศาสนาเถรวาทของชาวลาว ถูกนำมาเป็นสัญลักษณ์ทางธรรม เสียงกลองถูกใช้ในการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา เป็นเสียงแห่งการประกาศธรรม การแสดงธรรม และเป็นเสียงแห่งตัวแทนของพุทธวจนะ ชาวลาวให้ความสำคัญกับเรื่องอานิสงส์การสร้างกลองและหอกกลอง โดยมีจุดหมายสูงสุด คือพระนิพพาน กลองเป็นเครื่องหมายการร่วมศรัทธาระหว่างพุทธศาสนิกชนลาวและชุมชนลาว โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง กลองถูกใช้ตีเป็นสัญญาณ เพื่อบอกเวลาในการทำบุญและสร้างกุศลกรรม เป็นเครื่องตักเตือนศาสนิกชนไม่ให้หลงลืมการทำบุญให้ทาน เป็นเครื่องดนตรีที่ผูกพันกับฮีตคองประเพณีของชาวลาว รวมถึงใช้ประกอบในพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาและเทศกาลงานบุญ เสียงกลองลาวช่วยลดความตึงเครียดในการ

* วันที่รับบทความ : 26 มิถุนายน 2566; วันที่แก้ไขบทความ 7 กันยายน 2566; วันที่ตอบรับบทความ : 8 กันยายน 2566

Received: June 26, 2023; Revised: , September 7, 2023; Accepted: , September 8, 2023

ปฏิบัติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะนิสัยเฉพาะของชาวลาว นอกจากนี้เรื่องราวของกลองยังถูกผูกให้เกี่ยวข้องกับบุคคลสมัยพุทธกาล ผูกโยงกับพระพุทธเจ้า แสดงบทบาททั้งทางโลกและทางธรรม อีกทั้งเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงคำสอนทางพระพุทธศาสนา และการระลึกถึงคำสอนของพระพุทธเจ้า

คำสำคัญ: กลอง; พระพุทธศาสนา; พระพุทธศาสนาเถรวาท

Abstracts

This article studies the history, concepts and beliefs about drums in Theravada Buddhism to the beliefs of the Laos people. which drums in Buddhism use sound as a symbolic medium. Drumming is an important activity in the Buddhist era. There are many types of drum in Tripitaka and Buddha era. Classified by size and unique name and is also a musical instrument in the paradise world. Drumming in Buddhism has a role associated with the acts of Bodhisattva, the story of the former Buddha, the past life of the Buddha and the disciples. Drumming is a form of antagonism to clergy and is often related to the discipline and discipline of monks. The drum is used as a symbol of victory announcement, used as a preaching symbol, was brought to be a metaphor for the teachings of Buddhism, relate to the concept of virtue of charity and magicians in Buddhism. The importance of drums is mentioned in many Jataka texts. Also related to the event of Buddhist nirvana and several episodes of the Lord Buddha's expulsion. Buddhism of Laos people has a unique identity and identity. Due to being mixed with the traditional beliefs of the Laos people and mixing with Mahayana Buddhism beliefs. Drum in Theravada Buddhism of Laos was taken as a religious symbol. The drum sounds were used in the inheritance of Buddhism, is the sound of the preaching, the dharma talk and the voice of the Buddha's word. Laos people pay attention to the merit of drum and drum making which has the highest goal is Nirvana. Drum is a symbol of faith between the Laos Buddhists and the Laos community with a temple as the center. The drum is used as a beacon to tell the time of making merit and creating merit, is a warning to the people not to forget the merit of giving alms, is a musical instrument that ties with the HeedKhong and tradition of Laos, used fanfare in Buddhist rituals and merit festivals. The sound of the Lao drum helps to reduce the tension in Dharma practice which is in line with the characteristics of Laos people. In addition, the story of the drums is tied to the era of the Buddha, tied to the Lord Buddha, showing both worldly and religious roles. Also, a tool to access Buddhist teachings and recalling the teachings of the Lord Buddha.

Keywords: Drums; Buddhism; Theravada Buddhism

บทนำ

การรับรู้และความซาบซึ้งในสุนทรียะทางเสียงหรือโสตวิญญาณ ทำให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการนำวัสดุธรรมชาติมาประดิษฐ์เครื่องดนตรีที่บรรเลงหลายลักษณะ ทั้งบรรเลงเดี่ยวรวมวง ประกอบการขับร้อง หรือประกอบการแสดง พระพุทธศาสนากล่าวถึงความสำคัญของดนตรีหลายแห่ง ดังพระสูตรตันตปิฎก วิชาสูตร ว่าด้วยวิชาภิกษุณี ที่กล่าวถึงการชักชวนกันร่วมบรรเลงดนตรีเครื่องห้าเพื่อ ความสำราญ นักดนตรีวิทยาบางกลุ่มเชื่อว่า เครื่องดีมีมาก่อนเครื่องดีด สี เป่า และเป่า-ดุด เนื่องจากกลองเป็น เครื่องดี สันนิษฐานว่า เป็นเครื่องดนตรีกลุ่มแรกของมนุษย์ด้วย กลองจึงมีมาตั้งแต่บรรพกาลก่อนพุทธกาล ชนพื้นเมืองนิยมเล่นดนตรีโดยมีกลองเป็นองค์ประกอบ กลองในพระพุทธศาสนาภาษาบาลีมีศัพท์ว่า เกริ พระสูตรตันตปิฎก ทกกรกขชาดก กล่าวถึงนักบวชชื่อ เกริปริพาชกา ซึ่งหมายถึงกลอง กลองไม่ได้มีเฉพาะในอินเดีย ที่เป็นแหล่งกำเนิดพระพุทธศาสนา แต่เป็นเครื่องดนตรีทั่วโลก อูษาคเนย์มีกลองเป็นองค์ประกอบสำคัญของ ดนตรี มีชื่อและลักษณะเฉพาะแตกต่างกัน กลองไม่เพียงแต่เป็นเครื่องดนตรีเพื่อละเล่น แต่ยังเป็นส่วนหนึ่งของ ศาสนพิธีในบางชาติพันธุ์ กลองของชาติพันธุ์ลาวในอารยธรรมลุ่มน้ำของ (แม่น้ำโขง) สำคัญทั้งในวัฒนธรรมหมอลำ-หมอแคน เจริญ-กันตรึม และเพลงโคราช โบราณวัตถุที่แสดงต้นกำเนิดกลองลาว และสะท้อนความสัมพันธ์เรื่องกลองกับความเชื่อในศาสนาและลัทธิดั้งเดิมของลาวมากที่สุด คือ ตั่งเจืองในวัฒนธรรมหินตั้ง ซึ่งเป็นอารยธรรมยุคก่อนประวัติศาสตร์ของลาวที่สร้างจากหินคล้ายไข่ ด้านหน้าเป็นจอมคล้ายดวงอาทิตย์รัศมีแสงที่อาจเป็นรูปขวัญในศาสนาผีเถน สะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับฤดูกาลธรรมชาติและ การนับถือพระอาทิตย์ในฐานะเทพเจ้าระดับสูง นอกจากนี้ยังปรากฏรูปสัตว์จำพวกกบ ซึ่งถึงความเชื่อเรื่องพระยาคันคากในวรรณกรรมศาสนาสมัยประวัติศาสตร์ และความเชื่อเรื่องกบกินเดือนในมุขปาฐะลาวบนหน้าตั่งด้วย สันนิษฐานว่า มีอายุราว ๔๐๐ ปีก่อนคริสตกาล พบครั้งแรก ค.ศ. ๑๙๘๓ ในภูเขาแขวงหลวงพระบาง ปัจจุบันเก็บรักษาที่พิพิธภัณฑสถานประจำแขวงหลวงพระบาง มีอายุร่วมสมัยหรือแสดงรอยต่ออารยธรรมลาวยุคก่อนประวัติศาสตร์ ร่วมกับสับแต้มผนังถ้ำหรือผาแต้มที่อุบลราชธานี และท่งไหหิน (ทุ่งไหหิน) แขวงเชียงขวาง (เชียงขวาง) ตั่งเจืองยุคหินอาจเป็นต้นกำเนิดกลองมะหะระทิก (มโหระทิก) ลาวยุคโลหะ และวัฒนธรรมใกล้เคียงในอุษาคเนย์ เนื่องจากสัญลักษณ์บนหน้าตั่งปรากฏคล้ายคลึงกับหน้ากลองมะหะระทิก มะหะระทิกขนาดใหญ่ที่สุดในลาวอีสานและไทยพบที่อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ปัจจุบันอาจเป็นชิ้นที่พบในอำเภอคำชะอี มะหะระทิกเป็นเครื่องดนตรีศักดิ์สิทธิ์ที่ประโคนสีบมาไม่ขาดสาย ปัจจุบันพระราชพิธีไทยใช้ร่วมกับกลองชนะและบัณเฑาะว์ เช่นเดียวกับราชสำนักลาวก่อนเปลี่ยนการปกครอง กลองของชาวลาวใช้ในราชสำนักโบราณและระดับชาวบ้าน โดยราชสำนักใช้บรรเลงประกอบมโหรี เพื่อแสดงละครโขนหรือโขนพะลักพะลาม ซึ่งเป็นวรรณคดีชาดกสำคัญในพระพุทธศาสนาที่อธิบายกำเนิดนครหลวงเวียงจันทน์ รวมถึงใช้เสพในวงมโหรี กลองลาวอาจสัมพันธ์กับกลองอินเดีย รูปแบบกลองอินเดียผสมเขมรโบราณเชื่อมโยงกับกลองของชาวลาว ส่วนศาสนาพราหมณ์-ฮินดูตอนเหนืออนุทวีป ใช้กลองสองหน้าขนาดเล็กและใหญ่ตีบูชาพระผู้เป็นเจ้า

เรียกว่า Phurpa คติดังกล่าวมีอิทธิพลต่อพระพุทธศาสนาตันตระหรือวัชรยาน ซึ่งเคยมีอิทธิพลในดินแดนสองฝั่งโขงหลังอาณาจักรศรีโคตตะบอง (ศรีโคตรบูร) เสื่อมอำนาจลง และสมัยอาณาจักรเจนละในราวพุทธศตวรรษที่ ๑๐-๑๒ พร้อมส่งอิทธิพลถึงปัจจุบันผ่านทางความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ของลาว ซึ่งเป็นที่น่าสงสัยว่า กลองในพระพุทธศาสนาของชาวลาว อาจสืบทอดและเกี่ยวข้องกับความเชื่อในนิยายตันตระด้วย

แม้เสียงกลองเป็นปฏิบัติต่อวัตรปฏิบัติของพระพุทธเจ้า ดังพระสูตรตันตปิฎก พรหมชาลสูตร ความว่า “...พระสมณโคตมทรงเว้นขาดจากการพ้อรำ ขับร้อง ประโคมดนตรี และดูการละเล่นที่เป็นข้าศึกแก่กุศล...” แต่กลองในพระพุทธศาสนาของชาวลาว กลับใช้วิธีหลักเสียงการบรรเลงแล้วผูกโยงคติไสยศาสตร์กับความเป็นสิริมงคล ซึ่งไม่มีในพระพุทธศาสนาแบบไทย และเป็นความเชื่อเฉพาะเรื่องกลองของพระพุทธศาสนาในลาวสองฝั่งโขง ด้วยเหตุนี้คติเรื่องกลองและดนตรีในพระไตรปิฎกจึงขัดแย้งกับพระพุทธศาสนาท้องถิ่นหลายประการ แม้พระวินัยปิฎก เรื่องพระฉัพพัคคีย์คุมหรสพ พระพุทธเจ้าจะรับสั่งว่า “...ภิกษุไม่พึงไปดูการพ้อรำ การขับร้อง หรือการบรรเลงดนตรี รูปใดไปดู ต้องอาบัติทุกกฏ” เสมือนสั่งให้ภิกษุห่างวัดถุตันกำเนิดเสียงดนตรีที่เป็นปฏิบัติต่อสมณเพศ แต่คติพระพุทธศาสนาลาวกลับสนับสนุนให้บรรเลงดนตรีถวายพระสงฆ์ สร้างกลองถวายวัด พร้อมแสดงอานิสงส์อันยิ่งใหญ่ของการสร้างหอกกลองหรือหอนันทเกรี ดังหลักฐานในคัมภีร์ใบลานเรื่องสลองหอกอง (สลองหอกอง) ว่า “...โมคคลาน ดูอาโมคคลา โยปุคโคโล อันว่าบุคละผู้ใดมีใจใสสัตธา อาการยิ ได้กะทำสร้างแปงยังหอนันทเกรนีตีบูชาแก้วทั้ง ๓ ดังนั้น โสปุคโคโล อันว่าบุคละผู้นั้น ชาโต เกิดมา มหิทธิโก มีอิทธิฤทธิ์ อันว่า มหานุภาโว มีอานุภาพอันมาก มหาปัญญา มีประยาอันมาก อาตเพื่อจักตัดเสียยังคำสลังสงกาแห่งคนทั้งหลาย ภาคยะวณโณ รูปปสมบโน อันประกอบด้วยอุปสมตระนมพินวันณะเนื้อตนอันงาม ปีโยมนาโป เป็นที่ชักถูกเนื้อเพิงใจแก่คนทั้งหลายทุกชาติก่าเนิดเกิดมา สพพโลคาปี แม่นว่าพระยาดทั้งหลายทั้งมวร นอุปชนติ ก็เกิดมีในเนื้อตนแห่งบุคละผู้นั้นแล ประกาน ๑ แม่นว่าบุคละผู้นั้นยังอยู่ในมนุสสโลกเมืองคน ไปได้จุดติจากปากกายชั้นแห่งตนดั่งนั้น ทิพพปาสาทโร อันว่าปราสาททิพ อฐาหิสู ก็ตั้งอยู่ ดาวติงสากวเน ในชั้นฟ้าดาวติงสา ถ้าบุคละผู้นั้นแท้ดีหลีแล...” การตีกลองผูกพันกับขบวนแห่ สมโภช และงานบุญในพระพุทธศาสนา วัดของชาวลาวทั้งในเมืองและชนบทจึงปรากฏหอกกลองหรือหอโปง (ระฆังไม้) อยู่ทั่วไป เสียงกลองเป็นหนึ่งในเสียงดนตรีลาวที่ปลูกจิตวิญญาณของชนชาติ และบ่งบอกอัตลักษณ์ของลาวได้เป็นอย่างดี กลองในภูมิภาคลุ่มน้ำโขงสัมพันธ์แนบแน่นกับชาวลาว มีอิทธิพลและความสำคัญต่อวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับความเชื่อของพระพุทธศาสนาในท้องถิ่น โดยเฉพาะเรื่องอานิสงส์ งานบุญ งานมงคล ซึ่งแตกต่างกับเนื้อหาในพระไตรปิฎกดังจะกล่าวต่อไป

กลองในพระพุทธศาสนาเถรวาท

พัฒนาการของกลองกับความเชื่อทางศาสนามีมาก่อนพุทธกาล พระไตรปิฎกกล่าวถึงกลองหลายแห่ง ทั้งก่อนและร่วมสมัยพุทธกาล พระสูตรตันตปิฎก โทหะยเถรปาทาน กล่าวถึงทหารที่ร่าเริงด้วยเสียงสังข์และกลอง กลองจึงใช้ในการทหารหรือการปกครองผ่านงานรื่นเริงตั้งแต่ก่อนพุทธกาลแล้ว ส่วนพระวินัยปิฎก ที่ชาวุธฎุ กลองถูกใช้ตีก่อนการประหารชีวิตกษัตริย์กับมเหสี กลองในสมัยพุทธกาลยังเกี่ยวข้องกับวินัยบัญญัติหลายแห่ง พระสูตรตันตปิฎก สามัญญผลสูตรชี้ว่า กลองเป็นเครื่องตีเพื่อรื่นเริง ภิกษุต้องเว้นจากการดู เนื่องจากเป็นข้าศึกต่อกุศล การดูการละเล่นตีกลองคงเป็นกิจของฆราวาส ไม่ใช่กิจสมณะ พระพุทธเจ้าจึงบัญญัติไว้ ส่วนพระสูตรตันตปิฎก ทนตภูมิสูตร กล่าวถึงกลองที่ประโคนยามทำศึกและฝึกช้าง มี ๓ ชนิด คือ กลองศึก มโหระทึก และกลองเล็ก กลองในสมัยพุทธกาลและก่อนพุทธกาลจึงมีความสำคัญหลายสถานะ ทั้งใช้ประโคนเพื่อความบันเทิง ประกาศข่าว ใช้ในการสงครามและฝึกสัตว์เพื่อการสงคราม เรื่องราวของกลองปรากฏทั้งพระพุทธเจ้าตรัสโดยตรงและสาวกกล่าวไว้ กรณีตรัสเองมักนำกลองมาเป็นองค์ประกอบของเนื้อหาเพื่อเปรียบเทียบกับหลักธรรมคำสอน การละเล่นตีกลองจึงมีความสำคัญมากในสมัยพุทธกาล ขณะที่พระพุทธศาสนาถือเป็นกิจกรรมที่ไม่ควรแก่งแย่งสาธยาย หากภิกษุไปชมถือว่า ผิดพระวินัย แต่ไม่ร้ายแรงถึงปาราชิก แม้ไม่ชี้ชัดว่ากลองชนิดใดนิยมเล่นสมัยพุทธกาล แต่คงหมายรวมถึงกลองทุกชนิด ยกเว้นการตีกลองที่ไม่ได้เป็นไปเพื่อความรื่นเริง หากภิกษุอยู่ในสถานการณ์ดังกล่าว อาจไม่ถือเป็นอาบัติหรือผิดต่อพระวินัย โดยพระพุทธเจ้าตรัสห้ามภิกษุฟ้อน ขับร้อง ประโคมดนตรี ดมหรสพ และการเล่นตีกลอง ขณะที่พระสูตรตันตปิฎก อธิบายสารีปุตตสูตร พระพุทธเจ้าตรัสเรียกการเล่นตีกลองว่าโอโจร ซึ่งภิกษุไม่ควรชวนขวยไปดูเช่นกัน กลองสำคัญในสมัยพุทธกาลและก่อนพุทธกาล ซึ่งพระไตรปิฎกมักเรียกพร้อมกันร่วมกับกลองชนิดอื่น คือ บัณเฑาะว์ และมโหระทึก ที่ใช้คู่กันกับกลองศึกในการสงครามและใช้ฝึกช้างศึก ทั้งเป็นกลองในพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์เกี่ยวกับการปกครอง เพื่อความเป็นสิริมงคลและชัยชนะ รวมถึงเป็นเครื่องบอกสัญญาณบ้านเมือง กลองทั้ง ๒ ชนิด ไม่เพียงใช้บนโลกมนุษย์ แต่ยังปรากฏในวิมานของเทวดาที่ทำบุญไว้มาก สอดคล้องกับคติความเชื่อเรื่องอานิสงส์เกี่ยวกับกลองในคัมภีร์พระพุทธศาสนาท้องถิ่นของลาวประเภทคัมภีร์สลอง คือ สลองเครื่องเสบและสลองหอกกลอง แต่เนื้อความยังไม่ตรงกันมากนัก กลอง ๒ ชนิดที่ปรากฏในทิพยโลกนี้ ยังถูกกล่าวถึงในพุทธประวัติตอนตรัสรู้ด้วย ในพระสูตรตันตปิฎก มหากัปปินเถรปาทาน เสียงกลองมโหระทึกถูกเปรียบเทียบกับพระสุรเสียงของพระปทุมุตระอดีตพุทธเจ้า มโหระทึกจึงเป็นเสียงกลองศักดิ์สิทธิ์ในพระพุทธศาสนา ความเชื่อท้องถิ่นจึงนิยมใช้มโหระทึกประกอบพิธีกรรม มโหระทึกเปรียบดังเสียงพระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้า เพื่อสั่งสอนสัตว์โลกให้พ้นทุกข์อันเป็นเป้าหมายสูงสุด

กลองซึ่งเป็นดนตรีพื้นเมืองท้องถิ่นมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศสปป.ลาวและภาคอีสานของไทย ถูกจัดให้สัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาในหลากหลายมิติ กลองของชาวลาวนอกจากใช้ในพิธีกรรมศาสนายังใช้ประโยชน์ด้านอื่นด้วย โดยเฉพาะการประโคมทางโลกเพื่อความรื่นเริง แต่เนื้อหากลับปรากฏในวรรณคดีพระพุทธศาสนา ดังชาดกลาวเรื่องท้าวทักคำ ว่า “เขาก็ดื้อตื้อตื้อตื้อนากลอง” และเรื่องกาละเกดว่า “ฟังยีนเค็ง ๆ ก้องก้องคัวคอนคั้งพุ่นเยอ” หรือเรื่องสังสินไซว่า “ฟังยีนละหวินค้องก้องยามเค้าคิ่น” กลองของชาวลาวจึงทำหน้าที่ในสังคมทั้งด้านศาสนา การเมือง และจารีตประเพณีที่แสดงผ่านเสียงกลอง ซึ่งมีลักษณะพิเศษต่างจากเครื่องดนตรีประเภทที่เป็นโลหะชนิดอื่น คือ มีเสียงทุ้ม หนัก และแผ่กังวาน ส่วนอู้งาคธาดูซึ่งเป็นคัมภีร์พระพุทธศาสนาประเภทพุทธตำนานของลุ่มน้ำโขง กล่าวถึงการตีกลองเพื่อบอกยามกองเด็กหรือเวลาขออนุญาตมาแต่สมัยสหัสโกตตะบอง หลังสร้างอุบมุงภูมิกำพร้าวหรือพระธาตุพนมเสร็จ ความว่า “เดือน ๑๒ เพ็ง (เพ็ง) วัน ๓ ยามตุดตั้ง เมื่อคำวิสุกัมมเทวบุตรออกอุก้ำพร้าว ได้ควัดลายฮูปทั้งหลาย กองเด็ก (กลองเด็ก) ก็แล้วบรรบริหั้นแล” ซึ่งหมายความว่า ช่วงหัวค่ำ (หกโมงเย็นถึงทุ่มครึ่ง) ของวันอังคาร ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ วิสุกัมมเทวบุตรมาที่ภูมิกำพร้าวเพื่อเนรมิตลวดลายอุบมุงเมื่อแรกสร้างให้วิจิตรพิสดาร จนแล้วเสร็จบริบูรณ์พร้อมทั้งเสียงกลองตีที่บรรเลงขึ้นช่วงนี้ เนื้อหาดังกล่าวแสดงถึงคุณค่าและความสำคัญของพระธาตุพนมในฐานะที่มีความงดงามเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นฝีมือของเทพบุตร ซึ่งใช้เวลาเนรมิตลวดลายตั้งแต่หัวค่ำจนถึงรุ่งสางอย่างไรก็ตาม กลองของลาวกับไทยนั้นมีข้อแตกต่างกัน แม้กลองชนิดเดียวกัน ชื่อคล้ายกัน แต่ก็มี ความหมาย คำอธิบาย และรายละเอียดต่างกัน คงเนื่องจากวัฒนธรรมกลองของลาวเข้ามามีอิทธิพลต่อไทยสยาม หรือไทยสยามอาจรับแนวคิดและอิทธิพลกลองแต่ละชนิดของลาวไปค่อนข้างมาก โดยเฉพาะกลองยาว กลองเพล และมโหรีที่กินันเป็นตัวอย่างที่ชัดเจน ทั้งนี้คงเนื่องจากชาวลาวฝั่งขวาแม่น้ำโขงเป็นประชากรส่วนใหญ่ของไทย และเป็นชาติพันธุ์ที่ยังยึดมั่นในวัฒนธรรมเดิมของตน เมื่ออพยพเข้าสู่ภาคกลางของไทย ได้นำวัฒนธรรมและเครื่องดนตรีของตนไปใช้ด้วย ขณะเดียวกันกลองของลาวก็ยังไม่ละทิ้งการบรรเลง ไม่ว่าพิธีกรรมทางโลกและทางธรรมหรือควบคู่กัน พิธีกรรมศาสนาที่เกี่ยวกับกลองของลาว ไม่ได้มีรากฐานเฉพาะจากพระพุทธศาสนา แต่มีคติศาสนาผีผสม ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของพระพุทธศาสนาแบบลาว ต่างจากทัศนะของพระพุทธศาสนาไทยสยามที่มองว่า พระพุทธศาสนาลาวเป็นแบบชาวบ้าน พระพุทธศาสนาแบบลาวคงมีรากฐานมาจากการนับถือพระพุทธศาสนาคนละนิกายกับสยาม และเอกลักษณ์ของพระพุทธศาสนาแบบลาวนี้ สามารถแสดงออกโดยผ่านคติความเชื่อเรื่องกลองได้อย่างชัดเจน

การตีกลองจึงสัมพันธ์กับคติพระพุทธศาสนาและวิถีชีวิตพระสงฆ์ หลักฐานจากคัมภีร์ไบลานลาวจำนวนมากกล่าวถึงการสร้างกลอง หอกลอง และอานิสงส์การถวายกลองในพระพุทธศาสนาว่ามีอานิสงส์มากแต่น้อยกว่าฆ้องและระฆัง คงเนื่องจากฆ้องและระฆังเป็นโลหะ ขณะที่กลองเป็นไม้และหนัง อาจพื้งเร็วกว่าและอายุการใช้งานก็น้อยกว่าด้วย ดังนิทานทางพระพุทธศาสนาเรื่องพระยาพิมพิสารว่า “สร้างฆ้องได้บุญ ๑๓ พัน สร้างระฆังได้บุญ ๑๒ พัน สร้างกลองได้บุญ ๙ พัน” สันนิษฐานว่า เหตุที่ฆ้องมีอานิสงส์มากกว่าระฆัง เนื่องจาก

ประกอบเป็นฆ้องวงตีบรรเลงเป็นทำนองได้ ส่วนระฆังตีเป็นทำนองไม่ได้ ทั้งยังมีน้ำหนักมากยากต่อการเคลื่อนย้าย และเหตุที่ระฆังมีอานิสงส์มากกว่ากลองก็เนื่องจากเหตุผลข้างต้น อีกทั้งเสียงระฆังใส่ง่วงกว่ากลองก็อาจเป็นไปได้ นอกจากนี้ยังมีกลองสำคัญที่มีบทบาทต่อความเชื่อและวรรณกรรมของลาวสองฝั่งโขง คือ กลองหมากแข้ง กลองไม้ขนาดใหญ่ในวรรณกรรมประเภทพุทธตำนาน ตำนานบ้านเมือง และวรรณกรรมประวัติศาสตร์ การเมืองเรื่องท้าวเลาคำ เนื้อหากล่าวถึงประวัติศาสตร์ลาว โดยมุ่งเน้นการรักษา การกอบกู้เอกราชจากสยาม และแสดงความรุ่งเรืองของนครหลวงเวียงจันทน์ที่ถูกสยามทำลาย โดยมีกลองหมากแข้งเป็นวัตถุ ศักดิ์สิทธิ์ และเป็นของสิริมงคลคู่บ้านคู่เมืองหรือของขุนเมืองของลาวมาแต่โบราณ กลองหมากแข้งถูกใช้เป็น นิमितการตั้งชื่อราชธานีลาวในอนาคตตามพุทธทำนาย โดยเป็นสร้อยนามของเมืองชายพองว่า เมืองชายพอง กองหมากเวียงจันทน์ กลองหมากแข้งเป็นของคู่บ้านคู่เมืองร่วมกับพระแก้วมรกต ข้างเผือกงานิล และรพระยา นาค คนลาวโบราณเชื่อว่า กองหมากแข้งตีเรียกพระยานาคขึ้นมาช่วยทำศึกได้ ส่งผลให้ทัพลาวชนะทุกครั้งเมื่อ ทำสงครามกับสยาม การปล้นกลองหมากแข้งไปนั้นวรรณกรรมชื่อว่า สยามไม่เพียงได้กลองหมากแข้ง แต่ยังได้ คำสาปแช่งติดไปด้วย คราวใดที่กรุงเทพเกิดภัยพิบัติและความวุ่นวายทางการเมือง คงมีสาเหตุจากคำสาปแช่ง เหตุการณ์นี้สะท้อนโลกทัศน์ของลาวที่มีต่อนิสัยใจคอสยามว่า เป็นชาติที่ละโมภไร้สัจจะ ผู้แต่งยังแฝงนัย ทางการเมือง เพื่อปลุกฝังอนุชนลาวรุ่นหลังให้พร้อมใจกันแย่งชิงกลองหมากแข้งและของมีค่า ตลอดจนกอบกู้ เอกราชชาติลาวกลับคืน ความคิดนี้ได้กลายเป็นมุนเชื่อ (มุลเชื่อ) เพื่อสานต่อเจตนารมณ์บรรพชน ซึ่งตกทอด มาถึงลูกหลานลาวสองฝั่งโขงจนถึงปัจจุบัน กลองหมากแข้งเป็นสัญลักษณ์ทางจิตวิญญาณ แสดงถึงความ สามัคคี การมีจิตสำนึกรวม และการปลุกฝังจิตใจรักชาติเชื่อเผ่าพันธุ์ ดังเนื้อหาตอนหนึ่งว่า “อ้ายจ๊กขอสั่งน้อง สาก่อนสองที่ ให้เจ้าจำของเขาเครื่องเวียงคุณแก้ว บาดเจ้าได้ลูกแล้วให้สั่งสอนเขา ให้เขาพิเอาแท้งเวียงสาม อย่าง มีทั้งองค์พระแก้วทั้งข้างและกลอง อันหนึ่งให้เขาเอากันสร้างครองเมืองนำเฟิ่น ให้เขาพิเอาเข้าตีแท้งชู คนแพ้นอ ให้เขาเลวรุกกว้างเพลงให้ดับหนอ อย่าให้มีอยู่สร้างกรุงกว้างดั่งเวียงนี้ท่อน” ชาวลาวไม่เคยลืม เหตุการณ์นี้ อนุชนลาวยังคงสืบทอดอุดมการณ์กอบกู้แผ่นดินคืน อีกทั้งกลายเป็นความขัดแย้งระดับประเทศ ทุกสมัย กลองหมากแข้งเป็นสัญลักษณ์ศักดิ์สิทธิ์รวมจิตวิญญาณคู่กับพระแก้วมรกต เพื่อต่อต้านอำนาจสยาม และยังใช้สร้างจิตสำนึกเรื่องการเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของชาวลาวด้วย

ความสำคัญของกลองในพระพุทธศาสนาเถรวาท

กลองยุคพุทธกาลมีความสำคัญทั้งแง่ความเชื่อและการให้ความบันเทิง กลองไม่ได้ตอบสนองความ ต้องการทางสุนทรียะของมนุษย์เท่านั้น ในมิติความเชื่อกลองสำคัญหลายแง่มุม พระพุทธศาสนามีหลักเข้าถึง เป้าหมายด้วยการปฏิบัติตามหลักสติปัฏฐานที่ไม่ได้เน้นเพียงศรัทธา ท่าทีต่อกลองซึ่งเป็นเครื่องดนตรี การละเล่น และเครื่องประกอบความศักดิ์สิทธิ์ของพิธีกรรม จึงต่างจากศาสนาพระเวทและศาสนาพราหมณ์- ฮินดู ความสำคัญของกลองไม่ใช่ตัวนำศาสนา แต่เป็นเครื่องมือและอุบายเข้าถึงธรรม หลังพุทธปรินิพพาน

ประเทศที่รับพระพุทธศาสนาเดิมมีการละเล่นและมีกลองเป็นองค์ประกอบสำคัญของวัฒนธรรมดนตรี ประกอบกับฐานความเชื่อเดิม เช่น พิธีกรรมดั้งเดิมและประเพณีท้องถิ่น กลองจึงมีความสำคัญต่อจารีตประเพณี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์และการปฏิบัติตามหลักศาสนา ท่าทีของพระพุทธเจ้าไม่ได้จำกัดเฉพาะเชิงบวกหรือลบ กลองเป็นเครื่องดนตรีพื้นฐานในการละเล่นและแสดงกิจกรรมสำคัญของชีวิตมนุษย์ สำคัญต่อกิจกรรมสังคมและการจัดระเบียบชุมชนอย่างมาก กลองในพระไตรปิฎกแสดงสัญลักษณ์ร่วมของชุมชน เมื่อมีเหตุการณ์สำคัญเสียงกลองเป็นสัญลักษณ์ความร่าเริง ความสำคัญของกลองจึงเป็นสัญลักษณ์เชิงบวก บางสถานการณ์กลองเป็นสัญลักษณ์ในพิธีกรรมเชิงลบ เช่น การตีกลองสัญญาณก่อนการประหารชีวิต กลองในมิติทางประวัติศาสตร์ร่วมสมัยกับพระพุทธเจ้าจึงเกี่ยวข้องกับพุทธประวัติ และเป็นเครื่องมือสำคัญแสดงเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาอย่างน้อย ๒ เหตุการณ์ ใน ๓ ความหมาย คือ

๑) ความหมายเชิงบวก กลองเป็นเครื่องดนตรีและการละเล่นของคนในสมัยนั้น ไม่ได้มีความหมายเชิงบวกหรือลบ แต่เมื่อโยงกับพระพุทธศาสนาที่มีหลักการสำคัญ คือ การพัฒนาตนเอง ซึ่งเป็นคุณค่าภายในก็สะท้อนคุณค่าเชิงบวกและลบ กลองจึงมีความหมายใหม่ โดยมี ๒ เหตุการณ์สำคัญที่สะท้อนคุณค่าเชิงบวก คือ เมื่อพระพุทธเจ้าประสูติได้ ๗ วัน พระบิดาจัดเลี้ยงบรรดาพราหมณ์และทำนายทนายทัก ในพิธีมีมหรสพและมีดนตรีพร้อมสรรพ กลองจึงเป็นส่วนหนึ่งของดนตรีที่แสดงถึงความเพียบพร้อมของโศกทรัพย์และยศศักดิ์ผู้จัดงาน และมีความหมายเป็นมงคล ความสมบูรณ์ของสิ่งอำนวยความสะดวกพระพุทธเจ้าปรากฏในพุทธาปทานว่า “กลองทุกชนิดจงดังขึ้น พิณทุกชนิดจงบรรเลง เครื่องสังคตทุกชนิดจงบรรเลงขับกล่อมอยู่รอบ ๆ ปราสาทตลอดพุทธเขตและในจักรวาล” เหตุการณ์ที่สองปรากฏในมหาปรินิพพานสูตรว่า “ทั้งกลองทิพย์ก็ดังก็ก้องอะไรหนอแลเป็นเหตุ อะไรเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดแผ่นดินไหวอย่างรุนแรง” กลองทิพย์ที่เทวดาบรรเลงแสดงความยิ่งใหญ่ของเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา กลองจึงมีส่วนสำคัญเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นี้

๒) ความหมายเชิงลบ กลองในพระพุทธศาสนาเถรวาทเชื่อมโยงกับหลักพระธรรมวินัย โดยมีเป้าหมาย คือ โลกุตระหรือการบรรลุธรรมเป็นตวัตร สิ่งใดขวางกั้นหรือเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุธรรมคือนิพพาน สิ่งนั้นมีความหมายเชิงลบ ซึ่งปรากฏในข้อห้ามหรือพระวินัย อาทิ ห้ามเล่นตีกลอง และภิกษุต้องเว้นจากการดูโดยเด็ดขาด เนื่องจากเป็นข้าศึกต่อกุศล อีกทั้งเป็นพฤติกรรมที่สมณพราหมณ์บางพวกนิยมกระทำ

๓) ความหมายอย่างกลาง เป็นเหตุการณ์บ้านเมืองปกติที่เกี่ยวกับกลอง มีความหมายกลางๆ สะท้อนวัฒนธรรมและประเพณีสมัยนั้น ดังพระสูตรต้นตปิฎก นาคสูตร กล่าวถึงช้างของพระราชาวา เป็นสัตว์อดทนต่อเสียงกลอง บัณเฑาะว์ และมโหระทึกที่ตั้งกระหึ่มได้ สอดคล้องกับโสณนันทชาดกที่ว่า “กระบวนกลอง ตะโพนสังข์ บัณเฑาะว์ และมโหระทึกนำหน้าใครมา ยังพระราชารู้จอมทัพให้ร่าเริง” และภริยัตตชาดก ตอนพระเจ้าสาครพรหมทัตทูลถามพระบิดาผู้เป็นดาบส ซึ่งเนื้อความแสดงถึงการเสด็จของกษัตริย์สมัยพุทธกาลที่ใช้กลองประโคมนำหน้าขบวนอย่างน้อย ๔ ชนิด กลองในพระพุทธศาสนาเถรวาทมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยง

กับศาสนาพราหมณ์ ความเชื่อพื้นบ้าน และปรากฏความสำคัญในพระพุทธศาสนาท้องถิ่นที่มีลักษณะเฉพาะ ทั้งด้านที่มาของธรรมวินัย ซึ่งบัญญัติให้พระสงฆ์ยึดถือและปฏิบัติ เสียงกลองเป็นสัญลักษณ์ของชัยชนะ เป็น เครื่องหมายการประกาศธรรมและอุปมาหลักธรรม สัมพันธ์กับอานิสงส์ของกุศลธรรมและคุณวิเศษใน พระพุทธศาสนา กลองในพระพุทธศาสนาเถรวาทจึงมีความสำคัญหลายด้าน โดยเฉพาะในคัมภีร์ชาดกที่มักใช้ กลองเป็นสื่อแสดงหลักคำสอน แสดงถึงความสำคัญของพระพุทธเจ้า และเป็นเครื่องมือในการทำกิจวัตรของ พระสงฆ์ในเวลาต่อมา นอกจากนี้กลองยังสัมพันธ์กับเหตุการณ์พุทธปรินิพพานอีกหลายตอน

ความสำคัญและพัฒนาการของกลองในกลุ่มชาติพันธุ์ลาว ก่อให้เกิดคุณค่าทางศาสนาและสังคม กลอง ไม่ได้เป็นเพียงเครื่องดนตรี แต่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ซึ่งก่อให้เกิดคุณค่า นอกจากคุณค่าทั่วไปตามประโยชน์ พื้นฐานคือความบันเทิง กลองยังมีคุณค่าทางจริยธรรมที่เกี่ยวกับชีวิตส่วนบุคคล ขยายเป็นจริยธรรมร่วมของวิถี ชีวิตในสังคม ก่อให้เกิดวัฒนธรรมและประเพณีที่มีคุณค่าในเวลาต่อมา คุณค่าของกลองแบ่งเป็น ๒ ด้าน คือ โลกุตระธรรมหรือการหลุดพ้น และโลกียธรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อ ค่านิยม จริยธรรม ประเพณี วัฒนธรรม และ การจัดความสัมพันธ์ของคนในสังคม ดังนี้

๑) **คุณค่าทางโลกุตระธรรม** กลองเป็นสื่อสะท้อนหลักธรรม มีคุณค่าในฐานะเป็นเครื่องมือแสดงหลัก คำสอนและสะท้อนความจริงสูงสุดทางพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าสอนธรรมตามจริตของผู้ฟัง เช่น ผู้ฟังเป็น ชาวอนาคิกขิณโณและเรือกสวนไร่นาเป็นสื่อแสดงธรรม ในธนิยสูตร พระพุทธเจ้าตรัสกับนายธนิยะเกี่ยวกับ เรือกสวนไร่นาวัวควายโดยสื่อถึงหลักธรรม เมื่อตีความได้ก็บรรลุธรรม กลองก็เป็นสื่อแสดงหลักธรรม เช่นเดียวกับเรือกสวนไร่นา แต่กลองที่พระพุทธเจ้าตรัสสอนนั้น ผู้ฟังมีประสบการณ์โดยตรงจึงเข้าใจง่าย ตัว กลองไม่ใช่หลักธรรม แต่เป็นสื่อเข้าถึงแก่นหลักธรรมได้อย่างลึกซึ้ง ดังคำถามว่า ผู้ใดเป็นศาสดาของพระองค์ พระองค์ขอบใจธรรมของใคร พระพุทธเจ้าตรัสว่า พระองค์ขอบใจธรรม รู้ธรรม ไม่แปดเปื้อนในธรรม ละ ธรรมได้สิ้นเชิง หลุดพ้นเนื่องจากสันตัมหาและตรัสรู้เอง ไม่มีอาจารย์และผู้เสมอ ไม่มีผู้ทัดเทียมทั้งในโลกและ เทวโลก เป็นอรหันต์ เป็นศาสดาผู้ยอดเยี่ยม ตรัสรู้เอง เยือกเย็นและดับกิเลสในโลกได้ จากนั้นตรัสกับอุปกชีวก ว่า พระองค์จะเสด็จไปประกาศธรรมจักร และจะตีกลองอมตธรรมในโลกที่มีแต่ความมืดมน เสียงกลองจึงเป็น เสียงแห่งความดีงาม และเป็นเสียงมงคลดังเสียงพระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้าที่สั่งสอนสัตว์โลกให้พ้นทุกข์ อันเป็นเป้าหมายสูงสุด นอกจากนี้บางพระสูตรยังเปรียบเสียงกลองเหมือนการเรียนรู้และปฏิบัติธรรม การฝึก และความเคยชินทำให้เกิดความคุ้นเคยและมีทักษะเหมือนบุรุษมีประสบการณ์ตีกลอง เมื่อมีเสียงกลองอยู่ ห่างไกลก็ทราบทันที ซึ่งสะท้อนถึงคุณค่าของกลองในมิติความดีงามและบริสุทธิ์เช่นเดียวกัน

๒) **คุณค่าทางโลกียธรรม**

- **มิติทางจิตใจ** เสียงกลองสัมพันธ์กับจิตใจและก่อให้เกิดความบันเทิง เกี่ยวข้องกับพิธีกรรม ความเชื่อและความเข้มแข็งทางจิตใจของคนในสังคม กลองจึงสัมพันธ์กับมิติทางจิตใจชัดเจน เมื่อเจ้าชายสิทธัตถ ะประสูติ กลองเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความบันเทิงและความเชื่อ กลองสร้างพิธีกรรมและความเข้มแข็งใน

สงคราม การตีกลองรัวเป็นการแสดงการออกศึก เสียงกลองแต่ละจังหวะขณะออกศึกสร้างสัญญาณร่วมให้ยอมรับมติทางจิตใจ เป็นสัญญาณการรบ เป็นฉันทานุมัติร่วมว่า มีการสู้รบ ซึ่งแสดงมิตีคุณค่าด้านจิตใจ ทั้งยังมีผลกับแต่ละบรรยากาศและเหตุการณ์ขณะที่สงครามดำเนินไปด้วย หลายพระสูตรแสดงถึงการรบพร้อมสัญญาณกลอง เมื่อรบชนะเสียงกลองเป็นสัญลักษณ์บ่งบอกด้วยจังหวะที่ต่างจากการประจันบาน หรือเหตุการณ์สำคัญในพุทธประวัติที่เกี่ยวข้องกับกลอง เช่น ตอนประสูติและปรินิพพาน ล้วนแสดงความยิ่งใหญ่ และเป็นแรงบันดาลใจให้พุทธศาสนิกชนเกิดศรัทธา ซึ่งสะท้อนถึงมติทางจิตใจได้เป็นอย่างดี

- **มติทางวัฒนธรรม** หลังพุทธปรินิพพานพัฒนาการของกลองด้านวัฒนธรรมปรากฏชัดมากขึ้น สะท้อนลักษณะพระพุทธศาสนาช่วงแรกๆ ที่เน้นโลกุตรธรรมหรือการหลุดพ้น พระสงฆ์บรรลุมรรคเป็นพระอรหันต์ตามอุดมคติหลักจำนวนมาก เมื่อพระพุทธศาสนาแผ่ไปทั่วโลก รวมทั้งอุษาคเนย์ ซึ่งปรากฏชัดหลังสงครามครั้งที่ ๓ ประเทศแถบนี้ส่วนหนึ่งนับถือพระพุทธศาสนาเถรวาท มีกลองประกอบการละเล่นและพิธีกรรมศาสนา กลองจึงสัมพันธ์กลมกลืนกับพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแนบแน่น เช่น ประเทศลาว และไทยปัจจุบันที่เสียงกลองมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อเทศกาลงานบุญ ประเพณี วัฒนธรรม และพิธีกรรมพระพุทธศาสนา ไม่ว่าจะเป็นการฟ้อนในวาระสำคัญ การใช้กลองแสดงสัญญาณบอกเหตุการณ์ บอกบุญหรือวันสำคัญ บอกขั้นตอนหรือช่วงเวลาทำพิธีกรรมทางศาสนา กลองจึงมีความสำคัญในมติทางวัฒนธรรมทั้งกับพระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนทั่วไป

- **มติทางสังคม** เมื่อมีสังคมก็ต้องมีกฎระเบียบที่คนส่วนใหญ่ยึดถือ เพื่อสร้างข้อตกลงในสังคม ส่งผลให้สังคมเข้มแข็งสงบร่มเย็น พระวินัยปิฎก เวรณชกัณฑ์ แสดงความสำคัญของวินัยหรือระเบียบปฏิบัติร่วมของพระสงฆ์ เพื่อให้องค์กรเข้มแข็ง กลองในมติทางสังคมสมัยพุทธกาลปรากฏว่า พระวินัยห้ามพระสงฆ์บรรเลงดนตรี หรือดูการละเล่นที่เป็นข้าศึกต่อกุศลและการประพฤติพรหมจรรย์ เนื่องจากไม่นำไปสู่ความหลุดพ้น เมื่อกลองเป็นเครื่องดนตรีที่เกี่ยวกับการละเล่นโดยตรง จึงเป็นที่มาของข้อห้ามในพระวินัย ขณะที่กลองในปัจจุบันมีความสำคัญในมิตีคุณค่าทางสังคม คือ เป็นเครื่องกำหนดความผูกพันกลมเกลียวในสังคมและสร้างฉันทามติร่วมกัน เช่น พระสงฆ์สามเณรตีกลองในวันธรรมสวนะ เพื่อส่งสัญญาณว่า พุทธศาสนิกพึงปฏิบัติอย่างไร ซึ่งมีข้อกำหนดและข้อปฏิบัติในวันธรรมสวนะ อาทิ ร่วมกิจกรรมทำบุญตักบาตรตอนเช้า ปฏิบัติธรรม ให้อาหาร รักษาศีล ไม่ฆ่าสัตว์ บำเพ็ญประโยชน์ ช่วงเย็นร่วมสวดมนต์และฟังพระธรรมเทศนา เพื่อชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ผ่องใส เป็นต้น

องค์ความรู้

การละเล่นตีกลองแม่เป็นปฏิบัติต่อสมณเพศและขัดแย้งกับพระวินัยบัญญัติของพระสงฆ์ แต่ชาวลาวกลับเชื่อว่า การสร้างกลองและหอกกลองหรือส่วนประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งของกลองเพื่อถวายวัด หรือแม้แต่การตีกลองเพื่อถวายเป็นพุทธบูชาจะทำให้ได้อานิสงส์มาก โดยสร้างเนื้อหารองรับความเชื่อผ่านทางคัมภีร์สลองหอกกลองและคัมภีร์สลองเครื่องเสพ กลองในความเชื่อจากคัมภีร์สลองของลาวไม่ต่างจากการทำบุญชนิดอื่นในพระพุทธศาสนาซึ่งไม่ละทิ้งคติสูงสุดคือการเข้าถึงพระนิพพาน กลองจึงเป็นวัตถุทางชนิดหนึ่งที่ถูกนำมาเป็นเครื่องมือในการขัดเกลาจิตใจและเป็นตัวเชื่อมโยงให้เข้าถึงเนื้อหาสาระและหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาผ่านทางความเชื่อเรื่องพุทธทำนายและการเสวยพระชาติของพระโพธิสัตว์ในดินแดนลุ่มน้ำโขง พระพุทธศาสนาของชาวลาวทั้งสองฝั่งโขงจึงมีลักษณะพิเศษต่างจากพระพุทธศาสนาของสยาม เนื่องจากผสมผสานกับคติความเชื่อดั้งเดิมหลายลัทธิและหลายศาสนา ทำให้อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาของชนชาติลาวที่ตกทอดมาถึงปัจจุบันมีความพิเศษ ซึ่งรวมไปถึงคติความเชื่อเรื่องกลองของชาวลาวด้วย เสียงกลองเปิดทางให้พุทธศาสนิกชนเข้าถึงจุดหมายแห่งความสุขทั้งทางโลกและทางธรรม นำพาความศรัทธาของมวลชนมุ่งสู่การสร้างกุศลและพระนิพพาน เนื้อหาที่พระไตรปิฎกกล่าวถึงกลองแม่มีความละเอียดน้อยกว่าคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาของท้องถิ่น แต่ก็สอดคล้องประสานและกลมกลืนกัน กลองของชาวลาวเป็นภูมิปัญญาทางความเชื่อที่ถูกยกมาใช้ในทางปฏิบัติเชิงประจักษ์ในชีวิตประจำวัน เป็นสัญญาณแห่งการสร้างกุศลกรรม อีกทั้งยังช่วยลดความตึงเครียดจากความเคร่งครัดในคำสอนทางพระพุทธศาสนา และประสานอารมณ์ความรู้สึกของเรื่องราวทางโลกเข้ากับวิถีปฏิบัติในทางธรรม เสียงกลองเป็นเครื่องเชื่อมประสานระหว่างโลกียวิสัยกับโลกุตระธรรม ความเชื่อเรื่องกลองของชาวลาวจึงไม่ขัดแย้งกับความเชื่อเรื่องกลองในพระพุทธศาสนา เนื่องจากความเชื่อทั้งสองส่วนนี้ถูกทำให้กลายเป็นเนื้อเดียวและแยกกันไม่ออกจากพหุนัยอย่างสิ้นเชิง ดังนั้นเสียงกลองจึงเป็นสิ่งที่แสดงถึงจิตวิญญาณของชาวลาวซึ่งเป็นชนชาติที่รักความสงบ รักความสนุกสนาน มีน้ำใจไมตรีและรักชาติเผ่าพันธุ์ โดยไม่สามารถแยกเสียงกลองในทางโลกกับทางธรรมออกจากชีวิตของชนชาติลาวสองฝั่งโขงได้ กล่าวได้ว่า กลองเป็นเครื่องมือแห่งการเข้าถึงคำสอนในพระพุทธศาสนา การระลึกถึงหลักธรรม และการประกาศหลักคำสอนอันลึกซึ้งของพระพุทธเจ้า รวมถึงเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสืบทอดพระพุทธศาสนาเพื่อให้ดำรงคงมั่นอยู่กับชาวลาวทั้งสองฝั่งแม่น้ำโขงตลอดไป

สรุป

กลองในพระพุทธศาสนาเถรวาทมีพัฒนาการมายาวนาน ซึ่งปรากฏในพระไตรปิฎกหลายมิติ กลองเป็นเครื่องหมายการรวมศรัทธาของพุทธศาสนิกชนกับชุมชนโดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง และยังเกี่ยวข้องกับกิจวัตรของพระสงฆ์ ทั้งพระสงฆ์กับพระสงฆ์และพระสงฆ์กับชาวบ้าน กลองสัมพันธ์กับวินัยบัญญัติ ขวาลาวให้ความสำคัญมากกับอานิสงส์การสร้างกลองและหอกกลองโดยมีจุดหมายสูงสุดคือพระนิพพาน กลองถูกบรรเลงประกอบเครื่องดนตรีอื่นเพื่อความรื่นเริงในการบูชาพระรัตนตรัย ซึ่งเป็นภูมิปัญญาทางความเชื่อที่ใช้ปฏิบัติจริง โดยไม่สามารถแยกเสียงกลองในทางโลกกับทางธรรมออกจากชีวิตของชนชาติลาวสองฝั่งโขงได้ เครื่องดนตรีในพระพุทธศาสนาของลาวที่นอกเหนือจากแคน กลอง และพิณ ก็เป็นสิ่งที่ควรศึกษาและพิจารณาถึงความสำคัญต่อบทบาทในพระพุทธศาสนาอย่างมาก พัฒนาการของเครื่องดนตรีเหล่านี้ซึ่งเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่ควรศึกษาอย่างยิ่ง เพื่อแสดงหลักฐานถึงความเก่าแก่ในอารยธรรมการดนตรีของลาว และแสดงให้เห็นถึงหลักฐานต้นกำเนิดเครื่องดนตรีบางชนิดว่า คุมมาจากชนชาติลาวก่อน แล้วจึงแพร่อิทธิพลต่อชนชาติรอบข้างอย่างสยาม เครื่องดนตรีเนื่องในพระพุทธศาสนาของชนชาติลาวในอุษาคเนย์ควรถูกหยิบยกมาศึกษาเปรียบเทียบบทบาทและความสำคัญ โดยการศึกษาเครื่องดนตรีในพระพุทธศาสนาของชนชาติลาวนั้นไม่ควรแยกศึกษาในส่วนของลาวอีสานออกจากสปป.ลาว เนื่องจากมีวัฒนธรรม วิธีคิด และภูมิปัญญาจากบรรพชนเดียวกัน กรณีนี้นักวิชาการฝ่ายสยามนิยมจัดมักใช้ศัพท์หรือคำนิยามเฉพาะเพื่อแบ่งแยกชนชาติลาวทั้งสองฝั่งแม่น้ำโขงออกจากกัน จนเกิดข้อขัดแย้งและข้อถกเถียงถึงประวัติศาสตร์ของเครื่องดนตรีหลายชนิดอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของลาวที่สยามไม่มี เช่น กรณีโปงลาง ซึ่งบางกลุ่มเห็นว่า กำเนิดขึ้นที่ลาวอีสาน แต่เมื่อพิจารณาถึงพัฒนาการที่มีความสัมพันธ์กับความเป็นชนชาติแล้วกลับพบว่า โปงลางพัฒนามาจากลาวฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง การศึกษาเรื่องราวของเครื่องดนตรีในแต่ละชนิดของชนชาติลาว ไม่ควรนำอิทธิพลทางความคิดของนักวิชาการที่เกี่ยวกับเครื่องดนตรีทางภาคกลางหรือแถบลุ่มน้ำเจ้าพระยามาเป็นกรอบคิดหรือศูนย์กลางหลักในการศึกษา แม้จะมีความสัมพันธ์กันอยู่บ้างก็ตาม เนื่องจากมักทำให้ผลการวิจัยถูกตีความว่า เครื่องดนตรีจำนวนมากของลาวมาจากสยาม ส่งผลให้สยามกลายเป็นศูนย์กลางทางความคิดที่ครอบงำอารยธรรมลาวจนทำให้ชาติพันธุ์ลาวสูญเสียอัตลักษณ์และเอกลักษณ์แห่งความเป็นลาวไป ซึ่งแนวคิดหลายประการของสยามมักขัดแย้งกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์และเอกสารลายลักษณ์อักษรของลาวเป็นประจำ อาทิ กรณีวัฒนธรรมอาหารที่เกี่ยวข้องกับส้มตำ วงดนตรีลาวเดิม ภาษาและวรรณคดีลาวหลายฉบับ นอกจากเครื่องดนตรีจำเพาะชนิดในพระพุทธศาสนาของลาวแล้ว เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมการดนตรีโดยรวมในพระพุทธศาสนาของชนชาติลาวก็เป็นสิ่งที่ควรนำมาพิจารณาและศึกษาเช่นกัน เนื่องจากไม่เพียงทำให้เห็นภาพรวมของเรื่องราวในประเด็นดังกล่าว แต่ยังแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการดนตรีในพระพุทธศาสนาของลาว ซึ่งมีบทบาทและอิทธิพลอย่างยิ่งต่ออารยธรรมลาวทั้งสองฝั่งแม่น้ำโขง

หอกลองและหอโปง (ระฆังไม้) วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร ถ่ายเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๖ ในงาน
เทศกาลนมัสการองค์พระธาตุพนมประจำปี ๒๕๖๖ (๒๙ มกราคม-๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๖)

เอกสารอ้างอิง

- กำพล จำปาพันธ์. (2558). *นาคยุคครุฑ: “ลาว” การเมืองในประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทย*. กรุงเทพมหานคร: มติชน, 2558.
- ณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์. (2561). *อุรังคธาตุ จ.ศ. 1167 (พ.ศ. 2348)*. เอกสารวิชาการลำดับที่ 28 กลุ่มงานอนุรักษ์เอกสารโบราณ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม: หจก. อภิชาติการพิมพ์.
- ดวงจัน วันนะบุบผา. (2010). *ท้าวเหลาคำ. เวียงจันทน์: หนุมลาว*.
- ดำรง พ. ทัมมิกะมณี. (2553). *พระพุทธศาสนาในปะเทศลาว: สืบเสาะตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: มหาคอน: สุขะพาบใจ, 2553.
- ทาดขาว (ปวิรรต). (ม.ป.ป.). *กาละเกด เล่ม 1: วัดสีชมชื่น เมืองหินบูน แขวงคำม่วน*. ม.ป.ท.: ม.ป.พ., ธิติพล กันตังค์. (2557). *ดนตรีล้านนา สล่าเครื่องดี*. เชียงใหม่: สุเทพการพิมพ์.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การสร้างสรรคการสื่อสารดิจิทัลในด้านความบันเทิงเพื่อการธำรงรักษาวัฒนธรรมการ แสดงของประเทศไทย

Creation of Digital Communication in Entertainment for the Preservation of the Performing Arts Culture of Thailand

สมภรณ์ นวลสุทธิ์ และ สุนิศา พรหมขำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Samaporn Nualsut and Sujinda Promkum
Nakhonsithamarat Rajabhat University ,Thailand
Corresponding Author, E-mail :samaporn1420@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันต้องยอมรับว่าโซเชียลมีเดียมีบทบาทสำคัญต่อการใช้ชีวิตของมนุษย์อย่างมาก แม้แต่วงการสื่อก็นำเอาโซเชียลมีเดียมาใช้เป็นช่องทางในการกระจายข้อมูลข่าวสาร ไม่ว่าจะเป็นการอัปเดตข่าวสาร การติดตามกระแสปัจจุบันหรือเทรนด์ต่าง ๆ ทั้งนี้อาจจะเนื่องด้วยโซเชียลมีเดียมีความสะดวกสบายในการใช้งาน ตลอดจนการเข้าถึงได้ง่าย จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้คนนิยมใช้โซเชียลมีเดียที่สามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะอยู่ในกลุ่มวัยใดก็ตาม จากการศึกษาทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมการแสดง การสร้างสรรคการสื่อสารดิจิทัลในด้านความบันเทิงของประเทศไทยแนวคิดในการธำรงรักษาวัฒนธรรมในด้านความบันเทิงการแสดงของประเทศไทย ตลอดจนการพัฒนาการสื่อสารดิจิทัลเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมความบันเทิงการแสดงของประเทศไทย พบว่าสื่อควรมีการปรับแต่งวัฒนธรรมการแสดงที่เป็นการผสมผสานให้เหมาะสมกลมกลืนกันให้อยู่ร่วมกันได้ในสังคมเดียวกัน เช่น ระหว่างวัฒนธรรมเก่ากับใหม่ ระหว่างวัฒนธรรมเมืองกับชนบท ทำให้สังคมไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นเจริญขึ้น ประชาชนทุกคนรู้จักและเข้าใจมรดกทางวัฒนธรรมการแสดงของประเทศไทยไทย โดยเฉพาะศิลปะ ประเพณี อย่างละเอียดลึกซึ้ง รู้ถึงเหตุและผล ความเป็นมา ให้รู้จักเลือกสรร ปรับปรุงดัดแปลงให้เหมาะสม ตรงตามสภาพเดิมให้มากที่สุด เรียนรู้ในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นจริง เพื่อใช้ในการสร้างอนาคต รวมถึงการปรับตัวทางวัฒนธรรมควรพิจารณาองค์ประกอบด้านศิลปวัฒนธรรมการแสดง (วรรณคดี ดนตรี การแสดง และศิลปกรรมอื่น ๆ) และสังคมวัฒนธรรมที่เป็นวิถีชีวิต ความเชื่อ เรียงร้อยประสานเข้าเป็นวัฒนธรรมการแสดงที่มีลักษณะเป็นองค์รวม มีลักษณะเฉพาะของแต่ละสังคมวัฒนธรรมการแสดง

คำสำคัญ: การสร้างสรรคการสื่อสารดิจิทัล; ด้านความบันเทิง; การธำรงรักษาวัฒนธรรมการแสดง

* วันที่รับบทความ : 22 มิถุนายน 2566; วันแก้ไขบทความ 30 สิงหาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 31 สิงหาคม 2566

Received: June 22, 2023; Revised: , August 30, 2023; Accepted: , August 31, 2023

Abstracts

At present, it must be accepted that social media plays a very important role in human life. Even the media industry uses social media as a channel to disseminate information. whether it is news updates Following current trends or trends, this may be because social media is comfortable to use. as well as easy access This is why people use social media that can be accessed quickly. Regardless of being in any age group from the study of the theory of cultural diffusion in performance The creation of digital communications in the field of entertainment in Thailand, the concept of preserving the culture in the field of entertainment and performances of Thailand. As well as the development of digital communication to preserve the entertainment and performance culture of Thailand. It was found that the media should adjust the performance culture that is a combination of suitable and harmonious coexistence in the same society, such as between old and new cultures. Between urban and rural culture make society move toward better things and prosper All people know and understand the performance cultural heritage of Thailand. especially the arts, traditions in depth know the cause and effect, the origin, know how to choose, improve, adapt to suit match the original condition as much as possible Learn what is right and true. for use in building the future Including cultural adaptation, the elements of performing arts and culture (literature, music, acting and other arts) and cultural societies that are way of life, beliefs should be intertwined into a holistic performance culture. There are specific characteristics of each cultural society performing.

Keywords: Creation of Digital Communication; Entertainment; Preservation of the Performing Arts Culture

บทนำ

ประเทศไทยประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่ม แต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมการแสดง ความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมเกิดจากการประกอบสร้างของผู้คนหลายกลุ่ม ชาติพันธุ์กระจายตัวอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ถึง 67 จังหวัด มีจำนวนมากถึง 56 กลุ่ม ประชากรรวมประมาณ 6,100,000 คน หรือมากกว่าร้อยละ 9.68 ของประชากรทั้งประเทศโดยสามารถจำแนกพื้นที่ตามลักษณะการตั้งถิ่นฐาน ได้ใน 4 ลักษณะ ประกอบด้วย กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่สูงหรือชนชาวเขา กลุ่มตั้งถิ่นฐานบนพื้นที่ราบ กลุ่มชาวเล และกลุ่มอาศัยในป่า ซึ่งกลุ่มพื้นที่ราบนี้เองมีจำนวนประชากรมากที่สุด อีกทั้งมีวิถีชีวิตที่กลมกลืนกับคนไทยมากที่สุด เช่นกลุ่มชาติพันธุ์ มอญ ไทยลื้อ ไทยทรงดำ ไทยยวน ภูไท ลาวครั่ง ลาวแง้ว ลาวเวียง ลาวโซ่ง บรู กูย เขมรถิ่นไทย ญวน ญอ ของ ที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอันเป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตที่สืบทอดกันมานับแต่บรรพบุรุษเป็นบรรพตฐานและระเบียบปฏิบัติที่นำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าของสังคม (สุทามาศ ราชวังเมือง, 2564 : 1)

ปัจจุบัน กระแสวัฒนธรรมโลกไร้พรมแดนและเทคโนโลยีดิจิทัลได้ผสมผสานกับวัฒนธรรมการแสดง ด้านความบันเทิงส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของผู้คน ทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมถูกกลืนกลายหรือสลายหายไป ส่วนหนึ่งได้ถูกผสมผสานเข้ากับวัฒนธรรมใหม่ผ่านมิตินอนกร่วมกับคนในจนกลายเป็นอัตลักษณ์ทาง

วัฒนธรรมการแสดง (Cultural Identity) รูปแบบใหม่ หากแต่ความเปลี่ยนแปลงนี้ต้องอาศัยความตระหนักของคนที่เป็นเจ้าของวัฒนธรรมในการเลือกรับและปฏิเสธวัฒนธรรมของต่างชาติ ไม่เช่นนั้นอาจส่งผลให้วิถีวัฒนธรรมการแสดง ของบรรพบุรุษที่เป็นลักษณะเฉพาะของประเทศไทยที่อาจสูญหายไปตลอดกาลทั้งจารีต ประเพณี การแสดงของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ได้ถ่ายทอดกันมาเป็นเวลาช้านานจากรุ่นสู่รุ่น ที่เหมาะกับคนในแต่ละกลุ่มจะกลืนกลายไม่หลงเหลือความแตกต่างหลากหลายของวัฒนธรรมการแสดง ด้านความบันเทิงที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมดังที่บัญญัติว่าด้วยความร่วมมือทางวัฒนธรรมระดับนานาชาติว่า ทุกวัฒนธรรมการแสดงมีความสง่างามและคุณค่าซึ่งต้องเคารพและรักษา

ในการธำรงรักษาวัฒนธรรมการแสดงของประเทศไทย แนวทางในการสร้างสรรค์การสื่อสารดิจิทัลในด้านความบันเทิงจะเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด เพราะ สื่อดิจิทัล (Digital Media) เป็นข้อมูลหรือข่าวสาร เช่น รูปภาพ วิดีทัศน์และเสียงที่อยู่ในระบบเลขฐานสอง (Binary Number) ตามรหัสมาตรฐานดิจิทัล โดยมีกระบวนการเข้ารหัสสัญญาณทางไฟฟ้า มี 2 สถานะ คือ ปิด (0) เปิด (1) นำมาผ่านกระบวนการเข้ารหัส จากสัญญาณธรรมชาติเป็นข้อมูลดิจิทัลและถอดรหัสมาเป็นสัญญาณธรรมชาติ ที่ใช้ในระบบคอมพิวเตอร์มี 3 รูปแบบประกอบด้วย รหัสมาตรฐานเอชดีทีที รหัสมาตรฐานเอสดีและรหัสมาตรฐานยูนิโคด สำหรับสื่อดิจิทัลแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ สื่อดิจิทัลเพื่อการนำเสนอและสื่อดิจิทัลปฏิสัมพันธ์ โดยมีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ วิดีทัศน์ (Video) ตัวอักษร (Text) ภาพนิ่ง (Still Image) ภาพเคลื่อนไหว (Animation) เสียง (Sound) และปฏิสัมพันธ์ (Interactive) (ฉันทนา ปาปัตถา, 2561 : 143) ขอบเขตกระบวนการผลิตสื่อดิจิทัล มีด้วยกัน 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนการผลิต (Pre- Production) ขั้นตอนการผลิต (Production) ขั้นตอนหลังการผลิต (Post-Production) และขั้นนำเผยแพร่ (Distribution) ซึ่งบทความวิชาการฉบับนี้ผู้เขียนจึงขอนำเสนอการสร้างสรรค์การสื่อสารดิจิทัลในด้านความบันเทิงเพื่อการธำรงรักษาวัฒนธรรมการแสดงที่มีอิทธิพลต่อผู้คนในสังคมเพราะความบันเทิงมีอิทธิพลต่อผู้คนในสังคมทุกเพศ ทุกวัยสามารถถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ ได้โดยตรงและมีผลกระทบต่อพฤติกรรมและการบริโภคของประชาชนทั้งประเทศ ซึ่งจะนำมาสร้างเป็นแนวทางในการธำรงรักษาวัฒนธรรมการแสดงต่อไปได้ในอนาคต (วรินทร์ พูลผล, 2563 : 1)

ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมการแสดง

หลักของการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมไปยังแหล่งอื่น ๆ ได้ต้องยึดหลักว่าวัฒนธรรมการแสดงคือความคิดและพฤติกรรม (ผลของความคิด) ที่ติดตัวบุคคลไปถึงที่ไหนวัฒนธรรมก็จะไปถึงที่นั่น ดังนั้นการแพร่กระจายของวัฒนธรรมจะขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้ (เชมณัฐ ดิสสงค์, 2562 : 1)

1. หลักภูมิศาสตร์ ต้องไม่มีอุปสรรคขวางกั้น เช่น ไม่มีภูเขาสูง ทะเลกว้าง ทะเลทราย แหล่งหิมะ ป่าทึบ เพราะเป็นอุปสรรคต่อการเดินทางของคนที่มีวัฒนธรรมติดตัว

2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ การที่ผู้คนที่ต้องเดินทางติดต่อไปมาหาสู่กันส่วนมากเนื่องมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจ บ้างก็ต้องการไปติดต่อค้าขายหรือแสวงหาโอกาสที่ดีกว่าทางเศรษฐกิจ บ้างก็ต้องการไปเที่ยวเตร่ดูสิ่งแปลกใหม่ แต่ก็ต้องมีเงินทองจึงจะไปยังถิ่นอื่นได้ คนที่มีเศรษฐกิจดี จึงมีโอกาสนำวัฒนธรรมติดตัวไปสังสรรค์กับวัฒนธรรมอื่นได้

3. ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การจงใจแลกเปลี่ยนวิธีการ พฤติกรรมใหม่และความรู้ การไปศึกษายังถิ่นอื่นจึงเป็นการไปแพร่กระจายวัฒนธรรมโดยตรง การรู้จักใคร่และแต่งงานกับคนต่างวัฒนธรรมการแสดงการไปร่วมปฏิบัติตามพิธีกรรมทางศาสนา และการอพยพโยกย้ายถิ่นเพราะเกิดภัยทางสังคม เช่น เกิดสงคราม ความขัดแย้ง การประสพภัยธรรมชาติ เช่น ข้าวยากหมากแพง แห้งแล้งและการยึดครองโดยผู้รุกรานเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยให้เกิดการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมทั้งสิ้น (สสิธร เพิ่มสิน, 2562 : 1)

4. การคมนาคมขนส่งที่ดี เป็นปัจจัยเอื้อต่อการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมการแสดง เช่น ถนนดีพาหนะสำหรับการโดยสารและการเดินทางในระยะไม่ไกลเกินไปนัก ล้วนแล้วแต่เป็นอัตราเร่งการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมที่ดีด้วย

ในการแพร่กระจายและการธำรงรักษาวัฒนธรรมการแสดงด้านความบันเทิงที่มีความหลากหลาย มีแนวทาง ดังต่อไปนี้ (สสิธร เพิ่มสิน, 2562 ; 1)

1. สังคมวัฒนธรรมชุดใดชุดหนึ่ง (Culture complex) มีศูนย์กลางอยู่ที่จุดใดจุดหนึ่งและแพร่กระจายออกไป ขยายอิทธิพลใหญ่ขึ้นจนครอบคลุมพื้นที่ในวงกว้าง ในลักษณะศูนย์กลางวัฒนธรรมการแสดง (Culture core) และเขตวัฒนธรรมการแสดง (Culture area) ที่มีหลายศูนย์กลางและเมื่อต่างฝ่ายต่างขยายอิทธิพลก็อาจเกิดการแลกเปลี่ยนและยอมรับซึ่งกันและกันได้ เมื่อใดที่มีอิทธิพลของศูนย์กลางของวัฒนธรรมอ่อนแอหรือเขตวัฒนธรรมกว้างขวางมากและวัฒนธรรมจากศูนย์กลางแพร่กระจายไปได้ไม่เต็มที่ จะพบว่าลักษณะของวัฒนธรรมชายขอบ (Marginal culture) อาจแตกต่างจากวัฒนธรรมศูนย์กลาง

2. เนื่องจากสังคมวัฒนธรรมมีความหลากหลายทางคุณลักษณะและรูปแบบ วัฒนธรรมแต่ละชุดย่อมมีเหตุผลของการเกิดและมีคุณค่าสำหรับสังคมนั้น การเปรียบเทียบในเชิงคุณค่าหรือความเจริญก้าวหน้าในลักษณะใครดีกว่ากันหรือใครก้าวหน้ากว่ากันจึงเป็นการไม่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมมีลักษณะของความสัมพัทธ์ (Culture relativism) วัฒนธรรมแต่ละชุดมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสภาพสังคมของตน การเกิดวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงจึงมีลักษณะเฉพาะตัวเปรียบเทียบกันได้ยาก

3. เมื่อวัฒนธรรมแพร่กระจายจากศูนย์กลาง (Cultural diffusion) และไปมีปฏิสัมพันธ์กับวัฒนธรรมข้างเคียงอยู่แล้ว (Cultural interaction) ย่อมมีการเรียนรู้และรับรู้ซึ่งกันและกัน ในระยะแรกอาจรับวัฒนธรรมใหม่ชั่วคราว (cultural borrowing) และต่อมาอย่างถาวร (Cultural adoption) กระบวนการและปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมมีหลายลักษณะ ในกรณีที่วัฒนธรรมมีคุณลักษณะใกล้เคียงกันพอยอมรับซึ่งกันและกันได้ ปฏิสัมพันธ์จะอยู่ในแบบสันติวิธี แต่ปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมอาจมีลักษณะความขัดแย้ง ถ้า

วัฒนธรรมสองชุดมีความแตกต่างกัน ไม่สามารถปรับรับหรือยอมรับกัน และต่างฝ่ายไม่ยอมรับให้อีกฝ่ายหนึ่งครอบงำ ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมนี้อาจส่งผลทำให้เกิดกรณีพิพาทหรือกลายเป็นสงครามได้ (สุทามาศ ราชวังเมือง, 2564 : 1)

การดำรงรักษาวัฒนธรรมการแสดงด้านความบันเทิงในวิถีชีวิตสังคมไทยเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นในระดับสถาบันหรือโครงสร้างของสังคม อาจเป็นทั้งทางวัตถุหรือพฤติกรรมแต่อัตราอาจไม่เท่ากัน โดยทั่วไปทางด้านที่มีชีวิตจะช้ากว่าและอาจออกมาหลายรูปแบบ เนื่องจากสังคมเน้นระบบความสัมพันธ์ของคนที่อยู่ร่วมกันในกลุ่ม โดยเฉพาะสังคมที่มีระบบความสัมพันธ์ของคนร่วมกัน ทั้งโดยการวางแผนและไม่มี การวางแผนมาก่อน ทั้งในระดับบุคคลหรือกลุ่มวัฒนธรรมการแสดง หรือแบบผสมผสานกันส่วนการดำรงรักษา วัฒนธรรมการแสดงด้านความบันเทิงการแสดง ในปัจจุบันวัฒนธรรมการแสดงได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัด โดยที่ไม่ได้รู้สึกถึงการเปลี่ยนแปลงนั้นเลย ไม่ทราบสนใจว่าใครเป็นผู้สร้างสิ่งต่าง ๆ ขึ้น ใครเป็นผู้ริเริ่มระบบ พฤติกรรมและเป็นผู้ทำให้น่าสนใจ ผู้คนได้ให้ความสนใจเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยปัจจัยที่ก่อให้เกิดการดำรง รักษาวัฒนธรรมการแสดงด้านความบันเทิงการแสดง มีดังต่อไปนี้ (วิลาสินี น้อยครบุรี, 2562 : 5)

1. ขบวนการทางจิตวิทยา ได้แก่ การรับรู้ (Perceiving) แบ่งได้เป็น 2 ระดับประกอบด้วย

1.1 การรับรู้โดยไม่รู้ตัว (Subliminal Perception) ได้แก่ การที่คนเรารับความรู้สึกที่ คล้ายกันและแสดงพฤติกรรมที่ใกล้เคียงกันโดยไม่รู้ตัว โดยมีสาเหตุจากภายนอกที่เป็นรูปธรรมและเป็น ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งมีผลต่อการดำรงรักษาวัฒนธรรมการแสดงด้านความบันเทิงในที่สุด

1. 2 การรับรู้กึ่งรู้ตัว (Marginal Perception) ได้แก่ การรับรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวมนุษย์ โดย รู้ตัวว่าเป็นอะไร แต่ก็ไม่ได้แสดงออกเปิดเผยถึงการรับรู้ นั้น ทั้งนี้เป็นเพราะไม่ใส่ใจเท่าใดนักมีผลให้เกิดข้อมูลที่มี ผลต่อพฤติกรรมต่างๆได้

2. ประสบการณ์ที่ผ่านมานานจนลืมไปแล้ว ในบางครั้งที่ได้ผ่านประสบการณ์อย่างหนึ่งนานมากจนลืม นึกถึงมัน แต่จะมีผลต่อพฤติกรรมบางครั้ง เช่นลอกเลียนแบบพฤติกรรมทางสังคมมาเป็นตัวตนและมักลืมไปว่า เป็นส่วนที่รับผู้อื่นมา ประสบการณ์ในอดีตที่คิดว่าลืมเหล่านี้อาจถูกนำมาเป็นแบบอย่างของพฤติกรรมใหม่ ใน วิธีการดำเนินชีวิตในสังคมและวัฒนธรรมโดยไม่มีการนำมาดัดแปลงให้เข้ากับยุคสมัยเพื่อความเหมาะสมในแต่ละ สถานการณ์และสภาพแวดล้อม ทำให้เกิดมีพฤติกรรมมาใช้ในสังคมได้หลากหลายมากขึ้น (วิลาสินี น้อยคร บური, 2562 : 5)

3. การเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ และการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์แวดล้อมเป็นมูลเหตุที่ทำให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม มักจะปฏิบัติตามเงื่อนไขของสังคมอยู่เสมอด้วยการเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่และ ประพฤติปฏิบัติตามการปฏิบัติซ้ำ ๆ โดยตรงเป็นที่มาของการเรียนรู้สังคมและการดำรงรักษาวัฒนธรรมการ แสดงด้านความบันเทิงอย่างหนึ่ง

4. การสร้างความรู้สึกร่วมและความผูกพันทางสังคม ทั้งนี้เป็นเพราะพฤติกรรมของกลุ่มสังคมที่มีการยอมรับอารมณ์และแสดงออกร่วมกัน จะมีการแสดงออกถึงการยอมรับอารมณ์และความรู้สึกของกันและกัน

สรุปได้ว่าวัฒนธรรมของสังคมหนึ่ง ย่อมแตกต่างจากที่อื่นและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเก็บกักไว้เหมือนสิ่งของใด ๆ ได้ トラバโตที่มนุษย์ยังมีการเคลื่อนย้ายจากถิ่นหนึ่งไปยังแหล่งอื่น ซึ่งถือได้ว่าเป็นการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมการแสดง (Culture diffusion) นอกจากนั้นความเจริญก้าวหน้าในการสื่อสารดิจิทัล ยังช่วยให้การแพร่วัฒนธรรมเป็นอย่างกว้างขวาง สะดวกและรวดเร็ว หากพิจารณาถึงสังคมไทยพบว่า วัฒนธรรมของต่างประเทศมากมายได้หลั่งไหลเข้ามาในประเทศไทย ซึ่งทำให้วัฒนธรรมของไทยแปรเปลี่ยนไปเป็นอันมาก การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมการแสดง จึงมีความสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของสังคม เพราะทำให้ได้รับวัฒนธรรมใหม่นั้นโดยไม่ต้องลงทุนและเสียเวลากับการที่จะต้องเริ่มพัฒนาจากจุดเริ่มต้น และยังถ้ารู้จักเลือกรับเอามาปรับปรุงวัฒนธรรมให้เหมาะสมกับสังคมย่อมจะได้รับประโยชน์มากขึ้นอาจกล่าวได้ว่ามีน้อยสังคมเหลือเกินที่มีแต่วัฒนธรรมเดิมของตน ส่วนใหญ่จะผสมกับวัฒนธรรมจากสังคมอื่น

การสร้างสรรค์การสื่อสารดิจิทัลในด้านความบันเทิงของประเทศไทย

การรับส่งข้อมูลข่าวสารมีเพิ่มมากขึ้นทั้งด้านปริมาณและรูปแบบหรือชนิดของข้อมูลจึงทำให้มีการพัฒนาและขยายตัวของระบบสื่อสารข้อมูลเกิดโครงข่ายแบบดิจิทัลที่พัฒนาขึ้นมาตอบสนองการขยายตัวเมื่อเวลาเปลี่ยนไปเทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาท เนื่องด้วยประสิทธิภาพที่รวดเร็วแม่นยำและการจัดเก็บที่คงทนปรับปรุง เปลี่ยนแปลงได้สะดวก เช่น Digital Media และ Multimedia เรียกรวมว่า new media ต่างมีความเกี่ยวโยงกันส่วนใหญ่วางใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การเปิดฟังเพลงหรือชมภาพยนตร์ด้วยคอมพิวเตอร์ การชมภาพถ่ายที่เก็บในฮาร์ดดิสก์ การดูวิดีโอหรือการติดต่อสื่อสารสนทนาระหว่างบุคคล จะเห็นได้ว่าทุกคนรับข้อมูลผ่านสื่อที่เป็นดิจิทัลทั้งสิ้น เพราะเทคโนโลยีดิจิทัลมีการพัฒนาต่อเนื่องมาโดยตลอดทั้งฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ ต้นทุนในการผลิตถูกลงอย่างมากเมื่อเทียบกับในอดีต ขณะที่ประสิทธิภาพในการแสดงผลทั้งภาพและเสียงถูกพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ง่ายจากทุกสถานที่ และมีลัดมีเดียมีอยู่แทบทุกบ้าน อีกทั้งอุปกรณ์ที่ใช้ต่อเชื่อมทำงานได้ง่ายและสะดวกขึ้น จึงถูกนำไปใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวางในแทบทุกแขนง ในการสร้างสรรค์การสื่อสารดิจิทัลในด้านความบันเทิงแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (ดำรงศักดิ์ สัตบุตร์, 2564 : 1)

1. สื่อดิจิทัลเพื่อการนำเสนอ (Presentation digital media) รูปแบบนี้มุ่งสร้างความตื่นตาตื่นใจ น่าสนใจ น่าติดตามและถ่ายทอดผ่านประสาทสัมผัสที่หลากหลายผ่านภาพและเสียงที่พัฒนาถึงขั้นให้ผู้ชมสัมผัสถึงความรู้สึกต่าง ๆ เช่น ความร้อน ความเย็น การสัมผัสเทียนหรือการได้กลิ่นเน้นการนำไปใช้งานเพื่อเสนอแบบเป็นขั้นตอนไว้อย่างเรียบร้อยแล้ว เช่น แสดงแสงสีเสียง ความบันเทิงในด้านวัฒนธรรมการแสดงเสนอต่อผู้ชมกลุ่มใหญ่สื่อดิจิทัลลักษณะนี้จัดเป็นการสื่อสารทางเดียว

2. สื่อดิจิทัลปฏิสัมพันธ์ (Interactive digital media) เป็นรูปแบบที่เน้นให้ผู้ใช้งานสามารถโต้ตอบสื่อสารกับสื่อได้โดยตรงผ่านโปรแกรมมัลติมีเดียที่มีลักษณะหลายมิติหรือที่เรียกว่า Hypermedia ที่เนื้อหาภายในสามารถเชื่อมโยงหรือ Link ถึงกันได้ รูปแบบนี้นอกจากผู้ใช้งานจะสามารถดูข้อมูลได้หลากหลายและยังสื่อสารโต้ตอบกับสื่อผ่านการคลิกเมาส์ แป้นพิมพ์หรืออุปกรณ์เชื่อมต่ออื่น ๆ จัดเป็นการสื่อสารแบบสองทาง พัฒนาการของสื่อดิจิทัลประเภทปฏิสัมพันธ์จากเดิมที่เป็น CD-ROM ใช้งานกับคอมพิวเตอร์ อ่านข้อความ ดูภาพจากจอ ฟังเสียงผ่านลำโพง แต่ได้พัฒนา จนกลายเป็นสื่อเสมือน” (Virtual Reality) ที่เสริมอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ใช้สื่อเสมือนอยู่ในสภาพแวดล้อมจริง

ข้อดีของสื่อดิจิทัลคือมีความคงทน คุณภาพของสิ่งที่อยู่ใน Digital Media การเสื่อมสภาพจะใช้เวลา นานกว่าเพราะรูปแบบของข้อมูลที่จัดเก็บแบบสองระดับ (0 กับ 1) โอกาสที่จะผิดเพี้ยนเกิดขึ้นได้ยากกว่า ข้อมูลแบบอื่นเช่น การบันทึกภาพในระบบดิจิทัล การดึงข้อมูลกลับมาจะทำได้ง่ายกว่า รูปแบบของการนำไปใช้งาน ทำให้หลากหลายวิธี ข้อมูลที่จัดเก็บในแบบดิจิทัลถือเป็นข้อมูลกลางที่สามารถแปลงไปสู่รูปแบบอื่นได้ง่าย เช่น ถ่ายรูปด้วยกล้องดิจิทัลสามารถพิมพ์ภาพลงบนกระดาษหรือแสดงภาพบน จอคอมพิวเตอร์หรือบนจอทีวีได้ การนำไปผสมผสานกับสื่อรูปแบบอื่น เช่น ภาพถ่ายนำมารวมกับเสียงเป็นการแสดงแบบ Multi-Media หรือการปรับแต่งสื่อที่เป็นภาพถ่ายวิดีโอในด้านความบันเทิงจากวัฒนธรรมการแสดงที่สามารถนำมาปรับแต่งให้ดีขึ้นกว่าเดิมได้ปรับให้แปลก เหมือนจริง เหมือนจริงหรืออื่น ๆ ได้ตามที่ต้องการการสอดแทรกสิ่งที่ทำให้น่าดู น่าฟัง มากกว่าปกติและมีความวิจิตรพิสดารมากขึ้นเท่าใดก็ได้ นอกจากนั้นสื่อดิจิทัลยังเข้าถึงได้ง่ายทุกที่ ทุกเวลา แคมีสัญญาณอินเทอร์เน็ตเท่านั้นและยังมีราคาถูกมากอีกด้วย (สุทิพย์ บุญฮก, 2564 : 1)

เนื่องจากลักษณะพิเศษหลายอย่างที่เอื้อต่อความสะดวกสบายในยุคสังคมไฮเทค ทั้งการเป็นสื่อที่มี การจัดเก็บข้อมูลและส่งข้อมูลระหว่างกันแบบระบบดิจิทัล (Digitalization) ส่งผลให้สื่อดิจิทัลมีความแตกต่างจากสื่อเก่าอย่างสื่อสารมวลชน วิทย์ โทรทัศน์ นิตยสาร วารสาร ฯลฯ โดยสิ้นเชิง ซึ่งถ้าขยายคุณลักษณะสำคัญของสื่อดิจิทัลมีดังต่อไปนี้ (โกสินทร์ ชำนาญพล 2562 : 130-138 ; ฐิติมา ปานศรี, 2562 : 1)

1. สื่อดิจิทัลมีความเป็นดิจิทัลสูง (Digitalization) ทำให้มีการทำงานที่หลากหลาย รวดเร็วและแม่นยำขึ้น โดยสื่อดิจิทัลอย่างสื่อสังคมออนไลน์จะมีการประมวลผลที่รวดเร็วและไร้พรมแดนไม่ว่าอยู่ที่ใดของโลกก็สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ตัวอย่างเช่น การสื่อสารข้ามประเทศ

2. สื่อดิจิทัลมีลักษณะการหลอมรวมสื่อ (Media Convergence) ซึ่งจากเดิมนั้นสื่อแต่ละสื่อจะมีคุณสมบัติและบทบาทหน้าที่แตกต่างกันในคนละด้าน แต่ทว่าสื่อดิจิทัลได้หยิบนำเอาลักษณะต่าง ๆ มารวมกันเพื่อให้ผู้ใช้บริการมีความสะดวกสบายในการใช้มากยิ่งขึ้นเช่น สื่ออินเทอร์เน็ตสามารถรวมสื่อประเภทต่างๆ ได้แก่ สื่อสารมวลชน วิทย์กระจายเสียง วิทย์โทรทัศน์ วารสารต่างๆและภาพยนตร์เอาเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งผู้ใช้สามารถเลือกใช้งานสื่อประเภทต่างๆผ่านช่องทางสื่อดิจิทัลอย่างสื่ออินเทอร์เน็ตได้ในเวลาอันรวดเร็ว

3. สื่อดิจิทัลมีลักษณะการปฏิสัมพันธ์สูง (Interactivity) โดยสื่อกับตัวผู้รับสามารถโต้ตอบกันได้แบบรวดเร็วทันทีทันใด ประชาชนสามารถเปลี่ยนเป็นผู้ส่งสารได้ ซึ่งต่างจากสื่อดั้งเดิม ที่แม้จะมีช่องทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารและประชาชน เช่น การตอบจดหมายจากผู้อ่าน แต่ก็มักจะใช้ระยะเวลายาวนาน เทียบไม่ได้กับสื่อดิจิทัลที่สามารถตอบสนองได้ทันที ตัวอย่างเช่น การติดต่อสื่อสารในช่องทางสื่อดิจิทัลอย่าง เฟสบุ๊ก อินสตราแกรม ไลน์ ฯลฯ บุคคลที่ใช้ช่องทางต่างๆ เหล่านี้สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ภายในเวลาไม่กี่วินาทีก็สามารถสื่อข้อความระหว่างคู่สนทนาได้ตามความต้องการ (เยาวลักษณ์ โบราณมูล, 2565 : 2)

4. สื่อดิจิทัลมีลักษณะเป็นการสื่อสารจากหน่วยเดียว บุคคลเดียว แพร่กระจายสารไปยังกลุ่มคนหมู่มาก (One-to-many) ได้อย่างรวดเร็ว และยังเป็นช่องทางให้กลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันมารวมตัวได้ง่ายขึ้น

5. สื่อดิจิทัลมีลักษณะที่สามารถกระจายข้อมูลข่าวสารไปยังกลุ่มคนอื่นๆ (Many-to-many) ได้โดยไม่จำกัดแค่เฉพาะกลุ่มที่มีความสนใจเรื่องเดียวกันเท่านั้น (ดำรงศักดิ์ สัตบุตร์, 2564 : 1)

ด้วยลักษณะของคุณลักษณะเฉพาะของสื่อดิจิทัลทำให้เห็นได้ชัดขึ้นว่าอิทธิพลของสื่อดิจิทัลอาจเป็นพลังสำคัญที่ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงฐานความคิด ค่านิยม รวมไปถึงวัฒนธรรม ในแง่แล้วหลักการเชิงจริยธรรมของสื่อสารมวลชนยุคสื่อดั้งเดิมบางประการอาจไม่สอดคล้องกับการกำหนดและควบคุมมาตรฐานสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพเกี่ยวกับสื่อดิจิทัลได้ โดยปัญหาอันเกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีของสื่อดิจิทัลได้เกิดขึ้นมากมายมหาศาล (ฉันทนา ปาปัดถา, 2561 : 143) รวมถึงหลักกฎหมายและจริยธรรมและจรรยาบรรณอยู่บ่อยครั้ง ในแง่ของการนำเสนอข่าวสารที่มีความคลาดเคลื่อนไปจากข้อเท็จจริง บิดเบือน มีอคติ ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ความประพฤติตัวของผู้สื่อข่าวที่ไม่เหมาะสม การนำเสนอข่าวที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณชน ซึ่งลักษณะการนำเสนอข่าวมีทั้งการพาดหัวข่าวที่หมิ่นประมาทเกินจริง ภาพข่าวที่มีลักษณะอนาจาร แม้สื่อจะอ้างว่าเป็นการนำเสนอตามจริงแสดงถึงความตกต่ำเชิงศีลธรรมของสังคม แต่ลักษณะดังกล่าวถือเป็นปัญหา ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณของวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่สาเหตุสำคัญมาจากธุรกิจ หวังสร้างความสนใจดึงดูดให้กับผู้อ่านข่าวสาร โดยไม่คำนึงถึงความเสียหายของผู้ที่ตกเป็นข่าว ส่งผลกระทบต่อผู้ที่อยู่ในการนำเสนอข่าว รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง และไม่คำนึงถึงชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือขององค์กรสื่ออีกด้วย (เยาวลักษณ์ โบราณมูล, 2565 : 2)

การพัฒนาอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีการสื่อสารนวัตกรรมดิจิทัลมีความทันสมัยอำนวยความสะดวกตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคติดตามข่าวสาร ดิจิทัลเป็นสื่อสิ่งใหม่มีความก้าวหน้าสื่อสารกว้างไกลเข้าถึงทุกกลุ่ม แต่ทว่าผู้ใช้สื่อควรพิจารณาในการเลือกใช้สื่อดิจิทัลอย่างถูกต้องให้เหมาะสมกับงาน ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อสารมวลชนทางด้านสื่อดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทและอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนจำนวนมากในสังคม ด้วยเหตุนี้จึงต้องดำเนินแนวทางทั้งในเชิงหลักการและการปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎหมาย

และจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญ โดยปัญหาที่พบอย่างมากในการรับสารจากสื่อของประชาชนโดยทั่วไปในสังคม คือ ไม่ตระหนักรู้ ตระหนักคิด ถึงบทบาทและความรับผิดชอบซึ่งกลไกในการสร้างมาตรฐานให้เกิดการมีสำนึก รวมไปถึงการคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดย่อมล้วนต้องอาศัยแรงขับเคลื่อนทางจริยธรรมเป็นพื้นฐานในการไตร่ตรองถึงผลกระทบต่อผู้คนในสังคมอย่างกว้างขวางทั้งในทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นจึงมีการปรับตัวและเปลี่ยนแปลง โดยใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตมาช่วยในการนำเสนอข่าวสาร เพิ่มรูปแบบช่องทางที่หลากหลาย เพื่อต้องการส่งข่าวสารให้ถึงผู้รับได้อย่างรวดเร็วและกระจายไปทั่วถึงมากขึ้น หากจะพิจารณาถึงสภาพการณ์ในปัจจุบันจะพบว่าประชาชนจำนวนมากในสังคมได้เลือกหันมาให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่อสื่อดิจิทัลได้อย่างกว้างขวาง

แนวคิดในการธำรงรักษาวัฒนธรรมในด้านความบันเทิงการแสดงของประเทศไทย

วัฒนธรรมการแสดงของชาติไทยที่สั่งสมมาจากภูมิปัญญาไทยเป็นสิ่งที่มีความค่าและมีความหมายต่อความเป็นชาติ ทุกคนควรช่วยกันธำรงรักษาโดยมีแนวทาง ดังต่อไปนี้ (ณชรต อัมมธัญญ์, 2562 : 12)

1. การสะสมทุกเรื่อง ทั้งในด้านประเพณี วรรณกรรม ศิลปะ ศีลธรรม คุณธรรมและเทคโนโลยีต่างๆ เป็นการเลือกเฉพาะสิ่งที่ดีงาม เพื่อเป็นเอกลักษณ์ของชาติและถ่ายทอดเป็นมรดกให้แก่คนรุ่นหลังเพื่อที่จะได้นำไปปฏิบัติ

2. การสืบต่อวัฒนธรรมการแสดง เป็นเรื่องของการเรียนรู้จากบุคคลอื่น เป็นสิ่งที่ได้จากบรรพบุรุษ การปรับปรุงแล้วเผยแพร่เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพในการเผยแผ่การธำรงรักษา เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อในการทำความเข้าใจและถ่ายทอดทั้งในด้านของการสะสมและการสืบทอด (วิลาสินี น้อยครบุรี, 2562 : 5)

3. ส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมการแสดงของแต่ละท้องถิ่นให้คงไว้เป็นสิ่งที่คู่มากับสังคมไทย ทำให้เกิดเอกลักษณ์และมรดกของความเป็นไทยที่สำคัญ เป็นความภูมิใจ แสดงถึงเกียรติภูมิและศักดิ์ศรี ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติยังบรรจุความสำคัญของวัฒนธรรมการแสดง ไว้ในการแก้ปัญหาของชาติ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคนที่ต้องร่วมใจอนุรักษ์ ฟื้นฟู เผยแพร่สืบสานวัฒนธรรมการแสดงที่ดีงามนี้สืบไป

1. ความสำคัญของการธำรงรักษาวัฒนธรรมการแสดงของประเทศไทย

วัฒนธรรมการแสดง เป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตของคนในสังคมไทย เป็นเครื่องวัดความเจริญหรือความเสื่อม ซึ่งมีผลต่อความก้าวหน้า เพราะประเทศจะเจริญย่อมขึ้นอยู่กับการพัฒนาของคนในสังคมและต้องมีคุณภาพจากการพัฒนา ดังต่อไปนี้(พัชรี จันทรทอง, 2562 : 3)

1. สังคมคุณภาพต้องพัฒนาคนในทุกด้าน ทั้งความรู้ ทักษะมีการดำเนินชีวิตที่ดี ยึดหลักความพอเพียง ความพอดีและพึ่งตัวเองได้

2. สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตให้เป็นคนคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น มีเหตุผล ร่วมใจกันพัฒนาภูมิปัญญาไทย ควบคู่กับการอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมการแสดงตามประเพณีของท้องถิ่น

3. สังคมมีความเอื้ออาทรต่อกัน โดยต้องปลูกฝังให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและมีค่านิยมที่ถูกต้อง มีความรักสามัคคี ภูมิใจในความเป็นไทย รักษาสถาบันที่สำคัญของสังคมไทยสืบต่อไป

การสืบทอดวัฒนธรรมการแสดง จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคนและสังคมไทยอยู่หลายประการดังต่อไปนี้ (ลภาวี สารโกศล, 2564 : 1)

1. ทำให้มองเห็นวิถีความเป็นไทย ความคิดสร้างสรรค์ทางด้านศาสนา สังคมและการปกครองที่สังคมสืบทอดกันมา เกิดการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งเป็นการสืบทอดเอกลักษณ์ไทยเพื่อให้คงอยู่ต่อไป

2. ทำให้คนไทยเป็นผู้มีความรับผิดชอบ รู้จักรักษาระเบียบวินัย มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รู้จักพัฒนาตนเอง ซึ่งเป็นการเสริมสร้างในการปลูกจิตสำนึกที่ดีงาม เหมาะสมกับสภาพของสังคมไทยสืบไป

3. ทำให้คนไทยทั้งชุมชนเมืองและชนบท เกิดความร่วมมืรร่วมใจ ส่งเสริมขนบธรรมเนียมที่ดีงาม นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่คนในชาติให้เป็นที่รู้จักของชาวโลก

2. การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยกับสังคมโลกที่มีผลต่อวัฒนธรรมการแสดง

การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยมีผลต่อวัฒนธรรมการแสดง และต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของโลกหลายด้านอีกด้วย ซึ่งเป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาวัฒนธรรมการแสดงเป็นอย่างมากซึ่งแนวโน้มมีดังต่อไปนี้ (พัชรี จันทรทอง, 2562 : 3)

1. การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดได้สร้างความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม จึงต้องเตรียมพร้อมด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาผสมผสานสร้างความเชื่อมโยงเทคโนโลยีกับวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพิ่มคุณค่า ทั้งการบริหารจัดการลิขสิทธิ์และสิทธิบัตร การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้มีประสิทธิภาพ เพื่อผลประโยชน์ที่เป็นธรรมกับเจ้าของผลงาน

2. การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม ประเทศที่พัฒนาแล้วกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยการขยายตลาดสินค้าเพื่อสุขภาพ การให้บริการด้านอาหารสุขภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแพทย์พื้นบ้าน สถานที่ท่องเที่ยวและการพักผ่อนระยะยาวจึงนับเป็นโอกาสในการพัฒนาวัฒนธรรมการแสดงของประเทศไทยซึ่งเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและเป็นการอนุรักษ์ด้วยการเผยแพร่ได้อีกด้วย

3. การเคลื่อนไหลของวัฒนธรรมต่างชาติ เป็นปัญหาวิกฤติค่านิยมที่มีผลกระทบมาจากการเคลื่อนไหลทางวัฒนธรรมต่างชาติเข้าสู่ประเทศทั้งสื่อเทคโนโลยีที่ขาดการคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมที่ดีงามทำให้

คุณธรรมและจริยธรรมของคนไทยลดลง นำไปสู่ค่านิยมและพฤติกรรมที่เน้นวัตถุนิยมและบริโภคนิยมเพิ่มมากขึ้น

การพัฒนาการสื่อสารดิจิทัลเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมความบันเทิงการแสดงของประเทศไทย

การสื่อสารในโลกที่ก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างแท้จริงแล้ว ถึงแม้ว่าอัตราความรู้ความสามารถในทางคอมพิวเตอร์ของบางพื้นที่ยังคงต่างอยู่ แต่การสื่อสารนี้ยังเป็นการเพิ่มโอกาสและขีดความสามารถในการเข้าถึงผู้บริโภคด้วยความรวดเร็วและการเข้าถึงได้อย่างเป็นส่วนตัวมากขึ้นโดยต้องมีการจัดกลุ่ม จัดระดับและประเภทเป้าหมายให้ดีเพื่อสร้างสรรค์เนื้อหาและวิธีการให้ชัดเจนและเหมาะสม สอดคล้องกับพฤติกรรมให้มากขึ้น รวมทั้งพัฒนาเนื้อหาและรูปแบบของสื่อให้มีความเฉพาะเจาะจงเป็นรายบุคคลกันเลยทีเดียว สำหรับการธำรงรักษาวัฒนธรรมการแสดงด้านความบันเทิงตอนนี้มีธุรกิจเกิดใหม่จากความก้าวหน้าของสื่อดิจิทัลที่ทุกคนคุ้นเคยเป็นอย่างดีคือเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking) ที่คนทั้งโลกใช้ในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งเป็นกระแสนิยมในปัจจุบันเพราะมีจำนวนสมาชิกเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ทั่วโลกกว่า 1,000 ล้านราย และในประเทศไทยมีจำนวนสมาชิกของเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์มากถึง 20 ล้านราย ประชากรกลุ่มใหญ่ที่สุด

ตัวอย่างสื่อสังคมออนไลน์ที่นิยมได้แก่ 1) เฟสบุ๊ก (Facebook) ที่มีลักษณะสำคัญคือการปฏิสัมพันธ์ในลักษณะของการเป็นชุมชน ซึ่งนอกจากจะดูเนื้อหาของการสื่อสารของผู้ผลิตสื่อ การมีปฏิสัมพันธ์ การเชื่อมโยงของข้อมูลและลักษณะการรวมกลุ่มคนผ่านความสนใจ จุดยืนหรือความคิด เพราะมีลักษณะของความเป็นส่วนตัว โกล้ชิด ปฏิสัมพันธ์ได้ลึกซึ้งและมักแสดงความคิดเห็นหรือตัวตนได้อย่างเต็มที่ 2) ทวิตเตอร์ (Twitter) เป็นแพลตฟอร์มที่สื่อสารแบบสั้น ๆ กระชับ แต่โดดเด่นเรื่องของความรวดเร็ว การปฏิสัมพันธ์และการสร้างเทรนด์หรือกระแสผ่านการใช้ แฮช แท็ก (hashtag) ซึ่งจะเห็นการนำทวิตเตอร์มาใช้ในการรายงานข่าวซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ หรือการเล่าเรื่องจากพื้นที่เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ต้องเกาะติดสถานการณ์ ลักษณะการใช้งานของทวิตเตอร์เป็นพื้นที่ของการพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูล 3) ยูทูบ (YouTube) เป็นการคลิปวิดีโอออนไลน์ที่มีการปฏิสัมพันธ์ต่อวิดีโอ การติชม การเสนอแนะ รวมถึงการสร้างวิดีโอเลียนแบบ 4) อินสตาแกรม (Instagram) ในบริบทของการสื่อสารในประเทศไทย มีบทบาทเป็นต้นทางของข้อมูลและกระแสที่ถูกหยิบมาต่อยอดเป็นประเด็นทางสังคม เป็นช่องทางการทำการสร้างสรรค์การสื่อสารดิจิทัลในด้านความบันเทิงเพื่อการธำรงรักษาวัฒนธรรมการแสดง ซึ่งช่วยในด้านการตลาด สื่อดิจิทัลในรูปแบบสังคมออนไลน์ยังได้รับความนิยมอยู่การธำรงรักษาวัฒนธรรมการแสดงด้านความบันเทิงของประเทศไทยก็จะยังคงดำเนินอยู่บนโลกแต่จะมีการพัฒนาให้มีรูปแบบใหม่สร้างความแปลกใหม่ต่อไปอย่างเรื่อย ๆ (โกสินทร์ ชำนาญพล, 2562 : 130-138 ; ฉันทนา ปาปัดถา, 2561 : 143)

1. การธำรงรักษาวัฒนธรรมการแสดงของประเทศไทย

วัฒนธรรมการแสดง เป็นสิ่งมีคุณค่าธำรงรักษาไว้เป็นมรดกสืบทอดไป จึงเป็นหน้าที่ขององค์การหลักของประเทศและคนไทยทุกคนที่ต้องส่งเสริมและธำรงรักษาไว้ โดยมีแนวทางดังต่อไปนี้ (เชมณัฐ ดิสสงค์, 2562 : 1)

1. การส่งเสริมวัฒนธรรมเพื่อการอนุรักษ์ โดยประพฤติปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีที่ดั่งาม ทั้งศิลปะ วรรณกรรม คุณธรรม จริยธรรม ตามหลักศาสนา มารยาทไทยเพื่อธำรงรักษาเอกลักษณ์ของชาติและมีการถ่ายทอดสู่คนรุ่นต่อไปให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรม

2. การถ่ายทอด สืบสานวัฒนธรรมการแสดง ด้วยการเรียนรู้จากบรรพบุรุษ ครอบครัว ผู้ใหญ่หรือบุคคลอื่นซึ่งเป็นงานทางประเพณีที่ สืบทอดไว้และเป็นสิ่งที่ดั่งามนำมาปฏิบัติ ถ่ายทอดออกมาในรูปแบบกิจกรรมการตั้งชมรมวัฒนธรรมประเพณีสิ่งที่ดั่งามนำมาปฏิบัติ ถ่ายทอดออกมา เช่น ยุทูป ดิจิตอล อินเทอร์เน็ต โรงภาพยนตร์ ป้ายโฆษณา แผ่นพับ วิชิตและโทรทัศน์ เพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมสืบทอด (นิษฐา หุ่นเกษม และคณะ, 2562 : 413-403)

3. การปรับปรุงและเผยแพร่งานทางวัฒนธรรมการแสดง โดยสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยสื่อต่าง ๆ ที่เน้นส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกันหรืออาจขอความร่วมมือจากศิลปินสร้างสรรค์เนื้อเพลงและร่วมร้องเพลงเกี่ยวกับวัฒนธรรมการแสดง โดยสอดแทรกปรัชญาและวิถีการดำเนินชีวิตแบบไทย ชี้นำให้คนไทยเลือกสรรวัฒนธรรมที่ดั่งาม เหมาะสมกับวิถีชีวิตแบบไทย เพื่อเอกลักษณ์ประจำชาติ ให้ชาวต่างชาติได้เข้าใจในวัฒนธรรมการแสดงของประเทศไทย (สุทิพย์ บุญฮอก, 2564 : 1)

4. รัฐบาลต้องสนับสนุนและส่งเสริมองค์การที่เกี่ยวข้อง ในการรณรงค์เพื่อการอนุรักษ์อบรมให้ควมรู้ เสนอข่าว ประชาสัมพันธ์ ฟันฟู เผยแพร่วัฒนธรรมการแสดง เพื่อให้ชาวต่างชาติรู้จัก

การสืบทอดด้วยการพัฒนาวัฒนธรรมการแสดง เป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่ง ในการดำรงไว้ซึ่งสิ่งที่ดีงามสืบทอดการเรียนรู้ให้เห็นคุณค่าจึงเป็นวิธีการที่ดี และควรทำตั้งแต่วัยเด็ก ด้วยการปลูกจิตสำนึกโดยสถาบันที่สำคัญของชาติต้องให้ความสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะการอบรมสั่งสอนหรือการปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีก็ตาม ในการสืบทอดวัฒนธรรมการแสดงที่สำคัญ มีแนวทาง ดังต่อไปนี้ (ณชรต อิมณะรัญ, 2562 : 12)

1. การปลูกฝังค่านิยมที่ดี ซึ่งพ่อ แม่ ควรทำเป็นตัวอย่างอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีเพื่อเป็นการปลูกฝังและสั่งสมควมรู้ ประสบการณ์ซึ่งต้องอาศัยควมร่วมมือจากสถาบันการศึกษา ภาครัฐและเอกชน

2. การสนับสนุนส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีอย่างจริงจัง โดยประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนของจังหวัดหรือท้องถิ่นทั้ง ช่วยจัดงานฟันฟูวัฒนธรรมประเพณีให้เป็นที่รู้จัก

3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี โดยใช้การท่องเที่ยว เช่น โครงการ Unseen Thailand เที่ยวเมืองไทยไม่ไปไม่รู้หรือการจัดงานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สินค้าไทย มีการสาธิตเกี่ยวกับวัฒนธรรมการแสดงประเพณีไทย การแสดงพื้นบ้านอาจจัดงานใหญ่ เช่น ที่ศูนย์การประชุมแห่งชาติหรือหน่วยงานของเอกชน

4. การส่งเสริมให้สถาบันทางศาสนาเช่นวัดหรือพระสงฆ์ เป็นศูนย์รวมแหล่งความรู้ในการช่วยปลูกฝังส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมในรูปแบบของการเทศน์ การอบรม การเรียนการสอนในโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

2. ยุทธศาสตร์การสร้างสรรค์การสื่อสารด้านความบันเทิงเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมการแสดงของประเทศไทย

การพัฒนาวัฒนธรรมการแสดงด้านความบันเทิงเป็นการส่งเสริม ทั้งด้านความคิดและการปฏิบัติมีแนวทางดังต่อไปนี้ (สสส. เพิ่มสิน, 2562 : 1 ; ณชรต อิมณรรักษ์, 2562 : 12)

1. เสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องกับคำว่าวัฒนธรรมการแสดง ความสำคัญและผลของการพัฒนาว่ามีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด เมื่อเกิดความเข้าใจและยอมรับการปฏิบัติที่มาจากความเต็มใจ และมีความสุขที่จะทำ เช่น มีการแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจและคุณค่า เผยแพร่ข้อมูลด้วยการสร้างสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น เอกสาร ข่าวทางวิทยุหรือมีการประชุมสัมมนาใหญ่จัดทุกภาค เพื่อสนับสนุนเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น โดยภาครัฐให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณโดยท้องถิ่นสามารถจัดได้หลากหลายรูปแบบ

2. ส่งเสริมสถาบันครอบครัวเพราะปัจจุบัน พ่อ แม่ ต้องออกทำงานนอกบ้าน ความใกล้ชิดกับลูกและสมาชิกในครอบครัวน้อยลงจึงควรมีกิจกรรมให้เห็นความสำคัญในการพัฒนาตนเองและสังคม ส่งเสริมคุณธรรมและปรับกระบวนการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมไม่ใช้การท่องเที่ยว แต่เป็นเรื่องของการปฏิบัติ ให้เกิดมีความซาบซึ้งจากภายใน เป็นสิ่งที่สัมผัสได้ สามารถทำได้อัตโนมัติ เป็นเครื่องส่งเสริมให้เกิดการสัมผัสกับวัฒนธรรมการแสดงของประเทศไทย

3. วัฒนธรรมการแสดงกับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจมีส่วนสำคัญในการสร้างความมั่นคงให้กับชุมชน โดยการส่งเสริมจากภาครัฐ ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจจากการกระจายรายได้เป็นสิ่งที่ภาครัฐต้องส่งเสริมให้เกิดเป็นสิ่งที่สืบทอดจนกลายเป็นวัฒนธรรมของชุมชน สอนลูกหลานให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

4. พัฒนาให้มีคุณภาพและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ด้วยการเตรียมเด็กและเยาวชนให้พร้อมถึงแหล่งเรียนรู้สมัยใหม่ที่ได้นำเอาวัฒนธรรมการแสดงในด้านความบันเทิง บนรากฐานความหลากหลายมั่นคงและพัฒนาภูมิปัญญาโดยเน้นการสร้างองค์ความรู้สู่ความยั่งยืน

สรุป

ในการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมการแสดงด้านความบันเทิงของประเทศไทยมีทั้งข้อดีและข้อจำกัด ส่วนแนวโน้มในปัจจุบันจะมีบทบาทมากขึ้น โดยอย่างยิ่งสื่อดิจิทัลบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผู้ใช้งานมากเทคโนโลยีดิจิทัลมีอิทธิพลอย่างมากต่อทุกคน มัลติมีเดีย เป็นการนำองค์ประกอบของสื่อชนิดต่างๆ มาผสมผสานเข้าด้วยกัน ซึ่งประกอบด้วยตัวอักษรหรือข้อความ (Text) ภาพนิ่ง (Still Image) เสียง (Sound) วิดีโอ (Video) และภาพเคลื่อนไหวหรือแอนิเมชัน (Animation) โดยผ่านกระบวนการทางระบบคอมพิวเตอร์เพื่อสื่อความหมายกับผู้ใช้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive Multimedia) และได้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์การใช้งาน

การอนุรักษ์วัฒนธรรมการแสดงด้านความบันเทิงต้องมีการออกแบบสื่อดิจิทัลที่มีการสร้างสรรค์อย่างมีคุณภาพและเหมาะสมตามหลักการใช้งานต้องอาศัยเวลา สติปัญญา ความสามารถและความชำนาญมาก มีหลายตัวแปรที่เป็นปัญหามากเนื่องจากการควบคุมมาก โดยเฉพาะเรื่องการละเมิดในสิทธิของผู้อื่นหรือการคัดลอกงานมีลิขสิทธิ์ เป็นต้น แนวโน้มการสร้างสรรค์การสื่อสารดิจิทัลภายในหนึ่งหรือสองทศวรรษนี้จะครอบคลุมถึง 80 % ของสื่อทั้งหมดเพราะที่เกิดขึ้นใหม่มีมากขึ้นเรื่อย ๆ และทำให้การดำเนินชีวิตของทุกคนเปลี่ยนแปลงไป การเกิดของสื่อใหม่ทุกวันนี้ ล้วนแล้วแต่เป็นสื่อในรูปแบบดิจิทัลทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นทีวี วิทยุออนไลน์ สื่อกลางแจ้งที่มีการควบคุมเนื้อหาสาระจากศูนย์บังคับการอินเทอร์เน็ต เกมออนไลน์ หรือแม้แต่ที่ใกล้ตัวมากที่สุดอย่างโทรศัพท์มือถือที่มีใช้กันทุกคนแล้วโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ในเมืองที่มีชื่อเรียกคนกลุ่มนี้ว่า Screen age เพราะชีวิตของพวกเขาเกิด มาไม่ทันไร ก็ได้หยิบจับ Smart Phone และ ใช้กันเป็นแทบทุกคนแล้ว อีกทั้งวิธีการติดต่อสื่อสารก็ไม่เป็นการสื่อสารผ่านจอทั้งสิ้น (เยาวลักษณ์ โบราณมูล, 2565 : 2)

การอนุรักษ์วัฒนธรรมการแสดงด้านความบันเทิงมี แนวคิด ดังต่อไปนี้

1. เนื่องจากการทะนุบำรุงส่งเสริมวัฒนธรรมการแสดง เพื่อปรุงแต่งวัฒนธรรมสังคมให้เจริญงอกงามขึ้น มีการคิดค้นวัฒนธรรมใหม่ มีการปรับปรุงดัดแปลงของเดิมให้เหมาะกับสังคมปัจจุบัน
2. การเปลี่ยนแปลงในความต้องการของมนุษย์ โดยเหตุที่มีเขาว์ปัญญาสูงความนึกคิดจึงเป็นไปอย่างกว้างขวาง กล่าวกันว่ามนุษย์เป็นทาสของความนึกคิดของตนเองอยู่ตลอดเวลาและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในความต้องการ ฉะนั้นมนุษย์จำเป็นต้องแสวงหาสิ่งตอบสนองความต้องการของตนที่เพิ่มขึ้นโดยลำดับ
3. การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทางสังคมย่อมไม่อยู่คงที่ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อันเป็นปัญหาของมนุษย์จึงต้องสร้างวิธีการและระเบียบปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาที่ยากดังกล่าว จึงจะสามารถธำรงรักษาวัฒนธรรมการแสดงด้านความบันเทิงของประเทศไทยได้
4. การแลกเปลี่ยนหยิบยืมวัฒนธรรมมนุษย์ในสังคมต่าง ๆ มีการติดต่อสื่อสารอยู่ตลอดเวลาโดยเฉพาะในปัจจุบันนี้ การสื่อสารดิจิทัลทำให้ติดต่อกันเป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็ว การแลกเปลี่ยนหยิบยืมวัฒนธรรมจึงเป็นไปอย่างกว้างขวาง ทำให้มีนโยบายในการธำรงรักษาวัฒนธรรมการแสดงด้านความบันเทิง

5. การปรับแต่งวัฒนธรรมการแสดง คือ การผสมผสานปรับแต่งให้เหมาะสมกลมกลืนกันให้อยู่ร่วมกันได้ในสังคมเดียวกัน สอดคล้องกันทั้งของเดิมและของใหม่ จึงรู้จักและเข้าใจมรดกทางวัฒนธรรมการแสดงของประเทศไทย โดยเฉพาะศิลปะ ประเพณี อย่างละเอียดลึกซึ้ง รู้ถึงเหตุและผล ความเป็นมา ให้รู้จักเลือกสรรปรับปรุง ดัดแปลงให้เหมาะสม ตรงตามสภาพเดิมให้มากที่สุด เรียนรู้ในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นจริง เพื่อใช้ในการสร้างอนาคต

การปรับตัวทางวัฒนธรรมการแสดง เป็นการให้ความหมายทั้งในรูปวัตถุและที่ไม่ใช่วัตถุ รวมถึงระบบคิด ความเชื่อ วิถีชีวิตและพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม ดังต่อไปนี้

1. ในการปรับตัวทางวัฒนธรรมควรพิจารณาองค์ประกอบด้านศิลปวัฒนธรรมการแสดง (วรรณคดี ดนตรี การแสดง และศิลปกรรมอื่นๆ) และสังคมวัฒนธรรมที่เป็นวิถีชีวิต ความเชื่อ ฯลฯ

2. องค์ประกอบต่าง ๆ ของวัฒนธรรมเรียงร้อยประสานเข้าเป็นวัฒนธรรมการแสดง ที่มีลักษณะเป็นองค์รวม มีลักษณะเฉพาะของแต่ละสังคมวัฒนธรรมการแสดง

3. การปฏิสัมพันธ์กับสังคมข้างเคียงหรือการค้นพบสิ่งใหม่ภายในสังคมตนเอง จะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนเพื่อการคงอยู่ของวัฒนธรรมนั้น

4. วัฒนธรรมคือระบบสัญลักษณ์ องค์ประกอบของแต่ละส่วนมีความหมายและสื่อความหมายที่ลึกซึ้งและกว้างขวางกว่าข้อเท็จจริง

5. การถ่ายทอดวัฒนธรรมจากรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่งมีกระบวนการและขั้นตอน แล้วเชื่อมโยงไปถึงกลุ่มคน ตลอดถึงชุมชนที่พร้อมใจกันยอมรับหรือคล้อยตาม โดยไม่คัดค้านกับสิ่งที่เกิดขึ้นในเรื่องหรือกิจกรรมนั้น หรืออาจมีข้อขัดแย้งอยู่บ้าง แต่สามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งที่เกิดขึ้นหรือที่ได้รับ และสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่จากการปรับตัวล้วนมีความความสัมพันธ์กันกับสิ่งที่มีอยู่เดิม และรวมกันแล้วเป็นหน่วยวัฒนธรรมใหม่ตามปกติ หน่วยของวัฒนธรรมที่จำนวนน้อยย่อมปรับลักษณะให้คล้อยตามหน่วยของวัฒนธรรมที่มีมากกว่า

กระบวนการผสมกลมกลืนจะต้องเกิดจากการประพฤติปฏิบัติตามค่านิยมบรรทัดฐาน กฎระเบียบต่าง ๆ ที่สังคมใหญ่บัญญัติขึ้น ซึ่งประเทศไทยก็ต้องสร้างกฎเกณฑ์ขึ้นเพื่อสร้างจิตสำนึกและความรู้สึกให้เกิดความรู้สึกร่วมกันเป็นพวกเดียวกันของคนทุกภาค นอกจากนั้น ปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีวัฒนธรรมต่างกันมาปะทะสังสรรค์กัน การผสมผสานทางวัฒนธรรมก็จะเป็นไปโดยง่าย จะเกิดขึ้นในสภาวะการณ์แห่งความสอดคล้องที่ก่อให้เกิดจุดพอดีหรือสมดุลกันระหว่างวัฒนธรรมจากสองฝ่าย ทำให้เกิดการธำรงรักษาวัฒนธรรมการแสดงด้านความบันเทิงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- โกสินทร์ ชำนาญพล. (2562). การพัฒนารูปแบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการ. วารสารราชพฤกษ์. 17 (2), 130-138.
- เชมณัฐ ดิสสงค์. (2562). การให้ความคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแสดงออกทางศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม. วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขา นิเทศศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ฉันทนา ปาปัดถา. (2561). การสังเคราะห์คุณลักษณะของนักสื่อสารมวลชนดิจิทัลตามกรอบสมรรถนะบุคคล. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 26 (52), 143
- ฐิติมา ปานศรี. (2562). ความเหลื่อมล้ำทางด้านชีวิตดิจิทัลในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐกิจดิจิทัล มหาวิทยาลัยรังสิต
- ณชรด อัมมะธัญ. (2562). การดำรงอยู่และสุนทรียภาพของสัญญาณในสื่อบันเทิงไทย. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขานิเทศศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรังสิต
- ดำรงศักดิ์ สัตบุตร์. (2564). การพัฒนาแบบจำลองด้านการสื่อสารเพื่อพยากรณ์ความเสี่ยงต่อการถูกล้วงบนสื่อดิจิทัล โดยใช้เทคนิคเหมืองข้อมูล. วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาลัทธิสุตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- นิษฐา หุ่นเกษม และคณะ. (2562). การพัฒนามาตรฐานจริยธรรมพื้นฐานสำหรับสื่อมวลชน:แนวทางกำกับดูแลตัวเองสำหรับรายการเกมโชว์และเรียลลิตีโชว์. รมยสาร. 16 (3), 413-403.
- พัชรี จันทร์ทอง. (2562). อนาคต แบบเรื่องและการดัดแปลงละครอิงประวัติศาสตร์ข้ามภพ เรื่อง ทวิภพ และบุพเพสันนิวาส. วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิตสาขา นิเทศศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เยาวลักษณ์ โบราณมูล. (2565). ปัจจัยต่อการกำหนดประเด็นข่าวกับคุณค่าทางจริยธรรมของการ เสนอข่าวช่อง 9MCOTHD ในยุคดิจิทัล. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารสื่อสารมวลชน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ลภาวี สารโกศล. (2564). ทาการะ วง : การสื่อสาร การแสดงความหมายและวัฒนธรรมกลุ่มย่อย. วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรังสิต
- วรินทร์ พูลผล. (2563). ความรู้ความเข้าใจปฏิบัติการข้อมูลข่าวสารกับการคาดคะเนผลกระทบเชิงเศรษฐกิจในยุคดิจิทัล. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐกิจดิจิทัล. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรังสิต

- วิลาสินี น้อยครบุรี. (2562). *การจัดการแสดง แสง เสียง ชุด "พนมรุ้งมหาเทวาลัย"*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา นาฏศิลป์ไทย. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุทามาศ ราชวังเมือง. (2564). *การอนุรักษ์และสืบสานการแกะหนังตะลุง บ้านควนมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการจัดการศิลปะและวัฒนธรรม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สุทิพย์ บุญฮก. (2564). *รูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารระดับกลางในกลุ่มผู้ประกอบการสื่อสารโทรคมนาคมยุคดิจิทัล*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมและทรัพยากรมนุษย์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- สลิธร เพิ่มสิน. (2562). *บทบาทของโรงละครแห่งชาติในการสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารงานวัฒนธรรม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Innovation for the Development of Police Station Management in Thailand

**Koravic Jaruprat,
Amnuay Saengnooree and Thapong Teerawatananond**
Technology Ladkrabang, Lat krabang, Bangkok, Thailand
Corresponding Author, E-mail: koravic677@gmail.com

*****

Abstracts

Innovation is the process of generating ideas, developing solutions, or managing various problems that arise. Police stations are organizations that require the integration of innovation to improve service delivery and operational efficiency. The importance of applying innovation in police stations lies in their duties and the high number of people utilizing their services. This article aims to explore the meaning of innovation, the necessary forms of innovation for police management, types of innovation, technological innovations, projects related to police station innovation, factors influencing the adoption of innovation in organizations, and the establishment of an innovative culture for management implementation. This information serves as a reference for agencies or individuals interested in studying and applying innovation to enhance their knowledge in organizational innovation.

Keywords: Innovation; Development of Police Station; Management

Introduction

The Royal Thai Police is a state agency responsible for ensuring the safety and providing services to the general public nationwide. Its duties include handling emergencies, criminal activities, riots, and disturbances. Currently, various threats have caused significant unrest among the public, leading to an increased demand for police services. Therefore, police stations are organizations that require the integration of innovation to improve service delivery and operational efficiency. The outcomes of innovation activities are crucial as they contribute to the overall effectiveness, efficiency, service quality, and sustainable development of the organization (Kapuria & Maguire, 2022).

Innovation refers to the creation of new products, services, or activities that primarily respond to the needs of society. Innovation helps in the development and advancement of society, communities, and the environment, as well as improving management efficiency. It also elevates the quality of life and serves as a vital mechanism for promoting justice and reducing social disparities (Laufs & Borrión, 2021). Innovation has become a new global strategy that emphasizes the importance of using innovation to solve social problems and support management (Laufs & Borrión, 2021). Currently, various applications are being used to enhance communication efficiency, such as the Police 4.0 application. This application allows police officers to record their duty sign-ins, scan QR codes to inspect red light violations, and record daily checkpoint assignments. It helps facilitate convenience and supports efficient management, allowing police officers to work more effectively and efficiently.

---

* Received: June 22, 2023; Revised: , August 30, 2023; Accepted: , August 31, 2023

From reviewing the literature on factors affecting the performance of police stations, it was found that promoting and implementing innovation in management consists of four dimensions: technological innovation, knowledge management (KM), innovation culture, and innovation management. Currently, there are a total of 4,168 police stations in Thailand (Personnel Directorate, Royal Thai Police, 2020). With such a large number of units, the importance of utilizing innovation becomes crucial for police stations. It not only facilitates convenience for officers but also provides convenience for the public who seek their services. This article aims to explore the meaning of innovation, types of innovation, technological innovation, projects related to police station innovation, and the adaptation of innovation culture in organizational management.

The meaning of innovation

According to the study, there are various definitions of innovation provided by scholars, but they generally share similar characteristics in terms of the definition itself. The difference lies in the specific context of innovation discussed by different scholars, both Thai and foreign. The following are summaries of the meaning of innovation according to Thai and foreign scholars:

Drucker (1985) states that innovation refers to a source of progress and development for organizations and nations that continuously manage innovation, resulting in sustainable economic development. It is a specific tool for entrepreneurs to turn change into opportunities.

Tushman and Nadler (1996) state that innovation refers to the creation of new products, services, or processes, which consists of two components: generating ideas or inventions and the commercial outcomes of these ideas and inventions.

Quinn (1992) states that innovation refers to initiating, conceptualizing, developing, solving, or managing various problems that occur within a community. It is the main mission of local government organizations, which may be related to public service provision, local political development, and promoting participation or internal management. All these operations should benefit the community.

Rattanasuwancharit, Rukchuphonchai, and Wongthongdee (2019) state that innovation refers to fundamental knowledge that leads to competitive advantages for various organizations, regions, and countries. At the same time, the market system relies on the ability to create new products and find ways to produce new products. Contemporary society seeks higher standards of living.

Based on the aforementioned statements, the author concludes that innovation means applying new ideas in practice, which results in the creation of new or improved services to provide greater benefits.

Types of Innovation Necessary for Driving Police Station Management

In developing innovations, whether existing or new, it is necessary to consider the appropriate types of innovation that can help transform the organization to be competitive in terms of innovation development and creative thinking. This will lead to efficiency in management and public service provision. The following are six types of innovation:

1. Profit Model is an innovation created to transform the value proposition of an organization into revenue or service profitability. The organization needs to understand the service requirements of its users, such as what services they would like to use or identify opportunities to increase value through additional services.

2. Network is an innovation created by utilizing networks to generate new value or by collaborating with other organizations to enhance and develop processes, technologies, or product branding. Open Innovation is considered an innovation in the Network category, as it arises from the skills and expertise of individuals and groups outside the organization.

3. Structure is an innovation that enables resources and assets within a company to create greater value. By changing the organizational structure at the corporate strategy level, Structural innovation can improve the organizational environment. This helps the organization to hire more skilled personnel and increase efficiency in operations. Adapting the business structure to respond to changing needs is possible with this type of innovation.

4. Process is an innovation that arises from changes in both operational activities and related practices involved in the creation of products or services sold by the company. By improving processes, organizations can elevate their distinctive capabilities, including delivering more effective functional-level operations and creating greater differentiation than before.

5. Service is a category where innovation is driven by the desire of all service users to receive excellent service. Many people perceive service provision separately from innovation, but providing excellent service helps create a positive impression on service users and enhances the innovation value within the innovation itself

6. Channel is an innovation that arises from the creation of new channels to access services, aiming to provide users with a better service experience. (Wasupichat Yanaboon, 2018)

Types of Innovations

Based on the study, it is found that innovations can be classified into 5 types (Nayana Rattanasuwancharit et al., 2019) as follows:

1. Product Innovation: Refers to the development and introduction of new products, including technological advancements or usage methods. It also includes improvements to existing products to enhance their quality and efficiency.

2. Process Innovation: Involves creating, developing, or making significant changes in work processes, whether it's production, delivery, responsibilities, job nature, or other aspects. It aims to increase efficiency and noticeable effectiveness and can lead to the creation of new product positions in the market.

3. Business Innovation: Refers to innovations that bring positive changes to an organization. This includes adjusting organizational operating methods, as well as developing new products or services for the business. Business innovation is the result of research and development within the organization.

4. Service Innovation: Involves creative thinking in the process of developing new products, services, or new activities to meet the diverse needs of service users. It integrates the management capabilities of the organization and builds interactions with service users to create value in the service.

5. Technology Innovation: Refers to the development or improvement of new products or processes that differ significantly from the previous ones in terms of technological aspects. Technological innovations in products (product innovation) or usage processes (process innovation) are brought to the market.

In the context of organizations or businesses, innovations can be categorized into 4 types based on creative thinking perspectives (Sompat Namboonruang, 2019) as follows:

1. Customer-Oriented Innovation: This type of innovation is focused on meeting and responding to the new needs and requirements of customers. It involves creating innovative solutions that cater specifically to customer demands.

2. Product Innovation: It involves the development and introduction of new products, including advancements in technology or usage methods. It also encompasses improving existing products to enhance their quality and efficiency.

3. Process Innovation: This type of innovation focuses on creating, developing, or making significant changes in work processes. It includes innovations in production, delivery, responsibilities, job nature, and the creative development of various processes. The objective is to increase efficiency, effectiveness, and product positioning in the market.

4. Strategic Innovation: This type of innovation is related to changes in strategies or the adoption of new business approaches. It involves innovative transformations in the overall business system.

Technological Innovation

According to the study, the Royal Thai Police have implemented various technological innovations in their diverse operations. These innovations aim to promote and support innovative initiatives for preventing and combating motor vehicle crimes, among other tasks. The necessary components for technological innovation within the Royal Thai Police consist of three elements:

1. Hardware Technology: Hardware technology refers to the application of scientific knowledge in producing various computer-related devices. It includes technologies for recording or inputting data, display technologies, and data storage technologies.

2. Software Technology: Software technology refers to the development of programs to enhance the performance of hardware devices. It involves improving technological capabilities through the ability to upgrade, develop, and introduce new features or functions easily.

3. Network Technology: Network technology involves connecting computers and devices to facilitate communication, data exchange, and collaborative use of networked devices. This includes Local Area Networks (LANs) that connect computers and devices within a small-scale network, such as a home network.

The benefits of network technology include resource sharing, such as shared printers accessible to all network users, convenience, and cost savings. File sharing becomes more efficient and rapid, eliminating the need for physical storage devices. Communication between computers on a network is facilitated by communication software, such as instant messaging or internal email. Home networks or home offices can reap many benefits from these technologies (Byrne & Marx, 2011).

Project related to police station innovation

Innovation is a new concept that arises from the use of knowledge and creative thinking. It can take the form of products, ideas, or processes that can be used to benefit development (National Innovation Agency, 2019). Innovation is crucial for organizations and is considered a vital aspect of keeping up with current changes. Based on research, the following projects are related to innovation in police stations:

1. **Bangsue Innovation Police (BIP):** Innovation Project for Preventing and Combating Motor Vehicle Crimes by Pol. Col. Vorapat Sukthai (2019) The Bangsue Innovation Police (BIP) project focuses on addressing the frequent motor vehicle theft issues in the Bangsue area. To solve this problem, the project team collaborated with the National Science and Technology Development Agency (NSTDA) to discuss possible solutions. They identified the use of GPS trackers as a technology to track vehicles. However, the cost of the existing GPS trackers used for tracking oil tanker trucks was too high for installation on motorcycles owned by the general public. To overcome this challenge, the project team partnered with a private company to develop an innovative NB-IoT GPS Tracker under the government's Public-Private Partnership (PPP) policy. The project received support from the National Innovation Agency (NIA) with a budget of 1.3 million baht. Around 200 sets of NB-IoT GPS Tracker prototypes were developed and tested, with a price of 1,500 baht for the device and a monthly network service fee of 50 baht. The project also involved the development of a monitoring system with a command control center located at the Bangsue Police Station. The project aimed to register 200 participants who owned motorcycles within the jurisdiction of the Bangsue Police Station. The GPS tracker would provide vehicle location coordinates and send alerts to three parties: the Bangsue Police Station, vehicle owners, and participating businesses. The tracker would also record driving behavior to check if the motorcycles exceeded speed limits. Additionally, it would send notifications if motorcycles were operating as unauthorized taxi services outside the designated area, helping to control and address issues of motorcycles competing for passengers across different jurisdictions.

2. **The Smart Inspection Checkpoint project** at Rongrit Ngamchaeng (2019) aims to implement advanced technology in inspection checkpoints. The main technology utilized is high-performance AI-powered cameras that record and store vehicle data during both the inbound and outbound journeys. When suspicious vehicles are identified, the system immediately notifies the authorities, providing real-time information about the target vehicle passing through the checkpoint, including the number of passengers and other relevant data. This enables quick and efficient interception and apprehension. Normally, when instructed to intercept a target vehicle, officers would wait at the checkpoint for at least three hours. If the target vehicle does not appear, they would have to relocate to a new checkpoint, which takes an additional three hours. However, with this innovation, authorities can instantly determine whether the target vehicle has entered the area and at what time. This greatly enhances the convenience and real-time effectiveness of the officers' operations.

In addition, there is also an innovation called "Home Security Deposit with Police" implemented by Chokchai Provincial Police Station. This innovation connects CCTV camera signals to smartphones and tablets, allowing real-time situation reporting through the LINE application. This provides reassurance to residents who wish to travel to other provinces during festivals, as theft and burglary incidents frequently occur within the village due to its secluded location far from the main road. Criminals often ride motorcycles in pairs, creating a sense of fear among the residents. This is a significant reason why over 10 households in this community participate in the annual Home Security Deposit program with the police, both during the New Year and Songkran festivals. The Chokchai Provincial Police Station leads the way by connecting CCTV camera signals to smartphones and tablets, allowing homeowners and police officers to monitor activities 24 hours a day through the internet. Homeowners can also communicate with the police through the LINE application, providing reassurance to residents who wish to travel to other provinces (The Voice TV Editorial Department, 2012). It has now developed into "Home Security Deposit with Police 4.0" through the "Home Security 4.0" application.

Apart from that, there are many other innovations, such as the "Police 4.0" application, which allows police officers to record their duty log, inspect red light violations by scanning QR codes, and record daily checkpoint assignments. It also enables recording various data, including CCTV information from each responsible area, and allows recording of public inspection visits. Additionally, the "Police i alert u" application serves as an emergency notification app, allowing users to report emergencies and incidents directly to the police through their smartphones, without the need to call the emergency hotline 191. By simply requesting assistance through the app, the system coordinates and dispatches police officers to provide immediate assistance and services.

Factors that impact the adoption of innovation in an organization:

For an organization to successfully implement innovation, it typically involves various aspects and factors that influence the occurrence of innovation. The key factors that have an impact on the success of innovation management can be summarized into five categories (Tidd & Bessant, 2021) as follows:

1. Strategy and management alignment: In this step, it is essential to have a strategy aligned with the organization's overall strategy. Top-level managers have the responsibility to define and communicate clear strategies throughout the organization. This communication should ensure that employees at all levels understand the direction of the strategy and share a common vision to implement it effectively.

2. Managing the innovation process and innovation resources: This involves having clear processes that enable practitioners to efficiently generate and develop ideas leading to innovation. It begins with presenting and exchanging ideas, evaluating them, and implementing them to bring them to market. Additionally, organizations need to have systems or mechanisms in place to track the success of innovation, identify and rectify any errors, and analyze the optimal utilization of available resources to manage innovation effectively.

3. Managing the innovation organization: Another crucial factor is managing the organization's structure to facilitate the occurrence of innovation. This involves reducing constraints across different departments and encouraging employees to think creatively. The organizational structure should be flexible, agile, and have policies that support employees in generating and initiating innovative ideas.

4. Linking with the external environment: This refers to establishing connections with the external environment surrounding the organization, including the social, market, cultural, economic, and technological aspects. These external factors influence the direction of innovation creation. Organizations should build positive relationships with stakeholders to create opportunities for collaborations and joint innovation initiatives.

5. Managing the learning process: This entails overseeing and managing a systematic learning process to leverage existing knowledge within the organization. It serves as the foundation for generating new knowledge effectively and efficiently, particularly concerning the embedded knowledge within the personnel of the organization. Managing the relationships of personnel is essential to facilitate a systematic and effective learning process.

Creating a culture of innovation for application in organizational management is important

In addition to technological innovations that are necessary for providing convenience to the public who use the services. Another important aspect for the National Police Office is the adoption of an innovation-driven culture in the organization or unit to enhance efficiency in management. Given the National Police Office's missions, personnel, and the significant workload, it is necessary to establish a culture of innovation to improve organizational management. Innovation culture is essential and crucial for the development of an innovative organization, as it helps to develop management systems that are faster and more efficient. Building an innovation culture includes:

1. Starting with simple innovations is important in creating a culture where everyone feels comfortable participating in innovation. Some employees may not have been involved in collaborative design processes before. Following the principles of Lean, organizations can create or utilize internal communication to provide knowledge to employees about the meaning and principles of innovation. Alternatively, organizations can start by sharing articles and innovation concepts from management executives with employees. If the organization has training plans to provide knowledge to employees, it should begin by focusing on basic concepts such as teamwork and generating ideas for new products or services.

2. Promoting diversity within innovation teams. Research from various sources confirms that diversity is a critical driving force for innovation. It becomes easier when innovation teams in the organization have a high level of diversity in various aspects. When starting to build a more innovative culture, organizations should ensure that different perspectives are presented and not overlooked when initiating innovation. Innovation teams should comprise representatives from various departments with diverse industrial experiences. Additionally, diversity in terms of gender, age, and qualifications should be considered as they are all crucial for fostering innovation within an organization.

3. Reducing unnecessary regulations. Innovators like Rolls-Royce have shared powerful stories about color. When their innovation team began designing a new innovation lab at the company's headquarters, they provided the organization's brand guidelines that specified details about flooring and wall colors that could be used. The first thing the innovation team did was to disregard the guidelines and paint the walls with a deliberately unapproved color. This was done to demonstrate that the innovation lab is a space where traditional

processes and thinking of the organization are left behind at the door. It's a new space for new approaches and ideas, and some rules are no longer necessary.

4. **Fostering curiosity.** A good way to ignite curiosity within a team is to create opportunities for them to explore and discover. Encourage employees to participate in community activities and attend training courses in their areas of interest. Seek and promote their involvement in activities related to innovation and creative thinking. Another way to foster curiosity among employees is to bring external knowledge into the organization. In their pursuit of new innovations, Rolls-Royce organizes monthly "Digi-Talks" where guest speakers are invited to discuss various topics with employees, ranging from machinery to the art of paper folding. Another large organization in the United States has also started building internal innovation by bringing in external facilitators to lead workshops on different topics, such as brainstorming for new ideas within limited timeframes.

5. **Know your own people.** When initiating the communication of an organization's innovation project, employees can be divided into three groups. The first group immediately buys into the plan, the second group refuses to buy in, and the final group remains indifferent without making a decision. The organization should engage in conversations to understand and communicate with the employees in the final group, discussing why innovation is important and how the employees perceive it. It is important to assess whether the management has given significance to innovation, and whether the resources and activities support employees in creating innovation (Sharifrad & Ataei, 2012; Pacharawan Suttirak, 2019).

Summary

Innovation involves the initiation, ideation, development, and management of solutions to various problems. The Royal Thai Police is a government agency responsible for ensuring the safety and providing services to the public nationwide. Their duties include responding to emergencies, combating crimes, and maintaining public order. With the increasing threats and challenges faced by society today, there is a greater demand for the services of the police, making it necessary for police stations to adopt innovation to improve service delivery and operational efficiency.

The importance of innovation for police stations lies in their mission and the increasing number of people relying on their services. Therefore, implementing innovation is crucial for police stations as it has a significant impact on their overall performance, management effectiveness, service quality, and organizational development. It helps enhance service quality, improve organizational capabilities, and ensure long-term stability. Therefore, the Royal Thai Police should develop and implement necessary innovations to facilitate the work of their personnel and provide convenience for the public when accessing their services.

References

- Byrne, J. & Marx, G. (2011). Technological Innovations in Crime Prevention and Policing. A Review of the Research on Implementation and Impact. *Journal of Police Studies*, (20) 3, .40-17
- Drucker, P. (1985). *Innovation and entrepreneurship*. New York: Harper Row Publishing.
- Kapurja, M. & Maguire, E. (2022). Performance Management and the Police Response to Women in India. *Social Sciences*, (58) 11, .17-1
- Laufs, J. & Borrión, H. (2021). Technological innovation in policing and crime prevention: Practitioner perspectives from London. *International Journal of Police Science & Management*, (0) 0, .20-1
- Nayana, R., Khemmamari, R., & Siripatsorn, W. (2019). Innovation Management. *Journal of Politics, Administration, and Law*, 11 (3), 543-554. (in thai)
- Narongrit, N. (2019). DITP Supports 'Police Innovation,' Confident in Penetrating the Market of Neighboring Countries. *Online*. Retrieved April 16, 2023, from <https://www.Bangkokbiznews.com/tech/849992>. (in thai)
- Office of National Innovation Development. (2019). Innovation for Society. *Online*. Retrieved April 9, 2023, from <https://social.nia.or.th/about/>. (in thai)
- Pacharawan, S. (2019). Culture of Innovation. *Online*. Retrieved May 19, 2023, from <https://www.ftpi.or.th/.31401/2019> (in thai)
- Quinn, J. (1992). *Intelligent enterprise*. New York: Free Press.
- Sharfird, M. S., & Ataei, V. (2012). Organizational culture and innovation culture: exploring the relationships between constructs. *Leadership & Organization Development Journal*, (5) 33, .517-494
- Sombat, N. (2019). Innovation and Management. *Journal of Academic Research*, 2 (2), 121-134. (in thai)
- Tidd, J. & Bessant, J. (2021). *Managing Innovation Integrating Technological, Market and Organizational Change*. United States: Wiley.
- Tushman, M. L., & Nadler, D. (1996). Organizational determinants of technological change: Toward a sociology of technological evolution. *Research in Organizational Behaviors*, 14, .147-311
- Warapat, S. (2019). DITP Supports 'Police Innovation,' Confident in Penetrating the Market of Neighboring Countries. *Online*. Retrieved April 16, 2023, from <https://www.bangkokbiznews.com/tech/849992>. (in thai)

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

1. ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

1.1 บทความพิเศษ (Special Article) บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้ วิชาการอย่าง ชุ่มชื้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็น นักวิชาการในวงการวิชาการ/วิชาชีพ

1.2 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็น ประโยชน์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

1.3 บทความทางวิชาการ (Academic Articles) ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการมีความโดดเด่นเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ใหม่สู่สังคม

2. การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ใน Journal of Roi Kaensarn Acadami ให้ผู้เขียนทำตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลด Template บทความวิจัย หรือ Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ Template บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ ซึ่งเป็นตัวอย่างของการเขียนบทความวารสาร โดย สามารถดาวน์โหลดได้ดังนี้

2.1.1 Template บทความวิจัย (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.docx)

2.1.2 Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.docx)

2.2 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลดหนังสือรับรองก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Roi Kaensarn Acadami โดยสามารถดาวน์โหลดได้ที่ (.pdf) และให้กรอกรายละเอียดให้ครบถ้วน พร้อมทั้ง บทความที่เขียนส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้าเว็บวารสารเพื่อตรวจสอบเบื้องต้น

2.3 รอเจ้าหน้าที่ติดต่อกลับตามเอกสารที่แนบของผู้เขียนบทความที่ส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้า เว็บวารสาร เจ้าหน้าที่ส่งแบบ Google Form ให้ผู้เขียนดำเนินการตามแบบฟอร์มดังกล่าว

2.4 เจ้าหน้าที่แจ้งให้เข้าในระบบสมัครสมาชิกออนไลน์ของวารสารและ/หรือ (กรณีผู้สมัครแล้ว ต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่ 2.1 และ 2.2 เช่นเดียวกัน) ถึงให้เข้าระบบได้ตามลิงค์นี้ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/user/register> (สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ ระบบ Thaijo) เมื่อส่ง บทความเข้าระบบแล้ว เจ้าหน้าที่จะดำเนินการตรวจสอบและดำเนินการตามขั้นตอนในการจัดทำบทความให้ ผู้เขียนบทความทราบตามลำดับต่อไป

3. การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้เขียนควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

4. รูปแบบการจัดเตรียมบทความ

4.1 สำหรับภาษาไทย บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH SarabunPSK) ขนาดอักษร 16 จัดกันหลังตรง ส่วนบทความภาษาอังกฤษให้ใช้แบบอักษร Times New Roman ขนาดอักษร 12 ในการจัดให้มีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์สี่ขนาดเอ 4 (A4) ระยะขอบกระดาษบน 1.5 นิ้ว, ล่าง 1 นิ้ว, ซ้าย/ขวา 1 นิ้ว พร้อมใส่หมายเลขหน้ากำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความไม่ควรยาวเกิน 20 หน้ากระดาษพิมพ์สี่ โดย นับรวมภาพประกอบและตาราง

4.2 ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

4.3 ชื่อผู้เขียน ตำแหน่งทางวิชาการ สาขา คณะ สังกัด/หน่วยงานของผู้ร่วมหรือที่ปรึกษาทุกคน โดยเรียงจากผู้เขียนบทความ 1 ผู้ร่วม 2,3,4 ตำแหน่งได้ชื่อเรื่อง เยื้องชิดฝั่งขวาของหน้ากระดาษ มี E – mail ที่ติดต่อในการส่งบทความได้

4.4 มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 500 คำตอบทคัดย่อ

4.5 กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 3-5 คำ

4.6 การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษรและหัวข้อย่อยขนาดเดียวกันต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ควรเว้น ระยะพิมพ์ 0.5 ช่วงบรรทัด

4.7 การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ใช้เป็นตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Network Organization) เป็นต้น

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย
- 3) วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

4) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่ม ตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

5) กรอบแนวคิดในการวิจัย

6) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่าง ชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

7) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ของ ผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อๆ แต่ ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของ ตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

8) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

9) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเชิงบรรณานุกรม เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

บทความพิเศษ บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ บทความวิจารณ์หนังสือ ให้ เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract)

2) บทนำ (Introduction)

3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับและมีกรอบแนวคิด ผลสัมฤทธิ์ของบทความ

4) บทสรุป (Conclusion)

5) เอกสารอ้างอิง (References)

ตัวอย่างการจัดพิมพ์บทความ

←	1 นิ้ว	↑ ระบุหมายเลขไว้ด้านบนขวา (16 pt) 1. นิ้ว ชื่อบทความภาษาไทย (20 pt) Articles English (14 pt)	→ 1 นิ้ว
		ชื่อ - นามสกุล ผู้เขียนบทความ (16 pt) หน่วยงานต้นสังกัด (16 pt) Name - Surname of Article author (12 pt) Agency (12 pt) E-mail (12 pt)	
*****			
บทคัดย่อ (18 pt) (16 pt ไม่เกิน 350 คำ)			
.....			
คำสำคัญ : 3-5 คำ (16 pt) Abstract (14 pt) (12 pt ไม่เกิน 350 คำ).....			
.....			
Keywords : 3-5 words (12 pt) บทนำ (18 pt) (16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....			
.....			
เนื้อหาแต่ละประเด็น ตามแบบบทความวิชาการ/วิจัยและอื่นๆ (18 pt) (16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....			
.....			
สรุป (18 pt) (16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....			
.....			
เอกสารอ้างอิง (18 pt) (16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....			
.....			
↓			
1 นิ้ว			

สำหรับการอ้างอิงเอกสารในบทความนั้นใช้ระบบ APA ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด และระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียน ปี พ.ศ. และเลขหน้า ของเอกสารที่นำมาอ้างอิงกำกับท้ายเนื้อความที่ได้ อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และผู้เขียน บทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด การอ้างอิงเป็นภาษาไทยหรือ ภาษาอังกฤษ โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

1. หากชื่อผู้แต่งอยู่หน้าข้อความที่อ้างถึงให้ใช้ชื่อผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2545 : 15-16) หรือ Baruard, Chester L, (1938 : 50)

2. หากชื่อผู้แต่งอยู่ท้ายข้อความที่อ้างถึง ให้ใช้ (ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น

1) กรณีผู้แต่ง 1 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อผู้เขียน, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น (ชวลิต ประภาวนนท์, 2545 : 19) หรือ (Chandler, Alfred D, 1962 : 42)

2) กรณีผู้แต่ง 2 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อที่ 1 และชื่อที่ 2, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (ทองใส นามดี และวิทยา แสงทอง, 2556 : 20) หรือ (Chandler,Ralph C. and Plano Jack C, 1982 : 3)

3) กรณีผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ครั้งแรกให้เขียนชื่อผู้เขียนทั้งหมด และครั้งต่อไปให้เขียนเป็น คณะ เช่น (ชื่อผู้เขียนคนที่ 1 และคณะ, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (สมศักดิ์ วานิชยาภรณ์ และคณะ, 2556 : 23) หรือ (Argyris et al.,1972 :9)

4) การอ้างอิงท้ายบทความ ให้ใช้ รูปแบบ APA เวอร์ชัน 6 ดังตัวอย่างนี้ (<http://www.apastyle.org>)

1) หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. เช่น

1.1) ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2543). 2475 การปฏิวัติสยาม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

1.2) Simon,Herbert A. (1976). *Administrative Behavior*. (3rd ed.). New York: The Free Press.

2) บทความในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่), เลขหน้าที่ ปรากฏ บทความในวารสาร. เช่น

2.1) ผลอง พัฒนา. (2556). การสร้างฐานความรู้ในการบริหารจัดการชุมชน. *วารสาร ปกครองท้องถิ่น*, 1(1), 52-67.

2.2) Jurkovich,R (1974). A Core Typology of Organization Environments. *Administrative Science Quarterly*, 19 (2), 380-394.

3) วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

ชื่อผู้วิจัย. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ระดับของงาน.หน่วยงานที่รับผิดชอบ : มหาวิทยาลัย

3.1สมพร เกษตรศิริ (2550). *การบริหารจัดการองค์กรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

3.2 Jaffee,D. (2001). *The Development on New Generation of Thai Farmers to Propel Thai Economy* . Research Report. College : Thepsatri Rajabhat University.

4) แหล่งข้อมูลจากเว็บไซต์

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี. แหล่งที่มา : Url
เช่น

พิรพล หาญพิชัยยุทธ. (2553). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย. *ออนไลน์*.สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2555. แหล่งที่มา <http://www.buddhismth.com/index.hp?y>.

BBC New. (2016). Etical Alzheimers or Social Advocates solution. *Online*. Retrieved May 3, 2017. from : <http://www.bbc.com/2016/ WORLD>

5) รายงานการประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ชื่อเอกสารรวมเรื่องรายงานการประชุม. วัน เดือน ปี. สถานที่จัด. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น สมาน นิตดาทอง. (2550). การพัฒนาการเรียนรู้แห่งศาสตร์ทางการจัดการ. *เอกสารประกอบการประชุมการประชุมงานชุมชน*. 25 พฤศจิกายน 2550. โรงแรมณานิมิตร. กรุงเทพมหานคร: พิสดการพิมพ์.

Natthabhan, S. (2000). The Besuty of Wonmen in Theravada Philosopy. *Nebraska Symposium on Motivation : voll. 38. Perspectives on Motivation*. 18 July 2000. Lincoln. USA: University of Nebraska Prees.

6) พจนานุกรม

ชื่อหนังสือ. (ปีที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2525). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน.

Shoter Oxford English dictionary. (2002). New York: Oxford University Press.

6. ส่วนภาพประกอบ (Figure) และส่วนตาราง (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตาราง สำหรับคำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

7. ลิขสิทธิ์

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้เขียนทุกท่านต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบมอบลิขสิทธิ์บทความให้แก่วารสาร พร้อมกับบทความต้นฉบับที่ได้แก้ไขครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ผู้เขียนทุกท่านต้องยืนยันว่าบทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์นั้น ได้ส่งมาตีพิมพ์เฉพาะใน Journal of Roi Kaensarn Acadami เพียงแห่งเดียวเท่านั้น หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้เขียนอื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้เขียนต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อบรรณาธิการ ก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์

8. การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อ และการสมัครเป็นสมาชิกวารสารพัฒนาระบบการจัดการ กรุณาติดต่อ “กองบรรณาธิการวารสาร” ศูนย์พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ บจก.พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index>

E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

9. กำหนดการออกวารสาร

- ฉบับที่ 1 มกราคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มกราคม)
- ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
- ฉบับที่ 3 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)
- ฉบับที่ 4 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
- ฉบับที่ 5 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)
- ฉบับที่ 6 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
- ฉบับที่ 7 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)
- ฉบับที่ 8 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
- ฉบับที่ 9 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)
- ฉบับที่ 10 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
- ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)
- ฉบับที่ 12 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

10. อัตราค่าวารสาร

กำหนดออกวารสารปีละ 12 ฉบับ จำหน่ายราคาฉบับละ 300 บาท (ไม่รวมค่าส่ง)

11. อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 500 บาท

ใบสมัครเป็นสมาชิก
Journal of Roi Kaensarn Acadami

ที่.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami

ข้าพเจ้า (ชื่อภาษาไทย).....

(ชื่อภาษาอังกฤษ).....

ที่อยู่ (ที่สามารถติดต่อได้).....

E-Mail : .....โทรศัพท์ ..... โทรสาร.....

มีความประสงค์จะขอรับสมัครเป็นสมาชิก Journal of Roi Kaensarn Acadami

( ) สมาชิกประเภทรายปี 500 บาท

( ) เล่มละ 300 บาท

พร้อมนี้ ข้าพเจ้าได้ส่ง

( ) เงินสด

( ) อื่นๆ.....

โปรดนำส่ง Journal of Roi Kaensarn Acadami

สถานที่ติดต่อ ☐ ที่บ้าน ☐ ที่ทำงาน

เลขที่.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์ ..... มือถือ.....

โทรสาร.....E-Mail : .....

ลงชื่อ.....
(.....)

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

ค่าบำรุงปี พ.ศ.....

เลขที่ใบเสร็จ.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลงบัญชีแล้ว.....

หนังสือรับรอง

ก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Roi Kaensarn Acadami

เรียน บรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami

ตามที่ ข้าพเจ้า.....

ได้ส่งบทความเรื่อง.....

.....

.....

.....

เพื่อตีพิมพ์ใน Journal of Roi Kaensarn Acadami

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม ขอรับรองว่า บทความที่เสนอมา (ถ้ามี)นี้ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ หรือไม่ได้อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือแหล่งตีพิมพ์อื่นใด หรือได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักเกณฑ์การพิจารณาต้นฉบับ ทั้งยินยอมให้กองบรรณาธิการมีสิทธิพิจารณาและตรวจแก้ต้นฉบับได้ตามที่เห็นสมควร พร้อมนี้ขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่ ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่ หากมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ กราฟ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และหรือข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม/ยินยอมรับผิดชอบแต่เพียงฝ่ายเดียว

หาก กองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami ตรวจพบว่าคำรับรองดังกล่าว ไม่เป็นความจริง กองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami มีสิทธิยกเลิกบทความของผู้ที่พ้นออกจาก Journal of Roi Kaensarn Acadami ได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้พ้นนทรابل่วงหน้า และผู้พ้นนทรทุกท่าน ขอรับรองและยินยอมปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าว พร้อมทั้งลงนามรับรองไว้ที่ข้างท้ายของหนังสือรับรองฉบับนี้

ลงนามผู้เขียนหลัก (ชื่อที่ 1)

ลงนามผู้เขียนร่วม (ชื่อที่ 2)

.....
(.....)

.....
(.....)

ข้อมูลติดต่อ (เฉพาะผู้เขียนหลัก)

Facebook : .....

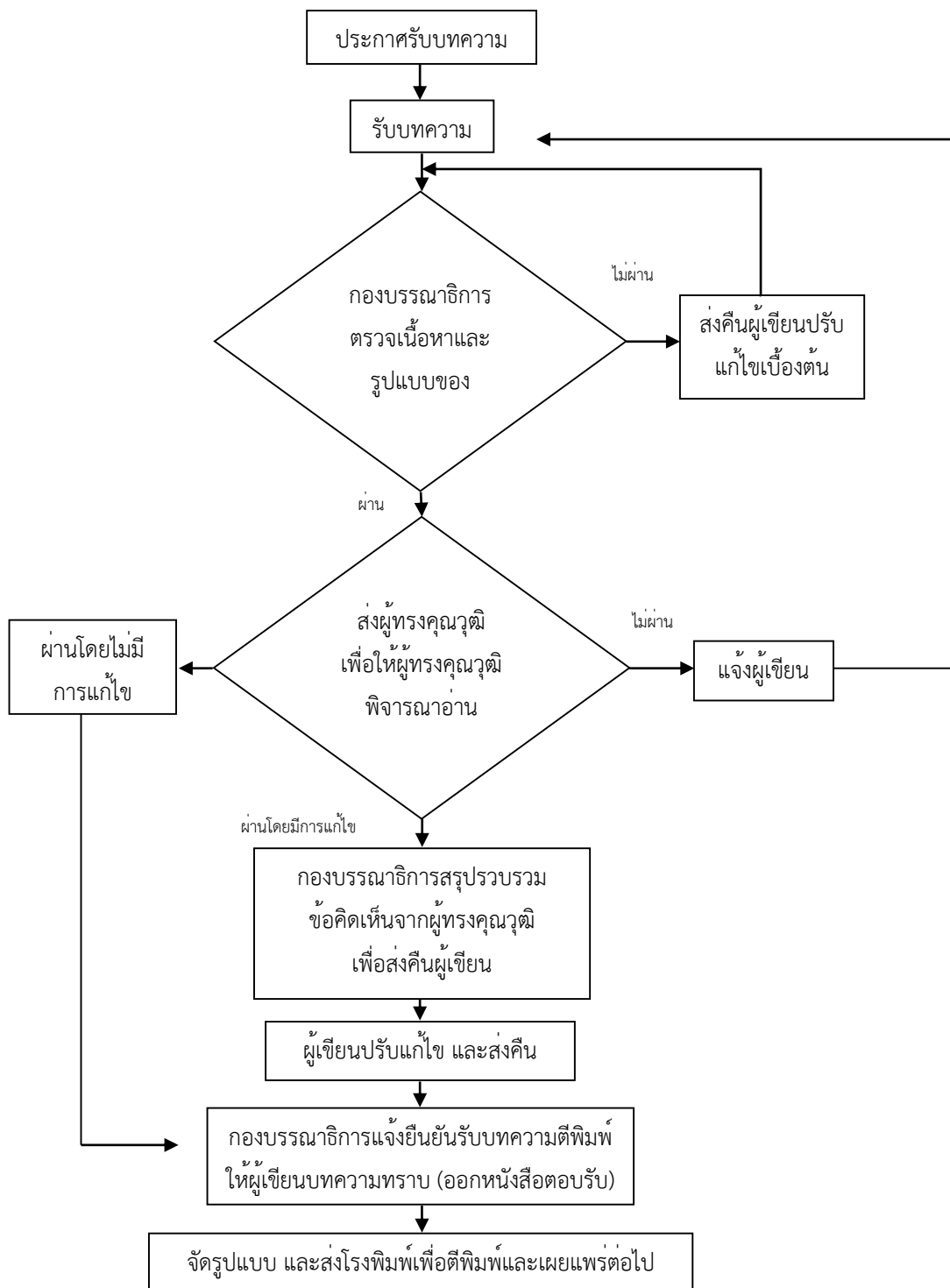
ID : Line .....

E : mail .....

เบอร์โทร .....

หมายเหตุ: ให้ผู้เขียนหลักและผู้เขียนร่วมลงนามให้ครบทุกท่าน หากมีผู้เขียนมากกว่า สามารถเพิ่มเติมรายชื่อผู้ลงนาม ท่าน 2
ข้างท้ายได้ตามจำนวนผู้เขียนบทความทั้งหมด

รูปแบบการตีพิมพ์ Journal of Roi Kaensarn Acadami

จริยธรรมการตีพิมพ์

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนักรับผิดชอบ และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิด (Conceptual Model) ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ อันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ
2. บรรณาธิการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียน และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ
3. บรรณาธิการจะต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบ การคัดลอกผลงานของผู้อื่น จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้นๆ
4. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน และผู้ประเมิน
5. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
6. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้ว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่
7. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องรับรองว่า บทความที่ส่งมาพิจารณาไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น
2. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย จะต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

3. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “คำแนะนำสำหรับผู้เขียน”
4. ผู้เขียนที่มีชื่อในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย
5. ผู้เขียนจะต้องอ้างอิงผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น)
6. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากเกินไป
7. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด
8. ผู้เขียนจะต้องระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)
9. ในบทความผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป
10. ผู้เขียนไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้นเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ใน เอกสารอ้างอิงด้วยว่า เป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
2. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่า ตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ
3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้เข้าถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วยผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ

4. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
5. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงาน
ชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

Publication Ethics

Duties of Editors

1. The editor will assess the paper quality for publication and select only those passing through the reviewing process, in which the clarity of and congruence with the journal policy must be prioritized. The selected paper must contain a body of knowledge that reflects valuable perception and a theoretical framework derived from experiences or textual/research synthesis. A grounded theory or a conceptual model contributing to further research must be preferably included.

2. No information regarding the paper's author(s) or reviewers shall be revealed to irrelevant parties during the paper reviewing process.

3. The paper published formerly elsewhere must not be accepted by the editor for publication. Plagiarism must be scrutinized seriously by using the credible detecting software. The paper detected as bearing plagiarism must be frozen for further evaluation, the author(s) will be contacted to ask for explanation to support the editor's decision to accept or reject the said paper.

4. The editor must not bear any conflict of interest with the author(s) or the reviewer(s).

5. The editor must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.

6. The editor must consider for publication only the paper conducted with valid methodology and yielding accurate findings, and the quality of which serves as the main indicator for publication.

7. In case the editor detects plagiarism or false data in the submitted paper and hence deciding for revocation with which the author(s) refuse(s) to comply, the editor has thus full rights and responsibility to proceed with the revocation process without the author(s)'s prior consent.

Duties of Authors

1. The author has to assure that his/her paper has not been previously published in nor simultaneously submitted to other journals.

2. The author shall not commit any degree of plagiarism in his/her paper.

3. The author shall produce his/her manuscript format in accordance with the 'guideline to authors' stated in the journal.

4. The author whose name listed in the paper shall contribute to paper production or research-related procedure.

5. All pictures, figures, or tables appearing in the paper must be cited properly with their source(s) accurately identified. The author(s) shall be solely liable to any legal suit, if any.

6. The author shall verify the accuracy of content and format in both 'in-text' citations and references, no citation(s) shall be made for unread references, and the proper number of citations is preferable.

7. The author is required to correct or rework on their paper in due time as assessed and advised by reviewers and the editorial board.

8. The author shall identify the source(s) of research fund (if any) as well as any applicable conflict of interest.

9. Findings must be presented in accordance with the acquired data. No exploitation (false summary, or distortion or biased selection of data/finding) shall be committed.

10. No reference shall be made to any revoked article unless the cited statement refers to that in the revocation procedures. A statement must be additionally provided in the said reference as ‘the revoked article’.

Duties of Reviewers

1. The reviewer must keep confidential of the submitted paper and avoid revealing a partial or all of the information of the said paper to irrelevant parties during the paper reviewing process.
2. Perceiving as having a conflict of interest with the paper’s author(s) that may inhibit his/her freedom of expression, the reviewer should notify the editor at once and deny taking part in the reviewing process of the said paper.
3. The reviewer should evaluate the paper that fits with their area of his/her expertise, by assessing the paper’s contribution to the discipline, quality of analysis, and intensity of literature review related to the topic of study. Advices should also be provided regarding the literature failed to be included by the author(s), and personal judgment without supportive evidences should not be used as a criterion for paper evaluation.
4. The reviewer must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.
5. In case of the plagiarism detecting, the reviewer must notify the editor at once.

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้อสมัยใหม่

บก.พัฒนาการเรียนรู้อสมัยใหม่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRkSA/index>

E-mail : journal1990jmsd@gmail.com

